

# No vayo a Testamento



# No vayo a Testamento

The New Testament in Ivatan of the Philippines  
[ivv]

Translation: © 1984, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Web version: 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc., Orlando, FL  
35862-8200 USA

<http://www.Wycliffe.org>

<http://www.ScriptureEarth.or>

© 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>)

In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give **Attribution** to the work.
- You do not sell this work for a **profit**.
- You do not make any **derivative works** that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

# Table of Contents

Mateo . . . . .	.Mat . . . . .	5
Marcos . . . . .	.Mar . . . . .	72
Lucas . . . . .	.Luc . . . . .	112
Juan . . . . .	.Jua . . . . .	178
No Apostoles . . . . .	.Apos. . . . .	227
Roma . . . . .	.Rom. . . . .	288
1 Corinto . . . . .	.1 Cor . . . . .	317
2 Corinto . . . . .	.2 Cor . . . . .	346
Galacia . . . . .	.Gal . . . . .	366
Efeso . . . . .	.Efe . . . . .	377
Filipos . . . . .	.Flp . . . . .	387
Colosas . . . . .	.Col . . . . .	394
1 Tesalonica . . . . .	.1 Tes . . . . .	401
2 Tesalonica . . . . .	.2 Tes . . . . .	408
1 Timoteo . . . . .	.1 Tim . . . . .	412
2 Timoteo . . . . .	.2 Tim . . . . .	422
Titus . . . . .	.Tit. . . . .	429
Filemon . . . . .	.Flm . . . . .	433
Hebreo . . . . .	.Heb . . . . .	435
Santiago . . . . .	.San . . . . .	458
1 Pedro . . . . .	.1 Ped . . . . .	467
2 Pedro . . . . .	.2 Ped . . . . .	476
1 Juan . . . . .	.1 Jua . . . . .	482
2 Juan . . . . .	.2 Jua . . . . .	490
3 Juan . . . . .	.3 Jua . . . . .	492
Judas . . . . .	.Jud . . . . .	494
Apocalipses . . . . .	.Apoc . . . . .	497
Read the New Testament . . . . .		529



# No Evangelio ni San Mateo

## Introduction

No Evangelio aya a pinatolas ni San Mateo am ipapanmo na si Jesus a asa ka nipromisa a Manlibri a iya so napatongtong sira so promisa no Dios do tawotawo na do nakarahan a tiempo. No akmaya sia a Evangelio no kalibrian am promisa na pa ya diaten ta voyvoh sava o kaydian na a Judeo o inangay na librien.

Map'ia o kawnonot sia ni San Mateo o napaparin sa. Somitnan ya do nakawara ni Jesus, kawnot no nakapabawtismo na as kano nakahawahaway sia ni Satanas a tentasionan as do kwanasaw am no nakapananawo na kano nakapanovatova na do ministerio na do Galilea. No pinakavosan sia ni San Mateo o Evangelio aya am no nakapangwan ni Jesus do Jerusalem a yapo do Galilea a dia so nanawdi dana a domingo a kaviay ni Jesus do tana aya a nawri dana so nakapapasek da sia a dimanen. Amna namanda ava dia o istoria aya ta nayvangan si Jesus do vovon na.

Mavoya do Evangelio aya ta si Jesus o map'ia dana a mananawo a iya so mian so ipakapamarin a mapawdi so pidipidit sa no Dios. Iya pa o nananawo no komapet do Paypatolan no Dios. Maparin a makpeh do maychadadima ka gropo o kahavnan no nanawo sa ni Jesus: (1) no sermon ni Jesus a komapet do dadakay, anongen, privilihio as kano panapanayahen da no machangay do Paypatolan no Hanyit (chapters 5-7); (2) niyokoyokoran nira ni Jesus o dose sawri a ka disipolos na do mision da do tana aya (chapter 10); (3) parabola sa a komapet do Paypatolan no Hanyit (chapter 13); (4) nanawo a komapet do inmonmoan no kawnot di Jesus a asa ka disipolo na (chapter 18); as kano (5) nanawo a komapet do kavosan no mondo aya as kano manam paya a Paypatolan no Dios (chapters 24-25).

## Outline

No ngaran da sa no pinakayakayapoan ni Jesu Cristo as kano nakawara na a tawo *1:1–2:23*

No ministerio ni Juan Bawtista *3:1-12*

No nakabawtismo dia kano nakahawahaway sia tentasionan ni Satanas si Jesus *3:13–4:11*

No ministerio ni Jesus do tawotawo do Galilea *4:12–18:35*

No nakayapo na do Galilea a mangwan do Jerusalem 19:1–20:34

No nanawdi dana a dominggo ni Jesus do Jerusalem kan do omdivon aw  
21:1–27:66

No nakapayvangan kano nakapavoya ni Jesus a manam so kapayvidi na do  
hanyit 28:1-20

### No ngaran da sa no pinakayakayapoan ni Jesus

(Lucas 3:23-38)

**1** <sup>1</sup>Niaya o nakatolas a kavoyan sia o pinakayakayapoan ni Jesu Cristo a tayabo ni David a asa ka tayabo ni Abraham.

<sup>2</sup>Si Abraham o ama ni Isaac as si Isaac o ama ni Jacob. Si Jacob o ama da Juda kanira no kakakteh na sa a mahahakay. <sup>3</sup>Si Juda a kakovot ni Tamar am ama da Fares kani Zara. Si Fares o ama ni Esrom as si Esrom o ama ni Aram. <sup>4</sup>Si Aram o ama ni Aminadab as si Aminadab o ama ni Naason. Si Naason o ama ni Salmon <sup>5</sup>as si Salmon o ama ni Boaz as no ina na am si Rahab. Si Boaz o ama ni Obed as no ina ni Obed am si Ruth. As si Obed o ama ni Jesse <sup>6</sup>a iya dana so ama no Patol a si David.

Si David o ama ni Solomon as no ina ni Solomon am no nakakovot ni Urias. <sup>7</sup>As si Solomon o ama ni Roboam. Si Roboam o ama ni Abias as si Abias o ama ni Asa. <sup>8</sup>Si Asa o ama ni Josafat as si Josafat o ama ni Joram. Si Joram am ama ni Ozias. <sup>9</sup>Si Ozias o ama ni Jotam as si Jotam o ama ni Ahaz. Si Ahaz o ama ni Ezekias. <sup>10</sup>Si Ezekias o ama ni Manases as si Manases o ama ni Amon. Si Amon o ama ni Josias <sup>11</sup>as si Josias o ama ni Jeconias kanira no kakakteh na sa a mahahakay. Nia o tiempo no nakahomis da sira no Babilonia o tawotawo no Israel as kangay da nira a pakovoten do kavahayan da do Babilonia.

<sup>12</sup>As do nakahap da sirawri a iyangay do Babilonia am mian o anak ni Jeconias a si Salatiel. Si Salatiel o ama ni Zorobabel <sup>13</sup>as si Zorobabel o ama ni Abiud. Si Abiud o ama ni Eliakim as si Eliakim o ama ni Azor. <sup>14</sup>Si Azor o ama ni Zadoc as si Zadoc o ama ni Akim. Si Akim o ama ni Eliud <sup>15</sup>as si Eliud o ama ni Eleazar. Si Eleazar o ama ni Matan as si Matan o ama ni Jacob <sup>16</sup>as si Jacob o ama ni Jose a kakovot ni Maria as si Maria aya o ina ni Jesus a tawagan so Mesias anmana Cristo a iya so tinovoy no Dios do tana aya.

<sup>17</sup>Dawa katorse a ka henerasion a nakayapo di Abraham a manda di David, as alit na am katorse a ka henerasion o nakayapo di David a manda do nakangay daya do Babilonia no Israelita a pakovoten as katorse pa ka henerasion do nakayapo do nakawara da do Babilonia a manda dana do nakawara ni Jesu Cristo.

### No nakawara ni Jesus

(Lucas 2:1-7)

<sup>18</sup>Niaya o napaparin do nakawara na a tawo ni Jesu Cristo. No ina ni Jesus a si Maria am nachitrato do kapaychakovot da kani Jose amna

manam pa kano kapaychakovot as kano kapayasa da asa vahay am mian dana o kovoten ni Maria as no kovoten naya am yapo do Masanto a Espirito. <sup>19</sup>As si Jose aya a oyod a mapia so dadakay am chinakey nava a ipasnek si Maria do aro a tawo do kapasaiy na sia so matalamad a nia so logar a parinyen na, dawa niplano na o kapasaiy na sia so oyod a masekreto. <sup>20</sup>Amna do kaari na komtokto nia o plano naya am nawara sia o asa ka anghel do tayenep na a makavata sia, “Jose, imo a asa ka tayabo ni David, ichamo moava a kakovoten si Maria, ta no kovoten naya am yapo do Masanto a Espirito, <sup>21</sup>as kapayanak na anti so mahakay as ngaranan nio so Jesus, ta iya anti o om libri so tawotawo na sa do gatogatos da.” <sup>22</sup>Do niaya sa a napaparin am nakatongtong o vinata no Dios a pinatoyo na do asa ka profeta a makavata sia,

<sup>23</sup>“Tiban nio, ta maymanganak anti o asa ka virhen so mahakay as tawagan da anti so Emmanuel,”

a nia so mayinmonmoan so Machichasa diaten o Dios.

<sup>24</sup>Dawa do nakayokay ni Jose am inanohdan na o niyokoyokoran awri sia no anghel no Dios. Dawa inahap na a kakovoten si Maria. <sup>25</sup>Pero tinodo nava si Maria a manda do nakawara ni Jesus. As do nakawara no metdeh aya am ningaranan sia ni Jose so Jesus.

### No bisita da no masosolib a tawo

**2** <sup>1</sup>Nawara si Jesus do asa ka kavahayan do Judea a mayngaran so Bethlehem do tiempo no kapaypatol ni Herodes. As mian sa o mahahakay a masosolib do kapakaparin no vitovitothen a nawara do Jerusalem a yapo do kavahayan a machimangket do twawan no araw a mangaheahes a makavata sia, <sup>2</sup>“Dino paro o yanan no metdeh aya a nawara a patol da no Judeo, takwan do kayan namen pa do kavahayan namen am navoya namen o vitohen aya a sinyal do nakawara narana, as dawa tayto kami a mangay a omanianib sia.” <sup>3</sup>Do nakadngey da sia ya da Patol Herodes kano tawotawo do Jerusalem am oyod da chinagolo. <sup>4</sup>Dawa pinatawag sa ni Herodes o atavo a maato sa a papali kano eskriba a sira so masosolib do nanawo da no Judeo as kahes na nia, “Dino o logar a kawaran no Mesias aya.” <sup>5</sup>Tominbay sira as kavata da sia, “Do kavahayan no Bethlehem do Judea akma so pinatolas no profeta kaychowa,

<sup>6</sup>‘Bethlehem a kavahayan ni Juda am oyod a maimportante a kavahayan, ta yapo anti dia o asa a ka manyokoyokod a mapawnot so tawotawo ko sa a Israel.’ ”

<sup>7</sup>Pinatawag sa ni Herodes o masosolib saya a mahahakay as do kasirasira na am inahes na dira an ango o mismo a tiempo a nakavoya da sia o vata dawri a vitohen. <sup>8</sup>As do nakapanmo narana sia ni Herodes am tinovoy na sa do Bethlehem as kayokoyokod na nira a makavata sia,

“Mangay kamo as kapakapia nio sia chitahen o metdeh aya as an mavoya nio am mayvidi kamo pa omvahevahey sia diaken tapian iyangay ko pa sia anianiven.” <sup>9</sup>Do nakadngey da so vinata no patol aya am inangay da chitahen o metdeh aya. As do katori da do rarahan am minirwa da mavoya o vitohen awri a nia so napawnot sira a manda do nakabhes na do sinmo no vahay ori a yanan no metdeh aya, <sup>10</sup>as oyod a rakoh o nakasoyot da.

<sup>11</sup>Do nakapakarapit da do Bethlehem am nangay sa do vahay awri a yanan da Jesus kano ina na a si Maria as do nakavoya da so metdeh aya am domnogod sa a omanib sia. As do kaywang da so iregalo da sia am tomnoroh sa so vohawan, insenso kano mira. <sup>12</sup>Niyokoyokod sa no Dios do asa ka tayenep do kadi darana mapavoyan di Herodes as do kapayvidi darana do kavahayan da am nanahan dana sa do matarek a rarahan.

### **No nakapayayo da Jose a mangay do Egipto**

<sup>13</sup>Do nakakaro darana no masosolib saya a tawo am nawara di Jose o asa ka anghel no Dios do tayenep na a makavata sia, “Jose, mayvangan ka as kahap mo so metdeh aya as kano ina naya as kapayayo mo nira do Egipto, ta chitahen ni Herodes a dimanen o metdeh aya as mavidin kamo daw a manda do kavata ko sia o kakaro nio daw.” <sup>14</sup>Dawa do mahep ori am nayvangan si Jose as kahap na so metdeh aya kano ina naya as kangay da do Egipto, <sup>15</sup>as kavidin da daw a manda do nakadiman ni Herodes. Do niaya a naparin am nakatongtong o Chirin no Dios a pinatoyo na do asa ka profeta,

“Tinawagan ko o manganak koaya a komaro do Egipto.”

### **No nakapadiman nira ni Herodes o kametdehan sa a mayawan so dadwa kano maypahbo**

<sup>16</sup>Do nakapanmo sia ni Herodes o nakawtap da dia no masosolib saya a tawo am oyod a naket as pinanyakoyokod na o kadiman sira so atavo a kametdehan a mahahakay do Bethlehem as kan do omdivon sa a logar a mayawan so dadwa kano maypahbo, ta nia sa o kametdehan a nawara do nakarahan no nakatwaw no vitohen ori a navoya da no masosolib saw a tawo. <sup>17</sup>Do akmaya sia a malotod a mando ni Herodes am nakatongtong o vinata na kaychowa ni profeta Jeremias:

<sup>18</sup>“Tayto a madngey o maymetmet a katanyis do Rama, ta si Raquel am tanyisan na o nakadiman da no kametdehan na sa as mapabhes ava o vinovino na.”

### **No nakangay da Jesus do Nazareth**

<sup>19</sup>Amna do nakarahan no nakadiman ni Herodes am minirwa a mawara o asa ka anghel no Dios di Jose do Egipto do tayenep na a



makavata sia, <sup>20</sup>“Mayvangan ka as kahap mo so metdeh aya kano ina naya as kapayvidi nio do Israel, takwan nadiman dana o tawo ori a nakey a omdiman so metdeh aya.” <sup>21</sup>Dawa nayvangan si Jose as kahap na so metdeh aya kano ina naya as kapayvidi darana do Israel. <sup>22</sup>Amna madngey na o ka si Arkelao no nachitadi do ama naya a si Herodes a maypatol do Judea am mamoo a mangwan daw. As do tayenep na am vinata no Dios di Jose o kangay da do Galilea. Dawa nangay sa a matda do Nazareth do provinsia aya no Galilea, <sup>23</sup>as kavidin da do kavahayan aya do Nazareth. Do niaya aya am nakatongtong o vinata no profeta a komapet sia,

“Tawagan sia anti so iNazareth.”

### No mensahe ni Juan Bawtista

(*Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28*)

**3** <sup>1</sup>Do tiempo ori kanaw am nangay si Juan Bawtista a mapawnonong so chirin no Dios do desierto do Judea a makavata sia, <sup>2</sup>“Manehseh kamo as katadichokod nio do pakagatogatosan nio, ta nawara dana o tiempo no kapaypatol no Dios.” <sup>3</sup>Si Juan aya o vinata ni profeta Isaias kaychowa do nakavata na sia,

“Mian o asa ka mangononong do desierto a makaliak a makavata sia, ‘Mayprepara kamo do kawara no Apo taya. Pakapiahen nio o logar a panahanan na.’”

<sup>4</sup>As no ayoayob ni Juan am nihneb a boboh no kamelyo. Maytahed so kodit as no kanen na am kavaga kano polot. <sup>5</sup>Oyod sa aro o nangay a domngey sia a yapo do Jerusalem, do matatarek sa kavahayan do provinsia no Judea as kan do omdivon sa a kavahayan do Rio Jordan. <sup>6</sup>Sira o tawotawo saya am nanehseh sa as kapaykonfisal da no gatogatos da as nibawtismoan sa ni Juan do Rio Jordan aya.

<sup>7</sup>Do kavoya sira ni Juan o Fariseo kano Saduceo saya a machitaha a mapabawtismo am vinata na dira, “Inio a akmay boday. Do vata nio paro as makalibri kamo do kastigo no Dios an mapabawtismo kamo?” <sup>8</sup>No mayanong nio a parinyen am no kapavoya nio no nakasivog nio a nanehseh no gatogatos nio do katadi do pariparinyen nio sa. <sup>9</sup>Asna no kasaray nioava nia o kapaytayayabo dinio ni Abraham, ta an ichakey no Dios am maparin na payvadiwen o bato saya dia a tayatayabo ni Abraham. <sup>10</sup>As tiban nio ta no hosga no Dios am akmay kotaw a tayto dana a machitangked do kayo aya a di makasi a logar a akteven as kano sosohan. <sup>11</sup>Bawtismoan koynio no danom do nakapanehseh nio pero no ito aya a mawara a manawnawdi kaniaken am rakorakoh kano matoato o ipakapamarin na, ta aran no kapayrara ko so sandalyas na am mayanong akoava. Iya anti o ombawtismo dinio no Masanto a Espirito as kano apoy. <sup>12</sup>Takwan mawara anti sia a mapaychabinbin so tawotawo a akmay

maywakwak a mapaytaywawa so pinanasan kano votoh na, ta pasdepen na anti a onongan o votoh na asna no pinanasan aya am temtemen do diawsep a apoy.”

**No nakabawtismo di Jesus**  
(*Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22*)

<sup>13</sup>Do kwanasaw am nangay si Jesus a mapabawtismo di Juan do Jordan do nakayapo na do Galilea. <sup>14</sup>Amna nipenpen sia ni Juan a makavata sia, “Mapabawtismo ka paro diaken an yaken pa o mayanong a bawtismoan mo?” <sup>15</sup>Tinbay ni Jesus, “Bawtismoan mo yaken, ta mayanong o kawnot ta dia o atavo a yokoyokoran niaten no Dios.” Dawa nanganed si Juan as kabawtismo na sia. <sup>16</sup>As do katwaw ni Jesus do danom do nakatayoka na sia bawtismoan ni Juan am naywang o hanyit as kavoya na sia o Espirito no Dios a akmay voyit a gomtin sia, <sup>17</sup>as kayan no liak a yapo do hanyit a makavata sia, “Niaya o ichaddaw ko a Manganak a oyod ko a ipakamia.”

**No nakahomis sia ni Jesus si Satanas**  
(*Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13*)

**4** <sup>1</sup>Do nakarahan no nakapabawtismo naya am pinawnot sia no Masanto a Espirito a mangay do desierto a dawri so tentasionan sia ni Satanas. <sup>2</sup>As do nakarahan no apat a poho a karaw kano ahap a kabo no chinan na am napteng si Jesus. <sup>3</sup>Nangay sia si Satanas as kavata na sia, “An ara oyod o kaimo no Manganak aya no Dios am payvadiwen mo o bato saya a tinapay.” <sup>4</sup>Amna tominbay si Jesus a makavata sia, “Vatahen no nakatolas a Chirin no Dios, ‘Voyvoh ava o kanen a ichaviay no tawo ta no atavo a vatahen no Dios.’ ”

<sup>5</sup>Kwanasaw am pinayvan na pa sia ni Satanas a mangay do totok no templo do Jerusalem, <sup>6</sup>as kavata na sia di Jesus, “An ara imo o Manganak no Dios am mayjogtos ka, ta no vatahen no nakatolas am, ‘Tovoyen na sa anti o angheles na a machonong dimo. Talahen daymo do tanoro da tapian di ka karawan do kabatoan.’ ”

<sup>7</sup>Tinbay ni Jesus, “Vatahen pa no nakatolas o, ‘Hawahawayen moava tentasionan o Dios a Apo mo.’ ”

<sup>8</sup>Do katayoka na nia am pinayvan sia ni Satanas a mangay do oyod a makarang a tokon as kapavoya na sia atavo o maavid sa a paypatolan no mondo aya, <sup>9</sup>as kavata na sia di Jesus, “Itoroh ko sira ya atavo dimo an domogod ka a omanianib diaken.” <sup>10</sup>“Komaro ka dia so nyeng,” kwana ni Jesus, “takwan no vatahen no nakatolas am, ‘Voyvoh o Apo mo a Dios o anianiven mo as kano kaiya no mavoyvoh a payserbian mo.’ ”

<sup>11</sup>Do diaya am komnaro si Satanas as nawara sa o angheles a somidong si Jesus.

**No sitnanan no ministerio ni Jesus do Galilea**

*(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)*

<sup>12</sup>Do kwanasaw do nakadngey sia ni Jesus o nakakalaboso da si Juan am nangay do Galilea. <sup>13</sup>Kwanasaw am komnaro do Nazareth do provinsia aya no Galilea as kangay na a matda do kavahayan no Capernaum a masngen do taaw no Galilea do mangket na do sakop no kavahayan no Zebulon kan do Naftali. <sup>14</sup>Do niaya aya am nakatongtong o vinata kaychowa ni profeta Isaias,

<sup>15</sup>“No tawotawo do kavahayan sa do Zebulon kan do Naftali do mangket na do taaw do katovang do Rio Jordan, yanang da no Hentil do Galilea, <sup>16</sup>aran nayendes dana sa do kasarisian a mangwan do kararayawan da am tayto dana sa kasehdangan sichangoriaw.”

<sup>17</sup>Nakayapo kanaw am somnitnan si Jesus a mananawo a makavata sia, “Manehseh kamo as katadichokod nio do pakagatogatosan nio, ta nawara dana o tiempo no kapaypatol no Dios.”

**No nakatawag ni Jesus dira do apat a ka mangamong**

*(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)*

<sup>18</sup>Do asa karaw do kayam na do kanayan no Galilea am navoya na si Simon a tawagan da so Pedro kano kakteh na a si Andres a tori a managap ta niaya o kaviayan da o kapangamong daya. <sup>19</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Karoan nio na o kapangamong nioaya asna omonot kamo na diaken, ta parinyen koynio a mapawnot diaken so tawotawo.” <sup>20</sup>Kadngey da sia ya am nanyeng da karoan o sagap dawri as kawnot darana di Jesus.

<sup>21</sup>Kwanasaw do kayam na pa am navoya na sa Zebedeo kanira no kamanganakan na a sa Santiago kani Juan do tataya da a omayoma so sagap da. Tinawagan sa ni Jesus, <sup>22</sup>as nanyeng da karoan o tataya daw as kano ama da as kawnot darana di Jesus.

**No nakapananawo kano nakapanovatova ni Jesus**

*(Lucas 6:17-19)*

<sup>23</sup>As nidivon ni Jesus o atavo sa a kavahayan do Galilea a mananawo do kakpekpehan da sa a abnekan so sinagoga as pinawnonong na dira o Evangelio aya no kapaypatol no Dios as katovatova na pa sira so magaganit kanira no mian so didiwen. <sup>24</sup>Makayamot dia am navahey si Jesus do atavo a kavahayan do Syria as inangay da sia o oyod sa aro a magaganit, sira o sindepan no marahet a espirito, sira o makakabo kano paralitiko as tinovatova na sa atavo. <sup>25</sup>Oyod sa aro o tawotawo a minonot di Jesus a yapo do Galilea, do Decapolis, do Jerusalem, do Judea as kan do kavahayan sa do katovang no Jordan.

**No sivog a mapalak a tawo**  
(*Lucas 6:20-23*)

**5** <sup>1</sup>As do nakavoya sia ni Jesus o aro sawri a tawo a maychawarawara am nangay do asa ka tokon as kapaydisna na as nangay sa a omdivon sia o disipolos na sawri, <sup>2</sup>as kasitnan na a omnanawo sira a makavata sia,

<sup>3</sup>“Mapalak sa o makapanmo so kapachidepende do Dios, ta sira o somnivog a machangay do paypatolan na.

<sup>4</sup>“Mapalak sa o mangsah, ta paydamnayen no Dios o aktokto da.

<sup>5</sup>“Mapalak sa o mapamahbo, ta marisibi da anti o nipromisa no Dios a itoroh dira.

<sup>6</sup>“Mapalak sa o oyod a makey a ompakamia so Dios, ta sidongen na sira a nawri so parinyen da.

<sup>7</sup>“Mapalak sa o masisien, ta ichasi sa no Dios.

<sup>8</sup>“Mapalak sa o mapasivog so kawnot da do atavo a inolay no Dios,<sup>a</sup> ta mavoya da anti sia.

<sup>9</sup>“Mapalak sa o mapaysosondo so maydidiman, ta sincharan sa no Dios a kamanganakan na.

<sup>10</sup>“Mapalak sa o pakasisien a makayamot do kapanganohed da do vatahen sa no Dios, ta sira o somnivog a machangay do paypatolan no Dios.

<sup>11</sup>“Mapalak kamo an makayamot do kawnot nio diaken as paroparohen daynio as katetek da dinio as kapakachirichirin da so aro a daday a parahtan da dinio. <sup>12</sup>Makasoyot kamo, takwan rakoh o primio na dinio no Dios do hanyit. Ta akma pa saw o kapakasiasi da sira so profeta ko sa kaychowa.

**No asin kano relaken a pinakompara do tawo**  
(*Marcos 9:50; Lucas 14:34-35*)

<sup>13</sup>“Inio o pakomparahen ko do asin a ompreserva so mondo aya a mapavawa sia do kararayawan, asna an mabo o payit no asin am mapavidi pava o payit nawri as ara pava o serbi na ta no kapoha dana nia.

<sup>14</sup>“Akma kamo pay relaken dira do tawotawo. No kavahayan a mian do totok no tokon am maparin ava oliven o relaken na sa. <sup>15</sup>Arava o mandeb so asa ka relaken as kataheb na dia, ta pangayen na do katwaw tapian kasehdangan sa o mian do sahad. <sup>16</sup>Akma pa saw ta pakarialen nio o relaken nio do salapan da no tawotawo tapian mavoya da o mapia aya a pariparinyen nio as kadaday da so Ama nio a mian do hanyit.

---

<sup>a</sup> 5:8 Do Griego: Mapalak sa o manamonamo so tawol.

### Si Jesus o minpatongtong so panyokoyokoran sa ni Moises

17“Pangayen nioava do aktokto nio o nakawara ko a mapabhes sira so onotan ta sa a pinatolas da Moises kanira no profeta sira, ta no kakawyoran na am nawara ako a mapatongtong sira atavo. 18As vatahen ko dinio ta mintras mian pa o tohos kano tana aya am arava o mabo do nakatolas saya a aran no dekey dana a parte na, ta makatongtong sa anti ya atavo. 19As an sino o mapasada so aran dekey dana do nakatolas saya as kapawnot na pa so kadwan a mapasada sia am iya anti o m'ahbo do paypatolan do hanyit. As alit na pa ta an sino o manganohed a mapatongtong so panyokoyokoran saya as kapawnot na pa so kadwan a manganohed am iya o m'ato do paypatolan no Dios do hanyit. 20Vatahen ko dinio ta makasdep kamoava do paypatolan no Dios do hanyit an di kamo mapipia kanira no eskriba kano Fariseo do kawnot do ichakey no Dios.

### No nanawo a komapet do soli

21“Nadngey nio na o kavata sia dira do tawotawo kaychowa, ‘Mandiman kava so tawo. An sino mandiman am isalap do hosgado a kastigoan.’ 22Amna vatahen ko dinio ta an sino o komontra so kapayengay na tawo am somnada dana as kapayanong na kakastigoan. As an sino o mapakamahbo so kapayengay na do kavata na sia dia o kabo no sinmo na am mayanong a somalap do paysekasekaran, as no omavay so kapayengay na am mayanong a mangay do apoy no inferno. 23As an mian ka do altar a maparawat so itoroh mo do Dios as manakem mo o kayan no solian nimo no asa ka tawo, 24am manma ka pa mangay a mangahes so kapakabo na dimo as kapayvidi mo na a tomoroh no itoroh moaya do Dios. 25Chitahen mo o kakalo mo a machiareglo do pinakagatosan mo tapian di naranaymo isdep do hosgado as kakalaboso da pa dimo, 26ta vatahen ko o kadi mo makavolawan a manam so kapaga mo do atavo a logar mo a pagan.

### No nanawo a komapet do kapangadwan

27“Nadngey nio na o kavata sia, ‘Mangadwan kava.’ 28Amna vatahen ko dinio ta an sino o tomidib do asa ka mavakes a mian so marahet a chintokto sia am ividang dana sia a mangadwan. 29An no manwanan a mata mo o pakayapoan no kapakagatos mo am pakarohen mo as kapoha mo nia, ta mapipia an kapakaroan o karakohan mo as kano kadinong mo a ipoha do inferno. 30An no manwanan a tanoro mo o pakayapoan no kapakagatos mo am akteven mo as kapoha mo nia, ta mapipia an kapakaroan o karakohan mo as kano kadinong mo a ipoha do inferno.

### No nanawo a komapet do kapasiay so kakovot (Mateo 19:3-12; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18)

31“Vatahen da pa ta an sino o mapasiay so kakovot na a mavakes am logar na pa torohan so katolasan no nakapaysiay da. 32Amna vatahen

ko dinio ta an sino o mapasiay so kakovot na a mavakes a di nangadwan am parinyen no mahakay aya o kakovot naya a mangadwan an mirwa a maychakovot o mavakes aya, as an sino o omkakovot so mavakes aya am mangadwan pa.

### No nanawo a komapet do pinayavayan

<sup>33</sup>“Nadngey nio pa o kavata sia kaychowa dira do tawotawo, ‘Tadichokoran moava o pinayavayan mo as paynyohahen moava o vinata mo do salapan no Dios.’ <sup>34</sup>Amna vatahen ko dinio o kadi nio yosaran a mayavay an mian o vatahen nio do kabnek nio so hanyit a proyba do kaoyod no vinata nio, ta dia o trono no Dios. <sup>35</sup>Abneken nioava o tana aya ta mian ya do panayahboan no kokod no Dios. Abneken nioava o Jerusalem, ta kavahayan ya no mato a Patol. <sup>36</sup>Abneken nioava o oho nio, ta arava o ipakapamarin nio a omdibdis so kolor no book nio a mavaheng anmana maydak. <sup>37</sup>As an vatahen nio o oon anmana omba am manawob danaw, ta an ango pa o parapahen nio dia am yapo dana di Satanas.

### No nanawo a komapet do kapamahes

*(Lucas 6:29-30)*

<sup>38</sup>“Nadngey nio na o kavata sia, ‘An koyden da o mata mo am koyden mo o mata da, as an soltohen daymo as kapakaro no nyipen mo am vahsan mo so akma saw.’ <sup>39</sup>Amna vatahen ko dinio o kadi nio mamahsan asna an pitpiten da o pisnyi mo am itoroh mo pa o viit na. <sup>40</sup>An mian o mapahosgado nimo tapihan mahap na o lamit mo am itoroh mo pa o katapid na. <sup>41</sup>An posposan daymo a mayrara nira so asa ka kilometro am mangay ka as kapayrara mo nira so dadwa ka kilometro. <sup>42</sup>Torohan nio pa sa o mangahes so sidong dinio as pavohoren nio sa o mamohed dinio.

### No kaddaw no kakontra sa

*(Lucas 6:27-28,32-36)*

<sup>43</sup>“Nadngey nio na o kavata sia, ‘Ichaddaw mo sa o kaychayvan mo as kontrahen mo sa o kalaban mo sa.’ <sup>44</sup>Amna vatahen ko dinio o kaddaw nio nira no komontra dinio as kapachahoahok nio nira o mapakasiasi dinio, <sup>45</sup>tapihan sincharan kamo a somnivog a kamanganakan no Ama nioaya do hanyit. Ta aliten na sa o mapia kano marahet so dadakay a parialan so araw as kano torohan so timoy. <sup>46</sup>Panapanayahen nioava o kavahes dinio no Dios an voyvoh sa pamarinyan nio so mapia am no maddaw ninio. Aran sira o makagatogatos am parinyen da ya. <sup>47</sup>As ango ichapipia nio kano kadwan an nawri sa o kapihan nio o kaychayvan nio sa. Ta aran sira o bokalot am parinyen da pa ya. <sup>48</sup>Makapia kamo do atavo a pariparinyen nio a akma so Ama nio do hanyit a oyod a mapia.

**No nanawo a komapet do kapanidong so masekreto**

**6** <sup>1</sup>“Katiban nio o kadi nio parinyan so anongen nio do Dios do kakey nio a mavoya no tawo, ta an nia o mian do aktokto nio am ara pava o marawat nio a vahes a yapo do Ama nio do hanyit. <sup>2</sup>Dawa an mian o kapalaw nio sira so makasiasi am yosad nio pava ivahevahey ya a akma so parinyen da no toman saya do sinagoga kan do rarahan tapian dayen sa no tawo. Kapanmohen nio ta narawat darana o vahes da. <sup>3</sup>Asna an manidong kamo so makasiasi am ipayvahevahey nioava do aran sino, aran do mapia nio na a kayvan, <sup>4</sup>tapian no pinarin nioaya a dia navahey am vahsan anti no Dios a iya so makapanmo so atavo.

**No nanawo a komapet do kapachahoahok**

*(Lucas 11:2-4)*

<sup>5</sup>“An maydasal kamo am makakma kamoava sira so toman madiodiosen, ta nawri o ichahey da o kavoya sira no tawo a maydasal do sinagoga kan do rarahan. Kapanmohen nio ta narawat darana o vahes da. <sup>6</sup>Asna an maydasal kamo am somdep kamo do vahay nio a mangneb as kapachahoahok nio so masekreto do Ama nio a di nio mavoya ta iya o makapanmo so atavo as iya pa o tombay dinio.

<sup>7</sup>“As an maydasal kamo am manerbi kamoava so aro a chirin a pavividien a di nio a intindi a akma so parinyen da no di makasinchad so Dios, ta do vata da as nawri o idngey sira no Dios o kaaro no vatavatahen da. <sup>8</sup>Makakma kamoava sira, ta aran manam pa so kapaydasal nio am mapanmo narana no Ama nio a Dios o iyahes nio sia. <sup>9</sup>Tiya o palialitan nio an machahoahok kamo:

‘Ama namen a mian do hanyit, aniven o ngaran mo. <sup>10</sup>Mangay diamen o paypatolan mo as kapakatongtong pa no ichahey mo diamen do tana aya akma so kawnot dia do hanyit. <sup>11</sup>Itoroh mo pa o ichaviay namen do sicharaw aya, <sup>12</sup>as kapakabo mo pa so gatos namen akma so kapakabo namen dira do makagatos diamen. <sup>13</sup>Pavawahen mo pa yamen do katentasionan diamen kan do atavo a marahet. [Ta imo o maypatol a mian so ipakapamarin a abo so pandan. Amen.]’

<sup>14</sup>“Ta an pakaboan nio sa o mian so gatos dinio am pakaboan kamo no Ama nio do hanyit. <sup>15</sup>Asna an di nio sa pakaboan o nakagatos dinio am akma pa saw o kadi na mapakaboan dia no Dios o gatos nio sa.

**No nanawo a komapet do kapay-ayono**

<sup>16</sup>“An may-ayono kamo am ipahalata nioava a akma sira so toman madiodiosen a yosad a mapavoya o kapteng da kano kakma day mangsah. Kapanmohen nio ta nahap darana o vahes da. <sup>17</sup>Asna an may-

ayono kamo am abdidisen nioava o mapia a katitiban nio, <sup>18</sup>tapián dia panmo ya no tawo an dia voken a no Ama nio a Dios a di nio mavoya a iya so makapanmo so atavo as iya pa so tomoroh so vahes dinio.

**No somnivog a kaynakman**

*(Lucas 12:33-34)*

<sup>19</sup>“Mapay-iras kamoava so kaynakman nio do tana aya a nia so mamek kano omrachi as kano matakaw. <sup>20</sup>Asna nawri o pay-irasen nio o rakoh sa so sinmo do hanyit a dawri so kabohan dana no rachi kano amek anmana sira o manakanakaw. <sup>21</sup>Ta an dino o yanan no kaynakman nio am dawri a mismo o yanan no aktokto nio.

**No sehdang no karakohan**

*(Lucas 11:34-36)*

<sup>22</sup>“No mata o kwinta a sehdang no karakohan, dawa an serbien nio do mapia o mata nio am kasehdangan o atavo a karakohan nio. <sup>23</sup>Asna an do di mayanong o serbian nio sia am maytavo o karakohan nio a machirapas do marahet. Dawa an no sehdang a mian dinio as kasarian am ay so kasari no pangwanan nio!

**No logar sa panmahen a chitahen do viay ta**

*(Lucas 16:13; 12:22-31)*

<sup>24</sup>“Arava o makapayrayay sia payserbian o dadwa ka apohen, ta ichaddaw na o asa as kakontra na so asa, anmana anohdan na o asa as sobnahan na o asa. Maparin ava o kapayrayay nio sia payserbian o Dios as kano kaynakman no tana aya.

<sup>25</sup>“Dawa vatahen ko dinio, ichavakel nioava o viay nio do tana aya. Ichavakel nioava o kanen nio, inomen nio anmana no onayen nio. Ta no kaviay aya am tod ava kakan. As no mangonay am rakorakoh o sinmo na kano onayen na. <sup>26</sup>Tiban nio pa kono sira o manomanok,” kwana pa ni Jesus. “Maymoha sava as manyani sava. Arava o bodega da amna pakanen sa no Ama nio do hanyit. As chapanngo no katidib na dinio a rakorakoh so balor? <sup>27</sup>As kano ara paro kabdidbisan sia no asa ka tawo o pamandan no viay na do kapayvavakel na nia?

<sup>28</sup>“As ango paro kavaklan nio no onawnayen nio. Tiban nio sa o vonyitan do katakayan. Maytrabaho sava as kano mamarin sava so lamit, <sup>29</sup>amna vatahen ko dinio ta aran si Solomon a oyod a maynakem am nangonay ava so maviavid so katitiban kanira. <sup>30</sup>An sikasohen no Dios o dibobot a nia so maviay pa sicharaw as sosohan do ichadadwa na karaw am chapanngo no kasikaso na dinio a torohan so onayen nio, inioaya a dekey so saray? <sup>31</sup>Dawa ipayvavakel nioava an ango kanen nio, inomen nio anmana onawnayen nio, <sup>32</sup>ta nia o kaparin da no dia saray



no Dios asna machitarek kamo takwan ichapatak no Ama nio do hanyit o pangaylanganan nio sa. <sup>33</sup>Asna panmahen nio a chitahen o komwan do paypatolan no Dios as kano inolay na dinio, as no nesisita nio saya am itoroh na sa anti atavo. <sup>34</sup>Dawa ichavakel nioava o andelak nio, ta manawob dana sicharaw o intindien kano problema sa sicharaw as angorapan nio pa dia.

### No kadi omhosga do kadwan

*(Lucas 6:37-38,41-42)*

**7** <sup>1</sup>“Manhosga kamoava tapian di kamo a hosgan. <sup>2</sup>Ta an angoo hosgan mo do kadwan am nawri pa o mismo a ihosga dimo, ta an angoo parinyen mo do kadwan am nawri o parinyen dimo. <sup>3</sup>Ta angoo paro ichasonosong no kavoya nio so podin no kadwan as kadi nio makavoyan so akmayay poget a mian do mata nio. <sup>4</sup>Anmana angoo vatan nio so, ‘Pakarohen ko o podin moaya, kakteh,’ as kadi nio makavoyan so akmayay poget a podin nio! <sup>5</sup>Mayanong paroava o kapanma nio pa sia pakarohen o poget aya do mata nio tapian masonosong o kapakaro nio so podin no kakteh nio, inio a toman?

<sup>6</sup>“Itoroh nioava do chito o rakoh so balor, ta tod daynio a sonyiten. As torohan nio sava so perlas o bago, ta no kalalasang da dia.

### No kahes ta so kaylangan do Dios

*(Lucas 11:9-13)*

<sup>7</sup>“Mavidin kamo a machipangdaw, ta marawat nio anti o iyahes nioaya. Omhes kamoava manita, ta mavoya nio anti o chitahen nioaya. Mavidin kamo a manogtog, ta ipanyiwang kamo anti. <sup>8</sup>Ta an sino o mangahes am makarawat, as no manita am makavoya as no manogtog am ipanyiwang sia. <sup>9</sup>Ara do vata nio asa ka ama a tomoroh so bato do manganak na an mangahes so tinapay? <sup>10</sup>Anmana tomoroh paro ya so boday an among o iyahes na? <sup>11</sup>An no asa ka tawo a makagatogatos amapanmo na o katoroh na so mapia do kamanganakan na am chapanngo no kasonosong no Ama nio do hanyit a tomoroh so atavo a mapia do mangahes sia? <sup>12</sup>An angoo ichakey nio a parinyen dinio no kadwan am akma pa saw o parinyen nio dira, ta niaya o paytavoan no onotan ta a pinatolas da Moises kanira no profeta.

### No masopit a pantaw

*(Lucas 13:24)*

<sup>13</sup>“Somdep kamo do masopit aya a pantaw, ta no panahanan aya a mangwan do inferno am mawvong as aro o manahan dia. <sup>14</sup>Amna masopit o pantaw as masadit o panahanan a mangwan aya do viay a abo so pandan as mayhahaw o makavoya sia.

**No asi o kasincharan so kakayo na**  
(*Lucas 6:43-44*)

<sup>15</sup>“Makapatak kamo dira do mangay sa dinio a kadakadaday a mananawo a toman a mapawnot do mapia asna no kakawyoran na am oyod sa mangananawa. <sup>16</sup>Masinchad nio sa do kaparin no pariparinyen da. Omsi ava so obas o ayem as omsi ava so bayawas o kamanolok. <sup>17</sup>No mapia a kayo am omsi so mapia as no marahet a kayo am omsi so marahet. <sup>18</sup>Maparin ava omsi so marahet o mapia a kayo as maparin ava a omsi so mapia o marahet a kayo. <sup>19</sup>Atavo a kayo a di omsi so mapia am akteven as kasosoh dia. <sup>20</sup>Dawa akma pa sawri ta masinchad sira o kadakadaday a mananawo do mararahet a pariparinyen da.

**No makasdep sa anti do hanyit**  
(*Lucas 13:25-27*)

<sup>21</sup>“Maytavo sava anti a tomawag diaken so Apo o makasdep do pypatolan do hanyit asna sira o omparin so inolay no Ama ko a mian do hanyit. <sup>22</sup>Do ito anti araw no kapaysekasekad am aro sa anti o makavata so, ‘Apo, nananawo kami so komapet dimo as kapahbet namen so mararahet a espirito do ngaran mo as mian pa o aro a milagro a pinarin namen do ngaran mo.’ <sup>23</sup>Amna vatahen ko anti dira, ‘Masinchad koavaynio. Komaro kamo, inio a mararahet so pariparinyen.’

**Sira o masolib kano dia solib a mayvahay**  
(*Lucas 6:46-49*)

<sup>24</sup>“No tawo a domngey sia o vatahen ko as kaparin na sia am komparahen ko do asa ka tawo a masolib a mayvahay. Mahni o nakapatnek na sia, ta bato o soyid na. <sup>25</sup>As do kawara no mawyas a timoy as kawara no rakoh a ayo as kano mayet a salawsaw am nararayaw ava ta bato o soyid na. <sup>26</sup>As no tawo a domngey sia o vatahen ko as kadi na sia a parinyen am komparahen ko do dia solib a tawo a mayvahay do kanayan. <sup>27</sup>As do katimoy na so mawyas as kawara no rakoh a ayo kano mayet a salawsaw am nyeng a mararayaw o vahay naya.”

<sup>28</sup>As do nakatayoka na mayliliak ni Jesus am oyod sa naychaknin o nakadngey ori sia, <sup>29</sup>ta mananawo dira a mian so rakoh a ipakapamarin a dia akma sira so eskriba sirawri.

**No madipad a tinovatova ni Jesus**  
(*Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16*)

**8** <sup>1</sup>Do nakawsok ni Jesus do tokon ori am mian sa o oyod a aro a tawotawo a minonot sia. <sup>2</sup>As mian o asa ka madipad a nangay a domogod do salapan na a makavata sia, “An ichasi mo yaken mo Apo am

tovatovahen mo pa yaken.” <sup>3</sup>Tinodo sia ni Jesus as kavata na sia, “Oon, as mapia ka na.” As nanyeng a mabo o dipad nawri. <sup>4</sup>Niyokoyokod sia ni Jesus a di mayvahevahey nia do aran sino as kavata na sia, “Mangay ka a mapavoya do pali do nakatova mo na as katoroh mo so sakrifisio akma so mian do onotan ta a pinatolas ni Moises tapian mavoya no tawotawo o kasivog mo na a natova.”

**No rakoh a saray no apohen da no sinjalo a iRoma**  
(*Lucas 7:1-10*)

<sup>5</sup>Do nakapayvidi ni Jesus do Capernaum am mian o asa ka apohen da no sinjalo no Roma a tawagan so sentorio a nachivayat di Jesus a machisiasi dia, <sup>6</sup>a makavata sia, “Apo, no pachirawatan ko am tori a oyod a maymetmet a maganit as makapayhojihoji pava.” <sup>7</sup>Vatan sia ni Jesus, “Mangay ta do vahay nio, ta tovatovahen ko.” <sup>8</sup>Amna vinata no apohen aya no sinjalo, “Apo, mangay ka pava do vahay, ta mayanong ava o vahay namen a asdepan mo, asna tod mo na vatahen o kapia na am matova dana anti ori. <sup>9</sup>Takwan yaken am maintindi ko o kapakapamarin no chirin no asa ka tawo a makayamot do kayan no adngedngeyen ko sa a matoato kaniaken as kayan da no sinjalo a mandoan ko. Ta do kavata ko so, ‘Mangay ka na,’ anmana ‘Mangay ka dia,’ am kawnotan ya, as aran sira o pachirawatan ko am parinyen da o vatahen ko.”

<sup>10</sup>Do nakadngey sia ya ni Jesus am naychaknin. Tiniban na sa o aro saya a tawotawo a omdivon sia as kavata na sia, “Vatahen ko dinio ta aran do Israel am tayto pa abo o makakma sia so karakoh no saray. <sup>11</sup>Kapanmohen nio ya ta aro sa anti o yapo do atavo a parte no mondo aya a machihanghang da Abraham, Isaac kani Jacob do paypatolan do hanyit. <sup>12</sup>As sira o sivog a pinaypreparan no Dios so paypatolan naya do hanyit am ipoha sa anti do kasarisarian a paytanyitanyisan da kano paylangetnetan da do kahara no pandidiwan da.” <sup>13</sup>Vatan sia ni Jesus do apohen aya no sinjalo, “Somavat ka na ta natova dana o pachirawatan mori a makayamot do saray mo.” As do oras awri am napia o pachirawatan nawri.

**No ipakapamarin ni Jesus a manovatova**  
(*Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41*)

<sup>14</sup>As do nakangay ni Jesus do vahay da Pedro am no ina no kakovot ori ni Pedro am mian a mayongohat as kadi na makapayvanganon. <sup>15</sup>Tinodo ni Jesus o tanoro nawri am nanyeng a mabo o kapayongohat na as kapayvanganon na a omyavayava nira.

<sup>16</sup>Do mahep nawri am oyod sa aro o inangay da di Jesus a sindepan no mararahet a espirito as do kavata sia ni Jesus o

kakaro da am nyeng sa komaro as tinovatova na pa sira o atavo a magaganit. <sup>17</sup>Do akma saya sia a pinariparin na am nakatongtong o vinata ni profeta Isaias,

“Tinovatova na sa o ganit ta as pinakaro na sa o didiwen ta.”

**No raradin da no tinawagan sa ni Jesus**

*(Lucas 9:57-62)*

<sup>18</sup>Do kaaro dawri no tawo a omdivon dira am vinata ni Jesus dira do disipolos nawri o kapayprepara da do kapayatovang da. <sup>19</sup>Do kanam darana komaro am mian o asa ka eskriba a nangay a makavata sia di Jesus, “Apo, omonot ako na dimo do atavo a pangwanan mo.” <sup>20</sup>Amna tapian mangtokto am vinata sia ni Jesus, “Mian o maychaponged a yanan da no vinyay kano manomanok pero no Naytawo aya am arava o savatan na a vahay.”

<sup>21</sup>Mian pa o asa ka disipolo a nakavata sia, “Apo, omonot ako dimo amna sichangoriaw ava ta pachonongan ko pa o ama ko.” <sup>22</sup>Amna tinbay ni Jesus, “Nolay mo sa o logar a omsikaso so komwan do akma saya sia<sup>b</sup> asna imo am onotan mo yaken.”

**No milagro ni Jesus do kabkasan**

*(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)*

<sup>23</sup>Do nakasakay dana ni Jesus do falowa am minonot sa somakay o disipolos na sawri. <sup>24</sup>As do kapaybiahe daranawri am naysasalawsaw as kapaybekkas na as kasitnan na ompasakay dia o falowa dawri amna tori a makaycheh si Jesus. <sup>25</sup>Niyokay da sia no disipolos na sawri as kavata da sia, “Apo, librien mo yaten ta omned ta!” <sup>26</sup>Vatan sia ni Jesus, “Ango ichamo nio kano ango ichabo no saray nio!” As nayvangan as kamando na dia o salawsaw kano abkas ori as nyeng a mangheteng as kapaypadinak na. <sup>27</sup>Oyod sa naychaknin as kavata da sia, “Ango paro o katawo na nia ta aran no salawsaw kano abkas am anohdan da!”

**No milagro ni Jesus do dadwa ka Gadareno**

*(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)*

<sup>28</sup>Do nakawara da Jesus do katovang nawri do kavahayan da no Gadareno am nachivayat sa o dadwa ka tawo a yapo do sementerio. Sira ya am sindepan sa no mararahet a espirito as oyod sa delikado do tawo, dawa arava o makapanahan daw. <sup>29</sup>Nangyaw sa a makavata sia, “Imo a Manganak no Dios, ango ichakey mo diamen. Kastigoan mo paro yamen sichangoriaw aran abo pa do tiempo?”

<sup>30</sup>Do masngen ori daw am mian sa o aro a bago a mayvidividi, <sup>31</sup>as nachisiasi sira o mararahet aya espirito di Jesus a makavata sia,

<sup>b</sup> 8:22 Do Griego: Nolay mo sira o nadiman a omvovon nira no nadiman.

“An voyawen mo yamen am tovoyen mo yamen dira do bago siraya.”  
 32 Vatan sia ni Jesus dira, “Mangay kamo dira,” as nangay sa do bago sirawri. Kasdep da do bago sawri am naychapyapayayo sa a mayjogtos do kakarangan ori as chinamotan sa atavo. 33 As sira o mangonong ori do bago sawri am nyeng sa mayayo a mangay do kavahayan awri a mamahevahey nia o atavo sawri a namarin. 34 Do akma sia a namarin am nachivayat sa di Jesus o aro a tawo a machisiasi sia do kakaro narana do kavahayan dawri.

**No paralitiko a tinovatova ni Jesus**  
*(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)*

**9** 1 Minirwa si Jesus a somakay do falowa as kapayatovang na a mayvidi do kavahayan na. 2 Mian sa o nanangay di Jesus so asa ka paralitiko a ninat da do ichehan na. Do nakavoya na sia ni Jesus o rakoh aya a saray da am vinata na do maganit aya, “Manganak, masoyosoyot ka, ta tayto dana pakaboan o gatogatos mo.” 3 Vatahen da no eskriba sawri do kadwan dira, “No tawo aya am tayto makavata so machikontra do Dios!” 4 Amna do nakapanmo sia ni Jesus o mian do aktokto da am vinata na, “Ango icharahet no mian do aktokto nio. 5 No siyo do vata nio o masonosonong a parinyen. No kavata so, ‘Tayto dana pakaboan o gatogatos mo,’ anmana no kavata so, ‘Mayvangon ka as kangay mo na!’ 6 Amna tapian mavoya nio so matalamad o kayan no ipakapamarin do tana aya no Naytawo aya a mapakabo so gatos am vatahen ko do paralitiko aya, ‘Mayvangon ka as kahap mo so ichehan moaya as kasavat mo na.’ ” 7 As nyeng a mayvangon as kasavat narana. 8 As no tawotawo sirawri do nakavoya da sia o ipakapamarin naya am oyod sa naychaknin as kasitnan da a omdaday so Dios a makayamot do napaparin aw.

**No nakatawag dia ni Jesus si Mateo**  
*(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)*

9 Komnaro dawri si Jesus as do kayam na am navoya na si Mateo a asa ka mangolekta so bienes no gobierno no Roma a tori a maydisna do ofisina na. Vatan sia ni Jesus, “Omonot ka na diaken,” as nanyeng a maytetnek as kawnot na di Jesus.

10 Do nakangay da Jesus a moyab do vahay da Mateo am nawara sa o aro a mangolekta no Roma kanira no kadwan pa a maparo a tawo a machihanghang da Jesus kanira no disipolos na saya. 11 Amna do nakavoya da sia ya no Fariseo sawri daw am vinata da do disipolos na, “Ango pachirayay naya koman ni Jesus dira do akma saya sia a tawotawo kanira no makagatogatos.” 12 Nadngey na ya ni Jesus as vinata na dira, “No tawo sa a abo so ganit am kaylangan dava o manovatova, ta sira o magaganit. 13 Pachinanawan nio o nakatolas aya a vinata no

Dios as kapanmo nio so inmonmoan na nia, ‘No ichahoho ko dinio am no kayan no somnivog a kasisien nio no kadwan asna no katod nioava parinyan sira so onotan ta sa.’<sup>c</sup> As nawara akoava a tomawatawag dira do makavata so kapia da a tawo, ta sira o omsinchad do karakohan da a nakagatos tapian manehseh sa.”

**No nanawo do kapay-ayono**  
(*Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39*)

<sup>14</sup>Kwanasaw am nangay sa di Jesus o disipolos ni Juan Bawtista as kahes da nia, “Ango ta yamen kanira no Fariseo siraya am masanib kami a may-ayono asna sira o disipolos mo saya am may-ayono sava.” <sup>15</sup>Tinbay ni Jesus, “Maychangengsahen paro sa o bisita do ponsion an machichasa pa dira o naychakovot a mahakay? Amna mawara anti o araw a kabo dana dira no naychakovot aya as nawri anti o kapay-ayono da do kangсах da. Akma pa saw ta do katayto koaya machichasa dira do disipolos ko saya am may-ayono sava.”

<sup>16</sup>Vatan na pa sia ni Jesus, “Arava o tomaheb so mamid dana lamit no vayo pa lamit, ta an nia o parinyen na am payrarayawan na o vayo aya lamit as kadi da mayanongan a mayrayit. <sup>17</sup>As arava o mapangay so vayo a vino do adan dana a panahoran a kodit, ta an nia o parinyen na am payrarayawan na o vino aya as kano mararayaw o panahoran aya, ta no vayo a vino o logar a pangayen do vayo as mahni a panahoran a niaya so di mararayaw.”

**No dadwa a rakoh so saray ni Jesus**  
(*Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56*)

<sup>18</sup>Do katayto naya a mangononong ni Jesus dira am nawara o asa ka adngedngeyen da no Judeo. Domnogod do salapan ni Jesus as kavata na sia, “Apothen, kadiman na pa no manganak kori a mavakes. Amna an mangay ka a tomodo sia am mirwa ori a maviay.” <sup>19</sup>Nachivan si Jesus as kanira no disipolos na saya do tawo aya.

<sup>20</sup>Amna mian o asa ka mavakes a maganit a dose dana a ka kawan so kapayraraya. Nangay do tadichokoran ni Jesus as katodo na so payis no lamit na, <sup>21</sup>ta vinata na do karakohan na am, “Aran katodo ko pa sia o lamit na am mapia ako na daw.” <sup>22</sup>Nayweswes si Jesus as do nakavoya na sia o mavakes aw am vinata na sia, “Manganak, mamo kava ta makayamot do saray mo am natova ka.” As do oras ori kanaw am natova o mavakes ori.

<sup>23</sup>Nakarahan ya am nangay dana sa Jesus do vahay no adngedngeyen dawri no Judeo. As do nakapakarapit da daw am navoya sa ni Jesus o

---

<sup>c</sup> 9:13 Anmana: No ichahoho ko dinio am no kasisien asna no sakrifisio nioava.

mayvinovino ho sawri do hem nadiman aya as kano tawotawo sawri a maychatanyitanyis. <sup>24</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Ibhes nio o parinyen nioaya as kahbet nio. Nadiman ava o metdeh aya ta tod a makaycheh.” Do nakavata na sia ya am chinayak da sia. <sup>25</sup>Kahbet da no tawotawo saya am nangay si Jesus do kwarto ori a yanan no metdeh aya a nadiman as kahap na so tanoro nawri as nanyeng a mayvangon. <sup>26</sup>As no akmaya sia a naparin am navahey do atavo do omdivon ori daw.

### No milagro ni Jesus do dadwa ka mavota

<sup>27</sup>Komnaro si Jesus daw as do kaari na mayam am mian sa o dadwa ka mavota a minonot sia as kapachisiasi da dia a makavata sia, “Jesus a tayabo ni David, ichasi mo pa yamen.” <sup>28</sup>Kwanasaw do nakapakarapit da do asa ka vahay am vinata ni Jesus dira do dadwa saya a ka mavota, “Ara nio somnivog a panganohdan o katova ko dinio?” “Oon,” kon da. <sup>29</sup>Tinodo ni Jesus o mata da as kavata na sia, “Makavoya kamo na a makayamot do nakasaray nio niaken.” <sup>30</sup>As nanyeng sa makavoya. As niyokoyokod saya ni Jesus do kadi da mayvahevaheyan nia o naparin aya. <sup>31</sup>Amna no pinarin da am no nakangay da a mayvahevahey nia do atavo a tawotawo.

### No milagro ni Jesus do asa ka nono

<sup>32</sup>Do kakaro darana no mavota saya am mian sa o nanangay di Jesus no asa ka tawo a di makapayliliak takwan sindepan no marahet a espirito, <sup>33</sup>as nakapahbet sia ni Jesus o marahet aya espirito am nakapayliliak dana o tawo aya as oyod sa naychaknin o tawotawo sirawri as kavata da sia, “Do napanmo namen am tayto pa abo o nakakma sia a napaparin do Israel!” <sup>34</sup>Amna vinata da no Fariseo sirawri, “No apohen da no mararahet a espirito o tomoroh aya so ipakapamarin ni Jesus a mapahbet sa so espirito.”

### No nakasi ni Jesus nira no tawotawo

*(Lucas 10:2)*

<sup>35</sup>As nangay si Jesus do atavo sa a kavahayan a mapawnonong so Evangelio aya no paypatolan no Dios, as nangay a mananawo do kakpekpehan da sa no Judeo a tawagan da so sinagoga as katovatova na so matatarek a ganit da no atavo a nangay sia. <sup>36</sup>As do kavoya na sira so oyod awri aro a tawotawo am natodo takwan mapanmo dava o onotan da as kabo no mapaparin da a akma say karnero a abo so machonong dira. <sup>37</sup>Vatan sia ni Jesus dira do disipolos na sawri, “No katovoyan nioaya am akmay oyod a rakoh a panyanian as kayhahawan da no manyani. <sup>38</sup>Akdawen nio pa do taydira so yanien aya o kapaytovoy na pa so aroaro a maytrabaho.”

**No dose sa apostoles ni Jesus**  
(*Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16*)

**10** <sup>1</sup>Tinawagan sa ni Jesus o dose saya ka disipolos na as katoroh na dira so ipakapamarin da a mapahbet so mararahet a espirito as kano manovatova. <sup>2</sup>Nia o ngarangaran da no apostoles na saya: si Simon a tawagan da so Pedro kano kakteh na si Andres, sa Santiago kani Juan a kamanganakan sa ni Zebedeo, <sup>3</sup>sa Felipe, Bartolome, Tomas kani Mateo a asa ka mangolekta no Roma, si Santiago pa a manganak ni Alfeo, si Tadeo, <sup>4</sup>si Simon a yapo do Canaan kani Judas Iscariote a iya so mintraydor di Jesus do kwanasaw.

**No nakatovoy sira ni Jesus o dose a ka disipolos na**  
(*Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6*)

<sup>5</sup>Tinovoy sa ni Jesus a mapawnonong sia o komapet do paypatolan do hanyit as kayokoyokod na nira a makavata sia, “Mangay kamoava do kavahayan sa no Hentil kano Samaritano, <sup>6</sup>asna mangay kamo dira do kaydian ta a Israel a tayto minawaw a akma so kaparin no nabo a karnero. <sup>7</sup>Iyangay nio a pawnonongen dira ta no kapaypatol no Dios am masngen dana. <sup>8</sup>Manovatova kamo as kapayvangon nio sira so nadiman. Sira o madipad am tovatovahen nio sa as kapahbet nio sira so mararahet a espirito do sindepan da sa, as makayamot ta libri o narisibi nio a yapo do Dios am akma saw o kadi nio mapapagan sira so sidongen nio. <sup>9</sup>Manayvi kamoava so kartos, <sup>10</sup>anmana no panadi nio kano matatarek a serserbien nio, ta no mayserbi am mayanong na saya marawat. <sup>11</sup>An mawara kamo do asa ka kavahayan am somdep kamo dira do omyavayava ninio a dawri so katdan nio a manda do kapiywa nio a komaro. <sup>12</sup>Parawaten nio o bendision nio do vahay aya a asdepan nio. <sup>13</sup>Dira do mapia so karisibi dinio am parawaten nio o bendision no Dios dira asna dira do di iyavayava ninio am parawaten nioava ya dira. <sup>14</sup>Asna an komaro kamo na do asa ka kavahayan a dia minrisibi dinio am papaspasen nio o ahbek no kokod nio a nia anti so testigo a laban dira. <sup>15</sup>As vatahen ko dinio ta do araw anti no kapaysekasekad am mapapaw anti o marawat no Sodoma kano Gomorrah as kano akmaya sia kavahayan a dia minyavayava ninio.

**No manam sa a pakasisian**  
(*Marcos 13:9-13; Lucas 12:11-12; 21:12-17*)

<sup>16</sup>“Tiban nio ta tovoyen koynio a akmay karnero a machipanghovok dira do volaw a chito. Dawa makasolib kamo a akmay boday pero makakma kamo so voyit a abo so rarayawen kano atetakan. <sup>17</sup>Katanggalen nio ta mian sa anti o mapakalaboso dinio as mangay ninio a isalap



do adngedngeyen da sa as kapakatanotanoro da dinio do sinagoga da sa. <sup>18</sup>Iyangay da anti nio a pasalapen do patol sa kano gobernador a makayamot do kawnot nio diaken as do diaya am mapawnonong nio o Evangelio dira kan dira do Hentil. <sup>19</sup>As an mian kamo na do salapan da am ichavakel nioava an ango vatahen nio, ta itoroh anti dinio o mayanong nio a vatahen, <sup>20</sup>ta no vatahen nioaya anti am tanyan nioava anti ta yapo anti ya do Espirito no Ama nio a Dios. <sup>21</sup>Mian sa anti o mapadiman so mismo da kakteh. Mian sa o ama a mapadiman so anak da as aran sira o kamanganakan am kontrahen da sa o inyapoan da as kapadiman da nira. <sup>22</sup>Paytavotavoan da anti nio a kontrahen a makayamot diaken. Amna an sino o mayagwanta a manda do kavosan na am malibri sa. <sup>23</sup>An atetekan daynio do asa ka kavahayan am mangay kamo do matarek. Vatahen ko dinio ta manam pa kano kapawnonong nio sia do atavo a kavahayan do Israel am mawara dana anti o Naytawo aya.

<sup>24</sup>“No nanawhen am matoato ava kano omnanawo sia a akma so kadi na matoatoan no pachirawatan kano apohen na. <sup>25</sup>An pakakmahen da so maistro o estudiante na anmana no pachirawatan do apohen am makakniknin ava ya. Dawa an yaken a Apohen nio as tawagan da so Beelzebul anmana apohen no mararahet a espirito am chapanngo nio paro pa a omonot diaken?”

### **Voyvoh o Dios a logar a ichamo**

*(Lucas 12:4-7)*

<sup>26</sup>As vatan pa sia ni Jesus, “Ichamo nio sava o tawotawo, ta arava o tayotayohen a di anti maytotwaw, ta atavo a sekreto am mapanmo do kwanasaw. <sup>27</sup>No vatahen ko saya dinio do kayateyatenan na am ipapanmo nio anti do atavo a tawo as no inakaak ko sa dinio am ipananawo nio do kadngeyan sia no atavo. <sup>28</sup>Ichamo nio sava o omdiman so karakohan as di makadiman so pahad asna no ichamo nio am no makarayaw so karakohan kano pahad do inferno. <sup>29</sup>Sira o oyod a dedekey so balor a manomanok am idid na saya no Dios a pachonongan. <sup>30</sup>Asna chapanngo no kapachonong na dinio? Ta aran no mismo a vidang no book nio am mapanmo na. <sup>31</sup>Dawa mavakel kamoava, ta rakorakoh o balor nio kano aran pira so vidang a manomanok.

<sup>32</sup>“An sino di machisnek niaken am ipachisnek koava anti do salapan no Ama ko do hanyit. <sup>33</sup>Asna an sino o machisobna niaken am ipachisobna ko pa anti do Ama koaya do hanyit.

### **No kawnot di Cristo aran do kadimanan**

*(Lucas 12:51-53; 14:26-27)*

<sup>34</sup>“Pangayen nioava do aktokto nio o nakawara ko a tomoroh so mapia anod, ta no kakawyoran na am nawara ako a manangay so pakayapoan

no kasisiay. <sup>35</sup>Ta masisiay sa o familia a makayamot diaken. Machikontra sa o kamanganakan do inyapoan da as machikontra sa o anaken a mavakes do ina no kakovot da. <sup>36</sup>No komontra sira so omonot diaken am sira o romanes da sa lipolipos. <sup>37</sup>An sino o mapanmanma so inyapoan kano kamanganakan kaniaken am maparin ava a disipolo ko. <sup>38</sup>An sino o di makawnot diaken do aran kadimanan am maparin ava a disipolo ko. <sup>39</sup>Ta an sino komita sia o tanyan na pakamian am payrarayawan na o viay na asna an sino ombo so viay na do tana aya a makayamot diaken am makarawat pa anti so somnivog aya a viay.

<sup>40</sup>“An sino o omyavayava dinio am yaken o mismo da sincharan kano rawaten, as an sino o manganohed diaken am no Ama koaya o tayto da panganohdan. <sup>41</sup>No mapia so kasinchad kano karisibi so pachirawatan no Dios a makayamot do kapaypachirawatan sia no Dios am makarawat anti so vahes a marawat no asa ka mayserbi do Dios, as no omrisibi kano omsinchad do asa ka mapia tawo a makayamot do kapia na am makarawat pa anti so vahes a marawat no asa ka mapia tawo. <sup>42</sup>As katovidan nio ta an sino o tomoroh so aran asa ka baso a danom do m'ahbo dana dira do omonot aya diaken am mabo ava anti o marawat na a vahes na.”

**No nakapasigoro sia ni Juan Bawtista o komapet di Jesus**  
(*Lucas 7:18-35*)

**11** <sup>1</sup>Do nakatayoka ni Jesus a omyokoyokod nira no dose saya a ka disipolos na am nangay a mananawo do omdivon sawri a kavahayan.

<sup>2</sup>As do nakadngey na sia ni Juan Bawtista a mian kanaw do kalaboso o komapet saya di Jesus am napaytovoy so disipolos na a mangay di Jesus a omahes nia, <sup>3</sup>“Ivahey mo pa diamen an ara dana imo o vatahen aya ni Juan a mawara a yapo do Dios anmana panayahen namen pa o kawara na.” <sup>4</sup>Tominbay si Jesus a makavata sia dira, “Mayvidi kamo as kavahevahey nio nia di Juan o atavo sa a tayto nio mavoya kano madngey. <sup>5</sup>Makavoya dana sa o mavota. Makayam dana sa o mapiday. Natova o madipad as makadngey dana sa o makoteng. Sira o nadiman am mirwa sa maviay as pawnonongen dira do makasiasi o Evanghelio aya. <sup>6</sup>As ay so kapalak da kano kasoyot da no masaray niaken a abo so kamadamadanan.”

<sup>7</sup>Do nakakaro darana no disipolos sawri ni Juan am sinitnan na pangonongan ni Jesus o komapet di Juan dira do aro sawri a tawotawo. Vinata na, “Sino o inangay nioaya adngeyen do desierto. Do vata nio paro as tod sia akma so viawo a omonot do pasayawan sia no salawsaw? <sup>8</sup>Nakavoya kamo paro so asa ka tawo a mapia so bihis? Omba, ta sira o mabihis am mian sa do palasio a mapaydamnay so karakohan

da. <sup>9</sup>No navoya nioaya am asa a ka profeta amna tod ava sia a profeta, <sup>10</sup>ta nia o vatahen no nakatolas a komapet sia,

‘Tiban mo ta tovoyen ko anti sia a manma kanimo a mayprepara so kawara mo.’

<sup>11</sup>As vatahen ko dinio ta do atavo dana nawara a tawo am arava o maypato pa kani Juan Bawtista aya, pero no asa do m'ahbo dana do paypatolan no Dios am matoato pa kania. <sup>12</sup>As nakayapo do kasitnan ni Juan Bawtista a mananawo am maysosodib sa kano posposan da o kapachangay da do paypatolan aya no Dios. <sup>13</sup>Ta do tiempo aya ni Juan am nakatongtong o pinatolas sa ni Moises as kanira no profeta a komapet do paypatolan aya no Dios, <sup>14</sup>ta si Juan o pinapanmo dawri a mawara a manam kano kawara no Mesias as iya o vata nioaya a si Elias a tayto nio a panapanayahen. <sup>15</sup>Dawa kapiahen nio o kapanngay nio kano kaintindi nio sia.”

<sup>16</sup>Vatan sia ni Jesus, “Ango paro o pakomparan ko so tawo sichangoriaw. Maparin ko saya pakomparahen do kametdehan a mayayam do rarahan a makavata sia, <sup>17</sup>‘Maytogtog kami so kanta do ponsion am ichakey nioava as alit no kaskeh nio no kanta do nadiman.’ <sup>18</sup>Nia o kaparin no tawo sichangoriaw a abo so ipakamia da, ta si Juan Bawtista do nakapay-ayono na am parohen da as kavata da so kayan no marahet a espirito sia. <sup>19</sup>As no Naytawo aya a di may-ayono am parohen sia as kavata da sia o kaymot na do kanen kano inomen as kapachisagel na dira do maparo saya a mangolekta no Roma kano makagatogatos. Amna no kasolivan no Dios am mavoya do pariparinyen na sa.”

### **No kavahayan sa a dia nanganohed di Jesus**

*(Lucas 10:13-15)*

<sup>20</sup>As sinitnan sa ni Jesus a ichahoya o tawotawo do kavahayan sawri a pinamarinyan na so aro a milagro am kayan no kaskeh da pa a manehseh no gatogatos da. <sup>21</sup>Vinata na, “So pangananawa no pamandan nio a tawotawo no Corazin kano Betsaida! Ta an no makakniknin sa a pinarin ko dinio as namarin sa do kavahayan no Tiro kano Sidon am nanehseh sawri as kayan no kavoyan sia dira. <sup>22</sup>Amna ara kamoava nanehseh, dawa mapapaw anti o hosga no Sidon kano Tiro. <sup>23</sup>As inio a tawotawo do Capernaum a omahahaw so kaoyod nio anti a mato am ipoha kamo anti do inferno. Ta an no navoya nioaya a makakniknin a pinarin ko as navoya da no tawotawo no Sodoma am navidin a dia nararayaw a manda sicharaw. <sup>24</sup>Amna vatahen ko dinio ta do ito a araw no kapaysekasekad am mapapaw anti o marawat a hosga no Sodoma as kaninio.”

### **No somnivog a kapaynehah**

*(Lucas 10:21-22)*

<sup>25</sup>Do katayoka na nia am nachahoahok si Jesus a makavata sia, “Mamahemahes ako dimo mo Ama a imo so Apohen do hanyit kan do tana

aya, takwan no di mo pinapanmo dira do makavata so kاسوبولب da kano kato no pinachinanawan da am tayto mo pinapanmo dira do dekey so pinachinanawan. <sup>26</sup>Ta nia mo Ama o sivog a mian do mapia a inolay mo.

<sup>27</sup>“Pinainkargado na diaken no Ama ko o atavo. Arava o makasinchad sia so hosto o Manganak aya an dia voyvoh o Ama, as alit pa no kabo no makasinchad sia so hosto o Ama aya an dia voyvoh o Manganak aya as kanira no pidien na a makasinchad sia.”

<sup>28</sup>Vatan pa sia ni Jesus, “Mangay kamo diaken, inio atavo a karahmetan kano malijat dana a komita so karadinepan, ta yaken o makatoroh dinio so somnivog a kapaynehah. <sup>29</sup>Rawaten nio o inolay ko dinio as kachita nio so kawnot nio diaken, takwan mahbo kano matanoy o kaparin ko. Niaya o ichaparin nio a mian so kaydamnayan no aktokto. <sup>30</sup>Takwan no inolay ko dinio am ichaydamnay as no pawnotan ko am makasoyosoyot.”

### No nanawo do komwan do araw no kapaynehah

(*Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5*)

**12** <sup>1</sup>Do naypisa do araw no kapaynehah do katori da manahan do katrigoan da Jesus kano disipolos na am mapteng sa o disipolos saya as nanghap sa so trigo a kanen da. <sup>2</sup>Do nakavoya da sia no Fariseo sirawri am vinata da, “Ango pasadan da sia no disipolos moaya o onotan ta a komapet do araw no kapaynehah.” <sup>3</sup>Vinata dira ni Jesus, “Nalir nio paro pava o komapet di David kanira no rarayay na do nakapteng da? <sup>4</sup>Nangay sa do vahay no Dios as kahap sia ni David a kanen da o tinapay ori a tinoroh do Dios a nia so dia parin a kanen no aran sino a tawo a katadkan da no papali. <sup>5</sup>As kano mapanmo nio paro pava o nakapasada da sia no papali do templo o pinatolas ni Moises do kapaytrabaho da do araw aya no kapaynehah asna kadi da makagatosan do akmaya sia a parinyen da? <sup>6</sup>Vatahen ko dinio ta tayto dana a nawara o matoato as rakorakoh so anohed a onotan kano onotan sa do templo. <sup>7</sup>Ta an naintindi nio o inmonmoan no vatahen no nakatolas a makavata sia, ‘Nawri o ichahoho ko dinio o somnivog a kasisien nio no kadwan asna no katod nioava parinyan sira so onotan ta sa,<sup>d</sup> am akosahen nio sava o di nakagatos. <sup>8</sup>As kapanmohen nio pa ta no Naytawo aya o mayanong a adngeyen do onotan sa do araw aya no kapaynehah takwan iya o Apohen a makapaynolay dia.”

### No maychalekalen so tanoro a tinovatova ni Jesus

(*Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11*)

<sup>9</sup>Komnaro si Jesus dawri as kangay na do asa ka kakpekpehan no Judeo a abnekan da so sinagoga. <sup>10</sup>Mian dawri o asa ka tawo a

<sup>d</sup> 12:7 Anmana: No ichahoho ko dinio am no kasisien asna no sakrifisio nioava.

maychalekalen so tanoro as kadi na makalanetan sia. As mian pa sa daw o tawo a manta so kaparahtan da si Jesus a minahes nia, “Mayanong paro do onotan taya o kapanovatova do araw aya no kapaynaynehah?”<sup>11</sup> Vatan sia dira ni Jesus, “Ara paro dinio o di librien so karnero na a nagagtos aran do araw no kapaynaynehah? <sup>12</sup>An librien sa o karnero do araw no kapaynaynehah am chapanngo no kapayanong no kapamarin dia so mapia o tawo a rakoh so balor?” <sup>13</sup>Vatan sia ni Jesus do mian aya so ganit, “Laneten mo o tanoro moaya.” As kalanet na sia am nanyeng dana a mapia as kapachalit narana do viit naw. <sup>14</sup>Komnaro sa o Fariseo siraya as kapayplano da so kadiman da si Jesus.

### No pinidi no Dios a tinovoy na do mondo aya

<sup>15</sup>Do nakapanmo sia ni Jesus am komnaro do logar awri as oyod sa aro o minonot dia as tinovatova na sa o mian so ganit, <sup>16</sup>as kayokoyokod na nira do kadi da mayvahevaheyan nia o komapet sia. <sup>17</sup>Do niaya am nakatongtong o vinata na kaychowa no Dios a pinapanmo na di profeta Isaias,

<sup>18</sup>“Niaya o tinovoy koaya a pinidi ko. Iya o ichaddaw ko as kano oyod ko a ipakamia. Parawaten ko anti sia o Espirito ko as pawnonongen na anti dira do atavo a tawotawo o plano ko a omlibri sira. <sup>19</sup>Madngey ava anti sia a maychirin so marahet anmana machidibati as madngey ava do rarahan a mangyangyaw. <sup>20</sup>Paynolayen na sava anti o makakaha dana so saray kano mahbo dana as abo so mapaparin. Oyod anti matanoy kano masisien dira a manda do kaparin na mapaytetnek so somnivog aya mahosto a kakawyoran. <sup>21</sup>As makayamot anti sia am mian anti o panapanayahen da no atavo a tawotawo.”

### Si Jesus as kani Beelzebul

*(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23)*

<sup>22</sup>Mian o inangay da di Jesus a asa ka tawo a sindepan no marahet a espirito a mavota kano di makapayliliak. Tinovatova na sia ni Jesus as nyeng dana a makavoya as kano makapayliliak. <sup>23</sup>Oyod daya pinaychaknin no aro sirawri a tawotawo as kavata da sia do kadwan dira, “Niaya dana paro o panapanayahen taya a tovoyen diaten no Dios a tayabo ni David?” <sup>24</sup>Do nakadngey da sia ya no Fariseo sirawri am vinata da, “No ipakapamarin naya a mapahbet so marahet a espirito am yapo di Beelzebul a apohen da no mararahet a espirito a si Satanas.” <sup>25</sup>Amna do kapanmo sia ni Jesus o mian do aktokto da am vinata na dira, “No paypatolan a sirasira so maylalaban am maypakaha a akma so kararayaw no asa ka familia anmana asa ka komavahayan a di maysosondo. <sup>26</sup>As an si Satanas as labanen na sa o mismo na sa rarayay am maypango

kapaytetnek no ipakapamarin na. <sup>27</sup>An oyod o vatahen nioaya a kapahbet ko so marahet a espirito do ayet ni Satanas am ara nio paroava vatahen o kaniaya no kaparin da no rarayay nio saya a mapahbet so marahet a espirito? Nia o mismo a tombay so vatavatahen nio saya. <sup>28</sup>As an ara do ipakapamarin no Espirito no Dios o kapakahbet ko so marahet a espirito am no kapaypatol no Dios am tayto dana a somnitnan dinio.

<sup>29</sup>“As mapanmo nio o kabo no makahap so warawara no asa ka tawo a mian so mapia gwardia, amna an mawara o rakorakoh pa kania so ipakapamarin as kahap na so armas do gwardia aya am arava o mapaparin na as mahap o warawara na.

<sup>30</sup>“Sira o di machangay diaken am sobnahen da yaken as sira o di machisidong diaken am valavalaten da o trabaho ko. <sup>31</sup>Dawa vatahen ko dinio ta no atavo a gatos kano kapakachirichirin so machikontra do Dios am maparin a kapakaboan asna no kapaychirichirin so machikontra do Masanto a Espirito am kapakaboan ava. <sup>32</sup>No kapakachirichirin so machikontra do Naytawo aya am maparin pa kapakaboan asna no makachirichirin so machikontra do Masanto a Espirito am kapakaboan ava do viay na do tana aya as kano manda anchowa.

#### **No kasincharan so mapia a tawo**

*(Mateo 7:16-20; Lucas 6:43-45)*

<sup>33</sup>“Masinchad o kayo do asi na, ta mian o omsi so maparin a kanen as mian o omsi so dia parin a kanen, <sup>34</sup>as makayamot ta marahet kamo so kaparin am maypango o kapaychirin nio so mapia an marahet o mian do aktokto nio! Ta an ango o mian do aktokto no asa ka tawo am nawri pa o pavatahen na. <sup>35</sup>No mapia a tawo am mapia o vatahen na a makayamot do kasivog na mapia asna no somnivog a marahet a tawo am marahet o vatahen na a makayamot do kaniaya no sivog a kaparin na. <sup>36</sup>Vatahen ko dinio ta do ito a araw no kapaysekasekad am atbayen anti no aran sino o atavo a nachirichirin na a abo so sinmo. <sup>37</sup>Ta no mismo nio sa vinata o omproyba do karahet anmana kapia nio a tawo.”

#### **No pamandan da no maskeh a manganohed**

*(Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32)*

<sup>38</sup>Mian sa o eskriba kano Fariseo a omahes nia o kapamarin na so milagro a pavoyan na nia o kayapo na do Dios o ipakapamarin na. <sup>39</sup>Amna vinata dira ni Jesus, “Sira o mararahet so parinyen kano tomnadichokod do Dios o mangahes so milagro amna arava o ipavoya dira katadkan no akma so naporin ori di Jonas kaychowa. <sup>40</sup>Ta akma so nakayan ni Jonas do vodek ori no royong so tatdo karaw kano tatdo kahep am tatdo anti a karaw kano mahep o kayan no Naytawo aya do irahem no tana. <sup>41</sup>As do ito araw no kapaysekasekad am maytetnek

sa anti o tawotawo do Ninive a testigo a laban dinio takwan nasolib saya manehseh do nakadngey da si Jonas asna inio am ara kamoava manehseh a aran do katayto aya no machipanghovok dinio a matoato kani Jonas. <sup>42</sup>As alit na pa anti no kapaytestigo no reyna awri a yapo do Sheba a laban dinio, ta aran oyod a mavawa o kavahayan na am inangay na adngeyen o kasolivan ni Solomon asna inio am ara nioava adngeyen o mangononong aya dinio a matoato pa kani Solomon.”

**No kapayvidi no marahet a espirito do pinakaroan na**  
(*Lucas 11:24-26*)

<sup>43</sup>Vinata ni Jesus, “No asa ka marahet a espirito a pinahbet am matodin ava o ngayan na as do kabo no paynehahan na, <sup>44</sup>am mayvidi anti do pinakayapoan naya. Do kavoya na anti so kaydamnay no tawo aya, <sup>45</sup>am mangay a manrara so papito pa ka rarayay na a espirito a maraherahet pa kania a somdep do tawo aya. As no makasi aya tawo am maharahara pa o kaparin na kano nanma nawri a kaparin. Akma pa sawri anti o maparin do tawotawo sichangoriaw a makagatogatosen.”

**No somnivog a ina kano kakakteh sa ni Jesus**  
(*Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21*)

<sup>46</sup>Do katayto na pa mangononong dira do tawotawo sa dawri am nawara o ina na kanira no kakakteh na sawri a mahahakay a makey a mangay a machisisirin sia. <sup>47</sup>Vatan da sia di Jesus, “Tayto sa ina mo kanira no kakakteh mo do gagan a makey a machisisirin dimo.” <sup>48</sup>Amna vinata ni Jesus, “Sino o ina ko as sango o kakakteh ko,” kwana, <sup>49</sup>as katongdo na sira so disipolos na as kavata na sia, “Niaya sa o ina ko kanira no kakakteh ko. <sup>50</sup>Ta an sino o omparin so inolay no Ama ko a mian do hanyit am sira o somnivog a kakakteh ko kano ina ko,” kwana.

**No parabola no tinokos**  
(*Marcos 4:1-12; Lucas 8:4-10*)

**13** <sup>1</sup>Do araw ori am komnaro si Jesus do vahay awri as kangay na do kanayan a maydisna as kasitnan na a mananawo. <sup>2</sup>As do kaoyod da aro no nakpeh sia a tawotawo am somnakay do asa ka tataya as kapaydisna na as sira o tawotawo sirawri am navidin sa tomnek do kanayan awri. <sup>3</sup>As sinitnan na sa pangononongan a manerbi so matatarek a parabola. Vinata na, “Mian o asa ka tawo a nangay a manokos. <sup>4</sup>Do tinokos naya am mian o nangay do pananahanan a nia so chinan da no manomanok. <sup>5</sup>Mian sa o nagagtos do kabatoan a nia so nakalo a tomovo, <sup>6</sup>amna do kakohat no araw am nahayo sa takwan nakayamot sava ya so mapia. <sup>7</sup>Mian sa o nangay do kamanolokan a nia so nakalo a madiman do kahonghong dira no pachisohotan dawri. <sup>8</sup>As

mian sa o natokos do mapia tana a nia so napia so katovotovo as kapakasi na so oyod a aro. Mian sa o nakasi so tatdo a poho, mian sa o anem a poho as kano yatoyatosen.” <sup>9</sup>Do pinakavosan sia ni Jesus am vinata na, “Kapiahen nio o kapanngey nio kano kaintindi nio sia.”

<sup>10</sup>Kwanasaw am nangay sa di Jesus o disipolos na sawri a omahes nia, “Ango panahanan mo sia do parabola o ipananawo moaya.” <sup>11</sup>Vatan na sia dira, “Mapia kamo ta ipapanmo dinio o komapet do paypatolan no hanyit asna dira do kadwan aya am ipapanmo ava dira. <sup>12</sup>Takwan an sino o manngey as kapanganohed na am mayparakoh o nanawan sia asna sira o dia manngey as kadi da manganohdan am pakarohen pa o ichapatak da. <sup>13</sup>As no pakayapoan no kapanerbi ko so parabola dira am takwan mavoya dava o tiban da as maintindi dava o adngeyen da. <sup>14</sup>No kaparin daya am akma so mian do pinapanmo ni profeta Isaias do kavata na sia, ‘Oyod o kadngey nio sia amna maintindi nioava. Mavoya nio am masinchad nioava. <sup>15</sup>Ta sira o tawo aya am makehnet o oho da. Mapia ava o kapanngey da as mapia ava o kapanidib da. Ta ichakey dava yaken a mavoya as ichakey dava yaken a adngeyen. Ta ichakey dava mapanmo o kakawyoran, ta tarek sa manganohed as kalibri ko sira, kwana no Dios.’

<sup>16</sup>“Asna inio,” kwana ni Jesus do disipolos na saya, “am mapalak kamo ta tayto kamo makavoya as kano makadngey. <sup>17</sup>Vatahen ko dinio ta aro sa o profeta kano tawotawo sa no Dios kaychowa a nahoho a makavoya kano makadngey so tayto nio saya a mavoya kano madngey amna navoya dava kano nadngey da sava ya kanaw.

**No inmonmoan no parabola no tinokos**  
(*Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15*)

<sup>18</sup>“Adngeyen nio ta niaya o ichakey na pawnonongen no parabola ori no manokos. <sup>19</sup>No votoh sawri a natokos do panahanan am irepresenta na sa o makadngey so nanawo aya a komapet do paypatolan no Dios a dia makaintindi so madngey dawri as makayamot do kadi da makaintindian sia am iyangay naya pakarohen dira ni Satanas. <sup>20</sup>As no nangay awri do kabatoan am irepresenta na sa o makadngey so nanawo aya a oyod a masoyot nia, <sup>21</sup>pero nakatneb ava ya dira so mapia, dawa do kawara no pakasisian kano katetek dira a makayamot do onotan daya am masonong da ya tadichokoran. <sup>22</sup>As no nangay sawri do kamanolokan am irepresenta na sa o omrisibi so nanawo aya amna makayamot do matatarek a ichalijat da kano kahoho da no kaynakman am katavonan o saray daya as kadi darana makatovoan. <sup>23</sup>As no natokos do mapia a tana am irepresenta na o manngey so nanawo aya as kapia no kaintindi da sia as kapakatovo da nia a mian so kavoyan sia dira a akma so kapakasi no nimoha aya so tatdo a poho, anem a poho anmana yatoyatosen.”



### No parabola no tamek

<sup>24</sup>Pinawnonong pa ni Jesus o akmaya sia parabola. “No kaparin no paypatolan no hanyit am akma so asa ka tawo a naymoha so trigo. <sup>25</sup>Asna do mahep do kapakaycheh darana no tawotawo am nangay o kakontran na a manokos so tamek. <sup>26</sup>Asna do nakatovo no trigo ori am nachirayay a tomovo o tamek, <sup>27</sup>as no pachirawatan na sirawri no naymoha awri am nangay sa dia as kavata da sia, ‘Apothen, do vata namen as trigo o tinokos mori asna dino paro pinakayapoan no aro ori a tamek a machisagel.’ <sup>28</sup>‘No kakontran ta o minarin sia ya,’ kwana no naymoha awri. Vinata da no pachirawatan na, ‘Ichakto mo an iyangay namen a botboten o tamek saya?’ <sup>29</sup>‘Omba,’ kwana no naymoha awri, ‘ta tarek a machirayay o trigo do tamek ori an botboten nio sa. <sup>30</sup>As inolay nio na sa tomovo, ta do panyanien dana anti am vatahen ko anti dira do manyani o kapanma da sia pakarohen o tamek ori as kapaychabedbedbed da sia sosohan. Asna no trigo am nawri o ahapen a onongan.’ ”

### No parabola no dekey a votoh (*Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19*)

<sup>31</sup>Pinawnonong na pa ni Jesus o akmaya sia a parabola. “No kaparin no paypatolan no hanyit am akmay oyod a dekey a votoh a nimoha no asa ka tawo do takey na. <sup>32</sup>As do nakatovo na nia am nayrakorakoh a kayo a inangayan da no manomanok as kapamarin da dia so otioyan da do yangaw na sa.”

### No parabola no libadora (*Lucas 13:20-21*)

<sup>33</sup>Pinawnonong na pa ya ni Jesus dira. “No kaparin no paypatolan no hanyit am akmay libadora a pinasagel no asa ka mavakes do masahen na arina a nia so napaimoay sia atavo.”

<sup>34</sup>Atavo o pinawnonong saya ni Jesus dira do tawotawo sirawri am parabola, <sup>35</sup>a nia so pinakatongtong no vinata no asa ka profeta a akma sia,

“Pangononongan ko sa anti so parabola as inanawo ko dira o di pa napanmo a nakayapo pa do nakamaog so mondo.”

### No inmonmoan no parabola no tamek

<sup>36</sup>Chinaroan sa ni Jesus o aro saya tawotawo as kasdep na do asa ka vahay. As nangay sa sia o disipolos na sawri a omahes nia o komapet do parabola ori no trigo kano tamek. <sup>37</sup>Vatan na sia dira ni Jesus, “No manokos aya so mapia a votoh am no Naytawo aya. <sup>38</sup>No paytokosan naya am no tawotawo do mondo aya. As no mapia ori a votoh am sira o machangay do paypatolan no Dios. As no

tamek sirawri am no machangay di Satanas, <sup>39</sup>a iya so manokos aya so tamek. No panyanien am do ito araw no kapaysekasekad as no manyani saya am sira o angheles. <sup>40</sup>As akma so kapoha so tamek ori do apoy am akma pa sawri anchowa o parinyen dira do machangay di Satanas. <sup>41</sup>Tovoyen sa anti no Naytawo aya o angheles na a omahap sira o tawotawo a manentasion as kanira no atavo a mamariparin so marahet, <sup>42</sup>as kapoha nira do apoy a dawri so paytanyitanyisan kano paylangetngetan da do mahara a pandidiwan da. <sup>43</sup>As sira anti o tawotawo no Dios am makakniknin anti o payvadiwan da do paypatolan no Dios a Ama da. Kapiahen nio o kapanngey nio kano kaintindi nio sia.

#### **No parabola no tinayo a vohawan**

<sup>44</sup>“No paypatolan no hanyit am komparahen ko pa do vohawan a natayo do asa ka takey. Do nakavoya na sia no asa ka tawo am pinirwa na bonbonan as do soyot na am inangay na idakaw o atavo a miniminyan na as kangay na somadiw so takey ori a yanan no vohawan aya.

#### **No parabola no perlas**

<sup>45</sup>“No paypatolan no hanyit am maparin pa komparahen do asa ka tawo a manta so sadiwen na perlas. <sup>46</sup>As do nakapakavoya na so perlas a oyod a rakoh so balor am somnavat a maydakaw no atavo a miniminyan na as kangay na somadiw sia o perlas aya.

#### **No parabola no sagap**

<sup>47</sup>“No paypatolan no hanyit am maparin pa komparahen do asa ka sagap a nakahap so matatarek a klase no among. <sup>48</sup>As do nakapno na no sagap aya am inangay da no managap ori do kanayan as kapidi da sia hapen o among as kapoha da nia o abo so sinmo. <sup>49</sup>Akma pa sawri anti o mismo a kaparin na do panawdian sia no tiempo, ta mawara sa anti o angheles a mapaytaywawa sira so tawotawo no Dios as kanira no di na sa tawo, <sup>50</sup>as kapoha nira anti do apoy a dawri so paytanyitanyisan kano paylangetngetan da do mahara a pandidiwan da.”

<sup>51</sup>Ahsan nira ni Jesus, “Ara nio sa maintindi o pinangononongan ko saya?” “Oon,” kon da. <sup>52</sup>Vatan na sia dira, “An mian o tawo a makapanmo so nakatolas a Chirin no Dios as machinanawo pa do pawnonongen ko saya a komapet do kapaypatol no Dios am maparin na sa nanawhen o kadwan a tawo. Ta akma sia o asa ka tawo a aro so serserbien a adan kano vayo a makaparin sia ipananawo o adan narana mapanmo kano vayo na mapanmo a kakawyoran.”

#### **Si Jesus a di da nirisibi no kaydian na sa do Nazareth**

*(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)*

<sup>53</sup>Do nakakavos ni Jesus a mananawo so akma sawri a parabola am komnaro dawri, <sup>54</sup>as kapayvidi na do pinayrakorakohan na a kavahayan

a mananawo do kakpekpehan da. Do nakadngey da sia a mangononong am pinaychaknin da o kasolivan na as kavata da sia, “Yapo paro dino o kasolivan naya kano makakniknin aya ipakapamarin na. <sup>55</sup>Ta tod paroava sia o manganak no karpentero? As si Maria paroava o ina na? As masinchad ta sa so mapia sa Santiago, si Jose, si Simon kani Judas a kakakteh na. <sup>56</sup>Aran sira pa o kakakteh na a mavavakes am masinchad ta sa, ta kaydian ta saya. Asna ango iyan no ipakapamarin kano kasolivan na.” <sup>57</sup>As makayamot dia am pinanganohdan dava sia. Amna vinata ni Jesus dira, “Alit na ya no asa ka profeta, ta mapia o kasincharan sia a katadkan do mismo na kavahayan kano vahay.” <sup>58</sup>Do kadi daya sincharan sia do kavahayan naya am aro ava o milagro a pinarin na daw.

**No nakadiman ni Juan Bawtista**

*(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)*

**14** <sup>1</sup>Do tiempo ori kanaw am nadngedngey ni Patol Herodes do Galilea o komapet do pariparinyen sawri ni Jesus. <sup>2</sup>As vinata na dira do ofisiales na sira, “Si Juan Bawtista ya a minirwa a maviay! Ta tayto sia o makakniknin a ipakapamarin!” <sup>3</sup>Vinata na ya ni Herodes takwan manam kania am pinakalaboso na si Juan Bawtista do mando ni Herodias a iya so nipohes na kakovot no kakteh na a si Felipe. <sup>4</sup>Ta si Juan am vinata na di Herodes, “Rakoh o sadan mo do nakakovot mo so kakovot aya no kakteh mo.” <sup>5</sup>Do nayendes a tiempo am chinita sia ni Herodes a ipadiman amna ichamo na sa o oyod sawri aro a tawotawo a omsinchad di Juan Bawtista aya a asa ka profeta. <sup>6</sup>Amna do nakapanilibra ni Herodes am tomnada o anak ni Herodias a mavakes a nia so oyod da pinakamia da Herodes kanira no bisita na sira. <sup>7</sup>As do nakatayoka na tomada am vinata ni Herodes do kanakan aya, “Iyahes mo diaken o aran ango a ichakey mo, ta promisa ko dimo o katoroh ko nia dimo!” <sup>8</sup>As makayamot di Herodias a minyokoyokod so anak naya am vinata na di Herodes, “No akdawen ko am no oho ni Juan Bawtista do bandiha.” <sup>9</sup>Oyod na ya chinangsah ni Herodes amna makayamot do promisa nawri do salapan da no aro sawri a tawo am napaoon. <sup>10</sup>As napaytovoy so omakteb so lagaw ori ni Juan a tori do kalaboso. <sup>11</sup>As pinangay da o oho naya do bandiha as katoroh da nia do kanakan aya as karawat na sia am inangay na do ina naya a si Herodias. <sup>12</sup>No karakohan ni Juan am inangay da hapen no disipolos na sawri a ivovon. Do nakatayoka da a omvovon sia am inangay daya ivahey di Jesus.

**No milagro a kapakan sia ni Jesus o 5,000**

*(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-15)*

<sup>13</sup>Kadngey sia ya ni Jesus am nayfalowa sa a mangay do asa ka logar a kasirasira na kano disipolos na sa. Amna mapanmo da ya no tawotawo

sa do omdivon sawri a kavahayan am minayam sa a omonot di Jesus. <sup>14</sup>As do nakapakaraya na am navoya na sa o oyod saya aro a tawotawo as oyod na sa chinasi as tinovatova na sira o magaganit.

<sup>15</sup>Do kapaypamakoyab naranawri am nangay sa di Jesus o disipolos na sawri a makavata sia dia, “Mahep dana as marayi pa o yanan taya do kavahayan. Dawa mapipia an pawdien mo na sa o tawotawo saya tapian mangay sa manadiw so kanen da.” <sup>16</sup>Amna vinata ni Jesus dira, “Pakarohen nio sava asna torohan nio sa so kanen da.” <sup>17</sup>“No voyvoh a mian dia am dadima ka tinapay as kano dadwa ka among,” kon da no disipolos saya. <sup>18</sup>Vatan sia ni Jesus o kangay da nia dia. <sup>19</sup>Niyokoyokod sa ni Jesus o tawotawo sirawri do kapaychadisdisna da do kadibobotan ori as kahap sia ni Jesus o dadima aya ka tinapay as kano dadwa ka among as katangay na do hanyit a mamahemahes as kakchikchid na so tinapay saw as katoroh na nia dira do disipolos naw a payatayen da. <sup>20</sup>Mabsoy sa atavo am nikpeh da no disipolos o panda daw am mian pa o mapno pa do dose ka alat. <sup>21</sup>As no vidang da no kominan saya am manga dadima sa livo a ka mahahakay a katadkan da no kametdehan kano mavavakes.

**No nakayam ni Jesus do abkas**  
(*Marcos 6:45-52; Juan 6:16-21*)

<sup>22</sup>Nakarahan ya am niyokoyokod sa ni Jesus o disipolos na saya a manma a mayatovang do falowa do katori na pa mapaveavek sira o tawotawo sawri. <sup>23</sup>Do nakakaro darana am nangay do asa ka tokon a machahoahok as naychatani daw a manda do kamahep naranawri. <sup>24</sup>Asna no disipolos sawri am tori sa do hovok no biahe dawri as oyod a mabkas kano mayet o salawsaw. <sup>25</sup>As do malatiat ori am nangay si Jesus dira a mayam do abkas. <sup>26</sup>As do kavoya da si Jesus no disipolos saya a mayam do abkas ori am oyod sa namo as kapangyaw da a makavata so kaanito no mavoya daya. <sup>27</sup>Amna nanyeng na vatahen ni Jesus, “Mamo kamoava asna makangdet kamo, ta yaken ya!”

<sup>28</sup>Vatan sia ni Pedro, “Apo, an ara sivog o kaimo na am tawagan mo yaken a mangay dimo.” <sup>29</sup>“Ka dia!” kwana ni Jesus, as gomintin si Pedro do falowa aya as kasitnan na mayam a mangay di Jesus. <sup>30</sup>Amna do nakavoya na so rarakoh ori a abkas am namo as kasitnan na omned. Nangyaw a makavata sia di Jesus, “Apo, librien mo pa yaken!” <sup>31</sup>As nanyeng sia pondanan ni Jesus as kavata na sia dia, “Tayto dekey o saray mo. Ango di mo sarayan niaken.” <sup>32</sup>Kasakay da do falowa ori am nyeng a mangheteng. <sup>33</sup>As sira o mian do falowa ori am nidaday da sia a makavata so, “Sincharan namen o kasomnivog na imo no Manganak aya no Dios.”

**No nakapanovatova ni Jesus so aro do Genesaret do**  
**nakatodo da so laylay na**  
(*Marcos 6:53-56*)

<sup>34</sup>Do nakapayatovang da am nakaraya sa do Genesaret. <sup>35</sup>As do nakasinchad da si Jesus no tawotawo sawri daw am nyeng da

pamahevahey do omdivon saw a kavahayan as inangay da sa di Jesus o atavo sa a magaganit. <sup>36</sup>As no pinachisiasi da di Jesus am aran no katodo da pa sia no magaganit sirawri o payis no laylay na, as natova sa atavo o tomnodo sia.

**No kapangananawa no kawnot do chinaydadakayan sa anohdan as dia  
no Chirin no Dios  
(Marcos 7:1-13)**

**15** <sup>1</sup>Mian sa o Fariseo kano eskriba a yapo do Jerusalem a nangay di Jesus a makavata sia, <sup>2</sup>“Ango pasadan da sia no disipolos mo saya o onotan ta sa Judeo do komwan do kapavanaw an manam a koman.” <sup>3</sup>Atbayan sira ni Jesus, “Onas na ango pasadan nio so mando no Dios as kanawri no onotan nio o chinaydadakayan da sia no apoapo nio sira. <sup>4</sup>Ta no vatahen no Dios am, ‘Toroan mo so anib kano onor o ama mo kano ina mo,’ as kano vatahen na pa ta, ‘An sino di omanib so ama na kano ina na am logar a dimanen.’ <sup>5</sup>Amna no pananawan nio am no kaparin sia tadichokoran no kamanganakan o anongen da do inyapoan da an itoroh da do Dios o logar daya isidong dira. <sup>6</sup>Do kanawri no onotan nio o chinaydadakayan nio sia am tinadichokoran nio o Chirin no Dios do komwan do kanib so inyapoan. <sup>7</sup>Sivog kamo a toman mapia! Oyod o pinatolas ni Isaias kaychowa a komapet dinio do nakavata na sia, <sup>8</sup>‘Akma say oyod o tawotawo saya do chirin da diaken, kwana no Dios, amna do somnivog dira am mavawa sa diaken. <sup>9</sup>Arava o sinmo no pawnonongen da nia takwan inanawo da o tanyan da pananawan as vatahen da o kapaychirin siay no Dios.’ ”

**No yapo do aktokto a ipakagatos so tawo  
(Marcos 7:14-23)**

<sup>10</sup>Tawagan dira ni Jesus o tawotawo sirawri as kavata na sia dira, “Adngeyen nio ya as kaintindi nio sia. <sup>11</sup>No isovo ava no asa ka tawo o mapakagatos sia, ta no chirin a mehbet do vivi na.”

<sup>12</sup>Kwanasaw am nangay sa di Jesus o disipolos na sawri as kavata da sia, “Ara mo mapanmo o kasoli da nia no Fariseo o vinata mori?” <sup>13</sup>Vatan sia dira ni Jesus, “Inolay nio sa! No atavo a dia pinasitnan no Ama ko am mararayaw. <sup>14</sup>Dawa inolay nio sa ta mavota sa. As an no mavota o mapawnot so kapalit na mavota am mayrapas sa anti ya magagatos.”

<sup>15</sup>Vatan sia ni Pedro, “Ivahey mo pa diamen o inmonmoan no parabola aya.” <sup>16</sup>Amna vinata ni Jesus, “Akma kamo pa sira so kadwan a di makaintindi so vatahen ko saya? <sup>17</sup>Mapanmo nio paroava ta no isovo no tawo am mangay do vodek na as kahbet na do kwanasaw? <sup>18</sup>Pero no mehbet a chirin do vivi no tawo am yapo do aktokto na a nia so ipakagatos na. <sup>19</sup>Takwan yapo do pinangtoktoan no tawo o matatarek a

marahet a chintokto a akma so kapandindiman, kapangadwan, malalapos a parinyen, kapanakanakaw, kapaydaday as kano kapaychirichirin so icharahet no kapayengay na a tawo. <sup>20</sup>Niaya sa o ipakagatos aya no tawo. Asna no vatahen daya a kapakagatos no tawo an di manma a mavanaw an koman am oyod ava.”

**No rakoh a saray no asa ka mavakes**

*(Marcos 7:24-30)*

<sup>21</sup>Komnaro si Jesus do logar ori daw as kangay na do kavahayan no Tiro kano Sidon. <sup>22</sup>As mian o nawara a asa ka mavakes a dia Judeo ta iCanaan a nangay a makavata sia di Jesus, “Apo, tayabo ni David, ichasi mo pa yaken as tovatovahen mo pa o kamanganakan ko a mavakes, ta sindepan no marahet a espirito as oyod a mahara o kapakasiasi na sia.” <sup>23</sup>Amna nayliliak ava si Jesus, pero naypangay o kapachisiasi no mavakes aya. As nawara sa o disipolos na sawri a makavata sia di Jesus, “Apo, pasavaten mo o mavakes aya, ta manido as kano omononot aya diaten.” <sup>24</sup>Vatan sia ni Jesus, “Arava o kadwan a chinatovoyan ko an dia voyvoh sira o Israelita a tayto minawaw a akma so kaparin no nabo a karnero.” <sup>25</sup>Amna nangay a domogod o mavakes aya do salapan na as kavata na sia, “Apo, sidongen mo pa yaken!” <sup>26</sup>Vatan sia ni Jesus, “Mayanong paro o kahap so kanen da no kametdehan as katoroh nia dira do chito?” <sup>27</sup>“Oyod ori, mo Apo,” kwana no mavakes aya, “amna an mian o masday a sadit do lamisa am maparin dana itoroh dira do chito.” <sup>28</sup>Vatan sia ni Jesus do mavakes aya, “Tayto rakoh o saray mo! Marawat mo o akdawen moaya.” As do oras ori am natova o anak nawri.

**No nakapanovatova ni Jesus so aro a tawo**

<sup>29</sup>Komnaro daw si Jesus a mayam a nanahan do kanayan ori no Galilea as kangay na do asa ka tokon. Do kayan na a maydisna daw, <sup>30</sup>am naychawarawara sa o aro a tawo a manangay sia so matatarek sa so didiwen. Mian sa o mapiday, mavota kanira no abo so tachay kan padang kano matatarek pa sa. Inangay da saya do salapan ori ni Jesus as natova saya atavo. <sup>31</sup>As do nakavoya da sia o makakniknin aya napaparin am oyod sa naychaknin as kasitnan da a omdaday so Dios a Dios da no Israel. Ta makapayliliak dana sa o nono, makayam dana sa o adan a di makayam, makavoya dana sa o adan a mavota as katova da no mapiday kano mian so matatarek a ganit.

**No nakapakan sia ni Jesus o 4,000**

*(Marcos 8:1-10)*

<sup>32</sup>Tawagan dira ni Jesus o disipolos na sawri as kavata na sia dira, “Tayto ko sa ichasi o tawotawo saya a tatdo dana a karaw a machasa

diaken as kabo dana no kanen da. As an pasavaten ko sa am tarek sa di makarapit do kavahayan da do kapteng da.”<sup>33</sup> Vatan da sia no disipolos na sawri, “Dino panghapan ta do takey aya so ipakan ta siraya.”<sup>34</sup> Vatan sia ni Jesus, “Pira o tinapay nio.” “Tayto o papito ka tinapay kano mayhahaw a dedekey a among,” kon da.<sup>35</sup> Vinata ni Jesus o kapaychadisdisna da no tawotawo sirawri,<sup>36</sup> as kahap na sia o tinapay saw kano dedekey a among as kapachahoahok na a mamahemahes do Dios as kakchikchid na sia as katoroh na nia dira do disipolos nawri a payatayen dira do tawotawo sirawri.<sup>37</sup> Nabsoy sa atavo am mian pa o panda da a makapno pa do papito ka alat.<sup>38</sup> As sira o kominan aw am apat a livo a katadkan da no kametdehan kano mavavakes sa.<sup>39</sup> Do katayoka na mapaveavek sira ni Jesus o tawotawo sirawri am somnakay do asa ka falowa a mangwan do logar a machimangket do Magadan.

**No nakapangahes da no Fariseo so kapamarin ni Jesus so milagro**  
(*Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56*)

**16**<sup>1</sup> Mian sa o Fariseo kano Saduceo a nangay di Jesus a makey a omhawahaway sia. Chinakey da mamarin so milagro si Jesus a pavoyan na nia o kayapo na do Dios o ipakapamarin na.<sup>2</sup> Vinata dira ni Jesus, “Maparin nio a mapanmo o manam a kawan as katadkan no inmonmoan no tiempo aya sichangoriaw. Ta an makokoyab as mavoya nio o kaparin no demdem do tohos am vatahen nio, ‘Ah, mapia sawen anti o kawan, ta mavaya o tohos.’<sup>3</sup> As an mavevekhas as masari kano mavaya o tohos am vatahen nio, ‘Matimoy ta komwan o tohos.’ Oyod o kaparin nio a makapanmo sia o kawan pero no inmonmoan no tiempo aya sichangoriaw am maintindi nioava.<sup>4</sup> Voyvoh sira o mararahet so pariparinyen kano tomnadichokod do Dios o mangahes so milagro amna arava o ipavoya dira katadkan no akma so namarin di Jonas kaychowa.” Kavata na sia ya ni Jesus am chinaroan na sa.

**No abnekan so libadora da no Fariseo kano Saduceo**  
(*Marcos 8:14-21*)

<sup>5</sup> Kwanasaw do nakapayatovang da do taaw ori no Galilea am nakawayak sa o disipolos sawri a manayvi so tinapay a arawen da.<sup>6</sup> Vatan sia ni Jesus dira, “Makapatak kamo do libadora da no Fariseo kano Saduceo saya.”<sup>7</sup> Naintindi dava ya no disipolos saya as vinata da do kadwan dira, “Sigoro no vatan na sia ya am do nakadi taya nanghapan so tinapay.”<sup>8</sup> Do kapanmo sia ni Jesus o mian do aktokto da am vinata na, “Tayto dekey o saray nio. Ango kavaklan nio nia o kabo no kanen nio.<sup>9</sup> Tayto kamo paro pa di makaintindi? Chinawayakan nio na paro o dadima ori ka tinapay a nanawob dira do dadima ori a livo ka tawo as kayan pa no aro pa a sobra?<sup>10</sup> As no papito ori ka tinapay a pinakan ta so

apat a livo, aro paro pava a ka alat o panda? <sup>11</sup>Ara nio paroava maintindi o kadi na kanen no pangononongan koaya? No vatahen koaya am no komapet do libadora daya no Fariseo kano Saduceo!” <sup>12</sup>Kavata na sia ya ni Jesus am maintindi darana, ta no libadora ori a vatahen ni Jesus am no marahet ori a pananawan da no Fariseo kano Saduceo as no libadora ava a serbien do kapayimoay so tinapay.

**No vinata ni Pedro a kasincharan na si Jesus**

*(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)*

<sup>13</sup>Kwanasaw am nangay si Jesus do machimangket do kavahayan no Cesarea do Filipos. As do kayan da daw am inahes sa ni Jesus o disipolos naw, “Ango kasincharan sia no tawotawo o Naytawo aya.” <sup>14</sup>Tinbay da si Jesus, “Vatahen da no kadwan am si Juan Bawtista ka. Sira o kadwan am imo kono si Elias anmana si Jeremias anmana asa ka profeta.” <sup>15</sup>Minirwa na sa ahsen ni Jesus, “Onas, inio, ango kasincharan nio diaken.” <sup>16</sup>Itbay ni Simon Pedro a makavata sia, “Imo o Mesias aya a Manganak no maviay a Dios.” <sup>17</sup>Vatan sia ni Jesus, “Simon, a anak ni Juan, mapalak ka. No kakawyoran aya am tinoroh ava ya dimo no tawo, ta yapo ya do Ama ko do hanyit. <sup>18</sup>Dawa vatahen ko dimo, imo si Pedro as do niaya a bato am patnekan ko so timban<sup>f</sup> ko, as aran no ipakapamarin no kadimanan am manghomis ava sia. <sup>19</sup>As parawaten ko anti dimo o kapanyiwang do paypatolan no hanyit as an ango anti o vadawen mo do tana aya am vadawen anti do hanyit, as alit anti no piahen mo do tana aya am piahen do hanyit.” <sup>20</sup>Katayoka na a makavata sia ya ni Jesus am nimandoan na sa o disipolos na sawri a di mayvahevahey nia o kaiya no Mesias aya.

**No nakapapanmo ni Jesus so manam a kadiman na**

*(Marcos 8:31–9:1; Lucas 9:22-27)*

<sup>21</sup>Nakayapo kanaw am sinitnan ni Jesus a ipapanmo dira do disipolos na sawri o kangay na do Jerusalem a dawri so payparahanan na do pakasisian dira do adngedngeyen sa kano maato sa a papali kano mananawo sa do onotan a tawagan so eskriba. Dimanen da anti amna mirwa a maviay do ichatdo na karaw. <sup>22</sup>Vatan sia ni Pedro di Jesus do kasirasiran na, “Apo, pavawahen pa no Dios o kaparin na nia! Piahen koava ya a maparin dimo.” <sup>23</sup>Amna inidit sia ni Jesus as kavata na sia dia, “Satanas, nyeng ka komaro diaken, ta salovalen mo yaken, takwan no mian aya do aktokto mo am yapo ava do Dios, ta yapo do ichakey no tawo.”

---

<sup>e</sup> 16:16 Anmana: Manganak no Dios aya a pakayapoan no atavo a viay. <sup>f</sup> 16:18 No chirin aya dia timban am asa ava a ka vahay a patneken asna tawotawo sa ya ni Jesus.



<sup>24</sup>Vinata ni Jesus dira do disipolos na sawri, “An sino o omonot diaken am tadichokoran narana o tanyan na ichapia as kasitnan na a mayrara so natongdo a kros na as kavidin na omonot diaken. <sup>25</sup>Ta an sino o komita sia librien o karakohan na am abohen na anti ya as an sino ombo so viay na makayamot diaken am iya anti o somnivog a makarawat so viay. <sup>26</sup>Ta ango paro o inakyan nia no asa ka tawo an dira na o atavo a mian do mondo aya as kabo na so mismo na pahad. Ta ango paro maparin a paswaden no tawo do viay na. <sup>27</sup>Mayvidi do tana aya o Naytawo aya a pachirayayan da no angheles kano ipakapamarin no Dios Ama as nawri o katoroh na nia o atavo a vahes no pinariparin no tawotawo. <sup>28</sup>Vatahen ko dinio ta mian sa dinio o di pa anti diman a manda do kavoya da so kawara no Naytawo aya a maypatol.”

### No nakatadi dia o makakniknin a katitiban ni Jesus

*(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)*

**17** <sup>1</sup>Nakarahan o anem a karaw am pinayvan sa ni Jesus sa Pedro kanira no maychakteh ori a sa Santiago kani Juan a tomayara do asa ka makarang a tokon a kasirasiran da. <sup>2</sup>As chinatadian o katitiban ni Jesus ta komnyay o dangoy na akmay rial no araw as kaoyod na marelak no lamit na. <sup>3</sup>As navoya da sa Moises kani Elias a machisisirin di Jesus. <sup>4</sup>Nayliliak si Pedro as kavata na sia di Jesus, “Apo, tayto mapia o kayan taya dia asna mamarin ako dia so mayponged a yanan nio ka da Moises kani Elias.”

<sup>5</sup>Do katori na pa mayliliak ni Pedro am mian o oyod a maydak kano komnyay a demdem a omolib sira as kayan no nadngey da liak a makavata sia, “Niaya o ichaddaw ko a Manganak a oyod ko a ipakamia. Adngeyen nio sia.” <sup>6</sup>Do nakadngey da sia ya am oyod sa namo as domnogod sa a rakoh so kapaychaknin. <sup>7</sup>Amna tinodo sa ni Jesus as kavata na sia dira, “Mamo kamoava, as maytetnek kamo na.” <sup>8</sup>Tomangay sa am voyvoh dana si Jesus o navoya da.

<sup>9</sup>Do kawsok darana do tokon ori am niyokoyokod sa ni Jesus, “Payvahevahey nioava o navoya nioaya a manda do kapiywa na maviay no Naytawo aya.”

<sup>10</sup>Ahsan da nia no disipolos ori di Jesus, “Vatahen da no eskriba saya am manam kano kawara no Mesias am mawara pa si Elias.” <sup>11</sup>“Oyod ori,” kwana ni Jesus, “ta mawara si Elias a omprepara so atavo. <sup>12</sup>Amna vatahen ko dinio ta nawara dana si Elias amna sinincharan dava sia ta no nakapakasiasi da sia as akma pa anti saw o kapakasiasi da so Naytawo aya.” <sup>13</sup>Nyeng da maintindi o ka si Juan Bawtista no pangonongan ori ni Jesus.

### No metdeh a pinakaroan ni Jesus so marahet a espirito

*(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43a)*

<sup>14</sup>Makarapit dana sa do yanan daw no aro a tawo am nawara o asa ka mahakay a domogod do salapan ori ni Jesus as kapachisiasi na a

makavata sia, <sup>15</sup>“Apohen, ichasi mo pa o manganak koaya a mian so ganit. Makakabo ya as maymetmet o pandidiwan na ta masanib o kapakakabo na as magagtos do apoy anmana do danom. <sup>16</sup>As inangay ko na sia dira do disipolos mo saya amna natova dava.” <sup>17</sup>Vatan sia ni Jesus, “Tayto ko pachimaboan o saray nio as kasadit nio a paynananawhen! Manda paro pa an mango o kapachichasa ko dinio kano kapaynananawo ko dinio. Iyangay nio diaken o metdeh ori.” <sup>18</sup>Kamando dia ni Jesus o marahet ori a espirito a komaro am nyeng a komaro as nyeng dana mapia o metdeh aw.

<sup>19</sup>Kwanasaw do kasirasiran da am inahes da no disipolos sawri di Jesus, “Ango pakayapoan no kadi namen awri a makapakaroan so marahet ori a espirito.” <sup>20</sup>Tinbay sa ni Jesus, “No pakayapoan na nia am no kadekey aya no saray nio. Vatahen ko dinio ta an mian o saray nio a akma so dekey aya votoh am maparin nio vatahen do tokon aya, ‘Mayadis ka daw,’ as kapayadis na naw. Arava o imposible dinio. [<sup>21</sup> Pero no akmaya sia a marahet a espirito am voyvoh o kapachahoahok kano kapay-ayono o ichapakaro sia,” kwana ni Jesus.]

**No nakapirwa ni Jesus a mapapanmo no manam a kadiman na**  
(*Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45*)

<sup>22</sup>As kwanasaw do kayan da masa da Jesus kano disipolos naw do Galilea am vinata ni Jesus, “Paynolayan anti a atetakan no tawotawo o Naytawo aya. <sup>23</sup>Dimanen da anti sia amna do ichatdo na a karaw am mirwa a maviay.” Oyod da ya chinangsah no disipolos na sawri do nakavata sia ya ni Jesus.

**No kapamaga so pamagan do templo**

<sup>24</sup>Makarapit dana sa Jesus kanira no disipolos na sawri do Capernaum am mian sa o mangolekta so pamagan do templo a nangay di Pedro a omahes nia, “Paparinyen no apohen nioaya o kapamaga na so pamagan do templo?” <sup>25</sup>“Oon,” kwana ni Pedro. Do kasdep ni Pedro do vahay ori a yanan ni Jesus am inahes ni Jesus sia, “Sino do vata mo mo Simon o mayanong a mamaga so bienes dira do patol do mondo aya, sira o familia da anmana sira o kadwan.” <sup>26</sup>Tinbay ni Pedro, “Sira o kadwan.” “Dawa,” kwana ni Jesus, “aran di ko na mamaga do pamagan do vahay no Ama ko. <sup>27</sup>Amna tapian abo mavavata da diaten no tawotawo am mangay ka manayrin do taaw. Ta do vivi no manoma mo a mahap a among am mian anti o kartos a manawob a ipamaga ta. Hapen mo ya as kangay mo a mamaga niaten.”

**No m'ato dana do paypatolan no Dios**  
(*Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-50*)

**18** <sup>1</sup>Nangay sa kanaw di Jesus o disipolos na sawri a omahes nia, “Sino o m'ato dana do paypatolan no hanyit.” <sup>2</sup>Ipanawag ni Jesus

so asa ka metdeh as kapaytetnek na sia do salapan dawri, <sup>3</sup>as kavata na sia, “Vatahen ko dinio ta katadkan na an makakma kamo so metdeh aya am makasdep kamoava do paypatolan no hanyit. <sup>4</sup>An sino mapamahbo so karakohan na akma so metdeh aya am iya o m'ato dana do paypatolan no hanyit. <sup>5</sup>As an sino omyavayava so akma saya sia a metdeh do ngaran ko am tayto na yaken a sincharan kano rawaten.

**No kapangananawa no kaparin no tawo a pakayapoan  
no kapakagatos no kadwan**

*(Mateo 5:29-30; Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)*

<sup>6</sup>“An sino mamarin so pakayapoan no kapakagatos da no akma saya sia a kametdehan a manganohed diaken am mapipia an paypongan o lagaw na so rakoh a bato as kapoha sia do taaw. <sup>7</sup>Omhamo ava o kayan no pakayapoan no kadodog kano kapakagatos no tawo, pero nawri o mangananawa so pamandan o tawo a pakayapoan da nia! <sup>8</sup>As an no tanoro anmana kokod nio o pakayapoan no ipakagatos nio am akteven nio as kapoha nio nia, ta mapipia o kabo no tanoro nio anmana kokod nio a mangay do hanyit as kano kayan no tanoro nio kano kokod nio as kapoha nio do apoy a abo so pandan. <sup>9</sup>An no mata nio o pakayapoan no ipakagatos nio am pakarohen nio as kapoha nio nia, ta mapipia an abo o asa do mata nio a somdep do viay a abo so pandan kano kadadwa no mata nio as kapoha nio do apoy no inferno.

**No parabola no nabo a karnero**

*(Lucas 15:3-7)*

<sup>10</sup>“Pakamahbohen nio sava o kametdehan sira, ta sira o angheles a omonong dira am fermi sa makangay do salapan no Ama ko do hanyit. [<sup>11</sup>Ta nawara o Naytawo aya do tana aya a omlibri sira so makagatogatos.]

<sup>12</sup>“Sino paro dinio o minabo so asa do asa yatos a karnero na as kadi na ngaroan do sasiyam aya poho kano sasiyam as kangay na komita sia do katakayan a manda do kavoya na so asa aya a nabo. <sup>13</sup>As an navoya na am oyod a masoyot. Vatahen ko pa ta rakorakoh o kasoyot na do asa aya nabo as navoya dana as kan do sasiyam aya poho kano sasiyam a dia nabo. <sup>14</sup>Akma pa saw ta no Ama nio do hanyit am ichakey nava o kayan no mangwan do abo so pandan a kadimanan na a aran asa do kametdehan siraya.

**No parinyen do kakteh a nakagatos**

<sup>15</sup>“An nakagatos dimo o kakteh mo am mangay ka sia do kainioinioan na as kapaypanmo nio dia o gatos naw dimo. As an adngeyen naymo as kapanehseh na am mirwa dana mapia o anod nio. <sup>16</sup>Asna an di naymo

adngeyen am mapay-ivan ka so asa anmana dadwa ka rarayay mo a tometigo diaya a akma so nakatolas do Chirin no Dios am, ‘Maytetnek o kakawyoran do vivi no dadwa a ka testigo.’<sup>17</sup> As an di pa manngey am ivahey mo do rarayay mo sa a mavayavayat tapian sira dana o omyokoyokod nia as an sivog o kaskeh na manngey am pavidangen mo na sia asa ka bokalot anmana dira do maparo sa a tawo.

<sup>18</sup> “Ta torohan koynio so othoridad nio tapian no vadawen nio do tana aya am nawri sira o vadawen do hanyit as alit na ta no piahen nio do tana aya am nawri sira o piahen do hanyit. <sup>19</sup>As vatahen ko pa dinio ta an mian o paypanmoan no dadwa dinio a ipachahoahok am parinyen no Ama ko do hanyit. <sup>20</sup>Ta do yanan no dadwa anmana tatdo kano maypangay a makpeh a makayamot do ngaran ko am mian ako do panghovokan da.”

### No parabola no pachirawatan a dia solib a mapakabo

<sup>21</sup>Inangay na iyahes ni Pedro di Jesus, “Apo, maypipira ko a pakaboan o kakteh ko a nakagatos diaken. Manawob dana paro o papito a kapakabo ko dia?” <sup>22</sup>“Nawri ava as manda do maypipito a ka pito a poho,” kwana ni Jesus. <sup>23</sup>“Ta no paypatolan no hanyit am maparin a pakomparahen do neparin do asa ka patol a mian so singilen dira do pachirawatan na sa. <sup>24</sup>Do kasoma da so pamagan da am mian o asa a livolivohen so pagan.<sup>g</sup> <sup>25</sup>Do kabo no ipakapamaga na am pinanyokod no apohen nawri o kadakaw sia a pachangayan no kakovot na, kamanganakan na sira kano atavo a miniminyan na tapian makapaga. <sup>26</sup>Amna vinata no pachirawatan aya a tori a domogod a machisiasi do apohen naya, ‘Apo, ichasi mo yaken as makatnaya ka, ta pagan ko anti ya atavo dimo!’ <sup>27</sup>Makayamot ta masisien o apohen aya am chinasi na as kawayak narana do otang nawri as kapasavat na sia.

<sup>28</sup>“Kahbet no tawo aya am navayat na o asa do rarayay na do apohen a nakaotang sia so dekey a kantidad.<sup>h</sup> Nikomitan na as kavata na sia, ‘Pagan mo yaken sichangoriaw.’ <sup>29</sup>Domnogod ya a machisiasi a makavata sia, ‘Makatnaya ka pa so dekey, ta tayto pa abo o ichaytoroh ko, pero pagan ko anti mo.’ <sup>30</sup>Chinasi nava ya asna pinakalaboso na sia a manda do kapamaga na. <sup>31</sup>As sira o kadwan do rarayay naw do apohen aw a nakavoya sia o neparin aya am chinaket da ya as inangay da ivahey do apohen daw o pinarin nawri. <sup>32</sup>Pinatawag no patol ori o pachirawatan naw as kavata na sia dia, ‘Ango katawo mo. Pinaypasinsian koymo do oyod a rakoh a pagan mo diaken makayamot ta nangahes ka diaken so kasisien. <sup>33</sup>As akma so nakasi ko nimo am mayanong o kasi mo no

<sup>g</sup> **18:24** Do kartos da no Griego am 10,000 talents ya. <sup>h</sup> **18:28** ya ka denario do kartos da kanaw.

rararay moaya a mian so otang dimo.’ <sup>34</sup>Do nakaket no patol ori am pinakalaboso na o pachirawatan naya a manda do kapamaga na do otang na.” <sup>35</sup>Do pinakavosan sia ni Jesus am vinata na, “Akma pa saw ta an abo kasisien nio a mapakabo so kakteh nio am kapakaboan navaynio no Ama ko do hanyit.”

**No nanawo a komapet do kapasaiy so kakovot**  
(*Mateo 5:31-32; Marcos 10:1-12; Lucas 16:18*)

**19** <sup>1</sup>Tayoka si Jesus a mapawnonong sira ya am komnaro do Galilea as kangay na do parte no Judea do katovang no Rio Jordan.

<sup>2</sup>Minonot sa dia o aro a tawo as tinovatova na sira o atavo a mian so ganit.

<sup>3</sup>Kwanasaw am nawara sa o Fariseo a makey a omhawahaway sia do kahes da nia, “Ara o anohed no asa ka tawo a mapasiy so kakovot na do aran ango a rason?” <sup>4</sup>Tinbay ni Jesus a makavata sia, “Nalir nio paro pava do nakatolas a Chirin no Dios ta do nakapangamaog no Dios so tawo am namarin so mahakay kano mavakes, <sup>5</sup>as kavata na sia, ‘Makayamot dia am komaro o mahakay do inyapoan na as kapachisa na do kakovot na as kapayvadiw da asa vahay.’ <sup>6</sup>Dawa dadwa pa sava ta asa dana. As no pinayasa no Dios am mayanong ava paysiayen no aran sino a tawo.”

<sup>7</sup>Vatan da sia no Fariseo saya, “Onas, ango paro o pakayapoan no nakavata na sia ni Moises o katoroh no mahakay so katolasan a kavoyan sia o kapasaiy na so kakovot na.” <sup>8</sup>Tinbay ni Jesus, “Makayamot do kakekehnet no oho da a akma dinio am tinonngan sa ni Moises a mapasiy so kakovot da amna nawri ava o somnivog a ichakey no Dios do sitsitnanan na. <sup>9</sup>As vatahen ko dinio ta an sino o mapasiy so kakovot na a mavakes a di nangadwan am mangadwan an mirwa a maychakovot so matarek dana a mavakes.”

<sup>10</sup>Vinata da no disipolos ori ni Jesus, “An nawri o kaparin no kapaychakovot am mapipia dana o di maychakovot!” <sup>11</sup>No tinbay ni Jesus dira am, “Maytavo ava o tawo a makawnot dia ya asna mian sa o somnivog a di maychakovot. <sup>12</sup>Matatarek o pakayapoan no kadi a maychakovotan. Mian sa o mawara kano mian sa a parinyen no kapayengay da a tawo a dia parin a maychakovot, as mian sa o di maychakovot a makayamot do kakey da a mayserbi do paypatolan no hanyit. An sino o makawnot dia ya am nia o onotan na.”

**No addaw ni Jesus no kametdehan**  
(*Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17*)

<sup>13</sup>Mian sa o nanangay no kametdehan di Jesus tapian palapawen na o tanoro na dira as kapachahoahok na nira amna sira o disipolos na sawri

am nipenpen da sa a maypasngen di Jesus. <sup>14</sup>Amna vinata ni Jesus, “Inolay nio sa a mangay diaken o kametdehan siraya asna vadawen nio sava, ta sira o tawotawo a akma so kaparin no kametdehan o machangay do paypatolan no hanyit.” <sup>15</sup>As pinalapaw na o tanoro na do oho da as kabendision na dira as karahan na nia am komnaro dana daw si Jesus.

**No ipakarawat so viay a abo so pandan**  
(*Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30*)

<sup>16</sup>Mian o asa ka kanakan a mahakay a nangay di Jesus a omahes nia, “Maistro, ango mapia a parinyen ko tapian marawat ko o viay a abo so pandan.” <sup>17</sup>Tinbay sia ni Jesus, “Ango ahsan mo nia o komapet do mapia. Moyvoh o Dios a somnivog a mapia! As an ichakey mo o karawat mo so viay a abo so pandan am anohdan mo atavo a pidipidit no Dios.” <sup>18</sup>“No siyo do pidipidit saya,” kwana no mahakay ori. Vinata sia ni Jesus, “Mandiman kava. Mangadwan kava. Manakaw kava. Maydaday kava. <sup>19</sup>Torohan mo so anib kano onor o inyapoan mo as kaddaw mo no kapayengay mo a tawo akma so kaddaw mo no mismo mo karakohan.” <sup>20</sup>Vinata no kanakan aya, “Pinasada ko pa sava ya as ango pa o paykolangan ko.” <sup>21</sup>Vatan sia ni Jesus, “An ara sivog o kekey mo a mayvadiw a mapia do salapan no Dios am iyangay mo a idakaw o atavo a miniminyan mo as kapayatay mo sia o sadiw na dira do makasiasi, tapian mian o kaynakman mo do hanyit as kawnot mo na diaken.” <sup>22</sup>Do nakadngey na sia ya no kanakan aya am oyod a mangsah a komaro takwan aro miniminyan na.

<sup>23</sup>Vinata ni Jesus dira do disipolos naw, “Kapanmohen nio, ta oyod a masadit o kawnot no asa ka maynakem do paypatolan no hanyit. <sup>24</sup>Vatahen ko dinio ta masonosonong o kapayhawos no kamelyo do dodoyan no dayem kano kawnot no maynakem do paypatolan no Dios.” <sup>25</sup>Pinaychaknin da sa no disipolos sawri o nadngey daya as kavata da sia, “Sango paro maparin a makarawat so viay a abo so pandan.” <sup>26</sup>Tiniban sa ni Jesus as kavata na sia dira, “Maparin ava ya no tawo pero no Dios am arava o di na parin!”

<sup>27</sup>Vatan sia ni Pedro, “Tayto mo mapanmo ta chinaroan namen o atavo as kawnot namen dimo asna ango anti o sinmo na niaya diamen.” <sup>28</sup>Amna vinata na dira, “Vatahen ko dinio so kakawyoran ta an mian dana anti o Naytawo aya do trono na do hanyit am mayponged kamo anti no trono nio as kainio na anti no omyokoyokod nira no tayatayabo sa no dose a ka kamanganakan ni Israel. <sup>29</sup>As sira o komnaro do vahay da, takey da, kakakteh da sa, inyapoan da sa anmana kamanganakan da a makayamot do kawnot da diaken am maypisapoho a livo anti o karakorakoh no marawat da kano nikaroan da as kapakarawat da pa so viay a abo so pandan. <sup>30</sup>Amna aro sa o omahahaw so kapanoma da do

paypatolan no Dios a mayvadiw a manawdi as mian sa o ahahawen a manawdi am sira o manoma.”

**No parabola no trabahador sa do takey**

**20** <sup>1</sup>Vinata pa ni Jesus, “No kaparin no kapaypatol no Dios do tawotawo am akma so asa ka tawo a minhep a mangageahes so tangdanan na a maytrabaho do takey na. <sup>2</sup>Tayoka na peseken dira o tangdan da do asa karaw am pinasibo na sa do takey nawri. <sup>3</sup>Do masngen a alas nueve am nangay o taytakey aya do plasa as kavoya na sira so mahahakay a abo so parinyen, <sup>4</sup>as vinata na dira, ‘Mangay kamo a maytrabaho do takey ko, ta torohan koynio anti so machinaho a tangdan nio.’ As sira o mahahakay ori am nangay sa a maytrabaho do takey naw. <sup>5</sup>Do ka alas dose kano ka alas tres am nakavoya pa o taytakey aya so abo so trabaho as tinovoy na pa sa ya do takey naw. <sup>6</sup>Do masngen dana kapaylarga am mian pa sa o navoya na a abo so trabaho. Vinata na dira, ‘Ango ichabo no parinyen nio.’ <sup>7</sup>Tinbay da no mahahakay siraya, ‘Makey kami a maytrabaho amna arava o minahap diamen sicharaw.’ ‘Mangay kamo do takey ko,’ kwana no taytakey aya, ‘as kapaytrabaho nio.’

<sup>8</sup>“Do kamahep narana am tinawagan no taytakey aya o pachirawatan naw as kayokoyokod na nia, ‘Tawagan mo sa o naytrabaho sawri as katangdan mo dira, pakayapohen do nanawdi saya somitnan a maytrabaho a manda do nanoma sirawri a somdep.’ <sup>9</sup>Sira o nanawdi a somitnan a maytrabaho am tinorohan na sa so tangdan do asa karaw. <sup>10</sup>Do kalogar darana katangdanan no nanoma sawri a somitnan am do vata da as torohan sa anti so rakorakoh a tangdan amna nachalit o tinoroh ori dira. <sup>11</sup>Nayreklamo sa do taytakey ori a makavata sia, <sup>12</sup>‘Ango pachalit aya no tangdan namen a naychamahepan do kakohatan dira do asa aya kawras so nakapaytrabaho.’ <sup>13</sup>Amna vinata no taytakey aya do asa dira, ‘Kayvan, arava o nilokoan ko dinio. Pinaypanmoan ta kayti kamavekhas o logar ko a itangdan dinio. <sup>14</sup>Dawa risibien nio na o tangdan nioaya as kasavat nio na, ta mian diaken o katoroh ko dira do nahay aya so tangdan no asa ka tawo do asa karaw. <sup>15</sup>Ara paroava o anohed ko do kartos ko? Anmana maynanahet kamo paro do kadadam ko do kadwan?’ ” <sup>16</sup>Do pinakavosan sia ni Jesus am vinata na, “Mian sa anti o manawdi a mayvadiw a manoma as alit na pa ta mian sa anti o manoma a mayvadiw a manawdi.”

**No ipamitdo no kapapanmo na nia ni Jesus o manam a kadiman na**  
(*Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34*)

<sup>17</sup>Do kayan da do rarahan a mangwan do Jerusalem am pinataywawa sa ni Jesus o disipolos na sawri as kavata na sia dira, <sup>18</sup>“Kapanmohen nio

ta tayto ta mangay do Jerusalem as hapen da o Naytawo aya no maato sa a papali kano eskriba as kasentensia da dia a dimanen. <sup>19</sup>As itoroh anti sia dira do Hentil a atetekan da kano iplotan as kapapasek da sia do kros. Amna do ichatdo na a karaw am mirwa anti a maviay.”

**No nikdaw no asa ka ina**

*(Marcos 10:35-45)*

<sup>20</sup>Nawara o kakovot ni Zebedeo kanira no dadwa ka kamanganakan na sa a mahahakay as kadogod na do salapan ori ni Jesus a machahes sia. <sup>21</sup>Vinata ni Jesus sia, “Ango ichakey mo.” Tinbay na, “Maparin paro anchowa an sira o kamanganakan koaya anti o mayviit do trono mo?” <sup>22</sup>Amna vinata na dira ni Jesus, “Ara nioava mapanmo o iyahes nioaya! Maparin nio paro a risibien o kopa<sup>i</sup> koaya a manam ko a inoman?” “Oon, maparin namen,” kon da. <sup>23</sup>Tinbay sa ni Jesus, “Ominom kamo anti do kopa<sup>i</sup> koaya, pero arava diaken o katongdo ko sira so mayviit diaken do kapaypatol ko, ta no Ama ko o mamidi nia ya.”

<sup>24</sup>Do nakadngay da sia no asapoho sawri a disipolos ni Jesus o ichakey daw no dadwa saya a ka maychakteh am chinaket da sa. <sup>25</sup>Amna tinawagan na sa atavo ni Jesus as kavata na sia dira, “No adan a kapanmoan nio sia am sira o rakoh so ipakapamarin o manyokoyokod dira do maypahbo kanira. <sup>26</sup>Amna machitarek kamo dira, ta an sino makey a m'ato dinio am parinyen na o karakohan na a m'ahbo dinio as kapayserbi na dinio atavo. <sup>27</sup>As an sino makey a adngedngeyen am mayvadiw a pachirawatan no atavo. <sup>28</sup>Takwan aran no Naytawo aya am nawara ava a payserbian, ta no kapayserbi na do kadwan as kano katoroh na no viay na a iyadidi so aro a tawo do kastigo no gatos da.”

**No nakatovatova sia ni Jesus o dadwa ka mavota**

*(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)*

<sup>29</sup>As do kakaro da Jesus do Jerico am mian sa o aro a tawotawo a minonot sia. <sup>30</sup>Mian sa o dadwa ka mavota a maydisna do payis no rarahan. As do nakadngay da so kapanahan dawri ni Jesus am tomnawag sa so maliak as kavata da sia, “Imo a tayabo ni David, ichasi mo pa yamen!” <sup>31</sup>Chinahoya da sa no tawotawo sirawri as kavata da so kapakadomi da amna pinaypaliak pa no katawatawag da, “Imo a tinovoy no Dios, ichasi mo pa yamen!” <sup>32</sup>Minhes si Jesus as katawag na dira. “Ango ichakey nio a parinyen ko dinio,” kwana. <sup>33</sup>Tinbay da, “Apo, parinyen mo pa yamen a makavoya.” <sup>34</sup>Chinasi na sa ni Jesus as katodo na so mata da am nyeng sa makavoya as kawnot da sia.

---

<sup>i</sup> 20:22 No chirin aya a kopa am serbien a mayinmonmoan so mangamomo a pandidiwan no asa ka tawo. <sup>j</sup> 20:23 No chirin aya a kopa am serbien a mayinmonmoan so mangamomo a pandidiwan no asa ka tawo.



**No nakarisibi da si Jesus do Jerusalem a akmay patol**

*(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)*

**21** <sup>1</sup>Do kasngen darana da Jesus kanira no disipolos na sawri do Jerusalem am minrapit sa do Betpage, asa ka dekey a kavahayan do tokon ori a ngaranan da so Olivo. Niyokoyokod sa ni Jesus o dadwa ka disipolos na <sup>2</sup>a makavata sia dira, “Mangay kamo do kavahayan aya as kahap nio so makedked sawri may-ina kabayo. <sup>3</sup>As an mian o omahes nia an ango ahapan nio sira am vatahen nio, ‘Ipahap sira no Apohen a serbien,’ ta piahen da sa anti ori.” <sup>4</sup>Do niaya a naparin am nakatongtong o vinata no asa ka profeta kaychowa a akma sia,

<sup>5</sup>“Ivahevahey mo dira do Jerusalem, mawara o patol nioaya a mahbo a mangabayo do dekey a kabayo.”

<sup>6</sup>Nangay sa o dadwa ka disipolos ni Jesus as kaparin da so niyokoyokoran ori nira. <sup>7</sup>Inahap da sa o may-ina aya kabayo as karasay da dira no mankantad do lamit da as kasakay ni Jesus do dekey aw. <sup>8</sup>Napangay sa o aro ori a tawo so lamit do rarahan ori a panahanan ni Jesus as sira o kadwan am nanghap sa so vohovohong sa a pangayen da do panahanan nawri a iyanib sia. <sup>9</sup>As sira o aro ori a tawo a machivan di Jesus am nangyangyaw sa a makavata sia, “Dadayen ta o tayabo aya ni David! Mabendito o mawara aya do ngaran no Dios! Dadayen pa sia no mian sa do hanyit!” <sup>10</sup>Naknin sa o tawotawo do Jerusalem do nakawara ori ni Jesus do kavahayan aya as vinata da, “Sino paro ya.” <sup>11</sup>Tinbay da no aro ori a tawotawo, “Si Jesus ya a asa ka profeta a yapo do Nazareth do provinsia no Galilea.”

**No nakapakaro na sira ni Jesus o maynegosio do templo**

*(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)*

<sup>12</sup>Nangay si Jesus do templo as kapakaro na sira so maydakaw sirawri kano manadiw do sahad ori no templo as kavalantwag na sira so lamisa da no manwad ori so kartos as kano disnan da sa no maydakaw sawri so voyit. <sup>13</sup>As vinata na dira ni Jesus, “No vatahen no nakatolas am, ‘Vahay a pachahoahokan o vahay ko,’ amna tayto nio pinarin a kakpekpehan no manakanakaw.”

<sup>14</sup>Nangay sa di Jesus do templo ori o mavota kano mapiday sa as tinovatova na sa. <sup>15</sup>Amna oyod daya chinaket no maato sa a papali kano eskriba do nakavoya da sia o makakniknin sawri a pariparinayen ni Jesus kano kadngey da sira so kametdehan sawri a mangyangyaw nia, “Dadayen ta o tinovoy aya no Dios a tayabo ni David!” <sup>16</sup>Nangay sa di Jesus as kavata da sia, “Ara mo madngey o ipangyangyaw daya?” “Oon,” kwana ni Jesus as kavata na sia dira, “Nalir nio paro pava do Chirin no Dios a kavata na sia, ‘Yapo dira do kametdehan o map'ia dana a idaday so Dios?’” <sup>17</sup>Komnaro si Jesus daw as kangay na misan do Betania.

**No kayo a igos a inavay ni Jesus**  
(*Marcos 11:12-14,20-24*)

<sup>18</sup>Do mavekhas ori do kapayvidi darana do Jerusalem am napteng si Jesus. <sup>19</sup>Do nakapakavoya na so asa ka kayo a tawagan so igos do payis ori no rarahan am nangay a manita so asi na amna arava o navoya na as vinata na, “Mirwa pava anti a omsi o kayo aya.” Kavata na sia ya am nyeng a somitnan a mahayo o vohong no kayo ori. <sup>20</sup>Naychaknin sa o disipolos na sawri do nakavoya da so namarin do kayo aya as kahes da nia di Jesus, “Ango ichanyeng na a mahayo no kayo aya.” <sup>21</sup>Tinbay sa ni Jesus, “Kakawyoran o vatahen ko dinio, ta an mian o saray nio a abo so kamadamadanan am tod nioava parin o pinarin ko do kayo asna aran no tokon aya am maparin nio pa mandoan do kabdis na a mangay do taaw am nyeng ori a mabdis. <sup>22</sup>As an mian o saray nio am marawat nio o ipachahoahok nio.”

**No nakahes da nia no Fariseo o anohed ni Jesus**  
(*Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8*)

<sup>23</sup>Do nakapayvidi ni Jesus do templo ori a mananawo am nangay sa dia o maato sa a papali kano adngedngeyen da sa no Judeo as kahes da nia di Jesus, “Ango anohed mo a omparin sira so aro aya a pariparinyen mo as kano yapo dino o ipakapamarin moaya.” <sup>24</sup>Tinbay sa ni Jesus, “Tayto o iyahes ko dinio as an matbay nio am ivahey ko dinio o pakayapoan no anohed ko as kano ipakapamarin koaya a omparin sira ya. <sup>25</sup>Sino pinakayapoan no anohed ni Juan a manbawtismo. Yapo do Dios anmana tawo.”

Somnitnan sa maysosobna takwan an vatahen da o nakayapo na do Dios am iyahes dira ni Jesus an ango di da nanganohdan di Juan. <sup>26</sup>Asna an vatahen da o nakayapo na do tawo am ichamo da sa o tawotawo saya takwan sincharan da si Juan a asa ka profeta. <sup>27</sup>Dawa vatan da sia di Jesus, “Ichapatak namen ava.” “Dawa,” kwana ni Jesus, “ivahey koava dinio an dino o pakayapoan no anohed kano ipakapamarin ko.

**No parabola no dadwa ka manganak a mahakay**

<sup>28</sup>“Iktokto nio pa ya,” kwana ni Jesus dira. “Mian o asa ka tawo a mian so dadwa ka kamanganakan. Vinata na do matonetong ori o kangay na do takey da a maytrabaho, <sup>29</sup>amna nachisobna ya do kadngayan sia no ama naya, amna do kwanasaw am chinatadian o aktokto na as kangay na. <sup>30</sup>Nangay pa o ama daya do mametmetdeh ori as katovoy na sia do takey. Nachipaoon ya amna kwanasaw am nangay ava.” <sup>31</sup>Inahes dira ni Jesus, “Sino paro dira do dadwa aya o minparin so ichahoho no ama dawri.” “No matonetong ori,” kon da di Jesus. “Vatahen

ko dinio,” kwana ni Jesus dira, “ta manmanma sa o maparo saya a mangolekta no Roma kano malalapos sa mavavakes kaninio a makasdep do paypatolan no Dios. <sup>32</sup>Ta nananawo si Juan Bawtista a mapapanmo nia dinio o mayanong nio a parinyen am nanganohed kamoava asna sira o mangolekta no Roma kano makagatogatos siraya o nanganohed as nanehseh no gatogatos da, as aran do nakavoya nio sia o nakapanehseh da am alit no kadi nio manganohdan.

**No parabola no mararahet a taohan**  
(*Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-18*)

<sup>33</sup>“Adngeyen nio pa o asa aya ka parabola,” kwana ni Jesus dira. “Mian o asa ka tawo a mian so takey a nimohan na so obas. Niahad na ya so maypadivon as kapamarin na so vahay a paytayayanan kano pamarinyan da so vino. Kwanasaw am pinawnong na ya do kadwan a tawo do kangay na do biahe. <sup>34</sup>Do tiempo dana no kavolas so asi no obas naya am napaytovoy so pachirawatan na sa a omahap sia o natay na. <sup>35</sup>Amna sira o tinovoy na saya am nikomitan da sa no mangonong do takey awri. Tinaho da o asa, nidiman da o asa as nibatoan da o asa. <sup>36</sup>Napaytovoy pa o taytakey aya so aroaro a pachirawatan na am alit no pinarin da dira. <sup>37</sup>Kwanasaw am vinata no taytakey aya, ‘Tovoyen ko sawen o anak koaya a omahap so natay kori, ta iya anti o aniven da naw as kanitan dava ya.’ <sup>38</sup>Amna do nakavoya da sia o manganak aya no taytakey aw am vinata da do kadwan dira, ‘Niaya o manganak no taydira so takey aya a omamohon anti so takey aya. Dimanen ta tapian yaten dana anti o taydira so takey aya.’ <sup>39</sup>Dawa pinakaro da sia do takey aya as kadiman da sia.”

<sup>40</sup>Vatan sia ni Jesus dira do apopohen da sa no papali kano adngedngeyen dawri no Judeo, “Ango anti do vata nio o parinyen no taytakey aya dira do mangonong saya do takey naya.” <sup>41</sup>Tinbay da si Jesus, “Sigorado o kadiman na anti sira ya as kapawnong narana nia do kadwan a tomoroh nia so mahosto a natay na maday so panyanien.”

<sup>42</sup>Vatan sia dira ni Jesus, “Nalir nio paro pava o vatahen no Chirin no Dios?

‘No Bato aya a chinaskeh da serbien no mapatnek so vahay am nayvadiw a maimport'ante dana ta nia o soyid na. Niaya am pinarin no Apo taya as oyod a makakniknin!’

<sup>43</sup>“As vatahen ko dinio ta mabo anti o natay nio do paypatolan no Dios, ta mangay anti do matarek a tawo a sira anti so matalamad a omonot sia. [44As an sino madodog do bato aya am makararayaw as an sino kagagtosan na am madpid.]”

<sup>45</sup>Kadngey da sia no maato sa a papali kanira no Fariseo sirawri o parabola saya am inahahaw da o kasira no pangononongan nawri ni

Jesus. <sup>46</sup>As chinakey da sia arestohen amna naporin dava makayamot dira do aro sawri a tawotawo a sominchad di Jesus a asa ka profeta.

**No parabola no asa ka ponsion**

*(Lucas 14:15-24)*

**22** <sup>1</sup>Minirwa a manerbi si Jesus so parabola do kapangononong na dira do tawotawo sirawri. <sup>2</sup>“No paypatolan no hanyit am akma so asa ka patol a nayhanda so payponsionan no manganak na a mahakay. <sup>3</sup>Do nakapreparado narana no handa aya am tinovoy na sa o pachirawatan na a tomawag dira do niinbitan na sawri a bisita amna nakey sava mangay. <sup>4</sup>Minirwa a mapaytovoy so kadwan sa a pachirawatan a makavata sia dira do niinbitan sawri, ‘Ivahey nio dira ta handa dana o payponsionan no anak koaya. Nakaprepara dana o atavo do ponsion aya.’ <sup>5</sup>Amna akma day diadngey o inbitasion ori dira as kangay no asa do takey na as no asa do paydakawan na, <sup>6</sup>as mian sa o komnomit pa dira do tinovoy saya a maninbita as kataho da sira a dimanen. <sup>7</sup>Do akmaya sia a naporin am oyod a naket o patol aya as tinovoy na sa o sinjalo na a omdiman sira so mindiman awri so pachirawatan na saw as kanamay da sira so kavahayan da. <sup>8</sup>Nakarahan ya am tinawagan na sa o pachirawatan na as kavata na sia dira, ‘Preparado dana o ponsion aya amna mayanong ava ya dira do niinbitan ko saya. <sup>9</sup>Dawa mangay kamo do rarahan siraya as kainbita nio dira do atavo a tawo a mavoya nio.’ <sup>10</sup>As nangay sa a maninbita so atavo a mavoya da, sira o mapipia kano marahet so kaparin a tawo. As napno no bisita o vahay ori a payponsionan.

<sup>11</sup>“As do nakangay no patol aya do yanan dawri no bisita na saya am mian o navoya na a dia nangonay so mayanong do ponsion. <sup>12</sup>Inahes sia no patol aya, ‘Kayvan, ango isdep mo dia a dia mangonay so mayanong do ponsion.’ Nakatbay ava o tawo ori. <sup>13</sup>Vatan sia no patol aya do pachirawatan na sawri, ‘Vahoren nio o tawo aya as kapoha nio sia do gagan a kasarisarian a paytanyitanyisan kano paylangetnetan na do kahara no pandidiwan na.’ ” <sup>14</sup>Do pinakavosan sia ni Jesus o parabola naya am vinata na, “Oyod sa aro o tawagan no Dios amna mayhahaw sa o mapidi a omonot sia.”

**No nanawo ni Jesus a komapet do pamagan do gobierno**

*(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)*

<sup>15</sup>Komnaro sa o Fariseo sawri as kangay da a maypapanmo dia an maypango o kahapan da si Jesus do chirin na. <sup>16</sup>Kwanasaw am tinovoy da sa o kadwan dira do taohan da sa as kanira no machangay di Herodes a mangay di Jesus. Vinata da sia, “Maistro, mapanmo namen o kahosto no kapananawo mo as ipananawo mo o ichakey no Dios a parinyen no

tawo a abo so kapangatatarek. <sup>17</sup>As ivahey mo pa diamen an mayanong o kapamaga so bienes do Emperador do Roma.” <sup>18</sup>Amna do kapanmo sia ni Jesus o marahet a plano da am vinata na dira, “Ango paro chitan nio sia o payrahtan nio diaken, inio a toman. <sup>19</sup>Ipavoya nio pa diaken o kartos aya ipamaga.” <sup>20</sup>Katoroh da dia so kartos am inahes na dira, “Sino taylitrato kano tayngaran sia o mian do plata aya.” <sup>21</sup>“No Emperador,” kon da. Vatan sia dira ni Jesus, “Itoroh nio do Emperador o logar nio a itoroh sia as itoroh nio do Dios o logar a itoroh sia.” <sup>22</sup>Do nakadngey da sia am oyod sa naychaknin as kakaro darana.

**No nanawo a komapet do kapidwa a maviay no nadiman**  
(*Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40*)

<sup>23</sup>Do araw ori kanaw am mian sa o Saduceo a nangay di Jesus. Sira o Saduceo siraya am manganohed sava do kapidwa pa maviay no nadiman dana a tawo. <sup>24</sup>Vinata da di Jesus, “Maistro, mian o onotan ta a makavata sia ta an mian o asa ka mavakes a nadiman so kakovot as abo so manganak am hapen na ya a kakovot no kakteh no nadiman aya tapian mian o manganak da a pangaranen do nadiman ori. <sup>25</sup>As mian sa o papito a ka mahahakay a makakakteh. No matoneng aya dira am naychakovot amna nadiman ya a abo so manganak as ahapan sia no wari naya a kakovoten. <sup>26</sup>Amna nadiman pa ya a abo so manganak, as nikakovot no ichatdo dira do makakakteh saya amna tomnahisa sa madiman a manda do ichapapito daya. <sup>27</sup>As do kwanasaw am nadiman o mavakes aya. <sup>28</sup>No iyahes namen aya dimo am niaya. Sino paro anti dira do papito saya o mabnek a kakovot no mavakes aya do manam a tiempo a kapidwa a maviay no nadiman.”

<sup>29</sup>Tinbay sa ni Jesus, “Tayto kamo nayrahet takwan arava o kapanmoan nio so ipakapamarin no Dios as kano vatahen no nakatolas a Chirin na. <sup>30</sup>Ta an payvangonen sa anti o nadiman am maychakovot pa sava ta akma dana sa anti so kaparin no angheles do hanyit. <sup>31</sup>Nalir nio paro pava o vinata no Dios a komapet do kapidwa da maviay no nadiman? <sup>32</sup>Vinata no Dios, ‘Yaken o Dios ni Abraham, ni Isaac kani Jacob,’ as no inmonmoan na nia am iya am Dios ava no nadiman, ta iya o Dios da no maviay.” <sup>33</sup>Do nakadngey da sia no tawotawo sirawri o nanawo naya ni Jesus am oyod sa naychaknin.

**No m'ato dana a panyokoyokoran**  
(*Marcos 12:28-34; Lucas 10:27*)

<sup>34</sup>Do nakadngey da sia no Fariseo sawri o nakadi da makatbayan no Saduceo do vinata awri ni Jesus am naypapanmo sa a mangay di Jesus. <sup>35</sup>Vatan sia no asa dira do Fariseo saya a asa ka mananawo do onotan sa do kakey na omhawahaway sia, <sup>36</sup>“Maistro,” kwana, “no siyo

o m'ato dana do onotan ta sa panyokoyokoran.”<sup>37</sup> Tominbay si Jesus, “Ichaddaw mo o Apo mo a Dios so pawyoren do tawol mo, do aktokto mo kan do viay mo.”<sup>38</sup> Niaya o m'ato dana as kano maimport'ante dana do panyokoyokoran no Dios. <sup>39</sup>No omonot am niaya, ‘Ichaddaw mo o kapayengay mo a akma so kaddaw mo no mismo mo a karakohan.’<sup>40</sup> Ta no dadwa saya o paytavoan no mian do onotan ta kano pinatolas da no profeta.”

**No Apohen ni David a no Mesias**  
(*Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44*)

<sup>41</sup>Do nakakpeh da no Fariseo sirawri am inahes dira ni Jesus, <sup>42</sup>“Ango mapanmo nio a komapet do Mesias. Sino taytayabo sia.” “Tayabo sia ni David,” kon da no Fariseo sirawri. <sup>43</sup>Vatan sia dira ni Jesus, “Onas, ango paro o pakayapoan no nakapawnot sia no Espirito no Dios si David a makavata sia o kapay-apohen na so Mesias aya. Nia o vinata ni David,

<sup>44</sup>‘Vinata no Dios do Apohen koaya, “Maydisna ka do kawananan ko sia a manda do kapangay ko sira so omlaban dimo do panayahboan no kokod mo.”’

<sup>45</sup>An ara na Apohen ni David o Mesias aya am maypango dino kapaytayabo na sia ni David.” <sup>46</sup>Arava o nakatbay si Jesus as nakayapo dana daw am ara pava o minhawahaway sia a payrahten do chirin na.

**No marahet a kaparin da no Fariseo kano eskriba**  
(*Marcos 12:38-39; Lucas 11:43-46; 20:45-46*)

**23** <sup>1</sup>Kwanasaw am nanganonong si Jesus dira do tawotawo sirawri kano disipolos na saw. <sup>2</sup>“Sira o eskriba kanira no Fariseo o natongdo a mapawnonong sia dinio o onotan ta sa, <sup>3</sup>dawa anohdan nio kano onotan nio o vatahen da sa dinio a yapo do panyokoyokoran aya ni Moises amna tahahen nio sava do pariparinyen da, ta manoma sa ya a mapasada so ipanyokoyokod da. <sup>4</sup>Mapagtin sa ya so aro kano mararahmet a onotan no kadwan as kadi da somidongan sira so makey a omonot dia. <sup>5</sup>Nawri o chitahen da o kavoya sia no tawotawo o parinyen da. Mangonay sa so pavoyan da nia do vata da o kapipia da tawo.<sup>k</sup> <sup>6</sup>Do fiesta sa am mapaimportante saya as do kakpekpehan da sa sinagoga am hapen da o maato dana sa do disnan. <sup>7</sup>Ichakey da pa o kapamato sira do kaaroan no tawo as kano katawag dira so maato a ngaran a akma so Maistro. <sup>8</sup>Amna chitachitahen nioava o katawag dinio a Maistro, ta asa o Maistro nio as makakakteh kamo. <sup>9</sup>Machi-ama kamoava do tawo do tana aya takwan asa o somnivog a Ama nio a iya so mian do hanyit. <sup>10</sup>Chitahen nioava o katawag dinio so Apohen, ta asa o Apohen nioaya

<sup>k</sup> 23:5 Do Griego: phylacteries... fringes. Tiban do Glosario.

a no Mesias. <sup>11</sup>As no m'ato dana so anongen dinio o mayserbi do atavo. <sup>12</sup>Ta an sino o mapamato so karakohan na am pamahbohen anti as an sino o mapamahbo am pamatohen anti sia.

**No mangananawa a pamandan da no Fariseo kano eskriba**  
(*Marcos 12:40; Lucas 11:39-51; 20:47*)

<sup>13</sup>“Inio a Fariseo kano eskriba, ay so pangananawa no pamandan nio takwan tayto nio sa salovalen o makey sa a omonot do Dios, as inio pa mismo am makasdep kamoava anti do paypatolan no Dios. [<sup>14</sup>Inio o mapakasiasi sira so abo so mapaparin a bioda as katoman abo nio so pinarin a marahet do kapakanaro nio so dasal nio. Panayahen nio ta mawara dinio o mahara a kastigo nio.] <sup>15</sup>So pangananawa no pamandan nio a Fariseo kano eskriba, ta makarakarapit kamo pa do mavawa a logar a mananawo kano mapawnot so tawo. As no napawnot nio saya am no nakapaydoble no nakapayrahhet nio sira as kapachirapas da anti dinio a kakastigoan!

<sup>16</sup>“Pakasi nio anti, inio a mavota as machirara mapawnot! Ipananawo nio o maparin a payavayan no asa ka tawo. Vatahen nio, ‘Maparin pa o pinayavayan an sinerbi o templo a pinayavayan asna an no vohawan no templo o payavayan am pahamohen ava a patongtongen o pinayavayan.’ <sup>17</sup>Inioaya a mavota do kakawyoran, ara paroava o kapanmoan nio sia an no siyo do vohawan anmana templo o matoato so sinmo? <sup>18</sup>Vatahen nio pa ta an no altar do templo o payavayan no asa ka tawo am maparin pa maydaday katadkan na an no tinoroh do altar ori o payavayan na ta maparin pava mabdibdis. <sup>19</sup>Inio a mavota, ara paroava o kapanmoan nio sia an no siyo o matoato do tinoroh aya anmana no altar aya? <sup>20</sup>Machirapas paroava o mian aya do altar an serbien nio o altar aya a payavayan? <sup>21</sup>As an sino o mayavay do templo am parapasen na o Dios a serbien so ngaran, ta vahay na ya. <sup>22</sup>As an sino o mayavay no hanyit am no Dios a mismo o mian dawri do trono na a payavayan na.

<sup>23</sup>“Pangananawa no pamandan nio a Fariseo kano eskriba! Toman manoanohden kamo, ta aran tomoroh kamo so kasapoho no atavo a mian dinio a midiid o rikarikado sa amna ara nio sava panmahen o maimportante dana sa a onotan a akma so mapia a dadakay do kapayengay nio a tawo, kasisien kano kasaray ninio a omparin so vatahen nio. <sup>24</sup>Inioaya a mavota a toman mapawnot! Taywara kamo so kaistrikto do kadwan a parinyen asna no maimport'ante dana sa a mayanong a pariparinyen am ara nio sava sikasohen.

<sup>25</sup>“Pangananawa no pamandan nio a Fariseo kano eskriba! Toman kamo mapia so dadakay amna mayagom kamo as kano oyod a malalapos o aktokto nio! Mavid o mankantad nio a mavoya no tawotawo amna oyod a marahet o itayo nio a sivog nio a dadakay. <sup>26</sup>Inio a toman manamonamo

a Fariseo am logar nio a panmahen a tiban o kapia no dadakay nio tapian mian o somnivog a kanamonamoan nio do salapan no tawo.

<sup>27</sup>“Pangananawa no pamandan nio a Fariseo kano eskriba a toman mapipia, ta akma kamoy vovon a mavid so gadagada kano blankia amna do irahem am yanan no makabababa a nahta a tawo a nadiman.

<sup>28</sup>Akmay oyod kamo a mapia do salapan no tawotawo amna no kakawyoran na am toman kamo, ta masanib o kapaydaday nio kano kapachisobna nio do panyokoyokoran no Dios.

<sup>29</sup>“Pangananawa no pamandan nio a Fariseo kano eskriba a toman maddaw no pachirawatan sa no Dios, ta pakaviren nio o vovon da no profeta as kapamarin nio so monumento da no napipia sa tawo <sup>30</sup>do kavata nio sia, ‘An mian kami na sigoro do tiempo no apoapo namen sa do nakatetek kano nakadiman da sira so profeta kaychowa am nachangangay kamiava daw.’ <sup>31</sup>Do kavata nio sia am ara nio paroava sincharan o kapaytayayabo da dinio no mindiman so profeta no Dios? <sup>32</sup>As no sinitnan daya no inyapoan a parinyen am tayto nio pakavokavosen. <sup>33</sup>Inio a taytayayabo no mandindiman am maypango paro o kapakavolaw nio do apoy no infierno. <sup>34</sup>Tayto ko vatahen dinio, mapaytovoy ako anti dinio so profeta sa, masosolib sa a pachirawatan ko kano omnanawo dinio amna dimanen nio sa anti o kadwan as papasken nio sa do kros o kadwan, as sira o kadwan am iplotan nio sa do kakpekpehan nio as kawnot nio dira atetekan do aran dino a angayan da kavahayan. <sup>35</sup>Makayamot dia am parawaten dinio o kastigo no nakadiman sira o mapipia a tawo a nakayapo di Abel a abo aya so gatos a mangay di Zacarias a anak ni Barakias a iya so nidiman da no apoapo nio do templo a masngen do panemtaman so vinyay. <sup>36</sup>Vatahen ko dinio ta no tawotawo sichangoriaw o romawat anti sia o kastigo do akma sa saw a nakapandiman da.

### No addaw ni Jesus no Jerusalem

*(Lucas 13:34-35)*

<sup>37</sup>“Inio a tawotawo do Jerusalem a omdiman sira so profeta as ombato dira do tovoyen dinio no Dios, ay so kasanib no kachita ko sia o kapavawa ko dinio do kararayawan nio a akma so parinyen no asa ka inaan do siwsiw na sira amna makey kamoava. <sup>38</sup>Kapanmohen nio ta kanonolay dana no Dios o kavahayan nio. <sup>39</sup>As vatahen ko pa dinio o kadi nio na mirwan a makavoya diaken a manda do kapachivayat nio a makavata sia o, ‘Dadayen ta o mawara aya do ngaran no Apo ta a Dios.’ ”

### No mapaparin sa a manam so kavosan no mondo aya

*(Marcos 13:1-13; Lucas 21:5-19)*

**24** <sup>1</sup>Do kakaro dana ni Jesus do templo ori am pinavoya da sia no disipolos na sawri o matatarek sawri a maavid a parte no templo



ori. <sup>2</sup>Amna vinata ni Jesus dira, “No mavoya nioaya sichangoriaw do templo aya am maytavo anti a mararayaw as arava anti o mavidin a magen do gadagada naya.”

<sup>3</sup>Kwanasaw do kayan narana maydisna ni Jesus do tokon no Olivo am nangay sa dia o disipolos naw do kasirasiran na as kavata da sia di Jesus, “Ivahey mo diamen an mango o kaparin na nia as kan ango kapanmoan namen so tiempo no kapirwa mo do tana aya as kano kakavos dana no mondo aya.” <sup>4</sup>Tinbay sa ni Jesus, “Makapatak kamo tapian abo sa o mapaychawaw dinio, <sup>5</sup>ta aro sa anti o mawara a omserbi so ngaran ko a makavata so kasira no Mesias as aro sa anti o manganohed dira. <sup>6</sup>Aro anti o madngey nio a balita a komapet do arap do masngen kano marayi sa kavahayan amna mammo kamoava, ta kaylangan o kaparin da nia amna nyeng pava anti o kakavos no tiempo. <sup>7</sup>Mian sa anti o matatarek a kavahayan kano nasiones a mangay do arap. Mian anti o mahara a kapaychapteng as kapayninini na do matatarek a logar. <sup>8</sup>Amna tod pa ya o sitsitnanan no maymetmet a pakasisian.

<sup>9</sup>“Atetekan da anti nio as kadiman da dinio. Kontrahen da anti nio no atavo a tawo a makayamot do kawnot nio diaken. <sup>10</sup>Do tiempo aya anti am aro sa o tomadichokod do panganohdan daya as kapaychokontra da, as kayan da no ipayvahevahey no kadwan dira. <sup>11</sup>Aro sa anti o maychatotwaw a makavata so kaprofeta da as kapaychawaw da anti so aro. <sup>12</sup>Do kaoyod na anti a marahet no dadakay do mondo aya am aro sa anti o mapabo dana so addaw da. <sup>13</sup>Amna sira o diabdibdis a manda do kavosan na am malibri sa anti. <sup>14</sup>As pawnonongen anti o Evangelio no paypatolan no Dios do atavo a parte no mondo aya tapian madngey ya no atavo as kanawri dana no kakavos no tiempo.

### **No oyod anti a maymetmet a pakasisian**

*(Marcos 13:14-23; Lucas 21:20-24)*

<sup>15</sup>“An mavoya nio anti o oyod aya maraway a parinyen da anti do templo a akma so vinata na kaychowa ni Daniel, (an sino omlir siay am pakapanmohen na o inmonmoan na) <sup>16</sup>am sira do Judea am nyeng sa mayayo a tomayo do katokotokonan, <sup>17</sup>as kadi darana somavatan pa do vahay da no tori abo do vahay da a manghap so serserbien da as no kapayayo darana. <sup>18</sup>As no mian do takey am omodi pava a manghap so ipanadi na asna no kapayayo narana a tomayo. <sup>19</sup>Oyod sa anti makasi o mangovot so metdeh as kanira no mian pa so pasosohen da ta mian anti o mahara a pakasisian da. <sup>20</sup>Ipachahoahok nio do Dios tapian dia katiatimoyen kano araw no kapaynaynehah o tiempo no kasalok nio a tomayo, <sup>21</sup>ta nia anti o kayan no oyod a maymetmet a pakasisian a abo so kapalit aran nakayapo kaychowa do kasitnan no mondo aya a manda sichangoriaw kano aran mango pa. <sup>22</sup>As katadkan na an paynyeren

no Dios o akmaya sia tiempo no pakasisian am arava o dia diman a tawo amna makayamot anti dira do pinidi no Dios a tawotawo na am paypaynyeren na anti ya. <sup>23</sup>An mian sa anti o makavata sia o kayan no Mesias do asa ka logar anmana do aran dino am panganohdan nioava. <sup>24</sup>Ta aro sa anti o mawara a makavata so kasira no Mesias anmana profeta no Dios, as mian anti o makakniknin a ipakapamarin da a ipanloko so tawotawo, as an maparin am lokohen da pa sa o pinidi sa no Dios. <sup>25</sup>Makarakoh kamo so kapaytanggapal, ta tayto koynio a patanggalen. <sup>26</sup>Dawa an vatahen da no tawotawo, ‘Tori do takey o Mesias as iyangay ta tiban,’ anmana vatahen da, ‘Tayto do asa ka vahay,’ am anohdan nio sava. <sup>27</sup>Ta an mawara anti o Naytawo aya am akma anti ya so kapaychichidat na a mayrayay so kavoyan sia do valogan kan do kadpidan. <sup>28</sup>Mapanmo nio am an dino yanan no nadiman a vinyay am dawri o kakpehan da no manomanok a koman sia.

**No manam a kawara no Naytawo aya a dia tanggal**  
(*Marcos 13:24-37; Lucas 21:25-33; 17:26-30,34-36*)

<sup>29</sup>“An katayoka na anti no maymetmet aya pandidiwan am aro mapaparin. Maypakoriap o araw as omhes a omrial o vohan as magagtos sa anti o vitohen as karakoh anti no kabdibdisan no tohos. <sup>30</sup>Nia dana anti o kayan no kavoyan sia o kawara no Naytawo aya do kademdeman a gomtin a oyod a rakoh kano makakniknin so ipakapamarin as sira o atavo a tawo do mondo aya am oyod sa anti a mamo. <sup>31</sup>As tovoyen na sa anti o angheles na do kapanglop no trompeta a mapaychepeh sira so pinidi no Dios a tawotawo na a yapo do atavo a parte no mondo aya.

<sup>32</sup>“Mapanmo nio o kaparin no asa ka kayo a mangolal so vohong na, ta an katwaw dana no vayo a tool na am masngen dana o rayon. <sup>33</sup>Akma pa saw ta an mavoya nio sa anti o vinata ko saya a mapaparin am katanggalen nio, ta masngen dana o tiempo a vatahen ko. <sup>34</sup>Vatahen ko dinio ta no tawotawo sichangoriaw am maviay pa anti a makavoya so vinata ko saya a mapaparin. <sup>35</sup>Mabo anti o tohos kano tana amna no chirin ko am maynyoha ava.

<sup>36</sup>“Pero no natongdo a araw kano oras na nia am arava o makapanmo sia a aran no angheles do hanyit anmana no Manganak aya ta voyvoh o Dios Ama a makapatak nia. <sup>37</sup>Akma so kaparin da no tawotawo do tiempo ni Noe a dia nakatanggal am nawri pa anti o maparin do kawara na do tana aya no Naytawo aya. <sup>38</sup>Ta do kasngen narana no delobio ori am nawri o isanga da o adan da sa pariparinyen akma so kakan da, kapaychaynoynom da as kano kapaychakovot da abo so kapananggal do manam ori a delobio a manda do nakasdep ni Noe do arka ori. <sup>39</sup>As mawara dana o delobio ori am chinamotan sa as kadiman da atavo. Akma anti saw o mismo a kaparin no kadi makatanggalan so kawara

no Naytawo aya. <sup>40</sup>Mian sa anti o dadwa ka mahahakay do takey. Mahap anti o asa as mavidin anti o asa. <sup>41</sup>Mian pa sa anti o dadwa ka mavavakes a mangagiling as mahap anti o asa as mavidin anti o asa. <sup>42</sup>Dawa fermi kamo a mananggal takwan mapanmo nioava o kawara no Apohen nioaya. <sup>43</sup>Ta ari nio sigoro mapanmo o kadi na kanonolayan sia no tayvahay o manakaw an matanggal na nia o oras a kawara na. <sup>44</sup>Dawa akma pa sawri o kavidin nio a mananggal, ta do oras a di nio a ahahawen am mawara o Naytawo aya.

### No nanawo do kafermi ta a mananggal

*(Lucas 12:41-48)*

<sup>45</sup>“No masolib kano ichasaray a pachirawatan am iya o painkargadoan no apohen na do kapakan na sira so kadwan a pachirawatan. <sup>46</sup>Mapalak anti ya do kawara no apohen na an mavidin na patongtongen so mahosto o anongen naya. <sup>47</sup>Vatahen ko dinio ta ichasaray na anti ya do atavo a miniminyan na. <sup>48</sup>Asna no asa ka pachirawatan as vatahen na do karakohan na, ‘Kapayvidi na pava no apohen koaya daw,’ <sup>49</sup>as kasitnan na maysarasaray do rarayay na a pachirawatan as kapaynolay na so kakan na kano kapaydidinyat na, <sup>50</sup>am do kawara anti no apohen na do di na tanggal a oras, <sup>51</sup>am kastigoan na anti sia as kapasagel na sia do yanan da no toman mapia a dia sarayan. Dawri anti o paytanyitanyisan kano paylangetngetan da do mahara a pandidiwan da.

### No parabola no asapoho a ka mavavakes

**25** <sup>1</sup>“No kaparin no paypatolan no hanyit am maparin a pakomparahen do asapoho sa ka mavavakes a nanghap so relaken da do kangay da a machivayat do asa ka mahakay a maychakovot. <sup>2</sup>No dadima dira am nangtokto sa pero no dadima dira am nasolib sava a mananggal. <sup>3</sup>Sira o dadima ori a dia nangtokto am nanghap sa so maychakaponged a relaken da pero nanghap sava so ipanrapa da. <sup>4</sup>Sira o dadima ori a nangtokto am nanghap sa so ipanrapa da. <sup>5</sup>As do kahay na a mawara no maychakovot aya am naloklok sa as kapakaycheh da. <sup>6</sup>Do mavak am nawara o makavata sia, ‘Ito dana o maychakovot aya as machivayat kamo na.’ <sup>7</sup>Nayokay sa o asapoho aya ka mavavakes as kaprepara darana so relaken dawri. <sup>8</sup>Vinata da no dadima saya a dia nangtokto so ipanrapa da, ‘Torohan nio pa yamen so ipanrapa namen, ta nakabo kami as mawsep dana o relaken namen saya.’ <sup>9</sup>Tominbay sa o nanghap ori so ipanrapa da, ‘Manawob pava ya diaten a atavo asna mangay kamo na a manadiw.’ <sup>10</sup>Do nakangay daw a manadiw am nawara o maychakovot ori as sira o dadima ori a nakatanggal am nachivan sa do ponsion ori. Kasdep da am naneb dana o pantaw ori. <sup>11</sup>Kwanasaw am nawara sa o dadima ori a nangay pa manadiw a

manognogtog a makavata sia, ‘Apo, pasdepen mo pa yamen!’<sup>12</sup> Pero vinata na dira, ‘Masinchad koavaynio!’<sup>13</sup> Pinakavos naya ni Jesus a makavata sia, “Mavidin kamo a mananggal, ta mapanmo nioava o araw anmana oras na nia.”

**No parabola no tatdo a ka pachirawatan**

*(Lucas 19:11-27)*

<sup>14</sup>Mian pa o vinata ni Jesus dira a mapapanmo so kaparin no paypatolan aya no Dios. “Maparin pa ya pakomparahen do naparin do asa ka tawo a naybiahe do marayi a logar. Manam kano nakakaro na am tinawagan na sa o pachirawatan na sawri a torohan so kartos a payrakorakohen da. <sup>15</sup>Tinorohan na sa a omononot do abilidad da. Tinorohan na o asa so dadima ka pidaso no vohawan, no asa am dadwa ka pidaso no vohawan as no asa am asa ka pidaso no vohawan.<sup>1</sup> Katayoka na a tomoroh nia dira am komaro dana do biahe naw o tawo ori. <sup>16</sup>No tinorohan naw so dadima ka pidaso no vohawan am nangay a manadiw so idakaw na as kwanasaw am nakaganansia so dadima pa. <sup>17</sup>Alit no pinarin no tinorohan nawri so dadwa ka pidaso as nakaganansia so dadwa pa. <sup>18</sup>Asna no tinorohan naw so asa ka pidaso no vohawan am naytrabaho ava as no nakalaveng na nia o tinoroh awri sia a kartos. <sup>19</sup>Kwanasaw do mayendes dana tiempo am nawara o apohen dawri a omahes nia o kartos nawri a pinapondan na dira. <sup>20</sup>Nawara o tinorohan naw so dadima ka pidaso a manangay so asapoho as kavata na sia, ‘Apothen, dadima o tinoroh mori diaken as dadima o ganansia na.’ <sup>21</sup>‘Tayto ka mapia a pachirawatan as makayamot do kaparin nimo a ichasaray do dekey a pinapondan dimo am torohan koymo so rakorakoh pa a kasarayan ko nimo. Machivan ka diaken a machipasoyot diaken.’

<sup>22</sup>“Kwanasaw am nawara o tinorohan naw so dadwa ka pidaso a manangay so apat. Vinata na do apohen naya, ‘Apothen, tinorohan mo yaken so dadwa as nayganansia ako so dadwa.’ <sup>23</sup>‘Tayto ka mapia a pachirawatan as makayamot do kaparin mo a ichasaray do dekey a pinapondan dimo am torohan koymo so rakorakoh pa a kasarayan ko nimo. Machivan ka diaken a machipasoyot diaken.’

<sup>24</sup>“Kwanasaw am nawara o tinorohan nawri so asa ka pidaso a vohawan a makavata sia, ‘Apothen, mapanmo ko o kaistriкто mo as kapangdaw mo do natrabaho no kadwan. Manghap ka so asi no di mo a nimoha. <sup>25</sup>As do kamo ko nia an malogi ako am nikonokon ko ya as tiya o kartos moaya a dia nabdibdis.’ <sup>26</sup>Amna vinata sia no apohen naya, ‘Imo a matalakak kano dia sarayan a pachirawatan, ari mo sawen a

---

<sup>1</sup> 25:15 Do Griego: 5 talents, 2 talents, 1 talent. No balor no asa ka talent anmana pidaso am manga P6,000.

mapanmo o kapangahes ko so natay ko do natrabaho no kadwan, <sup>27</sup>as ang di mo sia depositoan do bangko tapian mian pa o tinovoan no kartos koaya.’ <sup>28</sup>Pinaymando no apohen ori, ‘Ahapen nio o kartos aya sia as katoroh nio sia do nayganansia ori so dadima. <sup>29</sup>Vatahen ko ta sira o mian so nahap am karapan pa anti o itoroh dira asna dira do abo so nahap am pakarohen pa anti o mian dira. <sup>30</sup>As no abo aya so serbi a pachirawatan am ipoha nio do kasarisan a dawri so paytanyitanyisan kano paylangetnetan na do kahara no pandidiwan.’

### No manawdi anti a kapanhosga no Dios

<sup>31</sup>“As an mayvidi anti o Naytawo aya a pachirayayan no ipakapamarin kanira no anghes na am mangay anti do trono na. <sup>32</sup>As maytavo anti makpeh do salapan na o tawotawo, ta psychabinbinen na sa anti a akma so kapaytaywawa sia no asa ka tawo o kaddin kano karnero na. <sup>33</sup>Pangayen na sa o karnero do kawananan na sia as no kaddin am do kaholian na sia. <sup>34</sup>Vatahen na anti no Patol aya dira do mian do kawananan nawri sia, ‘Inio a nakarawat do Ama ko so bendision am somdep kamo do paypatolan ko a pinaprepara dinio a nakayapo pa kaychowa do sitnanan no atavo. <sup>35</sup>Takwan do nakapteng ko am pinakan nio yaken as do nakawaw ko am pinaynom nio yaken. Aran di nio yaken a nasinchad am pinasdep nio yaken do vahay nio. <sup>36</sup>Tinorohan nio yaken so lamit do kabo no onayen ko. Inonongan nio yaken do kaganit ko as inangay nio yaken a iyalogaw do kayan ko do priso.’ <sup>37</sup>Atbayen da anti no mian ori do kawananan na sia, ‘Apo, kango nakavoya namen dimo a mapteng as kapakan namen dimo as kango nakawaw mo as nakatoroh namen dimo so inomen mo. <sup>38</sup>Kango nakapasdep namen dimo do vahay namen a di namen a nasinchad as kango nakatoroh namen dimo so lamit mo do kabo no onayen mo. <sup>39</sup>Kango nakaganit mo as nakapriso mo a inangay namen a iyalogaw.’ <sup>40</sup>Tombay anti o Patol aya, ‘Vatahen ko dinio ta maday do kaparin nio sira ya do aran dira do m’ahbo dana dira do kakakteh ko saya am yaken mismo o pinarinyan nio sira ya.’

<sup>41</sup>“As vatahen na anti dira do mian do kaholian nawri sia, ‘Komaro kamo dia, inio a nihosgan no Dios! Ta ipoha kamo do apoy a abo so pamandan a niprepara a pangayan si Satanas kanira no anghes a minonot sia. <sup>42</sup>Ta napteng ako am pinakan nioava yaken as nawaw ako am pinaynom nioava yaken. <sup>43</sup>Nangay ako dinio a di nio sinchad am pinasdep nioava yaken do vahay nio. Tinorohan nioava yaken so lamit do kabo no onayen ko. Naganit kano mian ako do priso am inangay nioava yaken a iyalogaw.’ <sup>44</sup>Atbayen da anti no mian saya do kaholian na sia, ‘Kango dana mo Apo o nakapteng, nakawaw, nakangay mo diamen a di namen a nasinchad, kabo no lamit mo, kaganit mo as kano nakapriso mo a di namen a sinidong.’ <sup>45</sup>Vatahen anti no Patol aya dira, ‘Maday do nakaskeh nio a somidong sira so m’ahbo dana dira do omonot saya diaken am yaken a mismo

o chinasken nio a sidongen.’<sup>46</sup> Sira ya anti am iyangay sa do abo so pamandan a pangastigoan asna sira o minonot aya do Dios am somdep sa do viay a abo so pamandan.”

**No nakaplano da so kadiman si Jesus**  
(*Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53*)

**26** <sup>1</sup>Do nakarahan no kapawnonong sira ya ni Jesus am vinata na dira do disipolos nawri, <sup>2</sup>“Tayto nio mapanmo am dadwa dana karaw as kafieta narana sia no Paskwa a naknakman so nakalibri sira kaychowa no Dios o apoapo ta sa do Egipto, as niaya dana anti o kahap da so Naytawo aya a papasken do kros.”

<sup>3</sup>Kanawri am navayavayat sa o maato sa a papali kano adngedngeyen da sa no Judeo do vahay no m'ato awri dira a pali a si Caifas, <sup>4</sup>a dia so pinaypapanmoan da dia an maypango o kahapan da si Jesus so matayo a dimanen. <sup>5</sup>Amna vinata da, “Maparin tava ya panahohen do fiesta aya ta tarek a somitnan o golo an mapanmo da ya no tawotawo sa.”

**No regalo a minprepara si Jesus do kadiman na**  
(*Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8*)

<sup>6</sup>Do kayan ni Jesus do Betania do vahay ni Simon a nadipad, <sup>7</sup>am nawara o asa ka mavakes a mamondan so dijaw a yanan no pabango a rakoh so balor. Inangay na paddohen do oho ni Jesus do kaari da koman. <sup>8</sup>Sinoli da no disipolos na as kavata da sia, “Ango payrarayawan mo diaya. <sup>9</sup>Ta an nidakaw ya am rakoh ya a kartos a payatayen dira do makasiasi.” <sup>10</sup>Amna do kapanmo sia ni Jesus o pangononongan daw am vinata na, “Ango vadawan nio sia o mavakes aya. Tayto oyod a mapia o pinarin naya diaken. <sup>11</sup>Fermi sa anti a machichasa dinio o makasiasi a yanan no oportunidad nio a mamarin so mapia, amna fermi akoava anti a machasa dinio. <sup>12</sup>No nakapangay naya diaken so pabango am pinarin a iprepara do karakohan ko a ivovon, <sup>13</sup>as vatahen ko dinio ta aran dino anti a pawnonongan so Evangelio aya am manakem anti o pinarin naya a mapia diaken.”

**No nakapachitoneng ni Judas a omtraydor si Jesus**  
(*Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6*)

<sup>14</sup>Si Judas Iscariote a asa dira do dose sa a disipolos ni Jesus am nangay dira do maato sa a papali <sup>15</sup>a makavata sia, “Ango itoroh nio diaken an sidongen koynio a omaresto si Jesus.” Tinorohan da sia so treinta ka polak, <sup>16</sup>as nakayapo daw am sinitnan na komita so kahapan na si Jesus.

**No preparasion da do nanawdi a kasa da omoyab**  
(*Marcos 14:12-16; Lucas 22:7-13*)

<sup>17</sup>Do nanoma ori araw no kaselebra da so Paskwa aya a kalogar da koman so tinapay a abo so libadora am nangay sa o disipolos ori di

Jesus a omahes nia, “Dino o preparan namen so oyavan taya do fiesta aya.” <sup>18</sup> Vinata dira ni Jesus, “Mangay kamo do asa aya a ka tawo do kavahayan aya as kavata nio sia dia, ‘Vatahen no Maistro ori am masngen dana o natongdo a tiempo a kadiman na as ichahoho na o vahay moaya a oyavan na kanira no disipolos na do fiesta aya.’ ” <sup>19</sup> As nangay sa o disipolos saw a omparin so vinata naw as kahanda darana no oyaven ori.

**No nakavahey nia ni Jesus o kaasa na dira do disipolos na no omtraydor anti sia**

*(Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23; Juan 13:21-26)*

<sup>20</sup> As do kamahep naranawri am nangay sa daw a moyab sa Jesus kanira no dose sawri a ka disipolos na. <sup>21</sup> Do kayan darana koman am vinata ni Jesus, “Vatahen ko dinio so kakawyoran, ta asa anti dinio o omtraydor niaken dira do omdiman diaken.” <sup>22</sup> Oyod sa naychaknin kano mangsah o disipolos na saw as kasitnan da tomayhisa a omaheahes si Jesus, “Apo, yaken o vata moaya?” <sup>23</sup> Tominbay si Jesus, “No machirayay anti diaken a mapasawsaw do madokong aya o omtraydor diaken. <sup>24</sup> Mayparahan o Naytawo aya do vinata no nakatolas kaychowa a pakasisian na as ay so pangananawa no pamandan no tawo a omtraydor dia, as mapipia an entero dana ya dia nawara!” <sup>25</sup> Vatan sia ni Judas a iya so mismo anti a omtraydor ni Jesus, “Maistro, yaken paro o vata moaya?” Tinbay ni Jesus, “Imo mismo o nakavata sia.”

**No nanawdi a nakasa da omoyab da Jesuskanira no disipolos na**  
*(Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-26)*

<sup>26</sup> Do kawyab daw am nanghap si Jesus so tinapay as tayoka a mamahemahes do Dios am nikchikchid na as katoroh na sia dira do disipolos nawri a makavata sia, “Ahapen nio ya as kakan nio sia, ta nia o karakohan ko.” <sup>27</sup> Nanghap pa si Jesus so kopa a yanan no vino as tayoka a mamahemahes am tinoroh na dira as kavata na sia dira, “Minom kamo atavo. <sup>28</sup> Ta nia o raya ko a omoyog a makayamot do aro a tawo a mapasigoro sia o promisa aya no Dios a kalibrian do gatos. <sup>29</sup> Vatahen ko dinio ta mirwa ako pava anti ominom do inomen aya a manda do araw a kaynom ko so vayo ori a inomen as kapachasa nio diaken do paypatolan no Ama ko.”

**No nakapatanggal nia ni Jesus o kasobna anti sia ni Pedro**  
*(Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)*

<sup>30</sup> Tayoka sa makanta so asa ka kanta am nangay sa do tokon ori no Olivo. <sup>31</sup> Vinata dira ni Jesus, “Sichahep am tadichokoran nio anti yaken as kakaro nio diaken a akma so vatahen na do nakatolas, ‘Dimanen ko anti o pastor da no karnero as maychawpit sa anti o karnero na.’ <sup>32</sup> Amna an mirwa ako

anti a maviay am manma ako kaninio a mangay do Galilea.”<sup>33</sup> Tominbay si Pedro, “Aran maytavo sa anti a tomadichokod dimo am entero am karoan koavaymo.”<sup>34</sup> “Tovidan mo ya,” kwana ni Jesus, “ta do sichamahep a manam kano kawni no manok am maypitdo mo anti a vatahen o kadi mo a makasincharan diaken.”<sup>35</sup> Amna oyod a mangdet si Pedro a makavata sia o, “Aran machirapas ako dimo a dimanen am tadichokoran koavaymo.” As aran sira o kadwan ori do disipolos am vinata da pa o vinata aya ni Pedro.

### No nakapachahoahok ni Jesus do Gethsemani

*(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46)*

<sup>36</sup>Pinayvan sa ni Jesus as kangay da do logar ori a ngaranan da so Gethsemani. Vinata na dira, “Mavidin kamo dia ta mangay ako a machahoahok do maypaypangay na paya.”<sup>37</sup> As pinayvan na sa Pedro kano dadwa sawri a kamanganakan ni Zebedeo. As somnitnan si Jesus a mangsah kano marahem so kapangtokto.<sup>38</sup> Vinata na dira, “Tayto oyod a mahara o kangsah ko ta akmay magwanta ko pava. Mavidin kamo dia as kapakadichayakay nio.”<sup>39</sup> Nayparayi pa so dekey si Jesus as kakheb na do tana a machahoahok a makavata sia, “Ama, an maparin am pavawahen mo diaken o kopa<sup>m</sup> aya amna no ichakey koava aya o onotan, asna no inolay mo.”

<sup>40</sup>Nayvidi si Jesus do yanan da no tatdo ori amna tori sa makaycheh as vinata na di Pedro, “Maparin paroava o kadichayakay nio so aran asa dana kawras?”<sup>41</sup> Makadichayakay kamo as kapachahoahok nio tapian di kamo a katentasionan. Ari do aktokto no tawo o kakey na a omonot do mapia amna do sivog dia am arava o ichaparin na sia.”

<sup>42</sup>Minirwa pa mayparayi si Jesus as kapachahoahok na a makavata sia, “Ama ko, an ara niaya o tinongdo mo a payparahanan ko am onotan ko o inolay mo.”<sup>43</sup> Mirwa a mayvidi si Jesus am mirwa na sa adasan a makaycheh do kaoyod darana madoho.<sup>44</sup> Do pamtido na am nayparayi a mapapirwa so akma so pinachahoahok na do nanma ori a kapachahoahok na.<sup>45</sup> Mayvidi dana dira do disipolos naw am vinata na dira, “Maparin kamo sawen a makaycheh do akmaya sia a mapaparin! Nawara dana o oras a katoroh no Naytawo aya do makagatogatosen sa a tawo.<sup>46</sup> Mayvangan kamo na ta tiya dana o omtraydor aya diaken.”

### No nakaaresto da si Jesus

*(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-55; Juan 18:3-12)*

<sup>47</sup>Ari pa mayliliak si Jesus am mawara dana si Judas a asa dira do dose sawri a ka disipolos na as kanira no aro a rarayay na a di espada kano

---

<sup>m</sup> 26:39 No chirin aya a kopa am serbien a mayinmonmoan so mangamomo a pandidiwan no asa ka tawo.



pamahpah. Tinovoy sa ya no maato sa a papali kano adngedngeyen sa no tawotawo. <sup>48</sup>Napanmo darana an maypango o kasinchad da si Jesus takwan manam kania am vinata dira ni Judas, “No adkan ko anti am nawri as iyangay nio na anti sia hapen.” <sup>49</sup>As naydirecho si Judas di Jesus as kavata na sia, “Kapian ka pa no Dios mo Maistro,” as karek na dia. <sup>50</sup>Vatan sia ni Jesus di Judas, “Kayvan, nyeng mo na patongtongen o inangay moaya dia a parinyen.”<sup>n</sup> As padpetan darana si Jesus a hapen. <sup>51</sup>Amna nikoyot na o espada na no asa do rarayay ori ni Jesus as kabakbak na do pachirawatan no apohen da no papali a chinatilpas no tadinya no tawo aya. <sup>52</sup>Vinata ni Jesus, “Pavidien mo o espada moaya, ta an sino manerbi so espada am madiman do espada. <sup>53</sup>Do vata mo paro as di ako makapangdaw do Ama ko so nyeng na tovoyen a livolivothen a angheles? <sup>54</sup>Amna an parinyen ko ya am maypaypango o kapakatongtong no nakatolas sa a logar a mapaparin.”

<sup>55</sup>Sinalap sa ni Jesus o tawotawo sawri as kavata na sia, “Asa paro a ka kriminal o inangay nioaya holien a dawa kamo a mian so espada kano pamahpah? Do kararaw am nananawo ako do templo amna inangay nioava yaken a holien. <sup>56</sup>Amna mapaparin saya atavo tapian makatongtong o pinatolas da no profeta.” As do niaya oras am naytavo sa o disipolos na sawri a mayayo a komaro.

### No nakaskaskad da si Jesus

(*Marcos 14:53-56; Lucas 22:66-71; Juan 18:13-14,19-24*)

<sup>57</sup>As inangay da si Jesus no minahap aya sia do vahay ni Caifas a iya so m'ato dana dira do papali a dia so tori darana chinakpehan no eskriba kanira no adngedngeyen da sa. <sup>58</sup>As si Pedro am minonot a marayi di Jesus as makarapit sa do hawa no vahay ni Caifas am nangay a machidisdisna dira do gwardia sirawri a tomalamad an angong anti o parinyen da dia. <sup>59</sup>As do kakpehan daya kanaw am nanta sa o adngedngeyen da saya kanira no maato sa a papali so testigo a paydadayen da anti tapian maparin da ipadiman si Jesus. <sup>60</sup>Amna arava o naporin do vatahen da no natatadi sawri a mayliliak. Kwanasaw am mian sa o dadwa a nawara, <sup>61</sup>a makavata sia, “Vinata no tawo aya, ‘Rarayawen ko o templo no Dios as kapiywa ko sia paytetneken do sahad no tatdo a karaw!’ ” <sup>62</sup>Naytetnek o apohen da no papali as kavata na sia di Jesus, “Ara o itbay mo so vinata daya a komapet dimo?” <sup>63</sup>Amna nayliliak ava si Jesus. As vatan sia no apohen da no papali, “Mandoan koymo do ngaran no maviay a Dios do kavahey mo nia diamen an ara imo o Mesias aya a Manganak no Dios.” <sup>64</sup>Tominbay si Jesus, “Tayto mo vatahen o kakawyoran, as vatahen ko pa dinio ta mavoya nio anti o

<sup>n</sup> 26:50 *Do Griego*: Kayvan, imo sawen.

kapaydisna no Naytawo aya do kawananan sia no makapamarin aya a Dios as kavoya nio anti sia a mawara a manahan do kademdeman.”

<sup>65</sup>Kadngey na sia ya no apohen da no papali am nyeng na piriten o mamanito nawri a lamit as kavata na sia, “Tayto a maychirichirin so kontra do Dios as kaylangan ta pava o testigo, ta tayto ta na mismo a nadngey o vinata naya a marahmet so kastigo do salapan no Dios. <sup>66</sup>Ango mavavata nio.” Naytavo sa a makavata sia, “Mayanong sia ipadiman.” <sup>67</sup>As nititipan da o dangoy na as kabogbog da sia. Bengbengan da so mata na do kapitpit da sia, <sup>68</sup>as kavata da sia, “Imo a Mesias a makapanmo so atavo am ivahey mo an sino o minpitpit ori dimo!”

**No nakapachisobna nia ni Pedro o kasinchad na si Jesus**  
(*Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18,25-27*)

<sup>69</sup>As mian si Pedro kanaw a maydisna do hawa no vahay aw as inasngenan sia no asa ka pachirawatan a mavakes a makavata sia dia, “Kayvan naymo ni Jesus aya iGalilea.” <sup>70</sup>Amna pinachisobna ya ni Pedro as kavata na sia do kadngeyan da sia atavo, “Arava o kapatakan ko no vatavatahen moaya.” <sup>71</sup>Kwanasaw am nangay si Pedro do masngen ori do pantaw amna mian pa o asa a ka mavakes a pachirawatan a nakavata sia dira do mian awri daw, “Rarayay ya ni Jesus a iNazareth.” <sup>72</sup>Minirwa na ya a ipachisobna ni Pedro as kapayavay na pa a makavata sia, “Entero am masinchad koava o tawo aya a vata mo!” <sup>73</sup>Dekey as kayan da dira do maytalamad aw o nakavata sia di Pedro, “Asa ka dira do rarayay naya ta kaydian mo sia as kano matayo moava ya do panichonan no chirin moaya.” <sup>74</sup>Amna vinata ni Pedro, “Kastigoan ako no Dios an ara ako maydaday amna masinchad koava o tawo aya.” As katayoka na a makavata sia ya am nanyeng a omoni o asa ka manok. <sup>75</sup>As nanakem ni Pedro o vinata ori ni Jesus a, “Manam anti kano kawni no manok am naypitdo mo na ipachisobna o kasinchad mo diaken.” As minehbet si Pedro as katanyis na so oyod a mahara.

**No nakangay da ni Jesus di Pilato**  
(*Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32*)

**27** <sup>1</sup>Maysehsehdang dana am pinaychakavahyan da no atavo saw a maato a papali kanira no adngedngeyen sa do kavahayan ori o kapadiman da ni Jesus. <sup>2</sup>As vinahod da no kadena si Jesus as kangay da nia di Gobernador Pilato.

**No nakadiman ni Judas**  
(*No Apostoles 1:18-19*)

<sup>3</sup>Do nakapanmo sia ni Judas o nakasentensia ni Jesus a madiman am oyod a rakoh o nakapanehseh na as inangay na ividi o treinta ori a ka

polak dira do maato sa a papali as kanira no adngedngeyen sawri. <sup>4</sup>As vinata ni Judas, “Nakagatos ako ta nidakaw ko o abo aya so gatos!” No tinbay da sia am, “Problema namen pava ori, ta imoimo o minparin siaw as arava o pachangangay namen daw.” <sup>5</sup>Pinagchid ni Judas o kartos ori do sahad ori no templo as kakaro na a mangay a maylojit. <sup>6</sup>Nikpeh da no maato sa a papali o kartos ori as kavata da sia, “Vadawen no onotan ta o kapangay sia o kartos aya do pahengayan so kartos no templo, ta sinerbi ya a ipaga so viay no asa ka tawo.”<sup>o</sup> <sup>7</sup>Pinaypapanmoan da o kaserbi da sia a isadiw so takey ori no asa ka mamarin so banga a parinyen a sementerio da no matarek so idi. <sup>8</sup>Dawa nakayapo dawri am ningaranan da o takey ori so Takey no Raya. <sup>9</sup>As niaya o nakapakatohod no vinata kaychowa ni profeta Jeremias a, “Inahap da o treinta aya ka polak a sadiw no asa ka tawo a akma so balor a itoroh no Israelita do asa ka tawo, <sup>10</sup>as kapanadiw da nia so takey no mamarin so banga akma so niyokoyokoran niaken no Dios.”

**No nakasalap ni Jesus di Pilato kano nakasentensia da siaa dimanen**  
(*Marcos 15:2-15; Lucas 23:3-5,13-25; Juan 18:33-19:16*)

<sup>11</sup>Do katori narana machisalap ni Jesus do gobernador ori am inahes na si Jesus, “Imo o patol da no Judeo saya?” Tominbay si Jesus, “Tayto mo a vatahen.” <sup>12</sup>Do kaakosa da sia no maato sa a papali kano adngedngeyen sawri am tominbay ava sia. <sup>13</sup>Vatan sia ni Gobernador Pilato di Jesus, “Ara mo sava madngey o vatahen da saya no omakosa aya dimo?” <sup>14</sup>Amna nayliliak ava si Jesus as oyod a naychaknin si Pilato.

<sup>15</sup>Do fiesta daya no Judeo am chinaydadakayan sia no gobernador o kapavolaw na so asa dira do priso a pidien da no tawotawo do kavahayan ori. <sup>16</sup>As mian kanaw o priso a mayngaran so Barabbas a mapanmo da no atavo a tawo a kriminal. <sup>17</sup>As do nakapirwa da makpeh no tawotawo sawri do vahay ori ni Pilato am vinata na dira, “Sino pipiahen nio a pavolawen ko, si Barabbas anmana si Jesus a tawagan so Mesias.” <sup>18</sup>Vinata na ya ni Pilato takwan napanmo na o pinakayapoan no inangayan da ni Jesus sia a hosgan na am no kaynanahet da nia.

<sup>19</sup>As do kayan na pa do logar naya paydisnan no gobernador an manhosga am nawara o toyotoyon no kakovot na a makavata sia, “Makapatak ka do kadi mo a mamarinyan so aran ango do tawo aya abo so gatos, ta oyod a mangamomo o natayenep ko kamahep a yamot do tawo aya.” <sup>20</sup>Amna pinakeakey da sa o tawotawo ori no maato sa a papali kanira no adngedngeyen da no Judeo a komdaw sia o ka si Barabbas no pavolawen as ka si Jesus no dimanen da. <sup>21</sup>Dawa inahes na mirwa ni Pilato

---

<sup>o</sup> 27:6 Anmana: machipaga do raya no asa ka tawo. Do Griego an kadwan am no ichakey na vatahen no raya am no kadimanan.

an sino dira da Barabbas kani Jesus o pavolawen na as tinbay da sia, “Si Barabbas!” <sup>22</sup> Vinata dira ni Pilato, “Onas, an pavolawen ko si Barabbas am ango parinyen ko di Jesus aya a tawagan so Mesias.” Tominbay sa atavo, “Papasken do kros!” <sup>23</sup> Vinata ni Pilato, “Onta, ango marahet a pinarin na.” Amna no nakapaypaliak da a mangyaw nia, “Papasken do kros!”

<sup>24</sup> Do nakavoya sia ni Pilato o kabo no mapaparin na as kapaygogolo da no tawotawo sawri am napahap so danom do plangana as kapawanaw na do kavoyan da sia as kavata na sia, “Kapanmohen nio ta arava o atbayen ko do viay no tawo aya a dimanen as inio dana o tombay sia!”

<sup>25</sup> Tominbay sa o tawotawo ori, “Yamen dana kanira no kamanganakan namen sa o tombay sia!”

<sup>26</sup> Dawa pinavolaw ni Pilato si Barabbas as tayoka na ipaymando dira do sinjalo o kayiplot di Jesus am pinarawat na sia dira a papasken da.

### **No nakatetek da di Jesus no sinjalo**

*(Marcos 15:16-20; Juan 19:2-3)*

<sup>27</sup> Inahap da no sinjalo sawri ni Pilato si Jesus as kangay da nia do palasio ori no gobernador a chinakpehan da no asa a ka batalion a sinjalo a naypadivon sia. <sup>28</sup> Pinakaro da o lamit na as kapatadi da so mavaya a laylay a akmay laylay no patol, <sup>29</sup> as kapamarin da so korona a kamanolok as kapangay da sia do oho nawri. Pinapondanan da sia do wanan na so viawo akmay baston no patol as kasitnan da a omtek nia. Domnogod sa do salapan nawri as kavata da sia, “Aniven a patol da no Judeo!” <sup>30</sup> Nititipan da sia as kahap da so viawo ori as kapayiplot da sia do oho na. <sup>31</sup> Chinatnga da sia itek am pinakaro da o pinawnay dawri sia a laylay as kapavidi da so adan naw a lamit as kahap darana sia a ihbet do kavahayan ori a papasken do kros.

### **No nakapapasek da si Jesus**

*(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)*

<sup>32</sup> Do kapakahbet darana do kavahayan ori am navayat da o asa ka mahakay a mayngaran so Simon a iCyrene as kapospos da dia a mayrara so kros ori ni Jesus. <sup>33</sup> Makarapit dana sa do logar ori a tawagan da so Golgota a mayinmonmoan so Logar no Yanga no Oho, <sup>34</sup> am tinorohan da si Jesus so inomen na a palek a pinasaglan so makpad a tovatova amna kataham na dia am chinakey nava inomen. <sup>35</sup> As katayoka da sia papasken si Jesus am pinaysoswertian da no sinjalo sawri o kapayayatay da so lamit na saw, <sup>36</sup> as kavidin da daw a maychadisdisna a tomayaan dia. <sup>37</sup> Mian o nakatolas do pamanitoan ori no oho ni Jesus o inakosan dawri sia, “Si Jesus ya a Patol da no Judeo.” <sup>38</sup> Mian pa sa o dadwa a ka manakanakaw a pinayrayay da sia a papasken do kros as mayviit sa ya di Jesus do kawananan na sia kan do kaholian na sia.

<sup>39</sup>As nitek da si Jesus no omhavas sawri as kapaylilinlin da a makavata sia, <sup>40</sup>“An ara imo o makararayaw ori so templo as kapirwa mo sia do tatdo a karaw am librien mo o karakohan mo! Gomtin ka do kros an ara oyod o kaimo no Manganak ori no Dios.” <sup>41</sup>Nitek da pa sia no maato saw a papali as kanira no adngedngeyen da saw no Judeo kanira no eskriba a makavata sia, <sup>42</sup>“Nilibri na sa o kadwan as malibri nava o karakohan na! Agtinyay na sichangoriaw do kros aya an ara iya o patol no Israel tapian manganohed ta sia! <sup>43</sup>Ichasaray na kono o Dios as kavata na so kapaykamanganakan na sia. An oyod ya am librien na anti sia.” <sup>44</sup>As aran sira o dadwa sawri a manakanakaw a pinapasek a rarayay na am nitek da pa sia.

### No nakadiman ni Jesus

*(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)*

<sup>45</sup>As naysasari kanaw a nakayapo do kamaraw a manda do alas tres do atavo do kavahayan. <sup>46</sup>As do manga alas tres am nangyaw si Jesus, “Eli, Eli, lama sabaktani.” No inmonmoan na nia am, “Dios ko, Dios ko, ango paychanoanolayan mo diaken.” <sup>47</sup>As no vatahen da no kadwan sawri daw am, “Tayto na tawagan si Elias.” <sup>48</sup>Nyeng a mayayo o asa dira a manghap so espongha a pinatneb na do silam as kapangay na sia do totok no viawo a ipatodo do vivi ni Jesus. <sup>49</sup>Amna vinata da no kadwan, “Nolay nio. Tiban ta pa an mawara si Elias a om libri sia.” <sup>50</sup>Minirwa pa mangyaw si Jesus as kadiman narana.

<sup>51</sup>As do oras ori kanaw am nayara a mapirit o kortina ori do templo a yapo do tohos a manda do kagtin. Nayninini so oyod a mayet as kakchikchid pa no rarakoh a bato, <sup>52</sup>as chinaywangan sa o vovon da no aro sa a nanganohed do Dios a nadiman dana as kapirwa da maviay. <sup>53</sup>Komnaro sa ya do vovon da sawri do nakapirwa na maviay ni Jesus as kangay da do Jerusalem as navoya sa no aro a tawo. <sup>54</sup>Oyod sa naknin kano namo o apohen ori as kanira no sinjalo na sawri a tomayayan di Jesus do kayet ori no nini as kano kavoya da so atavo saw a mapaparin. As vinata da, “Somnivog sawen ya a Manganak no Dios!”

<sup>55</sup>Mian pa sa daw o aro a mavavakes a maytalamad do marayi ori. Yapo pa sa ya do Galilea a minonot di Jesus a mayserbi sia. <sup>56</sup>Machividang sa dia sa Maria Magdalena, si Maria a ina da Santiago kani Jose as kano kakovot ori ni Zebedeo.

### No nakavovon ni Jesus

*(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)*

<sup>57</sup>As do kapaypamakoyab naranawri am nawara o asa ka maynakem a yapo do Arimatea a mayngaran so Jose a asa dira do minonot di Jesus. <sup>58</sup>Nangay di Pilato a omahes nia ivovon o karakohan ori ni Jesus,

as pinaymando ni Pilato o katoroh da sia di Jose. <sup>59</sup>Inahap ni Jose o karakohan ori ni Jesus as kahpet na sia no vayo a lamit. <sup>60</sup>Katayoka na nia am pinangay na do logar na anti a vovon a vayo na pinaparin do rakoh a bato a akmay achip. Inevan na ya no rakoh a bato as kakaro na. <sup>61</sup>As mian pa sa daw sa Maria Magdalena kano asa pa ka Maria a maydisna do salapan no vovon aya.

### No nakapagwardia nia o vovon ni Jesus

<sup>62</sup>Do mavekhas ori no omonot aw a araw do araw dana no kapaynaynehah am nasa sa mangay di Pilato o maato sa a papali kanira no Fariseo, <sup>63</sup>a makavata sia, “Tayto namen a manakem o vinata no maydaday aya tawo do kaviay na pa, ta mirwa kono anti a maviay do karahan no tatdo a karaw. <sup>64</sup>Dawa ipagwardia mo o vovon naya a manda do ichatatdo na a karaw ta tarek da iyangay a takawen o karakohan naw no disipolos na sawri as kavata da sia do tawotawo o nakapirwa na maviay. As an ichapanloko da ya so tawotawo am maharahara pa ya kano nanma aya a kapanloko na.” <sup>65</sup>Vinata dira ni Pilato, “Manghap kamo so sinjalo sa as kapagwardia nio so vovon naya so kapiihen.” <sup>66</sup>Dawa pinagwardia da o vovon nawri as pinangayan da so marka o bato ori tapian mavoya da an mian o omiwang sia tapian masigorado da o kabo no omtodotodo so vovon ori.

### No nakapirwa na maviay ni Jesus

(*Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10*)

**28** <sup>1</sup>Makarahan o araw ori no kapaynaynehah do malatiat ori no Dominggo am nangay sa Maria Magdalena kano asa pa ka Maria do vovon ori ni Jesus. <sup>2</sup>Naychehat o mayet a nini as kayan no anghel no Dios a yapo do hanyit a omvadede so bato ori a aneb no vovon nawri as kapaydisna na do bato ori. <sup>3</sup>Oyod a maknyay o katitiban na a akmay chidat as kaoyod na pa marelak no lamit na. <sup>4</sup>Naychalayilayin sa mamoo o gwardia sirawri as kalba da akmay nadiman do nakavoya da so anghel aya. <sup>5</sup>Amna vinata no anghel ori do mavavakes sawri, “Mamo kamoava. Mapanmo ko o katayto nio a komita si Jesus aya a pinapasek da do kros. <sup>6</sup>Ara pava dia ta minirwa dana a maviay a akma so vinata na dinio. Mangay kamo dia as katidib nio dia o nayanan naya. <sup>7</sup>As nyeng kamo na mangay a mapapanmo nia dira do disipolos na sawri o nakapirwa narana maviay as ari nanma kaninio do Galilea as dawri anti o kavoyan nio sia! As niaya o inangay koaya a ipapanmo dinio.”

<sup>8</sup>As nangalisto sa komaro do vovon ori a maysagel so kamo kano kasoyot da do kapayayo daya a mangay dira do disipolos sawri ni Jesus a mapapanmo nia dira o vinata nawri no anghel dira. <sup>9</sup>Amna dekey as kayan ni Jesus do anaman dawri a makavata sia dira o, “Kapien kamo pa

no Dios.” Nyeng sa maypasngen sia as kadogod da a ompondan do kokod na as kanianib da sia. <sup>10</sup>Vinata dira ni Jesus, “Mamo kamoava as iyangay nio vatahen dira do kakakteh ko sa o kangay da do Galilea a dawri anti so kavoyan da diaken.”

<sup>11</sup>As do kangay daranawri no mavavakes sawri am sira o kadwan do sinjalo ori a maytayayan am nayvidi sa do Jerusalem as kavahevahey da nia dira do maato saw a papali o napaparin ori. <sup>12</sup>Nakpeh sa kanira no adngedngeyen da sawri no Judeo as kapaypapanmo da so katoroh da so rakoh a kartos dira do sinjalo sawri tapian maydaday sa a komapet do karakohan ni Jesus, <sup>13</sup>as kayokoyokod da nira, “Vatahen nio ta do kayan nio a makaycheh am nawara sa o disipolos na saw do mahep aw a omtakaw so karakohan nawri.” <sup>14</sup>As vinata da pa dira, “As ichavakel nioava an makarapit ya di Gobernador, ta yamen dana o nolay sia.” <sup>15</sup>Inahap da no sinjalo sawri o kartos ori as kaparin da so niyokoyokoran ori nira. As manda sichangoriaw am nia o mapanmo da no Judeo a napaparin.

#### **No nakapavoya ni Jesus dira do disipolos na**

*(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; No Apostoles 1:6-8)*

<sup>16</sup>As no onse sawri a ka disipolos ni Jesus am nangay sa do Galilea as kapangwan da do tokon ori a vinata ni Jesus a angayan da. <sup>17</sup>Mavoya da si Jesus am inanianib da sia amna mian sa o maykamadamadanan do kaiya ni Jesus. <sup>18</sup>As naypasngen si Jesus dira a makavata sia, “Tinoroh dana diaken o atavo a ipakapamarin do hanyit kan do tana aya. <sup>19</sup>Dawa iyangay nio sa nanawhen a manganohed diaken o atavo a tawotawo do atavo a kavahayan. Bawtismoan nio sira do ngaran no Ama, Manganak as kano Masanto a Espirito, <sup>20</sup>as kananawo nio sira a omonot do atavo a niyokoyokoran ko ninio. As kapanmohen nio ta fermi ako a machasa dinio a manda do kakavos no tiempo.”

# No Evangelio ni San Marcos

## Introduction

No Evangelio aya a pinatolas ni San Marcos am somitnan do kavata na sia, “Niaya o Evangelio a komapet di Jesu Cristo a Manganak no Dios.” Mavoya ta dia si Jesus a oyod a makalo a omaksion as mian so othoridad. No akmaya sia othoridad na am mavoya do kapananawo na, do ipakapamarin na dira do mararahet a espirito as kan do kapakabo na do gatogatos no tawotawo. Si Jesus o mismo a nakavata sia o nakawara na a tomoroh nia o viay na tapian librien na sa o tawotawo do gatogatos da.

Mavoya do akmaya sia Evangelio o pinarin sa ni Jesus asna taywara ava do nanawo kano kawnonongan na. Nakarahan o maynyed a kavoyan so komapet di Juan Bawtista as kano nakabawtismo dia kano nakahawahaway sia tentasionan si Jesus ni Satanas am omonot o manaro a katolasan no ministerio ni Jesus a manovatova kano mananawo. Kwanasaw am naypapia o kaintindi da si Jesus no omonot ori sia asna sira o somoli ni Jesus am naypangay pa o kasoli da nia. No manawdi a parte no Evangelio aya am komapet do nanawdi dana a dominggo ni Jesus do tana aya. Komapet ya do nakadiman na kano nakapirwa na a maviay.

No kavosan no Evangelio aya am aro o makavata sia o katarek no napatolas sia ya.

## Outline

No sitnanan no Evangelio aya *1:1-13*

No ministerio ni Jesus do Galilea *1:14-9:50*

No nakayapo ni Jesus do Galilea a mangwan do Jerusalem *10:1-52*

No nanawdi dana dominggo do Jerusalem kan do omdivon aw *11:1-15:47*

No nakapayvangan ni Jesus *16:1-8*

No nakapavoya ni Jesus do nakarahan no nakapayvangan na as kano nakapayvidi na do hanyit *16:9-20*



### No mensahe ni Juan Bawtista

(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)

**1** <sup>1</sup>Niaya o Evangelelio a komapet di Jesu Cristo a Manganak no Dios. <sup>2</sup>No sitnanan na nia am akma so nakatolas do libro ni profeta Isaias a makavata sia,

“Tiban mo ta tovoyen ko anti sia a manma kanimo a mayprepara so kawara mo. <sup>3</sup>Mian o asa ka mangononong do desierto a makaliak a makavata sia, ‘Mayprepara kamo do kawara no Apo taya. Pakapiahen nio o logar a panahanan na.’”

<sup>4</sup>As si Juan Bawtista am nangay do desierto a mapawnonong so kapanehnehseh no tawo as kapabawtismo da tapian kapakaboan o gatogatos da. <sup>5</sup>Oyod sa aro o nangay a domngey sia a yapo do matatarek sa kavahayan do provinsia no Judea as kan do Jerusalem. Nanehseh sa as kapaykonfisal da no gatogatos da as nibawtismoan sa ni Juan do Rio Jordan.

<sup>6</sup>No ayoayob ni Juan aya am nihneb a boboh no kamelyo as kapaytahed na so kodit. As no kanen na am kavaga kano polot. <sup>7</sup>As kapapanmo na pa nia, “Ito a mawara o rakorakoh so ipakapamarin kaniaken, ta aran no kawvay ko so itan no sandalyas na am mayanong akoava. <sup>8</sup>Nibawtismoan koynio no danom amna bawtismoan na anti nio no Masanto a Espirito.”

### No nakabawtismo kano katentasion di Jesus

(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22; 4:1-13)

<sup>9</sup>Nawara si Jesus kanaw a yapo do Nazareth do Galilea as nibawtismoan sia ni Juan do Rio Jordan. <sup>10</sup>As do nakatwaw ni Jesus do danom ori do nakatayoka na mapabawtismo di Juan am navoya na o kaywang no hanyit as kano Masanto a Espirito a gomtin sia a akmay voyit, <sup>11</sup>as kayan no liak a yapo do hanyit a makavata sia, “Imo o ichaddaw ko a Manganak a oyod ko a ipakamia.”

<sup>12</sup>As nanyeng sia a pawnoten no Masanto a Espirito a mangwan do desierto. <sup>13</sup>As mian daw so apat a poho a karaw a tentasionan ni Satanas. Do diaya logar am yanan da pa no aro a volaw a vinyay amna inangay da sia sidongen no anheles.

### No nakatawag ni Jesus dira do apat a ka mangamong

(Mateo 4:12-22; Lucas 4:14-15; 5:1-11)

<sup>14</sup>Do nakarahan no nakapriso ni Juan am nangay si Jesus do Galilea a mapawnonong so Evangelelio no Dios <sup>15</sup>a makavata sia, “Manehseh kamo as katadichokod nio do pakagatogatosan nio as kapanganohed nio do pawnonongen koaya Evangelio, ta nawara dana o tiempo no kapaypatol no Dios.”

<sup>16</sup>Do kayam ni Jesus do kanayan no Galilea am navoya na si Simon as kano kakteh na a si Andres a tori a managap ta niaya o kaviayan da o kapangamong daya. <sup>17</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Karoan nio na o kapangamong nioaya asna omonot kamo na diaken, ta parinyen koynio a mapawnot diaken so tawotawo.” <sup>18</sup>As nanyeng da karoan o sagap dawri as kawnot darana di Jesus.

<sup>19</sup>Do nakapayparayi na so dekey am navoya na si Santiago a anak ni Zebedeo kani Juan a kakteh na a tori a mangayoma so sagap do tataya da. <sup>20</sup>Nanyeng na sira a tawagan as chinaroan da o ama dawri a si Zebedeo do tataya as kanira no pachirawatan da sawri as kawnot darana di Jesus.

**No ipakapamarin ni Jesus a mapakaro so marahet a espirito**  
(*Lucas 4:31-37*)

<sup>21</sup>Nangay sa do kavahayan no Capernaum as kasdep ni Jesus do sinagoga do araw no kapaynaynehah a mananawo. <sup>22</sup>Pinaychaknin da sia takwan mananawo dira a mian so rakoh a ipakapamarin a dia akma sira so eskriba.

<sup>23</sup>As mian o mahakay do sinagoga aya a sindepan no marahet a espirito a mangyaw a makavata sia, <sup>24</sup>“Anggengen mo yamen mo Jesus no Nazareth. Nawara ka paro a omrarayaw diamen? Masinchad koymo, ta imo o Manganak no Dios.” <sup>25</sup>Amna chinahoya ni Jesus o marahet aya a espirito a makavata sia, “Omhes ka mayliliak as kakaro mo do tawo aya!” <sup>26</sup>Tayoka na paykonvolsionen no marahet awri a espirito am nangyaw so maliak as kahbet na. <sup>27</sup>Naychaknin sa atavo o nakavoya aya sia as kavata da sia, “Ango kachirin na no pavatahen naya, ta oyod a makapamarin as kaparin na omando dira do mararahet a espirito a komaro do asa ka tawo!” <sup>28</sup>As no komapet di Jesus am navahey do omdivon sawri a kavahayan do Galilea aya.

**No ipakapamarin ni Jesus a manovatova**  
(*Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41*)

<sup>29</sup>Komnaro si Jesus do sinagoga aya as kangay da ka da Santiago kani Juan do vahay da Simon kani Andres. <sup>30</sup>As no ina no kakovot ori ni Simon am maganit a mayongohat as nanyeng da ya a ivahey di Jesus. <sup>31</sup>As inangay na pondanan o tanoro na as kapayvangon na sia as nanyeng a mabo o kapayongohat nawri as kayavayava na nira.

<sup>32</sup>Do kapaysarisari narana am inangay da sia o atavo sa maychagaganit kanira no sindepan no marahet a espirito. <sup>33</sup>As nakpeh sa do pantaw no yanan naya vahay o atavo a tawotawo do kavahayan aya. <sup>34</sup>As tinovatova na sa o aro sirawri a matatarek so ganit as kapahbet na so aro a marahet a espirito as kavadaw na sira a mayliliak takwan masinchad da sia.

### No nakapananawo ni Jesus do Galilea

(Lucas 4:42-44)

<sup>35</sup>Do kahay na pa maysehshdang do omonot ori a araw am nayvangan si Jesus as kangay na do paychatanyan na a machahoahok. <sup>36</sup>Asna chinita da sia da Simon kanira no rarayay na sawri. <sup>37</sup>As do nakavoya da sia am vinata da sia, “Tayto daymo a chitahen no atavo a tawo.” <sup>38</sup>Amna vinata na dira, “Mangay ta do kadwan sa kavahayan tapian makapananawo ako dawri ta niaya o inangangay ko.” <sup>39</sup>As nangay do atavo a kavahayan no Galilea a mananawo do sinagoga da sirawri as kapahbet na sira so mararahet a espirito.

### No madipad a tinovatova ni Jesus

(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

<sup>40</sup>As nawara o asa ka madipad a domogod do salapan na a machisiasi dia a makavata sia, “An ichasi mo yaken am tovatovahen mo pa yaken.” <sup>41</sup>Do nakasi na nia am tinodo na as kavata na sia, “Oon, as mapia ka na.” <sup>42</sup>As nanyeng a mabo o dipad naya as kapia narana. <sup>43</sup>As niyokoyokod sia ni Jesus do kanyeng na a komaro, <sup>44</sup>as kavata na pa sia dia, “Ipayvahevahey moava ya do aran sino asna mangay ka a mapavoya do pali do nakatova mo na as katoroh mo so sakrifisio a akma so mian do onotan ta a pinatolas ni Moises tapian mavoya no tawotawo o kasivog mo na a natova.” <sup>45</sup>Amna no pinarin na am pinayvahevahey na o komapet do naporin awri. Dawa naporin pava si Jesus a somdep do aran dino a kavahayan a kavoyan da sia no tawotawo asna no kavidin na do takey amna alit no kangay da sia no tawotawo a yapo do matatarek a logar.

### No paralitiko a tinovatova ni Jesus

(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

**2** <sup>1</sup>Do nakapayvidi na do Capernaum do nakarahan no pira karaw am nadngay da o nakawara narana. <sup>2</sup>As oyod sa aro o nakpeh sia as ara pava o yanan da aran do pantaw do katori na omnanawo sira. <sup>3</sup>As mian o inangay da di Jesus a asa ka paralitiko a anaten da no apat a ka mahahakay. <sup>4</sup>As do kadi da makasngenan di Jesus a makayamot do kaaro no tawo am komnyat sa do matapi a atep no vahay aya as kapanolyang da so panahanan da so maganit aya as kapagtin da sia do ichehan naya. <sup>5</sup>As do nakavoya na sia ni Jesus o rakoh aya a saray da am vinata na do paralitiko aya, “Manganak, tayto dana pakaboan o gatogatos mo.”

<sup>6</sup>Amna mian sa daw o dayay da no eskriba a makavata sia do aktokto da, <sup>7</sup>“Ango ipaychirin no tawo aya so akma sia. Machikontra ya do Dios, ta ara paro maparin a mapakabo so gatos an dia voyvoh o Dios?”

<sup>8</sup>Amna do kapanmo sia ni Jesus o mian aya do aktokto da am vinata na dira, “Ango ichakma na sia no mian do aktokto nio. <sup>9</sup>No siyo do vata nio o masonosonong ko a parinyen. No kavata so, “Tayto dana pakaboan o gatogatos mo,” anmana no kavata so, ‘Mayvangon ka as kahap mo so ichehan moaya as kayam mo na.’ <sup>10</sup>Amna tapian mavoya nio so matalamad o kayan no ipakapamarin do tana aya no Naytawo aya a mapakabo so gatogatos am vatahen ko do paralitiko aya, <sup>11</sup>‘Mayvangon ka as kahap mo so ichehan moaya as kangay mo na.’” <sup>12</sup>Nanyeng a mayvangon as kayam na somavat a mayrara so pakaychehan nawri. As naychaknin sa atavo o tawotawo as kadaday da so Dios do kavata da sia, “Tayto pa abo o navoya namen a akma so naparin aya!”

### No nakatawag dia ni Jesus si Levi

*(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)*

<sup>13</sup>As minirwa a komaro as kangay na do kanayan as nakpeh sa o aro a tawotawo as ninanawo na sira. <sup>14</sup>As do kayam na am navoya na si Levi a anak ni Alfeo a tori a maydisna do ofisina na as vinata na dia, “Omonot ka na diaken,” as nanyeng a maytetnek as kawnot na di Jesus.

<sup>15</sup>Do nakangay da Jesus a moyab do vahay da Levi am aro sa o mangolekta no Roma kanira no kadwan pa a maparo a tawo o machipaydisna da Jesus kanira no disipolos na ta oyod sa aro o minonot dia. <sup>16</sup>Amna do nakavoya da sia no Fariseo saya a tawagan so eskriba a machakan si Jesus do makagatogatosen kanira no maparo saya tawo am vinata da do disipolos na sawri, “Ango ipachisagel naya dira do akma saya sia tawo kanira no makagatogatosen.” <sup>17</sup>Amna do nakadngey sia ya ni Jesus am vinata na dira, “No tawo sa a abo so ganit am kaylangan dava o manovatova, ta sira o magaganit. As yaken am nawara akoava a tomawatawag dira do makavata so kapia da a tawo, ta sira o omsinchad do karakohan da a nakagatos tapian manehseh sa.”

### No nanawo do kapay-ayono

*(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)*

<sup>18</sup>No disipolos sa ni Juan am nay-ayono sa kanira no Fariseo, dawa mian sa o nangay a omahes nia di Jesus, “Ango ta no disipolos sa ni Juan kanira no disipolos da no Fariseo am may-ayono sa asna no disipolos mo saya am may-ayono sava.” <sup>19</sup>Amna vinata ni Jesus dira, “May-ayono paro sa o bisita do ponsion an machichasa pa dira o naychakovot a mahakay? Maparin ava ori. <sup>20</sup>Amna mawara anti o araw a kabo dana dira no naychakovot aya as nawri anti o kadi da nganan no kaychayvan na sa do kangsah da. Akma pa saw ta do katayto koaya machichasa dira do disipolos ko saya am may-ayono sava.

<sup>21</sup>“Arava o tomaheb so mamid dana lamit no vayo pa lamit, ta an nia o parinyen na am payrarayawan na o vayo aya lamit as kadi na

mayanongan a mayrayit. <sup>22</sup>As arava o mapangay so vayo a vino do adan dana a panahoran a kodit, ta an nia o parinyen na am payrarayawan na o vino aya kano panahoran aya, ta no vayo a vino am logar a pangayen do vayo as mahni a panahoran.”

**No nanawo do komwan do araw no kapaynaynehah**

*(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)*

<sup>23</sup>Do naypisa do araw no kapaynaynehah do katori da Jesus kanira no disipolos na a manahan do katrigoan am nanghap sa o disipolos na saya so trigo. <sup>24</sup>Do nakavoya da sia no Fariseo sirawri am vinata da, “Ango pasadan da sia o onotan ta do komwan do araw no kapaynaynehah.” <sup>25</sup>Amna vinata na dira, “Nalir nio paro pava o komapet di David kanira no rarayay na do kapteng da? <sup>26</sup>Nangay sa do vahay no Dios as kahap sia ni David a kanen da o tinapay ori a tinoroh do Dios a nia so dia parin a kanen no aran sino a tawo a katadkan da no papali. Nia am naparin do tiempo ni Abiathar a apohen da no pali.” <sup>27</sup>As vinata na dira, “Pinarin o araw no kapaynaynehah a makayamot do tawo as inamaog ava o tawo a makayamot do araw aya no kapaynaynehah. <sup>28</sup>As no Naytawo aya am mian o anohed na a maynolay dia o araw no kapaynaynehah.”

**No maychalekalen so tanoro a tinovatova ni Jesus**

*(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)*

**3** <sup>1</sup>As do nakapirwa na somdep do sinagoga am mian dawri o tawo a maychalekalen so tanoro as kadi na makalanetan sia. <sup>2</sup>As niobservan da sia an tovatovahen na sia do araw aya no kapaynaynehah tapian maparin da sia a parahten. <sup>3</sup>Vinata na do mahakay aya a maychalekalen so tanoro, “Mangay ka dia.” <sup>4</sup>Vatan na sia dira, “No siyo paro mayanong a parinyen do araw no kapaynaynehah. No kapanidong anmana no kapakasiasi so kadwan. No kalibri anmana no kararayaw so viay no asa ka tawo.” Amna tominbay sava. <sup>5</sup>Tiban na dira atavo ni Jesus a mangsah kano maket no makehnet ori a kaparin no tawol da. Vinata na do mahakay awri, “Laneten mo o tanoro moaya.” As kalanet na sia am nanyeng dana a mapia. <sup>6</sup>Minehbet sa o Fariseo sawri a machipanmo dira do machangay di Herodes an maypango o kahapan da si Jesus a dimanen.

**No aro sa tawo a minionot di Jesus**

<sup>7</sup>Amna naypangwan si Jesus do taaw kanira no disipolos na sawri as inonotan da sa no oyod a aro tawo a yapo do kavahayan no Galilea as kano Judea, <sup>8</sup>do Jerusalem kano kavahayan no Idumea as kan do taypangay no Jordan kan do Tiro kan Sidon do nakadngey da sia o pinariparin na sawri. <sup>9</sup>As vinata na do disipolos na sawri o kapayprepara da so tataya a sakayan na tapian di da sia

lalasen no maysisidin aya tawotawo. <sup>10</sup>Ta do nakaaro no tinovatova na am aro pa sa o maganit a makey a maypasngen a tomodo sia. <sup>11</sup>As do nakavoya da sia no mararahet a espirito am domnogod sa do salapan na as kapangyaw da nia, “Imo o Manganak no Dios.” <sup>12</sup>Amna niyokoyokod na sa do kadi da a mapapanmoan nia.

### No dose a pinidi ni Jesus a apostoles na

*(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)*

<sup>13</sup>Kwanasaw am nangay do asa ka tokon as katawag na dira do chinakey na sa a mangay sia. <sup>14</sup>As namidi so dose a machivan sia kano tovoyen na a mananawo, <sup>15</sup>as tinorohan na sa so ipakapamarin da a mapahbet so mararahet a espirito. <sup>16</sup>As no pinidi na saya am sa Simon a ningaranan na pa so Pedro, <sup>17</sup>si Santiago a anak ni Zebedeo kani Juan a kakteh ni Santiago a ningaranan na pa so Boanerges a mayinmonmoan so anak sa no adey, <sup>18</sup>si Andres, si Felipe, si Bartolome, si Mateo, si Tomas kani Santiago a anak ni Alfeo, si Tadeo kani Simon a yapo do Canaan, <sup>19</sup>as kani Judas Iscariote a iya so mintraydor di Jesus do kwanasaw.

### Si Jesus as kani Beelzebul

*(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)*

<sup>20</sup>As kwanasaw am nangay si Jesus do asa ka vahay. As nakpeh sa mirwa o aro a tawo as kadi da makakanan da Jesus kanira no rarayay na sawri do karoaro dawri. <sup>21</sup>Do nakadngey da sia no familia na am inangay da tawagan a makayamot do nakavata da sia no tawotawo o nakapangbo na so nakem.

<sup>22</sup>As vinata da no eskriba a yapo do Jerusalem, “Mian dia si Beelzebul as makapakaro so marahet a espirito a makayamot do kayan dia no apohen da no demonio.” <sup>23</sup>Asna tinawagan na sira a mangay sia as kavata na sia dira do asa ka parabola, “Maypango o kapakaro na sia ni Satanas si Satanas. <sup>24</sup>As no paypatolan a sirasira so maylalaban am maypakaha <sup>25</sup>a akma so kararayaw no asa ka familia a di maysosondo. <sup>26</sup>As an si Satanas as labanen na sa o rarayay na am maypango kapaytetnek no ipakapamarin na. <sup>27</sup>Ta an mian o makapamarin a tawo a mian so mapia a gwardia do vahay am arava o ichavakel na amna an mawara o rakorakoh pa kania so ipakapamarin a somdep sia as kahap na so armas do gwardia aya am arava o mapaparin na as mahap o warawara na.

<sup>28</sup>“Kakawyoran na sia, ta no atavo a gatos no tawo kano kapakachirichirin so machikontra do Dios am maparin a kapakaboan, <sup>29</sup>katadkan no kapakachirichirin so machikontra do Masanto a Espirito, ta kapakaboan ava ya a abo so pandan.” <sup>30</sup>Vinata na ya do nakavata da sia o kayan sia no marahet a espirito.

### No somnivog a ina kano kakakteh sa ni Jesus

*(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)*

<sup>31</sup>As nawara o ina na kanira no kakakteh na sa dawri as kapaytovoy da so tomawag di Jesus. <sup>32</sup>As vinata da no maychadisdisna sawri a

aro a tawo do omdivon ori sia, “Tayto sa do gagan sa ina mo kanira no kakakteh mo a komita dimo.” <sup>33</sup>Amna tinbay na sira, “Sino o ina ko as sango o kakakteh ko,” <sup>34</sup>as katidib na dira do omdivon ori sia a maydisna as kavata na sia, “Niaya sa o ina ko kanira no kakakteh ko. <sup>35</sup>Ta an sino o omparin so inolay no Ama ko am sira o somnivog a kakakteh ko as kano ina ko.”

### No parabola no tinokos

*(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)*

**4** <sup>1</sup>As somnitnan si Jesus a mananawo do kanayan. As do kaoyod da aro no nakpeh a omdivon sia am somnakay do asa ka tataya as kapaydisna na as sira o tawotawo sirawri am navidin sa do kanayan awri. <sup>2</sup>As nanerbi so parabola do matatarek a nanawo a pinawnonong na dira as kavata na sia, <sup>3</sup>“Adngeyen nio ya. Mian o asa ka tawo a nangay a manokos. <sup>4</sup>As do tinokos naya am mian o nangay do pananahanan a nia so chinan da no manomanok. <sup>5</sup>Mian sa o nagagtos do kabatoan a nia so nakalo a tomovo, <sup>6</sup>amna do kakohat no araw am nahayo sa takwan nakayamot sava ya so mapia. <sup>7</sup>Mian sa o nangay do kamanolokan a nia so nakalo a madiman do kahonghong dira no pachisohotan dawri as nakasi sava. <sup>8</sup>Amna mian sa o natokos do mapia a tana a nia sa so tomnovo kano minsi so mavid. Mian sa o nakasi so tatdo a poho, mian sa o anem a poho as kano yatoyatosen.”

<sup>9</sup>Do pinakavosan sia ni Jesus am vinata na, “Kapiahen nio o kapanngay nio kano kaintindi nio sia.”

### No inmonmoan no parabola no tinokos

*(Mateo 13:10-23; Lucas 8:9-15)*

<sup>10</sup>Do kasirasiran darana kanira no disipolos na sawri kano kadwan sa a omonot sia am inahes da sia o inmonmoan no parabola naya. <sup>11</sup>Vatan na sia dira, “Mapia kamo ta ipapanmo dinio o komapet do paypatolan no Dios asna dira do kadwan am panerbian sa so parabola, <sup>12</sup>tapiian di da voya o tori da tiban as kadi da makaintindian so madngey da, ta tarek sa manehseh as kapakabo do gatos da.”

<sup>13</sup>Vatan na sia dira, “Ara nio paroava maintindi o akmaya sia a parabola? An di nio maintindi am maypango o kapanmo nio so inmonmoan no parabola ko sa kadwan. <sup>14</sup>Niaya o inmonmoan no parabola aya. No nanokos aya am no mapawnonong so Chirin no Dios. <sup>15</sup>No natokos sawri do panahanan am irepresenta na sa o makadngey so Chirin no Dios. As do kadngey da sia am nyeng a mawara si Satanas a ompakaro sia dira. <sup>16</sup>No nangay awri do kabatoan am irepresenta na sa o masoyot a omrisibi so Chirin aya, <sup>17</sup>pero nakatneb ava ya dira so mapia as do kawara no pakasisian kano katetek dira a makayamot do onotan daya am masonong daya tadichokoran. <sup>18</sup>As no nangay sawri

do kamanolokan am irepresenta na sa o omrisibi so nanawo aya, <sup>19</sup> amna makayamot do matatarek a ichalijat da kano kahoho da no kaynakman kano kadwan pa a dira da am katavonan o saray daya as kadi darana makatovoan. <sup>20</sup> As no natokos do mapia a tana am irepresenta na o manngey so nanawo aya as kapia no karisibi da sia as kapakatovo da nia a mian so kavoyan sia dira a akma so kapakasi no nimoha aya so tatdo a poho, anem a poho anmana yatoyatosen.”

### **No parabola no relaken**

*(Lucas 8:16-18)*

<sup>21</sup> Vatan na pa sia, “Pangayen paro o relaken do kawliwan na anmana do ahbo no kama as kadi pangayan sia do pakavoyan nia? <sup>22</sup> As arava o tayotayohen a di anti maytotwaw as no atavo a sekreto am mapanmo anti. <sup>23</sup> Kapiahen nio o kapanngey nio kano kaintindi nio sia.

<sup>24</sup> “Makapatak kamo do kaparin no kapanngey nio. No adpang no itoroh nio am nawri pa o adpang no marawat nio as karapa pa anti dia o marawat nio. <sup>25</sup> Takwan an sino o manngey as kapanganohed na am mayparakoh o nanawan sia asna sira o dia manngey as kadi da manganohdan am pakarohen pa o ichapatak da.”

### **No parabola no tomnovo a votoh a komparahendo paypatolan no Dios**

<sup>26</sup> Vinata na pa, “No paypatolan no Dios am akma so asa ka tawo a nanokos. <sup>27</sup> Do nakatayoka na manokos am komnaro as kanolay na sia tomovo as tomnovo as kapaypalovo na amna mapanmo nava an maypango ya. <sup>28</sup> No tana aya o pakayapoan no yanien, ta tomovo o mohamoha as kayan no kekepen na as kayan dana no asi na. <sup>29</sup> As an matwa dana am yanien ya do tiempo no kapanyani.”

### **No parabola no dekey a votoh**

*(Mateo 13:31-32; Lucas 13:18-19)*

<sup>30</sup> Vinata na dira, “Ango paro maparin a pakomparan sia o paypatolan no Dios. Anmana ango paro parabola a serbien ta a palialitan ta sia ya. <sup>31</sup> Maparin ya pakomparahen do asa ka dekey a votoh a nimoha do tana aya. <sup>32</sup> Dekey ya amna an tomovo am mayrakorakoh ya a kayo a angayan da no manomanok as kapamarin da dia so otioyan da do yangaw na sa.”

<sup>33</sup> As aro pa o pinawnonong na dira a pinanahan na do parabola a manda do kaparin da a makaintindi so inmonmoan da nia. <sup>34</sup> Fermi parabola o serbien na dira do kaaroan no tawo asna dira do disipolos na am niexplika na o atavo so kapiahen.

### **No milagro ni Jesus do kabkasan**

*(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)*

<sup>35</sup> Do mahep no araw awri kanaw am vinata na dira do disipolos na sawri o kapayatovang da. <sup>36</sup> As chinaroan da sawri o aro a tawo as



kapachivan da sia do falowa as mian pa sa o aro a falowa a nachivan dira. <sup>37</sup>Amna narahet o kawan as kapaybebkas na as no sakayan daya am angayan dana no danom, <sup>38</sup>amna tori si Jesus a makaycheh do hangnan do mawdi no falowa awri. Niyokay da as kavata da sia dia, “Maistro, madiman ta!” <sup>39</sup>Nayokay as kamando na dia o salawsaw as kavata na sia do taaw, “Maypadinak ka na,” as nanyeng dana a mangheteng as kapaypadinak na. <sup>40</sup>Vatan na sia dira, “Ango ichamo nio. Ara paroava o saray nio?” <sup>41</sup>Oyod sa naychaknin as kavata da sia do kadwan dira, “Sino paro ya ta aran no salawsaw kano abkas am anohdan da!”

### No milagro ni Jesus do asa ka Gadareno

*(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)*

**5** <sup>1</sup>Nakaraya sa do viit no danom aya do kavahayan da no Gadareno. <sup>2</sup>As do nakagtin ni Jesus do falowa am mian o nachivayat sia a mahakay a yapo do sementerio a sindepan no marahet a espirito. <sup>3</sup>Matda ya do pamovonan saya as arava o makavahod sia a aran brilyosan da, <sup>4</sup>ta masanib darana vahoren no brilyos kano kadena amna no kadena sawri am kotkotden na sa as no brilyos am potopototen na sa as marawa dava no aran sino a tawo. <sup>5</sup>As do kayan na do pamovonan saya a achip kan do katokotokonan sawri do maraw kano mahep am fermi a mangyangyaw as karawarawa na so karakohan na no bato.

<sup>6</sup>As do nakavoya na si Jesus do marayi pa am nayayo a domogod do salapan na, <sup>7</sup>as kapangyaw na sia a vatahen, “Ango parinyen mo diaken mo Jesus a Manganak no mato a Dios. Machisiasi ako dimo do ngaran no Dios do kadi mo a kastigoan diaken.” <sup>8</sup>No pachisiasi naya am takwan vinata narana dia, “Mehbet ka do mahakay aya, imo a marahet a espirito.”

<sup>9</sup>Inahes na dia ni Jesus, “Sino ngaran mo.” Tominbay sia a makavata sia, “No ngaran ko am Yatoyatosen takwan aro kami.” <sup>10</sup>As pinachisiasi na di Jesus o kadi na pakaroan sira do kavahayan awri. <sup>11</sup>Mian sa o aro a bago a maysavok do masngen aw a tokon, <sup>12</sup>as pinachisiasi da dia, “Tovoyen mo yamen do bago sirawri as pasdepen mo yamen dira.” <sup>13</sup>As tinonngan na sira as naychahbehbhet sa o mararahet a espirito as kasdep da do bago sirawri a manga dadwa livo as naychapayapayayo sa a mayjogtos do kakarangan awri as chinamotan sa atavo.

<sup>14</sup>As nayayo sa o mangonong awri do bago a mangay a omvahey nia ya do idi kan do kadwan a logar as nawara sa o tawotawo awri a tomidib dia o namarin aya. <sup>15</sup>As mawara sa di Jesus am navoya da o pinakaroan awri so mararahet a espirito a maydisna a tori dana machipasonong as kayan dana no onayen na. Do akmaya sia napaparin am namo sa o tawotawo saya. <sup>16</sup>As sira o nakavoya so namarin aya am pinayvahevahey da o namarin do nayanan awri no mararahet a espirito as kan do bagobago sirawri. <sup>17</sup>As inahes da si Jesus do kakaro na do kavahayan da.

<sup>18</sup>As do kasakay narana ni Jesus do falowa ori do kakaro na am nangahes o pinakaroan nawri so mararahet a espirito do kapachirayay na dia. <sup>19</sup>Amna pinya nava as vinata na dia, “Somavat ka as kavahevahey mo nia do kaychayvan mo sira o makakniknin aya a pinarin no Dios dimo as kano rakoh aya a sidong na dimo.” <sup>20</sup>As nangay o tawo aya as kasitnan na a mapapanmo nia do kavahayan do Decapolis o makakniknin sawri a pinarin sia ni Jesus. As naychaknin sa atavo o tawo.

**No dadwa a rakoh so saray ni Jesus**

*(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)*

<sup>21</sup>Do nakapirwa ni Jesus a mayatovang do falowa am nakpeh dana sa do kanayan o oyod a aro a tawotawo. <sup>22</sup>As nawara o asa dira do adngedngeyen da do sinagoga a mayngaran so Jairo as do nakavoya na sia am domnogod as kakheb na do kokod ni Jesus, <sup>23</sup>as kapachisiasi na dia a makavata sia, “No dekey a manganak ko a mavakes am maychahedheran dana as iyangay mo pa a palapawen o tanoro mo sia tapian matova dana.” <sup>24</sup>As nachivan sia dia, as minonot pa sa o oyod a aro a tawo as kadivon da sia.

<sup>25</sup>Amna mian o asa ka mavakes a maganit a dose dana a ka kawan so kapayraraya, <sup>26</sup>as aro dana o pinakasiasian na do matatarek a manovatova as kagasto narana sia atavo o miniminyan na amna arava o pinaypapiyan na, ta no nakapaypahara na pa. <sup>27</sup>As do nakadngey na sia o komapet di Jesus am naypasngen sia do tadichokoran na as katodo na sia o lamit na, <sup>28</sup>takwan vinata na, “Aran katodo ko pa sia o payis no lamit na am mapia ako na daw.” <sup>29</sup>As nanyeng a omhes o kapayraraya nawri as kadidiw na sia do karakohan na o nakapia narana no ganit nawri. <sup>30</sup>As nanyeng na a mapanmo ni Jesus o nakakaro na dia no ipakapamarin na as nanyeng a mayweswes do kaaroan dawri a omahes nia, “Sino tomnodo sia o laylay ko.” <sup>31</sup>As vinata da dia no disipolos na sawri, “Tayto mo sa mavoya o aro saya a komadivon dimo as iyahes mo pa an sino tomnodo dimo?” <sup>32</sup>As panyididit na do omdivon awri tapian mavoya na an sino tomnodo awri sia. <sup>33</sup>Amna no mavakes awri am navakel kano namo do kapanmo na so namarin awri sia, as naypasngen sia as kadogod na a komheb do salapan nawri as kavahevahey na nia o atavo a namarin. <sup>34</sup>As vinata sia ni Jesus, “Manganak, makayamot do saray mo am natova ka. Mamarin ka na mangay a abo so kamoamo.”

<sup>35</sup>As do katori na pawri a mangononong am nawara sira o yapo do vahay da Jairo as kavata da sia, “Nadiman dana o manganak mori asna salovalen mo pava o Maistro aya.” <sup>36</sup>Madngey ni Jesus ya am vinata na do manyokoyokod awri no sinagoga, “Mangsah kava as ichasaray mo na yaken.” <sup>37</sup>Mangay dana sa am voyvoh sa Pedro, Juan kani Santiago o pinya na a machirayay sia.

<sup>38</sup>As do nakawara da do vahay no adngedngeyen aya do sinagoga am navoya sa ni Jesus o maychatanyitanyis kano mayvinovino do nadiman aya. <sup>39</sup>Somdep dana sia am vinata na dira, “Ango ichangsah nio kano paychatanyitanyis nio. Nadiman ava o metdeh aya ta tod a makaycheh.” <sup>40</sup>As chinayak da sia do vinata naya. As do nakapahbet na sira atavo am pinachirayay na o ama no metdeh awri kano ina na as kanira no rarayay na sawri as kasdep da do yanan no metdeh awri. <sup>41</sup>As do nakapondan na dia o tanoro no metdeh awri am vinata na dia, “Talitha kumi,” a mayinmonmoan so, “Dekey a mavakes, vatahen ko dimo, mayvangan ka.” <sup>42</sup>As nanyeng a mayvangan o metdeh awri as kayam na takwan dose dana o awan na, as rakoh o nakapaychaknin da. <sup>43</sup>As niyokoyokod sa ni Jesus so kapiahen a di mayvahevahey nia do aran sino as vinata na pa dira o kapakan da sia o metdeh aya.

**Si Jesus a di da nirisibi no kaydian na sa do Nazareth**

*(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)*

**6** <sup>1</sup>As komnaro dawri si Jesus as kangay na do sivog na a kavahayan as minonot sa dia o disipolos na sawri. <sup>2</sup>As do nakawara no araw no kapaynaynehah am somnitnan a mananawo do sinagoga, as do nakadngey da sia no aro a tawo am naychaknin sa as kavata da sia, “Yapo paro dino o akmaya sia a kasolivan na kano makakniknin saya a pariparinyen na. <sup>3</sup>Niaya paroava o maychayokayo ori a manganak ni Maria as kakteh da Santiago, Jose, Judas kani Simon? As masinchad ta sa so mapia o kakakteh na a mavavakes.” Makayamot dia am aro sa o naskeh nia as kadi da manganohdan sia. <sup>4</sup>Asna vinata dira ni Jesus, “Alit na ya no asa ka profeta, ta mapia o kasincharan sia a katadkan do mismo na a kavahayan kanira no lipolipos na as kan do romanes na a familia.” <sup>5</sup>As arava o makakniknin a pinarin na daw a katadkan no nakapalapaw na sia o tanoro na do mayhahaw sira a maychagaganit as nakatova da. <sup>6</sup>Naychaknin sia a makayamot do kadi da manganohdan. As nangay a mananawo do kadwan sawri a kavahayan.

**No nakatovoy sira ni Jesus o dose a ka disipolos na**

*(Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)*

<sup>7</sup>As tinawagan na sa o dose sawri a ka disipolos na as katovoy na sira a tomahidwa a mian so ipakapamarin dira do mararahet a espirito. <sup>8</sup>Vinata na pa dira, “Manayvi kamoava so serserbien nio do biahe nioaya akma so kanen kano kartos as kano kadwan pa sa a kaylangan nio asna voyvoh o sayched o ipanayvi nio, <sup>9</sup>kano sandalyas as asa ka onayen nio a laylay.” <sup>10</sup>As vinata na pa dira, “Do rapitan nio a vahay am dawri o katdan nio a manda do kakaro nio do kavahayan aya. <sup>11</sup>As do dino a kavahayan a di romawat dinio as kadi da adngeyan dinio am do kakaro nio daw am papaspasen nio o ahbek do kokod nio a nia anti so

testigo a laban dira.”<sup>12</sup> As naychakarokaro sa a mangay a mapawnonong no kapanehseh da no tawotawo,<sup>13</sup> as kapahbet da so aro a marahet a espirito as katovatova da sira so aro a magaganit do kapaphot da dira so haneng.

### **No nakadiman ni Juan Bawtista**

*(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)*

<sup>14</sup>As nadngey ni Patol Herodes o komapet di Jesus takwan navahey o ngaran na do matatarek a logar. As vinata no kadwan, “Minirwa a maviay si Juan Bawtista as dawa mian sia o makakniknin a ipakapamarin.”<sup>15</sup> Amna no vinata da no kadwan am, “Si Elias ya.” As no kadwan am vinata da o kaprofeta na a akma so asa dira do profeta kaychowa.<sup>16</sup> As do nakadngey na sia ni Herodes am vinata na, “Si Juan ya a chinteb ko so lagaw a nayvangan,”<sup>17</sup> takwan si Herodes o napaytovoy so omahap si Juan a kalabosohen. Pinarin na ya a makayamot di Herodias a iya so nipohes na kakovot no kakteh na a si Felipe.<sup>18</sup> Ta vinata ni Juan di Herodes aya, “Rakoh o sadan mo do nakakovot mo so kakovot aya no kakteh mo.”<sup>19</sup> Chinaket ni Herodias o akmaya sia a vinata ni Juan as dawa na chinita a dimanen amna naporin nava,<sup>20</sup> ta agoman sia ni Herodes do kapanmo na sia o kapia na tawo ni Juan. As do kadngey sia ni Herodes si Juan am chinagolo na no aktokto na amna kayan pa no kakey na a domngey sia.

<sup>21</sup>Amna nawara o oportunidad ni Herodias do nakapanilibra ni Herodes. Pinawiyab na sira o ofisialis kano apopohen sa no sinjalo kanira no maato a tawo no Galilea.<sup>22</sup> As do nakasdep no anak na mavakes ni Herodias am tomnada ya so pinakamia ni Herodes kanira no rarayay na sira as vinata ni Herodes do kanakan awri, “Mangahes ka diaken so aran ango a ichakey mo, ta itoroh ko dimo.”<sup>23</sup> As pinayavay na dia, “Aran ango iyahes mo diaken am itoroh ko a aran kara no paypatolan koaya.”<sup>24</sup> As minehbet as kavata na sia di ina na, “Ango iyahes ko sia.” Vinata na dia ni Herodias, “No oho ni Juan Bawtista.”<sup>25</sup> As nanyeng a mayalisto a somdep a mangay di Patol Herodes as kavata na sia, “Ichakey ko o katoroh mo nia diaken sichangoriaw do bandiha o oho ni Juan Bawtista.”

<sup>26</sup>Oyod na ya chinangsah ni Herodes amna makayamot do promisa nawri do salapan da no aro sawri a rarayay na amna naporin nava a sobnahun ya.<sup>27</sup> As nanyeng a mapaytovoy o patol ori so sinjalo a guardia as kayokoyokod na nia o kangay na nia o oho ni Juan, as inangay na akteven o lagaw na do kalaboso,<sup>28</sup> as kangay na nia o oho nawri a mian do bandiha as katoroh na nia do kanakan awri as tinoroh nawri sia do ina na.<sup>29</sup> Do nakadngey da sia no disipolos na am inangay da hapen o karakohan na a ivovon.

### **No milagro a kapakan sia ni Jesus o 5,000**

*(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-15)*

<sup>30</sup>Nayvidi sa o apostoles ori di Jesus a omvahevahey nia o atavo a pinariparin da as kano pinananawo da.<sup>31</sup> As vinata na dira, “Mangay

kamo do kapaychatanyan nio a logar as kapaynaynehah nio so aran dekey,” takwan aro sa o naychawarawara as kano naychakarokaro as kadi da a makasdangan a aran do kakan da. <sup>32</sup>As somnakay sa do falowa a mangay do kasirasiran da. <sup>33</sup>Amna mavoya da sa a komaro no aro a tawo as kasinchad da sira am naychapayapayayo sa o yapo do matatarek a kavahayan as kapanmanma da pa kanira. <sup>34</sup>As do nakapakaraya ni Jesus am navoya na sa o oyod saya aro a tawotawo as oyod na sa chinasi takwan akma say karnero a abo so machonong dira. As sinitnan na sa nanawhen no aro a nanawo.

<sup>35</sup>As do kapaysarisari narana am nangay sa dia o disipolos na a makavata sia, “Maysarisari dana as marayi pa o yanan taya do kavahayan. <sup>36</sup>Dawa pawdien mo na sa do kavahayan sa do omdivon aya tapian makapanadiw sa so kanen da.” <sup>37</sup>Am tinbay na sira, “Torohan nio sa so kanen da.” Amna vinata da sia, “Mangay kami paro a manadiw so anmo no yatoyatosen a ipakan namen sira?” <sup>38</sup>Amna vinata na dira, “Iyangay nio a tiban an pira o mian a tinapay.” As do nakapanmo da sia am vinata da, “Dadima a ka tinapay kano dadwa a ka among.” <sup>39</sup>As niyokoyokod na sa a mapaydisna sira a maychagrogropo do kadibobotan. <sup>40</sup>As naychadisdisna sa a nalihira so tomayhisa yatos as kano tay-sisingkwenta. <sup>41</sup>As inahap na o dadima ori a ka tinapay kano dadwa ka among as katangay na do hanyit a mamahemahes as kakchikchid na so tinapay saw as katoroh na nia ya kano among aw dira do disipolos nawri a payatayen dira do tawotawo saya. <sup>42</sup>As kominan sa as nakabsoy da. <sup>43</sup>As mian pa o nikpeh da no disipolos aya a dose a ka alat a napno no panda da. <sup>44</sup>As no kominan saya am dadima livo a ka mahahakay.<sup>a</sup>

**No nakayam ni Jesus do abkas**  
(*Mateo 14:22-23; Juan 6:16-21*)

<sup>45</sup>As nakarahan ya am niyokoyokod sa ni Jesus o disipolos na sawri a manma a mayatovang do falowa a mangay do Betsaida do katori na pa mapaveavek sira o tawotawo sawri. <sup>46</sup>As do nakakaro darana am nangay do tokon a machahoahok. <sup>47</sup>As do kamahep narana am mian sa do hovok no taaw o falowa aya as mian do tana a maychatani si Jesus. <sup>48</sup>As do kamalatiat narana am navoya na sira a mangawongawod a kawesan dana a makayamot do kasebseb da sia o salawsaw as nangay dira a machinadnad a mayam do taaw. Havasan na sira, <sup>49</sup>amna do nakavoya da sia a mayam do abkas ori am do vata da as anito as nangyaw sira, <sup>50</sup>takwan naytavo sa a nakavoya sia as oyod sa namo. Amna nanyeng na a vatahen dira, “Mamo kamoava asna makangdet kamo, ta yaken ya.” <sup>51</sup>As somakay dira do falowa awri am minhes o salawsaw as rakoh

---

<sup>a</sup> 6:44 Mian pa sa o mavavakes kano kametdehan a dia nachividang a kominan.

o nakapaychaknin da, <sup>52</sup>ta do kakehnet no aktokto da am tori da pa diaintindi o ipakapamarin ni Jesus a pinavoya na do nakapaypaaro na so tinapay awri.

**No nakapanovatova ni Jesus so aro do Genesaretdo  
nakatodo da so laylay na  
(Mateo 14:34-36)**

<sup>53</sup>Do nakapayatovang da am nakaraya sa do kavahayan no Genesaret. <sup>54</sup>As gomtin sa do falowa awri am nanyeng da sia a masinchad no tawotawo, <sup>55</sup>as nayapora sa atavo a omahap sira o magaganit do ichehan da as kangay da nira do yanan nawri. <sup>56</sup>As do aran dino a inangayan na kavahayan am pinaychabhehbes da sira o maychagaganit do payis no rararahan as kapachisiasi da nia dia o katodo da pa so payis no laylay na. As natova sa atavo o tomnodo sia.

**No kapangananawa no kawnot do chinaydadakayan sa anohdan  
as dia no Chirin no Dios  
(Mateo 15:1-9)**

**7** <sup>1</sup>Do naypisa do nakakpeh da do yanan ni Jesus no Fariseo as kanira no kadwan do eskriba a yapo do Jerusalem, <sup>2</sup>am navoya da sa o kadwan do disipolos na sira a koman a dia nanma a mavanaw. <sup>3</sup>Ta sira o Fariseo kanira atavo no Judeo am koman sava an di pa sa navanaw so kapiahen a nia so chinaydadakayan da sia no apoapo da sa. <sup>4</sup>As an mawara sa a yapo do palengke am koman sava a di pa narios<sup>b</sup> as kawnot da do aro pa a chinaydadakayan da sia akma so kawyas da dia o pananavo da so inomen, banga, as kano plangana.

<sup>5</sup>As inahes da dia no Fariseo kanira no eskriba, “Ango pasadan da sia no disipolos mo saya o onotan ta sa Judeo do komwan do kapavanaw an manam a koman.” <sup>6</sup>Amna vinata na dira, “Oyod o pinatolas ni Isaias kaychowa a komapet dinio a toman mapia do nakavata na sia,

‘Akma say oyod o tawotawo saya do chirin da diaken, kwana no Dios, amna do somnivog dira am mavawa sa diaken. <sup>7</sup>Arava o sinmo no pawnonongen da nia takwan inanawo da o tanyan da pananawan as vatahen da o kapaychirin siay no Dios.’

<sup>8</sup>Tadichokoran nio o nanawo no Dios as kanawri no onotan nio o chinaydadakayan sia no tawo.”

<sup>9</sup>As vatan na pa sia dira, “Tayto kamo masolib a mamarin so onotan nio a nia so machikontra do panyokoyokoran no Dios, <sup>10</sup>takwan vinata ni Moises, ‘Torohan nio so anib kano onor o ama mo kano ina mo,’ as, ‘An sino o di omanib so ama na kano ina na am logar a dimanen,’ <sup>11</sup>amna

<sup>b</sup> 7:4 Anmana: koman sava an di da pa nilablavan o sinadiw da.

no pananawan nio am no kaparin sia tadichokoran no kamanganakan o anongen da do inyapoan da an itoroh do Dios o logar daya isidong dira, <sup>12</sup>as ninolay nio na sira a di atbay so anongen da do ama da kano ina da. <sup>13</sup>Do diaya a parinyen nio am pabohen nio o sinmo no Chirin no Dios as kanawri no onotan nio o chinaydadakayan nio. Niaya ava o parinyen nio ta aro pa o matatarek a pasadan nio so panyokoyokoran no Dios.”

**No yapo do aktokto a ipakagatos so tawo**

*(Mateo 15:10-20)*

<sup>14</sup>As pinirwa na sa a tawagan o tawotawo a mangay dia as kavata na sia dira, “Adngeyen nio yaken a atavo as kaintindi nio sia. <sup>15</sup>Arava do somdep do tawo o mapakagatos sia asna no yapo do aktokto na o pakayapoan no ipakagatos na. [<sup>16</sup>Kapiahen nio o kapanngey nio kano kaintindi nio sia.]”

<sup>17</sup>As do nakasdep na do vahay do nakayapo na dira do tawotawo sirawri am inahes da no disipolos na o komapet do parabola nawri. <sup>18</sup>As vinata na dira, “Aran inio am naintindi nioava? Mapanmo nio paroava o kadi na makagatosan no tawo a makayamot do kanen na? <sup>19</sup>Ta no kanen na am do tawol ava an dia do vodek na o angayan na as kahbet narana.” (Do diaya am vinata ni Jesus o kaparin a kanen no atavo a kanekanen.)

<sup>20</sup>Vatan na pa sia, “No yapo do aktokto no tawo am nawri o ipakagatos na, <sup>21</sup>takwan yapo do pinangtoktoan no tawo o matatarek a marahet a chintokto a akma so malapos a parinyen, kapanakanakaw, kapandiman, kapangadwan, <sup>22</sup>kalakam, kalaposan, kapangotap, kaynanahet, kapaychirichirin so icharahet no kapayengay na a tawo, kapamato so karakohan as kano kalokohan. <sup>23</sup>Niaya sa atavo am makayapo do pinangtoktoan a nia sa so mapakagatos so tawo.”

**No rakoh a saray no asa ka mavakes**

*(Mateo 15:21-28)*

<sup>24</sup>As komnaro daw as kangay na do mangket nawri do Tiro kan do Sidon as kasdep na do asa ka vahay as kahoho na nia o kabo no makapanmo sia amna nakatayo ava dira do tawotawo. <sup>25</sup>As mian o asa ka mavakes a mian so dekey a anak a mavakes a sindepan no marahet a espirito, as do nakadngey na so komapet di Jesus am naypasngen sia as kadogod na a komheb do salapan na. <sup>26</sup>No mavakes aya am Griego a nawara a Sirofenisia as pinachisiasi na dia o kapakaro na so marahet awri espirito do anak nawri. <sup>27</sup>Amna vinata na dia, “Panmahen ta pakanen o kametdehan a manda do kabsoy da, takwan mayanong ava o kahap so kanen da no kametdehan as kapagchid sia dira do chito.”

<sup>28</sup>Amna tinbay na sia, “Oyod ori, mo Apo amna aran sira o chito do ahbo no lamisa am koman sa so sadit da no kametdehan.” <sup>29</sup>Vatan sia ni Jesus

dia, “Makayamot do vinata moaya am mangay ka na, ta komnaro dana o demonio do anak mo.” <sup>30</sup>As somnavat as kavoya na so anak nawri a majivajivat do kama a chinaroan dana no demonio.

**No nakatova ni Jesus so asa ka makoteng a dia makabkabnek**

<sup>31</sup>As minirwa si Jesus a komaro do kavahayan no Tiro as kapanahan na do Sidon kano kavahayan no Decapolis a mangwan do kanayan do Galilea. <sup>32</sup>As inangay da sia o asa ka makoteng as kadi na a makabkabnekan as pinachisiasi da dia o kapalapaw na pa so tanoro na dia. <sup>33</sup>As pinataywawa na sia do aro sawri a tawotawo as kapangay na so kakamay na do titidoan nawri as naytipa as katodo na sia o rida na. <sup>34</sup>As nakatangay na so hanyit am mininawa so mayid as kavata na sia dia, “Efata” a mayinmonmoan so, “Kaywangan ka na!” <sup>35</sup>As nyeng dana a makadngay o tawo aya as kapakabnek narana so mapia. <sup>36</sup>As niyokoyokod na sa do kadi da a mayvahevaheyan nia do aran sino amna no nakapaypangay pa no nakapayvahevahey da nia. <sup>37</sup>As rakoh o nakapaychaknin da as vinata da, “Mapia o atavo a parinyen na! Aran no katova na sira so makoteng kano nono am maparin na!”

**No nakapakan sia ni Jesus o 4,000**

*(Mateo 15:32-39)*

**8** <sup>1</sup>Do naypisa do nakapirwa da a makpeh no aro a tawotawo as kabo no kanen da am tinawagan sa ni Jesus o disipolos nawri as kavata na sia dira, <sup>2</sup>“Tayto ko sa ichasi o tawotawo saya a tatdo dana a karaw a machasa diaken as kabo dana no kanen da. <sup>3</sup>As an pasavaten ko saya a mapteng am makabo sa do rarahan takwan aro sa dira o yapo do marayi a logar.” <sup>4</sup>Vatan da sia no disipolos na sa, “Maypango o kayan no kanen da nia do akmaya sia yanan ta a desierto.” <sup>5</sup>Ahsan sira ni Jesus, “Pira o tinapay nio.” Vinata da, “Tayto o papito.” <sup>6</sup>As niyokoyokod na sira o tawotawo a maydisna as kahap na so papito ori a ka tinapay as do nakatayoka na a mamahemahes am nikchikchid na as katoroh na nia dira do disipolos nawri a payatayen dira do tawotawo sirawri as pinarin da ya. <sup>7</sup>As mian pa o mayhahaw a among da. Namahemahes pa dia as kayokoyokod na nira a mapayatay sia dira. <sup>8</sup>Kominan sa atavo as kabsoy da as kayan pa no papito a ka alat a napno no di da napatawos. <sup>9</sup>As no kominan sirawri am masngen a apat a livo a ka tawo. <sup>10</sup>Pinadinaw na o tawotawo saya as kanyeng na somakay do falowa kanira no disipolos nawri as kangay da do kavahayan no Dalmanutha.

**No nakapangahes da no Fariseo so kapamarin ni Jesusso milagro**

*(Mateo 12:38-39; 16:1-4; Lucas 11:29-32)*

<sup>11</sup>As nangay sa sia o Fariseo a makey a omhawahaway sia as kasitnan da a machidibati sia a mangahes so pavoyan na nia o kayapo na do Dios o



ipakapamarin na. <sup>12</sup>Amna vinata na a marahmet so aktokto, “Ango paro ipaychitachita da so milagro no tawo saya sichangoriaw. Kakawyoran na am vatahen ko dinio ta arava o milagro a itoroh dira.” <sup>13</sup>As chinaroan na sira as kasakay na do falowa as kapayatovang na do viit awri.

**No abnekan so libadora da no Fariseo kano Saduceo**

*(Mateo 16:5-12)*

<sup>14</sup>Nakawayak sira o disipolos ori a manayvi so mavaw da a tinapay as voyvoh a mian am asa ka tinapay. <sup>15</sup>Vatan sia dira ni Jesus, “Makapatak kamo as kapakahawa nio do libadora da no Fariseo kani Herodes.” <sup>16</sup>Vinata da do kadwan dira, “Sigoro no vatan na sia ya am do nakadi taya nanghapan so tinapay.” <sup>17</sup>Amna do kapanmo na sia ni Jesus am vinata na dira, “Ango kavaklan nio o kabo no tinapay nio. Tayto kamo paro pa di makaintindi? Ango di nioaya manganohdan. <sup>18</sup>Mian o mata nio amna makavoya kamoava. As mian o titidoan nio am makadngey kamoava. Chinawayakan nio na paro? <sup>19</sup>Do nakakchikchid ko so dadima ka tinapay a manawob dira do dadima ori livo am pira ka alat o panda a chinpeh nio pa.” As no vinata da dia, “Dose.” <sup>20</sup>“As do nakakchikchid sia o papito awri a ka tinapay a pinakan so apat a livo am pira ka alat o panda a chinpeh nio pa.” As vinata da dia, “Papito.” <sup>21</sup>Vatan na sia dira, “Ara nio paro pa a diaintindi?”

**No nakatova ni Jesus so mavota do Betsaida**

<sup>22</sup>As do nakapakarapit da do Betsaida am inangay da dia o mahakay a mavota as pinachisiasi da dia o katodo na sia. <sup>23</sup>As nikaday na sia as kapawnot na sia a ipangwan do gagan no kavahayan awri. As do nakatipa na dia o mata na sa as kapalapaw na sia dia o tanoro na am inahes na dia, “Ara dana o mavoya mo?” <sup>24</sup>As tomnangay sia as kavata na sia, “Tayto ko makavoya so aro a tawo a akmay kayokayo a mayam.” <sup>25</sup>Do nakapirwa na a mapalapaw so tanoro na do mata nawri am napia as kapakavoya narana so matalamad. <sup>26</sup>As pinasavat na sia as kavata na sia, “Somdep kava do kavahayan awri a mayvahevahey nia ya do aran sino.”

**No vinata ni Pedro a kasincharan na si Jesus**

*(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)*

<sup>27</sup>As nangay sa Jesus kanira no disipolos na do Cesarea Filipos. Ahsan na nira no disipolos nawri do kayan da do rarahan, “Ango kasincharan da diaken no tawotawo.” <sup>28</sup>As tinbay da sia, “Vatahen da no kadwan am si Juan Bawtista ka. Sira o kadwan am imo kono si Elias anmana asa ka profeta.” <sup>29</sup>Vatan na sia dira, “Onas, inio, ango kasincharan nio diaken.” Itbay ni Pedro a makavata sia, “Imo o Cristo aya.” <sup>30</sup>As yokoyokoran nira ni Jesus do kadi da mayvahevaheyan nia do aran sino o komapet sia.

**No nakapapanmo ni Jesus so manam a kadiman na**

*(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)*

<sup>31</sup>As sinitnan na sira a nanawhen do kapanahan na anti do pakasisian no Naytawo as kakontra da anti sia no adngedngeyen kanira no maato sa a papali kano eskriba sa as kadiman anti sia amna mirwa a maviay do karahan anti no tatdo a karaw. <sup>32</sup>Vinata na ya so matalamad. Pataywawan sia ni Pedro as kasitnan na a ompabhes sia a mayliliak so akma sawri. <sup>33</sup>Amna inidit ni Jesus as kavoya na sira so disipolos na as kahoya na ni Pedro do kavata na sia, “Satanas, nyeng ka komaro diaken. Salovalen moava yaken takwan no mian aya do aktokto mo am yapo ava do Dios, ta yapo do ichakey no tawo.”

<sup>34</sup>As tinawagan na sira o minadpon sirawri kanira no disipolos na as kavata na sia dira, “An sino o omonot diaken am tadichokoran narana o tanyan na ichapia as kasitnan na a mayrara sia o pakasisian kano pakasnekan as kavidin na omonot diaken. <sup>35</sup>Ta an sino o komita sia librien o karakohan na am abohen na anti ya as an sino ombo so viay na a makayamot diaken kano Evangelio aya am iya anti o somnivo a makarawat so viay. <sup>36</sup>Ta ango paro o inakyan nia no asa ka tawo an mahap na o atavo a mian do mondo aya as kabo na so mismo na pahad. <sup>37</sup>Ta ango paro maparin a paswaden no tawo do viay na. <sup>38</sup>Ta an sino o machisnek niaken kano chirin ko sichangoriaw do kayan no aro a makagatogatosen kano tomnadichokod do Dios am ipachisnek na anti sia no Naytawo an mawara o kapayvidi na a pachirayayan da no angheles kano ipakapamarin no Dios Ama.”

**9** <sup>1</sup>Vatan na pa sia dira, “Vatahen ko dinio ta mian sa dinio o di pa anti a diman a manda do kavoya da so kapaypatol no Dios a mian so ipakapamarin.”

**No nakatadi dia o makakniknin a katitiban ni Jesus**

*(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)*

<sup>2</sup>Nakarahan o anem a karaw am pinayvan sa ni Jesus sa Pedro, Santiago kani Juan a tomayara do asa ka makarang a tokon a kasirasiran da. As chinatadian o katitiban ni Jesus do salapan da, <sup>3</sup>as kapayvadiw no onayen nawri a oyod a marelak a abo so kapalit do tana aya. <sup>4</sup>As nawara sa Elias kani Moises as kapachisisirin da di Jesus. <sup>5</sup>Vatan sia ni Pedro di Jesus, “Apo, tayto mapia o kayan taya dia asna mamarin kami so mayponged a yanan nio ka da Moises kani Elias.” <sup>6</sup>Vinata na ya a diaktokto nia a makayamot do kaoyod da namo. <sup>7</sup>As mian o demdem a minolib sira as kayan no liak a yapo do demdem awri a makavata sia, “Niaya o ichaddaw ko a Manganak. Adngeyen nio sia.” <sup>8</sup>Nanyeng sa manididit do omdivon awri am ara pava o navoya da a tawo an dia si Jesus dana a rarayay da.

<sup>9</sup>As do kawsok darana do tokon awri am niyokoyokod na sa do kadi da mapapanmoan nia o navoya dawri a manda do kapirwa na maviay no Naytawo aya. <sup>10</sup>As nianohdan da sia as kahes da do kadwan dira an ango o inmonmoan no kapirwa aya maviay.

<sup>11</sup>Ahsan da nia no disipolos ori di Jesus, “Vatahen da no eskriba saya am manam kano kawara no Mesias am mawara pa si Elias.” <sup>12</sup>“Oyod ori,” kwana ni Jesus. “Mawara si Elias a omprepara so atavo. Asna ango vatan na pa no nakatolas aya a komapet do Naytawo aya do kayan anti no mahara a pakasisian na as kadi da a sincharan dia. <sup>13</sup>As vatahen ko dinio ta nawara dana si Elias as pinarin da dia o chinakey da a akma so nakatolas a komapet dia.”

### **No metdeh a pinakaroan ni Jesus so marahet a espirito**

*(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43a)*

<sup>14</sup>Makarapit dana sa do yanan da no disipolos na am navoya da sa o aro a tawo a omdivon dira as kayan da no eskriba a machidibati dira do disipolos aya. <sup>15</sup>As do kavoya da sia no tawotawo sawri am nychakknin sa as kapayayo da a omvayat sia. <sup>16</sup>As inahes na dira, “Ango paychakasisirinyan nioaya.” <sup>17</sup>Vatan sia no asa dira, “Maistro, inangay ko dimo o manganak ko a yanan no marahet a espirito a di makapayliliak sia. <sup>18</sup>Do dino atakian na sia am podipodiren na sia as kasbo no vivi na as kapaylangetngget no nyipen na as kapaneglang no atavo a karakohan na as inahes ko na sa o disipolos moaya a mapakaro so espirito aya amna naparin dava.” <sup>19</sup>Vatan na sia dira, “Tayto ko pachimaboan o saray nio as kasadit nio a paynanaanawhen. Manda paro pa an mango o kapachichasa ko dinio as kano kapaynanaanawo ko dinio! Iyangay mo diaken o anak moaya.” <sup>20</sup>As inangay da sia dia as do nakavoya no espirito awri si Jesus am nanyeng sia a mangolanet as kalba na do tana a mayvadevadede as kapaysobosobo na. <sup>21</sup>As inahes ni Jesus o ama nawri, “Kango pa o nakasitnan na niaya.” Vinata na, “Nakayapo pa do kametdeh na. <sup>22</sup>As mapohapoha sia so masanib do apoy as kan do danom tapian dimanen na sia. As an ara o mapaparin mo am ichasi mo yamen as sidongen mo pa yamen.” <sup>23</sup>As vinata ni Jesus dia, “An ara o mapaparin ko? Maparin o aran ango do manganohed.” <sup>24</sup>As nanyeng na vatahen so kaliaken no ama no metdeh awri o, “Manganohed ako as paypayeten mo pa o kapanganohed ko.”

<sup>25</sup>As do nakavoya na sira ni Jesus o kapaypaaro da no tawotawo a maypasngen am nimando na o marahet awri a espirito do kavata na sia dia, “Imo a marahet a espirito no makoteng kano nono am mandoan koymo a mehbet dia as kadi mo na a mirwan a somdep dia.” <sup>26</sup>As do nakarahan no nakapangyaw na no espirito awri am pinangolanet na sia as kahbet na dia as kaakma nay nadiman no mahakay awri as dawa

vinata da no kaaroan dawri o nakadiman na. <sup>27</sup>Amna pinondanan na sia ni Jesus do tanoro na as kapayvangan na sia a natova.

<sup>28</sup>As do nakasdep ni Jesus do vahay awri am inahes da sia no disipolos nawri, “Ango pakayapoan no kadi namen awri a makapakaroan sia.” <sup>29</sup>As vinata na dira, “Mapakaro ava o akmaya sia no aran ango a katadkan no kapachahoahok.”

**No nakapirwa ni Jesus a mapapanmo so manam a kadiman na**

*(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)*

<sup>30</sup>As komnaro sa dawri as kapanahan da do Galilea, as chinakey nava ni Jesus o kapanmo sia no aran sino o yanan na, <sup>31</sup>takwan nanawhen na sa o disipolos nawri do kavata na sia dira, “Paynolayen anti a atetekan no tawotawo o Naytawo aya as kadiman da sia as do karahan no kadiman da sia am mirwa a maviay do ichtatdo na karaw.” <sup>32</sup>Amna naintindi dava o pawnonongen naya as kanitan dava ya iyahes an ango ichakey na vatahen.

**No somnivog a m'ato dana**

*(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)*

<sup>33</sup>As nawara sa do Capernaum as do kayan narana do vahay awri am inahes na sira, “Ango pinaysosobnan niori do rarahan.” <sup>34</sup>Amna naychaliliak sava takwan pinaysosobnan da an sino o m'ato dira. <sup>35</sup>As naydisna as katawag na dira do dose sirawri as kavata na sia dira, “An sino o makey a mato am pamahbohen na o karakohan na as kaiya no mayserbi do atavo.” <sup>36</sup>As nanghap so asa ka metdeh as kapaytetnek na sia do salapan da as do nakakepkep na sia am vinata na dira, <sup>37</sup>“An sino o omyavayava so akma saya sia a metdeh do ngaran ko am tayto na yaken a sincharan kano rawaten. As an sino o sominchad diaken am yaken ava o rawaten na ta no mismo pa a tomnovoy diaken.”

**No di somobna diaten o machangay diaten**

*(Lucas 9:49-50)*

<sup>38</sup>Vatan na sia ni Juan dia, “Maistro, nakavoya kami so mapahbet so marahet a espirito do ngaran mo amna nipenpen namen takwan rarayay namen ava ya.” <sup>39</sup>Amna vinata ni Jesus, “Penpenen nioava ta arava o mamarin so makakniknin a pariparinyen do ngaran ko as kanyeng na a makapangononong so marahet a komapet diaken. <sup>40</sup>As an sino di somobna diaten am machangay diaten. <sup>41</sup>Vatahen ko so kakawyoran dinio ta an sino o mapaynom dinio so asa ka baso a danom a makayamot ta machangay kamo diaken am arava o kabo no vahes na.

**No kapachivawa do pakagatosan**

*(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)*

<sup>42</sup>“An sino o mamarin so pakayapoan no kapakagatos no asa dira do kametdehan saya a manganohed diaken am mapipia an paypongan o lagaw na

so rakoh a bato as kapagagtos sia do taaw. <sup>43</sup>As an no tanoro nio o pakayapoan no ipakagatos nio am akteven nio ta mapipia o kabo no tanoro nio a mangay do hanyit as kano kadadwa no tanoro nio a mangay do infierno do apoy a diaparin a kawspan, [<sup>44</sup>a dawri so di da dimani no ohed da as dia kawspan no apoy.] <sup>45</sup>As an no kokod nio o pakayapoan no ipakagatos nio am akteven nio, ta mapipia o kabo no kokod nio a mangay do hanyit as kano kayan no kokod nio as kapoha nio do infierno, [<sup>46</sup>a dawri so di da dimani no ohed da as dia kawspan no apoy.] <sup>47</sup>As an no mata nio o pakayapoan no ipakagatos nio am koyden nio a pakarohen, ta mapipia an abo o asa do mata nio a somdep do paypatolan no Dios as kano kadadwa no mata nio a ipoha do infierno, <sup>48</sup>a dawri so di da dimani no ohed da as dia kawspan no apoy.

<sup>49</sup>“Arava o di mayparahan do pandidiwan. <sup>50</sup>As akma so karakoh no kaserbian no asin an dia abo o payit na am rakoh o kaserbian nio an mavidin o tavay nio a aran mayparahan kamo do pakasisian. Dawa pabohen nioava o tavay nio as kavidin nio a omchitachita so kapia no anod nio do kadwan dinio.”

### No nanawo a komapet do kapasaiy so kakovot

*(Mateo 5:31-32; 19:1-12; Lucas 16:18)*

**10** <sup>1</sup>As komnaro daw as kasdep na do parte no Judea do katovang no Rio Jordan as minirwa sa makpeh dia o oyod a aro a tawo as ninanawo na sa a akma so adan na parinyen.

<sup>2</sup>As nawara sa o Fariseo a makey a omhawahaway sia do kahes da nia, “Ara o anohed no asa ka tawo a mapasiy so kakovot na?” <sup>3</sup>Amna tominbay sia as kavata na sia dira, “Ango mian do pinanyokoyokoran ni Moises.” <sup>4</sup>Vinata da, “Tinonngan ni Moises o kapamarin so katolasan no kapasaiy so kakovot as katoroh na sia do kakovot na.” <sup>5</sup>Amna vinata ni Jesus, “Makayamot do kakehnet no tawol nio am nawri o pakayapoan no akmaya sia a mando ni Moises. <sup>6</sup>Amna do nakayapo do sinitnanan no nakapangamaog am akma so vatahen no nakatolas, ‘Pinarin no Dios o mahakay kano mavakes. <sup>7</sup>As makayamot dia am komaro o mahakay do inyapoan na as kapachisa na do kakovot na, <sup>8</sup>as kapayvadiw da asa vahay.’ Dawa dadwa pa sava ta asa dana. <sup>9</sup>As no pinayasa no Dios am mayanong ava paysiayen no aran sino a tawo.”

<sup>10</sup>As do nakasavat darana am pinirwa da iyahes dia no disipolos na o komapet awri dia. <sup>11</sup>As vinata na dira, “An sino o mapasiy so kakovot na a mavakes as kapaychakovot na so matarek am mangadwan. <sup>12</sup>As an no mavakes as pasiayen na o kakovot na as kapaychakovot na so matarek am makagatos so kapangadwan.”

### No addaw ni Jesus no kametdehan

*(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)*

<sup>13</sup>As inangay da sia o kametdehan sira tapian palapawan na sa o tanoro na as kabendision na dira amna nipenpen da sa no disipolos na

sa a maypasngen di Jesus. <sup>14</sup>Amna do nakavoya na sia ni Jesus am naket as kavata na sia dira, “Inolay nio sa a mangay diaken o kametdehan siraya asna vadawen nio sava, ta sira o tawotawo a akma so kaparin no kametdehan o machangay do paypatolan no Dios. <sup>15</sup>As no kakawyoran na sia am katadkan na an risibien nio o kapaypatol no Dios a akma so kaparin no saray no asa ka metdeh am machangay kamoava anti dia.” <sup>16</sup>As inahap na sa a vavahen as kapalapaw na so tanoro na dira as kabendision na dira.

**No ipakarawat so viay a abo so pandan**

*(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)*

<sup>17</sup>As do kakaro narana am mian o asa ka mahakay a nayayo as kadogod na do salapan na as kahes na nia sia, “Mapanmo ko o kapia mo a mananawo as ivahey mo pa diaken an ango logar ko a parinyen tapian rawaten ko o viay a abo so pandan.” <sup>18</sup>Vatan sia ni Jesus, “Ango vatan mo diaken so mapia. No machimavoyvoh a mapia am no Dios. <sup>19</sup>Ari mo sa mapanmo o pidipidit sa: ‘Mandiman kava. Mangadwan kava. Manakaw kava. Maydaday kava. Mangotap kava. Torohan mo so anib kano onor o inyapoan mo.’” <sup>20</sup>Vatan sia no tawo aya, “Maistro, pinasada ko pa sava ya a nakayapo do kametdeh ko.” <sup>21</sup>Do nakatidib na dia ni Jesus am mian o addaw na nia as vinata na dia, “Tayto pa o asa a kolang dimo. Iyangay mo a idakaw o atavo a miniminyan mo as kapayatay mo sia o sadiw na do makasiasi tapian mian o kaynakman mo do hanyit as kawnot mo na diaken.” <sup>22</sup>Pero do nakadngey na sia ya no tawo aya am oyod a mangsah a komaro takwan aro miniminyan na.

<sup>23</sup>Tiban dira ni Jesus o omdivon awri sia as kavata na sia, “Oyod a masadit o kawnot da no maynakem do paypatolan no Dios.”

<sup>24</sup>Naychaknin sa o disipolos na sirawri do vinata naya amna vatan sia ni Jesus, “Kamanganakan ko, oyod o kasadit no kawnot do paypatolan no Dios. <sup>25</sup>Masonosonong o kapayhawos no kamelyo do dodoyan no dayem kano kawnot no maynakem do paypatolan no Dios.” <sup>26</sup>As rakoh o nakapaychaknin da as kavata da sia, “An ara masadit am sango paro maparin a makarawat so viay a abo so pandan.” <sup>27</sup>Tiniban sa ni Jesus as kavata na sia dira, “Maparin ava ya no tawo pero no Dios am maparin ya takwan arava o imposible do Dios!”

<sup>28</sup>Amna vinata ni Pedro, “Tayto mo mapanmo ta chinaroan namen o atavo as kawnot namen dimo.” <sup>29</sup>Amna vinata ni Jesus, “Vatahen ko dinio so kakawyoran ta arava o komnaro do vahay na, takey na, no kakakteh na sa, no inyapoan na sa anmana no kamanganakan na sa a makayamot diaken kano Evangelio <sup>30</sup>a di anti makarawat do viay na sichangoriaw so manghavas pa kano chinaroan naya amna mabo ava anti o pakasisian a machirayay dia as kapakarawat na pa so viay a abo so pandan. <sup>31</sup>Amna aro sa o omahahaw so

kapanoma da do paypatolan no Dios a mayvadiw a manawdi as mian sa o ahahawen a manawdi am sira o manoma.”

**No ipamitdo no kapapanmo na nia ni Jesus o manam a kadiman na**  
(*Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34*)

<sup>32</sup>As mian sa do rarahan a mangwan do Jerusalem am manma si Jesus kanira as naychaknin sira as namo pa sa o minonot. Pinaytaywawa na sa mirwa o dose saya as kasitnan na a mapapanmo nia dira o manam a mapaparin sia, <sup>33</sup>do kavata na sia, “Tayto ta mangay do Jerusalem as tiban nio ta ahapen da o Naytawo aya no maato sa a papali kanira no eskriba as kasentensia da dia a dimanen as katoroh anti sia dira do Hentil. <sup>34</sup>Itek da anti as kapitpit da sia as katipa da dia as kadiman da sia amna do karahan no tatdo a karaw am mirwa a maviay.”

**No nikdaw da Santiago kani Juan**  
(*Mateo 20:20-28*)

<sup>35</sup>As naypasngen sa dia sa Santiago kani Juan a anak sa ni Zebedeo as kavata da sia dia, “Maistro, ichahoho namen o kaparin mo sia diamen o aran ango iyahes namen dimo.” <sup>36</sup>As vinata na dira, “Ango ichahoho nio a parinyen ko dinio.” <sup>37</sup>Vinata da dia, “Itoroh mo diamen o kapaydisna namen anti a mayviit dimo do mato a paypatolan mo.” <sup>38</sup>Amna vinata dira ni Jesus, “Ara nioava a mapanmo o iyahes nioaya! Maparin nio paro a risibien o kopa<sup>c</sup> koaya a manam ko a inoman?” <sup>39</sup>“Oon, maparin namen,” kon da. Vatan na sia dira, “Ominom kamo anti do kopa<sup>d</sup> koaya, <sup>40</sup>pero arava diaken o katongdo ko sira so mayviit diaken do kapaypatol ko, ta itoroh anti dira ya do nipreparan sia.”

<sup>41</sup>As do nakadngey da sia no asapoho sawri a disipolos ni Jesus o ichakey da Santiago kani Juan am chinaket da sa. <sup>42</sup>Tinawagan sa atavo ni Jesus as kavata na sia dira, “No adan a kapanmoan nio sia am sira o rakoh so ipakapamarin o manyokoyokod dira do maypahbo kanira. <sup>43</sup>Amna machitarek kamo dira, ta an sino makey a m'ato dinio am parinyen na o karakohan na a m'ahbo dinio as kapayserbi na dinio atavo. <sup>44</sup>As an sino makey a adngedngeyen am mayvadiw a pachirawatan no atavo. <sup>45</sup>Takwan aran no Naytawo am nawara ava a payserbian, ta no kapayserbi na do kadwan as kano katoroh na no viay na a iyadidi so aro a tawo do kastigo no gatos da.”

**No nakatovatova sia ni Jesus si Bartimeo**  
(*Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43*)

<sup>46</sup>As nawara sa do Jerico as do kakaro da kanira no disipolos na kanira no aro a tawotawo am mian a maydisna a machilimos do payis no rarahan

---

<sup>c</sup> 10:38 No chirin aya a kopa am serbien a mayinmonmoan so mangamomo a pandidiwan no asa ka tawo. <sup>d</sup> 10:39 No chirin aya a kopa am serbien a mayinmonmoan so mangamomo a pandidiwan no asa ka tawo.

o asa ka mavota a si Bartimeo a anak ni Timeo. <sup>47</sup>As do nakadngey na sia o ka si Jesus a iNazareth no omhavas awri am somnitnan a mangyangyaw a makavata sia, “Jesus a tayabo ni David, ichasi mo pa yaken!” <sup>48</sup>Amna chinahoya da sia as kavata da so kapakadomi na amna pinaypaliak pa no katawatawag na a makavata so, “Jesus a tayabo ni David, ichasi mo pa yaken!” <sup>49</sup>As minhes si Jesus as kavata na sia, “Tawagan nio sia.” As tinawagan da o mavota awri as kavata da sia dia, “Makangdet ka as maytetnek ka, ta tiya naimo a tawagan.” <sup>50</sup>As nyeng na pakarohen o mamanito nawri a laylay as kapaytetnek na as kangay na di Jesus. <sup>51</sup>Vinata ni Jesus dia, “Ango ichakey mo a parinyen ko dimo.” Tominbay o mavota aya as kavata na sia, “Apo, no kapiywa ko a makavoya.” <sup>52</sup>As vinata na dia ni Jesus, “Mangay ka na, ta no saray mo o tomnovatova dimo.” As nanyeng a makavoya as kawnot na di Jesus.

**No nakarisibi da si Jesus do Jerusalem a akmay patol**

*(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)*

**11** <sup>1</sup>Do kasngen darana do Jerusalem kan do Betpage kano Betania do tokon no Olivo am tinovoy na sa o dadwa do disipolos na, <sup>2</sup>as kavata na sia dira, “Mangay kamo do kavahayan aya as kasdep nio daw am makavoya kamo so makedked a dekey a kabayo a di pa pinangabayaoan no aran sino. Hapen nio ya as kangay nio nia diaya. <sup>3</sup>As an mian o makavata sia dinio, ‘Ango hapan nio sia ya,’ amna vatahen nio, ‘Serbien no Apohen amna ividi na anti a nyeng.’” <sup>4</sup>As nangay sa as kavoya da so dekey a kabayo do rarahan a makedked do pantaw no asa ka vahay as inovay da ya. <sup>5</sup>As mian dira do maytetnek awri daw o nakavata sia dira, “Ango ovayan nio so dekey aya a kabayo.” <sup>6</sup>Amna vinata da dira o akma so vinata ori ni Jesus as pinaynolay darana sa a komaro nia. <sup>7</sup>As inangay da sia di Jesus as karasay da dia no mankantad a laylay da as kasakay dia ni Jesus. <sup>8</sup>Napangay sa o aro ori a tawo so laylay da do rarahan ori a panahanan ni Jesus as sira o kadwan am nanghap sa so vohong no palma a pangayen da do panahanan nawri a iyanib sia. <sup>9</sup>As sira o nanma as kanira no minonot sia am nangyangyaw sa a makavata sia, “Dadayen ta o Dios! Mabendito o nawara aya do ngaran no Apo ta Dios! <sup>10</sup>Mabindito o maypatol aya anti a tadi no apo ta a si David! Dadayen pa sia no mian sa do hanyit!”

<sup>11</sup>As nawara si Jesus do Jerusalem as kangay na do templo as navoya na o atavo a mian daw amna maysarisari dana as nangay do Betania a pachirayayan da no dose sawri.

**No kayo a igos a inavay ni Jesus**

*(Mateo 21:18-22)*

<sup>12</sup>As do omonot awri a araw do kapayvidi da a yapo do Betania am napteng si Jesus. <sup>13</sup>As do nakavoya na sia o kayo a igos do marayi pa a



mian so vohong am naypasngen sia a tomidib dia an mian o asi na amna do nakapakarapit na daw am arava o navoya na ta kavohovohong na takwan tiempo pava no kasi na. <sup>14</sup>As vinata na, “Mirwa pava anti a omsi o kayo aya.” As nadngey da ya no disipolos nawri.

**No nakapakaro na sira ni Jesus o maynegosio do templo**

*(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)*

<sup>15</sup>As nakarapit sa do Jerusalem as somindep si Jesus do templo as kasitnan na a ompakaro sira so maydakaw sirawri kano manadiw do sahad ori no templo as kavalantwag na so lamisa da sa no manwad ori so kartos as kano disnan da sa no maydakaw sawri so voyit, <sup>16</sup>as kapenpen na sira o aran sino a manahan do hawa no templo awri a mian so rara. <sup>17</sup>As nananawo sia a makavata sia, “Nakatolas paroava ta ‘No vahay ko am pachahoahokan no atavo a naciones’? Asna tayto nio pinarin a kakpekpehan no manakanakaw!”

<sup>18</sup>As nadngey da sia no maato sa a papali kanira no eskriba o pinarin awri ni Jesus as chinamo da sia a makayamot do kaaro da no mangay a domngey sia. Dawa chinita da an maypango o kadiman da sia. <sup>19</sup>As do kamahep narana am komnaro sa Jesus kanira no disipolos na do kavahayan awri.

**No nanawo a komapet do saray**

*(Mateo 21:20-22)*

<sup>20</sup>As do kamavekhas awri am nihavasan da o kayo awri a igos as kavoya da so nakahayo na pati o yamot na. <sup>21</sup>As nanakem ni Pedro o vinata awri ni Jesus as vinata na dia, “Apo, tiban mo! No kayo a inavay mo am nahayo.” <sup>22</sup>Tinbay sa ni Jesus, “Ichararay nio o Dios. <sup>23</sup>Kakawyoran o vatahen ko dinio ta an sino makavata sia do tokon aya o, ‘Komaro ka as kapoha mo do taaw,’ a dia maykamadamadanan do tawol na as kapanganohed na do kapakatongtong na am maparin. <sup>24</sup>As dawa vatahen ko dinio ta aran ango o iyahes nio an machahoahok kamo am ichasaray nio o karawat nio sia, ta marawat nio anti. <sup>25</sup>As do kapachahoahok nio am pakaboan nio o nakagatos dinio tapian pakaboan naynio no Ama nio a mian do hanyit. [<sup>26</sup>Ta an di kamo a mapakabo am akma pa saw o kadi na mapakaboan dinio no Ama nio do hanyit o gatogatos nio.]”

**No nakahes da nia no Fariseo o anohed ni Jesus**

*(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)*

<sup>27</sup>As nayvidi sa do Jerusalem as do kayan ni Jesus do sahad no templo am nangay sa dia o maato sa a papali kano eskriba kanira no adngedngeyen, <sup>28</sup>as kavata da sia, “Ango anohed mo a omparin sira so

aro aya a pariparinyen mo as kano yapo dino o ipakapamarin moaya a omparin sira ya.”<sup>29</sup> Tinbay sa ni Jesus, “Tayto o iyahes ko dinio. Atbayen nio yaken ta ivahey ko dinio o pakayapoan no anohed ko as kano ipakapamarin koaya a omparin sira ya.”<sup>30</sup> Sino pinakayapoan no anohed ni Juan a manbawtismo. Yapo do Dios anmana do tawo. Atbayen nio yaken.”<sup>31</sup> Am somnitnan sa a maysosobna a makavata sia do kadwan dira, “An vatahen ta o kayapo na do Dios am iyahes na diaten an ango pakayapoan no kadi ta manganohdan di Juan.”<sup>32</sup> Asna maparin ava an vatahen ta o nakayapo na do tawo,” kon da, ta ichamo da sa o tawotawo saya takwan sincharan da si Juan a oyod a profeta.”<sup>33</sup> Dawa tinbay da si Jesus, “Ichapatak namen ava.” Vatan sia ni Jesus dira, “Aran yaken am ivahey koava dinio an dino o pakayapoan no anohed kano ipakapamarin ko.”

**No parabola no mararahet a taohan**

*(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-18)*

**12**<sup>1</sup> As sinitnan na sa a pawnonongan so parabola. “Mian o asa ka tawo a mian so takey a nimohan na so obas. Niahad na ya so maypadivon as kapamarin na so vahay a paytayayanan kano pamarinyan da so vino. Kwanasaw am pinawnong na ya do kadwan a tawo do kangay na do biahe.”<sup>2</sup> As do tiempo dana no kahap so natay na am napaytovoy so pachirawatan na dira do pinawnongan naya tapian itoroh da o kanatayan sia no takey naya.”<sup>3</sup> Amna no pinarin da do tinovoy naya am nikomitan da as kataho da sia a abo so todango a nahap dira.”<sup>4</sup> Minirwa pa mapaytovoy o taytakey aya am nirawarawa da sia do oho na as kaoyod na naraway no pinarin da sia.”<sup>5</sup> Paytovoy na so ichatdo na am nidiman da sia. As no kadwan sa a tinovoy na am niplotan da sa o kadwan as kadiman da sa so kadwan.”<sup>6</sup> Mian pa o asa a navidin a ichaddaw na a manganak. Tinovoy na pa sia do kavata na sia, ‘Aniven da anti o anak koaya.’<sup>7</sup> Amna sira o maytaketakey sirawri am vinata da do kadwan dira, ‘Niaya o manganak naya a omamohon anti so takey aya. Iyangay ta dimanen tapian yaten dana anti o taydira so takey aya.’<sup>8</sup> As inahap da sia as kadiman da sia as kapakaro da sia do takey aya.

<sup>9</sup> “Do hahawen nio am ango anti o parinyen no taytakey aya dira. Iyangay na paro sava ya a dimanen as katoroh na so takey naya do kadwan?”<sup>10</sup> As nalir nio paroava o vatahen no Chirin no Dios?

‘No Bato aya a chinaskeh da serbien no mapatnek so vahay am nayvadiw a maimport’ante dana ta nia o soyid na.’<sup>11</sup> Niaya am pinarin no Apo taya as oyod a makakniknin!’ ”

<sup>12</sup> As chinakey da sia arestohen takwan napanmo da o kasira no tongdohen no istoria aya ni Jesus amna chinamo da sa o tawotawo dawa chinaroan da sia as kangay darana.

**No nanawo ni Jesus a komapet do pamagan do gobierno**

*(Mateo 22:15-22; Lucas 20:19-26)*

<sup>13</sup>Mian sa o tinovoy da a kadwan dira do Fariseo kanira no machangay di Herodes tapian mahap da sia a parahten do vatahen na. <sup>14</sup>As do nakawara da am vinata da dia, “Maistro, mapanmo namen o kahosto no kapananawo mo as ipananawo mo o ichakey no Dios a parinyen no tawo. Mangatatarek kava as ichamo moava o aran ango a vatahen dimo no tawo. Ivahey mo pa diamen an mayanong paro do panyokoyokoran ta o kapamaga so bienes do Emperador do Roma.” <sup>15</sup>Amna do kapanmo na sia o mian do aktokto da am vinata na dira, “Ango o hawahawayan nio diaken. Manangay kamo dia so plata, ta tiban ko.” <sup>16</sup>As nanangay sa so asa ka plata sia. As vinata na dira, “Sino o taylitrato kano tayngaran aya sia o mian do plata aya.” “No Emperador,” kon da. <sup>17</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Itoroh nio do Emperador o logar nio a itoroh sia as itoroh nio do Dios o logar a itoroh sia.” Do akmaya sia vinata na am oyod sa naychaknin as kadi da makatbayan.

**No nanawo a komapet do kapirwa da maviay no nadiman**

*(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)*

<sup>18</sup>As mian sa o Saduceo a nangay di Jesus a sira so di manganohed do kapirwa pa maviay no nadiman as inahes da sia, <sup>19</sup>“Maistro, no vatahen no onotan ta a pinatolas ni Moises am an mian o asa ka mavakes a nadiman so kakovot as abo so manganak am hapen na ya a kakovot no kakteh no nadiman aya tapian mian o manganak da a pangaranen do nadiman ori. <sup>20</sup>Mian sa o papito a ka mahakay a makakakteh. No matoneng aya dira am naychakovot amna nadiman ya a abo so manganak. <sup>21</sup>Hapan sia no wari naya a kakovoten amna nadiman pa ya a abo so manganak as alit pa no naporin do ichatdo dawri. <sup>22</sup>Tomnahisa sa o papito saya a madiman a abo so manganak as do kwanasaw am nadiman pa o mavakes aya. <sup>23</sup>Do ito a araw a kapirwa a maviay no nadiman am sino anti dira do papito saya o mabnek a kakovot no mavakes aya.”

<sup>24</sup>Tinbay sa ni Jesus, “No di nioaya makaintindian sia so hosto am makayamot do kadi nio makapanmoan so ipakapamarin no Dios kano vatahen no nakatolas a Chirin na. <sup>25</sup>Takwan sira o payvangonen anti no Dios do manam a araw am maychakovot pa sava ta akma dana sa so kaparin no angheles do hanyit. <sup>26</sup>As do komapet do kapayvangan da no nadiman am nalir nio paro pava do pinatolas ni Moises a komapet do nakapachisisirin dia no Dios do omnininyas a kayo do nakavata na sia, ‘Yaken o Dios ni Abraham, ni Isaac kani Jacob?’ <sup>27</sup>As no inmonmoan na nia am iya am Dios ava no nadiman, ta iya o Dios da no maviay, dawa tayto rakoh o kapaychawaw nio.”

**No m'ato dana a pidipidit**

*(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28)*

<sup>28</sup>As no asa dira do eskriba am nadngey na sira a mayliliak as do nakadngey na sia o mapia a itbay dira ni Jesus am inahes na sia, “No siyo o m'ato dana a pidipidit.” <sup>29</sup>As tinbay sia ni Jesus, “No manoma am, ‘Adngeyen nio a Israel, no Apo ta Dios am machimavoyvoh a Apohen. <sup>30</sup>Dawa ichaddaw mo o Apo mo a Dios so pawyoren do tawol mo, do aktokto mo, do viay mo kan do atavo a ayet mo.’ <sup>31</sup>No omonot dia am no kaddaw mo pa no kapayengay mo a akma so kaddaw mo no mismo mo a karakohan. Ara pava o kadwan a pidipidit a maypamanito kania ya.” <sup>32</sup>As vinata na dia no eskriba aya, “Tayto oyod o vinata moaya ta asa o Dios as ara pava o kadwan. <sup>33</sup>As no kaddaw nia so pawyoren do atavo a tawol, atavo aktokto kano ayet as kano kaddaw no kapayengay a akma so kaddaw no mismo a karakohan am maypangay pa o sinmo da nia kano atavo a temtemen kano itoroh sira a sakrifisio.” <sup>34</sup>As do nakadngey na sia ni Jesus o mapia aya a nakatbay no tawo aya am vinata na dia, “Arava mavawa o kapaypatol dimo no Dios.” As nakayapo dana daw am ara pava o omhawahaway sia a parahten do chirin na.

**No Apohen ni David a no Mesias**

*(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)*

<sup>35</sup>As do kapananawo ni Jesus do templo am vinata na, “Ango vatan da sia no eskriba o kapaytayabo sia ni David o Mesias aya. <sup>36</sup>As pinawnot pa no Masanto a Espirito si David a makavata sia,

‘Vinata no Dios do Apohen koaya, “Maydisna ka do kawananan ko sia a manda do kapangay ko sira so omlaban dimo do panayahboan no kokod mo.” ’

<sup>37</sup>Tinawagan sia ni David a Apohen na asna maypango o kapaytayabo na sia.” As chinasooyot da sia adngeyen no aro a tawotawo.

**No mananawo sa a logar a paydidichanan**

*(Mateo 23:6-7,14; Lucas 20:45-47)*

<sup>38</sup>As vinata na dira do kapananawo na, “Makatanggal kamo dira do eskriba saya a sira so oyod a makey a mayvidividi a mangonay so mayid a laylay as kakey da torohan so onor do angayan da a kaaroan no tawo <sup>39</sup>a akma so kakpekpehan da sa kano pamistan sa. <sup>40</sup>Amna sira mismo o mapakasiasi sira so bioda as katavotavon da sia o akma saya sia marahet a pariparinayen da no maanaro a kapaydasal da. Vatahen ko ta tayto ompanaya sira a mahara a kastigo.”

**No tinoroh a rakoh so sinmo do Dios**  
(*Lucas 21:1-4*)

<sup>41</sup>As naydisna si Jesus do masngen do kaha da do sinagoga as katalamad na so tawotawo a manangay so kartos. As aro sa o may-inakem a tomnoroh so rakoh a kartos. <sup>42</sup>As mian pa o asa ka makasiasi a bioda a tomnoroh so dadwa a ka sentimos. <sup>43</sup>Tinawagan na sa o disipolos nawri as kavata na sia dira, “Vatahen ko dinio so kakawyoran ta rakorakoh o tinoroh no makasiasi aya a bioda as kano katavoan no tinoroh da no kadwan saya. <sup>44</sup>Takwan tomnoroh sa ya do sobra da asna no bioda aya am tinoroh na o voyvoh na a kartos do tori na panghovokan a kapakasiasi na.”

**No mapaparin sa a manam so kavosan no mondo aya**  
(*Mateo 24:1-14; Lucas 21:5-19*)

**13** <sup>1</sup>As do kahbet na do templo ori am vinata sia no asa dira do disipolos nawri, “Maistro, tiban mo pa kono o oyod aya maavid a gadagada kano pinatnek saya vahay dia!” <sup>2</sup>Asna vinata ni Jesus, “No mavoya saya a rarakoh a vahay am maytavo anti a mararayaw as arava anti o mavidin a magen do gadagada naya.”

<sup>3</sup>Kwanasaw do kayan narana ni Jesus do tokon no Olivo do katovang no templo am inahes da sia so masekreto da Pedro, Santiago, Juan kani Andres, <sup>4</sup>“Ivahey mo diamen an mango o kaparin na nia as kan ango anti o kapanmoan namen sia ya.”

<sup>5</sup>Vinata ni Jesus, “Makapatak kamo tapian abo o mapaychawaw dinio. <sup>6</sup>Ta aro sa anti o mawara a omserbi so ngaran ko as kavata da sia, ‘Yaken o panayahen nioaya,’ as aro sa anti o manganohed dira. <sup>7</sup>An madngey nio anti o mahara sa arap am mamoo kamoava, ta kaylangan o kaparin da nia amna nyeng pava anti o kavosan no tiempo. <sup>8</sup>Mian sa anti o matatarek a kavahayan kano nasiones a mangay do arap. Mian anti o mahara a kapaychapteng as kapayninini na do matatarek a logar amna tod pa ya o sitsitnanan no maymetmet a pakasisian.

<sup>9</sup>“As makatanggal kamo ta arestohen da anti nio as kapakatanotanoro da dinio do sinagoga sa as kangay da dinio a pasalapen dira do manyokoyokod a makayamot do kawnot nio diaken as do diaya am mapawnonong nio o Evangelio aya. <sup>10</sup>As no Evangelio aya am manma pa anti a pawnonongen do atavo a nasiones. <sup>11</sup>As an iyangay daynio do pankaskaran am ichavakel nioava an ango vatahen nio, ta itoroh anti dinio no Masanto a Espirito o pavatahen nio do oras a kapaykaylangan nio sia. Ta no vatahen nioaya anti am tanyan nioava anti, ta yapo anti do Masanto a Espirito. <sup>12</sup>Mian sa anti o mapadiman so mismo da kakteh. Mian sa o ama a mapadiman so anak da as aran sira o

kamanganakan am kontrahen da sa o inyapoan da as kapadiman da nira. <sup>13</sup>Paytavotavoan da anti nio a kontrahen a makayamot diaken amna an sino o mayagwanta a manda do kavosan na am malibri sa.

**No oyod anti a maymetmet a pakasisian**

*(Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24)*

<sup>14</sup>“As an mavoya nio anti o oyod aya maraway a mapaparin do templo a dia so dia mayanong a kaparinyan na, (an sino omlir siay am pakapanmohen na o inmonmoan na) am sira do Judea am nyeng sa mayayo a tomayo do katokotokonan, <sup>15</sup>as kadi darana somavatan pa do vahay da no tori abo do vahay da a manghap so serserbien da as kapayayo darana. <sup>16</sup>As no mian do takey am omodi pava a manghap so ipanadi na asna no kapayayo narana a tomayo. <sup>17</sup>Oyod sa anti makasi o mangovot so metdeh as kanira no mian pa so pasosohen, ta mian anti o mahara a pakasisian da. <sup>18</sup>Ipachahoahok nio do Dios tapian dia katiatimoyen o kasalok nio a tomayo, <sup>19</sup>ta nia anti o kayan no oyod a maymetmet a pakasisian a abo so kapalit aran nakayapo kaychowa do nakamaog no mondo aya a manda sichangoriaw kano an mango pa. <sup>20</sup>As katadkan na an paynyeren no Dios o akmaya sia tiempo no pakasisian am arava o dia diman a tawo amna makayamot dira do pinidi sa no Dios a tawotawo na am paypaynyeren na anti ya.

<sup>21</sup>“An mian sa o makavata so kayan no Mesias do asa ka logar anmana do aran dino am panganohdan nioava. <sup>22</sup>Ta aro sa anti o mawara a makavata so kasira no Mesias anmana profeta no Dios, as mian anti o makakniknin a ipakapamarin da a ipanloko so tawotawo, as an maparin am lokohen da pa sa o pinidi no Dios. <sup>23</sup>Tayto ko sa ya manma a ivahey dinio as dawa makatangal kamo.

**No manam a kawara no Naytawo a dia tanggal**

*(Mateo 24:29-44; Lucas 21:25-33)*

<sup>24</sup>“An katayoka na anti no maymetmet aya pandidiwan am aro mapaparin. Maypakoriap o araw as omhes a omrial o vohan. <sup>25</sup>As magagtos sa anti o vitohen as karakoh anti no kabdibdisan no tohos, <sup>26</sup>as kavoya darana anti sia o Naytawo aya do kademdeman a gomtin a oyod a rakoh kano makakniknin so ipakapamarin. <sup>27</sup>As tovoyen na sa anti o angheles na a mapaychepeh sira so pinidi no Dios a tawotawo na a yapo do atavo a parte no mondo aya.

<sup>28</sup>“Mapanmo nio o kaparin no asa ka kayo a mangolal so vohong na, ta an katwaw dana no vayo a tool na am masngen dana rayon. <sup>29</sup>Akma pa saw ta an mavoya nio sa anti o vinata ko saya a mapaparin am katanggalen nio ta masngen dana o tiempo a vatahen ko. <sup>30</sup>Vatahen ko dinio ta no tawotawo sichangoriaw am maviay pa anti a makavoya so

vinata ko saya a mapaparin. <sup>31</sup>Mabo anti o tohos kano tana amna no chirin ko am maynyoha ava.

<sup>32</sup>“Pero no natongdo a araw kano oras na nia am arava o makapanmo sia a aran no angheles do hanyit anmana no Manganak aya ta voyvoh o Dios Ama a makapatak nia. <sup>33</sup>Makapatak kamo as kapananggal nio a fermi takwan ichapatak nioava o oras na nia. <sup>34</sup>Akma ya so asa ka tawo a mangay do biahe a manma a omyokoyokod nira no pachirawatan na sa do maychaponged a trabaho da as kayokoyokod na no kapakatanggal na no natongdo a gwardia do asdepan do vahay naya. <sup>35</sup>Dawa makatanggal kamo takwan mapanmo nioava o kawara no apohen no vahay. Maparin a mawara do mahep, do mavak, do kamalatiat anmana do mavekhas, <sup>36</sup>dawa tanggalen nio sia tapian di naynio a adasan a makaycheh. <sup>37</sup>As no vatahen koaya dinio a kapananggal nio pa am vatahen ko do atavo: Fermi kamo a mananggal.”

### No nakaplano da so kadiman si Jesus

*(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)*

**14** <sup>1</sup>Dadwa dana a karaw as kafieta narana sia no Paskwa as niaya pa o kakan da so tinapay a abo so libadora. As sira o maato a papali kanira no eskriba am chitahen da o kahapan da si Jesus so matayo a dimanen, <sup>2</sup>amna vinata da, “Maparin tava ya panahohen do fiesta aya, ta tarek a somitnan o golo an mapanmo da ya no tawotawo.”

### No regalo a minprepara si Jesus do kadiman na

*(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)*

<sup>3</sup>As do kayan ni Jesus do Betania a koman do vahay ni Simon a nadipad am nawara o mavakes a manangay so dijaw no maynyen a pabango. Nipsa na o yanan naya as kapaddo na do oho ni Jesus. <sup>4</sup>Amna mian sa o naket a makayamot diaya as kavata da sia, “Ango paro payrarayawan na do maynyen aya a pabango. <sup>5</sup>Ta naparin ya idakaw do maypangay a tatdo a yatos as katoroh nia dira do makasiasi.” As chinahoya da o mavakes aya. <sup>6</sup>Amna vinata ni Jesus, “Nolay nio sia. Ango vadawan nio sia, ta tayto oyod a mapia o pinarin naya diaken. <sup>7</sup>As an ara sira o makasiasi o iktokto nio am maparin nio sa ya a sidongen an kakey nio, ta mayfermi sa ya machichasa dinio amna makapayfermi akoava a machichasa dinio. <sup>8</sup>Tayto na pinarin o atavo a maparin na do kaprepara na so karakohan ko do manam a kavovon niaken. <sup>9</sup>As vatahen ko dinio so kakawyoran ta aran dino anti a pawnonongan so Evanghelio aya am istoriahen anti ya a inakenakem sia.”

### No nakapachitoneng ni Judas a omtraydor si Jesus

*(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)*

<sup>10</sup>As si Judas Iscariote a asa dira do dose sawri am nangay dira do maato a papali a omdakaw nia dira. <sup>11</sup>As pinakamia da o nadngey daya

di Judas as nipromisa da o katoroh da dia so kartos. As chinita na an maypango o kahapan na si Jesus a traydoren dira.

**No preparasion da do nanawdi a kasa da omoyab**

*(Mateo 26:17-19; Lucas 22:7-13)*

<sup>12</sup>As do manoma a araw no kakan da so tinapay a abo so libadora do kasakrifisio da so dedekey sa a karnero am vinata da no disipolos ori dia, “Dino o ichakey mo a angayan namen a mayprepara so oyavan taya do fiesta aya no Paskwa.” <sup>13</sup>As tinovoy na sa o dadwa dira do disipolos nawri as kavata na sia dira, “Mangay kamo do kavahayan aya ta mian anti o mavayat nio dawri a asa ka mahakay a modanom no banga. Onotan nio sia, <sup>14</sup>as do asdepan na vahay am vatahen nio do taydira so vahay awri, “Tayto na iyahes no Maistro ori an no siyo o kwarto a angayan na kano disipolos na saya a omoyab do fiesta aya.” <sup>15</sup>As ipavoya na anti dinio o asa ka rakoh a kwarto do tohos a yanan dana no serserbien ta as dawri o payhandan nio niaten.” <sup>16</sup>Nangay o disipolos saya as kavoya da so atavo a akma so vinata ori dira ni Jesus as niprepara da daw o selebran da so fiesta ori.

**No nakavahey sia ni Jesus o kaasa na dira do disipolos  
nano omtraydor anti sia**

*(Mateo 26:20-25; Lucas 22:21-23; Juan 13:21-26)*

<sup>17</sup>As do kamahep narana am nangay sa dawri kanira no dose na sawri. <sup>18</sup>As do kayan dawri a moyab am vinata ni Jesus, “Vatahen ko dinio so kakawyoran, ta no asa dinio a tayto a machakan diaken o omtraydor niaken dira do omdiman diaken.” <sup>19</sup>As oyod sa naychaknin kano mangsah as katayitayisa da a omaheahes si Jesus, “Yaken paro?” <sup>20</sup>Vinata na dira, “No asa dinio a dose a tayto a machirayay diaken a mapasawsaw do madokong aya. <sup>21</sup>Mayparahan o Naytawo aya do vinata no nakatolas kaychowa a pakasisian na as ay so pangananawa no pamandan no tawo a omtraydor dia, as mapipia an entero dana ya dia nawara!”

**No nanawdi a nakasa da omoyab da Jesuskanira no disipolos na**

*(Mateo 26:26-29; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-26)*

<sup>22</sup>As do kaari dawri a koman am nanghap si Jesus so tinapay as katayoka na mamahemahes do Dios am nikchikchid na as katoroh na sia dira a makavata sia, “Hapen nio ya, ta nia o karakohan ko.” <sup>23</sup>Nanghap pa si Jesus so kopa a yanan no vino as tayoka a mamahemahes am tinoroh na dira a inomen da, <sup>24</sup>as kavata na sia, “Nia o raya ko a omoyog a makayamot do aro a tawo a mapasigoro sia o promisa aya no Dios a kalibrian do gatos. <sup>25</sup>Vatahen ko dinio ta mirwa ako pava anti ominom



do inomen aya a manda do araw a kaynom ko so vayo ori a inomen do paypatolan no Dios.”

**No nakapatanggal nia ni Jesus o kasobna anti sia ni Pedro**  
(*Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38*)

<sup>26</sup>Tayoka sa makanta so asa ka kanta am nangay sa do tokon ori no Olivo. <sup>27</sup>Vinata na dira ni Jesus, “Tadichokoran nio anti yaken as kakaro nio diaken a akma so vatahen no nakatolas, ‘Dimanen ko anti o pastor da no karnero as maychawpit sa anti o karnero na.’ <sup>28</sup>Amna an mirwa ako anti a maviay am manma ako kaninio a mangay do Galilea.” <sup>29</sup>Vinata ni Pedro dia, “Aran maytavo sa anti a tomadichokod dimo am entero am karoan koavaymo.” <sup>30</sup>Amna vinata ni Jesus dia, “Tovidan mo ta do sichamahep a manam kano kawni no manok am maypitdo mo anti a vatahen o kadi mo makasincharan diaken.” <sup>31</sup>Amna oyod a mangdet si Pedro a makavata sia, “Aran machirapas ako dimo a dimanen am tadichokoran koavaymo.” As akma pa saw o vinata da atavo a disipolos.

**No nakapachahoahok ni Jesus do Gethsemani**  
(*Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46*)

<sup>32</sup>As do nakawara da do mayngaran so Gethsemani am vinata na dira do disipolos na, “Mavidin kamo dia ta mangay ako pa machahoahok.” <sup>33</sup>As pinayvan na sa Pedro, Santiago kani Juan as somnitnan si Jesus a mangsah kano marahem so kapangtokto. <sup>34</sup>As vinata na dira, “Tayto oyod a mahara o kangsah ko ta akmay magwanta ko pava. Mavidin kamo dia as kapakadichayakay nio.” <sup>35</sup>Nayparayi pa so dekey as kakheb na do tana a machahoahok do Dios, ta an maparin na pa paypawawan o rakoh ori a pandidiwan na. <sup>36</sup>As vinata na, “Abba, Ama, mian dimo o atavo a ipakapamarin as pavawahen mo pa diaken o kopa<sup>e</sup> aya amna yaken ava o onotan asna no inolay mo o onotan ko.”

<sup>37</sup>Nayvidi si Jesus do yanan da no tatdo ori amna nidasan na sa makaycheh as vinata na di Pedro, “Simon, makaycheh ka? Maparin paroava o kadichayakay nio so aran asa dana kawras? <sup>38</sup>Makadichayakay kamo as kapachahoahok nio tapian di kamo a katentasionan. Ari do aktokto no tawo o kakey na a omonot do mapia amna do sivog dia am arava o ichaparin na sia.”

<sup>39</sup>Minirwa na pa sa karoan a mangay a machahoahok a akma so nanoma nawri akdawen. <sup>40</sup>As do nakapayvidi na dira a tori sa makaycheh do kaoyod da madoho am arava o mapanmo da a itbay da sia. <sup>41</sup>As nayvidi do ipaypitdo na a makavata sia dira, “Maparin kamo

---

<sup>e</sup> 14:36 No chirin aya a kopa am serbien a mayinmonmoan so mangamomo a pandidiwan no asa ka tawo.

sawen a makaycheh do akmaya sia a mapaparin! Pia danaw! Nawara dana o oras a katoroh no Naytawo aya do makagatogatosen sa a tawo. <sup>42</sup>Mayvangan kamo na ta tiya dana o omtraydor aya diaken.”

### No nakaaresto da si Jesus

*(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:1-14)*

<sup>43</sup>Ari pa mayliliak si Jesus am mawara dana si Judas a asa dira do dose sawri a disipolos na as kanira no aro a rarayay na a nanayvi so espada kano pamahpah. Tinovoy sa ya no maato sa a papali kanira no eskriba as kanira no adngedngeyen sa no tawotawo. <sup>44</sup>Manam pa kania am pinachipanmo dira ni Judas o katoroh na dira so sinyal do kahap da si Jesus ta vinata na, “No adkan ko anti am nawri as iyangay nio na sia ahapen as ikaro nio sia ipagwardia.” <sup>45</sup>As naydirecho si Judas di Jesus as kavata na sia, “Maistro,” as karek na dia. <sup>46</sup>As nanyeng darana arestohen si Jesus. <sup>47</sup>Amna no asa dira do mian awri daw am nikoyot na o espada na as kabakbak na dia o pachirawatan no apohen da no papali a chinatilpas no tadinya na. <sup>48</sup>As vinata ni Jesus, “Asa paro a ka kriminal o inangay nioaya holien a dawa kamo a mian so espada kano pamahpah? <sup>49</sup>Kararaw ako a mananawo do templo amna inahap nioava yaken a holien. Amna kaylangan a makatongtong o nakatolas.” <sup>50</sup>As nayayo sa atavo o disipolos na as kakaro da di Jesus a maychatani.

<sup>51</sup>As inotan sia no asa ka kanakan a mahakay a napayob so lamit do karakohan na. Nirakep da sia, <sup>52</sup>as pinamhes na o ayob nawri as kapayayo na a abo so ayoyob.

### No nakaskaskad da si Jesus

*(Mateo 26:57-68; Lucas 22:66-71; Juan 18:13-14,19-24)*

<sup>53</sup>As inangay da si Jesus do m'ato dana a pali as nakakpeh da no atavo a maato a papali kanira no adngedngeyen da sa kanira no eskriba. <sup>54</sup>As si Pedro am minonot a marayi di Jesus a manda do hawa no vahay no m'ato da a pali as naydisna a machidangdang dira do gwardia sawri. <sup>55</sup>Naytavo sa o maato sa a papali kanira no atavo a adngedngeyen sa no Judeo am nanita sa so testigo a laban di Jesus tapian dimanen da sia amna arava o nahap da. <sup>56</sup>Ta aro sa o naytestigo a maydaday as kadi da maypapanmoan so testimonio. <sup>57</sup>As kwanasaw am mian sa o naytetnek as kapaydaday da a makavata sia, <sup>58</sup>“Nadngey namen o vinata na, ‘Rarayawen ko o templo aya a pinarin no tanoro as do sinahad no tatdo a karaw am pirwahan ko a patneken a dia pinarin no tanoro.’” <sup>59</sup>Amna do aran akmawri saw am nakapaypapanmo ava o testimonio da.

<sup>60</sup>As naytetnek do panghovokan da o apohen da no papali as kahes na di Jesus, “Ara o itbay mo so vatahen daya?” <sup>61</sup>Amna nayliliak ava. Pinirwa na a iyahes no apohen da no papali do kavata na sia, “Imo o

Mesias aya a Manganak no mato a Dios?” <sup>62</sup>As tinbay ni Jesus, “Yaken as mavoya nio anti o Naytawo aya a maydisna do kawananan sia no makapamarin a Dios as kavoya nio anti sia a mawara a manahan do kademdeman.” <sup>63</sup>Kadngey sia ya no apohen da no papali am nyeng na piriten o mamanito nawri a laylay as kavata na sia, “Kaylangan ta pava o testigo. <sup>64</sup>Ta tayto ta na nadngey o kaparin na sia o karakohan na a machalit do Dios. Ango mavavata nio.” As nihosgan da atavo do kapayanong na a dimanen. <sup>65</sup>As sinitnan da sia a tipan as kawlib da sia o dangoy na as kasolto da sia as kavata da sia dia, “Kabenek mo an sino minsolto ori dimo.” As nisolsolto da sia no gwardia sirawri.

#### **No nakapachisobna nia ni Pedro o kasinchad na si Jesus**

*(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18,25-27)*

<sup>66</sup>As do kaari na do kagtin ni Pedro do hawa am nangay sia o asa dira do mavakes a pachirawatan da no m'ato a pali. <sup>67</sup>As do nakavoya na si Pedro a maydangdang am tiniban na sia as kavata na sia, “Imo o asa dira do rarayay nawri ni Jesus aya a iNazareth.” <sup>68</sup>Amna pinachisobna ya ni Pedro as kavata na sia, “Arava o kapanmoan ko so vatahen moaya.” Tayoka na ya vatahen am naypasngen do ayeran. <sup>69</sup>As tiniban na sia mirwa no pachirawatan aya a di mapahamo sia do maytetnek sawri, “Asa ya dira.” <sup>70</sup>Am pinirwa na ya a ipachisobna. Dekey as kayan da dira do maytalamad awri o nakavata sia di Pedro, “Asa ka dira do rarayay naya, ta iGalilea ka.” <sup>71</sup>Amna vinata ni Pedro, “Kastigoan ako no Dios an ara ako maydaday amna masinchad koava o tawo aya a vatahen nio.” <sup>72</sup>Nanyeng a omoni o asa ka manok do pidwa na as nanakem ni Pedro o vinata ori sia ni Jesus, “Manam so kapaypidwa no kawni no manok am naypitdo mo na ipachisobna o kasinchad mo diaken.” As tomnanyis si Pedro so oyod a mahara.

#### **No nakasalap ni Jesus di Pilato**

*(Mateo 27:1-2,11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-36)*

**15** <sup>1</sup>Do nakapaysehsehdang narana am naypapanmo sa o maato a papali kanira no adngedngeyen as kanira no eskriba as nivahod da si Jesus no kadena as kangay da nia di Pilato. <sup>2</sup>As inahes sia ni Pilato, “Imo o patol daya no Judeo?” Tinbay ni Jesus, “Tayto mo a vatahen.” <sup>3</sup>As aro o kaso da dia no maato sa a papali amna tominbay ava sia. <sup>4</sup>As pirwan na sia a iyahes ni Pilato do kavata na sia, “Arava o itbay mo so vatahen daya a aro a ikaso da dimo?” <sup>5</sup>Amna nayliliak ava si Jesus as pinaychaknin ya ni Pilato.

#### **No nakasentensia da si Jesus a dimanen**

*(Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)*

<sup>6</sup>Do fiesta awri a akma so chinaydadakayan da sia am mapavolaw si Pilato so asa dira do priso a pidien da. <sup>7</sup>As mian o asa a mayngaran so

Barabbas a nakalaboso do kaso no kapasolsol so golo kano kapandiman so tawo. <sup>8</sup>As nikhaw da no tawotawo saya o kawnot dia ni Pilato o paparinyen dawri a kapavolaw so asa ka priso. <sup>9</sup>As tinbay na sira ni Pilato, “Ichakey nio an pavolawen ko o patol nioaya a Judeo?” <sup>10</sup>Vinata na ya do kapanmo na sia o kaynanahet da no maato a papali no pinakayapoan no niakosadoan daya sia. <sup>11</sup>Amna pinasolsol da sa no maato a papali o tawotawo siraya do kahes da ni Barabbas a pavolawen. <sup>12</sup>As minirwa na a vatahen ni Pilato, “Onas, ango o parinyen ko do tawo aya a tawagan so patol da no Judeo.” <sup>13</sup>Amna minirwa sa a mangyaw a makavata sia, “Papasken do kros!” <sup>14</sup>Vatan sia ni Pilato, “Onta, ango marahet a pinarin na.” Amna no nakapaypaliak da a mangyaw nia, “Papasken do kros!” <sup>15</sup>As do kakey na a mapakamia sira am pinavolaw na dira si Barabbas as tayoka na ipaymando dira do sinjalo o kayiplot di Jesus am pinarawat na sia dira a papasken da.

**No nakatek da ni Jesus no sinjalo sa**

*(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)*

<sup>16</sup>As chinaro da sia no sinjalo a iyangay do sahad do palasio as kakpeh da sira o asa ka batalion a sinjalo. <sup>17</sup>As pinawnayan da sia so mavaya as kapamarin da so korona a kamanolok as kapangay da sia do oho na, <sup>18</sup>as kasitnan da sia a itek a makavata sia, “Aniven a patol da no Judeo!” <sup>19</sup>As niplotan da sia no viawo do oho na as katipa da dia as kadogod da a toman omanib sia. <sup>20</sup>Do nakatayoka da a omtek nia am pinakaro da dia o mavaya awri a laylay as kapavidi da so adan naw a lamit as kakaro da nia a iyangay a papasken do kros.

**No nakapapasek da si Jesus do kros**

*(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)*

<sup>21</sup>Navayat da si Simon a iCyrene a ama da Alejandro kani Rufus a tayto omodi a yapo do takey a iya so pinosposan da a mayrara so kros nawri ni Jesus. <sup>22</sup>As inangay da sia do logar ori a tawagan da so Golgota a mayinmonmoan so Logar no Yanga no Oho. <sup>23</sup>As tinorohan da so inomen na a palek a pinasaglan so mira am ininom nava. <sup>24</sup>As do nakapapasek dawri sia am pinayatay da o lamit na sira do kapaysoswerte da dia. <sup>25</sup>As do nakapapasek da sia am masngen o alas nueve. <sup>26</sup>As no nakatolas a inakosan dawri sia am, “Patol da no Judeo.” <sup>27</sup>As pinapasek da pa sa o dadwa a ka manakanakaw a mayviit sia do kawananan na sia kan do kaholian na sia. [<sup>28</sup>As nakatongtong o nakatolas a kavata na sia, “Nachividang sia dira do makagatogatos.”] <sup>29</sup>As sira o minhavas sirawri am nitek da as kapaylilinlin da a makavata sia, “Hoy, an ara imo o makararaway ori so templo as kapirwa mo sia do tatdo a karaw, <sup>30</sup>am librien mo o karakohan mo as kagtin mo do kros moaya!” <sup>31</sup>As aran sira o maato a papali am nitek da do kavata da sia do kadwan dira kanira

no eskriba sawri, “Nilibri na sa o kadwan as malibri nava o karakohan na!  
<sup>32</sup>An ara iya o somnivog a Mesias as patol no Israel am agtinyay na tapian makapanganohed ta.” As aran sira o rarayay nawri a pinapasek am nitek da pa sia.

### No nakadiman ni Jesus

*(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)*

<sup>33</sup>Do ka alas dose no kamaraw a manda do alas tres am naysasari do kavahayan aya. <sup>34</sup>As do ka alas tres am nangyaw si Jesus a makavata sia, “Eloi, Eloi, lama sabaktani.” No inmonmoan na nia am, “Dios ko, Dios ko, ango o paychanoanolayan mo diaken.” <sup>35</sup>As no vatahen da no kadwan sawri daw am, “Tayto na tawagan si Elias.” <sup>36</sup>Nyeng a mayayo o asa dira a manghap so espongha a pinatneb do silam as kapangay da sia do totok no viawo a ipatodo do vivi ni Jesus do kavata na sia, “Tiban ta pa an mawara si Elias a omlibri sia!”

<sup>37</sup>As nangyaw si Jesus so maliak as kadiman narana. <sup>38</sup>As no kortina ori do templo am nayara a mapirit do tohos a manda do kagtin. <sup>39</sup>As no apohen dawri no sinjalo a nakavoya so nakadiman na am vinata na, “Somnivog sawen ya a Manganak no Dios!”

<sup>40</sup>Mian pa sa daw o mavavakes a maytalamad do marayi ori. Machividang sa dia sa Maria Magdalena, si Maria a ina da Jose kani Santiago as kani Salome. <sup>41</sup>Sira ya am minonot sa di Jesus do kayan na do Galilea a mayserbi dia. As mian pa sa o aro a mavavakes a nachivan dia do Jerusalem.

### No nakavovon da ni Jesus

*(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)*

<sup>42</sup>As do kamakoyab narana do araw aya a kapayprepara do araw no kapaynaynehah, <sup>43</sup>am nawara si Jose no Arimatea a asa ka aniven a membro no konseho ori kano asa sia a ompanapanaya so kawara no Dios a maypatol. Naynyengdet a mangay di Pilato a omahes nia ivovon o karakohan ori ni Jesus. <sup>44</sup>As naychaknin si Pilato do nakadngey na so nakadiman narana ni Jesus as tinawagan na o apohen ori no sinjalo as kahes na nia dia an ara dana nayendes a nadiman. <sup>45</sup>As do nakapanmo na sia do apohen awri o nakadiman narana am pinya na si Jose a omahap sia. <sup>46</sup>Pinagtin na o karakohan ori ni Jesus as kapongos na dia no lamit a sinadiw na as kapangay na sia do asa ka vovon a pinarin do asa ka bato a akmay achip as kapamadede na dia so bato o pantaw no vovon awri. <sup>47</sup>As navoya da ya da Maria Magdalena kani Maria a ina ni Jose o nivovonan naya sia.

### No nakapirwa na maviay ni Jesus

*(Mateo 28:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)*

**16** <sup>1</sup>As do nakarahan no araw no kapaynaynehah am nanadiw sa Maria Magdalena kani Maria a ina ni Santiago kani Salome so

pabango a iyangay da paphoten do karakohan ni Jesus. <sup>2</sup>As do kaoyod na pa mavekhas no Dominggo am nangay sa do vovon ori. <sup>3</sup>As vinata da do kadwan dira, “Sino paro anti o omvadede sia o bato awri do pantaw no vovon ori.” <sup>4</sup>Amna do nakatidib da dia am navoya da a navadede dana o bato awri a oyod a rakoh. <sup>5</sup>As do nakasdep da do vovon awri am navoya da o asa a ka kanakan a mahakay a maydisna a maylaylay so maydak as oyod sa namo. <sup>6</sup>Amna vinata na dira, “Mamo kamoava. Mapanmo ko o katayto nio a chitahen si Jesus a iNazareth a pinapasek do kros. Ara pava dia ta minirwa a maviay a akma so vinata na dinio. Tiban nio o logar aya a pinangayan da sia. <sup>7</sup>Amna mangay kamo as kavahey nio nia dira do disipolos na kani Pedro ta nanma dana kaninio do Galilea a dawri so kavoyan nio sia akma so vinata na dinio.” <sup>8</sup>As minehbet sa as kapaychapayapayayo da a yapo do vovon awri a omlayin a maknin as kadi da vahyan nia do aran sino do kamo da.

**No nakavoya sia ni Maria Magdalena si Jesus**

*(Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)*

<sup>9</sup>As do nakapirwa ni Jesus a maviay do manoma ori a araw no domingo am napavoya manma di Maria Magdalena a pinakaroan na so papito a ka marahet a espirito. <sup>10</sup>As inangay na a ipapanmo dira do rarayay na sawri ni Jesus a tori a tomanyis as kaoyod da mangsah. <sup>11</sup>As do nakadngey da sia o nakapirwa na a maviay as nakavoya na sia am nanganohed sava.

**No nakapavoya ni Jesus do dadwa ka disipolos na**

*(Lucas 24:13-35)*

<sup>12</sup>As nakarahan ya am navoya da pa sia no dadwa dira do kayam da a mangwan do kavahayan da. <sup>13</sup>Nayvidi sa ya a mapapanmo nia ya dira do kadwan sawri a rarayay da amna pinanganohdan da sava.

**No nakapavoya ni Jesus do onse a ka disipolos na**

*(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; No Apostoles 1:6-8)*

<sup>14</sup>As do kwanasaw am napavoya pa dira do onse sawri do katori da koman a dia so pinaynananawan na sira a makayamot do kabo no saray da kano kakehnet da a di manganohed dira do nakavoya awri sia do nakarahan no nakapirwa na maviay, <sup>15</sup>as kavata na sia dira, “Mangay kamo do atavo a nasyonas as kapananawo nio no Evangelio aya do atavo a tawotawo. <sup>16</sup>Sira o manganohed as kabawtismo dira am malibri sa amna kakastigoan sa o di manganohed. <sup>17</sup>Masinchad sa anti o manganohed do kapahbet da so mararahet sa espirito do ngaran ko as kapanerbi da so vayo a chirin a di da napanmo. <sup>18</sup>Mabinino sava no boday as kano madiman sava no binino a inomen da as matova da sa anti o maganit do kapalapaw da sia o tanoro da dira.”

**No nakapayvidi ni Jesus do hanyit**  
(*Lucas 24:50-53; No Apostoles 1:9-11*)

<sup>19</sup>As do nakatayoka na a mangononong dira am tomnohos do hanyit as kapaydisna na do kawananan sia no Dios. <sup>20</sup>As nangay sa a mananawo do atavo a logar a pachirayayan kano sidongen no Apo ta Dios a iya pa so napavoya nia o kasivog na kakawyoran no mensahe da no makakniknin a ipakapamarin na dira.]

# No Evangelio ni San Lucas

## Introduction

No Evangelio aya a pinatolas ni San Lucas am ipresenta na si Jesus a nipromisa a Manlibri no Israel as kano Manlibri pa no atavo a tawo. Mavoya ta pa dia ta si Jesus o tinongdo no Espirito a “mapawnonong so Evangelio aya dira do makasiasi.” Dawa oyod a aro o kavoyan ta sia o addaw ni Jesus dira do matatarek so pangaylanganan. Mavoya pa dia o rakoh a kasoyosoyotan a kanatonan do sitnanan no Evangelio aya do nakapapanmo nia o nakawara ni Jesus as kan do kavosan na pa a katolasan no nakapayvidi narana do hanyit. No istoria no kapaypangay na kano kapaychawpit no kawnot aya di Jesus a nakarahan no nakatohos na do hanyit am patongtongen ya ni San Lucas do LIBRO DA NO APOSTOLES.

Aro o pinatolas ni San Lucas a di da pinatolas no kadwan a akma so istoria no kanta da no angheles, no bisita da no pastores do nakawara ni Jesus, no nakangay ni Jesus do templo do kadose no awan na as kano parabola sa no asa ka masisien a Samaritano kano anak a prodigo.

Masanib a malir dia o komapet do kapachahoahok, komapet do Masanto a Espirito, no kapakabo no Dios do gatogatos as kano sidong da no kamavavaksan do ministerio ni Jesus.

## Outline

Introduction *1:1-4*

No nakawara kano kametdeh da Juan Bawtista kani Jesus *1:5-2:52*

No ministerio ni Juan Bawtista *3:1-20*

No nakabawtismo dia kano nakahawahaway sia tentasionan si Jesus  
*3:21-4:13*

No ministerio ni Jesus do Galilea *4:14-9:50*

No nakayapo ni Jesus do Galilea a mangwan do Jerusalem *9:51-19:27*

No nanawdi dana a dominggo ni Jesus do Jerusalem kan do omdivon aw  
*19:28-23:56*

No nakapirwa na maviay ni Jesus kano nakapavoya na a manda do  
nakapayvidi narana do hanyit *24:1-53*



**1** <sup>1</sup>Aniven a Teofilo, tayto dana sa aro o napatolas so komapet do mapaparin saya do panghovokan ta. <sup>2</sup>Sira ya am pinatolas da o nadngey da sa dira do mismo a nakavoya kano nachichasa di Jesus a sira so napawnonong so Evangelio aya. <sup>3</sup>Amna makayamot do nakapachinanawo ko dia as kaintindi ko sia atavo a nakayapo do sitnanan na am tayto ko ya patolasen a mapia so katapatapang, <sup>4</sup>ta no ichahoho ko am no kapanmo mo sia so hosto o kakawyoran aya a pinapanmo dimo.

### No nakapapanmo no manam a kawara ni Juan Bawtista

<sup>5</sup>Nia o ivahevahey koaya dimo. Do tiempo a kapaypatol ni Herodes do Judea am mian o asa ka pali a mayngaran so Zacarias a machangay do grupo ni Abias do komwan do trabaho na. Mian o kakovot na nia a yapo do tayatayabo ni Aaron a mayngaran so Elizabeth. <sup>6</sup>Sira o asa aya vahay am oyod a mapia o kawnot da do Dios as arava o sadan da do komwan do panyokoyokoran no Dios. <sup>7</sup>Amna arava o kamanganakan da nia takwan si Elizabeth am makapaymanganak ava as kapayalit darana matoneng do awan.

<sup>8</sup>Do naypisa am mian si Zacarias a mayserbi do templo aya do nakatongdo no grupo dawri kanaw. <sup>9</sup>Natovoy sia a manemtem so insenso kanaw takwan iya o napidi do nakapaysoswerte da a akma so paparinyen da. <sup>10</sup>Do gagan no templo aya am tori sa machahoahok o oyod aya aro a tawotawo do kaari na manemtem so insenso, <sup>11</sup>as do katayto na dia am nawara o asa ka anghel no Dios a mangay a maytetnek do kawananan sia no altar aya a panemteman so insenso. <sup>12</sup>Oyod a naychaknin as kano namo si Zacarias do akmaya sia namarin. <sup>13</sup>Vatan sia no anghel aya sia, “Mamo kava mo Zacarias. No dasal mo am tayto a nidngey no Dios as no kakovot moaya a si Elizabeth am mian anti o manganak na a mahakay as no ingaran nio anti sia am Juan. <sup>14</sup>Oyod anti a rakoh o kasoyot nio niaya as kaaro da pa anti no machipasoyot dinio do kawara na, <sup>15</sup>takwan mato anti sia a pachirawatan no Dios. Tomaham ava anti so palek kano aran ango a mamook as kafermi na anti a yanan no Masanto a Espirito a omkontrolado sia a makayapo do kawara na. <sup>16</sup>Pawnoten na sa anti o aro a Israelita a omonot do Apo daya a Dios. <sup>17</sup>Iya anti o matovoy a mayprepara so kawara no Apo taya as akma anti sia si Elias a pachirayayan kano torohan so ayet no Masanto aya Espirito as maparin na anti a pavidien o kapaypapanmo da no inyapoan kanira no kamanganakan da sa as sira o makekehnet kano machisobna so aktokto am manehseh sa as kanawri dana no onotan da o mayanong. Do akmaya anti sia a parinyen ni Juan am makaprepara anti o tawotawo do kawara no Apo taya.”

<sup>18</sup>Vatan sia ni Zacarias do anghel aya, “Ango mapasigoro so vinata moaya, ta malkem kami na kano kakovot koaya.” <sup>19</sup>Tinbay no anghel

aya a makavata sia, “Yaken si Gabriel a mayserbi do yanan no Dios. As natovoy ako dimo a maparapit so mapia aya balita dimo. <sup>20</sup>As tiban mo a makayamot do kadi mo manganohdan do vinata koaya, ta makapayliliak kava anti a manda do kapakatongtong da nia do tinongdo no Dios a tiempo.”

<sup>21</sup>As do gagan nawri no templo am tori da panayahen si Zacarias no tawotawo saya a maychaknin an ango ichahay nawri a mehbet.

<sup>22</sup>Mawara o kahbet narana am makapayliliak ava. As nanyeng da mapanmo no tawotawo saya o nakayan no nangay sia a yapo do Dios do sahad ori no templo. Do kayan no patoyohen na dira am nanerbi dana so sinyas. <sup>23</sup>Do nakakavos na do kapayserbi na do templo aya am somnavat dana.

<sup>24</sup>Kwanasaw am nangovot so metdeh si Elizabeth as do sinahad no dadima ka vohan am minehbet ava do vahay da. <sup>25</sup>Vatan na sia, “Ay so kapia diaken no Dios, ta tiya na pinakaro o kaparoan koaya do tawotawo a di makapaymanganak.”

#### No nakapapanmo nia no anghel o kawara ni Jesus

<sup>26</sup>Do ichanem na a ka vohan am natovoy a yapo do Dios o anghel aya a si Gabriel do asa ka kavahayan no Galilea a mayngaran so Nazareth.

<sup>27</sup>Nangay do asa ka virhen a logar a kakovoten ni Jose a asa do tayatayabo ni David. No ngaran no virhen aya am si Maria. <sup>28</sup>Vinata no anghel aya di Maria, “Mapalak ka, ta machasa dimo o Dios.”

<sup>29</sup>Do akmaya sia a nadngey na am oyod a navakel si Maria as kaktokto na nia an ango ichakey na vatahen no namarin aya. <sup>30</sup>Vatan sia no anghel aya dia, “Mamo kava mo Maria, ta tayto naymo tinongdo no Dios a parawatan so grasia na. <sup>31</sup>As tiban mo ta mangovot ka anti so metdeh a mahakay as an mawara anti am ngaranan mo sia so Jesus. <sup>32</sup>Oyod anti a mato as tawagan anti so Manganak no makapamarin a Dios. As no Apo ta a Dios o maparawat sia dia o paypatolan no apoapo na a si David. <sup>33</sup>As maypatol anti a abo dana so pamandan dira do tayatayabo sa ni Jacob as no paypatolan naya am arava anti o kavosan na.”

<sup>34</sup>Vatan sia ni Maria do anghel aya, “Maypango o kapakatongtong na nia as kayan no manganak ko, ta tayto pa abo kakovot ko.” <sup>35</sup>Tinbay sia no anghel aya a makavata sia, “Mangay anti dimo o Masanto aya a Espirito as do ipakapamarin no mato aya a Dios am parinyen na anti mo a mangovot so metdeh. Dawa no metdeh aya anti a mawara am masanto as tawagan so Manganak no Dios. <sup>36</sup>As tiban mo pa ta no kataysa moaya a si Elizabeth a aran oyod dana matoneng am tayto mangovot so metdeh a mahakay as sichangoriaw am ichanem narana a ka vohan no adan aya a di makapaymanganak. <sup>37</sup>Ta do ipakapamarin no Dios am arava o imposible.”

<sup>38</sup>Vatan sia ni Maria, “Asa ako a pachirawatan no Apo ta a Dios as pakatongtongay no ichahoho na diaken a akma so vinata moaya.” Katayoka na nia am komnaro o anghel aya.

#### No bisita ni Maria di Elizabeth

<sup>39</sup>Dekey a tiempo as kangay ni Maria do asa ka kavahayan do provinsia no Judea. No kavahayan aya am mian do token. <sup>40</sup>Nangay do vahay ni Zacarias as kapachisisirin na do kakovot na a si Elizabeth. <sup>41</sup>Kapayliliak ni Maria am nanyeng a mayjiwajway o metdeh aya a kovoten ni Elizabeth as kawara na di Elizabeth no Masanto a Espirito, <sup>42</sup>as vinata ni Elizabeth so oyod a maliak, “Mapalak ka do atavo a mavavakes as mabendito o kovoten moaya a metdeh. <sup>43</sup>Sino ako paro a iyangay a bisitahen no ina no Apohen ko! <sup>44</sup>As do nakasdep mo as kapayliliak mo am nanyeng a mayjiwajway o kovoten koaya a metdeh do kasoyot na. <sup>45</sup>So kapalak mo a masaray no Dios, ta marawat mo o promisa dimo no Dios.”

#### No kanta ni Maria a omdaday so Dios

<sup>46</sup>Itbay ni Maria a makavata sia,

“Oyod a rakoh o kadaday kano kapamato ko so Apo ta Dios,

<sup>47</sup>as rakoh o kasoyosoyotan ko a makayamot do Dios a Mangahwad ko, <sup>48</sup>ta tayto na yaken a nanakem a asa ka mahbo a pachirawatan na. As sincharan ako anti a mapalak a manda anchowa, <sup>49</sup>takwan no makapamarin aya a Dios am tayto a makakniknin o pinariparin na diaken. So pakakniknin no Dios aya, <sup>50</sup>as no kasisien na am parawaten na do atavo a sominchad as manganohed sia. <sup>51</sup>Oyod a matalamad o ipakapamarin na. As no plano da no madaay a tawo am rarayawen na. <sup>52</sup>Iya o mapamahbo sira so tawo a mian do mato a payanongan as kaiya pa no mapamato sira so mahbo kano makasiasi. <sup>53</sup>Iya o tayto a tomoroh so kanen do mapteng kano mapakamia sira, as sira o maynakem am somavat sa a abo so mahap. <sup>54</sup>Ara na sava kawayakan o tawotawo na sa a Israel, ta tayto na sa sidongen, <sup>55</sup>ta nia o promisa na di Abraham kanira no apoapo ta sa a mangay do atavo a tayatayabo na,”

kwana ni Maria.

<sup>56</sup>As natda si Maria so tatdo a ka vohan dira da Elizabeth as do kwanasaw am somnavat dana.

#### No nakawara ni Juan Bawtista

<sup>57</sup>Do kalogar narana a mawara no kovoten aya ni Elizabeth am nawara o asa ka metdeh a mahakay, <sup>58</sup>as do nakadngey da sia no katokatohong

kano lipolipos da o narawat daya bendision a yapo do Dios am nachipasoyot sa dira.

<sup>59</sup>Do ichawaho na a karaw do kalogar da omtoli so metdeh aya am chinahoho da ngaranan so Zacarias a akma so ama naya, <sup>60</sup>amna vinata no ina naya, “Maparin ava awri. Ngaranan sia so Juan.” <sup>61</sup>Vatan da sia di Elizabeth, “Arava o mayngaranan so akmaya sia dira do lipolipos nio sa.” <sup>62</sup>Naysinyas sa di ama naya as kahes da nia an ango o ngaran no metdeh aya. <sup>63</sup>Napahap so paytolasan as kapatolas na so, “No ngaran na am Juan,” as no akmaya sia am oyod da pinaychaknin. <sup>64</sup>As do oras ori am nanyeng a makapayliliak si Zacarias as nidaday na kano pinamahmahsan na o Dios. <sup>65</sup>Naychaknin sa o katokatohong da sawri. As nia am navahey do kavahayan sawri a omdivon do Judea. <sup>66</sup>As sira atavo a nakadngey sia o neparin aya am naychaknin sa as kavata da sia, “Ango paro o kametdeh na nia,” ta matalamad o kayan sia no Dios.

### No profesia ni Zacarias

<sup>67</sup>As si Zacarias am nayliliak a pawnoten no Masanto a Espirito a makavata sia,

<sup>68</sup>“Dadayen o Dios a Apo no Israel, ta nawara a tomoroh so kalibrian dira do tawotawo na sa. <sup>69</sup>As tayto sia tomoroh so asa ka tayabo ni David a asa ka Manlibri. <sup>70</sup>Vinata na kaychowa a pinanahan na dira do profeta sira <sup>71</sup>o kalibri na diaten dira do kalaban ta sa as kagom na niaten dira do komontra diaten. <sup>72</sup>Tayto na patongtongen diaten o nipromisa naya a kasisien dira do apoapo ta sa. <sup>73</sup>Promisa na do apoapo taya a si Abraham <sup>74</sup>o kalibri na diaten dira do kalaban ta sa tapian kapayserbian ta sia a abo so kamoamo, <sup>75</sup>as manamonamo kano omonot do inolay na diaten a mintras maviay ta. <sup>76</sup>As imo a metdeh am tawagan ka anti so profeta no makapamarin aya a Dios, ta imo anti o manoma a mangay a mayprepara so kawara no Apo taya <sup>77</sup>do kapapanmo mo so kalibrian da no tawotawo do kapakabo so gatogatos da. <sup>78</sup>Nia am makayamot do kasisien no Dios a mawara a akmay seh dang do kamalatiat. <sup>79</sup>Romial anti o seh dang aya dira do tayto do kasarisan as machipanghovok do kamo no kadiman da<sup>a</sup> as kapawnot na diaten a maypakwan do karadinepan.”

<sup>80</sup>No metdeh aya am nayparakoh as kapaypatoneng pa no kasolivan na. As natda do desierto a manda do kalogar narana mangay dira do Israelita sawri.

---

<sup>a</sup> 1:79 Anmana: dira do tayto a maywayam do kasarisan kanira no mian do panayahboan no kadimanan.

### No nakawara ni Jesus

(Mateo 1:18-25)

**2** <sup>1</sup>Do tiempo no emperador a si Cesar Augusto am pinagtin na a mando o kaparehistro no atavo a tawo a mian do sakop no emperia no Roma. <sup>2</sup>No akmaya sia a kaparehistro am nanoma parinyen do kagobernador ni Quirino do Syria. <sup>3</sup>Dawa naytavo sa mangay a maparehistro do maychaponged a pinakayapoan da a kavahayan. <sup>4</sup>As si Jose a matda do Nazareth do provinsia no Galilea am nangay a maparehistro do Bethlehem do provinsia no Judea takwan tayabo sia no familia ni David. <sup>5</sup>Si Maria a manam na kakovoten am nachivan sia takwan yapo pa sia do familia ni David. As mian dana kanaw o kovoten na a metdeh. <sup>6</sup>As do kayan da do Bethlehem am logar dana kawara no metdeh ori. <sup>7</sup>Dawa nawara o manoma aya anak ni Maria, as no anak naya am mahakay, as makayamot ta abo kanaw o vahay a rapitan da am pinakawara na o metdeh aya do asa ka vahay no vinyay as pinakaycheh da sia do pahengayan so kanen no baka do katayoka da omkehkeh sia no lamit.

### No masoyot sa pastores kano anheles

<sup>8</sup>As do ahep nawri kanaw am mian sa do payaman no Bethlehem o pastores a omguardia do karnero da sa. <sup>9</sup>Nawara dira o asa ka anghel no Dios as no omdivon ori dira am romial as oyod sa namo. <sup>10</sup>Vatan na sia dira no anghel aya, “Mamo kamoava ta nawara ako a maparapit so mapia balita dinio a ichasoyot da no atavo a tawo, <sup>11</sup>takwan do sicharaw aya do siodad ni David am nawara o Manlibri nio. No Mangahwad aya am no Cristo aya a Apohen ta. <sup>12</sup>Mavoya nio anti o metdeh aya a makehkeh no lamit a makaycheh do asa ka pahengayan so kanen no baka. Nia anti o kaproyban nio dia.” <sup>13</sup>As ichaknin da am mian sa o oyod a aro a anheles a omdaday so Dios a makavata sia,

<sup>14</sup>“Dadayen o Dios do hanyit as kapakarawat do tana aya so karadinepan no tawo a mapakamia so Dios.”

<sup>15</sup>Do nakakaro darana dira no anheles saya am vinata da do kadwan dira, “Mangay ta sawen do Bethlehem as kangay ta tomidib do akmaya sia a pinapanmo diaten no Apo taya.” <sup>16</sup>Nangalisto sa mangay as makarapit sa am navoya da sa Maria kani Jose as kano metdeh aya a tori makaycheh do pahengayan so kanen no baka. <sup>17</sup>Do nakavoya da so metdeh aya am pinawnonong da o pinapanmo ori dira a komapet do metdeh aya, <sup>18</sup>as naychaknin sa o atavo a nakadngey so pinawnonong da no pastores saya. <sup>19</sup>Pero navidin na saya onongan as kano aktoktohen ni Maria. <sup>20</sup>Nayvidi sa o pastores saya a rakoh so kadaday kano kapamahemahes do Dios do atavo saya a nadngey da kano navoya da a akma so vinata ori dira no anghel.

### No nakangaran da di Jesus

<sup>21</sup>Do ichawaho na a karaw do araw no katoli so metdeh aya am ningaranan da so Jesus, ta nia o ngaran a vinata no anghel ori do manam so kakovot ni Maria so metdeh aya.

### No nakangay da ni Jesus do templo

<sup>22</sup>Do kalogar darana omparin so mian do pinatolas ni Moises a onotan da a abnekan da so purifikasion am inangay da o metdeh aya do Jerusalem a ipresenta do Dios. <sup>23</sup>Pinarin da ya akma pa so nakatolas do panyokoyokoran no Dios a makavata sia, “No matoneng a manganak a mahakay am logar a ipresenta do Dios a dira na.” <sup>24</sup>Tomnoroh pa sa so sakrifisio da ta no mian do onotan da a panyokoyokoran am asa ka paris no voyit anmana dadwa ka paloma.

<sup>25</sup>Mian o asa ka madiodiosen a tawo a mayngaran so Simeon a matda do Jerusalem. Si Simeon aya am omonot do ichahoho sia no Masanto a Espirito as do aktokto na am fermi na panapanayahen o kawara dana no kalibrian no Israel, <sup>26</sup>as di Simeon am pinapanmo no Masanto aya Espirito o kadi na dimanana a manda do kavoya na so Cristo aya a tovoyen no Dios. <sup>27</sup>Pinawnot sia no Masanto a Espirito a mangay do templo as nawri o nakangay dawri ni Jesus a ipresenta a akma so mian do onotan da. <sup>28</sup>Inahap ni Simeon o metdeh as kadaday na so Dios a makavata sia,

<sup>29</sup>“Apo, nakatongtong dana o promisa moaya diaken a pachirawatan mo as maparin ako na maydamnay so kadiman. <sup>30</sup>Ta navoya ko no mismo ko a mata o tinovoy moaya a Manlibri <sup>31</sup>a iya so mangay a omlibri so atavo a tawo do mondo aya. <sup>32</sup>Sehdang sia a mapawnot sira so Hentil as tomoroh so onor dira do tawotawo mo sa a Israel.”

<sup>33</sup>Naychaknin sa o inyapoan no metdeh aya do akmaya sia a vinata ni Simeon. <sup>34</sup>Nibendisionan sa ni Simeon as kavata na sia di Maria a ina no metdeh aya, “Tiban nio ta no metdeh aya am pakayapoan no kararayawan kano kalibrian no aro a tawo do Israel as aro anti o somobna sia, <sup>35</sup>as imo anti mismo am marawarawa anti o tawol mo as paytotwawen na pa anti o mian do aktokto no tawotawo.”

<sup>36</sup>Mian pa kanaw o asa ka profeta a mavakes a mayngaran so Ana a anak ni Fanuel a tayabo ni Aser. Oyod dana sia malkem as papito a ka kawan o nakapayasa da kano nakakovot na. <sup>37</sup>Do nakayapo do nakabioda na a manda do kaochenta y kwatro no awan na am nayfermi sia do templo a omdaday so Dios a machahoahok kano may-ayono do maraw kan do mahep. <sup>38</sup>Do katori da Jesus do templo aya am nawara si Ana aya a mamahemahes do Dios as kasitnan na a mapawnonong sia dira do atavo a ompanapanaya so Mangahwad aya o nakawara no kalibrian da.

<sup>39</sup>Tayoka da patongtongen da Jose kani Maria o mian aya do onotan da a yapo do Dios am nayvidi dana sa do kavahayan da do Galilea do idi no Nazareth. <sup>40</sup>As no metdeh aya am nayrakorakoh kano masaliwawa as kaoyod na masolib. As oyod sia pinakamia no Dios kano tawo.

### No kasolivan ni Jesus do kadose no awan na

<sup>41</sup>Do kawawan am mangay sa o inyapoan naya do Jerusalem do tiempo no kaselebra so Paskwa. <sup>42</sup>As do kadose no awan ni Jesus am pinayvan da sia dira. <sup>43</sup>Asna do kalogar darana mayvidi do nakakavos dana no fiesta aya am navidin si Jesus do Jerusalem a di da napanmo. <sup>44</sup>Asna do kasaray da nia o katori na machirayay ni Jesus do kaaroan dawri no tawo am minayam sa so asa karaw. Chinita da sia dira do kaliposan kano masiasinchad da sa, <sup>45</sup>as do kadi da nakavoyan sia am nayvidi sa do Jerusalem a komita sia do ichadadwa na karaw. <sup>46</sup>Do ichatdo na karaw am navoya da sia do templo ori a maydisna a tori a machipanghovok dira do maistros a manngay as kano mangahes so kwestion dira. <sup>47</sup>As no atavo sa a makadngay ori sia am maychaknin sa do kasolivan na kano kapia nawri a tombay. <sup>48</sup>Mavoya da sia no inyapoan na saya am naychaknin sa as vinata sia ni Maria, “Anak ko, ango pavakvaklan mo diamen. Tayto namen imo a chitahen as kaoyod namen a mavakel nimo.” <sup>49</sup>Vatan na sia dira, “Ango kavaklan nio niaken. Ara nio paroava mapanmo o kalogar ko a mian do vahay no Ama ko?” <sup>50</sup>Amna naintindi dava an ango ichakey naya vatahen. <sup>51</sup>Nachivan dira a somavat do Nazareth as kapia no kapanganohed na dira. No atavo saya naporin am navidin na sa konokonen ni Maria do aktokto na. <sup>52</sup>As si Jesus am nayparakoh as kapaypasolib na as kaoyod a makamia nia no Dios kano tawo.

### No mensahe ni Juan Bawtista

*(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)*

**3** <sup>1</sup>Do ichakinse anyos no kaemperador ni Tiberio Cesar as kagobernador ni Poncio Pilato do Judea as si Herodes o manyokoyokod do Galilea, si Felipe a kakteh ni Herodes do Iturea kan do Traconite as si Lisantias do Abilinia, <sup>2</sup>as do tiempo pa kanaw da Anas kani Caifas a mato a papali am nawara o chirin no Dios di Juan a anak ni Zacarias a tori a matda do desierto. <sup>3</sup>Nangay si Juan do atavo sa kavahayan a omdivon do Rio Jordan as kapawnonong na so kapanehnehseh no tawo as kapabawtismo da tapian kapakaboan o gatogatos da. <sup>4</sup>Akma ya so nakatolas do libro ni profeta Isaias a makavata sia,

“Mian o asa ka mangononong do desierto a makaliak a makavata sia, ‘Mayprepara kamo do kawara no Apo taya. Pakapiahen nio o

logar a panahanan na. <sup>5</sup>Apnohen nio o maarahem sa logar as no makarang sa logar am paypavodisen nio as kapaytalitalineng nio sa so madijo as kapayananap nio so kapoloan na, <sup>6</sup>ta mavoya anti no atavo a tawo o kalibrian aya a yapo do Dios.’”

<sup>7</sup>Vinata ni Juan dira do aro saya a mangay a mahoho a mapabawtismo, “Inio a akmay boday, do vata nio paro as makalibri kamo do kastigo no Dios an mapabawtismo kamo? <sup>8</sup>No mayanong nio a parinyen am no kapavoya nio no nakasivog nio a manehseh no gatogatos nio do katadi nio do pariparinyen nio sa. Asna no kasaray nioava nia o kapaytayayabo dinio ni Abraham, ta an ichakey no Dios am maparin na payvadiwen o bato saya dia a tayatayabo ni Abraham. <sup>9</sup>As tiban nio ta no hosga no Dios am tayto a akma so kotaw a tayto dana a machitanged do kayo aya a di makasi a logar a akteven as kano sosohan.”

<sup>10</sup>Ahsan da sia no aro aya a tawotawo a domngey sia, “Ango paro o mayanong namen a parinyen.” <sup>11</sup>Tinbay ni Juan, “No mian dinio so dadwa ka lamit am ipanoroh na o asa do maykaylangan sia as sira o mian so kanen am torohan da sa o abo so kanen.”

<sup>12</sup>Nawara pa di Juan o maparo saya a mangolekta no Roma a mahoho a mapabawtismo as kavata da sia, “Ango paro mayanong namen a parinyen.” <sup>13</sup>Vinata na dira, “Mangolekta kamoava so manghavas do logar nio a kolektahen.” <sup>14</sup>Nangay pa dia o sinjalo sa a makavata sia, “Ango paro mayanong namen a parinyen.” Tinbay na sira, “Maychakartos kamoava do kapangamomo nio anmana do kapayapo nio so sinadan da asna ipakamia nio na o tangdan nio.”

<sup>15</sup>Rakoh o kaktokto da nia no tawotawo saya an ango katawo ni Juan, ta tarek a iya dana o Cristo aya. <sup>16</sup>Amna vinata ni Juan dira, “Oyod ta bawtismoan koynio no danom, pero no rakorakoh aya so ipakapamarin kaniaken am ito a mawara. Oyod sia mato, ta aran kawvay ko so itan no sandalyas na am mayanong akoava, as iya anti o ombawtismo dinio no Masanto a Espirito as kano apoy, <sup>17</sup>takwan mawara anti a mapaychabinbin so tawotawo a akmay maywakwak a mapaytaywawa so pinanasan kano votoh na, ta pasdepen na anti a onongan o votoh na asna no pinanasan aya am ipoha a temtemen do diawsep a apoy.”

<sup>18</sup>As do aro a matatarek a nanawo am pinawnonong ni Juan o kalibrian aya a yapo do Dios. <sup>19</sup>Pero no manyokoyokod aya a si Herodes am do nakatayoka na makavata sia ni Juan o komapet do nakahap na si Herodias a kakovot no kakteh na a si Felipe as kano komapet do aro a mararahet a pinarin na, <sup>20</sup>am nirapan na pa o gatos na do kapakalaboso na si Juan.

### No nakabawtismo di Jesus (Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11)

<sup>21</sup>Tayoka na sa bawtismoan o tawotawo sawri am nibawtismoan pa ni Juan si Jesus. As do katori na machahoahok ni Jesus am naywang



o hanyit, <sup>22</sup>as gomintin o Masanto a Espirito di Jesus do katitiban no asa ka voyit as kayan no liak a yapo do hanyit a makavata sia, “Imo o ichaddaw ko a Manganak a oyod ko a ipakamia.”

**No ngaran da sa no pinakayakayapoan ni Jesus**

*(Mateo 1:1-17)*

<sup>23</sup>Do nakasitnan ni Jesus do ministerio na am treinta anyos. Si Jose o vata da a ama na a iya so anak ni Heli, <sup>24</sup>as si Heli am anak ni Matat, as si Matat am anak ni Levi as si Levi am anak ni Melki as si Melki am anak ni Janai as si Janai am anak ni Jose. <sup>25</sup>Si Jose am anak ni Matatias as si Matatias am anak ni Amos, as si Amos am anak ni Nahum as si Nahum am anak ni Esli as si Esli am anak ni Nagay, <sup>26</sup>as si Nagay am anak ni Mat as si Mat am anak ni Matatias as si Matatias am anak ni Semein as si Semein am anak ni Jose as si Jose am anak ni Juda. <sup>27</sup>Si Juda am anak ni Joana as si Joana am anak ni Resa as si Resa am anak ni Zorobabel as si Zorobabel am anak ni Salatiel as si Salatiel am anak ni Neri, <sup>28</sup>as si Neri am anak ni Melki as si Melki am anak ni Adi as si Adi am anak ni Cosam as si Cosam am anak ni Elmodam as si Elmodam am anak ni Er. <sup>29</sup>Si Er am anak ni Joshua as si Joshua am anak ni Eliezer as si Eliezer am anak ni Jorim as si Jorim am anak ni Matat as si Matat am anak ni Levi, <sup>30</sup>as si Levi am anak ni Simeon as si Simeon am anak ni Juda as si Juda am anak ni Jose as si Jose am anak ni Jonan as si Jonan am anak ni Eliakim. <sup>31</sup>Si Eliakim am anak ni Melea as si Melea am anak ni Mena as si Mena am anak ni Matata as si Matata am anak ni Natan as si Natan am anak ni David. <sup>32</sup>Si David am anak ni Jesse as si Jesse am anak ni Obed as si Obed am anak ni Boaz as si Boaz am anak ni Salmon as si Salmon am anak ni Naasin. <sup>33</sup>Si Naasin am anak ni Aminadab as si Aminadab am anak ni Admin as si Admin am anak ni Arni as si Arni am anak ni Esrom as si Esrom am anak ni Fares as si Fares am anak ni Juda, <sup>34</sup>as si Juda am anak ni Jacob as si Jacob am anak ni Isaac as si Isaac am anak ni Abraham as si Abraham am anak ni Tara as si Tara am anak ni Nahor. <sup>35</sup>Si Nahor am anak ni Serug as si Serug am anak ni Ragau as si Ragau am anak ni Peleg as si Peleg am anak ni Heber as si Heber am anak ni Selah, <sup>36</sup>as si Selah am anak ni Cainan as si Cainan am anak ni Arfaksad as si Arfaksad am anak ni Sem as si Sem am anak ni Noe as si Noe am anak ni Lamec. <sup>37</sup>Si Lamec am anak ni Metusela as si Metusela am anak ni Enoc as si Enoc am anak ni Jared as si Jared am anak ni Mahalalel as si Mahalalel am anak ni Cainan, <sup>38</sup>as si Cainan am anak ni Enos as si Enos am anak ni Set as si Set am anak ni Adan as si Adan am anak no Dios.

**No nakahomis sia ni Jesus si Satanias**

*(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)*

**4** <sup>1</sup>Komnaro si Jesus do Jordan aya a pachichasan no Masanto a Espirito as pinawnot sia no Espirito aya <sup>2</sup>a mangwan do desierto so

apat a poho a karaw a dawri so inangayan a omtentasion sia ni Satanas. As arava o chinan na kanaw as dawa oyod a napteng. <sup>3</sup>Vatan sia ni Satanas aya di Jesus, “An ara oyod o kaimo no Manganak aya no Dios am payvadiwen mo sa o bato aya a tinapay.” <sup>4</sup>Amna tominbay si Jesus a makavata sia, “Vatahen no nakatolas a Chirin no Dios, ‘Voyvoh ava o kanen a ichaviay no tawo.’”

<sup>5</sup>Payvanan sia ni Satanas aya a mangay do makarang a logar as kapavoya na nia di Jesus o atavo a kavahayan a paypatolan do mondo aya do asa ka sayap no mata, <sup>6</sup>as kavata na sia di Jesus, “Maparin ko a itoroh dimo a paynolayan mo o mondo aya as katoroh ko pa nia dimo o kaynakman na, ta niaya am paynolayan ko sa ya as maparin ko a itoroh do aran sino a pidien ko. <sup>7</sup>Oon, dira mo sa ya an anianiven mo yaken.” <sup>8</sup>Amna vinata sia ni Jesus, “No vatahen no nakatolas am, ‘Voyvoh o Apo mo a Dios o anianiven mo as kaiya no mavoyvoh a payserbian mo.’”

<sup>9</sup>Payvanan na pa sia a mangay do Jerusalem do totok ori no templo as kavata na sia di Jesus, “An ara imo o Manganak aya no Dios am mayjogtos ka, <sup>10</sup>ta no vatahen no nakatolas am, ‘Tovoyen na sa anti o anheles na a machonong dimo kano tomorrow so proteksion dimo,’ <sup>11</sup>as vatahen na pa, ‘Talahen daymo do tanoro da tapian di ka karawan do kabatoan.’” <sup>12</sup>Amna vinata sia ni Jesus, “Vatahen pa no nakatolas o, ‘Hawahawayen moava tentasionan o Dios a Apo mo.’” <sup>13</sup>Do nakapachispang ni Satanas aya do tentasionan na di Jesus am nikaroan na sia a manda do kaparin na mirwa a omtentasion sia.

#### **No sitnanan no ministerio ni Jesus do Galilea**

*(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)*

<sup>14</sup>Nayvidi si Jesus do Galilea a yanan no rakoh a ipakapamarin no Masanto a Espirito as navahey o komapet sia do omdivon sawri a kavahayan. <sup>15</sup>Nananawo do kakpekpehan da a abnekan so sinagoga as oyod da sia pinakamia no tawotawo.

#### **Si Jesus a di da nirisibi no kaydian na sa do Nazareth**

*(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)*

<sup>16</sup>Nayvidi do Nazareth a dawri so pinayrakorakohan na as kangay na do sinagoga daya a akma so sivog na paparinyen do araw no kapaynaynehah as kapaytetnek na a maylir. <sup>17</sup>As no tinoroh aya sia a liren na am no pinatolas ni profeta Isaias. Iniwangan na o libro aya as kalir na so yanan no akmaya sia,

<sup>18</sup>“No Espirito no Dios am tayto diaken takwan tinongdo na yaken a mapawnonong so Evangelio aya dira do makasiasi. Natovoy ako a mapawnonong so kalibrian dira do mian do kavahoran as katoroh so seh dang dira do mavota as tomorrow so kalibrian dira

do atetekan da sa, <sup>19</sup>as kapawnonong ko sia ta do awan aya am ipavoya no Dios o kasisien na.”

<sup>20</sup>Inevan na o libro aya as kapavidi na sia do mayserbi aya do sinagoga as kapaydisna ni Jesus a tori a kasentroan no mata no tawotawo do sinagoga aya. <sup>21</sup>Vatan na sia dira, “Do sicharaw am nakatongtong o akmaya sia a nakatolas do salapan nio.”

<sup>22</sup>Oyod da pinakamia o vinata naya as kapaychaknin da no mapia aya kano makakeakey a kapayliliak na. As vinata da, “Niaya paroava o anak ni Jose?” <sup>23</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Sigoro ari do aktokto nio o vavatahen aya akma sia, ‘Imo a manovatova am panmahen mo pa tovahen o mismo mo a karakohan. As no nadngey namen sawri a pinarin mo do Capernaum am parinyen mo pa do mismo mo a kavahayan.’” <sup>24</sup>Vatan na pa sia, “Vatahen ko dinio ta kakawyoran na sia o kabo no profeta a sincharan do mismo na a kavahayan. <sup>25</sup>Vatahen ko dinio ta akma pa sia o naporin kaychowa. Aro sa kanaw o bioda do Israel do tiempo ni profeta Elias do nakadi na timoyan so tatdo kan kara no awan as kayan no nahara a kapaychapteng, <sup>26</sup>amna tinovoy ava sia no Dios dira asna do asa ka bioda do Zarefat do kavahayan no Sidon. <sup>27</sup>Aro sa kanaw o madipad do Israel do tiempo ni profeta Eliseo pero tinovatova sava asna si Naman a asa ka taga-Syria.”

<sup>28</sup>Do nakadngey da sia ya am naytavotavo sa o tawotawo do sinagoga aya a oyod a somoli nia. <sup>29</sup>Naytetnek sa nyeng as kahap da si Jesus a iyangay do makarang a papa no kavahayan daya a pagagtosen do vata da, <sup>30</sup>amna tod sia ngayam do hovok dawri as kakaro na dira.

### **No ipakapamarin ni Jesus a mapakaro so marahet a espirito** (*Marcos 1:21-28*)

<sup>31</sup>Nangwan do Capernaum a asa ka siodad no Galilea. Nananawo dawri do araw no kapaynaynehah, <sup>32</sup>as oyod da pinaychaknin o pawnonongen naya takwan no chirin naya am rakoh o ipakapamarin na. <sup>33</sup>Mian kanaw do sinagoga aya o asa ka tawo a sindepan no marahet a espirito a mangyaw a makavata sia, <sup>34</sup>“Anggengen mo yamen mo Jesus no Nazareth. Nawara ka paro a omrarayaw diamen? Masinchad koymo, ta imo o Manganak no Dios.” <sup>35</sup>Chinahoya ni Jesus o marahet aya a espirito as kavata na sia, “Omhes ka mayliliak as kakaro mo do tawo aya.” As komnaro o marahet aya a espirito a di dana napakasiasi so tawo aya do katayoka na ompodid sia. <sup>36</sup>Naychaknin sa atavo o nakavoya aya sia as kavata da sia, “Ango kachirin na no pavatahen naya, ta oyod a makapamarin as kaparin na omando dira do mararahet a espirito a komaro do asa ka tawo!” <sup>37</sup>As no komapet di Jesus am navahey do omdivon sawri a kavahayan.

### **No ipakapamarin ni Jesus a manovatova** (*Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-34*)

<sup>38</sup>Komnaro si Jesus do sinagoga aya as kangay na do vahay ni Simon. As mian kanaw a mahara so kapayongohat o ina no kakovot

ni Simon aya as inahes da si Jesus a omtova sia. <sup>39</sup>Naytetnek si Jesus as kapaypalawong na do maganit aya as kamando na do ganit naya a komaro. Nanyeng a mabo o kapayongohat nawri as kapayvangon narana a mangay a omyavayava nira.

<sup>40</sup>Do kasdep narana no araw am atavo sa o mian so pachonongan a maganit am inangay da sa ipatovatova di Jesus as do katod na mapalapawan so tanoro na dira do matatarek aya so ganit am natova sa atavo. <sup>41</sup>Aro pa sa o pinakaroan na so mararahet a espirito as sira o espirito saya am pinangyangyaw da vatahen o ka si Jesus no Manganak aya no Dios, amna nipenpen saya ni Jesus a mayliliak takwan ari da mapanmo o kaiya no Cristo aya.

<sup>42</sup>Do kapaysehsehdang narana do ichadadwa na a karaw am komnaro a mangay do kapaychatanyan na a logar amna chinita da sia no tawotawo as kahoho da nia o kavidin narana dira, <sup>43</sup>amna vinata na dira, “Kaylangan pa o kangay ko a mapawnonong so Evangelio aya no paypatolan no Dios do kadwan sa a kavahayan, ta nia o chinatovoyan ko a parinyen,” <sup>44</sup>as nangay a mananawo do sinagoga sa do kavahayan sa do Judea.

**No nanoma sa a pinidi ni Jesus a disipolos na**  
(*Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20*)

**5** <sup>1</sup>Do naypisa do katori na do kanayan no danom no Genesaret am oyod sa aro o maysisidin a tawotawo a mahoho a domngey so pawnonongen na a chirin no Dios. <sup>2</sup>Mian sa kanaw o dadwa ka tataya do simsiman aya a chinaroan da no taydira sira a tori sa omlinis so sagap da. <sup>3</sup>Somnakay do asa aya ka tataya a dira ni Simon as kahes na nia paypawawahen ni Simon so dekey do kanayan as kasitnan ni Jesus a mananawo a tori a maydisna do tataya awri.

<sup>4</sup>Do nakatayoka na a mananawo am vinata na di Simon, “Maypahawod ka as kapangay mo so sagap moaya tapian mian o mahap mo.” <sup>5</sup>Amna vinata ni Simon, “Apo, nayramway kami a mangamong am arava o nahap namen. Amna makayamot ta vinata mo am parinyen ko o vata moaya.” <sup>6</sup>Do nakaparin da sia ya da Pedro am nanyeng sa makahap so oyod a aro a among as kekey narana mapirit no sagap daya, <sup>7</sup>as tinawagan da sa o rarayay dawri tataya a somidong sira. Napno o dadwa aya a ka tataya as kaoyod da maned. <sup>8</sup>Si Simon Pedro do nakavoya na so namarin aya am domnogod do salapan ni Jesus a makavata sia, “Maypawawa ka diaken mo Apo ta makagatogatosen ako a tawo.” <sup>9</sup>Vinata na ya do kaoyod da maychaknin kanira no rarayay na sawri do aro aya among a nahap da. <sup>10</sup>Sira Santiago kani Juan a anak sa ni Zebedeo o rarayay saya ni Simon do tataya. Vatan sia ni Jesus, “Mamo kava mo Simon. Makayapo sichangoriaw am tawo dana anti o sagapen mo.” <sup>11</sup>Makaraya dana sa am chinaroan da o kaviayan daya as kawnot darana di Jesus.

### No madipad a tinovatova ni Jesus

(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

<sup>12</sup>Do kayan ni Jesus do asa ka kavahayan am nangay sia o asa ka mahara a madipad a domogod as komheb a makavata sia, “An ichasi mo yaken mo Apo am tovatovahen mo pa yaken.” <sup>13</sup>Tinodo sia ni Jesus as kavata na sia, “Oon, as mapia ka na,” as nanyeng a mabo o dipad nawri. <sup>14</sup>Niyokoyokod sia ni Jesus a di mayvahevahey nia do aran sino as kavata na pa sia, “Mangay ka a mapavoya do pali do nakatova mo na as katoroh mo so sakrifisio a akma so mian do onotan ta a pinatolas ni Moises tapian mavoya no tawotawo o kasivog mo na natova.” <sup>15</sup>Amna navahey o komapet sia do atavo a logar as kaoyod da aro no nakpekpeh a mangay a domngey sia kano mapatovatova sia. <sup>16</sup>Amna paparinyen na o kasanib na a mangay do takey a kapaychatanyan na a machahoahok.

### No paralitiko a tinovatova ni Jesus

(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

<sup>17</sup>Do naypisa do katori na a mananawo ni Jesus am mian sa o Fariseo kano mananawo no panyokoyokoran a domngey sia. Yapo sa ya do matatarek a kavahayan do Galilea, Judea as kan do Jerusalem. As mian di Jesus o ipakapamarin no Dios a manovatova. <sup>18</sup>Dekey as kawara da no mangnat do ichehan na so asa ka paralitiko a iyangay di Jesus. <sup>19</sup>Amna do kaaro daya no tawo am makasngen sava di Jesus. Komnayat sa do matapi a atep no vahay aya as kapanolyang da so panahanan da so maganit aya a gomtin do yanan ori ni Jesus. <sup>20</sup>Do nakavoya sia ni Jesus o rakoh aya a saray da am vinata na, “Tayto dana pakaboan o gatogatos mo.” <sup>21</sup>As sira o Fariseo kano eskriba saya am somnitnan sa magolo as kavata da sia, “Sino o tawo aya a mangononong so machikontra do Dios! Ara paro maparin a mapakabo so gatos an dia voyvoh o Dios?” <sup>22</sup>Do katori na makapanmo sia ni Jesus o mian do aktokto da am vinata na, “Ango ichakma na sia no mian do aktokto nio. <sup>23</sup>No siyo do vata nio o masonosonong a parinyen. No kavata so, ‘Tayto dana pakaboan o gatogatos mo,’ anmana no kavata so, ‘Mayvangon ka as kayam mo na.’ <sup>24</sup>Amna tapian mavoya nio so matalamad o kayan no ipakapamarin do tana aya no Naytawo a mapakabo so gatos am vatahen ko do paralitiko aya, ‘Mayvangon ka as kahap mo so ichehan moaya as kasavat mo na,’ ” <sup>25</sup>as nyeng a mayvangon as kayam na somavat a mayrara so pakaychehan nawri a omdaday so Dios. <sup>26</sup>As sira o tawotawo sirawri am oyod sa naychaknin as nidaday da o Dios as kavata da sia, “Do sicharaw aya am nakavoya ta so makakniknin sa a napaparin.”

### No nakatawag dia ni Jesus si Levi

(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

<sup>27</sup>Nakarahan ya am minehbet si Jesus as nakavoya so asa ka mangolekta so bienes no gobierno no Roma a mayngaran so Levi a tori

a maydisna do ofisina na. Vatan sia ni Jesus, “Omonot ka diaken,” <sup>28</sup> as nanyeng na karoan o atavo as kawnot na di Jesus.

<sup>29</sup>Pinaypreparan ni Levi si Jesus so rakoh a handaan as aro sa o rarayay ni Levi do trabaho na kano kadwan pa sa tawo a nangay do handaan aya. <sup>30</sup>As sira o Fariseo kano eskriba sa am vinata da dira do disipolos sawri ni Jesus, “Ango ipachisagel kano ipachakan nio dira do akma saya sia tawotawo kanira no makagatogatos.” <sup>31</sup>Tinbay sa ni Jesus a makavata sia, “No tawo sa a abo so ganit am kaylangan dava o manovatova, ta sira o magaganit. <sup>32</sup>As yaken am nawara akoava a tomawatawag dira do makavata so kapia da tawo, ta sira o omsinchad do karakohan da a nakagatos tapian manehseh sa.”

**No nanawo do kapay-ayono**  
(*Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22*)

<sup>33</sup>Vatan da pa sia no tawotawo saya di Jesus, “No disipolos sawri ni Juan am masanib sa may-ayono kano maydasal as alit da no disipolos da no Fariseo saya pero sira o disipolos mo saya am tayto sa ominom kano koman.” <sup>34</sup>No tinbay ni Jesus am vinata na, “Maparin nio paro sa aptengen o mangay do ponsion do kayan na pa do ponsion no naychakovot aya? <sup>35</sup>Amna mawara anti o araw a kabo dana dira no naychakovot aya as nawri anti o kadi da nganan no kaychayvan na do kangсах da.”

<sup>36</sup>Vatan na pa sia ni Jesus, “Arava o tomaheb so mamid dana lamit no vayo a lamit, ta an nia o parinyen na am payrarayawan na o vayo aya a lamit as kadi da mayanongan a mayrayit. <sup>37</sup>Arava o mapangay so vayo a vino do adan a panahoran a kodit, ta an nia o parinyen na am payrarayawan na o vino aya kano mararayaw o panahoran aya, <sup>38</sup>ta no vayo a vino am logar a pangayen do vayo as mahni pa a panahoran. <sup>39</sup>As arava o tayoka minom so matwa a vino a makey pa ominom so vayo pa a vino, ta katahaman na o kasesdep no matwa danaya.”

**No nanawo do komwan do araw no kapaynaynehah**  
(*Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28*)

**6** <sup>1</sup>Do naypisa do araw no kapaynaynehah do katori da Jesus kanira no disipolos na a manahan do katrigoan am nanghap sa o disipolos na saya so trigo a kanen da do katayoka da omdesdes sia do tanoro da. <sup>2</sup>Vatan da sia no kadwan dira do Fariseo saya, “Ango pasadan nio so onotan ta a komapet do araw no kapaynaynehah.” <sup>3</sup>Tinbay ni Jesus a makavata sia, “Nalir nio paro pava o komapet di David kanira no rarayay na do nakapteng da? <sup>4</sup>Nangay sa do vahay no Dios as kahap sia ni David o tinapay ori a tinoroh do Dios a kanen da a nia so dia parin a kanen no aran sino a tawo a katadkan da no papali.” <sup>5</sup>Pakavosan na sia ya a makavata sia, “No Naytawo aya am mian o anohed na a maynolay dia o araw no kapaynaynehah.”

**No maychalekalen so tanoro a tinovatova ni Jesus**  
*(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)*

<sup>6</sup>Naypisa do matarek dana araw no kapaynaynehah do nakangay na mananawo do sinagoga am mian o tawo daw a maychalekalen so manwanan a tanoro as kadi na makalanetan sia. <sup>7</sup>As sira o Fariseo kano eskriba saya do kakey da manta so kaparahatan da sia am tori da katiban an manovatova anti do araw aya no kapaynaynehah. <sup>8</sup>Amna tori na malir ni Jesus o aktokto da as vinata na do tawo aya a mian so ganit, “Mangay ka a maytetnek dia.” <sup>9</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “No siyo paro o mayanong a parinyen do araw no kapaynaynehah. No kapanidong anmana no kapakasiya so kadwan. No kalibri anmana no kararayaw so viay no asa ka tawo.” <sup>10</sup>Tiban na dira atavo as kavata na sia do mian aya so ganit, “Laneten mo o tanoro moaya,” as kalanet na sia am nanyeng dana mapia. <sup>11</sup>Do akmaya sia navoya da no Fariseo kano eskriba am oyod da sinoli si Jesus as kapaypapanmo da dia an anglo logar da parinyen di Jesus.

**No dose sa a pinidi ni Jesus a apostoles na**  
*(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)*

<sup>12</sup>Do kanaw am nangay do asa ka tokon si Jesus a machahoahok kano machipangdaw do Dios so mayramway. <sup>13</sup>Do kamavekhas narana am tinawagan na sa o disipolos na sawri as kapamidi na so dose dira a tawagan na so apostoles. <sup>14</sup>Nia o ngarngaran da. Si Simon a ningaranan na so Pedro as kano kakteh na a si Andres. Si Santiago, si Juan, si Felipe, si Bartolome, <sup>15</sup>si Mateo, si Tomas, si Santiago a anak ni Alfeo, si Simon a asa ka Zelotes, <sup>16</sup>si Judas a anak ni Santiago as kani Judas Iscariote a iya so nayvadiw do kwanasaw a asa ka traydor.

**No nakapananawo kano nakapanovatova ni Jesus**  
*(Mateo 4:23-24)*

<sup>17</sup>Omosok dana sa am naytetnek si Jesus do asa ka logar a karatayan na a kadivonan da no disipolos na sawri kano oyod a aro a tawotawo a nangay a domngey sia kano mapatovatova. Yapo sa o tawotawo saya do atavo a kavahayan do Judea kan do Jerusalem. Mian pa sa o yapo do kavahayan sa no Tiro kano Sidon a nia sa so machimangket na do taaw. <sup>18</sup>Aran sira o sindepan no mararahet a espirito am napia sa. <sup>19</sup>As chinahoho da sia todohen, ta aran do katodo da pa sia am matova dana sa no ipakapamarin na as tinovatova na sa atavo.

**No sivog a mapalak a tawo**  
*(Mateo 5:1-12)*

<sup>20</sup>Tiban na dira do disipolos na saya as kavata na sia,  
 “Mapalak kamo a makasiya, ta inio o somnivotog a machangay do paypatolan no Dios.

<sup>21</sup>“Mapalak kamo a mapteng sichangoriaw, ta makamia kamo anti a di dana mapteng.

“As mapalak kamo a tayto a mangsangсах, ta mian anti o kasoyosoyotan nio.

<sup>22</sup>“Mapalak kamo an kontrahen kamo no tawo as kaskеh da ninio as kaparahet kano kapakavatavata da so marahet dinio a makayamot do kawnot nio do Naytawo aya, <sup>23</sup>a akma so pinarin da no apoapo da sa dira do profeta. Mayayak kamo as kaoyod nio a masoyot takwan oyod a rakoh o primio nio do hanyit.

#### No sivog anti a makasi a tawo

<sup>24</sup>“Asna inio a maynakem, ay so pangananawa no marawat nio, takwan do tana aya am pinagostoan nio o karakohan nio.

<sup>25</sup>“Inio a maybastante so kanen sichangoriaw am mapteng kamo anti.

“So pakasi nio a tayto a mayayak sichangoriaw, ta ito o kapakasiasi kano katanyis nio.

<sup>26</sup>“Inio a oyod a dayen no tawo, ay so pakasi nio anti, ta nia mismo o pinarin da kaychowa no apoapo da sa dira do oyod da saya dayen a kadakadaday a profeta.

#### No kaddaw ta no komontra diaten

*(Mateo 5:38-48; 7:12a)*

<sup>27</sup>“Vatahen ko dinio atavo o kaddaw nio nira no komontra dinio as kapamarin nio so mapia dira do somoli ninio. <sup>28</sup>Ipachahoahok nio sa do Dios o omavavay as kano maysarasaray dinio. <sup>29</sup>An pitpiten da o pisnyi mo am itoroh mo pa o viit na. An pohsen da o lamit mo am itoroh mo pa o katapid na. <sup>30</sup>Torohan mo sa o mangahes so sidong dimo as an mian sa o omotap dinio do warawara nio am akdawen nio pava o tadi na.

<sup>31</sup>Parinyen nio do kapayengay nio o ichakey nio a parinyen da dinio.

<sup>32</sup>“Ta ara paro pachitatadkan na mapia an nawri sa o ichaddaw nio o maddaw ninio? Sira o mararahet so dadakay am ichaddaw da pa sa o maddaw nira. <sup>33</sup>Ango paro inakyan nio nia an voyvoh sa pamarinyan nio so mapia o mamarin so mapia dinio. Parinyen da pa ya no makagatogatos a tawo. <sup>34</sup>An nawri sa o pavohoren nio o yanan no mahap nio a ganansia am ango pachitatadkan na nia a mapia. Parinyen da pa ya no tawotawo sa a marahet so kaparin no viay. <sup>35</sup>Vatahen ko dinio ta logar nio sa ichaddaw o komontra dinio as kapamarin nio so mapia as kapavohod nio a dia panapanaya so tadi na. Ta an nia o parinyen nio am oyod anti a rakoh o vahes nio as katawag anti dinio a kamanganakan no mato aya a Dios a iya so oyod a matanoy kano masisien dira do dia solib a mamahemahes kanira no mababayo. <sup>36</sup>Masisien kamo a akma so kasisien no Ama nio a Dios.



### No kadi omhosga do kadwan

(Mateo 7:1-5)

<sup>37</sup>“Manhosga kano mamaroparo kamoava tapian di kamo a kahosgan. Mapakabo kamo tapian kapakaboan kamo. <sup>38</sup>Tomoroh kamo tapian torohan naynio no Dios so vahes a manghavas pa kano tinoroh nioaya. Ta no adpang nio a marawat am omononot do itoroh nio.”

<sup>39</sup>Vinata na pa o akmaya sia a parabola. “Maparin paro a pawnoten no mavota o kapalit na mavota as kadi da magagtosan? <sup>40</sup>No nanawhen am matoato ava kano omnanawo sia, pero an makakomple do pachinanawan o estudiante aya am machalit paroava anti sia do maistro naya?

<sup>41</sup>“Ango paro ichasonosong no kavoya nio so podin no kadwan as kadi nio makavoyan so akmayay poget a mian do mata nio. <sup>42</sup>Anmana ango vatan nio so, ‘Pakarohen ko o podin moaya, kakteh,’ as kadi nio makavoyan so akmayay poget a podin nio. Mayanong paroava o kapanma nio pa sia pakarohen o poget aya do mata nio tapian masonosong o kapakaro nio so podin no kakteh nio, inio a toman?

<sup>43</sup>“Ara paro makan so asi a kayo a omsi so dia kan anmana ara paro dia kan so asi a omsi so maparin a kanen? <sup>44</sup>No kayo am masinchad do asi da. No obas am yapo ava do kamanolok. <sup>45</sup>No asa ka mapia a tawo am mamarin so mapia a nia so sivog a ichakey na parinyen asna no tawo a marahet so kaparin am mamarin so marahet a nia so sivog a mian do aktokto na. Ta an ango o mian do aktokto no asa ka tawo am nawri pa o pavatahen na.

### No somnivog a disipolo

(Mateo 7:24-27)

<sup>46</sup>“Ango tawagan nio diaken so ‘Apo namen’ as kadi nio onotan do vatahen ko dinio. <sup>47</sup>Atavo a domngey diaken as kawnot da do vatahen ko dira am nia o kakman na. <sup>48</sup>Akmay asa ka tawo a napatnek so vahay a napakarahem kano napakahni so soyid na do bato as do kawara no rakoh a ayo am aran kalidlid na am arava takwan napia o nakapatnek sia. <sup>49</sup>Pero sira o makadngey so vatahen koaya as kadi da onotan dia am akma sa so nayvahay a abo so soyid. As do kawara no ayo am naloyo as karakoh no nararayaw a trabaho.”

### No rakoh a saray no apohen da no sinjalo a iRoma

(Mateo 8:5-13)

**7** <sup>1</sup>Do nakatayoka na a omnanawo sira so aro saya tawotawo am nangay do Capernaum. <sup>2</sup>Mian dawri kanaw o asa ka apohen da no sinjalo no Roma a mian so pachirawatan a oyod na ipakamia as oyod a mahara a maganit a maychahedheran. <sup>3</sup>As do nakadngey na so komapet

di Jesus am tinovoy na sa o maato so anongen dira do Judeo a omahes ni Jesus a mangay a omtovatova so pachirawatan naya. <sup>4</sup>Mavoya da si Jesus am pinachisiasian da a mangay as kavata da sia, “Mayanong do tawo aya o kangay mo a omtovatova so pachirawatan naya, <sup>5</sup>ta ichaddaw na yaten a Israelita as kano iya pa o napatnek so sinagoga taya.” <sup>6</sup>Nachitoneng si Jesus a mangay as do katori darana masngen do vahay aya a angayan da am napaytovoy o apohen aya so kaychayvan na a omvayat sia a mapatoyo sia dia o, “Maysalosaloval ka pava mo Apo a somdep do vahay ko, <sup>7</sup>ta aran no kapachisalap ko dimo am mayanong akoava asna tod mo na vatahen o kapia na am matova dana anti ori, <sup>8</sup>takwan yaken am maintindi ko o kapakapamarin no chirin no asa ka tawo a makayamot do kayan no adngedngeyen ko a matoato kaniaken as kayan da no sinjalo a mandoan ko. Ta do kavata ko so, ‘Mangay ka na,’ anmana, ‘Mangay ka dia,’ am kawnotan ya, as aran sira o pachirawatan ko am parinyen da o vatahen ko.” <sup>9</sup>Do nakadngey sia ya ni Jesus am naychaknin. Tiniban na sa o aro aya a tawotawo a omonot sia as kavata na sia, “Vatahen ko dinio ta aran do Israel am tayto pa abo o makakma sia so karakoh no saray na.” <sup>10</sup>Mawara o kapakavidi da no tinovoy saya no apohen aya no sinjalo am navoya da o pachirawatan aya a napia.

#### **No anak no asa ka bioda a pinirwa a viayen ni Jesus**

<sup>11</sup>Kwanasaw am nangwan si Jesus do kavahayan no Nain. Nachirayay sa o disipolos na sawri as kano oyod a aro a tawo. <sup>12</sup>Do kasngen darana somdep do kavahayan aya am mian o iyangay da ivovon no aro a tawotawo. As no nadiman aya am voyvohen a anak a mahakay no asa ka bioda. <sup>13</sup>Do nakavoya sia ni Jesus o bioda aya am chinasi na as vatan na sia dia, “Tomanyis ka pava.” <sup>14</sup>Inasngenan ni Jesus o pilitro aya as katodo na sia do katori da minhes a mayam as kavata na sia, “Tayto koymo mandoan a mayvangan, imo a kanakan.” <sup>15</sup>Nayvangan o kanakan aya as kapayliliak na as kaparawat na sia ni Jesus do ina naya. <sup>16</sup>Naychaknin sa o tawo as kadaday da so Dios a makavata sia, “Tayto o mato a profeta no Dios diaten as tayto nawara o Dios a somidong sira o tawotawo na.” <sup>17</sup>As no akmaya sia a naporin am navahey do atavo a kavahayan no Judea as ka do omdivon sawri a kavahayan.

#### **No nakapasigoro sia ni Juan Bawtista o komapet di Jesus**

*(Mateo 11:2-19)*

<sup>18</sup>Nivahey da ya di Juan Bawtista no disipolos na saya. <sup>19</sup>Tawagan dira ni Juan o dadwa dira do disipolos na saya as katovoy na sira di Jesus a omahes nia, “Ivahey mo pa diamen an ara dana imo o vatahen aya ni Juan a mawara a yapo do Dios anmana panayahen namen pa o kawara na.” <sup>20</sup>Mawara sa di Jesus am vinata da, “Tinovoy kami ni Juan Bawtista

a omahes nia dimo an ara kono imo o vatahen naya a mawara anmana panayahen namen pa o kawara na.”<sup>21</sup> Do oras ori kanaw am tinovatova na o aro a magaganit as kapahbet na pa so marahet a espirito do kadwan as aro a mavota o pinarin na a makavoya.<sup>22</sup> Vatan sia ni Jesus dira, “Mayvidi kamo as kavahevahey nio nia di Juan o navoya kano nadngey nio saya. Makavoya dana sa o mavota. Makayam dana sa o mapiday. Natova sa o madipad as makadngey dana sa o makoteng. Sira o nadiman am mirwa sa maviay, as pawnonongen dira do makasiasi o Evangelio aya.<sup>23</sup> As ay so kapalak da kano kasoyot da no masaray niaken a abo so kamadamadanan.”

<sup>24</sup>Makakaro sa o tinovoy aya ni Juan am sinitnan na pangononongan ni Jesus o katawo ni Juan dira do aro sawri a tawotawo. Vinata na, “Sino o inangay nioaya adngeyen do desierto. Do vata nio paro as tod sia akma so viawo a omonot do pasayawan sia no salawsaw?<sup>25</sup> Nakavoya kamo paro so asa ka tawo a mapia so bihis? Omba, ta sira o mabihis am mian sa do palasio a mapaydamnay so karakohan da.<sup>26</sup> No navoya nioaya am asa ka profeta amna tod ava sia profeta,<sup>27</sup> ta nia o vatahen no nakatolas a komapet sia, ‘Tiban mo ta tovoyen ko anti sia a manma kanimo a mayprepara so kawara mo.’

<sup>28</sup>Vatahen ko dinio ta do atavo dana a nawara a tawo am arava o maypato pa kani Juan aya, pero no asa do m'ahbo dana do paypatolan no Dios am matoato kania.”

<sup>29</sup>Do nakadngey da si Juan no tawotawo as kanira no mangolekta no Roma am sinincharan da o kayapo aya do Dios no pinawnonong na as kangay da pa mapabawtismo sia,<sup>30</sup> pero sira o Fariseo kanira no masolib do onotan sa no Judeo am nisobna da o inolay no Dios as kaskeh da bawtismoan ni Juan.

<sup>31</sup>Vatan sia ni Jesus, “Ango paro o pakomparan ko so tawotawo sichangoriaw.<sup>32</sup> Maparin ko saya pakomparahen do kametdehan sa a mayayam do rarahan a makavata sia, ‘Maytogtog kami so kanta do ponsion am ichakey nioava as alit no kaskeh nio no kanta do nadiman.’<sup>33</sup> Nia o kaparin no tawo sichangoriaw a abo so ipakamia da, ta si Juan Bawtista do nakapay-ayono na am parohen da as kavata da so kayan no marahet a espirito sia.<sup>34</sup> As no Naytawo aya a di may-ayono am parohen da as kavata da sia o kaymot na do kanen kano inomen as kapachisagel na pa dira do maparo saya a mangolekta no Roma kano makagatogatos.<sup>35</sup> Amna no kasolivan no Dios am risibien da no manganohed sia.”

### **No tawo a rakoh dana so addaw**

<sup>36</sup>Niinbitan sia no asa ka Fariseo a mangay a koman do vahay da,<sup>37</sup> as do katori na daw ni Jesus am nawara o asa ka makagatogatosen a mavakes do kavahayan aya, ta do nakapanmo na so kayan daw ni Jesus am nanghap so dijaw a yanan no maynyen a pabango as kangay na daw,<sup>38</sup> a domogod do

masngen aya di Jesus a tomanyis as no hoo naya am nanalasal do kokod ni Jesus. Ninyisnyisan na ya no book nawri as karek na dia as kapangay na pa dia so pabango o kokod nawri. <sup>39</sup>Do nakavoya na sia ya no mininbita aya di Jesus a Fariseo am vinata na do aktokto na, “An somnivog o kaprofeta no tawo aya am mapanmo na sigoro an ango o katawo no mavakes aya a omponas do kokod naya.” <sup>40</sup>Amna vinata ni Jesus, “Simon, adngeyen mo yaken, ta tayto o vatahen ko dimo. <sup>41</sup>Mian sa o dadwa ka tawo a nakaotang do asa ka tawo a napavohod so kartos dira. No otang no asa aya am kinientos as no otang no asa aya am singkuenta. <sup>42</sup>Do kapayalit da a di makapaga am pinakaboan sa no napavohod aya dira as kadi narana papagan sira do otang daya. Do hahawen mo am no siyo do vata mo dira o mapipia so kapamahemahes kano kaddaw nia o napabo aya so gatos da.” <sup>43</sup>Vatan sia ni Simon, “Do hahawen ko am no tawo aya a rakorakoh so pinabo a otang.” Vatan sia ni Jesus, “Ari hosto o vinata moaya.” <sup>44</sup>Iditan na so mavakes aya as kavata na sia di Simon, “Ara mo mavoya o mavakes aya? Somindep ako do vahay moaya am arava o aran kadanom na a iyoyas mo do kokod ko asna no mavakes aya am inoyasan na o kokod koaya no hoo na as kaponas na dia no book na. <sup>45</sup>Niadkan moava yaken pero no mavakes aya am nibhes na pava adkan o kokod koaya a nakayapo do kasdep ko. <sup>46</sup>Arava o pabango a pinangay mo do oho koaya pero pinangayan na so pabango o kokod koaya. <sup>47</sup>Dawa vatahen ko ta no aro a gatogatos na am chinapakaboan as mavoya ya do rakoh a addaw na niaken. Asna no chinapakaboan aya so dekey am tayto dekey o addaw na.” <sup>48</sup>Vatan sia ni Jesus do mavakes aya, “No nadpon a gatogatos mo am pinakaboan dana.” <sup>49</sup>Vatan da sia no kadwan sawri a machihanghang dia, “Sino paro ya a omahahaw so kapakabo na so gatos.” <sup>50</sup>Vatan na sia do mavakes aya, “No saray mo o tayto mo pinakarawat so kalibrian. Mangay ka na a maydamnay so aktokto.”

### No mavavakes a somnidong si Jesus

**8** <sup>1</sup>Nakarahan ya am nangay si Jesus a mapawnonong so Evangelio aya a komapet do paypatolan no Dios do matatarek a kavahayan as no dose saya am nachirayay sa sia. <sup>2</sup>Mian pa sa o nachivan a mavavakes a tinovatova na do ganit da kano pinakaroan na sa so mararahet a espirito. No asa dira am si Maria Magdalena a pinakaroan so papito a ka mararahet a espirito. <sup>3</sup>Si Juana o asa a kakovot ni Chuza a mato a pachirawatan ni Patol Herodes, si Susana as kano aro pa sa kadwan a tomoroh so sidong dira da Jesus kanira no dose saya.

### No parabola no tinokos (Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-12)

<sup>4</sup>Do naypisa a nakakpeh da no aro a tawotawo a yapo do matatarek a kavahayan am tinoroh na o akmaya sia a parabola. <sup>5</sup>“Mian o asa ka tawo a nangay a manokos. As do tinokos naya am mian sa o nangay do panahanan a nia so chinalasagan da no manahan dawri as no kadwan

am chinan da no manomanok. <sup>6</sup>Mian sa o nagagtos do kabatoan a nia sa so nakalo a mahayo do kakolay no yanan daya. <sup>7</sup>Mian sa o nangay do kamanolokan a nia so nakalo a madiman do kahonghong dira no pachisohotan daya tamek. <sup>8</sup>As mian sa o natokos do mapia a tana a nia so napia so katovotovo as kapakasi na so oyod a aro.” Do pinakavosan sia ni Jesus am pinakaliak na vatahen, “Kapiahen nio o kapanngay nio kano kaintindi nio sia.”

<sup>9</sup>Inahes da no disipolos na saya an ango o ichakey na vatahen no parabola naya. <sup>10</sup>Vinata ni Jesus, “Mapia kamo ta ipapanmo dinio o komapet do paypatolan no Dios asna dira do kadwan am panerbian sa so parabola tapian di da voya o tori da tiban as kadi da makaintindian so madngay da. <sup>11</sup>Niaya o inmonmoan no parabola aya. No tinokos aya am no Chirin no Dios. <sup>12</sup>No nangay aya do panahanan am irepresenta na sa o makadngay so Chirin aya no Dios a dia omonong dia o Chirin aya as do kawara ni Satanas am pakarohen na ya dira tapian di sa manganohed a nia so ichalibri da. <sup>13</sup>No nangay aya do kabatoan am irepresenta na sa o masoyot a omrisibi so Chirin aya pero nakatneb ava ya dira so mapia as do kawara no tentasion dira am masonong da tadichokoran. <sup>14</sup>No nangay aya do kamanolokan am irepresenta na sa o omrisibi so Chirin aya amna makayamot do matatarek a ichalijat kano ichahoho da do mondo aya a akma so kaynakman kano kayayakan am katavonan o saray daya as kadi narana makatovoan no saray daya. <sup>15</sup>No natokos aya do mapia a tana am irepresenta na sa o domngay so Chirin aya as kapawiyod da sia onotan do viay da as kayan no kavoyan sia dira.

### No parabola no relaken

*(Marcos 4:21-25)*

<sup>16</sup>“Arava o mandeb so relaken as kataheb na dia anmana pangayen do ahbo no kama asna pangayen naya do pakavoyan nia no somdep. <sup>17</sup>Arava o tayotayohen a di anti a maytotwaw as no atavo a sekreto am mapanmo anti. <sup>18</sup>Makapatak kamo do kaparin no kapanngay nio, takwan an sino o manngay as kapanganohed na am mayparakoh o nanawan sia as sira o dia manngay as kadi da manganohdan am pakarohen pa o ichapatak da.”

### No somnivog a ina kano kakakteh sa ni Jesus

*(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)*

<sup>19</sup>Kwanasaw am nawara o ina na kanira no kakakteh na sawri a mahahakay a makey a mangay sia amna nakasngen sava do kaaro no tawo. <sup>20</sup>Vatan da sia di Jesus, “Tayto sa ina mo kanira no kakakteh mo do gagan a makey a makavoya dimo.” <sup>21</sup>Amna vinata ni Jesus, “No ina ko kanira no kakakteh ko am sira o domngay kano omonot do Chirin no Dios.”

**No milagro ni Jesus do kabkasan**  
*(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)*

<sup>22</sup>Do naypisa am vinata na o kapayatovang da as somnakay sa do asa ka falowa. <sup>23</sup>Mahawod dana sa am nakaycheh si Jesus amna naychehat a mayparahet o kawan as kasitnan da manngannga do kasakay dana dira no danom. <sup>24</sup>Nangay sa di Jesus a omyokay sia as kavata da sia, “Apo, Apo, madiman ta!” Nayvangan si Jesus as kamando na dia o salawsaw kano abkas aya as nanyeng dana a mangheteng as kapaypadinak na. <sup>25</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Ango ichabo no saray nio.” Namu sa kan naychaknin sa as kavata da sia do kadwan dira, “Sino paro ya a maparin a mapabhes so salawsaw kano abkas do mando na!”

**No milagro ni Jesus do asa ka Gadareno**  
*(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)*

<sup>26</sup>Kwanasaw am mawara sa do Gadara a asa ka kavahayan a katovang no Galilea. <sup>27</sup>Kagtin ni Jesus am mian o mahakay a yapo do kavahayan aya a minvayat sia. Sindepan ya no aro a mararahet a espirito as arava o onayen na as matda ava ya do idi ta do sementerio. <sup>28</sup>Mavoya na si Jesus am nangyangyaw as kakheb na do salapan na as kavata na sia, “Jesus a Manganak no mato a Dios, ango ichakey mo diaken. An maparin am kastigoan moava yaken,” <sup>29</sup>takwan do nakavoya sia ni Jesus o tawo aya am nimandoan na sa a komaro o mararahet aya a espirito sia. No tawo aya am aro o omguardia dia as kakadena na amna makavolaw as kangay na do desierto as masanib sia a paynolayan no mararahet saya espirito. <sup>30</sup>Ahsan nia ni Jesus o ngaran na am no tinbay na am, “Yatoyatosen,” takwan oyod sa aro o somindep sia a mararahet a espirito. <sup>31</sup>Nachisiasi sa o mararahet saya espirito do kadi na tovoyan sira ni Jesus do yanan daya no kakastigoan, <sup>32</sup>as dawri inahes da tovoyan sira ni Jesus o oyod sawri aro a bago do masngen aw a tokon. <sup>33</sup>Komnaro sa o mararahet saya espirito do tawo aya as kangay da somdep dira do bago saya as naychapayapayayo sa o bago saya a mayjogtos do kakarangan as chinamotan sa atavo.

<sup>34</sup>Do nakavoya da sia ya no machonong ori dira am nayayo sa mangay a maybalita nia do idi kan do kadwan a logar. <sup>35</sup>Nangay sa o aro a tawotawo a tomidib do akmaya sia naporin as mawara sa di Jesus am tori a maydisna o tawo aya a adan a yanan da no espirito a tori dana machipasonong as kayan dana no onayen na. Do akmaya sia napaparin am namo sa o tawotawo saya. <sup>36</sup>As sira o nakavoya so naporin aya am pinayvahevahey da o nakapia no tawo aya a sindepan no mararahet sa espirito. <sup>37</sup>Oyod sa namo o tawotawo saya do kavahayan sa a omdivon do Gadara aya as inahes da o kakaro narana dira ni Jesus as somnakay do

falowa a komaro. <sup>38</sup>No tawo aya a napia am oyod a nahoho a machivan dana di Jesus amna vinata na sia, <sup>39</sup>“Mayvidi ka dinio as kangay mo a mapapanmo sia o makakniknin aya a pinarin no Dios dimo.” Nangay o tawo aya as kapapanmo na nia do atavo do kavahayan aya o pinariparin sia ni Jesus.

**No dadwa a rakoh so saray ni Jesus**

*(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)*

<sup>40</sup>Mawara si Jesus do viit naya am tori dana sa aro tawo a omnanaya so kapayvidi na a nangay a omvayat sia. <sup>41</sup>As mian o nangay sia a asa ka adngedngeyen da do sinagoga a mayngaran so Jairo. Nangay a domogod as kakheb na do kokod ni Jesus as kahoho na nia o kangay ni Jesus do vahay na, <sup>42</sup>ta no voyvohen aya anak na a mavakes a dose so awan am tori a maychahedheran.

Do kayam dawri am maysisidin o oyod sa aro a omononot sia. <sup>43</sup>As mian o mavakes a maganit a dose dana ka kawan so kapayraraya as arava o makatova so ganit naya. <sup>44</sup>Nangay do tadichokoran aya ni Jesus as katodo na so payis no lamit na am nanyeng a mapia. <sup>45</sup>Vatan sia ni Jesus, “Sino tomnodo ori diaken.” Do kabo no tomoneng nia am vinata ni Pedro, “Apo, tayto aro tawo a maysisidin do masngen aya dimo a sira sigoro so nakasalid dimo.” <sup>46</sup>Vatan sia mirwa ni Jesus, “Tayto tomnodo diaken, ta tori ko nadidiw o nakakaro diaken no ipakapamarin.” <sup>47</sup>As do kahahaw sia no mavakes aya o kadi na makatayoan am nangay a domogod a komheb as omlayin a makavata sia o pakayapoan no tinodoan na sia as kavahey na nia o nakanyeng na a matova. <sup>48</sup>Vatan sia ni Jesus sia, “Manganak, makayamot do saray mo am natova ka. Maparin ka na mangay a abo so kamoamo.”

<sup>49</sup>Do katori naya mayliliak ni Jesus am nawara o asa ka mahakay a yapo do vahay ni Jairo a makavata sia, “Nadiman dana o manganak mori asna salovalen mo pava o Maistro aya.” <sup>50</sup>Vatan sia ni Jesus di Jairo, “Mangsah kava as ichasaray mo na yaken, ta mapia anti ori.” <sup>51</sup>Makarapit sa do vahay aya ni Jairo am voyvoh sa Pedro, Juan, Santiago as kano inyapoan no metdeh aya o pinya ni Jesus a somdep. <sup>52</sup>As mian sa maytavotavo a tomanyis o tawo sawri daw as kapayvinovinoho da dia. Amna vinata ni Jesus, “Tomanyis kamoava ta nadiman ava ya asna tod a makaycheh.” <sup>53</sup>Amna chinayak da si Jesus no tawotawo saya do kapanmo da sia o nakadiman dana no metdeh aya. <sup>54</sup>Inahap ni Jesus o tanoro no nadiman aya as kavata na sia, “Metdeh, mayvangon ka.” <sup>55</sup>Nanyeng a mayvidi sia o pahad na as kapayvangon na. As vinata ni Jesus o katoroh da do metdeh aya so kanen na. <sup>56</sup>Oyod sa naychaknin o inyapoan no metdeh aya as niyokoyokod sa ni Jesus a di mayvahevahey nia do aran sino o akmaya sia a namarin.

**No nakatovoy sira ni Jesus o dose sa a ka disipolos na**  
(*Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13*)

**9** <sup>1</sup>Tinawagan na sa ni Jesus o dose saya as katoroh na dira so ipakapamarin kano anohed a manovatova kano mapahbet sira so mararahet a espirito, <sup>2</sup>as katovoy na sira a mangay a mapawnonong sia o paypatolan no Dios kano manovatova. <sup>3</sup>Vinata na pa dira, “Manayvi kamoava so serserbien nio do biahe nioaya akma so kanen kano kartos as kano kadwan pa sa a kaylangan nio. <sup>4</sup>Ta do rapitan nio a vahay am dawri o katdan nio a manda do kakaro nio do kavahayan aya. <sup>5</sup>As sira o maskeh a omrisibi dinio am karoan nio sa a mapapaspas so ahbek do kokod nio a nia anti so testigo a laban dira.” <sup>6</sup>As nangay sa do matatarek a kavahayan a mapawnonong so Evanghelio aya as kano manovatova so magaganit.

**No hahawen ni Herodes di Jesus**  
(*Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29*)

<sup>7</sup>Nadngey ni Patol Herodes o akma saya sia mapaparin as oyod naya chinarovel takwan mian sa o makavata sia o ka si Juan Bawtista na nia a minirwa a maviay. <sup>8</sup>Mian sa o makavata sia o ka si Elias na anmana nayvangan o asa dira do profeta sa kaychowa. <sup>9</sup>Vatan sia ni Herodes, “Pinakteb ko o lagaw ni Juan asna sino paro pa o madngedngey koaya a aro so mapaparin.” As makayamot dia am chinahoho ni Herodes o kavoya na si Jesus.

**No milagro a kapakan sia ni Jesus o 5,000**  
(*Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14*)

<sup>10</sup>Do nakapayvidi darana no dose saya a ka apostoles do tinovoyan naya sira am vinahey da di Jesus o atavo a pinariparin da. As pinayvan na saya so matayo a mangwan do asa ka dekey a kavahayan a mayngaran so Betsaida. <sup>11</sup>Amna do nakadngey da sia ya no aro saya tawotawo am inotan da sa Jesus. Niyavayava saya ni Jesus as kapawnonong na sia dira o kaparin no viay do panayahboan no paypatolan no Dios as katovatova na sira so mian so ganit dira. <sup>12</sup>Do kapaypamakoyab naranawri am vinata da no dose aya di Jesus, “Pawdien mo na sa o tawotawo saya tapian mangay sa manta do kavahayan aya so kanan da kano ngayan da sichamahep takwan takey do yanan taya.” <sup>13</sup>Amna vinata dira ni Jesus, “Torohan nio sa so kanen da.” Itbay da a makavata sia, “No voyvoh a mian dia am dadwa ka among as kano dadima a ka tinapay asna katadkan na an akmay mangay kami a manadiw am arava o ipakan ta sira.” <sup>14</sup>No vidang da no tawotawo saya am mararani a dadima livo a ka mahahakay.<sup>b</sup> Vatan na sia dira do disipolos naya,



“Paychagrogropohen nio sa a maydisna a tay-sisingkuenta.” <sup>15</sup> Pinarin da ya. <sup>16</sup> Hapan sia ni Jesus o dadima aya a ka tinapay as kano dadwa ka among as katangay na do hanyit a mamahemahes as kakchikchid na sia as katoroh na niaya dira do disipolos na saya a payatayen dira do tawotawo saya. <sup>17</sup> As nabsoy sa atavo as mian pa o nikpeh da no disipolos aya a dose a ka alat a panda da.

**No vinata ni Pedro a kasincharan na si Jesus**

*(Mateo 16:13-20; Marcos 8:27-30)*

<sup>18</sup> Do naypisa do kasirasira da am mian a machahoahok si Jesus. Kwanasaw am ahsan na sira so disipolos na saya a makavata sia, “Ango o kasincharan da diaken no tawotawo.” <sup>19</sup> Vatan da sia, “Si Juan Bawtista ka kono amna mian sa o makavata sia o ka si Elias mo. Mian pa sa a makavata so nakapayvangon mo a asa dira do profeta sa kaychowa.” <sup>20</sup> Ahsan nia ni Jesus dira, “Onas inio, anggo kasincharan nio diaken.” Itbay ni Pedro a makavata sia, “Imo o Cristo aya no Dios.” <sup>21</sup> Yokoyokoran nira ni Jesus do kadi da mayvahevaheyan no akmaya sia, <sup>22</sup> as kavata na pa sia, “No Naytawo aya am natongdo a mayparahan do aro a pakasisian da sia ta sobnahen da anti sia no adngedngeyen kanira no maato a papali kano eskriba sa as kadiman anti sia amna do ichatdo na a karaw am mirwa a maviay.”

<sup>23</sup> Vatan na sia dira, “An sino o omonot diaken am tadichokoran narana o tanyan na ichapia as katagrara na sia a kararaw o natongdo a kros na as kavidin na omonot diaken. <sup>24</sup> Ta an sino komita sia librien o karakohan na am abohen na anti ya as an sino ombo so viay na a makayamot diaken am iya anti o somnigog a makarawat so viay. <sup>25</sup> Ta anggo paro o inakyan nia no asa ka tawo an mahap na o atavo a mian do mondo aya as kabo na so mismo na pahad. <sup>26</sup> As an sino o machisnek niaken kano chirin ko am ipachisnek pa anti sia no Naytawo aya an mawara o kapayvidi na a oyod a makapamarin as pachirayayan da no anheles kano ipakapamarin no Dios Ama. <sup>27</sup> Vatahen ko dinio ta mian sa dinio o di pa anti a diman a manda do kavoya da so kapaypatol no Dios.”

**No nakatadi dia o makakniknin a katitiban ni Jesus**

*(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)*

<sup>28</sup> Nakarahan o wawaho a karaw do nakavata na sia ya am pinayvan sa ni Jesus sa Pedro, Juan as kani Santiago a tomayara do asa ka tokon a machahoahok. <sup>29</sup> As do kayan na machahoahok ni Jesus am chinatadian o katitiban na as kapayvadiw no onayen nawri a oyod a marelak, <sup>30</sup> as kayan da no dadwa ka tawo a nangay a machisisirin sia. As no tawo saya am sa Moises kani Elias. <sup>31</sup> Machitarek o katitiban da nia as no vinata daya di Jesus am no komapet do manam aya a payparahanan na pakasisian do Jerusalem as kano

kalogar da omdiman sia. <sup>32</sup> Sa Pedro kanira no rarayay na saya am nakaycheh sa<sup>c</sup> as mayokay sa am navoya da o machitatarek aya kano makakniknin a katitiban ni Jesus as kavoya da pa sira so dadwa aya a ka rarayay na. <sup>33</sup> Komarokaro dana sa Elias kani Moises am vinata ni Pedro di Jesus, “Apo, tayto mapia o kayan taya dia asna mamarin ta so mayponged a yanan nio ka da Moises kani Elias.” Am niktokto nava ya ni Pedro a manam so nakavata na sia. <sup>34</sup> Do katori na pa a mayliliak am mian o demdem a minolib sira as oyod sa namo. <sup>35</sup> Dekey as kayan no liak a yapo do demdem aya a makavata sia, “Niaya o Manganak ko a oyod ko ipakamia. Adngeyen nio sia.” <sup>36</sup> Nakarahan o liak aya am navoya da si Jesus a tori dana maychatani. As no akmaya sia napaparin am pinayvahevahey dava kanaw.

### **No metdeh a pinakaroan ni Jesus so marahet a espirito**

*(Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27)*

<sup>37</sup> Do ichadadwa na a karaw do kawsok da do tokon aya am mian sa o aro a tawotawo a nachivayat sia. <sup>38</sup> As mian o asa ka tawo a tomawatawag di Jesus a makavata sia, “Maistro, an ichasi mo yaken am tiban mo pa o manganak koaya ta voyvoh ko ya a manganak, <sup>39</sup> as sindepan sia no marahet a espirito a nia so mapangyangyaw sia kano mapaneglang sia as kasbo no vivi na. Dekey o kapaywayam sia no espirito aya as oyod na ya a ipakasiasi, <sup>40</sup> as inahes ko na sa o disipolos moaya a mapakaro so espirito aya am namarin dava.” <sup>41</sup> Vatan sia ni Jesus, “Tayto ko pachimaboan o saray nio as kasadit nio a paynananawhen. Manda paro pa an mango o kapachichasa ko dinio as kano kapaynananawo ko dinio! Iyangay mo diaken o anak moaya.” <sup>42</sup> Do kapaypasngen sia no metdeh aya am pinodid sia no marahet aya espirito as kapaneglang na sia. Amna nimando ni Jesus o espirito aya as katovatova na so metdeh aya as kapresenta na sia do ama naya. <sup>43</sup> Oyod sa naychaknin o tawotawo saya do ipakapamarin aya no Dios.

### **No nakapapanmo nia ni Jesus o manam a pandidiwan na**

*(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)*

Do katori da pa mangononong dia no tawotawo saya o makakniknin aya namarin am vinata ni Jesus do disipolos na saya, <sup>44</sup> “Katovidan nio o akmaya sia vahevahey ko, ta no Naytawo aya am paynolayan anti a atetekan no tawotawo.” <sup>45</sup> Amna arava o chinaintindian da so vinata aya ni Jesus, ta mian o minvalat sia ya do kaintindian da sia amna kanitan dava ya iyahes an anggo ichakey na vatahen.

### **No somnivog a m'ato dana**

*(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)*

<sup>46</sup> Kwanasaw am mian o kapaysepasepang da no dose saya an sino o m'ato dana dira. <sup>47</sup> Amna do kapanmo sia ni Jesus o mian do aktokto da

<sup>c</sup> 9:32 Anmana: oyod sa madoho amna niposposan da o kadi da makaychehan.

am nanghap so asa ka metdeh do katangked na, <sup>48</sup>as kavata na sia dira, “An sino omyavayava so akma saya sia a metdeh do ngaran ko am tayto na yaken a sincharan kano rawaten. As an sino sominchad diaken am sincharan na o tomnovoy aya diaken, takwan no adpang no sivog a katoato no asa ka tawo am no kapamahbo na so karakohan na a sominchad do kadwan.”

<sup>49</sup>Vinata ni Juan di Jesus, “Apo, nakavoya kami so asa ka tawo a mapahbet so marahet a espirito do ngaran mo amna nipenpen namen takwan rarayay namen ava ya.” <sup>50</sup>Vatan sia ni Jesus, “Mayanong nioava ya penpenen takwan an ara naynio di sobnahan am rarayay nio pa ya.”

### No nakadi da risibian si Jesus do kavahayan da no Samaritano

<sup>51</sup>Do kapaypasngen narana no kapayvidi ni Jesus do hanyit am komnaro pava do aktokto na o kangay na do Jerusalem. <sup>52</sup>Napaytovoy so manma kania a mayprepara so kawara na do kavahayan da no Samaritano, <sup>53</sup>amna nirisibi dava sia daw do kaoyod na matalamad sia no kahoho na mangwan do Jerusalem. <sup>54</sup>Do nakavoya da sia da Juan kani Santiago o akmaya sia kaskeh da romawat si Jesus am vinata da, “Apo, maparin paroava an akdawen namen o kagtos no apoy a yapo do tohos a tomemtem sira?” <sup>55</sup>Amna tiniban sa ni Jesus as kahoya na nira, <sup>56</sup>as nangay sa do matarek dana a kavahayan.

### No raradin da no tinawagan sa ni Jesus

*(Mateo 8:19-22)*

<sup>57</sup>Do katori da mayam do rarahan am mian o nangay a makavata sia di Jesus, “Omonot ako dimo do atavo a pangwanan mo.” <sup>58</sup>Amna tapian mangtokto am vinata sia ni Jesus, “Mian o maychaponged a yanan da no vinyay as kano manomanok pero no Naytawo aya am arava o savatan na vahay.”

<sup>59</sup>Vatan sia ni Jesus do asa ka tawo, “Omonot ka diaken,” amna vinata no tawo aya, “Sichangoriaw ava ta pachonongan ko pa o ama ko.” <sup>60</sup>Amna vinata sia ni Jesus, “Nolay mo sa o logar a omsikaso so komwan do akma saya sia<sup>d</sup> asna imo am iyangay mo a pawnonongen o paypatolan aya no Dios.”

<sup>61</sup>Mian pa o asa a nakavata sia, “Omonot ako anti dimo mo Apo, asna iyangay ko pa ivahey do vahay.” <sup>62</sup>Amna vinata sia ni Jesus, “Mayanong ava do paypatolan no Dios o asa ka tawo a akmay maytaketakey a mapasitnan so aradohen na as kasonong na masaloval a di dana ompatongtong sia.”

---

<sup>d</sup> 9:60 Do Griego: Nolay mo sira o nadiman a omvovon nira no nadiman.

**No 72 sa a tinovoy ni Jesus a mananawo**

**10** <sup>1</sup>Nakarahan ya am namidi pa si Jesus so setenta y dos<sup>e</sup> a tovoyen na sa manma a tomahidwa do atavo sa kavahayan a manam na sa angayan. <sup>2</sup>Vinata na dira, “No katovoyan nioaya am akmay oyod a rakoh a panyanian as kayhahawan da no manyani. Akdawen nio pa do taydira so yanien aya o kapaytovoy na pa so aroaro a maytrabaho. <sup>3</sup>Mangay kamo anti as kanakmen nio ta akma kamo anti dedekey a karnero a machipanghovok dira do volaw a chito. <sup>4</sup>Manayvi kamoava so kartos anmana todango a warawara kano serserbien nio as makadirecho kamo do tovoyan koaya dinio. <sup>5</sup>Do atavo a asdepan nio a vahay am akdawen nio o bendision dira no Dios. <sup>6</sup>Sira o romawat so kabendision nioaya dira am marawat da anti o bendision aya pero dira do maskeh nia am arava o marawat da. <sup>7</sup>Do omrisibi saya dinio am mavidin kamo dira a romawat so pantaren da dinio. Ta no mangay aya a maytrabaho am mayanong a makarisibi so sinsinmo no trabaho na. Aro ava vahay o rapitan nio asna asa ka vahay do asa ka kavahayan. <sup>8</sup>Do kavahayan sa a omrisibi dinio am risibien nio pa o pantaren da dinio. <sup>9</sup>Manovatova kamo as kapawnonong nio sia ta no kapaypatol no Dios am masngen dana dira. <sup>10</sup>Asna an mian sa o kavahayan a maskeh a omrisibi dinio am mangay kamo do rarahan sa no kavahayan saya a makavata sia, <sup>11</sup>‘Papasasen namen o ahbek do kokod namen a nia so sinyal a laban dinio as katanggalen nio ta no kapaypatol aya no Dios am masngen dana.’ <sup>12</sup>As do ito araw no kapaysekasekad am mapapaw anti o marawat no Sodoma as kano kavahayan saya.

<sup>13</sup>“So pangananawa no pamandan nio a tawotawo no Corazin kano Betsaida! Ta an no makakniknin sa a pinarin ko dinio as namarin sa do kavahayan no Tiro kano Sidon am nanehseh sawri as kayan no kavoyan sia dira. <sup>14</sup>Amna ara kamoava nanehseh, dawa mapapaw anti o marawat a hosga no Sidon kano Tiro. <sup>15</sup>As inio a taga-Capernaum a omahahaw so kaoyod nio anti a mato so onor am ipoha kamo anti do inferno.

<sup>16</sup>“Sira o domngey dinio am yaken o mismo da adngeyen. An sino o machisobna dinio am yaken o mismo na sobnahan as an sino somobna diaken am sobnahan na o tomnovoy aya diaken.”

**No pinarin da no 72 sawri**

<sup>17</sup>Mayvidi sa o setenta y dos aya<sup>f</sup> am oyod a rakoh o kasoyosoyotan da as kavata da sia, “Apo, aran sira o mararahet a espirito am kamandoan

---

<sup>e</sup> 10:1 Do kadwan sa a manuscript am: setenta.    <sup>f</sup> 10:17 Do kadwan sa a manuscript am: setenta.

namen sa do ngaran mo.”<sup>18</sup> Vatan sia ni Jesus dira, “Navoya ko si Satanas a akmay chidat a magagtos a yapo do tohos.<sup>19</sup> Ta tinovoy koynio a mian so ipakapamarin as aran no binino sa a boday am arava o mapaparin da dinio as alit pa no kabo no mapaparin da dinio no omlaban saya diaten.<sup>20</sup> Amna nawri ava o oyod a rakoh a paysoyosoyotan nio o nakahomis nio sira so mararahet a espirito asna no katayto narana nakatolas no ngaran nio do hanyit.”

**No rakoh a soyot ni Jesus**  
(*Mateo 11:25-27; 13:16-17*)

<sup>21</sup>Do oras ori kanaw am oyod a rakoh o soyot ni Jesus a yapo do Masanto a Espirito as vinata na, “Mamahemahes ako dimo mo Ama a imo so Apohen do hanyit kan do tana aya, takwan no di mo pinapanmo dira do makavata so kasosolib kano kato no pinachinanawan da am tayto mo pinapanmo dira do dekey so pinachinanawan, ta nia mo Ama o sivog a mian do mapia a inolay mo.

<sup>22</sup>“Pinainkargado na diaken no Ama ko o atavo, takwan arava o makasinchad sia so mahosto o Manganak aya an dia voyvoh o Ama. As alit pa no kabo no makasinchad sia so mahosto o Ama aya an dia voyvoh o Manganak aya as kanira no pidien na a makasinchad sia.”

<sup>23</sup>Iditan na sira so disipolos na saya as kavata na sia dira so madomi, “Rakoh o kapalak no makavoya sira so mavoya nioaya,<sup>24</sup> ta vatahen ko dinio o kaoyod dana aro no profeta kano patopatol a nahoho a makavoya kano makadngey so tayto nio saya mavoya kano madngey amna navoya dava kano nadngey da sava.”

**No tawo a somnivog a masisien**  
(*Mateo 22:34-40; Marcos 12:28-31; Roma 13:8-14*)

<sup>25</sup>Mian o asa ka tawo a rakoh so pinachinanawan do onotan sira a nakey a omhawahaway si Jesus. Vatan na sia di Jesus, “Maistro, ango o parinyen ko tapian marawat ko o viay a abo so pandan.”<sup>26</sup> Atbayan sia ni Jesus, “Ango vatahen no nakatolas a onotan ta.”<sup>27</sup> Tinbay na si Jesus a makavata sia, “Ichaddaw mo o Apo mo a Dios so pawyoren do tawol mo, do aktokto mo, do viay mo, do atavo ayet mo as kaddaw mo pa no kapayengay mo akma so kaddaw mo no mismo mo a karakohan.”<sup>28</sup> Vatan sia ni Jesus, “Tayto a hosto o tinbay moaya, as parinyen mo ya tapian mian o somnivog a viay mo.”

<sup>29</sup>Amna do kaskeh na mapahomis am vinata na di Jesus, “Sino o kapayengay koaya a logar ko a ichaddaw.”<sup>30</sup> Tinbay ya ni Jesus a makavata sia, “Mian o yapo do Jerusalem a maypakwan do Jerico a pinahpah da no bandido as katakaw da so warawara na as katod darana ngarian dia do payis no rarahan aya a vata da as nadiman.”<sup>31</sup> Kwanasaw am mawara o asa ka pali. Do nakavoya na so kaparin no tawo aya am

nanditdit do viit no rarahan aya as katod na havasan dia. <sup>32</sup>Kwanasaw am nawara pa o asa ka Levita. Tiniban na pa ya as katod narana havasan do nitetekan daya. <sup>33</sup>Pero mian o asa ka Samaritano a nakavoya sia as nasi nia. <sup>34</sup>Nangay sia as kapangay na so tovatova do rawa na saya as kahpet na sia no lamit as kapasakay na sia do kabayo naya a iyangay do asa ka vahay a ipangarkila so yanan na as kapachonong na dia. <sup>35</sup>Do omonot danaw araw am tomnoroh so kartos o Samaritano aya do tayvahay aya as kavata na pa sia, ‘Pachonongan mo sia as an ango pa o kolang do itoroh koaya dimo am pagan ko anti dimo an mayvidi ako.’” <sup>36</sup>Pakavosan na sia ya ni Jesus a omahes nia, “No siyo do vata mo dira dia o napavoya no addaw na no kapayengay na.” <sup>37</sup>“No napavoya aya so kasisien,” kwana no tawo aya. Vatan sia ni Jesus sia, “Parinyen mo o akmaya sia.”

### No bisita ni Jesus do vahay da Marta kani Maria

<sup>38</sup>Do kapaypangay daya am nakarapit sa do asa ka kavahayan a yanan no asa ka mavakes a mayngaran so Marta a iya so mininbita dira a omrapit do vahay da. <sup>39</sup>Mian o kakteh na nia a si Maria a oyod a interesado a domngey si Jesus. <sup>40</sup>Si Marta aya am nawri o ichasanga na o aro a trabaho a komwan do kapayhanda na nira no bisita na saya. Vatan sia ni Marta di Jesus, “Tori sigoro mapia an iyangay na yaken a sidongen no kakteh koaya asna no katod nava maydisnan. Vatahen mo o kapanidong na.” <sup>41</sup>Amna vinata ni Jesus, “Marta, tayto aro icharovel kano ichasanga mo, <sup>42</sup>pero asa o mayanong mo a chitahen. As no kakteh moaya si Maria am tayto na pinidi o mayanong naya parinyen as arava o mapakaro sia dia.”

### No palialitan a dasal

*(Mateo 6:9-13; 7:7-11)*

**11** <sup>1</sup>Do naypisa am mian a machahoahok si Jesus do asa ka logar. Do nakakavos narana am nangay sia o asa do disipolos na a makavata sia, “Apo, nanawhen mo yamen a machahoahok a akma so nakananawo sira ni Juan o disipolos na sa.” <sup>2</sup>Vatan sia ni Jesus, “An machahoahok kamo am nia o vatahen nio.

‘Ama, aniven o ngaran mo as mangay diamen o paypatolan mo.

<sup>3</sup>Itoroh mo pa o ichaviay namen a kararaw, <sup>4</sup>as kapakabo mo pa so gatos namen takwan pakaboan namen sa o makagatos diamen. Pavawahen mo pa yamen do katentasionan diamen.’”

<sup>5-6</sup>Vatan na sia dira, “An mian dinio o mangay do asa ka kayvan an mavak a mangahes so tod na ipantad so bisita na a nawara a yapo do biahe do kabo no tinanggal na sia, <sup>7</sup>as atbayen na, ‘Salovalen moava yaken mo kayvan. Nangneb kami na as tayto kami a makaychek kanira

no kametdehan ko sa as maparin akoava mayvangan a tomoroh dimo so iyahes moaya.’<sup>8</sup> Vatahen ko ta omhamo ava anti a mayvangan ya a makayamot ava do kapaykayvan da asna makayamot do kadi na omhesan a machisiasi no mangaylangan aya. <sup>9</sup>Akma pa saw o kavidin nio a machipangdaw, ta marawat nio o iyahes nioaya. Omhes kamoava a manita, ta mavoya nio anti o chitahen nioaya. Mavidin kamo a manogtog ta ipanyiwang kamo anti. <sup>10</sup>Ta an sino mangahes am makarawat as no manita am makavoya as no manogtog am ipanyiwang sia. <sup>11</sup>Ara do vata nio asa ka ama a tomoroh do manganak na so boday an mangahes so among? <sup>12</sup>Anmana an mangahes so otioy am torohan na paro so anopit? <sup>13</sup>An no asa ka tawo a makagatogatos as mapanmo na o katoroh na so mapia do manganak na sa am chapanngo no kasonosonong no Ama taya do hanyit a tomoroh so mapia? As no itoroh naya dira do mangahes sia am no Masanto aya a Espirito.”

**Si Jesus as kani Beelzebul**  
(*Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27*)

<sup>14</sup>Mian o tinovatova na a di makapayliliak. Pinakaroan na ya so marahet a espirito a nia so pakayapoan no kadi na makapayliliakan, as do nakapayliliak naranaya am oyod da ya pinaychaknin no aro sawri a tawotawo. <sup>15</sup>Amna mian sa dira o nakavata sia, “Mapahbet ya so marahet a espirito do ipakapamarin ni Beelzebul a iya so apohen no mararahet a espirito.” <sup>16</sup>As sira o kadwan a makey a omproyba dia an somnivotog o kaiya no Mesias aya am nangahes sa so milagro. <sup>17</sup>Pero do kapanmo na so atavo a mian do aktokto da am vinata na, “No paypatolan a sirasira so maylalaban am maypakaha a akma so kararayaw no asa ka familia a di maysosondo. <sup>18</sup>As an si Satanas as labanen na sa o rarayay na am maypango kapaytetnek no ipakapamarin na. <sup>19</sup>An oyod o vatahen nioaya a kapahbet ko so marahet a espirito do ipakapamarin ni Satanas am ara nio paroava vatahen o kaniaya no kaparin da no rarayay nio saya a mapahbet pa so marahet a espirito? Nia o mismo a tombay so vatavatahen nio saya. <sup>20</sup>As an no ipakapamarin no Dios o serbien ko a mapahbet so mararahet sa espirito am no kapaypatol no Dios am tayto dana a somnitnan dinio.

<sup>21</sup>“An mian o makapamarin a tawo a mian so armas a gwardia na do vahay kano warawara na am arava o ichavakel na. <sup>22</sup>Pero an mawara o rakorakoh pa kania so ipakapamarin a somdep sia as kahap na so armas no gwardia na sira am arava o mapaparin na as mahap o warawara na.

<sup>23</sup>“Sira o di machangay diaken am sobnahan da yaken. Sira o di machisidong do trabaho koaya am valavalaten da o trabaho ko.

<sup>24</sup>“No asa ka marahet a espirito a pinahbet am matodin ava o ngayan na as do kabo no paynehahan na am mayvidi anti sia do pinakayapoan

naya. <sup>25</sup>Do kavoya na anti so kaydamnay no tawo aya, <sup>26</sup>am mangay a manrara so papito pa ka rarayay na a espirito a marararahet pa kania a somdep do tawo aya. As no makasi aya tawo am maharahara pa o kaparin na kano nanma nawri a kaparin.”

### **No sivog a mapalak**

<sup>27</sup>Do katayto naya mayliliak ni Jesus am mian o asa ka mavakes a makavata sia so kaliaken, “Mapalak o mavakes a komnovot as napayrakorakoh dimo.” <sup>28</sup>Amna vinata ni Jesus, “No vatan ko so sivog a mapalak am sira o domngey as kano manganohed do chirin no Dios.”

### **No pamandan da no maskeh a manganohed**

*(Mateo 12:38-42)*

<sup>29</sup>Do kapaypaaro da no mangay a domngey sia am vinata na, “Tayto marahet o kaparin no tawotawo sichangoriaw ta nawri o chitahen da o kayan no ipavoya dira a makakniknin. Amna mavoya dava anti o chitahen daya a katadkan no akma so namarin di Jonas kaychowwa. <sup>30</sup>Akma so nakapaychaknin da no namarin di Jonas kanaw am paychaknin pa anti no tawotawo sichangoriaw o maparin do Naytawo aya. <sup>31</sup>Do manam a kapaysekasekad am maytetnek anti o reyna aya no Sheba a testigo dinio, ta aran oyod a mavawa o kavahayan na am inangay na adngeyen o kasolivan ni Solomon amna inio a tawotawo aya diaya am ara nioava adngeyen o mangononong aya dinio a matoato pa kani Solomon. <sup>32</sup>Alit anti no kapaytestigo da dinio no taga-Ninive takwan nasolib sa manehseh do nakadngey da si Jonas asna tayto o machipanghovok dinio a matoato kani Jonas amna ara kamoava manehseh.

### **No seh dang no karakohan**

*(Mateo 5:15; 6:22-23)*

<sup>33</sup>“Ara paro mandeb so relaken as kataheb na dia? Arava, ta no kapangay na pa sia do pakavoyan da nia no somdep. <sup>34</sup>No mata o kwinta seh dang no karakohan, dawa an serbien nio do mapia o mata nio am akmay kasehdangan o atavo a karakohan nio asna an do di mayanong o serbian nio sia am maytavo o karakohan nio o machirapas a marahet. <sup>35</sup>Dawa katiban nio o kapachipasonong no serbian nio so relaken nioaya. <sup>36</sup>As an ara kamo na do kasehdangan as kabo dana no kasarisarian dinio am tayto kamo a somnivog a kasehdangan a akma so kasehdang dinio no asa ka marial a relaken.”

### **No marahet a kaparin da no Fariseo kano eskriba**

*(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)*

<sup>37</sup>Do katori nawri mayliliak am nangay sia o asa ka Fariseo a ominbita sia a mangay a koman do vahay na as nachivan si Jesus. <sup>38</sup>Naychaknin o



Fariseo aya do nakavoya na si Jesus a dia minparin so asa ka dadakay da a kapavanaw. <sup>39</sup>Vatan sia ni Jesus, “Inioaya a Fariseo am toman mapia kamo so dadakay amna mayagom kamo as kano oyod a malalapos o aktokto nio! Mavid o mankantad nio a mavoya no tawotawo amna oyod a marahet o itayo nio a sivog nio a dadakay. <sup>40</sup>Mapanmo nio paroava ta no minamaog so mankantad sa a mavoya no mata am iya pa o minamaog so matayo as dia voya no mata? <sup>41</sup>Tomoroh kamo a mian so addaw tapian mayvadiw kamo a manamonamo.

<sup>42</sup>“So pangananawa no pamandan nioaya a Fariseo, ta aran tomoroh kamo so kasapoho no atavo a mian dinio a midiid o rikarikado sa amna ara nio sava panmahen o mas importante pa sa a onotan a akma so kaddaw nio no Dios kano kapia nio do kadwan a tawo. <sup>43</sup>So pangananawa no pamandan nio, inio a nawri so chitahen o mapia a pwesto do kakpekpehan nio sa as kaparin nio so atavo a omanib kano tomoroh so onor dinio do kaaroan no tawo. <sup>44</sup>Akma kamo paroava so vovon a dia voya so mimian? Onotan kamo no tawo am arava o kapanmoan da so marahet aya a kaparin nio.”

<sup>45</sup>Itbay no asa do mananawo do komwan do ononotan da sa a makavata sia, “Maistro, machirapas kami pa do vatahen mo saya?” <sup>46</sup>Vinata ni Jesus dira, “Mangananawa pa o pamandan nio, ta aro o vatahen nio a onotan no kadwan as kadi nio somidongan sira so makey a omonot dia. <sup>47</sup>Mananggal kamo, inio a mapaypavid so vovon da no profeta a nidiman da sa no apoapo nio sa. <sup>48</sup>Tayto kamo machifabor do pinarin daya no apoapo nio sa. Ta nidiman da sa as inio o mapaypavid so vovon da. <sup>49</sup>Akma ya so vatahen no Dios do Chirin na, ‘Mapaytovoy ako dira so profeta kano apostoles as atetekan kano dimanen da sa anti o kadwan dira.’ <sup>50</sup>As inio a tawotawo sichangoriaw o tombay so nakadiman sira so profeta a nakayapo pa do sitnanan na, <sup>51</sup>nakayapo di Abel a manda di Zacarias a iya so nidiman da do templo a masngen do panemteman so vinyay. Oon, vatahen ko ta atbayen da ya no tawotawo sichangoriaw. <sup>52</sup>So pangananawa no pamandan nio, inio a masosolib do komwan do ononotan nio saya takwan tayto nio vinalat o mapia a kaintindian sia no tawo o kakawyoran aya. Ara nioava maintindi so hosto o kakawyoran aya as kasaloval nio pa so kadwan a makaintindi sia.”

<sup>53</sup>Komaro dia am sinitnan da sia no Fariseo kano eskriba saya a hawahawayen as panitan so payrahtan no vatahen na, <sup>54</sup>as kafermi da manta so oportunidad da a omakosa sia.

**12** <sup>1</sup>Do kapaysisidin da no livolivohen a makpekpeh sia am vinata na dira do disipolos na saya, “Makapatak kamo dira do toman saya a Fariseo ta akma sayay libadora. <sup>2</sup>Arava o tayotayohen a di anti maytotwaw ta atavo a sekreto am mapanmo do kwanasaw. <sup>3</sup>Dawa no pinavata sa do kasarisian am ipapanmo anti so masehdang as no inakaak am ipangyaw anti do kadngayan sia no atavo.

### Voyvoh o Dios a logar a ichamo

(Mateo 10:28-31)

4“Kaychayvan, vatahen ko dinio o kadi nio mamooan nira no maparin a omdiman so karakohan nio ta nawri o pamandan no maparin da dinio. 5Asna nawri ipatanggal ko dinio o makaparin aya mapayrapas sia o karakohan as kano pahad a rarayawen do infierno. Nia o ichamo nio as kano katanggalen nio. 6No Dios am kawayakan navaynio ta aran sira o dedekey a manomanok a oyod a dekey so balor am manakem pa sa no Dios. 7Dawa mavakel kamoava ta rakorakoh o balor nio kano manomanok saya. Aran no vidang no book nio am mapanmo na.

### No kadi machisnekan ni Cristo kano makavata so machikontra do Masanto a Espirito

(Mateo 10:19-20,32-33; 12:31-32; Marcos 3:28-29; 8:38)

8“An sino o di machisnek niaken am ipachisnek ava anti sia no Naytawo aya do salapan da no angheles no Dios. 9Asna an sino machisobna diaken am ipachisobna ko pa anti o kasinchad ko sia dira do angheles no Dios. 10No tawo a makachirichirin so machikontra do Naytawo aya am maparin pa kapakaboan asna no makachirichirin so machikontra do Masanto a Espirito am kapakaboan ava.

11“An iyangay daynio isalap do sinagoga sa as kan do hosgado kanira no makapamarin a makayamot do kawnot nio diaken am ichavakel nioava an ango atbay nio kano vatahen nio. 12Ta pawnoten naynio no Masanto aya Espirito do oras anti a kalogar nio a mayliliak.”

### No rahet no kapaygom

13Mian o asa dira do tawotawo saya a nakavata sia di Jesus, “Maistro, iyokoyokod mo pa o kakteh koaya do kapayatay so inamohon namen do naama namen ori.” 14Vatan sia ni Jesus, “Ara paro tomnongdo diaken a mapayatay sia ya dinio?” 15Vatan na pa sia, “Makapatak kamo a di mayagom takwan nawri ava o adpang no viay no asa ka tawo o kaynakman na.”

16Pinawnonong na pa o akmaya sia a parabola. “Mian o maynakem a tawo a oyod a navid so nayani do takey na. 17Niktokto na an ango mayanong na parinyen do kapaykolang no bodega na a onongan na so nayani naya. 18Vatan na sia, ‘Rarayawen ko sawen o nanma ko saya bodega as katadi ko dia no rarakoh a pakakayanan dana no niyani koaya kano kadwan a warawara ko, 19as kavata ko anti sia do karakohan ko, ‘Makaydamnay ka na as katod mo na nganakanan kano ominoyman as kayayak mo, ta bastante dana manawob do awawanen o kaynakman moaya.’ ’ 20Amna vinata sia no Dios, ‘Imo a nahara so nakapaychawaw, do sichamahep am madiman ka as sango

anti do vata mo ngayan no pinay-iras moaya.’<sup>21</sup> Nia o kaparin no mapay-iras so kaynakman do tana aya as kabo no mapia a maparin na isalap do Dios.”

**No logar sa panmahen a chitahen do viay ta**  
(*Mateo 6:19-21,25-34*)

<sup>22</sup>Vatan na sia dira do disipolos na sawri, “Nia o pakayapoan no nakavata ko sia o kadi nio mavaklan no viay nio do tana aya. Ichavakel nioava o kanen nio anmana onayen nio. <sup>23</sup>Ta no kaviay aya am no kakan ava. As no manganonay am rakorakoh o sinmo na kano onayen na. <sup>24</sup>Tiban nio pa kono sa o manomanok. Maymoha sava as manyani sava. Arava o bodega da amna pakanen saya no Dios as chapanngo no katidib na dinio a rakorakoh so balor? <sup>25</sup>As kano ara paro kabdbidisan sia no asa ka tawo o pamandan no viay na do kapayvavakel na nia? <sup>26</sup>An di nio parin ya am ango paro pa o sinmo no kapayvavakel no tomaydedekey saya do viay. <sup>27</sup>Tiban nio sa o vonyitan. Maytrabaho sava as kano mamarin sava so lamit, amna vatahen ko dinio ta aran si Solomon a oyod a maynakem am nangonay ava so maviavid so katitiban kanira. <sup>28</sup>An sikasohen pa no Dios o dibobot a nia so maviay pa sicharaw as sosohan do ichadadwa na karaw am chapanngo no kasikaso na dinio a torohan so onayen nio, inioaya a dedekey so saray? <sup>29</sup>Nawri ava o ipayvavakel nio o kapaychitachita nio so kanen, inomen kano ichaviay nio. <sup>30</sup>Nia o kaparin da no dia saray no Dios asna machitarek kamo takwan no Ama nio do hanyit am sikasohen na o pangaylanganan nio sa. <sup>31</sup>Chitahen nio o komwan do paypatolan no Dios as no nesisita nio saya am itoroh na sa anti atavo.

<sup>32</sup>“Mavakel kamoava a aran mayhahaw kamo, ta inio o parawatan sia no Dios Ama o kapaypatol na. <sup>33</sup>Idakaw nio o miniminyan nio as kapanoroh nio nia dira do makasiasi. Mapay-iras kamo so kaynakman do hanyit a nia sa so di mangopas kano di yadan kano di ameken as dia parin a takawen. <sup>34</sup>Ta an dino o yanan no kaynakman nio am dawri a mismo o yanan no aktokto nio.

**No kapananggal do ito a kapayvidi ni Jesus**

<sup>35</sup>“Fermi kamo a preparado as kavidin nio a mapasehdang so relaken nio, <sup>36</sup>a akma sira so pachirawatan a ompanaya so apo da a yapo do ponsion tapian nyeng da sia ipanyiwang as serbian. <sup>37</sup>Mapalak sa anti a tori a preparado do kawara na. Vatahen ko ta no apohen daya anti am padisnahan na sa anti as kapayserbi na dira. <sup>38</sup>Mapalak sa o adasan a preparado a aran do kamavak do mahep anmana do kamalatiat. <sup>39</sup>Kapanmohen nio ta an mapanmo no tayvahay an mango o kawara no manakaw am mavidin a mayokay a omguardia do vahay na tapian diasdep. <sup>40</sup>Dawa makaprepara kamo, ta do oras a di nio a ahahawen am mawara o Naytawo aya.”

<sup>41</sup>Ahsan sia ni Pedro, “Apo, tayto mo pawnonongen o parabola diamen atavo?” <sup>42</sup>Amna vatan sia ni Jesus, “Niaya o kaparin no asa ka masolib

kano ichasaray no apohen a pachirawatan. Iya o painkargadoan na sia o kanen da no rarayay na sa a pachirawatan. <sup>43</sup>Mapalak anti ya do kawara no apohen na an mavidin na patongtongen so mahosto o anongen naya. <sup>44</sup>Vatahen ko dinio ta ichasaray na anti ya do atavo a miniminyan na. <sup>45</sup>Asna an no asa ka pachirawatan as vatahen na do karakohan na, 'Kapayvidi na pava no apohen koaya daw,' as kasitnan na maysarasaray do rarayay na a pachirawatan as kapaynolay na so kakan na kano kapaydidinyat na, <sup>46</sup>am do kawara anti no apohen na do di na tanggal a oras am kastigoan na anti sia as kapagropo na sia dira do di sawri parin a ichasaray a pachirawatan. <sup>47</sup>Mahara anti o kastigo no pachirawatan a dia nananggal kano di minarin so logar na parinyen a tori na mapanmo so hosto, <sup>48</sup>asna no kapalit na anti so pinarin asna dia nakapanmo so logar na parinyen am kakastigoan pa anti ya, pero mapapaw anti o marawat na a kastigo, takwan rakoh o akdawen dira do rakoh so narawat, ta nia o katnayan a parinyen na.

### Si Jesus o sitnanan no kasisiy

*(Mateo 10:34-36)*

<sup>49</sup>"Nawara ako a manangay so apoy do mondo aya as no ichakey ko am no kaninyas narana. <sup>50</sup>Tayto o natongdo a payparahanan ko as mavidin ko ichalijat a manda do kakavos na nia. <sup>51</sup>Vatahen nioava o nakawara ko a tomoroh so mapia anod, ta no kakawyoran na am nawara ako a manangay so pakayapoan no kasisiy. <sup>52</sup>Do sinahad no asa ka vahay am mian sa anti o dadwa a maskeh no onotan da no tatdo. <sup>53</sup>Masisiy anti o tawo. Mian anti o ama a omlaban so manganak na as alit pa no manganak aya. Mian anti o ina a omlaban so anak na mavakes anmana asa ka anaken a mavakes do inyapoan no kakovot na."

<sup>54</sup>Vatan na pa sia, "An mavoya nio o kayan no demdem do mankadpidan na am vatahen nio o kaito no timoy as mawara o timoy. <sup>55</sup>An yapo o salawsaw do sur am vatahen nio o kaito no kohat as mawara o kohat aya. <sup>56</sup>Inio a toman masolib a makatoroh so inmonmoan no demdem as kadi nio makapanmoan so tiempo aya sichangoriaw, <sup>57</sup>ango paro di nio makapanmoan so mayanong nio a parinyen. <sup>58</sup>An mavayat mo o tawo a pinakagatosan mo am machipanmo ka sia as kaareglo mo so kaso moaya a manam so kapahosgado na nimo as kagorogod da dimo a iyangay a kalabosohen. <sup>59</sup>Vatahen ko ta an di ka nakapaga do atavo a gatos mo am makavolaw kava."

### No nanawo ni Jesus do kapanehseh

**13** <sup>1</sup>Mian sa o nangay di Jesus a omvahevahey nia o komapet dira do Judeo saya a yapo do Galilea a pinadiman sa ni Pilato do kayan da maysakrifisio do templo. <sup>2</sup>Vatan sia ni Jesus, "Do hahawen nio am sira

dana paro o mah'ara dana so gatos a dawa sa nidiman? <sup>3</sup>Vatahen ko dinio ta katadkan na an manehseh kamo am akma kamo anti sira a kakastigoan no kadimanan. <sup>4</sup>Anmana maparin paro a vatahen o kasira no mah'ara dana so gatos do Jerusalem o disiocho sawri a nadpid as nadiman do Siloam? <sup>5</sup>Vatahen ko ta rakorakoh ava o gatos da nia as katadkan na an manehseh kamo am akma kamo anti sira a kakastigoan no kadimanan.”

### No parabola no dia omsi a kayo

<sup>6</sup>Pinawnonong pa ni Jesus o akmaya sia a parabola. “Mian o asa ka tawo a naymoha so asa ka omsi a kayo. Do tiempo dana no kasi na am inangay na panghapan do vata na so asi na amna nakasi ava ya. <sup>7</sup>Vatan na sia do trabahador naya, ‘Do tatdo dana ka kawan a katnaya ko so asi na am tayto pa abo nahap ko. Dawa akteven mo tapian di dana manyimot pa so mapia tana.’ <sup>8</sup>Amna vinata no trabahador aya, ‘An maparin am inolay ta pa so asa ka kawan as tiban ko pa parinyen o ipakasi na, <sup>9</sup>as an omsi an nawan am kavidinay na pa pero an di anti omsi am nawri dana o kakteb sia.’ ”

### No nakaakosa da si Jesus a komapet do arawno kapaynaynehah

<sup>10</sup>Naypisa do kayan na mananawo ni Jesus do sinagoga do araw no kapaynaynehah, <sup>11</sup>am mian dawri o asa ka mavakes a sindepan no marahet a espirito a mapaganit sia do disiocho dana a ka kawan. Mavokot ya as kaentero na di makapanalinengan. <sup>12</sup>Do nakavoya na sia ni Jesus am tinawagan na as kavata na sia dia, “Matova ka na do didiwen moaya,” <sup>13</sup>as do nakatodo na sia am nanyeng dana mapia as katalineng narana no vokot naw as nidaday na o Dios. <sup>14</sup>Amna no adngedngeyen da do sinagoga aya am naket do nakapanovatova aya ni Jesus do araw aya no kapaynaynehah as kavata na sia dira do tawotawo saya, “Mian o anem a karaw no kapaypariparin. Mangay kamo dia a mapatovatova do anem aya karaw as an araw ava aya no kapaynaynehah.”

<sup>15</sup>Atbayan sia ni Jesus a makavata sia, “Inio a toman! Paylogaren nio paro sava ominom o vinyay nio sa do araw no kapaynaynehah? <sup>16</sup>Asna mayanong paroava librien aran do araw sia no kapaynaynehah o mavakes aya a tayabo ni Abraham a iya so nivahod do pakasisian ni Satanas do disiocho dana a ka kawan?” <sup>17</sup>Do nakavata na sia ya am chinasnekan sa o omlaban ori sia as oyod a rakoh o kasoyosoyotan da no tawotawo saya do makakniknin saya a pinarin na.

### No parabola no dekey a votoh (Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

<sup>18</sup>Vinata ni Jesus, “Ango paro pakakman ko so paypatolan aya no Dios as kano ango paro pakomparan ko sia. <sup>19</sup>Maparin ko ya pakakmahen so asa ka dekey a votoh a nimoha no asa ka tawo. Tomnovo ya as do

karakoh narana a kayo am inangayan da no manomanok as kapamarin da dia so otioyan da do yangaw na sa.

**No parabola no libadora**

*(Mateo 13:33)*

<sup>20</sup>“Ango paro pa o pakakman ko so paypatolan aya no Dios. <sup>21</sup>Maparin pa ya akma so libadora a pinasagel no asa ka mavakes do masahen na arina a nia so napaimoay sia atavo.”

**No masopit a pantaw**

*(Mateo 7:13-14,21-23)*

<sup>22</sup>Nangay do matatarek a kavahayan a mananawo do katori narana maypakwan do Jerusalem. <sup>23</sup>Mian o minahes nia di Jesus, “Apo, voyvoh paro anti o mayhahaw sa a malibri?” Vatan sia ni Jesus dira, <sup>24</sup>“Chitahen nio o kapakasdep nio do masopit aya a pantaw, ta vatahen ko o kaaro da anti no mahoho a somdep amna mayhahaw sa anti o makasdep, <sup>25</sup>as an mawara dana anti o kaneb do pantaw aya am manognogtog kamo anti as kavata nio so kapanyiwang ninio pero atbayan na anti nio no taydira so vahay aya a makavata sia, ‘Nasinchad ko pavaynio,’ <sup>26</sup>as vatahen nio anti, ‘Yamen o nararayay mo a koman as kano yamen o nangay do nakapananawo mo do rararahan no kavahayan namen.’ <sup>27</sup>Amna vatahen na anti dinio, ‘Entero am ara koavaynio a masinchad. Komaro kamo dia, inio a mararahet so parinyen!’ <sup>28</sup>As do angayan nioaya anti am maylangetnget kamo no pakasisian as katanyitanyis nio anti do kavoya nio sa Abraham, Isaac, Jacob as kanira no profeta sa no Dios a tori do paypatolan no Dios. <sup>29</sup>As mian sa anti o tawo a yapo do matatarek a logar do mondo aya a machisalap do lamisa aya do paypatolan no Dios, <sup>30</sup>as tiban nio ta mian sa anti o manawdi a mayvadiw a manoma as alit na pa ta mian sa anti o manoma a mayvadiw a manawdi.”

**No addaw ni Jesus no Jerusalem**

*(Mateo 23:37-39)*

<sup>31</sup>Do katori na mananawo am nawara sa o mayhahaw a Fariseo a makavata sia di Jesus, “Komaro ka dia ta ichakey naymo ni Herodes a ipadiman,” <sup>32</sup>amna vinata ni Jesus, “Iyangay nio vatahen do masolib aya a mangotap ta tayto pa sa aro o tovatovahen ko kano pakaroan ko so marahet a espirito as do ichatdo narana anti a karaw o kakavos ko. <sup>33</sup>Amna komaro akoava sicharaw ta mayanong ava o kadiman no asa ka profeta do tarek a kavahayan an dia do Jerusalem.

<sup>34</sup>“Inio a tawotawo do Jerusalem a omdiman sira so profeta as ombato dira do tovoyen dinio no Dios! Ay so kasanib no kachita ko sia o kapavawa ko dinio do kararayawan nio a akma so parinyen no asa ka inaan do siwsiw na sira amna makey kamoava. <sup>35</sup>Kapanmohen nio ta kanonolay dana no Dios o kavahayan nio. As vatahen ko pa dinio o

kadi nio na mirwan a makavoya diaken a manda do kapachivayat nio a makavata sia, ‘Dadayen ta o mawara aya do ngaran no Apo ta a Dios.’”

### No nakapanovatova ni Jesus do araw no kapaynaynehah

**14** <sup>1</sup>Do naypisa do araw no kapaynaynehah do nakainbita da di Jesus a koman do vahay no asa do mato a Fariseo am oyod da sia pinakapia observan, <sup>2</sup>ta mian dawri kanaw o asa ka tawo a mian so ganit ta maychalatelatek o tanoro na kano kokod na. <sup>3</sup>Vatan sia ni Jesus dira do mananawo saya do onotan kanira no Fariseo saya, “Mayanong paro do onotan taya o kapanovatova do araw no kapaynaynehah?” <sup>4</sup>Amna tominbay sava asna hapan na sia o maganit aya as katovatova na sia as kapasavat narana sia. <sup>5</sup>Vatan sia dira ni Jesus, “Sino paro dinio o mian so manganak anmana vinyay a nagagtos do vito do araw no kapaynaynehah a dia nyeng a mangay a omlibri sia.” <sup>6</sup>Do akmaya sia a vinata na dira am arava o nakapayliliaak.

### No nanawo do kapamahbo

<sup>7</sup>Pinawnonong na pa dira do bisita saya o akmaya sia a parabola do nakavoya na so nakapidi da so maato a paydisnan do nakasdep daw. <sup>8</sup>“An inbitan kamo do ponsion am mangay kamoava do maato dana disnan, ta tarek a mian pa o mawara a manawdi a matoato kaninio, <sup>9</sup>as kangay no naninbita aya a makavata sia dinio, ‘Itoroh mo pa o disnan moaya do tawo aya,’ as kaimo no masnek as katoyo mo do mahohbo sa a disnan. <sup>10</sup>Asna an inbitan kamo am mangay kamo do mahohbo a disnan tapiian an mawara o mininbita aya dimo am vatahen na dimo, ‘Kayvan, maypatoka,’ a nia anti so ipakarawat mo so onor dira do rarayay mo saya. <sup>11</sup>Ta an sino o mapamato so karakohan na am pamahbohen anti asna no mapamahbo so karakohan na am pamatohen anti sia.”

<sup>12</sup>Vinata na pa do tawo a mininbita sia, “An mian o kapayhanda mo am nawri sava o inbitan mo o kaychayvan mo anmana no kakakteh mo anmana sira o lipolipos kano maynakem sa a katokatohong mo, ta masonong daymo a kavahsan do kainbita da dimo a mangay dira. <sup>13</sup>Asna an mayhanda ka am inbitan mo sa o mavota, sira o di makayam, sira o makasiasi kanira no mapiday. <sup>14</sup>Ta an nia o parinyen mo am kavahsan davaymo nia do tana aya as do ito a araw do kapayvangon da no manamonamo am mapalak ka, ta oyod anti a rakoh o marawat mo a vahes.”

### No parabola no rakoh a handaan

*(Mateo 22:1-10)*

<sup>15</sup>Do nakadngey sia ya no asa dira do bisita do lamisa aya am vinata na di Jesus, “Mapalak sa o koman anti do paypatolan no Dios,” <sup>16</sup>amna

vinata sia ni Jesus, “Mian o asa ka tawo a naninbita so aro a tawo do rakoh a handaan na. <sup>17</sup>Do nakahanda narana no atavo am napaytovoy o naninbita aya so mangay a tomawag dana dira do niinbitan na saya. <sup>18</sup>Amna naytavo saya mayraradin as kapanita da so rason da a di makangay. Vinata no asa dira, ‘Nanadiw ako so takey as iyangay ko pa tiban, as an maparin am pakaboan mo yaken do kadi koaya makangayan.’ <sup>19</sup>No vinata no asa am, ‘Nakapanadiw ako so asapoho a ka baka a pagaradohen ko as iyangay ko pa sa proyban asna pakaboan mo o kadi koaya makangayan.’ <sup>20</sup>Mian pa o nakavata sia, ‘Nakapaychakovot ako asna paypasinsian mo o kadi ko makangayan.’ <sup>21</sup>Mayvidi o natovoy aya a manawag am nivahey na ya do naninbita aya. As do soli no nayhanda aya am vinata na do pachirawatan naya, ‘Nyeng ka mangay do rarahan as kainbita mo dira do makasiasi, sira o di makayam, sira o mavota kano mapiday.’ <sup>22</sup>Mayvidi o pachirawatan aya am nivahey na o nakaparin na so vinata naya as katori pa no logar no kadwan. <sup>23</sup>Vatan na sia no naninbita aya, ‘Mangay ka do rararahan sa kan dira do mian do takey as kainbita mo dira tapian mapno o vahay koaya. <sup>24</sup>As vatahen ko ta sira o nanma kori a inbitan am entero tahaman dava anti o handa koaya.’ ”

#### No tanggalen no makavata so kawnot na di Jesus

*(Mateo 10:37-38)*

<sup>25</sup>Do kaoyod da aro no tawotawo a omonot sia am inidit na sa as kavata na sia, <sup>26</sup>“An sino omonot diaken as kadi na tadichokoran dira do inyapoan, kamanganakan kano kakakteh na, no kakovot na as kano mismo na karakohan am mayanong ava sia a disipolo ko. <sup>27</sup>An sino o di mayrara so natongdo a kros na as kavidin na omonot diaken aran do kadimanan am maparin ava a disipolo ko. <sup>28</sup>Ta sino paro dinio o mapatnek so vahay a di manma mapakapia sia planohen kano somahen an manawob o igasto na dia, <sup>29</sup>ta tarek na pa ya pasitnanen as kabo narana no ipatongtong na sia as no makavoya sia am chayak da <sup>30</sup>a makavata sia, “Tod sawen mapia o tawo aya a mapasitnan as kadi na makapakavosan so vahay naya.’ <sup>31</sup>Anmana ara paro o patol a makey a omarap so asa ka patol a di manma a komtokto nia an maparin na homisen no asapoho a livo a sinjalo o dadwa poho a livo a sinjalo no kalaban naya? <sup>32</sup>As an mavoya na o kadi na makahomisan sia ya am mapaytovoy so machipanmo do kalaban naya an ango ichaydamnay na tapian abo dana o gira. <sup>33</sup>Dawa vatahen ko ta an sino o di makatadichokod do atavo am maparin ava a disipolo ko.

#### No asin a abo so kaserbian sia

*(Mateo 5:13; Marcos 9:50)*

<sup>34</sup>“Mapia o asin pero an mabo o payit na am mapavidi pava o payit nawri. <sup>35</sup>No akmaya sia asin am arava o aran dekey a kaserbian sia ta no kapoha dana nia. Kapiahen nio o kapanngay nio kano kaintindi nio sia.”



### No parabola no nabo a karnero

(Mateo 18:12-14)

**15** <sup>1</sup>Do naypisa do kapananawo ni Jesus am mian sa o aro a mahbo so kasincharan sira no tawo a akma sira so mangolekta no Roma as kanira no kadwan pa sa a makagatogatos a nangay a domngey sia. <sup>2</sup>Do kavoya da sia ya no Fariseo kanira no eskriba am vinata da, “Iyavayava kano pachasan na sa no tawo aya o makagatogatosen saya.” <sup>3</sup>Dawa pinawnonong ni Jesus o akmaya sia a parabola.

<sup>4</sup>“Sino paro dinio o minabo so asa do asa yatos a karnero na as kadi na ngaroan do sasiyam aya poho kano sasiyam as kangay na a komita sia do katakayan aya a manda do kavoya na so asa aya a nabo. <sup>5</sup>As an mavoya na ya am rara na as kaoyod na a masoyot, <sup>6</sup>as an mayvidi am tawagan na sa o kaychayvan kano katokathong na sa a makavata sia, ‘Machipayak kamo diaken, ta navoya ko na o nabo aya a karnero ko!’ <sup>7</sup>Vatahen ko ta akma pa saw o karakorakoh no kasoyosoyotan do hanyit do kapanehseh no asa ka makagatogatos as kan do sasiyam a poho kano sasiyam a ka manamonamo a tawo a di maykaylangan so kapanehseh da.

### No parabola no nabo a plata

<sup>8</sup>“Anmana an abohen no asa ka mavakes o asa ka pidaso no alahas na a asapoho so ka pidaso a polak am mandeb paroava so relaken as kapakapia na dia voyasan o tapi da do kachita na so nabo aya a manda do kavoya na sia? <sup>9</sup>As an mavoya na ya am vatahen na dira do katohong kano kaychayvan na sa, ‘Machipayak kamo diaken ta navoya ko na o nabo koaya.’ <sup>10</sup>Akma pa saw ta mian o kasoyosoyotan da no angheles no Dios an mian o asa ka tawo a manehseh.”

### No parabola no anak a prodigo

<sup>11</sup>Istorian na pa sia, “Mian o asa ka tawo a mian so dadwa ka manganak a mahahakay. <sup>12</sup>Vinata no mametmetdeh ori do ama daya, ‘Ama, itoroh mo na diaken o kanatayan ko sia dimo,’ as pinayatay no ama aya o kaynakman naya a ipamohon na dira do dadwa aya ka manganak na. <sup>13</sup>Nakarahan o pira karaw am inahap no mametmetdeh aya o atavo a natay na as kakaro na a mangay do marayi a kavahayan a dawri so inangayan na a mapatawotawos so natay naya do pagostoan. <sup>14</sup>Nawara o nakapatawos na atavo no kartos na am somnitnan sia mangaylangan, ta mian o kapaychapteng kanaw do kavahayan aya a katdan na. <sup>15</sup>Nangay a manta so trabaho na do tay-idi so kavahayan aya as tinovoy na sia do takey a manghongsag. <sup>16</sup>Oyod sia napteng, ta aran no kanen da no bago saya am chinakey narana kanen as arava a aran asa ka tawo o tomnoroh dia so kanen na. <sup>17</sup>Kwanasaw am nayvidi o aktokto na

as kavata na sia do karakohan na, ‘Do vahay ni ama am bastante o kanen da no aro a pachirawatan na as katayto ko dia a madiman no kapteng. <sup>18</sup>Mayvidi ako sawen di ama as kavata ko anti sia dia, “Ama, nakagatos ako do Dios as kan dimo, <sup>19</sup>as mayanong ako pava sincharan so manganak mo, as pavidangen mo na yaken dira do katangdanan sa a pachirawatan mo.”’ <sup>20</sup>Dawa komnaro do yanan naya as kasavat na do ama nawri. Do katori na pa marayi do vahay da am navoya sia no ama naya. Natodo o ama naya as nanyeng a mayayo a omvayat so manganak naya as kakepkep na kano karek na dia. <sup>21</sup>Vatan sia no anak aya, ‘Ama, nakagatos ako do Dios as kan dimo as mayanong ako pava abnekan so manganak mo.’ <sup>22</sup>Amna vinata no ama naya dira do pachirawatan na sawri, ‘Nyeng kamo mapatwaw so kaaviran dana no lamit a pawnayen nio sia as kapangay nio dia so gadang kano sapatos, <sup>23</sup>as kangay nio a omahap sia o pinaytatavata tawri a baka, ta dimanen ta a pamistan, <sup>24</sup>ta no anak koaya nividang ko na nadiman am tayto akmay minirwa a maviay. Nabo sia amna tayto ko na sia navoya!’ As somnitnan sa mamista.

<sup>25</sup>“Amna no matonetoneng aya a kakteh na a yapo do takey am nadngey na o togtog aya do pamistan aya do kapaypasngen na do vahay daya. <sup>26</sup>Tawagan na dia o asa do pachirawatan da sawri a ahsan nia an ango inmonmoan no pariparinyen dawri. <sup>27</sup>Vatan na sia no pachirawatan aya, ‘Somnavat o kakteh mori as do soyot ni ama nio do nakapayvidi na a mapia am tayto na pinadiman o pinaytatavata ori a baka.’ <sup>28</sup>Oyod na chinakohat o nadngey naya as nakey ava a somdep. As nangay o ama daya a omahoahok sia, <sup>29</sup>amna vinata na do ama naya, ‘Do pira danaya a ka kawan a kapayserbi ko dimo a di machisobna dimo am tinorohan mo pava yaken so aran kadekey na kaddin a iyavayava ko nira o kaychayvan ko. <sup>30</sup>As kawara no manganak moaya a iya so napatawotawos so kaviayan mo do malalapos a pagostoan am nyeng mo a ipadiman no pinaytatavata a baka.’ <sup>31</sup>Amna vinata no ama naya, ‘Manganak, fermi ka a machichasa diaken as no atavo a miniminyan ko am dira mo, <sup>32</sup>asna mayanong o kapaysoyosoyot ta kano kapamista ta takwan no kakteh moaya a nividang ko na nadiman am tayto akmay minirwa a maviay. Nabo sia amna tayto dana sia nayvidi!’ ”

### No masolib a pachirawatan

**16** <sup>1</sup>Vinata na pa ya ni Jesus dira do disipolos na sawri. Kwana am, “Mian o asa ka maynakem a tawo a mian so tinongdo a mamondan do miniminyan na. As nawara o vahevahey do maynakem aya do kadi na mayanongan no pariparinyen no tinongdo naya do trabaho naya. <sup>2</sup>Patawagan na nia o pachirawatan naya as kavata na sia dia, ‘Tayto o madngedngey ko a komapet dimo, dawa kapiahen mo a areglohen o

komwan do tinongdoan koaya dimo a trabaho, ta pakarohen ko naymo do anongen moaya.’ <sup>3</sup>As do kaktokto na nia no tawo aya o andelak na am vinata na do karakohan na, ‘Makagwanta akoava do marahmet a trabaho, ta makaha o karakohan ko as an machilimos ako na so ichaviyay ko am rakoh ya a pakasnekan ko, <sup>4</sup>dawa no parinyen ko sawen tapian risibien ako pa no tawo do vahavahay da an napakaro ako na do pwesto koaya am niaya.’ <sup>5</sup>Dawa do nakapakaktokto na am nia o pinarin na. Tinayitayisa na sa ipatawag o mian pa so pamagan do apohen naya as kahes na nira an pira pa o logar da pagan. <sup>6</sup>No asa am vinata na o kaasa na pa yatos a ka angang no haneng no pagan na pa. Vinata no mapakaro aya do pwesto na o kapatolas na so singkwenta dana ka angang. <sup>7</sup>No asa am vinata na o kayan pa no asa yatos a ka bayon no trigo no pagan na. Vinata na sia o kapatolas na so ochenta dana. <sup>8</sup>Do akmaya sia a pinarin no pachirawatan aya am pinachimasolivan sia no apohen naya a komtokto no andelak na.

“As vatahen ko,” kwana ni Jesus, “ta no tawotawo sa a omonot do paparinyen no mondo aya am mapipia sa a mayprepara do andelak da as kanira no tawo a chinasehdangan no kakawyoran aya! <sup>9</sup>Vatahen ko dinio o kaserbi nio so kaynakman nio do mondo aya a ipangho nio so mian so inmonmoan, ta anti no mabo dana o serbi no kartos am rawaten kamo anti do hanyit.

<sup>10</sup>“No maparin a ichasaray do dekey am maparin a ichasaray do rakoh, ta no mangotangotap do dekey am mangotangotap pa do rakoh. <sup>11</sup>As an di kamo a chinasaray do kaynakman do tana aya am maypango o kasaray ninio do somnivot aya a kaynakman. <sup>12</sup>As an di kamo chinasaray do pinapondan dinio a dira no kadwan am maypango o katoroh da dinio so pakatanyan nio.

<sup>13</sup>“Arava o makapayrayay sia payserbian o dadwa ka apohen, ta ichaddaw na o asa as kakontra na so asa, anmana anohdan na o asa as sobnahan na o asa. Maparin ava o kapayrayay nio sia payserbian o Dios as kano kaynakman no tana aya.”

<sup>14</sup>As sira o Fariseo a oyod a malakam no kartos am chinayak da o nadngey daya. <sup>15</sup>Amna vinata dira ni Jesus, “Masonong nio a panganohdan o tawo do kaakma niy mapia so kaparin pero no Dios o makalir sia o mian do tawol nio as an ango o pakamapiahen dinio no tawo am nawri o ipsok no Dios. <sup>16</sup>Manda do nakawara ni Juan Bawtista am no pinatolas da Moises kanira no profeta o onotan nio asna sichangoriaw am no paypatolan no Dios o tayto a pawnonongen dinio as tayto sa aro o ompospos a somdep do paypatolan aya no Dios. <sup>17</sup>Amna vatahen ko o kasonosong na mabo no tohos kano tana aya as kano kapaynyoha no nakatolas aya a onotan.

<sup>18</sup>“No atavo a mapasiy so kakovot na a mavakes as kapaychakovot na so matarek am mangadwan. As no omkakovot so mavakes a nachisiy do kakovot na am mangadwan pa.

### No istoria no asa ka maynakem kani Lazaro

<sup>19</sup>“Mian o asa ka maynakem a tawo. Maavid o onayen na as kapia no kanen na do kararaw, <sup>20</sup>as do ayeran no vahay naya am mian o asa ka makasiasi a manoka a mayngaran so Lazaro. <sup>21</sup>Si Lazaro aya am katnayan na o kapakakan na do panda no maynakem aya. Do kayan naya daw am iyangay da taposan no chito o noka na sawri. <sup>22</sup>Kwanasaw am madiman si Lazaro aya as inangay da sia hapen no angheles a pasahen di Abraham do yanan nawri. Alit no nakadiman no maynakem aya as nivovon da sia. <sup>23</sup>As do katori narana no maynakem aya do logar ori no pandidiwan am tomnangay as kavoya na si Abraham as kani Lazaro a tori machichasa sia. <sup>24</sup>Vatan na sia, ‘Ama mo Abraham, ichasi mo pa yaken as tovoyen mo pa si Lazaro a mapatodo so tanoro na do danom as pangayen na do rida koaya, ta tayto ako a mahara so pandidiwan do apoy aya.’ <sup>25</sup>Amna vinata sia ni Abraham, ‘Manganak, naknakmen mo ta do kaviay mo pa am pinagostoan mo o karakohan mo asna si Lazaro am oyod a nakasiasi. Asna sichangoriaw am tayto sia do kaydamnayan pero imo am tayto ka do pakasisian, <sup>26</sup>as asa pa daw am maparin ava o mian do yanan namen aya a mangwan dinio as kadi na parinyan no mian do yanan nioaya a mangwan diamen, takwan tayto o ipaytaywawa a dia parin a payatovangan.’ <sup>27</sup>Tominbay o maynakem aya as kavata na sia, ‘An niaya maparin mo ama Abraham am tovoyen mo pa si Lazaro do vahay namen, <sup>28</sup>ta ari pa sa o dadima sa a kakakteh ko as ichakey ko an iyangay na sa patanggalen tapian di dana sa mangay do yanan koaya a pandidiwan.’ <sup>29</sup>Amna vinata ni Abraham, ‘Tori o pinatolas da Moises kanira no profeta sa a logar a mapatanggal sira,’ <sup>30</sup>amna vinata na, ‘Manawob ava ya mo ama Abraham, asna an mian o yapo do yanan nioaya a mayvidi a mapatanggal sira am manehseh sawri.’ <sup>31</sup>Vatan sia ni Abraham, ‘An di da panganohdan o vinata da Moises kanira no profeta sira am nawri pa sava anti o panganohdan da o nangay dira a yapo dia.’”

### No rakoh a kastigo no mapakagatos so kadwan

*(Mateo 18:6-7,21-22; Marcos 9:42)*

**17** <sup>1</sup>Vinata ni Jesus do disipolos na saya, “Omhamo ava o kayan no pakayapoan no kadodog kano kapakagatos no tawo pero nawri o mangananawa so pamandan o tawo a pakayapoan da nia. <sup>2</sup>As no akmaya sia tawo am mapipia an paypongan o lagaw na so rakoh a bato as kapagatos sia do taaw as kano kapamarin na so kadodogan da no mametdeh pa saya. <sup>3</sup>Makapatak kamo do parinyen nio. An somnada o kakteh nio am pasonongen nio sia as kapakabo nio sia an masolib a manehseh. <sup>4</sup>An pangayen ta ta do asa karaw as naypipito kayan no pasolian na dimo am pakaboan mo so maypipito an nawri o iyahes na dimo o kapakabo mo dia do kapanehseh na.”

### No ipakapamarin no kasaray no Dios

<sup>5</sup>Vatan da sia no apoteles saya di Jesus, “Payparakohen mo pa mo Apo o saray namen.” <sup>6</sup>Vatan sia dira ni Jesus, “An mian o saray nio a akma so dekey aya votoh am maparin nio a paydisen do mando nio o kayo aya a masapwat as kangay na a mamoha do taaw.

### No kaparin no mapia a pachirawatan

<sup>7</sup>“An mian o pachirawatan nio a nawara a yapo a magarado anmana yapo a manidib do vinyay am payserbian nio paro sia a makavata sia, ‘Nyeng ka na mangay a koman?’ <sup>8</sup>Omba, ta no vatahen nio sia am, ‘Mananadi ka as kapayhanda mo niaken so oyaven ko tapian machitadi ka na anti an tayoka ako.’ <sup>9</sup>Anmana yosad na paro pa pamahmahsan o pachirawatan naya do kaparin na so niyokoyokoran naya sia? Omba. <sup>10</sup>Akma pa sia o kaparin nio, ta an napatongtong nio anti o atavo a niyokoyokoran ninio no Dios am no vatahen nio pa anti am, ‘Tod kami a pachirawatan as tod namen a pinarin o niyokoyokoran niamen.’”

### No masolib a mamahemahes

<sup>11</sup>Do kapaypakwan ni Jesus do Jerusalem am nanahan do payawan no Samaria kano Galilea, <sup>12</sup>as do kasdep na do asa ka dekey a kavahayan am mian sa o minvayat sia a asapoho a ka madipad a makavawa sia, <sup>13</sup>as katawatawag da a makavata sia, “Jesus a Apohen, ichasi mo pa yamen.” <sup>14</sup>Do nakavoya na so kaparin daya am vinata na dira, “Iyangay nio a ipavoya o nakatova nio na dira do papali a sira so tay-anongen sia o komwan do ganit nioaya.” As do nakangay darana am napia sa atavo. <sup>15</sup>Asna no asa aya dira do nakadidiw na so nakapia narana am nayvidi di Jesus a mapamato so bohes na a omdaday so Dios, <sup>16</sup>as kangay na domogod a komheb do kokod ni Jesus a mamahemahes sia. As no machitatarek do naporin aya am no tawo aya am asa ka Samaritano. <sup>17</sup>Vatan sia ni Jesus do tawotawo sawri, “Asapoho paro sava a natova? Asna ara sa dino o sasiyam sawri. <sup>18</sup>Moyvoh paro o matarek aya so idi o mayvidi as masolib a mamahemahes do Dios?” <sup>19</sup>Vatan na sia do natova aya a tayto pa domogod do salapan na, “Mayvangon ka as kangay mo na, ta makayamot do saray mo am tayto ka natova.”

### No kapakaparin no kapayvidi ni Jesus

*(Mateo 24:23-28,37-41)*

<sup>20</sup>Do nakahes da nia no Fariseo si Jesus an mango dana o kawara no paypatolan no Dios am vinata na, “No kasitnan no kapaypatol no Dios am pachirayayan ava no mapaparin a kavoyan sia. <sup>21</sup>Anmana mavata ava o katayto na daw anmana diaya takwan no paypatolan aya no Dios am machipanghovok dinio.”

<sup>22</sup>Vatan na sia dira do disipolos na sawri, “Mawara anti o tiempo a kaoyod nio a mahoho a makavoya so Naytawo aya so aran asa a karaw amna mavoya nioava anti ya. <sup>23</sup>Mian sa anti o makavata sia dinio, ‘Tayto sia dawri,’ anmana ‘Tayto sia dongoriaw,’ amna onotan nio sava ya. <sup>24</sup>Ta an kawara na anti am akma anti ya so kapaychichidat na a mayrayay so kavoyan sia do valogan kan do kadpidan. <sup>25</sup>Amna no Naytawo aya am manma pa a mayparahan do pandidiwan as kano kaskeh da nia no tawotawo sichangoriaw. <sup>26</sup>As no kaparin anti no tawo do kapayvidi no Naytawo aya am akma do tiempo ni Noe, <sup>27</sup>ta nawri o nisanga da o adan da sa pariparinyen a akma so kakan da, kapaychaynoynom da as kano kapaychakovot da a abo so kapananggal do manam ori a delobio a manda do nakasdep ni Noe do arka ori as kawara no delobio awri a chinadimanan da. <sup>28</sup>Akma pa anti ya do tiempo ni Lot, ta no tawotawo sa am parinyen da o sivog da sa pariparinyen a akma so kakan da, kapaychaynoynom da, kapanadiw, kapaydakaw, kapaymohamoha as kano kapayvahay da. <sup>29</sup>Pero mawara dana o kakaro darana da Lot do Sodoma am natimoy no apoy kano makohat a bato a nia so chinadiman da atavo. <sup>30</sup>Akma anti sia o kaparin no kadi makatanggalan so kapayvidi no Naytawo aya.

<sup>31</sup>“As do araw awri anti am no kadi darana somavatan pa do vahay da no tori abo do vahay da anmana tori do takey do kaktokto da pa nia librien o kadwan do warawara da, <sup>32</sup>as ari nio manakem o neparin do kakovot ori ni Lot. <sup>33</sup>An sino o komita sia o tanyan na pakamian am payrarayawan na o viay na asna no ombo so viay na do ngaran no Dios am iya anti o makarawat so somnivog aya viay. <sup>34</sup>Do ahap ori anti a kapayvidi no Naytawo aya am mian sa anti o dadwa a makaycheh as no asa am mahap anti as mavidin o asa. <sup>35</sup>Mian sa anti o dadwa ka mavavakes a mangagiling as mahap anti o asa as mavidin anti o asa. [<sup>36</sup>Mian pa sa anti o dadwa ka mahahakay do takey. Mahap anti o asa as mavidin anti o asa.]” <sup>37</sup>Ahsan da nia di Jesus, “Dino anti o kaparinyan na nia, mo Apo.” “Matalamad anti ya a akma so katalamad no kapanmo nio sia ta an dino yanan no nadiman a vinyay am dawri o kakpehan da no manomanok a koman sia,” kwana no tinbay sira ni Jesus.

### No parabola a komapet do kapachahoahok

**18** <sup>1</sup>Pinawnonong ni Jesus dira do disipolos naya o asa aya a ka parabola a inanawo sira a masolib a machahoahok as kadi da dispresioan. <sup>2</sup>Vinata na, “Do asa ka kavahayan am mian o asa ka hoyis a di ninchad kano diamo no Dios kano tawo. <sup>3</sup>Mian pa o asa ka makasiasi a boda a di minhemhes a mangay do hoyis aya a makavata sia, ‘Torohan mo pa yaken so hostisia dira do omtetek aya diaken.’ <sup>4</sup>Do kavayo nawri a mangangay sia no boda aya am nisikaso nava o iyahes naya a sidong. Amna do kwanasaw am vinata na do aktokto na, ‘Aran abo o kamoamo ko no Dios anmana tawo,

<sup>5</sup>am makayamot do kafermi no bioda aya a omsaloval diaken am parinyen ko anti o iyahes naya, ta tarek a maypahara pa o kasaloval ko niaya an fermi paya mangay a machisiasi diaken.’” <sup>6</sup>Vatan sia ni Jesus, “Tori nio nadngey o pinarin no hoyis aya a di ninchad kano diamo no Dios. <sup>7</sup>Asna no Dios paro pava o di somidong sira so tawotawo na a tomawag dia do kararaw, as kano iya paro o mapasadisadit so kapanidong na? <sup>8</sup>Vatahen ko ta makalo naynio a adngeyen as kagom na ninio. Asna an mawara anti o Naytawo aya am adasan na paro anti o tawo a masaray nia?”

### No dasal a adngeyen no Dios

<sup>9</sup>Pinawnonong na pa o parabola aya dira do makamia nia o tanyan da mapaparin as kaparo da so kadwan. <sup>10</sup>“Mian sa o dadwa ka tawo a nangay do templo a machahoahok. No asa aya am Fariseo as no asa aya am asa ka makagatogatosen as maparo a mangolekta no Roma. <sup>11</sup>Naytetnek o Fariseo a maydasal a makavata sia, ‘Mamahemahes ako do Dios, ta akma akoava so kadwan a tawo a mangotangotap, makagatogatosen as mangadwan a akma so tawo aya daw. <sup>12</sup>May-ayono ako pa so kadamidominggo as katoroh ko so kasapoho no kaynakman ko.’ <sup>13</sup>Pero no maparo aya a mangolekta no Roma am naytetnek do mandichod na as katod na komheb a tomogtog so kalangangan na as kavata na sia, ‘Dios, ichasi mo yaken ta makagatogatosen ako.’” <sup>14</sup>Vatan sia ni Jesus, “Vatahen ko dinio ta somnavat ya a chinapakaboan a dia akma so Fariseo ori, takwan an sino o mapamato so karakohan na am pamahbohen asna no mapamahbo so karakohan na am iya o pamatohen.”

### No addaw ni Jesus no kametdehan (Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

<sup>15</sup>Do naypisa am aro sa o dedekey a kametdehan a inangay da di Jesus tapian palapawan na sa so tanoro na as kabendision na dira. Pero do nakavoya da sia ya no disipolos na sawri am nipenpen da sa a maypasngen di Jesus. <sup>16</sup>Amna tinawagan saya ni Jesus as kavata na sia dira, “Inolay nio sa a mangay diaken o kametdehan siraya asna vadawen nio sava, ta sira o tawotawo a akma so kaparin no kametdehan o machangay do paypatolan no Dios. <sup>17</sup>As no kakawyoran na sia am katadkan na an risibien nio o kapaypatol no Dios a akma so kaparin no saray no asa ka metdeh am machangay kamoava anti dia.”

### No ipakarawat so viay a abo so pandan (Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

<sup>18</sup>Mian o asa ka masolib do ononotan da no Judeo a minahes nia di Jesus, “Mapanmo ko o kapia mo a mananawo, as ivahey mo pa diaken an ango logar ko a parinyen tapian marawat ko o viay a abo so pandan.” <sup>19</sup>Vatan sia ni Jesus, “Ango vatan mo diaken so mapia. No

machimavoyvoh a mapia am no Dios. <sup>20</sup>Ari mo sa mapanmo o pidipidit sa: ‘Mangadwan kava; mandiman kava; manakaw kava; maydaday kava; torohan mo so anib kano onor o inyapoan mo.’ <sup>21</sup>Vatan sia no tawo aya, “Pinasada ko pa sava ya a nakayapo do kametdeh ko.” <sup>22</sup>Do nakadngey sia ya ni Jesus am vinata na sia, “Tayto pa o asa a kolang dimo. Iyangay mo idakaw o atavo a miniminyan mo as kapayatatay mo sia o sadiw na dira do makasiasi tapiian mian o kaynakman mo do hanyit as kawnot mo na diaken.” <sup>23</sup>Pero do nakadngey sia ya no tawo aya am oyod a nangсах takwan oyod a maynakem. <sup>24</sup>Tiban dia ni Jesus as kavata na sia, “Oyod a masadit o kawnot da no maynakem do paypatolan aya no Dios. <sup>25</sup>As masonosong o kapayhawos no kamelyo do dodoyan no dayem kano kawnot no maynakem do paypatolan no Dios.”

<sup>26</sup>Vatan da sia no nakadngey so akmaya sia a vinata ni Jesus, “An ara masadit am sango paro maparin a makarawat so viay a abo so pandan.” <sup>27</sup>Amna vinata ni Jesus, “No dia parin do ayet no tawo am maparin do ipakapamarin no Dios.” <sup>28</sup>Vatan sia ni Pedro, “Tayto mo mapanmo ta chinaroan namen sa o familia namen as kawnot namen dana dimo.” <sup>29</sup>Amna vinata na dira, “Vatahen ko dinio so kakawyoran ta arava o komnaro do vahay na, do kakovot na, no kakakteh na sa, no inyapoan na sa anmana sira o kamanganakan na a makayamot do kawnot na do paypatolan no Dios <sup>30</sup>a di anti makarawat do viay na sichangoriaw so manghavas pa kano tinoroh naya as kapakarawat na pa so viay a abo so pandan.”

**No ipamitdo no kapapanmo na nia ni Jesus o manam a kadiman na**  
(*Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34*)

<sup>31</sup>Pinataywawa na sa o dose saya as kavata na sia dira, “Tayto ta mangay do Jerusalem as tiban nio ta no atavo a nakatolas a komapet do Naytawo aya am makatongtong anti. <sup>32</sup>Ta itoroh anti sia dira do Hentil a atetekan, asnesneken as kan titipan. <sup>33</sup>Iplotan da anti sia as kadiman da sia amna do ichatdo na a karaw am mirwa anti a maviay.” <sup>34</sup>Pero arava o chinaintindian da so vinata na saya, ta natayo dira o inmonmoan na.

**No nakatovatova sia ni Jesus o mavota a machilimos**  
(*Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52*)

<sup>35</sup>Do kapaypasngen da do kavahayan no Jerico am mian o asa ka tawo a mavota as mapalimos do payis no rarahan, <sup>36</sup>as do nakadngey na sa o aro ori a omhavas a tawo am inahes na an ango o mapaparin awri. <sup>37</sup>Vinata da sia, “Si Jesus a iNazareth am tayto maypahavas dia.” <sup>38</sup>Do nakadngey na sia ya am nangyangyaw a makavata sia, “Jesus a tayabo ni David, ichasi mo pa yaken!” <sup>39</sup>As sira o tawo do masngen ori sia am chinahoya da sia as kavata da so kapakadomi na amna



pinaypaliak pa no katawatawag na a makavata so, “Jesus a tayabo ni David am ichasi mo pa yaken!” <sup>40</sup>Minhes si Jesus as kavata na sia o kapawnot da sia a iyasngen sia. Vatan sia ni Jesus, <sup>41</sup>“Ango ichakey mo a parinyen ko dimo.” Tominbay o mavota aya as kavata na sia, “Apo, no kapirwa ko a makavoya.” <sup>42</sup>Vatan sia ni Jesus, “Risibien mo o iyahes moaya a kapakavoya mo, ta no saray mo o tayto a tomnovatova dimo.” <sup>43</sup>As nanyeng a makavoya as kawnot na di Jesus a omdaday kano mapakagloria so Dios. As sira o tawotawo saya do nakavoya da so naparin aya am pinakagloria da pa o Dios.

### No vayo a viay ni Zakeus

**19** <sup>1</sup>Mian dana si Jesus do Jerico as tod dana maypahavas do plano na. <sup>2</sup>Amna mian o asa ka tawo a makey a makavoya sia. No ngaran na nia am si Zakeus a asa ka maynakem a tawo as asa dira do apopohen da no maparo saya a mangolekta no Roma. <sup>3</sup>Si Zakeus aya am oyod na chinakey o kavoya na si Jesus do kapanahan nawri amna do kaaro no tawotawo am makavoya ava takwan oyod a mavodis. <sup>4</sup>Dawa nayayo a manma do anaman ori ni Jesus as kakayat na do asa ka kayo. <sup>5</sup>Mawara o kasinmo sia ni Jesus o yanan naya am tomnangay as kavata na sia, “Zakeus, nyeng ka a gomtina daw ta do sicharaw am mangay ako dimo do vahay mo.” <sup>6</sup>Dawa nanyeng a gomtina si Zakeus as kaoyod na masoyot a omyavayava ni Jesus. <sup>7</sup>Do nakavoya da sia ya no tawotawo sawri am pinaro da si Jesus as kavata da sia, “Makey sawen ya a mangay a bisita no asa ka makagatogatos a tawo.” <sup>8</sup>Vatan sia ni Zakeus, “Apo, tiban mo, ta kara anti no miniminyan ko am ipanoroh ko do makasiasi as an ara o pinangolektan ko so manghavas do sivog ko a hapen dira am tadian ko anti ya dira so maypipat.” <sup>9</sup>Vatan sia ni Jesus di Zakeus, “No kalibrian am tayto nawara do vahay moaya do sicharaw aya, takwan imo am tayabo ka pa ni Abraham. <sup>10</sup>Takwan no Naytawo aya am nawara a komita as kano omllibri sira so makagatogatos.”

### No parabola no asapoho a ka pachirawatan

*(Mateo 25:14-30)*

<sup>11</sup>Do katori da mapia so kadngey si Jesus am pinawnonong na o akmaya sia a parabola do katori na masngen do Jerusalem as kan do kapanmo na sia o katnaya darana dia o kanyeng narana somitnan no kapaypatol no Dios. <sup>12</sup>Vinata na, “Mian o asa ka mato a tawo a mangay do matarek a kavahayan a romawat so payanongan na a maypatol as do kwanasaw am mayvidi. <sup>13</sup>Manam a komaro am pinatawag na sa o asapoho do pachirawatan na sa as katoroh na dira so malit so kantidad a kartos as kavata na sia dira, ‘Ipaynegosio nio ya a manda do kapayvidi ko.’ <sup>14</sup>Amna chinakey dawa no kaydian na sa o kapaypatol na dira as napaytovoy sa so omrepresenta nira a makavata sia, ‘Ichakey namen

ava o niaya a tawo a apohen namen.’<sup>15</sup> Mayvidi dana do nakatayoka narana a romawat so kapaypatol na am pinirwa na sa ipatawag o tinorohan na sawri so kartos a ipaynegosio da tapian mapanmo na o naganansia da.<sup>16</sup> Vinata no nanoma ori a mawara, ‘Apo, no kartos moaya diaken am tayto nayganansia so maypisapoho.’<sup>17</sup> Vatan sia no apohen aya, ‘Tayto ka mapia a pachirawatan as makayamot do kaparin mo a ichasaray do dekey a pinapondan dimo am torohan koymo so ipakapamarin kano anongen a manyokoyokod do asapoho a ka siodad.’<sup>18</sup> Mawara o asa am vinata na, ‘Apo, no kartos moaya diaken am nayganansia so maypidima.’<sup>19</sup> Vatan sia no apohen aya sia, ‘Manyokoyokod ka anti do dadima a ka siodad.’<sup>20</sup> No asa am nawara a makavata sia, ‘Apo, tiya o kartos moaya a dia nabdidbis, ta nia am tod ko konokonen,<sup>21</sup> ta ichamo koymo do kapanmo ko so kaistrikto mo as kapangdaw mo do naganansia no kadwan kano mapanmo ko am panghapan mo so natay o natrabaho no kadwan.’<sup>22</sup> Vatan sia no apohen aya sia, ‘No mismo moaya vinata o hapen ko a ihosga dimo a asa ka marahet a pachirawatan, ta ari mo mapanmo o kasivog ko a masadit a pakamiahen as kapangahes ko so natay ko do natrabaho no kadwan.’<sup>23</sup> Manngo paro an nibangko mo tapian mian pa o nakarapa dia.’<sup>24</sup> Vatan sia no apohen aya do tawo sawri a masngen dia, ‘Hapen nio o kartos aya sia as katoroh nio nia do naypisapoho aya so ganansia.’<sup>25</sup> As vinata da do apohen aya, ‘Tayto dana o asapoho sia.’<sup>26</sup> Vatan na sia dira, ‘Vatahen ko ta sira o mian so nahap am karapan pa anti o itoroh dira asna dira do abo so nahap am pakarohen pa anti o mian dira.’<sup>27</sup> Vatan pa sia no apohen aya, ‘Sira o minkontra as naskeh aya niaken a manyokoyokod da am hapen nio sa as kadiman nio sira do salapan ko.’ ”

**No nakarisibi da si Jesus do Jerusalem a akmay patol**

*(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)*

<sup>28</sup> Tayoka a mangononong si Jesus am pinatongtong na o kapangwan naya do Jerusalem.<sup>29</sup> Do kasngen da somdep do kavahayan no Betpage ka do Betania do katori da do tokon no Olivo am tinovoy na sa o dadwa do disipolos naya manma,<sup>30</sup> as kavata na sia dira, “Mangay kamo do kavahayan aya as kahap nio so dekey a kabayo a di pa pinangabayoan do viay na a tori mawal do asdepan do kavahayan aya.<sup>31</sup> An mian o omahes nia an ango ahapan nio sia am vatahen nio, ‘Ipahap ya no Apohen a serbien.’ ”<sup>32</sup> Dawa nangay sa o dadwa aya as kavoya da so kabayo aya do vata ori ni Jesus a yanan na.<sup>33</sup> Do katori da omovay so itan naya am vinata da no taydira aya sia, “Ango ovayan nio do kabayo aya.”<sup>34</sup> Vinata da, “Ipahap ya no Apohen a serbien.”<sup>35</sup> Inahap da o kabayo aya as karasay da dia no mankantad a lamit da as kapasakay da si Jesus.<sup>36</sup> As do kayam da do rarahan ori am pinangayan da no tawotawo sawri so lamit o panahanan naya.<sup>37</sup> Do kasngen darana do Jerusalem do kawsok da do tokon aya no Olivo am naytavo sa o aro aya a tawotawo na sa a omdaday kano mapakagloria so Dios do makagniknin sa a navoya

da a pinarin na. Oyod saya maliak kano masoyot. <sup>38</sup>No pavatahen da am, “Mabendito o Patol aya a mawara do ngaran no Dios. Tayto o karadinepan kano kasoyosoyotan a yapo do hanyit!”

<sup>39</sup>Amna mian sa o Fariseo a nakavata sia di Jesus, “Penpenen mo sa o tawotawo mo saya do vatavatahen daya.” <sup>40</sup>Vatan sia ni Jesus, “An di sa mayliliak ya am vatahen ko ta aran no batobato saya am mayliliak sa ya a omdaday diaken.”

### No tanyis ni Jesus do Jerusalem

<sup>41</sup>Do kasngen darana do Jerusalem aya do kavoyan narana sia ni Jesus am pinaytanyitanyisan na <sup>42</sup>a makavata sia, “Pakasi nio ta no karadinepan a logar nio a marawat sichangoriaw am arava o kapanmoan nio sia, <sup>43</sup>as do masngen a tiempo am adivovongen da anti nio no kalaban nio as kadi nio makalibrian, <sup>44</sup>ta lalassen da anti nio a pachirapasan da no kametdehan nio sa as kabo anti no mavidin do vahavahay nio do kaloyo da a makayamot do nakadi nio sincharan dia o kalibrian aya a tinoroh dinio no Dios.”

### No nakapakaro na sira ni Jesus o maynegosio do templo

*(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)*

<sup>45</sup>Mian dana do Jerusalem aya am nangay do templo as kasitnan na mapakaro sira so maydakaw do sahad no templo aya, <sup>46</sup>as kavata na sia dira, “No vatahen no nakatolas am, ‘Vahay a pachahoahokan o vahay ko,’ amna tayto nio pinarin a kakpekpehan no manakanakaw.”

<sup>47</sup>As do kararaw am nangay a mananawo do templo aya as sira o maato a papali kano eskriba sira kanira no maato a tawotawo do kavahayan am chinita da o kahapan da sia a rarayawan, <sup>48</sup>amna arava o mapaparin da takwan naytavo sa o tawotawo a domngey so pawnonongen nya.

### No nakahes da nia no Fariseo o anohed ni Jesus

*(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)*

**20** <sup>1</sup>Asa karaw do katori ni Jesus a mananawo kano mapawnonong so Evangelio aya dira do aro a tawotawo do templo ori am nawara sa o maato a papali, sira o eskriba as kano adngedngeyen da no Judeo, <sup>2</sup>as kavata da sia dia, “Ivahey mo pa diamen an ango anohed mo a omparin sira so aro a pariparinyen mo as kano yapo dino o ipakapamarin moaya.” <sup>3</sup>Tinbay sa ni Jesus, “Tayto o iyahes ko dinio as atbayen nio yaken. <sup>4</sup>Niaya o iyahes koaya. Sino pinakayapoan no anohed ni Juan a manbawtismo. Yapo do Dios anmana do tawo.”

<sup>5</sup>Nakadngey da sia ya am somitnan sa a maychakavahey a makavata sia, “An vatahen ta o nakayapo na do Dios am iyahes na diaten daw an ango pakayapoan no kadi ta nanganohdan di Juan. <sup>6</sup>Asna an vatahen ta

o nakayapo na do tawo am batoan da yaten no tawotawo saya takwan sincharan da si Juan a asa ka profeta.”<sup>7</sup> Dawa no tinbay da di Jesus am no kadi da makapanmoan so itbay da so iyahes naya. <sup>8</sup> Vatan sia dira ni Jesus, “Dawa ivahey koava dinio an dino o pakayapoan no anohed kano ipakapamarin ko.”

**No parabola no mararahet a taohan**

*(Mateo 21:33-46; Marcos 12:1-12)*

<sup>9</sup> Pinawnonong na pa ni Jesus o omonot aya a parabola. Vinata na, “Mian o asa ka tawo a mian so takey a nimohan na so obas as do kanam na a mangay do matarek a kavahayan so mayendes a tiempo am pinawnonong na ya. <sup>10</sup> Mawara dana o kalogar na makahap so natay na am napaytovoy so pachirawatan na dira do pinawnonong naya tapian itoroh da o kanatayan sia no takey naya. Amna no pinarin da do tinovoy naya am tinaho da as kapavidi da sia a abo so todango a nahap dira. <sup>11</sup> Minirwa pa mapaytovoy o taytakey aya am alit pa no kaoyod na naraway no pinarin da sia as kabo no nahap na dira. <sup>12</sup> Paytovoy na so ichatdo na am nirawarawa da ya as kapakaro da sia do takey aya. <sup>13</sup> Kwanasaw am vatahen no taytakey aya, ‘Tovoyen ko sawen o ichaddaw koaya manganak, ta sigorohen ko am aniven da anti sia.’ <sup>14</sup> Amna do nakavoya da sia no maytakey saya am vinata da, ‘Niaya o manganak naya a omamohon so takey aya as dimanen ta tapian yaten dana anti o taydira so takey aya.’ <sup>15</sup> Dawa pinakaro da sia do takey aya as kadiman da sia. Do hahawen nio am ango anti do vata nio o parinyen no taytakey aya dira do akma saya sia a maytakey na. <sup>16</sup> Iyangay na paro sava ya dimanen as kapanoroh na so takey naya do kadwan?” Amna vinata da no nakadngey aya sia, “Pawawahen pa no Dios o kaparin na nia!” <sup>17</sup> Amna tiniban sa ni Jesus so oyod a matarem as kavata na sia, “Ango do vata nio o ichakey na vatahen no akmaya sia nakatolas, ‘No Bato aya a chinaskeh da serbien no mapatnek so vahay am nayvadiw a maimport’ante dana ta nia o soyid na.’ <sup>18</sup> An sino o madodog do Bato aya am makararayaw as an sino kagagtosan na am madpid.”

**No nanawo ni Jesus a komapet do pamagan do gobierno**

*(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)*

<sup>19</sup> Do kahahaw da sia no eskriba kanira no maato sawri a papali o kasira no tongdohen no istoria aya ni Jesus am chinakey da ahapen a kolongen amna naporin dava ya do kamo da no aro saya tawotawo. <sup>20</sup> Oyod da sia pinakapia ononotan as kapaytovoy da so ispiya a toman domngey sia amna no kachita da sia o kapayrahtan no chirin na tapian maparin da sia hapen a isalap do makapamarin a manyokoyokod. <sup>21</sup> Vinata da sia, “Imo am mapanmo namen o kapia mo a mananawo as kahosto no vatahen mo

as kadi mo mangatatadkan as an maparin am nanawhen mo pa yamen do sivog aya kakawyoran a komwan do Dios. <sup>22</sup>Mayanong paro o kapamaga namen so bienes do Emperador do Roma?” <sup>23</sup>Amna tori na mapanmo ni Jesus o mian do aktokto da as vinata na dira, <sup>24</sup>“Torohan nio pa yaken so plata,” as kahes na nia dira, “Sino o taylitrato kano tayngaran sia o mian do plata aya.” “No Emperador,” kon da. <sup>25</sup>Vatan na sia dira, “Itoroh nio do Emperador o logar nio a itoroh sia as itoroh nio do Dios o logar a itoroh sia.” <sup>26</sup>Do akmaya sia a vinata na am nakatbay sava kano arava o chinahapan da sia do yanan daya no aro a tawotawo, dawa tod dana sa makadomi a maychaknin no kasolivan no atbay naya.

**No nanawo a komapet do kapirwa a maviay no nadiman**

*(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)*

<sup>27</sup>Mian sa o nangay sia a grupo no tawo a di manganohed do kapirwa pa anti a maviay no tawo anchowa. Tawagan saya so Saduceo. <sup>28</sup>Vinata da di Jesus, “Maistro, no vatahen no onotan ta a pinatolas ni Moises am an mian o asa ka mavakes a nadiman so kakovot as abo so manganak am hapen na ya a kakovot no kakteh no nadiman aya tapian mian o manganak da a pangaranen do nadiman ori. <sup>29</sup>As mian sa o papito a ka mahahakay a makakakteh. No matoneng aya dira am naychakovot amna nadiman ya a abo so manganak, <sup>30</sup>as ahapan sia no wari naya a kakovoten amna nadiman pa ya a abo so manganak, <sup>31</sup>as nikakovot no ichatdo dira do makakakteh saya amna tomnahisa sa madiman a manda do ichapapito daya as kabo no manganak da. <sup>32</sup>Do kwanasaw am nadiman o mavakes aya. <sup>33</sup>No iyahes namen aya dimo am niaya. Sino paro anti dira do papito saya o mabnek a kakovot no mavakes aya do manam a tiempo a kapirwa a maviay no nadiman.”

<sup>34</sup>Vinata dira ni Jesus, “No tawotawo sichangoriaw am maychakovot sa, <sup>35</sup>pero sira o payvanganen anti no Dios do manam a araw am maychakovot pa sava, <sup>36</sup>takwan ara pava o kadimanan da daw, ta machalit sa anti do angheles no Dios, as makayamot ta pinayvangan sira no Dios am kamanganakan na sira ya. <sup>37</sup>As si Moises do pinatolas na a komapet do nakapachisisirin na sia no Dios do omnininyas a kayo am nibnekan na o Dios a Dios ni Abraham, ni Isaac kani Jacob, <sup>38</sup>as iya am Dios ava no nadiman, ta iya o Dios da no maviay as do salapan na am maviay o atavo.” <sup>39</sup>Vatan da sia no kadwan do eskriba sawri, “Maistro, tayto hosto o vinata moaya,” <sup>40</sup>takwan vinata da ya do nakapakabo da so iyahes sia.

**No Apohen ni David a no Mesias**

*(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)*

<sup>41</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Ango vatan da sia o kapaytayabo sia ni Patol a David o Mesias aya. <sup>42</sup>As si David am nia pa o vatahen na do Salmo na:

‘Vinata no Dios do Apohen koaya, “Maydisna ka do kawananan ko sia <sup>43</sup>a manda do kapangay ko sira so omlaban dimo do panayahboan no kokod mo.” ’

<sup>44</sup>Tinawagan sia ni Patol a David so Apohen na asna maypango o kapaytayabo na sia.”

### No mananawo sa a logar a paydidichanan

*(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)*

<sup>45</sup>Do kadngey da sia no tawotawo sawri am vinata na dira do disipolos na, <sup>46</sup>“Makatanggal kamo dira do eskriba saya a sira so oyod a makey a mayvidividi a mangonay so mayid a laylay as kakey da torohan so onor do angayan da a kaaroan no tawo a akma so kakpekpehan da sa kano pamistan sa. <sup>47</sup>Amna sira mismo o mapakasiasi sira so bioda as katavotavon da sia o akma saya sia marahet a pariparinyen da no maanaro a kapaydasal da. Vatahen ko ta tayto ompanaya sira a mahara a kastigo.”

### No tinoroh a rakoh so sinmo do Dios

*(Marcos 12:41-44)*

**21** <sup>1</sup>Do kayan ni Jesus do templo am navoya na sira o maynakem a tawo a tomoroh so regalo da. <sup>2</sup>As navoya na pa o asa ka makasiasi a bioda a tomoroh so dadwa ka sentimos. <sup>3</sup>Vatan na sia, “Vatahen ko dinio so kakawyoran ta rakorakoh o tinoroh no makasiasi aya a bioda as kano katavoan no tinoroh da no kadwan aya, <sup>4</sup>takwan tomnoroh sa ya do sobra da asna no bioda aya am tinoroh na o voyvoh na a kartos do tori na panghovokan a kapakasiasi na.”

### No mapaparin sa a manam so kavosan no mondo aya

*(Mateo 24:1-2; 10:17-18; 24:3-14; Marcos 13:1-13)*

<sup>5</sup>Do katori da machimavid dia no tawotawo saya o sinerbi a ipatnek so templo aya kano labor sa a tinoroh no tawotawo am vinata ni Jesus, <sup>6</sup>“No tayto nio saya mavoya am maytavo anti a mararayaw as arava o mavidin a magen do gadagada naya.” <sup>7</sup>Ahsan da nia, “Maistro, an mango o kaparin na nia as kan ango anti o kapanmoan namen sia.”

<sup>8</sup>Vinata ni Jesus, “Makapatak kamo tapian abo mapaychawaw dinio, ta aro sa anti o mawara a omserbi so ngaran ko as kavata da sia, ‘Yaken o panayahen nioaya,’ as ‘Nawara dana o tawsan no mondo.’ Vatahen ko dinio o kadi nio manganohdan dira. <sup>9</sup>An madngey nio anti o mahara sa arap am mamo kamoava, ta kaylangan o kaparin da nia amna nyeng pava anti o kavosan no mondo aya.

<sup>10</sup>“Mian sa anti o matatarek a kavahayan kano nasiones a mangay do arap, <sup>11</sup>as kayan anti no mahara a nini do matatarek a logar. Mian anti

o pesti as kano kapaychapteng so mahara. Mian sa anti o mapaparin do tohos aya a oyod a mangamomo. <sup>12</sup>As do manam so kaparin da nia am manoma pa anti o kapakasiasi da dinio. Akosahen da anti nio do salapan da no manyokoyokod as kan do sinagoga as kakalaboso da dinio a makayamot do ngaran ko, <sup>13</sup>amna nia anti o yanan no oportunidad nio a mapawnonong so Evangelio aya. <sup>14</sup>Ichavakel nioava an anggo vatahen nio dira, <sup>15</sup>ta torohan koynio so kasolivan a di da anti matbay kano masobna no komontra sa dinio. <sup>16</sup>No mismo sa anti a mapararaway ninio am kaynyapoanan nio, sira o kakakteh nio, kaliposan nio kano kaychayvan nio sa. As mian sa anti dinio o dimanen da. <sup>17</sup>As makayamot do kawnot nio diaken am kontrahen kamo anti no atavo, <sup>18</sup>amna no Dios anti o machonong dinio. <sup>19</sup>Dawa mabdibdis kamoava, ta makarawat kamo anti so kakawyoran aya a viay.

**No manam a kararayaw no Jerusalem**

*(Mateo 24:15-21; Marcos 13:14-19)*

<sup>20</sup>“Kapanmohen nio ta an mawara o kadivovong da sia o Jerusalem no sinjalo a enemigo nio am katanggalen nio ta no kararayawan am mahay pava. <sup>21</sup>As an maparin sa anti ya am nyeng sa mayayo a tomayo do katokotokonan o tawotawo no Judea as sira o mian do takey am omodi pa sava, <sup>22</sup>ta niaya anti o kawara no mahara a kastigo no Dios a akma so vatahen no nakatolas a Chirin na. <sup>23</sup>Oyod sa anti makasi o mangovot so metdeh as kanira no mian so pasosohen da, ta mian anti o mahara a pakasisian da no Judeo. <sup>24</sup>Dimanen da anti sira as kahap da sira ipriso do matatarek a nasiones. As no Jerusalem am labanan da anti no Hentil a manda do kapabhes na sira no Dios a maynolay dira.

**No manam anti a kawara no Naytawo aya**

*(Mateo 24:29-31; Marcos 13:24-27)*

<sup>25</sup>“Mian sa anti o machitatarek a mapaparin do tohos, do araw, vohan kano vitohen as do tana aya am mahara a pakasisian as aran no taaw am mian anti o mapaparin daw. <sup>26</sup>As no tawotawo sa anti am mabo o ayet kano angdet da a somalap so mapaparin saya ta aran no tohos aya am mabdibdis anti, <sup>27</sup>as kavoya darana anti sia o Naytawo aya do kademdeman a gomtin a oyod a rakoh kano makakniknin so ipakapamarin. <sup>28</sup>An maparin sa anti ya am makasoyot kamo na as kapanapanaya nio na sia o kalibrian nio ta masngen dana.”

**No sinyal no kasitnan no kapaypatol no Dios**

*(Mateo 24:32-35; Marcos 13:28-31)*

<sup>29</sup>Pinawnonong na o akmaya sia parabola. Kwana am, “Tiban nio pa kono o kayo aya as kano kadwan a kayo, <sup>30</sup>ta an kavoya nio so katool

da am mapanmo nio o kasngen dana no rayon. <sup>31</sup>Akma pa saw ta an mavoya nio sa anti o vinata ko saya a mapaparin am kapanmohen nio o kasngen dana somitnan no kapaypatol no Dios. <sup>32</sup>Vatahen ko dinio ta no tawotawo sichangoriaw am maviay pa anti a makavoya so vinata ko saya a mapaparin. <sup>33</sup>Mabo anti o tohos kano tana amna no chirin ko am maynyoha ava.

### No nanawo do kafermi ta a mananggal

<sup>34</sup>“Amna makarakoh kamo so tanggal tapian dia nawri o parinyen nio o kapaylalakam nio do komwan do mondo aya anmana no kapagosto nio do karakohan nio tapian di kamo anti akmay kawtapan, <sup>35</sup>ta no kawara naya anti am akmay tolo a abo so makatanggal sia do atavo a parte no mondo aya. <sup>36</sup>Dawa fermi kamo a mananggal as kadi nio omhemhesan a machahoahok tapian mian anti o ayet nio a somalap so atavo saya mapaparin tapian magsal kamo anti a machivayat do Naytawo aya.”

<sup>37</sup>Do kararaw am nananawo si Jesus do templo ori as an kamahep narana am mangay do tokon no Olivo. <sup>38</sup>As do mavekhas pa am machivayat dana sa o aro a tawotawo do templo aya a mangay a domngey sia.

### No nakapachitoneng ni Judas a omtraydor si Jesus

(Mateo 26:1-5,14-16; Marcos 14:1-2,10-11; Juan 11:45-53)

**22** <sup>1</sup>Masngen dana kanaw o fiesta da no Judeo a abnekan da so Paskwa, as do niaya a fiesta o kanan da so tinapay ori a abo so libadora. <sup>2</sup>As sira o maato a papali kanira no eskriba am chitachitahen da o kahapan da si Jesus a dimanen so matayo takwan ichamo da sa o aro aya tawotawo.

<sup>3</sup>As si Satanas am somindep di Judas Iscariote a iya so asa dira do dose sawri a ka disipolos. <sup>4</sup>As nangay si Judas aya dira do maato saya a papali as kanira no maato so anongen dira do gwardia no templo as kapaychakasikasisirin da dia o plano nawri a kahapan na si Jesus a parawaten dira. <sup>5</sup>No akmaya sia a plano ni Judas am chinakey da as nipromisa da o katoroh da sia so kartos. <sup>6</sup>Pinachitonngan na ya ni Judas as kasitnan na komita so kahapan na si Jesus do kaboan no aro a tawotawo.

### No preparasion da do nanawdi a kasa da omoyab

(Mateo 26:17-20; Marcos 14:12-16)

<sup>7</sup>Mawara dana o mismo aya araw no kaselebra da so Paskwa aya a nia so kadiman da so dedekey sa karnero a kanen da as kakan da pa so tinapay a abo so libadora, <sup>8</sup>am tinovoy sa ni Jesus sa Pedro kani Juan a mayprepara so oyavan da do fiesta aya. <sup>9</sup>Vinata da Juan kani Pedro, “Dino o ichakey mo a angayan namen a mayprepara.” <sup>10</sup>Vatan sia ni



Jesus, “An mawara kamo anti do kavahayan aya am makavayat kamo anti so mahakay a modanom no banga as onotan nio anti sia do angayan na vahay, <sup>11</sup>as vatahen nio anti do tayvahay ori, “Tayto na iyahes no Maistro ori an no siyo o kwarto a angayan na kano disipolos na saya a omoyab do fiesta aya,” <sup>12</sup>as ipavoya na anti dinio o asa ka rakoh a kwarto do tohos a yanan dana no serserbien ta as mayprepara kamo daw.” <sup>13</sup>Nangay sa as kavoya da so atavo a akma so vinata ori dira ni Jesus as nayhanda sa daw do fiesta daya.

**No nanawdi a nakasa da omoyab da Jesuskanira no disipolos na**  
(*Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-26*)

<sup>14</sup>Mawara dana o oras aya no kakan da am nasa sa do lamisa sa Jesus kanira no dose saya a apostoles na. <sup>15</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Nayendes ko na panayahen o kapachichasa ko dinio a koman do akmaya sia a Paskwa manam so kapayparahan ko do mahara a pandidiwan, <sup>16</sup>ta no kakawyoran na sia am pirwahan ko pava anti ya a selebrahen a manda do kapakatongtong na atavo no somnivog a inmonmoan na nia do paypatolan no Dios.”

<sup>17</sup>Nanghap so kopa a yanan no vino as tayoka a mamahemahes am vinata na dira, “Hapen nio ya a payatayen dinio, <sup>18</sup>ta vatahen ko dinio am mirwa ako pava anti a ominom do inomen aya a manda do kasitnan no kapaypatol no Dios.” <sup>19</sup>Panghap ni Jesus so tinapay as tayoka a mamahemahes do Dios am nikchikchid na as katoroh na nia dira a makavata sia, “Niaya o karakohan ko [a itoroh a makayamot dinio. Parinyen nio ya a inakenakem nio diaken.” <sup>20</sup>Tayoka sa moyab am inahap na o kopa aya no vino as kavata na sia, “No inomen aya o vayo a promisa no Dios a pasigoradohen no raya ko a omoyog a makayamot dinio.] <sup>21</sup>As tiban nio ta no mismo aya tomoroh niaken dira do omdiman diaken am tayto ta rarayay do kanan taya, <sup>22</sup>ta no Naytawo aya am napesek dana o payparahanan na as ay so pangananawa no pamandan no tawo aya a omtraydor sia!” <sup>23</sup>Naychaknin sa o disipolos saya as kasitnan da omaheahes nia do kadwan dira an sino o vata naya a omtraydor sia.

**No nanawo ni Jesus a komapet do kapamahbo**

<sup>24</sup>Do katori da pawri daw am pinangononongan da an sino logar a mato dana anti dira. <sup>25</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “No adan a kapanmoan nio sia am sira o rakoh so ipakapamarin o manyokoyokod dira do maypahbo kanira as kekey da sincharan a mapia so serbisio, <sup>26</sup>pero niaya ava o logar nio a kaparin, ta no m'ato dana dinio o mayanong a mapamahbo a akmay asa ka metdeh as no m'ato dana so anongen dinio o mayserbi do kadwan. <sup>27</sup>Mapanmo nio am matoato o payserbian aya as kano servidor na pero do kapachichasa ko dinio am yaken o nayserbi dinio.

<sup>28</sup>“Amna inio o navidin a omonot diaken do matatarek saya a pinayparahanan ko, <sup>29</sup>as akma so nakaparawat na diaken no Ama koaya so paypatolan am torohan ko paynio so anohed do paypatolan aya, <sup>30</sup>tapiian machakan kamo anti diaken do paypatolan ko as katoroh ko anti dinio so trono nio as kapanyokoyokod nio dira do tayatayabo sa no dose saya a ka kamanganakan ni Israel.

**No nakapatanggal nia ni Jesus o kasobna anti sia ni Pedro**

*(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)*

<sup>31</sup>“Simon, hawahawayen na anti nio ni Satanas so oyod a mahara, <sup>32</sup>amna tayto koymo a ipachahoahok tapiian diabdibdis o saray mo. As an mayvidi ka na anti diaken am sidongen mo pa sa o kakakteh mo saya.” <sup>33</sup>Vatan sia ni Pedro di Jesus, “Apo, handa ako a machivan dimo a aran do kalaboso anmana aran kadimanan pa.” <sup>34</sup>“Vatahen ko dimo, mo Pedro ta manam so kawni na anti no manok do malatiat am maypitdo mo anti a vatahen o kadi mo a makasincharan diaken.”

<sup>35</sup>Ahsan na nira a makavata sia, “Do nakayan no tinovoyan ko dinio as kadi nio nanayvian so kartos anmana todango a serserbien nio am ara o nakapaykolang nio?” “Arava,” kon da. <sup>36</sup>Vatan sia ni Jesus, “Pero sichangoriaw am manayvi kamo so kartos kano serserbien nio. No abo dinio so espada am idakaw na o lamit na tapiian mian o ipanadiw na so espada. <sup>37</sup>Ta sichangoriaw o kapakatongtong no vatahen no nakatolas a makavata sia, ‘Machividang anti sia dira do kriminal,’ ta no atavo a nakatolas a komapet diaken am natongdo o kapakatongtong na atavo.” <sup>38</sup>“Apo, tayto sa o dadwa a mian so espada diaten,” kon da no disipolos saya. “Manawob danawri,” kwana ni Jesus.

**No rakoh a rahmeten ni Jesus do kapachahoahok na**

*(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)*

<sup>39</sup>Ihbet narana ni Jesus a mangay do tokon ori no Olivo a akma so adan na paparinyen as minonot sa o disipolos nawri. <sup>40</sup>Makarapit sa daw am vinata na dira, “Machahoahok kamo tapiian di kamo a katentasionan.”

<sup>41</sup>Paypavawa na dira as kakheb na a machahoahok a makavata sia, <sup>42</sup>“Ama, tayto ko akdawen dimo o kapavawa mo pa sia diaken o kopa<sup>g</sup> aya amna yaken ava o onotan asna no inolay mo o onotan ko.” <sup>43</sup>As nangay o asa ka anghel a somidong si Jesus, <sup>44</sup>ta do katori nawri a machahoahok am oyod a rakoh o kapangtokto na as manayeteng o raya na a akma nay inalengdeng do kapayparahem no kapachahoahok nawri.

<sup>45</sup>Kwanasaw am naytetnek as kangay na dira do disipolos na sawri amna tori sa makaycheh do kavanah da no rakoh ori a kaktokto da no manam ori

---

<sup>g</sup> 22:42 No chirin aya a kopa am serbien a mayinmonmo so mangamomo a pandidiwan no asa ka tawo.

a mapaparin. <sup>46</sup>Vatan sia dira ni Jesus, “Maypango pa o kapakapakaycheh nio do akmaya sia tiempo. Mayokay kamo as kapachahoahok nio tapiian pavawahen naynio no Dios do katentasionan dinio.”

**No nakaaresto da si Jesus**

*(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:3-12)*

<sup>47</sup>As do katori na pa mayliliak ni Jesus am mawara dana sa o aro a tawo a pinawnot ni Judas a iya so asa dira do dose sawri a ka disipolos na. Naypasngen si Judas di Jesus as kangay na omarek di Jesus do pisny na a akmay mapakapia sia so Dios, <sup>48</sup>amna vinata ni Jesus di Judas, “Idakaw mo paro o Naytawo aya no arek mo?” <sup>49</sup>Do kapanmo da sia no rarayay sawri ni Jesus o manam a mapaparin am vinata da, “Apo, serbien namen dana sa o espada namen aya?” <sup>50</sup>As no asa dira do disipolos naya am binakbakan na o pachirawatan ori no apohen da no papali as natilpas o manwanan do tadinya na. <sup>51</sup>Amna vinata ni Jesus, “Ibhes nio o kapachilaban nioaya,” as katodo sia ni Jesus o tadinya no binakbakan aya am napia as kapakavidi na.

<sup>52</sup>Vatan sia ni Jesus dira do maato saya a papali, sira o maato so anongen do gwardia no templo kanira no adngedngeyen da sawri no tawotawo a nangay a omholi sia, “Asa paro a ka kriminal o inangay nioaya holien a dawa kamo a mian so espada kano pamahpah?” <sup>53</sup>Do kararaw am nananawo ako do templo amna inangay nioava yaken a padpeten. Amna nia o natongdo a oras nio as oras no ipakapamarin ni Satanas.” <sup>54</sup>Inaresto da si Jesus as kangay da nia do vahay no mato danaya dira do papali. As si Pedro am minonot a marayi di Jesus.

**No nakapachisobna nia ni Pedro o kasinchad na si Jesus**

*(Mateo 26:57-58,69-75; Marcos 14:53-54,66-72; Juan 18:17,25-27)*

<sup>55</sup>Do kayan darana do hawa no vahay aya am nangatong sa so paydangdangan da as nachidisdisna dira si Pedro. <sup>56</sup>Kwanasaw am nasinchad sia no asa ka pachirawatan a mavakes do kasoliat ori sia no rial no apoy aw as vinata na, “No mahakay aya am asa dira do rarayay ori ni Jesus.” <sup>57</sup>Amna pinachisobna ya ni Pedro a makavata sia, “Masinchad koava si Jesus.” <sup>58</sup>Dekey as kayan no otro a nakavoya sia a nakavata sia, “Imo o asa do rarayay ori ni Jesus,” amna vinata ni Pedro, “Omba, rarayay nava yaken nawri.” <sup>59</sup>Makarahan o masngen a asa kawras am mian pa o di mapahamohamo sia a vatahen o, “Mismo a imo o asa do rarayay ori ni Jesus, ta kaydian mo sia a iGalilea.” <sup>60</sup>Amna vinata ni Pedro, “Arava o kapanmoan ko so vatavatahen moaya,” as do katori na pa mayliliak ni Pedro am nanyeng a omoni o asa ka manok. <sup>61</sup>Inidit ni Jesus si Pedro as katidib na sia as nanyeng na manakem ni Pedro o vinata ori ni Jesus do kapachisobna na anti nia so maypitdo o kasinchad na sia a manam so kawni no manok. <sup>62</sup>As minehbet si Pedro as katanyis na so oyod a mahara.

**No nakatek kano nakapakasiasi da si Jesus**

*(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65)*

<sup>63</sup>As sira o minaresto ori si Jesus am sinitnan da sia itek kano tahohen. <sup>64</sup>Tinaheb da o mata na do kataho da sia no kadwan as kavata da sia dia, “Imo a profeta am ibahey mo an sino o tomnaho ori dimo.” <sup>65</sup>Aro o chirichirin da a itek kano ipamahbo da sia.

**No nakaskaskad da si Jesus**

*(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)*

<sup>66</sup>Do kapaysehshdang naranawri am nakpeh sa o adngedngeyen da sa. Nia sa o maato sa a papali kanira no eskriba as inangay da isalap si Jesus do akmaya sia konseho. Vatan da sia di Jesus, <sup>67</sup>“Ivahey mo diamen an ara imo o Cristo aya,” amna tominbay si Jesus a makavata sia, “An vatahen ko dinio o kakawyoran na am anohdan nioava yaken, <sup>68</sup>as an mian o iyahes ko dinio am matbay nioava yaken. <sup>69</sup>Amna masngen dana anti o kapaydisna no Naytawo aya do kawananan sia no makapamarin aya a Dios.” <sup>70</sup>Vatan da sia, “Onas, no vatahen moaya am no kapaymanganak dimo no Dios?” “Tayto nio a vatahen,” kwana ni Jesus. <sup>71</sup>Vatan da sia, “Ara pava o kaylangan ta a makarapa a testigo, ta tayto ta na nadngey o mismo naya vinata.”

**No nakasalap ni Jesus di Pilato as kan di Herodes**

*(Mateo 27:1-2,11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)*

**23** <sup>1</sup>Nasa sa o konseho aya a mangay ni Jesus di Pilato, <sup>2</sup>as kasitnan da sia akosahen a makavata sia, “Chinaproyban namen o kapawnot no tawo aya do icharahet no kavahayan taya as vadawen na o katoroh so bienes do gobierno ni Cesar as kavata na pa so kaiya no Cristo aya a patol.” <sup>3</sup>Ahsan nia ni Pilato si Jesus, “Imo o patol da no Judeo saya?” “Tayto mo a vatahen,” kwana ni Jesus. <sup>4</sup>Vatan sia ni Pilato dira do konseho aya kanira no tawotawo saya, “Arava o kaproyban ko a gatos no tawo aya,” <sup>5</sup>amna pahamohen dava o ichakey daya as vinata da pa, “Mapasitnan ya so golo as kapananawo na do atavo a parte no Judea a makayapo do Galilea a manda diaya.”

<sup>6</sup>Kadngey na so akmaya sia a vinata da am inahes na an iGalilea si Jesus aya. <sup>7</sup>Do nakapanmo na so nakayapo na do sakop ni Herodes am pinaytovoy na sia di Herodes a tori kanaw do Jerusalem. <sup>8</sup>Do nakavoya sia ni Herodes si Jesus am chinasoyot na takwan nayendes narana ichahoho o kavoya na sia as kano kapakavoya na so milagro ni Jesus a akma so nadngedngey narana do nakarahan. <sup>9</sup>Nayendes na sia paheahsen ni Herodes amna tominbay ava. <sup>10</sup>As sira o maato a papali as kanira no eskriba saya am aro o vatahen da a kaso ni Jesus. <sup>11</sup>As si Herodes kanira no sinjalo na saya am pinasnesnek kano nitek da si Jesus,

as pinawnayan da sia so akmay onayen no patol as kapavidi da sia di Pilato. <sup>12</sup>As do araw ori kanaw am somnitnan o mapia a kapay-ivan da Pilato kani Herodes, ta do manam kania am maykontra sa.

**No nakasentensia da di Jesus a dimanen**

*(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:38-19:16)*

<sup>13</sup>Tinawagan sa ni Pilato o maato a papali, sira o adngedngeyen sa as kanira no tawotawo saya, <sup>14</sup>as kavata na sia dira, “Akosahen nio o tawo aya a asa ka maparahet so komavahayan amna do katayoka ko sia imbestigan do kadngeyan nio sia am arava o kaproyban ko do akosadoan nioaya sia, <sup>15</sup>as aran si Herodes am arava o chinaproyban na a kaso na, ta tiya na pinavidi diaken. As kapanmohen nio ta arava o pinarin na nia a ipayanong na dimanen. <sup>16</sup>Dawa ipayiplot ko sia as kapavolaw ko na sia.” [17Vinata na o kapavolaw na sia takwan paparinyen da no gobernador o kayan no asa ka priso a pavolawen da do akmaya sia a fiesta da.] <sup>18</sup>Amna naytavotavo sa a mangyaw a makavata sia, “Dimanen o niaya a tawo as si Barabbas o pavolawen!” <sup>19</sup>Si Barabbas aya am makalaboso do kaso no kapasitnan so golo do kavahayan aw as kano nakapandiman na so tawo. <sup>20</sup>Minirwa a machisisirin dira si Pilato do kakey na omlibri si Jesus, <sup>21</sup>amna nangyaw sa o tawotawo saya a makavata sia, “Papasken do kros, papasken o niaya a tawo!” <sup>22</sup>Do kaoyod na makey a omlibri si Jesus am vinata ni Pilato do ipamitdo na, “Onta, ango marahet a pinarin na. Arava o kaproyban ko a gatos na a ipayanong na a dimanen. Ipayiplot ko sia as kapavolaw ko na sia.” <sup>23</sup>Amna mangyangyaw sa a di mapahamo so kapapasek da sia. As do kwanasaw am arava o maparin ni Pilato an dia no kapachitoneng narana do ipangyangyaw daya. <sup>24</sup>Dawa tinoroh ni Pilato o sentensia ori a nikdaw da sia. <sup>25</sup>Pinavolaw na o priso ori a nandiman so tawo kano mapasolsol so golo a iya so inahes da no tawotawo sawri a librien as si Jesus o pinarawat na dira a parinyan da so ichakey da.

**No nakapapasek da si Jesus do kros**

*(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27)*

<sup>26</sup>Do katori darana mangay ni Jesus do logar ori a dimanan da sia am pinadpet da si Simon a iCyrene a tayto omodi a yapo do takey as kapospos da dia a mayrara so kros ori a omonot di Jesus. <sup>27</sup>Oyod sa aro a tawotawo o omonot as kayan da pa no mavavakes a oyod a rakoh so kangsah nia. <sup>28</sup>Amna inidit sa tiban ni Jesus as kavata na sia dira, “Inio a mavavakes no Jerusalem, tanyisan nioava yaken asna no karakohan nio kano kametdehan nio sa o tanyisan nio, <sup>29</sup>ta ito araw a kavata anti sia no tawo o, ‘Mapalak sa o di nakapaymanganak as abo so kametdehan,’ <sup>30</sup>as kavata da pa anti sia dira do tokotokon o, ‘Maloyo kamo as kalaveng nio

niamen.’ <sup>31</sup>Omhamo ava o kaparin na anti dinio niaya ta an pakasisien da o abo so gatos am chapanngo na paro anti no mian so gatos?”<sup>h</sup>

<sup>32</sup>Mian pa sa o dadwa ka kriminal a pinachirayay da di Jesus a dimanen da. <sup>33</sup>Makarapit sa do logar ori a abnekan so Yanga no Oho am pinapasek da si Jesus as kapayviit da sira so dadwa a ka kriminal. <sup>34</sup>Vinata ni Jesus, “Ama, pakaboan mo sa ta ara dava mapanmo o parinyen daya.” As pinaysosogalan da no sinjalo sawri o onayen nawri do kapayatay da sia. <sup>35</sup>Naytetnek sa do omdivon o tawotawo sawri a tomalamad sia amna sira o adngedngeyen da sawri am nitek da si Jesus a makavata sia, “Nilibri na sa o kadwan as libriay na pa so karakohan na an ara iya o somnivog aya a Cristo a tinovoy no Dios!” <sup>36</sup>Sira o sinjalo sawri am otro da sia nitek as kapaynom da sia so silam, <sup>37</sup>as kavata da sia, “An ara imo o patol daya no Judeo am librien mo o karakohan mo.” <sup>38</sup>Mian pa o karatola a mamanito kania a katolasan no, “Niaya o Patol da no Judeo.”

<sup>39</sup>As no asa do kriminal ori a rarayay na a nakapasek am nitek na pa si Jesus a makavata sia, “An ara imo o Cristo ori am librien mo o karakohan mo as kaniamen,” <sup>40</sup>amna chinahoya sia no mian do viit dawri a makavata sia, “Ara mo paroava ichamo o Dios do katayto ta malit a dimanen da?” <sup>41</sup>As dimanen da yaten a makayamot do sivog a gatos ta, pero niaya a tawo am entero arava o gatos na.” <sup>42</sup>Vatan na pa sia di Jesus, “Jesus, manakem mo yaken an maypatol ka na.” <sup>43</sup>Vatan sia ni Jesus, “Vatahen ko dimo so masigoro ta do sicharaw aya am machichasa ka na anti diaken do paraiso.”

#### No nakadiman ni Jesus

*(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)*

<sup>44</sup>As do masngen a alas dose no kamaraw am naysasari do kavahayan aya a manda do ka alas tres. <sup>45</sup>Nawlib o rial no araw as no kortina do templo ori am nayara. <sup>46</sup>As kwanasaw am ipangyaw na vatahen ni Jesus, “Ama, tayto ko na parawaten dimo o pahad ko.” As tayoka naya vatahen am tawsan no kaynawa na. <sup>47</sup>Do nakavoya sia ya no apohen dawri no sinjalo o napaparin saya am nidaday na o Dios as kavata na sia, “Sivog sawen a abo o gatos no tawo aya.”

<sup>48</sup>As sira o nakpeh aya a tomalamad so napaparin saya am somnavat sa a makawadi a mayam a rakoh so iktokto. <sup>49</sup>Sira o atavo a makasinchad sia as kanira no mavavakes sawri a minonot dia a yapo do Galilea am navidin sa maytetnek do marayi as navoya da o napaparin saya.

#### No nakavovon da ni Jesus

*(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)*

<sup>50</sup>Mian o asa ka mapia a tawo a si Jose a yapo do Arimatea do provinsia no Judea a asa ka membro no konseho ori, <sup>51</sup>amna nitonngan

<sup>h</sup> 23:31 Do Griego: marayemerem a kayo kano nakolay as abo dana so serbi a kayo.

nava o pinarin daya di Jesus, ta asa sia ka tawo a ompanapanaya so kawara no Dios a maypatol. <sup>52</sup>Nangay di Pilato a omahes nia ivovon o karakohan ori ni Jesus. <sup>53</sup>Inangay na pagtinyen as kahpet na sia no vayo a lamit as kangay na sia a ivovon do rakoh a bato a pinarin a akmay achip a kabooan pa no nivovon. <sup>54</sup>As masngen dana mahep do araw aw a kapayprepara da do omonot dana araw no kapaynaynehah. <sup>55</sup>Do nakangay na sia ivovon ni Jose am inotan da sia no mavavakes saya a yapo do Galilea as navoya da o vovon aya a pinangayan sia. <sup>56</sup>As omodi dana sa am nayprepara sa so haneng kano pabango a pangayen da do nivovon daya.

As do araw ori no kapaynaynehah am naynehah sa a akma so mian do onotan da.

### No nakapirwa na maviay ni Jesus

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

**24** <sup>1</sup>Do kamalatiat no araw ori no Dominggo am nangay sa o mavavakes aya do vovon aya a nanayvi so niprepara daya haneng kano pabango, <sup>2</sup>as mawara sa am tori dana navadede o bato ori a aneb no vovon aya. <sup>3</sup>As do nakasdep da do vovon aya am arava o karakohan aw ni Jesus. <sup>4</sup>Do katori da daw a maychaknin as kadi da makaintindian so napaparin aw am chinaknin da o kayan da no dadwa ka nakamaydak so oyod a marelak. <sup>5</sup>Oyod sa namo as kadogod da a komheb amna vinata da no dadwa saya, “Ango chitan nio so maviay do yanan da no nadiman. <sup>6</sup>Ara pava dia ta minirwa dana maviay as chinawayakan nio na paro o vinata na dinio do Galilea, <sup>7</sup>do kalogar no Naytawo aya a papasken kano dimanen no makagatogatos a tawo as do ichatdo na a karaw am mirwa a maviay?”

<sup>8</sup>Do nakadngey da sia ya am nanyeng da manakem o vinata ori ni Jesus kanaw, <sup>9</sup>as nanyeng sa mayvidi a omvahevahey nia dira do onse pa sawri a ka apostoles kanira no rarayay da sawri a kadwan. <sup>10</sup>No nangay saya mamahevahey am sa Maria Magdalena, si Juana, si Maria a ina ni Santiago as kanira no kadwan pa sa mavavakes. <sup>11</sup>Amna pinanganohdan dava no apostoles saya o akmaya sia a nadngey da, ta akma say nakadngey so tod a kabata. [<sup>12</sup>Amna si Pedro am nayayo a mangay a tomidib do vovon aya as do nakavoya na so kabo no mimian no pinahpet aya lamit am nayvidi a rakoh so kapaychaknin.]

### No nakapavoya ni Jesus dira do disipolos na

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:12-18; Juan 20:19-23; No Apostoles 1:6-8)

<sup>13</sup>Do araw awri am mian sa o dadwa dira do minonot ori di Jesus a tori maypakwan dana do kavahayan no Emmaus a masngen a onse so ka kilometro so kavavawa do Jerusalem, <sup>14</sup>as do rarahan am nawri o payvahvahan da o napaparin ori kanaw. <sup>15</sup>As do katori dawri mayam

am nangay a machirayay dira si Jesus, <sup>16</sup> amna nasinchad dava sia no dadwa aya. <sup>17</sup> Ahsan sia ni Jesus dira, “Ango payvahvahan nioaya do kayam nioaya.” Naynehah sa a oyod a mangsah. <sup>18</sup> Vatan sia no asa ori dira a mayngaran so Cleopas, “Imo sigoro o nangay do Jerusalem a di makapanmo so napaparin sawri daw.” <sup>19</sup> Vatan sia ni Jesus, “Ango sa o vata moaya napaparin.” Itbay da a makavata sia, “No komapet aya di Jesus a iNazareth a asa ka profeta a rakoh so ipakapamarin as mapia a mananawo as sincharan no tawo kano Dios, <sup>20</sup> amna pinadiman da sia no maato a papali kanira no adngedngeyen ta sa do nakatoroh da so sentensia no kadimanan as kapapasek da sia. <sup>21</sup> Iya o chinasaray namen a omlibri so Israel, as do sicharaw am ichatdo narana karaw no nakarahan. <sup>22</sup> As tayto sa o mavavakes a rarayay namen a naybalita diamen so oyod namen a psychaknin, ta minhep sa ya sichamavekhas a mangay do vovon ori, <sup>23</sup> amna ara pava o karakohan nawri daw. As nayvidi sa a makavata sia diamen o nakayan da no angheles a makavata sia dira o nakapirwa na maviay, <sup>24</sup> as sira o kadwan do rarayay namen sawri am inangay da tiban o vovon naya as kaproyba da dia o kaoyod no vinata da no mavavakes sawri. Pero ara dava navoya si Jesus.” <sup>25</sup> Vatan sia ni Jesus dira, “Tayto rakoh o nakapaychawaw nio as katayto nio masadit a manganohed do vinata da sa no profeta kaychowa. <sup>26</sup> Nakatolas paroava o kalogar na manma a mandidiw no Cristo aya a manam so karawat na so gloria na?” <sup>27</sup> As pinawnonong dira ni Jesus o atavo a nakatolas a nakayapo do libro sa ni Moises a manda do pinatolas da sa no profeta a komapet sia.

<sup>28</sup> Do kasngen darana do kavahayan aya a ngayan da am akmay machisiay dana si Jesus, <sup>29</sup> amna pinahamo dava o kapayvan da sia a makavata sia dia, “Misan ka na diamen ta tiya dana mahep.” <sup>30</sup> Do kawyab darana am nanghap so tinapay as kapamahemahes na as kakchikchid na sia as kapayatay na sia dira, <sup>31</sup> as chinaywangan o mata da as kanyeng da a makasinchad sia amna nachirayay o kadi darana makavoyan sia. <sup>32</sup> Vatan da sia do asa dira, “Nawri sawen o ipanognogtog no tawol ta as oyod tawri masoyot do katori nawri mapawnonong sia diaten do rarahan ori o nakatolas aya a Chirin no Dios!”

<sup>33</sup> As do oras ori am nanyeng sa mayvidi do Jerusalem as kangay da dira do onse sawri kanira no rarayay da a navayavayat do asa ka vahay, <sup>34</sup> as vinata da dira do dadwa aya, “Oyod sawen o nakapayvangon ni Jesus ta navoya narana sia ni Simon.” <sup>35</sup> As nivahey da no dadwa aya o namarin ori dira do kayan da maypakwan do Emmaus as kasinchad da sia do kawyab dawri.

<sup>36</sup> As do katori da pa omononong dia am chinaknin da o katori narana ni Jesus a maytetnek a machipanghovok dira a makavata sia, “Torohan kamo pa no Dios so maydamnay a aktokto.” <sup>37</sup> As namo sa ta do vata da as anito o mavoya da, <sup>38</sup> amna vinata dira ni Jesus, “Ango ichavakel nio as kano ango



icharakoh no kapaykamadamadan nio. <sup>39</sup>Tiban nio o tanoro kano kokod ko as katodo nio diaken tapian mapanmo nio o kasivog na yaken, ta arava o karakohan no anito,” [<sup>40</sup>as kapavoya narana dira o narawarawa ori a tanoro kano kokod na.] <sup>41</sup>Do kaoyod dawri masosoyot am akmay makapanganohed sava as vatan sia ni Jesus dira, “Ara o maparin a makan dia?” <sup>42</sup>As tinorohan da sia so pinaso a among, <sup>43</sup>as kominan do kavoyan da sia atavo.

<sup>44</sup>Vatan na sia dira, “Nia o inmonmoan no vinata ko sawri a manam so kadiman ko, ta no atavo a pinatolas da Moises kanira no profeta kano nakatolas do Salmo sira a komapet diaken am maytavo sa a makatongtong.” <sup>45</sup>As tinorohan na sa so masehdang a kaintindian da so nakatolas a Chirin no Dios, <sup>46</sup>as kavata na sia, “Akma so nakatolas am no Cristo aya am mayparahan do pandidiwan kano kadimanan asna do ichatdo na karaw am mirwa a maviay. <sup>47</sup>As do ngaran na am pawnonongen o kapakabo do gatogatos no manehseh a nawri so logar a pawnonongen do atavo a nasiones a makayapo do Jerusalem, <sup>48</sup>as inio o makatestigo dira do atavo saya a napaparin. <sup>49</sup>As tiban nio ta tovoyen ko anti dinio o nipromisa aya dinio no Dios a Ama ko. Asna sichangoriaw am mavidin kamo pa do siodad aya a manda do kapakarawat nio so ipakapamarin a yapo do hanyit.”

**No nakapayvidi ni Jesus do hanyit**  
(*Marcos 16:19-20; No Apostoles 1:9-11*)

<sup>50</sup>Kwanasaw am pinawnot na sa a iyangay do Betania as kapato na so tanoro na a ombendision dira. <sup>51</sup>Do katori na pa maparawat so bendision dira am somnitnan a maypatohos as kakaro narana dira do kapayvidi na do hanyit. <sup>52</sup>Nidaday da sia as kapayvidi darana do Jerusalem a oyod a rakoh so kasoyosoyotan, <sup>53</sup>as kafermi da mangay do templo a mamahemahes kano omdaday so Dios.

# No Evangelio ni San Juan

## Introduction

Si Juan do Evangelio naya am ipavoya na si Jesus a iya so abo so pandan a Chirin no Dios a iya so “naytawo as kapachipanghovok na diaten” akma so vatahen no akmaya sia libro as pinatolas o Evangelio aya tapian sira o omlir sia am panganohdan da si Jesus a iya so nipromisa a Manlibri as Anak no Dios as makayamot anti do kapanganohed da sia am mian o viay da a abo so pandan (20:31).

No manoma a parte no Evangelio aya ni Juan am malir sa o matatarek a milagro a mapavoya nia o ka si Jesus no nipromisa a Manlibri a Anak no Dios. Omonot sa dia o diskorso a mapawnonong so inmonmoan da no milagro sa ni Jesus. Malir dia o kayan no kadwan a nanganohed kano minonot di Jesus, amna aro sa o minsobna sia as maskeh a manganohed sia. Do chapters 13-17 am malir dia o nakapaychakasa da Jesus kanira no disipolos na sawri do ahap awri a nakaaresto da sia. Niprepara na sa o disipolos na as kapangdengdet na sira ya a manam so kapapasek da sia do kros. No manawdi sa a chapters am komapet do nakaaresto kano nakaimbestiga da si Jesus a mangay dana do nakadiman na as kapiywa na mayvanganon as do kwanasaw am napavoya dira do disipolos na sawri.

No istoria ori no mavakes a nangadwan (8:1-11) am pinangay do brackets, ta mian sa o di mapasa sia ya do libro aya. Sira o kadwan am pangayen da ya do matarek dana a logar do libro aya. Ipatalamad ni Juan o regalo aya viay a abo so pandan a makayamot di Cristo dira do omsinchad sia a iya so panahanan a mangwan do Ama na as kano kakawyoran takwan iya o tomoroh so somnigog a viay (14:6). Aro sa o serbien ni Juan a ipasehdang sia o komwan do relasion no Dios kano tawo a akma so danom, tinapay, sehdang, pastor kano karnero na as kano asa ka atngeh no mohamoha kano asi na.

## Outline

### Introduction 1:1-18

Si Juan Bawtista as kanira no nanoma a disipolos ni Jesus 1:19-51

No ministerio ni Jesus do pobluko 2:1-12:50

No nanawdi sa araw ni Jesus do Jerusalem kan do omdivon aw 13:1-19:42

No nakapirwa na maviay ni Jesus kano nakapavoya na 20:1-31

Asa pa ka istoria a nakapavoya ni Jesus do Galilea 21:1-25

**1** <sup>1</sup>Manam so kayan no inamaog am mian dana a machasa do Dios o tawagan aya so Chirin as iya am Dios a mismo. <sup>2</sup>Do kabo pa no arango a inamaog am mian dana o Chirin aya a machichasa do Dios, <sup>3</sup>as yamot sia am inamaog o atavo, as an abo sia am arava o inamaog. <sup>4</sup>Iya o pakayapoan no viay as an sino o torohan na so viay am kasehdangan. <sup>5</sup>Iya o sehdang aya a romial do kasarisan as homisen ava no kasarisan o sehdang aya.

<sup>6</sup>Mian o tawo a mayngaran so Juan a tinovoy no Dios. <sup>7</sup>Pinawnonong na nia o komapet do mawara aya a sehdang tapian manganohed o atavo do manam aya a mawara. <sup>8</sup>Si Juan ava o sehdang aya, ta tod sia natovoy a mapawnonong so komapet do sehdang aya. <sup>9</sup>As no somnivog aya a sehdang am nawara dana do tana aya a mapasehdang so tawotawo. <sup>10</sup>Mawara sia do tana aya a nia so inamaog na amna sinincharan dava sia no tawotawo. <sup>11</sup>Nangay do mismo na a kavahayan amna chinakey dava rawaten. <sup>12</sup>Amna sira o minrawat sia kano nanganohed sia am tinorohan na sa so anohed a mayvadiw a kamanganakan no Dios. <sup>13</sup>Nayvadiw sava ya a kamanganakan no Dios a makayamot dira do inyapoan da anmana do inolay no tawo an dia voken a pinarin sa ya no Dios a kamanganakan na.

<sup>14</sup>As no tawagan aya so Chirin am naytawo as kapachipanghovok na diaten as kavoya namen sia o kayan sia no grasia kano kakawyoran. As navoya namen pa o makakniknin a kaparin na a asa ka Manganak no Dios.

<sup>15</sup>Nia o pinawnonong aya ni Juan do nakavata na sia, “Niaya o tawo ori a vata ko dinio a manawnawdi a mawara kaniaken as matoato kaniaken, ta mian dana a manam kano nakawara ko a tawo.” <sup>16</sup>As makayamot do akmaya sia a makakniknin a kaparin na am itoroh na o grasia na diaten as kafermi na a omrapa dia so maypaypangay pa. <sup>17</sup>Di Moises am nawri o narawat ta o panyokoyokoran kano onotan ta sa pero di Jesu Cristo am nawri o narawat ta o grasia as kano kakawyoran a komapet do Dios. <sup>18</sup>Tayto pa abo o nakavoya so Dios. Amna no mavoyvoh a Manganak aya o mapapanmo nia diaten o komapet do Dios takwan Dios sia a akma so Ama naya.

### No mensahe ni Juan Bawtista

*(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18)*

<sup>19</sup>As sira o adngedngeyen sa no Judeo do Jerusalem am nanovoy sa so papali kano Levita a omahes nia di Juan Bawtista an sino sia. <sup>20</sup>Vinata ni Juan o kakawyoran do nakavata na sia, “Yaken ava o Mesias aya.” <sup>21</sup>Ahsan da nia di Juan, “Sino ka. Imo si Elias?” Amna vinata ni Juan, “Omba. Si Elias akoava.” Vatan da sia ya, “Imo paro o panayahen namen

aya a tovoyen no Dios?” Alit no nakasobna na sia ya. <sup>22</sup>Vatan darana sia dia, “Ivahey mo pa diamen an sino ka tapian mian o parapiten namen dira do tomnovoy aya diamen. Ango vatahen namen a komapet dimo.” <sup>23</sup>Vatan sia ni Juan, “Yaken o vata awri kaychowa ni profeta Isaias a asa ka mangononong do desierto a makaliak a makavata sia, ‘Mayprepara kamo do kawara no Apo taya.’”

<sup>24</sup>Niaya sa am tinovoy da no Fariseo di Juan. <sup>25</sup>Vinata da pa sia dia, “An ara dia imo o Mesias anmana si Elias anmana no yapo aya do Dios a panayahen namen amna ango o anohed mo a manbawtismo.” <sup>26</sup>Amna vinata ni Juan, “Manbawtismo ako no danom, pero tayto dana o nawara do panghovokan nio a di nio a sinchad. <sup>27</sup>Nanawnawdi ya kaniaken a mawara pero matoato kaniaken, ta aran no kawvay ko so itan no sandalyas na am mayanong akoava.” <sup>28</sup>Napaparin sa ya atavo do Betania do viit no Rio Jordan a dawri so panbawtismoan ni Juan.

#### No tawagan aya so Karnero no Dios

<sup>29</sup>Do omonot danawri araw do nakavoya sia ni Juan si Jesus a mangay sia am vinata ni Juan, “Niaya o Dekey a Karnero no Dios a mapakaro so gatos no mondo aya. <sup>30</sup>Niaya o vata kori a manawnawdi kaniaken amna matoato sia kaniaken, ta di pa ako wara a tawo am mian dana sia. <sup>31</sup>Yaken a mismo am nasinchad koava o kaiya no tinovoy no Dios aran no kapanbawtismo koaya o asa a ka preparasion do kapasinchad ko nia do Israel.” <sup>32</sup>Vinata pa ni Juan, “Masigoro ko na sichangoriaw o kaiya no tinovoy aya no Dios takwan navoya ko o Masanto a Espirito a akmay voyit a gomtin a yapo do hanyit as kangay na di Jesus. <sup>33</sup>Adan koava sia masinchad pero no tomnovoy aya diaken a manbawtismo am vinata na diaken, ‘No angayan na anti no Masanto a Espirito am iya o manbawtismo aya no Masanto a Espirito.’ <sup>34</sup>As makayamot do nakavoya ko sia mismo o vinata naya am tayto ko vatahen dinio o kaiya no Manganak aya no Dios.”

#### Sira o nanoma sa a omonot di Jesus

<sup>35</sup>Do omonot danawri araw am mian sa a masa sa Juan kanira no dadwa do disipolos na do kahavas ni Jesus. <sup>36</sup>As do katidib dia ni Juan si Jesus am vinata na, “Niaya o Dekey aya Karnero no Dios.” <sup>37</sup>Do nakadngey da sia ya no dadwa saya a ka disipolos am inotan darana si Jesus. <sup>38</sup>Minidit si Jesus dira as do nakavoya na so kawnonot daya am inahes na dira an ango ichakey da as vinata da, “Rabbi, dino o katdan mo.” (No inmonmoan no Rabbi am Maistro.) <sup>39</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Machivan kamo diaken tapian mavoya nio.” Nachivan sa dia as kavoya da so katdan naw as kaysan darana daw ta makoyab dana kanaw. <sup>40</sup>No asa dira do dadwa saya a nakadngey so vinata aya ni Juan a minonot

di Jesus am si Andres a kakteh ni Simon Pedro. <sup>41</sup>No pinarin ni Andres am nanyeng na chitahen o kakteh naya a si Simon as kavata na sia dia, “Navoya namen dana o Mesias aya.” (No inmonmoan no Mesias am Cristo.) <sup>42</sup>Inangay ni Andres si Simon di Jesus as mavoya ni Jesus si Simon am vinata na sia, “Si Simon ka a manganak ni Juan. Sichangoriaw am tawagan ka na so Cefas.” (No inmonmoan no ngaran aya a Cefas am Pedro anmana bato.)

### No nakapanganohed da Felipe kani Natanael

<sup>43</sup>Do omonot ori a araw am niktokto ni Jesus o kangay na do Galilea. Navoya na si Felipe as vinata sia ni Jesus o kapachivan na sia. <sup>44</sup>Si Felipe aya am taga-Betsaida as kaydian da Andres kani Pedro. <sup>45</sup>Nangay si Felipe di Natanael as kavata na sia, “Navoya namen dana o pinangononongan awri da Moises kanira no profeta sa do pinatolas da. Niaya si Jesus a iNazareth a anak ni Jose.” <sup>46</sup>Amna vinata ni Natanael, “Ta maparin paro kayan no mapia a yapo do Nazareth?” Vatan sia ni Felipe, “Machivan ka diaken tapian mavoya mo.” <sup>47</sup>Mavoya ni Jesus si Natanael a mangay sia am vinata na, “Somnivog ya a asa ka Israelita a abo so kaparaoan.” <sup>48</sup>Ahsan nia ni Natanael di Jesus, “Ango kasincharan mo diaken.” “Manam kano nakatawag dimo ni Felipe do kayan mo do inavongan ori no asa ka kayo am navoya ko naymo,” kwana ni Jesus. <sup>49</sup>Vatan sia ni Natanael, “Maistro, imo sawen o Manganak aya no Dios as Patol no Israel!” <sup>50</sup>Vatan sia ni Jesus, “Tayto ka manganohed takwan vinata ko o nakavoya ko dimo a mian do inavongan ori no kayo amna vatahen ko dimo o kapakavoya mo pa anti so rakorakoh pa sa so kapakakniknin kania!” <sup>51</sup>As kwana pa ni Jesus, “Vatahen ko dimo ta mavoya mo anti a maywang o hanyit as kavoya mo so kagtigtin da no angheles no Dios do Naytawo aya kano kapiropirwa da a tomohos do hanyit.”

### No milagro ni Jesus do ponsion do Cana

**2** <sup>1</sup>Do ichatdo na karaw am mian o ponsion do Cana do provinsia awri do Galilea. Mian dawri o ina ni Jesus. <sup>2</sup>Mian pa sa daw sa Jesus as kanira no disipolos na sawri. <sup>3</sup>Do nakapatawos dana no vino ori am nivahey na ya di Jesus no ina naya. <sup>4</sup>Vatan sia ni Jesus sia, “Ina, ango ipangahes mo diaken so sidong. Tayto pa abo do tiempo ko.” <sup>5</sup>Vatan sia no ina naya do pachirawatan sirawri, “An ango vatahen na dinio am parinyen nio.”

<sup>6</sup>Mian dawri o anem a ka angang as maday do asa aya ka angang am pakakayanan no dadima ka taro. No angang saya am serbien do akma so mian do onotan da no Judeo a kapaynamonamo a abnekan so purifikasion. <sup>7</sup>Vinata ni Jesus dira do pachirawatan saya o kapno da so

angang saya no danom. <sup>8</sup>As tayoka da ya parinyen am vinata dira ni Jesus, “Manghap kamo na do angang aya so iyangay nio do mayordomo no ponsion aya.” <sup>9</sup>Tinahaman no mayordomo aya o danom aya a nayvadiw dana a vino amna chinapatak nava o pinakayapoan na nia. (Amna sira o pachirawatan sawri am tori da ichapatak.) Tawagan dia no mayordomo aya o mahakay aya a naychakovot, <sup>10</sup>as kavata na sia, “No adan ta pariparinyen am no mapia vino o panmahen a iserbi as an tayoka ya iserbi do atavo am nawri dana o kaserbi so mahbohbo a vino amna tiya kapantad nio pa so mapia aya a vino sichangoriaw!”

<sup>11</sup>No pinarin aya ni Jesus do kavahayan aya do Cana do Galilea o nanoma a pinavoyan na no makakniknin a ipakapamarin na as pinanganohdan da sia no disipolos na sawri.

<sup>12</sup>Nakarahan ya am nangay sa Jesus kani ina na as kanira no kakakteh na kanira no disipolos na sawri do kavahayan do Capernaum as kavidin da daw so papere a karaw.

### **No nakapakaro sira ni Jesus o maynegosio do templo**

*(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46)*

<sup>13</sup>Do kasngen dana no kaselebra da sia no Judeo o fiesta no Paskwa am nangay si Jesus do Jerusalem. <sup>14</sup>Mawara do templo ori am navoya na sa o tawo sawri a maydakaw so baka, karnero kano voyit kanira no manwad so kartos. <sup>15</sup>Nanghap so pinospos as kaparin na sia a panyiptot as kapakaro na sira so maydakaw saya daw a pachangayan dana no karnero kano baka saw. Pinawakdit na sa o kartos da no manwad saya so kartos as kavalantwag na so lamisa da sa. <sup>16</sup>Vatan na sia dira do maydakaw sawri so voyit, “Pakarohen nio sira ya dia. Parinyen nioava a palengke o vahay aya no Ama ko.” <sup>17</sup>Do akmaya sia am nanakem da no disipolos na saya o nakatolas a makavata so, “Pakayapoan anti no ichararayaw ko o kaoyod koaya makey no kavidin na a aniven no vahay mo.”

<sup>18</sup>Do akmaya sia a pinarin ni Jesus am vinata da sia no Judeo, “Ango anohed mo a omparin sia ya. Pavoyan mo pa yamen so kapanmoan namen sia o othoridad mo a omparin sia.” <sup>19</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Rarayawen nio o templo aya, ta pirwahan ko patneken do sinahad no tatdo a karaw.” <sup>20</sup>Nitbay da sia no Judeo saya, “Apat a poho kano anem a ka kawan o nakaparin so templo aya as maparin mo paro a patneken do tatdo a karaw?” <sup>21</sup>Amna no ichakey nawri a vatahen ni Jesus a templo am no mismo na a karakohan. <sup>22</sup>As dawa mirwa dana maviay si Jesus do nakadiman na am nanakem da no disipolos na saya o vinata naya a komapet do karakohan na. As nanganohed dana sa do vatahen no nakatolas a Chirin no Dios as kano vinata naya ni Jesus.

<sup>23</sup>As do kayan naya ni Jesus do Jerusalem do kaselebra daya so Paskwa am aro sa o nanganohed sia do kavoya da so makakniknin sa a parinyen na. <sup>24</sup>Amna chinasaray ava ni Jesus o kapanganohed da no aro

saya a tawo, <sup>25</sup>ta ichapatak na o somnivog a kaparin no tawo as nesisita nava o kayan pa no omvahevahey nia dia, ta ichapatak na o mian do aktokto da.

### No bisita ni Nicodemo di Jesus

**3** <sup>1</sup>Mian o asa ka Fariseo a adngedngeyeyen da no Judeo a mayngaran so Nicodemo. <sup>2</sup>As do asa ka mahep am nangay di Jesus as kavata na sia, “Maistro, tayto namen a mapanmo o kaasa mo a ka mananawo a yapo do Dios, ta arava o makaparin so akma so makakniknin saya a parinyen mo an di sia pachirayayan no Dios.” <sup>3</sup>Vinata sia ni Jesus, “Vatahen ko dimo so kakawyoran ta arava o makapachangay do paypatolan no Dios a makarawat so somnivog aya a viay a yapo do Dios a katadkan na an mirwa a mawara a tawo.”

<sup>4</sup>Ahsan sia ni Nicodemo, “Maypaypango o kaparin na mirwa a mawara no asa ka tawo an matoneng dana. Maparin paro sia mirwa a somdep do vodek no ina na as kapidirwa na mehbet?” <sup>5</sup>Amna tinbay sia ni Jesus, “Vatahen ko dimo so kakawyoran ta katadkan na an mirwa a mawara o asa ka tawo a makayamot do danom kano Espirito am makapachangay ava do paypatolan no Dios a makarawat so somnivog aya a viay a yapo do Dios. <sup>6</sup>Ta no nawara a asa ka tawo am akma ya so kaparin no inyapoan na a tawo asna no mawara do Espirito no Dios am iya o manganak no Dios. <sup>7</sup>Dawa ipaychaknin moava o kavata koaya sia dimo o kapayanong no kapidirwa mo a mawara. <sup>8</sup>No kapidirwa aya a mawara a parinyen no Espirito no Dios am maparin ta pakomparahen do salawsaw a di ta voya so pakayapoan kano pangwanan pero masigoro ta o kayan na do kadidiw ta sia a maypahavas.”

<sup>9</sup>Ahsan sia ni Nicodemo, “Maypaypango o kapidirwa aya a mawara.” <sup>10</sup>No tinbay sia ni Jesus am, “Asa ka a ka mananawo do Israel asna ichapatak mo paroava ya? <sup>11</sup>Vatahen ko dimo so kakawyoran ta no pawnonongen namen am no navoya namen kano mapanmo namen so hosto amna ara nioava panganohdan. <sup>12</sup>As an di nio panganohdan o vatahen ko dinio a komapet do tana aya am nawri paro pa anti o panganohdan nio o komapet do hanyit? <sup>13</sup>Tayto pa abo o tomnohos do hanyit an dia voyvoh a no Naytawo a iya pa so yapo do hanyit. <sup>14</sup>As akma so nakapapasek sia as kapatohos na sia ni Moises o boday a swal kaychowa do desierto ori am papasken da anti o Naytawo aya, <sup>15</sup>tapien an sino o manganohed sia am mian o marawat na a viay a abo so pandan. <sup>16</sup>Takwan makayamot do oyod a rakoh a addaw no Dios no tawotawo do mondo aya am tinoroh na o mavoyvoh naya a Manganak tapien an sino o manganohed sia am ara pava o abo so pandan a kadimanan na asna makarawat so viay a abo so pandan. <sup>17</sup>Ta tinovoy ava no Dios o Manganak naya do mondo aya a mapagtin so kastigo an dia voken a no nakawara na a omlibri so tawo. <sup>18</sup>As an sino o manganohed sia am ara

pava o marawat na a kastigo. Asna sira o di manganohed sia am tayto dana sa machividang do kakastigoan a makayamot do kadi da manganohdan do mavoyvoh aya Manganak no Dios. <sup>19</sup>No pakayapoan no ikastigo aya anti dira am yamot do sivog a kaskeh da omonot do nawara do mondo aya a tomoroh so sehdang asna no onotan da am no komwan do kasarisarian. <sup>20</sup>Ta ichaskeh no mamarin so marahet o sehdang, ta tarek a mavoya o karahet no pariparinyen na, <sup>21</sup>asna an sino omonot do mapia am maypasngen do sehdang tapian mavoya o ka no Dios no tomoroh dia so sidong do viay na.”

### No kasincharan dia ni Juan si Jesus

<sup>22</sup>Nakarahan ya am nangay sa Jesus kanira no disipolos na do provinsia no Judea as kavidividin da daw a manbawtismo. <sup>23</sup>As si Juan Bawtista am mian do Enon a masngen do Salim a manbawtismo takwan rakoh o danom daw. As nangay sa sia o tawotawo a mapabawtismo. <sup>24</sup>Naparin ya a manam dana so kakalaboso da si Juan.

<sup>25</sup>Mian o asa ka Judeo a nachidiskosion dira do disipolos sa ni Juan a komapet do kapabawtismo. <sup>26</sup>Dawa nangay sa di Juan as kavata da sia, “Maistro, no tawo ori a rarayay mo kano pangononongan mo do kayan mo pa do viit nawri do Jordan am tayto manbawtismo as maytavo sa o tawotawo a mangay sia.” <sup>27</sup>Amna tinbay sira ni Juan, “Mapia ya, ta arava o anongen no tawo a di na tinoroh no Dios, <sup>28</sup>as katestigoan nio o nakavata ko sia o kadi na yaken no Cristo aya asna no nakatod ko a tovoyan a manma a mayvahevahey no komapet sia. <sup>29</sup>Yaken am tod ako a akmay kayvan no maychakovot a mahakay a mangay a mayprepara no kapaychakovot na. As an madngey ko na o nakawara no maychakovot aya a mahakay am machipasoyot ako sia. Dawa sichangoriaw am tayto ako masoyot. <sup>30</sup>Iya o mayanong a pamatohen as kayaken no maypahbo. <sup>31</sup>Ta no yapo aya do hanyit am mamanito kano atavo asna no yapo do tana aya am voyvoh o komapet do tana aya o ichapatak na kano pangononongan na. No yapo aya do hanyit o m'ato dana. <sup>32</sup>No navoya na kano nadngey na o pawnonongen na amna kayan pa no kadi da manganohdan sia. <sup>33</sup>Amna an sino o manganohed do pangononongan naya am sincharan na o kaoyod no vatahen no Dios. <sup>34</sup>Ta no pangononongan no tinovoy aya no Dios am yapo do Dios, ta iya o tinorohan no Dios so atavo a ipakapamarin no Espirito na. <sup>35</sup>Makayamot do oyod a rakoh a addaw nia no Dios Ama o Manganak naya am tinoroh na sia o atavo a ipakapamarin. <sup>36</sup>Dawa an sino o manganohed do Manganak aya no Dios am torohan na so viay a abo so pandan. Asna an sino o di manganohed do Manganak aya no Dios am arava anti o viay na abo so pandan as no kastigo no Dios o marawat na.”

### No iSamaria a nanganohed di Jesus

**4** <sup>1</sup>Nadngey da no Fariseo o kaaroaro da no omonot di Jesus kano bawtismoan na kani Juan, <sup>2</sup>amna sira o disipolos ori ni Jesus o



manbawtismo asna iya ava mismo. <sup>3</sup>Do nakapanmo na sia ni Jesus o kayan dana no nadngey da no Fariseo am komnaro sa kano disipolos na do provinsia aya no Judea as kapayvidi darana do Galilea. <sup>4</sup>As nanahan sa do provinsia no Samaria. <sup>5</sup>Kwanasaw am nakarapit sa do Sicar a asa ka kavahayan do Samaria. Masngen ya do takey ni Jacob a tinoroh na kaychowa di Jose a natay na. <sup>6</sup>Mian dawri o vito ni Jacob as do kavanah narana ni Jesus am naydisna daw as masngen dana kanaw o alas dose do kamaraw.

<sup>7</sup>Do katori naw a maydisna ni Jesus am nawara o asa ka iSamaria mavakes a manayid so danom. As nangahes dia si Jesus so inomen na. <sup>8</sup>Naychatani daw si Jesus takwan nangay sa o disipolos ori a manadiw so kanen da. <sup>9</sup>Vinata no mavakes aya di Jesus, “Asa ka a ka Judeo as iSamaria ako, as ango pangahes mo diaken so inomen.” Vinata ya no mavakes aya takwan ichapatak na am sira o Judeo am ichakey da sava o iSamaria a aran no kapachisisirin da dira. <sup>10</sup>No tinbay ni Jesus am, “An mapanmo mo o maparin a itoroh dimo no Dios as kano an masinchad mo sigoro an sino o mangahes aya dimo so inomen am nangahes ka dia daw so danom a makatoroh so viay a abo so pandan.” <sup>11</sup>Vatan sia no mavakes aya, “Arava o manayid mo as kano marahem o vito aya asna dino panghapan mo so vata moaya danom a tomoroh so viay a abo so pandan. <sup>12</sup>Matoato ka paro kano apo namen a si Jacob? Iya o tomnoroh diamen so vito aya as diaya kaychowa o pangenghapan na so inomen na as kano inomen da no kamanganakan na kano baka na sa.” <sup>13</sup>Amna tinbay sia ni Jesus, “An sino o minom do danom aya dia am mirwa pa a mawaw. <sup>14</sup>Pero an sino o minom so danom a itoroh ko sia am mirwa pava mawaw. Ta no danom aya a itoroh ko am akmay asa ka atboran a dia yati do tawo aya a nakarawat sia.” <sup>15</sup>Vatan sia no mavakes aya, “Apo, torohan mo pa yaken do danom aya tapian di ako na mirwa a mawaw as kadi ko na mirwan a mangay a manayid so danom diaya.”

<sup>16</sup>Tinbay sia ni Jesus, “Iyangay mo tawagan o kakovot mo as kapayvidi nio dia.” <sup>17</sup>“Arava o kakovot ko,” kwana no mavakes aya. Vatan sia ni Jesus, “Oyod ori, <sup>18</sup>ta naypidima ka na maychakovot as no kavahay moaya sichangoriaw am sivog moava kakovot. Oyod o vinata moaya.” <sup>19</sup>Vatan sia no mavakes aya di Jesus, “Profeta ka sawen,” <sup>20</sup>as kwana pa am, “No apoapo namen sa am do tokon aya o angangayan da a omanianib so Dios asna inio a Judeo aya am ango vatan nio sia o kavoyvoh na do Jerusalem no mayanong a anianivan so Dios.” <sup>21</sup>Vatan sia ni Jesus, “Vatahen ko dimo ta masngen dana o tiempo a kadi dana do tokon aya anmana do Jerusalem o dadayan so Ama taya. <sup>22</sup>Inio a iSamaria am anianiven nio o di nio a sinchad asna yamen am masinchad namen o anianiven namen ta makayamot diamen a Judeo o iyan no kalibrian no tawo. <sup>23</sup>Amna tiempo dana no kapasivog kano kapawoyod so

kadaday so Dios. Ta niaya o ichakey no Dios a kaparin no kadaday sia. <sup>24</sup>No Dios am espirito, dawa mayanong o kapasivog sia kano kapawiyod sia do aktokto no tawo o kanianib sia.” <sup>25</sup>Vinata no mavakes aya, “Mian anti o tovoyen no Dios a tawagan da so Cristo as an mawara dana anti sia am ipapanmo na anti diaten o atavo.” <sup>26</sup>Vatan sia ni Jesus sia, “No tayto aya mayliliak o vata moaya.”

<sup>27</sup>Ichawara da no disipolos na saya as oyod da pinaychaknin o kapachisisirin nya do mavakes aya. Amna inahes dava do mavakes aya an ango ichakey na anmana inahes dava di Jesus an ango sisirinyan na sia o mavakes aya. <sup>28</sup>Nividin no mavakes aya o ipodanom naw as kapayvidi na do idi a makavata sia dira do tawotawo sawri daw o, <sup>29</sup>“Machivan kamo diaken a tomidib do tawo ori a minvahey nia diaken o atavo dana a pinarin ko, ta tarek a niaya dana o vata daya a Cristo!” <sup>30</sup>Do akmaya sia nadngey da am nangay sa di Jesus o tawotawo saw do kavahayan awri.

<sup>31</sup>Do kabo dana no mavakes ori am vinata da no disipolos aya di Jesus, “Maistro, koman ka na.” <sup>32</sup>Amna no tinbay na am, “Tayto o kanen ko a di nio mapanmo.” <sup>33</sup>Vatan da sia do kadwan dira, “Mian dana paro o nanangay sia so kanen na?” <sup>34</sup>Amna vinata ni Jesus dira, “No tomoroh aya diaken so ayet a akma koy kanen am no kaparin ko so inolay no tomnovoy diaken as kano kapakavos ko sia o tinoroh na diaken a trabaho. <sup>35</sup>Mian o vavatahen nio, ‘Apat pa a ka vohan as katiempo narana no kapanyani.’ Amna vatahen ko dinio ta sichangoriaw dana o tiempo no kapanyani, ta tiban nio pa kono sa o tawotawo saya a akmay logar dana yanien do kapawnot sira diaken. <sup>36</sup>Dawa mangay kamo a manyani, ta rakoh o marawat nio do Dios a sinmo no trabaho nio a mapawnot so manganohed diaken a makarawat aya so viay a abo so pandan as karakoh anti no kasoyosoyotan da no nanyani as kano nanokos. <sup>37</sup>Akmaya so vavatahen a, ‘Mian o maymoha as tarek o omyani sia.’ <sup>38</sup>As tayto koynio tovoyen a tod dana manyani do natrabaho no kadwan.”

<sup>39</sup>Aro sa o yapo do kavahayan aya no Samaria a nanganohed di Jesus a makayamot do nakavata awri sia no mavakes aya o, “Vinahey na diaken o atavo a pinarin ko.” <sup>40</sup>As do nakawara da di Jesus am niposposan da o kavidin na dira as navidin daw so dadwa pa karaw. <sup>41</sup>As aro pa sa o nanganohed sia do nakadngey da sia. <sup>42</sup>As vinata da do mavakes ori, “Manganohed kami na makayamot ava do vinata mori asna makayamot do katayto namen dana mismo a nakadngey sia as sichangoriaw am mapanmo namen dana o kaiya no Manlibri so mondo aya.”

#### No rakoh a saray a ipakamia ni Jesus

<sup>43</sup>Makarahan o dadwa karaw a kayan ni Jesus dawri am nangay do Galilea, <sup>44</sup>ta akma so vinata na do naypisa am, “Sincharan ava o asa ka

profeta do mismo na a kavahayan.”<sup>45</sup> Amna kawara na do Galilea am nasoyot sa daw a omrisibi sia ta navoya da o atavo sa a pinarin na do Jerusalem do nakangay da dawri a omselebra so fiesta awri.

<sup>46</sup>Nayvidi pa si Jesus do Cana do provinsia no Galilea a dawri so pinayvadiwan nawri so danom a vino. Mian kanawri do Capernaum o asa ka ofisial no gobierno a mian so anak a mahakay a mahara a maganit. <sup>47</sup>Kadngey na sia o nakawara ni Jesus do Galilea do nakayapo na do Judea am nangay sia as kahes na nia o kapachivan na a mangay do Capernaum a omtovatova so anak nawri a kadidiman narana. <sup>48</sup>No vinata ni Jesus am, “Panganohdan nio paroava yaken an di kamo a makavoya so milagro?” <sup>49</sup>Amna no vinata no ofisial aya, “Apo, machivan ka diaken a manam so kadiman no anak kori.” <sup>50</sup>Vatan sia ni Jesus, “Somavat ka na, ta madiman ava anti o anak mori!” Pinanganohdan no ofisial aya o vinata aya ni Jesus as kapayvidi narana. <sup>51</sup>Do kayan narana no ofisial aya do rarahan do kapaypasavat narana am nivayat da sia no pachirawatan na sa as kavata da sia, “Napia dana o anak mori!” <sup>52</sup>Ahsan na nia dira an ango oras o nakasitnan narana a maypapia am, “Ala ona do kamakoyab,” kon da. <sup>53</sup>Kanakman sia no ama no metdeh aya ta nawri o oras ori a nakavata sia ni Jesus o kapia narana no anak nawri. As nanganohed sia kanira no familia na di Jesus. <sup>54</sup>Ichadadwa na ya no milagro ni Jesus do Galilea a nakayapo na do Judea.

#### No nakapanovatova ni Jesus do pariosan do Betesda

**5** <sup>1</sup>Do nakarahan na nia am nangay si Jesus do Jerusalem ta mian o selebrahen da no Judeo daw. <sup>2</sup>Do Jerusalem aya am mian o danom a pariosan a tawagan da so Betesda do chirin no Hebreo. Niaya am masngen do panahanan da no karnero an somdep sa do Jerusalem. Mian o dadima ka pachisirongan a omdivon do danom aya, <sup>3</sup>a yanan da no aro a tawotawo a maypeptad, mavota kano mapiday as paralitiko pa saya. [Panayahen da nia o kakadabobo no danom aya, <sup>4</sup>ta an kadwan kono am mian o anghel no Dios a mangay do danom aya a mapaykadabobo sia, as no manoma a mangay do danom aya do katori na pa a komadabobo am matova a aran ango o ganit na.]

<sup>5</sup>As mian dawri o asa ka mahakay a maganit so treinta ocho anyos dana. <sup>6</sup>Mavoya sia ni Jesus a tayto a maypeptad daw as kapanmo na sia o kayendes narana a maganit am vinata na sia, “Makey ka matova?” <sup>7</sup>No tinbay no maganit aya am, “Apo, arava o tawo a somidong diaken a maytatbong do danom aya an komadabobo paw. As an mayhonohonos ako a mangay do danom aya am mian sa o malialisto pa kaniaken a manma a maytatbong.” <sup>8</sup>Vatan sia ni Jesus dia, “Mayvangon ka na as kahap mo so ichehan moaya as kayam mo na.” <sup>9</sup>Nanyeng a mapia o tawo aya as kahap narana so ichehan nawri as kayam na.

No araw ori kanaw am araw no kapaynaynehah. <sup>10</sup>Dawa no vinata da no adngedngeyen da no Judeo do napia aya a tawo am, “Araw ya no kapaynaynehah as maparin ava o kapayrara mo so ichehan moaya.” <sup>11</sup>Vinata no natova aya, “No vinata no tomnova ori diaken am no kanat ko so ichehan ko as kayam ko na.” <sup>12</sup>Ahsan da nia, “Sino o nakavata aya sia.” <sup>13</sup>Amna nasinchad nava sia takwan komnaro dana si Jesus do kaaro dawri no tawo. <sup>14</sup>Kwanasaw am navoya ni Jesus do templo as vatan na sia dia, “Napia ka na as makagatogatos ka pava tapian abo o maymeymetmet pa a maparin dimo.” <sup>15</sup>Komnaro o tawo aya as kangay na a omvahevahey nia dira do adngedngeyen da sawri o ka si Jesus no tomnovatova awri sia. <sup>16</sup>Makayamot dawri am sinitnan da kontrahen si Jesus no Judeo sirawri takwan nanovatova do araw no kapaynehah. <sup>17</sup>Amna no vinata ni Jesus dira am, “Arava o kapaynehah na a maytrabaho no Ama ko a Dios as akma ako pa saw.” <sup>18</sup>Pinaypangay ya no kaket da nia no Judeo saya as kano kakey da nia a dimanen, ta voyvoh ava no kapanovatova na do araw awri no kapaynaynehah o vata da a rahet na asna no kapachalit na pa so karakohan na do Dios, ta vatahen na o kapay-ama na so Dios.

#### No ipakapamarin no Manganak no Dios

<sup>19</sup>No vinata ni Jesus dira am, “Vatahen ko dinio ta arava o parinyen ko a tanitanyan ko, ta no parinyen ko am no mavoya ko a parinyen no Ama, ta no parinyen no Ama am nawri o parinyen no Manganak na. <sup>20</sup>No Ama am ichaddaw na yaken a Manganak na as ipavoya na diaken o atavo a parinyen na. As mian pa sa anti o makakniknin pa kano pinarin ko na saya a oyod nio anti a ipaychaknin. <sup>21</sup>Ta akma so kapayvangan na so nadiman no Ama aya as katoroh na dira so viay a abo so pandan am akma pa saw o Manganak aya dira do pidien na sa. <sup>22</sup>No Dios Ama ava o tomoroh so hosga do tawo, ta tinoroh narana ya a anongen no Manganak naya, <sup>23</sup>tapian dayen no atavo o Manganak naya akma so kadaday da so Ama. As an sino di sominchad do Manganak aya no Dios am ara nava aniven o Ama a Dios a tomnovoy so Manganak na. <sup>24</sup>Vatahen ko dinio so kakawyoran ta an sino o manganohed do vatahen ko as kapanganohed na do tomnovoy aya diaken am mian dana o viay na a abo so pandan as ara pava o panayahen na kastigo, ta ara pava o kadimanan na a abo so pandan, ta mian dana o tinoroh sia no Dios a viay.

<sup>25</sup>“Vatahen ko dinio ta nawara dana o tiempo a kaparin da domngey sia no abo pa so viay o chirin no Manganak aya no Dios as kapakarawat da so viay a abo so pandan. <sup>26</sup>No Dios Ama o pakayapoan no viay as akma pa saw ta tinongdo na pa o Manganak naya a pakayapoan no viay. <sup>27</sup>As tinorohan na pa sia so ipakapamarin a tomoroh so hosga do tawotawo takwan iya o Naytawo aya. <sup>28</sup>Maychaknin kamoava ta mawara

anti o tiempo a kadngey da so liak na no atavo a mian do vovon da, <sup>29</sup>as kapayvangon da. Sira o mapia a tawo am mayvangon sa a mangay a machasa do Dios as sira o marahet so kaparin am mayvangon sa a mangay do di machipanda a pandidiwan da.

### No proyba do kaDios ni Jesus

<sup>30</sup>“Arava o parinyen ko do tanitanyan ko a ipakapamarin as an tomoroh ako so hosga am yapo ya do Ama ko. Mahosto o atavo a itoroh ko a hosga takwan no inolay koava o onotan ko, ta no inolay no Ama ko a tomnovoy diaken. <sup>31</sup>An akmay yaken o pakayapoan no chirin a komapet do karakohan ko am maparin o kadi nio a manganohdan. <sup>32</sup>Amna no Ama ko o mismo a testigo ko as ichapatak ko o kaoyod no vatahen na a komapet diaken. <sup>33</sup>Napaytovoy kamo pa di Juan Bawtista so omahes no komapet diaken as vinata na dinio o kakawyoran, <sup>34</sup>amna kaylangan ava o kayan no tawo a mapavata sia dinio o komapet diaken. Asna nanakem ko o nakapangononong awri ni Juan dinio so komapet diaken ta an nawri pa as ipanganohed nio as kapakarawat nio so kalibrian no pahad nio. <sup>35</sup>Si Juan am akmay asa ka relaken a tomoroh dinio so seh dang as chinasoyot nio do dekey a tiempo o pinawnonong na sawri dinio. <sup>36</sup>Amna tayto pa o mapipia pa kano pinawnonong ori ni Juan a testigo sa a komapet diaken. Nia sa o makakniknin saya a milagro a tinongdo no Ama a parinyen ko a nia so kavoyan so nakatovoy na diaken. <sup>37</sup>No Ama ko a iya so tomnovoy diaken o mapasinchad niaken amna nadngey nio pava sia kano navoya nio pava sia. <sup>38</sup>As ara nioava panganohdan o vinata aya no Ama, ta ara nioava yaken a panganohdan a tinovoy na. <sup>39</sup>Pachinanawan nio so mapia o nakatolas a Chirin no Dios, ta do vata nio as niaya o ipakarawat nio so viay a abo so pandan. No nakatolas aya mismo o yanan no kapanmoan so komapet diaken, <sup>40</sup>amna kayan no kaskeh nio a manganohed diaken a yaken so makatoroh dinio so viay a abo so pandan. <sup>41</sup>Chitachitahen koava o kapamoto diaken no tawotawo, <sup>42</sup>takwan ichapatak ko o kabo no somnigog a addaw nio no Dios. <sup>43</sup>Nawara ako a tinovoy no Dios Ama amna panganohdan nioava yaken asna an mian sa o mawara do tanitanyan da am sira o risibien nio. <sup>44</sup>Maypango o kapanganohed nio diaken an no voyvoh a mian do aktokto nio am no kachita nio so kadaay dinio no kapalit nio a tawo asna kadi nio chitan sia o kapakamia ninio no Dios. <sup>45</sup>Pangayen nioava do aktokto nio o kayaken no mapaytotwaw so rahet nio do salapan no Dios, ta no mismo aya pinatolas ni Moises a onotan nio o omproyba do rahet nio as nia pa so hahawen nio a tomoroh dinio so viay. <sup>46</sup>An oyod o kapanganohed nio di Moises am logar nio yaken a panganohdan, ta no pinatolas na sa am komapet diaken. <sup>47</sup>As an di nio panganohdan o pinatolas na sawri ni Moises am maypango pa o kapanganohed nio do vatahen ko.”

**No milagro a kapakan sira ni Jesus o 5,000**  
*(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)*

**6** <sup>1</sup>Nakarahan ya am nangay si Jesus do viit no taaw aya no Galilea. Ngaran da pa ya so taaw no Tiberias. <sup>2</sup>Oyod sa aro o minononot dia do nakavoya da so makakniknin sawri a milagro na dira do magaganit. <sup>3</sup>Nangay si Jesus as kanira no disipolos na do asa ka tokon as kapaydisna da daw. <sup>4</sup>Masngen dana kanaw o kaselebra da sia no Judeo o Paskwa. <sup>5</sup>Do nakavoya sira ni Jesus o oyod aya aro a tawo a maypasngen sia am vinata na di Felipe, “Dino o panadiwan ta so tinapay tapian mapakan ta sa o aro aya a tawo.” <sup>6</sup>Vinata na ya sia ni Jesus do kakey na omhawahaway si Felipe, ta tori narana ichapatak ni Jesus an ango parinyen na. <sup>7</sup>No tinbay ni Felipe am, “Aran yatoyatosen pa o ipanadiw ta am manawob ava ori a ipanadiw so makaday dira aran taydedekey sa.” <sup>8</sup>Vatan sia no asa do disipolos na a mayngaran so Andres a kakteh ni Simon Pedro, <sup>9</sup>“Tayto o metdeh dia a mian so dadima ka tinapay kano dadwa ka among, amna manawob ava ya do karoaro taya.” <sup>10</sup>Vatan sia ni Jesus o kapaydisna da sira do kadibobotan ori. Aro sa ya ta dadima sa livo (5,000) a mahahakay.<sup>a</sup> <sup>11</sup>Ahapan sia ni Jesus o dadima aya ka tinapay as kapamahemahes na do Dios as kapayayatay da sia do tori saw a maydisna do kadibobotan. Akma sia o pinarin na pa do dadwaw a ka among. As sira o tawotawo ori am komnan sa manda do kabsoy da. <sup>12</sup>Tayoka sa koman am vatahen ni Jesus dira do disipolos na saw, “Akpehen nio o panda, ta mangbayo.” <sup>13</sup>Nakpeh da o panda dawri am napno pa o dose so ka alat no tinapay. <sup>14</sup>Do nakavoya da sia no tawotawo aya o makakniknin aya a pinarin na am vinata da, “Oyod sawen o kaniaya no nanayahen taya a yapo do Dios a mangay do mondo aya.”

<sup>15</sup>Do kavoya sia ni Jesus o kakey da no tawo saya a omahap sia a posposan a patol da am komnaro daw as kangay na a maychatani do katokotokonan.

**No nakayam ni Jesus do abkas**  
*(Mateo 14:22-27; Marcos 6:45-52)*

<sup>16</sup>Mahep dana am minosok sa o disipolos na sawri as kangay da do kanayan. <sup>17</sup>Somnakay sa do falowa as kapangwan da do Capernaum a sirasira takwan abo pa si Jesus. <sup>18</sup>Kwanasaw am naysasalawsaw as kapaybekkas na. <sup>19</sup>Do kaanem dana a ka kilometro no ipachiwawa da do kanayan ori am navoya da si Jesus a tayto omayam do hapot no abkas aya a mangwan dira as oyod sa namo. <sup>20</sup>Amna vinata dira ni Jesus, “Mamo kamoava ta yaken ya.” <sup>21</sup>Oyod sa masoyot as pinasakay da sia do falowa aya as kasakay ni Jesus am nyeng sa makarapit do angayan daw.

<sup>a</sup> 6:10 Mian pa sa o mavavakes kano kametdehan a dia nachividang.

### No minadpon sa a minchita si Jesus

<sup>22</sup>Do omonot danawri a araw am mian pa sa o tawotawo do kanayan ori a chinaroan da dira no disipolos sawri a nakafalowa. As napanmo da no tawotawo saya o kadi na nachisakayan dira ni Jesus as kano kabo no kadwan a kasakayan na. <sup>23</sup>Mian pa sa do logar awri a chinanan da so tinapay do katayoka no kapamahemahes ni Jesus. As kwanasaw do kayan da no nawara a kadwan a falowa a yapo do Tiberias, <sup>24</sup>am nasigoro da o kabo narana daw ni Jesus kanira no disipolos na saw as somnakay sa do falowa saya a mangwan do Capernaum a komita si Jesus.

### No tinapay a tomoroh so somnivog a viay

<sup>25</sup>Mavoya da si Jesus do viit no taaw aya am vinata da sia, “Maistro, kango pa o nakangay mo dia.” <sup>26</sup>Amna no tinbay ni Jesus dira am, “Vatahen ko dinio ta ara nioava yaken a chitahen a makayamot do makakniknin sawri a pinarin ko asna makayamot do nakakan nio so tinapay as nakabsoy nio. <sup>27</sup>Nawri ava o ipaylilijat nio o kanen nio a mararayaw asna nawri o chitachitahen nio o somnivog aya kanen a dia rarayaw a tomoroh dinio so viay a abo so pandan a nia so itoroh dinio no Naytawo aya, ta iya o tinovoy no Dios a yanan no ipakapamarin na.” <sup>28</sup>Ahsan da sia di Jesus, “Ango o pariparinyen namen a ipakamia namen so Dios.” <sup>29</sup>No tinbay sira ni Jesus am, “No parinyen nio a ipakamia no Dios am no kapanganohed nio do tinovoy naya.” <sup>30</sup>Vatan da sia dia, “Ango makakniknin a parinyen mo a ipavoya mo diamen tapian manganohed kami dimo. Ango mapaparin mo. <sup>31</sup>Pinakan sa ni Moises kaychowa o apoapo namen sa so yapo do hanyit a tawagan so manna do kayan da pa do desierto, ta no vatahen no nakatolas am, ‘Tinorohan na sa so tinapay a yapo do hanyit a kanen da.’” <sup>32</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Vatahen ko dinio so kakawyoran ta si Moises ava o tomnoroh so tinapay ori a yapo do hanyit, ta no Ama ko as iya pa o tomoroh so somnivog a kanen a yapo do hanyit. <sup>33</sup>Ta no itoroh aya no Dios a yapo do hanyit am tomoroh so viay do tawo do mondo aya.” <sup>34</sup>Vatan da sia di Jesus, “Apo, itoroh mo diamen a fermi o vata moaya kanen.”

<sup>35</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Yaken o tinapay aya a tomoroh so viay as an sino o mangay diaken am mapteng pava as an sino manganohed diaken am mirwa pava a mawaw. <sup>36</sup>Amna ara nioava yaken a panganohdan a aran navoya nio o milagro ko sa. <sup>37</sup>Amna no atavo a manganohed diaken am pinasngen sa diaken no Ama ko. As an sino mangay diaken am payvidien koava ta rawaten ko sia. <sup>38</sup>Ta gomintin akoava dia a yapo do hanyit a omparin so tanyan ko a inolay, ta no mian do inolay no Ama ko a tomnovoy diaken. <sup>39</sup>As no inolay naya no Ama ko a tomnovoy diaken am no kavidin ko a omonong dira do pinarawat na saya diaken

as kapayvangon ko anti sira do manawdi dana a araw. <sup>40</sup>Ta inolay no Ama ko dira do atavo a sominchad as manganohed do Manganak naya o katoroh na dira so viay da a abo so pandan sichangoriaw. As do manawdi anti a araw am payvangonen ko sa.”

<sup>41</sup>Do nakavata naya sia ni Jesus o kaiya no tinapay aya a tomoroh so viay a yapo do hanyit am naychaliliak sa o Judeo saya, <sup>42</sup>a makavata sia, “Ta si Jesus paroava ya a anak ni Jose? As masinchad ta o ama kano ina na nia asna ango vatan na sia o kayapo na do hanyit.” <sup>43</sup>Amna vinata ni Jesus dira, “Ango ichaaro aya no chirichirin nio. <sup>44</sup>Oyod o kabo no mangay diaken an di sia pasngenen no Ama koaya a tomnovoy diaken. As an sino o manganohed diaken am payvangonen ko sia do manawdi anti araw. <sup>45</sup>No pinatolas da no profeta sa am, ‘Nanawhen sa anti no Dios o atavo.’ As an sino o manganohed do Dios Ama am omonot diaken. <sup>46</sup>Amna kapanmohen nio ta ara koava vatahen o kayan dana no nakavoya so Dios Ama, ta voyvoh o tinovoy naya o nakavoya dana sia. <sup>47</sup>Vatahen ko dinio so kakawyoran ta an sino o manganohed diaken am mian o viay na a abo so pandan. <sup>48</sup>Ta yaken o tinapay aya a tomoroh so viay. <sup>49</sup>Kominan sa o apoapo nio sawri so manna kaychowa do desierto ori amna nadiman pa sa. <sup>50</sup>Pero yaken o somnivog a tinapay a tomoroh so viay as an sino manganohed diaken am ara pava o abo so pandan a kadimanan na. <sup>51</sup>Yaken o somnivog a tinapay a yapo do hanyit, as an sino o koman so tinapay aya am mian o viay na abo so pandan. No tinapay aya a itoroh ko am no mismo ko a karakohan a nia so tomoroh so viay no tawo do mondo aya.”

<sup>52</sup>As pinaysosobnan da no Judeo saya an ango inmonmoan no vinata aya ni Jesus. Vinata da no kadwan dira, “Maypaypango katoroh na nia diaten no tawo aya o karakohan na a kanen ta.” <sup>53</sup>Amna vinata ni Jesus dira, “Vatahen ko dinio so kakawyoran ta an di nio a kanen o karakohan no Naytawo aya as kadi nio a inoman so raya na am arava o viay nio. <sup>54</sup>Ta an sino o koman so karakohan ko kano ominom so raya ko am mian o viay na abo so pandan, as do manawdi anti a araw am payvangonen ko sia. <sup>55</sup>Ta no karakohan ko kano raya ko am nia o kakawyoran aya kanen kano inomen a tomoroh so viay a abo so pandan. <sup>56</sup>As an sino o koman so karakohan ko as ominom so raya ko am machividang diaken as kavidin ko a machasa sia. <sup>57</sup>No Ama koaya a tomnovoy diaken am tomoroh so viay as akma ako pa saw a tomoroh so viay, dawa an sino koman so karakohan ko am mian o viay na, ta torohan ko sia so somnivog a viay. <sup>58</sup>Yaken o tinapay aya a vata ko a yapo do hanyit as akmava ya so tinapay awri a chinan kaychowa no apoapo nio, ta nadiman pa sa. As an sino o koman so tinapay aya a vata ko am mian o viay na a abo so pandan.” <sup>59</sup>Pinawnonong na ya ni Jesus do sinagoga da no Judeo do kayan na a mananawo do Capernaum.



<sup>60</sup>Do nakadngey da so vinata saya ni Jesus am aro dira do disipolos na saya o nakavata sia, “Tayto masadit ya panganohdan as ara paro sa anti o manganohed dia?” <sup>61</sup>Amna do kapanmo sia ni Jesus o tori daw a vatavatahen sia am vinata na dira, “Ichabdibdis paro ya no kawnot nio diaken? <sup>62</sup>Anmana alit nio paro ya an mavoya nio o Naytawo aya a tomohos do kapayvidi na do pinakayapoan na? <sup>63</sup>Kapanmohen nio ta no Espirito no Dios o tomoroh no viay aya, ta arava o maparin no karakohan.<sup>b</sup> No vinata ko saya dinio am komapet ava do karakohan, ta komapet sa ya do Espirito aya no Dios kano viay aya a abo so pandan a yapo do Dios. <sup>64</sup>Amna mian sa dinio o di manganohed.” Vinata na ya ni Jesus do kapanmo na sia a nakayapo do sitnanan na an sango sa o dia manganohed kano an sino o omtraydor anti sia. <sup>65</sup>Vatan na pa sia, “Nia o inmonmoan no kavata koaya sia dinio o kabo no mangay diaken an di sia pinasngen diaken no Dios Ama.”

<sup>66</sup>Makayamot do akma saya sia a vinata ni Jesus am aro sa do omonot dana sia o nachisiy sia. <sup>67</sup>Vatan sia ni Jesus dira do dose saya a disipolos na, “Machitaha kamo paro dira a komaro diaken?” <sup>68</sup>Itbay ni Simon Pedro a makavata sia, “Apo, ara pava o kadwan a onotan namen, ta imo o yanan no kakawyoran a tomoroh so viay a abo so pandan. <sup>69</sup>Manganohed kami dimo takwan imo o somnivog a tinovoy no Dios.” <sup>70</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Yaken o minpidi dinio a dose aya a ka disipolos ko pero vatahen ko ta no asa dinio am pachirawatan ni Satanas.” <sup>71</sup>No vata naya a asa dira do dose saya am si Judas a anak ni Simon Iscariote a iya so omtraydor anti sia.

### No nakangay ni Jesus do fiesta kano nakapananawo na daw

**7** <sup>1</sup>Nakarahan ya am nangay si Jesus do kavahayan sawri do Galilea as kavidin na daw as nakey ava mangay do Judea takwan ichakey da sia a dimanen no Judeo sawri daw. <sup>2</sup>As masngen dana kanaw o fiesta da no Judeo a abnekan so Fiesta no Tabernakolo. <sup>3</sup>Nangay sa di Jesus o kakakteh na sawri as kavata da sia dia, “Komaro ka na dia as kangay mo do Judea tapian mavoya da sa no disipolos mo daw o makakniknin saya a pariparinyen mo, <sup>4</sup>ta arava o tawo a makey a masinchad a maytrabaho do matayo a logar. An oyod o kaparin mo sa so makakniknin saya a vata da am mayanong o kaparin mo sira ya do kavoyan sia no aro a tawo.” <sup>5</sup>Vinata da ya dia no kakakteh na saya takwan aran sira am manganohed sava sia. <sup>6</sup>Amna no vinata ni Jesus dira am, “Tayto pa dia wara o oras a kapasinchad ko do tawotawo an sino ako, ta akma akoava dinio a makapaynolay do ichakey nio a parinyen. <sup>7</sup>Arava o omkontra dinio asna yaken am kontrahen da takwan paytotwawen ko o marahet a pariparinyen

<sup>b</sup> 6:63 Do Griego: flesh.

da. <sup>8</sup>Inio dana o mangay do fiesta aya, ta mangay akoava sichangoriaw, ta tayto pa abo o tiempo a kaparin ko a mapasinchad nia do tawotawo an sino ako.” <sup>9</sup>As nachivan ava dira si Jesus ta navidin pa do Galilea.

<sup>10</sup>Nakakaro sa o kakakteh na saya am minonot si Jesus do fiesta ori a di da napanmo no tawo. <sup>11</sup>Do fiesta danaya am chinita da sia no adngedngeyen da saya no Judeo. <sup>12</sup>Rakoh o kapangononong da so komapet sia. No vatahen da no kadwan am, “Mapia ya tawo.” Asna sira o kadwan am, “Omba, ta otapan na sira o tawotawo a pawnoten do marahet.” <sup>13</sup>Amna sekreto o kapayliliak daya so komapet sia ta ichamo da sa o adngedngeyen da saw a Judeo.

<sup>14</sup>Do panghovokan no fiesta aya am nangay si Jesus do templo daya no Judeo as kapananawo na dawri. <sup>15</sup>Madngey da sia no adngedngeyen da saya no Judeo am naychaknin sa as kavata da sia, “Dino paro pinakayapoan no kasolivan naya nia. Napanmo ta pava ya a mangay a machinanawo.” <sup>16</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “No ipananawo koaya am tanitanyan koava ta yapo do Dios a iya so tomnovoy diaken. <sup>17</sup>As an sino somnivog a makey a omparin so inolay no Dios am ichapatak na an yapo do Dios o pananawan koaya anmana pinayapo ko. <sup>18</sup>No manganonong so yapo do tanitanyan na am chitahen na o kadaay sia no kadwan. Pero an sino o komita so kapamato na so tomnovoy sia am nawri oyod so vatahen a di maydaday. <sup>19</sup>Mian dinio o pinatolas sawri ni Moises a onotan ta as kapachinanawo nio diaya amna arava o aran asa dinio a omonot dia, ta an onotan nio am ango chitan nio so kadiman nio diaken.”

<sup>20</sup>Vatan da sia no tawotawo saya a nakadngey sia, “Ara mo mapanmo o vatahen moaya? Sino paro makey aya a omdiman dimo.” <sup>21</sup>No tinbay ni Jesus am, “Pinakamarahet nio o nakapanovatova kori do araw no kapaynaynehah. <sup>22</sup>No mian do onotan ta a komapet do kapatoli a yapo do naypanenma pa sa kani Moises a apoapo nio am parinyen nio ya a aran do araw no kapaynaynehah an nawri o pachinahoan na araw. <sup>23</sup>Parinyen nio ya a aran do araw no kapaynaynehah tapian di kamo a somada do pinatolas aya ni Moises, as ango solian nio niaken an manovatova ako do araw no kapaynaynehah. <sup>24</sup>Tod nioava vatahen o karahet no asa ka tawo do tanitanyan nio a kapanmoan sia asna pachinanawan nio so kapiahen o somnivog a kakawyoran.”

<sup>25</sup>Vatan da sia no kadwan a tawo do Jerusalem, “Niaya paroava o chitahen daya dimanen no adngedngeyen ta saya? <sup>26</sup>As tiya mayliliak do salapan no kaaroan no tawo am arava o vata da sia. Sigoro ahahawen da no adngedngeyen ta saya o kaoyod no kaiya no Mesias ori. <sup>27</sup>Amna mapanmo ta o pinakayapoan na nia tawo pero no mawara a Mesias am ara kono ava o makapanmo so pinakayapoan na.”

<sup>28</sup>Vatan sia ni Jesus so kaliaken do kapangononong naya do templo, “Do vata nio as masinchad nio yaken as kapatak nio no pinakayapoan ko

pero nawara akoava dia do tanitanyan ko ta mian o tomnovoy diaken. Iya o pakayapoan no kakawyoran amna masinchad nioava sia. <sup>29</sup>Masinchad ko sia so hosto takwan yapo ako sia as iya o tomnovoy diaken.”

<sup>30</sup>Do nakavata na sia ya ni Jesus am chinakey da a arestohen no adngedngeyen da saya no Judeo, amna arava o nakanit dia takwan ari pa abo oras a tinodin no Dios a kahap sia. <sup>31</sup>Asna aro o nanganohed sia as kavata da sia, “Sino pa o nanayahen ta. Ara pava o tovoyen no Dios diaten a rakorakoh pa so makakniknin a ipakapamarin.”

### No nakavahey na nia ni Jesus o kaito na a komaro

<sup>32</sup>Kadngey da sia no Fariseo saya o kafermi da mangononong dia no tawotawo sawri o komapet di Jesus am nanovoy sa kanira no maato a papali so kadwan dira do gwardia sa no templo a omaresto si Jesus. <sup>33</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Mavidividin ako pa a machasa dinio so dekey dana as kakaro ko na anti a mayvidi do tomnovoy aya diaken. <sup>34</sup>Chitachitahen nio anti yaken amna mavoya nioava yaken as makangay kamoava do yanan ko.” <sup>35</sup>Amna vinata da no adngedngeyen saya no Judeo do kadwan dira, “Ta dino paro ichakey na angayan no tawo aya a di ta na makavoyan sia. Mangay paro dira do Griego a omnanawo sira do mavavawa sa kavahayan a inangayan da a maychawpit no kaydian ta sa Judeo? <sup>36</sup>As ango paro o ichakey na vatahen no vata naya a, ‘Chitachitahen nio anti yaken amna mavoya nioava yaken,’ as kano kavata naya so, ‘Do angayan ko am makangay kamoava.’”

### No danom a tomoroh so viay

<sup>37</sup>Do manawdi danawri araw no fiesta daya a niaya so m'ato do araw saya no fiesta aya am minirwa a mangononong si Jesus. Tominek as kapayliliak na a makavata sia, “An sino o mawaw am mangay diaken ta paynomen ko. <sup>38</sup>As an sino o mangay diaken am maparin sia o akma so vatahen no nakatolas a, ‘An sino o manganohed diaken am mian anti o yapo do viay na a akmay asa ka atboran a nia so tomoroh dia so viay as kawyog na pa do kadwan.’” <sup>39</sup>No pangononongan naya dia am komapet do Espirito aya no Dios a marawat da anti no manganohed sia asna abo pa dira kanaw takwan di pa tomnohos do hanyit si Jesus.

<sup>40</sup>Madngey da ya no tawotawo sawri am vinata da no kadwan dira, “Oyod o kaniaya no yapo aya do Dios a nanayahen ta.” <sup>41</sup>Kon da no kadwan am, “Niaya o Cristo aya a tinovoy no Dios.” Amna no vatahen da no kadwan am, “Do Galilea paro o pakayapoan no nanayahen taya a tovoyen diaten no Dios? <sup>42</sup>No vatahen no nakatolas a Chirin no Dios am no Cristo aya am tayabo no patol a si David as kayapo na do Bethlehem a kavahayan ni David.” <sup>43</sup>Dawa matatarek o mian do aktokto da no tawotawo sawri. <sup>44</sup>Sira o kadwan am ichakey da sia arestohen pero arava o nakanit dia.

### No mahara a kakontra da si Jesus

<sup>45</sup>Mayvidi dana sa o gwardia sawri no templo a tinovoy no Fariseo as kano maato sa a papali a omaresto si Jesus am vinata da no tomnovoy aya sira, “Ango di nio a minahapan sia.” <sup>46</sup>Amna no tinbay da am, “Inaresto namen ava takwan tayto pa abo o tawo a nadngey namen a mian so kasolivan a akma so tawo aya.” <sup>47</sup>Vatan da sia no Fariseo saya, “Aran inio am maparin naynio a paychawawen? <sup>48</sup>Ara dana paro o navoya nio dira do adngedngeyen saya anmana dira diamen a Fariseo a manganohed sia? <sup>49</sup>Arava, ta no voyvoh sa a manganohed sia am sira o tawotawo a mangay do infierno a di makapanmo so onotan ta a pinatolas ni Moises.” <sup>50</sup>Amna payliliak ni Nicodemo a asa dira do Fariseo saya a nangay dana di Jesus a makavata sia dira, <sup>51</sup>“Ara paro do panyokoyokoran ta o kapanhosga ta so asa ka tawo manam kano kadngey sia as kano kapanmo sia so hosto o somnivog a kakawyoran?” <sup>52</sup>Vatan da sia no rarayay na saya di Nicodemo, “Asa ka pa dira do iGalilea saya? Pachinanawan mo so kapiahen tapian mapanmo mo o kabo no tovoyen diaten no Dios a yapo do Galilea.”

[<sup>53</sup>Nakarahan ya am naychasavasavat dana sa atavo.

### No mangadwan a pinakaboan ni Jesus

**8** <sup>1</sup>Maychasavasavat dana sa atavo am nangay si Jesus do tokon a tawagan da so Olivo. <sup>2</sup>As do omonot danawri araw am minhep a mayvidi do templo ori as naytavo sa o tawo a mangay a domngey sia a mananawo a tori maydisna do templo ori. <sup>3</sup>As do kapananawo naya am nawara sa o eskriba kanira no Fariseo a manangay dia so asa ka mavakes a naholi a mangadwan. Pinangay da o mavakes aya do panghovokan daya, <sup>4</sup>as kavata da sia di Jesus, “Maistro, no mavakes aya am naholi a mangadwan. <sup>5</sup>Do onotan ta a pinatolas ni Moises am logar a batoan o mavakes aya a manda do kadiman na. Ivahey mo pa diamen an ango mayanong a parinyen sia.” <sup>6</sup>Vinata da ya do kakey da omproyba di Jesus tapian mian o maparin da a vatahen a gatos na. Tominbay ava si Jesus as no nakakheb na a maytotolas do tana awri no kakamay na. <sup>7</sup>Do kadi dawri omhesan a omaheahes si Jesus am naytetnek sia as kavata na sia dira, “An sino o abo so gatos dinio am iya o manoma a gomchid sia.” <sup>8</sup>Tayoka na a vatahen am minirwa sia komheb a maytotolas do tana awri. <sup>9</sup>Madngey da ya no nanangay aya no mavakes aya am tomnayitayisa sa a komaro a makayapo do matoneng dira a manda do ka si Jesus narana no navidin kano mavakes aya tori pa tomnek do salapan nawri. <sup>10</sup>Kwanasaw am tomangay si Jesus as kavata na sia dia, “Ara sa dino o omakosa aya dimo. Ara o minbato dimo?” <sup>11</sup>“Arava mo Apo,” kwana. Vatan sia ni Jesus, “Aran yaken am kastigoan koavaymo. Mangay ka na as kabhes mo na mamarin so marahet.”]

### Si Jesus a seh dang no mondo aya

<sup>12</sup>As minirwa a mangononong si Jesus dira do tawotawo saw a makavata sia, “Yaken o seh dang no mondo aya. An sino o omonot diaken am makarawat so seh dang do viay na as kadi narana akma so tawo a mayam do kasarisarian.” <sup>13</sup>Vatan da sia no Fariseo saya di Jesus, “Oyod ava o vatahen mo saya a komapet dimo ta imo o minpayapo sira ya.” <sup>14</sup>Amna vinata ni Jesus dira, “Aran yaken o mapawnonong so komapet diaken am oyod ya ta ichapatak ko an dino o pinakayapoan ko kano pangwanan ko anti asna inio am ichapatak nioava o pinakayapoan ko anmana dino o paypakwanan ko. <sup>15</sup>Manhosga kamo so kadwan do tanitanyan nio pero ara koava manhosga so aran sino. <sup>16</sup>As an mian o vatahen ko a komapet do asa ka tawo am oyod ya, ta yaken ava o makavata sia ta no tomnovoy paya diaken. <sup>17</sup>No mian do onotan nio am kaproyban a oyod o vatahen no dadwa a ka tawo. <sup>18</sup>Akma pa saw diaken ta dadwa kami a maytestigo, yaken as kano Ama ko a tomnovoy diaken.” <sup>19</sup>Ahsan da si Jesus, “Ara dino o Ama moaya.” No tinbay ni Jesus am, “Masinchad nioava yaken kano Ama koaya, ta an masinchad nio yaken am masinchad nio pa o Ama koaya.” <sup>20</sup>Vinata sa ya ni Jesus do kapananawo na do templo do masngen do pangayan ori so kartos no templo. Amna arava o minaresto sia takwan ari pa abo oras a tinodin no Dios a kahap sia.

<sup>21</sup>Pinirwa na vatahen ni Jesus dira, “Komaro ako as an abo ako na anti am chitahen nio yaken. Madiman kamo anti a di pa pinakaboan no Dios. As makangay kamoava do angayan koaya.” <sup>22</sup>Vatan da sia no Judeo saya, “Maypadiman paro sia, anmana ango paro vatan naya sia o kadi ta makangayan do angayan na.”

<sup>23</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Inio am yapo kamo do tana aya asna yaken am yapo ako do hanyit, dawa machitarek o aktoktohen ko do aktoktohen nio. <sup>24</sup>Vinata ko dinio o kadiman nio a dia chinapakaboan so gatos an di nio panganohdan o vatahen ko saya a komapet diaken.”<sup>c</sup> <sup>25</sup>Ahsan da sia dia, “Sino ka.” Vatan sia ni Jesus dira, “No vinata ko dinio a komapet diaken a nakayapo do sitnanan na am nawri o kakawyoran. <sup>26</sup>Aro o maparin ko a vatahen a komapet do marahet a kaparin nio amna no pawnonongen ko do mondo aya am no vinata na diaken no Ama ko. Iya o tomnovoy aya diaken as oyod o vatahen na.” <sup>27</sup>Amna naintindi dava o ka no Dios Ama na no vata naya a tomnovoy sia. <sup>28</sup>Dawa vinata ni Jesus dira, “Anti no pinapasek nio na yaken a Naytawo do kros am nawri o kapatak nio na nia o kaoyod no vatahen ko saya a komapet diaken.”<sup>d</sup> Mapanmo nio

<sup>c</sup> 8:24 Maparin a mian o relasion na nia do ngaran no Dios do Ex 3:14. <sup>d</sup> 8:28 Maparin a mian o relasion na nia do ngaran no Dios do Ex 3:14.

anti o kabo no parinyen ko a yapo do tanitanyan ko, ta no pavatahen sa diaken no Ama ko o vatahen ko dinio. <sup>29</sup>Fermi na yaken a pachirayayan no tomnovoy aya diaken as karoan nava yaken, ta mayfermi ko a parinyen o inolay na.” <sup>30</sup>Aro sa o nanganohed di Jesus do nakadngey da sia ya.

### Sira o somnivog a kamanganakan no Dios

<sup>31</sup>As vinata ni Jesus dira do Judeo sawri a nanganohed dana sia, “An mavidin kamo a omonot do vatahen ko saya am oyod o kapaydisipolos ko dinio. <sup>32</sup>As mapanmo nio anti o kakawyoran as no kakawyoran aya anti o omlibri dinio.” <sup>33</sup>Vatan da sia di Jesus, “Tayatayabo kami ni Abraham as tayto pa abo o napakovot diamen asna ango vatan mo so kayan no omlibri diamen.”

<sup>34</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Vatahen ko dinio so kakawyoran ta an sino o makagatogatos am pakovoten sia no gatos, ta no pakagatosan o onotan na. <sup>35</sup>No asa ka pakovoten a pachirawatan am maparin a pakarohen do aran ango a oras asna no membro no asa ka familia am maparin ava a pakarohen. <sup>36</sup>Dawa an librien kamo no Manganak aya no Dios am oyod o nakalibri nio do adan a mapakovot dinio. <sup>37</sup>Ichapatak ko o kapaytayatayabo dinio ni Abraham. Amna tayto nio chitahen o kadiman nio diaken takwan anohdan nioava o vatahen ko saya dinio. <sup>38</sup>Pavatahen ko sa dinio o pinavoya na diaken no Ama ko a inolay na as tayto nio a parinyen o vatahen dinio no ama nio.”

<sup>39</sup>Vatan da sia dia, “Si Abraham o ama namen.” Amna vinata dira ni Jesus, “An kamanganakan kamo ni Abraham am makakma kamo sia a mamarin so mapia. <sup>40</sup>Amna parinyen ava ni Abraham o kachita nioaya a omdiman diaken a minvahevahey nia dinio o kakawyoran a nadngey ko do Dios. <sup>41</sup>Tayto nio a parinyen o pariparinyen no somnivog nio a ama.” Amna no tinbay da si Jesus am, “Arava o matarek a ama namen an dia voken a no Dios.” <sup>42</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “An no Dios o ama nio am ichaddaw nio yaken daw, ta tinovoy na yaken a mangay dinio. Nangay akoava dia do tanitanyan ko ta tinovoy na yaken. <sup>43</sup>Maypango dino o kaintindi nio so vatahen koaya dinio an maskeh kamo a manganohed do vatahen ko saya. <sup>44</sup>Akma kamo so kaparin no ama nioaya si Satanas, ta no ichakey nio a parinyen am no pawnotan na dinio. Iya am mandindiman a nakayapo do sitnanan no mondo aya as ichakey nava o kakawyoran, ta inana daday o mian sia, takwan niaya o dadakay na a iya pa so ama no kapaydaday. <sup>45</sup>Makayamot diaya am entero kamo a di manganohed a aran ivahey ko dinio o kakawyoran. <sup>46</sup>Ara paro dinio o makaparin sia vatahen o kayan no gatos ko? As aran vatahen ko dinio o kakawyoran am manganohed kamoava diaken. <sup>47</sup>An sino o manganak no Dios am adngeyen na o vatahen no Dios. No di nioaya adngeyan sia amna takwan kamanganakan navaynio.”

<sup>48</sup>No tinbay da no Judeo saya di Jesus am, “Oyod kami paroava do kavata namen sia o ka iSamaria mo as kayan no marahet a espirito dimo?” <sup>49</sup>No vinata ni Jesus dira am, “Arava o marahet a espirito diaken, ta torohan ko so anib o Dios Ama asna no vatahen nio saya a komapet diaken am marahet. <sup>50</sup>Chitahen koava o kapamato diaken no tawotawo, ta no Dios o mapamato diaken takwan iya o mahosto so kapanmoan so komapet diaken. <sup>51</sup>Vatahen ko dinio so kakawyoran ta an sino o manganohed do vatahen ko am mian dana o viay na a abo so pandan.”

<sup>52</sup>Vatan da sia no Judeo aya, “Sichangoriaw o kapanmo namen dana sia o kasivog na mian no marahet a espirito dimo. Ta si Abraham am nadiman as kanira no profeta sawri kaychowa as no vatahen moaya am, ‘An sino o mavidin a manganohed do vatahen ko am madiman pava.’ <sup>53</sup>Matoato ka paro pa kano ama namen awri a si Abraham? Nadiman sia as nadiman pa sa o profeta sawri kaychowa asna sino ka do vata mo.” <sup>54</sup>Amna vinata ni Jesus, “An anianitan ko a pamatohen o karakohan ko am arava o sinmo na. Amna no mapamato aya diaken am no Ama ko a iya so vata nio a Dios nio. <sup>55</sup>Amna nasinchad nio pava sia. Mapia o kasinchad ko sia asna an vatahen ko o kadi ko pa makasincharan sia am maydaday ako daw a akma dinio. Dawa maparin koavawri a vatahen, ta oyod o kasinchad ko sia as onotan ko o vatahen na. <sup>56</sup>No ama niori a si Abraham am oyod a nasoyot do nakapanmo na kano nakapanaya na so kawara ko do tana aya.” <sup>57</sup>Vatan da sia dia no Judeo saya, “Tayto pa abo singkwenta anyos mo asna vatahen mo na o nakavoya mo na si Abraham?” <sup>58</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “Vatahen ko dinio so kakawyoran ta di pa wara si Abraham a tawo am mian ako na.” <sup>59</sup>Makayamot dia am nanghap sa so bato a igchid da sia do vata da amna tomnayo si Jesus as kakaro na do templo ori.

### **No nakatovatova sia ni Jesus o tawo a mavota a nakayapo do nakawara na**

**9** <sup>1</sup>Do kaari na mayam ni Jesus am nakavoya so asa ka mavota. No tawo aya am mavota a nakayapo do nakawara na. <sup>2</sup>Ahsan da nia no disipolos na saya, “Maistro, sino o taygatos so nakawara naya a mavota, no tawo aya anmana no inyapoan na sa.” <sup>3</sup>No tinbay ni Jesus dira am, “No nakapakagatos ava no tawo aya anmana sira o inyapoan na o pakayapoan no ichavota naya asna namarin ya tapian maserbi no Dios o tawo aya a pavoyan na no makakniknin a ipakapamarin na. <sup>4</sup>As do kaviay ta pa am parinyen ta o vatahen no tomnovoy aya diaken, ta an kadiman ta na am ara pava o mapaparin ta. <sup>5</sup>Mintras mian ako pa do tana aya am yaken o tomoroh so seh dang do tawotawo.”

<sup>6</sup>Tayoka na ya vatahen am nanghap so tana as kapayhota na sia no tipa na as kapaphot na sia do mata no mavota aya, <sup>7</sup>as kavata na

sia dia, “Mangay ka mayramon do danom no Siloam.” (No Siloam am mayinmonmoan so Tinovoy.) Nangay o mavota aya as tayoka mayramon am makavoya dana sia as kasavat narana.

<sup>8</sup>Mavoya da no katokatohong na saw as kanira no kadwan a nakavoya dana sia a mavota am vinata da, “Niaya paroava o mavovoya tawri a maydisna a machilimos?” <sup>9</sup>No vinata da no kadwan am, “Iya,” asna kon da no kadwan am, “Iya ava asna mararani sia.” Vatan sia no tawo aya, “Yaken o mavota ori a machilimos.” <sup>10</sup>Vatan da sia dia, “An ara sivog a imo am ango ipakavoya mo naya.” <sup>11</sup>No vinata na am, “No tawo ori a vata da si Jesus am namasa so tana as kapaphot na sia do mata ko as kavata na sia diaken, ‘Mangay ka do Siloam a mayramon,’ as kangay ko a mayramon am nyeng ako na a makavoya.” <sup>12</sup>Ahsan da sia dia an ara dino si Jesus am vinata na o kadi na makapatakan nia.

<sup>13</sup>Inangay da o mavota aya a natova dira do Fariseo, <sup>14</sup>ta araw no kapaynaynehah o nakapamasa aya ni Jesus so tana a itovatova na so mavota aya. <sup>15</sup>Ahsan da sia dia no Fariseo saya an naypaypango o nakapakavoya narana. “Napangay so mavasa tana do mata ko as kapayramon ko am makavoya ako,” kwana. <sup>16</sup>No vinata da no kadwan aya dira do Fariseo am, “No tawo aya a mintovatova sia am tinovoy ava no Dios, ta maytrabaho aya do araw no kapaynaynehah.” Amna no vinata da no kadwan am, “Maypaypango o kapamarin na so makakniknin no asa ka tawo a makagatogatosen.” As naychadadwa o vatahen da no Fariseo saya. <sup>17</sup>Pirwan da omahes so vayo aya a makavoya a makavata sia, “Ango mapavata mo a komapet do tawo ori a nakatova dimo.” No tinbay no tawo aya am, “Yapo sia do Dios.”

<sup>18</sup>Nanganohed sava o adngedngeyen da saya no Judeo do kaoyod no nakavota no tawo aya as kapakavoya narana as pinatawag da sa o inyapoan no tawo aya, <sup>19</sup>as kahes da sira an oyod o kapaymanganak da so tawo aya a mavota a nakayapo do nakawara na a tawo. As inahes da pa sira an naypaypango o kapakavoya naranawri. <sup>20</sup>No tinbay da no inyapoan na saya am, “Oyod o kapaymanganak namen sia as ichapatak namen o nakawara na a mavota. <sup>21</sup>Asna an naypaypango o kapakavoya naranaya am ichapatak namen ava as kano ichapatak namen ava an sino o tomnovatova aya sia. Iyahes nio sia ta tayto dana matoneng as maparin narana itbay o karakohan na.” <sup>22</sup>Vinata da ya no inyapoan no tawo aya do kamo da nia no adngedngeyen da saya no Judeo, ta no vinata da am an sino o makavata sia o ka si Jesus no Cristo am pakarohen do kakpekpehan da a sinagoga. <sup>23</sup>Dawa nawri dana o vinata da o, “Iyahes nio sia, ta tayto dana matoneng.”

<sup>24</sup>Pinirwa da pa tawagan o tawo aya a natova as kavata da sia dia, “Do salapan no Dios am ivahey mo na o kakawyoran, ta ichapatak namen o kaasa na a makagatogatosen no vata moaya a tomnovatova



dimo.” <sup>25</sup>Amna no vinata no tawo aya am, “Ichapatak koava an asa ka makagatogatosen o tawo awri asna no ichapatak ko am adan ako a mavota asna sichangoriaw am makavoya ako na.” <sup>26</sup>Vatan da sia, “Ango pinarin na dimo. Naypaypango naymo a tovatovahen.” <sup>27</sup>No tinbay na am, “Vinahey ko na dinio am manganohed kamoava. As ango pa o kakeyan nio a mirwa a domngey sia. Makey kamo sigoro a disipolos na.” <sup>28</sup>Asnesnekan da sia do kavata da sia, “Imo dana o disipolo na ta yamen am disipolos kami ni Moises. <sup>29</sup>Si Moises am ichapatak namen o kasisirin sia no Dios, asna no tawo aya a tawagan da so Jesus am aran no pinakayapoan na am ichapatak namen ava.”

<sup>30</sup>Vatan sia no natova ori, “Tayto makakniknin o kadi nioaya makapatakan nia o pinakayapoan na as katayto na makaparin diaken a tovatovahen. <sup>31</sup>Ichapatak ta o kadi na adngeyan sira no Dios o makagatogatosen, ta sira o somnivog a omsinchad do Dios as omparin so inolay na o adngeyen na. <sup>32</sup>As tayto pa abo a nakayapo do sitnanan no mondo aya o nadngedngey a manovatova so asa ka tawo a nawara a mavota. <sup>33</sup>As an dia tinovoy no Dios o tawo aya am arava o mapaparin na naw.”

<sup>34</sup>Vatan da sia no Fariseo saya, “Nawara ka as kapayrakorakoh mo a makagatogatosen as maparin mo yamen do vata mo a nanawhen?” Tayoka da ya vatahen am pinakaro da do kakpekpehan da.

<sup>35</sup>Madngey ni Jesus o nakapakaro da so tawo aya do kakpekpehan dawri am chinita na as do nakavoya na sia am vinata na dia, “Panganohdan mo o Dios a Naytawo aya?” <sup>36</sup>No tinbay no tawo aya am, “Sino sia tapian manganohed ako sia.” <sup>37</sup>Vatan sia ni Jesus, “Navoya mo na sia as iya o tayto aya a somisirin dimo.” <sup>38</sup>Vatan sia no tawo aya, “Apo, manganohed ako dimo,” as nidaday no tawo aya si Jesus. <sup>39</sup>Vatan sia ni Jesus, “Do nakangay ko do mondo aya am mapaybinbin o tawotawo. Sira o di omsinchad do kavota da am mavidin sa mavota as sira o omsinchad dia o kavota da am parinyen sa a makavoya.” <sup>40</sup>Mian sa o Fariseo do masngen daw a nakadngey so vinata naya ni Jesus as vatan da sia dia, “Yamen o abnekan moaya so mavota?” <sup>41</sup>No vinata ni Jesus dira am, “An oyod o kavota nio am ichahey nio daw o kasinchad nio so Dios asna makayamot ta vatahen nio o kapakavoya nio am tayto kamo a mavidin do pagatogan nio.

### No mapia a pastor do karnero

**10** <sup>1</sup>“Vatahen ko dinio so kakawyoran ta an sino o tawo a somdep do kolongan no karnero a di manahan do sivog a asdepan asna manahan do matarek am manakanakaw, <sup>2</sup>ta no somnivog a pastor no karnero am manahan do sivog a asdepan. <sup>3</sup>As an somdep o pastor aya no karnero am ipanyiwang sia no gwardia do ayeran. An tawagan na sa o

karnero na saya no maychakaponged a ingaran na dira am masinchad da o liak na. Pawnoten na saya mehbet, <sup>4</sup>as kapanma na kanira no karnero as makayamot ta masinchad da sia am onotan da. <sup>5</sup>Onotan dava o matarek a tawo as no kapayayo da takwan masinchad dava o liak na.”

<sup>6</sup>Tinoroh ya ni Jesus a parabola dira do Fariseo saya am naintindi dava an ango ichakey naw a vatahen. <sup>7</sup>Dawa minirwa a mangononong si Jesus dira a makavata sia, “Vatahen ko dinio so kakawyoran ta yaken o akmay pantaw a panahanan no karnero. <sup>8</sup>As sira o nanma ori kaniaken a matarek so ipananawo am akma sawri mandindiam kano manakanakaw amna inotan da sava ya no karnero saya. <sup>9</sup>Yaken o pantaw as an sino o manahan diaken am mian o viay na abo so pandan as pachonongan ko sia a akmay asa ka karnero do kahbet kano kasdep na a manta so kanen na.

<sup>10</sup>“No mandindiam am no kangay na a manakaw kano mandiman as kano manrarayaw pero nawara ako a tomoroh so viay as kasomnigog da anti a masoyot as kano maydamnay no akmaya sia a viay. <sup>11</sup>Asa ako a ka akmay mapia a pastor no karnero. No mapia a pastor do karnero am itoroh na o viay na tapian maviay sa o karnero na. <sup>12</sup>No dia sivog a taydira sira so karnero a tod a katangdanan a machonong dira am an kapakavoya na so volaw a chito am payayoan na sa o karnero a rarayawen kano paychawpiten no chito aya. <sup>13</sup>Karoan na sa ya takwan baloran na sava ya ta tod sia katangdanan a tomidib do karnero saya. <sup>14</sup>Yaken o akma so mapia a pastor do karnero. Masinchad ko sa o tawotawo ko as masinchad da yaken. <sup>15</sup>Akma sia o kaparin no kapaysinchad namen kano Ama ko do hanyit. Itoroh ko o viay ko a makayamot dira do tawotawo ko. <sup>16</sup>Tayto pa sa o tawotawo ko a akmay karnero a abo pa do kolongan koaya. Dawa iyangay ko saya tawagan tapian somdep pa sa an madngey da o liak ko. Makpeh sa anti ya a asa dana as kaasa dana no pastor da. <sup>17</sup>Ichaddaw na yaken no Ama, ta onotan ko o mian do inolay na do katoroh ko nia o viay ko a makayamot dira. Amna mirwa ako anti a maviay. <sup>18</sup>Arava o makaparin diaken a dimanen, ta yaken o tomoroh niaya so sivog diaken. Mian o ipakapamarin ko a tomoroh no viay ko as mian o ipakapamarin ko a mirwa a maviay. Niaya o ichakey no Ama ko a parinyen ko.”

<sup>19</sup>Makayamot do vinata saya ni Jesus am minirwa sa a maysosobna o Judeo saya. <sup>20</sup>Aro dira o makavata sia, “Ango adngeyan ta paya sia. Arava machipasonong o katawo na nia ta mian o marahet a espirito sia.” <sup>21</sup>Sira o kadwan am vatahen da, “Niaya sava o vatan so yanan no marahet a espirito, ta maparin paro no marahet a espirito a tovahen o mavota?”

### No soli da no Judeo ni Jesus

<sup>22</sup>Tiempo dana no fiesta a inakenakem da so kaselebra so nakapirwa da mapatnek so templo no Judeo. <sup>23</sup>Amian dana kanaw as mayam si

Jesus do katanged no templo aya a tawagan da so Portico ni Solomon. <sup>24</sup>As nangay sa o Judeo sawri a makpeh do yanan ori ni Jesus as kavata da sia, “Manngo pa so kayeyendes o kadi mo vahyan nia diamen an oyod o kaimo no Cristo. An ara oyod o kaimo no Cristo aya am ivahey mo diamen so katalamaren.” <sup>25</sup>Vinata dira ni Jesus, “Vinahey ko na dinio am manganohed kamoava. No parinyen ko saya a vinata no Ama ko o mapapanmo nia dinio an sino ako. <sup>26</sup>Amna manganohed kamoava takwan karnero koavaynio. <sup>27</sup>Ta sira o tawotawo ko am akma say karnero a makasinchad sia o liak ko as masinchad ko saya as onotan da yaken. <sup>28</sup>Torohan ko sira so viay a abo so pandan, dawa ara pava o abo so pandan a kadimanan da anmana arava o makaparin sira a pakarohen do tanoro ko. <sup>29</sup>No Ama ko a iya so naparawat sira ya diaken o r'akoh dana so ipakapamarin, dawa arava o makaparin sira a pakarohen do tanoro na. <sup>30</sup>Ta yaken kano Dios Ama am asaa.”

<sup>31</sup>Nakavata na sia ya ni Jesus am nanghap sa mirwa o Judeo saya so bato a igchid da sia do vata da. <sup>32</sup>Vatan sia ni Jesus, “Aro dana o mapia a pinarin ko dinio a pinaparin diaken no Ama ko. No siyo dia o pakayapoan no igchid nio diaken.” <sup>33</sup>No vinata da no Judeo saya am, “Agchiden namen avaymo a makayamot do mapia sa a pinarin mo as makayamot do kapakahbo moaya so Dios. Asa ka a ka tawo as katayto mo a mapalit so karakohan mo do Dios.” <sup>34</sup>No vinata dira ni Jesus am, “Mian o nakatolas do libro ta kaychowa a komapet dira do apopohen da do kakma day dios. <sup>35</sup>Vinata no Dios kaychowa o kakma day dios no manyokoyokod da sawri a minrawat so Chirin na, as nia a Chirin na am maparin tava abdibdisen, <sup>36</sup>dawa maparin nioava vatahen diaken o kapamahbo ko so Dios do kavata ko so kapaykamanganakan na diaken. <sup>37</sup>An no parinyen ko saya as di sa yapo do Ama ko am maparin o kadi nio a manganohdan diaken. <sup>38</sup>Amna makayamot do kawnot ko do vatahen na a parinyen ko am panganohdan nio sa o ipaparin na saya diaken a aran di nio na yaken a panganohdan. Ta an panganohdan nio sa o ipaparin na saya diaken am maintindi nio o kayan na diaken no Ama as kano kaasa namen.” <sup>39</sup>Do nakavata naya sia ni Jesus am pinirwa da ichakey a arestohen am chinaroan na sa.

<sup>40</sup>Minirwa a mayatovang si Jesus do Rio Jordan as kangay na do logar ori a nanoma na a panbawtismoan ni Juan Bawtista as kavidividin na pa daw. <sup>41</sup>As aro sa o nangay di Jesus daw ta no vinata da am, “Arava o pinarin ni Juan a makakniknin pero tayto sa oyod a atavo o vinata na a komapet do tawo aya.” <sup>42</sup>As aro sa daw o nanganohed di Jesus.

### No nakadiman ni Lazaro

**11** <sup>1</sup>Mian o maganit do Betania a mayngaran so Lazaro. Diaya o kavahayan da no maychakteh ori a sa Maria kani Marta. <sup>2</sup>Si Maria aya o minaphot aw di Jesus no pabango as kanyisnyis na do kokod

ni Jesus no book na. As no maganit aya a si Lazaro am kakteh da Maria. <sup>3</sup>Pinanoyotoyon da no maychakteh aya a mavakes si Jesus do katori na maganit no ichaddaw ori ni Jesus a kakteh da. <sup>4</sup>Do nakadngey sia ya ni Jesus am vinata na, “Ichadiman nava o ganit naya asna naparin ya tapian mavoya o ipakapamarin no Dios as kapamato sia o Manganak aya no Dios.”

<sup>5</sup>Oyod na sa ichaddaw ni Jesus o makakakteh aya a sa Marta, Maria kani Lazaro. <sup>6</sup>Pinarahan na pa ni Jesus o dadwa a karaw a nakarahan no nakadngey na so kaganit aya ni Lazaro, <sup>7</sup>as kavata narana sia dira do disipolos na saya, “Mirwa ta mangay do Judea.” <sup>8</sup>Vatan da sia no disipolos na saya, “Maistro, chitahen da no Judeo sawri daw o kagchid da dimo as mirwa ka pa mangay daw?”

<sup>9</sup>Amna vinata ni Jesus, “Dose a kawras o araw a kayan no seh dang as an sino o mayam an maraw pa am madodog ava takwan makavoya a makayamot do kayan pa no seh dang. <sup>10</sup>Asna an sino mayam an mahep am madodog takwan masari.”<sup>e</sup>

<sup>11</sup>Tayoka ya am vatahen na dira do disipolos na saya, “No kayvan tawri a si Lazaro am nakaycheh as mangay ako a omyokay sia.” <sup>12</sup>Vatan da sia dia no disipolos na saya, “Apo, an ara nakapakaycheh am mapia dana anti ori.” <sup>13</sup>Vinata da ya do nakadi da makaintindian sia o vinata awri ni Jesus. Amna no vata nawri ni Jesus a kapakaycheh ni Lazaro amna no nakadiman narana. <sup>14</sup>Vatan narana sia ni Jesus dira, “Nadiman dana si Lazaro. <sup>15</sup>Mapia o kabo kori daw manam kano nakadiman na tapian maypangay pa o kapanganohed nio diaken an mavoya nio anti o parinyen ko. As mangay ta na sia.” <sup>16</sup>Si Tomas a tawagan daw an kadwan so Panga am vinata na dira do rarayay na saya a disipolos, “Mangay ta, ta aran machisa ta sia a dimanen da.”

### No ipakapamarin ni Jesus a tomoroh so viay kano mapayvangon so nadiman

<sup>17</sup>Mawara si Jesus do Betania am apat dana a karaw do vovon si Lazaro. <sup>18</sup>Masngen o Betania aya do Jerusalem, ta tatdo ka kilometro o pachivawa na, <sup>19</sup>as aro sa o Judeo a yapo do Jerusalem a nangay do panahmetan di Lazaro a mapayayak sa Marta kani Maria. <sup>20</sup>Do nakadngey sia ni Marta o kanam ni Jesus am inangay na vayaten as si Maria am navidin do vahay daw. <sup>21</sup>Do nakavayat sia ni Marta si Jesus am vinata na, “Apo, an minyan ka daw am nadiman ava daw si Lazaro. <sup>22</sup>Amna aran nadiman dana am mian pa o maparin mo, ta aran ango iyahes mo do Dios am ichapatak ko o katoroh na nia dimo.” <sup>23</sup>No vinata ni Jesus sia am, “Mirwa anti maviay o kakteh

---

<sup>e</sup> 11:10 Vinata ya ni Jesus takwan mapanmo na o kabo pa no tiempo a kalogar na a madiman.

moaya.”<sup>24</sup> Vatan sia ni Marta, “Oon, ichapatak ko o kapirwa na maviay anti an mirwa dana sa maviay o nadiman do manawdi dana araw.”<sup>25</sup> Amna vinata sia ni Jesus, “Yaken o mirwa a omviay sira so nadiman kano tomorrow so viay. Dawa an sino manganohed diaken am aran madiman am mirwa pa anti a maviay.”<sup>26</sup> As an sino o manganohed diaken am ara pava o abo so pandan a kadimanan na takwan tinorohan ko na sia so viay a abo so pandan! Anohdan mo ya?”<sup>27</sup> No tinbay ni Marta am, “Oon, mo Apo. Panganohdan ko o kaimo na no Cristo aya a Manganak no Dios a tinovoy na diamen.”

<sup>28</sup> Tayoka na ya vatahen ni Marta am inangay na tawagan si Maria. Nakadomi na vatahen di Maria, “Tayto dia si Jesus as tawagan naymo.”<sup>29</sup> Kadngey na sia ya ni Maria am nyeng a mangay. <sup>30</sup> Si Jesus am di pa makarapit do kavahayan aw ta tori pa do chinavayatan ori sia ni Marta. <sup>31</sup> As sira o Judeo ori a mian do vahay dawri a nangay a omalogaw nira no maychakteh aya am navoya da o kakaro awri ni Maria as nyeng sa omonot, ta do vata da as mangay do vovon aw ni Lazaro a tomanyis. <sup>32</sup> As si Maria do nakawara na do yanan ori ni Jesus am nanyeng a domogod do salapan na as kavata na sia, “Apo, an minyan ka dia daw am nadiman ava daw si Lazaro.”<sup>33</sup> Mavoya ni Jesus o katanyis naya as katanyis da no nachivan saya sia a Judeo am oyod na a chinatodo. <sup>34</sup> Ahsan nia ni Jesus, “Dino nivovonan nio nia.” “Iyangay ta tiban mo Apo,” kon da. <sup>35</sup> As tomnanyis si Jesus. <sup>36</sup> Kavoya daya sia ya no Judeo saya am vinata da, “Tiban nio pa kono o kaoyod na maddaw nia!”<sup>37</sup> Amna kon da no kadwan am, “An naporin na a tovahen o mavotaw am naporin na paroava a pavawahen o kadiman no tawo aya?”

<sup>38</sup> Mawara dana do vovon aya si Jesus am minirwa a oyod a rakoh o kangsa na. No vovon aya am akmay achip as maseseng ya no asa ka rakoh a bato. <sup>39</sup> Vatan sia ni Jesus, “Vadedehen nio o seseng naya bato.” Amna vinata ni Marta a kakteh no nadiman aya, “Apo, apat dana a karaw o nakadiman na as ari dana a mavoyok ori.”<sup>40</sup> Vatan sia ni Jesus dia, “Ari ko vinata dimo ta an manganohed ka am mavoya mo o makakniknin a ipakapamarin no Dios.”<sup>41</sup> Pakaroan darana so bato aya. As tomnangay si Jesus a machahoahok a makavata sia, “Mamahemahes ako dimo mo Ama do nakadngey mo diaken. <sup>42</sup> Mapanmo ko o kafermi mo a domngey diaken amna vatahen ko ya tapian manganohed sa o aro aya a tawo dia do nakatovoy mo diaken.”<sup>43</sup> Tayoka na ya vatahen am tomnawag so maliak a makavata sia, “Lazaro, mehbet ka.”<sup>44</sup> Ihbet no nadiman aya a tawo a ari pa makehkeh so padang kano tanoro kano oho no lamit. Vatan sia ni Jesus dira, “Pakarohen nio o kehkeh naya tapian makayam.”

### No nakapaypapanmo da no Judeo a omdiman si Jesus

*(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)*

<sup>45</sup> Nakavoya da sia ya am aro sa do nachivan awri di Maria a Judeo o nanganohed dana di Jesus. <sup>46</sup> Amna sira o kadwan dira am inangay

da ivahey ya dira do Fariseo o pinarin aya ni Jesus. <sup>47</sup>Dawa tinawagan da no maato a papali kanira no Fariseo o adngedngeyen da no Judeo as kapaychakavahey da a makavata sia, “Paypapanmoan ta an ango mayanong ta parinyen, ta tayto aro o pariparinyen no tawo aya a makakniknin. <sup>48</sup>An paynolayen ta a omparin so parinyen na saya am arava anti o di manganohed sia as kaparin da sia a patol da. As tarek sa a mangay dia o iRoma aya a omrarayaw so templo taya kano kavahayan taya.”

<sup>49</sup>Vatan sia no mato awri dira da pali do awan aw a mayngaran so Caifas, “Masolib kamoava. <sup>50</sup>Mapanmo nio paroava o kapipia na an mian o asa ka tawo a madiman tapian di ta a maytavo a Judeo a dimanen?” <sup>51</sup>Amna yapo ava ya do sivog na a aktokto o vinata naya asna do kaiya no m'ato danawri dira do papali do awan aw am iya o pinarin no Dios a makavata so kadiman ni Jesus tapian malibri sa o Judeo ori. <sup>52</sup>Amna voyvoh sava o Judeo a librien ni Jesus as pachangayan da pa no atavo a kamanganakan no Dios do kadwan pa sa a kavahayan tapian masa dana sa. <sup>53</sup>Dawa nakayapo dana daw am pinaychakavahyan da an maypaypango o kahapan da si Jesus a dimanen.

<sup>54</sup>As nakayapo dana daw am napavoya pava si Jesus do kaaroan da no Judeo asna nangay do asa ka kavahayan a tawagan da so Efraim. Masngen ya do katokotokonan as navidin sa daw kanira no disipolos na sawri.

<sup>55</sup>Masngen dana kanaw o fiesta dawri no Judeo a Paskwa as aro sa o mangwan do Jerusalem a omparin so paparinyen da a purifikasion. <sup>56</sup>Aro sa o komita si Jesus as kon da do kayan da do templo am, “Ango do hahawen nio. Mangay paro anti si Jesus do fiesta aya?” <sup>57</sup>Vinata da ya takwan pinanyokoyokod da do atavo no maato sawri a papali kanira no Fariseo ta an sino makapanmo sia o yanan ni Jesus am iyangay a ivahey dira tapian arestohen da sia.

### No regalo a minprepara si Jesus do kadiman na

(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

**12** <sup>1</sup>Anem a karaw a manam kano Paskwa aya am nangay si Jesus do Betania. Diaya o kavahayan ni Lazaro a pinayvangan do nakadiman narana. <sup>2</sup>Pinayhanda da si Jesus. Nayserbi dira si Marta as nachipaydisna si Lazaro di Jesus a koman. <sup>3</sup>As nanghap si Maria so pabango a oyod a maynyen as kapaphot na sia do kokod ori ni Jesus as kanyisnyis na dia ya no book na. As napno o vahay awri no angot na. <sup>4</sup>Amna si Judas Iscariote a asa do disipolos saya ni Jesus a niaya anti so omtraydor si Jesus am vinata na, <sup>5</sup>“Ango di mindakawan nia o pabango aya as katoroh so sadiw na dira do makasiasi. Makatatdo yatos (300) o sadiw na naw.” <sup>6</sup>Vinata na ya makayamot ava do kaoyod no kasi na nira no makasiasi asna takwan malakam sia no kartos. As do kaiya no

omonong do kartos daw no disipolos sawri am mangotangotap dawri so gastohen na. <sup>7</sup>Do nakavata aya sia ni Judas am vinata ni Jesus, “Nolay nio sia do parinyen naya, ta niaya o itoroh na do kavovon anti niaken. <sup>8</sup>Mavidin pa sa anti o makasiasi do yanan nio as ito o kabo ko na do panghovokan nio.”

<sup>9</sup>Madngey da no aro saya a Judeo o katori dawri ni Jesus am nangay sa daw ta ichakey da sia a mavoya as kani Lazaro a iya so pinirwa na a viayen. <sup>10</sup>As sira o maato a pali am pati dana si Lazaro a ichakey da ipapadiman, <sup>11</sup>takwan makayamot sia am aro sa o Judeo a omonot kano manganohed dana di Jesus.

### **No nakarisibi da si Jesus do Jerusalem a akmay patol**

*(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)*

<sup>12</sup>Omonot dana araw am nadngey da no oyod a aro a nangay do fiesta aya o kangay anti ni Jesus do Jerusalem. <sup>13</sup>Nanghap sa ya so vohong no palma as kangay da a omvayat sia as kapangyangyaw da nia o, “Dadayen ta o Dios! Mabendito o nawara aya do ngaran no Apo ta Dios! Mabendito o Patol aya no Israel!” <sup>14</sup>As si Jesus am somnakay do pinahap na a dekey a kabayo a mangwan do Jerusalem. Do niaya am nakatongtong o nakatolas a makavata so:

<sup>15</sup>“Mamo kamoava a tawo do Jerusalem. Ta mawara dana o patol nio a mangabayo do dekey a kabayo.”

<sup>16</sup>As sira o disipolos saya ni Jesus am naintindi dava so nanyeng kanaw an ango inmonmoan na nia asna mirwa dana maviay si Jesus as nakatohos narana do hanyit am nanakem da o nakatolas aya do Chirin no Dios a komapet sia as kanakem da so nakapakatongtong na nia di Jesus.

<sup>17</sup>Sira o aro sawri a tawo a nakavoya si Jesus do nakapayvangan na si Lazaro do mando no liak na am pinawpit da o akmaya sia a makakniknin a pinarin ni Jesus. <sup>18</sup>Dawa no chinaaro da no nangay a omvayat si Jesus am no nakadngey da so pinarin nawri. <sup>19</sup>Vatan da sia no Fariseo saya do kadwan dira, “Tiban nio o kabo no mapaparin ta. Ta matalamad o kapaytavotavo no tawo a omonot sia.”

### **No Griego sa a komnita si Jesus**

<sup>20</sup>Mian dira do nangay saya do fiesta a omdaday so Dios o Griego. <sup>21</sup>Nangay sa ya di Felipe a iGalilea ta yapo sia do Betsaida. Vinata da sia o kakey da makavoya si Jesus. <sup>22</sup>Nangay si Felipe a omvahey nia ya di Andres as kapay-ivan da a mangay a omvahey sia di Jesus. <sup>23</sup>As no vinata ni Jesus dira am, “Nawara dana o tinongdo no Dios a kadiman no Naytawo aya. <sup>24</sup>Vatahen ko so kakawyoran dinio ta an di ilaveng do tana o asa ka votoh am tod a vidin a asa ka votoh a di omsi. Asna an ilaveng ya am mian anti o aro a asi na. <sup>25</sup>An sino o komita sia librien o karakohan na am abohen na anti ya

asna an sino ombo so viay na a makayamot diaken am iya anti o somnivog a makarawat so viay. <sup>26</sup>An sino o mayserbi diaken am onotan na yaken tapian do yanan ko o angayan na a machasa diaken. As an sino mayserbi diaken am pakamatohen sia no Dios Ama.

### No nakapangononong ni Jesus so komapet do kadiman na

<sup>27</sup>“Tayto oyod a marahmet o tawol ko sichangoriaw amna akdawen ko paro do Ama ko o kapavawa na so oras aya no pandidiwan ko? Omba. Ta niaya o tinovotovoyan diaken no Ama.” <sup>28</sup>As nachahoahok si Jesus do Dios Ama a makavata sia, “Ama, parinyen mo pa o kapamato so ngaran mo.” Iyan no liak a yapo do hanyit a makavata sia, “Pinamato ko na o ngaran ko as pirwahan ko pa anti ya parinyen.” <sup>29</sup>Sira o tawotawo do masngen aw am nadngey da o liak aya as no vinata da no kadwan am nayedey as sira o kadwan am, “Tayto o nayliliak sia a anghel.” <sup>30</sup>Vatan sia ni Jesus dira, “No iyan no liak aya am makayamot dinio asna makayamot ava diaken. <sup>31</sup>Ta sichangoriaw dana o kawara no hosga no tawotawo do mondo aya as kano kahomis no manyokoyokod no tawotawo do mondo aya a si Satanas. <sup>32</sup>As an pinapasek ako na anti do kros am pasngenen ko sa anti o atavo a manganohed diaken.” <sup>33</sup>Vinata na ya ni Jesus a papanmoan na nia an maypaypango o kadiman da sia.

<sup>34</sup>Amna vinata da sia no tawotawo saya, “No mian do pinatolas kaychowa da Moises kanira no profeta sa am arava o kavosan no viay no Mesias ori asna ango vatan mo sia o kapapasek sia do kros o Naytawo aya. Sino o vata moaya a Naytawo.” <sup>35</sup>Vatan sia dira ni Jesus, “Yaken o seh dang a machipanghovok dinio pero dekey dana o tiempo a kapachichasa ko dinio. Dawa do katayto ko pa dinio am onotan nio yaken tapian di kamo homisen no kasarisan, ta no mian do kasarisan am mapanmo nava o pangwanan na. <sup>36</sup>Makayamot do kayaken no tomoroh so seh dang am onotan nio yaken tapian kasehdangan kamo as kaparin nio so tomoroh so seh dang.” Tayoka na ya vatahen ni Jesus am komnaro a mangay do di da makavoyan sia.

### No makehnet a kaparin da no Judeo

<sup>37</sup>Aran akma sawri o kaoyod na aro no makakniknin a pinarin na am alit pa no kadi da manganohdan. <sup>38</sup>Amna nia o pakatongtongan no pinatolas ni profeta Isaias do nakavata na sia o,

“Apo, ango ichabo aya no manganohed do vatahen namen aya. As ango ichabo no manganohed dira do pinavoyan aya sia no Dios o makakniknin saw a pinarin na.”

<sup>39</sup>Pinatolas pa ni Isaias an ango di daya makapanganohdan. Niaya o vinata na:

<sup>40</sup>“Nivotavota sa no Dios as kapangehnet na sira tapian di sa makavoya kano makaintindi as kapanganohed da diaken as kalibri ko sira, kwana no Dios.”



<sup>41</sup> Vinata sa ya ni Isaias takwan navoya na kaychowa o pakaknikninan ni Jesus.

<sup>42</sup> Amna aran akma sawri am aro sa do maato aya a adngedngeyen no Judeo o nanganohed di Jesus amna pinapanmo dava ya do kamo da nira no Fariseo sawri an pakarohen da sa do kakpekpehan da a sinagoga. <sup>43</sup> Pinipia da o kapakamia nira no tawo as kano kapakamia nira no Dios.

<sup>44</sup> Kwanasaw am nangononong si Jesus a makavata sia so oyod a maliak, “An sino o manganohed diaken am voyvoh akoava a panganohdan na asna no tomnovoy paya diaken. <sup>45</sup> As an sino o nakavoya dana diaken am navoya narana o kaparin no tomnovoy aya diaken. <sup>46</sup> Nawara ako do mondo aya a tomoroh so seh dang tapi an sino o manganohed diaken am komaro do kasarisan. <sup>47</sup> As an sino o makadngey so vatahen ko saya as kadi na manganohdan am torohan koava so hosga. Takwan nangay akoava do mondo aya a tomoroh so hosga do tawo, ta nangay ako a tomoroh so kalibrian da. <sup>48</sup> No maskeh niaken as kano di manganohed do vatahen ko saya am mian anti o omhosga sia do manawdi a araw. As no omhosga aya dinio am no mismo a pinawnonong ko na saya dinio. <sup>49</sup> Ta no vinata ko saya am yapo sava ya do tanitanyan ko, ta yapo sa ya do Ama ko a iya so tomnovoy diaken kano iya so minyokoyokod niaken do vatahen ko. <sup>50</sup> As masigoro ko ta no yapo saya do Ama a pawnonongen ko dinio am manoroh so viay a abo so pandan. Dawa an ango vatahen ko am niaya sa o vinata diaken no Dios Ama a vatahen ko.”

### No nakawyawyas sira ni Jesus o disipolos na sa

**13** <sup>1</sup> Masngen dana o Paskwa daya no Judeo am mapanmo dana ni Jesus o nakawara narana no tiempo a kapirwa na a tomohos do hanyit a mayvidi do Ama na. As do nakaoyod na maddaw nira no tawotawo na sa do nakarahan am navidin na sa a ichaddaw do kavosan na.

<sup>2</sup> Do katori da moyab da Jesus kanira no disipolos na saya am tori dana nahap ni Satanas si Judas Iscariote a anak ni Simon a omtraydor si Jesus. <sup>3</sup> As aran do kapanmo sia ni Jesus o nakatoroh na dia no Dios Ama so atavo a ipakapamarin as kano nakatovoy na sia as kasngen narana mayvidi sia, <sup>4</sup> am tominek do katayoka dawri a moyab as kavahas na so mankantad ori a onayen na as kapanghap na so twalia a pabedberen na do katinghan na, <sup>5</sup> as kapangay na so danom do planggana as kasitnan na a omoyawyas sira so disipolos na saya as kanyisnyis na do kokod da no twalia aya a mian do katinghan na. <sup>6</sup> Makarapit di Simon Pedro am vinata ni Pedro, “Apo, ango pa o ichaimo no omoyawyas diaken.” <sup>7</sup> Amna vinata sia ni Jesus, “Maintindi moava sichangoriaw o inmonmoan na no parinyen koaya asna anti do kwanasaw.” <sup>8</sup> Vatan sia ni Pedro, “Piahen koava o kawyawyas mo so kokod ko.” Amna vinata sia ni Jesus, “An di

mo piahen o kawyawyas ko dimo am mavidang kava a asa ka disipolo ko.”<sup>9</sup> Vatan sia ni Simon Pedro, “Apo, voyvoh ava o kokod ko asna aran no tanoro kano oho ko paya.”<sup>10</sup> Amna no tinbay ni Jesus am, “Nesisita pava o kapidirwa sia namonamohen a atavo o karakohan nio an narios kamo na asna no kokod nio na. Tayto kamo na manamonamo a katadkan no asa dinio.”<sup>11</sup> Vinata ya ni Jesus do kapanmo na sia o kaasa na dira no omtraydor anti sia.

<sup>12</sup> Tayoka na sa oyawyasen as kapidirwa narana a omonay so vinahas naw am nayvidi do paydisnan naw as kavata na sia dira do disipolos na saya, “Ara nio a maintindi o inmonmoan no pinarin koaya dinio?”<sup>13</sup> Sincharan nio yaken a Mananawo nio as kano Apo nio. Hosto ori takwan oyod o kayaken no Mananawo kano Apo nio.<sup>14</sup> Dawa an yaken a Apo kano Maistro nio as maparin koynio a oyawyasen am mayanong kamo a omoyawyas so kadwan dinio.<sup>15</sup> Pinarin ko ya a palialitan nio a parinyen.<sup>16</sup> As vatahen ko dinio o kadi na maypatoan no pachirawatan kano apo na anmana no tinovoy kano tomnovoy sia.<sup>17</sup> As makayamot do kapanmo nio so vatahen ko saya dinio am masoyot kamo an parinyen nio sa ya.<sup>18</sup> No vatahen koaya am komapet ava dinio atavo, ta ichapatak ko sa o pinidi ko asna asa dinio o omtraydor diaken. Amna maparin ya tapian makatongtong o nakatolas a makavata sia, ‘No asa do nachakan diaken o omtraydor diaken.’<sup>19</sup> Tayto ko ya vatahen dinio sichangoriaw a manam kano kaparin na tapian an maparin dana anti am manganohed kamo do kasomnivog no nakatovoy diaken no Dios.<sup>20</sup> As vatahen ko dinio so kakawyoran ta an sino o manganohed dira do tovoyen ko am yaken o panganohdan na as an sino o manganohed diaken am no tomnovoy aya diaken o panganohdan na.”

**No nakavahey nia ni Jesus o omtraydor anti sia**  
(*Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23*)

<sup>21</sup> Tayoka na ya vatahen ni Jesus am marahem o kapangtokto na as kavata na sia, “Kakawyoran o kaasa na dinio no omtraydor niaken dira do omdiman diaken.”<sup>22</sup> Naychatiditidib sa o disipolos na saya a di makapanmo sia an sino dira o vata naya.<sup>23</sup> Do nakavata aya sia ni Jesus dira am mian a machitangked sia o asa dira do disipolos naw a oyod na ichaddaw.<sup>24</sup> Sinyasan dia ni Simon Pedro o kahes na nia di Jesus an sino vata naya.<sup>25</sup> Paypasngen na no disipolo aya di Jesus as kahes na nia, “Apo, sino vata moaya.”<sup>26</sup> Vatan sia ni Jesus, “No torohan ko anti no tinapay aya a pasawsawen ko am iya.” Pasawsawan sia ni Jesus o tinapay aya a pondanan na as katoroh na nia di Judas a anak ni Simon Iscariote.<sup>27</sup> Tayoka na kanen ni Judas o tinapay aya am somindep sia si Satanas. As vatan sia ni Jesus sia, “Nyeng mo na a parinyen o ichakey moaya parinyen.”<sup>28</sup> Amna arava dira do koman aya o nakaintindi sia an

ango vinatan sia ni Jesus di Judas. <sup>29</sup>No vata da no kadwan dira am no nakatovoy sia ni Jesus a manadiw so kaylangan da do fiesta aya anmana no kangay na a manoroh so limos dira do makasiasi do ka si Judas no tesorero da. <sup>30</sup>Dawa katayoka na koman sia ni Judas o tinapay ori am nyeng dana a mehbet as mahep dana kanaw.

### No nanawdi sa a vidin ni Jesus

<sup>31</sup>Kahbet ni Judas am vatahen ni Jesus, “Sichangoriaw dana o kasinchad sia o Naytawo aya as makayamot sia am mavoya o ipakapamarin no Dios. <sup>32</sup>As an pamatohen o Dios a makayamot sia am pamatohen anti sia no Dios. As sichangoriaw dana o kaparin na nia. <sup>33</sup>Kamanganakan, dekey dana a tiempo as kakaro ko dinio. Chitahen nio anti yaken amna akma so nakavata ko sia dira do apopohen nio a Judeo am vatahen ko pa ta makangay kamoava do angayan koaya. <sup>34</sup>As tayto o vayo a onotan a itoroh ko dinio. Nia am no kaddaw nio no kadwan dinio a akma so kaddaw ko ninio. <sup>35</sup>Ta makayamot anti do addaw nio no kadwan dinio o kapanmoan sia no tawotawo o kapaydisipolos ko dinio.”

### No nakapatanggal na nia o kasobna anti sia ni Pedro (Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

<sup>36</sup>Vatan sia ni Simon Pedro di Jesus, “Apo, dino angayan moaya.” No tinbay sia ni Jesus am, “Do angayan koaya am kangayan nioava sichangoriaw asna ito anti o kawnot nio daw.” <sup>37</sup>Vatan sia ni Pedro, “Apo, ango di ko a makawnotan dimo sichangoriaw. Maparin ko a itoroh o karakohan ko a dimanen a makayamot dimo.” <sup>38</sup>Amna vinata sia ni Jesus, “Do hahawen mo am maparin o kadiman mo a omagom niaken amna no kakawyoran na am manam pa anti so kawni no manok do malatiat am naypitdo mo na anti a ipachisobna o kasinchad mo diaken.”

### No mavoyvoh a panahanan a mangwan do Dios Ama

**14** <sup>1</sup>Vinata pa ni Jesus dira, “Mavakel kamoava asna ichasaray nio o Dios as kapanganohed nio diaken. <sup>2</sup>Ta no yanan no Ama ko am rakoh a nia so iyangay ko preparahen a manma. As vatahen koava ya dinio an dia oyod ya. <sup>3</sup>As an tayoka ko na anti ya preparahen am mayvidi ako a omahap dinio tapian machichasa kamo na diaken do yanan ko. <sup>4</sup>As tayto nio na ichapatak an maypaypango kapangwan nio do angayan koaya.”

<sup>5</sup>Payliliak ni Tomas as kavata na sia, “Apo, ichapatak namen ava an dino angayan moaya. Dawa maypaypango kapatak namen nia o panahanan a mangay daw.” <sup>6</sup>Vatan sia ni Jesus, “Yaken o panahanan aya a mangwan do Ama ko as kano kakawyoran takwan yaken o tomoroh so somnivot a viay. As arava o makangay do Ama ko a di manahan diaken.

7An akmay somnivog o kasinchad nio na diaken am masinchad nio na o Ama ko. Makayapo sichangoriaw am masinchad kano mavoya nio na sia.”

8Vatan sia ni Felipe, “Apo, ipavoya mo diamen o Dios Ama tapian mabo dana o kamadamadanamen.” 9Amna vinata ni Jesus, “Nayendes ako na a machichasa dinio as manda paro pa sichangoriaw am tayto mo pa yaken a dia sinchad mo Felipe? An sino o nakavoya dana diaken am navoya narana o kaparin no Ama ko. Dawa akdawen nio pava o kapavoya ko sia dinio o Ama ko. 10Panganohdan nio paroava o kaasa namen kano Ama ko? No vatahen ko saya dinio am yapo sava ya do tanitanyan ko, ta no Ama koaya o tomoroh nia o vatahen kano parinyen ko sa. 11Panganohdan nio o vata koaya dinio a kaasa namen kano Ama ko. Amna an di nio yaken a panganohdan a makayamot do katod ko a makavatan sia ya am mayanong kamo a manganohed a makayamot do pinariparin ko na saya.

12“As vatahen ko dinio so kakawyoran ta an sino manganohed diaken am maparin na sa o parinyen ko saya. As karakorakoh pa no maparin na takwan mayvidi ako na di Ama. 13As an ango iyahes nio a makayamot diaken am itoroh ko tapian dayen o Dios Ama. 14As aran ango iyahes nio diaken a makayamot do saray nio am itoroh ko.

#### **No nakapromisa na nia ni Jesus o Masanto a Espirito a iya so katadi na do tana aya**

15“An ichaddaw nio yaken am anohdan nio sa o panyokoyokoran ko. 16Akdawen ko anti do Ama o katoroh na nia dinio o Masanto a Espirito a somidong dinio kano mavidin dinio as mapawnot dinio a abo so kavosan. 17No Espirito aya anti o mapavoya nia dinio o kakawyoran. As sira o di anti manganohed diaken am rawaten dava anti o Espirito aya takwan masinchad dava kano mapanmo dava sia. Asna inio a makasinchad dana sia am pachirayayan na anti nio fermi.

18“Karoan koavaynio a abo so rarayay as mayvidi ako anti dinio. 19Dekey dana as kadi darana makavoyan diaken no di saya manganohed diaken. Asna inio am mirwa nio pa anti yaken a mavoya takwan mirwa ako anti a maviay as makayamot do kayan no viay ko am mian pa anti o viay nio. 20As an mawara o kapakatongtong na nia am mapanmo nio anti so mahosto o kaasa namen kano Ama as kano kayan ko dinio a di dana ngaro. 21An sino o mavidin a omonot do panyokoyokoran ko am iya o maddaw niaken. As an sino o maddaw niaken am ichaddaw no Ama ko. Ichaddaw ko pa sia as kaparin ko sia a makasinchad diaken.”

22As si Judas (si Iscariote ava ya) am inahes na, “Apo, ango ichayamen na no papanmoan mo no kaparin mo asna dia do atavo a mondo aya.” 23No tinbay sia ni Jesus am, “No mavidin a omonot do vatahen ko saya am iya o maddaw niaken as iya o ichaddaw no Ama ko as iya o

pachirayayan namen. <sup>24</sup>Sira o diaddaw niaken am sira o di omonot do vatahen ko sa, as no vatahen ko saya dinio am yapo sava diaken ta yapo sa ya do Ama ko a tomnovoy aya diaken.

<sup>25</sup>“Vatahen ko sa ya dinio do kayan ko paya machasa dinio. <sup>26</sup>Asna an abo ako na anti am tovoyen anti no Ama o Masanto a Espirito a iya so somidong dinio kano machichasa dinio tapian nanawhen naynio anti as kapanakenakem na sia dinio o atavo a vinata ko na sa dinio. <sup>27</sup>Mavakel kamoava,” kwana pa ni Jesus, “as mammo kamoava, ta torohan koynio so kaydamnayan nio a diaparin a itoroh dinio no mondo aya. <sup>28</sup>Vinata ko na dinio o kakaro ko amna mayvidi ako anti dinio, as an ichaddaw nio yaken am masoyot kamo do kapayvidi ko na do Ama a iya so matoato kaniaken. <sup>29</sup>Tayto ko saya vatahen dinio a manam so kaparin da nia tapian an makatohod dana sa anti am manganohed kamo diaken. <sup>30</sup>Mayendes ako pava mangononong dinio, ta ito dana o apohen da no di manganohed diaken a si Satanas. Amna arava o maparin na nia a homisan diaken, <sup>31</sup>ta no niyokoyokoran niaken no Ama o parinyen ko tapian ichapatak no mondo aya o kaddaw ko no Ama. As sichangoriaw am mangay ta na.”

#### Si Jesus do litrato no asa ka mohamoha

**15** <sup>1</sup>Vinata dira ni Jesus, “Yaken am akma ko so mismo a atngheh no mohamoha as no Ama ko o tomidib do mohamoha aya. <sup>2</sup>No atavo a sanga a di omsi am pakarohen na as atavo a sanga a omsi am totoan na tapian omlak as kapaypaaro no asi na. <sup>3</sup>Akma kamo so chinatotoan dana a mohamoha makayamot do kapanganohed nio do vinata ko sa dinio. <sup>4</sup>Mavidin kamo a omonot diaken tapian mavidin ako dinio. Ta akma so kadi na makasian no sanga a pinasiay do atngheh na am nawri o kaparin nio an machisiay kamo diaken. <sup>5</sup>Yaken o atngheh as inio am yangaw kamo. No di machisiay diaken am iya o aro so asi, ta an machisiay kamo diaken am arava o mapaparin nio. <sup>6</sup>No machisiay diaken am akmay nakolay a sanga a ipoha as kano sosohan. <sup>7</sup>An mavidin kamo a manganohed diaken kano omonot do vinata ko sa dinio am itoroh no Dios o atavo a akdawen nio sia. <sup>8</sup>An akma kamo so mohamoha a aro so asi am pamatohen o Ama ko as kavoya sia o kaoyod no kapaydisipolos ko dinio. <sup>9</sup>Kawayakan nioava ta no addaw ko ninio am akma so addaw niaken no Ama ko. <sup>10</sup>Mavidin nio sa anohdan o yokoyokoran ko ninio tapian manakem nio o addaw ko ninio, ta nia am akma so nakavidin ko a omanohed do panyokoyokoran no Ama as kavidin ko a makanakem so addaw na. <sup>11</sup>Vinata ko sa ya dinio tapian machipasoyot kamo diaken as kapaypangay pa no kasoyosoyotan nio.

<sup>12</sup>“Niaya o panyokoyokoran ko: ichaddaw nio o kadwan dinio akma so nakaddaw ko ninio. <sup>13</sup>Arava o addaw a mayparakoh pa kano addaw no asa ka

tawo a tomoroh nia o viay na a makayamot do kaychayvan na. <sup>14</sup>Kaychayvan koynio an parinyen nio o panyokoyokoran ko saya. <sup>15</sup>Tawagan ko pavaynio so pachirawatan ko ta no asa ka pachirawatan am ichapatak nava o parinyen no apohen na. Asna tawagan ko naynio so kaychayvan ko takwan pinapanmo ko na dinio o atavo a pinapanmo diaken no Ama ko. <sup>16</sup>Inio ava o minpidi diaken a apohen nio, ta pinidi koynio as katongdo ko dinio a omsi so di mararayaw. As an ango iyahes nio do Ama ko a makayamot do kapanganohed nio diaken am itoroh na dinio. <sup>17</sup>As no yokoyokoran koaya ninio am no kaddaw nio no kadwan dinio.

### No pakayapoan no ikontra sira o omonot dana di Jesus

<sup>18</sup>“As ipaychaknin nioava an ipsok daynio no di manganohed diaken ta nanmanma da pa yaken a ipsok as kaninio. <sup>19</sup>An akma kamo sira a di manganohed diaken am ichaddaw daynio daw, ta sira o kapalit da so dadakay no tawo do mondo aya o ichaddaw da. Asna makayamot do nakapidi ko dinio am ipsok daynio. <sup>20</sup>Ari nio pa sigoro manakem o nakavata ko sia dinio ta no asa ka pachirawatan am matoato ava kano apohen na. As an yaken a Apo nio as pinakasiasi no tawo do mondo aya am inio pava anti o di da pakasisien. As an pinanganohdan da o vinata ko sa am anohdan da paynio daw. <sup>21</sup>Pakasisien da anti nio a makayamot do kawnot nio diaken as kadi da makasincharan sia o tomnovoy aya diaken. <sup>22</sup>An akmay di ako a nangay a omvahevahey nia dira o kakawyoran am pagatosen sava. Asna sichangoriaw am ara pava o iraradin da a di manganohed diaken. <sup>23</sup>As an sino maskeh niaken am ichaskeh na pa o Ama ko. <sup>24</sup>As an akmay abo sa o makakniknin saw a pinarin ko a di pa namarin no kadwan am pagatosen sava do kadi da manganohdan, asna makayamot do nakavoya da sa so pinarin kori as kayan na pa no kapsok da niaken kano Ama am rakoh o gatos da. <sup>25</sup>Amna sivog ya akma so pinatolas da no profeta a makavata sia, ‘Tod da yaken a ipsok a abo so gatos.’ <sup>26</sup>Amna an mawara anti dinio o Masanto a Espirito a tovoyen ko a yapo do Dios Ama a mapawnot dinio am iya anti o mapapanmo nia dinio o kakawyoran a komapet diaken. <sup>27</sup>As aran inio am mayanong o kangay nio a mapapanmo no komapet diaken takwan nachasa kamo diaken a nakayapo do sitnanan no kapananawo ko.

**16** <sup>1</sup>“Vinata ko saya dinio atavo tapian di kamo dispresio a omonot diaken. <sup>2</sup>Pakarohen daynio do kakpekpehan nio sa a sinagoga as mawara pa anti o tiempo no kaktokto da nia o kapayserbi da do Dios an dimanen daynio. <sup>3</sup>Parinyen da sa ya takwan masinchad dava o Dios Ama as kaniaken. <sup>4</sup>Asna tayto ko sa vatahen dinio tapian an mawara o tiempo aya am manakem nio o nakapatanggal ko nira ya dinio.

### No anongen no Masanto a Espirito do tana aya

“Vinahey koava ya dinio do nakasitnan no nakawnot nio diaken takwan mian ako pa a machasa dinio. <sup>5</sup>Asna sichangoriaw am mayvidi

ako na do tomnovoy aya diaken amna ango di nio mapaspaspangan sia diaken an dino angayan ko. <sup>6</sup>Tayto ko mavoya o kaoyod nio a mangsah a makayamot do vinata ko saya dinio, <sup>7</sup>amna no kakawyoran na am ichapia nio o kakaro ko na tapian tovoyen ko na dinio o Masanto aya a Espirito a somidong dinio kano mapawnot dinio, ta an di ako komaro am mawara ava. <sup>8</sup>As an mawara anti sia am pasehdangen na do tawotawo o nakapakagatos da as kano logar anti a kastigo no gatos as kapasehdang na pa sia o somnivog a mapia a kaparin no Dios. <sup>9</sup>Pasehdangen na pa anti no Masanto aya Espirito o nakapakagatos da no tawotawo do kadi da nanganohdan diaken. <sup>10</sup>Pasehdangen na pa anti dira o somnivog a kaparin ko a nia so mayanong a onotan. Ipananmo na sa anti ya ta mayvidi ako na di Ama ko as kadi nio na makavoyan diaken. <sup>11</sup>Pasehdangen na pa anti o kadi na maynyohan no kapangastigo no Dios, ta si Satanas a iya so onotan da no tawotawo do mondo aya am chinasantensian dana.

<sup>12</sup>“Tayto pa aro o ichakey ko a vatahen dinio amna maintindi nio sava ya sichangoriaw. <sup>13</sup>Asna an mawara dana anti o Masanto aya Espirito am iya dana anti o mapapanmo nia dinio o atavo a kakawyoran. Arava o ipapanmo na dinio a yapo do tanitanyan na ta yapo do Dios. As ipapanmo na pa anti dinio o manam sa a mapaparin. <sup>14</sup>Pamatohen na anti yaken no Espirito aya, ta adngeyen na o vatahen ko sia as kavahey na sia dinio. <sup>15</sup>As no vatahen ko am nawri o vatahen no Ama ko a nia so ipapanmo na dinio no Espirito aya akma so vinata ko.

<sup>16</sup>“Masngen dana o kadi nio na makavoyan diaken, amna ichangsah nioava ya ta dekey as kampirwa nio a makavoya diaken.” <sup>17</sup>Vatan da sia do kadwan dira no disipolos saya, “Ango paro ichakey naya a vatahen no vata naya a masngen dana o kadi ta makavoyan sia as kano dekey as kampirwa ta makavoya sia, as kano kavata naya so kangay na do Ama na. <sup>18</sup>Ango paro ichakey na vatahen no vata naya a ‘dekey dana’. Ara tava maintindi o vatahen na saya.” <sup>19</sup>Amna do kapatak nia ni Jesus o kakey daya omahes no inmonmoan no vinata na sawri am vatan na sia dira, “Iyahes nio do kadwan dinio an ango ichakey ko a vatahen do nakavata koaw so, ‘Masngen dana o kadi nio na makavoyan diaken as dekey as kampirwa nio a makavoya diaken?’ <sup>20</sup>Vatahen ko dinio so kakawyoran ta mangsah kamo anti as kapaytanyitanyis nio pero sira o tawotawo a omsok niaken am masaray sa. Amna no pakayapoan no kangangsahan nioaya am mayvadiw anti a pakayapoan no kasoyosoyotan nio. <sup>21</sup>Akma ya so asa ka mavakes a rakoh so didiwen an makawara dana pero an mawara dana o metdeh aya am kawayakan narana o pinandidiwan na a makayamot do rakoh a soyot na no metdeh aya. <sup>22</sup>Akma kamo saw a rakoh so kangsah sichangoriaw pero an mirwa ta anti a mayvovoya am rakoh o kasoyosoyotan ta as kabo dana no makaparin sia pakarohen

do tawol nio o soyot nio. <sup>23</sup>As makayapo anti daw am yaken pava o pangahsan nio, ta no Ama ko na anti o pangahsan nio as kakawyoran o vatahen ko ta marawat nio o aran ango a iyahes nio a makayamot do kapanganohed nio diaken. <sup>24</sup>Do nakarahan am arava o inahes nio do Dios a makayamot do kasaray nio niaken, pero sichangoriaw am mangdaw kamo dia tapian makarisibi kamo as kaoyod nio a rakoh so kasoyosoyotan.

<sup>25</sup>“Tayto ako a nanerbi so parabola do pawnonongen ko saya dinio pero ito o kapangononong ko dinio so komapet do Ama a masonong nio a maintindi a dia akma so masadit a intindien a parabola. <sup>26</sup>An mawara dana o araw aya am no Ama dana o pachipangdawan nio a makayamot do kasinchad nio na diaken. As yaken pava anti o mangdaw ninio, <sup>27</sup>ta ichaddaw naynio no Dios Ama a makayamot do kaddaw nio niaken as kano nakapanganohed nio do nakatovoy na diaken. <sup>28</sup>Yapo ako do Dios Ama as nangay ako do mondo aya amna karoan ko na anti o mondo aya as kapiywa ko na a mayvidi do Ama ko.”

<sup>29</sup>Vatan da sia no disipolos saya, “Tayto dana masehdang o pavatahen mo saya, ta ara ka pava manerbi so parabola. <sup>30</sup>As sichangoriaw o kapanmo namen sia o kapanmo mo so atavo as kaylangan pava o kapavata namen so ichakey sa a iyahes dimo. Makayamot dia am manganohed kami na do kayapo mo do Dios.”

<sup>31</sup>Vinata ni Jesus dira, “Somnivog dana o kapanganohed nio diaken? <sup>32</sup>Vatahen ko ta ito oras a kasisiay nio a somavat as kapaychatani ko a nikaroan nio. Amna maychatani akoava ta machirayay diaken o Ama ko. <sup>33</sup>Pinapanmo ko sa ya dinio tapian abo ichavakel nio do kawnot nio diaken. Ta mian anti o pakasisian nio amna makangdet kamo, ta nanghomis ako na do marahet do mondo aya.”

#### No dasal ni Jesus dira do disipolos na

**17** <sup>1</sup>Tayoka na sa ya vatahen ni Jesus am tomnangay do hanyit as kavata na sia, “Ama, nawara dana o natongdo aya oras ko. Ipasinchad mo o Manganak moaya tapian ipasinchad na paymo tapian pamatohen naymo. <sup>2</sup>Ta iya o tinorohan mo no ipakapamarin a tomoroh so viay a abo so pandan do atavo a parawatan mo sia. <sup>3</sup>No iyan no viay a abo so pandan no asa ka tawo am no kapanganohed dimo a kakawyoran a Dios as kano nakatovoy mo si Jesu Cristo. <sup>4</sup>Pinavoya ko o makakniknin a ipakapamarin mo do nakaparin ko sira so pinaparin mo sa diaken. <sup>5</sup>As sichangoriaw mo Ama am ahapen mo na yaken do yanan mo as kapavidi mo na sia diaken o mato a anongen a payasan ta a manam pa kano nakamaog so mondo aya.

<sup>6</sup>“Pinapanmo ko na o somnivog mo a kaparin dira do pinarawat mo saya diaken. Dira mo sa ya as pinarawat mo sa diaken as tayto sa



navidin a manganohed do chirin mo. <sup>7</sup>As sichangoriaw am mapanmo darana ta no atavo sa a pinarin ko kano pinawnonong ko am yapo dimo. <sup>8</sup>Ninanawo ko sa do vinata mo a inanawo ko sira as tayto sa nanganohed. Dawa sichangoriaw am tayto darana sincharan o kapaymanganak mo diaken as kapanganohed da do nakatovoy mo diaken. <sup>9</sup>Tayto ko saya ipachahoahok asna sira ava o tawotawo do mondo aya a di manganohed. Ipachahoahok ko sa o pinarawat mo saya diaken takwan dira mo sa ya. <sup>10</sup>Atavo sa o diaken am dira mo sa as atavo dira mo am diaken. As sira o mapakagloria diaken. <sup>11</sup>As sichangoriaw am mayvidi ako na dimo as karoan ko na sa do tana aya. Dawa Masanto a Ama, pachonongan mo sa do rakoh a ipakapamarin mo tapian mavidin sa a masa akma so kaparin ta. <sup>12</sup>Do kayan ko pa a machichasa dira am navidin ko sa onongan o pinarawat mo saya diaken a makayamot do ipakapamarin a tinoroh mo diaken. Pinakapia ko saya pachonongan as arava o nabo dira a katadkan no asa ori a nanma ta na a mapanmo a mabo a niaya so pinakatongtong no nakatolas a Chirin mo.

<sup>13</sup>“As sichangoriaw do kapayvidi ko naya dimo am pavatahen ko sa ya do kayan ko pa do mondo aya tapian mian o kasoyosoyotan da a makayamot diaken. <sup>14</sup>Vinahey ko na dira o ichakey mo a ipapanmo dira as tayto sa kontrahen no tawotawo do mondo aya takwan akma saya diaken a machitarek do kaparin no mondo aya. <sup>15</sup>Akdawen koava o kapakaro mo na sira do mondo aya asna no kapavawa mo sira do kahapan sira ni Satanas. <sup>16</sup>Akma saya diaken a machitarek so kaparin dira do tawotawo do mondo aya a di manganohed dimo. <sup>17</sup>Parinyen mo pa o chirin mo a mapavawa sira do pakagatosan, ta no chirin mo o voyvoh a kakawyoran. <sup>18</sup>As akma so nakatovoy mo diaken do mondo aya am tovoyen ko pa sa do tawotawo do mondo aya, <sup>19</sup>as tapian mayvadiw sa ya a somnivog a tawotawo mo am itoroh ko o viay ko a makayamot dira,” kwana ni Jesus.

#### **No dasal ni Jesus do atavo a manganohed kano omonot sia**

<sup>20</sup>“Voyvoh sava ya a ipachahoahok ko, ta sira pa o atavo a manganohed anti diaken a makayamot do kapananawo da niaken. <sup>21</sup>Ipachahoahok ko sa mo Ama tapian masa sa so anod kano aktokto akma so kaparin ta as kavidin da a omonot do kahohoan ta nira, tapian manganohed sa o tawotawo do mondo aya do nakatovoy mo diaken. <sup>22</sup>Akma so nakatoroh mo diaken so ipakapamarin am tayto ko na sa tinorohan so ipakapamarin tapian masa sa akma so kaparin ta. <sup>23</sup>Mavidin ako dira akma so kayan mo diaken tapian oyod a mapia o kasa da tapian manganohed o mondo aya do nakatovoy mo diaken as kapanmo da sia o kaddaw mo nira akma so kaddaw mo niaken. <sup>24</sup>Ama, ichahoho ko o kapachasa da anti diaken no tinoroh mo saya diaken tapian mavoya da o makakniknin a kaparin

ko a nia so pinarawat mo kaychowa diaken manam pa kano nakamaog so mondo aya a makayamot do addaw mo niaken. <sup>25</sup>Ama a mahosto do atavo, masinchad davaymo no tawotawo do mondo aya pero masinchad koymo as sira o tawotawo ko saya am sincharan da o nakatovoy mo diaken. <sup>26</sup>Pinapanmo ko na dira o kaparin mo as kavidin ko pa anti a mapapanmo niaya dira tapian no addaw da no kadwan dira am akma so addaw mo niaken as kapachahoahok ko pa nia o kavidin ko dira.”

### No nakaaresto da si Jesus

(*Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53*)

**18** <sup>1</sup>Nakarahan o kapachahoahok aya ni Jesus am nayatovang sa kanira no disipolos na saya do ahsong no Kidron as kangay da do asa ka hardin a nimohan so kayokayo. <sup>2</sup>Mapanmo ni Judas a iya so omtraydor anti sia o logar aya ta nasaniib dana sa Jesus kanira no disipolos na a mangay daw. <sup>3</sup>Dawa mian sa daw am mawara sa Judas kano aro a sinjalo as kano gwardia sa do templo a mian so armas kano soho a tinovoy da no maato sa a papali kanira no Fariseo. <sup>4</sup>As do kapanmo narana sia ni Jesus o maparin aya anti am nachivayat dira a makavata sia, “Sino o chitahen nio.” <sup>5</sup>“Si Jesus a iNazareth,” kon da. As mian si Judas a omtraydor sia a machipanghovok dira do nangay saya a komita si Jesus. Vatan sia ni Jesus, “Yaken o chitahen nioaya.” <sup>6</sup>Kavata na sia ya ni Jesus am nanyeng sa maypayso o komita aya sia as kapaychapodipodid da. <sup>7</sup>Pirwan na omahes nia ni Jesus, “Sino chitahen nioaya.” As pinirwa da vatahen o, “Si Jesus a iNazareth.” <sup>8</sup>Vatan sia ni Jesus, “Ari ko na vinata dinio o kayaken na. As an ara yaken o chitahen nio am inolay nio na sa o rarayay ko saya.” <sup>9</sup>Vinata na ya tapian makatongtong o nakavata na sia, “Arava o aran asa dira do pinawnot mo sa diaken o mabo.”

<sup>10</sup>Si Simon Pedro am mian o espada na kanaw as nikoyot na ya as kabakbak na do pachirawatan no apohen da no papali a chinatilpas no tadinya no tawo aya. No ngaran no pachirawatan aya am si Malkus. <sup>11</sup>Vatan sia ni Jesus di Pedro, “Pavidien mo o espada moaya do sohot na takwan kaylangan o kawnot ko do inolay no Ama ko.”

<sup>12</sup>As inahap si Jesus no sinjalo saya as kano kapitan da as kanira no gwardia saya do templo as kavahod da so tanoro na. <sup>13</sup>Inangay da sia manma di Anas a ama no kakovot no mato dana dira do papali do awan aw a si Caifas. <sup>14</sup>As si Caifas aya o nakavata awri sia dira do Judeo o kapihia na no kadiman no asa ka tawo as kano kadiman da atavo.

### No nanoma a kapachisobna na ni Pedro si Jesus

(*Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57*)

<sup>15</sup>Minonot pa di Jesus do nakahap daya sia si Simon Pedro kano asa pa a ka disipolo. No disipolo aya am masinchad no apohen da no papali

as nakasdep do vahay naya a nisdepan da ni Jesus. <sup>16</sup>Asna si Pedro am nakasdep ava. Minehbet o disipolo aya a machisisirin nia do mavakes aya a maytayayan do ayeran o kapasdep na si Pedro. As nipia na. <sup>17</sup>Vatan sia no mavakes aya di Pedro, “Asa ka dira do disipolos no inaresto daya?” Amna no tinbay ni Pedro am, “Omba.” <sup>18</sup>As do kahanebneb na am nangatong sa so apoy o sinjalo sa kanira no pachirawatan saya no mato a pali tapian paydangdangan da. As si Pedro am mian a machipaydangdang dira.

**No nakasalap ni Jesus a imbestigan no mato a pali**  
(*Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71*)

<sup>19</sup>Pinaheahes no apohen da no papali si Jesus do komapet dira do disipolos na sawri as kano pananawan na. <sup>20</sup>No vinata ni Jesus am, “Nayfermi ako a mananawo do sinagoga sa as kan do templo a kakpekpehan no atavo a Judeo as arava o pinananawo ko so matayo. <sup>21</sup>Dawa yaken ava o ahsen nio asna sira o nakadngey diaken, ta mapanmo da sa o pinananawo ko.” <sup>22</sup>Nakavata na sia ya am chinaket no asa ori do sinjalo a tori a maytetnek do masngen aw di Jesus as pinitpit na si Jesus a makavata so, “Nawri do vata mo o mayanong a itbay mo so m'ato dana a pali?” <sup>23</sup>Vatan sia ni Jesus dia, “An mian o vinata ko a marahet am ivahey mo an ango. Asna an abo o vinata ko a marahet am logar moava yaken a pitpiten.” <sup>24</sup>Nakarahan ya am pinaytovoy ni Anas iya Jesus a tori pa mavahod di Caifas a iya so m'ato dana dira do papali.

**No pidwa no kapachisobna nia ni Pedro si Jesus**  
(*Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62*)

<sup>25</sup>As do katori nawri a machipaydangdang ni Simon Pedro am vinata da sia, “Asa ka dira do disipolos naw?” Amna pinachisobna na ya. <sup>26</sup>Vatan sia no asaw do pachirawatan no apohen da no papali a lipos no tawo ori a nitilpas ni Pedro so tadinya o, “Navoya koymo kaytiyaw a rarayay na do hardin awri.” <sup>27</sup>Amna pinirwa ya a ipachisobna ni Pedro as nanyeng a omoni o asa ka manok.

**No nakapachisalap ni Jesus di Pilato kano  
nakasentensia da sia a dimanan**  
(*Mateo 27:1-2,11-31; Marcos 15:1-20; Lucas 23:1-5,13-25*)

<sup>28</sup>Nikaro da si Jesus do katdan aya ni Caifas do kapaysehsehdang a iyangay do pangofisinin no gobernador a iRoma do katdan na. Amna somindep sava o Judeo awri takwan no mian do onotan da am no kadi da parinyan a somdep do vahay no asa ka Hentil a manam so kaselebra da so Paskwa. <sup>29</sup>Dawa minehbet dira si Gobernador Pilato as kahes na nia, “Ango sinadan no tawo aya.” <sup>30</sup>No tinbay da sia am, “An abo o sinadan

no tawo aya am iyangay namen ava dimo.”<sup>31</sup> Vatan sia ni Pilato dira, “Ahapen nio sia as kainio no tomoroh dia so sentensia an ango mian do panyokoyokoran nio.” Amna vatan da sia no Judeo saya, “Arava o anohed namen a tomoroh so sentensia no kadimanan no asa ka tawo.”<sup>32</sup> Niaya o pinakatongtong no vinata ni Jesus a kaparin no kadimanan na.

<sup>33</sup> Minirwa a somdep si Pilato do pangofisinan naw as katawag na di Jesus as kavata na sia, “Imo o patol da no Judeo saya?”<sup>34</sup> Amna no tinbay sia ni Jesus am, “Inahes mo ya do sivog dimo anmana vinata mori a komapet diaken a makayamot do nakayan no makavata sia ya dimo.”<sup>35</sup> Vatan sia ni Pilato, “Judeo akoava asna tinoroh daymo diaken no kaydian mo sa kanira no maato sa a papali a sentensian ko. Ango pinarin moaya.”<sup>36</sup> Vatan sia ni Jesus, “Maypatol akoava do tana aya. Ta an do tana aya o paypatolan ko am nachidiman sa o disipolos ko sa dira do nangay aw a omahap diaken a Judeo tapian di da yaken a maaresto.”<sup>37</sup> Vatan sia ni Pilato dia, “Tayto mo itoneng o kapatol mo?” “Tayto mo vatahen,” kwana ni Jesus, “ta no pinaytawo ko do mondo aya am no kakey ko a mapapanmo nia o kakawyoran. As sira o makey no kakawyoran am adngeyen da yaken.”<sup>38</sup> Vatan sia ni Pilato, “Ango o kakawyoran.”

As tayoka na ya vatahen am mirwa mehbet as kavata na sia dira do Judeo sawri, “Arava o mavoya ko a sinadan na.”<sup>39</sup> Asna mian o paparinyen nio a kapavolaw so asa ka priso an fiesta nioaya. Ichakey nio an pavolawen ko o patol nioaya a Judeo?”<sup>40</sup> Amna no pinangyaw da am, “Niaya ava o pavolawen mo as si Barabbas!” Si Barabbas aya am asa ka bandido.

**19** <sup>1</sup> Pinaymando pa ni Pilato o kayiplot di Jesus. <sup>2</sup> As namarin sa o sinjalo awri so korona a kamanolok as kapangay da sia do oho nawri as kalaylay da sia so akmay laylay no patol, <sup>3</sup> as kangay da dia a omtek nia as kavata da so, “Aniven a patol da no Judeo!” as kapaypitpit da sia. <sup>4</sup> Tayoka ya am mirwa mehbet si Pilato as kavata na sia dira do Judeo saya, “Ihbet ko na sia as kapanmohen nio ta arava o kaproyban ko a gatos na.” <sup>5</sup> Kwanasaw am ihbet da si Jesus a tori omonay so korona naya a kamanolok kano pinawnay daw dia a akmay laylay no patol. As vatan sia ni Pilato dira, “Tiya o tawo aya.” <sup>6</sup> Kavoya da sia no maato sa a papali kanira no sinjalo aya no templo am pinangyangyaw da o, “Papasken nio do kros! Papasken nio do kros!” Vatan sia ni Pilato dira, “Inio o omahap sia a papasken do kros, ta arava o mavoya ko a sinadan na.” <sup>7</sup> Vatan da sia dia no Judeo saya, “Mayanong sia madiman takwan nia o mayanong do asa ka tawo a mapasada so mian do onotan namen, ta vinata na o kapaykamanganakan sia no Dios.” <sup>8</sup> Do nakadngey sia ya ni Pilato am naypamo, <sup>9</sup> as pirwa na somdep do pangofisinan naw as kahes na sia di Jesus, “Dino pinakayapoan mo.” Amna tinbay ava ni

Jesus. <sup>10</sup>Vatan sia ni Pilato dia, “Ango di mo atbayan diaken. Mapanmo mo paroava o kayan no ipakapamarin ko a mapavolaw dimo anmana mapapasek dimo do kros?” <sup>11</sup>No tinbay sia ni Jesus am, “Arava o mapaparin mo diaken an di na piahen no Dios. Dawa rakorakoh o gatos no tomnoroh aya niaken dimo as kanimo.”

<sup>12</sup>Nakadngey sia ya ni Pilato am chinita na o kapakavolaw na sia pero no vinata da no Judeo saw am, “An pavolawen mo o tawo aya am kayvan kava no Emperador a si Cesar, ta an sino makavata so kapatol na am machikontra di Cesar.” <sup>13</sup>Do nakadngey sia ya ni Pilato am pinahbet na si Jesus as kapaydisna narana do disnan naw an manoroh so sentensia. Do chirin a Hebreo am tawagan da ya so Gabbatha. <sup>14</sup>Niaya dana o dispiras no fiesta daya a kapayprepara da. Payarawnen do nakahbet aya nia ni Pilato si Jesus as kavata na sia dira do Judeo saya, “Tiya o patol nioaya.” <sup>15</sup>Amna no kapangyangyaw da a makavata sia o, “Ikaro nio na. Papasken nio na do kros!” Vatan sia ni Pilato dira o, “Papasken ko paro do kros o patol nioaya?” Amna no tinbay da sia no maato a papali am, “Arava o kadwan a patol namen an dia voyvoh a si Cesar!” <sup>16</sup>Torohan narana nia ni Pilato si Jesus dira a papasken da.

#### No nakapapasek da si Jesus do kros

*(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)*

<sup>17</sup>Inahap da si Jesus as kaparara da sia dia o kros ori a papaskan da sia as kangay da do logar a tawagan da so Logar no Yanga no Oho. Do chirin no Hebreo am tawagan da ya so Golgota. <sup>18</sup>Dawri o pinapaskan da si Jesus as kano dadwa pa sa ka tawo a mayviit sia. <sup>19</sup>As no nakatolas do kros aya ni Jesus a pinatolas ni Pilato am, “Si Jesus a iNazareth a Patol da no Judeo.” <sup>20</sup>As aro sa o Judeo a nakalir so pinatolas aya ni Pilato takwan masngen do kavahayan o logar aya a pinapaskan da si Jesus as kano pinatolas pa ni Pilato do chirin no Hebreo kano Latin kano Griego. <sup>21</sup>As nangay sa o maato a papali di Pilato as kavata da sia, “Tadian mo o pinatolas moaya a ‘Patol da no Judeo’. Pangayen mo o, ‘Vinata no tawo aya o, Yaken o Patol da no Judeo.’ ” <sup>22</sup>Amna no vinata ni Pilato am, “No pinatolas ko am maparin pava tadian.”

<sup>23</sup>As tayoka da papasken do kros si Jesus no sinjalo sawri am inahap da sa o laylay naw as kapaychapat da sia a payponged dira. No manyirahem awri a laylay na am pinarin a madinong a abo so karaytan. <sup>24</sup>As vinata da, “Piripiriten ta pava asna paysoswertian ta na an sino o taydira sia.” Do pinarin daya am nakatongtong o nakatolas a makavata so,

“Piniripirit da a payatayen o onayen ko as no asa am pinaysoswertian da.”

<sup>25</sup>Niaya o pinarin da no sinjalo saw. As mian sa maytetnek do masngen aw do kros o ina ni Jesus kano kakteh na a mavakes no ina naya as kani

Maria a kakovot ni Cleopas as kani Maria Magdalena. <sup>26</sup>Mavoya ni Jesus o ina naya as kano disipolo aw a ichaddaw na a mian do masngen awri am vinata na, “Inyapoan, sincharan mo na a manganak mo,” <sup>27</sup>as kavata na sia do disipolo naya o, “Titiban mo o inyapoan moaya.” As nakayapo dana daw am inahap narana no disipolo aya si Maria a matda do vahay da.

### No nakadiman ni Jesus

*(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)*

<sup>28</sup>Tayoka ya am do katori na makapanmo so nakapakatongtong dana no trabaho na am vinata ni Jesus, “Tayto ko mawaw.” Nakavata na sia ya am nakatongtong o nakatolas do Chirin no Dios. <sup>29</sup>Mian do masngen aw o asa ka madokong no silam as nanghap sa so pinatneb da do silam aya a espongha as kabedbed da sia do kayo as kaniaya no pinatodo da do vivi ni Jesus. <sup>30</sup>Nakarahan ya am vatahen ni Jesus, “Komnavos dana,” as kakheb na a madiman.

### No nakavono da so siri ni Jesus

<sup>31</sup>No nakaparin na nia am makoyab no araw a kapayprepara da no Judeo do fiesta daya as chinakey dava o kavidin da no nadiman saya do kros a manda do omonot aya araw no kapaynaynehah, ta nia am oyod a mato a araw. Dawa inahes da di Pilato o kapotot so tohang no padang da tapian makalo sa madiman as kaparin darana igtin. <sup>32</sup>Pototan da no sinjalo so padang da no mayviit aw di Jesus, <sup>33</sup>asna tiban da si Jesus am nadiman dana as pinotot da pava o padang na. <sup>34</sup>Asna no asa awri do sinjalo am nivono na o siri ni Jesus as nyeng a omoyog o raya kano danom. <sup>35</sup>No makavata aya sia ya am no mismo a nakavoya sia, dawa oyod o vatahen naya as masigoro na o kania no kakawyoran tapian manganohed kamo. <sup>36</sup>No naporin aya am pinakatongtong no nakatolas a makavata sia,

“Arava o mapotot a tohang na.”

<sup>37</sup>As mian pa o nakatongtong a nakatolas a makavata so,

“Tiban da anti o nivono daya.”

### No nakavonon da ni Jesus

*(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)*

<sup>38</sup>Mian o asa ka tomayotayo nia o kadisipolo sia ni Jesus do kamo na nira no adngedngeyen daya no Judeo a mayngaran so Jose a yapo do Arimatea. Nangay di Pilato a omahes nia o kahap na si Jesus a ivovon. Nipia ya ni Pilato as inangay na hapen. <sup>39</sup>As si Nicodemo a iya so nangay di Jesus do asa ka mahep am nangay pa do kavovon aya nia as nanayvi so paphoten do nadiman a abnekan so mira kano alo a singkwenta kilos.

<sup>40</sup>Nigtin da o karakohan aya ni Jesus as kaphot da dia as kahpet da sia no lamit a akma so paparilyen da no Judeo an preparahen da o nadiman a ivovon. <sup>41</sup>Do masngen ori do logar aya a pinapaskan da si Jesus am mian o hardin as dawri am mian o asa ka vayo a pinarin a vovon a kaboan pa no nivovon. <sup>42</sup>As makayamot do kadispiras narana no fiesta daya no Judeo am nivovon da daw si Jesus takwan dawri o masngen.

### No nakapirwa na maviay ni Jesus

*(Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)*

**20** <sup>1</sup>Do kasari na pa do araw awri no Dominggo am nangay si Maria Magdalena do vovon aw ni Jesus. Mawara daw am navoya na o nakavadede no bato awri a aneb no vovon aya. <sup>2</sup>Nayayo sia as kangay na di Simon Pedro as kano disipolo awri a ichaddaw ni Jesus as kavata na sia dira, “Inahap da o Apo tawri as dino paro inangayan da nia.” <sup>3</sup>Nangay sa Pedro kano asa awri do disipolos do vovon ori. <sup>4</sup>Nayayo sa dadwa amna nanmanma a makarapit o asa aya kani Pedro. <sup>5</sup>Naychalokoy as kapalid na so irahem aya no nivovonan aya ni Jesus am no mavoyvoh a mavoya na am no lamit aw a nihpet sia do nakavovon nia amna somindep ava. <sup>6</sup>Asna kawara ni Simon Pedro am nyeng a somdep as kavoya na so lamit ori a pinanghepet, <sup>7</sup>as kano valongot ori a nibedbed so oho na. Amna no valongot aya am machisa ava do lamit aw a nihpet so karakohan na ta matopid a matarek so yanan. <sup>8</sup>Minonot a somdep o asaw do disipolo a nanmanma do vovon aya as do nakavoya na sia ya am nyeng a manganohed do nakapirwa narana a maviay ni Jesus. <sup>9</sup>Manam kania am di da pa maintindi no disipolos saya ni Jesus o ichakey na vatahen no nakatolas a Chirin no Dios a komapet do kapirwa na a maviay ni Jesus. <sup>10</sup>As isavat darana.

### No nakavoya sia ni Maria Magdalena si Jesus

*(Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11)*

<sup>11</sup>As si Maria Magdalena am navidin do masngen do vovon aya a tomanyis. Do katanyis naya am naychalokoy as kapalid na so irahem no vovon aya, <sup>12</sup>as nakavoya so dadwa ka angheles a maylaylay so maydak a tori a maydisna do logar aw a nayanan ni Jesus. No asa am mian do ohoan na as no asa am do tokaran na. <sup>13</sup>Vatan da sia, “Ango itanyis moaya.” Vatan sia ni Maria, “Takwan inahap da o Apo ko as ichapatak koava an dino pinangayan da sia.” <sup>14</sup>Do katayto naya mayliliak am nayweswes as kavoya na si Jesus a tori a maytetnek amna nasinchad nava. <sup>15</sup>Vatan sia ni Jesus, “Ango itanyis moaya as kano sino o chitahen moaya.” Do vata ni Maria as hardinero awri daw o somisirin aw sia as vatan na sia dia o, “An ara imo o minpakaro sia dia am ivahey mo diaken an dino pinangayan mo sia ta ahapen ko.” <sup>16</sup>Abnekan sia ni Jesus o ngaran na. “Maria,” kwana. Minidit si Maria as kavata na sia do chirin

a Hebreo, “Rabboni!” No ichakey na nia vatahen am Maistro. <sup>17</sup>Vatan sia ni Jesus dia, “Pondanan moava yaken ta tayto ako pa di tomohos a mangay do Ama ko, asna mangay ka dira do kakakteh ko saw as kavata mo sia dira o katohos ko na a mangay do Ama ko as kano Ama nio. Iya am Dios ko as Dios nio pa.” <sup>18</sup>As nangay si Maria Magdalena dira do disipolos saw ni Jesus as kavahevahey na no nakavoya naranawri si Jesus as kano vinata na saw dia.

**No nakapavoya ni Jesus do disipolos na**  
(*Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49*)

<sup>19</sup>Mahep dana no araw aya no Dominggo am mian sira o disipolos aya do asa ka vahay. Nangnengneb sa do kamo da nira no adngedngeyen saw no Judeo. As kwanasaw am ichaknin da o kayan ni Jesus a manghovok dira as kavata na sia, “Torohan kamo pa no Dios so kaydamnayan no aktokto.” <sup>20</sup>Tayoka na ya a vatahen am pinavoya na dira o tanoro na sa as kano siri nawri. Nasoyot sa o disipolos saya do nakavoya daranaw so Apo daya. <sup>21</sup>Pirwa na makavata sia ni Jesus dira, “Torohan kamo pa no Dios so kaydamnayan na as akma so nakatovoy diaken no Ama ko am tovoyen ko paynio.” <sup>22</sup>Tayoka na ya vatahen am inah-ahan na sa as kavata na sia dira, “Rawaten nio o Masanto a Espirito. <sup>23</sup>An sino o pakaboan nio so gatos am pakaboan sa no Dios as an sino di nio a pakaboan am pakaboan sava no Dios.”

**No nakapanganohed ni Tomas di Jesus**

<sup>24</sup>Do nakangay aya dira ni Jesus am abo si Tomas a tawagan da an kadwan so Panga a asa do dose saya. <sup>25</sup>Dawa sira o kadwan aya do disipolos am vinahevahey da dia o nakavoya darana so Apo dawri a si Jesus. Amna vinata ni Tomas, “Manganohed akoava a katadkan na an mavoya ko as kano todohen ko o raharahan aw no pasek do tanoro na as kano nivonoan ori sia do siri na.”

<sup>26</sup>Nakarahan o wawaho a karaw am minirwa sa a mavayavayat o disipolos awri a chinawaran dira ni Jesus. As si Tomas am mian kanaw as do katori maneb no vahay aya am tod dana wara si Jesus do panghonghovokan da a makavata sia, “Torohan kamo pa no Dios so kaydamnayan no aktokto.” <sup>27</sup>Vatan sia ni Jesus di Tomas, “Todohen mo o tanoro koaya kano siri koaya as katidib mo dia tapian manganohed ka a di maykamadamadan.” <sup>28</sup>Amna vinata ni Tomas, “Apo ko as kano Dios ko!” <sup>29</sup>Vatan sia ni Jesus dia, “Nanganohed ka takwan navoya mo yaken. Mapalak sa o manganohed aran di da pa yaken a navoya.”

<sup>30</sup>Aro pa sa o makakniknin a pinarin ni Jesus do kavoyan da sia no disipolos na sa a dia nakatolas do libro aya. <sup>31</sup>Pero nakatolas sa ya tapian manganohed kamo do ka si Jesus no Cristo aya as Manganak no Dios as do kapanganohed nio sia am mian o viay nio a abo so pandan.



### No nakapavoya ni Jesus dira do papito sa a ka disipolos na

**21** <sup>1</sup>Nakarahan ya am minirwa pa a mapavoya si Jesus dira do disipolos na do kayan da do kanayan do taaw no Tiberias. Niaya o namarin. <sup>2</sup>Mian sa masa sa Simon Pedro kani Tomas a tawagan da an kadwan so Panga, kani Natanael a yapo do Galilea do kavahayan na do Cana kanira no anak ni Zebedeo as kano mian pa sa o dadwa do disipolos ni Jesus. <sup>3</sup>Vinata ni Simon Pedro, “Mangay ako a mangamong.” Vinata da no kadwan aya, “Machivan kami dimo,” as somnakay sa do tataya as kangay da amna do mayramway aw amna arava o nahap da.

<sup>4</sup>Maysesehdang am mian si Jesus do kanayan aw as navoya da no disipolos naya amna nasinchad dava. <sup>5</sup>Tomnawatawag si Jesus dira a makavata sia, “Kamanganakan, ara o nahap nio?” “Omba,” kon da. <sup>6</sup>Vatan na sia dira ni Jesus, “Pangayen nio o sagap nio do kawananan aya sia no tataya nio tapiian mian o mahap nio.” Pagtinyan da sia as nyeng da di matayid do karahmet na no aro awri a nahap da. <sup>7</sup>Vatan sia no disipolo awri a ichaddaw ni Jesus di Pedro, “Si Apo ta ya!” Kadngey sia ya ni Pedro o ka si Jesus na am nyeng na pawnayen o laylay na ta nayvavahas do kapaytrabaho naw as kapayjogtos na do taaw awri a makaraya. <sup>8</sup>As sira o kadwan do disipolos aw am sira dana o mintayid so sagap daw a ipakaraya takwan masngen dana sa do kanayan aw ta asa yatos dana so ka metro o pachivawa da.

<sup>9</sup>Makaraya dana sa am mian o natong dana a apoy a yanan no pinaso a among as kayan pa no tinapay. <sup>10</sup>Vinata ni Jesus dira, “Manangay kamo dia so dayay no among aya a nahap nio.” <sup>11</sup>Nangay si Simon Pedro do tatayaw as kagorogod na so sagap awri a napno no rarakoh a among a ipakaraya. Asa yatos kano dadima poho kano tatdo o among aw amna aran do karahmet da am napirit ava o sagap daw. <sup>12</sup>Vatan sia ni Jesus dira o, “Kamo dia a romiag.” Sira o disipolos aya am ari da a ichapatak o ka si Jesus na as chinanitan dava iyahes dia an sino sia. <sup>13</sup>Nangay si Jesus a tomoroh dira so tinapay aw kano pinaso awri a among. <sup>14</sup>Ichatdo narana ya no nakavoya da si Jesus no disipolos na saya a nakayapo do nakapirwa na a maviay.

### No vidin ni Jesus di Pedro

<sup>15</sup>Tayoka sa romiag am vatahen ni Jesus di Simon Pedro, “Imo mo Simon a anak ni Juan, ara mo paro yaken a ichadaddaw so rakorakoh pa kano kaddaw da niaken no kadwan saya?” Vinata ni Pedro, “Oon, mo Apo. Ichapatak mo o kaddaw ko nimo.” Vatan sia ni Jesus sia, “Pakanen mo sa o dedekey a karnero ko.” <sup>16</sup>Pirwahan na iyahes dia ni Jesus a makavata sia, “Imo mo Simon a anak ni Juan, ara mo yaken a somnivoag a ichaddaw?” Vatan sia ni Pedro, “Oon, mo Apo. Ichapatak mo o kaddaw ko nimo.” Vatan sia ni Jesus dia, “Pachonongan mo sa o karnero ko.”

<sup>17</sup>Do pitdo na am vinata ni Jesus, “Imo mo Simon a anak ni Juan, ara mo yaken a somnivog a ichaddaw?” Chinatodo ni Pedro ya takwan pamitdo narana ya no kaheahes sia ni Jesus an ara na sia somnivog a ichaddaw. Vatan sia ni Pedro, “Apo, mapanmo mo atavo as mapanmo mo o kasivog ko a maddaw nimo.” Vatan sia ni Jesus dia, “Damen mo sa o karnero ko. <sup>18</sup>As vatahen ko dimo so kakawyoran na ta do kakanakan mo pa am libri ka mapawnay so ayoayob mo as kangay mo do ichakey mo a angayan. Asna anti no malkem ka na am maparin mo pava ya, ta padpahen da anti mo as kavahod da dimo as kangay da dimo do logar a kaskehan mo a mangay.” <sup>19</sup>Vinata ya ni Jesus a papanmoan na nia an maypaypango o kadiman na anti a nia so ipakagloria na sia ni Pedro o Dios. Tayoka ya am vatahen na di Pedro, “Onotan mo yaken.”

<sup>20</sup>Minidit si Pedro as kavoya na so disipolo awri a ichaddaw ni Jesus a omonot dira. No disipolo aya am iya o mian do katanged ori ni Jesus do kawyab daw a minahes nia sia an sino anti o omtraydor sia. <sup>21</sup>Do kavoya naya sia ni Pedro am vinata na di Jesus, “Apo, ango anti o maparin do tawo aya.” <sup>22</sup>No tinbay sia ni Jesus am, “An akmay mian do inolay ko o kavidin na pa maviay a manda do kapidirwa ko a mawara am angori dimo. Tod ka na omonot diaken.” <sup>23</sup>As niaya a chirin am navahey dira do manganohed ori di Jesus, ta do vata da as madiman pava o disipolo aya. Amna vinata ava sia ni Jesus o kadi na dimanan, ta no voyvoh na vinata am, “An mian do inolay ko o kavidin na pa maviay a manda do kapidirwa ko a mawara am angori dimo.”

#### No tawsan na

<sup>24</sup>Yaken<sup>f</sup> o disipolo ori a pinangononongan na. Yaken<sup>g</sup> pa o napatolas so akmay sia testimonio as mapanmo namen o kaoyod no akmay sia a nakatolas.

<sup>25</sup>Aro pa sa o pinarin ni Jesus a di ko a pinatolas. Ta an patolasen ya atavo am makakayan ava sigoro do mondo aya o libro a katolasan da nia.

---

<sup>f</sup> 21:24 Do Griego: Niaya o disipolo ori.    <sup>g</sup> 21:24 Do Griego: Niaya o disipolo ori.

# No Libro da no Apostoles

## Introduction

NO LIBRO DA NO APOSTOLES am katapang no sinitnan na pawnonongen ni San Lucas do Evangelio nawri. Niaya o kavoyan sia an naypango o nakapaychawpit no komapet di Jesus “do Jerusalem, do Judea, do Samaria as kano atavo a parte no mondo aya” (1:8). Niaya am do sidong no Masanto a Espirito dira do disipolos ni Jesus. Komapet ya do Cristianismo a somnitnan dira do Judeo as karapit na pa so atavo do mondo aya. Matalamad do libro aya o kadi na asan a ka politika a ipakapamarin no Cristianismo aya asna asa ka onotan a somnitnan do anohdan da no Judeo.

Maychatatdo o kakpehan no libro aya a komapet do kapawnonong so Evangelio aya as kayan no timban a somitnan: (1) no sitnanan no Cristianismo do Jerusalem do nakarahan no nakapayvangan ni Jesus; (2) no nakapaychawpit no Evangelio aya do kadwan sa a logar do Palestina; (3) no nakapakarapit na do atavo a logar no Evangelio aya a pachangayan na pa do Roma.

Asa ka maimportante a persona do akmaya sia a libro am no Masanto a Espirito a iya so nawara a oyod a makapamarin dira do nanganohed sa do Jerusalem do araw no Pentecoste. Mavoya pa o giya na kano sidong na do timban aya do atavo a nakatolas do libro aya a pinariparin da. Makpeh o mensahe da no Cristiano saya do papere a ka sermon do libro aya as no akmaya sia mensahe am matalamad do kaparin no viay da no nanganohed saya kan do kapaychakasa da do timban no Apo taya.

## Outline

No preparasion da no mensahero sa *1:1-26*

- a. No nanawdi a mando as kano promisa ni Jesus *1:1-14*
- b. No katadi ni Judas *1:15-26*

No nakaevangelio so Jerusalem *2:1-8:3*

No nakaevangelio so Judea kan Samaria *8:4-12:25*

No ministerio ni San Pablo *13:1-28:31*

- a. No nanoma a biahe ni San Pablo a asa ka misionero *13:1-14:28*
- b. No konferensia do Jerusalem *15:1-35*
- c. No ichadadwa a biahe ni San Pablo *15:36-18:22*
- d. No ichatatdo a biahe ni San Pablo *18:23-21:16*
- e. No nakapriso ni San Pablo do Jerusalem, esarea kan do Roma *21:17-28:31*

**1** <sup>1</sup> Ichaddaw a kakteh a Teofilo, do nanoma kori a libro am vinahey ko dimo o pinariparin kano pinananawan ni Jesus <sup>2</sup> a manda do nakatohos narana do hanyit do nakatayoka na a omyokoyokod nira do ipakapamarin no Masanto a Espirito o pinidi na sa a apostoles na. <sup>3</sup> Sira pa do apat a poho a karaw do nakarahan no nakadiman na o nasanib ni Jesus a pavoyan nia o matatarek a proyba do nakapirwa na maviay as kapananawo na do komapet do kapaypatol no Dios. <sup>4</sup> As do kaari da masa am vinata ni Jesus dira o kavidin da do Jerusalem as kananaya da so nipromisa no Dios Ama a vinahey na dira do nakarahan a komapet do Espirito no Dios. <sup>5</sup> Nia o vatahen na, “Nibawtismoan kamo ni Juan no danom amna do masngen a tiempo am bawtismoan kamo anti no Masanto a Espirito.”

### No nakatohos ni Jesus do hanyit

<sup>6</sup> Do nakapirwa da a masa da Jesus kano apostoles na saya am inahes da sia, “Apo, niaya dana paro o kapirwa mo a mapaytetnek so paypatolan no Israel?” <sup>7</sup> Itbay ni Jesus, “Inioava o mayanong a makapanmo sia o manam a maparin, ta mavoyvoh o Dios a makapanmo so maparin as kano an mango o kaparin na. <sup>8</sup> Asna makarawat kamo anti so ipakapamarin an mawara dinio o Masanto aya Espirito as kainio na anti no mapawnonong so komapet diaken do Jerusalem, do Judea, do Samaria as kano atavo a parte no mondo aya.” <sup>9</sup> Katayoka na makavata sia ya am tomnohos do hanyit do kavoyan da sia as kawlib dana sia no demdem.

<sup>10</sup> Do katori da pa a tomangay am mian sa o dadwa ka tawo a maydak so laylay a nangay do katanged da as kavata da sia dira, <sup>11</sup> “Inio a iGalilea, ango ichavidin nioaya a tomidib do tohos. Si Jesus aya a komnaro a mangay dana do hanyit am ito a mayvidi akma so kaparin no katohos nawri.”

<sup>12</sup> Tayoka ya am komnaro dana sa do tokon aya no Olivo as kapayvidi darana do Jerusalem, mararani a asa ka kilometro so kararayi. <sup>13</sup> Mawara sa daw am nangay sa do tohos no vahay ori a katdan da. No mian sa daw am sa Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago a anak ni Alfeo, Simon a asa ka Zelotes as kani Judas a anak ni Santiago. <sup>14</sup> Fermi sa ya a mavayavayat a maydasal ka da Maria a ina ni Jesus as kano kadwan pa sa a mavavakes as kano kakakteh ni Jesus.

### No katadi ni Judas a apostol

<sup>15</sup> Asa karaw am sira o nanganohed dana di Jesus, manga asa yatos as kano dadwa poho am nayapanmo sa as itnek ni Pedro as kavata na sia, <sup>16</sup> “Inio a kakakteh, mayanong o kapatongtong so vinata no Masanto a Espirito a pinanahan na di Patol David kaychowa a komapet di Judas a napawnot sira so minaresto si Jesus. <sup>17</sup> Rarayay namen as nachichasa diamen a maytrabaho,” kwana ni Pedro.

<sup>18</sup> (No kartos ori a pinaga da di Judas am pinanadiw na so takey as dawri o chinadimanan na. Naypeseh as kagagtos na as kavotdak no vodek na as kapaytotwaw no tinayi na. <sup>19</sup>Napanmo da atavo no tawotawo do Jerusalem aya o napanin aw as ningaranan da o takey aw so Akeldama anmana Takey no Raya.)

<sup>20</sup>Vinata pa ni Pedro, “Mian pa o nakatolas do libro no Salmo a komapet di Judas as niaya o vatahen na,

‘Payvadiway no katdan na a kaboan no aran asa ka makey a matda a aran sino,’

as

‘No trabaho na am tarek anti o marin sia.’

<sup>21,22</sup> “Dawa mamidi ta so asa ka tawo a katadi na a nachichasa diaten do kayan na pa ni Jesus do tana aya a nakayapo do nakarios sia ni Juan. Iya anti o rarayay ta a mapawnonong so chinatestigoan tawri a nakapirwa na a mayvangon ni Jesus.” <sup>23</sup> Nibnek da o ngaran da Jose as kani Matias a sira so pamidian da so katadi ni Judas. Si Jose am ningaranan pa so Barsabas as kano Justo. <sup>24</sup> Naydasal sa as kavata da sia, “Apo namen a tayto a makapanmo so aktokto no atavo a tawotawo am ipapanmo mo pa diamen an sino o pinidi mo dira do dadwa aya <sup>25</sup> a tadi ni Judas a nangay do mayanong a ngayan na.” <sup>26</sup> Naysoswerte sa am napidi si Matias as pachirapa na dira do onse saw a ka apostoles.

### No nakawara dira no Masanto a Espirito

**2** <sup>1</sup> As do nakawara no fiesta no Pentecoste am navayavayat sa atavo o manganohed di Jesus do asa ka logar. <sup>2</sup> Do kakpehan daya am naychehat da madngey o akmay oyod a mayet a salawsaw a yapo do hanyit as kapno na so vahay aya a yanan da, <sup>3</sup> as kapakavoya da so akmay rida a ninyas no apoy do oho no maday do asa do tawo do sahad aw. <sup>4</sup> As nawara dira atavo o Masanto a Espirito as kasitnan da a mayliliak so matatarek a chirin a itoroh no Espirito dira.

<sup>5</sup> Mian pa sa o aro a Judeo do Jerusalem kanaw a madiodiosen a yapo do matatarek sa a kavahayan do mondo aya. <sup>6</sup> As do nakadngey da sia o mayet aya a salawsaw am naychakpekpeh sa o aro a tawotawo as kaoyod da maychaknin nia o kapaychakaponged da a makadngey so chirin da dira do manganohed saya di Jesus, <sup>7</sup> as vatan da sia, “IGalilea paro sava ya atavo o mayliliak aya? <sup>8</sup> Ango paro ichadngey taya so maychakaponged a chirin ta!” kon da. <sup>9</sup> Sira o nakadngey am iPartia, iMedia, iElam, iMesopotamia kano iJudea, iCappadocia, iPonto as kan yapo do Asia, <sup>10</sup> iFrigia, iPamfilia, iEgipto. No kadwan dira am yapo do kavahayan sa do Libya a masngen do Cyrene. Mian pa sa o yapo do Roma a Judeo sa kano Hentil a manganohed do panganohdan da no Judeo. <sup>11</sup> Mian sa o iCreta as kano iArabia am alit no kadngey da sira o

iGalilea saya a mapayserberi so matatarek a chirin da a omvahevahey nia dira o makakniknin sa a pinarin no Dios. <sup>12</sup>“Ango paro ya!” kon da ta naychaknin sa. <sup>13</sup>“Navook sa ya,” kon da no kadwan a omtek nira.

### No manoma a mensahe ni Pedro

<sup>14</sup>As si Pedro kano onse sawri a ka rarayay na am tominek sa as kasitnan ni Pedro a mangononong. “Adngeyen nio pa yaken, inio a kakakteh namen a Judeo as kaninio atavo a mian do Jerusalem aya ta ipapanmo ko dinio o napanin aya. <sup>15</sup>Do vata nio as navook kami amna ara kamiava navook, ta ka alas nueve na pa do mavekhas! <sup>16</sup>Asna no napanin aya diamen am akma ya so vinata kaychowa no profeta a si Joel a,

<sup>17</sup>“Do manam sa a araw am itoroh ko anti o Espirito ko dira do atavo a tawotawo, kwana no Dios, as no kamanganakan nio sa am masolib sa anti a mangononong, as sira o mahahakay am mian sa anti o ipavoya ko dira a vision. Sira o mangalkem a mahahakay am maytayenep sa so ipatayenep ko dira. <sup>18</sup>Aran sira o pachirawatan ko am itoroh ko anti o Espirito ko dira as kapawnonong da so nanawo ko. <sup>19</sup>Mamarin ako anti so makakniknin do tohos as kan do tana aya as mian anti o rakoh a raya, apoy kano ahob. <sup>20</sup>No araw am omhes anti a romial as no vohan am mayvadiw a mavaya akmay raya. Nawri anti o kawara ko as makakniknin anti ya a araw a abo so kapalit. <sup>21</sup>As an sino o tomawatawag diaken am malibri.’

<sup>22</sup>“Dawa inio a kaydian a Israelita,” kwana ni Pedro, “am adngeyen nio pa yaken. Si Jesus a iNazareth am aro o pinarin na a makakniknin a kavoyan so ipakapamarin na as kano nakatovoy sia no Dios. Mapanmo nio na ta napaparin sa ya do panghovokan nio! <sup>23</sup>Si Jesus a iya so nadiman a akma so mian do mato a plano no Dios Ama am pinapasek kano nidiman nio do tanoro no mararahet a tawotawo. <sup>24</sup>Pero pinayvangan na sia no Dios as nihomis na o kadimanan takwan arava o ipakapamarin sia no kadimanan. <sup>25</sup>Niaya o pinatolas kaychowa ni David a vinata ni Jesus, ‘Tayto ko mapanmo o kafermi na diaken no Dios. Mian do kawananan ko sia as dawa arava o ichamo ko. <sup>26</sup>Makayamot dia am magsal ako as dadayen ko sia as masigorado ko, <sup>27</sup>ta piahen nava no Dios o kavidin no pahad ko do Hades<sup>a</sup> as kano piahen nava o kahta no karakohan ko. <sup>28</sup>Pinapanmo narana diaken o kapirwa ko a maviay a abo so pandan as masoyot ako ta machirayay diaken.’

<sup>29</sup>“Kakakteh, ichakey ko a ivahey dinio ta no pinatolas aya ni David am komapet ava do karakohan na, ta no apo tawri a si David am

<sup>a</sup> 2:27 Yanan da no nadiman.

nadiman pa kaychowa. Nivovon da as tayto pa diaten o vovon na manda sichangoriaw. <sup>30</sup>Do kaasa na profeta no Patol aya a si David am napanmo na o nipromisa no Dios sia a kapaypatol no asa do tayatayabo na.

<sup>31</sup>Napanmo na pa o kapirwa na a maviay ni Cristo aya, ta nia o vinata na do nakavahey na nia o kadi na mahtan no karakohan na as kadi na mavidinyan no pahad na do Hades. <sup>32</sup>Vinata na ya a komapet di Jesus a pinirwa narana a viayen no Dios. Ichapatak namen ya takwan navoya namen dana si Jesus do nakapirwa na a maviay as niaya o ipamahevahey namen aya. <sup>33</sup>Do katayto narana ni Jesus do kawananan na sia no Dios as nakarisibi ta so nipromisa aya sia no Dios Ama a Masanto a Espirito am niaya o tayto nioaya mavoya kano madngey diamen. <sup>34</sup>Si David ava o pinamato aya do hanyit takwan vinata na mismo ni David kaychowa o:

‘Vinata no Dios do Apohen koaya, Maydisna ka dia do kawananan ko sia, <sup>35</sup>a manda do kapangay ko sira so omlaban aya dimo do panayahboan no kokod mo.’

<sup>36</sup>“Kapanmohen nio atavo a kaydian ko a Israelita, ta si Jesus a pinapasek nio do kros am iya o pinamato no Dios a Apo as kano Cristo,” kwana ni Pedro.

<sup>37</sup>Do nakadngey da sia no tawotawo sawri am oyod da chinalijat as ahsan da nia da Pedro, “Kakakteh, ango mayanong a parinyen namen.”

<sup>38</sup>Tinbay ni Pedro, “Manehseh kamo do gatos nio as kapabawtismo nio do ngaran ni Jesu Cristo tapian pakaboan naynio no Dios as tapian marisibi nio o Masanto a Espirito. <sup>39</sup>Ta no promisa aya no Dios am itoroh na dinio kan dira do kamanganakan nio sa as kan dira do atavo sa a pinidi na a pachangayan da no mian sa do mararayi.”

<sup>40</sup>Nayendes pa a mangononong si Pedro. Vinata na pa dira, “Machisiay kamo do makagatogatosen a tawotawo tapian di kamo machirapas dira a kastigoan no Dios.” <sup>41</sup>Dawa sira o nanganohed do pinawnonong aya ni Pedro am nibawtismoan da sa. As do araw aw am mian sa o manga tatdo livo a nakarapa dira do adan dana sawri a manganohed di Jesus. <sup>42</sup>Fermi sa a masa a makpekpeh a machahoahok as kan manngey so nanawo da no apostoles aya as kavidin da a mapatongtong so kakan da so tinapay a naknakman da so nakadiman ni Jesus.

### No kaparin no viay da no nanganohed sa di Jesus

<sup>43</sup>Aro o pinarin da no apostoles saya a makakniknin a kavoyan no ipakapamarin no Dios as naychaknin sa o tawotawo. <sup>44</sup>Sira o manganohed aya di Jesus am oyod a mapia o anod da as kasa da atavo do serserbien da. <sup>45</sup>Nidakaw da o miniminyan da sa as kano warawara da as kapayatay da so sadiw na. As an sino o mavoya da a maykaylangan dira am torohan da so sidong. <sup>46</sup>As do kararaw am nangay sa a masa do templo a omdaday so Dios as kasa no kakan da do vahavahay da sa. Oyod

sa masoyot kano madadam do kadwan dira. <sup>47</sup>Fermi da a dadayen o Dios as oyod sa ipakamia no tawotawo. As kararaw am mian sa o nanganohed aya di Jesus a machirapa dira.

### No milagro do asa ka mapiday

**3** <sup>1</sup>Asa karaw do alas tres do kamakoyab am nangay sa Pedro kani Juan do templo, ta nawri o oras no kapaydasal. <sup>2</sup>As mian do oyod awri a mavid a ayeran o asa ka mahakay a mapiday a nakayapo do nakawara na as kararaw da iyangay a paydisnahren daw tapian machilimos dira do mangay do templo. <sup>3</sup>As do nakavoya na sa Pedro kani Juan a mangay do templo am nangahes so limos dira. <sup>4</sup>Sinahsahan da Pedro kani Juan as kavata da sia dia, “Tiban mo pa yamen!” <sup>5</sup>Nitiban na sa no mapiday aya as kananaya na so itoroh da, <sup>6</sup>amna vinata sia ni Pedro, “Arava o ichaytoroh ko dimo a vohawan anmana polak pero niaya o ichaytoroh namen dimo. Do ipakapamarin ni Jesu Cristo a iNazareth am mayvangon ka as kayam mo na.” <sup>7</sup>As nipondanan ni Pedro o tanoro na as kasidong na sia a tomnek. Nanyeng a mian o ayet no kokod na kano padang na, <sup>8</sup>as katnek na as kasitnan narana a mayam. Nachivan dira a somdep do templo a homokhokso a omdaday so Dios. <sup>9</sup>Navoya da sia no tawotawo a mayam a omdaday so Dios, <sup>10</sup>as kasinchad da o kaiya no machilimos do ayeran aw as oyod sa naychaknin do nakapakayam naranawri.

### No mensahe ni Pedro do templo

<sup>11</sup>As do katayto na machikaday no mapiday aya da Pedro kani Juan do kaari daw do rakoh a pachisirongan a tawagan da so Portico ni Solomon a machitangked do rakoh aw a templo am nayayo sa o tawotawo saw as kadivon da sira. <sup>12</sup>As do nakavoya na sia ni Pedro o tawotawo saw am vinata na dira, “Inio a kaydian a Israelita, ango ipaychaknin nio niaya. Ango sahsahan nio diamen. Vata nio paro as nakayam o mapiday aya a makayamot do kapepsek namen anmana do ipakapamarin namen?” <sup>13</sup>No Dios ni Abraham, ni Isaac as kani Jacob, Dios da no apoapo ta am iya o mintova sia tapian dadayen o pachirawatan na a si Jesus a iya so chinaskah nio as pinaynolay nio sira a somkaskad sia a aran ichakey narana ni Pilato a pakavolawen. <sup>14</sup>Chinakey nioava sia a iya so oyod a mapia as kano pinidi no Dios as no nakahes nio nia o kapavolaw na sia ni Pilato o mandindiman awri so tawo, <sup>15</sup>as kadiman nio si Jesus a iya so pakayapoan no viay. Amna pinirwa na a viayen no Dios si Jesus. Navoya namen ya as dawa namen a vatahen o kaoyod na nia. <sup>16</sup>As do ipakapamarin ni Jesus o ipakayam dana no adan nioaya a mapanmo a mapiday. Naparin ya makayamot do kasaray namen ni Jesus as tayto nio na a mavoya o kaparin naranaya mayam.



17“Kakakteh, pinadiman nio si Jesus amna chinapatak nioava o nakatovoy sia no Dios as aran sira o apopohen nio am napanmo dava. 18Dawa nakatongtong o vinata kaychowa no profeta sa no Dios a kapayanong no kadiman no Cristo aya. 19Dawa manehseh kamo na as kawnot nio na do Dios tapian pakaboan na o gatogatos nio as kayavayo narana so viay nio. 20Ta tovoyen na anti dinio o Cristo aya a si Jesus a pinidi na a somidong dinio. 21Amna mavidin pa do hanyit si Jesus a manda do kapidura na sia a payavayohen o atavo do mondo aya. Niaya o vinata no profeta sa no Dios kaychowa. 22Ta vinata kaychowa ni Moises, ‘Mian anti o tovoyen no Apo ta Dios a kaydian ta a Israelita a mapapanmo nia diaten o komapet do Dios a akma so nakatovoy na diaken do kaydian ta sa. As mayanong o kapanganohed nio atavo do ipapanmo na dinio, 23ta an mian o di manganohed do vatahen na sa am kastigoan no Dios.’ Nawri o chirin ni Moises,” kwana ni Pedro. 24Vinata na pa ni Pedro, “Aran si Samuel as aran sira o atavo a profeta a minionot sia am pinawnonong da o komapet do mapaparin aya sichangoriaw. 25No promisa saya no Dios do apoapo ta sawri a pinanahan na do profeta saya am promisa na sawri diaten. Machangay ta daw ta no promisa no Dios di Abraham am do tayatayabo na o pakayapoan no sidong kano kasisien do atavo a tawo do mondo aya. 26Dawa yaten diaya o nanoma a makarawat so kasisien na di Jesus tapian pawnoten na yaten a manehseh no gatogatos ta,” kwana ni Pedro.

#### No nakaaresto da Apostol Pedro kani Apostol Juan

**4** 1Do kaari da pa a mayliliak da Pedro kani Juan am nawara sa o papali, no kapitan da no gwardia do templo as kanira no Saduceo do yanan daya. 2Oyod da sinoli o nanawo da dira do tawotawo sawri a kavata da so nakapidura na maviay ni Jesus a nia so proyba do kapidura da maviay no nadiman dana sa a tawo. 3Inahap da sa a kalabosohen sa Pedro kani Juan a manda do ichadadwa na karaw takwan mahep dana kanaw. 4Amna aro sa o nakadngey so vinata da Pedro as kapanganohed da. Mian dana sa kanaw o manga dadima livo a ka mahahakay a nanganohed di Jesus.

5Do mavekhas danawri am navayavayat sa do Jerusalem aya o apopohen da as kanira no adngedngeyen da no Judeo as kanira no eskriba. 6Mian dawri si Anas a apohen da no papali, sa Caifas, Juan, Alejandro as kano lipolipos sa ni Anas a mahahakay. 7Pinatnek da sa Pedro kani Juan do salapan da as kahes da nia an naypango o nakatova da so mapiday aya a tayto do yanan daya. “Sino tomnoroh dinio so ipakapamarin nio,” kon da. 8As si Pedro do ipakapamarin kano sidong sia no Masanto a Espirito am vinata na, “Inio a apopohen as kano adngedngeyen namen, 9ango askaskaran nio diamen do mapia aya a

pinarin namen do mapiday aya. An ichakey nio a mapanmo an angoy ichayet naranaya, <sup>10</sup> am adngeyen nio yaken tapian mapanmo nio as tapian mapanmo da atavo no tawotawo do Israel. No chinapia naya as kaparin narana a tomnek do salapan nio am no ipakapamarin ni Jesu Cristo a iNazareth a iya so nidiman nio amna pinirwa a viayen no Dios. <sup>11</sup> Iya o mismo aya a Bato a chinaskah da no mapatnek so vahay as iya pa o nayvadiw a pinakamaimport'ante a parte no vahay aya ta iya o soyid na. <sup>12</sup> Arava o kalibrian a tinoroh no Dios an dia mavoyvoh a di Jesus takwan arava o kadwan a tinoroh no Dios a makalibri diaten.”

<sup>13</sup> Chinaknin da no apopohen o kangdet da Pedro kani Juan aran mahbo sa tawo as kano dekey o pinachinanawan da. Dawa nasinchad da o nakapayararayay sira ni Jesus. <sup>14</sup> As do nakavoya da so tawo aya a napia a tayto dana a tomnek do salapan da am ara pava o navavata da. <sup>15</sup> Pinahbet da sa Pedro do kavayavayatan daya as kasitnan da a maypapanmo dia an angoy parinyen da dira. <sup>16</sup> “Angoy paro parinyen ta dira. Tayto darana mapanmo no atavo a tawotawo do Jerusalem aya o makakniknin aya pinarin da as maparin tava vatahen o kadi na naporinyan. <sup>17</sup> As tapian di dana maychawpit ya am patanggalen ta sa do kadi darana mangononongan so komapet di Jesus do aran sino.” <sup>18</sup> Dawa pinasdep da sa as kavata da so kabhes darana a mangononong anmana mananawo no komapet di Jesus.

<sup>19</sup> Amna tinbay da Pedro kani Juan, “Iktokto nio an no siyo o mayanong, no kasobna so piahen no Dios anmana kainio no onotan namen, <sup>20</sup> takwan maparin namen ava a di pawnonongen o navoya namen as kano nadngey namen di Jesus.” <sup>21</sup> Pirwan da sira patanggalen no apopohen saya do kadi da mirwan so pinarin daw as kapavolaw darana sira abo so kastigo, ta hamana da an maket sa o tawotawo an kastigoan da sa, ta nidaday da no tawotawo o Dios a yamot do naporin aw. <sup>22</sup> Naychaknin sa o tawotawo, ta no mahakay aya a napia am maypangay dana kano kwarenta anyos.

#### No dasal da no nanganohed sa di Jesus do Jerusalem

<sup>23</sup> Kapavolaw da sira am nangay sa do rarayay da sawri as kavahey da nia atavo o vinata daw no maato a papali as kano adngedngeyen da sawri. <sup>24</sup> As do nakadngey da sia no rarayay da saya am nasa sa a omdaday so Dios as kavata da sia, “Apo namen, imo o minamaog so tohos, tana, taaw kano atavo. <sup>25</sup> Si David a asa do apoapo namen am oyod a manonohden do panyokoyokoran mo mo Apo as pinavata na dia no Masanto a Espirito o,

‘Angoy solian da no Dios no Hentil saya. Angoy paro aro o planohen da a abo so kayayawan. <sup>26</sup> Nayprepara sa o patopatol no mondo aya as kano naychakasa sa o manyokoyokod sira a omrap so Dios kano Mesias aya.’

<sup>27</sup>Oyod o nakatohod na nia do Jerusalem aya ta navayavayat sa Patol Herodes kani Poncio Pilato kanira no Hentil as kanira no Israelita a maypapanmo dia o kadiman da so Manganak mo a si Jesus a iya so pinidi mo a tovoyen do mondo aya, <sup>28</sup>a akma so tinongdo mo a mapaparin do niplanoan mo sia. <sup>29</sup>Sichangoriaw mo Apo am ichapatak mo o katayto darana a omamomo so pachirawatan mo sa. Sidongen mo pa yamen a makangdet a ompawnonong so chirin moaya. <sup>30</sup>Itoroh mo pa o katova da no magaganit as kayan no maparin a makakniknin do ipakapamarin ni Jesus a Anak<sup>b</sup> mo a tinovoy mo diamen.” <sup>31</sup>As do katayoka da a machahoahok am nalidlid o yanan dawri as kawara dira no Masanto a Espirito as oyod sa mangdet a mapapanmo nia o chirin no Dios, ta namo pa sava.

### No mapia anod da no nanganohed saya

<sup>32</sup>As sira o atavo a nanganohed danaya am oyod a mapia o anod da as arava o warawara a tanyan no asa, ta kasan da ya. <sup>33</sup>As do ipakapamarin no Espirito no Dios am nanganonong sira o apostoles saya so komapet do nakapirwa na a maviay ni Jesus a matalamad o kapachirayay dira no Dios. <sup>34</sup>As arava o maykolang dira, ta sira o mian so takey kano vahay am nidakaw da sa, <sup>35</sup>as no sadiw da nia am inangay da dira do apostoles a payatayen da so machinahdo do matatarek a pangaylanganan da.

<sup>36</sup>Nawri o pinarin ni Jose a iCipro a tayabo ni Levi. Si Jose o ngaran na amna sira o apostoles am ningaranan da so Bernabe a nia so mayinmonmoan so mapangdet so aktokto. <sup>37</sup>Nidakaw na o asa do takey na as kangay na no kartos dira do apostoles.

### No kastigo da Ananias kani Safira do nakapaydaday da

**5** <sup>1</sup>Pero mian o asa vahay a sa Ananias kani Safira a mindakaw no takey da, <sup>2</sup>as kapaypanmo da dia asa vahay o kangay nia ni Ananias o dayay no sadiw na dira do apostoles. <sup>3</sup>Amna chinapatak ni Pedro o kapaydaday naya ni Ananias as vatan na sia, “Ango onotan mo di Satanas as kapaydaday mo do Masanto aya Espirito do kavidin mo so dayay no kartos ori. <sup>4</sup>Manam kano nakapaydakaw mo no takey moaya am imo o maynolay daw. As do nakapaydakaw mo nia am dira mo o kartos as kaposposan kava a tomoroh nia. Asna ango o ipaydaday moaya. No tawo ava o pinaydadayan mo ta no Dios a mismo,” kwana ni Pedro. <sup>5</sup>Do nakadngey sia ya ni Ananias am nalba as kadiman na. As atavo sa o nakadngey aya sia am oyod sa namo. <sup>6</sup>As sira o kahenakan a mahahakay a mian daw am inahap da o karakohan naya. Nibonbonan da no lamit as kangay da a omvovon nia.

---

<sup>b</sup> 4:30 Do Griego: masanto a pachirawatan.

<sup>7</sup>Nakarahan o masngen a tatdo a kawras am nawara si Safira. Di na pa ichapatak o namarin do kakovot nawri. <sup>8</sup>Vatan sia ni Pedro, “Ivahey mo pa diaken an niaya o atavo a kartos ori a sadiw no takey nioawri.” “Oon, nawri o katavoan na,” kwana ni Safira. <sup>9</sup>Vatan sia ni Pedro, “Ango paypanmoan nio dia asa vahay o kapaydaday nio do Espirito no Dios. Tayto sa do pantaw o nangay a omvovon no kakovot mori as ahapen daranaymo sichangoriaw.” <sup>10</sup>As nyeng a malba si Safira as kadiman na. As do nakavoya da sia no namovon saya o nakadiman na am inangay da a ivovon do katangked no kakovot nawri. <sup>11</sup>Dawa sira o nanganohed dana di Jesus as kano atavo a tawo a nakadngey so namarin aw am oyod sa namo.

### No aro sa milagro da no apostoles

<sup>12</sup>Aro o pinariparin da no apostoles a makakniknin a navoya da no tawotawo. As sira o nanganohed di Jesus am fermi sa mavayavayat a omdaday so Dios do tawagan aya so Portico ni Solomon. <sup>13</sup>As mammo sa a machangay dira o kadwan amna kayan no karakoh no anib da dira. <sup>14</sup>Amna oyod sa aro o mahahakay kano mavavakes a nachirapa dira do nanganohed dana saya as naypaypaaro sa o manganohed di Jesus. <sup>15</sup>Makayamot do makakniknin saya a pariparinyen da no apostoles sawri am inangay da dira no tawotawo sawri o magaganit da sira. Ninat da sira as kapangay da sira do ichehan da do payis no rarahan tapiyan an manahan si Pedro am mapia sira aran no anino na pa o machisinmo dira. <sup>16</sup>Nawara pa sa do Jerusalem o tawotawo a yapo do omdivon sa a kavahayan a manangay no magaganit da as kanira no sindepan no marahet a espirito as napia sa atavo.

### No kasitnan no kapakasiasi da sira so apostoles

<sup>17</sup>Oyod a maket o apohen da no papali as kano rarayay na sawri a Saduceo, ta ichaynanahet da sa o apostoles sawri. <sup>18</sup>Inaresto da sa a kakalaboso da sira. <sup>19</sup>As do mahep nawri am nawara o asa ka anghel no Dios a omiwang do pantaw no kalaboso as kapawnot na sira a mehbet as kavata na sia, <sup>20</sup>“Mangay kamo do templo as kapawnonong nio so komapet do vayo aya a viay,” kwana. <sup>21</sup>Nanganohed sa as do malatiat dana am nangay sa do templo as kasitnan da a mananawo.

Kwanasaw am nivayavayat no apohen da no papali kano rarayay na sa o apohen da no Judeo as kapatawag da nira no apostoles sawri a mian do kalaboso. <sup>22</sup>Amna mawara sa do kalaboso o polis ori a omahap sira so apostoles sawri am mavoya da o kabo da as ipayvidi da a omvahey nia. <sup>23</sup>“Mawara kami daw am ari matahtah as ari sa o gwardia do pantaw amna paywangen namen o pantaw ori am arava o tawo!” kon da. <sup>24</sup>As do nakadngey na sia no kapitan no gwardia do templo kanira no maato sa a papali am navakel sa ta tarek da mapanmo ya no tawotawo as

kasira dana no panganohdan da. <sup>25</sup>Ichawara no asa ka tawo a makavata sia, “Sira o nikalaboso nio sawri am tayto sa do templo a mananawo!” <sup>26</sup>Iyangay da no ofisialis aya a omahap sira. Pinakatanotanoroan da sava ta haman da an agchiden da sa no tawotawo.

<sup>27</sup>Pinasdep da sa a paytetneken do salapan da no apopohen da as kaskaskad na sira no apohen da no papali. <sup>28</sup>“Tayto namen dana a vinata o kadi nio na a mananawan so komapet do tawo aya asna ango di nio a omhesan. Pinaytavo nio o Jerusalem a pawnonongan as kavata nio pa sia o kayamen no napadiman ni Jesus!”

<sup>29</sup>Amna vinata da Pedro kanira no apostoles saya, “No Dios o mayanong a anohdan namen as inioava. <sup>30</sup>Pinapasek nio si Jesus do kros so chinadiman na am pinirwa no Dios a viayen. <sup>31</sup>Tayto dana sia do hanyit do kawananan na sia a iya dana so Apo kano Mangahwad ta. Makayamot dia am maparin ta a Israelita a kapakaboan so gatogatos an manehseh ta. <sup>32</sup>Katestigoan namen o kaoyod na nia as aran no Masanto a Espirito a iya so tinoroh no Dios do omonot aya sia.”

<sup>33</sup>Do nakadngey da sia no apopohen saya am oyod da sa chinaket as chinakey da sa a dimanen. <sup>34</sup>Pero mian dawri o asa ka Fariseo a mayngaran so Gamaliel a asa ka mananawo do onotan da no Judeo as oyod da ipakamia no tawotawo. Tominek ya as kapakaro na sira so apostoles do yanan daya, <sup>35</sup>as kavata na sia, “Inio a kaydian ko a Israelita, makapatak kamo do parinyen nio dira. <sup>36</sup>Do nakarahan am naytotwaw si Teudas a makavata sia o kaiya no mato a tawo as mian sa o manga apat a yatos so ka mahahakay a minonot dia. Amna nidiman da sia no sinjalo as nychawpit sa o tawotawo na sa as kadi na makatongtongan no plano da. <sup>37</sup>Kwanasaw am naytotwaw pa si Judas a iGalilea do tiempo no kahap da so sensos. Aro sa o minonot sia amna nadiman pa ya as kapaychawpit da no tawotawo na sa. <sup>38</sup>Dawa sichangoriaw am mamarin kamoava so marahet dira as paynolayen ta sa, ta an no parinyen daya as dia yapo do Dios am machipanda anti ori, <sup>39</sup>asna an yapo do Dios o parinyen daya am maparin nioava a homisen as tarek kamo a naytotwaw a machisobna do Dios!” kwana.

<sup>40</sup>As inanohdan da o vinata aya ni Gamaliel. Tinawagan da sira o apostoles saya as kapayplot da nira as kavata da sia dira o kadi darana mananawan no komapet di Jesus as kapavolaw da sira. <sup>41</sup>Komnaro dana sa daw o apostoles aya a masoyot do katori da nakarawat so pandidiwan a makayamot do kapanganohed da di Jesus. <sup>42</sup>As kararaw sa a mangay do templo kan do vahavahay a mananawo do ka si Jesus no Cristo aya.

### No nanoma sa a pidien a mayserbi do timban

**6** <sup>1</sup>Kwanasaw do kapaypaaro darana no nanganohed saya di Jesus am mian o reklamo da no Judeo saya a maychirin so Griego dira do

Judeo saya a maychirin so Hebreo do kadi napian no kapayatay no sidong aya ta dekey o marisibi da no bioda sa a maychirin so Griego. <sup>2</sup>Dawa tinawagan da no dose sawri so ka apostoles o atavo sa a nanganohed dana di Jesus daw as kavata da sia dira, “Mayanong ava o kasanga namen pa nia o kapayatay aya so sidong, ta no kapawnonong namen so chirin no Dios o trabaho namen. <sup>3</sup>Dawa kakakteh, mamidi kamo so papito dinio a pawnoten no Masanto a Espirito, mapia so dadakay as masolib tapian sira dana o tongdohen do akmaya sia a trabaho, <sup>4</sup>tapian yamen am no kapachahoahok namen as kano kapawnonong namen so chirin aya no Dios,” kon da. <sup>5</sup>Chinakey da ya no tawotawo sawri o vinata daya no apostoles saya as no pinidi da sa am asa si Esteban a oyod a mahni so saray as pawnoten no Masanto a Espirito. No kadwan sa am sa Felipe, Procoro, Nicanor, Timon, Parmenas kani Nicolas a asa ka dia Judeo ta iAntioc ya a minonot do panganohdan daya no Judeo manam so nakapanganohed na di Jesus. <sup>6</sup>As nipresenta da sira o napidi daw do apostoles aya as kapalapaw da so tanoro da no apostoles aya do kapachahoahok da nira no papito saya a pinidi da. <sup>7</sup>As naypangay o kapawnonong da so chirin no Dios as kapaypaaro da no manganohed di Jesus do Jerusalem as aran dira do papali da no Judeo am aro sa o nanganohed.

#### No nakaaresto da si Esteban

<sup>8</sup>As si Esteban a makayamot do sidong kano ipakapamarin no Dios am aro o makakniknin a parinyen na a navoya da no tawo. <sup>9</sup>Amna mian o asa ka gropo a abnekan so Nakalibri as kanira no iCyrene, iAlejandria, iCilicia kano iAsia a nachisobna as kadibati da si Esteban. <sup>10</sup>Amna tinorohan no Espirito no Dios si Esteban so rakoh a kasolivan as nasobna dava o vinata na siraya. <sup>11</sup>Dawa namaga sa so tawo a maydaday a makavata sia, “Nadngey namen o tawo aya a makachirichirin so machikontra di Moises as kan do Dios!” <sup>12</sup>Do diaya am pinakey da sa o tawotawo a somoli ni Esteban as naytavo sa a somoli nia a aran sira o adngedngeyen da kanira no eskriba. Dawa inahap da si Esteban a iyangay a pasalapen dira do apopohen da sa. <sup>13</sup>Pinaytestigo da sa o pinagan saya a maydaday a makavata so, “No tawo aya am omhes ava a mapawnonong so machikontra do templo no Dios as kano panyokoyokoran ni Moises. <sup>14</sup>Nadngey namen a makavata sia o kararayaw sia anti no iNazareth aw a si Jesus o templo aya as katadi na dia o pinanyokoyokoran ni Moises,” kon da no maydaday saya. <sup>15</sup>As do katidib da di Esteban no apopohen da saya am nabdis o katitiban no dangoy na akmay dangoy no anghel.

#### No defensa kano mensahe ni Esteban

**7** <sup>1</sup>“Oyod sa o vatahen daya a komapet dimo?” kwana no apohen da no papali di Esteban.

<sup>2</sup>Vatan sia ni Esteban, “Inyapoan kano kakakteh, adngeyen nio o vatahen koaya dinio. Kaychowa am napavoya o oyod a mato a Dios di Abraham a ama ta do kayan na pa do Mesopotamia manam kano nakatda na do Haran, <sup>3</sup>as nia o vinata na sia, ‘Komaro ka dia a machisiay dira do lipolipos mo sa as kangay mo do logar a pawnotan ko anti dimo.’ <sup>4</sup>Komnaro si Abraham do kavahayan daya no iCaldeo as kangay na a matda do Haran. Madiman si ama na am pirwahlen na a paydisen no Dios a mangay a matda do logar aya a tayto nio na a katdan. <sup>5</sup>Arava o tinoroh no Dios di Abraham a tana a aran dekey do logar aya a nipromisa no Dios dia a dira na kanira no tayatayabo na as abo pa kanaw o manganak ni Abraham. <sup>6</sup>Vinata pa no Dios dia ta no tayatayabo na sa am matda sa anti so apat a yatos so ka kawan do asa ka logar a di da kavahayan. As sira o taylogar so katdan daya am pakasisien da sira anti as kapakovot da sira. <sup>7</sup>Amna sira o tawotawo aya a maysarasaray dira am kastigoan ko sa,’ kwana no Dios. ‘An tayoka ya am makakaro sa anti o tayatayabo moaya dawri as kangay da dia a omdaday dana diaken.’ <sup>8</sup>As tapian di da a kawayakan da Abraham kanira no tayatayabo na o promisa aya no Dios am vinata no Dios di Abraham o kapatoli na kanira anti no tayatayabo na sa. Mawara o anak ni Abraham a si Isaac am pinatoli da do chawaho na a karaw. Si Isaac aya o ama anti ni Jacob as si Jacob aya o ama da anti no dose sawri a mahahakay a yaten so tayatayabo da.

<sup>9</sup>“As sira o onse saya a kamanganakan ni Jacob am chinaynanahet da o kakteh da a si Jose as nidakaw da do Egipto. Pero no Dios am navidin a machichasa sia, <sup>10</sup>as kalibri na sia do atavo a pinayparahanan na pandidiwan as katoroh na dia so kasolivan a pinakamia ni Faro a iya so Patol no Egipto. Dawa tinongdo na si Jose a gobernador do Egipto as kan apohen do palasio na. <sup>11</sup>Kwanasaw am maychapteng do atavo a kavahayan sa do Egipto as kan do Canaan as kaoyod na rakoh no kapakasiyasi no tawotawo. As sira o apoapo tawri do Canaan am arava o mavoya da a kanen. <sup>12</sup>As do nakadngey sia ni Jacob o kayan pa no mayis do Egipto am tinovoy na sa o kamanganakan na saya a apoapo ta a nia so nanoma a kangay da daw. <sup>13</sup>Do pidwa no nakangay da a manadiw am napasinchad si Jose dira do kakakteh na saya a nia so chinapanmoan sia ni Faro o familia ni Jose. <sup>14</sup>Paytovoyan narana nia ni Jose si ama na as kanira no lipolipos na sa. Papito poho kano dadima sa o nangay a matda do Egipto. <sup>15</sup>Nawri o kaparin no nakangay ni Jacob do Egipto a dawri so chinadimanan na as kanira no kamanganakan na sawri a sira so apoapo ta. <sup>16</sup>Amna nivovon sa atavo do logar do Sikem a sinadiw pa kaychowa no apo ni Jacob a si Abraham dira do kamanganakan ni Hamor.

<sup>17</sup>“As do kapaypasngen no tiempo a kapatongtong sia no Dios o promisa na di Abraham a kalibri na sira so tayatayabo na saya am naypaaro sa o tayatayabo naya do Egipto, <sup>18</sup>as kayan no nachitadi a

patol a di makasinchad si Jose. <sup>19</sup>Marahet o pinariparin no patol aya dira do apoapo ta saw. Niloko na sira as kapospos na so inyapoan saw a omvidin so kametdehan do katakayan a madiman. <sup>20</sup>Do niaya a tiempo o nakawara ni Moises as oyod ya a mavid a metdeh as tinayo da sia no inyapoan na do vahay da so tatdo a ka vohan, <sup>21</sup>amna do kwanasaw am ichaytayo da pava as navoya sia no mavakes aya a anak ni Faro as inahap na as kaparin na sia akmay romanes na anak. <sup>22</sup>Do kapayparakoh ni Moises am ninanawo ya do atavo a pananawan kano kasolivan da no iEgipto. As do atavo a vatahen kano parinyen na am mavoya o kaoyod na a rakoh kano mapia no pinangtoktoan na.

<sup>23</sup>“Do kakwarenta anyos ni Moises am nawara do aktokto na o kangay na a tomidib dira do kaydian na sawri a Israelita. <sup>24</sup>Amna mawara dira am navoya na o asa dira do kaydian na a tayto pakasisien no asa ka iEgipto. Nyeng na ipachidiman o kaydian naya as kadiman na so iEgipto awri. <sup>25</sup>Do vata ni Moises as sira o Israelita aya am ari da maintindi o kaiya no tinongdo aya no Dios a somidong sira a komaro do pandidiwan daya amna chinapatak dava ya. <sup>26</sup>Omonot a araw am mirwa a mangay dira. Mawara am tori sa o dadwa do kaydian na a Israelita a maydiman. Ichakey na sa paysondohen as dawa vinata na dira, ‘Kakakteh, maykaydian kamo asna ango ipaydiman nio.’ <sup>27</sup>Amna no tawo aya a marahet so pariparinyen am pinawadin na si Moises as kavata na sia, ‘Ta sino ka a omyokoyokod niamen as kano sino ka a mangay a omhosga diamen. <sup>28</sup>Ichakey mo paro yaken a dimanen akma so nakadiman mo so iEgipto aw kakoyab?’ <sup>29</sup>Do niaya aya a tinbay no tawo aya am nayayo si Moises as kangay na do marayi a logar a tawagan da so Midian. Navidin daw a matda as kapaychakovot na as dawri o chinawaran no dadwa a ka anak na a mahahakay.

<sup>30</sup>“Do nakarahan no apat a poho a ka kawan am nangay si Moises do desierto do asa ka tokon a tawagan da so Sinai. As do kayan naya daw am mian o nangay sia a asa ka anghel a mian do asa ka omnininyas a kayo. <sup>31</sup>Do nakavoya sia ya ni Moises am oyod a naychaknin. Naypasngen as do kapaypasngen nawri am nadngey na o liak no Dios a makavata sia, <sup>32</sup>‘Yaken o Dios no apoapo mo sa, Dios ni Abraham, ni Isaac kani Jacob.’ Namo si Moises as kapaychalayilayin na as katiban na pava o omnininyas aw a kayo. <sup>33</sup>‘Pakarohen mo o sandalyas mo, ta no tayto moaya a paytetnekan am masanto,’ kwana no Dios. <sup>34</sup>‘Navoya ko na o pakasisian da no tawo ko do Egipto as nadngey ko na o tanyis da. Dawa gomintin ako a omlibri sira as sichangoriaw am tovoyen koymo do Egipto,’ kwana no Dios.

<sup>35</sup>“Si Moises aya,” kwana ni Esteban, “a chinaskeh da no kaydian na sa a vatan da sia kaychowa so ‘Sino ka a omyokoyokod niamen as kano sino ka a mangay a omhosga diamen,’ am tinovoy no Dios a manyokoyokod



da kano omlibri sira do sidong no anghel awri do omnininyas ori a kayo. <sup>36</sup>As si Moises o napawnot sira do kakaro da do Egipto do aro a pinarin na a makakniknin do kayan da pa do Egipto as kan do kayan da do logar a abnekan so Red Sea as kan do desierto awri a chintaktasan da so apat a poho a ka kawan. <sup>37</sup>Si Moises a mismo o nakavata sia dira do apoapo ta sawri a Israelita o, 'Mian anti o asa do tayatayabo nio a tovoyen no Dios a mapawnonong sia dinio o chirin na akma so nakatovoy na diaken a kaydian nio a Israelita.' <sup>38</sup>Iya pa o pinachisisirinyan no anghel do kayan da kanira no apoapo ta saw do tokon no Sinai as kaiya no minrawat so panyokoyokoran a tinoroh no Dios diaten.

<sup>39</sup>"Amna chinakey dava anohdan no apoapo ta sawri si Moises, asna nawri o mian do aktokto da o kaparin no viay do Egipto. <sup>40</sup>Dawa nangay sa di Aaron a kakteh ni Moises as kavata da sia, 'Ipamarin mo yamen so kwinta dios a machirayay diamen, ta si Moises aya a napawnot diamen a komaro do Egipto am ichapatak namen pava an ango dana o namarin sia.' <sup>41</sup>As namarin sa so akmay dekey a baka as kapamista da as kapanangay da pa diaya so isakrifisio da sia. Oyod da nidaay kano ichakonswelo o pinarin aya no tanoro da. <sup>42</sup>Dawa pinaynolay na sa no Dios aran do kanianib da so vitohen kano vohan kano araw do kasoli na nira. No namarin aya am akma so vinata kaychowa no asa ka profeta:

'Inio a tawo no Israel, nandiman kamo so vinyay a itoroh nio do anianiven nio do kayan nio do desierto so apat a poho a ka kawan amna yaken ava o tinorohan nio nia. <sup>43</sup>Ta nawri o inonot nio a angayan nio a manganianib o tolda ni Moloc as kano vitohen ni Refan a nia sa so pinarin no tanoro nio. Dawa paypawawahan koynio do angayan nioaya, ta do viit na paw anti no Babilonia.'

<sup>44</sup>"No kabo ava no mapanakenakem sia dira do apoapo ta sirawri o Apo ta a Dios ta inononot da an dino angayan da do desierto awri o tolda a dadayan da so Dios a nia so pinarin do niyokoyokoran na nia ni Moises. <sup>45</sup>Madiman si Moises am tinadian ya ni Joshua a mapawnot sira so apoapo ta saw a manda do nakarapit darana so nipromisa awri a tana da. Nihomis da sa o tawotawo a adan a mian daw no apoapo ta sawri do sidong no Dios. As sinerbi da pa o tolda ori a manda do tiempo ni David. <sup>46</sup>Pinakamia no Dios si David as chinahoho na an akmay iya o mamarin so vahay a angangayan da no apoapo ta saw a omdaday so Dios. <sup>47</sup>Amna si David ava o pinaparinyan sia no Dios, ta no anak na a si Solomon. <sup>48</sup>Amna no mato a Dios am matda ava do vahay a pinarin no tawo, ta no vinata no Dios a pinatolas na no profeta kaychowa am:

<sup>49</sup>'No hanyit o trono ko as no tana am patakaran ko so kokod ko as ara paro maparin nio a patneken a yanan ko anmana paywayaman ko? <sup>50</sup>Arava o minarin so atavo do tana kan do tohos an dia voken a yaken.'

<sup>51</sup>"Inio," kwana ni Esteban dira do Judeo saya, "am makehnet o pangtoktoan nio kano panenngay nio so chirin no Dios a akma sira so

abo so Dios. As akma kamo pa so kaparin da no apoapo nio sirawri a maskeh a pawnoten no Masanto a Espirito. <sup>52</sup>Sino dira do profeta o di da pinakasiasi no apoapo nio sawri. Nidiman da sa o napapanmo no manam a kawara no tinovoy no Dios a iya so tayoka nio a otapan kano dimanen. <sup>53</sup>Inio o tinorohan da nia no angheles o panyokoyokoran no Dios am kayan pa no kadi nio a omonotan dia,” kwana ni Esteban.

### No nakadiman da si Esteban

<sup>54</sup>Nakadngey da sia ya no apopohen saya am oyod sa somnoli as kapaylangetngat da do soli da ni Esteban. <sup>55</sup>Amna si Esteban am do ipakapamarin no Masanto a Espirito am tomnangay as kavoya na so gloria no Dios as kano Naytawo a maytetnek do kawananan na sia. <sup>56</sup>Vatan sia ni Esteban, “Tiban nio. Tayto ko mavoya o hanyit a maywang. As si Jesus am tayto a tomnek do kawananan sia no Dios.” <sup>57</sup>Ipangyaw da no tawotawo aya as kaseseng da so tadinya da as kapayayo da a omdivon si Esteban as kahap da sia. <sup>58</sup>Chinano da do kavahayan ori as kagchid da sia no bato a manda do nakadiman na. As vinidin da o ayoayob da no napaaherahet aw si Esteban do asa ka mahakay a mayngaran so Saulo. <sup>59</sup>Do katayto da paya a gomchid sia am tomnawatawag si Esteban so, “Apo mo Jesus,” kwana, “rawaten mo na yaken.” <sup>60</sup>Domnogod as kapangyaw na nia a vatahen, “Apo, kastigoan mo sava do tayto daya a parinyen diaken.” Tayoka na ya vatahen am nadiman.

### No nakapakasiasi sira ni Saulo o nanganohed

**8** <sup>1</sup>As si Saulo am niaprobano na o nakadiman daya si Esteban, as do araw aw kanaw am somnitnan o kapakasiasi da sira so manganohed di Jesus do Jerusalem as naychawpit sa atavo do kavahayan no Judea kano Samaria as voyvoh dana sa o apostoles aya a navidin do Jerusalem. <sup>2</sup>Nivovon da si Esteban no kadwan sa a nanganohed a rakoh so kangsa kano katanyis. <sup>3</sup>Asna si Saulo am oyod a mahara o kapakasiasi na sira so omonot di Jesus as somindep do vahavahay as kahap na sira a mayalit mahahakay kano mavavakes a gorogoren a iyangay do kalaboso.

### No nakapananawo so chirin no Dios do Samaria

<sup>4</sup>As sira o naychawpit aya do matatarek a kavahayan am inangay da pawnonongen o komapet di Jesus. <sup>5</sup>Si Felipe a rarayay da am nangay do asa ka kavahayan do Samaria a mananawo nia o ka si Jesus no Cristo aya. <sup>6</sup>Aro sa o nanganohed di Jesus do nakadngey da so vinata naya as kan do nakavoya da so makakniknin sa a pinarin na. <sup>7</sup>Aran sira o mararahet a espirito a somindep do tawotawo am nangyangyaw sa as kakaro da. As natova sa o aro a mapiday as kano paralitiko. <sup>8</sup>Dawa mian o rakoh a kasoyosoyotan do kavahayan awri. <sup>9</sup>As mian daw si Simon a asa ka masolib a machanito a iya so pinaychaknin da no tawotawo sa do Samaria as do akmaya sia am nahap

na sa a manganohed do kaasa na a mato a tawo <sup>10</sup>o atawo a kaparin no tawo, ta do wata da as mian sia o ipakapamarin no Dios. <sup>11</sup>As do nayendes a tiempo am pinawnot na sa o tawotawo saya makayamot do pariparinyen na sa. <sup>12</sup>Pero do nakapananawo ni Felipe so Evangelio aya a komapet di Jesu Cristo kano paypatolan no Dios am aro sa o nanganohed di Jesus as kapabawtismo da. <sup>13</sup>Aran si Simon am nanganohed. As do nakatayoka da sia bawtismoan am nachivan di Felipe as do kavoya na so makakniknin sa a pariparinyen ni Felipe am naychaknin.

<sup>14</sup>As do nakadngey da sia no apostoles do Jerusalem o nakapanganohed da no tawotawo sa do Samaria am tinovoy da sa Pedro kani Juan daw. <sup>15</sup>Mawara sa daw am pinachahoahok da sa o nanganohed di Jesus tapian marisibi da o Masanto a Espirito. <sup>16</sup>Nabawtismo dana sa do ngaran ni Jesus o nanganohed saya pero di da pa risibi o Masanto aya Espirito. <sup>17</sup>As do nakapalapaw da so tanoro da dira no apostoles sawri am narawat da o Masanto a Espirito.

<sup>18</sup>As do nakavoya sia ni Simon o kawara dira no Espirito no Dios do pinalapawan da so tanoro da no apostoles saya am chinakey na sa torohan so kartos, <sup>19</sup>as kavata na sia, “Torohan nio pa yaken so ipakapamarin aya tapian an sino o palapawan ko so tanoro am marisibi na o Masanto a Espirito.” <sup>20</sup>Vatan sia ni Pedro, “Machirapas dimo a matemtem o kartos mo ta mian do aktokto mo o kaparin mo sia sadiwen o regalo aya no Dios. <sup>21</sup>Arava o parte mo do akmaya sia trabaho takwan marayi o tawol mo do Dios. <sup>22</sup>Ipanehseh mo na o marahet aya a niktokto mo as kapachahoahok mo do Dios, ta tarek na paymo a kapakaboan. <sup>23</sup>Ta tayto ko a mapanmo o kaynanahten mo kano nakawahod mo no gatos,” kwana ni Pedro. <sup>24</sup>“Ipachahoahok nio pa yaken tapian dia parin diaken o vinata moaya,” kwana ni Simon.

<sup>25</sup>Tayoka da Pedro kani Juan a mananawo so komapet di Jesus am nayvidi sa do Jerusalem as nananawo sa do aro sa kavahayan do Samaria do kapanahan da daw.

### No taga-Ethiopia a pinawnot ni Felipe di Jesus

<sup>26</sup>As nangay di Felipe o asa ka anghel no Dios as kavata na sia, “Mangay ka do rarahan awri a yapo do Jerusalem a mangwan do Gaza.” Niaya am rarahan do desierto. <sup>27,28</sup>Nangay si Felipe. Do rarahan aya am mian o asa ka mato a ofisial no Ethiopia a tesorero ya ni Candace a reyna no Ethiopia. Yapo o ofisial aya do Jerusalem a omanianib so Dios as mayvidi dana do kavahayan da. As do katayto na do kalesa naw am ari a maylir do libro ni profeta Isaias. <sup>29</sup>Vinata no Espirito no Dios di Felipe, “Maypasngen ka do kalesa aya as kararayay mo so tawo aya.” <sup>30</sup>Nayayo si Felipe as kapaypasngen na do ofisial aya. Nadngey na o liren naya do libro no profeta Isaias as ahsan na sia, “Ara mo a maintindi o liren moaya?” kwana ni Felipe. <sup>31</sup>“Omba, ta arava o omnanawo diaken,”

kwana no ofisial aya. Pinasakay na si Felipe as kapaydisna na sia do katanged naw. <sup>32</sup>As niaya o nakatolas aya a liren no tawo aya,

“Akma so karnero a machinolay do kadiman sia anmana no dekey a karnero a di maybaba an pakarohen o boboh na am nawri o kaparin na a di machisobna. <sup>33</sup>Pinamahbo da sia as arava o sinincharan da a anohed na, as ara paro makaparin sia pawnonongen o oyod aya marahet a dadakay da no tawotawo saya? Aran abo gatos na am nidiman da sia.”

<sup>34</sup>Vatan sia no ofisial aya, “Ivahey mo pa diaken an sino o pangononongan naya no profeta aya. No karakohan na anmana matarek.”

<sup>35</sup>Ninanawo ni Felipe o ofisial aya do nilir naya a Evanghelio no profeta aya a komapet di Jesus. <sup>36</sup>Kwanasaw do kapanahan da do masngen do danom am vinata sia no ofisial aya, “Tiya o danom as maparin paroava an bawtismoan mo na yaken?” <sup>37</sup><sup>c</sup>

<sup>38</sup>Pinaynehah no ofisial o sakayan naya as kangay da dadwa do danom awri as kabawtismo na di Felipe. <sup>39</sup>As do nakakaro da do danom awri am inahap no Espirito no Dios si Felipe as katod narana abo as kadi narana nakavoyan sia no ofisial aya. As oyod a masoyot do kasavat naranawri. <sup>40</sup>As si Felipe am nawara dana do kavahayan no Asoto as kapananawo na so Evanghelio aya do atavo sa a kavahayan a pinanahanan na nanda do nakapakarapit na do Cesarea.

### No nakatawag dia no Dios si Saulo

**9** <sup>1</sup>As si Saulo a nawri so chitahen o kapakasiasi kano kadiman na sira so omonot sa di Jesus am nangay do apohen da no papali, <sup>2</sup>a mangahes so tolas a iyangay na do ofisialis sa do sinagoga sa do Damasco a nia so ayet na a omaresto so aran sino a tawo a manganohed di Jesus, mahakay anmana mavakes, a iyangay a ipakalaboso do Jerusalem.

<sup>3</sup>As do kayan na do rarahan a masngen dana do Damasco am naychehat o kayan no rial a yapo do hanyit do yanan naya. <sup>4</sup>Nyeng a maysasakeb si Saulo as kapakadngey na so liak a makavata sia, “Saulo, Saulo, ango pakasisian moaya diaken.” <sup>5</sup>“Sino ka, mo Apo,” kwana ni Saulo. “Yaken si Jesus,” kwana no liak aya. “Yaken o tayto moaya a pakasisien. <sup>6</sup>Asna tomnek ka as kangay mo do kavahayan aya, ta ipapanmo anti dimo daw o ichakey ko a ipaparin dimo,” kwana no liak awri. <sup>7</sup>As no rarayay na sa ni Saulo am oyod sa namo. Nakapayliliak sava ta nadngey da o liak awri am navoya dava an sino o nayliliak aw. <sup>8</sup>Tominek si Saulo as kapangolirat na am arava o navoya na ta navota.

<sup>c</sup> 8:37 Do kadwan sa a manuscript am mian pa o. (37) Tinbay ni Felipe, “Maparin an oyod o kapanganohed mo na di Jesus.” “Manganohed ako na do ka si Jesu Cristo na no Manganak no Dios,” kwana.

As nikaday darana sia a iyangay do Damasco. <sup>9</sup>Nakavoya ava as kominan ava kano mininom ava so tatdo a karaw.

<sup>10</sup>Mian do Damasco aya o tawo a nanganohed dana di Jesus a si Ananias. As do asa ka vision am nasisirin sia ni Jesus. “Ananias,” kwana. “Ango ichahoho mo diaken mo Apo,” kwana ni Ananias. <sup>11</sup>“Mangay ka do vatan daya so Matalineng a Rarahan as kachita mo so asa a ka iTarso a si Saulo a tayto a maydasal do vahay ni Judas. <sup>12</sup>Pinapanmo ko na sia do asa ka vision o kawara mo a mapalapaw so tanoro mo sia tapian makavoya dana,” kwana ni Jesus. <sup>13</sup>“Oon, amna nadngey ko na o kapanghavas no pariparinynen na dira do tawotawo mo sa do Jerusalem, <sup>14</sup>as mian o permiso na a yapo do maato sa a papali do kaparin na diamen a arestohen a atavo a tawo a nanganohed dimo do Damasco aya.” <sup>15</sup>Amna vinata ni Jesus, “Mangay ka as kaparin mo so vatahen koaya dimo, ta si Saulo aya am pinidi ko a mayserbi diaken a mapapanmo no chirin ko dira do Hentil kan dira do patol sa kan dinio a taytayabo ni Israel. <sup>16</sup>As ipapanmo ko sia o kaaro no pakasisian na anti a makayamot do kawnot na diaken,” kwana ni Jesus.

<sup>17</sup>Dawa nangay si Ananias do vahay ni Judas as kapalapaw na so tanoro na di Saulo as kavata na sia, “Kakteh mo Saulo, tinovoy ako no Apo ta a si Jesus a iya so navayat mo do rarahan ori do kapangwan mo dia. Tinovoy na yaken tapian mirwa ka na makavoya as karisibi mo so Masanto a Espirito a iya so maynolay dimo,” kwana ni Ananias. <sup>18</sup>As nanyeng a manalasal o akmay isis a yapo do mata ni Saulo as kapakavoya narana. Karahan na naw am nibawtismoan da sia. <sup>19</sup>Kominan as naypayet o karakohan na.

### No nanoma a kapananawo ni Saulo

Navidividin pa si Saulo do Damasco dira do manganohed sa di Jesus. <sup>20</sup>As nyeng a somitnan a mangangay do sinagoga da no Judeo a mapawnonong sia o ka si Jesus no Manganak no Dios. <sup>21</sup>Naychaknin sa do nakadngey da sia as kavata da sia, “Niaya paroava o napakasiya so tawotawo sa ni Jesus do Jerusalem? As nangay paroava ya dia a mangaresto so iyangay na dira do maato sa a papali?”

<sup>22</sup>As naypangdet si Saulo a mananawo as kapaypangay no kasolivan na a mapawnonong sia o ka si Jesus no Cristo as arava dira do Judeo sawri do Damasco o nakatbay sia.

<sup>23</sup>Makarahan o pira karaw am chinakey da dimanen si Saulo no Judeo sawri as pinaypapanmoan da an maypango o kadiman da sia. <sup>24</sup>As nayfermi da sia a tayayanan do ahbetan aw no kavahayan ori do Damasco tapian dimanen da amna natanggal ya ni Saulo. <sup>25</sup>Dawa do asa ka mahep am pinangay da sia no rarayay na do rakoh a alat as kawlot da sia a pagtinyen do dichod no makarang a atoy no kavahayan ori.

### No nakangay ni Saulo dira do nanganohed sa di Jesus do Jerusalem

<sup>26</sup>Nangay si Saulo do Jerusalem as kakey na a machisasa dira do manganohed di Jesus amna chinamo da sia, ta do vata da as ari pa

di manganohed di Jesus. <sup>27</sup>Amna pinachivan na sia ni Bernabe as kapasinchad na sia dira do apostoles sirawri. Vinahey na o nakapavoya ni Jesus di Saulo do rarahan as kano nakasisirin na sia ni Jesus. Vinahey na pa o angdet ni Saulo do nakapananawo na so komapet di Jesus do Damasco. <sup>28</sup>As navidin pa si Saulo do Jerusalem a machasa do pariparinyen da no manganohed sawri daw. <sup>29</sup>Oyod a mangdet a mananawo as kapachidibati na dira do Judeo sawri daw a maychirin so Griego. As makayamot dia am chinakey da sia a dimanen no pinachidibatian na saya. <sup>30</sup>As do nakapanmo da sia ya no kakakteh na sawri di Jesus am inangay da sia do Cesarea as katovoy da sia do kavahayan na do Tarso.

<sup>31</sup>As do tiempo kanaw am ara pava o pinayparahanan da a pakasisian no nanganohed dana sa di Jesus do Judea, Galilea kan do Samaria as nappahni o kapanganohed da as kapaypaaro da a makayamot do sidong dira no Masanto a Espirito as mavoya do kaparin no viay da o kawnot da do Dios.

### No milagro ni Pedro do Lida kan do Jopa

<sup>32</sup>As si Pedro am nangay a ombisita sira so nanganohed sa di Jesus do aro sa a kavahayan as asa karaw am nangay dira do tawotawo sa no Dios do Lida. <sup>33</sup>Navoya na daw si Eneas a asa ka mahakay a paralitiko as di pa nakapayvangan so wawaho dana a ka kawan. <sup>34</sup>“Eneas,” kwana ni Pedro, “mayvangan ka na as kahon mo so apin mo ta nitova ka na ni Jesu Cristo.” As nanyeng a mayvangan. <sup>35</sup>Navoya da atavo no tawotawo do Lida kan do Saron o nakapakayam naranaya as nanganohed sa di Jesus.

<sup>36</sup>As do Jopa am mian o asa ka mavakes a mayngaran so Tabita as do chirin no Griego am Dorcas a mayinmonmoan pa so agsa. Aro o mapia a pariparinyen na as kano rakoh o kasisien na. <sup>37</sup>As do kayan ni Pedro do Lida am naganit si Tabita as kadiman na. Ninamonamo da o karakohan naya as kangay da nia do tohos do asa ka kwarto no vahay na. <sup>38</sup>As do kasngen no Lida do Jopa am pinanoyotoyonan da si Pedro. “Mangay ka pa kono an maparin do Jopa so makalo,” kon da no tinovoy da saw. <sup>39</sup>Nachivan dira si Pedro a mangay do Jopa as mawara sa daw am inangay da sia do yanan no nadiman ori as sira o bida ori am maychatanyitanyis sa as kadivon da si Pedro a mapavoya nia sia o laylay dawri a nihneb ni Tabita do kaviay na pa. <sup>40</sup>Pinahbet na sa atavo ni Pedro as kadogod na a machahoahok. Tayoka ya am tominek as kasalap na so karakohan ori ni Tabita as kavata na sia, “Tabita, mayvangan ka.” Nayvotideng si Tabita as do nakavoya na si Pedro am nayvangan as kapaydisna na. <sup>41</sup>As nipondanan ni Pedro o tanoro na as kasidong na sia a maytetnek as katawag na dira do bida sawri kano kadwan pa sa a manganohed di Jesus as navoya da o nakapirwa na a maviay ni

Tabita. <sup>42</sup>As nadngey da no tawotawo do Jopa o naparin aya as aro sa o nanganohed di Jesus. <sup>43</sup>Navidin pa daw si Pedro as natda do vahay ni Simon a asa ka maychodikodit.

### No vision sa dira da Pedro kani Cornelio

**10** <sup>1</sup>Mian do Cesarea o asa ka sentorio no Roma a mayngaran so Cornelio a apohen no asa yatos a ka sinjalo no Italia. <sup>2</sup>Si Cornelio aya kanira atavo do vahay na am madiodiosen sa as kano oyod a masisien si Cornelio as kafermi na a maydasal do Dios. <sup>3</sup>Asa ka makoyab am nawara o anghel no Dios di Cornelio do asa ka vision. “Cornelio,” kwana. <sup>4</sup>Tod a mangolirat si Cornelio do kamo na as kavata na sia, “Ango ichakey mo mo Apo.” Vatan sia no anghel aya, “Fermi na a manakem no Dios o kasisien mo as kadngey na so dasal mo. <sup>5</sup>Ipahap mo sichangoriaw si Simon a mayngaran pa so Pedro a tayto do Jopa, <sup>6</sup>a matda do vahay ni Simon a asa ka maychodikodit. No vahay na am masngen do kanayan.” <sup>7</sup>Nawri o vinata no anghel aya as kakaro narana. Kakaro na am tinawagan ni Cornelio o dadwa dira do pachirawatan na as kano asa do sinjalo na a madiodiosen. <sup>8</sup>As tayoka na a ivahey dira o atavo awri a vinata no anghel am tinovoy na sa do Jopa.

<sup>9</sup>Do maraw do omonot danawri araw do kasngen darana makarapit am nangay si Pedro do pasalawsawan do tohos no katdan na a machahoahok. <sup>10</sup>Kwanasaw am napteng si Pedro as do katayto da paya a manotong am mian o pinavoya na dia no Dios a asa ka vision. <sup>11</sup>Navoya na o hanyit a maywang as kayan no akmay rakoh a ayob a makedked do apat a aroywan a maypagtin. <sup>12</sup>No minyan no ayob aya am matatarek sa a vinyay, boday kano manomanok. <sup>13</sup>As nadngey ni Pedro o liak a makavata sia, “Mayvangan ka na mo Pedro as kapandiman mo as kakan mo.” <sup>14</sup>Amna no tinbay ni Pedro am, “Omba mo Apo, ta komnan ako pava so akmaya sia, ta dagen sa ya do onotan namen,” kwana. <sup>15</sup>Pirwa no liak awri a makavata sia, “Vatahen moava o kadi na mayanongan no kakan sia an vatahen no Dios o kaparin na a kanen.” <sup>16</sup>Naypitdo a maparin ya as kapayvidi narana do hanyit no ayob ori.

<sup>17</sup>Do kaktokto pa nia ni Pedro an ango inmonmoan na nia am nawara sa o tawo sawri a tinovoy ni Cornelio do vahay aya a katdan ni Pedro. <sup>18</sup>Tomnawag sa, “Diaya paro o katdan ni Simon a tawagan so Pedro?” <sup>19,20</sup>Machirayay do katayto na paya a komtokto no inmonmoan no vision ori am vinata dia no Espirito no Dios, “Gomtin ka na ta tayto sa o komita dimo a tatdo a ka tawo. Mamo kava a machivan dira ta yaken o tomnovoy aya sira,” kwana. <sup>21</sup>Igtin ni Pedro as kavata na sia, “Yaken o chitahen nioaya. Ango ichakey nio.” <sup>22</sup>“Tinovoy na yamen ni Sentorio Cornelio,” kon da, “ta nangay sia o anghel no Dios a makavata sia o kapatawag nimo a mangay sia tapian madngey na pa o vatahen mo. Si

Cornelio aya am madiodiosen as kapia no dadakay na as ipakamia sia no kapayengay mo sa a Judeo,” kon da. <sup>23</sup>Pinasdep na sa ni Pedro as kaysan darana dawri.

Do omonot aw araw am nachivan dana dira si Pedro as kanira no kadwan a kakakteh di Jesus do Jopa. <sup>24</sup>Nawara sa do Cesarea do omonot danaw araw. Mian dana sa a mananaya sa Cornelio kano lipolipos na sa kano kaychayvan na sa a niinbitan na. <sup>25</sup>Somdep si Pedro am vinayat ni Cornelio as kadogod na do salapan na. <sup>26</sup>Nyeng na a patneken ni Pedro as kavata na sia, “Tomnek ka ta kapalit mo yaken a tawo.” <sup>27</sup>As do kapaysisirin da Pedro kani Cornelio do kasdep dawri do vahay aw am navoya ni Pedro o kaaro da no tawotawo do sahad aw. <sup>28</sup>No vinata ni Pedro am, “Mapanmo nio am piahen ava no onotan namen a Judeo o kangay namen dinio a dia Judeo a maybisita amna pinapanmo diaken no Dios kakoyab do asa ka vision o kadi ko a mangatatadkan so tawo. <sup>29</sup>Dawa do nakapatawag nio niaken am nangay ako dia a abo so kapasadisadit sia as ichakey ko ichapatak ango pinatawagan moaya niaken,” kwana.

<sup>30</sup>Vinata ni Cornelio, “Apat dana a karaw o nakarahan do akmaya sia a oras do kayan ko a maydasal o nakapaychehat na a mawara no asa ka tawo a maknyay so laylay. Naytetnek do salapan ko, <sup>31</sup>as kavata na sia, ‘Cornelio, nadngey no Dios o dasal mo as kanakem na so kasisien mo. <sup>32</sup>Sichangoriaw am ipatawag mo do Jopa o asa ka tawo a mayngaran so Simon a tawagan so Pedro a tayto matda da Simon a asa ka maychodikodit do vahay da a masngen do kanayan,’ kwana no anghel aw. <sup>33</sup>Dawa nanyeng koymo a ipatawag as mapia ta tayto ka nakangay dia. Tayto ta dia do salapan no Dios a domngey so vatahen mo a maypakwan do Dios,” kwana ni Cornelio di Pedro.

#### No mensahe ni Pedro dira da Cornelio

<sup>34</sup>Ipayliliak ni Pedro. “Makayamot do vision kori am tayto ko mapanmo o kadi na mangatatadkan no Dios so tawotawo, <sup>35</sup>ta ichaddaw na o atavo a tawotawo a sominchad sia as napia so pariparinyen aran dino o pinakayapoan da a kavahayan. <sup>36</sup>Mapanmo nio o pinapanmo no Dios diamen a Israelita a Evangelio no kapavidi diaten no Dios a makayamot di Jesu Cristo, ta si Cristo o Apo no atavo a tawotawo. <sup>37,38</sup>Mapanmo nio na sigoro o pinariparin ni Jesus a iNazareth do provinsia no Galilea kan do Judea do nakarahan no nakapanbawtismo ni Juan so tawotawo. As mapanmo nio na ta tinoroh no Dios di Jesus o Masanto a Espirito as kano ipakapamarin na as kangay na do aran dino a mamarin so mapia as katova na sira so pakasisien ni Satanas takwan mian sia o ipakapamarin no Dios. <sup>39</sup>Navoya namen a apostoles o pinarin na sawri do Jerusalem as kan do atavo sa kavahayan do Judea amna



alit na no nakadiman da sia do nakapapasek da sia do kros. <sup>40</sup>Amna do ichatdo na karaw am pinirwa na sia viayen no Dios as kapavoya na sia diamen. <sup>41</sup>Naytavo ava o tawo a makavoya sia ta moyvoh kami a pinidi no Dios a mapapanmo nia takwan nasa kami a koman kano ominon do nakarahan dana no nakapirwa na a maviay. <sup>42</sup>As yamen o niyokoyokod na a mangay a mapapanmo nia do tawotawo o ka si Jesus no tinongdo no Dios a omhosga do maviay kano nadiman dana. <sup>43</sup>Atavo sa o profeta kaychowa am napatolas sa so komapet di Jesus a mapapanmo nia ta an sino o manganohed di Jesus am pakaboan na o atavo a gatogatos na a makayamot do ipakapamarin ni Jesus,” kwana ni Pedro da Cornelio.

#### No nanoma a karawat da sia no Hentil o Masanto a Espirito

<sup>44</sup>Do katori na paw a mangononong ni Pedro am nawara o Masanto a Espirito dira do nakadngey aw sia, <sup>45</sup>as chinaknin da no rarayay sa ni Pedro a Judeo a yapo do Jopa o nakatoroh aya no Dios no Masanto a Espirito a aran dira do Hentil. <sup>46</sup>Nadngey da sa a maychirin so matatarek a chirin as kadaday da so Dios. As vinata ni Pedro, <sup>47</sup>“Tayto dana dira o Masanto a Espirito a akma so katayto narana diaten, dawa maparin tava a vadawen o kabawtismo sira.” <sup>48</sup>Vatan narana sia ni Pedro o kabawtismo sira do ngaran ni Jesu Cristo. Tayoka ya am niinbitan da si Pedro a mavidividin pa dira.

#### No testimonio ni Pedro do Jerusalem a komapet dirada Cornelio

**11** <sup>1</sup>As sira o apostoles kanira no kadwan a kakakteh di Jesus do Judea am nadngey da o nakarisibi darana sia no Hentil o chirin no Dios as kapanganohed da. <sup>2</sup>Dawa do nakawara ni Pedro do Jerusalem am sira o Judeo a manganohed di Jesus a oyod a maistrikto do kawnot do onotan sa am nisobna da si Pedro as kavata da sia dia, <sup>3</sup>“Ango iyangay mo dira do dia Judeo as ango pachakan moaya dira.” <sup>4</sup>Amna pinakapia ni Pedro a ivahey dira an ango o namarin ori a makayapo do sitnanan na. <sup>5</sup>Vinata na, “Mian ako do Jopa a machahoahok do kayan no namarin. Mian o pinavoya diaken no Dios a vision. Nakavoya ako so akmay rakoh a ayob a akmay mian so mapadpet sia do apat aw a aroywan na a maypagtin diaken a yapo do hanyit. <sup>6</sup>Tiban ko so kapiahen am mian sa do ayob aya o matatarek a vinyay, boday kano manomanok. <sup>7</sup>As kadngey ko so liak a makavata sia, ‘Mayvangon ka na mo Pedro as kapandiman mo so kanen mo.’ <sup>8</sup>Amna no tinbay ko am, ‘Omba mo Apo, ta kominan ako pava so akmaya sia, ta dagen ya do onotan namen,’ kon ko. <sup>9</sup>Pirwa no liak aw a makavata sia, ‘Vatahen moava o kadi na a mayanongan no kakan sia an vatahen no Dios o kaparin na a kanen.’ <sup>10</sup>Naypitdo a maparin ya as kapayvidi narana do hanyit no ayob aw. <sup>11</sup>Tomohos o ayob aw am nachirayay o nakawara

da no tatdo a ka tawo a tinovoy da sa diaken a yapo do Cesarea. <sup>12</sup>As vinata diaken no Espirito no Dios o kadi ko hamoan a machivan dira. Nachivan sa diamen o anem saya a rarayay ta dia as kangay namen do vahay naya ni Cornelio. <sup>13</sup>Vinahey na diamen o nakangay sia no asa ka anghel do vahay na a omyokoyokod nia do kapatawag na niaken do Jopa, <sup>14</sup>ta yaken o mapapanmo nia dira o komapet do kalibrian da atavo do familia na. <sup>15</sup>Kasitnan ko a mangononong am nawara dira o Masanto a Espirito a akma so nakawara na diaten kaychowa do nanoma awri a nakarawat ta sia. <sup>16</sup>As nanakem ko o nakavata na sia no Apo ta a si Jesus kaychowa, ‘Nibawtismoan naynio no danom ni Juan as bawtismoan kamo anti no Masanto a Espirito.’ <sup>17</sup>As makayamot do nakatoroh no Dios so Espirito na dira do di aya Judeo akma so nakatoroh naya sia diaten kaychowa do nakapanganohed ta do Apo ta a si Jesu Cristo am sino ako paro a somobna so Dios.” <sup>18</sup>Kadngey da sia ya am ara pava o mavavata da. Nidaday da o Dios as kavata da sia, “Aran sira sawen o Hentil am tinorohan sa no Dios so privilihio a manehseh no gatos da tapian marawat da o viay a abo so pandan.”

#### No nanoma sa a tawagan so Cristiano

<sup>19</sup>Naychawpiti sa o omonot sawri di Jesus a makayamot do kapakasiasi dira do nakarahan no nakadiman da si Esteban. Nakarapiti sa o kadwan do Fenecia as kan do tana no Cipro kan do kawahayan a Antioch do provinsia do Syria. Amna voyvoh sa o kapayengay da a Judeo o pinawnonongan da so komapet aya di Jesus. <sup>20</sup>Asna no kadwan sa a omonot di Jesus a iCipro kan iCyrene am nangay sa do Antioch. As sira pa o Hentil o pinawnonongan da so komapet do Apo ta a si Jesus. <sup>21</sup>Makayamot do kayan na dira no ipakapamarin no Dios am aro sa o nanganohed di Jesus do nakadngey da so komapet aya sia as kawnot da dia. <sup>22</sup>Do nakadngey da sia ya no mian do timban do Jerusalem am tinovoy da si Bernabe do Antioch. <sup>23</sup>Mawara daw am oyod a masoyot si Bernabe do kavoya na so ipakapamarin no Dios do viay da no iAntioch saya. Vinata na dira o kapakahni da so kapanganohed da di Jesus aran ango o maparin. <sup>24</sup>Si Bernabe aya am oyod a mapia o dadakay na as no Masanto a Espirito o maynolay do viay na. Mahni o saray na as do kayan naya daw am aro sa o nakarapa dira do manganohed aya.

<sup>25</sup>Kwanasaw am nangay si Bernabe do Tarso a komita si Saulo. <sup>26</sup>Kavoya na sia am pinachivan na do Antioch. As do sinahad no asa ka kawan am mian sa dira do manganohed dana saya as kaaro no ninanawo da. As sira o nanganohed saya di Jesus do Antioch am sira o nanoma a tawagan so Cristiano.

<sup>27</sup>As do kayan da pa da Bernabe kani Saulo do Antioch am nawara sa o profeta a yapo do Jerusalem. <sup>28</sup>Asa dira am si Agabo as naypisa do

kavayavayat da am tominek as do ipakapamarin no Espirito no Dios am vinahey na o kawara anti no kapaychapteng no atavo. Tomnohod ya do ka si Claudio no emperador do Roma. <sup>29</sup>Dawa pinaypapanmoan da no manganohed sa di Jesus do Antioc o kaparara da so sidong dira do kakakteh da sa do Judea. Tomnoroh sa so maparin da a itoroh. <sup>30</sup>As pinarara da da Bernabe kani Saulo o kartos aya a itoroh dira do adngedngeyen daw no timban do Jerusalem.

### No nakapavolaw sia no anghel si Pedro do kalaboso

**12** <sup>1</sup>Do niaya a tiempo am somnitnan si Patol Herodes a mapakasiyasi kano omtetek so kadwan sa a membro no timban<sup>d</sup> do Jerusalem aya. <sup>2</sup>Pinadiman na no espada si Santiago a kakteh ni Juan. <sup>3</sup>As do nakavoya na sia ni Herodes o nakakonswelo da nia no Judeo saya am pinaaresto na pa si Pedro. Maparin ya am tiempo no fiesta no kakan so tinapay a abo so libadora. <sup>4</sup>Pinakalaboso na si Pedro as kapagwardia na nia do apat a ka gropo no gwardia a minted a tayepat so tawo a mavoavohod a maygwardia. Chinakey ni Herodes o kasentensia na sia a dimanen do kavoyan da sia no tawotawo an makarahan dana o fiesta daya no Paskwa. <sup>5</sup>As do kayan ni Pedro do kalaboso am pinawyod da sia a ipachahoahok no timban aya.

<sup>6</sup>Do mahep aw a manam kano kahbet nia ni Herodes si Pedro a hosgan kano dimanen do kavoyan da sia no tawotawo am nakaycheh si Pedro a payvitan da no dadwa a ka gwardia. Makedked no dadwa a ka kadena as kayan da no maygwardia do ahbetan aw do priso. <sup>7</sup>Amna naychehat a mawara o anghel no Dios a tomnek do yanan naya as kayan no sehdang do priso aya. Hojihojian sia no anghel o pakoh aya ni Pedro as kayokay na sia a makavata sia, “Makalisto ka a mayvangon.” As nanyeng a gomtos o kadena saya a mian do tanoro ni Pedro. <sup>8</sup>Vatan sia no anghel aya, “Maylaylay ka na as kapangay mo na so sandalyas mo.” Pinarin ya ni Pedro. Tayoka ya am vinata no anghel aya, “Maytangbali ka as kapachivan mo na diaken.” <sup>9</sup>Minonot si Pedro sia as kahbet da do priso aya amna chinapatak nava ni Pedro an oyod o parinyen aw no anghel aya ta vata na as asa ya ka vision. <sup>10</sup>Nihavasan da o manomaw a istasion da no gwardia as kano ichadadwaw no istasion. Makarahan ya am makarapit sa do pantaw aya no priso a machimangket do kavahayan. Tod a maywang o pantaw aya as kahbet da a mangwan dana do rarahan. Do kayan daranaya do rarahan aya am naychehat a mabo o anghel aya. <sup>11</sup>As kapatakan narana nia ni Pedro o naporin aw. Vatan na sia, “Sichangoriaw am ichapatak ko na o kaoyod na! Tinovoy no Dios o anghel aya a omliibri diaken di Herodes as kan do atavo a ichakey da a parinyen diaken no Judeo saya.”

<sup>d</sup> 12:1 No chirin aya dia timban am asa ava a ka vahay asna tawotawo sa ya ni Jesus.

<sup>12</sup>Kapatak na nia o kaoyod no nakapakavolaw naya am nangay do vahay ni Maria a ina ni Juan Marcos. Mian sa o aro a tawotawo a navayavayat daw a machahoahok nia, <sup>13</sup>as do nakapanogtog ni Pedro am nangay do pantaw si Roda a asa ka pachirawatan da. <sup>14</sup>Nasinchad na o liak ni Pedro asna do nakasoyot na am arava do aktokto na o kapanyiwang na nia asna no nakapayayo na a mayvidi do sahad a omvahey nia o katori ni Pedro do gagan. <sup>15</sup>“Naychawaw ka!” kon da. Amna pirwahan a vatahen no mavakes aya o kaoyod na. As vatan da sia, “Anghel nawri sigoro.” <sup>16</sup>Navidin a manogtog si Pedro as manyiwang sa am oyod sa naychaknin do nakavoya da sia! <sup>17</sup>Nisinyasan na sa do kapakadomi da as kavahey na nia o nakapavolaw sia no Dios do kalaboso. “Ivahey nio pa da Santiago as kano kadwan a kakakteh ta,” kwana as kakaro narana.

<sup>18</sup>Mavekhas dana am oyod sa mavakel o gwardia saya ta ichapatak dava an dino yanan ni Pedro. <sup>19</sup>Vatan na sia ni Herodes o kachita da sia amna mavoya dava. Paskaskaran na nira o gwardia saya as kavata na so kadiman sira. Makarahan dana ya am nangay si Herodes do Cesarea ta mian kanaw do Judea as kavidin na daw.

#### No nakadiman ni Patol a Herodes

<sup>20</sup>Si Herodes aya am oyod na sa a ichaket o tawotawo do Tiro as kan do Sidon. Makayamot dia am nikaykayvan da no tawotawo saya si Blasto a mayordomo ni Herodes tapian sidongen na sira as kangay darana a maytavo do patol a mapakakabo takwan no pakayapoan no kanen no kavahayan daya am do kavahayan ni Herodes. <sup>21</sup>Do asa ka napesek a araw am inonay ni Herodes o laylay na do kapatol na as kapaydisna na do trono na as kapaydiskorso na dira do tawotawo sawri. <sup>22</sup>“Tawo ava o mayliliak aya ta asa ya ka dios!” kwana no ipangyangyaw da no tawo do kadngey da sia. <sup>23</sup>Nanyeng a kastigoan no anghel no Dios si Herodes takwan inahap na o logar a kadaday so Dios no tawotawo. Nawhed o karakohan na manda do kadiman na.

<sup>24</sup>Naypaaro o narapit no chirin no Dios as kapaypaaro da no manganohed.

<sup>25</sup>Tayoka da Bernabe kani Saulo o trabaho da am nayvidi sa a yapo do Jerusalem<sup>e</sup> as pinachivan da si Juan Marcos.

#### No nakapidi da Bernabe kani Saulo a tovoyen a mapawnonong so chirin no Dios do matatarek sa a kavahayan

**13** <sup>1</sup>As do timban do Antioc am mian sa o profeta kano mananawo a sa Bernabe kani Simeon a tawagan da so Negro as kani Lucio

<sup>e</sup> 12:25 Do kadwan sa a manuscript am: nayvidi sa do Jerusalem.

a iCyrene kani Saulo as kani Manaen a kaktehen no manyokoyokod a si Herodes. <sup>2</sup>Asa karaw do kadaday da so Dios as kano kapay-ayono da am vinata dira no Masanto a Espirito o kapidi da sa Bernabe kani Saulo a omparin so trabaho a tinawatawagan nawri dira. <sup>3</sup>Nakarahan o kapay-ayono kano kapachahoahok da am pinalapaw da o tanoro da dira da Bernabe kani Saulo as kapadinaw darana sira.

#### No kavoyan so ipakapamarin no chirin no Dios do Cipro

<sup>4</sup>Tinovoy sa no Masanto a Espirito sa Bernabe kani Saulo do Seleucia as kasakay da daw do bapor a mangay do tana no Cipro. <sup>5</sup>Mawara sa do Salamis am pinawnonong da o chirin no Dios do sinagoga da sa no Judeo. Nachivan dira si Juan Marcos a kasidong da.

<sup>6</sup>Nidivon da o kavahayan sawri do Cipro a manda do Pafos a diaya so chinasincharan da so asa ka Judeo a si Bar-Jesus a kadakaday a profeta as machanito. <sup>7</sup>Kayvan ya no gobernador da do Cipro aya a si Sergio Paulo a asa ka masolib a tawo. Tinawagan na sa Bernabe kani Saulo ta ichakey na a adngeyen o chirin no Dios, <sup>8</sup>amna nidistorbo na sa no machanito aya a ngaranan pa so Elimas do chirin da no Griego, ta ichakey nava o kapanganohed no gobernador aya. <sup>9</sup>As si Saulo a tawagan pa so Pablo am do ipakapamarin no Masanto a Espirito am nisahsahan na o machanito aya, <sup>10</sup>as kavata na sia, “Imo a anak ni Satanas, kontra ka no atavo a mapia! Mangotap ka as karahet no pariparinyen mo. Omhes ka paroava a mapayvadichid so nanawo no Dios? <sup>11</sup>Sichangoriaw am parinyen naymo no Dios a mavota. Makavoya kava anti so mayendes a tiempo.” Nyeng a masari o kapakavoya na as kavota narana. Panita narana so komaday sia. <sup>12</sup>Nanganohed o gobernador aya do nakavoya na so naparin aya as kaoyod na a naychaknin do ipakapamarin aya no nanawo no Dios.

#### Do Antioc do provinsia no Pisidia

<sup>13</sup>Somnakay sa Pablo kano rarayay na saya do bapor do Pafos as kangay da do Perga do provinsia no Pamfilia. Makarapit sa daw am chinaroan sa ni Juan as kapayvidi na do Jerusalem. <sup>14</sup>Nangay pa sa Bernabe kani Pablo do Antioc do provinsia no Pisidia. Do araw no kapaynaynehah am nangay sa do sinagoga as kapaydisna da. <sup>15</sup>Kapakarahan no kalir da so pinatolas da Moises kanira no profeta sa am pinatawag da sa Pablo no apopohen no kakpekpehan aya as kavata da sia dira, “Kakakteh, an mian o ichakey nio a inanawo diamen am ipapanmo nio diamen,” kon da.

<sup>16</sup>Tominek si Pablo as kasinyas na dira do tawotawo aya do kapaysilensio da as kavata na sia, “Inio a kaydian a Israelita kaninio atavo a omanianib so Dios, adngeyen nio yaken,” kwana. <sup>17</sup>“No Dios ta a tayatayabo ni Israel am pinidi na sa o apoapo ta sawri a tawotawo

na as do kayan da pa do di da a kavahayan a Egipto am pinaypaaro na sa as kwanasaw am makayamot do rakoh a ipakapamarin na am pinawnot na sa a komaro daw. <sup>18</sup>As do apat a poho a ka kawan am pinaypasinsian sa no Dios do kayan daya do desierto. <sup>19</sup>Mawara dana sa do Canaan am nahomis da sa do ipakapamarin no Dios o papito so ka nasiones a matda daw as nawri o nakatoroh nia no Dios do apoapo ta sa o nipromisa naya a tana do nakarahan no apat a yatos kano dadima poho (450) a ka kawan. <sup>20</sup>Nakarahan na naw am tinorohan sa no Dios so natatadi a manyokoyokod a manda do tiempo ni Samuel a asa ka profeta. <sup>21</sup>Do tiempo naya ni Samuel am nangaheh sa o tawotawo aya so patol da as no tinoroh no Dios a patol da am si Saulo a manganak ni Kis a tayabo ni Benjamin. Naypatol si Saulo so apat a poho a ka kawan. <sup>22</sup>As do kwanasaw am pinatadi no Dios si David a patol a niaya so vatan na so, ‘Si David aya a anak ni Jesse o ipakamia ko a tawo ta onotan na o inolay ko.’ <sup>23</sup>As yapo do tayatayabo ni David o Mangahwad ta a si Jesus a tinoroh aya no Dios diaten a Israelita akma so nipromisa na. <sup>24</sup>Manam so nakasitnan ni Jesus do ministerio na am nawara si Juan a mangay a mapawnonong do atavo a Israel so kapanehseh da nia o gatogatos da as kapabawtismo da. <sup>25</sup>Masngen dana a komavos o trabaho aya ni Juan am vinata na, ‘Sino ako do vata nio. Yaken ava o nayendes nio naya a panapanayahen, ta ito pa o manam a mawara a matoato pa kaniaken, ta aran no kawvay ko so itan no sandalyas na am mayanong akoava.’ Nawri o vinata ni Juan,” kwana ni Pablo.

<sup>26</sup>“Dawa inio a kakakteh, tayatayabo ni Abraham as kaninio atavo a omanianib so Dios am yaten o pinarawatan so mensahe aya no kalibrian. <sup>27</sup>No tawotawo sa do Jerusalem kano apopohen da am nasinchad dava si Jesus. Naintindi dava o pinatolas da no profeta sa a madngey da a maday so araw no kapaynaynehah. As sira mismo o minpatongtong so nakatolas aya a kadiman si Jesus. <sup>28</sup>Aran abo o gatos na a kastigoan dia so kadiman am kayan na pa o kavata da so kapadiman nia ni Pilato. <sup>29</sup>Tayoka da a parinyen di Jesus o atavo a pinatolas da no profeta aya a komapet sia am pinagtin da sia do kros as kavovon da nia. <sup>30</sup>Amna pinirwa sia a viayen no Dios. <sup>31</sup>As do apat a poho so karaw am masanib o kavoya da sia no tawotawo sa a nachivan sia do Jerusalem a yapo do Galilea a sira dana sichangoriaw o tayto aya a mapawnonong sia o komapet di Jesus do atavo,” kwana ni Pablo. <sup>32</sup>“As tayto kami dia a maparawat sia dinio o Evangelio aya, ta no promisa aya no Dios do apoapo ta, <sup>33</sup>am tayto makatongtong sichangoriaw do nakapirwa na sia a viayen o Manganak naya a si Jesus akma so nakatolas do ichadadwa no Salmo:

‘Imo o Manganak ko as do sicharaw am nayvadiw ako a Ama mo.’

<sup>34</sup>As no vinata pa no Dios do komapet do kapidirwa na sia a viayen as kadi narana a mirwan a madiman am,

‘Itoroh ko anti dinio o mapia aya kano masigorado a bendision a nipromisa ko di David.’

<sup>35</sup>As no vatahen pa ni David do asa ka Salmo am no kadi na sia piahen no Dios a mahta o karakohan no Masanto aya. <sup>36</sup>Niaya am komapet ava di David, ta do nakakavos ni David a omparin so pinaparin sia no Dios am nadiman as kavovon da nia do katangked no apoapo na sa as kahta no karakohan na. <sup>37</sup>Asna no pinirwa aya a viayen no Dios am nahta ava. <sup>38</sup>Dawa kapanmohen nio a kakakteh, ta mapakabo no Dios o gatogatos nio a makayamot di Jesus, <sup>39</sup>ta arava o malibri do gatos na do kawnot do panyokoyokoran ni Moises amna an sino o manganohed di Jesus am malibri do atavo a gatogatos na. <sup>40</sup>Dawa makahawa kamo tapian di maparin dinio o pinapanmo no Dios do asa ka profeta kaychowa:

<sup>41</sup>‘Inio a omték no kakawyoran, tiban nio as kapaychaknin nio no mapaparin saya do tiempo nioaya amna manganohed kamoava. Dawa machisiay kamo anti diaken.’”

<sup>42</sup>Tayoka a mayliliak si Pablo am minehbet sa kani Bernabe. Niinbitan da sa no tawotawo sawri a mirwa pa mananawo do omonot awri araw no kapaynaynehah so komapet pa do tayoka daya a pawnonongen. <sup>43</sup>As do kakaro da Pablo kani Bernabe am aro sa o minonot dira a Judeo kanira no Hentil a tayto dana omonot do panganohdan da no Judeo. Pinidipidit da sa da Pablo a makavata sia o kavidin da a omonot do kakawyoran aya no grasia no Dios.

<sup>44</sup>Do minonot aw araw no kapaynaynehah am toneng a maytavo o tawotawo do kavahayan ori a navayavayat a domngey so chirin no Dios. <sup>45</sup>Amna do nakavoya da sia no apopohen da sa no Judeo o kaaro daya am chinaynanahet da sa Pablo. Nikontra da o vinata ni Pablo as karahet no vatahatahen da sia. <sup>46</sup>Amna namo sava sa Pablo a mananawo as kavata da sia, “Mayanong o kainio no manoma a makadngey so chirin no Dios. Amna do kaskeh nio nia as kapakamahbo nio so inmonmoan no viay aya a abo so pandan am sira dana o Hentil o pawnonongan namen sia. <sup>47</sup>Ta no vinata diamen no Apo ta a Dios am,

‘Tovoyen koynio a mapasehdang niaken dira do Hentil do atavo a parte no mondo aya tapian marisibi da o makakniknin a kapanlibri no Dios,’”

kwana ni Pablo.

<sup>48</sup>As do nakadngey da sia ya no Hentil saya am oyod da chinasoyot as kapamahemahes da do chirin aya no Dios. As sira o pinidi no Dios a omrisibi so viay a abo so pandan am nanganohed sa. <sup>49</sup>As nakarapit o chirin no Dios do atavo sa kavahayan do omdivon aw. <sup>50</sup>Amna no maynanahet saya a apopohen da no Judeo am pinasolsol da sa o kadwan a marelihioso kano maato a mavavakes as kano kadwan pa sa a maato a tawotawo do kavahayan aw a mapasitnan no kapakasiasi da sa Pablo

kani Bernabe as kapakaro da sira do kavahayan dawri. <sup>51</sup>Pinapaspas da o ahbek do kokod da da Pablo kani Bernabe a pavoyan da no kadi darana mayanongan a mayvidi dira. As nangwan dana sa do Iconio. <sup>52</sup>As oyod sa masoyot o nanganohed saya di Jesus do Antioc as kayan dira no Masanto a Espirito a maynolay do viay da.

### No marahet a karisibi da sira do Iconio

**14** <sup>1</sup>Mawara sa Pablo kani Bernabe do Iconio am nangay sa do sinagoga da no Judeo as aro sa o nanganohed di Jesus dira do Griego kanira no Judeo do katayoka da a mananawo. <sup>2</sup>Amna sira o Judeo a naskeh a manganohed am pinasolsol da sa o kadwan a Hentil tapian kontrahen da sa o omonot saya di Jesus. <sup>3</sup>Amna nayendes pa sa daw sa Pablo ta namo sava a mananawo so komapet di Jesus. As pinavoya no Dios o kaoyod no ipananawo daya a grasia na do katoroh na so ipakapamarin da a maymilagro. <sup>4</sup>Amna sira o tawotawo am malit ava o pinangtoktoan da. Sira o kadwan dira am minonot sa do vatahen da no Judeo sawri as sira o kadwan am nanganohed sa do ipananawo da no apostoles saya. <sup>5</sup>As naypapanmo sa o di aya a manganohed a Judeo kanira no Hentil as kano apopohen da do kapakatanotanoro kano kagchid da sira so apostoles saya a dimanen. <sup>6</sup>Amna nadngey da Pablo o plano daya as komnaro sa a mangay do kavahayan sa do Listra kan do Derbe do Liconia as kan do kadwan pa a omdivon a kavahayan <sup>7</sup>a diaya so pinawnonongan da so Evanghelio aya.

### No napaparin sa do kayan da Pablo do Listra kan do Derbe

<sup>8</sup>Do Listra am mian o mahakay a di makayam a nakayapo do nakawara na a tawo, <sup>9</sup>a tori a manngey do kapangononong aya ni Pablo. As do kavoya sia ni Pablo o kayan no saray na no Dios a matova am tiniban na sia, <sup>10</sup>as kavata na sia so maliak, “Tomnek ka so matalineng.” Nanyeng a tomnek as kayam na! <sup>11</sup>As do nakavoya da sia no tawotawo o pinarin aya ni Pablo am pinangyangyaw da do chirin da a di da maintindi da Pablo a makavata so, “Tiya sa a gomintin diaten o dios ta a akmay tawo!” kon da. <sup>12</sup>Do vata da as si Bernabe am no dios da a si Zeus as si Pablo am no dios da a si Hermes, ta iya o mayliliak nira a dadwa. <sup>13</sup>As no pali da do dadayan so diosdiosan da do masngen do kavahayan am nangaday so baka sa a inohayan da so savosavong as kangay da nia do asdepan do kavahayan aya. Nia o isakrifisio da no tawotawo aya do kadaday da sa Pablo. <sup>14</sup>Kapanmo da sia da Bernabe kani Pablo o ichakey daya a parinyen am oyod da ya chinaskeh as nayayo sa a mangwan do hovok daya no tawotawo saya as kapangyaw da nia a vatahen, <sup>15</sup>“Ango parinyan nioaya siay! Tod kami a tawo akma dinio! Nangay kami diaya a mananawo so komapet di Jesus tapian karoan nio o dios nio saya a



abo so sinmo as kapanganohed nio na do Dios a tayto a maviay a iya so minamaog so hanyit, tana, taaw as kano atavo. <sup>16</sup>Kaychowa am pinaynolay naynio a Hentil a omparin so ichakey nio, <sup>17</sup>amna kayan na pa no katoroh no Dios dinio so kapanmoan nio sia do mapia a pariparinyen na do katoroh na so timoy a yapo do hanyit kano yanien nio tapian mian o kanen nio as kapia no inaynawan nio.” <sup>18</sup>As aran nadngey da no tawotawo o vinata aya ni Pablo amna oyod a masadit o kapabhes da sira a tomoroh nia o idaday dawri sira.

<sup>19</sup>Amna nawara sa o kadwan a Judeo a yapo do Antioc do Pisidia kanira no yapo do Iconio a mapasolsol sira so tawotawo a machikontra da Pablo. Dawa nibatoan da si Pablo as kagorogod da sia ihbet do kavahayan aw, ta do vata da as nadiman dana. <sup>20</sup>As do kadivon daya sia no manganohed saya di Jesus am nayvangan as kawdi na do kavahayan ori. Omonot a araw am nangay sa Pablo kani Bernabe do asa ka kavahayan a tawagan so Derbe.

#### No nakapayvidi da Pablo do Antioc do Syria

<sup>21</sup>Nananawo sa daw sa Pablo kani Bernabe so Evangelio as kaaro no nanganohed daw. Tayoka ya am nayvidi sa do Listra as kan do Iconio, as kan do Antioc do Pisidia. <sup>22</sup>Pinaypahni da o saray da no manganohed saya di Jesus as kavata da so kavidin da a masaray nia do aran ango a maparin. Vinata da pa o karakoh no pandidiwan da no manganohed di Jesus a manam kano kahap narana sira no Dios do paypatolan na. <sup>23</sup>As do maday so timban am namidi sa so adngedngeyen da no omonot saya di Jesus. As tayoka ya am nay-ayono sa as kapachahoahok da nira do Apo taya a iya so pinanganohdan da.

<sup>24,25</sup>Nanahan sa do Pisidia as kangay da do Perga a mian do provinsia no Pamfilia. Tayoka da a pawnonongen o chirin aya no Dios daw am nangay sa do asa a ka kavahayan a tawagan so Atalia. <sup>26</sup>Somnakay sa do bapor do kapayvidi da do Antioc do Syria a dia so pinarawatan da sira do Dios a pachonongan na do nakasitnan da do trabaho daya a tayto da pinakavos. <sup>27</sup>Mawara sa daw am nivayavayat da sa o kakakteh saya di Jesus do timban aya daw as kavahevahey da nia o atavo a pinariparin da do sidong dira no Dios. Nivahey da pa o nakaparin sira no Dios o Hentil a machichasa do anohdan taya. <sup>28</sup>As nayendes sa daw do yanan da no omonot saya di Jesus.

#### No pinaypapanmoan a komapet dira do Hentila nanganohed dana

**15** <sup>1</sup>As mian sa o nawara do Antioc a yapo do Judea a makavata sia, “An di nio onotan o pananawan ni Moises a kapatoli am malibri kamoava do gatogatos nio.” <sup>2</sup>Rakoh o nakasobna da sia ya da Pablo kani Bernabe, dawa tinovoy sa kanira no kadwan pa a natongdo

dira a mangay do Jerusalem a machipanmo dira do apostoles kano adngedngeyen sa daw.

<sup>3</sup>Pinadinaw da sa no kakakteh sa do timban do Antioc as do biahe dawri am somnali sa do Fenicia kan do Samaria a mapapanmo nia o nakatadichokod darana no Hentil do adan da panganohdan as kawnot darana do Dios, as oyod da ya a chinasooyot. <sup>4</sup>Mawara sa do Jerusalem am napia o karisibi da sira no kakakteh do timban awri daw kanira no apostoles as kanira no adngedngeyen da sa. Nivahey da o atavo a pinariparin da do sidong no Dios. <sup>5</sup>Amna mian pa sa daw o kadwan a Fariseo a nanganohed dana di Jesus a tominek as kavata da sia, “Kaylangan o kapatoli da no Hentil as kawnot da do panyokoyokoran ni Moises.”

<sup>6</sup>As navayavayat sa o apostoles kanira no adngedngeyen da sa a maypapanmo do problema aya. <sup>7</sup>Nayendes sa a maydidibati as kwanasaw am tomnek si Pedro as kavata na sia, “Kakakteh, mapanmo nio ta pinidi ako no Dios diaten kaychowa a mapawnonong sia o Evangelio aya dira do Hentil tapian manganohed sa di Jesus. <sup>8</sup>As no Dios a makapanmo so aktokto da no atavo a tawotawo am pinavoya na o karawat na sira so Hentil do nakatoroh na dira so Masanto a Espirito a akma so pinarin na diaten. <sup>9</sup>Nitatarek nava yaten no Dios, ta malit ta a pinakaboan na so gatogatos do nakapanganohed ta sia. <sup>10</sup>Dawa ango paro ipachisobna ta do vinata no Dios do kahes ta no kawnot da no manganohed dana saya a Hentil do atavo sa a panyokoyokoran ni Moises a di da chinawnotan no apoapo ta sa kaniaten pa. <sup>11</sup>Mapanmo ta ta makayamot do grasia ni Jesus o chinalibri ta a akma so nakalibri na sira,” kwana ni Pedro.

<sup>12</sup>Nayliliak sava o tawotawo aya as kavidin da domngey sa Bernabe kani Pablo do kavahey da nia o makakniknin saya a pinariparin no Dios do nakangay da a mananawo dira do Hentil. <sup>13</sup>Tayoka ya am nachitadi a mayliliak si Santiago. “Kakakteh, adngeyen nio pa yaken. <sup>14</sup>Tiya tayoka na a pawnonongen diaten ni Simon Pedro o pinavoya aya no Dios a rakoh a kasisien na do kapamidi na dira so tawotawo na. <sup>15</sup>No pinawnonong naya am akma so pinapanmo pa no profeta sa kaychowa do nakavata da sia,

<sup>16</sup>‘An tayoka anti ya am mayvidi ako, kwana no Dios. Pirwahan ko anti a patneken o paypatolan ni David. <sup>17</sup>As sira o atavo a kadwan a tawo am chitahen da pa anti o Dios, sira o Hentil a tawotawo ko sa. <sup>18</sup>Niaya o vatahen no Dios, as niaya o pinapanmo na kaychowa pa.’

<sup>19</sup>“Dawa paytetnekan ko o kadi ta na mapasadisadit sira o manganohed aya do Dios a Hentil. <sup>20</sup>Asna paytolasan ta sa do kadi da a komanan so kanen a pinarawat do diosdiosan sa as kadi da mangadwanan as kadi da nganan so raya kano nipseh a vinyay a nia so adan ta onotan a Judeo.

21 Ta mapanmo ya no atavo a kapayengay ta a Judeo o onotan ta saya a nakayapo pa kaychowa as nia pa so liren do atavo a kavahayan a maday so araw no kapaynaynehah do sinagoga,” kwana ni Santiago.

### No niyokoyokoran da nira no manganohed dana a Hentil

22 Tayoka na ya a vatahen am pinaypapanmoan da no apostoles kanira no adngedngeyen saya as kanira no atavo do timban aya o kapamidi da so rarayay da Pablo kani Bernabe a mangay do Antioc. No pinidi da sa am sa Judas a tawagan da so Barsabas as kani Silas a sira so dadwa a ka adngedngeyen da. 23 As niaya o tolas a pinarara da dira, “Ichaddaw a kakakteh a Hentil a mian do Antioc, Syria kan do Cilicia. Maytolas kami dinio, yamen a kakakteh nio a apostoles as kano adngedngeyen do timban do Jerusalem. 24 Nadngey namen o kayan da no nangay dinio a mananawo so chinadistorbo no aktokto nio. Amna ipapanmo namen dinio ta yamen ava o tomnovoy sira. 25 Dawa navayavayat kami as kaktokto namen nia o kapamidi namen so dadwa diamen a tovoyen namen dinio. Machivan sa dira do ichaddaw ta saya rarayay a sa Pablo kani Bernabe, 26 dadwa a ka pachirawatan no Apo ta a si Jesu Cristo as mayserbi sa ya aran do pangananawan no viay da. 27 Dawa tayto namen sa a tovoyen dinio sa Judas kani Silas a romanes a mapavata sia dinio o pinatolas namen aya. 28 Do sidong diamen no Masanto a Espirito am naktokto namen o kadi namen a tomorohan dinio so aro a onotan nio an dia no akma saya sia: 29 koman kamoava so kanen a pinarawat do diosdiosan sa; koman kamoava so raya; koman kamoava so nipseh a vinyay; mangadwan kamoava. Rakoh o kapia nio nia o kanohed nio dia. Dios dana o mavidin.”

30 Nangay sa do Antioc o tinovoy da saya as makarapit sa daw am nivayavayat da sa o kakakteh ori daw as katoroh da nia dira o tolas aw. 31 As do nakalir da sia ya am oyod da a chinasooyot o nakapagsagsal da sira do tolas aw. 32 As sa Judas kani Silas a masolib a mapawnonong so chirin no Dios am ninanawo da sa o kakakteh saya so pinaypahni no saray da. 33 Nakarahan o kayan da daw da Judas kani Silas am pinadinaw da sira no kakakteh saya a mayvidi do Jerusalem. [34 Amna navidin si Silas do Antioc.]

35 Navidin pa sa Pablo kani Bernabe do Antioc a mananawo kano mapawnonong kanira no aro pa saw a rarayay da so komapet aya di Jesus.

### No nakapaysiyay da Pablo kani Bernabe

36 Kwanasaw am vatahen ni Pablo di Bernabe, “Mayvidi ta a omalogaw nira no kakakteh ta sa do atavo sa a kavahayan a pinawnonongan ta so komapet di Jesus, ta tiban ta sa an ara sa mangoango.” 37 Do akmaya

sia biahe am chinakey ni Bernabe o kapachivan dira ni Juan a tawagan da pa so Marcos. <sup>38</sup>Amna chinakey ava ni Pablo a payvanen takwan chinaroan sa ni Marcos do nakarahan do kayan da do provinsia do Pamfilia as kadi narana mapatongtongan so trabaho na. <sup>39</sup>Naysobna sa so mahara as kapaysiy da. Inahap ni Bernabe si Marcos a rarayay as kasakay da do bapor a mangwan do Cipro. <sup>40</sup>Asna si Pablo am inahap na a rarayay si Silas. As pinadinaw da sa a parawaten do Dios a iya so machonong dira. <sup>41</sup>As nangay sa do provinsia do Syria kano Cilicia a mapaypahni sira so kakakteh do timban sa do matatarek a logar.

### No nakapayvan da si Timoteo da Pablo kani Silas

**16** <sup>1</sup>Nangay pa sa do Derbe kan do Listra. As do Listra am mian o asa ka tawo a manganohed dana di Jesus a mayngaran so Timoteo. No ina na am Judeo as manganohed dana ya di Jesus amna no ama na am Griego. <sup>2</sup>Pinakamia da si Timoteo aya no atavo sa a kakakteh do Listra as kan do Iconio. <sup>3</sup>As chinakey sia ni Pablo a payvanen dira as makayamot do kapanmo da sia no Judeo o kadi na Judeoan no ama na am pinatoli sia ni Pablo, ta tarek da sa a ichaskeh a risibien no Judeo do pangwanan da anti. <sup>4</sup>As nangay sa do aro a kavahayan a mapapanmo nia o mayhahaw sa a mayanong a onotan a pinaychakahayan dawri no apostoles as kano adngedngeyen sawri do timban do Jerusalem. <sup>5</sup>As naypahni o saray da no Dios as kapaypaaro da a kararaw no manganohed.

### No nakatawag dira no Dios sa Pablo do Macedonia

<sup>6</sup>Nangay sa Pablo do provinsia do Frigia as kan do provinsia do Galacia, ta nipia nava no Masanto a Espirito o kangay da a mapawnonong so chirin aya no Dios do Asia. <sup>7</sup>As do kasngen darana do provinsia do Misia am nakey sa a mangay do provinsia do Bitinia amna pinya na sava no Masanto a Espirito. <sup>8</sup>Dawa nanahan sa do Misia a mangay do Troas.

<sup>9</sup>Do ahap aw am navoya ni Pablo do asa ka vision o asa ka mahakay a iMacedonia a makavata sia o, “Mangay kamo dia as kasidong nio diamen.” <sup>10</sup>Dawa nyeng kami a manita so sakayan namen a mangay do Macedonia ta mapanmo namen o katovoy na diamen no Dios a mapawnonong dawri so Evanghelio.

### No nakapanganohed ni Lydia di Jesus

<sup>11</sup>Somnakay kami do bapor ka da Pablo do Troas as kapangwan namen do Samotracia. Yapo kami daw am nangay kami do Neapolis do minonot aw a araw. <sup>12</sup>Gomintin kami daw as kangay namen do kavahayan do Filipos a niaya so r'akoh a kavahayan do provinsia do Macedonia. No kavahayan aya no Filipos am sakop no Roma. Navidividin kami pa daw. <sup>13</sup>As do araw no kapaynaynehah am nangay kami do kanayan, ta nadngey namen o kayan

daw no paydasalan da no Judeo. Naydisna kami daw as kapachisisirin namen dira do mavavakes saw a nakpeh daw. <sup>14</sup>Asa dira am yapo do Tiatira a mayngaran so Lydia a asa ka maydakaw so lamit a maykolor so violeta. Judeo ava ya amna adan dana a omanianib so Dios. As sinidong pa sia no Dios a manganohed do pinawnonong ori ni Pablo. <sup>15</sup>Katayoka na kanira atavo no familia na a bawtismoan am niinbitan na yamen a matda do vahay na ta kwana am, “Matda kamo na diamen an ara nio yaken a pavidangen a manganohed di Jesus.” As pinahamohamo nava o kangay namen dira.

### No nakakalaboso da sa Pablo do Filipos

<sup>16</sup>Do naypisa do kangay namen do paydasalan ori am nivayat kami no asa ka mavakes a pachirawatan. Machanito ya as maparin na a ivahey o manam a mapaparin as kano palak da no tawotawo do sidong no marahet a espirito as rakoh o mapasdep da a kartos no apohen na saw. <sup>17</sup>Minonot diamen kani Pablo as kapangyangyaw na a makavata sia, “Niaya sa a tawotawo am pachirawatan sa no oyod aya a mato a Dios as nangay sa dia a omvahey nia an maypango o kalibri nio.” <sup>18</sup>Kararaw na ya a parinyen as dawa chinaket na do kwanasaw ni Pablo. Inidit sia ni Pablo as kavata na sia do espirito awri a mian sia, “Do ngaran ni Jesu Cristo am komaro ka sia.” As nanyeng a komaro sia o marahet awri a espirito.

<sup>19</sup>Mavoya da ya no apohen saw no mavakes aya o kadi narana a makapasdepan so kartos a makayamot do nakakaro dana sia no marahet awri a espirito am inahap da sa Pablo kani Silas a gorogoren a iyangay do manyokoyokod da sa, <sup>20</sup>as kavata da sia, “Judeo sa o tawo aya as distorbohen da o kavahayan taya, <sup>21</sup>ta mananawo sa so onotan a dia mayanong diaten a iRoma,” kon da. <sup>22</sup>Chinaket da sa no tawotawo as nipiripirit da o laylay da Pablo no ofisialis saw do kavahas da dira as kapayiplot da nira. <sup>23</sup>Tayoka da sa a iplotan so oyod a mahara am nikalaboso da sa as kavata da sia do gwardia o kapakapia sira a tayayanan. <sup>24</sup>Dawa inangay da sa do manasked aya no kalaboso ori as kasopit da so kokod da tapian di sa makavolaw.

<sup>25</sup>Amna do mavak no ahap am nakakanta sa Pablo kani Silas as kapachahoahok da do Dios do kadngayan da sira no rarayay da saya do kalaboso. <sup>26</sup>As naychehat o kayan no mayet a nini a minlidlid so kalaboso aya as kaywang na atavo no pantaw. As kavahas no vahod dawri a kadena kano pinasopitan dawri so padang da. <sup>27</sup>Mayokay o gwardia aya as kavoya na so kaywang da no pantaw saya am do vata na as nakavolaw dana sa o priso saya. As hapan na so espada na ta maypadiman dana do vata na. <sup>28</sup>Amna itawatawag ni Pablo, “Maypadiman kava ta tayto kami pa dia atavo,” kwana. <sup>29</sup>Napahap so soho na o gwardia aya as kapangalisto na a mangay dira da Pablo kani Silas as kadogod na do salapan da a omlayin do kamo na. <sup>30</sup>Pinahbet na

sa as kahes na sia dira, “Ango parinyen ko tapian malibri ako!” <sup>31</sup> Vinata da sia da Pablo, “Manganohed ka do Apo ta a si Jesus tapian malibri ka, imo kano familia mo.” <sup>32</sup> As ninanawo da sa da Pablo o gwardia aya as kano familia na do komapet di Jesus. <sup>33</sup> Do mahep naw am inahap na no gwardia aya sa Pablo as kanamonamo na so rawarawa da sa. As nibawtismoan da sa da Pablo o gwardia aya kano atavo a familia na. <sup>34</sup> Niinbitan na sa Pablo kani Silas a mangay a koman do vahay na as oyod da a chinasoyot o kapanganohed daranaya do Dios.

<sup>35</sup> Mavekhas dana am napaytovoy sa o manyokoyokod aya so polis a mangay do kalaboso a mapavolaw sira. <sup>36</sup> Vatan sia no gwardia aya da Pablo, “Pavolawen daranaynio sichangoriaw as maparin nio na kono a mangay.” <sup>37</sup> Vatan sia ni Pablo dira do polis saya, “Niplotan da yamen do kavoyan da diamen no aro a tawotawo as kakalaboso da diamen aran abo gatos namen asna sichangoriaw am pakavolawen da yamen so matayo? Maparin ava! Tawo kami no Roma. Mangay sa dia a mismo o ofisialis aya no Roma a mapavolaw diamen!” kwana ni Pablo. <sup>38</sup> Nayvidi sa o polis aya as kavahey da nia o vinata ni Pablo. As madngey da o kaRomano da Pablo am oyod sa namo. <sup>39</sup> As inangay da sa a pidipiditen as kapavolaw da sira as kahes da nia o kakaro darana do kavahayan aya. <sup>40</sup> Dawa komnaro sa Pablo kani Silas do kalaboso aya as kangay da do vahay da Lydia. Mavoya da sa o kakakteh awri daw am ninanawo da sa as kapangdengdet da sira as kakaro darana.

### No kayan da Pablo do Tesalonica

**17** <sup>1</sup> As do nakapanahan darana do kavahayan sa do Ampipolis kan do Apolonia am nakarapit sa do Tesalonica. Mian dawri o sinagoga da no Judeo. <sup>2</sup> Nangay do sinagoga aya si Pablo a akma so adan na parinyen as do tatdo a ka araw no kapaynaynehah a kayan da daw am nangay a machidibadibati dira as no vatahen na sa am yapo do nakatolas a Chirin no Dios. <sup>3</sup> Pinapanmo na dira o mian do Chirin no Dios a kalogar no kapandidiw as kano kadiman no Cristo aya a tinovoy no Dios as kampirwa na a maviay. No vinata ni Pablo am, “Si Jesus o pinapanmo da no profeta a iya so Cristo a tinovoy narana no Dios as nia o tayto ko a pawnonongen dinio,” kwana. <sup>4</sup> Mian sa o Judeo a nanganohed as kawnot da da Pablo kani Silas. Aro pa sa o Griego a adan a omanianib so Dios kano aro sa maato a mavavakes o nanganohed.

<sup>5</sup> Amna chinaynanahet da sa Pablo no apopohen da saya no Judeo as dawa nikpeh da sa o mahahakay a abo so trabaho as kanira no mararahet so dadakay as kano aro pa a tawotawo as kapasolsol da sira a komontra sa Pablo as kafwersa da sia asdepen o vahay awri ni Jason a katdan da Pablo kani Silas tapian ahapen da sa a iyangay dira do aro saw a nakpeh a tawotawo. <sup>6,7</sup> As do kabo da daw da Pablo am inahap da si Jason kano

kadwan sa a kakakteh a gorogoren as kangay da nira do apopohen sa no kavahayan aw as kavata da sia, “Niaya sa o napasdep sira so chitahen ta saya a man-golo so tawotawo do atavo a kavahayan as tayto dana sa nawara dia. Manganohed sava do panyokoyokoran ni Emperador Cesar, ta no vatahen da am mian o matarek a patol a mayngaran so Jesus.”  
<sup>8</sup>Navakel sira o tawotawo kanira no manyokoyokod do kavahayan aya do nakadngey da sia o kayan no matarek a patol. <sup>9</sup>Nipiansan da sa Jason as kapavolaw darana sira.

### No kayan da Pablo do Berea

<sup>10</sup>Mahep dana am tinovoy da sa no kakakteh sawri sa Pablo kani Silas a mangay do Berea. Do nakawara da daw am nangay sa do sinagoga da no Judeo. <sup>11</sup>No tawo sawri daw am mapipia sa kano iTesalonica, ta oyod da sa chinakey o kadngey da so pinawnonong da Pablo as kapachinanawo da a kararaw do nakatolas a Chirin no Dios tapian mavoya da an ara oyod o pananawan aya ni Pablo. <sup>12</sup>Aro sa dira o nanganohed as kayan da pa no aro dira do maato a mavavakes a Griego kano aro pa sa a mahahakay a Griego. <sup>13</sup>Amna do nakapanmo da sia no Judeo do Tesalonica o kapananawo aya ni Pablo do Berea am nangay sa daw a mapasitnan so golo. <sup>14</sup>Amna sira o kakakteh am nyeng da a iyangay si Pablo do kanayan do sakayan na bapor. As navidin pa sa Silas kani Timoteo. <sup>15</sup>Mian sa o nachivan di Pablo a manda do kavahayan do Atenas. As komaro sa daw a mayvidi dana do Tesalonica am tinoyotoyon sa ni Pablo do kavata da sia da Silas kani Timoteo o kapangalisto da a omonot sia.

### No nakapawnonong ni Pablo do Atenas

<sup>16</sup>Do kayan ni Pablo do Atenas a omnanaya sa Silas kani Timoteo am navoya na o kaaro no diosdiosan daw a nia so oyod na chinalijat no nakem na. <sup>17</sup>Dawa nachidibadibati si Pablo do sinagoga da dira do Judeo kan dira do madiodiosen sa a Hentil as kararaw a machidibadibati do plasa dira do tawo sa a mian daw. <sup>18</sup>Mian sa o mananawo so filosofia a Epicureo kano Estoico a nangay di Pablo a machidibati. Vinata da no kadwan dira, “Ango ichakey naya a vatahen no makadab aya.” As no vinata no kadwan, “Pawnonongen na sigoro o matatarek a dios.” Nia o vinata da takwan no ipananawo aya ni Pablo am komapet di Jesus kano nakapirwa na a maviay. <sup>19</sup>Ahapan da si Pablo as kangay da nia do salapan no apopohen do kakpekpehan daya a abnekan so Areopago as kavata da sia, “Pawnonongen mo pa diamen o vayo aya a nanawo mo, <sup>20</sup>ta ichaknin namen o vatahen moaya. Pawnonongen mo pa tapian mapanmo namen an ango o anmonmoan na,” kon da, <sup>21</sup>takwan atavo sa a tawotawo a iAtenas kano tawotawo sa daw a yapo do matatarek sa

a kawahayan am oyod da ichakey o kapaychakavahey da do komapet do aran ango a vayo a nanawo.

<sup>22</sup>Tominek si Pablo do salapan da no apopohen sawri do Areopago as kavata na sia, “Inio a iAtenas am tayto ko a mapanmo o kaoyod nio a marelihioso, <sup>23</sup>ta do nakapayvidividi ko am navoya ko sa o angayan nio a manganianib. As navoya ko o asa ka altar a paysakrifisoan a yanan no nakatolas a, ‘Altar no dios a dia sinchad.’ Amna ivahey ko dinio sichangoriaw o komapet do anianiven nioaya a di nio a masinchad. <sup>24</sup>No Dios a minamaog so mondo kano atavo am matda ava do pinarin no tawotawo, ta Apo sia no mian do hanyit kano mian do tana. <sup>25</sup>Kaylangan nava o sidong no tawotawo, ta iya o tomoroh so viay kano atavo. <sup>26</sup>Iya o minamaog so asa ka tawo a pinakayapoan no atavo a tawo do tana aya. Iya o minpesek sia an dino o katdan da no tawotawo do tana aya as kano tiempo a kayan da. <sup>27</sup>Pinarin nawri no Dios ta ichakey na an chitachitahen sia no tawotawo as kanakenakem da sia kano kasinchad da sia. Ta marayi ava o Dios diaten, <sup>28</sup>ta makayamot sia am naytawo ta as yapo sia o viay ta. Akma so vatahen da no masosolib a kaydian nio, ‘Oyod o kapaykamanganakan na diaten,’ kon da.

<sup>29</sup>“Dawa makayamot do kaoyod no kapaykamanganakan na diaten no Dios am vatahen tava o kaasa na a ka rebolto a pinarin do polak anmana do plata anmana do bato a pinarin no tanoro as yapo do kasolivan no tawo takwan no Dios am maviay. <sup>30</sup>As aran akmay pinaynolay no Dios do nakarahan o kadi makasincharan sia am tayto narana akdawen o kapanehseh no atavo, <sup>31</sup>takwan do tinongdo na a tiempo am tovoyen na anti o pinidi naya a omhosga do atavo a tawo do mondo aya as niaya am masigorado takwan pinirwa na viayen o pinidi naya a manhosga so hosto.”

<sup>32</sup>As do nakadngey da so komapet do kapidan a maviay no nadiman am nitek da sia no kadwan. Sira o kadwan am vinata da, “Ichakey namen pa mirwa a madngey o pinawnonong moaya diamen.” <sup>33</sup>Komnaro si Pablo do paychakawahayan daw. <sup>34</sup>As mian sa o nachangay di Pablo a manganohed. Asa dira am si Dionisio a asa ka apohen do Areopago aya as kano asa ka mavakes a mayngaran so Damaris kano kadwan pa sa.

### No ministerio ni Pablo do Corinto

**18** <sup>1</sup>Nakarahan na naw am komnaro si Pablo do Atenas as kangay na do Corinto. <sup>2</sup>Dia o nanoma a chinavayatan na sa Aquila kano kakovot na a si Priscilla. Judeo sa ya a iPonto a vayo a nawara a yapo do Italia, ta pinakaro na sa atavo o Judeo do Roma no Emperador Claudio. Nangay si Pablo dira, <sup>3</sup>as katda na dira ta mayalit sa a mamarin so tolda. <sup>4</sup>Maday do araw no kapaynaynehah am mangononong si Pablo do kakpekpehan no Judeo do kakey na mapawnot sira so Judeo kano Griego a manganohed di Jesus.



<sup>5</sup>Do nakawara da Silas kani Timoteo a yapo do Macedonia am arava o nakabhes ni Pablo a mananawo as kapawnonong na sia dira do Judeo o ka si Jesus na no Cristo. <sup>6</sup>Amna do nakapachikontra kano kapamarahet da sia am minhes a mangononong dira as kavata na sia, “Gatos nio na an kastigoan kamo anti no Dios makayamot do kadi nioaya manganohdan sia. As no Hentil dana sa o angayan ko,” kwana. <sup>7</sup>Komnaro dira as kangay na do vahay no asa ka Hentil a si Titius Justo. Madiodiosen ya as no vahay naya am machitangked do kakpekpehan daya a sinagoga. <sup>8</sup>As no apohen do kakpekpehan aya a si Crispus kano familia na am nanganohed sa di Jesu Cristo as kano aro pa sa a tawotawo do Corinto do nakadngey da so pinananawo ni Pablo as kapabawtismo da.

<sup>9</sup>Asa ka mahep am mian o vinata ni Jesus di Pablo do asa ka vision, “Ichamo mo sava as omhes kava a mananawo,” kwana. <sup>10</sup>“Pakasisien davaymo ta fermi koymo a rarayanan, ta tayto pa aro a ichakey ko a manganohed diaken do kavahayan aya,” kwana ni Jesus. <sup>11</sup>Navidin daw si Pablo so asa ka kawan kano kara a mananawo no chirin no Dios.

<sup>12</sup>Do kagobernador ni Galio do provinsia do Acaya<sup>f</sup> am naypapanmo sa o Judeo a omaresto si Pablo. Inangay da sia do logar a pankaskaran, <sup>13</sup>as kavata da sia, “Niaya a tawo am mananawo so kaparin no kadaday so Dios a machikontra do onotan ta.”

<sup>14</sup>Mayliliak do vata na si Pablo am vinata ni Galio do Judeo saya, “Inio a Judeo, an akmay mian o sinadan na am adngeyen koynio, <sup>15</sup>asna makayamot do kapaysosobna nio do komwan do onotan kano anohdan nio am inio dana a maynolay, ta yaken ava o omkaskad so akmaya sia,” kwana, <sup>16</sup>as kapakaro na sira do ofisina nawri. <sup>17</sup>As inahap da si Sostenes a asa ka apohen da do sinagoga as kataho da sia do salapan no pankaskaran awri. Amna nisanga na sava ni Galio.

### No nakapirwa ni Pablo do Antioch

<sup>18</sup>Nayendes pa daw si Pablo as kwanasaw am namidimidin dana dira do kakakteh saw do kakaro narana daw. Nachivan pa sa Aquila kani Priscilla dia a maybapor a mangwan do Syria. Do nakawara da do kavahayan no Cencrea am napachichis si Pablo a pavoyan na no nakapakatongtong dana no asa ka pinayavayan na do Dios. <sup>19</sup>Do nakawara da do Efeso am nachisiay dira si Pablo as kangay na do sinagoga a machipangononong dira do Judeo. <sup>20</sup>Inahes da o kayendes na pa daw ni Pablo amna makalo dana a komaro, <sup>21</sup>asna vinata na dira do nakakaro na, “Mayvidi ako anti dinio an nawri o mian do inolay no Dios.” Isakay narana do bapor a komaro do Efeso.

<sup>22</sup>As do nakawara na do Cesarea do provinsia no Syria am nangay do timban do Jerusalem a tomidib dira dawri as kangay narana do Antioch. <sup>23</sup>Kwanasaw am komnaro daw as kapanahan na do matatarek

<sup>f</sup> 18:12 Anmana: Greece.

sa kavahayan no provinsia do Galacia as kan do Frigia a mapaypahni so saray da no manganohed sa di Jesus.

### No pinawnonong ni Apollos do Efeso kan do Corinto

<sup>24</sup>As mian o Judeo a taga-Alejandria a nangay do Efeso a mayngaran so Apollos. Oyod sia a mapia a mangononong as karakoh no kapanmoan na so nakatolas a Chirin no Dios. <sup>25</sup>Pinaynananawo sia do komapet do Apo taya as kapia no kapangononong na so komapet di Jesus pero no pamandan no mapanmo na am no komapet do pinananawo ni Juan Bawtista. <sup>26</sup>Oyod a mangdet a mananawo do sinagoga as do nakadngey da sia ya da Priscilla kani Aquila am nirara da iyodi do vahay da as kapapanmo da nia dia o di na pa sa a chinapatak a komapet di Jesus. <sup>27</sup>Do kakey na a mangay do Acaya<sup>§</sup> am sinidong da sia no kakakteh do Efeso. Naytolas sa dira do kakakteh da saw do Acaya do kavayat da sia daw. Mawara daw am oyod a rakoh o sidong na dira do nanganohed dana sa di Jesus makayamot do grasia no Dios. <sup>28</sup>Ta do kapia na a mangononong am nihomis na sa o Judeo aw do kapaydidibati da do poblika a pavoyan na sia do vatahen no nakatolas a Chirin no Dios o ka si Jesus no Cristo aya.

### No nakapananawo ni Pablo do Efeso

**19** <sup>1</sup>Do kayan ni Apollos do Corinto am nawara si Pablo do Efeso a nanahan do katokotokonan do provinsia do Frigia. Do nakawara na daw am navoya na sa o nanganohed dana sa di Jesus, <sup>2</sup>as inahes na dira, “Do nakapanganohed nio di Jesus am narisibi nio o Masanto a Espirito?” “Omba,” kon da, “ta nadngey namen pava o kayan no Masanto aya Espirito.” <sup>3</sup>Ahsan nira ni Pablo, “Onas na ango sa o inonotan nio do nakabawtismo dinio.” “No akma so pinananawan ni Juan,” kon da. <sup>4</sup>Vatan sia dira ni Pablo, “No kapanbawtismo awri ni Juan am an nakarahan o nakapanehseh da no tawotawo no gatogatos da. Amna vinata pa ni Juan o kapanganohed da di Jesus a iya so manam pa a mawara kanaw,” kwana. <sup>5</sup>Do nakadngey da sia am nibawtismoan sira do ngaran no Apo taya a si Jesus. <sup>6</sup>Pinalapaw ni Pablo o tanoro na dira as nawara dira o Masanto a Espirito as kapayliliak da do matatarek a chirin as kapawnonong da pa sia o chinakey no Dios a vatahen da. <sup>7</sup>Dose o katavoan da nia.

<sup>8</sup>As do sinahad no tatdo ka vohan am nananawo si Pablo do sinagoga do Efeso aya. Mangdet a mangononong dira do Judeo so komapet do kapaypatol no Dios, <sup>9</sup>tapian manganohed pa sa di Jesus. Amna mian sa o makehnet so oho a dia nanganohed as nitek da sia

§ 18:27 Anmana: Greece.

do kakpekpehan daya a makavata so karahet no pananawan nawri. Dawa nikaroan sa ni Pablo as kanira no nanganohed dana sawri di Jesus as kangay da do logar a pananawan no maistro a si Tirano as kadawri dana no pinananawan ni Pablo a kararaw. <sup>10</sup>Nawri o pinarin na do dadwa ka kawan as atavo sa o tawotawo do provinsia do Asia mayalit o Judeo kano Griego am nadngey da o nanawo aya a komapet di Jesus.

### No kamanganakan sa ni Sceva a nihomis no marahet a espirito

<sup>11</sup>As makakniknin o napaparin aya, <sup>12</sup>ta aran no valongot kano lamit sa a nitodo ni Pablo am nakatova an iyangay sa dira do magaganit as kano sindepan no mararahet sa espirito ta nyeng sa a mapia atavo as kakaro dira no mararahet sawri a espirito. <sup>13</sup>Mian sa o Judeo a komtas a mapakaro so mararahet sa espirito a somindep do tawotawo. Chinakey da a serbien o ngaran ni Jesus do kapanovatova daya as dawa vatahen da, “Komaro kamo na, inio a espirito, ta si Jesus a pawnonongen ni Pablo o mapakaro dinio,” kon da. <sup>14</sup>Papito sa ka kamanganakan ni Sceva a asa ka mato a pali no Judeo o somerbi so ngaran aya ni Jesus aran di sa nanganohed di Jesus. <sup>15</sup>No tinbay no espirito aya am, “Masinchad ko si Jesus as kani Pablo asna sango kamo.” <sup>16</sup>As pachidiman dira no mahakay aya a yanan no marahet a espirito as kahomis na sira. Payayo da komaro do vahay aw a narawarawa as kano chinapakaroan so laylay. <sup>17</sup>Navahey ya dira do Judeo kano Griego do Efeso aya as madngey da am naychaknin sa as kapamato da so Apo ta a si Jesus. <sup>18</sup>Aro sa do manganohed dana sa di Jesus o naykonfisal no kapanovatova da adan do kasinchad darana sia o kapachikontra na nia di Jesus. <sup>19</sup>Inahap da sa atavo o lilibro da sa as katemtem da sira do kavoyan da sia no atavo a tawotawo. No balor no nitemtem daw am singkwenta mil (50,000) do kartos da. <sup>20</sup>As naychawpit pa o nanawo a komapet di Jesus as kapaypaaro da no manganohed di Jesus.

### No golo do Efeso

<sup>21</sup>Karahan na nia am niktokto ni Pablo o kangay na do provinsia no Macedonia kano Acaya<sup>h</sup> manam kano kangay na do Jerusalem. As vinata na o kangay na pa anti do Roma. <sup>22</sup>Pinanma na sa Timoteo kani Erastus a mangay do Macedonia as navidividin pa sia do Efeso do provinsia no Asia.

<sup>23</sup>As do kayan na pa do Efeso am somnitnan o mahara a paysosobnan a komapet do kawnot aya di Jesus, <sup>24</sup>ta mian o asa ka tawo a mayngaran so

---

<sup>h</sup> 19:21 Anmana: Greece.

Demetrius a mapia a manipo so plata. Aro sa o trabahador na as rakoh o mapasdep da do kapamarin daya so tetemplo no dios da a si Artemis. <sup>25</sup>Nivayavayat na sa ni Demetrius o rarayay na saya a manipo so plata as kavata na sia, “Kaychayvan, mapanmo nio o karakoh no kartos a mapasdep ta do trabaho taya. <sup>26</sup>As navoya ta na kano nadngey ta na o kaaro darana no nanganohed do pananawan aya ni Pablo do Efeso as kan do provinsia do Asia. Vatahen na o kadi da diosan no parinyen no tawotawo as aro sa o manganohed dia, <sup>27</sup>as tarek da anti a ichaskeh o parinyen taya as katarek na anti a mabo no sinmo no templo no aniven ta a dios a si Artemis. Aniven da pava anti o tayto aya anianiven do provinsia do Asia as kan do atavo do mondo aya,” kwana ni Demetrius.

<sup>28</sup>Do nakadngey da sia ya am oyod sa naket as kapangyangyaw da a makavata so, “Aniven ta si Artemis a dios do Efeso.” <sup>29</sup>As nagolo sa o atavo a tawotawo do kawahayan awri. Inahap da sa Gaius kani Aristarco a rarayay sa ni Pablo a iMacedonia as kagorogod da sira a iyangay do kakpekpehan no tawo a manalamad. <sup>30</sup>Nakey si Pablo a mangay do yanan da no aro aw a tawotawo am nipia dava no kakakteh sawri. <sup>31</sup>Aran sira o apopohen do provinsia aya a kayvan sa ni Pablo am nanoyotoyon sa do kadi na a mapavoyan daw ni Pablo. <sup>32</sup>Nangyangyaw sa o tawotawo a navayavayat a matatarek so vatahen takwan aro dira a di makapatak nia an ango o chinavayavayat daw. <sup>33</sup>Sira o kadwan am no vata da as si Alejandro o ichaket aw ta iya o pinatnek da no Judeo a mangonong. Nisinyasan na sa ni Alejandro a pabhesen tapian makapayliliak a omdefende no karakohan na, <sup>34</sup>amna masinchad da o kaJudeo ni Alejandro am navidin sa a mangyangyaw so dadwa kawras a omdaday so diosdiosan daya no taga-Efeso a si Artemis.

<sup>35</sup>Mapabhes sa a mangyangyaw no adngedngeyen daya do kawahayan am vinata na dira, “Inio a kaydian ko a taga-Efeso, sino o di makapanmo sia o kayaten na a taga-Efeso no machonong do templo aya no mato taya a dios a si Artemis as kayaten na no omonong so aniven aya bato ni Artemis a gomintos a yapo do hanyit. <sup>36</sup>Arava o makavata so kadi na oyoran nia as dawa mayanong o kapanganohed nio as kadi nio a mangalistoan a mamariparin so marahet. Manma kamo pa a mangtokto. <sup>37</sup>Sira o inangay nioaya dia a tawo am arava o tinakaw da do templo taya as kano pinamarahet dava o dios taya. <sup>38</sup>As dawa an ara o sinadan da di Demetrius kanira no rarayay na sa a manipo am ipahosgado da sa tapian maysasalap sa daw, ta tayto sa o ofisialis ta do hosgado. <sup>39</sup>As an akmay mian pa sa o kadwan a ichakey nio am paychakawahyan ta na do sivog a miting ta, <sup>40</sup>ta tarek da yaten a idemanda no apopohen ta sa do Roma do pinariparin taya a golo a abo do logar.” <sup>41</sup>Tayoka na ya a vatahen am pinasavat na sa o navayavayat aw a tawotawo.

### No bisita ni Pablo do Macedonia kan do Acaya

**20** <sup>1</sup>Omhes dana o golo a pinasitnan da no manipo saya am nivayavayat sa ni Pablo o kakakteh sawri daw as kananawo na

sira as kapangdengdet na sira as kapamidimidin narana so Dios dira do kakaro narana a mangay do Macedonia. <sup>2</sup>Nangay si Pablo do atavo sawri a kavahayan a mapaypahni so saray da no kakakteh sa daw as kangay narana do Acaya. <sup>3</sup>Navidin daw so tatdo a ka vohan as omyanat dana a somakay do bapor a mangwan do provincia do Syria am nadngey na o kakey da omdiman sia no Judeo sa. Dawa nayvidi do Macedonia. <sup>4</sup>Mian sa o rarayay ni Pablo a sa Sopater a iBerea a anak ni Piros, si Aristarco kani Segundo a iTesalonica, si Gaius a iDerbe, si Tychicus as kani Trofimus a yapo do Asia kani Timoteo. <sup>5</sup>Mian kami na do Macedonia am nanma dana sa o papito aya as kananaya darana diamen do Troas. <sup>6</sup>Navidividin kami pa do Filipos as makarahan o fiesta da no Judeo a kakan da so tinapay a abo so libadora am somnakay kami do bapor as makarahan o dadima a karaw am nawara kami do Troas as kapachivayat namen dana dira. Navidin kami daw so asa ka domingo.

### No bisita ni Pablo do Troas kan do Mileto

<sup>7</sup>Do Dominggo ori am navayavayat kami kanira no kakakteh sawri daw a koman so tinapay do kanakenakem namen so nakadiman ni Jesus. Nangononong si Pablo a manda do kamavak, ta komaro dana do vata na do omonot aw araw. <sup>8</sup>Aro o relaken do kavayavayatan namen a matohos a parte no vahay aya. <sup>9</sup>As do kapangononong naya ni Pablo am mian o asa ka kanakan a mahakay a si Euticus a maydisna do bintana. As do kayendes narana ni Pablo a mayliliak am nadoho si Euticus as pakaycheh na so maynepdep. Kapakaycheh naya am nagagtos a yapo do matohos ori a yanan na. Iyangay da sia a ahapen am nadiman dana. <sup>10</sup>Amna gomintin si Pablo as kakepkep na sia as kavata na sia, "Ichavakel nioava ta tayto dana mirwa a maviay." <sup>11</sup>Mirwa a somdep si Pablo am nikhikchid na o tinapay awri as kakan na as kapangononong na a manda do kapaysesehdang narana as ikaro narana. <sup>12</sup>As no kanakan aw a nagagtos a minirwa a maviay am sinavat da as kaoyod da a masoyot.

<sup>13</sup>Somnakay kami do bapor a mangwan do Asos asna si Pablo am nanahan do tana, ta vinata na o kasali namen sia do Asos. <sup>14</sup>Nivayat na yamen do Asos as pinasakay namen sia as kakaro namen dana a mangay do Mitilene. <sup>15</sup>Do omonot awri araw am nawara kami do masngen do Chio. Do ichatdo na a karaw am somnali kami do Samos as do ichapat na a karaw am nakarapit kami do Mileto. <sup>16</sup>Pinarin namen ya takwan chinakey ni Pablo o katod namen dana a havasan do Efeso, ta makey pava a mavidividin pa do kavahayan sa do Asia, ta maychinalo a makarapit do Jerusalem do fiesta no Pentecoste.

### No nakapamidimidin dana ni Pablo dirado adngedngeyen sa do Efeso

<sup>17</sup>Do kayan ni Pablo do Mileto am nanoyotoyon dira do adngedngeyen saw no timban do Efeso do kavayat da sia. <sup>18</sup>Mawara sa di Pablo am

vinata na dira, “Mapanmo nio o kaparin no viay ko do nakayapo do nanoma a nakawara ko dia do provinsia do Asia a machasa dinio. <sup>19</sup>Aro o hoo ko do kapayserbi ko do Dios a mapamahbo do panghovokan no masadit a payparahanan ko kano kapakasiasi da diaken kano kakey da a omdiman diaken no Judeo. <sup>20</sup>Mapanmo nio ta arava o mapia a di ko a pinapanmo dinio do nakapangononong ko kano nakapananawo ko do pobluko anmana do vahavahay nio sa. <sup>21</sup>Pinayalit ko sira o kaydian ta sa a Judeo kano Griego a pangononongan so kapanehseh da no gatogatos da as kapanganohed da di Jesu Cristo a Apo ta. <sup>22</sup>As sichangoriaw am komaro ako na a mangay do Jerusalem, ta onotan ko o giya no Masanto a Espirito. As mapanmo koava an ango anti o maparin diaken daw, <sup>23</sup>katadkan no pinapanmo na diaken no Masanto a Espirito do atavo sa a kavahayan a pinanahanan ko o kakalaboso da anti diaken do Jerusalem as kapakasiasi da anti diaken. <sup>24</sup>Amna baloran koava o viay ko tapian mapatongtong ko o trabaho koaya a tinongdoan diaken no Apo taya a si Jesus a nia so kapawnonong sia o Evangelio aya a komapet do grasia no Dios.

<sup>25</sup>“Tayto ko mapanmo o kadi ta na anti a mirwan a mayvovoya, inio a inangayan ko a mapawnonong so komapet do kapaypatol no Dios, <sup>26</sup>as vatahen ko dinio o kabo dana no atbayen ko dinio a atavo an ara sa dinio a di pa manganohed, <sup>27</sup>ta nayraradin akoava a mapapanmo nia dinio o atavo a ichakey no Dios a ipapanmo dinio. <sup>28</sup>Makapatak kamo as katidib nio dira do kakakteh nio saya a tinongdo no Masanto a Espirito a pachonongan nio a sira pa so inadidi no Dios no raya no mismo naya Manganak. <sup>29</sup>Ichapatak ko ta an kakaro ko anti am mian sa o mawara a makey a omrarayaw so kawnot nio di Jesus, <sup>30</sup>as mian sa anti do mismo nio a rarayay o mananawo so dia kakawyoran tapian mapaychawaw da sa o manganohed danaya di Jesus. <sup>31</sup>Dawa makayhawa kamo as naknakmen nio o ninanawo ko dinio do tatdo a ka kawan a kapachasa ko dinio. Minhes akoava a omnanawo dinio do mahep anmana maraw as kapachirayay no hoo ko yamot do addaw ko ninio. <sup>32</sup>Dawa parawaten koynio do Dios a iya so tomidib dinio as kakdaw ko so kawnot nio do mensahe aya no grasia a nia so makapaynananawo dinio as do kapanganohed nio am marawat nio anti o promisa no Dios dira do atavo a tawotawo na.

<sup>33</sup>“Nangahes akoava dinio so kartos anmana onayen ko, <sup>34</sup>ta ichapatak nio o nakaanit ko a maychitachita so nesisita ko kanira no rarayay ko sa. <sup>35</sup>Niaya o fermi kori a vatahen dinio, ta mapia o kapaytrabaho ta, tapian masidong ta sa o makasiasi do kanakem ta sia o vinata no Apo ta a si Jesus, ‘Rakorakoh o kasoyot no tomoroh kano manrawat.’ ”

<sup>36</sup>Tayoka na ya vatahen ni Pablo am nachidogod dira atavo as kapachahoahok da. <sup>37</sup>Tomnanyis sa as kakepkep da sia adkan do

kapaveavek daranaw sia. <sup>38</sup>Oyod da ichangсах o nakavata nawri sia o kadi darana anti a mirwan a mayvovoya. Tayoka ya am inangay da padinawen do sakayan nawri a bapor.

### No biahe ni Pablo a mangay dana do Jerusalem

**21** <sup>1</sup>Namidimidin kami so Dios daw as kasakay namen dana do bapor a mangay do tana no Cos. Do omonot awri araw am nakarapit kami do tana no Rodas. As do ichatdo naw a karaw am nakarapit kami do kavahayan no Patara. <sup>2</sup>Napanmo namen o kayan no bapor a mangay do Fenicia as somnakay kami a mangay daw. <sup>3</sup>Nihawasan namen o Cipro do kaholian namen sia as kapanophos namen do provinsia do Syria. Nangedked kami do kavahayan do Tiro takwan dawri o pinaydiskargan no bapor aya. <sup>4</sup>Chinita namen sa o kakakteh di Jesus daw as kavidin namen pa daw so asa ka dominggo. Vinata da di Pablo o kadi na mangayan do Jerusalem ta pinapanmo na dira no Masanto a Espirito o kapakasiasi anti ni Pablo daw. <sup>5</sup>As komaro kami na am nachivan sa diamen o atavo sawri a kakakteh daw a pachangayan da no kakovot da sa kano kamanganakan da sa a manda do pandan no kavahayan ori. Domnogod kami atavo do kanayan aw as kapachahoahok namen. <sup>6</sup>As namidimidin kami so Dios dira do nakapadinaw dawri diamen do kasakay namen do bapor ori as kapaychawdiodi darana.

<sup>7</sup>Yapo kami do Tiro am komnatovo kami do Tolemais a dawri so chinavoyan namen sira so kakakteh di Jesus as navidin kami dira so asa karaw. <sup>8</sup>Do omonot awri araw am nangay kami do kavahayan no Cesarea. Natda kami do vahay ni Felipe a asa ya dira do papito a pinidi kaychowa a mapayatay so sidong dira do Jerusalem. Asa ya ka mapia a mapawnonong so chirin no Dios. <sup>9</sup>Mian sa o apat a anak na mavavakes a kahenakan sa as mapawnonong so chinakey no Dios a vatahen da. <sup>10</sup>Makarahan o pira karaw a kayan namen daw am nawara o asa ka profeta a si Agabo a yapo do Judea. <sup>11</sup>Inahap na o tahed ni Pablo as kaanit na omvahod so padang na kano tanoro na as kavata na sia o, “Niaya o ichakey no Masanto a Espirito a vatahen ko dinio, ta si Pablo am vahoren da no Judeo do Jerusalem as katoroh da nia dira do Hentil a askaskaren,” kwana. <sup>12</sup>Do nakadngey namen sia kanira no kadwan sa tawotawo am nachisiasi kami di Pablo do kadi na mangayan do Jerusalem. <sup>13</sup>Amna no tinbay na am, “Ango itanyis nioaya a mapayparahmet so kangсах ko. Disidido ako a vahoren do Jerusalem aran madiman ako a makayamot do ngaran no Apo ta a si Jesus.” <sup>14</sup>Do kadi namen a makapenpenan sia am pinaynolay namen dana as kavata namen sia, “No ichakey namen am no kapatongtong no inolay no Dios.”

<sup>15</sup>Karahan na naw am nayprepara kami as kakaro namen a mangay dana do Jerusalem. <sup>16</sup>Nachivan sa diamen o kadwan a kakakteh do

Cesarea a sira so minangay niamen di Mason a matda. Si Mason aya am iCipro a nayendes dana manganohed di Jesus.

### No bisita da Pablo di Santiago

<sup>17</sup>Oyod sa masoyot a omyavayava niamen o kakakteh saya do Jerusalem. <sup>18</sup>Do omonot awri araw am pinachivan na yamen ni Pablo a mangay a omalogaw ni Santiago as mian sa daw atavo o adngedngeyen do timban do Jerusalem. <sup>19</sup>Pinakapian sa so Dios ni Pablo as kavahey na nia atavo o pinariparin no Dios dira do Hentil do kapananawo dira ni Pablo. <sup>20</sup>Do nakadngey da sia ya am nidaday da o Dios amna vinata da di Pablo, “Mapanmo mo mo kaktehe am mian o livolivohe a Judeo a manganohed di Jesus as omonot pa sa do panyokoyokoran sa ni Moises. <sup>21</sup>Amna nadngey darana o kapananawo mo kono dira do kaydian ta a Judeo a mian do kavahayan da no Hentil so kabhes darana omonot do panyokoyokoran ni Moises. Vinata mo kono o kadi darana a mapatolian no kamanganakan da as kadi darana a omonotan do adan ta sa paparynen. <sup>22</sup>As dawa ango parinyen ta, ta sigorado o kapatak da anti nia o kayan mo naya dia. <sup>23</sup>An maparin am niaya o parinyen mo tapian vatahen da anti o kadi na oyoran no nadngedngey da saya. Mian sa o apat a ka mahahakay dia a mian so pinayavayan do Dios. <sup>24</sup>Machivan ka dira,” kon da di Pablo, “as kaparin nio so mian do onotan ta a Judeo. Pagan mo o gasto da tapian makapachichis sa do pali a kavoyan da no tawotawo so kabo no kakawyoran do vatavatahen daya dimo. <sup>25</sup>Asna sira o Hentil a tayto dana a nanganohed di Jesus am naytolas kami na dira a vatan namen sia o kadi da komanan so kanen a pinarawat do diosdiosan sa anmana raya, anmana nipseh a vinyay, as kano kadi da a mangadwanan.”

<sup>26</sup>Do omonot awri araw am inivanan sa ni Pablo o apat sawri a ka mahahakay a mian so pinayavayan do Dios do kapatongtong da so mian do panyokoyokoran da no Judeo as kangay na do templo a mapatanggal sira so papali do araw a kaparin darana a manangay so maychaponged a sakrifisio da.

### No nakaaresto da si Pablo do templo

<sup>27</sup>Masngen dana a komavos o papito ori karaw am navoya da no Judeo saw a yapo do Asia si Pablo do templo as pinasolsol da sa o tawotawo a somoli nia as kapadpet da sia, <sup>28</sup>as kapangyaw da, “Inio a kaydian a Judeo, sidongen nio yamen ta niaya o tawo aya a komtaktas a mananawo so machikontra diaten a Judeo kano onotan ta as kano templo ta. As nawri pava ta napasdep do templo aya so Griego sa a nia so mapanmo ta rakoh a sadan do onotan ta.” <sup>29</sup>Vinata da ya takwan do matarek a araw am navoya da sa Pablo kani Trofimus a taga-Efeso a mayrayay do Jerusalem as do vata da as



pinasdep na si Trofimus do templo aya. <sup>30</sup>Kadngey da sia ya no tawotawo aw do Jerusalem am naket sa as nangay sa do templo a omahap si Pablo a gorogoren a ihbet as kakandado da dia o pantaw nawri. <sup>31</sup>Dimanen da do vata da amna nadngey no apohen no sinjalo no Roma o golo da no tawotawo aya do Jerusalem. <sup>32</sup>Nyeng a manghap so sinjalo sa as kano sentorio da sa as kapangalisto da a mangay do yanan aya no golo. Kavoya da sia kanira no sinjalo saya am ibhes da no Judeo saya a tahohen si Pablo. <sup>33</sup>Nangay di Pablo o apohen daya as kaaresto na sia as kawahod na sia no dadwa a ka kadena. Inahes na an sino sia as kan ango o pinarin naya. <sup>34</sup>Matatarek o vinata da no tawotawo saya a mangyangyaw do karovel da as naintindi ava no apohen aya o kaoyod no naparin awri. Dawa vinata na o kangay da ni Pablo do baraks da no sinjalo. <sup>35</sup>Kawara da do eskalera no baraks aya am nihagnat darana a pavawahen dira do makey ori a makatanotanoro dia. <sup>36</sup>Aro sa o minonot dira a mangyaw so, “Dimanen ta na!”

### No defensa ni Pablo

<sup>37</sup>Somdep dana sa am inahes ni Pablo do apohen aya no sinjalo an maparin o kapayliliak na. Chinaknin na o kasolib ni Pablo a mayliliak so chirin a Griego. <sup>38</sup>Vatan na sia o, “Vadia imo o iEgipto aw a napasolol so rebelion as napawnot so apat a livo a rebelde do desierto.” <sup>39</sup>Vatan sia ni Pablo, “Judeo ako a iTarso, no r'akoh a kawahayan no Cilicia. Tayto o ichakey ko a vatahen dira do tawotawo saya dia,” kwana. <sup>40</sup>Pinya na sia no apohen aya a tomnek do eskalera ori as pabhesan na sira ni Pablo so tawotawo aya a mayliliak. Naychirin so Hebreo si Pablo ta nawri o chirin da no Judeo do kavata na sia o,

**22** <sup>1</sup>“Aniven a inyapoan kano kakakteh, adngeyen nio pa o pawnerongen koaya dinio.” <sup>2</sup>Do nakadngey da sia o kapayliliak na do Hebreo am naypadomi sa do kadngeyan da sia.

<sup>3</sup>“Asa ako a ka Judeo a iTarso do provinsia do Cilicia. Nayrakorakoh ako do Jerusalem aya a eskwela ni Gamaliel as ninanawo na yaken do atavo sa onotan da no inaynyapoan ta a Judeo. As pinawiyod ko o kawnot ko do Dios akma dinio sichangoriaw, <sup>4</sup>ta pinakasiasi ko sa so mahara o omonot di Jesus. Mian sa o pinadiman ko as mian sa o pinawahod ko as kapakalaboso ko nira, mayalit o mahakay anmana mavakes. <sup>5</sup>Katestigoan ya no apohen da no papali as kanira atavo no adngedngeyen ta sa a Judeo, ta yapo dira o tolas sawri a inangay ko dira do kaydian ta sawri a Judeo do Damasco. Tomnoroh o tolas saya so anohed ko a mapawahod nira o atavo a nanganohed di Jesus as kangay ko nira do Jerusalem aya tapian dia o kastigoan dira.”

<sup>6</sup>“Amna masngen ako na do Damasco do kamarraw na sia am naychehat o kayan no oyod a marial a seh dang a yapo do hanyit do omdivon diaken, <sup>7</sup>as kanyeng ko a maysasakeb. Kadngeyan ko sia o liak a makavata so, ‘Saulo, Saulo, ango pakasisian moaya diaken.’

<sup>8</sup>Vatan ko sia o, ‘Sino ka mo Apo.’ ‘Si Jesus ako a iNazareth a tayto mo a pakasisien,’ kwana no tinbay na diaken. <sup>9</sup>Sira o rarayay ko saya am navoya da o mamoyat aya a seh dang amna nadngey dava o liak awri a somisirin diaken. <sup>10</sup>As vatan ko sia, ‘Ango ichakey mo a parinyen ko mo Apo.’ No vinata na am, ‘Tomnek ka as kangay mo do Damasco, ta dawri dana o papanmoan ko nia dimo an ango o ichakey ko a parinyen mo.’ <sup>11</sup>Do nakapoyat koaya am nakavoya akoava as nikaday darana yaken no rarayay ko saya manda dana do nakawara namen do Damasco.

<sup>12</sup>“Mian o asa ka tawo do Damasco a mayngaran so Ananias. Oyod da sia ipakamia no Judeo as asa ka mapawiyod so kawnot do panyokoyokoran ni Moises. <sup>13</sup>Nangay ya diaken as kavata na sia, ‘Kakteh mo Saulo, mirwa ka na a makavoya.’ As nanyeng ako na mirwa a makavoya. <sup>14</sup>Vatan na sia ni Ananias diaken, ‘Pinidi ka no Dios no apoapo ta sa a makapanmo so inolay na as kano makavoya so Manganak na a abo so gatos as kano makadngey sia a mismo o liak na. <sup>15</sup>Pinidi naymo a mapapanmo nia dira do atavo a tawotawo o navoya as kano nadngey mo,’ kwana ni Ananias. <sup>16</sup>‘Sichangoriaw,’ kwana ni Ananias, ‘am ango pa o nanayahen mo. Mayvangon ka na as kapabawtismo mo do kahes mo sia o kapakabo na so gatogatos mo.’

<sup>17</sup>“Mayvidi ako na do Jerusalem,” kwana ni Pablo, “am nangay ako do templo a machahoahok. As do asa ka vision, <sup>18</sup>am napavoya diaken si Jesus as kavata na sia, ‘Nyeng ka na a komaro do Jerusalem aya ta panganohdan dava anti o vatahen mo a komapet diaken.’ <sup>19</sup>Vatan ko sia, ‘Apo, ahahawen ko o kapanganohed da diaken ta ichasoyot da anti o nakapaytarek dana no kaparin ko.’<sup>i</sup> Sira mismo o makapanmo sia o nakangay ko do maday do sinagoga tapian ahapen ko sa a prisohen kano tahohen o manganohed sa dimo. <sup>20</sup>As aran do nakadiman da si Esteban a asa ka mapawnonong so komapet dimo am niaprobhan ko ya ta mian ako daw a tomalamad sia as kayaken pa no nachonong do lamit da no tori awri a omdiman sia.’ <sup>21</sup>Amna no tinbay diaken ni Jesus am, ‘Komaro ka na ta tovoyen koymo do mararayi a logar a yanan da no Hentil.’ ”

<sup>22</sup>Nidngey da a manda do nakavata na sia o kangay na dira do Hentil. Kadngey da sia ya am somnitnan sa a mangyangyaw as kavata da sia, “Dimanen ta na, ta mayanong ava ya a maviay!” <sup>23</sup>Nangyangyaw sa as kapapaypaypay da so tangbali da sa as kapagchigchid da so tana do tohos do kaoyod darana a maket. <sup>24</sup>Pinasdep no apohen aya no sinjalo si Pablo do baraks awri as kavata na so kayiplot da sia tapian ivahey na an ango o solian daya nia no tawotawo. <sup>25</sup>As do nakapakedked dana sia tapian iplotan da am inahes ni Pablo do sentorio aya a masngen sia, “Mayanong paro o kayiplot do tawo a Romano an di pa a chinasentensian?”

<sup>i</sup> 22:19 Nakatolas ava ya do Griego a texto amna niaya o mismo na inmonmoan.

<sup>26</sup>Kadngey na sia no sentorio aya am nyeng a mangay do apohen aya no sinjalo as kavata na sia, “Ango parinyen ta ta Romano sawen o tawo aya!”  
<sup>27</sup>Nangay o apohen aya di Pablo as kahes na nia, “Ivahey mo diaken. Tawo ka no Roma?” “Oon,” kwana ni Pablo. <sup>28</sup>“Aran yaken ta oyod a rakoh a kartos o pinagan ko tapian mavidang ako a Romano,” kwana. Amna vinata ni Pablo, “Oon amna yaken am arava o pinagan ko ta nawara ako a Romano.”  
<sup>29</sup>Nakadngey da sia ya no sinjalo saya a omiplot dia do vata da am nyeng sa a mayparayi as no apohen daw am oyod a mavakel do nakavahod daya si Pablo a asa ka Romano.

### No nakapachisalap ni Pablo do pankaskaran

<sup>30</sup>Do omonot awri araw am pinakaro no apohen aya si Pablo do kavahoran naw ta chinakey na madngey an ango o vata daya no Judeo a gatos ni Pablo dira. Patawagan na pa sa so maato a papali as kanira atavo no apopohen da no Judeo as kahap na si Pablo a maylilialak do kasalasalapan dawri.

**23** <sup>1</sup>Nisahsahan na sa so kapiahen ni Pablo o apopohen saya as kavata na sia, “Inio a kakakteh, do salapan no Dios am arava o ichadistorbo no konsinsia ko a manda sichangoriaw.”  
<sup>2</sup>Vatan sia no mato danawri do pali a si Ananias o kapitpit da si Pablo do vivi na no machitanged awri sia. <sup>3</sup>Vatan sia ni Pablo, “Imo o kastigoan anti no Dios, ta toman mapia ka. Imo a asa ka hoyis do panyokoyokoran taya o manoma a mapasada so mian do onotan ta do kapapitpit mo niaken,” kwana ni Pablo. <sup>4</sup>Vatan da sia no masngen aya di Pablo, “Ango atekan mo no m'ato dana a pali no Dios.”  
<sup>5</sup>Vatan sia ni Pablo, “An napanmo ko o kaiya no m'ato dana a pali am vinata koavawri, ta nakatolas do Chirin no Dios o kadi ta makachirichirin so marahet do apopohen ta sa,” kwana ni Pablo.

<sup>6</sup>Kapanmo sia ni Pablo o kayan da do gropo aya no Saduceo as kanira no Fariseo am vinata na so maliak, “Kakakteh, asa ako a ka Fariseo as anak ako no Fariseo. No askaskaran nioaya diaken am yamot do kapanganohed ko do kapiywa da a maviay no nadiman dana.”  
<sup>7</sup>Do nakadngey da sia ya am somnitnan sa o Fariseo aya kanira no Saduceo aya a maysosobna as kadi da maypapanmoan. <sup>8</sup>Ta sira o Saduceo aya am manganohed sava do kapiywa pa a maviay no nadiman dana sa as kano manganohed sava do kayan da no angheles anmana espirito. Asna niaya sa am panganohdan da sa no Fariseo. <sup>9</sup>As somnitnan o maliak a kapaysosobna da. Tominek sa o kadwan do Fariseo a eskriba as kavata da sia, “Arava o mapanmo ta a gatos no tawo aya. Pangayen ta na ta nakadngey so anghel anmana espirito am ara paro o rahet na nia?”

<sup>10</sup>Naypangay pa o kapaysosobna da as do kahama narana nia no apohen aya do kapaypapalang da di Pablo am vinata na o kangay da a omahap sia no sinjalo saya as kavidu da nia do baraks.

<sup>11</sup>Mahep dana am nangay di Pablo o Apo ta a si Jesus as kavata na sia, “Mamo kava mo Pablo, ta makarapit ka pa anti do Roma a mapapanmo niaken akma so pinarin mo do Jerusalem aya.”

### No nakapaypapanmo da a omdiman si Pablo

<sup>12,13</sup>Mavekhas dana am mian sa o navayavayat a Judeo a maypangay sa a kwarenta a mayplano an maypango o kadiman da si Pablo. Nayavay sa do kadi da a nganan anmana minoman a manda do kadiman da sia. <sup>14</sup>Nangay sa ya dira do maato sa a papali kanira no apopohen sa as kavahey da sia o kayan no pinayavayan da a kadi da komanan a manda do kadiman ni Pablo, <sup>15</sup>as kavata da sia, “Dawa inio a apopohen namen am vatahen nio do apohen aya no sinjalo o kangay da ni Pablo dinio a akmay kapiahen nio a askaskaren. As tomayo kami anti as katayayan namen dia, ta dimanen namen sia a manam kano kawara na dia,” kon da.

<sup>16</sup>Amna no anak no kakteh ni Pablo am nadngey na o kayan aya no plano da as nangay di Pablo do baraks a omvahey nia. <sup>17</sup>Tinawagan ni Pablo o asa ka sentorio as kavata na sia, “Iyangay mo pa o kanakan aya do apohen nio, ta tayto o vatahen na sia.” <sup>18</sup>Angayan na sia do apohen daya as kavata na sia, “Tinawagan na yaken no asa do priso a si Pablo as kavata na so kangay ko niaya dimo, ta tayto kono o vatahen na dimo.” <sup>19</sup>Nikaday no apohen aya o kanakan aya as kapayparayi da do sinjalo aya as kavata na so, “Ango vatahen moaya diaken.” <sup>20</sup>Vatan na sia, “Naypapanmo sa o apopohen no Judeo a omahes nia anti dimo o kangay mo ni Pablo dira ta askaskaren da so kapiahen, <sup>21</sup>amna parinyen moava ya, ta tayto sa o maypangay pa kano kwarenta dira a omtayayan dia a dimanen. Pinayavayan da o kadi da nganan anmana minoman a manda do kadiman da sia as tayto da a nanayahen o parinyen mo.” <sup>22</sup>Tayoka na ya a vatahen am pinasavat na o kanakan aya no apohen aya as kavata na sia dia o kadi na a mayvahvahan nia do aran sino.

### No nakatovoy si Pablo di Gobernador Felix

<sup>23</sup>Tinawagan no apohen aya o dadwa sa a ka sentorio as kavata na sia, “Preparahen nio o dadwa yatos a ka sinjalo kano papito poho so ka sinjalo a mangabayo kano dadwa yatos so ka sinjalo a maypanvono. Ta komaro kamo an alas nueve a mangay ni Pablo do Cesarea. <sup>24</sup>Torohan nio pa si Pablo so kabayoan na as tiban nio o kasigoro no kapakarapit nio nia di Gobernador Felix.” <sup>25</sup>As naytolas di Gobernador Felix so akma sia:

<sup>26</sup>“Si Claudio Lisias ako. Maytolas ako dimo a aniven a Gobernador Felix. <sup>27</sup>No tawo aya a tovoyen ko dimo am inahap da no Judeo as toneng da a dimanen. Nadngey ko o kaRomano na dawa inangay namen kanira no sinjalo ko a ahapen dira do omdiman awri sia. <sup>28</sup>As do nakakey ko a makapanmo sia an ango akosan daya sia am inangay ko do konseho da

no Judeo. <sup>29</sup>No vata da a marahet a pinarin na am komapet do onotan da asna arava o ichapatak ko a sinadan na a ipayanong na a dimanen anmana kalabosohen. <sup>30</sup>Asna do nakadngey ko so kayan no plano da a omdiman sia am tayto ko a tovoyen dimo. Vinata ko pa o kangay da dimo no omakosa aya sia a omvahevahey nia dimo an ango pinarin naya.”

<sup>31</sup>Dawa do mahep aw am inangay da si Pablo no sinjalo a manda do Antipatris. <sup>32</sup>Mavekhas dana am sira dana o mangabayaw awri o nachivan di Pablo as nayvidi dana sa do Jerusalem o kaaroan da no sinjalo sawri. <sup>33</sup>Makarapit sa do Cesarea am nipresenta da o tolas do gobernador aw as katoroh da pa si Pablo dia. <sup>34</sup>Do nakalir sia no gobernador o tolas aya am inahes na di Pablo an ango provinsia o pinakayapoan na. “Cilicia,” kwana ni Pablo. <sup>35</sup>Vatan sia ni gobernador aya o, “Imbestigan ko anti mo an mawara sa o omakosa aya dimo.” Pinagwardia na si Pablo do vahay no napatol a si Herodes.

#### No nakaakosa da si Pablo no Judeo sa

**24** <sup>1</sup>Makarahan o dadima a karaw am nawara sa do Cesarea o m'ato dana a pali a si Ananias kanira no apopohen sa as kano asa ka abogado a si Tertulo. Nangay sa di Gobernador Felix as kavahey da nia an ango akosadoan daya si Pablo. <sup>2</sup>Kasdep ni Pablo am sinitnan ni Tertulo a iyahey an ango akosadoan daya sia. No vinata na am:

“Makayamot dimo mo aniven a Felix am mapia o kaviayan namen, ta aro o pinarin mo a pinaypapiyan no provinsia ta. <sup>3</sup>Maytavo kami do maday so kavahayan a masoyot niaya as mamahemahes kami dimo. <sup>4</sup>Amna rakoh pava o kasaloyal namen dimo as iyahes namen o kapaypasinsia mo pa a domngey diamen, <sup>5</sup>ta napanmo namen o kaoyod na nia a marahet a tawo, ta oyod a makey a mapasitnan so golo. Oyod na so kakey a mapasolsol so kasoli da no Judeo sa do aran dino do mondo aya as iya pa o apohen da no tawo a naychawaw so nanawo a manganohed do asa ka iNazareth. <sup>6</sup>Niaya ava ta chinakey na pa pamahbohen o templo namen as dawa inaresto namen sia [as kastigoan namen do vata namen akma so mian do panyokoyokoran namen, <sup>7</sup>amna no apohen da no sinjalo a si Lisias am nawara as kapospos na sia ahapen, <sup>8</sup>as kavata na sia o kangay namen dana dimo a omakosa so tawo aya.] As maparin mo sia a ahahsen tapian ichapatak mo o kaoyod no atavo aya a vatahen namen dimo,” kwana ni Tertulo. <sup>9</sup>As sira o Judeo a rarayay aya ni Tertulo am vinata da o kaoyod no vinata na saya.

#### No defensa ni Pablo di Felix

<sup>10</sup>Tayoka ya am pinayliliak ni Gobernador Felix si Pablo. Niaya o vinata ni Pablo, “Mapanmo ko o nakayendes mo na a gobernador dia dawa masaray ako a omdefende no karakohan ko do salapan mo. <sup>11</sup>Maparin

mo a ipangaheahes am maypangay pava kano dose so karaw o nakangay ko do Jerusalem a omanianib so Dios, <sup>12</sup>as navoya dava yaken no Judeo saya a machidibati do aran sino a tawo do templo. Navoya dava yaken a mapasolsol so tawotawo a magolo do sinagoga sa anmana aran dino. <sup>13</sup>As masigoro ko o kadi da makaproyban do vatahen daya a sinadan ko. <sup>14</sup>Asna oyod o vata daya a kapachangay ko na dira do omonot sa di Jesus a vatan so pinaychawawan a nanawo amna anianiven ko o Dios no apoapo ta as kanohed ko pa dira do atavo a pinatolas da Moises kanira no profeta. <sup>15</sup>As akma ko pa dira dia a manganohed do kapirwa da a maviay no atavo a tawotawo a nadiman dana a mayalit o mapia anmana marahet so pinarin. <sup>16</sup>Makayamot do akmaya sia panganohdan ko am chitahen ko o kabo no sadan ko do salapan no Dios kano tawotawo.

<sup>17</sup>“As do nakarahan no mayendes a tiempo a kabo ko do Jerusalem am nangay ako daw a tomoroh so sidong dira do kaydian ko a makasiasi as kangay ko pa do templo a manoroh so sakrifisio. <sup>18</sup>Nangay ako do templo a mapavoya do pali as navoya dava yaken do kaaroan no tawo asna do nakawara da no Judeo a yapo do Asia am nawri dana o kayan da no aro a tawo daw. <sup>19</sup>Sira o yapo saya do provinsia no Asia o mayanong a mangay do salapan mo a omakosa diaken an mian o sinadan ko. <sup>20</sup>Anmana sira dana o tayto danaya dia a apopohen namen o omvahey nia an mian o gatos ko a nadngey da do nakapayliliak ko do salapan da do Jerusalem. <sup>21</sup>No voyvoh a mapanmo ko a maparin da akosan diaken am no nakavata ko sia so maliak o, ‘No askaskaran nioaya diaken am yamot do kapanganohed ko do kapirwa da a maviay no nadiman dana.’” Nawri o vinata ni Pablo do gobernador.

<sup>22</sup>Si Gobernador Felix aya a adan dana makapatak so kaparin da no omonot saya di Jesus am pinabhes na o kapangkaskad naya a manda do kawara ni Lisias a apohen no sinjalo. <sup>23</sup>Vinata ni Gobernador Felix do sentorio o kagwardia da di Pablo asna katoroh da dia so kalibri na do ichakey na as kapia da sira so kaychayvan na a omalogaw nia.

### No nakapawnonong ni Pablo dira da Felix kani Drusilla

<sup>24</sup>Nakarahan o pira karaw am pinatawag da si Pablo da Gobernador Felix kano kakovot na a si Drusilla a asa ka Judeo ta chinakey da a madngey an ango vatahen ni Pablo do komapet do saray ni Jesu Cristo. <sup>25</sup>As do nakapawnonong sia ni Pablo o komapet do manamonamo a kaparin no viay kano manam a kaskaskad no Dios so tawotawo am navakel si Gobernador Felix as vatan na sia o, “Maparin mo na o mangay, ta pirwahan ko naymo a ipatawag an mian o tiempo ko.” <sup>26</sup>No vinata na sia ya no gobernador aya am chinakey na o katoroh na dia ni Pablo so kartos tapian librien na sia. Dawa masanib na sia a tawagan a sisirinyen amna tomnoroh ava si Pablo.

<sup>27</sup>Makarahan o dadwa a ka kawan am si Porcio Festo o tomnadi di Gobernador Felix. Amna makayamot do kakey ni Felix aya a mapakamia sira so Judeo am nividin na si Pablo do priso.

### No nakapachisalap ni Pablo di Festo

**25** <sup>1</sup>Nakarahan o tatdo a karaw a nakawara ni Gobernador Festo do Cesarea am nangay do Jerusalem. <sup>2</sup>As sira o maato sa a papali kano adngedngeyen da no Judeo am nangononong sa so daday a komapet di Pablo, <sup>3</sup>as kahes da sia o kangay da ni Pablo do Jerusalem. Vinata da ya takwan mian o plano da a kawtap da di Pablo do rarahan a dimanen. <sup>4</sup>Amna vinata ni Festo o katayto na pa a mapriso do Cesarea ni Pablo as kakalo narana a mayvidi daw ni Festo. <sup>5</sup>“Dawa machivan dana sa diaken o apopohen nio sa a mapapresenta no kaso da a machikontra do tawo aya,” kwana ni Gobernador Festo.

<sup>6</sup>Makarahan o wawaho anmana asapoho a karaw am nayvidi do Cesarea si Festo as do omonot aw araw am pinahap na si Pablo a askaskaren. <sup>7</sup>Mawara si Pablo am sira o Judeo awri a yapo do Jerusalem am nidivon da as kasitnan da omakosa sia no mararahmet a gatos amna kaproyban dava o kakawyoran no akosadoan daya sia. <sup>8</sup>As nidefende ni Pablo o karakohan na a makavata sia, “Pinasada koava o panyokoyokoran namen a Judeo anmana arava o pinarin ko a machikontra do templo anmana di Emperador Cesar.” <sup>9</sup>Amna makayamot do kakey ni Festo a mapakamia sira so Judeo saya am vinata na di Pablo, “Makey ka mangay do Jerusalem tapiian dawri dana o askaskaran ko dimo?” <sup>10</sup>Vatan sia ni Pablo, “Tayto ako na tomnek do salapan mo, imo a asa ka hoyis no Roma. Asna arava o gatos ko dira do Judeo saya a akma so sivog mo a mapanmo. <sup>11</sup>An somnada ako do panyokoyokoran nio anmana an mian o pinarin ko a marahet a ichasentensia diaken a dimanen am iyahes koava o kapavolaw diaken, asna an ara abo o kakawyoran no inakosan daya diaken no Judeo saya am maparin ava no aran sino a vatahen o kasira dana no omsentensia diaken. Dawa ichakey ko an no Emperador Cesar dana o omsentensia diaken,” kwana ni Pablo.

<sup>12</sup>Do nakadngey sia ya ni Gobernador Festo am nisisirin na sira o abogado sa as kavata na sia di Pablo, “An ara no Emperador Cesar o ichakey mo a omkaskad dimo am iya dana o angayan mo.”

### No nakavahey sia ni Festo di Agrippa o kaso ni Pablo

<sup>13</sup>Nakarahan o pira karaw am nawara do Cesarea si Patol Agrippa kani Bernice, ta chinakey da a torohan so onor o vayo aya a gobernador a si Festo. <sup>14</sup>As do kayendes darana daw am vinahey ni Festo do patol aya o komapet di Pablo. “Tayto dia o asa ka tawo a nividin ni Felix do priso. <sup>15</sup>As do nakangay ko do Jerusalem am vinahey da diaken no maato sa a

papali kanira no adngedngeyen da sa no Judeo an ango akosadoan daya sia as chinakey da yaken a omsentensia sia, <sup>16</sup> amna vinata ko o kadi namen a parinyan sia a Romano o kasentensia namen do asa ka tawo an di sa maysasalap o naakosado aya as kano omakosa aya sia tapian maparin na defendien o karakohan na. <sup>17</sup> Dawa do nakangay da do Cesarea aya no omakosa so tawo aya am nangalisto ako a mapahap ni Pablo do omonot awri araw tapian askaskaren ko sia. <sup>18</sup> Amna arava o navoya ko a gatos no tawo aya a kaproyban da no omakosa aya sia. <sup>19</sup> Asna no paysosobnan da am komapet do panganohdan da no Judeo as kano komapet do asa ka tawo a si Jesus. Nadiman dana ya amna pawnonongen ni Pablo o katayto na kono a minirwa a maviay. <sup>20</sup> As do kadi ko mapasinmoan sia so sinadan na do akma saya sia a onotan am inahes ko di Pablo an makey a mangay do Jerusalem ta dawri dana o askaskaran so kaso naya as kasentensia dana sia daw. <sup>21</sup> Amna nawri ava o ichakey na ta si Cesar dana kono o angayan na somalap. Dawa tayto ko nividin a ipagwardia a manda do katovoy ko sia di Emperador Cesar,” kwana ni Gobernador Festo di Patol Agrippa. <sup>22</sup> Vatan sia ni Agrippa, “Ichakey ko adngeyen o tawo aya.” “Oon, andelak am adngeyen mo sia,” kwana ni Festo.

<sup>23</sup> Do omonot awri araw am nawara sa Agrippa kani Bernice a oyod a mabihis kano magrande as kasdep da do panimbestigan daya. As mian sa o aro a maato a apopohen no sinjalo as kano maato a tawotawo do kavahayan ori a nachivan dira. Vatan narana sia ni Gobernador Festo o kapasdep darana si Pablo. <sup>24</sup> Vinata ni Festo, “Patol Agrippa kaninio atavo a tayto a navayavayat dia sicharaw, tiya o tawo aya a ichakey da no atavo a Judeo do Jerusalem as kan do kavahayan taya dia do Cesarea a dimanen. <sup>25</sup> Amna arava o navoya ko a gatos na a mayanong a dimanan sia, dawa do nakahes na nia o ka si Cesar no ichakey na angayan a somalap am tovoyen ko sia anti dia. <sup>26</sup> Amna arava o mapanmo ko a patolasen do kaso no tawo aya di Emperador Cesar. Dawa inangay ko dia do salapan nio as kanatonan do salapan mo mo Patol Agrippa, tapian mian anti o patolasen ko di Cesar an makarahan anti o kaskaskad ta sia. <sup>27</sup> Ta akmay mayanong ava o katovoy so asa aya ka ipapriso di Emperador Cesar a abo so matodin a gatos,” kwana ni Gobernador Festo.

### No defensa ni Pablo do salapan ni Agrippa

**26** <sup>1</sup> Vinata ni Agrippa di Pablo o kaparin narana so mayliliak. Sinyasan dira ni Pablo do kapaypadomi da as kasitnan na no defensa na.

<sup>2</sup> “Tayto ako a masoyot mo Patol Agrippa do kaimo no domngey aya so defensa ko do atavo sa a akosan da diaken no Judeo, <sup>3</sup> takwan mapanmo mo sa o atavo a onotan kano paparinyen no Judeo. Dawa akdawen ko o pasinsia mo a domngey diaken,” kwana ni Pablo.



<sup>4</sup>“No viay ko a nakayapo do kadekey ko pa am mapanmo da no Judeo, ta nayrakorakoh ako do somnivog ko a kavahayan as kan do Jerusalem. <sup>5</sup>As an makey sa a sira so mismo a testigo ko am kaproyban da o kaasa ko a oyod a maistrikto do komwan do onotan kano paparinyen sa no Judeo takwan asa ako a ka Fariseo. <sup>6</sup>As sichangoriaw am tayto ako tomnek dia a machisalap dinio a makayamot do kapanganohed ko do kapatongtong sia anti no Dios o nipromisa na dira do apoapo ta sa do kapirwa na omviay so nadiman, <sup>7</sup>a niaya so panapanayahen ta a tayatayabo no dose sa a apoapo ta. Dawa dadayen ta o Dios do mahep kano maraw. As makayamot dia a aniven a Patol am akosadoan da yaken. <sup>8</sup>Rakoh paro a sadan o kapanganohed do kaparin sia no Dios a pirwahan a viayen o nadiman dana a tawo?” kwana ni Pablo.

<sup>9</sup>“Aran yaken kaychowa am parinyen ko atavo a irarayaw kano ikontra so nanawo aya a komapet di Jesus a iNazareth. <sup>10</sup>Aro sa dira do tawotawo na sa o nipriso ko do Jerusalem as mian o permiso ko a omparin sia ya a yapo dira do maato sa a papali. As an mian sa o sentensian sa a madiman am niaprobhan ko ya. <sup>11</sup>Nasanib ko sa a pakasisien do atavo a sinagoga tapian tadichokoran da si Jesus. Oyod ko sa ipsok, ta mangangay ako do marayi sa kavahayan a ompakasiasi sira.

<sup>12</sup>“Niaya o pinangwan ko do Damasco a mian so othoridad a yapo dira do maato sa a papali. <sup>13</sup>As do alas dose no maraw do kayan namen do rarahan, mo Patol am mian o oyod a mamoyat a rial a yapo do hanyit a mariarial pa kano araw. No maknyay aya rial am chinapoyat ko as kanira no rarayay ko sawri. <sup>14</sup>Nyeng kami a maysasakeb. Kadngeyan ko sia o liak do chirin a Hebreo a makavata sia diaken, ‘Saulo, Saulo, ango pakasisian moaya diaken. Maparin moava homisen o mapakapamarin kanimo.’ <sup>15</sup>Ahsan ko nia, ‘Sino ka mo Apo.’ Vatan sia no liak aya, ‘Yaken si Jesus a tayto mo a pakasisien. <sup>16</sup>Maytetnek ka ta mian o ipatrabaho ko dimo. Tovoyen koymo a mapapanmo nia dira do tawotawo o nakavoya moaya diaken sicharaw as kano kadwan pa a ipapanmo ko anti dimo. <sup>17</sup>Tovoyen koymo dira do Judeo as kano Hentil a mapapanmo niaken. An mian sa o makey a maysarasaray dimo am yaken o machonong dimo. <sup>18</sup>Mangay ka dira a omnanawo sira tapian kasehdangan sa as kapakavolaw da do ipakapamarin ni Satanas as no Dios dana o onotan da. Ta no mavoyvoh a ipakabo ko so gatos da am no kapanganohed da diaken a nia pa so ichaparin da machividang dira do napidi a tawotawo ko,’ kwana ni Jesus diaken.

<sup>19</sup>“Dawa mo Patol Agrippa, nachisobna akoava do niyokoyokoran niaken a yapo do hanyit. <sup>20</sup>Nangay ako do Damasco as kan do Jerusalem as kwanasaw do atavo a kavahayan no Judeo as aran do yanan sa no Hentil a mapawnonong so kapanehseh da do gatogatos da as kawnot darana do Dios a chinatadian so kaparin no viay a kavoyan so

kasomnivot da nanehseh. <sup>21</sup>Makayamot dia a pinarin ko am inahap da yaken no Judeo sa do kayan ko do templo as kakey da a omdiman diaken. <sup>22</sup>As do sidong diaken no Dios a manda sichangoriaw am tayto ako pa a mangononong so komapet aya di Jesus dira do mato kano mahbo sa a tawotawo. Arava o kadwan a pawnonongen ko an dia voyvoh a no vinata da no profeta sa kani Moises, <sup>23</sup>as niaya o vinata da: Mandidiw si Cristo as kadiman na as kaiya no manoma a mirwa a maviay as kapapanmo na nia o kaiya no pakayapoan no kalibrian da no Judeo kano Hentil.”

### No disision da Gobernador Festo kani Patol Agrippa

<sup>24</sup>Do katayto na pa mangononong ni Pablo am nangyaw si Festo a makavata sia, “Ara kava machipasonong mo Pablo! Pinaymahamaha mo o taywara a pinachinanawan mo!” <sup>25</sup>No tinbay ni Pablo am, “Maha akoava, mo aniven a Gobernador asna tayto ko pawnonongen o kakawyoran. <sup>26</sup>As ichapatak sa ya ni Patol Agrippa, ta matayo ava o nakaparin da nia. Dawa mangdet ako a mapawnonong sira ya. <sup>27</sup>Patol Agrippa,” kwana ni Pablo, “manganohed ka paroava do vinata daya no profeta? Ichapatak ko o kapanganohed mo dira!” <sup>28</sup>Vatan sia ni Agrippa, “Do vata mo as maparin mo yaken a payvadiwen a Cristiano do maynyed a tiempo?” <sup>29</sup>Vatan sia ni Pablo, “Aran do dekey aya a vinata ko as anohdan mo anmana kaylangan pa o rakoh a tiempo a kapawnonong ko sia dimo am moyvoh a ipachahoahok ko do Dios am no kapayvadiw nio a akma diaken a katadkan no katayto koaya do priso, imo kanira atavo a nakadngey sia o vinata koaya.”

<sup>30</sup>Itnek darana no patol kano gobernador kani Bernice as kanira atavo a komaro. <sup>31</sup>Mian dana sa do gagan am vinata da do kadwan dira, “Arava o pinarin no tawo aya a kastigoan dia no kadiman sia anmana kakalaboso sia.” <sup>32</sup>Vinata ni Agrippa di Festo, “Maparin ta ya a pakavolawen an di na inahes o kangay na di Cesar a askaskaren.”

### No nanawdi dana a biahe ni Pablo a mangwan do Roma

**27** <sup>1</sup>Mapesek dana o kangay ni Pablo do Italia am pinagwardia da sia as kano kadwan pa sa a priso di Julio a asa ka sentorio da no Romano a sinjalo. <sup>2</sup>Somnakay kami do bapor a yapo do Adramito a mangay ya do kadwan do kavahayan do Asia. Nachirayay diamen do nakakaro namen o asa ka kakteh ta a iTesalonica a yapo do Macedonia a mayngaran so Aristarco. <sup>3</sup>Nangedked kami do Sidon do omonot naw araw. Mapsek o sentorio daya no sinjalo a si Julio, ta nipia na si Pablo a makaraya a mangay dira do kaychayvan na daw. <sup>4</sup>Komaro kami do Sidon am nanahan kami do viit naw no tana do Cipro do kahtengan na, ta an dia dawri o panahanan namen am machivayat kami do mayet a salawsaw. <sup>5</sup>Hawasan namen o kavahayan do Cilicia kan do Pamfilia am

nakarapit kami do kavahayan do Licia a tawagan da so Mira. <sup>6</sup>Dawri o pinakavoyan ni Julio so bapor a yapo do Alejandria a mangay do Italia as payadisan na diamen daw. <sup>7</sup>Mawadi o kayam no sakayan namen aya as dawa nahay kami a makarapit do Nidus, ta vayaten namen o salawsaw. Do kawadi no kayam namen aya am namdis kami do panahanan as naysapkwam kami do Creta, ta an dawri pa as kahtengan na. Nihawasan namen o kanayan nawri do Salmon. <sup>8</sup>Nanditdit kami do payis aw no kavahayan, ta an dawri pa as kawliwan namen am kayan pa no kawadi no kayam namen. Kwanasaw am mawara kami do asa ka logar a tawagan da so Mapia a Pangedkeran a masngen do kavahayan da do Lasea.

<sup>9</sup>Mawara kami daw am tiempo dana no kapangananawa no kapaybiahe do taaw, ta kararahnten dana no kawan daw as dawa vinata ni Pablo, <sup>10</sup>“Ahahawen ko am mangananawa an maypangay ta pa as tarek a mararayaw o bapor aya as kabo no aro a warawara as kano kadiman ta.” <sup>11</sup>Amna manganohed ava o sentorio aya di Pablo, ta no nidngey na am no piloto ori kano taydira aya so bapor aw. <sup>12</sup>Takwan oyod ava mapia a pangedkeran daw an akma dana saw o kawan am vinata da no kadwan dira o kadi da mavidinyan daw as kapaypangay da ta inahahaw da o kapakarapit da do Fenice a asa ka pangedkeran do Creta, ta midit ava ya do pakayapoan no salawsaw an kabkabkasen dana daw.

### No mayet a anyin do taaw

<sup>13</sup>Kapaypahteng na so dekey am komaro kami a maypakwan do vata da do Fenice as kapakasngen namen do Creta. <sup>14</sup>Dekey as kapamdis no kawan as kaoyod na a masalawsaw do panahanan namen aya. <sup>15</sup>Naparin namen pava o mayam a machisalangat do salawsaw ori as pinaynolay namen dana sia an dino paviotan diamen no mayet aya a salawsaw. <sup>16</sup>Kwanasaw am nakapachipel kami do dekey a tana a tawagan da so Cauda as dawri o chinaparinayan namen sia a pasakayen o lancha no bapor aya a sakayan namen. <sup>17</sup>Tayoka da pasakayen o lancha aya am ahnihnien da o bapor aw. Do kamo da nia an padindinen sa no salawsaw do kalawangan a katokpohan no anay do Syrtis<sup>j</sup> am pinagtin da o vidad as kapaynolay darana do pangwanan na diamen no salawsaw. <sup>18</sup>Omonot a araw am koyokoyonen kami no mayet aya anyin as somnitnan sa maypoha so kargamento aya no bapor, ta tarek kami omned. <sup>19</sup>Ichatdo na karaw am ipoha da sa o pinospos kano ango pa sira a serbien do kapaykarga anmana kapagtin so kargamento. <sup>20</sup>Makarahan o pira karaw a kadi namen pa a nakavoyan so araw anmana vitohen do kadi na omhesan no anyin aya am inahahaw namen pava o kapakalibri namen pa.

---

j 27:17 Anmana: Libya.

<sup>21</sup>Do kayendes darana di nganan am tominek si Pablo as kavata na sia, “An nanganohed kamo diaken a di komaro do Creta am arava o pandidiwan ta daw as arava o nararayaw daw. <sup>22</sup>Amna mammo kamoava as makangdet kamo, ta arava anti o madiman diaten. Voyvoh anti a mararayaw am no bapor taya. <sup>23</sup>Kamahep am nangay diaken o asa ka anghel no Dios. Niaya o dadayen koaya a Dios as maynolay diaken. <sup>24</sup>No vinata no anghel aya am, ‘Mamo kava mo Pablo, ta makarapit ka anti di Cesar. Arava o madiman dinio ta nidngey no Dios o dasal mo,’ kwana. <sup>25</sup>Dawa mammo kamoava, ta manganohed ako do Dios do kapatohod na so vinata naya diaken. <sup>26</sup>Asna madindin anti o bapor taya do asa ka dekey a tana,” kwana ni Pablo.

<sup>27</sup>Do mavak dana do nakarahan no katorse a karaw do biahe namen aya do katori namen a pasoysoyen no salawsaw do taaw a tawagan da so Adria<sup>k</sup> am vatahen da no gormiti, “Akmay tayto ta masngen do tana.” <sup>28</sup>Pagtinan da so pinospos a tiban da dia o kararahem no taaw am beinte a kadpa o kararahem na. Ipaypangay da pa as kapirwa da sia tokden o kararahem no taaw am kinse dana so kadpa. <sup>29</sup>Do kamo namen an machisbat kami do kakawan am nangedked kami na do mahawod paya as kananaya namen dana sia o kapaysehsehdang na. <sup>30</sup>Masari pa am mayprepara dana sa a komaro o gormiti sirawri as no pinarin da am toman mapagtin sa so angkla no bapor do morong naya. Amna no pagtinen daya am no lancha aya no bapor, ta pakarayan da. <sup>31</sup>Amna vinata ni Pablo do sentorio aya as kano sinjalo na siraya, “An di sa mavidin do bapor aya o gormiti saya am madiman ta atavo dia.” <sup>32</sup>Aktevan da sia no sinjalo sawri o kedked aya no lancha aya as kapaynolay darana sia a mayparayi do bapor ori.

<sup>33</sup>Malatiat dana am vatahen ni Pablo o kakan da. “Dadwa dana a ka dominggo o kadi nioaya a nganan do kavakel nio,” kwana. <sup>34</sup>“Dawa koman kamo tapian mian o ayet nio. Mamo kamoava ta arava o madiman diaten as kano arava o makararayaw diaten.” <sup>35</sup>Tayoka na ya a vatahen am nanghap so tinapay as kapamahemahes na do Dios do yanan da atavo. Nikchid na o tinapay aya as kasitnan na koman. <sup>36</sup>Pinaypagsal da ya no tawo saya as isitnan da atavo a koman. <sup>37</sup>Dadwa yatos kano pito poho kan anem o katavoan namen.<sup>1</sup> <sup>38</sup>Tayoka sa koman am nipoha darana o natda paya trigo tapian maypapaw o bapor aya.

### No nakapakararayaw da Pablo so sakayan

<sup>39</sup>Maraw dana am ichapatak dava no gormiti saya an ango katana no chinawaran namen aya. Navoya da o kayan no kanayan a akmay

---

<sup>k</sup> 27:27 Anmana: Mediterranean. <sup>1</sup> 27:37 Do kadwan sa a manuscript am: pito poho kan anem.

maparin a pakarayan so bapor aya as aktoktoan da nia o kapakaraya da so bapor aya. <sup>40</sup>Dawa nikteb da o itan no angkla awri no bapor as kawvay da so pinospos a kedked no agosan as kapangay da so vidad do panman no bapor aw as kapakaraya namen dana. <sup>41</sup>Amna sominbat kami do kalawangan as kapachihet no morong aya no bapor do anay aw as kadi narana a makahojian as kararayaw no mawdi no bapor namen aw do kapamka dia no abkas. <sup>42</sup>Nakaparin naya nia am niplano da no sinjalo saya o kadiman da sira atavo so priso saya ta tarek sa makawtap a mayayo, <sup>43</sup>amna nipenpen sa no sentorio daya ta ichakey nava o kadiman ni Pablo. Vinata na diamen ta an sino o masolib a mayawat am makaraya, <sup>44</sup>as sira o dia solib a mayawat am mapayserbi sa so tapi anmana ango mahap da do nararayaw danaya a bapor a payawatan da a makaraya. Pinarin namen ya a niaya so chinalibri namen atavo.

### No kayan da Pablo do Malta

**28** <sup>1</sup>Makaraya kami am nawri o nakapanmo namen sia o ka do Malta na no tana aya a pinakarayan namen. <sup>2</sup>Matimotimoy kanaw as kahanebneb na amna oyod sa mapia diamen o tawotawo saya daw ta pinangatong da yamen so apoy a paydangdangan namen. <sup>3</sup>Nangay si Pablo a mangpeh so kayo as kapangay na sia do paydangdangan daya. Pagtosen ni Pablo o kayo do apoy aya am mian o naytotwaw a binino a boday do nakakohat dia as kasonyit na si Pablo as kavidin na malojit do tanoro naw. <sup>4</sup>Mavoya da ya no iMalta saya am kon da, “Mandindiman sawen ya so tawo. Ta tiya aran di nadiman do taaw am makalibri ava ta tiya sonyiten no binino a boday.” <sup>5</sup>Amna tod na palinlinen ni Pablo o tanoro naya as kanyeng na magagtos no boday aya do apoy aw as kabo no namarin sia. <sup>6</sup>Nanayan da sia no tawo aya o kalatek no sinonyitan aya sia no boday aw anmana no kalba ni Pablo a madiman amna mayendes dana sa a mananaya am arava o mavoya da a namarin di Pablo. As chinatadian o mian do aktokto da as kavata da so kaasa na a dios ni Pablo.

<sup>7</sup>No takey do masngen do yanan namen aya am dira no manyokoyokod da do logar awri a mayngaran so Publio. Oyod ya napia diamen ta natda kami dira so tatdo a karaw. <sup>8</sup>No ama ni Publio aya am maganit kanawri. Mayongohat as kano maydisenteria. Nangay dia si Pablo as kapalapaw na so tanoro na sia do kapaydasal na nia. Nanyeng a mapia o maganit aya. <sup>9</sup>Nakaparin na niaya am nangay sa di Pablo o atavo sa a mian so daktat do logar awri as natova sa. <sup>10</sup>Aro o tinoroh da no tawotawo saya diamen as komaro kami na am tinorohan da yamen so atavo a kaylangan namen do biahe namen aw.

### No nakapakarapit ni Pablo do Roma

<sup>11</sup>Tatdo ka vohan o nakavidin namen aw daw as komaro kami na am somnakay kami do matarek dana a bapor a nachisirong dawri do tiempo

awri no kararahren no kawan. Yapo ya do Alejandria as mian do morong na nia o tatawo no diosdiosan da a panga. <sup>12</sup>Nangay kami do Siracusa as kavidin namen daw so tatdo karaw. <sup>13</sup>Yapo kami daw am nandivon kami a mangay do Regio tapian di kami a machivayat do salawsaw. Nakasa kami a karaw daw ta namdis o kawan as omonot na araw am nawara kami do Puteoli. <sup>14</sup>Mian sa daw o kakakteh di Jesus as inahes da o katda namen dira so asa ka dominggo. Nakarahan na nia am minayam kami na a mangay do Roma. <sup>15</sup>Mian sa o kakakteh ta daw as madngey da o katayto namen aya a mananam am nachivayat sa diamen. Mamanpanda sa o kadwan do Plasa do Apio as no kadwan do logar aw a tawagan da so Tatdo Ka Paydakawan. Mavoya sa ni Pablo o machivayat aya diamen am namahemahes do Dios as kapaypagsal no aktokto na.

<sup>16</sup>Mawara kami do Roma am nipia da si Pablo a matda do asa ka vahay a nirarayan no gwardia na.

### No kayan ni Pablo do Roma

<sup>17</sup>Nakarahan o tatdo a karaw am tinawagan sa ni Pablo o maato sa a tawo dira do Judeo a matda do kavahayan aya. Makpeh sa am vatahen ni Pablo dira, “Kakakteh, arava o sinadan ko do onotan no apoapo ta sa as arava o pinarin ko a marahet dira do kaydian ta sa a Judeo. Amna kayan na pa no nakapapriso da niaken do Jerusalem as katoroh da niaken dira do tawo aya do Roma a prisu da. <sup>18</sup>Tayoka da yaken a askaskaren no iRoma saya am chinakey da yaken a pavolawen dana ta arava o mavoya da a gatos ko a mayanong a dimanan diaken. <sup>19</sup>Amna nipia dava ya no kaydian ta saw a Judeo. As dawa ako a mangay do emperador aya dia tapian iya dana o somentensia diaken. Amna kapeseken ko dinio ta arava o akosan ko sira so kaydian ta saw a Judeo. <sup>20</sup>Niaya o kakeyan koaw a makavoya dinio as kano somisirin dinio. Ta tarek ava o ichavahod koaya an dia no kapanganohed ko do tawo awri a nayendes dana a panapanayahen no Israel.” <sup>21</sup>Vatan da sia dia no rarayay na saya a Judeo, “Tayto pa abo o nakarapit diamen a tolas a yapo do Judea a komapet dimo as arava o kaydian ta a Judeo a omraherahet dimo do nawara dana sa dia. <sup>22</sup>Ichakey namen a madngey dimo o mavavata mo do panawan aya a pakayapoan no kaket da no tawotawo do aran dino.”

<sup>23</sup>Nipesek da o araw a kangay da a domngey sia as mawara dana o araw aya am oyod sa aro o nawara do katdan ori ni Pablo. As sinitnan na sa a pawnsongon a makayapo do kamavekhas a manda dana do kamahep. Pinawnsongon na o komapet do paypatolan no Dios as kachita na sia o kaintindi da so komapet di Jesus do kapachinanawo da do pinatolas da Moises kanira no profeta a komapet sia. <sup>24</sup>Dira do nakadngey aya sia ya am mian sa o nanganohed as mian sa o dia nanganohed. <sup>25</sup>Do kapaysosobna dawri do kakaro darana am vinata dira

ni Pablo, “Oyod o Masanto a Espirito do nakavata na sia dira do apoapo ta sawri a mian ya do pinatolas ni profeta Isaias:

<sup>26</sup> ‘Mangay ka dira do tawotawo as kavata mo sia dira, Oyod o kadngey nio sia am maintindi nioava. Mavoya nio am masinchad nioava. <sup>27</sup>Ta sira o tawo aya am makehnet o oho da. Mapia ava o kapanngey da as mapia ava o kapanidib da. Ta ichakey dava yaken a mavoya as ichakey dava yaken a adngeyen. Ta ichakey dava mapanmo o kakawyoran, ta tarek sa manganohed as kalibri ko sira.’

<sup>28</sup>As dawa sichangoriaw am ipapanmo ko dinio ta sira dana o Hentil o ichakey no Dios a makapanmo so komapet aya di Jesus, ta sira o manganohed.” [<sup>29</sup>Tayoka na ya a vatahen am komnaro sa o Judeo a maysosobna.]

<sup>30</sup>Navidin pa si Pablo do inarkilan naya a vahay so dadwa a ka kawan as niyavayava na sira atavo o nangay sia, <sup>31</sup>as kapawnonong na dira so komapet do kapaypatol no Dios as kano komapet do Apo ta a si Jesu Cristo a abo so kamoamo kano minsaloval sia.

# Tolas ni San Pablo Dira do Taga-Roma

## Introduction

Tolas ya ni Apostol Pablo dira do taga-Roma a patanggalan na sira do plano na a kabisita na sira, ta plano na o kapayministerio na dira as kangay na pa anti do España do sidong da sia. Mian do tolas aya o explanasion ni San Pablo do inmonmoan no panganohdan aya Cristianismo as kano kaparin pa no viay a onotan no asa ka Cristiano. Niaya o asa ka libro a kakompletoan no mensahe a pinananawo ni San Pablo.

Makarahan o kapakapia na dira so Dios ni San Pablo as kanakem na so kapaydasal na nira am pavatahen na o kakpehan no mensahe no libro aya. Niaya o tema naya: “No Evangelio aya o kapanmoan ta sia ta sincharan no Dios a mahosto do salapan na o tawo a manganohed as masaray ni Jesus” (1:17).

Niaya sa o topiko a omexplika no tema no libro aya: (1) Atavo a tawo, Judeo kano Hentil am maykaylangan a mahosto do salapan no Dios a makayamot do kapaytavotavo no tawo a makagatogatos. (2) No voyvoh a ichaparin a mahosto do salapan na am do saray ni Jesu Cristo. (3) Mian o vayo a viay di Cristo a resolta no relasion do Dios. (4) Mian dana o kaydamnayan no aktokto no manganohed do kabo dana no kastigo as kasidong dana diaten no Masanto a Espirito a manghomis do marahet. (5) Do chapters 5-8 am explika pa ni San Pablo o serbi no pidipidit sa no Dios as kano vayo a relasion no Espirito Santo do asa ka manganohed. (6) No explanasion no plano no Dios do Hentil kano Judeo. No kaskeh da manganohed no Judeo di Jesus am parte ya no plano no Dios do kalibrian da no Hentil amna fermi sava anti a di manganohed o Judeo. (7) Do kavosan na am no explanasion no kaparin aya no viay a kanatonan no relasion do kadwan. Sakopen na nia o addaw no kadwan, serbisio do Dios, anongen no asa ka Cristiano do gobierno, anongen do kapayengay as kano komapet do manamonamo a konsinsia. (8) Personal a toyotoyon kano vidin sa ni San Pablo as kano kadaday na so Dios.

## Outline

Introduction kano tema *1:1-17*

No kapangaylangan no tawo so kalibrian *1:18-3:20*

An maypaypango o kalibrian do Dios *3:21-4:25*



No vayo a viay di Cristo 5:1–8:39

No plano no Dios do Israel 9:1–11:36

No dadakay no asa ka Cristiano 12:1–15:13

Conclusion kano kapakapia so Dios 15:14–16:27

**1** <sup>1</sup>Si Pablo ako a asa ka pachirawatan ni Jesu Cristo as tinawagan kano tinongdo a mapawnonong so Evangelio aya no Dios, <sup>2</sup>a niaya so pinapanmo no Dios do Chirin na a pinatolas da no profeta na sa kaychowa <sup>3</sup>a komapet do Manganak naya a si Jesu Cristo a asa ka tayabo no Patol David do katawo na, <sup>4</sup>as sincharan pa a Manganak no Dios a makayamot do makakniknin a ipakapamarin na a pinavoya na do nakapirwa na a mayvangan as kano kayan sia no kanamonamoan aya a voyvoh a no Dios so yanan na. <sup>5</sup>Makayamot do rakoh a gracia no Apo taya a si Jesu Cristo am tayto kami a nakarawat so mato a privilihio a apostoles a mapawnot so tawotawo do atavo a nasiones a manganohed as masaray nia <sup>6</sup>a nia so tayto nio pachividangan a makayamot do nakapanganohed nio di Jesu Cristo a iya so tomnawag dinio.

<sup>7</sup>Tolas ko ya dinio a ichaddaw a kakakteh as tawotawo no Dios do Roma. Bendisionan kamo pa no Dios Ama as kano Apo taya a si Jesu Cristo as kapakarawat nio pa so gracia kano kaydamnayan no aktokto.

<sup>8</sup>No manoma am pamahmahsan ko o Dios a makayamot di Jesu Cristo do saray nioaya a nia so tayto a mavahey do atavo a kavahayan. <sup>9</sup>No Dios a iya so tayto ko a payserbian as pawnonongen so Evangelio a komapet do Manganak naya o makapanmo sia o kadi ko abhehbesan a makanakem dinio a ipachahoahok, <sup>10</sup>as kafermi ko pa komdaw sia do Dios o kaparin ko pa a makarapit dinio a kakakteh. <sup>11</sup>Oyod a rakoh diaken o kakey ko a makavoya dinio as kano kaparin ko a mapagsagsal kano mapaypahni dinio do saray taya no Dios <sup>12</sup>a nia so makatoroh pa diaken so rakoh a kasoyosoyotan do kapaychakasa ta a mapagsagsal so kadwan diaten.

<sup>13</sup>Kakakteh, tayto pa abo o nakapakarapit ko dinio, pero ichakey ko o kapanmo nio sia o nakasanib ko na a mayplano so kapangwan ko dinio tapian maparin ako pa a mananawo as kapawnot ko so tawotawo do Dios a akma so naporin ko do kadwan a kavahayan da no Hentil. <sup>14</sup>Ta rakoh o atbayan kano anongen ko a mapawnonong do atavo a tawo, dira do Griego kano dia Griego, sira o masosolib anmana sira a abo so pinachinanawan, <sup>15</sup>dawa makayamot diaya am tayto ako mahoho a makarapit a mananawo dinio do Roma.

### No ipakapamarin no Evangelio ni Cristo

<sup>16</sup>Ipachisnek koava o Evangelio aya, takwan niaya o yanan no ipakapamarin no Dios a omliibri sira so atavo a manganohed sia.

Pinawnonong ya dira do Israel a manoma as kwanasaw am do atavo a tawotawo. <sup>17</sup>As do Evanghelio paya o kapanmoan ta sia ta sincharan no Dios a mahosto do salapan na o tawo a manganohed as masaray ni Jesus a akma so vatahen no nakatolas a Chirin na, “No tawo aya a sincharan no Dios a mahosto do salapan na am mian o viay na a makayamot do saray na.”

### No nakapakagatos no atavo a tawo

<sup>18</sup>Amna oyod a matalamad o soli no Dios aya a mian do hanyit do atavo a tawo a mamarin so marahet kano machikontra sia as omsaloyal so kapanmoan so kakawyoran aya. Matalamad o kapayanong no kastigo no Dios dira atavo, <sup>19</sup>takwan no mayanong da mapanmo a komapet do Dios am masehdang dira, ta no Dios a mismo o omparin so tawo a makapanmo sia. <sup>20</sup>Nakayapo do sitnanan na am matalamad o ipakapamarin kano kaparin na do inamaog na sa, dawa arava o rason da a di makasinchad sia, <sup>21</sup>takwan do nakapanmo da so Dios am sinincharan dava sia as tinorohan dava sia so onor, as kano pinamahmahsan dava sia as no nakapangtokto da pa so onotan da a yapo do tanitanyan da a nia so mismo a minvota kano napaychawaw sira. <sup>22</sup>Vatahen da o kayan no rakoh a kasolivan da pero no kakawyoran na am arava o machipasonong a pangtoktoan da. <sup>23</sup>As embes a no kanianib da sia o makapamarin as maviay aya a Dios am no nakapamarin da so diosdiosan kano rebolto no inamaog sa akma so tawo kano vinyay sira. <sup>24</sup>Dawa pinaynolay narana sa no Dios a omonot do mararahet kano malalapos a ichakey no karakohan da a nia so pinaytavo da mamarin so akma saya sia a makasnek a pariparinyen. <sup>25</sup>Makayamot do kabo no machipasonong a pangtoktoan da am nawri pinanganohdan da o daday as kanianib da sia o inamaog as dia no Nangamaog aya a iya so voyvoh a mayanong a dadayen a abo so pandan. Amen.

<sup>26</sup>Makayamot pa dia am pinaynolay sa no Dios a omonot do makasnek sa pariparinyen. Sira o mavavakes am nawri sa o chitahen da o kapachikavahay da do kapalit da a mavavakes. <sup>27</sup>Sira o mahahakay am tinadichokoran da o sivog da relasion do mavavakes as no nakachita da so kapachikavahay da do kapalit da mahahakay a nia so oyod a makasnek as marahmet so kastigo do mismo a viay da. <sup>28</sup>Do nakatadichokod daya dia o kakawyoran aya a komapet do Dios am pinaynolay na sa a omonot do di aya machipasonong a pangtoktoan da.

<sup>29</sup>Dawa napnopno o viay da no matatarek a gatos a akma so agom, mararahet a chintokto, inanahet, kapandiman, kapanloko, kapaysesepang, kaparahet so kadwan, kapaydaydaday, <sup>30</sup>kapanrarayaw so onor no kadwan, kapachisobna do Dios, maysarasaray, madaay as mapamato so karakohan, masosolib a mapasitnan so marahet,

machisobna dira do inyapoan, <sup>31</sup>di machipasonong so kasolivan, dia parin a ichasaray, abo so kasisien kano abo so konsiderasion. <sup>32</sup>Aran akma sawri o kapanmo da sia o kapayanong da a kastigoan no Dios so kadimanan am kayan pa no nakaparin da sira ya as kekey da pa nia o kaaro da pa no omparin so akma saya sia.

### No mahosto a hosga a itoroh no Dios

**2** <sup>1</sup>Dawa imo a omahahaw so kapihia mo kano kadwan am ara paro o anohed mo a manhosga so kadwan? Arava, ta an manhosga ka am machirapas ka a kahosgan dira do hosgan moaya do kapachalit no kaparin mo dira. <sup>2</sup>Pero an no Dios o manhosga am mapanmo ta o kahosto na kano kapachinaho no itoroh na hosga do pariparinyen no tawo. <sup>3</sup>Dawa an hosgan paro sa no Dios o kadwan do marahet a pariparinyen da am pahawasan na paro imo a abo so kastigo do ahahawen mo an machalit ka dira so kaparin? <sup>4</sup>Ipaysarasaray mo paro o katayto na mapia as masisien dimo no Dios? Kapanmohen mo ta no kasisien aya no Dios am serbien na a itawatawag dimo a manehseh as mayvidi sia. <sup>5</sup>Pero nakapaypangay pa no kapangehnet mo so tawol mo a nia so tayto a ipayiras no pakarawatan mo so kahosga do ito aya araw a kapanhosga no mahosto aya a Dios, <sup>6</sup>a iya so tomoroh anti so machinaho do atavo a pinariparin no tawo. <sup>7</sup>Sira o nasaray nia as katayto da mavidin a diabdibdis a omonot as komitachita so ipakamia no Dios kano kalibrian da do kadimanan am makarawat sa anti so viay a abo so pandan kano onor. <sup>8</sup>Pero sira o nachisobna do kakawyoran as tayto a marahet so pariparinyen am sigorado o kapakarawat da anti so kastigo. <sup>9</sup>No atavo a makagatogatos am kalijatan no aktokto kano pandidiwan o panahanan da. <sup>10</sup>Pero kaydamnayan no aktokto, onor kano bendision a yapo do Dios o marawat no atavo a mamarin as komitachita so mapia kanatonan da pa no Judeo, <sup>11</sup>takwan no Dios am mangataterek ava.

<sup>12</sup>No kaparin na am sira o di makapanmo so nakatolas a pidipidit no Dios am kakastigoan sa anti takwan mian o tinoroh dira no Dios a kapanmoan da sia o mayanong kano marahet. As sira o makapanmo so nakatolas a pidipidit no Dios am kahosgan sa anti do pinasada da a pidipidit na a tori da mapanmo. <sup>13</sup>As kapanmohen ta ta nawri sava o ipakamia no Dios kano mahosto do salapan na o tod a makapanmo so pidipidit na saya, ta sira o manganohed as kano mapatongtong sira. <sup>14</sup>Sira o tawo a di makapanmo so nakatolas a pidipidit no Dios am mian o kawnot da do pidipidit saya a nia so kavoyan so kayan no mapapanmo nia dira o mayanong, dawa niaya sa o mismo a mayvadiw a pidipidit dira. <sup>15</sup>As no mismo a kaparin no viay da am asa ka proyba do kayan no kapanmoan da so mayanong, ta no konsinsia da kano aktokto da o omvahey nia dira an mayanong anmana marahet o pariparinyen daya,

<sup>16</sup>as do ito aya araw a tinongdo no Dios am hosgan anti ni Jesu Cristo o atavo a tayotayohen kano minyan do aktokto no tawo. Niaya o tayto koaya a pawnonongen do atavo do kapapanmo ko so Evangelio aya.

### No relasion no Judeo do pidipidit sa ni Moises

<sup>17</sup>Makayamot do kaasa mo a Judeo am maparin mo paro a ipaysarasaray o kasinchad mo so kakawyoran aya a Dios as kapanmo mo so pidipidit na sa? <sup>18</sup>Tori mo mapanmo o ipakamia no Dios as kano mayanong mo a parinyen takwan inhepan mo a pachinanawan o pidididit na sa. <sup>19</sup>Tori mo mapanmo o kaparin mo a mapawnot sira so mavota do kakawyoran as kapasehdang mo sira so mian pa do kasarisan. <sup>20</sup>Maparin mo o mapawnot kano mapaynananawo so kadwan do kaoyod na rakoh no kapanmoan mo so pidipidit sa no Dios. <sup>21</sup>Amna imo a asa ka mananawo as mapawnot so kadwan am ara paroava mayanong o kapanma mo a mapaynananawo so karakohan mo? Nanawhen mo paro sa o kadwan a di manakaw as kangay mo a manakaw? <sup>22</sup>Vadawen mo paro sa o kadwan a mangadwan as kaimo no mangadwan? An isoli mo sa o dia omanianib so Dios do kapanganib da so diosdiosan am vatahen mo paro o kanianib mo so Dios do kapanakaw mo dia? <sup>23</sup>Imo a tayto a mapamato so karakohan mo do kapanmo mo sia o pidipidit no Dios am ara paro mayanong o kaimo no manoma a tomoroh so pakasnekan do ngaran no Dios do kapasada mo so pidipidit na sa? <sup>24</sup>Adpang na vatahen no Chirin no Dios o akmaya sia, “Makayamot dinio a makasinchad so Dios am tayto a makarawat so pakasnekan as kano tayto da itek o ngaran naya no Dios no di pa nakasinchad sia.”

<sup>25</sup>Do kapanmo mo so panyokoyokoran no Dios am oyod a mapia an onotan mo sa, pero an pasadahan mo sa am akma ka sira so bokalot. <sup>26</sup>Dawa no tawo paroava aya a makapatongtong so pidipidit no Dios o ipakamia na, aran di sia asa ka Judeo a mian so tayongkad do karakohan na?<sup>a</sup> <sup>27</sup>As sira anti mismo a testigo a kontra dinio a Judeo a tayto a makapanmo so pidipidit no Dios as tayto a mapasada sira. <sup>28</sup>Nawri sava o sincharan no Dios a somnivog na a tawotawo o nawara a tawo a Judeo as mian so tayongkad do karakohan da a asa ka Judeo an dia voken a sira o manganohed sia. <sup>29</sup>Sira o sivog a Judeo am no chinatadian so viay as katayto da mapawyod sia do aktokto da o kawnot da do Dios as sira ya o voyvoh a ipakamia kano sincharan na.

**3** <sup>1</sup>Ara paroava o inakyan nia no asa ka tawo o nakawara na a asa ka Judeo anmana ara paroava o sinmo no kayan no tayongkad na

<sup>a</sup> **2:26** No tayongkad aya do karakohan am no kapatoli da ta nia o niyokoyokoran nia no Dios si Abraham do nakatongdo na sia a ama no nasion aya no Israel. Mian ya do Genesis 17. No kapatoli aya am oyod da kaistriktoan a onotan no atavo a Judeo.

do karakohan na do kaasa na a ka Judeo? <sup>2</sup>Mian. No manoma am do kasira no pinarawatan sia no Dios o pidipidit kano promisa na sa. <sup>3</sup>Amna makayamot do kayan da no naskeh a manganohed do vinata saya no Dios am maparin ta paro a vatahen o kabdibdis no kapatongtong sia no Dios o promisa na sa? <sup>4</sup>Omba, ta aran maytavo dana o tawotawo do mondo aya a omsobna so vatahen no Dios am kayan pa no kavidin na a diabdbdis, akma so vatahen no Salmo a komapet sia,

“Mabdibdis ava as kano maparin ava maynyoha o chirin mo a makatongtong, aran ango o parinyen no aran sino a tawo.”

<sup>5</sup>Anmana maparin ta paro a vatahen o kadi na mayanongan no kakastigo dia no Dios o tawotawo a makagatogatos an maparin na serbien o kapakagatogatos da a pavoyan nia o karakoh no kasisien na a makapakabo? (Niaya o rason as mian do aktokto no kadwan.)

<sup>6</sup>Amna maparin ava ya! Ta an abo itoroh no Dios a kastigo no gatos am maparin ava vatahen o kaasa na mahosto a Dios a manhosga as tomoroh no mayanong a vahes no pinarin no tawo. <sup>7</sup>Anmana maparin ta paro a vatahen o karakoh no serbi no kapaydaday kano kapakagatos ta do kaniaya no makaproyba dia o kaoyod na manamonamo as kadi na mabdibdisan no Dios? <sup>8</sup>Anmana mavata ta paro o kapayanong no kapaypaypangay no kapakagatos ta tapian maypangay pa o pavoyan nia no Dios o kasisien kano kapichapian na diaten? Omba, ta no atavo a akma sia so rason am matalamad o kapayanong da a makarawat so kastigo. As niaya o tayto a payrahtan da diaken no kadwan a tawo a tayto a makavata sia o kaniaya no ipananawo ko.

### No proyba do kabo no mahosto a tawo

<sup>9</sup>Sichangoriaw am maparin ta paro a vatahen o kayan no ichapipia ta a Judeo do salapan no Dios kanira no kadwan a tawotawo? Omba! Ta tayto ta navoya o katayto ta malit atavo a mayanong a makarawat so kastigo do nakalit ta a makagatos, <sup>10</sup>akma so nakatolas a Chirin na a makavata sia,

“Arava o aran asa a abo so sinadan.

<sup>11</sup>Arava o sivog a komitachita as omonot do komwan do Dios.

<sup>12</sup>Tinadichokoran no atavo o Dios as kawnot da dia o tanyan da a ichahoho as dawa arava o aran asa a mayanong so atavo a parinyen.

<sup>13</sup>Akma so kaywang no vovon a omrisibi so nadiman am nawri o kaparin no tehnan da a mayhanda a omrarayaw so kadwan. Mapno no daday o rida da, as no ivavata da am akmay binino no boday.

<sup>14</sup>Mapno o vivi da no kapangavay as kano chirin a iparahet so kadwan.

<sup>15</sup> Nawri o kakaloan da o kapangatetek da kano kapandiman da,  
<sup>16</sup> as do pangwanan da am mavahey o rarayawen da kano pakasisien da.

<sup>17</sup> Arava o kapanmoan da sia o mapia anod kano karadinepan,  
<sup>18</sup> as kadi da sincharan do Dios a iya so mayanong a torohan so anib.”

<sup>19</sup> Mapanmo ta o kayan no atbayen da no Judeo a tayto do panayahboan no panyokoyokoran as kabo no rason da no mian so sinadan do salapan no Dios takwan machalit sa do atavo a tawo do mondo aya a mayanong a makarawat so kastigo. <sup>20</sup> Dawa matalamad o kabo no mayvadiw a mahosto do salapan no Dios do kawnot do pidipidit, takwan no serbi no pidipidit saya am no kapasinchad na nia do tawotawo o gatogatos da.

### No voyvoh a ichaparin no tawo a mahosto do salapan no Dios

<sup>21-22</sup> Pero sichangoriaw am kapakaboan no Dios o aran sino a masaray ni Jesu Cristo akma so pinapanmo no Dios do nakatolas a Chirin na. Makayamot ava ya do kayan no pinarin ta mapia, <sup>23</sup> takwan naytavo o tawo a nakagatos as kadi da makatongtongan do salapan no Dios. <sup>24</sup> Pero do rakoh a grasia no Dios am tayto na yaten a pinayvadiw a mahosto do salapan na a makayamot do Mangahwad taya a si Jesu Cristo. <sup>25</sup> Takwan si Cristo o minadidi diaten do nakasaray ta nia o pinarin naya diaten a iya so sincharan no Dios Ama a tominbay sia o logar aya kastigo ta no mismo na raya. As do diaya am nihosgan na sava o nasaray nia do nakarahan a tiempo a manam so nakawara ni Cristo a nia so kavoyan so kahosto kano karakoh no pasinsia no Dios, <sup>26</sup> asna sichangoriaw am sincharan pa sa no Dios a mahosto do salapan na o atavo a masaray ni Cristo a nia so mismo a kavoyan sia o kapakabo dira no Dios o atavo a manganohed as masaray ni Jesus.

<sup>27</sup> Dawa ara paro o pinarin ta a maparin ta ipamato so karakohan ta? Arava, takwan makayamot ava do aran ango a pinarin ta o pinakabo no Dios diaten an dia voken a makayamot do nakasaray ta ni Cristo. <sup>28</sup> Dawa tayto matalamad o kanawri no ichalibri ta o kasaray ta no pinarin aya ni Cristo as dia no tanitanyan ta maparin. <sup>29</sup> As kapanmohen nio ta moyvoh sava o Judeo o maparin a malibri, takwan iya o Dios no atavo a manganohed sia a mayalit o Judeo anmana Hentil. <sup>30</sup> Amna makayamot do kaiya no Dios a omparin sira a hosto o Judeo kanira no Hentil, <sup>31</sup> am vatahen ta na paro o kabo no sinmo no tinoroh aya no Dios do Judeo a pidipidit na? Omba, ta do kapanganohed taya di Cristo am nia o mismo a mapaytetnek so pidipidit saya.

### Si Abraham o ehemplo do kapayvadiw no asa ka tawoa mahosto

**4** <sup>1</sup> Hapen ta na si Abraham a asa ka ehemplo a iya so apoapo ta atavo a Judeo. <sup>2</sup> An iya sigoro as nayvadiw a mahosto do salapan

no Dios do nakapia no pinarin na am mian sigoro o maparin na ipamato so karakohan na do salapan no tawo. Pero do salapan no Dios am arava. <sup>3</sup>Vatahen no nakatolas a Chirin no Dios ta si Abraham am sinincharan a mahosto do salapan no Dios do nakasaray na no Dios a mapatongtong so promisa na. <sup>4</sup>Vatan ava so regalo o rawaten no asa ka tawo a machitangdan takwan rawaten na o naho na. <sup>5</sup>Pero ahohen ava no asa ka makagatogatos o kapayvadiw a mahosto do salapan no Dios, ta marawat ya a libri a makayamot do kasaray nia. <sup>6</sup>Niaya o chinakey na vatahen ni David do kavata na sia o karakoh no pakamian kano kasisien a marawat no tawo a chinapakaboan so gatos as sincharan no Dios a mahosto do salapan na as niaya am makayamot ava do aran ango pa a pinarin na. <sup>7</sup>Niaya mismo a vinata na,

“Mapalak sa o chinapakaboan do sinadasadan da as niwayak kano nawpas so gatos.

<sup>8</sup>Mapalak sa o abo dana so atbayen da gatos do salapan no Apo taya.”

<sup>9</sup>As no akmaya sia am tayto maparin a marawat no atavo, mayalit sa o Judeo anmana Hentil a makayamot do saray da a akma so nakasinchad sia no Dios si Abraham a asa ka mahosto do salapan na do nakasaray na no promisa sa no Dios. <sup>10</sup>Sinincharan paro sia no Dios a manamonamo do salapan na do nakapatongtong na so asa ka panyokoyokoran sia no Dios a akma so kapatoli? Omba. <sup>11</sup>Takwan nirisibi na o akmaya sia a sinyal no asa ka sinincharan a manamonamo do salapan no Dios tapian maparin sia tawagan a ama no atavo a masaray no Dios as sinincharan a manamonamo do salapan na a makayamot do kasaray da no vinata no Dios asna dia sira so masaray no tanyan da maparin do kawnot da do panyokoyokoran a akma so kapatoli. <sup>12</sup>As si Abraham a sinincharan a manamonamo a manam so nakapatongtong na so asa aya a ka panyokoyokoran am maparin ta vatahen a ama no Judeo a moyvoh ava do kalit no onotan da pidipidit asna makayamot pa do kapachalit da di Abraham a masaray no Dios a mapatongtong so promisa na sa.

#### **No saray o icharisibi so promisa sa no Dios**

<sup>13</sup>As makayamot ava do aran ango pa a pinariparin ni Abraham o pinakayapoan no pinaypromisa sia no Dios a kasigorado na kanira no tayatayabo na sa a makarawat so promisa aya no Dios a omamohon so tana aya, ta makayamot do nakasinchad sia no Dios a mahosto do nakasaray na nia o Dios a mapatongtong sia o promisa na sa. <sup>14</sup>Dawa an vatahen ta o kanawri no ipakarawat so promisa sa no Dios o kawnot ta do panyokoyokoran am pabohen ta o sinmo no kasaray aya as kapayvadiw pa no promisa na saya a abo so inakyan ta nia. <sup>15</sup>No pidipidit aya am ichaytoroh na o kastigo do mapasada sia, ta an abo ya am arava o pasadahen kano arava o pakayapoan no ipakarawat no asa ka tawo so kastigo.

<sup>16</sup>Dawa no promisa naya am marawat do kasaray nia tapian sincharan ya a asa ka regalo do atavo a tayatayabo ni Abraham. Ta voyvoh sava o mapatongtong so panyokoyokoran asna sira pa o masaray no Dios a akma si Abraham a iya so ama no atavo a masaray no Dios. <sup>17</sup>Nia o inmonmoan no nakatolas a kavata sia no Dios di Abraham, “Parinyen koymo a ama no aro a nasiones.” As nakatongtong ya a makayamot do nakapanganohed ni Abraham do kayan no ipakapamarin no Dios a makapangamaog as kano tomoroh so viay do nadiman dana. <sup>18</sup>As aran abo dana o kavoyan sia ni Abraham o kaparin na pa maymanganak am kayan pa no nakasaray na nia o Dios a makapatongtong so nipromisa naya sia do nakavata na sia, “Oyod anti a aro o tayatayabo mo.” <sup>19</sup>As do kaoyod na mahni no saray nia ni Abraham o Dios am inidit nava o kadi narana makapaymanganakan ni Sarah a kakovot na as kano kaakma naranay nadiman no mismo na karakohan do kaasa narana yatos no awan na. <sup>20</sup>Arava o nakapaykamadamadanan ni Abraham asna no nakapaypangay no nakasaray na as kano nakadaday na so Dios. <sup>21</sup>Nabdibdis ava sia manganohed do kasigorado no kapatongtong sia no Dios o nipromisa nawri sia. <sup>22</sup>Dawa do akmaya sia a nakasaray ni Abraham am sinincharan sia no Dios a mahosto do salapan na. <sup>23</sup>Amna voyvoh ava si Abraham a pinatapatakan nia o nakatolas aya a nakavidang nia no Dios si Abraham a mahosto do salapan na a makayamot do saray na, <sup>24</sup>ta pinatapatak pa ya diaten atavo a sinincharan no Dios a mahosto do salapan na a makayamot do nakapanganohed ta do Dios a iya so napayvangan so Apo ta a si Jesus, <sup>25</sup>a iya so nadiman a omadidi diaten do gatogatos ta as kapirwa na maviay tapian sincharan na yaten no Dios a mahosto do salapan na.

#### No resolta no nakapabo sia no Dios o kastigo no tawo

**5** <sup>1</sup>Dawa makayamot do katayto naranaya napayvadiw diaten no Dios a mahosto do salapan na a makayamot do nakasaray ta no Apo taya a si Jesu Cristo a iya so minadidi diaten am tayto na pa pinabo o kastigo aya a mayanong ta rawaten as karisibi narana diaten. <sup>2</sup>Makayamot do nakasaray ta no pinarin aya ni Jesu Cristo am tayto ta narawat o grasia aya no Dios a nia so tayto ta ichasoyot do katayto taya ompanapanaya so oyod saya makakniknin a manam na pa parawaten diaten. <sup>3</sup>Moyvoh sava ya ta aran no pakasisian ta pa sa, takwan itoroh na pa sa ya no Dios a ipaynananawo diaten a maypasinsia, <sup>4</sup>takwan do karakoh no pasinsia no asa ka tawo o kavoyan so proyba do kahni no saray na a nia pa so omvidin sia a ompanapanaya so promisa sa no Dios. <sup>5</sup>As mapanmo ta o kasigorado na maparawat sia diaten o nipromisa na takwan tayto ta na chinaproyban o oyod aya rakoh a addaw na a makayamot do Masanto a Espirito a tayto dana diaten.



<sup>6</sup>Do nakarahan a tiempo do kabo pa no mapaparin ta am nadiman si Cristo do tinongdo no Dios a tiempo a omadidi so makagatogatos. <sup>7</sup>Oyod a mawayid o madngedngey a tomoroh no viay da a omlibri so kadwan a aran oyod a mapia o ichakey daya librien. <sup>8</sup>Pero makayamot do oyod a rakoh a addaw niaten no Dios am nadiman si Cristo a omadidi diaten do kayan ta pa do pakagatogatosan ta. <sup>9</sup>As an inadidi na yaten no raya na do kaari ta pa makagatogatos as kapayvadiw na diaten a mahosto do salapan no Dios am chapanngo no kaparin na sia pabohen o kastigo aya a logar ta marawat anchowa? <sup>10</sup>As an do adan a kaparin ta as chinapakaboan na yaten no Dios as kapayvidi na diaten sia a makayamot do nakadiman ni Cristo am chapanngo paro no kaparin na sia a pasigoradohen o kalibrian taya makayamot do katayto na maviay ni Jesus? <sup>11</sup>Moyvoh sava ya a ichasoyot ta, ta rakoh pa o kapamahemahes ta do Dios do katayto na romawat diaten a makayamot do nakadiman ni Jesu Cristo.

#### **No paytadkan da Adan kani Cristo so parawaten diaten**

<sup>12</sup>Do nakapakagatos ni Adan am somindep o kadimanan a kastigo no gatos do mondo aya dawa atavo a tawo am madiman a makayamot do kapaytavo no tawo a makagatos. <sup>13</sup>As aran manam pa so kayan no pinagtin a pidipidit am mian dana o sinadan as gatos no tawo. Amna patbayen ava o aran sino do sinadan na an abo pa o pinagtin a pidipidit. <sup>14</sup>Pero madiman dana o tawo a manam so kayan no pinagtin a pidipidit aran abo pa o pinasada da a pidipidit a akma so nakapasada sia ni Adan o pidipidit sia no Dios, takwan nia o resolta no nakapakagatos awri ni Adan.

Dawa mian o maparin a pachikomparan ni Adan do manam ori a mawara a si Cristo do kapayalit da a mian so ipamohon do tawo. <sup>15</sup>Amna rakoh o paytadkan no ichaytoroh da no dadwa aya. Si Adan am napasitnan so kadimanan a makayamot do gatos na, pero si Jesu Cristo am iya o tomnoroh so viay as kapakabo na pa do gatos a makayamot do grasia no Dios. <sup>16</sup>Makayamot do sinadan ni Adan am kakastigoan no kadimanan o tawo, pero di Cristo am makarawat o tawo so regalo no viay as kapakabo dia o nadpon a gatos na. <sup>17</sup>An mian o ayet no pinarin ni Adan a tomoroh so kadimanan am rakorakoh o ayet no pinarin aya ni Jesu Cristo a makapayvadiw diaten a mahosto do salapan no Dios as kaparin na diaten a makapanghomis do marahet a makayamot do makakniknin aya a grasia no Dios.

<sup>18</sup>Akma so kapakarawat no atavo a tawo so kadimanan a makayamot do sinadan no asa aya a ka tawo a si Adan am makarawat pa anti so viay o atavo a manganohed a makayamot do asa aya a pinarin ni Cristo a omadidi so tawo. <sup>19</sup>Akma so nakapawnot ni Adan so aro a machisobna

as makagatos am mapawnot pa anti si Cristo so aro a manganohed as mayvadiw a mahosto do salapan no Dios. <sup>20</sup>Pinagtin no Dios o pidipidit na sa di Moises tapian maypatalamad o sinadan aya no tawo. Pero do chinaharan no sinadan no tawo am dawri a mismo o chinavoyan sia o karakorakoh no grasia no Dios a makapakabo. <sup>21</sup>Dawa an matalamad o ipakapamarin no gatos a tomoroh so kadimanan am matalatalamad pa o rakoh aya a grasia no Dios a omparin diaten a manamonamo do salapan na as tomoroh so viay a abo so pandan a makayamot do pinarin aya no Apo ta a si Jesu Cristo.

### No nakapachasa ta di Cristo a machipasek

**6** <sup>1</sup>Vatahen ta paro sichangoriaw o kaparin ta a maypangay so kapakagatos tapian maypangay o kapavoya nia no Dios o rakoh a grasia na? <sup>2</sup>Omba, maparin ava ya! No kakawyoran na am akma ta nay nadiman do komwan do kapakagatos as mapanmo ta o kadi dana makagatosan no nadiman dana. <sup>3</sup>Ari nio mapanmo ta do nakabawtismo diaten am chinabawtismoan ta a machichasa di Jesu Cristo do nakadiman na. <sup>4</sup>Dawa nachasa ta sia do nakadiman na as do nakapayvangan na a makayamot do makakniknin a ipakapamarin no Dios Ama am nachasa ta pa sia tapian maviay ta na a vayo so kaparin no viay. <sup>5</sup>Takwan an nachichasa ta di Cristo do nakadiman na am mian pa o vayo a viay ta a akma so vayo a viay na do nakapayvangan na.

<sup>6</sup>Kapanmohen ta, ta do nakadiman ni Cristo am nachichasa ta sia a machipasek kano madiman dawa malibri ta do adan ori a kaparin no viay ta, <sup>7</sup>akma so kabo dana no ayet no nadiman a tawo a makagatos takwan nakavolaw dana do ipakapamarin no gatos. <sup>8</sup>Dawa akma so nakapachichasa ta di Cristo do nakadiman na am masigorado ta o kapachichasa ta pa sia a mian so vayo a viay. <sup>9</sup>As makayamot do nakahomis sia ni Cristo o kadimanan as kadi narana mirwan a madiman am ara pava o ipakapamarin sia no kadimanan. <sup>10</sup>Nadiman a maypisa si Jesus a omrarayaw so ipakapamarin no gatos as kapirwa na maviay a machichasa do Dios Ama. <sup>11</sup>Dawa pavidangen nio o karakohan nio a nadiman do pakagatogatosan as kanawri no chitachitahen nio do viay nio o mapakamia so Dios a makayamot do pinarin dinio ni Jesu Cristo.

<sup>12</sup>Parinyen nioava o marahet a ichakey nio a nawri so onotan asna no katadichokod nio do aran ango a pakagatosan. <sup>13</sup>Piahen nioava o aran ango a parte no karakohan nio a serbien a mamarin so marahet an dia voken a no katoroh nio do Dios so anohed a maynolay dinio a komitachita so kanamonamoan a nia so mayanong do tinorohan so vayo a viay, <sup>14</sup>takwan no marahet pava a ichakey no karakohan ta o tayto a mapakovot diaten do katayto ta na nilibri no grasia no Dios do panayahboan no panyokoyokoran.

### No nakalibri ta do minpakovot diaten a pakagatosan

<sup>15</sup>Vatahen ta paro o kaparin ta na mapasada sira so pidipidit a makayamot do kayan no grasia no Dios a makalibri diaten? Omba! <sup>16</sup>Ta ari nio sigoro mapanmo ta no apohen no asa ka pachirawatan o mian so ipakapamarin do pachirawatan naya as oyod a matalamad o paytadkan no tawo a tomoroh no karakohan na a pakovoten no pakagatogatosan a nia so mayresolta do kadimanan as kano tawo aya a nanganohed dana as mian dana so vayo a viay. <sup>17</sup>Amna pamahmahsan ta o Dios takwan aran adan kamo a pakovoten no pakagatogatosan am tayto kamo na a napasivog so kapanganohed nio do kakawyoran aya a nanawo a pinarawat dinio as katayto dana no kanamonamoan no onotan nio. <sup>18</sup>As do katayto nio naya nalibri do napakovot aya dinio a pakagatogatosan am matarek dana o chitachitahen nio takwan si Jesus dana o Apohen nio. <sup>19</sup>Akma so nakawnot nio dia o marahet do nakarahan a tiempo am akma pa saw o kawnot nio as kano kachitachita nio sia o mapia as mayanong do vayo aya a Apohen nio. Tayto ko serbien o apohen kano pachirawatan a pavoyan nia dinio o ichakey koaya vatahen.

<sup>20</sup>Do nakarahan a tiempo do nakapakovot pa dinio no pakagatogatosan am arava o akey nio a omonot do mapia. <sup>21</sup>No adan aya a pachikovotan nio am ipachisnek nio na as arava o inakyan nio nia ta kadimanan o aspangan na. <sup>22</sup>Pero sichangoriaw am nilibri naynio no Dios do pakovotan aya dinio no pakagatogatosan as kaiya dana no tayto nio a panganohdan a iya so omparin dinio a komitachita so mapia as tomoroh dinio so viay a abo so pandan. <sup>23</sup>Takwan no aspangan no gatos am kadimanan, pero viay a abo so pandan o regalo aya no Dios a makayamot do ka si Jesu Cristo dana no Apohen ta.

### No inmonmoan no nakalibri ta do panayahboanno adan sa onotan

**7** <sup>1</sup>Ari nio sigoro a napanmo a kakakteh ta no abtas am mian o ayet na do asa ka tawo do kaviay na pa as an kadiman narana am sakopen pava sia no abtas. <sup>2</sup>Dawa no asa ka mavakes a mian so kakovot am maparin nava tadichokoran o abtas do kaviay pa no kakovot naya. Pero an madiman o kakovot na am ara pava o omsakop sia a abtas. <sup>3</sup>Dawa no asa ka mavakes a maychakovot so matarek a mahakay do kaviay pa no kakovot na am mangadwan. Pero an madiman dana o kakovot na am arava o abtas a pasadahen na an mirwa a maychakovot.

<sup>4</sup>Kakakteh, niaya mismo o adan nio a kaparin. Mian o ayet dinio no panyokoyokoran aya a manda do nakapachichasa nio di Cristo a madiman a nia so chinabo no ayet no panyokoyokoran dinio tapian makapachikovot kamo do nayvangan aya a si Cristo as kaparin nio a mapakamia so Dios. <sup>5</sup>Do nakarahan a kaparin ta am no marahet

a ichakey no karakohan o chinitachita ta as katogod ta mapasada so pidipidit sa a nia so mayanong a pakarawatan ta so kastigo no Dios. <sup>6</sup>Pero sichangoriaw do kayan no vayo a viay ta am ara pava nawri o ompospos diaten a mamarin so mapia o nakatolas a panyokoyokoran an dia voken a no Espirito no Dios o tayto tomoroh diaten so ayet kano akey a omonot do mayanong.

### No relasion no kapakagatos kano pidipidit sa

<sup>7</sup>Vatahen ta paro o ka no pidipidit naya no mapakagatos diaten? Omba! Niaya ava o pakayapoan no ipakagatos ta asna niaya o mapatalamad nia o kayan no gatos ta. Mapanmo ta o kayan no sadan ta a akma so kapayagom do kayan no pidipidit a kavoyan ta so karahet na nia. <sup>8</sup>As no akey aya no tawo a makagatos am nayokay do kayan no nakatolas a pidipidit, takwan do kaboan no pidipidit am arava o pasadahen. <sup>9</sup>Dawa do kaboan no pidipidit am arava o pasadahen ko, pero do nakawara no pidipidit am naytotwaw o sinadasadan ko sa. <sup>10</sup>As no pidipidit a nia so logar a mapavoya nia diaken o ipakarisibi so viay am nia pa mismo o nakapatalamad nia o kapayanong ko a makarawat so kadimanan do nakapasada ko sira. <sup>11</sup>As makayamot do nakavota ko no marahet sa a ichakey no karakohan ko am pinasada ko o pidipidit aya a nia pa mismo so pakarawatan ko so kastigo.

<sup>12</sup>Dawa tayto a matalamad o kapawnot na do kanamonamoan as kano kasivog na mapia no pidipidit saya. <sup>13</sup>Maparin ta paro a vatahen o ka no pidipidit saya no pakayapoan no kastigo? Omba, ta no gatos aya no tawo a omonot do marahet aya a ichakey na o pakayapoan no kastigo. As no pidipidit aya o mapatalamad no sinadan no tawo aya.

### No maysobna a kaparin kano ichahoho no asa ka tawo

<sup>14</sup>Tayto matalamad o kapia no pidipidit saya, pero yaken o marahet aya do kawnot ko do marahet a ichakey ko. <sup>15</sup>Maintindi koava o kaparin ko. No mapanmo ko sa a mayanong a parinyen am ara ko sava parinyen as kanawri sa no parinyen ko o mapanmo ko sa a di mayanong. <sup>16</sup>Dawa do kasinchad ko so kayaken no marahet an parinyen ko na o mapanmo ko sa a di mayanong am niaya o kavoyan sia o kapia no pidipidit aya. <sup>17</sup>As an makagatos ako am niaya ava o sivog a ichakey ko asna makayamot do kakahan no karakohan koaya a nawri so ichakey a onotan o marahet. <sup>18</sup>Tayto ko mapanmo o kabo no mapia do karakohan koaya ta aran mian diaken o akey a mamarin so mapia am arava o ayet ko a omparin sia. <sup>19</sup>As no mapia a ichakey ko a parinyen am maparin ko sava as kanawri sa no parinyen ko o mapanmo ko sa a di ko logar a parinyen. <sup>20</sup>Dawa an nawri sa o parinyen ko o mismo ko sa ichaskeh a parinyen am no kakahan no karakohan ko o tayto a mapawnot diaken a

makagatos, <sup>21</sup>as an mahoho ako a mamarin so mapia am fermi a mian o omsalosaloval diaken, <sup>22</sup>amna no somnivog ko a ichahoho am no kawnot ko do ichakey diaken no Dios. <sup>23</sup>Pero no kakahan ko saya o omsobna as makey a omhomis so mapia aya a somnivog ko a ichahoho.

<sup>24</sup>Do tanyan ko ayet am arava o mapaparin ko. Sino paro o maparin a omlibri as mapanghomis diaken do karakohan koaya a mapawnot diaken do kadimanan. <sup>25</sup>Pamahmahsan ko o Dios ta tayto o Apo taya a si Jesu Cristo a makapanghomis diaken. Dawa do somnivog diaken am nawri o chitahen ko o kawnot ko do ipakamia no Dios, pero no makaha aya a kaparin no karakohan ko am nawri o chitahen na o marahet.

**No vayo aya a viay a pawnoten no Masanto a Espirito**  
(Galacia 5:16-18)

**8** <sup>1</sup>Dawa sichangoriaw am kahosgan pava o aran sino a mian so viay di Jesu Cristo. <sup>2</sup>Takwan no Espirito aya no Dios a tomnoroh so vayo aya a kaparin no viay ta a mian di Jesu Cristo o minlibri kano napanghomis diaten do adan aya a kaparin no viay ta kano kadimanan. <sup>3</sup>Makapanghomis tava do ipakapamarin no gatos do kapanmo ta so pidipidit sa. Dawa tinovoy no Dios o Manganak naya a maytawo akma diaten tapian addien na yaten do ipakapamarin no gatos, <sup>4</sup>tapian nawri o onotan ta o pidipidit sa do kapawnot na diaten no Espirito no Dios as katadichokod ta do adan aya a marahet a kaparin no viay ta, <sup>5</sup>takwan sira o omonot do adan a kaparin no viay da am nawri o parinyen da o marahet sa a ichakey da, pero sira o paynolayan no Espirito no Dios so viay am nawri o parinyen da o ipakamia no Dios. <sup>6</sup>Takwan no kawnot aya do marahet aya a ichakey am kadimanan o aspangan na, pero mian o viay kano kaydamnayan no aktokto da no omonot do inolay no Dios. <sup>7</sup>Takwan no adan aya a kaparin no viay ta am machisobna do inolay no Dios as kadi na parinyan a omonot do ipakamia no Dios. <sup>8</sup>Dawa sira atavo a omonot do adan a kaparin no viay da am maparin dava pakamiahen o Dios.

<sup>9</sup>Pero tayto dana o vayo a viay nio as kayan narana dinio no Espirito no Dios a dia akma sira so abo paya so viay as kaboan no Espirito ni Cristo. Ta an sino o kaboan no Espirito aya ni Cristo am tayto pa abo o viay na a abo so pandan. <sup>10</sup>As an ara dana si Cristo dinio am nawri pava o onotan nio o adan a marahet a ichakey nio takwan tayto dana o vayo a kaparin no viay nio a nia so omonot do kanamonamoan a makayamot do sidong no Espirito dinio. <sup>11</sup>As makayamot do katayto na dinio no Espirito aya a napayvangan si Jesu Cristo am do ito araw do kapayvangan na dinio am tadian na pa anti o karakohan nioaya no vayo a karakohan.

<sup>12</sup>Dawa kakakteh, mayanong o kadi ta na omonotan dia o marahet aya a ichakey no adan a kaparin no viay ta, <sup>13</sup>takwan kadimanan

o aspangan na, pero mian o viay nio a abo so pandan a tayto dana napabhes as tomnadichokod do marahet sa pariparinyen a makayamot do sidong no Espirito no Dios. <sup>14</sup>Ta no atavo a omonot do kekeyan nira no Espirito no Dios am kamanganakan sa no Dios. <sup>15</sup>As no Espirito aya a minpayvadiw diaten a kamanganakan no Dios am tayto diaten a nia so iyan no anohed ta a maypasngen do Dios a asa ka Ama, dawa somalap ta pava sia a akmay asa ka pachirawatan a mammo no manam a kastigo. <sup>16</sup>As no Espirito paya o mapasigoro so aktokto ta do kapaykamanganakan narana diaten no Dios, <sup>17</sup>as makayamot ta kamanganakan narana yaten am mian anti o marawat ta a akma so kayan no marawat no Manganak naya a si Cristo. Dawa an ara ta panapanayahen o makakniknin saya a marawat ta anti am makakma ta pa si Cristo a makarakoh so pasinsia do pandidiwan.

### No manam a kasoyosoyotan da no kamanganakan sa no Dios

<sup>18</sup>As no pandidiwan ta saya sichangoriaw am maparin sava a makapachikompara do parawaten na saya anti diaten. <sup>19</sup>Dawa tayto o panapanayahen no atavo a inamaog no Dios o tiempo aya a kapavoya nia o makakniknin aya a payvadiwan na anti diaten a kamanganakan na. <sup>20</sup>Takwan do ito araw am pabohen anti no Dios o avay aya a minpakovot so atavo a inamaog. No avay do inamaog am pinagtin dira a manda sichangoriaw. <sup>21</sup>Amna tayto panapanayahen no atavo a inamaog o kapachipasoyot da anti dira do kamanganakan saya no Dios a makalibri do avay aya. <sup>22</sup>As do kapanaya daya sia ya am mapanmo ta o katayto na rakoh no pandidiwan no atavo a inamaog a akmay asa ka mavakes a ompanapanaya so kapakawara na. <sup>23</sup>Voyvoh sava o inamaog, ta aran yaten a nakarawat so Espirito no Dios a nia so ichasigorado no kalibrian ta am tayto a rakoh o kapanapanaya ta sia o kapatongtong sia no Dios o promisa na saya diaten a kamanganakan na a nawri so asa o kapakarawat ta anti so vayo a karakohan. <sup>24</sup>As do kapanganohed ta do promisa saya no Dios am nilibri na yaten takwan niaya mismo o inmonmoan no kasaray aya no Dios a mapatongtong so promisa na saya a tayto ta a panapanayahen. <sup>25</sup>Dawa an ara ta pa dia rawat o parawaten na saya diaten am mayanong o kapakarakoh ta so pasinsia a ompanapanaya sira.

<sup>26</sup>As no Espirito aya no Dios am tayto na pa yaten a sidongen as aran do kapachahoahok ta am pavatahen na sa o di ta sa mapavata takwan mapanmo tava o mayanong ta iyahes. <sup>27</sup>As no Dios a makapanmo so mian do aktokto no tawo am maintindi na so hosto o pavatahen aya no Espirito takwan nawri sa mismo o inolay no Dios do tawotawo na. <sup>28</sup>Dawa mapanmo ta o kapayvadiw no atavo a mapaparin a ichapia da no maddaw no Dios as tinawagan a omonot do kekeyan na nira no Dios.

<sup>29</sup>As sira o pinidi na saya am tinongdo na pa sa a omonot do kaparin no viay no Manganak na a iya so mato dana as Apohen da no atavo. <sup>30</sup>As sira o pinidi na saya am tinawagan na sa a mayvidi sia, as kapayvadiw na sira a mahosto do salapan na as katayto na pa a tomoroh dira so vayo a viay.

**No abo aya so pandan a addaw noDios a makayamot di Jesu Cristo**

<sup>31</sup>Do akmaya sia a matalamad a ipakapamarin kano plano no Dios am arava o maparin a omrarayaw so plano no Dios diaten. <sup>32</sup>Ta an di na nibayoan o voyvoh naya Manganak a omadidi diaten am chapanngo no kasonosonong no katoroh na pa no kadwan sa a promisa na sa diaten? <sup>33</sup>Ara paro pa o makaparin sia vatahen o kapayanong da a makarawat so kastigo no pinidi sa no Dios? Arava, ta no Dios a mismo o tayto a nakavata sia o kabo dana no kastigo ta do nakapakabo na diaten as kasinchad na diaten a mahosto do salapan na. <sup>34</sup>Anmana ara paro o makaproyba do kapayanong ta kakastigoan? Arava, takwan si Jesu Cristo o nadiman a omadidi diaten as katayto na maviay do kawananan na sia no Dios a machitbay niaten. <sup>35</sup>Ara paro pa o maparin a mapasiay diaten do addaw aya ni Cristo? Arava a aran kagologoloan, pandidiwan do viay, kaparoparoan, pakasisian, kapteng, kapakasiyasi, kadelikadoan no viay anmana kadimanan. <sup>36</sup>Niaya am akma so nakatolas a neparin kaychowa a makavata so,

“Makayamot dimo am mian do pangananawan o viay namen a maychamahepan. Ividang kami a akma sira so karnero a logar dana dimanen.”

<sup>37</sup>Amna do aro saya pakasisian am maypatalamad o addaw aya ni Cristo a omparin diaten a manghomis as mapia nira no atavo saya mapaparin. <sup>38</sup>Tayto ko masigorado o kabo no makapasiay diaten do addaw aya ni Cristo. Arava do viay taya sichangoriaw anmana anti do kadiman ta, aran sira o anheles anmana demonio kano marahet sa a ipakapamarin am arava o maparin da. <sup>39</sup>Aran sira o mian do tohos anmana do tana aya anmana aran ango a inamaog am arava o ayet da mapasiay diaten do addaw aya no Dios a mian do Apo taya a si Jesu Cristo.

**No pinidi sa no Dios a tawotawo na a Israelita**

**9** <sup>1</sup>Tayto pa o ichakey ko a pavatahen dinio do ngaran ni Cristo a nia so mapanmo ko a katestigoan no Espirito no Dios a kakawyoran. <sup>2-3</sup>Tayto a oyod a rakoh o kangсах ko kano karahmet ko sia o kaparin da no kaydian ko saya a Israel as makey ako a kakastigoan a abo so pandan an nawri o ichaparin da a malibri. <sup>4</sup>Sira o Israelita saya am pinidi no Dios a tawotawo na, sira o pinarawatan na so promisa na sa,trato kano pidipidit as kasira no tinongdo na a mayserbi do ngaran na. <sup>5</sup>Sira o

pinakayapoan da no mapipia dana a tawo do tana aya as aran si Cristo am yapo dira do nakapaytawo na a iya so Apohen kano mato dana a Dios. Amen.

<sup>6</sup>Ara koava vatahen o nakapaynyoha no promisa sa no Dios do kadi daya maytavoan no Israelita a machividang do somnivog a tawotawo a pinidi no Dios. <sup>7</sup>As maytavo ava o tayatayabo ni Abraham a ividang a anak ni Abraham. Vinata sia no Dios, “Moyvoh sa o tayatayabo ni Isaac o ividang a tayatayabo mo.” <sup>8</sup>No inmonmoan na nia am maytavo ava o tayatayabo ni Abraham a ividang a kamanganakan no Dios, ta moyvoh sa o nawara a makayamot do promisa na. <sup>9</sup>Ta nipromisa no Dios o kayan anti no manganak ni Sarah a mahakay do tinongdo na tiempo. <sup>10</sup>As aran dira do dadwa ka manganak no apoapo ta a si Isaac kano kakovot na a si Rebecca am navoya pa o mato a plano no Dios. <sup>11</sup>Ta do manam so nakawara da no metdeh saya as kabo pa no pinarin da a mapia anmana marahet am pinapanmo dana no Dios o plano na tapian mapanmo o kaiya no maynolay as omparin so atavo a mian do plano na. <sup>12</sup>Vinata no Dios di Rebecca a manam so kawara da no manganak naya o kapayserbi dia no matonetoneng aya o mametmetdeh aya. <sup>13</sup>As niaya o nakatolas a kavoyan ta sia ya,

“Si Jacob o pinidi ko a bendisionan as si Esau ava.”

<sup>14</sup>Maparin ta paro a vatahen o kapangatatarek no Dios do akmaya sia a pinarin na? Maparin ava ya. <sup>15</sup>Ta nia o akma so vinata no Dios di Moises, “Mian diaken o kapamidi ko so parawatan ko so kasisien ko.” <sup>16</sup>Dawa arava o makarawat so kasisien no Dios a makayamot do kapia na a tawo anmana do kayan no pinarin na asna sira o pidien na a torohan so kasisien. <sup>17</sup>Mavoya pa ya do vatahen no nakatolas a Chirin na a komapet di Faro no Egipto, “Pinarin koymo a patol tapian dimo o pavoyan ko nia o makakniknin a ipakapamarin ko do atavo a tawo do mondo aya.” <sup>18</sup>Dawa mian dia o kapamidi na an sino o parawatan na so kasisien na as kano an sino o paynolayen na a mangehnet.

### No soli kano kasisien no Dios

<sup>19</sup>Amna tarek a mian dinio o makavata sia ya, “Pagatosen ako pa paro no Dios do pinarin ko an ara iya o maynolay do atavo a maparin?” <sup>20</sup>Mayanong ava vatahen ya no asa ka tawo do Dios ta arava o pinarin a mayanong a makavata sia do minparin sia o, “Ango parinyen mo diaken a akma sia.” <sup>21</sup>Sira o mamarin so banga am mian o anohed da a mapayvadiw so apha a asa ka banga a mato anmana mahbo so kaserbian. <sup>22</sup>Anmana ara paro maskeh sia o katayto naya matanoy no Dios dira do tayto a mayanong a kakastigoan? <sup>23</sup>Amna do diaya a kaparin na am nia pa o mismo a kavoyan sia o rakoh aya as makakniknin a kasisien na niaten a pinidi na a makasdep do paypatolan na no mato aya a Dios,



<sup>24</sup>yaten a atavo a tinawagan na, Judeo anmana Hentil. <sup>25</sup>Akma ya sia o vinata na di Hosea,

“No di ko saya adan a kamanganakan am tawagan ko sa anti a kamanganakan ko. No kavahayan a di ko adan a ichaddaw am oyod ko na anti a ichaddaw.”

<sup>26</sup>“Do mismo anti a logar da no tawotawo a vinatan so, ‘Tawotawo koavaynio,’ am tawagan sa anti so kamanganakan no maviay aya a Dios.”

<sup>27</sup>Vatahen pa ni Isaias a komapet dira do Israel, “Aran akma anti so anay do kanayan o karoaro no tawotawo a Israelita am papere sa anti o malibri dira, <sup>28</sup>ta oyod anti a mahosto kano malisto o hosga no Dios do mondo aya.”

<sup>29</sup>Si Isaias pa o nakavata sia,

“An di na pinasivog no Apo taya a makapamarin so atavo o kapamidin na do tawotawo no Israel amna akma ta sira so tawotawo do Sodoma kano Gomorrah a nadiman atavo.”

#### No pinaychawawan da no Judeo do komwan di Cristo

<sup>30</sup>Dawa nia o paytavoan no tayto koaya vatahen. Sira o Hentil a dia sivog a komitachita so komwan do Dios am tayto na sa pinakaboan as kapayvadiw na sira a mahosto do salapan na a makayamot do saray da.

<sup>31</sup>Pero sira o Israelita a tori a machidepende do kawnot da do pidipidit am ara sava pinayvadiw a mahosto do salapan na. <sup>32</sup>No pakayapoan na nia am chinasaray da o mapia a pariparinyen da as kadi da nasarayan ni Jesu Cristo, dawa mayvadiw si Cristo dira do di aya saray nia a asa ka kadodogan a akmay bato. <sup>33</sup>Akma ya so nakatolas a makavata sia,

“Mapangay ako so Bato do kavahayan no Sion a katicharan as kadodogan da amna an sino anti o manganohed dia am mahni o paytetnekan na takwan maynyoha ava o chinasaray naya.”

**10** <sup>1</sup>Kakakteh, no tayto a rakoh a rahmet no tawol ko kano akdawen ko do Dios am no kalibri da pa no kaydian ko saya a Israelita.

<sup>2</sup>Masigorado ko o kasivog da makey a mapakamia so Dios pero tayto sa mavota do kakawyoran aya. <sup>3</sup>Ara dava panganohdan o pinarin aya no Dios tapian kapakaboan sa as kapayvadiw da a mahosto do salapan na, ta nawri o onotan da o tanyan da kapanmoan sia o ichalibri da. <sup>4</sup>Ara dava maintindi o kapakabo dira no Dios o atavo a masaray ni Cristo a iya so nawara a omparin diaten a manamonamo takwan no somnivog a serbi no pidipidit saya am no kapatongdo da diaten di Cristo.

#### No kalibrian am marawat no atavo a manganohed

<sup>5</sup>No vinata ni Moises am voyvoh sa abo so aran asa ka pasadahen a pidipidit a manda do kadiman da o maparin a sincharan no Dios a

manamonamo. <sup>6</sup>Pero no kalibrian do kasaray ni Cristo am niaya o kaparin na: ara pava o iyahes no Dios a parinyen ta a masadit, takwan si Cristo o gomintin aya a yapo do hanyit a komita diaten a librien.

<sup>7</sup>Anmana ara paro pa o maparapa ta do nakadiman kano nakapayvanganon ni Cristo? <sup>8</sup>No mensahe aya no Dios am tayto a masngen dinio as niaya pa o mian do aktokto nio. <sup>9</sup>As an vatahen mo o kasinchad mo di Jesus a Apohen as kapanganohed mo dia do tawol mo o nakapayvanganon sia no Dios si Jesus am malibri ka. <sup>10</sup>Takwan do kapanganohed no asa ka tawo di Jesus o ipayvadiw na a mahosto do salapan na, as do kapavata na sia o nakapanganohed narana am kasincharan so nakalibri narana.

<sup>11</sup>As akma so nakatolas a Chirin no Dios am, “An sino o manganohed di Cristo am mahni o paytetekekan na.” <sup>12</sup>Do salapan no Dios am arava o paytadkan no asa ka Judeo anmana Hentil. Takwan asa o Apohen taya a oyod a rakoh so kasisien do atavo a maypasngen sia. <sup>13</sup>Dawa “aran sino o tomawatawag do Apo taya am librien na,” a nia so nakatolas a Chirin na.

<sup>14</sup>Amna maypango o katawag dia no asa ka tawo o di na panganohdan. As maypango o kapanganohed da an abo pa o kapanmoan da so komapet aya di Jesus. Anmana maparin da paro mapanmo as kapanganohed da an abo mangay a mapawnonong dira? <sup>15</sup>Dawa kaylangan o kayan no mangay a mapawnonong dira. Akma pa ya so vatahen no Chirin no Dios, “Japia da no mangay a mapapanmo no mapia a nanawo a makatoroh so kasoyosoyotan!”

<sup>16</sup>Pero maytavo sava o makadngey aya a manganohed a akma so vinata ni Isaias, “Ara dava panganohdan o inangay namen aya pawnonongen.”

<sup>17</sup>No saray aya a ichalibri am resolta no kadngey so komapet di Cristo.

<sup>18</sup>Amna vatahen ko, ta sira o di aya manganohed am nadngey darana o kakawyoran aya takwan akma so nakatolas am,

“Tayto dana ya pinawnonong do atavo a parte no mondo aya.”

<sup>19</sup>Vatahen paro o nakadi da makaintindian sia no Israel o pinawnonong aya dira? Omba, asna akma ya so vinata no Dios a pinatolas ni Moises a makavata sia,

“Parinyen koynio anti a somoli kano maynanahet no parawaten ko a kasisien dira do kadwan a tawotawo, ta rawaten da anti o logar nio a rawaten a Israel.”

<sup>20</sup>Mian angdet ni Isaias a makavata sia o kapanganohed da no Hentil,

“Nasali da yaken no di omchitachita diaken, as napasinchad ako dira do di omaheahes niaken.”

<sup>21</sup>Amna vatahen na paya no Dios dira do Israel, “Minhes akoava tomawatawag dira do tawo ko saya a machisobna as maskeh a manganohed.”

### No kasisien no Dios do Israel

**11** <sup>1</sup>Vatahen ta paro o nakatadichokod dira no Dios o tawotawo na sa? Omba, takwan Israelita ako a tayabo ni Abraham a yapo do

familia ni Benjamin. <sup>2</sup>Ara na sava kawayakan no Dios o pinidi na saya a sivog na tawotawo. Akma ya so naporin kaychowa a nakatolas do Chirin na a reklamo ni Elias, <sup>3</sup>“Apo, nidiman da sa atavo o profeta mo sa as kararayaw da so dadayan namen dimo. Maychatani ako na a navidin a masaray nimo amna tayto da yaken a ichakey a dimanen.” <sup>4</sup>Amna nia o tinbay sia no Dios si Elias, “Tayto pa sa o pito a livo (7,000) a mavidin a omonot diaken as di pa minanianib so diosdiosan aya a si Baal.” <sup>5</sup>Niaya o mismo a tayto a maparin do Israel sichangoriaw do katayto da no mayhahaw a manganohed do Mangahwad aya a makayamot do grasia no Dios. <sup>6</sup>As an ara no grasia no Dios o chinalibri da no mayhahaw aya am makayamot ava do nakaho da sia takwan an ango parawateno no Dios a libri am iyahes nava ahohen.

<sup>7</sup>Dawa sira o Israelita aya a pinidi no Dios o sinincharan a mahosto do salapan na as sirava o Israelita a tayto a maskeh a manganohed as kano mavota do kakawyoran aya a aran nia o tayto da mismo a chitahen no Israelita saya. <sup>8</sup>Niaya pa o nakatolas a kavoyan ta sia,

“Tinorohan sa no Dios so mata a di makavoya kano tadinya a di makadngey tapian di da intindi o kakawyoran aya,”

a nia pa so mismo a kaparin da no Israelita saya a manda sichangoriaw.

<sup>9</sup>Si Patol a David am mian pa o vinata na akma sia,

“Nayvadiw o logar daya pakahapan so ichapia da a mismo a pakayapoan no kastigo kano kararayawan da.

<sup>10</sup>Kavidinay da mavota do kakawyoran aya as kapayrara da so marahmet a pandidiwan!”

<sup>11</sup>Amna vatahen ta paro o kapaychanoanoley dana sira no Dios o Israelita saya? Omba, asna parinyen ya no Dios tapian malibri sa o Hentil as kaynanahet da nira no Israelita saya. <sup>12</sup>As an makayamot do nakapachisiay no Israel do Dios o tayto a ipakarisibi so rakoh a kasisien kano bendision no aran sino a tawo am chapanngo na paro no karakorakoh no inakyan kano kapian da nia an mawara anti o kapayvidi da do Dios no Israelita saya?

### No kalibrian da no Hentil

<sup>13</sup>Pavatahen ko pa ya dinio a Hentil do ka asa ko apostol a pinidi no Dios a mananawo dinio a nia pa so sincharan ko a mato as rakoh a privilihio, <sup>14</sup>ta an do diaya as ichaynanahet da no kaydian ko saya a Israel o kasisien aya dinio no Dios as kalibri da. <sup>15</sup>As an do nakatadichokod da dia no Israelita o Dios as niaya o chinaparin da no Hentil a mian so anohed a maypasngen do Dios am chapanngo na paro anti no kaaro no makarawat so vayo a viay a abo so pandan an mayvidi sa anti ya do Dios? <sup>16</sup>Tawotawo sa no Dios o apoapo da no Israelita aya as dawa tawo pa sa no Dios o tawo a tayatayabo da. Akma ya so kapachalit

no yangaw aya do pinakayapoan na anmana akma pa so kalit no tinapay a asa so pinakayapoan.

<sup>17</sup>As an sira o sivog aya yangaw no kayo a olivo as niposdin sa as kaimo na a asa ka yangaw no matarek a kayo no pasdiaten tapian maviay ka, <sup>18</sup>am mayanong kava mapamato so karakohan mo, ta arava o anohed mo do katod moaya asa ka yangaw a manghap so viay do kayo aya no olivo, a nia so maparin a maviay an abo ka. <sup>19</sup>Anmana mayanong paro o kavata mo sia o, “Tayto na sa nikteb o yangaw saya tapian patadien na yaken?” <sup>20</sup>Oyod ya, pero kapanmohen nio ta no pakayapoan na nia am no nakaskeh da manganohed as kainio no chinasi no Dios do nakasaray nio nia. Mapamahbo kamo as kapayvavakel nio a nawri so chitahen o mayanong nio a parinyen. <sup>21</sup>Ta an namarin sa no Dios a posdinyen o sivog aya yangaw am chapanngo nio a dia somnivog a yangaw no kayo aya? <sup>22</sup>Matalamad o mahosto aya a kaparin no Dios do katoroh na so mayanong a kastigo dira do omsobna aya sia, as katayto na pa tomoroh so oyod a rakoh a kasisien dira do nanganohed sia, dawa mayanong o kavidin nio a manganohed sia do atavo tapian abo o pakarawatan nio so kastigo. <sup>23</sup>As sira o tayto aya di manganohed as manehseh sa kano mayvidi sa do Dios am maparin na sa pavidien do kayo aya a pinachitngehan da. <sup>24</sup>Takwan an inio a matarek so pakayapoan as nasonong o kapangay na dinio do kayo amna sira paro pa o sivog aya yangaw no kayo aya o masadit a pavidien na?

### No kasisien no Dios do atavo a tawo

<sup>25</sup>Pavatahen ko pa dinio o di paya pinapanmo do nakarahan tapian abo o pakayapoan no ipamato nio so karakohan nio. Kakawyoran o katayto da navota no kadwan dira do Israelita as kapachisobna da do inolay no Dios amna manda ya do tiempo no kapaytavo da a manehseh no pinidi saya no Dios dira do Hentil. <sup>26</sup>As an nakarahan ya am maytavo sa anti o Israelita a malibri a akma pa so vatahen no Chirin no Dios,

“Mian anti o Manlibri a yapo do Sion a iya anti so mapayvidi sira so Israelita do Dios,

<sup>27</sup>a nia anti so ipakabo ko do atavo a gatogatos da a niaya so trato ko dira.”

<sup>28</sup>Tinadichokoran sa no Dios o Israelita a makayamot do kaskeh da manganohed do Evangelio aya a nia pa so tayto nio a ipakarawat so kalibrian. Pero ichaddaw na sa a makayamot do kasira no sivog a pinidi na a tawotawo na a nakayapo dira do apoapo da sa, <sup>29</sup>takwan maparin ava mabdibdis o Dios dira do pinidi na as pinaytratoan na. <sup>30</sup>Amna inio a Hentil kano adan a di makasinchad as dia manganohed do Dios am tayto naynio a chinasi no Dios do kaskeh daya manganohed no Israelita sichangoriaw, <sup>31</sup>as akma pa anti sia o kapakarawat da so kasisien do

manam a tiempo a aran tayto sa machisobna do Dios sichangoriaw.  
<sup>32</sup>Tayto na sincharan o atavo a malit a nakagatos tapian maparin na ipavoya o kasisien na do atavo.

### No pakaknikninan no kasisien kano kasolivan no Dios

<sup>33</sup>So pakakniknin no kasolivan kano plano naya as arava o tawo a maparin a makaintindi sia o oyod aya mato a plano na. <sup>34</sup>Nia pa o nakatolas a komapet sia,

“Ara paro makatodah so pangtoktoan no Dios anmana maparin a makavata so kayan no papirwan na so plano na?”

<sup>35</sup>Anmana ara paro mian so ichaytoroh do Dios a nia so ichaparin na a mian so amamawren sia?”

<sup>36</sup>Arava, ta no Dios o pakayapoan as maynolay do atavo, a nia so mayanong a dadayan sia a abo so pandan! Amen.

### No kaparin no viay no asa ka Cristiano

**12** <sup>1</sup>Kakakteh, makayamot do rakoh aya a kasisien no Dios diaten am tayto koynio a pachisiasian do katoroh nio no viay nio a manamonamo a mayserbi do Dios a nia so mayanong kano ichahoho dinio no Dios a somnivog a kaniañib nio sia. <sup>2</sup>Machalit kamoava do marahet a kaparin no mondo aya asna no kapasivog nio na sia do aktokto nio o kachitachita nio so mapia kano mayanong a nia so inolay no Dios dinio.

<sup>3</sup>Vatahen ko paya dinio do kaasa ko a ka pinidi no Dios a pachirawatan na a makayamot do grasia na. Mayanong ava o kaktokto nio no kato nio a tawo as nawri o logar nio a kapanmohen an ango o tinoroh dinio no Dios a ichaparin nio a mayserbi dia, <sup>4</sup>takwan akma ta so asa ka karakohan a aro so parte a matatarek so kaserbian. <sup>5</sup>Dawa yaten a tayto aro a maychakasa di Cristo am tayto a matatarek o anongen ta. <sup>6</sup>As dawa do nakapaychappeded ta a makarawat so grasia am patongtongen ta o matatarek aya a anongen ta do kapayserbi ta do Dios. Sira o mapawnonong so Chirin no Dios am mayanong o kapawyod da sia serbien o kasolivan daya a tinoroh dira no Dios. <sup>7</sup>Alit da pa no tay-anongen sia o kapayserbi do kadwan, anmana sira o mananawo. <sup>8</sup>Sira pa o mapaynananawo am chitachitay da sia o kapaypahni da so saray no kadwan, sira o mian so ichaytoroh am mayanong o kasoyot da a tomoroh, sira o manyokoyokod am pakapiay da so kapanyokoyokod da as sira o makapanidong am makasoyot sa kano makasonong sa a mapavoya so kasisien.

<sup>9</sup>Ipavoya nio o kayan no sivog a addaw nio no atavo. Maypavawa kamo do marahet as kanawri no chitachitahen nio o mapia. <sup>10</sup>Makarakoh kamo so addaw kano anib do kadwan dinio a makakakteh. <sup>11</sup>Mangolangolay

kamoava asna no kapakapangto nio do trabaho nio a nia so ipayservi nio do Apo taya. <sup>12</sup>Do katayto no panapanayahen nio do Dios am makasoyot kamo kano makarakoh kamo so pasinsia a aran mian o pandidiwan nio as kafermi nio pa a machahoahok. <sup>13</sup>Sidongen nio sa o kakakteh nio a maykaylangan as kayavayava nio nira no estranghero.

<sup>14</sup>An mian sa o mapakasiasi dinio am nawri ava o akdawen nio o kakastigo dira asna no kapachahoahok nio do kabendision dira no Dios. <sup>15</sup>Machipasoyot kamo do mian so ichasoyot as machipandidiw kamo do mian so kangsangsahan. <sup>16</sup>Chitahen nioava o kapachitarek nio do ichakey no kadwan anmana kaktokto nio nia o kaoyod nio a masolib. Nawri sava o chitahen nio a pachirayayan o maato a tawo asna sira pa o makasiasi. <sup>17</sup>Chitahen nioava vahsan o marahet a pinarin da dinio as nawri o parinyen nio o mapia do salapan no atavo. <sup>18</sup>Pawawahen nio o kapachidimadiman nio.

<sup>19</sup>Ichaddaw a kaychayvan, an mian o namarin dinio so marahet am chitachitahen nioava o kapamahes nio, asna parawaten nio do Dios ta iya o mamahes ninio. Akma so vatahen no Chirin na, “No kapamahes am mian diaken dawa tomoroh ako anti so kastigo, kwana no Apo ta.” <sup>20</sup>As, “An no komontra aya dimo as mapteng anmana mawaw am torohan mo sia so kanen kano inomen na. Ta do kaparin mo sia ya am ipavoya mo sia o mayanong a parinyen,” a nia pa so nakatolas a Chirin no Dios. <sup>21</sup>Mapahomis kamoava do marahet as homisen nio o marahet no mapia.

### No anongen ta manganohed do panyokoyokoran no gobierno

**13** <sup>1</sup>Anohdan nio sa o mian so anongen do gobierno, takwan tinongdo sira kano tinorohan sa ya no Dios so ipakapamarin. <sup>2</sup>An sino o somobna so panyokoyokoran no gobierno am machisobna do Dios as mayanong a kastigoan. <sup>3</sup>Mangamomo sava o manyokoyokod dira do mapia so parinyen asna sira o mian so sadan. Dawa mamarin kamo so mapia tapian ipakamia daynio as kabo no ichamo nio. <sup>4</sup>Tinovoy sa o manyokoyokod a ichapia no tawo pero an mian o pinarin nio a marahet am mayanong o kamo nio takwan kastigoan daynio a nia so anongen a tinoroh dira no Dios. <sup>5</sup>Amna moyvoh ava o kamo nio a nawri so pakayapoan no kapanganohed nio asna makayamot do kania no mapanmo nio a mayanong a parinyen nio. <sup>6</sup>Mamaga kamo do logar nio a pagan do gobierno a nia so hapan so itangdan dira do tayto aya maytrabaho do gobierno a nia so mayanong nio a parinyen. <sup>7</sup>Itoroh nio dira o atavo a mayanong da marawat a akma so anohed kano anib.

### No anongen ta do kapayengay ta a tawo

<sup>8</sup>Pagan mo o amamawren dimo pero nawri o vidinen mo a maparin a amamawren dimo o addaw mo takwan no makatoroh nia o addaw

na do kapayengay na am mapatongtong na o yokoyokoran sia no Dios. <sup>9</sup>Takwan an onotan ta o panyokoyokoran a makavata so, “Ichaddaw mo o kapayengay mo a tawo a akma so kaddaw mo no romanes a karakohan mo,” am tayto ta na mapatongtong o atavo a panyokoyokoran a akma so, “Mangadwan kava, mandiman kava so tawo, manakaw kava, maynanahet kava,” kano kadwan pa sa. <sup>10</sup>Takwan an ichaddaw ta o kapayengay ta am mamarin tava sia so marahet as kadi ta mapasadan so panyokoyokoran aya no Dios.

<sup>11</sup>Do kapanmo ta so tiempo aya as kapaypasngen dana no kalibri na diaten no Apo taya am mayanong o kapayvangan ta na. <sup>12</sup>Maysehsehdang dana as dawa karoan ta na sa o paparinyen do kasarisan as kanawri no pawnayen ta o serbien do kasobna ta so marahet. <sup>13</sup>Onotan ta o viay aya no mian do kasehdangan as kadi ta mayrarayawan so tiempo a maychaynoynom kano mapaynolay do mararahet a pariparinyen, kapaydidiman as kano kaynanahet. <sup>14</sup>As kanawri dana no chitachitahen nio a onotan o Apo taya a si Jesu Cristo as kadi nio na palogaran do marahet a ichakey nio a mapawnot dinio a makagatos.

**No nanawo a komapet do kadi ta manhosgan so kadwan**  
(1 Corinto 8:1-10,13)

**14** <sup>1</sup>An mian dinio o dekey pa so kapanmoan so panganohdan ta saya am paroparohen nioava kano dibatien nioava as rawaten nio a asa ka kakteh di Jesus. <sup>2</sup>Mian sa o manganohed dia o kaparin da so koman so aran ango a kanen pero mian pa sa o kadwan a di makanit a koman so aran ango. <sup>3</sup>Mayanong ava o kaparoparo sia no koman aya so aran ango o mian aya so dia parin na kanen as alit na pa no kadi na mayanongan a mamaroparo no mian aya so ichaskeh a kanen, takwan mayalit sa sincharan no Dios a kamanganakan na. <sup>4</sup>Arava o mian so anohed a omhosga do di na pachirawatan as an ara si Cristo o Apohen na am iya o mayanong a ompesek sia an mapia anmana marahet o pachirawatan naya.

<sup>5</sup>Mian o omsinchad do asa karaw a matoato kano kadwan sa araw do dominggo as mian sa o omalit sira. Payponged nio na iktokto an no siyo mayanong. <sup>6</sup>Sira o mian aya so pidien a araw am parinyen da ya a iyanianib da so Apo taya as sira o mian aya so ichaskeh a kanen am onotan da ya do kakey da mapakamia so Dios. As alit da pa no makakan so aran ango ta onotan da ya a mamahemahes kano omdaday so Dios. <sup>7</sup>Arava o anohed no asa ka tawo a maynolay do viay na, <sup>8</sup>takwan no Apo taya o pakayapoan no viay ta as mayanong a maynolay diaten a mayalit do kaviay ta pa anmana do kadiman ta, <sup>9</sup>takwan nadiman as nayvangan si Cristo tapian iya o Apohen as maynolay do atavo a maviay kano nadiman dana sa.

<sup>10</sup>Dawa arava o anohed mo a omhosga do kakteh mo takwan ipaychaponged ta anti a isalap o karakohan ta do panhosgan no Dios.

<sup>11</sup>Nia pa o vatahen no Chirin na,

“Masigorado ko, kwana no Apo taya, o kapaytavo anti no tawo a omsinchad dia o kayaken no Dios as kadogod da do salapan ko.”

<sup>12</sup>Makayamot do kapaychaponged ta anti a omsalap no karakohan ta do Dios, <sup>13</sup>am mayanong pava o kanawri no chitahen ta o kahosga ta so kadwan an dia voken a no kachitachita ta so kapavawa ta so kayan no parinyen kano pavatahen ta a ichadodog no kakteh ta.

<sup>14</sup>An do diaken dana a makayamot do katayto ko na omonot di Cristo am mapanmo ko o kabo no rahet no kakan so matatarek a kanen, pero no asa ka tawo a manganohed pa do kadi na mayanongan no kadwan a kanen am makagatos an kanen na o mapanmo na a di mayanong. <sup>15</sup>As an no kanen mo as pakayapoan no kadodogan no kakteh mo am tayto mo ipavoya o kabo no addaw mo nia o kakteh moaya. Amna mayanong ava o kadodog mo so kakteh mo a makayamot do kanen takwan nadiman si Cristo a omadidi sia ya. <sup>16</sup>Dawa makapatak kamo tapian di mayvadiw a marahet kano kadodogan o parinyen nio a aran mapanmo nio a abo so rahet, <sup>17</sup>takwan no kanen ava anmana no inomen ava o maimport'ante dana do komwan do paypatolan no Dios asna nawri o mayanong o kachitachita ta so manamonamo a kaparin no viay as kapaypangay no kapia no anod kano kasoyosoyotan ta a makayamot do sidong no Espirito no Dios, <sup>18</sup>as an nia o onotan ta am payserbian ta si Cristo as kapakamia ta so Dios kano kadwan as kabo no adodogen ta.

<sup>19</sup>Dawa nawri sa o parinyen kano chitachitahen ta o ipaypapia no kapaychakasa ta as ipaypahni no saray no kadwan diaten. <sup>20</sup>Mayanong ava o kararayaw no pinarin no Dios do viay no asa ka tawo a makayamot do kanen; as aran mapanmo ta o kabo no somnivog a di mayanong a kanen am rakoh o sadan ta an pakayapoan no kadodog no kakteh ta o parinyen ta. <sup>21</sup>Dawa mayanong ava o kakan ta so karne kano kaynom ta so vino anmana kayan no aran ango pa a pariparinyen ta a ichadodog kano ipakagatos no kakteh ta. <sup>22</sup>An ango anohdan mo do akma saya sia am onotan mo do tanyan mo a omsalap so Dios takwan mapia as masoyot o abo so parinyen a machisobna do mapanmo na a mayanong. <sup>23</sup>Dawa no tawo a koman a maykamadamadanan am makagatos, takwan gatos no asa ka tawo o kaparin na so paykamadamadanan na.

#### No anongen ta a komita so ichapia no kadwan

**15** <sup>1</sup>Dawa yaten a mahni dana do panganohdan taya am mayanong o kasidong ta sira so kakakteh ta a makakaha pa so saray as kadi na moyvoh no karakohan ta no pakamiahen ta. <sup>2</sup>Chitahen ta o kapakamia ta so kadwan diaten a nia so ipaypahni ta so kakakteh



ta sa do panganohdan taya. <sup>3</sup>Takwan aran si Cristo am nawri ava o chinita na o kapakamia na so karakohan na, dawa maparin na vatahen o akma so nakatolas aya, “Nakarawat ako so kaparoparoan kano soli no tawo do Dios.” <sup>4</sup>As no atavo sa ya a nakatolas kaychowa a Chirin no Dios am pinatolas sa a ipaynananawo diaten tapiian maypasinsia kano masoyosoyot ta do kapanapanaya ta so promisa na sa. <sup>5</sup>As tayto ko akdawen do Dios a iya so tomoroh dinio so pasinsia kano kasoyosoyotan o kapia no kapaychakasa nio a omonot di Jesu Cristo, <sup>6</sup>tapiian makasa kamo a omdaday so Dios a Ama no Apo taya a si Jesu Cristo.

### No ipakapamarin no Evangelio aya do atavo a tawo

<sup>7</sup>Dawa rawaten nio o kadwan dinio a akma so nakasonong no karawat dinio ni Cristo a nia so ichapamato nio so ngaran no Dios. <sup>8</sup>Kapanmohen nio ta nawara si Cristo a somidong sira so Israelita a mapavoya nia o kapatongtong sia no Dios o promisa na sa dira do Israel, <sup>9</sup>as kano tapiian ipavoya na o kasisien no Dios dira do Hentil a nia so pakayapoan no rakoh a dadayan so ngaran na a akma pa ya so vatahen no Chirin na, “Pamahmahsan koymo as kapakakanta ko anti sia o kadaday ko dimo do panghovokan da no Hentil,”

<sup>10</sup>as vatahen na pa,

“Machipasoyot kamo a Hentil dira do tawotawo saya no Dios a Israel,”

<sup>11</sup>kano vatahen na pa ya,

“Dadayan nio o Dios, inio a Hentil; pamatohen sia no atavo a tawo.”

<sup>12</sup>Niaya pa o vinata ni Isaias,

“Mian anti o tayabo ni Jesse a maypatol dira do Hentil a iya pa anti so yanan no kalibrian da.”

<sup>13</sup>Dawa tayto ko akdawen do Dios do sidong dinio no Espirito na o katoroh na dinio so kasoyosoyotan kano kaydamnayan no aktokto a makayamot do saray nio do katayto taya a ompanapanaya so Mangahwad taya.

### No rason ni Pablo a mapatolas sia ya

<sup>14</sup>Kakakteh, mapanmo ko o katayto nio na makapanmo so mayanong as kasosolib nio do nanawo a komapet do Dios as kaparin nio na mananawo so kadwan. <sup>15</sup>Amna mian pa o angdet ko a maytolas as mapanakenakem sia dinio o matatarek a nanawo a makayamot do nakapidi diaken no Dios a mananawo dinio a Hentil. <sup>16</sup>Tinoroh na diaken o privilihio aya a maparapit so Evangelio no Apo taya a si Jesu Cristo dira do Hentil tapiian rawaten sa no Dios a makayamot do nakapayvadiw sira no Espirito na a manamonamo do salapan na. <sup>17</sup>Dawa mian o anohed ko a makayamot do sidong ni Jesu Cristo a mapamato so trabaho koaya

a tinongdoan diaken no Dios. <sup>18</sup>Moyvoh a maparin ko a pangononongan am no pinarin ni Cristo a makayamot do trabaho ko kano kapananawo ko a nia so pinanganohed da no Hentil. <sup>19</sup>Nanganohed sa ya a makayamot do navoya da a makakniknin a ipakapamarin no Espirito no Dios, as tayto ko na pinawnonong o Evangelio aya a komapet di Cristo a makayapo do Jerusalem a manda do mavawa Illyricum, <sup>20</sup>as tayto ko pa mavidin a nawri so chitachitahen o kapakangay ko pa do logar sa a di pa nakadngey so ngaran aya ni Cristo takwan ichahoho koava an nawri sa ngayan ko o ari dana sa narapit no kadwan a mananawo. <sup>21</sup>Akma ya so nakavata sia,

“Sira o adan a di makasinchad kano di pa nakadngey am makaintindi sa anti as kaywang no mata da do kakawyoran,”  
<sup>22</sup>a niaya o tayto a pakayapoan no chinasaloval ko a mangwan dinio.

### No kahoho ni Pablo a makavoya sira do Roma

<sup>23</sup>Do katayto ko na naporin a omrapit so matatarek sa a kavahayan do mangket naya diamen dia as kano nakayendes ko na mahoho a mangwan dinio, <sup>24</sup>am an mangwan ako anti do España am somali ako anti dinio as kainio anti no mapadinadinaw diaken an nakarahan o mapia a kapaychakasa ta. <sup>25</sup>Asna sichangoriaw am tayto ako pa mangwan do Jerusalem a maparapit so sidong dira do kakakteh ta sawri daw, <sup>26</sup>takwan tayto sa nasoyosoyot o kakakteh ta saya do provinsia no Macedonia kano Acaya<sup>b</sup> a mapayvayavayat so sidong dira do mangaylangan sa a kakakteh ta do Jerusalem. <sup>27</sup>Sira o kakakteh taya do Acaya<sup>c</sup> kan do Macedonia a Hentil am tayto da ya ichasoyot a parinyen as kasinchad da pa dia a anongen da do kadi da makavahsan dira takwan sira mismo o yapo do Jerusalem a Israelita a naporapit sia dira o Evangelio aya a chinalibri da. <sup>28</sup>Dawa an maparapit anti o sidong daya am mangay ako dinio a manam so kapangwan ko do España, <sup>29</sup>as tayto ko a masigorado o karakoh anti no bendision kano kasoyosoyotan ta a makayamot di Cristo.

<sup>30</sup>Kakakteh, makayamot do kapaychakasa ta do Apo taya a si Jesu Cristo as kano addaw nio a yapo do Espirito no Dios am tayto ko akdawen dinio o kapachahoahok nio niaken, <sup>31</sup>tapien malibri ako pa do marahet a plano da no di pa saya manganohed do Judea as kano tapien mapia o karisibi da sia no kakakteh ta saya do Jerusalem o iyangay koaya dira. <sup>32</sup>As do inolay no Dios am makarapit ako dinio a masoyot as kaparin ta anti a maychakasa a maysoyosoyot. <sup>33</sup>Tayto ko akdawen do Dios a iya so pakayapoan no kaydamnayan no aktokto do kaiya no mavidin a machichasa dinio. Amen.

<sup>b</sup> 15:26 Anmana: Greece.    <sup>c</sup> 15:27 Anmana: Greece.

No kapakapia so Dios ni Pablo kano vidin na dira

**16** <sup>1</sup>Tayto ko ichahoho a ipasinchad dinio si Phoebe a asa ka kakteh ta a mayserbi do timban do Cencrea. <sup>2</sup>Iyavayava nio sia do ngaran no Apo taya a nia so mayanong diaten a makakakteh. Sidongen nio sia do aran ango a kasidongan nio sia takwan oyod dana aro o nasidong na a kanatonan ko.

<sup>3</sup>Ipakapia nio pa yaken so Dios dira da Priscilla kani Aquila a sira so rakoh so sidong do trabaho koaya di Jesu Cristo, <sup>4</sup>as sira pa o nanngangga so viay a makayamot diaken. Yaken ava o mamahemahes dira as sira pa o kakakteh ta sa a Hentil. <sup>5</sup>Akma pa saw o kapakapia nio niaken so Dios dira do kakakteh ta sa a tayto a mavayavayat do vahay da as kano ichaddaw taya kakteh a si Epaenetus a iya so nanoma a manganohed di Cristo do provinsia no Asia, <sup>6</sup>as kan di Maria pa a oyod a rakoh so trabaho a makayamot dinio. <sup>7</sup>Kapian pa sa no Dios o kaydian ko sa a sa Andronico kani Junias a sira so nanma kaniaken a manganohed. Nararayay ko sa ya do kalaboso as mapia o kasinchad da sira ya no apostoles.

<sup>8</sup>Ipakapia nio pa yaken so Dios di Amplias a oyod ko a ichaddaw a makayamot do Apo taya, <sup>9</sup>kani Urbanus a rarayay ta a maytrabaho di Cristo, as kani Estaquis a mapia ko a kayvan, <sup>10</sup>as kani Apelles a chinaproyban dana so saray ni Cristo. Parapiten nio pa o kapakapia koaya so Dios do familia ni Aristobulus, <sup>11</sup>kan do kaydian kori a si Herodion, kan do kakakteh ta sa do Apo taya a mian do vahay da Narciso.

<sup>12</sup>Ipakapia nio pa yaken so Dios da Trifena kani Trifosa a sira so tayto a mayserbi do Apo taya, kano ichaddaw taya a si Persida a rakoh so natrabaho do Apo taya, <sup>13</sup>kan di Rufus, asa ka mapangto a pachirawatan no Apo taya, as kan di ina na a iya so akma ko nay romanes a ina. <sup>14</sup>Kapian sa no Dios sa Asincritus, Flegon, Hermes, Patroba, Hermas kanira no kakakteh ta sa a rarayay da. <sup>15</sup>Aran sa Filologus, Julia, Nereus, kano kakteh naw a mavakes as kan di Olimp as kano atavo sa a kamanganakan no Dios a rarayay da. <sup>16</sup>Mapakapia kamo so Dios do kadwan dinio a makakakteh. Tayto sa mapakapia dinio so Dios o atavo sa a mavayavayat dia a kakakteh ta.

<sup>17</sup>Kakakteh, tayto ko akdawen dinio o katovid nio dira do mapasitnan so kapaychokontra as mananawo so matarek do tayto nioaya onotan. Nyeng nio sa pachivawan o akma saya sia a tawo, <sup>18</sup>takwan sira am mayserbi sava di Cristo ta nawri o chitahen da o kapamoto da so karakohan da as do maavid a vahevahey am otapan da sa o masonong a mabdibdis so aktokto. <sup>19</sup>Pero tayto a mavahey o kasivog nio na a mahni do panganohdan taya a nia so oyod ko a ichasoyot. Ichahoho ko

an no komwan do mapia o yanan no kasolivan nio as dia no komwan do marahet. <sup>20</sup>No Dios a mapaychakasa diaten o tayto ko a ichasaray a omhomis so trabaho ni Satanas so makalo. Bendisionan kamo pa no Apo ta a si Jesu Cristo as katoroh na pa dinio so grasia na.

<sup>21</sup>Mapakapia dinio so Dios si Timoteo a rarayay ko a mapawnonong so Chirin no Dios as kanira no kaydian ko sa a sa Lucio, Jason kani Sosipater. <sup>22</sup>Aran yaken a si Tertius a tayto na pachirawatan ni Pablo a maytolas nia am mapakapia ako dinio so Dios do ngaran no Apo taya. <sup>23</sup>Mapakapia pa so Dios dinio si Gaius a iya so tayvahay so katdan koaya, as kanira pa no atavo a membro no timban aya dia a mavayavayat do vahay naya. Mapakapia pa so Dios si Erastus a tesorero no kavahayan aya as kano kakteh ta a si Quartus. [<sup>24</sup>Sidongen kamo pa atavo no Apo ta a si Jesu Cristo as katoroh na pa dinio so grasia na. Amen.]

<sup>25</sup>Dadayen ta o Dios a iya so makaparin dinio a mahni so kapaytetnek do Evangelio aya a nia so tayto ko a pawnonongen. Niaya am pinapanmo ava do nakarahan a tiempo, <sup>26</sup>pero sichangoriaw a akma so nakatolas kano pinavata da no profeta kaychowa am tayto dana a pinapanmo do atavo a tawo takwan mian do plano as inolay no Dios o kayan da no manganohed do atavo a kavahayan. <sup>27</sup>Dawa no Dios aya a iya so mavoyvoh a makapanmo so atavo o dadayen kano pamatohen a abo so pandan a makayamot di Jesu Cristo! Amen.

# No Manoma a Tolas ni San Pablo Dira do Taga-Corinto

## Introduction

NO MANOMA A TOLAS NI SAN PABLO DIRA DO TAGA-CORINTO am tomoroh so atbay kano solosion do matatarek sa problema no timban do Corinto a komwan do panganohdan kano viay no asa ka Cristiano. Si San Pablo o napasitnan so timban aya do Corinto a asa ka rakoh a siodad as sentro no komersio do Acaya a asa ka provinsia no Roma. Oyod sa a maynakem as mato so pinachinanawan o tawo do akmaya sia a siodad as aro pa dia o malalapos a pariparinjen.

No ichakey saya ni San Pablo a somahen a problema am no kapaysosobna kano malalapos a pariparinjen da no kadwan dira. Mian pa sa o kwestion a komapet do kapaychakovot, no konsinsia, no paparinyen do sinahad no timban, no marawat sa do Masanto a Espirito kano komapet do ito a kapayvangan no nadiman. Do mapia a kapanmoan na sia am pawnonongen ni San Pablo o Evangelio aya a tombay so kwestion da saya.

No chapter 13 o asa ka oyod a mapia a explanasion no somnivog a inmonmoan no addaw. Oyod ya a popular a parte no libro aya.

## Outline

Introduction *1:1-9*

No kapaysosobna da do Corinto *1:10-4:21*

No kapaychakovot kano familia *5:1-7:40*

No Cristiano kano bokalot *8:1-11:1*

No onotan do sinahad no timban *11:2-14:40*

No kapirwa a maviay *15:1-58*

No sidong dira do Cristiano do Judea *16:1-4*

Personal a vidin kano toyotoyon ni San Pablo *16:5-24*

---

**1** <sup>1</sup>Si Pablo ako a tinawagan no Dios a asa ka apostol ni Jesu Cristo a makayamot do inolay na as kani Sostenes a kakteh ta. <sup>2</sup>Tayto kami a maytolas dinio do timban aya no Dios do Corinto, dinio a pinayvadiw na

a manamonamo a makayamot di Jesu Cristo as tinawagan na a tawotawo na a akma sira so kadwan do matatarek a logar a tayto a omanianib so Apo taya a si Jesu Cristo a iya so Apohen ta atavo. <sup>3</sup>Bendisionan kamo pa no Dios Ama as kano Apo taya a si Jesu Cristo as kapakarawat nio pa so gracia kano kaydamnayan no aktokto.

### No bendision sa a makayamot di Cristo

*(Efeso 1:3-14)*

<sup>4</sup>Fermi ako a mamahemahes do Dios do tayto na a pinarawat dinio a makayamot do gracia na do nakasaray nio ni Jesu Cristo, <sup>5</sup>as katayto na pa tomnoroh dinio so matatarek a kasolivan a akma so kapia nio a mangononong as kano karakoh no kapakaintindian nio, <sup>6</sup>as kayan pa no kavoyan so katayto nio na a manganohed do kakawyoran aya a pinawnonong namen a komapet di Cristo. <sup>7</sup>Dawa ara pava o di na tinoroh dinio no Dios do komwan do saray nioaya do katayto nio a ompanapanaya so kapayvidi no Apo taya a si Jesu Cristo, <sup>8</sup>a iya so tayto a somidong dinio a manda do kavosan na tapian abo o kaparoan nio kano pinaykolangan nio anti an somalap ta do Apo taya a si Jesu Cristo. <sup>9</sup>As ari nio mapanmo ta maynyoha ava o Dios aya a tomnawag dinio a machasa do Manganak naya a si Jesu Cristo a Apohen ta.

### No kapaysosobna da do Corinto

<sup>10</sup>Kakakteh, tayto ko akdawen dinio do ngaran no Apo taya a si Jesu Cristo o kapakapia nio so anod as kapakasa nio so aktokto as kadi nio maysosobnan, <sup>11</sup>ta tayto o nadngey ko a yapo do vahay ni Chloe a komapet dinio a kakakteh do katayto no maychagrogropo dinio. <sup>12</sup>No ichakey koaya vatahen am no kayan aya no nadngedngey ko a kavata sia no kadwan o, “Yaken am si Pablo o onotan ko.” No kadwan am si Apollos o vata da a onotan da. “Yaken am onotan ko si Cefas,”<sup>a</sup> “Si Cristo o voyvoh ko a adngeyen,” kon da pa no kadwan. <sup>13</sup>Maparin paro o timban naya ni Cristo a abnekan so karakohan na a paychasisiayen? Anmana maysosobna paro o pawnotan ni Cristo? Si Pablo paro o pinapasek a omadidi dinio? Anmana chinabawtismoan kamo paro do ngaran aya Pablo? <sup>14</sup>Mamahemahes ako do kabo da no nibawtismoan ko dinio a katadkan da Crispus kani Gaius, <sup>15</sup>ta tarek a mian dinio o maychawaw a makavata so nakabawtismo sia do ngaran ko. <sup>16</sup>(Nibawtismoan ko pa sawen si Estefanas kano familia na. Katadkan da nia am ara pa sava o manakem ko a nibawtismoan ko daw.) <sup>17</sup>Ta tinovoy akoava ni Cristo a manbawtismo, ta no kapawnonong ko so Evanghelio naya a di manerbi so tanyan ko a kasolivan, ta tarek a nia o mapabo so ipakapamarin kano inmonmoan no nakadiman aya ni Cristo do kros.

<sup>a</sup> 1:12 Tawagan pa sia so Pedro.

### No ipakapamarin no Dios a mavoya di Cristo

<sup>18</sup>No kakawnonongan do kros aya am arava o inmonmoan na dira do tayto pa do panayahboan no kadimanan, asna diaten a torohan na so kalibrian am niaya o ipakapamarin no Dios. <sup>19</sup>Akma ya so vatahen no nakatolas a Chirin no Dios,

“Rarayawen ko anti o kasolivan da no rakoh so pinachinanawan as kapabo ko so inmonmoan no kasolivan da no masosolib.”

<sup>20</sup>Sichangoriaw am ango paro pa o kapahapan sira no Dios o masosolib kano maato so pinachinanawan do tana aya kanira no mapia saya do dibati. Arava, ta tayto na pinayvadiw a abo so sinmo o kasolivan no mondo aya. <sup>21</sup>Dawa no Dios a makayamot do makakniknin a kasolivan na am tayto na niplano o kadi na parinyan no tawo a makasinchad so Dios do tanyan na a kasolivan as kanawri no tayto na sincharan a ichalibri no tawo o kapanganohed da do ipapanmo namen aya a nia so vatan no mondo aya a abo so inmonmoan. <sup>22</sup>Ta sira o Judeo saya am nawri o kakey da manganohed an mian sa o milagro as sira o Griego am nawri o ichakey da panganohdan o maato a kasolivan no tawo do mondo aya. <sup>23</sup>Pero no pawnonongen namen am si Cristo a pinapasek do kros a nia so asa ka kadodogan dira do Judeo as abo so sinmo dira do rakoh saya so pinachinanawan a Hentil, <sup>24</sup>amna dira do atavo a tominbay so tawag aya no Dios a mayalit o Judeo anmana Hentil am si Cristo o yanan no ipakapamarin no Dios as pakatongtongan no mato a kasolivan na. <sup>25</sup>Ta no mato dana a kasolivan a maparin a matodah no tawo am marayi pa do vatahen daya a kaboan no kasolivan no Dios an kwintas mian o maparin a abnekan so kaboan no kasolivan na as no r'akoh dana a ipakapamarin no tawo am dodaw ava maparin a pakomparahen do vatahen da a kaboan no ipakapamarin no Dios.

<sup>26</sup>Iktokto nio pa kono a kakakteh o kaparin nio do nakatawag dinio no Dios. Aro sava dinio o mavahey a mato so pinachinanawan kano maato so anongen anmana yapo do maato a familia. <sup>27</sup>Pero namidi o Dios so vatan sa so abo so kasolivan a mapasnek nira no maato so pinachinanawan as kanira no maahbo a mapahbo sira so maato a tawo do tana aya. <sup>28</sup>Pinidi sa no Dios o makasiasi kano mahohbo kanira no maparoparo do mondo aya a mapabo so sinmo da no tayto aya omahahaw so kaoyod da mato, <sup>29</sup>tapian abo o tawo a mapamato so karakohan na do salapan no Dios. <sup>30</sup>No Dios o pinakayapoan no viay nioaya a makayamot di Jesu Cristo takwan si Cristo o pinarin na a pakayapoan no kasolivan ta, kanamonamoan ta kano kalibrian ta as kasinchad na diaten a mahosto do salapan na. <sup>31</sup>Dawa akma so nakatolas am, “An sino makey a mian so pamatohen am no Apo taya o pamatohen na.”

### No pinananawo ni Pablo

**2** <sup>1</sup>Kakakteh, do nakangay ko dinio a mapapanmo so nanawo aya a yapo do Dios am nanerbi akoava so maato kano maavid a vahevahey. <sup>2</sup>Nidisdido ko o kabo no pawnonongen ko an dia voken a si Jesu Cristo a iya so pinapasek. <sup>3</sup>As nawara ako dinio a mahbo kano omlayin, <sup>4</sup>as kadi ko nanerbian so maavid kano makakeakey a vahevahey do komwan do kasolivan no mondo aya asna nananawo ako a pachirayayan no ipakapamarin no Espirito no Dios, <sup>5</sup>tapian di maytetnek o saray nioaya do kasolivan no tawo an dia voken a do ipakapamarin no Dios.

### No makakniknin a kasolivan no Dios

<sup>6</sup>Amna dira do matotoneng dana do saray taya am maparin kami a manerbi dira so maarahem a kakawnonongan amna niaya ava o maynyoha a kasolivan no tawotawo sichangoriaw kanira no maato so anongen do mondo aya, <sup>7</sup>ta niaya o mato aya a kasolivan no Dios do plano na a kapachichasa ta sia a abo so pandan a nia so adan dana a plano na a manam so nakasitnan no mondo aya. <sup>8</sup>No akmaya sia a mato a plano no Dios am naintindi dava no maato so anongen do mondo aya, ta an naintindi da ya am pinapasek dava sigoro o mato aya a Apo ta. <sup>9</sup>Amna akma so vatahen no nakatolas a Chirin no Dios am,

“Tayto pa dia voya kano diadngey no tawo as kano tayto pa dia todah no aktokto no tawo o niprepara no Dios dira do maddaw nia,”

<sup>10</sup>amna ipaintindi sa ya diaten no Espirito naya takwan voyvoh o Espirito aya o makapanmo so plano kano kasolivan no Dios. <sup>11</sup>As akma so kabo no tawo a makapanmo so aktokto no asa ka tawo an dia no mismo a karakohan na am nawri o kaparin no kabo no makapanmo so plano no Dios an dia voyvoh a no Espirito naya. <sup>12</sup>As yaten sichangoriaw am nawri ava o narawat ta o kasolivan kano pangtoktoan no mondo aya an dia voken a no Espirito aya a yapo do Dios a iya so mapapanmo nia diaten o tayto na sa parawaten diaten no Dios.

<sup>13</sup>Dawa do katayto namen a mapawnonong so kakawyoran aya am ara kamiava machidepende do kasolivan no tawo an dia voken a do sidong diamen no Espirito no Dios do kapawdi namen so kakawyoran aya dira do tayto dana yanan no Espirito aya. <sup>14</sup>No tawo a kaboan no Espirito no Dios am mapasdep nava do aktokto na o kakawyoran aya a ipananawo no Espirito, takwan arava o inmonmoan no kakawyoran aya do akmaya sia a tawo. Takwan voyvoh sa a makaintindi so kakawyoran aya am sira o tayto dana yanan no Espirito aya no Dios. <sup>15</sup>Asna no tawo a pawnoten no Espirito no Dios am mapaybinbin na o mapia kano marahet. Asna



no tawo a kaboan no Espirito no Dios am maintindi nava o kaparin no akmaya sia tawo. <sup>16</sup>Niaya am akma so nakatolas a makavata sia,  
 “Ara dana paro nakapanmo so mian do aktokto no Apo taya anmana ara paro o makapanmanma do Dios?”  
 Arava. Amna tayto na ipapanmo no Espirito diaten o pangtoktoan kano ichahoho ni Cristo.

### No somnivog sa a mayserbi do Dios

**3** <sup>1</sup>Amna kakakteh, tayto ko paynio dia parin a konsideran so pawnoten no Espirito no Dios do katayto nio pa nawri so onotan o marahet a ichakey nio as katayto nio pa makaha do saray taya ni Cristo. <sup>2</sup>Pinakakma koynio so kametdehan kanaw a di pa naposin a nawri so ipakan dinio o gatas do kadi nio pa makakanan so mahoto. Amna manda sichangoriaw am tayto kamo pa dia parin do pawnotan koaya dinio, <sup>3</sup>ta tayto pa nawri onotan nio o marahet sa a ichakey nio a akma so kaynanahet kano kapaysosobna nio a nia so ichabo no ipachitarek nio do kaparin no kaaroan no tawo. <sup>4</sup>No pakayapoan no vatan ko sia ya am tayto sa dinio o makavata so ka si Apostol Pablo no onotan da. No kadwan sa dinio am si Apollos kono o onotan da. Ara kamo paroava pawnoten no tanyan nio sa ichakey?

<sup>5</sup>Sino paro si Apollos anmana si Pablo an di sa tod a pachirawatan a pinaytaysa so anongen no Apo taya a mapawnot dinio a manganohed. <sup>6</sup>Yaken o nanokos as si Apollos o naydilig pero voyvoh o Dios o makapatovo so tinokos aya. <sup>7</sup>Dawa makapachikompara ava o trabaho aya no manokos anmana no maydilig do Dios a iya so tomoroh so viay do tinokos aya. <sup>8</sup>Amna mayalit sa o manokos kano maydilig a pachirawatan a sira anti so maytaysa a makarawat so vahes da a omononot do natrabaho da, <sup>9</sup>takwan pasidongen na yamen no Dios do trabaho naya as inio o takey aya kano patneken no Dios a vahay na.

<sup>10</sup>Do sidong kano mando no Dios diaken am tayto ako a makasolib a mapangay so soyid no vahay aya no Dios a nia so tayto a patongtongen no kadwan amna mayanong o kapakapatak no mapawnot do pinangay aya soyid, <sup>11</sup>takwan arava o kadwan a soyid an dia si Jesu Cristo a iya so tayto dana pinatnek. <sup>12</sup>Amna mian sa do mapatongtong sia o pinatnek aya o manerbi so vohawan, polak anmana mapresioso a bato. Mian pa sa o manerbi so kayo, bochid anmana pakey no trigo, <sup>13</sup>amna do ito araw a kapaysekasekad am maytotwaw anti o kaparin no trabaho no kada tawo takwan mian anti o apoy a proyban do natrabaho no atavo. <sup>14</sup>An sino anti o dia temtem so natrabaho am makarawat anti so primio, <sup>15</sup>as an sino o matemtem so natrabaho am mabo o primio na amna malibri sa ya pero akma sa anti yay nakalibri do namay a abo so nahap.

<sup>16</sup>Chinawayakan nio na paro o kainio na no yanan aya no Dios as katayto na dinio no Espirito naya? <sup>17</sup>Kapanmohen nio ta an sino

omlapolapos so yanan no Dios am makarawat so kastigo takwan no logar a katdan no Dios am manamonamo, as no tongdohen naya a yanan na am inio.

<sup>18</sup>Kaboay no omloko so mismo na karakohan do kavata na so kayan no rakoh a kasolivan na, ta an sino makey no somnivog a kasolivan am mayanong o katadichokod na do tanyan na a kasolivan. <sup>19</sup>Takwan no kasolivan no tawo do mondo aya am arava o inmonmoan na nia do Dios as nakatolas pa, “Paspangen sa no Dios no mismo daya kasolivan o makavata so kasosolib da,” <sup>20</sup>as nakatolas pa, “Mapanmo no Apo taya o kabo no sinmo no pangtoktoan da no makavata sia o kasolib da.” <sup>21</sup>Dawa mayanong o kabo no mapamato kano mapangay so saray na do tawo. Ta tinoroh dana dinio no Dios o atavo: <sup>22</sup>si Pablo, si Apollos, si Cefas, no tana aya, viay, kadimanan, no marawat nio sichangoriaw as kan do manam pa a tiempo, <sup>23</sup>takwan tayto kamo a machichasa di Cristo a iya so tayto a machichasa do Dios Ama.

#### No kaparin da no apostoles ni Cristo

**4** <sup>1</sup>No mayanong a kasincharan diamen am pachirawatan ni Cristo a tayto a pinainkargadoan na so nanawo no Dios a dia pinapanmo kaychowa. <sup>2</sup>As no tayto a pinarawatan no Dios so anongen am mayanong o kapatongtong na sia so kapiahen o anongen naya. <sup>3</sup>As an do diaken dana am paybaloren koava o vatavatahen kano paysoysovolan sia no kadwan a tawo o trabaho ko, ta aran yaken am maparin koava ya pangononongan. <sup>4</sup>As aran abo o mapanmo ko a pinayrahtan ko am kayan no kadi ko parinyan a makavata so kapia ko takwan no Apo taya o makapanmo kano omhosga so atavo. <sup>5</sup>Dawa mayanong ava o kayan no manmanma a manhosga, ta ito o Apo taya a iya anti so mapaytotwaw so atavo a tayotayohen kano chintokto no tawo, as kanawri na anti no tiempo a kapaychaponged ta a makarawat so pakamian niaten no Dios.

<sup>6</sup>Tayto ko yamen a inahap kani Apollos a pavoyan no ichakey koaya vatahen tapian maintindi nio kano mapanmo nio o mayanong a akma so nakatolas do Chirin no Dios, ta mayanong ava o katatarek nio sira so pachirawatan no Dios. <sup>7</sup>Inio a tayto a mapamato so kaparin no kapayserbi nio do Dios am ara paro kasolivan a tinoroh dinio a ipachiterek nio do kadwan a tawo anmana ara paro dira nio a dia tinoroh dinio? Dawa an ara nio narisibi o atavo a mian dinio am mayanong o kaakma nioy pinalaw a mapamahbo so karakohan nio.

<sup>8</sup>Ara pa sawen ava o paykolangan nio as nanawob dana sawen o kasolivan nio as katayto nio na makapaypatol! Mapia an ara dana niaya o kaparin nio tapian machahap kami pa dinio a maypatol. <sup>9</sup>Do kaktokto ko nia am yamen sigoro a apostoles o m'ahbo dana a tawo a akmay asa ka chinasentensian a madiman a maparoparo do mondo aya

a lawngan no angheles kano tawotawo. <sup>10</sup>Maparoparo kami so kasolivan a makayamot di Cristo pero tayto a mawvong o kasolivan nio. Arava o mapaparin namen pero rakoh o mapaparin nio. Aniven kamo no tawo pero maparoparo kami. <sup>11</sup>Manda sichangoriaw am masanib kami a mapteng kano mawaw as kabo pa no mahosto a onayen namen. Atetekan kami as arava o matodin kano tanyan namen a vahay. <sup>12</sup>Maytrabaho kami a mangho so ichaviay namen. Paysarasarayan da yamen pero akdawen namen o kasisien no Dios dira do omparoparo saya diamen as kapayagwanta namen do pakasisian da diamen. <sup>13</sup>Pamarahten da yamen am nawri o ipavoya namen o katanoy namen dira. Akma kami mararahet no tawo do mondo aya a makabababa.

<sup>14</sup>Ara koava maytolas dinio do kakey ko a mapalijat dinio asna tayto ako maytolas do kakey ko a mapaynananawo dinio a ichaddaw ko a kamanganakan. <sup>15</sup>Ta aran di sa kavidangan o omnanawo dinio do komwan di Cristo am asa o amahen nio. Yaken o nayvadiw a ama nio do komwan di Jesu Cristo do nakayaken no napayvotideng dinio do Evangelhio aya. <sup>16</sup>Dawa tayto koynio a rarahren a makakma diaken. <sup>17</sup>As tinovoy ko pa dinio si Timoteo a iya so asa ka ichasaray kano ichaddaw ko a kamanganakan do Apo taya a mapanakenakem nia dinio o mayanong aya a kaparin no viay ko di Cristo a tayto ko onotan kano ipananawo do atavo a timban do matatarek a logar, <sup>18</sup>amna tayto sa o mavahey a maysarasaray do kahahaw da so kadi ko ngayan dinio. <sup>19</sup>Amna ito ako a mangay dinio so makalo an mian do inolay no Apo taya, as nawri ava anti o sincharan ko o aro a vahevahey, ta sira o mian so kavoyan so ipakapamarin no Dios do viay da, <sup>20</sup>takwan no kawnot aya do komwan do paypatolan no Dios am tod ava vahevahey an dia voken a ipakapamarin no Dios. <sup>21</sup>Panayahen nio paro anti yaken a mangay a tomoroh so disiplin dinio anmana no kawara ko a makatanoy as rakoh so addaw dinio. Inio o mapaypidipidi sia o ichakey nio a kaparin no kawara ko dinio.

### No disiplin dinio do kakteh a malapos so kaparin

**5** <sup>1</sup>Tayto a mavahey o kayan no oyod a malapos a pariparin nio asa dinio. Nadngey ko o katayto no machikavahay do vayo na kakovot no ama na a nia so paparin nio a di da parinyen no aran di sa makasinchad so Dios. <sup>2</sup>Asna katayto nio mapaynolay so akmaya sia a namarin, ta tayto nio pa iktokto o kabo no rahet nio an tori kamo na logar a masnek kano mangsah no namarin aya. Nyeng nio a pakarohen do panghovokan nio o nakagatos aya! <sup>3-4</sup>Ara koava dinio dawri pero tori ko naya pinarawatan so hosga do ngaran no Apo taya si Jesus a akma so katori ko dinio daw. Dawa an mavayavayat kamo am do ngaran no Apo taya as kano kapanmo nio so kania no parinyen ko an mian ako

dinio daw, <sup>5</sup>am pakarohen nio o nakagatos aya dinio tapian si Satanas o maynolay do viay na a nia so pakarawatan na so kararayawan no karakohan na tapian maparin pa sia manehseh as kapakalibri na anti do panhosgan do ito aya a araw a tinongdo no Apo taya a si Jesus.

<sup>6</sup>Arava o anohed nio a mian so pamatoan nio so karakohan nio. Ara nio paroava mapanmo o kaakma nay dekey a libadora no neparin aya a makapaimoay so atavo a arina a pachisaglan na? <sup>7</sup>Dawa pakarohen nio o gatos aya dinio a akmay libadora tapian omyavayo kamo a manamonamo do katayto nio na a nalinis do gatogatos nio sa do nakangay ni Cristo a madiman a akmay asa ka karnero a isakrifisio da kaychowa do fiesta da a Paskwa, <sup>8</sup>as kavidin ta omnakenakem so nakadiman naya do kapakaro ta so gatos kano marahet a kaparin no viay a akmay libadora do viay ta as kanawri no patadien ta o manamonamo a viay a omonot do kakawyoran.

<sup>9</sup>Naytolas ako dinio a omyokoyokod ninio do kapaydidichan nio dira do malalapos so pariparinien. <sup>10</sup>No ichakey koava vatahen am no kapachitaywawa nio do tawo sa do mondo aya a malapos so pariparinien, sira o manakanakaw kano malakam no ganansia, anmana sira o manganohed do diosdiosan, ta akma kamo dawri dia tawo do tana aya an di kamo manisirin. <sup>11</sup>Asna niyokoyokod koynio a machivawa do asa ka tawo a makavata so kapayrarayay ta sia do panganohdan asna malapos so parinien, malakam no ganansia, manganianib so diosdiosan, marahet so ichichirin, madidinyaten, manakanakaw. Pachirayayan nio sava ya. Aran no kapachihanghang nio dira am pavawahen nio. <sup>12</sup>Anongen tava o kapanadasadag ta do viay da no di pa nanganohed, ta nawri o anongen ta o kadisiplina ta sira so membro ta sa do timban, <sup>13</sup>as no Dios o omhosga dira do di pa nanganohed. Dawa akma so vatahen no nakatolas a Chirin no Dios, “Pakarohen nio o makagatos aya do panghovokan nio.”

### No rahet na no kapahosgado no asa ka kakteh

**6** <sup>1</sup>An mian o reklamo no asa dinio do kakteh na am mayanong ava o kangay na do hosgado no di makasinchad so Dios asna mangay sia machahes dira do kakakteh ta sa. <sup>2</sup>Ta ara nio paroava mapanmo o kayaten anti a tawotawo no Dios no omhosga do tawotawo no mondo aya? Mayanong o kaparin ta makasoma so tomaydedekey a paysosobnan ta, <sup>3</sup>as ara nio paroava mapanmo o kayaten pa no omhosga dira do angheles? Dawa mayanong paroava o kaparin ta a ichasaray do komwan do viay ta do tana aya? <sup>4</sup>Dawa ara paro mayanong o kangay nio a mangahes so konseho dira do sincharan nio saya a abo so kasolivan kano di makasinchad so Dios? <sup>5</sup>Tayto ko ya pavatahen tapian mangtokto kamo, ta akmay entero abo aran asa dinio a mian so kasolivan a makaparin sia somahen o problema nio a makakakteh, <sup>6</sup>do kangay nio a

somalap do hosgado a omlaban so mismo nio a kakteh do salapan da no di makasinchad so Dios.

<sup>7</sup>No katayto nioaya mangay do hosgado am ivedang dana a nakahomis nio so mahara do kadi nio parinyan a mayagwanta kano kaskeh nio a maagrabiado, <sup>8</sup>as katayto nio a nawri so chitahen o marahet kano paybentahan nio do kadwan a aran mismo nio a kakteh. <sup>9</sup>Ara nio paro pa dia panmo o kadi da makasdepan do paypatolan no Dios no tawo a makagatogatosen? Maychawaw kamoava ta no malapos so parinyen, manganohed do diosdiosan, mangadwan, sira o komita so kapachikavahay da do kapalit da mahakay anmana mavakes, <sup>10</sup>sira o manakanakaw, sira o mayagom, madidinyaten, marahet so ichichirin as kanira no manlonloko am maparin sava makasdep do paypatolan no Dios. <sup>11</sup>Akma sa sia o kadwan dinio do nakarahan a tiempo amna chinapakaboan kamo as kapayvadiw nio a manamonamo kano mahosto a makayamot do Apo taya a si Jesu Cristo as kano Espirito aya no Dios.

#### **Dira dana no Dios o karakohan ta**

<sup>12</sup>Mian o anohed ko a omparin so atavo a ichakey ko a parinyen a mapanmo ko a abo so rahet pero maytavo sava ya a ichapia ko as kano mayanong ava o kayan no parinyen ko a di ko ichayibhes an mawara o kakey ko a tomadichokod dia. <sup>13</sup>Oyod, ta no kanen am sivog a mangay do vodek as no vodek am inamaog a ngayan no kanen a nia sa anti so mararayaw, pero mavata tava o nakamaog sia no Dios o karakohan taya a pamarinyan so malapos, ta inolay no Apo taya a iya so taydira diaten o katoroh ta so karakohan ta a ipayserbi dia, <sup>14</sup>as do ito araw am payvangonen na anti yaten no Dios a iya so napayvangon so Apo taya do rakoh a ipakapamarin na.

<sup>15</sup>An ara nio na mapanmo o kapaydira sia ni Cristo o karakohan nio am ara paro mayanong o kapachisiay nio di Cristo as kangay nio a machichasa do asa ka malapos a mavakes? Pavawahen pa ya no Dios! <sup>16</sup>Ara nio paro pa dia panmo ta no machikovot do akmaya sia a mavakes am mayvadiw a parte no karakohan na? Akma ya so nakatolas a makavata sia, “Asa dana ka karakohan o naychakovot.” <sup>17</sup>Akma pa saw ta an sino o tayto dana masaray no Apo taya am tayto dana sia a ivedang a machichasa di Cristo.

<sup>18</sup>Dawa machivawa kamo do gatos a parinyen no mavakes kano mahakay takwan no akmaya sia gatos am parapasen na o karakohan a lapolaposen kano rarayawen a dia akma so kadwan a gatos. <sup>19</sup>Ara nio paro pa dia panmo o ka no karakohan nioaya no yanan no Masanto aya a Espirito a iya so yapo do Dios? Arava o anohed nio a maynolay do karakohan nioaya, <sup>20</sup>takwan dira narana yaten no minsadiw aya diaten no manyina a raya na. Dawa itoroh nio o karakohan nioaya a mayserbi a ipamato nio so Dios!

**No nanawo a komapet do kapaychakovot**

**7** <sup>1</sup>Niaya o itbay ko so inahes nio do tolas niuri diaken. Arava o rahet na an di maychakovot o asa ka mahakay, <sup>2</sup>asna tapian abo masday do gatos am mayanong o kapaychakovot no asa ka mahakay anmana mavakes, <sup>3</sup>as katoroh da nia o anohed do asa dira, <sup>4</sup>takwan no mavakes pava o mian so anohed do karakohan na ta no kakovot narana, as alit pa no mahakay am no kakovot narana a mavakes o maynolay do karakohan na. <sup>5</sup>Paombahen nioava o ichakey no kakovot nio a katadkan na an pinasivog nio a paypanmoan o kabhes nio nia do dekey a tiempo do kekey nio a machahoahok asna an karahan na nia am mirwa kamo do adan nio a kaparin tapian abo hapan dinio ni Satanas a tentasion. <sup>6</sup>Ara koava ya pagtinyen a reglamento dinio asna itoroh ko ya a asa ka konsiderasion dinio. <sup>7</sup>Mapia sigoro an makakma kamo diaken a di maychakovot amna malit ava o parawaten diaten no Dios a mapia diaten a kaparin ta.

<sup>8</sup>Asna dinio a abo pa so kakovot kano bida am no mavavata ko dinio am no kapia na an makakma kamo diaken. <sup>9</sup>Amna sira o di makapenpen so karakohan da am mayanong o kapaychakovot da, ta mapipia o kapaychakovot da as kano kavidin da a nawri so iktokto o kakontrolado da so karakohan da.

<sup>10</sup>Dira do mian dana so kakovot am tayto ko patoyohen o mando no Apo taya a yaken ava o pakayapoan na nia do kadi na mayanongan no kapachisiay no asa ka mavakes do kakovot na. <sup>11</sup>Amna an machisiay o mavakes do kakovot na am no kadi na mirwan a maychakovot anmana no kapayvidi na do kakovot nawri. Alit pa no kadi na mayanongan no kapasaiy sia no mahakay o kakovot na.

<sup>12</sup>Dira do kadwan am niaya o mavavata ko do tanyan ko. An mian dinio o mahakay a di pa nanganohed di Jesus so kakovot am pasiayen nava o kakovot naya an makey pa machichasa sia. <sup>13</sup>Alit pa no kadi na mapasiayan sia no mavakes o kakovot na a di pa nanganohed di Jesus an makey pa a machichasa sia o mahakay aya, <sup>14</sup>takwan no manganohed danaya a mahakay o makapayvadiw sia o kakovot na a pavidangen a mapia as alit na ta no kakovot a mavakes o pakayapoan no isinchad dia a mapia o kakovot na a mahakay as makayamot dia am sincharan pa sa a bendision o kametdehan da sa. <sup>15</sup>Pero an no di paya nanganohed a kakovot o mahoho a machisiay am pachisiayay na, ta do akmaya sia am arava o matodin a anongen no asa ka kakteh ta do kanawri no ichahoho diaten no Dios o karadinep a mayasa no asa vahay. <sup>16</sup>As masigoro tava an maparin o mavakes aya a pakayapoan no ipanganohed no kakovot na as alit pa no kadi ta makasigoroan so kaparin no kakovot a mahakay a mapawnot so kakovot na a mavakes a manganohed.

<sup>17</sup>Amna no map'ia dana am no kapaychappeded nio a omonot do kakeyan ninio no Apo taya as kavidin nio do sivog a anongen nio do nakatawag dinio no Dios. Niaya sa o tayto ko a ipananawo do atavo sa a timban. <sup>18</sup>An no asa ka nanganohed as Judeo am katadian pava o kaJudeo na as alit pa no Hentil am kaylangan pava a omonot do onoonotan no asa ka Judeo do kapanganohed narana, <sup>19</sup>takwan nawri ava o mian so sinmo o kayan no tayongkad do karakohan a asa ka Judeo anmana kabo na nia, ta no kawnot do inolay no Dios o rakoh dana so sinmo. <sup>20</sup>Dawa mavidin kamo do adan nioaya anongen do nakatawag dinio no Dios. <sup>21</sup>An asa ka ka pachirawatan do nakalibri mo am chitahen moava o kabdis mo do anongen moaya a katadkan na an torohan daymo so oportunidad a komaro do pachapoan moaya. <sup>22</sup>Takwan no asa ka tawo a pakovoten as tinawagan no Apo taya am mian o kalibrian na. Akma pa saw ta no adan a abo so apohen am mayvadiw a pachirawatan ni Cristo do kapanganohed na. <sup>23</sup>Makayamot ta oyod a manyina o sinadiwan dinio no Dios am iya dana o Apohen nio as no tawo ava. <sup>24</sup>Dawa kakakteh, do aran ango a anongen nio do nakatawag dinio no Dios am karoan nioava asna no kapatongtong nio sia a mavidin a komita so kapakamia nio so Dios.

**No yokoyokoran nira no abo pa so kakovot as kanira no bioda**

<sup>25</sup>Do komapet dira do di pa naychakovot a mavakes am arava o ichaytoroh ko a madirecho a yapo do Apo taya asna do sidong no Apo taya a iya so nasaray niaken do anongen koaya am itoroh ko o tanyan a mavavata ko a komapet aya dia. <sup>26</sup>Makayamot do katayto ta machipanghovok do pakasisian da diaten am mapia o kadi na maychakovotan no asa ka kanakan. <sup>27</sup>Pero an ara dana o kakovot mo am chitahen moava o kapirwa mo a malibri as an ara abo o kakovot mo am chitahen moava o kapaychakovot mo. <sup>28</sup>Asna an maychakovot o kanakan a mahakay anmana mavakes am arava o rahet na nia, pero no kayan anti no pandidiwan da do tana aya a nia so tayto ko a ichahoho a pavawan dinio. <sup>29</sup>No ichakey koaya vatahen, kakakteh am no kaynyed dana no tiempo ta a mayserbi do Dios. Dawa sira o mahahakay a mian dana so kakovot am mapia o kaakma da pay libri do anongen da do familia da tapian makapayserbi sa do Apo taya. <sup>30</sup>As kaboay dana no omraradin nia o kayan no kangangsahan anmana kasoyosoyotan na anmana negosio na a nia so ichasaloval na a mayserbi do Dios. <sup>31</sup>Alit da no atavo a mian so sikasohen do komwan do viay do tana aya. Takwan no atavo a mian do mondo aya am maypahavas as mian so kavosan.

<sup>32</sup>Tayto koynio a paytolasan do kadi nawri mayanongan no kaaro no isanga nio a omsaloval dinio a mayserbi do Apo taya. Akma ya so asa ka mahakay a abo pa so kakovot a maparin a makatoroh no atavo a tiempo

na a mayserbi do Apo taya. <sup>33</sup>Pero no mahakay a mian dana so kakovot am nawri o sikasohen na o komwan do viayan na so familia na do tana aya kano pakamian na so kakovot na, <sup>34</sup>as kapaychakaaro no serbian na so tiempo na. Pero no mavakes a abo pa so kakovot am maparin na paytavohen a itoroh o tiempo na do kapayserbi na a makatoroh no atavo a aktokto na kano ayet na do Dios. Asna no mavakes a mian dana so kakovot am nawri o sikasohen na o trabaho na do komwan do tana aya as kano kapakamia na so kakovot na. <sup>35</sup>Tayto koynio a paytolasan a makayamot do kakey ko a mapawnot dinio asna no kakey koava a omistrikto dinio do parinyen nio, ta nawri o ichahoho ko dinio o kawnot nio do mayanong as kano paypaypangayan no kapayserbi nio do Apo taya.

<sup>36</sup>No asa ka inyapoan a mian so anak a kanakan a mavakes a tori dana nakarapit so awan a kalogar na maychakovot am mayanong o katoroh na so konsente na do manganak naya a maychakovot, ta niaya am arava o rahet na nia. <sup>37</sup>Pero no inyapoan a makasigoro so kanawri no mapia as mayanong o kadi na mapaychakovotan so manganak naya a mavakes as kaparin no inyapoan aya a manohed kano kawnotan so maydamnay do ichahoho naya am oyod a mapia ya. <sup>38</sup>Dawa no inyapoan a tomoroh no manganak na a mavakes a maychakovot am tayto a mayanong o parinyen na pero mapipia o makaparin sia di paychakovoten o manganak na.<sup>b</sup>

<sup>39</sup>Maparin ava mirwa a maychakovot o asa ka mavakes a katadkan na an nadiman o kakovot na, as an maychakovot sia am nawri logar na kakovoten o ichahoho sia no Apo taya. <sup>40</sup>Amna do tanyan ko a kaintindian sia am rakorakoh o kapian nia no bida an di dana mirwa a maychakovot. Vatahen ko ya do kapanmo ko so katoroh diaken no Espirito no Dios so kasolivan.

**No nanawo a komapet do kanen a sinerbido kanianib so diosdiosan**  
(Roma 14:1-23)

**8** <sup>1</sup>Do komwan do inahes niori a komapet do kanekanen sa a pinarawat dira do diosdiosan am niaya o atbay ko dinio. Mapanmo ta o kayan no mapia a kaintindian ta so komapet aya dia amna vatahen ko pa ta no kayan no rakoh a kasolivan am pakayapoan no ipamato no asa ka tawo so karakohan na, pero no kayan no addaw no asa ka tawo am pakayapoan no ichita na so ichapia no kadwan. <sup>2</sup>As an sino

---

<sup>b</sup> 7:38 Anmana: (36-37) An mian sa o naypanmo a di mapatohod so kapaychakovot da asna diabobo do aktokto no mahakay ori o kakey na a maychakovot am arava o rahet na an maychakovot sa. Pero an maparin na penpenen no asa ka mahakay o ichakey no karakohan na as kapasivog na sia do aktokto na o kadi na maychakovotan am mapipia ya. (38) Dawa mapia o maychakovot aya pero mapipia pa o di aya maychakovot a mahakay.



omahahaw so karakoh no kasolivan na am tayto na pa dia todah o mayanong na sa kapanmohen. <sup>3</sup>Pero no tawo a sivog a maddaw no Dios am iya o sincharan no Dios a dira na.

<sup>4</sup>Dawa do komapet do kakan so pinarawat saya do diosdiosan am tori ta na mapanmo o kadi da kakawyoran a dios niaya takwan asa o kakawyoran aya a Dios, <sup>5</sup>as aran aro sa a abnekan so dios kano apohen do tohos kan do tana aya, <sup>6</sup>amna manganohed ta do kaasa no Dios a iya so Ama ta. Iya o pinakayapoan no atavo as mayanong ta a payserbian. Asa o Apo ta a si Jesu Cristo a iya so mismo a minamaog so atavo as tayto a mapatongtong so kalibrian no pahad ta.

<sup>7</sup>Amna mian pa sa diaten o di makaintindi so akma sa so mapanmo taya kakawyoran, ta do kaadan da manganohed dira do diosdiosan am akmay ari pa mavidin do aktokto da o kayan no mapaparin da no diosdiosan saya, dawa an mawara o kakan da so pinarawat saya do diosdiosan am makagatos sa do kapaykamadamadanan da. <sup>8</sup>Kapanmohen ta ta no kanen ava o rakoh so sinmo do salapan no Dios, takwan nawri ava o pakayapoan no kapakamia niaten no Dios an di ta koman as alit pa o kabo no inakyan nia no asa ka tawo o kakan so akma saya sia, <sup>9</sup>as nawri katiban nio o kadi na mayvadiwan no narawat nioaya a kalibrian a asa ka anohed nio a mangadodog sira so dekey pa so kapanmoan so anohdan taya. <sup>10</sup>Ta do kayan no kapanmoan mo so akmaya sia as mavoya naymo no asa ka kakteh mo a koman do templo no diosdiosan am ara mo paroava akmay pakeakeyen a mamarin so tori na paykamadamadanan a akma so kakan so pinarawat saya do diosdiosan? <sup>11</sup>Dawa no mapia aya kapanmoan mo so kakawyoran am serbien mo a irarayaw so makaha aya a kakteh mo a iya so inangay a adidien ni Cristo. <sup>12</sup>As do katayto mo a makagatos do kakteh moaya kano omrawarawa so konsinsia na am tayto a si Cristo mismo o pakagatosan mo. <sup>13</sup>Dawa an nawri o ichadodog no kakteh ko o kakan ko am chitahen ko o kadi ko mirwan a koman so akmaya sia tapian abo o parinyen ko a pakayapoan no ipakagatos no kakteh ko.

### No anohed kano anongen no asa ka apostol

**9** <sup>1</sup>Asa ako a apostol a nakavoya so Apo taya a si Jesus. Dawa ara paroava o anohed ko a asa ka apostol? As inio paroava o kavoyan so kapayserbi ko do Apo taya? <sup>2</sup>An di da panmo do kadwan a logar o kaasa ko a apostol am inio o mayanong a makapanmo sia takwan inio o resolta no nakatovoy diaken no Apo taya a mananawo.

<sup>3</sup>Niaya o tayto a atbay ko dira do mian saya so vatavatahen diaken. <sup>4</sup>Ara paroava o anohed namen a makarawat so kanen kano inomen namen? <sup>5</sup>Ara paroava o anohed namen a maychakovot so payvanen namen do pangwanan namen do kapayserbi namen do Dios a akma

so katayto da mapay-ivan no kadwan a apostoles a akma sira sa Pedro kanira no kakakteh sa no Apo taya? <sup>6</sup>Anmana machitarek kami paro kani Bernabe a yamen pa so omanit dia ahohen o kaylangan namen? <sup>7</sup>Ara paro o asa ka sinjalo a omanit dia gastoan o karakohan na? Anmana ara paro maymohamoha a di manghap do nimoha na? Anmana ara paro sa o mangonong do karnero a di taham do gatas no vinyay na sa?

<sup>8</sup>Tayto ko ya a vatahen do kania no sivog a paparinyen no tawo as kano niaya paroava o mian do panyokoyokoran? <sup>9</sup>Ta nakatolas do libro ni Moises o akmaya sia, “Bosalan moava o pangaradohen mo a vinyay do takey mo.” Amna voyvoh paro sa o vinyay a ichakey no Dios a torohan so kaylangan da? <sup>10</sup>Vinata na ya no Dios do kanakem na diamen, ta akma so kapayanong da no maytaketakey a ompanapanaya no mahap da do mohamoha da am alit no kapayanong no kayan no anohed namen a mian so panapanayahen. <sup>11</sup>Anmana marahet paro a vahes no narawat nio a bendision no Dios o kapangatay nio so dekey do napakayan nio? <sup>12</sup>An kapiahen nio naknakmen am rakorakoh paroava o anohed namen dinio as kanira no kadwan? Amna serbien namen ava o anohed namen asna no kapayagwanta namen tapian abo maparin a parahtan kano ichasaloval no Evangelhio aya ni Cristo. <sup>13</sup>As ari nio mapanmo ta sira o maytrabaho do templo am nawri o hapan da sia o serserbien da o tinoroh saya no tawotawo do templo as alit da pa no natongdo sawri a manemtem so sakrifisio a vinyay. <sup>14</sup>Akma ya so mismo a pinagtin no Apo taya a onotan do komwan dira do tayto a mayserbi do Dios do kapawnonong da so Evangelhio do kalogar da makarawat so sinsinmo no trabaho daya a nia so serbien da do pangaylanganan da sa.

<sup>15</sup>Amna serbien ko sava o akmaya sia a anohed ko anmana ara koava maytolas dinio a mapahahaw do paykaylanganan ko. Ta pipiahen ko o kadiman ko as kano kapabo sia no tawotawo o sinmo no tayto aya yanan no angdet ko a omday. <sup>16</sup>Ta maparin koava idaay o kapawnonong ko so Evangelhio aya do kaniaya no sivog a anongen ko a tinongdoan diaken no Dios. Dawa an ibhes ko o akmaya sia a trabaho ko am mapawnonong koava o marahet a mawara do viay ko. <sup>17</sup>An nachirara ako do akmaya sia a trabaho am mayanong ako a makarawat so paga amna tayto ko ya parinyen do katayto ko do panayahboan no mando no Dios a mapatongtong so pinarawat naya a anongen ko. <sup>18</sup>Pero tayto o mahap ko a vahes do akmaya sia trabaho ko. No kayan aya no kasoyosoyotan ko a maparin a makapawnonong so Evangelhio aya a abo so akdawen do tawotawo as kano kaparin ko a di serbi so anohed ko a makarawat so paga a asa ka pachirawatan no Dios.

<sup>19</sup>Arava o pachapoan ko anmana omtangdan diaken pero parinyen ko o karakohan ko a pachirawatan no atavo a tawo tapian aroaro pa sa o maparin ko a pawnoten do Mangahwad taya. <sup>20</sup>An machichasa ako

dira do Judeo am makakma akoy asa ka Judeo. An sira o pachisaglan ko o omonot do panyokoyokoran ni Moises am makakma ako sira a aran tayto ako na nalibri do panayahboan no panyokoyokoran aya. Parinyen ko ya tapian maparin ko pawnoten o akma saya sia a tawo. <sup>21</sup>An machasa ako dira do Hentil a di manganohed do panyokoyokoran ni Moises am makakma ako sira amna no kapachitaha koava dira a di onot do panyokoyokoran saya takwan tayto ko a onotan si Cristo asna parinyen ko ya tapian mapawnot ko sa do Apo taya. <sup>22</sup>Makarakoh ako so konsiderasion dira do makakaha so saray tapian mapawnot ko sa. Nawri o fermi ko a chitahen o kapachahap ko do atavo a tawo tapian mian pa dira o mapawnot ko do Apo taya as kalibri da. <sup>23</sup>Tayto ko saya parinyen a makayamot do Evangelio aya tapian mian pa o kasoyosoyotan ko a makarawat so ichaytoroh a bendision no Evangelio aya.

<sup>24</sup>Mapanmo nio ta do asa ka pariha am aro sa o machangay pero asa o makarawat so primio. Dawa machangay kamo do pariha as kaparin nio so pandan no maparin nio tapian makapanghomis kamo. <sup>25</sup>Atavo a machangay do yayam am kaylangan o kapia no disiplin na do atavo tapian maparin na manghomis as kapakarawat na so primio. No primio naya nia am makalo a mangopas pero no primio ta a omonot di Jesus am mararayaw ava. <sup>26</sup>Dawa mayayo ako a matodin so katodahen a dia akma so asa ka boksiner o a no salawsaw so nahohen. <sup>27</sup>Disiplinahen ko o karakohan ko as kapenpen ko so ichakey na tapian dia yaken a asa ka mapawnot so kadwan o manoma a di makarawat so primio.

### No nanawo a komapet do kapanganianib so diosdiosan

**10** <sup>1</sup>Kanakmen nio a kakakteh ta naytavo sa o apoapo ta sawri a minonot do asa awri a ka demdem as nakalit da nakapayatovang do asa awri a ka taaw. <sup>2</sup>Naytavo sa a manganohed kano omonot di Moises do panayahboan ori no demdem as kano nakapayatovang da so taaw ori, <sup>3</sup>as kalit da koman so yapo ori do hanyit a manna, <sup>4</sup>as kapaytavo da ominom do tinoroh ori no Dios dira a danom. No danom aya am yapo do Rakoh awri a Bato a mian do panghovokan da. As no Rakoh aya a Bato am si Cristo. <sup>5</sup>Amna aran nalit sa so pinayparahanan am haven dira o di na pinakamia no Dios a sira so nadiman do logar awri a niktaktasan da.

<sup>6</sup>No akma saya sia a napaparin dira am patanggalen da yaten do kadi ta onotan do marahet sawri a pinariparin da. <sup>7</sup>Manganohed kamoava dira do diosdiosan a akma so kadwan dira a akma so nakatolas a komapet dira a makavata sia o, “Naychadisdisna sa as kakan da as kapaychaynoynom da kano kapaychatatada da” so idaday da so bolto dawri. <sup>8</sup>Pachivawan ta o malalapos a parinyen no mahakay kano mavakes a nia so gatos a chinasdayan da kaychowa a pinakayapoan

no chinadiman da no beinte tres mil (23,000) do asa karaw. <sup>9</sup>Chitahen nioava o kapamarin nio so ihawahaway nio so pasinsia no Apo taya a akma so pinarin da no kadwan dira a nia so chinadiman da no kadwan dira no sonyit no boday. <sup>10</sup>Anmana mayreklamo kamoava dira do tinongdo no Dios a mapawnot dinio a akma so pinarin da no kadwan dira a sira so nidiman no Anghel aya no Kadimanan.

<sup>11</sup>No atavo saya a napaparin dira am kavoyan ta so mapaparin do akma sa sia so kaparin as nakatolas sa ya a mapatanggal diaten a tayto a maviay do manawdi dana saya a tiempo. <sup>12</sup>Dawa an sino o omahahaw so kadi narana mabdibdisan so saray am makapatak, ta tarek sia masday do pakagatosan. <sup>13</sup>Arava o tentasion a mawara dinio a dia sivog kano adan a mawara do tawo. Amna no Dios aya a iya so naypromisa a manidong am piahen nava anti nio a katentasionan so manghavas pa kano magwanta nio, ta torohan naynio so ayet a ichaparin nio a makapayagwanta as manghomis do tentasion aya.

<sup>14</sup>Dawa ichaddaw a kakakteh, pachivawan nio o kapanganianib so diosdiosan. <sup>15</sup>Mapanmo ko o karakoh no kaintindian nio so atavo. Dawa akdawen ko o kaktokto nio pa nia so kapiahen o vatahen koaya dinio. <sup>16</sup>Do kaynom ta do kopa aya a ipamahemahes ta do Dios am machiparte ta do raya ni Cristo as do kakan ta so nikchikchid aya a tinapay do kapaykomonion ta am machiparte ta dia do karakohan ni Cristo a tinoroh na a iyadidi diaten. <sup>17</sup>Takwan asa o tinapay aya as yaten am asa ta a ka karakohan di Cristo do kapaychakasa ta a omrawat so tinapay aya. <sup>18</sup>Akma ya so kaparin da no Israel. Sincharan sa a maychakasa do Dios do kapachakan da do itoroh da saya a sakrifisio do altar no Dios. <sup>19</sup>No ichakey paro a vatahen no akmaya sia a vinata ko am no kayan no ipakapamarin da no diosdiosan saya anmana kayan no mapaparin no kakan so kanen a pinarawat dira do diosdiosan saya? <sup>20</sup>Omba! Asna tayto ko vatahen ta sira o di makasinchad so Dios am tayto da parawaten o sakrifisio daya dira do demonio sa mismo as an ara dia no Dios o payserbian da niaya am logar kamoava machahap dira do mayserbi saya do demonio. <sup>21</sup>Maparin kamoava ominom do kopa aya ni Cristo as kaynom nio pa do payserbian aya dira do demonio. Alit na no kadi nio maparinyan a machiparte do lamisa no Apo taya as kapachiparte nio pa dira do demonio. <sup>22</sup>Hawahawayen nio paro o pamandan no pasinsia no Apo taya? Naknakmen nio o kabo no makavolaw do makapamarin aya a Apo ta.

<sup>23</sup>Mian o anohed no asa ka tawo a mamarin so ichakey na parinyen, pero atavo ava parinyen no asa ka tawo am ichapia no kadwan as kano makapanidong do komwan do saray taya. <sup>24</sup>Dawa mayanong ava do asa ka tawo o kanawri no chitahen na o tanyan na ichapia asna no kachita na so ichapia no kapayengay na. <sup>25</sup>Tod nio na kanen o sinadiw nio as kadi

nio na yosadan a aro so iyaheahes a pakayapoan no ipaykamadamadanan nio. <sup>26</sup>Takwan “No tana aya am dira no Apo taya as kano atavo a miniminyan na.”

<sup>27</sup>An inbitan kamo no di pa nanganohed di Jesus a koman do vahay da amna tod nio na kanen o pinantad dinio as aro pava o iyahes nio tapian maydamnay o aktokto nio a koman sia. <sup>28</sup>Pero an mian o mapapanmo nia dimo o nakasakrifisio nia do diosdiosan o kanen aya am do kakonsidera mo do kakteh moaya <sup>29</sup>am kanen moava. Parinyen mo ya a ipaydamnay so aktokto no kakteh moaya asna no mismo moava konsinsia. Makakma kamoava sira so makavata sia o, “Sadasadagan paro no pangtoktoan no kadwan o anohed ko?” <sup>30</sup>Anmana vatahen nioava o, “Mian o anohed ko a koman so atavo a rawaten ko a mian so kapamahemahes.”

<sup>31</sup>Takwan mayanong diaten an mian o kakan ta anmana kaynom ta anmana do aran ango a parinyen ta o kaparin ta so atavo a mapakamia as kano tomoroh so onor do Dios. <sup>32</sup>Makapatak kamo tapian abo dinio o pakayapoan no ipakagatos anmana ipaypakaha no saray da no Judeo anmana Griego kano aran sino a mian do timban no Dios <sup>33</sup>a akma so kachita ko so ichapia no atavo do atavo a parinyen ko as dia no tanyan ko a ichapia tapian mapawnot ko pa sa do kalibrian aya di Cristo.

**11** <sup>1</sup>Onotan nio o parinyen koaya takwan si Cristo o tayto ko a onotan.

### No paparinyen sa do sinahad no timban

<sup>2</sup>Tayto koynio a ipakamia do kafermi nio a makanakem diaken as kano katayto nio a omonot dira do nanawo kano paparinyen sawri a pinatoyo ko dinio a nia sa so anohdan a yapo do sitnanan na. <sup>3</sup>Amna ichakey ko pa o kaintindi nio sia ta si Cristo o oho no kada mahakay as no adngeyen no mavakes am no kakovot na a mahakay as no Dios Ama o inotan ni Cristo do nakangay na do tana aya. <sup>4</sup>Dawa no asa ka mahakay a nakatavahos do kapaydasal na kano kapananawo na am ara nava torohan so anib o Apohen naya a si Cristo. <sup>5</sup>Pero no mavakes a maydasal kano mananawo a abo so sakong a akma so paparinyen ta am ipavoya na o kabo no anib na do kakovot na, ta no kabo no pasakongen na am ichaakma nay napachichis. <sup>6</sup>Amna an maskeh o asa ka mavakes a maysakong am logar a mapachichis, pero do kapakasnek no kapachichis no mavakes am manerbi sa so sakong. <sup>7</sup>No mahakay am logar ava maysakong takwan akma sia so Dios a mian so anohed a adngeyen. No mahakay am adngeyen as kano matoato anongen na kano mavakes, <sup>8</sup>takwan no mahakay am inamaog ava a yapo do mavakes as no mavakes aya am yapo do mahakay, <sup>9</sup>anmana inamaog ava no Dios o mahakay a mayserbi do mavakes, ta no mavakes aya o pinayras

no Dios a amawgen a ivayat so kaylangan no mahakay. <sup>10</sup>No asa pa pakayapoan no ipayanong da maysakong no mavavakes a pavoyan da no kayan anib da am machipanghovok sa diaten o angheles a makavoya so kaparin ta. <sup>11</sup>Amna do kawnot ta do Apo taya am mayalit a rakoh so sinmo o mahakay kano mavakes do asa dira, <sup>12</sup>ta akma so nakayapo no nanoma a mavakes do mahakay am mawara o mahakay do mavakes. As no Dios o pakayapoan no atavo. <sup>13</sup>Maparin nio na sigoro a mapasinmo an ara mayanong o kabo no sakong no asa ka mavakes a maydasal do kakpekpehan. <sup>14</sup>Mapanmo nio o kasomnivog na makasnek no kanaro no book no mahahakay, <sup>15</sup>pero mavid o manaro aya book do mavakes takwan sivog ya tinoroh dira no Dios a asa ka olib. <sup>16</sup>An mian sa o omsobna so akmaya sia a vinata ko am kapanmohen na ta tayto sia machitarek do tayto namen a onotan as kano parinyen da no atavo a tayto dana machangay do timban saya no Dios.

**No parinyen a inakenakem so nakadiman ni Jesus**  
(*Mateo 26:26-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20*)

<sup>17</sup>Do komapet do omonot aya a manakem ko dinio am ara koavaynio a ipakamia. Ta rakorakoh o marahet a maparin an mavayavayat kamo do timban. <sup>18</sup>No manoma am no kayan no nadngey ko do kapaychagrogropo nio a nia so maparin ko a panganohdan, <sup>19</sup>amna yosad kamo paro pa maychagrogropo tapian mapaybinbin sa o marahet kano mapia so onotan? <sup>20</sup>Amna an mawara o kalogar nio a makpekpeh a maykomonion am matarek o mian do aktokto nio. <sup>21</sup>Manmanma sa o kadwan dinio a koman so oyaven na. Mapteng o kadwan dinio as manghavas o naynom da no kadwan. <sup>22</sup>Ara paroava o vahay nio a oyavan nio? Anmana ara paro mayanong o kaparin nio sia a maparo o vahay no Dios do parinyen nioaya? Tayto nio sa ipasnek o makasiasi sa a rarayay nio. Do akmaya sia a pariparinyen nio am maparin koavaynio a ipakamia!

<sup>23</sup>Pinatoyo ko dinio o nanawo a narawat ko do Apo taya do komapet do akmaya sia. No Apo taya a si Jesus do mahep ori a nakatraydor da sia am nanghap so tinapay, <sup>24</sup>as do nakatayoka na mamahemahes dia am nikchikchid na as kavata na sia, “Niaya o karakohan ko a itoroh a makayamot dinio. Parinyen nio ya a inakenakem nio diaken.” <sup>25</sup>Akma pa saw o nakahap na so kopa ori do katayoka da koman as kavata na sia, “No inomen aya o vayo a promisa no Dios a pasigoradohen no raya ko a omoyog a makayamot dinio. Parinyen nio ya so kasanisanib na a inakenakem nio diaken.” <sup>26</sup>Ta no kasanisanib nio a koman so tinapay aya as kaynom nio do kopa aya am ipavoya nio o nakadiman no Apo taya a manda do kaito na a mayvidi.

<sup>27</sup>Dawa an sino o tod a kakaakey a koman so tinapay aya kano ominom do kopa aya no Apo taya as di nakenakem so inmonmoan na nia am

makagatos do kapamahbo na so karakohan kano raya no Apo taya. <sup>28</sup>Dawa mayanong o kapanma na sia askaskaren o karakohan na no manam a ominom as kano koman do tinapay aya, <sup>29</sup>ta an sino ominom kano koman do tinapay aya a di mayanong kano dia intindi so sivog na nia inmonmoan am ominom as kano koman so hosga do karakohan na. <sup>30</sup>Nia o pakayapoan no ichaaro da no maganit kano makakaha dinio as katayto darana no nadiman. <sup>31</sup>Amna an panmahen ta askaskaren o karakohan ta am arava o kahosgan diaten. <sup>32</sup>As an hosgan na yaten no Apo taya am disiplinahen na yaten so ipaynananawo na diaten tapian di ta na machirapas do hosga no Dios dira do di pa manganohed sia.

<sup>33</sup>Dawa kakakteh, an mian o kakpeh nio a maykomonion am maychapanapanaya kamo. <sup>34</sup>As sira o mapteng am koman sa manma do vahay da tapian di kamo makpekpeh a omrawat so hosga dinio. Atbayen ko na sa anti o kadwan do inahes nio saya an mawara ako dinio dawri.

### No matatarek a kasolivan a yapo do Espirito no Dios

*(Efeso 4:7-16)*

**12** <sup>1</sup>Kakakteh, no komapet do matatarek a itoroh no Espirito no Dios a kasolivan a ichaparin ta a mayserbi am ipapanmo ko pa dinio, ta ichakey koava o kayan no di makapanmo sira ya so mapia. <sup>2</sup>Ari nio pa sigoro dia wayaki, ta do kadi nio pa makasincharan so Dios am pinaychawaw kamo ni Satanas a iya so napawnot dinio as kanawri na no pinanganohdan nio o di saya a makapayliliak a diosdiosan. <sup>3</sup>Dawa ichakey ko o kapanmo nio sia o kabo no aran sino a pawnoten no Espirito no Dios a maparin a omavay si Jesus, ta arava o makaparin a omsinchad di Jesus a Apohen a katadkan na an pawnoten sia no Masanto aya a Espirito.

<sup>4</sup>Amna vatahen ko pa dinio o kaaro no matatarek a kasolivan a ichapayserbi ta do Dios, pero kapanmohen nio ta asa o Espirito a tomoroh nira ya. <sup>5</sup>Matatarek o kaparinyan ta a mayserbi pero asa o Apohen ta. <sup>6</sup>Matatarek pa o kasolivan do kaparin so trabaho pero asa o Dios a tomoroh so kasolivan kan ichaparin so trabaho no atavo a mayserbi dia. <sup>7</sup>Maychaponged diaten o parawaten aya no Espirito tapian makapamarin ta so ichapia no kadwan diaten. <sup>8</sup>Mian o torohan no Espirito so kasolivan a makaintindi so atavo a nanawo a yapo do Dios. As mian sa o makarawat so kasolivan a yapo do Espirito a makaparin sia pawdien kano ipananawo o kakawnonongan aya. <sup>9</sup>Mian sa o torohan no Espirito aya so machitatarek a rakoh so saray as mian sa o makarawat so ipakapamarin a manovatova. <sup>10</sup>No Espirito pa o tomoroh do kadwan so ipakapamarin a mamarin so milagro, do kadwan am no kasolivan da a mapawnonong so Chirin no Dios. Mian pa sa o makarawat so kasolivan a makapaytadintin so mapia kano marahet a nanawo. Mian sa o

makarawat so kaparin da manerbi so matarek a chirin a yapo do Espirito aya as do kadwan am tomoroh o Espirito aya so kasolivan a mapawdi so matarek saya a chirin. <sup>11</sup>Pero niaya sa atavo am asa o makatoroh nira ya. Iya o Espirito aya a iya pa so tayto a mapayponged diaten a torohan a omononot do ichakey na a parawaten diaten.

**No matatarek a anongen ta a parte no karakohan ni Cristo**

<sup>12</sup>Ta akma so kaaro no parte no asa ka karakohan am nawri o kaparin ta a tayto a aro a maychakasa di Cristo a akmay asa a ka karakohan.

<sup>13</sup>Asa ta a ka karakohan takwan asa o Espirito aya a napaychakasa diaten do nakabawtismo na diaten a iya so tayto dana diaten atavo, do asa ka Judeo anmana Griego, dira do mian anmana abo so apohen.

<sup>14</sup>No asa ka karakohan am aro o parte na asna asa ava. <sup>15</sup>As an vatahen paro no kokod o, “Tanoro akoava asna parte akoava no karakohan,” am ichabdibdis na paro no kasivog na parte no karakohan aya? <sup>16</sup>Anmana an vatahen paro no tadinya o, “Mata akoava asna parte akoava no karakohan,” amna ichabdibdis paro no kapayparte sia no karakohan? <sup>17</sup>Amna an maynana sigoro a mata o asa ka karakohan am ango ipanngey na, anmana an maynana tadinya o karakohan am maypango kapakangot na. <sup>18</sup>Pero do inamawgan diaten no Dios am pinidi na o atavo a parte no karakohan do kakeyan na kano pinanmonmoan na sia. <sup>19</sup>As an asa ka parte o inamaog na am mabnek ava ori a karakohan. <sup>20</sup>Dawa nangamaog so aro a matatarek a parte a maychakasa do asa ka karakohan.

<sup>21</sup>Dawa maparin nava vatahen no mata do tanoro o, “Kaylangan koavaymo!” Aran no oho am maparin nava ya vatahen do kokod. <sup>22</sup>As no pakaknikninan na kano kakawyoran na am no parte saya a vatan so makakaha am nawri pa sa o oyod a kaylangan. <sup>23</sup>As no parte sa no karakohan a vatan ta so mahbo kano dekey so kaserbian am nawri sa o atindien ta so kapiahren do kapaylaylay ta. <sup>24</sup>As no parte no karakohan ta a vatan ta so ipakanit a ipachisalap am lamitan ta sava akma so dangoy. Pero no Dios a minamaog diaten am torohan na so rakorakoh a sinmo o vata ta saya a maahbo a parte ta, <sup>25</sup>tapien mapia o kapaychakasa da as kasa da a komita so ichapia no kadwan dira. <sup>26</sup>As an asa dira do parte saya o mian so didiwen am maychakasa sa mandidiw as an mian dira o torohan so onor am maychakasa sa a omrisibi so onor aya.

<sup>27</sup>Inio o tayto koaya pangononongan a matatarek a parte no karakohan aya ni Cristo. <sup>28</sup>As no Dios am tayto a tomnoroh do timban aya so apostoles a manoma, kangay da no profeta, kangay da no mananawo, kawnot da no makapaymilagro, kawnot darana no makapanovatova, sira o makapanidong, sira o makapanyokoyokod, as kanira pa no makapanerbi so matarek a chirin a yapo do Masanto a Espirito.



<sup>29</sup>Maytavo paro sa ya apostoles anmana profeta? Makapananawo paro o atavo anmana maytavo paro sa makapaymilagro? <sup>30</sup>Naytavo paro sa ya a torohan no Espirito so ipakapamarin a manovatova as kano manerbi so matarek a chirin anmana mian so kasolivan a mapawdi so matarek aya a chirin? <sup>31</sup>Kapanmohen nio ta malit ava o parawaten no Espirito aya pero nawri o map'ia dana dinio o kanawri no katodahen nio o kasolivan saya a rakoh so ichaytoroh a mapia do kadwan.

Do diaya am tayto o ichakey ko a pawnotan dinio a oyod a mapia kano rakoh so sinmo.

### No somnivog a addaw

**13** <sup>1</sup>Aran mian o kasolivan ko a makapanerbi so maato dana kano maavid dana a chirin no tawo kano angheles as abo o addaw ko no kadwan am akma koy komalinyitin a lata a abo so serbi as tod a manido. <sup>2</sup>Anmana aran mian o kasolivan ko a mangononong as kaparin ko a makaintindi so atavo a maarahem a nanawo as kayan no saray ko a makapayadis so tokon asna abo addaw ko no kadwan am arava o sinmo ko. <sup>3</sup>Aran ichapanoroh ko o atavo a miniminyan ko do makasiasi as kaparin ko pa nia itoroh o karakohan ko a balbalen asna abo o addaw ko no kadwan am arava o inakyan ko nia ya.

<sup>4</sup>No mian so addaw am rakoh o pasinsia na kano matanoy do kadwan. Arava o inanahet na do kadwan as pamatohen nava o karakohan na. <sup>5</sup>Panmanmahen nava o karakohan na anmana marahet ava o pariparinyen na. Paposposen nava o ichakey na, masosolien ava anmana manovitovid ava. <sup>6</sup>Ichakonswelo nava o marahet as nawri o ichasoyot na o mapia. <sup>7</sup>Makapayagwanta as kadi na dispresioan no tawo aya a mian so addaw. Rakoh o saray na as kadi na abhebbhesan no kapanapanaya na do kayan no mawara a mapia.

<sup>8</sup>No addaw am arava o kavosan na a dia akma so kasolivan a mangononong a mian so kavosan, anmana no kaparin a manerbi so matarek a chirin a yapo do Masanto a Espirito a nia anti so omhes anmana no pinachinanawan a ito a omhes so serbi. <sup>9</sup>Ta no kapakaintindi ta am matodah nava o atavo asna alit pa no kasolivan ta a mapawnonong so Chirin aya no Dios. <sup>10</sup>Pero do ito a araw am parinyen no Dios a matodah o atavo as kabo narana anti no dia kompleto.

<sup>11</sup>Akma ya so kaparin ko. Do kametdeh ko pa am no ichichirin ko, no pangtoktoan kano kapakaintindi ko am no somnivog do asa ka metdeh, pero do nakapaypatoneng ko am chinaroan ko sa ya. <sup>12</sup>No kapakaintindi taya sichangoriaw am aro pa o di na todah a akma so kadi na masehdangan no kavoyan ta so karakohan ta do masari a espicho pero ito araw o kapakarawat ta so mahosto a kapakaintindi a nia so ichasehdang anti no atavo diaten a akma so kasehdang no kapanmo diaten no Dios.

<sup>13</sup>Dawa kapanmohen nio ta voyvoh sa o tatdo aya a abo so kavosan: no saray, no kapanapanaya a diabdi bdis do Dios as kano addaw. Amna no m'tato dana dira do tatdo aya am addaw.

**No mapia a kaserbian so itoroh sa no Masanto a Espiritoa kasolivan**

**14** <sup>1</sup>Dawa nawri o manoma o kachita nio so kayan no addaw nio as kahoho nio nia o kasolivan saya a itoroh no Espirito no Dios a kanatonan no kaparin nio a mapawnonong so Chirin no Dios. <sup>2</sup>No tawo a mayliliak do matarek a chirin am arava o makaintindi sia an dia voyvoh a no Dios, ta no vatavatahen na saya am maarahem sa a mimian no pahad na. <sup>3</sup>Pero no tawo a maintindi no kadwan so kapawnonong na so Chirin no Dios am iya o makaparin a makapanidong kano makapaypahni so saray no kadwan as kapakatoroh na pa so mapia a nanawo. <sup>4</sup>No tawo aya a manerbi so matarek a chirin am voyvoh o karakohan na o masidong na pero no maintindi aya so kapangononong am masidong na sa do komwan do saray da o rarayay na sa do timban. <sup>5</sup>Ichahoho ko an makapaytavo kamo a makapanerbi so matarek a chirin, pero pipiahen ko an nawri kapaytavoan nio o kaparin nio a mananawo, ta rakorakoh o sinmo no kapawnonong so Chirin no Dios as kano kapanerbi so matarek a chirin a katadkan na an mian o makapawdi so matarek aya a chirin do kapachahapan dia no atavo a makadngey sia do timban.

<sup>6</sup>Dawa kakakteh, an mawara ako anti dinio dawri as manerbi ako so diaintindi a chirin am maypango o kayan no sinmo no kabisita ko dinio. Pero an mangononong ako do maintindi nio a chirin so mensahe a yapo do Dios kano kadwan pa a nanawo a makapaypahni dinio do saray taya am nawri o kayan no sinmo no kangay ko dinio as kano kayan no kasidongan ko dinio. <sup>7</sup>Akma ya so kaparin no plawta kano arpa. An abo sa do tono am mapanmo ava an ango kanta a patotogen da. <sup>8</sup>No trompeta a diaintindi so liak am makapanawag ava so sinjalo a mayhanda do arap. <sup>9</sup>Nia o mismo a kaparin nio a manerbi so matarek a chirin do kabo no makaintindi dinio as kaakma nioy machisisirin do salawsaw. <sup>10</sup>Aro o matatarek a chirin do tana aya a nia so mian so inmonmoan dira do taychirin sia. <sup>11</sup>As an di ko intindi o vatahen no kasisirin ko am akma ako dawri estranghero a matarek so chirin as alit na pa no kaniaya no kavoyan ko so mayliliak aya. <sup>12</sup>Do kasivog nioaya makey no itoroh saya no Espirito a kasolivan am chitahen nio o kasolivan nio a ichaparin nio a makapanidong so saray no atavo sa a rarayay nio do timban.

<sup>13</sup>Dawa no manerbi aya so matarek a chirin am mayanong na akdawen pa do Dios o kapakarawat na pa so kapakaintindi a ichapawdi na so vatavatahen na sa. <sup>14</sup>An machahoahok ako a manerbi so matarek a chirin am machahoahok ako do espirito ko a nia so dia ko intindi as

abo pa so inmonmoan do makadngey diaken. <sup>15</sup>Dawa ango mayanong ko a parinyen. An machahoahok ako am voyvoh ava do espirito ko asna machahoahok ako a makapanmo sia o vatahen ko. Alit na pa do kapakanta o kapayanong no kaintindi so kantahen ko as voyvoh ava do espirito ko. <sup>16</sup>Ta an dadayen mo o Dios do matarek a chirin am maypango o kapachichasa na dimo a omdaday so Dios no asa ka tawo a di makaintindi so vatavatahen mo sa. <sup>17</sup>Maparin o nakapia no nakapamahemahes mo do Dios, pero arava o sinmo na nia do di awri makaintindi dimo. <sup>18</sup>Pamahmahsan ko o Dios ta tinorohan na yaken so kasolivan a manerbi so matarek a chirin a maypangay pa kano narawat no aran sino dinio. <sup>19</sup>Pero pipiahen ko o kapavata ko so aran dadima a ka voko no chirin do sinahad no timban a maintindi no atavo as kano makasapoho a livo a ka chirin a diaintindi.

<sup>20</sup>Kakakteh, makapia kamo so kapangtokto kano kasolivan do vatahen ko saya dinio asna makakma kamoy kavayahen do komwan do marahet. <sup>21</sup>Mian o nakatolas do Chirin no Dios a makavata sia,

“Mapaytovoy ako anti so matarek sa so idi a tawo as kapanerbi da anti so matarek a chirin am alit na anti no kadi da adngeyan diaken, kwana no Apo taya.”

<sup>22</sup>Dawa pinatapatak ava dira do manganohed dana do Dios o kapanerbi aya so matarek a chirin, ta dira do di pa makasinchad so Dios asna nawri pinatapatak do omonot dana do Apo taya o maintindi a kapawnonong so kakawyoran aya. <sup>23</sup>As an mangay kamo do timban as maytavo kamo a manerbi so matarek a chirin am vatahen da paroava anti no bisita nio sa o kaakma niy nangbo so nakem? <sup>24</sup>Pero an mapawnonong kamo so Chirin no Dios do kaintindian da sia no domngey dinio as mawara dinio o di pa nanganoned di Jesus anmana di pa makapanmo so nanawo saya am masinchad na anti o nakapakagatos na yamot do nadngey naya dinio. <sup>25</sup>Kasehdangan anti o aktokto na as kapanehseh na no gatos na as kadaday na so Dios as kapanganohed na do kasivog no kapachasa no Dios dinio.

<sup>26</sup>Dawa kakakteh, no mayanong a parinyen nio am an mavayavayat kamo am yanay da no makanta, mananawo, mapawnonong so Chirin no Dios, as do kayan da no manerbi so matarek a chirin a yapo do Masanto a Espirito am mayanong o kayan no mapawdi sia tapian mian o kopian nia no kadwan o vatavatahen na sawri. <sup>27</sup>An mian sa do sinahad no timban o manerbi so matarek a chirin am manawob dana o dadwa anmana tatdo do kaaroan na a sira so mapia so katatadi a mayliliak as kayan no mapawdi sia. <sup>28</sup>Asna an abo o makapawdi sia o ichakey da a vatahen am kadi darana mayliliakan do sinahad no timban asna do tanitanyan darana o kapachisisirin da do Dios. <sup>29</sup>Manawob dana o dadwa anmana tatdo a mayliliak a mapia so katatadi as no kaaroan am manngey dana sa

as kapaysovosovol da sia o pawnonongen daya. <sup>30</sup>Asna an mian dira do tori awri a manngey o mian so ichakey a pavatahen a yapo do Dios am torohay na dia no tori awri a mayliliak so tiempo na a mayliliak. <sup>31</sup>Ta an nia o parinyen na am makapaytavo sa makapangonong o mian aya so narawat do Dios a mensahe a nia so ichapia kano pakahaman so nanawo no atavo as kapaytavo nio a maypahni do saray taya. <sup>32</sup>Sira o mian aya so tinoroh dira no Dios a pawnonongen am logar da kapanmohen o kapia no kavoavohod da mayliliak, <sup>33</sup>takwan no Dios aya a tomnoroh dira so pawnonongen da am asa ka Dios a mapia so kawnonot na so atavo a parinyen na as kasolib na a omparin so atavo do payanongan na.

Akma do atavo sa timtimban no kamanganakan sa no Dios <sup>34</sup>am mayanong sa makadomi do sinahad no timban o mavavakes. Mayanong sava mangonong do kakpekpehan nio takwan akma so vatahen no Chirin no Dios am mayanong o kapanngey da no mavavakes. <sup>35</sup>As an mian o ichahoho da iyahes kano mapanmo am panayahen darana o kasavat da as kadawri dana no ahsan da nia o kakovot da a mahakay. Takwan mayanong ava o kapangonong no mavakes do sinahad no timban. <sup>36</sup>Kaboay na dinio no mapangay sia do aktokto na o kavoyvoh na inio no makapanmo so atavo a komwan do Dios.

<sup>37</sup>As an sino dinio o makavata so kayan no narawat na a pawnonongen anmana kasolivan a yapo do Espirito no Dios am mayanong o kasinchad na dia o yokoyokoran koaya ninio a yapo do Apo taya. <sup>38</sup>An sino diadngey so akma saya sia am mayanong ava sia sincharan kano adngeyen.

<sup>39</sup>Dawa kakakteh, nawri o chitahen nio o kasolib nio a mapawnonong so nanawo a yapo do Dios amna yosad nio sava penpenen o manerbi so matarek a chirin. <sup>40</sup>Pero mayanong o kaparin nio sia o atavo a makasolib a tomidib do kapihan na kano payanongan na.

### No nakapayvangon ni Cristo

**15** <sup>1</sup>Kakakteh, ichahoho ko pa ipanakem dinio o Evangelio aya a nia so pinawnonong ko na dinio as nia pa so tayto nio a panganohdan kano paytetnekan. <sup>2</sup>Nia o pinakarawat nio so kalibrian an ara kamo somnivo g a nanganohed as kadi nio a maykamadamadanan.

<sup>3</sup>Pinawnonong ko dinio o mato danaya a nanawo a narawat ko. Niaya o komapet aya di Cristo a nadiman a omadidi diaten do gatogatos ta a akma so vatahen no nakatolas a Chirin no Dios. <sup>4</sup>Nivovon sia as nakapirwa na maviay do ichatdo na karaw a akma so vinata no Skriptura, <sup>5</sup>as nakapavoya na di Pedro as kwanasaw dira do grupo da no dose saya a apostoles. <sup>6</sup>Kapavoya na pa dira do nakpeh sawri a maypangay a dadima yatos (500) a kakakteh a sira so tayto pa maviay so kaaroan da a aran mian dana dira o nadiman. <sup>7</sup>Napavoya pa sia mirwa

di Santiago as kanira no atavo sawri a apostoles, <sup>8</sup>as do kwanasaw am napavoya diaken a asa ako a nayvadiw a apostol a dia inahahaw do panganohdan taya, <sup>9</sup>takwan yaken o m'ahbo dana a apostol as di mayanong a tawagan so apostol do nakaoyod na nahara no kasobna kano kakey ko a omrarayaw so timban aya no Dios. <sup>10</sup>Pero makayamot do grasia na diaken no Dios am tayto ako a mayserbi sia. Arava nabo o sinmo no grasia aya no Dios diaken ta no kakawyoran na am tayto a rakorakoh o natrabaho ko kano kadwan amna do tanyan koava ya ta makayamot ya a atavo do grasia no Dios a marawat ko. <sup>11</sup>Amna mayalit o kasira na anmana no kayaken no napawnonong so Evanghelio aya amna nawri o tayto a rakoh so sinmo o nakatayto nio na a manganohed.

### No kapayvangon da anti no nadiman dana a mian di Jesus

<sup>12</sup>An ara nayvangon si Cristo a akma so pawnonongen namen am ango paro iyan da dinio no makavata pa sia o kabo no mayvangon a yapo do kadimanan. <sup>13</sup>As an abo mirwa a maviay am akma ya so kavata so nakadi na pa mayvangonan ni Cristo, <sup>14</sup>as an di pa minirwa a maviay si Cristo am arava o sinmo no kapawnonong namen as kabo pa no inakyan nio nia o saray nioaya, <sup>15</sup>as katayto namen a maydayday dinio takwan tayto namen a pawnonongen o nakapayvangon sia no Dios si Cristo a nia so dia parin an vatahen ta o kabo no nadiman a mirwa pa maviay. <sup>16</sup>Takwan an abo makapayvangon a nadiman am nayvangon ava si Cristo. <sup>17</sup>An oyod o nakadi na minirwan a maviay ni Cristo am arava o sinmo no nakapanganohed nio as katayto pa dia pinakaboan no gatogatos nio, <sup>18</sup>as kabo no viay da a abo so pandan no atavo dana sawri a nadiman. <sup>19</sup>As an no yanan no panapanayahen ta di Cristo as voyvoh do viay ta do tana aya am arava o maypakasi pa kaniaten do atavo a tawo.

<sup>20</sup>Amna no kakawyoran na am nayvangon si Cristo a iya so nanoma kano sitnanan no mayvangon a nadiman dana. <sup>21</sup>Akma so kadiman no atavo a makayamot do asa ka tawo am mian pa anti o kapirwa a maviay a makayamot do asa ka tawo, <sup>22</sup>takwan no atavo a tayatayabo ni Adan am makarawat so kadimanan a akma so kapirwa a maviay no atavo a mian di Cristo. <sup>23</sup>Amna mapia o kawnonot no kapirwa a maviay. Nanoma si Cristo a mayvangon as do ito a kapayvidi na am mayvangon sa anti o mian dana sia, <sup>24</sup>as kawara dana anti no kavosan na do katayoka narana anti sia parawaten ni Cristo o paypatolan na do Dios Ama do karahan no kapabo na sia o ipakapamarin sa a machisobna sia. <sup>25</sup>Takwan si Cristo am mavidin anti a maypatol a manda do kapangay sira no Dios o omlaban aya sia do panayahboan no kokod na. <sup>26</sup>As no manawdi anti a rarayawen kano pabohen am no kadimanan. <sup>27</sup>As mapanmo ta o kapakapanghomis ni Cristo do atavo a aran do kadimanan a akma so nakatolas a Chirin no Dios, “Tinongdo sia no Dios a mamanito do atavo.”

Amna machangay ava o Dios Ama do vatan aya so atavo takwan iya o tomnoroh di Cristo so akmaya sia a ipakapamarin na. <sup>28</sup>As an napaytavo dana anti ni Cristo a homisen o kalaban na as kapamanito narana do atavo am parinyen na anti o karakohan na a mian do panayahboan no Dios Ama tapian iya o maynolay as kano pamatohen no atavo.

<sup>29</sup>An di sa mirwa a maviay o nadiman dana sa am anggo sinmo na dira do nadiman dana saya o nakapabawtismo da no maviay pa a makayamot dira. <sup>30</sup>Anmana makey kami paro a pakasisien kano mian do pangananawan no viay an abo viay an nakarahan o viay do tana aya? <sup>31</sup>Oyod o vatahen koaya a kafermi no viay ko do kadelikadoan a akma so kaoyod no kavata ko sia o kainio no kasoyosoyotan ko do kapayserbi ko do Apo taya a si Jesu Cristo. <sup>32</sup>Anmana ara paro inakyan ko nia o kapasalap ko so viay ko do pangananawan do Efeso a akma so kaparin da no machilaban do mangamomo sa vinyay an di mayvangan o nadiman? An nawri sigoro o kaparin na am, “Koman ta as kapaychaynoynom as kakonswelo ta, ta do omonot a araw am madiman ta as kanawri no tawsan no atavo.” <sup>33</sup>Amna maychawaw tava a akma sira so makavata aya sia ya, ta rarayawen no mararahet a kaychayvan o mapia a dadakay. <sup>34</sup>Makapia kamo so kapangtokto as katadichokod nio na dia o tayto nioaya pinaychawawan, ta tayto sa dinio o nayrahhet so kaintindian da do komwan do Dios. Tayto ko ya vatahen dinio tapian ipachisnek nio o akmaya sia a kaparin nio.

<sup>35</sup>Mapanmo ko o katayto da no kadwan a makavata sia o, “An ara mirwa a maviay o nadiman am maypango o kaparin na nia as kano anggo anti o kaparin no karakohan da.” <sup>36</sup>Amna ara paroava o aran dekey a kapanmoan nio sia ya do mismo ta eksperiensia? Mapanmo ta o kadi na tovoan no asa ka tinokos a votoh an di pa diman o karakohan nawri, as an nahta o votoh aya am nawri dana o kapachitadi no vayo a tovo kano viay na. <sup>37</sup>As no vayo a tovo na am machitarek do nanoma ori a votoh no trigo anmana no kadwan a tinokos mo, <sup>38</sup>ta torohan sa no Dios so vayo a karakohan da a nawri so machinaho dira.

<sup>39</sup>As mapanmo ta pa o kadi na alitan no itoroh aya no Dios a karakohan. Matatarek o karakohan da no tawo, vinyay, manomanok kano among. <sup>40</sup>Akma pa sawri o kayan no karakohan a sivog do ato no tana aya as kayan pa no machitarek a karakohan da no mian do tohos. Asna maytarek o avid da niaya. <sup>41</sup>Ta aran no avid no araw am machitarek pa do avid no vohan kano vitohen sira as kapachitarek da pa no vitohen do kadwan dira.

<sup>42</sup>Do akmaya sia a sinerbi ko a pakomparan so kaparin no kapiywa a maviay am maintindi ta o kakawyoran aya a tayto ko pawnonongen dinio. No ivovon aya a karakohan am katadian so vayo as dia rarayaw a karakohan. <sup>43</sup>No nivovon aya am arava o mapaparin na as kano

mahta, pero payvangonen anti ya a oyod a mavid as abo so kakahan.

<sup>44</sup>No karakohan aya a nivovon am voyvoh o komwan do tana aya a pinatapatak nia pero katadian anti ya no vayo a karakohan a makawnot do kaparin no viay do hanyit. An ara o pinatapatak a karakohan do tana aya am akma pa sawri o kayan no karakohan a pinatapatak do hanyit. <sup>45</sup>Niaya o akma so nakatolas a makavata sia, “Si Adan am inamaog a asa ka tawo,” pero si Cristo a iya so abnekan so nanawdi a Adan am tod ava tawo, ta asa sia a ka makapamarin a makatoroh so viay a abo so pandan. <sup>46</sup>As no karakohan aya a pinatapatak do viay do tana aya am manma as do kwanasaw am marawat o vayo aya a karakohan a mato as makawnot do kaparin no viay do hanyit. <sup>47</sup>No nanoma aya a tawo a si Adan am inamaog a yapo do tana asna no nanawdi a Adan a si Cristo am yapo do hanyit. <sup>48</sup>Sira o mian do tana aya am mian o karakohan da a akma so inamaog a yapo do tana asna sira o mian do hanyit am akma so karakohan ni Jesus o karakohan da. <sup>49</sup>As akma pa so nakayapo ta do tana a akma si Adan am makarawat ta pa anti so karakohan a yapo do hanyit a akma si Cristo.

<sup>50</sup>No tayto a paytavoan no vatahen koaya dinio a kakakteh am niaya. No karakohan ta sichangoriaw a yapo do tana am permanente ava ya, dawa maparin ava ya a makasdep do paypatolan aya no Dios do hanyit a matarek so kaparin akma so kadi na parinyan a makarawat so viay a abo so pandan no makalo aya a mararayaw a karakohan ta.

<sup>51</sup>Vatahen ko pa dinio o akmaya sia a makakniknin a kakawyoran a pinapanmo diaken no Dios. Do ito a araw am maytavo ta anti a katadian so karakohan amna maytavo tava anti a madiman. <sup>52</sup>Maparin anti ya do asa ka momento a akma so kachimit no mata do kapanglop no manawdi aya trompeta. Ta do kapanglop anti no trompeta aya am payvangonen sa anti o nadiman a mian so vayo a karakohan a di dana parin a mararayaw as yaten a tori pa maviay am katadian pa anti o karakohan ta no karakohan a akma so tinoroh dira do pinayvangan saya. <sup>53</sup>Takwan no plano no Dios am kaylangan o katadi dia o karakohan taya a mararayaw kano madiman no dia parin a mararayaw as abo so kavosan. <sup>54</sup>As an nakatongtong anti ya am nawri dana o kabo dana kano nakahomis no kadimanan a akma so kavata sia no nakatolas a Chirin no Dios o,

“No kadimanan am nahomis as kapabo dana anti sia.”

<sup>55</sup>“Dino paro yanan no ipakapamarin kano ayet na a tomoroh so pakasisian no kadimanan.”

<sup>56</sup>No iyan aya no ipakapamarin no kadimanan am makayamot do gatos as no gatos am mian o ayet na a makayamot do kayan no panyokoyokoran a pasadahan. <sup>57</sup>Amna rakoh o kapamahemahes ta do Dios do katayto na tomoroh diaten so panghomisan ta a makayamot do Apo taya a si Jesu Cristo.

<sup>58</sup>Dawa ichaddaw ko a kakakteh, mayanong ta mahni as kadi ta abdidbisan do tayto taya paytetnekan a kakawyoran. As kadi ta mangolangolayan do kapayserbi ta do Apo taya takwan masigoro ta o kayan no sinmo no atavo a nitrabahoan ta sia.

#### No isidong sira so kakakteh

**16** <sup>1</sup>Do komapet do paychekepekepehen nioaya kartos a isidong sira so kakakteh ta sa do Jerusalem am ichahoho ko o kaparin nio sia ya a akma so niyokoyokoran ko nira no mian do timtimban do Galacia. <sup>2</sup>Maday do manoma a araw no domingo am mayponged kamo a mapataywawa so paychepehen nio a omononot do napakayan nio tapian di dana anti nawri kagolpi nio sia kolektahen an mawara ako. <sup>3</sup>An makarapit ako anti dinio am mamarin ako anti so tolas a ipanaynayvi da no pinidi nio sa a manangay no ipanidong taya dira do kakakteh ta saya do Jerusalem. <sup>4</sup>Amna an nawri kaylangan o kangay ko pa do Jerusalem am machirayay dana sa anti diaken.

#### No plano sa ni Pablo

<sup>5</sup>Manam so kangay ko dinio am tayto ko pa planohen o kasali ko do Macedonia. <sup>6</sup>Mavidividin ako pa anti dinio daw ta tarek ako anti a mian pa dinio do amian aya as kanawri dana anti no kapadinaw nio diaken do biahe ko, <sup>7</sup>ta an ara do piahen no Dios am makey ako a makayendes so kayan ko dinio, <sup>8</sup>amna mavidin ako pa do Efeso aya a manda do araw no Pentecoste, <sup>9</sup>do katayto pa no maywang a oportunidad ko a mian so rakoh a mapatongtong do komwan do Evangelhio aya amna tayto sa aro o omsaloyal so akmaya sia trabaho.

<sup>10</sup>An mawara anti dinio si Timoteo am iyavayava nio so kapiahen takwan rarayay ko ya a mayserbi do Apo taya. <sup>11</sup>Pakadekeyen nioava sia asna no kasoyot nio a mapaveavek sia do kapayvidi na diaken do katayto namen a malit kanira no kakakteh saya dia a ompanapanaya sia.

<sup>12</sup>No komapet do kakteh taya a si Apollos am rakoh o nakahoho ko nia o kapachirayay na dira do kakakteh ta sawri a nangay a ombisita dinio amna vinata na o kadi na pa makangayan dinio sichangoriaw, pero an mian anti o kapaypasonong no oportunidad na am mangwan pa anti dinio dawri.

#### No kapamidimidin ni Pablo

<sup>13</sup>Fermi kamo a rakoh so kapananggal as kapakahni nio a diabdidbis do saray nioaya. Makakma kamoy matotoneng dana do atavo a parinyen nio as kapakangdet nio. <sup>14</sup>Tiban nio o kayan no addaw nio a nawri so fermi a mapawnot dinio do atavo a parinyen nio.



<sup>15</sup>Masinchad nio sa a kakakteh o familia ni Estefanas a sira so nachipanopanoma a manganohed di Cristo do Acaya<sup>c</sup> as sira so tayto a napasivosivog a tomoroh nia o karakohan da a mayserbi dira do kakakteh ta sa di Cristo. <sup>16</sup>Do akma saya sia so kaparin a kakakteh ta kanira no atavo sa a pachirawatan no Dios am mayanong o katoroh nio dira so anib as kadngey nio sira.

<sup>17</sup>Tayto ko ichasoyot o katayto da nawara da Estefanas, Fortunatus kani Achaicus, ta do chinaboan nio am sira o tayto a naparapas dinio, <sup>18</sup>as tayto rakoh o nakapasoyosoyot da diaken as alit pa nia sigoro dinio. Kapiahen nio o kasinchad nio do akma saya sia so kaparin a tawo.

<sup>19</sup>Tayto sa mapakapia so Dios dinio o atavo sa kakakteh ta do timtimban do provinsia aya no Asia. Sa Aquila kani Priscilla pa kanira no tayto a makpekpeh do vahay da am alit pa no katayto da mapakapia so Dios dinio. <sup>20</sup>Tayto pa sa mapakapia so Dios dinio o atavo saya kakakteh sa a rarayay ko dia. Mapakapia kamo so Dios do kadwan dinio a makakakteh.

<sup>21</sup>Yaken a si Pablo o mismo a mapatolas so kapakapia koaya so Dios dinio. <sup>22</sup>An sino diaddaw no Apo taya am tadichokoran na sia. Apo namen, mawara ka na.<sup>d</sup>

<sup>23</sup>Bendisionan kamo pa no Apo taya a si Jesus as katoroh na pa dinio so gracia na. <sup>24</sup>Ichaddaw koynio a kakakteh a makayamot di Cristo Jesus. Amen.

---

<sup>c</sup> 16:15 Anmana: Greece. <sup>d</sup> 16:22 Do Griego: Maranatha.

# No Ichadadwa no Tolas ni San Pablo Dira do Taga-Corinto

## Introduction

NO ICHADADWA NO TOLAS NI SAN PABLO DIRA DO TAGA-CORINTO am pinatolas do asa ka tiempo a kayan no problema na do relasion na dira do kadwan do timban daw. Mian dira do Corinto o omsobna si San Pablo amna chinabdibdis ava ya no addaw kano kachita na so ichapia da as kano kapayvidi na no mapia a kapaychakasa da.

No manoma a parte no tolas aya am explanasion ni San Pablo do maistrikto ori a inahes na a onotan da. Niaya am maynyen do aktokto da amna komnavos ya a makasoyosoyot do nakapanehseh da as kapayvidi no mapia a kasa da. Nangdaw pa dira so sidong da dira do makasiasi sa a kakakteh do Judea. No kavosan no tolas aya am explanasion ni San Pablo a komapet do anongen naya takwan mian sa o mayhahaw a di sinchad dia a asa ka apostol.

## Outline

Introduction *1:1-11*

Si Pablo as kano timban aya do Corinto *1:12-7:16*

No sidong aya dira do Cristiano do Judea *8:1-9:15*

No defensa ni San Pablo do anongen naya a asa ka apostol *10:1-13:10*

Conclusion *13:11-14*

---

**1** <sup>1</sup> Si Pablo ako a pinidi no Dios a apostol ni Jesu Cristo a makayamot do inolay no Dios as kani Timoteo a kakteh ta. Tayto kami a maytolas dinio do timban aya no Dios do Corinto as kaninio atavo a tawotawo no Dios do provinsia no Acaya.<sup>a</sup> <sup>2</sup> Bendisionan kamo no Dios Ama as kano Apo taya a si Jesu Cristo as kapakarawat nio pa so gracia kano kaydamnayan no aktokto.

---

<sup>a</sup> **1:1** Anmana: Greece.

### No kapamahemahes ni Pablo do sidong no Dios do pandidiwan

<sup>3</sup>Pamahmahsan ta kano dadayen ta o Dios as Ama no Apo taya a si Jesu Cristo a iya so pakayapoan no atavo a kasisien kano sidong, <sup>4</sup>a iya so tayto a mapangdengdet kano mapagsagsal diamen do atavo a pandidiwan namen a nia mismo a ichaparin namen pa a manidong kano mapangdengdet sira so mian do pandidiwan do kaparin namen a mapatoyo sia o chinaproyban namen aya a kapichapian kano sidong na diamen no Dios do pinandidiwan namen, <sup>5</sup>takwan do chinaharan no pinandidiwan namen a akma so nakapandidiw ni Cristo am minonot o rakoh a tinoroh na a sidong a nia so chinapayagwanta namen. <sup>6</sup>As an mian o pandidiwan namen am makayamot ya do kachita namen sia o kalibrian nio kano kapaypagsal namen dinio as an mian o marawat namen a sidong kano angdet do pandidiwan am niaya pa mismo o ichaparin namen a somidong dinio a mayagwanta do payparahanan taya a pakasisian. <sup>7</sup>Dawa tayto a rakoh o kasaray namen nia o kaparin nio a mayagwanta a makayamot do katoroh na dinio so sidong kano angdet a akma so nakasidong na diamen.

<sup>8</sup>Kakakteh, ichahoho namen pa a ipapanmo dinio o nakaoyod namen a nanngangga kano narakoh so pinandidiwan do provinsia no Asia ta do vata namen as nawri dana o tawsan no viay namen. <sup>9</sup>Do chinadidiwan namen sia am nawri dana o natongdo a oras no kadiman namen amna sinerbi na ya no Dios a inanawo diamen a di machidepende do tanyan namen a maparin an dia voken a no kasaray namen no Dios a iya so mirwa a omviay sira so nadiman. <sup>10</sup>Pinavawa na o masigorado ori a kadimanan namen kanaw as katayto na mavidin a machonong diamen, dawa iya o tayto namen a pinarawatan sia o viay namen a omliibri diamen do pannganggan namen. <sup>11</sup>Mavidin nio yamen a ipachahoahok tapian makapachisoyot kamo pa dira do aro saya a mamahemahes do Dios do katayto da makavoya sia o kasisien no Dios a atbay no kapachahoahok da diamen.

### No nakabdis no plano ni Pablo a mangay do Corinto

<sup>12</sup>Magsal kami a makavata sia o kasigorado namen sia o nakapia no kaparin no viay namen do salapan no atavo a tawo as kanatonan dinio, ta natayo ava o viay namen do kawnot namen do kanamonamoan a yamot do sidong no grasia diamen no Dios asna do tanyan namen ava ya a mapaparin. <sup>13</sup>As an maytolas kamiaya dinio amna pavatahen namen o ichakey namen a vatahen do kaintindian nio sia. As ichahoho ko an mapia o kapayiintindi ta, <sup>14</sup>tapian do kapia no kapaysisinchad ta kano kapayiintindi ta am maparin ta a ichagsal o kadwan diaten a akma so kagsal ko anti ninio an mawara o kapayvidi no Apo taya a si Jesus.

<sup>15</sup>Dawa do kapanmo ko so kapia no kapaypapanmo ta am niplano ko o kangay ko dinio so maypidwa tapian masoyosoyot ta a maychakasa. <sup>16</sup>Ta niplano ko o kasali ko dinio do kapangwan ko do Macedonia as alit na pa do kapayvidi ko a mangwan do Judea tapian ichayangay nio pa yaken a padinawen. <sup>17</sup>Amna makayamot do nakadi na makatohoran no plano koaya amna vatahen nio na paro o kaakma ko so kaaroan no tawo a nawri so konsideran o tanyan da ichapia a nia so ichasonong a omdibdis so plano da?<sup>b</sup> <sup>18</sup>Akma so kaparin na ichasaray no chirin no Dios am maparin nio a ichasaray o pinawnonong namen dinio. <sup>19</sup>As no tayto namen aya pawnonongen dinio kanira no rarayay ko saya sa Timoteo kani Silvanus<sup>c</sup> am no Manganak aya no Dios a si Jesu Cristo a iya so diabdibdis as maparin a ichasaray. <sup>20</sup>Ta iya o tayto a ipakatongtong no atavo a promisa no Dios as pakayapoan no ipamato ta so Dios.<sup>d</sup> <sup>21</sup>Iya o Dios aya a tayto a omparin diaten atavo a mavidin a mahni so saray ni Cristo a iya pa so minpidi diaten, <sup>22</sup>as kapataywawa na diaten a tawotawo na a yanan no Espirito na a nia so ipasigorado na so manam na pa sa a parawaten diaten.

<sup>23</sup>As no Dios taya mismo o hapen ko a testigo do kapanmo na sia o kabo no matarek a pinakayapoan no di kori nanyeng a mangwan dinio dawri do Corinto an dia no kapavawa ko dinio do marahmet a disiplina. <sup>24</sup>Amna pangayen nioava do aktokto nio o kahoho namen a fermi a manmanma dinio do komwan do panganohdan taya takwan arava o yokoyokoran ko ninio do komapet diaya asna no tayto namen a ichahoho am no kapakatoroh namen so kasoyosoyotan dinio.

**2** <sup>1</sup>Pinasivog ko o kadi ko mirwan a mangay a omdisiplina dinio, <sup>2</sup>ta ango paro inakyan ko nia o kapakaynyenyen ko dinio a tayto a makatoroh diaken so kasoyosoyotan. <sup>3</sup>No chinatarem no natolas kori dinio do nanma am no kahoho ko nia o kapaysonosonong pa no atavo a manam so kapayvovoya ta, ta maraway sigoro an inio a yanan no kasoyosoyotan ko o mismo a pakayapoan no kangсах ko, as alit na pa sigoro o kadi na nawrian no ichasoyot nio o kayan no didiwen ko. <sup>4</sup>Nasonong ava o nakapaytolas kori dinio so akma sawri so kaparin a tolas, ta no kakawyoran na am pinachirayayan no hoo ko, dawa pangayen nioava do aktokto nio o kakey ko a mapakaynyenyen dinio asna no kakey ko a mapapanmo sia dinio o rakoh a addaw ko ninio.

### No kapakabo do nakagatos

<sup>5</sup>Oyod o kayan no napayrahmet diaten amna no chinarahmetan na nia am yaken ava asna inio. <sup>6</sup>As no asa aya a ka tawo a pinakayapoan na nia am

<sup>b</sup> 1:17 Do Griego: masonong a maypayraray so oon kano omba. <sup>c</sup> 1:19 *Anmana*: Silas.

<sup>d</sup> 1:20 Do Griego: no kavata ta so Amen.

tayto dana nanawob o tinoroh nio sia a disiplina kano ipaynananawo nio sia. 7Dawa paychakasan nio na sia pakaboan as kapia dana no karisibi nio sia, ta tarek na ichararayaw o manghavas aya a kapanehseh na. 8Tayto ko akdawen dinio o karisibi nio na sia a mapavoya dia so rakoh a addaw. 9No pinaytolas kori dinio am no kakey ko pawri a omdididiw sia an ara nio anohdan o niyokoyokoran ko sawri ninio. 10Tayto ko ipakamia o nakapakabo nioaya do mian aya so sinadan as an mapakabo ako am makayamot do kaniaya no mapia dinio as kano mayanong do salapan ni Cristo. 11Asa pa ipayanong no kapakabo ta am tapian abo kawtapan na diaten ni Satanas takwan mapanmo ta o kaoyod na aro no parinyen na a ipanentasion.

12Do nakapangwan ko do Troas a mapawnonong so Evangelio aya a komapet di Cristo am minyan o mapia a oportunidad ko a mayserbi do Apo taya. 13Amna do kalijat ko nia o kadi kori nakavoyan so kakteh taya a si Titus a pachinngayan ko so komapet dinio am nakadekey ako dawri as nakangay ko na do Macedonia.

#### No litrato no kapaychawpit so kakawyoran aya

14Amna pamahmahsan ko o Dios a iya so tayto a mapasinchad niamen a pachirawatan ni Cristo a nia so ichaparin namen a mapapanmo no komapet sia a akma so kasingaw no angot no pabango. 15Takwan makayamot di Cristo am akma tay pabango a mapia so angot do Dios a nia so tayto a mangot no atavo, mayalit o tayto dana sa nalibri as kanira no machisiay anti do Dios. 16Niaya am angot no kadimanan dira do machisiay aya anti do Dios amna angot pa ya no viay dira do mian dana so vayo a viay a abo so pandan. Do akmaya sia a mato a trabaho am sango paro mayanong kano maparin a parawatan sia! 17Do sidong no Dios am magsal kami a makavata sia o kadi namen a akman so kadwan a tayto a maychakartos do kapananawo da takwan manamonamo o aktokto namen a mayserbi di Cristo, ta no Dios o napangay diamen do akmaya sia a anongen a iya so pachisalapan namen nia o viay namen.

#### No mato aya kaparin no kapayserbi do Dios sichangoriaw

**3** 1Kaylangan paro pa o kapapiropirwa namen sia o kapasinchad namen dinio anmana kaylangan paro pa o kayan no rekomendasion namen dinio anmana no kapaparin namen so yapo dinio a tolas a akma so paparinyen da no kadwan saya mananawo? 2Omba, ta inio o mismo a kaliran sia no tawo o kasivog namen a pachirawatan no Dios. 3No viay nioaya a pinayavayo ni Cristo o tayto a liren no tawo a nia so sinerbian diamen ni Cristo a kwinta mapatolas sia. Amna tanoro ava o minpatolas sia ya an dia voken a no Espirito no maviay aya a Dios, as no tayto aya chinatolasan am arava akma so chinatolasan no pidipidit sa a bato, ta tayto a matolas as malir do tawo a chinatadian so viay.

<sup>4</sup>Magsal kami a mapamato so trabaho namen aya a makayamot di Cristo do kasaray namen no Dios. <sup>5</sup>Ta makayamot ava ya do aran ango a maparin namen do tanyan namen an dia voken a do kasolivan kano ipakapamarin a parawaten diamen no Dios. <sup>6</sup>Iya o Dios aya a minparin diamen a ministro do vayo a paypanmoan. No vayo aya a paypanmoan am mian ava ya do nakatolas a panyokoyokoran an dia voken a do Espirito no Dios takwan no nakatolas aya a panyokoyokoran am nawri o ipavoya na o kapayanong ta makarawat so kastigo, pero no Espirito aya am tomoroh so viay a abo so pandan.

<sup>7</sup>Do nanma aya a kaparin no kapayserbi do panayahboan no panyokoyokoran am oyod a mato, ta do nakapagtin sia o pidipidit saya do chinatolasan dawri a bato am katiban dava no Israelita sawri o komnyay ori a dangoy ni Moises a aran no nakatolas saya dia am mian o kavosan da as mapagtin so kastigo a kadimanan dira do mapasada sia. <sup>8</sup>Amna do sichangoriaw am matoato paroava o kaparin no kapayserbi do panayahboan no makatoroh aya so viay a no Espirito no Dios? <sup>9</sup>Ta an no kapayserbi aya do panayahboan no tomoroh aya so kastigo as mato am chapanngo no katoato no kapayserbi aya do panayahboan no tomoroh aya so kasinchad dana dira no Dios o tawotawo a mahosto do salapan na? <sup>10</sup>As no kakawyoran na am no adan aya a mato so kavoyan sia am tayto nangopas do nakawara no matoato aya a kaparin no kapayserbi, <sup>11</sup>ta an mian o avid no mangopas am matoato paroava o di aya mangopas as dia machipanda?

<sup>12</sup>Dawa makayamot do akmaya sia agsal namen am mangdet kami a omnanawo nia do kaintindian da sia no atavo, <sup>13</sup>a dia akma si Moises a yosad pa omolib so dangoy na do salapan da no Israelita sawri do kapangopas no kominyay ori a katitiban na, <sup>14</sup>as sira o Israelita am navidin a mawlib o kaintindian da sia a nia so tayto da kaparin a manda sichangoriaw do kalir da so pinatolas aya ni Moises a nanma a paypanmoan. Amna no olib aya no aktokto da am komaro a makayamot do ka si Cristo no yanan no inmonmoan kano kaintindian so nanma saya a nakatolas. <sup>15</sup>As manda sichangoriaw am mawlib o kaintindi da so inmonmoan no liren da a pinatolas sa ni Moises. <sup>16</sup>Amna an sincharan da o Apo taya am maintindi da o kakawyoran aya. <sup>17</sup>As no Apo taya am no Espirito aya a iya so tayto a tomoroh so kalibrian do atavo a kavahoran no tawotawo a yanan na. <sup>18</sup>Amna yaten a tayto dana chinaywangan so aktokto as tayto dana makasinchad kano manganohed do mato aya a Apohen ta am iyavayohen na yaten no Espirito aya tapian maypangay o kavoyan sia do mismo ta viay o kaparin ni Cristo.

#### No kaserbi sira no Dios o mahohbo a pachirawatan na sa

**4** <sup>1</sup>Dawa do katayto namen a nakarawat so akmaya sia trabaho a makayamot do kasisien no Dios am mavidin kami a magsal so

aktokto as dia dispresio, <sup>2</sup>as katayto namen a maydidichan do atavo a matayo kano mangotap a kaparin no kapananawo as kapapanmo namen no kakawyoran aya so madirecho do kaintindian sia. Do akmaya sia trabaho am magsal kami do salapan no tawo kano Dios do kanamonamo no aktokto namen. <sup>3</sup>As an mian sa o di makaintindi so pawnonongen namen aya Evangelio am makayamot ya do kaskeh da a manganohed no tayto dana saya mangwan do kakastigoan. <sup>4</sup>Takwan tayto sa nivotavota ni Satanas a iya so maynolay do di pa nanganohed tapian di sa kasehdangan do Evangelio no makakniknin aya a Mangahwad ta a si Cristo a iya so kasincharan so Dios, <sup>5</sup>as tayto a voyvoh a si Jesu Cristo o pawnonongen namen a asa ka Apohen asna no karakohan namen ava, takwan tod kami a pachirawatan ni Jesus a tayto a mayserbi dinio. <sup>6</sup>Ta no Dios aya a iya so napasitnan so sehdang kaychowa do asa ka voko no chirin na o tayto pa tomnoroh so sehdang do aktokto namen tapian mapanmo namen o makakniknin aya a ipakapamarin no Dios a mian di Jesu Cristo.

<sup>7</sup>As yamen a tayto akmay mahaha a banga o pinanahoran na so oyod aya a rakoh so balor a kaynakman tapian nawri o maypatalamad o rakoh a ipakapamarin no Dios diamen, ta arava o mapaparin namen do tanyan namen. <sup>8</sup>Manngannga kami amna makapayagwanta kami. Machispang kami amna madispresio kamiava. <sup>9</sup>Atetekn kami amna kanonolay kamiava. Mian o katoneng da diamen a dimanen amna mawara o kalibrian namen. <sup>10</sup>Tayto kami a fermi a mayrara so sentensia no kadimanan a akmay fermi dana a logar a dimanen a akma so kaparin ni Jesus kaychowa tapian mavoya do mismo namen aya karakohan o katayto na sivog a maviay ni Jesus. <sup>11</sup>Oyod o katayto no viay namen do pangananawan a makayamot di Cristo tapian matalamad o ipakapamarin aya ni Cristo do karakohan namen aya a masonong a mararayaw.

<sup>12</sup>Kakawyoran na sia am no tayto aya paswadan namen so viay namen a trabaho am mayinmonmoan so kapakarawat nio so viay a abo so pandan.

<sup>13</sup>Mian o nakatolas a makavata sia, “Chinasaray ko o Dios as namarin ko ya a pangononongan.” Niaya o tayto namen a mismo a kaparin do kanawri no pawnonongen namen o tayto namen aya a chinasaray kano pinanganohdan. <sup>14</sup>Makayamot do kapachividang namen di Cristo am tayto namen a ichasaray o kapayvangan anti diamen no napayvangan aya so Apo taya a si Jesus do ito araw a kapachichasa namen anti dinio a machivayat do Dios. <sup>15</sup>As no atavo saya a tayto namen a pakasisian am makayamot do kachita namen so ichapia nio. Ta do karoaro no papanmoan nia o grasia na am karoaro no mamahemahes do Dios a nia so ipamato so ngaran na.

<sup>16</sup>Dawa madispresio kamiava as aran akma sawri o kapaypakaha no karakohan namen amna fermi a omyavayo o angdet kano soyot namen a

mayerbi di Cristo. <sup>17</sup>Takwan no tayto aya maynyed a pakasisian do tana aya o pakayapoan no ipakarawat ta anti so abo so kapachikomparan as abo so pandan a kasoyosoyotan, <sup>18</sup>ta nawri ava o paylalakaman namen o mavoya no mata do ato no tana aya an dia voken a no komwan sa do hanyit o tayto namen a chitachitahen. Takwan no atavo a mavoya no mata am mangopas kano mabo sa anti pero no tayto ta pa saya dia voya am nawri sa o abo so kavosan.

### No kaparin no karakohan ta anti do hanyit

**5** <sup>1</sup>As mapanmo ta ta an mararayaw o karakohan ta do tana aya am mian anti o karakohan ta do hanyit a di dana rarayaw a inamaog no Dios. <sup>2</sup>As oyod o kasanib ta mahoho nia o katadi dana dia o karakohan ta no yapo aya do hanyit, <sup>3</sup>takwan an payvangonen na yaten am mian anti o vayo a karakohan ta asna tod tava anti a pahad. <sup>4</sup>As do kaviay ta pa do tana aya am fermi ta makey a omdichan do pakasisian amna no katod tava keyan a komaro do viay do tana aya asna no kahoho ta a makarawat so vayo aya a karakohan a tadi no nanma ori a karakohan ta a makalo a mararayaw. <sup>5</sup>Niaya am no Dios o minpromisa nia as tayto na pinasigorado do nakatoroh na nia o Masanto aya a Espirito diaten.

<sup>6</sup>Dawa masaray ta do aran ango a maparin do viay ta do kapanmo ta sia o kasavat ta anti do Apo taya an karoan ta o karakohan ta do tana aya. <sup>7</sup>Takwan ara sava nawri o pachidependian ta o mavoya no mata ta, ta no Dios o ichasaray ta do atavo do viay ta. <sup>8</sup>As makayamot dia am magsal ta a makavata sia o kapipia ta so kakaro ta do karakohan ta do tana aya tapian makasavat ta na do Apo taya. <sup>9</sup>Amna mayalit do kadiman ta anmana kavidin ta pa maviay am nawri o chitahen ta o kapakamia ta so Apo taya, <sup>10</sup>takwan maychaponged ta anti a machisalap nia o karakohan ta di Cristo a iya anti so omhosga dia o atavo a pinariparin ta as katoroh na anti so sinsinmo no natrabaho ta.

### No trabaho ni Cristo a mapasngen diaten do Dios Ama

<sup>11</sup>Dawa makayamot do katayto namen a makatanggal so manam aya a kapankaskad no Apo taya am omhemhes kamiava a omkonvinyo so tawo a manganohed do vatahen namen saya. As no Dios o makapanmo sia o kaoyod na nia as ichahoho namen pa an ara dana mapia o kasinchad nio so kaparin namen. <sup>12</sup>Ara namen ava pirwahan a ipasinchad o karakohan namen dinio asna no kahoho namen nia o kayan no maparin nio a ichagsal a itbay sira so tayto aya mapamato so karakohan da a makayamot do pinakayakayapoan da as kabo no sivog da a kapichapian. <sup>13</sup>An vatahen no tawo o kapachitatarek namen am makayamot ya do kapayserbi namen do Dios as an vatahen da o kapia namen kano kapakakeakey namen a adngeyen am makayamot do kachita namen so



pawnotan namen dinio do mapia, <sup>14</sup>takwan no addaw aya niamen ni Cristo o mapawnot kano mapasolsol diamen do atavo a parinyen namen do kapanmo namen sia o nakadiman ni Cristo a makayamot diaten atavo a nia so mayinmonmoan so nakapaytavo ta a nadiman. <sup>15</sup>Nadiman sia a makayamot do atavo tapian an sino o tinorohan na so viay am itoroh na o viay na a mayserbi di Jesus a iya so nadiman kano nayvangan a makayamot do gatogatos ta as kadi narana nawrian no chitahen na o tanyan a pakamian so karakohan na.

<sup>16</sup>Dawa no viay pava no asa ka tawo do ato no tana aya o panovosovolan namen so kasincharan so asa ka tawo amna itoneng namen o nakakma sia no sininchad namen di Cristo kaychowa pero sichangoriaw am tayto dana nabdis o kasincharan namen sia. <sup>17</sup>Takwan an sino o mian di Cristo am pinayvadiw sia vayo no Dios as no atavo do viay na am omyavayo do nakatadi dia o adan na a kaparin. <sup>18</sup>Niaya am trabaho no Dios a iya pa so tayto a napayvidi diaten dia a makayamot di Cristo as katayto na a naparawat sia diamen o anongen aya a mapawnot so tawo a mayvidi sia. <sup>19</sup>No Dios a makayamot di Cristo o tayto a omrisibi so atavo a mayvidi sia do nakawpas na sia o atavo a chinapakaboan a gatogatos da as tayto na pinarawat diamen o trabaho aya a mapawnonong so karisibi sira no Dios o manganohed sia. <sup>20</sup>Dawa yamen o tayto a natovoy a mayliliak ni Cristo as katayto na yamen no serbien no Dios a machisiasi dinio, dawa tayto namen inio a akdawen do ngaran ni Cristo do kapayvidi nio na do Dios. <sup>21</sup>Takwan si Cristo a iya so abo so gatos am chinakastigoan a makayamot do gatogatos ta tapian do kayan ta na sia am makarawat ta so kanamonamoan a yapo do Dios.

**6** <sup>1</sup>Dawa yamen a tayto mabenek a machahap do Dios do akmaya sia trabaho am tayto namen inio a pachisiasian do kadi nio pakaboan sia o sinmo no rakoh aya a grasia no Dios dinio. <sup>2</sup>Ta niaya o vatahen na, “Mian o tinongdo ko a tiempo a kadngey ko dinio as katoroh ko so sidong do oras a kapangaylangan nio so kalibrian.”

As tiban nio ta sichangoriaw o tinongdo naya a tiempo a katoroh na so kalibrian.

### No pinanngangan sa ni Pablo

<sup>3</sup>As an do diamen dana am pachivawan namen o aran ango a maparin a pakayapoan no ichasaloval da no maypasngen do Dios as kano iyan no paroan sia no tawo o trabaho namen aya, <sup>4</sup>as kanawri no chitahen namen a onotan do atavo a parinyen kano yanan namen o kaparin no sivog a pachirawatan no Dios. Mavoya ya do kapayagwanta namen do pakasisian diamen kan do kasaditan as panngangan no viay namen, <sup>5</sup>do kataho da diamen, kakalaboso as katetek da diamen, do kapaytrabaho namen a mapohaw as mapteng. <sup>6</sup>Ipavoya namen o kasivog namen

a pachirawatan no Dios do kapakanamonamo namen so viay kano aktokto, kapananawo namen so kapiahen, kapakatanoy namen do atavo a mapavoya so kasisien kano addaw do atavo, as kano kapachidepende namen do Masanto a Espirito do trabaho namen aya. <sup>7</sup>Pawnonongen namen so mahosto o kakawyoran aya as kanawri no matalamad o ipakapamarin no Dios a pachidependian namen as kapakanamonamo namen so kaparin no viay a nia so mapanghomis diamen dira do mian so vatavatahen diamen. <sup>8</sup>Mabdibdis kamiava so kaparin no viay a mayalit o kayan namen do torohan diamen so onor anmana do pakamahboan diamen, do pakamian diamen anmana do parahtan diamen. Mian sa o makavata sia o kapanloko namen amna arava o kapaydaday namen. <sup>9</sup>Vatahen da o kabo no kasincharan diamen no tawotawo amna arava o di makapanmo so komapet diamen. Hahawen da no kadwan o nakadiman namen amna tayto kami pa maviay. Manngannga kami amna nadiman kamiava. <sup>10</sup>Mahara o pandidiwan namen amna fermi kami a masoyosoyot. Makasiasi kami amna aro sa o torohan namen so abo so pandan a kaynakman. Arava o tanyan namen amna arava o di namen a dira a makayamot do Dios.

<sup>11</sup>Tayto matalineng o kavata namen so akma saya sia dinio a kakakteh do Corinto a makayamot do karakoh no addaw kano kaktokto namen ninio. <sup>12</sup>As an mian sigoro o chinakolangan no kapaychakaddaw ta am makayamot ava sigoro do nakapaykolang ko so addaw ninio asna makayamot sigoro do nakapaypahanebneb no addaw nio niamen. <sup>13</sup>Tayto ko ya pavatahen dinio a akma koy romanes a kamanganakan do kahoho ko an patopdisan nio o addaw namen aya ninio.

### No rahet no kapachahap dira do di sa manganohed di Cristo

<sup>14</sup>Machahap kamoava dira do di manganohed do panganohdan taya, takwan arava o maparin a payahapan no omonot do kanamonamoan as kano omonot do pakagatogatosan, a akma so kadi na maparinyan a mayrayay no kasarisarian kano seh dang. <sup>15</sup>Ta arava o maparin a payahapan ni Cristo as kani Satanas anmana maparin paro a mayalit o onotan no maytarek so panganohdan? <sup>16</sup>Maparin paro o vahay no Dios a dadayan sira so diosdiosan? Kapanmohen nio ta inio o mismo aya a tayto a yanan no maviay a Dios, ta niaya o vinata na,

“Machipanghovok ako anti dira a mapawnot sira, ta yaken anti o Dios da as sira anti o tawotawo ko.”

<sup>17</sup>“Dawa pachisiayan nio sa as kavidin nio a machitaywawa dira, kwana no Apo taya, as katadichokod nio na do mararahet sawri a paparinyen da tapian hapen koynio diaken,

<sup>18</sup>as kayaken anti no Ama nio, ta mayvadiw kamo anti a kamanganakan ko a mahahakay kano mavavakes,

kwana no makapamarin aya a Apo ta.”

**7** <sup>1</sup>Dawa makayamot do akma saya sia a promisa diaten a ichaddaw a kakakteh am mayanong o kapachivawa ta do manlapolapos so aktokto as kano karakohan ta as kanawri no mavidin ta chitachitahen o kapakanamonamo ta a mian so kamo do salapan no Dios.

### No chintokto ni Pablo dira do kakakteh do Corinto

<sup>2</sup>Tayto namen a ichahoho o kaywang nio do tawol nio a omrisibi diamen takwan arava o pinakagatosan namen anmana inotapan namen as arava o pinarahrahtan namen dinio. <sup>3</sup>Ara koava ya vatahen do kakey ko a mapaytotwaw so chinakolangan nio takwan vinata ko na o kafermi namen a makanakem as maddaw ninio a mintras maviay kami as kaparin namen a machitangked dinio do atavo a aran do kadimanan namen, <sup>4</sup>ta rakoh o saray ko ninio as kaparin ko a omdaay no komwan do kapichapian nio as kainio no tomoroh diaken so kasoyosoyotan kano omyavayo so angdet ko an mian ako do pakasisian kano kangsangsaan.

<sup>5</sup>Ta do nakawara namen do Macedonia am arava o kapaynehah no karakohan namen do kayan da no mapakasiasi diamen do atavo a ngayan namen as kapachirapa pa no kafermi namen a malijat ninio a nakadngey dana so Evangelhio aya. <sup>6</sup>Amna no Dios aya a tomoroh so angdet am pinavayat na o kawara ni Titus a nia so oyod namen a chinasoyot. <sup>7</sup>Chinasoyot namen o nakapayvovoya namen aya as kanatonan no nadngey namen ori sia o kaoyod na a napia no nakarisibi nio sia a nia pa so oyod na chinasoyot, as kanakem na pa sia diamen o nakapanehseh nio as kaari nio makanakem diamen as kahoho nio na a makavoya diaken a nia so oyod ko a chinasoyot. <sup>8</sup>Oyod o nakamidiw na marahmet no natolas kori dinio amna rakoh ava o sehseh ko a naytolas as aran chinaynyenan kamo am nayendes ava ya. <sup>9</sup>As no tayto koaya a paysoyosoyotan am no nakatoroh koavawri dinio so lijat no aktokto asna no nakapayvadiw na nia a pakayapoan no pinanehseh nio as kapaypavawa nio dia o pinakagatosan niori a nia so sivog a mayanong as kahohoan ninio no Dios. <sup>10</sup>Takwan no kaskaskad so aktokto a yapo do Dios am mapawnot so tawo a manehseh as mayvidi do Dios a nia so oyod a mapia as tomoroh so kalibrian, amna no lijat no aktokto no tawo a machisobna do Dios am mapawnot do kadimanan. <sup>11</sup>Ta tiban nio pa kono o tayto aya namarin dinio. Oyod a napia o nakaskaskad nio so karakohan nio as nakachita nio so kapaysonosong no atavo as nakalisto nio a omdisiplina so sivog aya namarin so gatos do nakapayvavakel nio a mapavawa so pachirapasan nio a disiplina a yapo diaken. Amna aran mian o kamo nio niaken am chinakey nio yaken a mavoya as nakahoho nio pa a domngey so niyokoyokoran ko ninio do komapet do tawo awri a nakagatos. Do diaya, kakakteh am tayto koynio a ipakamia do kaari nio minparin so mayanong nio a parinyen.

<sup>12</sup>As do nakapaytolas kori dinio am voyvoh ava o kekey ko no kadisiplina nio so nakagatos awri as kano kapaysonosong no atavo do pinakagatosan nawri asna naytolas ako do kahoho ko pa a omdididiw so addaw nio niamen. Do diaya am mapanmo no Dios o atavo. <sup>13</sup>Makayamot do akmaya sia a pinarin nio am oyod a rakoh o nakapayavayo no soyot kano angdet namen as kanatonan no nakapachirapa pa no nakadngey namen sia o nakaoyod na mapia no nakayavayava nio ni Titus a nia so chinabo no lijat no aktokto na as kano oyod na chinasoyot. <sup>14</sup>Ichakey ko pa o kapanmo nio sia ta do manam so nakangay dinio ni Titus am nidaay koynio sia do kaoyod nio a mapipia as karakoh no kasaray ko ninio as do diaya am arava o pinaychawawan ko, ta chinaproyban na kono o kaoyod no atavo saw a vinata ko a kaparin nio. As alit na am chinaproyban nio pa o kaoyod no atavo sa a vinata ko dinio. <sup>15</sup>Tayto kamo a fermi do aktokto na as kasanib na makanakem so napia awri a kayavayava nio nia as kanatonan no nakadngey nio sia kano nakatoroh nio dia so anib a asa ka pachirawatan no Dios. <sup>16</sup>Do kanakenakem ko so akma saya sia a namarin am oyod a rakoh o kasoyosoyotan ko as kapaypangay no saray ko ninio.

#### No kaparin no katoroh do Dios no asa ka Cristiano

**8** <sup>1</sup>Kakakteh, ichahoho namen pa o kapanmo nio sia o napaparin no sidong no Dios dira do mian saya do timtimban do Macedonia, <sup>2</sup>ta aran do panghovokan no pakasisian da kano kapakasiasi da am minyan pa o oyod a rakoh a kasoyosoyotan da a mapanatay kano somidong sira so kadwan a kakakteh ta. <sup>3</sup>Katestigoan ko ya do nakasivog na yapo dira no nakatoroh daya as machirapa pa daw am tomnoroh sa so manghavas kano logar da a ichaytoroh, <sup>4</sup>ta inahes da pa diamen o katoroh namen dira so privilihio a somidong sira so kakakteh ta sawri do Jerusalem. <sup>5</sup>Amna do di namen a inahahaw am voyvoh ava o sidong aya o tinoroh da, ta nanma da itoroh o karakohan da a mayserbi do Dios as kapasivog da sia o kadngey da diamen do kania no mapanmo da a sivog a kekeyan nira no Dios.

<sup>6</sup>Dawa do akmaya sia am chinahoho namen o kapiywa dinio ni Titus tapian mapatongtong nio o pinasitnan awri ni Titus a kapaychepeh so ichapanidong nio a nia so oyod a mapia. <sup>7</sup>Tayto kamo na mahni so saray, kapipia nio na mangononong as katayto dana rakoh no kasolivan nio as katayto rakoh no addaw nio niamen kano kanakenakem nio so kadwan amna ichahoho ko pa an maypaypangay pa o kayan no kasoyosoyotan nio do komwan do katoroh as kano kapanidong sira so kakakteh a mian do pangaylanganan. <sup>8</sup>Amna ara koavaynio a iyokoyokod asna no kekey ko a mapanakem nia dinio o katayto da aro no kakakteh ta a masoyosoyot no akmaya sia a parinyen a sira so maparin nio a pachalitan

a nia pa so kavoyan sia o kasomnivot nio a rakoh so addaw. <sup>9</sup>Ta mapanmo nio o makakniknin aya a grasia no Apo taya a si Jesu Cristo a iya so taydira so atavo a kaynakman am naytawo a oyod a makasiasi tapian yaten a somnivot a makasiasi am mayvadiw ta a maynakem do nakaiya no nayvadiw a makasiasi.

<sup>10</sup>Dawa do komapet do akmaya sia am tayto ko vatahen o kanawri no mayanong o kapatongtong nio sia o niplano niori kaminsawan do kaari nio makapanmo so kainio no napasitnan so akmaya sia, <sup>11</sup>tapian mavoya o kasivot nio a makey a mapatohod sia o tori niori niplano a kapanidong, <sup>12</sup>as an somnivot do aktokto nio o katoroh nio am ipakamia no Dios o maparin nio a ichaytoroh, ta panapanayahen nava a itoroh nio o abo dinio. <sup>13</sup>Amna ichakey koava o kainio no karahmetan as kabo no itoroh no kadwan, <sup>14</sup>asna do kainio no yanan na sichangoriaw am mayanong o kasidong nio sira so tayto aya mangaylangan tapian an mawara o kainio no mian so pangaylanganan so sidong am makarawat kamo so sidong a nia so mapia a kaparin no kapaysidosidong nio. <sup>15</sup>Akma ya so nakatolas do Chirin no Dios a komapet dira do taga-Israel kaychowa,

“No nakakpeh so aro am naysobra ava as no nakapapere am naykolang ava.”

#### No nakatovoy da Titus do Corinto

<sup>16</sup>Mamahemahes ako do Dios do katayto ni Titus a makakma diaken so kanakem kano kaktokto ninio, <sup>17</sup>ta voyvoh ava o nakatovoy namen sia dinio o inangangay na asna makayamot do kasivot na mahoho a makavoya dinio. <sup>18</sup>Tayto pa o machivan sia a kakteh ta a iya so mapia so kasincharan sia do mapia a kapayserbi na do komwan do Evangelio do atavo a timtimban, <sup>19</sup>as iya pa o napidi no timtimban a rarayay namen do trabaho aya no kaparapit so sidong a nia so tayto rakoh a pamahmahsan do Dios no atavo as kano kavoyan pa sia o kasivot namen a mahoho a manidong. <sup>20</sup>Do akmaya sia trabaho am tayto kami a oyod a makapatak tapian abo parahtan da diamen do katayto na rakoh no kantidad no pamondanan namen aya, <sup>21</sup>takwan nawri fermi namen a chitahen o kalinis no atavo a parinyen namen do salapan no Dios as kan do kavoyan sia no tawotawo.

<sup>22</sup>Tayto pa o asa ka kakteh a machirayay dira do dadwa aya a iya so chinaproyban namen a mapangto as mapawyoyod do atavo a parinyen na as tayto pa nayparakoh so soyot a mayserbi a makayamot do karakoh no saray na ninio. <sup>23</sup>No mavavata ko di Titus am rarayay ko ya a pachirawatan no Dios dinio as sira o rarayay naya a kakakteh ta am mayserbi sa ya as natovoy sa no timtimban a sira so tayto a pamatoan si Cristo do mapia a dadakay da. <sup>24</sup>Dawa ipavoya nio dira o rakoh a addaw nio tapian mapanmo da anti no kakakteh saya a mintovoy sira o kaoyod no atavo saya a vinata namen a komapet dinio.

**No anongen no Cristiano do kakakteh na a maykaylangan**

**9** <sup>1</sup>Do komwan do katoroh aya so sidong dira do kakakteh am taywara pava kaylangan sigoro o kapaytolas ko a mapanakem nia dinio, <sup>2</sup>ta mapanmo ko o kasivog nio a mahoho a manidong a nia so nidaay ko dira do mian aw do Macedonia. Vinata ko o nakapakayapo nio pa kaminsawan a nakaprepara a nia so narakoh a mapasolsol sira a makakma dinio a mian do provinsia no Acaya,<sup>e</sup> <sup>3</sup>as tayto ko sa tovoyen o kakakteh ta saya tapian makaprepara kamo a akma so tayto ko na nanakem do kadwan a kasivog nio a mahanda a tomoroh, <sup>4</sup>ta maraway sigoro an mangay ako dawri kanira no iMacedonia saya as kasnek nio do kadi nio pa mahandan a akma so tori kori pinasigorado dira, <sup>5</sup>as dawa naktokto ko o kapayanong no kapanma ko sira so kakakteh saya a omprepara so ipanidong nio a nia so somnivog a ichasoyot nio a itoroh tapian di kamo anti akmay chinaobligadoan a tomoroh.

<sup>6</sup>Kawayakan nioava ta no mayhahaw so nimoha am mayhahaw o yanien na as no naaro so nimoha am omonot a aro o yanien na. <sup>7</sup>Dawa mayanong o kapaychapped no tomoroh a nawri so itoroh o pinasivog na do aktokto na a di chinaposposan, ta ichaddaw no Dios o masoyosoyot a tomoroh, <sup>8</sup>as no Dios am kabendisionan na yaten so manghavas pa kano pangaylanganan ta tapian maparin ta pa a makapanidong so kadwan. <sup>9</sup>Niaya pa o nakatolas a Chirin no Dios do komapet aya dia, “No madadam aya am masidosidongen as no kapichapian naya am kawayakan ava anti.”

<sup>10</sup>As no Dios aya a tomoroh no mohahen no maytaketakey as kano kanen ta atavo am iya pa o tomoroh nia atavo o kaylangan nio tapian mian pa o maypangay a itoroh nio do kadwan. <sup>11</sup>As no Dios am bendisionan naynio do atavo tapian mian o kasoyosoyotan nio a tomoroh a nia so maytadorong a ichaaro no mamahemahes dia dira do tayto namen aya parapitan so sidong nioaya, <sup>12</sup>ta no akmaya sia a pariparinyen am nawri ava o atbayen na o pangaylanganan da no kakakteh ta saya asna pakayapoan pa ya no oyod a mapia a kapamahemahes da do Dios. <sup>13</sup>Rakoh anti o kapamahemahes kano kasoyot da no makarawat aya so sidong amna voyvoh ava anti o marawat daya o ichasoyot da, ta no rakoh da anti a pamahmahsan do Dios am no kayan no kavoyan sia o katayto nio na somnivog a omonot do kakeyan ninio no Mangahwad taya, <sup>14</sup>a nia so tayto ipaypasdep no kanakem da dinio kano kapachahoahok da ninio do akmaya sia oyod a rakoh a kapichapian a pinawnotan dinio no Dios. <sup>15</sup>Dawa pamahmahsan ta o Dios a iya so tomnoroh diaten so regalo a abo so kapachikomparan.

<sup>e</sup> 9:2 Anmana: Greece.

No nakaexplika nia ni Pablo o ministerio na

**10** <sup>1</sup>Tayto koynio a pachisiasian a mapangay sia do aktokto nio o matanoy kano mapia a kaparin ni Cristo amna mian sa o makavata sia o kanawri no kaoyod ko a mangdet an marayi ako dinio as katahaw ko do salapan nio. <sup>2</sup>Amna tayto ko akdawen dinio o kadi nio mamarinyan so ichapospos diaken a makarahrahmet so vahevahey dinio a kanatonan da no tayto aya maparahet so kasincharan diamen a pachirawatan no Dios do kavata da so kaakma namen so kaaroan no tawo. <sup>3</sup>Oyod o katod namen a akman so kaparin no tawo do tana aya pero ara namen ava salangaten o kalaban namen sa do tanyan namen a ayet, <sup>4</sup>ta yapo ava do ayet kano kasolivan no tawo do mondo aya o yanan no saray namen an dia voken a no makakniknin aya a ipakapamarin no Dios a nia so omrarayaw so atavo a machisobna do kakawyoran aya. <sup>5</sup>No tayto namen saya kalaban am no mangotap saya nanawo kano rason as kano kasolivan no tawo a machisobna kano omsaloval so mahosto a kasinchad so Dios. Chitahen namen o kapamahbo no aktokto no tawo tapian sincharan da o mato aya a anohed ni Cristo. <sup>6</sup>As dawa sira o mavidin anti a machisobna do kawara namen dinio am torohan namen sa anti so disiplina.

<sup>7</sup>Kapiahen nio pa kono a iktokto o tayto a mismo a kaparin no tawo. No mapamarahet saya diamen am idaay da o kavoyvoh da a sira no tayto a omonot di Cristo amna mayanong paroava an ara sa sivog a omonot di Cristo o kapanmo da pa sia o kapaytawo pa diamen ni Cristo? <sup>8</sup>Maparin nio sigoro a vatahen o kagsal namen no anongen namen aya amna vatahen namen pa ta no trabaho namen aya dinio a yapo do Apo taya am arava o karahtan nio nia ta ichapia nio ya as masigoro ko o kabo no di ko makanitan do akmaya sia. <sup>9</sup>Amna pangayen nioava do aktokto nio o kekey ko a omamomo ninio no tolas koaya, <sup>10</sup>ta mian sa o makavata sia o, “Mangdet kano marahmet o kaparin no tolas na pero matahaw an machisalap do tawo.” <sup>11</sup>Kapanmohen no makavata so akmaya sia ta an ango chinangdet namen a vatahen do tolas namen am maparin namen a ipachisalap a vatahen.

<sup>12</sup>Itoneng namen o kayan no katahawan namen a akma so kadi namen a makanitan a omparin so parinyen da no nangay saya dinio do kaniyanit da dia vatahen o kaoyod da mapia as kayosad da mapaykomkompara so karakohan da do tanyan da kekeyan nia. Niaya paroava o sivog a makasnek a parinyen no makavata so kasolib na? <sup>13</sup>Amna an mian o kagsal no kapayliliak namen am tiban namen o kadi namen a manghawasan do pamandan no tinoroh no Dios a anongen namen do kapayserbi namen dinio. <sup>14</sup>As an mian sigoro o kaserbi namen so anongen namen aya do kayan no yokoyokoran namen ninio am

arava sigoro ya manapas do kaari nio makapanmo sia o kayamen no nanoma a maparapit sia dinio o Evangelhio aya ni Cristo. <sup>15</sup>An mian o kapamoto namen so anongen namen aya am nawri o manakem namen o natrabaho namen asna maparapas kamiava so natrabaho no kadwan. As no mavidin a dasal namen am no kapaypaypahni no saray nio as kaparin na pa maypangay pa no kaparinyan namen a machipayserbi dinio, <sup>16</sup>tapián maparin pa sa marapit no Evangelhio o mararayi sawri dinio a kavahayan a abo pa so nakarapit dira, takwan nawri ava o ichahoho namen o kapawnot namen do tori dana sa narapit no kadwan a mananawo. <sup>17</sup>Amna an mian o makey a mapamoto am no Dios o logar na pamatohen asna no karakohan nava a nia so nakatolas do Chirin no Dios. <sup>18</sup>Ta arava o sinmo no kapangononong do tanyan a kapichapian asna nawri o rakoh so sinmo o kapakamia niaten no Apo taya.

### No tinbay ni Pablo do di sawri oyod a apostoles

**11** <sup>1</sup>Ichahoho ko an di kamo machitnga do aro aya vahevahey ko, <sup>2</sup>takwan oyod a rakoh diaken o kapaylalakam ko dinio a padichanen do aran ango a ichabdibdis no aktokto nio do kawnot kano kaddaw ta no Apo taya, ta no kaparin koaya am akmay asa ka ama a tayto dana nachitrato no anak na kankan a mavakes do asa ka mahakay a kakovoten na, as no tayto koaya parawatan dinio am si Cristo. <sup>3</sup>Fermi koynio a ichalijat ta haman ko an kawtapan kamo a nia so omdibdis so mapia a kawnot nio di Cristo a akma so nakawtap di Eva no masolib ori a boday. <sup>4</sup>Ta do kayan daya no mangay a mananawo dinio so matarek do ninanawan namen dinio am oyod nio sa ichakey a adngeyen. Mapawnonong sa so matarek a komapet di Jesus. Vatahen da o kayan no espirito a makasidong dinio a katadkan pa no narisibi nio naya a Masanto a Espirito as kavata da pa so kayan no asa pa ka evangelhio am no kapachioon nio dira. <sup>5</sup>Amna an maparin nio sa anohdan o makavata aya so kaoyod da mapipia as tayto a mapaychawaw dinio am logar nio yaken a adngeyen, ta do hahawen ko am arava sigoro o paypapián da niaya kaniaken. <sup>6</sup>Mapia akoava maydiskorso pero mapanmo ko so hosto o pawnonongen koaya kakawyoran as no sivog ko a kaparin am matayo ava dinio.

<sup>7</sup>Sigoro nawri o pakayapoan no ichavata nio so kahbo no anongen ko o kabo ori no aran dekey a paga a inahes ko dinio do nakangay ko a mapawnonong so Evangelhio no Dios dinio amna kapanmohen nio ta pinamahbo ko o karakohan ko tapián maparin kamo a maypato do kapayvadiw nio a kamanganakan no Dios. Ara paro do hahawen nio o rakoh a sinadan ko do akma sia? <sup>8</sup>Akma ko paro savay pinanakawan o kadwan a timban do kasira no chinarahmetan do logar a gasto ko? <sup>9</sup>Ta do nakangay kori dinio as kayan no kaylangan ko am arava o



pinangahsan ko dinio asna sira o kakakteh tawri a yapo do Macedonia o tomnoroh no kaylangan kori. Pinavawa ko o kapangdaw ko dinio so sidong as mavidin ko anti a pavawahen o karahmet dinio a somidong diaken. <sup>10</sup>As do ngaran ni Cristo am vatahen ko ta arava sigoro o maparin ko a paswaden do kaparin ko a magsal nia o kaparin ko a di machidepende dinio a taga-Acaya.<sup>f</sup> <sup>11</sup>Mayinmonmoan paro ya so kadi ko addawan ninio? Omba, ta mapanmo no Dios o kasivog ko a maddaw ninio.

<sup>12</sup>Amna no ichavidin ko a di mangahes so sidong dinio am tapian mabo o aro aya vahevahey da no kadwan saya a mananawo do kavata daya sia o kalit no kaparin namen a makarawat so sidong nio, <sup>13</sup>ta sira o akmaya sia am oyod sava ya apostoles, ta mangotap sa ya as toman sa ya a apostoles ni Cristo. <sup>14</sup>Amna ipaychaknin ava ya ta aran si Satanas am maparin a mayvadiw a akmay asa ka mapia anghel, <sup>15</sup>dawa ichaknin tava o kakma da si Satanas no pachirawatan saya a toman omonot do kapichapian amna no pamandan da nia am no kakastigo dira.

### No pinandidiwan ni Pablo a asa ka apostol

<sup>16</sup>Papirwahan ko pa iyahes o kapaypasinsia nio diaken ta aran vatahen nio o kataywara ko na am adngeyen nio pa o aro aya a vatahatahen ko, ta pamatohen ko pa o karakohan ko. <sup>17</sup>No vatahen koaya do kapamato koaya am yapo ava do Apo taya, ta chirin ya no sivog a mangononong a mapamato so karakohan na. <sup>18</sup>As do kaaro daya no mapamato so karakohan da amna machangay ako pa a mapamato so karakohan ko. <sup>19</sup>Tayto dana rakoh o kasolivan nio pero maychaknin ako do kadngey nio pa sira so abo saya so mapia a kasolivan. <sup>20</sup>Oyod daynio sonongen a iyokoyokod as kahap da pa so kartos nio. Machinolay kamo a paysarasarayan da as kadaay da nia o katayto da makaparin so akma saya sia dinio. <sup>21</sup>Nawri sigoro o vata da a kaparin no somnivog a apostol amna maparin koava o akma saya sia a parinyen da dinio. Tayto sa mahengdet a mapamato so karakohan da a nia so mapasolsol diaken a machitaha dira a mapamato so karakohan a aran mapanmo ko o kadi na niayan no parinyen no mapipia so aktokto a tawo. <sup>22</sup>An vatahen da o kaHebreo da am Hebreo ako pa. An taga-Israel sa am Israel ako pa. Tayatayabo sa ni Abraham? Aran yaken am tayabo ako pa ni Abraham. <sup>23</sup>Vatahen da o kapayserbi da di Cristo amna rakorakoh paroava o natrabaho ko? Mayanong ava ya sigoro a vatahen no asa ka pachirawatan ni Cristo amna aroaro paroava o pinayparahanan ko a kasaditan no trabaho do Apo taya? Nasanib ako na mapriso as kano makarawat so taho as kasanib ko na manngannga a toneng a madiman. <sup>24</sup>Naypididima

<sup>f</sup> 11:10 Anmana: Greece.

darana yaken a kastigoan no Judeo sa so tatdo ori poho kano sasiam a ka iplot no latigo. <sup>25</sup>Naypitdo dana o nakapahpah da diaken. Nibatoan darana yaken. Naypitdo ako na mararayaw so sakayan a bapor as kapayawawat namen so asa kahep kano asa karaw. <sup>26</sup>Do masanib aya a kapaybibiahe ko am matatarek a pangananawan no viay o nawara diaken. Mian o pannganngan ko do kapayatovang ko do rakoh a moyog a danom. Mian sa o navayat ko a bandido kanira no Judeo kano Hentil a makey a omdiman diaken. Mian pa o kadelikadoan no viay ko do rarakoh saya kavahayan, do desierto a kaboan da no tawotawo, do taaw as kan do kalaban sa a toman kakakteh ta sa. <sup>27</sup>Nadidiw ko na o kaoyod ko a mavanah makayamot do oyod a rakoh a trabaho ko, kasanib ko mapohaw as kano oyod a maymetmet a kapteng kano kawaw ko. Mian dana o nakahen ko a kolang so payoayoben kano pachisironan, <sup>28</sup>as katadkan da pa nia am machirapa pa o kadi ko abhesan a malijat no atavo saya timtimban. <sup>29</sup>An mian sa o makaha pa so saray am tagrarahen ko o kaparin daya as an mian sa o pinawnot da a makagatos am marahmet diaken do kekeke ko a machidiman nira.

<sup>30</sup>Do kapospos aya diaken a mangononong so ipamato ko so karakohan ko am nawri sa logar ko a pangononongan o pinanahanan ko saya kasaditan as pannganngan no viay ko a nia so mapavoya nia o kadekey no mapaparin ko do tanitanyan ko. <sup>31</sup>As no atavo saya vinata ko am katestigoan saya oyod no Dios a Ama no Apo taya si Jesus a iya so dadayen a abo so pandan. <sup>32</sup>Manakem ko pa sawen a parapahen do pinayparahanan ko saya am no nakapagwardia nia no gobernador no patol a si Aretas o kavahayan no Damasco tapian masigorado da yaken a maholi. <sup>33</sup>Amna nakapangotap ako do akma saya sia tawo do nakawlot da diaken no rarayay ko a masahod do alat do makarang awri a gadagada.

### Si Cristo o yanan no atavo ayet ni Pablo

**12** <sup>1</sup>Arava oyod a kapiyan no kapangononong aya so ipamato so karakohan amna do kapospos aya diaken am pavatahen ko pa sa o pinavoya as pinapanmo diaken no Apo taya. <sup>2</sup>Mian o mapanmo ko a asa ka tawo a manganohed di Cristo a inahap a iyangay do hanyit amna mapanmo koava ta no Dios o makapanmo sia so hosto an no mismo na karakohan o nangay aya do hanyit anmana no pahad na. Katorse dana a ka kawan o nakarahan a nakayapo do nakaparin na nia. <sup>3</sup>Maparin a voyvoh o pahad na anmana mian o karakohan na no nangay aya do paraiso no Dios. <sup>4</sup>As no tawo aya am mian o nadngey na a nia so dia parin a patoyohen as kano di sa parin a pavatahen no chirin no tawo. <sup>5</sup>No akmaya sia tawo am maparin a mian o rason na a mangononong so komapet do karakohan na asna do tanyan ko na am nawri sa o

mayanong a pangononongan ko o mapavoya no kabo no mapaparin ko do tanitanyan ko. <sup>6</sup>An sivog a nawri o chitahen ko o kapamato ko so karakohan ko am mapanmo ko o logar ko a pavatahen a ipamato diaken no tawo a nia so somnivog a mapanmo da a oyod amna paydidichanan ko o akmaya sia takwan ichakey koava o kapamato diaken no tawo a manghavas pa kano kasincharan da diaken do kapananawo ko.

<sup>7</sup>Do kaoyod na aro no maparin ko a ipamato so karakohan ko a akma so pinapanmo saya diaken no Apo taya am tayto na pinaynolay no Dios si Satanas a tomoroh diaken so rakoh a didiwen no karakohan ko a nia so ichadpet ko kano mapakaro so kekey ko a mapamato so karakohan ko. <sup>8</sup>As naypitdo am nikdaw ko do Apo taya o kapakaro na so akmaya sia a didiwen ko, <sup>9</sup>pero niaya o tinbay na diaken, “Torohan koymo so grasia a ichapayagwanta mo, ta do kaboan no mapaparin mo am nia o mismo a mapaypangay sia o kapanmoan mo so ipakapamarin ko.” Dawa pipiahen ko a manakem o kabo no mapaparin ko tapian maypatalamad o ipakapamarin aya ni Cristo do viay ko. <sup>10</sup>As makayamot di Cristo am ichaydamnay ko o kakahan ko, kainsolto diaken kano atavo a kasaditan kano pakasisian diaken takwan no mismo saya a kakahan ko o mapayvadiw diaken a mayet as mahni so kasaray no Dios.

#### No rakoh a addaw ni Pablo nira no iCorinto

<sup>11</sup>Tayto ako a nakachirichirin so mapanmo ko a di ko logar a pangononongan amna pinasolsol nio yaken do nakadi nio nachidimanan niaken dira do nangay saya dinio a makavata so kaapostoles da amna no sigoro ko am arava o kapijian da niaya kaniaken. <sup>12</sup>Natalamad dinio o somnivog a kaparin no asa ka apostol do nakarakoh no kapayagwanta ko as kayan da no makakniknin a napaparin ko a yapo do Dios. <sup>13</sup>Ara koavaynio a pinatarek dira do kadwan a timban, ta an ango mapia a pinavoya ko dira am pinarin ko pa dinio. Voyvoh a pinachiterek nio am no nakadi ko a nangahsan dinio so sidong. Pakaboan nio yaken an ara niaya o yanan no inyenen nio diaken.

<sup>14</sup>Paypitdo ko na anti ya a mangay dinio am tayto pa abo o nakapangahes ko dinio so aran ango a sidong. Inio o kaylangan ko as no kartos nioava. Asa pa daw am no inyapoan o mayanong a omdam so kamanganakan na as no kamanganakan ava o omdam so inyapoan da.<sup>§</sup> <sup>15</sup>Arava sigoro o mian diaken a di ko a soyotan a itoroh dinio a aran no mismo ko a viay do komwan do ichapia nio, amna nia paro o ipaypahanebneb no addaw nio niaken o kaoyod na rakoh no addaw ko ninio?

---

§ 12:14 Ividang sa ni San Pablo o manganohed sa di Jesus do Corinto a akma nay romanes a kamanganakan.

<sup>16</sup>Tarek a ara pa sa dinio o makavata sia, “Oyod o kabo no nahap na diaten a kartos amna mabo ava o chinahapan na diaten do matarek.”  
<sup>17</sup>Kapiahen nio pa kono a naknakmen an dino yanan no nibentahan ko dinio, ta aran do nakapaytovoy kori so mangay dinio, <sup>18</sup>am pinayvanan ko pa di Titus so asa pa ka kakteh as masigoro ko o kadi nio makaproyban dia o nakawtap dinio ni Titus, takwan mapanmo ko o kaparin na nia tawo as kapanmo ko so kapayalit no chintokto namen.  
<sup>19</sup>Maparin nio sigoro a vatahen o katayto namen a omdefende so karakohan namen amna no kakawyoran na a nia so katestigoan no Dios am tayto namen sa ya a pavatahen do ngaran ni Cristo do kakey namen nia maypahni o saray nio a ichaddaw a kakakteh. <sup>20</sup>As no kakawyoran na am ichamo ko an adasan ko anti nio a abo do kakeyan ko ninio as kawara ko anti dinio a maparawat dinio so disiplina do kayan da dinio no maysosobna, maynanahet as maychokontra, mayagom, maydaydaday as maparahet so kadwan, mapamato so karakohan kano kadwan pa sa di mayanong a paparinyen. <sup>21</sup>Tayto ko haman an makarawat ako so pakasnekan do Dios as kangay ko pa anti a mapanalasal so hoo ko do kayan da pa anti dinio no di pa nanehnehseh no gatos da as katori da pa mamarin so malalapos a pariparinyen kano kapangadwan.

#### No manawdi a yokoyokoran nira ni Pablo

**13** <sup>1</sup>Pamitdo ko anti ya a mangay dinio as do kayan anti no paysekasekaran a parinyen ta am kaylangan o kayan dadwa anmana tatdo a makatestigo do tayto nio saya ireklamo tapian maparin a kapanganohdan o reklamo nio saya. <sup>2</sup>Dawa tayto koynio patanggalen a akma so nakapatanggal ko dinio do nanma ori a kangay ko dinio, ta do kangay koaya anti dinio am pahamohen ko sava parawatan so disiplina o tayto pa dia tomnadichokod do tori kori pinatanggalan sira a pakagatosan da. <sup>3</sup>As do kapangahes nio so proyba do kasivog ko a apostol ni Cristo am niaya anti o atbay na, ta mavoya nio anti o ipakapamarin ni Cristo do makarawat saya so disiplina. <sup>4</sup>Oyod o nakaakma nay makaha do nakapachinolay na papasken do kros pero tayto sia maviay a oyod a rakoh so ipakapamarin a yapo do Dios. As maparin a vatahen o kakaha namen pero tayto o ipakapamarin kano othoridad namen a yapo do Dios do akma sia trabaho do kayan namen di Cristo.

<sup>5</sup>As no mayanong nio a askaskaren am no mismo nio a karakohan an ara kamo somnivog a mavidin a masaray ni Jesu Cristo as kalogar nio a fermi a makanakem so kayan na dinio a katadkan na an ara pa dia somnivog o nakarisibi nio sia. <sup>6</sup>As do hahawen ko am an parinyen nio ya am makonvinyo kamo pa do kasivog namen a tawo no Dios as apostoles ni Cristo. <sup>7</sup>Tayto namen a akdawen do Dios o kabo no parinyen nio a logar nio a pakarawatan so disiplina amna no kakey namen ava makahap

so onor a mapipia a mapawnot so tawo a maypapia asna ichakey namen o kainio no mavahey a mapipia a aran akmay mapavoya ya so kadi namen a makaserbian so othoridad namen. <sup>8</sup>Ta no anongen kano chitahen namen am no kapasolsol namen so kawnot do mapia, as dawa an abo o yokoyokoran namen ninio am akmay abo o othoridad namen dinio. <sup>9</sup>Masoyot kami an yamen o vatan so makaha as abo so othoridad do kabo no yokoyokoran namen ninio do kahni dana no saray nio, ta nia o sivog namen a ichahoho a kaparin nio. <sup>10</sup>Tayto koynio a paytolasan tapian an mawara ako anti dinio am kaylangan pava o kayan no disiplinahen ko, ta no othoridad aya a tinoroh diaken no Apo taya am no kaparin ko so atavo a ipaypahni no saray nio asna no kapangastigo koava nia.

<sup>11</sup>Pakavosen ko na o tolas koaya a mamidimidin dinio so Dios. Chitachitahen nio o kapia no dadakay nio as kano kawnot nio do yokoyokoran ko saya ninio. Makapia kamo so anod as kapakaradinep nio so viay a nia so kavoyan so kapachipanghovok dinio no Dios a pakayapoan no addaw kano karadinepan.

<sup>12</sup>Mapakapia kamo so Dios do kadwan dinio a makakakteh. <sup>13</sup>Tayto pa sira mapakapia so Dios dinio o kakakteh ta saya dia.

<sup>14</sup>Itoroh pa dinio o grasia no Apo ta a si Jesu Cristo as kano addaw no Dios Ama as kapachasa na dinio no Masanto aya Espirito.

# Tolas ni San Pablo Dira doTaga-Galacia

## Introduction

Do kapaypaaro no manganohed do Evangelio aya ni Jesus as karapit na sira so dia Judeo am nawara o kwestion aya a komapet do pidipidit an logar pa saya onotan tapian abnekan so somnivog a Cristiano. Pinananawo ni San Pablo o kadi narana no pidipiditan a chitahen a patongtongen takwan no saray ni Jesu Cristo o soyid no viay no asa ka Cristiano. Amna nabo sava o minsobna sia ya ta nawri o pinawnonong da o kawnot do pidipidit tapian mahosto ta do salapan no Dios.

No Galacia aya am asa ka kavahayan do provinsia do Asia Minor a sakop no Roma. No tolas aya o minpawnot sira so aro sa a nabdis so panganohdan a mayvidi do nanawo kano onotan no Cristianismo. Malir pa dia o proyba sa do kaasa na ka apostol ni San Pablo a asa ka pinidi no Dios a maparapit so Evangelio do atavo a kanatonan da no dia Judeo. Malir pa dia o mapia a explanasion an maypango o kapayvadiw na mahosto no asa ka tawo do salapan no Dios. No kavosan no tolas aya am komapet do dadakay no asa ka Cristiano a nia so resolta no addaw kano saray na a mian di Cristo.

## Outline

Introduction *1:1-10*

No othoridad ni San Pablo a asa ka apostol *1:11-2:21*

No Evangelio aya no grasia no Dios *3:1-4:31*

No anohed kano anongen no Cristiano *5:1-6:10*

Conclusion *6:11-18*

---

**1** <sup>1</sup>Si Pablo ako a asa ka apostol a pinidi no Dios. No tawo ava o tomnovoy diaken an dia voken a si Jesu Cristo kano Dios Ama a iya pa so minirwa a omviay si Jesus. <sup>2</sup>Yapo pa ya dira do atavo a kakakteh dia a rarayay ko. Tolas namen ya dinio atavo a tayto a makpekpeh do maychapped a timban do provinsia aya no Galacia. <sup>3</sup>Tayto namen a akdawen o kabendision dinio kano kapakarawat nio so grasia kano kaydamnayan no aktokto a yapo do Dios Ama kano Apo taya a si Jesu

Cristo <sup>4</sup>a iya so tomnoroh no mismo a karakohan na a omadidi diaten kano mapanghomis diaten do pakagatogatosan do mondo aya a nia so somnivot a mian do plano no Dios kano Ama taya <sup>5</sup>a iya so mayanong ta a pamatohen kano dadayen a abo dana so pamandan. Amen.

### No mavoyvoh a kakawyoran a nanawo

<sup>6</sup>Tayto ako a maychaknin do kaoyod nioaya makalo a omonot do matarek a nanawo a komwan do kalibrian as katadichokod nio do tomnawatawag aya dinio a makayamot do rakoh a grasia ni Cristo. <sup>7</sup>No matarek aya ipananawo da am kakawyoran ava as no kakey da a mapaychawaw dinio do katadi da do sivog aya a Evanghelio a komapet di Cristo. <sup>8</sup>Amna an mian o mapawnonong so machikontra do pinawnonong namen awri dinio, aran yapo do gropo namen anmana aran asa ka anghel a yapo do hanyit am kapanmohen nio ta mian sia o avay no Dios. <sup>9</sup>Mirwa ko pa ipanakem dinio o vinata ko naya dinio. An mian o aran sino a mananawo so machikontra do tayto nio na panganohdan am kapanmohen nio ta mian sia o avay no Dios. <sup>10</sup>Vatahen ko paro ya do kakey ko a ipakamia no tawo? Omba! Ta an no tawo o makamia niaken as dia no Dios am mayanong akoava a pachirawatan ni Cristo.

### No anohed ni Pablo a asa ka apostol

<sup>11</sup>Kapanmohen nio a kakakteh, ta no Evanghelio aya a tayto ko pawnonongen dinio am pinayapo ava no tawo. <sup>12</sup>Narawat koava ya do tawo as ninanawo ava ya diaken no aran sino, ta si Jesu Cristo o mismo a napapanmo niaya diaken. <sup>13</sup>Ari nio mapanmo o nakarahan a viay ko do kawnot ko pa do anohdan namen a Judeo am oyod a nahara o kapakiasia ko sira so tawotawo sa no Dios do kakey ko a omrarayaw so akmaya sia a panganohdan. <sup>14</sup>As arava sigoro dira do katovoan ko o naypaistrikto kaniaken do kawnot dia o relihion namen aya a Judeo. Chinita ko do pandan no maparin ko o kapatongtong ko so anohdan da no apoapo namen sa. <sup>15</sup>Pero no Dios a iya so tomnongdo diaken a manam pa so nakawara ko as kano tomnawag aya diaken do rakoh a grasia na niaken, <sup>16</sup>am pinasinchad na diaken o Manganak naya tapian ipananawo ko sia dira do Hentil. Dawa no tawo ava o pinachipanmoan ko, <sup>17</sup>anmana nangay akoava dira do mian ori do Jerusalem a apostoles, pero nangwan ako do Arabia as do kwanasaw am nayvidi ako do Damasco. <sup>18</sup>Nakarahan o tatdo a ka kawan am nawri dana o nakangay ko do Jerusalem a ombisita si Pedro as kapachasa ko sia so kinse dias. <sup>19</sup>Ara pava o kadwan a navoya ko a apostol an dia si Santiago a kakteh no Apo taya a si Jesus. <sup>20</sup>No tayto koaya a tolas dinio am nia sa o mismo a napanin. Katestigoan no Dios o kaniaya no kakawyoran.

<sup>21</sup>Kwanasaw am nangay ako do kavahayan sa do provinsia no Syria kano Cilicia. <sup>22</sup>Di da pa yaken a masinchad no nanganohed dana saya

di Cristo do matatarek a kakpekpehan do provinsia no Judea. <sup>23</sup>As no moyvoh da mapanmo am no katayto ko na mananawo nia o mismo aya panganohdan a chinakey ko a pabohen as kano nia so pakayapoan no kapangatetek ko so omonot dia. <sup>24</sup>Dawa oyod a rakoh o kadaday da so Dios do akmaya sia a pinarin na do viay ko.

### No nakapaypapanmo da Pablo kanirano kadwan pa sa apostoles

**2** <sup>1</sup>Nakarahan o katorse a ka kawan am nayvidi ako do Jerusalem. Nachivan sa diaken sa Bernabe kani Titus. <sup>2</sup>Nangay ako daw do nakayokoyokod na niaken no Dios a mapapanmo nia dira o pinananawo kori dira do Hentil saya. Pinanma ko pa ya a ipanakem dira do sincharan da sa a adngedngeyen do kakpekpehan daw tapian abo o mapakamarahet so ipananawo ko a nia so maparin a omrarayaw sia o nakarahan kano manam pa a kapananawo ko. <sup>3</sup>Do nakadngey da so ipananawo koaya am chinakey da dawa si Titus a asa ka Griego am niyokoyokod da pava a omonot do panyokoyokoran aya no kapatoli. <sup>4</sup>Amna mian sa o nachisagel a toman kakteh a nawri so chitahen o kapamarahet da sia o kalibrian taya a mian di Jesu Cristo as kakey da pa mapaychawaw so kadwan a mayvidi do adan aya kavahoran kano onotan. <sup>5</sup>Amna arava o nakabdibdis namen do kakawyoran aya no Evangelio a tayto ta paytetnekan tapian mavidin a maytetnek o kakawyoran aya.

<sup>6</sup>Sira o mismo awri a adngedngeyen da no nanganohed sa di Jesus am arava o aran dekey a nirapan da do nanawo ko amna ichabdibdis ava no anohdan ko o anongen da, ta mapanmo ta o kadi na mangatatadkan no Dios so tawo. <sup>7</sup>As no kakawyoran na pa am sinincharan da o nakatoroh na nia diaken no Dios a trabaho ko o kapawnonong ko sia o Evangelio aya dira do Hentil a akma so nakaparawat sia no Dios di Pedro o kapawnonong na sia ya dira do Judeo. <sup>8</sup>Ta no Dios aya a minparin diaken a apostol dira do Hentil am iya pa o minparin si Pedro a apostol dira do Judeo. <sup>9</sup>Dawa sa apostol Santiago, Pedro kani Juan a sira so adngedngeyen da, do nakasinchad da dia o kayamen no tinongdo no Dios a mananawo dira do Hentil a akma so nakatongdo sira a mananawo dira do Judeo am nialamano da yamen a pavoyan da nia o kalit namen a pachirawatan no Dios. <sup>10</sup>No moyvoh a vinata da diamen am no kadi namen a makawayakan dira do mian so kaylangan amna niaya o somnivog a ichasoyot ko a parinyen.

### Sa Pablo kani Pedro do Antioch

<sup>11</sup>Do kwanasaw do nakangay ni Pedro do Antioch am nisobna ko sia do kaoyod na matalamad no kadi na mayanongan no pinarin naya. <sup>12</sup>Ta do kadi da pa nawaran no tinovoy sawri ni Santiago a Judeo<sup>a</sup> am nakey

<sup>a</sup> 2:12 Sira o tinovoy aya ni Santiago a Judeo am manganohed dana sa di Jesus.



pa a machihanghang si Pedro dira do kakakteh ta saw a Hentil. Asna mawara sa o tinovoy ori ni Santiago am nakey pava machihanghang dira, ta ihawa na an mian o mavavata da sia no Judeo sawri.<sup>b</sup> <sup>13</sup>As do nakavoya da so nakapachivawa ni Pedro am nyeng sa o Judeo sawri a machitaha aran mapanmo da o kabo no rahet na, as aran si Bernabe am chinaposposan a machitaha a makayamot do namarin aya. <sup>14</sup>Do nakavoya ko so kadi na mayanongan as kapachitarek na nia do kakawyoran aya a Evanghelio am vinata ko di Pedro do kadngeyan da sia atavo, “An imo asa ka Judeo as di mo kawnotan o panyokoyokoran nio a Judeo am paposposen mo paro sa o Hentil sawri a nawri so onotan?”

**No saray o ichalibri no aran sino a tawo**

*(Roma 6:5-6)*

<sup>15</sup>“Yaten a Judeo am akma tava so kaparin da no Hentil a di omonot do pidipidit sa, <sup>16</sup>amna mapanmo ta o kabo no mayvadiw a mahosto do salapan no Dios do kawnot do pidipidit sa, dawa chinasaray ta si Jesu Cristo a iya so machimavoyvoh a omparin diaten a manamonamo do salapan na, takwan marawat tava ya do mapia a pariparinyen ta. <sup>17</sup>Pero an pasadahen o pidipidit no Dios no asa ka tawo a sincharan narana a manamonamo a makayamot do nakasaray na ni Cristo am maparin paro a vatahen o ka si Cristo no pakayapoan no kapakagatos? Omba! Ta si Jesus am sobnahen na o atavo a gatos. <sup>18</sup>No tawo a mayvidi do tinadichokoran na kavahoran am nawri o makagatos. <sup>19</sup>Dawa nawri pava o chitahen ko o kapatongtong ko sira so matatarek a paparinyen no asa ka Judeo as no tayto ko na a chitachitahen am no kapakamia ko so Dios do viay ko. <sup>20</sup>Tayto dana o vayo a viay ko sichangoriaw a makayamot do saray ko no Manganak aya no Dios, as dawa no adan a kaparin no viay ko am tadichokoran ko na, takwan si Cristo o mismo a yanan no viay ko as maynolay diaken a iya so naddaw as tomnoroh no viay na a makayamot diaken. <sup>21</sup>Ichakey koava o kapabo ko so sinmo no rakoh aya a grasia no Dios. As an vatahen ta o kaparin ta mahosto do salapan no Dios do tanyan ta ayet do kawnot ta do pidipidit sa am payvadiwen ta o nakadiman aya ni Cristo a abo so sinmo.”

**No paytadkan no kasaray kano kawnot do pidipidit**

**3** <sup>1</sup>Inio a taga-Galacia, ango paro nawara do aktokto nio dawa naychawaw kamo as katadichokod nio do tayto nio naya mapanmo a kakawyoran a komapet do nakadiman ni Jesu Cristo. <sup>2</sup>Iyahes ko pa ya dinio: Nirawat nio paro o Espirito no Dios do nakawnot nio do pidipidit

<sup>b</sup> 2:12 Mian o chinaydadakayan da sia no Judeo a kadi da machisaglan dira do Hentil an koman.

anmana do nakapanganohed nio do Evangelio aya do nakadngey nio so ninanawo koaya dinio. <sup>3</sup>Kapiahen nio pa kono a iktokto ya. An somnitnan kamo a omonot di Jesus do sidong no Espirito no Dios am tadichokoran nio na paro sia as kaktokto nio nia o kaparin nio a mapakamia so Dios do tanyan nio a ayet? <sup>4</sup>Nayagwanta kamo paro a pakasisien da do sincharan nio a abo so sinmo? <sup>5</sup>Narawat nio paro o Espirito aya no Dios as kayan no makakniknin a pariparinnyen na do panghovokan nio do nakawnot nio do pidipidit na sa anmana do nakapanganohed nio.

<sup>6</sup>Akma si Abraham am chinasaray na o Dios a mapatongtong so nipromisa na as sinincharan sia a mahosto do salapan no Dios. <sup>7</sup>Dawa tayto a matalamad o kasira no masaray no Dios o abnekan so somnivo a tayatayabo ni Abraham. <sup>8</sup>As pinapanmo pa no Dios do manam so kayan no nakatolas a Chirin na o kaparin no aran no Hentil a mayvadiw a mahosto do salapan na a makayamot do saray. Niaya o vatahen na, “Makarawat sa anti o atavo a kavahayan so bendision a makayamot do asa ka tayabo mo.” <sup>9</sup>Dawa no atavo a tawo a manganohed a akma so nakapanganohed ni Abraham am makarawat sa so bendision a akma si Abraham.

<sup>10</sup>No tawo a masaray nia o tanyan na mapaparin do kawnot na do pidipidit sa am tayto sia do panayahboan no kastigo takwan nia o vatahen no Chirin no Dios, “Kakastigoan o atavo a di makapatongtong sia so atavo a nakatolas a pidipidit.” <sup>11</sup>Tayto matalamad o kabo no mayvadiw a mahosto do salapan no Dios do tanyan na ayet a omonot do nakatolas a pidipidit, takwan niaya o nakatolas, “No tawo aya a sincharan no Dios a mahosto do salapan na am mian o viay na a makayamot do saray na.” <sup>12</sup>Oyod a matalamad o paytadkan no kasaray aya ni Cristo as kano kawnot do pidipidit, ta niaya o nakatolas, “No tawo a komtokto nia o kalibri na do kawnot na do pidipidit am mayanong o kabo no pasadahan na, aran asa, tapian malibri sia.”

<sup>13</sup>Amna inadidi na yaten ni Cristo do kastigo ta do kaiya no mismo a romnawat so mahara a kastigo ta. Ta niaya o nakatolas, “An sino o mapasek do kros am nakarawat so mah'ara dana a kastigo.” <sup>14</sup>Dawa sichangoriaw am maparin dana o aran sino a sincharan a mahosto do salapan no Dios a akma si Abraham as kapakarawat na so nipromisa naya no Dios a Espirito na do kasaray na ni Jesu Cristo.

<sup>15</sup>Niaya a kakakteh am maintindi ta do kapanmo ta sia o kadi na maparinyan a abdidisen no pinaypapanmoan an tayoka dana ferman o katolasan na. <sup>16</sup>No promisa kano trato aya am tinoroh di Abraham kano asa do tayabo na. Aro sava do tayatayabo ni Abraham o yanan no promisa naya ta voyvoh si Cristo. <sup>17</sup>Niaya o ichakey ko a vatahen. No pidipidit aya am tinoroh di Moises do masngen a 430 so ka kawan a

nakarahan no nakatoroh na so promisa naya a komapet di Cristo, dawa maparin nava abdidisen o nanma ayatrato. <sup>18</sup>As an no logar taya marawat as ahohen ta pa do kawnot ta do pidipidit am ara tava marawat a asa ka promisa; pero tinoroh na ya no Dios di Abraham a makayamot do kayan no trato dia no Dios.

<sup>19</sup>Ango paro plano no Dios a tomoroh pa nia o pidipidit saya. Tinoroh ya tapian maypatalamad o kaaro no sinadan no tawo a manda do kawara no tayabo aya ni Abraham a iya so promisa no Dios, as no pidipidit saya am pinagtin da no angheles a nanahan di Moises. <sup>20</sup>Pero no Dios a mismo o tomnoroh kano napatongtong so promisa naya a dia akma so pidipidit a kaylangan a patongtongen no tawo.

<sup>21</sup>Machikontra paro o promisa aya do pidipidit saya? Omba! Asna no kapaytarek no kaserbian da. Ta an mapayvadiw na yaten a manamonamo no kawnot ta do pidipidit am nawri dana o onotan, pero makatoroh ava ta no kakawyoran na am ara tava makawnot dia. <sup>22</sup>As makayamot do kapaytavo no tawo a nakagatos a nia so vatahen no Chirin no Dios am no promisa aya kalibrian am maparin a marawat no aran sino a masaray ni Jesu Cristo.

<sup>23</sup>Do kabo pa no saray ta am mian ta do panayahboan no pidipidit. <sup>24</sup>No pidipidit paya mismo o napasinchad nia diaten o sivog a kaparin no viay ta a manda do nakawara ni Cristo a omparin diaten a manamonamo do salapan no Dios. <sup>25</sup>Do katayto narana ni Cristo am ara ta pava do tiempo no pidipidit. <sup>26</sup>Ta makayamot di Jesu Cristo am tayto kamo na pinayvadiw a kamanganakan no Dios do nakasaray nio nia. <sup>27</sup>As no atavo a machividang di Cristo do nakabawtismo dira am mian dana o vayo a kaparin no viay da. <sup>28</sup>No kavoyan sira no Dios o atavo aya a manganohed di Jesu Cristo am ara pava o ichatatarek no Judeo kano Hentil, no mian so apohen kano abo so apohen, mavakes anmana mahakay, takwan do ngaran ni Jesu Cristo am tayto kamo na a maychakasa. <sup>29</sup>An ara kamo na di Cristo am tayatayabo kamo ni Abraham as kapakarawat nio pa anti so nipromisa naya no Dios dinio a akma so nakapakarawat ni Abraham so nipromisa sa no Dios.

**4** <sup>1</sup>Mapanmo ta am no asa ka metdeh a mian so rakoh a amohonen do ama na am arava o anohed na a maynolay do kaynakman no ama naya, <sup>2</sup>as dawa mian sa o machonong dia kano mapaynananawo sia a manda do tinongdo no ama naya a kaparin narana a maynolay do amohonen naya. <sup>3</sup>Niaya mismo o kaparin ta a manam so nakasaray ta ni Cristo. Mian ta do panayahboan no matatarek a onotan a nia so mapakovot diaten. <sup>4</sup>Pero do tinongdo no Dios a tiempo am nawara do asa ka mavakes si Cristo a asa ka Judeo a mian do panayahboan no pidipidit. <sup>5</sup>Nawara sia a omadidi so atavo a mian do panayahboan no pidipidit as kapayvadiw na diaten a kamanganakan no Dios. <sup>6</sup>As makayamot do

kapaykamananganakan narana dinio no Dios am tayto dana do tawol nio o Espirito ni Cristo a iya so tomoroh so anohed nio a tomawag do Dios a ichaddaw a Ama nio. <sup>7</sup>Dawa tayto naranaynio a pinayvadiw no Dios a kamanganakan na a mian dana so anohed a mangamohon, as akma kamo pavy pachirawatan.

### No ichahoho ni Pablo dira do taga-Galacia

<sup>8</sup>Do nakarahan a tiempo do kabo pa no saray nio no Dios am matarek o chitachitahen nio a nia sa so minpakovot dinio. <sup>9</sup>Pero sichangoriaw am tayto nio na napanmo o kakawyoran aya a mian do Dios as kano tayto kamo na a nayvadiw a kamanganakan na. Dawa payvidian nio pava o tayoka nio naya a tadichokoran a onotan kano kaparin no viay. <sup>10</sup>Do nakarahan am do vata nio as nawri o ipakamia no Dios o pariparinyen nio sa do matatarek a fiesta kano kadwan pa sa pidien nio a araw. <sup>11</sup>An payvidian nio sa ya am arava o sinmo no rakoh a lijat ko a omnanawo dinio.

<sup>12</sup>Tayto ko akdawen dinio o kapakakma nio diaken a omonot do kakawyoran aya a akma so nakasonong ko a makakma dinio. Oyod koynio a ipakamia do dadakay nio diaken, <sup>13</sup>ta naganit ako do kayan ko dinio a nia so chinavidividin ko a omnanawo dinio, <sup>14</sup>pero pinakayapoan ava ya no kaskeh nio a domngey diaken. Pinansin nioava o kakahan aya no karakohan ko an dia no nakarisibi nio diaken a asa ka mato a pachirawatan no Dios as kano akma so karisibi nio si Jesu Cristo. <sup>15</sup>Tod nio na paro kawayakan o soyot ni ori kanaw? Mapanmo ko o karakoh no addaw nio niaken, ta an maparin am tinoroh nio pa diaken o mata nio. <sup>16</sup>Amna pakayapoan paro no solian nio niaken sichangoriaw o kavahey koaya nia dinio o kakawyoran aya?

<sup>17</sup>No tayto saya mananawo so matarek dinio am matarek o mian do aktokto da, ta ichakey da o kararayaw no mapia a kapaychakasa ta as kasira dana no onotan nio. <sup>18</sup>Mavid o kapia no ipavoya da dinio an somnivog da ichakey o ichapia nio, a dia moyvoh do kayan ko a makavoya sira. <sup>19</sup>Ichaddaw ko a kamanganakan, tayto ako a rakoh so kapandidiw a akmay asa ka ina do kapaynananawo ko dinio a manda do kaparin nio na omonot do kakeyan ninio ni Cristo. <sup>20</sup>Tayto oyod a rakoh o kahoho ko nia o karapit ko dinio tapian mapia o kapaychakasisisirin ta, ta tayto koynio a ichalijat do karayi koaya dinio.

### No trato sa a irepresenta da Hagar kani Sarah

<sup>21</sup>Inio a tayto a makavata sia o kapayvidi nio a omonot do pidipidit sa am ara nio mapanmo o inmonmoan da no ichakey nioaya onotan? <sup>22</sup>Mian o nakatolas a nia so kaintindian ta sia. Mian o dadwa ka kamanganakan ni Abraham. No asa am anak na do pachirawatan na,

pero no asa am anak na do sivog na a kakovot. <sup>23</sup>No anak naya do pachirawatan na am nawara akma so atavo a kametdehan pero no anak naya do kakovot na am nawara a makayamot do nakapaypromisa nia no Dios do katoroh na so asa ka tayabo di Abraham. <sup>24</sup>Niaya am tayto ipavoya na nia diaten. No dadwa saya a ka mavavakes o mapavoya nia o dadwa saya a kaparin no trato no Dios do tawo. No asa aya a trato am yapo do tokon no Sinai a nia so irepresenta ni Hagar a asa ka pachirawatan as pachirawatan so tayatayabo. <sup>25</sup>Si Hagar aya a yapo do tokon no Sinai do Arabia o omrepresenta no atavo a tawotawo do Jerusalem a tayto do panayahboan no pidipidit sa. <sup>26</sup>Pero yaten am arava o mapakovot diaten a pidipidit, ta machangay ta do kavahayan aya do hanyit a mayngaran so Jerusalem. <sup>27</sup>Takwan niaya o nakatolas, “Imo a mavakes a di makapayanak am makasoyot ka. Mayak ka do soyot mo, imo a di pa nakadidiw so kapaymanganak. Takwan aroaro anti o akma na say anak no mavakes a chinaroan no kakovot na kano mavakes awri a mian so kakovot.”

<sup>28</sup>Kakakteh, yaten o kamanganakan aya no Dios a nipromisa na a akma si Isaac. <sup>29</sup>Akma so nakakontra sia no anak aya no pachirawatan aya si Isaac am kontrahen da pa yaten a kamanganakan no Dios no tawotawo saya a tayto pa pakovoten no matatarek a onotan da. <sup>30</sup>Amna niaya o vatahen no Chirin no Dios, “Abraham, pakarohen mo o pachirawatan aya kano manganak naya takwan arava o natay na do amohonen no anak moaya do somnivog mo a kakovot.” <sup>31</sup>Dawa kakakteh, oyod a matalamad o kadi na maytayatayaboan diaten no pachirawatan aya a mavakes a pakovoten an dia voken a no kapaykamanganakan na diaten no Dios a malibri a akma so atavo a tayatayabo no mavakes aya abo so mapakovot sia.

### No somnivog a inmonmoan no kalibrian taya

**5** <sup>1</sup>Makayamot ta nilibri kamo na ni Cristo am makahni kamo na as kadi nio na mayvidian do adan nioaya kavahoran. <sup>2</sup>Katovidan nio kano kapanmohen nio ya. Nisobna kano tinadichokoran na si Cristo no aran sino a mayvidi a machidepende do kayan no tayongkad do karakohan na<sup>c</sup> a asa a ka Judeo. <sup>3</sup>Pavatahen ko pa ta an sino o mayvidi a omonot do akmaya sia a panyokoyokoran am katiban na o kabo no pasadahan na a aran asa an nawri o ichasaray na a ompayvadiw sia a mahosto do salapan no Dios. <sup>4</sup>Inio a komtokto nia o kapayvadiw

<sup>c</sup> 5:2 No tayongkad aya do karakohan am no kapatoli da ta nia o niyokoyokoran nia no Dios si Abraham do nakatongdo na sia a ama no nasion aya no Israel. No akmaya sia a marka am kavoyan sia o kawnot da do pananawan da no Judeo. Mian ya do Genesis 17. No kapatoli aya am oyod da kaistriktoan a onotan no atavo a Judeo.

nio a mahosto do salapan no Dios do tanyan nio ayet do kawnot nio pa do matatarek a pidipidit am tayto kamo na a nachisiay di Cristo as katadichokod nio do grasia aya no Dios. <sup>5</sup>Takwan machimavoyvoh do kasaray ta ni Cristo do sidong no Espirito no Dios o ipakarawat ta so kanamonamoan, <sup>6</sup>takwan do katayto ta na di Jesu Cristo am no nakatayongkad ava do karakohan ta o maimport'ante dana asna no kasaray ta ni Jesu Cristo a nia so mavoya do addaw ta no Dios kanira no kakakteh ta sa.

<sup>7</sup>Ari dana mapia o kaintindian nio so kakawyoran aya as sango sa o napaychawaw kano minpabhes aya dinio a omonot do kakawyoran aya. <sup>8</sup>No akmaya sia a tayto nio pinaychawawan am yapo ava do Dios a iya so tomnawag diaten. <sup>9</sup>Kapanmohen nio ta no dekey a kapaychawaw am akmay libadora a makapaimoay so atavo a pachisaglan na a arina. <sup>10</sup>Amna tayto ko ichasaray o Dios do kasehdang na dinio tapian maychakasa ta omonot do kakawyoran aya a makayamot do katayto ta masa di Cristo. As tayto ko masigoro o kapakarawat na so kastigo no makey aya a mapaychawaw dinio.

<sup>11</sup>Kakakteh, an ara oyod o vatahen da no maparahet aya diaken do kavata da so kapananawo ko nia o kaparin ta machidepende do kayan aya no tayongkad do karakohan am logar da pava yaken a sobnahen. Takwan no pakayapoan no solian daya niaken am no kapawnonong koaya sia o kapachimavoyvoh ni Cristo a napasek no Manlibri. <sup>12</sup>No tayto ko ichakey dira do mapaychawaw aya dinio am no katod dava tayongkaran so karakohan da as no kanganingani na pa no parinyen da!

<sup>13</sup>Kakakteh, tinawagan naynio no Dios as ara pava o pachikovotan nio; dawa onotan nio pa sava o marahet a ichahoho no karakohan nio asna no kapayserbi nio do kadwan dinio a makayamot do addaw. <sup>14</sup>Ta niaya o paytavoan no atavo a mapia a pariparinyen anmana pidipidit, "Ichaddaw mo o kapayengay mo a tawo a akma so kaddaw mo nia o romanes a karakohan mo." <sup>15</sup>Pawawahen nio o kapaysosobna kano kapamarahet nio so kadwan dinio a nia so ichararayaw no mapia a kapaychakasa nio.

### No viay a kontrolado no Espirito no Dios

<sup>16</sup>Parinyen nio o Espirito no Dios a omkontrolado so atavo a pavatahen, aktoktohen kano parinyen nio tapian katadichokoran nio o atavo a kaparin no pakagatosan. <sup>17</sup>Takwan no ichakey no karakohan taya am machisobna do ichakey no Espirito. As dawa moyvoh o kawnot ta do kakeyan niaten no Espirito o ichaparin ta a makapaypavawa do marahet. <sup>18</sup>Dawa an ara no Espirito no Dios o mapawnot dinio do pariparinyen nio sa am no pidipidit pa sava o tayto a mapavoya nia dinio o mayanong nio a parinyen.

<sup>19</sup>As oyod a matalamad an no ichakey no karakohan o onotan no tawotawo, ta mavoya ya do malalapos a pangtoktoan kano pariparinyen,

pakasnekan, <sup>20</sup>kaniyanib sira so diosdiosan, kapachanito, kapaysosobna, kapaydidiman, kaynanahet no kadwan, kaket, kapanma so karakohan, kapangontra so kadwan, kapaysisiy, <sup>21</sup>kapayagom, kadidinyaten kano kadwan pa sa a akma sira sia. Pirwahlen koynio a patanggalen o kabo no tawo a makasdep do paypatolan no Dios a omparin sira sia ya.

<sup>22</sup>Amna no tawo a kontroladohen no Espirito no Dios am niaya o kaparin no viay na. Ichaddaw na o kadwan, masoyosoyot, maydamnay o aktokto na, makarakoh so pasinsia, makapichapia do kadwan, madadam, ichasaray a omparin so vatahen na, <sup>23</sup>matanoy kano madisiplina. Arava o panyokoyokoran a pasadahen no akma sia a tawo. <sup>24</sup>No atavo a tawotawo ni Jesu Cristo am ara pava paynolayan no marahet a ichakey no karakohan. <sup>25</sup>Makayamot ta no Espirito no Dios o tomnoroh diaten so vayo a viay am mayanong o kaiya no maynolay do kararaw a viay ta. <sup>26</sup>Dawa nawri ava o chitahen ta o kapamato ta so karakohan ta kano kapamarahet so kadwan a makayamot do inahet.

#### No anongen ta do kadwan a kapaysisidong

**6** <sup>1</sup>Inio a kakakteh, an mian dinio o nadodog do pakagatosan am inio a pawnoten no Espirito no Dios o mayanong a mangay a omsisirin sia a makatanoy kano makahbo tapian mayvidi dana mirwa a omparin so ichakey no Dios. Amna makapatak kamo tapian di kamo a katentasionan. <sup>2</sup>Maysisidong kamo a mayrara so rahmeten no kadwan dinio, ta niaya o ichaparin nio a makapatongtong so panyokoyokoran ni Cristo. <sup>3</sup>An sino makavata sia o kabo no kakahan na am tayto na lokohen o mismo na a karakohan. <sup>4</sup>Pakasigoradohen no aran sino dinio o kabo no kaparoparoan na manam so kavata na so kapia na as kadi narana yosadan a mapakompara so viay na do viay no kadwan. <sup>5</sup>Takwan mapanmo ta o kapaychaponged ta a tombay nia o karakohan ta.

<sup>6</sup>Kanakmen no asa ka tawo a nanawhen o kapayanong no kasidong na so omnanawo aya sia do matatarek a kaylangan na.

<sup>7</sup>Maychawaw kamoava ta maparin tava lokohen o Dios, ta an ango o tinokos no asa a ka tawo am nawri o yanien na. <sup>8</sup>No tawo a nawri so chitahen o kapakamia na so karakohan na am manyani anti so kastigo, pero no omchita sia o kawnot na do kakeyan nia no Espirito no Dios do viay na am manyani anti so viay a abo so pandan. <sup>9</sup>Dawa machitnga tava mamarin so mapia, ta do tinongdo no Dios a tiempo am marawat ta anti o vahes ta an di ta dispresio. <sup>10</sup>As do kayan pa no oportunidad ta am chitahen ta o kapamarin ta so mapia do atavo a kanatonan da no kakakteh ta sa di Jesus.

#### No kavosan no vidin dira ni Pablo

<sup>11</sup>Yaken a si Pablo o mismo a mapatolas so kavosan naya as dawa tayto nio a mavoya o kararakoh no letra na. <sup>12</sup>Sira o makey aya a

mapaychawaw dinio do komwan do tayongkad aya do karakohan am nawri o chitahen da o pakamian nira no tawo as kano kapavawa da sia o katetek dira no tawotawo sa a maskeh no nanawo aya a nakadiman ni Cristo a makayamot diaten. <sup>13</sup>Sira o makavata aya sia o kapachidepende nio do kawnot nio do akma sawri a panyokoyokoran am tayto da idaay o kayan no omonot dira, as sira mismo am aro o pasadahen da do vata da saya onotan. <sup>14</sup>Pero do diaken am pavawahen no Dios o kayan no kadwan pa a pamatohen ko an dia voken a no nasakrifisio no Apo ta a si Jesu Cristo a iya so napabo so akey ko no pakamian so karakohan do mondo aya as iya pa o tomnoroh diaken so panghomisan ko do pakagatosan. <sup>15</sup>No kawnot aya di Cristo am nawri o rakoh so sinmo o kayan no vayo a viay a nia so iyavayo no dadakay ta, asna no aran ango pava a pinariparin ta do karakohan ta.

<sup>16</sup>Inio a omonot do kakawyoran am makarawat kamo so kaydamnayan no aktokto kano kasisien, takwan inio o somnivot a pinidi no Dios a kamanganakan na.

<sup>17</sup>Tayto ko ichakey an omhes dana o aran sino a tayto a maparahet kano omsaloyal diaken, takwan no mismo sa kolad no karakohan ko o omproyba dia o kasivog ko a pachirawatan ni Jesu Cristo.

<sup>18</sup>Kakakteh, bendisionan kamo pa atavo no Apo taya a si Jesu Cristo as katoroh na pa dinio so grasia na. Amen.



# Tolas ni San Pablo Dira do Taga-Efeso

## Introduction

No TOLAS NI SAN PABLO DIRA DO TAGA-EFESO am ipapanmo na o plano no Dios a mapanayahbo so atavo a inamaog do tohos kan do tana aya do othoridad ni Cristo. Asa pa ya ka imbitasion do atavo a kamanganakan no Dios do kawnot da do kaparin no viay a nia so maimportante a parte no kaparin no atavo a maychakasa do panayahboan ni Cristo.

Malir ta dia o parinyen no Dios Ama a mapaychakasa sira so pinidi na a tawotawo na do kapakabo do gatogatos da as kalibri da do gatogatos da a makayamot di Jesu Cristo. Makatongtong o promisa saya no Dios do ayet no Masanto a Espirito.

No dayay no tolas aya am no kaparin no viay a mayanong do asa ka Cristiano tapian makatongtong o somnivog a kapaychakasa di Jesu Cristo. Matatarek o pinalitratoan so kapaychakasa taya di Jesu Cristo a iya so soyid no saray ta. Niaya sa o pakakman aya sia: (1) no timban o karakohan as si Cristo o oho; (2) no timban o vahay as si Cristo o soyid na; (3) no timban o kakovot a mavakes as si Cristo o kakovot a mahakay.

Malir pa dia o mensahe no makakniknin aya a grasias no Dios di Cristo. No grasias aya am sakopen na o addaw ni Cristo, no sakrifisio na, no kapakabo na kano kanamonamoan na.

## Outline

Introduction *1:1-2*

Si Cristo kano timban na *1:3-3:21*

No vayo a viay di Cristo *4:1-6:20*

Conclusion *6:21-24*

---

**1** <sup>1</sup>Si Pablo ako a apostol ni Jesu Cristo a makayamot do inolay no Dios a tayto a maytolas dinio a tawotawo na a tayto a mavidin a omonot di Jesu Cristo. <sup>2</sup>Bendisionan kamo pa no Dios Ama kano Apo taya a si Jesu Cristo as kapakarawat nio pa so grasias kano kaydamnayan no aktokto.

**No makakniknin a parawaten diaten no Diosa makayamot di Cristo**  
(1 Corinto 1:4-9; 1 Pedro 1:20-21)

<sup>3</sup>Pamahmahsan ta kano dadayen ta o Dios as Ama no Apo taya a si Jesu Cristo a iya so tomnoroh diaten so atavo a sidong kano kasisien a yapo do hanyit a makayamot di Cristo. <sup>4</sup>Makayamot pa di Cristo am pinidi na yaten no Dios a manam kano nakamaog so mondo aya tapian manamonamo ta a abo so kaparoparoan do salapan na, <sup>5</sup>as katongdo na diaten a mayvadiw a kamanganakan na a makayamot do addaw na a nia so adan na a plano a pinatongtong na di Jesu Cristo, <sup>6</sup>tapiian dadayen o Dios do rakoh aya a grasia na niaten do nakatovoy na sia do tana aya o ichaddaw naya a Manganak, <sup>7</sup>a iya so minadidi diaten no raya na as kapakabo na diaten do rakoh a grasia na <sup>8</sup>a niaya so di na nibayoan a parawaten diaten, <sup>9</sup>as katayto na tomoroh diaten so kasolivan kano kapanmoan ta sia tapian mapanmo ta o plano naya a mian di Cristo <sup>10</sup>a niaya so kapaychakasa na anti so atavo a mian do hanyit kano atavo a mian do tana do tinongdo na a tiempo as kaiya no mamanito.

<sup>11-12</sup>Makayamot pa di Cristo a akma so mian do plano no Dios am yaten a nanma a ompanapanaya sia am pinidi kano tinodin na yaten tapian dadayen kano pamatohen ta o ngaran na a iya so mapatongtong so atavo a mian do inolay na.

<sup>13</sup>As makayamot pa di Cristo am inio a nakadngey so kakawyoran aya a Evangelio a nia so nanawo no kalibrian as tayto dana a nanganohed sia am narawat nio o Masanto a Espirito a akma so nipromisa no Dios, <sup>14</sup>a nia so ichasigorado no karawat ta so nipromisa na sa a itoroh diaten tapian dadayen kano pamatohen o ngaran na.

**No dasal ni Pablo dira do taga-Efeso**  
(Colosas 1:19; 2:9)

<sup>15</sup>Dawa nakayapo do nakadngey ko sia o komapet do saray nioaya no Apo ta a si Jesus kano addaw nioaya nira no atavo a tawotawo no Dios, <sup>16</sup>am nibhebhes ko pavaynio a pamahmahsan do Dios as kafermi ko a makanakem dinio do kapachahoahok ko, <sup>17</sup>tapiian no makapamarin aya a Dios a iya so Ama no Apo ta a si Jesu Cristo am torohan naynio so kasolivan kano maypaypangay a kapanmoan nio so komapet sia, <sup>18</sup>as kapasehdang na pa sia o aktokto nio tapian mapanmo nio an ango tayto nioaya a panapanayahen a tinawatawagan naya dinio as kano karakorakoh no balor no makakniknin saya a nipromisa na a parawaten diaten a tawotawo na, <sup>19</sup>as kano an ango di aya machipanda a ipakapamarin a maytrabaho diaten a manganohed <sup>20</sup>a nia so pinavoya na do nakapayvangan na si Cristo as kapamato na sia do kawananan na sia do hanyit <sup>21</sup>a mamanito kano atavo a ipakapamarin, anohed, anongen as

kano ngaran a dia voyvoh sichangoriaw as do manam pa a tiempo a abo so pandan; <sup>22</sup>as pinarin na pa no Dios o atavo a mian do panayahboan no ipakapamarin ni Cristo a iya so oho no atavo a nanganohed sia a abnekan so timban na, <sup>23</sup>a nia so karakohan na a iya pa so maynolay kano pakayapoan no atavo.

### No litrato no vayo aya viay ta a makayamot di Cristo

**2** <sup>1</sup>Do nakarahan a tiempo am arava o viay nio a abo so pandan a makayamot do gatogatos nio. <sup>2</sup>Inotan nio kanaw o marahet a pariparinyen no tawotawo a di pa nakasinchad so Dios as mian kamo do panayahboan ni Satanas a iya so apohen da no demonio kano maypatol dira do tawotawo a machisobna do Dios. <sup>3</sup>As akma ta sira ya do nakarahan a minonot do marahet a ichakey no karakohan kano aktokto as dawa somnigog ta a mayanong a kakastigoan a akma sira.

<sup>4</sup>Pero no Dios a oyod a rakoh so kasisien as kano makayamot do rakoh a addaw na niaten, <sup>5</sup>am aran akma sawri o kaparin ta a makayamot do gatogatos ta am tinorohan na yaten so vayo a viay a makayamot do nakapirwa na maviay ni Cristo. Nilibri na yaten a makayamot do gracia na. <sup>6</sup>As makayamot do nakapachasa ta di Jesu Cristo a tinorohan so viay am pinachangay na yaten no Dios di Jesus a maypatol do hanyit, <sup>7</sup>tapiian ipavoya na do manam a tiempo o di aya machipanda a gracia na niaten a makayamot di Jesu Cristo. <sup>8</sup>Makayamot do gracia no Dios o nilibri na dinio do nakasaray nio ni Jesus. Niaya am yapo ava do tinanitanyan nio, ta tinoroh dinio no Dios a libri. <sup>9</sup>Makayamot ava ya do mapia a pinariparin, ta tarek a mian o mapakamoto so karakohan na. <sup>10</sup>Tinorohan na yaten so vayo a kaparin no viay a makayamot di Jesu Cristo tapiian chitahen ta na sichangoriaw a parinyen o sivog a ichahoho na diaten no Dios.

### No kapakarawat ta so malit a anohed do Diosa makayamot di Jesus

<sup>11</sup>Makayamot do akma saw a adan a kaparin no viay nio, inio a Hentil as di pavidangen a makasinchad so Dios, <sup>12</sup>am naknakmen nio ta marayi kamo kanaw di Cristo as estranghero kamo dira do tawotawo sa no Israel as kadi nio a machangayan do promisa sa no Dios as kabo no panapanayahen nio a kalibrian. <sup>13</sup>Pero makayamot di Jesu Cristo am inio a adan a marayi do Dios am pinasngen kamo a makayamot do raya ni Cristo, <sup>14</sup>takwan iya o napaychakasa diaten do nakapakaro na so pakayapoan aya no kadi ta maychakasan, <sup>15</sup>ta do nakadiman na am pinatongtong na o onootan sa a nia so pakayapoan no di maychakasan no Judeo kano Hentil, <sup>16</sup>as malit ta na a pinayvidi na do Dios as kapayvadiw na diaten a maychakasa do nakapabhes na so paysosobnan taya. <sup>17</sup>Ta iya o nawara a makaparin dinio a mayvidi do Dios, inio a

Hentil a adan a di makasinchad sia as kaninio pa a tawotawo no Israel. <sup>18</sup>As makayamot pa di Cristo am magsal ta atavo do salapan no Dios Ama do sidong no Espirito.

<sup>19</sup>Dawa ara kamo pava estranghero, ta tayto kamo na a tawotawo no Dios as membro no familia naya <sup>20</sup>a niaya so pinatnek do nanawo da no apostoles kano profeta sira as si Jesu Cristo o mismo a soyid na, <sup>21</sup>as iya pa o maynolay diaten tapian mayvadiw ta a manamonamo a yanan no Apo taya. <sup>22</sup>As si Jesu Cristo a makayamot do Espirito o tayto ta pachichasan a yanan no Dios.

### No ministerio ni Pablo dira do Hentil

*(Colosas 1:24-29)*

**3** <sup>1</sup>Dawa makayamot dia am mavidin koynio a ipachahoahok aran akma sawri o katayto ko a makalaboso a makayamot do kapayserbi ko di Jesu Cristo a nia so ichapia nio. <sup>2</sup>As do ahahawen ko am ari nio na mapanmo o nakapainkargado na nia no Dios diaken o trabaho aya a kapawnonong so grasia naya dinio, <sup>3</sup>a niaya so pinapanmo na diaken akma so tayto ko a ipapanmo dinio do maynyed aya a tolas ko <sup>4</sup>a dia pa so kapanmoan nio sia o kaintindian ko so nanawo aya a komapet di Cristo, <sup>5</sup>a nia so dia pinapanmo dira do nanma a tawo amna tayto dana pinapanmo no Espirito dira do apostoles kanira no profeta. <sup>6</sup>Niaya o nanawo no kapaychakasa no Israelita kano Hentil a makarisibi so nipromisa sa no Dios a makayamot di Jesu Cristo do nakadngey da so Evangelio aya.

<sup>7</sup>Makayamot do ipakapamarin no Dios am tinorohan na yaken so rakoh a privilihio a pachirawatan na a makayamot do grasia na a mapawnonong so Evangelio aya. <sup>8</sup>Aran akma sawri o kayan da no mapipia kaniaken a tawotawo na am pinarawat na diaken o anohed a mapawnonong sia dira do Hentil o di aya machipanda a sidong kano kasisien ni Cristo, <sup>9</sup>as kapavoya ko nia do atavo a tawo o plano aya no Nangamaog a Dios a dia pinapanmo do nakarahan a tiempo, <sup>10</sup>tapian no makakniknin aya a kasolivan no Dios a mavoya dira do nanganohed<sup>a</sup> am sincharan darana sichangoriaw no mian so ipakapamarin do tohos, <sup>11</sup>akma so adan na a plano a pinatongtong na di Jesu Cristo a Apo ta <sup>12</sup>a iya so yanan no anohed kano agsal ta do salapan no Dios a makayamot do saray ta nia. <sup>13</sup>Dawa do kayan no pandidiwan ko a makayamot dinio am akdawen ko o kadi nio a dispresioan.

### No addaw ni Cristo

<sup>14</sup>Dawa makayamot do makakniknin aya a plano no kalibrian am ipachahoahok ko do mato a Dios <sup>15</sup>a iya so Ama no atavo a nanganohed

<sup>a</sup> 3:10 Do Griego: timban.

a mian do tana aya kan do hanyit, <sup>16</sup> o kapaypahni na so saray nio kano kapaypangdet na dinio do makakniknin a sidong no Espirito na, <sup>17</sup> as ka si Cristo a iya so ichasaray nio o maynolay do viay nio do kararaw tapian do kayan no rakoh a kaintindian nio so addaw na <sup>18-19</sup> am mapanmo nio kanira no atavo a manganohed di Cristo o karakorakoh no makakniknin aya a addaw<sup>b</sup> ni Cristo a nia so dia parin a matodah no pangtoktoan no tawo, as kapakarisisibi nio so maypaypangay a kasolivan kano sidong no Dios a nia so ichatodah nio so kakeyan na ninio.

<sup>20</sup> Dawa dadayen o Dios a iya so makaparin so manghavas pa kano iyahes ta sia anmana ichayiktokto ta a makayamot do ipakapamarin naya do viay ta. <sup>21</sup> Dadayen kano pamatohen sia no atavo a nanganohed sia<sup>c</sup> a makayamot di Jesu Cristo. Dadayen sia a abo so pandan! Amen.

**No kapaychakasa ta a makayamot do Espirito no Dios**  
(*Colosas 3:12-15*)

**4** <sup>1</sup> Dawa yaken a asa ka priso a makayamot do Apo taya am tayto ko a akdawen dinio o kachitachita nio so kapakakma nio so kaparin no viay a kakeyan ninio no Dios do nakatawag na dinio. <sup>2</sup> Mapakamahbo kamo as kapakatanoy nio. Makarakoh kamo so pasinsia do kadwan dinio, as an mian o machisada dinio am pakaboan nio a makayamot do kaddaw nio no kadwan dinio. <sup>3</sup> As kafermi nio omchitachita so kapakasa nio do aktokto a makayamot do karadinepan aya a tinoroh no Espirito dinio, <sup>4</sup> takwan masa ta di Jesu Cristo a akmay asa a ka karakohan. Asa o Espirito aya a mian diaten as malit pa o tayto taya a panapanayahen a nia so resolta no nakatawag na diaten no Dios. <sup>5</sup> Asa o Apo ta kano panganohdan ta as kano malit o pakayapoan no kapabawtismo ta. <sup>6</sup> Asa o Dios a Ama ta atavo as iya o mato do atavo as maynolay diaten atavo kano machasa diaten. <sup>7</sup> Pero matatarek o kasolivan a tinoroh ni Cristo do mayponged diaten a ichaparin ta so mayserbi do Dios. <sup>8</sup> Akma so nakatolas do Chirin no Dios,

“Do nakapayvidi na do hanyit am nihomis na sa o kalaban na sa as katoroh na so matatarek a kasolivan.”

<sup>9</sup> No ichakey na vatahen no, “Nayvidi sia do hanyit,” am no nakangay na pa do irahem no tana aya. <sup>10</sup> No gomintin aya am iya pa o tomnohos aya tapian mavoya o ipakapamarin na do atavo.

<sup>11</sup> As no tinoroh naya am apostoles kano profeta sira. Mian pa sa o evangelista, pastor kano maistros <sup>12</sup> a nia sira so mapaynananawo sira so tawotawo sa no Dios tapian mayserbi sa dia as kapaychakasa da a mapaypahni so saray no kadwan dira di Cristo<sup>d</sup> <sup>13</sup> a manda do katodah

---

<sup>b</sup> 3:18-19 Do Griego: no kawvovong, katohotohos kano kararahem no addaw. <sup>c</sup> 3:21 Do Griego: timban. <sup>d</sup> 4:12 Do Griego: no karakohan aya ni Cristo a no timban aya.

ta so kakeyan na niaten a maychakasa do anohdan kano kasincharan so Manganak aya no Dios a diabdibdis so saray, <sup>14</sup>tapien di ta na akmay kametdehan a masonong a mabdis so aktokto kano lokohen no masosolib saya a mangononong so ipaychawaw da, <sup>15</sup>as do addaw am pavatahen ta o kakawyoran a nia so kavoyan so kawnot ta do kaparin no viay a ichakey ni Cristo a abnekan aya so oho, <sup>16</sup>a iya so paychakasan ta atavo a abnekan aya so karakohan na a mayponged a mapatongtong so anongen a tinoroh na diaten a nia so pakayapoan no ipaytetnek ta so mahni do addaw.

**No vayo a viay no omonot dana di Cristo**

*(Colosas 1:21; 3:5-9,12-15)*

<sup>17</sup>Do ngaran no Apo taya am tayto ko a vatahen dinio o kadi nio makakman so kaparin no viay da no di aya makasinchad so Dios, ta matarek o ichakey da do viay da. <sup>18</sup>Mavota sa do kakawyoran as kapachisobna no viay da do kakeyan nira no Dios do kaskeh da a manganohed. <sup>19</sup>Ara pava o asnek da as pasivosivogen darana o kapamarin da so marahet. Ara pava o omsaloval sira a mamarin so malalapos a pariparinyen. <sup>20</sup>Niaya ava o ninanawan dinio a komapet di Cristo, <sup>21</sup>ta nadngey nio na o ninanawo namen dinio as ari kamo na omonot do kakawyoran aya a mian di Jesus. <sup>22</sup>Dawa karoan nio na o adan nio a dadakay. Tadichokoran nio o adan a kaparin no viay a nia so omonot do pakamian so karakohan. <sup>23</sup>Payavayohen nio na o pangtoktoan nio <sup>24</sup>as kapatadi nio sia o manamonamo kano mapia a kaparin no viay a tinoroh dinio no Dios.

<sup>25</sup>Dawa pabohen nio na o kapaydaday nio as no kakawyoran o vatahen nio do kadwan dinio, takwan maychakasa ta na a membro no karakohan aya ni Cristo. <sup>26</sup>An somoli kamo am tiban nio o kadi nio makagatosan as kawayakan nio manam kano kasdep no araw <sup>27</sup>tapien abo o oportunidad ni Satanas a mapakagatos dinio.

<sup>28</sup>Omhes dana manakanakaw o adan a manakanakaw as no kapaytrabaho na tapien mian o iviay na so karakohan na as kaparin na pa so makasidong sira so maykaylangan. <sup>29</sup>Maychirin kamoava so di mayanong an dia voken a no ichapia awri as kano tomoroh so sidong dira do manngey. <sup>30</sup>Angsahen nioava o Masanto a Espirito no Dios a iya so mian dinio a ichasigorado no kalibrian nio. <sup>31</sup>Pakarohen nio na o kapaninyen, lotod, soli, kapaydidiman, kapamarahet so kadwan kano kaynanahet. <sup>32</sup>Makarakoh kamo so kasisien kano sidong do kadwan dinio as kasonong no kapakabo nio a akma so nakapakabo dinio no Dios a makayamot di Cristo.

**No kaparin no viay no mian do kasehdangan**

*(Colosas 3:16-17; 4:5-6)*

**5** <sup>1</sup>Makayamot ta kamanganakan kamo na no Dios a oyod na a ichaddaw am chitachitahen nio o kakma nio so kaparin no viay a

akeyan na ninio. <sup>2</sup>Makarakoh kamo so addaw a akma so nakaddaw niaten ni Cristo do nakatoroh na nia o viay na a makayamot diaten a nia so oyod a pinakamia no Dios.

<sup>3</sup>Mayanong ava o kayan no aran ango a malalapos a pariparinyen a mavahey dinio, aran no kaktokto nio pa sia, as kabo no kapayagom nio, ta tawotawo kamo na no Dios. <sup>4</sup>As tiban nio o kabo no vatavatahen nio a malalapos as kadi nio mayistorian so abo so sinmo kano makasnek a nia so di mayanong do kamanganakan no Dios an dia voken a no kapamahemahes do Dios o pavatahen nio. <sup>5</sup>Mapanmo nio ta arava o panapanayahen na do paypatolan ni Cristo kano Dios Ama no tawo a malapos so dadakay kano pangtoktoan kano mayagom, takwan no ichalakam na saya a dira am nia o payserbian na as no Dios ava. <sup>6</sup>Onotan nio sava o manloko saya a makavata sia o kabo no rahet no akma saya sia a parinyen, ta niaya sa mismo o pakayapoan no soli no Dios kano kastigo na dira do dia manganohed sia. <sup>7</sup>Dawa pachivawan nio sa o akma saya sia a tawo. <sup>8</sup>Do nakarahan am mian kamo do kasarisan, pero tayto kamo na a machasa do Apo taya a si Jesu Cristo do kasehdangan. Dawa chitachitahen nio o kaparin aya no viay a mian do kasehdangan, <sup>9</sup>takwan no akmaya sia a kaparin no viay am mapia kano mayanong as kano kakawyoran o onotan na. <sup>10</sup>Kapanmohen nio an ango ipakamia no Apo taya a niaya so parinyen nio.

<sup>11</sup>Pachivawan nio o pariparinyen da saya no mian pa do kasarisan, ta niaya mismo o mapavoya nia dira o karahet na. <sup>12</sup>Aran no kavata sia so itayotayo da saya a parinyen am oyod a makasnek. <sup>13</sup>Ta an do kavoya da so kaparin no viay do kasehdangan kano kapanmo da so katayto da do kasarisan as nawri pa o ibhes da a omparin sira so adan da paparinyen. <sup>14</sup>Dawa mian o vatahen a akma sia,

“Imo a makaycheh am mayokay ka na. Mayvangan ka, imo a nadiman, tapian torohan naymo ni Cristo so sehdang.”

<sup>15</sup>Dawa makapatak kamo an ango o kaparin no viay nio. Makasolib kamo a dia akma sira so dia makapanmo so mayanong. <sup>16</sup>Serbien nio o tiempo nio do mapia, takwan no mondo aya am aro itoroh na a panyimotan so oras. <sup>17</sup>Makasolib kamo as kapanmo nio sia o inolay no Dios do viay nio. <sup>18</sup>Nawri o paynolayen nio o Espirito a omkontrolado dinio as dia no palek a nia so omrarayaw dinio. <sup>19</sup>Nawri o kawnonongan nio o mapaypahni so saray no kadwan dinio as kapakanta nio so salmo kano kanta sa a idaday nio so Dios a yapo do soyot no tawol nio, <sup>20</sup>as kapamahemahes nio do Dios Ama do atavo do ngaran no Apo ta a si Jesu Cristo.

### **No anongen da no asa vahay (Colosas 3:18-19; 1 Pedro 3:1,7)**

<sup>21</sup>Pamahbohen nio o karakohan nio as kasinchad nio do anohed no kadwan dinio a nia so kavoyan so kanib nio si Cristo.

<sup>22</sup>Inio a kakovot a mavavakes am mapamahbo kamo as katoroh nio so anohed do kakovot nio a mahakay a akma so katoroh nio so anohed do Apo ta a si Jesus. <sup>23</sup>Ta no mahakay am mian o anohed na kano anongen na do kakovot na a mavakes a akma so kaparin ni Cristo do karakohan naya a nia so timban a inadidi na. <sup>24</sup>Dawa akma so kasinchad dia no timban o anohed ni Cristo am inio a mavavakes am sincharan nio o anohed no kakovot nio.

<sup>25</sup>Inio a kakovot a mahahakay am ichaddaw nio o kakovot nio a akma so kaddaw na nia ni Cristo o timban naya as nakatoroh na nia o viay na a omadidi sia, <sup>26</sup>tapiian payvadiwen na ya a manamonamo as kavidin na sia pavawahen do pakagatosan a makayamot do Chirin na, <sup>27</sup>tapiian risibien na sia a oyod na ipakamia as manamonamo a abo so mancha kano kaparoproan.

<sup>28</sup>Dawa mayanong o kaddaw nia no mahakay o kakovot na a mavakes a akma so kawong kano kaddaw na no romanes na a karakohan. No asa a ka mahakay a maddaw no kakovot na am ichaddaw na o romanes na a karakohan. <sup>29</sup>Arava o mapaychanoanlay sia o karakohan na an dia voken a no kasikaso na sia a akma pa so parinyen ni Cristo do timban na, <sup>30</sup>a nia so karakohan na a tayto ta pachangayan. <sup>31</sup>“As do makayamot dia,” akma so nakatolas, “am karoan no asa a ka mahakay o inyapoan na sira as kapachichasa na do kakovot na, takwan asa dana sa vahay anmana karakohan.” <sup>32</sup>Oyod a rakoh o inmonmoan na nia ta ipapanmo na diaten an ango o relasion aya ni Cristo dira do nanganohed sia. <sup>33</sup>Amna mayinmonmoan pa ya so kapayanong no kaddaw nia no mahakay o kakovot na as katoroh pa no mavakes so anib do kakovot na.

### No anongen no inyapoan kano kamanganakan

*(Colosas 3:20-21)*

**6** <sup>1</sup>Inio a kamanganakan, anohdan nio sa o inyapoan nio a niaya so yokoyokoran ninio no Apo taya a si Jesus. <sup>2</sup>“Torohan mo so anib kano onor o ama mo kano ina mo,” a nia so manoma a mando no Dios a pachirayayan no promisa a makavata sia, <sup>3</sup>“tapiian mayendes o viay mo a maydamnay so aktokto.”

<sup>4</sup>Inio a inyapoan am makayhawa kamo tapiian abo dinio o pakayapoan no kapachisobna da no kamanganakan nio sa asna no kapayrakorakoh nio sira a paynananawhen kano disiplinahen a omonot do kekeyan nira no Dios.

### No anongen no pachirawatan kano apohen

*(Colosas 3:22; 4:1)*

<sup>5</sup>Inio a mian so apohen am anohdan nio sa a mian so anib as kanawri no chitachitahen nio o kapakamia nio sira a akma so kapayserbi nio



di Cristo, <sup>6-7</sup>as moyvoh ava an mian o makavoya dinio a ichakey nio a pakamiahen asna makayamot ta si Cristo o Apohen nio am mayserbi kamo a nia so inolay no Dios dinio. Pawyoren nio o kapatongtong nio sira ya ta niaya o tinongdoan dinio no Dios a trabaho nio <sup>8</sup>do kapanmo nio sia o ka no Dios no tomoroh so vahes no atavo a pinarin no mian anmana abo so apohen.

<sup>9</sup>Inio a apohen am makatanoy kamo dira do pachirawatan nio sa sapanmohen nio o kapachalit nio dira a mian so Apohen do hanyit a dia mangatatarek.

### No armas sa do kalaban ta do marahet

*(Colosas 4:2-4)*

<sup>10</sup>Do pakavosan ko sia am do rakoh a sidong no Apo taya am parinyen nio o inolay no Dios dinio a iya pa so tomoroh so ayet a ichapatongtong nio sia. <sup>11</sup>Serbien nio o armas saya a tinoroh dinio no Dios tapian maparin nio a panghomisan o sistema kano panentasionan ni Satanas, <sup>12</sup>takwan ara tava machilaban do tawo asna di Satanas kanira no rarayay na a dia voya a mian so ipakapamarin do mondo aya a payserbian da no tawotawo a mian pa do kasarisarian, a sira pa o ompawnot do aran ango a marahet. <sup>13</sup>Dawa serbien nio o armas aya a tinoroh dinio no Dios tapian maparin kamo a manghomis do tentasion as kavidin nio a mahni a maytetnek.

<sup>14</sup>Fermi kamo a makahanda do kapavata nio so kakawyoran a nia so akmay tahed a omaregla so onayen no asa ka tawo as kayan no abo so kaparoparoan a dadakay nio a nia so defensa no tawol nio, <sup>15</sup>as kapawnay nio sia o sapatos aya a nia so mapavoya so kahanda nio a tomoroh nia o Evanghelio aya a mapayvidi so tawo do Dios, <sup>16</sup>as kayan no saray nio a mangdet a makaparin sia valaten o omnininyas a pana ni Satanas a nia so akma so rakoh a valat a mian do tanoro no asa ka sinjalo, <sup>17</sup>as kadi nio a maykamadamadanan do nakalibri nio a nia so proteksion no aktokto nio do panlokoan ni Satanas, as kapamondan nio do Espada aya no Espirito a nia so Chirin no Dios. <sup>18</sup>Do nakapawnay nio na sira ya am machahoahok kamo do Dios a pawnoten no Espirito. Kapakadichayakay nio as kadi nio mabdibdisan so kapachahoahok nira no atavo a tawotawo na, <sup>19-20</sup>as kaniaken pa tapian torohan na yaken no Dios so kasolivan kano angdet ko a mapawnonong so Evanghelio aya a dia pinapanmo kaychowa as tayto a pinainkargado diaken a pawnonongen ko a nia so pakayapoan no ichatayto ko a makalaboso.

### No vidin sa ni Pablo

*(Colosas 4:7-8)*

<sup>21</sup>Tayto ko a tovoyen dinio o kakteh ta a si Tychicus a iya so oyod ko a ichasaray kano ichaddaw a rarayay do trabaho ko do Apo taya, tapian

mapanmo nio o kapakaparin ko. <sup>22</sup>Tovoyen ko tapian mapanmo nio o kaparin no viay namen as tapian maypagsal kamo kano maypangdet o tawol nio.

<sup>23</sup>Torohan kamo pa no Dios kano Apo ta a si Jesu Cristo so kaydamnayan no aktokto, addaw kano saray. <sup>24</sup>Bendisionan kamo pa no Dios a atavo a diabdibdis so addaw no Apo taya a si Jesu Cristo as katoroh na pa dinio so grasia na.

# Tolas ni San Pablo Dira do Taga-Filipos

## Introduction

Tolas ya ni San Pablo do nanoma a timban no Cristiano do provinsia no Macedonia a sakop no Roma. Pinatolas ya do kayan ni Apostol Pablo do priso as do panghovokan no aro sa omsobna sia a rarayay na a mananawo as kanira no machitarek so pananawan do Filipos. Amna no mavoya do tolas aya am no angdet as kasoyosoyotan na a nia so kavoyan sia o mapia a saray na no Apo taya.

No nanoma a rason a patolasan sia ya am no kapamahemahes ni San Pablo do sidong da do tiempo a nakaoyod na mangaylangan. Pinasa na o kananawo na sira a magsal as diabdibdis do panghovokan no problema kano kasaditan no viay. Ninanawo na sa a mapamahbo di Jesus as kabhes darana no kapamato so karakohan do kapanmo da dia o nakayapo na do Dios no atavo a makayamot do kasaray da ni Jesus asna no kapatongtong dava so pidipidit sa. Malir pa dia o kasoyosoyotan kano kaydannayan no aktokto da no maviay a masaray ni Cristo.

Pangononongan do tolas aya o kasoyosoyotan, kapaychakasa di Jesus, agsal ta do Dios as kano angdet do pandidiwan do viay no asa ka Cristiano. Malir pa dia o addaw ni San Pablo dira do Cristiano aya do Filipos.

## Outline

Introduction *1:1-11*

No situasion ni San Pablo *1:12-26*

No viay di Cristo *1:27-2:18*

No plano dira da Timoteo kani Epafroditus *2:19-30*

Patanggal dira do matatarek a tawo kano pangananawan *3:1-4:9*

Sa Pablo kano masinchad na sa do Filipos *4:10-20*

Conclusion *4:21-23*

---

**1** <sup>1</sup> Sa Pablo kani Timoteo kami a pachirawatan ni Jesu Cristo a tayto a maytolas dinio atavo a kakakteh di Jesu Cristo do Filipos kanira pa no adngedngeyen sa do timban kaninio a tayto a machipayserbi dira.<sup>a</sup>

---

<sup>a</sup> **1:1** Do Griego: obispo kano diakono.

<sup>2</sup>Bendisionan kamo pa no Dios Ama kano Apo ta a si Jesu Cristo as kapakarawat nio pa so grasia kano kaydamnayan no aktokto nio.

<sup>3</sup>Do maday so kanakem ko dinio am rakoh o kapamahemahes ko do Dios, <sup>4</sup>as kaoyod ko pa a masoyot a machahoahok ninio <sup>5</sup>a makayamot do katayto nio a machisidong a manda sichangoriaw do kapapanmo no Evangelhio. <sup>6</sup>As tayto ko masigorado ta no Dios a iya so napasitnan dinio so akmaya sia a mapia a pariparinyen am iya pa o tomoroh so sidong kano ayet dinio tapian maypaypangay o kapayserbi nio a manda do kapayvidi ni Jesu Cristo.

<sup>7</sup>Ichaddaw a kakakteh, makakniknin ava o karakoh no kasaray ko ninio takwan inio o tayto a machangay as machisidong diaken do kapananawo no Evangelhio aya, mayalit do kayan ko do priso anmana do kalibri ko a omdefende so nanawo aya a mian di Cristo. <sup>8</sup>Moyvoh sigoro o Dios a makapanmo sia so hosto o karakorakoh no addaw ko ninio a akma so addaw ni Jesu Cristo ninio. <sup>9</sup>As no tayto ko a dasal am no kapaypaypangay pa no addaw nio as kayan no kasolivan nio a yapo do Dios a nia so makaparin dinio a ompidi so ichakey na do atavo a parinyen nio, <sup>10</sup>tapian nawri o chitachitahen nio o mian so rakoh a sinmo as kabo no kaparoparoan nio a manda do tinongdo aya a araw ni Cristo, <sup>11</sup>as kayan no kavoyan sia o vayo a viay nio a yapo di Jesu Cristo a nia pa so pakayapoan no kadaday kano kapamato so Dios.

### **No testimonio ni Pablo do kapawnonong na so Evangelhio**

<sup>12</sup>Kakakteh, kapanmohen nio ta no tayto saya a mapaparin do viay ko am ichasaloval ava no trabaho taya, ta nia mismo o paypaaro daya no makadngey sia o Evangelhio aya. <sup>13</sup>Dawa napanmo dana no atavo diaya, aran sira o sinjalo sa o ka no ngaran aya ni Cristo no pakayapoan no ichatayto ko do kalaboso, <sup>14</sup>as sira o kaaroan no kakakteh ta sa am tayto dana sa mangdet as kadi darana machisnekan nia o kapawnonong da so kakawyoran aya do kavoya da so kaparin no viay ko.

<sup>15</sup>Oyod o kayan da no kadwan a mapawnonong so komapet aya di Cristo a makayamot do kaynanahet da niaken as kakey da a mapamato so karakohan da amna mian sa o kadwan a mapawnonong sia a makayamot do kasivog da makey a mayserbi do Dios. <sup>16</sup>Sira ya am parinyen da ya a makayamot do addaw da takwan ari da mapanmo o nakapriso koaya a makayamot do kadefende ko so Evangelhio aya a tayto ko a ipapanmo. <sup>17</sup>Asna sira o kadwan saya a makey a mapamato am nawri o chitahen da o karapa da dia o pandidiwan koaya. <sup>18</sup>Pero masoyot ako do katayto daya mapawnonong sia o komapet aya di Cristo aran ango pa o mian do aktokto da no mapawnonong aya sia, <sup>19</sup>as kavidin ko a masoyot do kapanmo ko sia o kapayvadiw no atavo a ichapia ko a makayamot do kapachahoahok nio niaken as kan do sidong no Espirito ni Jesu Cristo

<sup>20</sup>do katayto a nawri so chitachitahen ko o kapamato so ngaran aya ni Cristo as kadi ko machisnekan nia o ngaran naya do aran ango a maparin diaken, mayalit do kadimanan anmana kavidin ko pa maviay, <sup>21</sup>takwan moyvoh si Cristo o tomoroh so inmonmoan do viay ko as an madiman ako am rakoh o kapiyan kano inakyan ko nia. <sup>22</sup>Amna an no kavidin ko pa maviay o mayresolta do ichapia no kadwan am nawri o pidien ko, pero ara koava masigoro an no siyo o mayanong a pidien ko. <sup>23</sup>Oyod a rakoh o kapaysoysovol ko sia an mavidin ako pa maviay anmana no kadimanan as kapachasa ko na di Cristo a nia so mapia diaken. <sup>24</sup>Pero no kavidin ko pa maviay am rakoh o inakyan kano kapiyan nio nia. <sup>25</sup>Dawa makayamot do kaniaya no ichapia nio am sigoro am dimanen dava anti yaken tapiyan maparin ko paynio a paypahnieyan kano paynananawhen do saray taya ni Cristo a maypangay so kasoyosoyotan, <sup>26</sup>as kapayvovoya ta anti a nia so rakoh a dadayan si Jesu Cristo a iya so minplano so atavo.

<sup>27</sup>Pero aran ango pa o maparin, kakakteh am nawri o chitachitahen nio o kaparin no viay a mayanong do asa ka nanganohed do Evangelhio aya a komapet di Cristo tapiyan mayalit o kapakangay ko dinio anmana kadi ko na makavoyan dinio am nawri o madngey ko o kapia no kapaychakasa nio a mavidin a diabdiadis so saray as kanawri no moyvoh a chitachitahen nio o paypaypangayan pa no kapayserbi nio do komwan do Evangelhio aya, <sup>28</sup>as kabo no kamoamo nio nira no makey a omatetek dinio, ta niaya o kavoyan so kayan no kalibrian nio a yapo do Dios as omproyba do kasira no kakastigoan. <sup>29</sup>Takwan tod navaynio a tinorohan no Dios so privilihio a manganohed di Cristo asna no kapandidiw nio pa a makayamot do ngaran na <sup>30</sup>a akma so tayto nio a mavoya kano madngey sichangoriaw a pakasisian da diaken.

### No ehemplo diaten ni Cristo a kaparin no kapamahbo

**2** <sup>1</sup>Dawa an ara o kasoyosoyotan nio di Cristo as nakaproyba nio na do addaw na ninio, kayan no chinaeksperiensian nio a pinarin no Espirito no Dios do viay nio as kayan no rakoh a addaw kano kasisien, <sup>2</sup>am akdawen ko o kapaychakasa nio so aktokto as kaddaw nio no kadwan dinio a mapia so anod, ta niaya o oyod a rakoh a kasoyosoyotan a ichaytoroh nio diaken. <sup>3</sup>Nawri ava o chitahen nio o kapamato nio so karakohan nio an dia voken a no kapamahbo nio as kasinchad nio do kadwan dinio a mapipia kano karakohan nio. <sup>4</sup>Nawri ava o chitahen nio o tanyan nio a ichapia an dia voken a no kapamarin nio so ichapia no kadwan dinio. <sup>5</sup>Niaya o mayanong a mian do aktokto nio a nia so navoya di Jesu Cristo <sup>6</sup>a iya a aran Dios am chinitachita nava o anohed na, <sup>7</sup>asna no nakatadichokod na dia o anohed na do nakapayvadiw na a tawo as kaparin na so karakohan na akmay asa ka pachirawatan, <sup>8</sup>as do nakapayvadiw na a tawo am pinamahbo na o karakohan na as

kapachinolay na a dimanen, aran do kadiman da sia do kros. <sup>9</sup>Dawa tinorohan sia no Dios so onor a pinakamato dana as ningaranan na so Apo a niaya so m'ato dana do atavo a ngaran, <sup>10</sup>tapiian no atavo a mian do hanyit kano mian do tana aya, maviay anmana nadiman dana am domogod a omanianib kano omdaday si Jesus, <sup>11</sup>as kavata da sia no atavo a tawo o ka si Jesu Cristo aya no Apohen a niaya so dadayan da so Dios Ama.

### No viay a kavoyan so kaCristiano ta na

<sup>12</sup>Dawa ichaddaw a kakakteh, akma so kafermi nio a domngey diaken do yanan ko a kanatonan na do kabo ko dinio am tayto ko ichahoho o kapayvavakel kano kapawyod nio sia onotan o mayanong do asa ka nalibri, <sup>13</sup>takwan no Dios a mismo o tomoroh dinio so akey kano ayet a ichaparin nio a mapatongtong so inolay na dinio.

<sup>14</sup>Do atavo a parinyen nio am mayreklamo kamoava anmana machisobna kamoava, <sup>15</sup>tapiian inio a kamanganakan no Dios am abo o kaparoparoan nio do kapachipanghovok nio dira do tawotawo a makagatogatos do kainio no relaken a makapasehdang so mondo aya, <sup>16</sup>as kan do kainio no moyvoh a makaparin sia ipapanmo o chirin aya no viay, tapiian do ito a araw a tinongdo ni Cristo am mavoya o kayan no sinmo no nakapananawo ko dinio, <sup>17</sup>ta an nawri ngayan na o kadiman da diaken am machirapa o raya ko do saray nio a asa ka sakrifisio a rawaten no Dios. Do akmaya sia panghovokan ko am mavidin ako pa masoyot. <sup>18</sup>Dawa makasoyot kamo a akma diaken.

### Sa Timoteo kani Epafroditus a pachirawatan no Dios

<sup>19</sup>Tayto ko planohen do sidong no Apo ta a si Jesus o katovoy ko si Timoteo dinio tapiian maypagsal o tawol ko an madngey ko o komapet dinio, <sup>20</sup>takwan arava o makaakma sia a somnivog a nawri so chitahen o ichapia nio. <sup>21</sup>Sira o kadwan am nawri o chitahen da o tanyan da ichapia as dia no komwan di Jesu Cristo. <sup>22</sup>Pero si Timoteo am ari nio mapanmo o kaakma nay romanes ko a manganak do kapachipayserbi na diaken a mapawnonong so Evangelio aya. <sup>23</sup>Tovoyen ko anti sia an kapanmo ko na sia o sentensia ko. <sup>24</sup>As tayto ko ichasaray o Apo taya do kaparin ko pa anti a makangay dinio do makalo a tiempo.

<sup>25</sup>Do sichangoriaw am tayto dana manma dinio o kakteh taya a si Epafroditus a iya so rarayay ko a mayserbi kano sinjalo no Apo taya a iya so tinovoy nio a tomoroh no kaylangan ko sa. <sup>26</sup>Tayto naranaynio a ichakey a mavoya a kanatonan do kapanmo na sia o nakadngey nio sia o nakaganit na dia. <sup>27</sup>Oyod ta naganit as kolang dana a madiman amna chinasi sia no Dios as kanatonan ko, ta tarek a karapan o pandidiwan ko saya. <sup>28</sup>Tayto ko kalokalohen o kangay na dinio tapiian masoyot kamo do

kavoya nio sia a nia pa so ipaypapaw no rahmeten sa didiwen no tawol ko. <sup>29</sup>Dawa risibien nio sia a rakoh so kapamahemahes do Apo taya. Sincharan nio sa o akmaya sia a kaparin no mapia a tawo, <sup>30</sup>takwan nanngangga sia do kapayserbi na di Cristo as kadi na minbayoan dia o viay na a somidong diaken do kaboan nio.

**No kadi na masarayan ni Pablo no kapia na**  
(*Roma 6:5-6; Galacia 2:20*)

**3** <sup>1</sup>Kakakteh, makasoyot kamo as no Apo taya o parinyen nio a pakayapoan no kasoyosoyotan nio. Masonong diaken o kapirwa ko sia a manakem ya do tolas koaya takwan ichapia nio ya. <sup>2</sup>Makayhawa kamo dira do mananawo saya a nawri so chitahen o icharahet nio do kakey da ninio a omonot do matatarek a paparinyen a akma so kapatayongkad da do karakohan. <sup>3</sup>Kakakteh, yaten o somnivog a chinatayongkaran takwan yaten o somnivog a tayto omonot as omdaday so Dios a makayamot di Jesu Cristo a iya so chinasaray ta a omadidi diaten do kasinchad ta sia o kabo no maparin ta do tanyan ta ayet.

<sup>4</sup>An mian o tawo a maparin a masaray no tanyan na pinariparin am yaken sigoro asa. <sup>5</sup>Ta do ichawaho na karaw do nakawara ko a tawo am pinarin diaken o akma so mian do panyokoyokoran a kapatoli. Israelita ako a nawara do familia ni Benjamin. Asa ako a ka Hebreo as maistriko a Fariseo. <sup>6</sup>As an komwan do kawnot do panyokoyokoran saya am machipanopanoma ako ta yaken o minchitachita sia rarayawen o aran ango a matarek a onotan akma sira so masaray aya ni Jesus a Manlibri. <sup>7</sup>Pero an ango sinincharan ko sa kaychowa a rakoh so balor diaken am tadichokoran ko sa as kavidang ko sira abo so serbi tapian si Cristo dana o pakayapoan kano yanan no panapanayahen ko. <sup>8</sup>Kakawyoran o kabo no makapachikompara so balor do kaparin ko a makasinchad si Jesu Cristo a Apo no viay ko a iya pa so pakayapoan no tinadichokod ko do atavo tapian iya o pakamiahen ko, <sup>9</sup>as kapachichasa ko na sia a iya so yanan no panapanayahen ko kano iya so makaparin diaken a mahosto do salapan no Dios, ta arava o maparin ko do tanyan ko a ayet. Dawa pinakaboan na yaken no Dios do nakasaray ko nia o pinarin aya ni Cristo. <sup>10</sup>Dawa sichangoriaw am no moyvoh a ichahoho ko am no kapaypaypangay pa no kasinchad ko si Cristo as kaeksperiensia ko dia o ipakapamarin aya no kapirwa a maviay as kataham ko dia o kaparin no pinandidiwan na as kapakakma no pangtoktoan ko do pangtoktoan na do nakadiman na, <sup>11</sup>tapian do diaya as matodah ko o oyod aya mato as makakniknin a kaparin no pinayvangan as tinorohan so vayo a karakohan.

<sup>12</sup>Ara koava vatahen o nakatodah ko na so atavo pero tayto ko pawyoren o kachitachita ko sia onotan o kaparin aya no viay a ipakamia

ni Jesu Cristo a iya so taydira as maynolay diaken. <sup>13</sup>Kakakteh, tayto ko pa dia todah ya, pero niaya o tayto ko a parinyen. Tayto ko tadichokoran o nakarahan ko as kanawri no chitachitahen ko o maparin ko pa a matodah do manam a tiempo, <sup>14</sup>as kaparin ko sia o atavo a maparin ko tapian mahap ko o primio no mato aya a tawag no Dios a mian di Jesu Cristo a akma so mayayo do asa ka pariha. <sup>15</sup>Niaya o somnivog a kaparin no viay a mahni so saray as kano ipakamia no Dios. Pero an mian sa o matarek so pangtoktoan sia am sidongen pa sa no Dios tapian kasehdangan pa sa. <sup>16</sup>Dawa patongtongen ta o tayto ta naya mapanmo a mayanong as kadi ta abdidbisan.

<sup>17</sup>Kakakteh, makakma kamo diaken so katodahen as katovid nio dira do atavo a akma pa sia so kaparin no viay. <sup>18</sup>Takwan oyod sa aro, akma so vinata ko na dinio o mismo a somobna si Cristo a Manlibri do mismo da a viay. Tayto a manalasal o hoo ko do kapirwa koaya mapatanggal dinio a kakakteh. <sup>19</sup>No pamandan da nia am kararayawan. Nawri o rakoh so sinmo dira o pakamian da so karakohan da. Idaay da o mayanong sa a ipachisnek as kanawri no mian do aktokto da o komwan do tana aya. <sup>20</sup>Pero yaten am do hanyit o kavahayan ta a dia so pakayapoan no tayto taya panapanayahen a Mangahwad ta kano Apo ta a si Jesu Cristo <sup>21</sup>a iya anti so tomadi dia o karakohan ta do tana aya no karakohan a akma so karakohan na do rakoh a ipakapamarin na a nia pa so chinaparin na a mapanayahbo so atavo do kokod na.

#### No manawdi a yokoyokoran ni Pablo

**4** <sup>1</sup>Dawa ichaddaw ko a kakakteh, inio o yanan no kasoyosoyotan ko as kavoyan so kayan no sinmo no nakapayserbi ko. Dawa mavidin kamo a diabdibdis so kasaray no Apo taya. Tayto ko na ichakey an mayvovoya ta na.

<sup>2</sup>Tayto koynio a pachisiasian mo Eudia kani Sintique do kapaypakabo nio na as kapia dana no kapay-ivan nio a maychakteh di Jesus. <sup>3</sup>As imo a rarayay ko a mayserbi do Dios am tiban mo pa o map'ia dana dira do dadwa aya a ka mavavakes takwan nachisidong saya diamen kani Clemente do kapananawo namen as kanira pa no kadwan a mian so ngaran do libro aya no viay.

<sup>4</sup>Makasoyot kamo fermi as no Apo taya o parinyen nio a pakayapoan no kasoyosoyotan nio. <sup>5</sup>Nawri o ipavoya nio do atavo o katanoy nio as kapakanakem nio sia o katayto na masngen diaten no Apo taya. <sup>6</sup>Ichavakel nioava o aran ango asna no atavo a kaylangan nio am iyahes nio do Dios do kapachahoahok nio as kano kapamahemahes nio. <sup>7</sup>Do diaya am torohan naynio no Dios so maydamnay a aktokto a manghavas pa kano maintindi no tawo a nia so makapavawa dinio do kavakvaklan a makayamot di Jesu Cristo.



<sup>8</sup>Dawa kakakteh, niaya sa o mayanong nio a iktokto as kano chitachitahen: kakawyoran, atavo a mapia, atavo a mayanong, atavo a komwan do kanamonamoan as kapakamia so kadwan a makayamot do addaw nio, atavo a mapipia a pariparinuyen as mayresolta do mapia as kano atavo a ipakamia a pariparinuyen. <sup>9</sup>Onotan nio o atavo a nadngey nio diaken as kano navoya nio a kaparin no viay ko, ta an niaya o kaparin nio am marawat nio o kaydamnayan no aktokto a yapo do Dios.

**No kapamahemahes ni Pablo do nakanakem da sia**

<sup>10</sup>Rakoh o kasoyot kano kapamahemahes ko do Apo taya do katayto nio minyavayo sia o kasidong nio diaken. Mapanmo ko o kafermi nio a makanakem diaken asna an kadwan am arava o oportunidad nio a maparapit sia diaken. <sup>11</sup>Vatahen koava ya do kakey ko a mapadngedngey takwan do atavo a kaparin no kaviayan ko am nananawo ako na a makontento. <sup>12</sup>Makapachibagay ako do paykolangan as kan do paybastantian, mayalit o kanawob anmana kakolang no kanen ko am mapanmo ko na o mayanong ko a isalap so atavo. <sup>13</sup>Do atavo a makayamot do sidong ni Cristo diaken am mian o ayet ko a omparin so mayanong. <sup>14</sup>Amna tayto rakoh o sinmo no nakasidong nioaya diaken. <sup>15</sup>As ari nio mapanmo o kainio na a taga-Filipos o voyvoh a somnidong diaken do nakakaro ko do Macedonia as kasitnan ko a mapawnonong sia o Evangelio aya. <sup>16</sup>As aran do kayan ko na do Tesalonica am naypidwa nio yaken a pararan so sidong. <sup>17</sup>Nawri ava o rakoh a ichasoyot ko o sidong nioaya diaken asna no mapia aya a pariparinuyen nio a nia so rakoh so sinmo as kano pakarawatan nio so primio a yapo do Dios. <sup>18</sup>Tayto ko narisibi o pinarara nioaya di Epafroditus a sidong a tayto manghavas pa kano pangaylanganan ko, as nia pa so tayto a nayvadiw a alaw nio do Dios a oyod na ipakamia. <sup>19</sup>As no Dios paya anti o tomoroh so atavo a kaylangan nio a yapo do makakniknin a kaynakman na a makayamot di Jesu Cristo. <sup>20</sup>Dadayen ta o Dios as Ama taya a abo so pandan. Amen.

<sup>21</sup>Ipakapia nio yaken so Dios do atavo sa a tawotawo no Dios dawri a mian di Jesu Cristo. Tayto sa mapakapia so Dios dinio o kakakteh ta saya dia a rarayay ko. <sup>22</sup>Atavo sa a tawotawo na diaya am mapakapia sa so Dios dinio a kanatonan da no mian sa do palasio ni Emperador a si Cesar.

<sup>23</sup>Bendisionan kamo pa atavo no Apo taya a si Jesu Cristo as katoroh na pa dinio so grasia na.

# Tolas ni San Pablo Dira doTaga-Colosas

## Introduction

Tolas ya do asa ka timban do Asia Minor. Pinasitnan ava ya ni San Pablo pero nividang na a anongen na o kananawo na sira do nakadngey na sia o kayan da no kadakadaday sa mananawo a mapapospos so kawnot dira tapian mian kono o kalibrian da. Vatahen da pa no mananawo saya o kalogar da kono a omonot do matatarek a paparinyen a komwan do kanen kan do kadwan pa a kanatonan no kapatoli no Hentil. Dawa napaytovoy dira si San Pablo so omnanawo sira a yapo do Efeso.

Naytolas si Pablo a tombay so kadakadaday saya nanawo do kapavoya na nia o kavoyvoh na si Jesu Cristo no tomoroh so kalibrian do tawotawo do mondo aya. Malir pa dia o mayanong a kaparin no viay no asa ka nanganohed. Malir pa dia o nakamaog so mondo aya ni Cristo do inolay no Ama.

Si Tychicus o minangay no TOLAS aya NI SAN PABLO DIRA DO TAGA-COLOASAS. Nirarayan sia ni Onesimus a iya so mirwa ta malir so ngaran do TOLAS NI SAN PABLO DI FILEMON.

## Outline

Introduction 1:1-8

No persona kano trabaho ni Cristo 1:9-2:19

No vayo a viay di Cristo 2:20-4:6

Conclusion 4:7-18

---

**1** <sup>1</sup>Si Pablo ako a apostol ni Jesu Cristo a makayamot do inolay no Dios as kani Timoteo a kakteh ta. <sup>2</sup>Tayto kami a maytolas dinio a tawotawo no Dios a kakakteh namen do Colosas a tayto a mavidin a mahni so saray ni Cristo. Bendisionan kamo pa no Dios Ama as katoroh na pa dinio so grasia kano kaydamnayan no aktokto.

### No dasal kano kapamahemahes ni Pablo

(Efeso 1:7,13; 1 Tesalonica 2:13)

<sup>3</sup>Omhes kamiava a mamahemahes do Dios a Ama no Apo ta a si Jesu Cristo a maday so kapachahoahok namen ninio, <sup>4</sup>takwan nadngey namen o komapet do saray nioaya ni Jesu Cristo as kano addaw nio no atavo a tawotawo no Dios. <sup>5-6</sup>Niaya o kaparin no viay nio sichangoriaw takwan tayto o panapanayahen nio do hanyit a nakayapo do nakadngey kano nakaintindi nio so kakawyoran aya a komapet do grasia no Dios. Nia o Evangelhio aya a nakarapit dinio as tayto maychawpit do atavo a parte no mondo aya a mayresolta do kapanganohed no tawotawo as katadi do dadakay da akma so naporin dinio, <sup>7</sup>as ninanawo ya dinio ni Epafras a iya so ichaddaw ta kano ichasaray a pachirawatan ni Cristo. Rarayay namen sia a mayserbi a iya so nakarapit dinio <sup>8</sup>a chinapanmoan namen sia o katayto nio a makanakem as kano maddaw niamen a makayamot do Espirito no Dios.

<sup>9</sup>Dawa nakayapo do nakadngey namen sia ya am nibhes namen pavaynio a manakem a ipachahoahok tapian maypaypangay pa o kapanmoan nio so inolay no Dios dinio do sidong no Espirito na a tomoroh dinio so kasolivan, <sup>10</sup>as kawnot nio dia o kaparin no viay a kekeyan na ninio, as do atavo a parinyen nio am kanakmen nio o kapakamia nio so Dios kano ichapia no kadwan as kapaypangay pa no kapanmoan nio sia o komapet do Dios kano inolay na, <sup>11</sup>as kapaypahni kano kapaypangdet na dinio no Dios do makakniknin a sidong na tapian mayparakoh o pasinsia nio do pandidiwan as kaparin na dinio a maydamnay so aktokto <sup>12</sup>kano masoyot a mamahemahes sia a iya so tomnoroh diaten so anohed a makarawat so nipromisa na do tawotawo na sa a tayto dana do kasehdangan. <sup>13</sup>Nilibri na yaten do ipakapamarin no kasarisarian as kabdis na diaten do paypatolan no ichaddaw naya a Manganak, <sup>14</sup>a iya so minadidi diaten kano pakayapoan no nakapakabo no Dios so gatogatos ta.

### No mato a ipakapamarin ni Cristo

(Efeso 1:23; 2:12; 3:18-19)

<sup>15</sup>Si Cristo o kavoyan so kaparin no di aya voya a Dios, <sup>16-17</sup>ta manam pa so kayan no inamaog am mian dana sia a iya so mamanito kano atavo a inamaog. Iya o minamaog so atavo a mian do tohos kan do tana aya do inolay no Dios Ama. Atavo sa o mavoya kano diavoya a mian so ipakapamarin, anohed kano anongen am inamaog na. Iya pa o komontrolado so atavo a inamaog na do ipakapamarin na tapian mapatongtong o atavo a ichahoho na. <sup>18</sup>Si Cristo o oho no karakohan aya a nia so timban na. Iya o pakayapoan no viay da a abo so pandan takwan

iya o nanoma a mirwa a maviay a yapo do kadiman a di dana mirwa a madiman tapian do niaya am iya o pamatohen do atavo, <sup>19</sup>ta inolay no Dios Ama o kasinchad si Cristo a mismo a Dios takwan machalit sia do Dios Ama. <sup>20</sup>As makayamot do raya naya a minoyog do kros am maparin na paychakasahen o atavo a mian do tana aya anmana sira o mian do hanyit.

<sup>21</sup>As inio a adan a marayi do Dios as machisobna so aktokto kano marahet so pariparinyen, <sup>22</sup>am tayto naranaynio a pinayvidi sia do nakadiman ni Cristo a manamonamo kano abo so kaparoparoan. <sup>23</sup>Maparin ya an di kamo a mabdibdis do anohdan taya as no kavidin nio a mahni a ompanapanaya so promisa na sa a nia so ninanawo ko dinio as pawnonongen do atavo a parte no mondo aya as niaya pa mismo o pawnonongen ko.

### No ministerio ni Pablo do timban

*(Efeso 3:1-13)*

<sup>24</sup>Tayto ko ichasoyot o kaparin koaya a mandidiw a makayamot dinio a nia so iyan no parte ko do katovoan no pandidiwan ni Cristo a makayamot do timban na a nia pa so karakohan na. <sup>25</sup>As makayamot do timban naya am tinongdo ako no Dios a mapawnonong so atavo a chirin na dinio <sup>26</sup>a nia so natayo do nakarahan a tiempo asna ipapanmo dana sichangoriaw do tawotawo na sa. <sup>27</sup>Mian do plano no Dios o kapapanmo na nia dira o makakniknin aya a nanawo a katayto dana diaten ni Cristo a iya so yanan no panapanayahen no atavo a maypasngen sia. <sup>28</sup>Si Cristo o tayto namen a pawyoren a pawnonongen as kano ipananawo do atavo as katayto namen a mapanakenakem sia o kakawyoran aya tapian matodah da o kakeyan nira no Dios a kaparin no viay. <sup>29</sup>Do niaya a trabaho do sidong ni Cristo am tayto ko a itoroh o atavo a ayet kano maparin ko.

**2** <sup>1</sup>Ichakey ko o kapanmo nio sia o kafermi ko a makanakem dinio as kapachahoahok ko ninio kanira no iLaodicea as kano atavo pa sa a nanganohed di Jesus a di pa nakavoya diaken. <sup>2</sup>Ipachahoahok koynio tapian maypagsal o tawol nio as kapayparakoh no addaw nio no kadwan dinio tapian maypangay o kaintindian nio sia o nanawo aya a komapet di Cristo <sup>3</sup>a iya so yanan no atavo a kasolivan kano kakawyoran. <sup>4</sup>Tayto ko ya vatahen dinio tapian abo o omloko dinio no maavid a vahevahey. <sup>5</sup>Ta aran abo ako do panghovokan nio am tayto kamo do aktokto ko a nia so paysoyosoyotan ko do kapanmo ko sia o kapaychakasa nio a mahni so saray ni Cristo.

### No inmonmoan no saray ni Cristo

*(Efeso 2:1-6,15; 3:17; 4:15-16; 1 Pedro 3:22)*

<sup>6</sup>Makayamot do nakarisibi nio si Jesu Cristo a Apohen am mabdibdis kamoava do saray kano kasincharan nio sia, <sup>7</sup>as kaiya no pachidependian

nio as paytetnekan no saray nio a akma so ninanawo dinio as kasolib nio a mamahemahes.

<sup>8</sup>Makayhawa kamo tapian di daynio paychawawen a manganohed do pinayapo daya a nanawo a yapo do kasolivan do mondo aya a nia so machisobna di Cristo, <sup>9</sup>takwan no Dios am tayto di Cristo, ta do nakapaytawo naya am arava o mian do Dios a abo di Cristo. <sup>10</sup>Dawa di Cristo am ara pava o maparapa no aran sino takwan machasa kamo na sia a iya so mato danaya so anongen kano r'akoh danaya so ipakapamarin. <sup>11</sup>Iya pa o yanan no vayo a viay nio a makayamot do nakatadi na do tawol nio as makayamot ava do aran ango pa a pinarin na do karakohan nio, <sup>12</sup>takwan nachivovon kamo sia do nakabawtismo dinio as kapachirayay nio sia a mayvangan a makayamot do saray nio no Dios a iya so minpayvangan sia. <sup>13</sup>Inio a abo so viay a abo so pandan as nachisiay do Dios am tinorohan naynio so viay do nakapayvangan na si Cristo as kapakabo na dia o atavo a sinadasadan nio. <sup>14</sup>Do nakadiman na do kros am inadidi na yaten do kastigo aya a nia so mayanong ta a didiwen. <sup>15</sup>Do diaya am nihomis ni Cristo o marahet sa a ipakapamarin as kapatalamad na nia o kaiya no nanghomis kano makapamarin.

<sup>16</sup>Makayamot dia am adngeyen nio sava o makey a omyokoyokod ninio do komapet do kanen sa, inomen anmana no kaobserva nio so kadwan a araw a kadomidominggo, kavohavohan anmana kawawan. <sup>17</sup>Niaya sa am tod a anino no manam kanawri a mawara a si Cristo a iya so mismo a mapatongtong kano inmonmoan da niaya. <sup>18</sup>Maychawaw kamoava a manganohed dira do makavata aya sia o kapayanong no kapamahbo a omanianib sira so angheles as kawnot do vata da sa a pinavoya dira no Dios. Daday sa ya ta yapo sa ya do tanyan da a aktokto as kano kakey da a mapamato so karakohan da. <sup>19</sup>Tinadichokoran da o kakawyoran aya do ka si Cristo no oho no karakohan aya a nia so paychakasan ta atavo a maychaponged a mapatongtong so anongen ta a nia so ichapatongtong ta sia o inolay diaten no Dios.

<sup>20</sup>Makayamot do kayan dana no vayo a viay nio di Cristo am mayanong kamo pava a omonot do nanawo sa a pinayapo no tawo a akma sa sia, <sup>21</sup>“Pondanan moavay,” “Tahaman moava,” anmana “Todohen moava ya.” <sup>22</sup>No dagen saya am arava o sinmo da takwan tinoroh no Dios o atavo a akma so kanen a serbien. <sup>23</sup>No akma saya sia a onotan am mapia o kavoyan sira takwan parinyen no asa ka tawo a mapahbo as mapakasiasi so karakohan na, pero ichatadi ava ya do somnivo a kaparin no viay na.

**No rakoh a paytadkan no adan a kaparin no viay ta kano  
kawnot dana di Cristo**

*(Efeso 2:6; 4:1-4,22-25,29,31-32; 5:5,6,19-20)*

**3** <sup>1-2</sup>Makayamot do kayan dana no vayo a viay nio di Cristo am tadichokoran nio na o adan nio sa a iktokto a komwan do tana aya

as kanawri dana no chitachitahen kano iktokto nio o ipakamia ni Cristo a tayto do kawananan sia no Dios. <sup>3</sup>Mian dana o vayo a viay nio a abo dana do panayahboan no gatos do katayto nio na machasa di Cristo do Dios. <sup>4</sup>As an mayvidi anti si Cristo a iya so yanan no viay ta am makarawat ta anti so vayo a karakohan as kapachichasa ta sia a makakniknin so ipakapamarin.

<sup>5</sup>Dawa pabohen nio na o akey aya no karakohan nio no marahet a akma so kapangadwan, malalapos a parinyen kano pangtoktoan, kahoho a mamarin so marahet kano kapayagom, ta no ichalakam nio saya o payserbian nio as no Dios ava. <sup>6</sup>Niaya sa a pariparinyen o pakayapoan no soli kano kastigo no Dios, <sup>7</sup>a nia pa sa o kaparin no adan a viay nio. <sup>8</sup>Pero sichangoriaw am pabohen nio na sa o atavo a lotod, manghavas a kasoli kano kapangontra nio so kadwan, as kabhes nio so kapamarahet nio so kadwan kano malapos sirawri a vatahen. <sup>9</sup>Maydaday kamo pava do kadwan dinio takwan pinabhes nio na o adan niori a dadakay kano pariparinyen. <sup>10</sup>Vayo dana o kaparin nio a tawo, dawa paypapiahen kano payavayohen no Dios o viay nio do kapaypangay no kawnot nio do kakeyan na dinio. <sup>11</sup>Do vayo aya a viay am ara pava o paytadkan da no Judeo kano Griego, masosolib anmana dia nachinanawo, pachirawatan anmana apohen, takwan di Cristo am maytavo ta a mian so viay a iya pa so pakayapoan no atavo a marawat ta.

<sup>12</sup>Makayamot do nakapidi dinio no Dios a payvadiwen a kamanganakan na as kano karakoh no addaw na ninio am mayanong o kaoyod nio a masisien, masisidongen, mapamahbo, matanoy kano rakoh so pasinsia. <sup>13</sup>Makarakoh kamo so konsiderasion do kadwan dinio as kasonong nio a mapakabo dira do nakagatos dinio. Pakaboan nio sira a akma so nakapakabo diaten ni Cristo. <sup>14</sup>Kanakmen nio ta no soyid do kawnot nio dira ya am addaw a nia so pinakamaimport'ante dana as mapayvadiw sia a rakoh so sinmo o pariparinyen ta. <sup>15</sup>Kaparin nio sia o karadinepan a tinoroh dinio ni Cristo a nawri so komontrolado sia o tawol nio, ta no karadinepan aya o mismo a tinawatawagan na dinio a maychakasa. Omhes kamoava a mamahemahes do Dios. <sup>16</sup>No chirin ni Cristo o onotan kano paynolayen nio do viay nio as kaniaya no fermi nio sa a paychanakman a nia so ipaypayet kano ipaypahni no saray no kadwan dinio as kanawri sa no kantahen nio o salmo kano kanta sa a ipamahemahes nio do Dios. <sup>17</sup>Pavatahen nio kano parinyen nio o atavo do kakeyan nia no Apo ta a si Jesus as kapamahemahes nio do Dios Ama do atavo a narawat nio a makayamot di Cristo.

**No mapia a kaparin no viay do sinahad no vahay**

*(Efeso 5:22; 6:1-4; 1 Pedro 2:18; 3:1-7)*

<sup>18</sup>Inio a kakovot a mavakes am mapamahbo kamo as katoroh nio so anohed do kakovot nio a mahakay a niaya so yokoyokoran ninio no Apo

taya. <sup>19</sup>Inio a kakovot a mahakay, ichaddaw nio o kakovot nio as kaoyod nio a makatanoy dira. <sup>20</sup>Inio a kamanganakan, anohdan nio sa do atavo o inyapoan nio a nia so ipakamia dinio no Apo taya. <sup>21</sup>Inyapoan, makapatak kamo tapian dia inio o pakayapoan no kapachisobna no kamanganakan nio sa as kano ichadispresio da a manganohed.

<sup>22</sup>Inio a mian so apohen, manganohed kamo dira do atavo as moyvoh ava o kapawoyod nio so trabaho nio an mavoya daynio, asna do kasinchad nio do Apo taya a tayto a makavoya dinio. <sup>23</sup>An ang o trabaho nio am pawyoren nio a akma so kapayserbi nio di Cristo <sup>24</sup>do kaari nio na makapanmo sia o katoroh nia ni Cristo o nipromisa na saya dinio a tayto a mayserbi sia. <sup>25</sup>As aran no marahet aya so pinariparin am marisibi na pa anti o machinaho sia takwan no Dios am mahosto o kapanhosga na.

**4** <sup>1</sup>Inio a mian so pachirawatan, itoroh nio o mayanong dira as kapia nio dira do kaari nio makapanmo sia o kayan pa no Apohen nio a mian do hanyit.

**No vidin sa ni Pablo dira do taga-Colosas**  
(*Efeso 5:15-16; 6:18-22*)

<sup>2</sup>Kawayakan nioava o kapachahoahok nio a rakoh so kapamahemahes do Dios as kapakasolib nio a komtokto nia o vatahen nio. <sup>3</sup>Ipachahoahok nio pa yamen tapian mian o maypasonong a oportunidad namen a mapawnonong so nanawo aya ni Cristo a natayo do nakarahan a nia so tayto a pakayapoan no nakakalaboso ko. <sup>4</sup>Ipachahoahok nio yaken tapian pawnonongen ko do kaintindian da sia o pinainkargado diaken.

<sup>5</sup>Makapatak kamo do kaparin no viay nio a mavoya da no di pa sa nanganohed. Serbien nio o atavo a tiempo nio do mayanong as kan do mian so sinmo. <sup>6</sup>Katiban nio o kayan no ichapia no kadwan as kano kayan no kapanmoan da sia o onotan nioaya a kakawyoran do atavo a pavatahen nio. Ta niaya o mayanong a itbay nio so aran sino.

<sup>7-8</sup>Ipapanmo na anti dinio ni Tychicus a iya so ichaddaw ta a kakteh kano ichasaray a rarayay ko a mayserbi do Dios o atavo a komapet diaken. Tovoyen ko pa sia dinio tapian paypahmien kano pagsagsalen na o tawol nio. <sup>9</sup>Tayto pa machivan sia o ichaddaw ta as kano ichasaray a kakteh ta a si Onesimus a iya so asa dinio. Ivahey da anti dinio o atavo a napaparin diamen.

<sup>10</sup>Tayto mapakapia so Dios dinio si Aristarco a rarayay ko a makalaboso as kani Marcos a kataysa ni Bernabe. An mawara dinio si Marcos am kapiahren nio o kayavayava nio nia akma so vinata ko na dinio. <sup>11</sup>Mapakapia pa so Dios dinio si Jesus a ngaranan da so Justo. Moyvoh dana sa ya dira do Judeo diaya o navidin a rarayay ko a mayserbi do paypatolan no Dios. Sira o tomoroh diaken so rakoh a angdet kano kasoyosoyotan ko.

<sup>12</sup> Si Epafras a kaydian nio as pachirawatan ni Jesu Cristo am mapakapia pa so Dios dinio. As kawayakan navaynio a ipachahoahok tapian di kamo a dispresio kano diabdibdis so saray as kavidin nio a omonot do inolay dinio no Dios. <sup>13</sup> Yaken o mismo a makatestigo dia o kapawiyod na so kapayserbi na dinio as kanira no mian do Laodicea kan do Hierapolis. <sup>14</sup> Mapakapia pa so Dios dinio o ichaddaw taya manovatova a si Lucas as kani Demas.

<sup>15</sup> Ipakapia nio yaken so Dios dira do kakakteh ta sa do Laodicea, di Nimfas kanira no nanganohed dana di Jesus a mavayavayat do vahay na. <sup>16</sup> An tayoka nio a liren o tolas koaya am ipalir nio pa dira do nanganohed dana di Jesus a mavayavayat do Laodicea as liren nio pa o tolas kori dira. <sup>17</sup> Vatahen nio di Archippus o kapatongtong na sia o pinainkargado sia no Apo ta a si Jesus.

<sup>18</sup> Yaken a si Pablo o mismo a mapatolas so kapakapia koaya so Dios dinio. Kawayakan nioava o katayto ko paya do kalaboso.

Bendisionan kamo pa no Dios as katoroh na pa dinio so grasia na.



# No Manoma a Tolas ni San Pablo Dira do Taga-Tesalonica

## Introduction

Tolas ya ni San Pablo do Cristianos do Tesalonica, capital ya no provincia no Macedonia. Pinasitnan ni San Pablo o timban aya dia do nakayapo na do Filipos as do naynyed a tiempo am aro sa o Judeo a naynanahet ni San Pablo do kaaro da no nanganohed, dawa nakadekey dia si San Pablo as kangay na do Berea as do kwanasaw am do Corinto a dia so chinadngayan na sia di Timoteo o situasion no timban ori do Tesalonica.

Dawa NO MANOMA A TOLAS NI SAN PABLO DIRA DO TAGA-TESALONICA am ipagsagsal as inanawo sira so Cristiano aya dia a tomongtong do pinanganohdan daya. Pinamahmahsan na o Dios do saray as kano addaw da as kapanakenakem na sia dira o kaparin aya no viay a mayanong do asa ka Cristiano a akma so navoya da sia.

Malir pa dia o nanawo a komapet do kaito na mayvidi ni Jesus do tana aya. Matbay sa dia o kwestion a komapet do kapayvidi na as kano komapet dira do nadiman dana as kano an mango o kapayvidi ni Cristo. Machangay dia o nanawo do kalogar ta fermi a mayserbi do Dios do kapanaya ta so ito a kapayvidi ni Cristo.

## Outline

Introduction *1:1*

No kapamahemahes kano kadaday so Dios *1:2-3:13*

No nanawo do dadakay no asa ka Cristiano *4:1-12*

No nanawo a komapet do kaito na mayvidi ni Cristo *4:13-5:11*

No kadwan pa a kanakmen ni Pablo a parinyen da *5:12-22*

Conclusion *5:23-28*

---

**1** <sup>1</sup> Sa Pablo, Silvanus<sup>a</sup> kani Timoteo kami a tayto a maytolas dinio a tayto dana a manganohed do Dios Ama as kano Apo taya a si Jesu Cristo do timban aya do Tesalonica. Bendisionan kamo pa no Dios Ama as katoroh na pa dinio so grasia kano kaydamnayan no aktokto.

### No viay kano saray da ni Jesus no taga-Tesalonica

<sup>2</sup> Pamahmahsan namen o Dios a makayamot dinio as kafermi namen a makanakem dinio atavo a maday so kapachahoahok namen. <sup>3</sup> Pamahmahsan namen o Ama taya a Dios do mapia saya a pariparinyen nio a makayamot do saray nio kano kapangto nioaya a mayserbi a makayamot do addaw nio as katayto nio a mavidin a ompanapanaya so kapayvidi no Apo taya a si Jesu Cristo. <sup>4</sup> As tayto namen a masigorado, kakakteh, o kaddaw na ninio no Dios as nakapidi na dinio a tawotawo na, <sup>5</sup> takwan pinarapit namen ava dinio o Evangelio a tod a asa ka kawnonongan asna asa ka ipakapamarin a makayamot do sidong no Masanto a Espirito as navoya nio pa o ipakapamarin aya do mismo a viay namen do nakayan namen a machasa dinio. <sup>6</sup> Nakakma kamo so kaparin no viay namen as kawnot nio do kakeyan ninio no Apo ta as nadispresio kamoava a manganohed do kakawyoran aya a aran nia mismo o pinakarawatan nio so pakasisian da dinio as kavidin nio a masoyot a makayamot do sidong no Masanto aya Espirito dinio. <sup>7</sup> Dawa nayvadiw kamo a panahatahan da no nanganohed sa di Jesus do provinsia no Macedonia kano Acaya.<sup>b</sup> <sup>8</sup> As no nanawo no Apo taya do kayapo naranaya dinio am voyvoh ava do Macedonia kan do Acaya<sup>c</sup> o pinakarapitan na asna tayto naychawpit do matatarek sa a logar as katayto na mavahey no saray nio no Dios. Do akmaya sia am ara pava o maparapa namen. <sup>9</sup> As ibhes dava manakem diamen o napia a nakarisibi nio diamen as kano nakatadichokod nio do kapanganohed dira do diosdiosan as katayto nio na mayserbi do somnivog aya a maviay a Dios, <sup>10</sup> as katayto nio na ompanapanaya so Manganak aya no Dios a si Jesus a yapo do hanyit a iya so pinayvangon no Dios as kano iya so omliabri diaten do kastigo a ito a mawara.

### No kaparin no ministerio ni Pablo do Tesalonica

**2** <sup>1</sup> Kakakteh, ari nio sigoro mapanmo o nakarakoh no sinmo no nakarapit namen ori dinio, <sup>2</sup> ta nakarahan o nakatetek kano nakapasnesnek da niamen do Filipos am tinorohan kami no Dios so angdet namen a mapawnonong sia dinio o Evangelio naya a aran mian sa o komontra diamen, <sup>3</sup> a nia so kavoyan so kabo no marahet

<sup>a</sup> 1:1 Anmana: Silas. <sup>b</sup> 1:7 Anmana: Greece. <sup>c</sup> 1:8 Anmana: Greece.

a chintokto namen anmana kachita namen sia o tanyan namen a ichapia. <sup>4</sup>Asna makayamot ta pinainkargado diamen no Dios a anongen am pawnonongen namen o Evangelhio aya a no Dios so chitahen a pakamiahen takwan iya o makapanmo so sivog a mian do aktokto namen. <sup>5</sup>Nanerbi kamiava so maavid a chirin a iyahap dinio anmana arava o nakatoman namen as mapanmo no Dios o kadi namen a mayagoman. <sup>6</sup>Nawri ava o chinita namen o kapakamia namen so aran sino a tawo kano sinerbi namen ava o anohed namen a apostoles ni Cristo, <sup>7</sup>asna no kaoyod namen a natanoy dinio a akma so asa ka ina do kametdehan na sa. <sup>8</sup>Dawa makayamot do rakoh a addaw namen ninio as kano karakoh no sinmo nio diamen am voyvoh ava o Evangelhio aya no Dios o tinoroh namen dinio ta no romanes pa a viay namen.

<sup>9</sup>Ari nio pa katovidan o nakaanit namen sia ahohen o kaylangan namen sa do kapaytrabaho namen do maraw kano mahep tapiian dia inio o paysarasarayan namen a tomoroh nia o serbien namen do kapawnonong namen so Evangelhio aya no Dios. <sup>10</sup>Katestigoan no Dios as kano aran inio pa o nakapia na as kabo no paroan sia o iyangangay namen do nakapachasa namen dinio a tayto dana a manganohed. <sup>11</sup>Nakakma kami asa ka ama do kapaynananawo na so manganak na do nakananawo kano nakayokoyokod namen ninio <sup>12</sup>a omonot do kaparin aya no viay a mayanong do Dios a iya so tomnawag diaten a machangay do makakniknin aya a paypatolan na.

<sup>13</sup>Pamahmahsan namen pa o Dios ta do nakapawnonong namen sia dinio o Chirin naya am nirawat nioava ya a tod a asa ka nanawo no tawo asna sinincharan nio a yapo do Dios a nia so mian so rakoh a ipakapamarin do mismo nio a viay a nanganohed dana. <sup>14</sup>As no katayto da omatetek dinio no kaydian nio saya am akma so namarin dira do nanganohed saya di Jesu Cristo do timban saya no Dios do Judea takwan tayto da sa pakasisien no kaydian da sa a Judeo. <sup>15</sup>Sira ya o mismo a mindiman so Apo ta a si Jesus kanira no profeta sa as katayto da omsobna so Dios kano atavo a tawo do katayto da mapakaro diamen do kavahayan saya a ngayan namen a mananawo, <sup>16</sup>as katayto da pa omsaloyal sira so Hentil a malibri. Dawa do akmaya sia a kaparin da am tayto a nay-iras o gatos da as katayto da makadidiw sia o mahara a kastigo dira no Dios.

### No kakey pa ni Pablo a makavoya sira mirwa

<sup>17</sup>Kakakteh, do dekey paya tiempo a kabo namen dinio, aran fermi kamo do aktokto namen am rakoh o kahoho namen a makarapit dinio, <sup>18</sup>amna fermi na salovalen ni Satanas o kapakangay namen dinio a kanatonan ko. <sup>19</sup>Ta inio o kasoyosoyotan namen as kavoyan so nakapayserbi namen do Dios kano pakayapoan pa no iyan anti no

marawat namen a primio do kapayvidi anti no Apo taya a si Jesus. <sup>20</sup>Kapanmohen nio ta kakawyoran o kainio no sivog a kasoyosoyotan namen as pakayapoan no kasinchad so nakapayserbi namen do Dios.

### No ministerio ni Timoteo do Tesalonica

**3** <sup>1</sup>Dawa do kaoyod namen dana mahoho no kayan no kadngeyan namen dinio am pinipia namen o kapaychatani namen do Atenas, <sup>2</sup>tapiam mangay dinio o kakteh taya as pachirawatan no Dios do Evangelio ni Cristo a si Timoteo a mapaypangdet kano mapaynananawo dinio do saray taya, <sup>3</sup>tapiam di kamo a dispresio do katayto na aro no pakasisian da dinio a nia so tayto nio na mapanmo a mawara do asa ka nanganohed di Jesus. <sup>4</sup>Dawa pinatanggal namen inio tapiam mapanmo nio o kasivog na mawara diaten no pakasisian a makayamot do nakapanganohed ta di Jesus. <sup>5</sup>Dawa do kaoyod ko a malijat ninio am tinovoy ko dinio si Timoteo a omadngedngey dinio, ta tarek a ara dana sa o chinatentasionan ni Satanas as kapayvadiw na a abo so sinmo no nakapananawo namen aya dinio.

<sup>6</sup>Amna do nakapayvidi danaya ni Timoteo as kadngey namen sia o rakoh a addaw nio kano kahni no saray nio as katayto nio a makanakem kano makey a makavoya diamen a akma so kanakem kano kekey namen a makavoya dinio, <sup>7</sup>am tayto kami a rakoh so kasoyosoyotan a aran aro o pandidiwan namen as no mismo aya a nadngey namen a saray nio o tayto namen a ichasoyot. <sup>8</sup>Tayto magsal o tawol namen a makayamot do saray nioaya no Apo ta a si Jesus, <sup>9</sup>as karakoh no kapamahemahes namen do Dios do kasoyosoyotan aya a itoroh nio diamen, <sup>10</sup>as katayto namen a mavidin a machahoahok nia do Dios o kapayrarahan na pa nia o kapiywa ta mayvovoya tapiam mapaynananawo namen paynio do panganohdan taya.

<sup>11</sup>Dawa tayto namen a panayahen o kaparin diaten no Dios Ama kano Apo ta a si Jesus a mayvovoya, <sup>12</sup>as katayto namen pa komdaw sia do Apo taya o kapaypaypangay no addaw nio no kadwan dinio kano atavo a tawo a akma so kaddaw namen ninio, <sup>13</sup>as kafermi namen a machahoahok ninio tapiam torohan naynio so ayet a ichaparin nio a mahni so saray a diabdibdis do onotan taya tapiam abo anti o kaparoparoan nio do salapan no Ama taya a Dios do ito araw a kapayvidi no Apo taya a si Jesus kanira no tawotawo na sa.

### No viay a ipakamia no Dios

**4** <sup>1</sup>Kakakteh, tayto namen inio a pachisiasian do ngaran no Apo taya a si Jesus do kadi nio tadichokoran do tayto nio naya mapanmo a mapia a kaparin no viay asna no kapaypangay pa no kachitachita nio so kapakamia nio so Dios <sup>2</sup>do kaari nio makapanmo so ninanawo namen

sa dinio a kakeyan ninio no Apo taya a si Jesus. <sup>3</sup>Kapanmohen nio ta inolay dinio no Dios o kapakanamonamo nio so viay as kapachivawa nio do atavo a malalapos a ichakey no karakohan nio. <sup>4</sup>Maytavo kamo a makasolib a omdisiplina so karakohan nio tapian maychakovot kamo a abo so pakasnekan, <sup>5</sup>as kadi nio onotan do di saya mayanong a paparinjen da no di pa makasinchad so Dios. <sup>6</sup>Mayanong ava o kayan no somada do kapayengay na a tawo do komwan do kakovot na a nia pa so gatos a di maynyoha so kastigo a yapo do Apo taya a nia so pinatanggal ko dinio, <sup>7</sup>takwan tinawagan nava yaten no Dios a omonot do malalapos a ichakey no karakohan, ta pinidi na yaten a makanamonamo so viay. <sup>8</sup>Dawa an sino di manganohed diaya am yamen ava o sobnahren na ta no Dios a iya so tomnoroh nia diaten o manamonamo a Espirito na.

<sup>9</sup>Pero an do komwan dana do addaw nio no kadwan dinio am kaylangan ko pava o kapanakem ko dinio takwan no Dios a mismo o minnanawo niaya dinio, <sup>10</sup>a nia so tayto a matalamad do addaw nio nira no kakakteh ta sa do Macedonia amna tayto namen pa akdawen dinio o kapaypaypangay nio pa so addaw nioaya, <sup>11</sup>as kadi nio a lakaman do ichakey nio as kano kadi nio manadasadagan do viay no kadwan, asna no kasolib nio a somerbi so tanoro nio a maytrabaho a akma so niyokoyokoran namen ninio, <sup>12</sup>tapian di kamo a machidepende do kadam dinio no kadwan as kano tapian abo o paroan da dinio no di pa saya nanganohed.

### No kapirwa na mayvidi ni Jesus do tana aya

<sup>13</sup>Kakakteh, ichahoho namen o kapanmo nio sia o komapet dira do nadiman dana sa a kakakteh ta tapian di kamo akma so kangсах da no abo aya so panapanayahen, <sup>14</sup>takwan panganohdan ta o nakadiman ni Jesus as kapirwa na maviay as kasaray ta pa nia o kapachivan na sira no Dios di Jesus o nadiman dana sa. <sup>15</sup>No tayto namen aya pawnonongen dinio am nia o mismo a vinata no Apo taya. Yaten a maviay pa anti do kapayvidi naya am maypanma tava anti kanira no nadiman a machivayat sia. <sup>16</sup>Takwan gomtini anti o Apo taya a yapo do hanyit a pachirayayan no maliak a mando as kano tawag no mato a anghel as kayan no liak no trompeta no Dios as manma sa anti a payvangonen o nadiman dana sa a nasaray nia. <sup>17</sup>As yaten a navidin as maviay pa do tana aya am machirayay ta anti dira do nayvangon saya a tomohos do kademdeman as kavayat ta so Apo taya do tohos as kapachichasa ta anti sia a abo dana so pandan. <sup>18</sup>Dawa pagsagsalen kano pangdengdeten nio o kadwan dinio no akmaya sia a nanawo.

### No katanggal so kawara aya anti ni Jesus

**5** <sup>1</sup>Pero kakakteh, an no komapet do araw kano tiempo a kaparin da nia am kaylangan pava o kapanakem ko nia dinio do tolas koaya,

<sup>2</sup>takwan ari nio na mapanmo o kadi a tanggalan so kapayvidi no Apo taya a akma so kadi makatanggalan so kawara no manakaw an mahep. <sup>3</sup>Maysarasaray sa anti o tawotawo as kavata da sia o kayan no karadinepan as kabo no mamakel amna maychehat anti a mawara o kararayawan da as kadi da makalibrian a akma so kadi na hamoan no kapakawara no makadidiw a mavakes. <sup>4</sup>Amna inio a kakakteh am ara kamo pava do kasarisian dawa kawtapan kamoava anti no araw ori a akmay chinawtapan a manakaw. <sup>5</sup>Takwan kamanganakan kamo na no Dios a tayto do kasehdangan as ara kamo pava mayam do kasarisian anmana mahep. <sup>6</sup>Dawa kaylangan o kapakadichayakay ta as kadisiplina ta so aktokto ta a dia akma sira so kadwan a tayto a mapaynolay. <sup>7</sup>Mapanmo ta ta no kapaychaynoynom kano kapakaycheh am maparin do mahep. <sup>8</sup>Pero makayamot do katayto ta na do kasehdangan am mayanong o katalineng no viay ta as akma so kapaykaylangan sia no sinjalo o defensa na am kaylangan o kapakahni ta so saray, kapakarakoh ta so addaw ta no kadwan diaten as kadi ta abdibdisan a ompanapanaya so kalibrian ta, <sup>9</sup>takwan tinawagan nava yaten no Dios a makarawat so kastigo an dia voken a no kaparawat na diaten so kalibrian a makayamot do Apo taya a si Jesu Cristo, <sup>10</sup>a iya so nadiman tapian machichasa ta anti sia a abo so pandan do ito araw a kapayvidi na a mayalit o kayan ta pa do tana aya anmana no nakadiman ta na. <sup>11</sup>Makayamot diaya am pangdengdeten kano sidongen nio o kadwan dinio a makahni so saray, akma so tayto nio naya parinyen.

<sup>12</sup>Kakakteh, tayto namen pa akdawen dinio o kapakarakoh nio so anib dira do tayto natongdo a adngedngeyen kano mapaynananawo dinio do komwan do Apo taya. <sup>13</sup>Sincharan nio o anongen daya a makayamot do kaddaw nio nira as kachita nio so kapia no anod nio do kadwan dinio.

<sup>14</sup>Tayto namen pa akdawen dinio a kakakteh o kayokoyokod nio nira no matatalakak a makapangto, kapangdengdet nio sira so tayto a madispresio as kapaynananawo nio sira so makakaha pa do panganohdan taya as kapakatanoy nio do atavo. <sup>15</sup>Tiban nio o kadi nio vahsan dia no marahet o pinarin da dinio a marahet as nawri o chitachitahen nio o kapia nio do kadwan dinio as kano atavo a tawo.

<sup>16</sup>Omhes kamoava masoyosoyot, <sup>17</sup>as kadi nio omhemhesan a machahoahok <sup>18</sup>kano mamahemahes do atavo a mawara do viay nio takwan niaya o ichakey dinio no Dios do katayto nio na a manganohed di Jesu Cristo.

<sup>19</sup>Salovalen nioava o aran ango a parinyen a pawnotan no Espirito no Dios. <sup>20</sup>Parohen nioava o nanawo a komapet do Dios <sup>21</sup>asna no kapachinanawo nio dia o madngey nio sa as kawnot nio do mapia kano mayanong a onotan, <sup>22</sup>as kanawri no pachivawan nio o atavo a marahet.

<sup>23</sup>Tayto ko akdawen do Dios aya a makatoroh dinio so maydamnay a aktokto o kaparin na dinio a manamonamo so espirito, pahad kano

karakohan as kabo no kaparoparoan nio a manda do kapayvidi no Apo taya a si Jesu Cristo, <sup>24</sup>as kapanmohen nio ta no Dios aya a tomnawag diaten o makapamarin as iya pa so mapatongtong so sinitnan na.

<sup>25</sup>Kakakteh, tayto namen a akdawen dinio o kapachahoahok nio niamen. <sup>26</sup>Ipakapia nio yaken so Dios dira do atavo a kakakteh ta daw. <sup>27</sup>Tayto koynio a iyokoyokod do ngaran no Apo taya do kalir nio sia o tolas koaya do atavo a kakakteh ta sa daw.

<sup>28</sup>Bendisionan kamo pa no Apo taya a si Jesu Cristo as katoroh na pa dinio so grasia na.

# No Ichadadwa no Tolas ni San Pablo Dira do Taga-Tesalonica

## Introduction

Mian pa sa o dia chinasehdangan so mapia do timban aya do Tesalonica do komwan do ito a kapayvidi ni Cristo do tana aya, ta mian sa dira o makavata so nakarahan narana no kapayvidi aya ni Cristo. Dawa niexplika ni San Pablo o kayan pa no mapaparin a manam so kapayvidi ni Jesus a akma so kaoyod na anti a mahara no pakagatogatosan as kayan anti no asa ka tawo a omlaban as omsobna ni Cristo.

Pinaytolasan na sa do kavidin da diabdibdis so saray do hovok no pakasisian da, kavidin da mamarin so mapia as kapaytrabaho da so ichaviay da a akma so kaparin ni San Pablo.

## Outline

Introduction *1:1-2*

No pamahmahsan na dira *1:3-12*

Nanawo a komapet do ito a kapayvidi ni Cristo *2:1-17*

No nanawo do kaparin no viay no asa ka Cristiano *3:1-16*

Conclusion *3:17-18*

---

**1** <sup>1</sup> Sa Pablo, Silvanus<sup>a</sup> kani Timoteo kami a tayto a maytolas dinio do timban aya no Dios a Ama ta kano Apo taya a si Jesu Cristo a tayto do Tesalonica. <sup>2</sup> Bendisionan kamo pa no Dios Ama kano Apo ta a si Jesu Cristo as kapakarawat nio pa so gracia kano kaydamnayan no aktokto.

### No manam a kasalap ta atavo do Dios

<sup>3</sup> Kakakteh, mayanong kami a fermi a mamahemahes do Dios a makayamot do katayto nioaya a maypangay so kapaypahni so saray no

---

<sup>a</sup> **1:1** Anmana: Silas.



Dios as katayto nio mayparakoh so addaw no kadwan dinio. <sup>4</sup>Dawa tayto namen a manakem dira do angayan namen sa a timban no Dios taya o di aya abdidbis a saray nio kano karakoh no agwanta nio do pakasisian da dinio a makayamot do ngaran naya. <sup>5</sup>Do akmaya sia a mapaparin dinio am tayto ta mavoya o pakaknikninan no plano no Dios diaten, ta no pakasisian daya dinio am tayto na serbien no Dios a pavoyan nia o kapayanong nio a machangay do paypatolan na, <sup>6</sup>as sira o tayto aya mapakasiasi dinio am torohan sa anti no Dios so vahes da pandidiwan a nia so mayanong da marawat. <sup>7</sup>Nio atavo a tayto da pakasisien a akma diamen am makarawat kamo anti so kapaynehah a akma diamen do ito a kapayvidi no Apo taya a si Jesus a yapo do hanyit a pachirayayan no omnininyas a apoy kanira no rakoh so ipakapamarin a angheles na, <sup>8</sup>as kakastigo na dira do atavo a di minsinchad do Dios kano naskeh a manganohed do Evanghelio no Apo taya a si Jesus. <sup>9</sup>Machisiay sa anti ya do mato aya kano makapamarin aya a Apo ta as kapandidiw da anti do abo so pandan a kastigo da. <sup>10</sup>Maparin sa anti ya do kawara ni Jesus a romawat so onor kano kadaday sia no atavo a tawotawo na sa a nasaray nia a nia so pachangayan nio a makayamot do nakapanganohed nio do pinawnonong namen ori dinio.

<sup>11</sup>Dawa ibhehbes namen avaynio a ipachahoahok tapian no mayanong do asa ka tinawagan no Dios o onotan nio do viay nio as kaparin nio a makapatongtong so mapipia sa a ichakey nio a parinyen a makayamot do saray nio do sidong na. <sup>12</sup>As an makatongtong ya do viay nio am pamatohen anti o Apo taya a si Jesus as kapakarawat ta so rakoh a onor a yapo sia. Maparin sa ya atavo a makayamot do grasia no Dios kano Apo taya a si Jesu Cristo.

### No tawo aya a maytotwaw do tana ayamanam so kapayvidi ni Jesus

**2** <sup>1</sup>Do komapet do kapaychakasa ta anti a machivayat do Apo taya a si Jesu Cristo do kaito na anti a mayvidi am tayto namen a akdawen dinio a kakakteh, <sup>2</sup>o kadi nio a rovlan do katayto daya no makavata sia o kayan no pinapanmo dira no Dios do nakawara narana no araw no Apo taya. Makapatak kamo pa dira do makavata aya sia o kayan no tolas namen a iproyba da do vatavatahen da saya. <sup>3</sup>Anohdan nio sava o makey aya a mapaychawaw dinio takwan mawara ava anti o araw aya an di pa manma o kaaro da no tomadichokod do Dios kano kapaytotwaw no tawo aya a mapawnot do kararayawan no pahad a iya pa so natongdo a kakastigoan a abo so pandan. <sup>4</sup>Sobnahen na anti o Dios as kapamato na so karakohan na do atavo a anianiven no tawotawo as kangay na anti a maydisna do templo no Dios a makavata sia o kaiya no Dios.

<sup>5</sup>Ari nio sigoro a manakem o kaniaya sa mismo no pinapanmo ko dinio, <sup>6</sup>as ari nio mapanmo o katayto pa no ompenpen sia a manda do

kapaytotwaw na anti do natongdo a tiempo na. <sup>7</sup>Tayto dana somitnan a maytrabaho o marahet aya a ipakapamarin amna makatongtong ava o atavo sa marahet a mapaparin a manda do kakaro no mamenpen aya. <sup>8</sup>As an kakaro narana no mamenpen aya am maytotwaw anti o tawo aya a mapawnot so tawo do kapakagatogatos kano kararayawan a iya anti so rarayawen no Apo taya a si Jesus no makapamarin a inawa na do kapayvidi na. <sup>9</sup>No niaya anti a tawo am mian anti o ipakapamarin na a yapo di Satanas a makapaymilagro kano mamarin so makakniknin a nia so ipanloko na so tawotawo, <sup>10</sup>as oyod na sa anti a masonong a lokohen o tawotawo sa a nachisobna do kakawyoran aya a yanan no kalibrian. <sup>11</sup>Dawa makayamot do kaskeh da no kakawyoran aya am paychanoanolayen na sa no Dios a manganohed do daday aya, <sup>12</sup>tapien makarawat sa anti atavo so kastigo o machisobna saya do kakawyoran as nawri so chitahen a onotan o marahet.

### No ichaparin ta diabdibdis so saray ni Jesus

<sup>13</sup>Amna mayanong kami a rakoh so kapamahemahes do Dios a makayamot dinio a kakakteh a ichaddaw no Apo taya takwan pinidi naynio no Dios do sitnanan na a librien as kano omonot do manamonamo a kaparin no viay do sidong dinio no Espirito na do katayto nio na a manganohed do kakawyoran aya, <sup>14</sup>as mian do sivog na a plano dinio do nakapanganohed nio do Evangelio aya a pinawnonong namen dinio o kapachichasa nio anti do Apo taya a si Jesu Cristo do paypatolan na a makarawat so onor. <sup>15</sup>Dawa kakakteh, makahni kamo do pinanganohdan nioaya as kapakapia nio sia a onongan kano onotan o pananawan siraya, mayalit o pinawnonong namen sa kano mian do tolas namen dinio.

<sup>16</sup>Tayto ko akdawen do Apo taya a si Jesu Cristo kano Dios Ama a iya so naddaw niaten as pakayapoan no di machipanda a angdet kano kasoyosoyotan ta do katayto dana no panapanayahen ta a makayamot do grasia na niaten <sup>17</sup>o kasidong na dinio a maypahni so saray as dia dispresio do kachita nio sia onotan o mapia a parinyen kano mayanong a pavatahen.

**3** <sup>1</sup>Do pakavosan ko sia kakakteh am tayto namen a akdawen dinio o kapachahoahok nio niamen tapien maypasonong o kapawpit namen so chirin aya no Apo taya as kano karawat da pa sia a akma so nakarawat nio sia. <sup>2</sup>Ipachahoahok nio pa yamen tapien pavawahen na yamen do tawo sa a marahet so aktokto takwan arava malit o tawo a manganohed. <sup>3</sup>Amna kapachidependian ta o Apo taya a iya so makatoroh dinio so ayet as kano makapavawa dinio di Satanas, <sup>4</sup>as do sidong no Apo taya am tayto namen a mapanmo o katayto nio a omonot do niyokoyokoran namen aya ninio as kadi nio anti a abdibdisan do ninanawan namen aya dinio, <sup>5</sup>as tayto ko pa akdawen do Apo taya a Dios o kapaypangay no

kaintindi nio so addaw naya as kapakangdet nio a mayagwanta a akma si Cristo.

### No mayanong da parinyen no matatalakak

<sup>6</sup>Kakakteh, tayto namen paynio a iyokoyokod do ngaran no Apo taya a si Jesu Cristo do kapachisiay nio do aran sino a kakteh a matalakak as di omonot do ninanawan namen dinio. <sup>7</sup>Mayanong o kapakakma nio diamen a di mangolangolay a maytrabaho a akma so navoya nio do kayan namen ori dinio. <sup>8</sup>Niho namen o atavo a kaylangan namen do kapaytrabaho namen do maraw kano mahep tapian abo dinio o karahmetan. <sup>9</sup>No kabo ava no anohed namen a omrisibi so sidong nio asna no kakey namen a mapavoya nia o kapayanong no kapaytrabaho nio, <sup>10</sup>as makayamot dia am vinata namen do nakayan namen ori dinio ta an sino di maytrabaho am mayanong o kabo no kanen na. <sup>11</sup>Amna tayto namen a nadngey o katayto da no matatalakak dinio as kanawri no parinyen da o kapanadasadag da do viay no kadwan. <sup>12</sup>Dawa do ngaran no Apo taya a si Jesu Cristo am tayto namen sa iyokoyokod o akma saya sia so kaparin do kanawri no isanga da o kapaytrabaho da tapian mian o ichaviay da.

<sup>13</sup>Kakakteh, machitnga kamoava a mamarin so mapia kano omonot do mayanong. <sup>14</sup>An sino o machisobna do akmaya sia a niyokoyokoran namen ninio do tolas aya am pachisiayan nio tapian mavoya na o kapakasnek no kaparin na. <sup>15</sup>Pero pakakmahen nioavay asa ka kontra asna no kapatanggal nio sia a asa ka kakteh.

### No vidin dira ni Pablo

<sup>16</sup>Tayto ko akdawen o kavidin nio a maydamnay so aktokto do atavo a makayamot do Apo taya a iya so voyvoh a makatoroh niaya dinio. Fermi na paynio a pachisan atavo no Apo taya.

<sup>17</sup>Yaken a si Pablo o mismo a mapatolas so kapakapia koaya so Dios dinio. Niaya o ferma ko as fermi ko a pangayen do atavo a tolas ko. <sup>18</sup>Bendisionan kamo pa atavo no Apo ta a si Jesu Cristo as katoroh na pa dinio so grasia na.

# No Manoma a Tolas ni San Pablo di Timoteo

## Introduction

Si Timoteo am asa ka Cristiano do Asia Minor a Judeo so ina amna Griego o ama na. Nachisidong sia di Pablo do trabaho na a asa ka misionero.

Maychatatdo o kakpehan no nanawo no tolas aya: (1) Patanggal dira a komapet do kadakadaday sa mananawo. Mian sa o mananawo nia a paysaglen o anohdan no Judeo kanira no dia Judeo. Anohdan da nia o kabo no mapia do atavo a mavoya a inamaog, dawa no vatahen da a ichalibri am no kapachivawa do mian do mondo aya a akma so kanen kano kapaychakovot. Vatahen da pa o kayan no logar a kapanmohen sa. (2) Nanawo a komwan do onotan do timban. Mian dia o dadakay no asa ka tawo a torohan so anongen do asa ka timban. (3) Personal a yokoyokoran nia ni San Pablo si Timoteo do komwan do responsibilidad na dira do matatarek a grupo no Cristiano do kametmetdeh ni Timoteo.

## Outline

Introduction *1:1-2*

No nanawo a komapet do timban kano adngedngeyen sa *1:3-3:16*

No vidin di Timoteo a komapet do trabaho na *4:1-6:21*

---

**1** <sup>1</sup>Si Pablo ako a asa ka apostol ni Jesu Cristo. Tinovoy ako no Dios a Mangahwad ta as kano Apo ta a si Jesu Cristo a iya so yanan no panapanayahen ta. <sup>2</sup>Tayto ako a maytolas dimo mo Timoteo a manganak ko do komwan do tayto taya panganohdan. Bendisionan ka pa no Dios Ama kano Apo taya a si Jesu Cristo as kapakarawat mo pa so gracia, kasisien kano kaydamnayan no aktokto.

**No kapatanggal ni Pablo dia o komapet dirado kadakadaday sa nanawo**

<sup>3</sup>Tayto ko pirwahan a vatahen dimo o niyokoyokoran ko nimo do nakapangwan ko do Macedonia do kalogar mo a mavidin do Efeso a mapabhes sira so mananawo so matarek a doktrina. <sup>4</sup>Pabhesen mo

sa do abo so sinmo a kakawnonongan da kano kapayistoria da so abo so inmonmoan a akma sa so komapet do nanma sa tawo, ta niaya sa am pakayapoan no kapaysosobna da as machikontra pa ya do ichakey no Dios diaten a panganohdan a kakawyoran. <sup>5</sup>No pakayapoan no katoroh ko nia no akmaya sia a panyokoyokoran am tapian mapanmo da o kapayanong no kayan no addaw da a yapo do manamonamo a aktokto kano somnivog a kapanganohed do Dios. <sup>6</sup>Amna tayto sa o di omonot dia as tayto a nachisiay do mapia a kapananawo do kanawri no kakawnonongan da o abo sa so sinmo. <sup>7</sup>Mahoho sa a mananawo amna ara dava maintindi o pidipidit saya a pangononongan da as no mismo saya anohdan da am ara dava masigoro.

<sup>8</sup>Mapanmo ta o kapia no pidipidit aya a pinatolas ni Moises an serbien sa do pinatapatakan nia, <sup>9</sup>as mapanmo ta o nakadi na patapatakan nia dira do mapipia a tawo an dia voken a sira o mapasada as di manganohed do panyokoyokoran, sira o di omanib so Dios, sira o makagatogatosen as mapamahbo so sinmo no komwan do Dios, sira o mandiman so inyapoan kano kapayengay da tawo. <sup>10</sup>Pinatapatak pa dira do malalapos so kaparin no viay, sira o machikavahay do kapalit da mahakay anmana mavakes, sira o manakaw so tawo a psychakartosan da, sira o maydaydaday as machitoneng do daday no kadwan as kano atavo sa a mian so parinyen a machikontra do onotan taya a kakawyoran. <sup>11</sup>No akmaya sia a ipananawo ko am yapo do mato aya a Evangelio no makakniknin aya a Dios a nia so pinainkargado na diaken a ipananawo.

### **No kapamahemahes ni Pablo do rakoh a kasisienkano addaw sia ni Jesus**

<sup>12</sup>Tayto ako a rakoh so kapamahemahes do Apo taya a si Jesu Cristo a makayamot do nakavidang na diaken a maparin a ichasaray a nia so pakayapoan no tinongdo na diaken a mayserbi do ngaran na as kapamahemahes ko pa dia do kaiya no tomoroh diaken so ichaparin ko so tinongdoan naya diaken a trabaho. <sup>13</sup>Pinidi na yaken a aran akma sawri o kaadan ko a maychirichirin so machikontra sia as kadi ko minsincharan dia as kano nakatetek ko dira do tawotawo sa a minonot sia. Amna chinasi na yaken ni Cristo takwan pinarin ko saya a di makapanmo so karahet na do kadi ko pa manganohdan sia. <sup>14</sup>Dawa oyod a rakoh o kapamahemahes ko do makakniknin aya a grasias no Apo taya a si Jesu Cristo as sichangoriaw am tayto ko na sia ichasaray as kano oyod a ichaddaw. <sup>15</sup>No omonot aya vavatahen am maparin a ichasaray kano mayanong a panganohdan a kakawyoran: “Nawara si Jesu Cristo do tana aya a omliibri sira so makagatogatos,” as do atavo a nakagatogatos am yaken sigoro o nah'ara dana. <sup>16</sup>Amna chinasi na yaken ni Jesu Cristo tapian maparin na ipavoya o karakoh no pasinsia na kano kaparin na a

mapakabo as tomoroh so viay a abo so pandan do atavo a manganohed sia a aran do akma diaken a nah'ara dana so kapakagatos. <sup>17</sup>Dawa dadayen kano pamatohen o abo aya so pamandan a Patol! Iya o di aya voya as machimavoyvoh a kakawyoran a Dios. Amen.

<sup>18</sup>Imo mo Timoteo a manganak ko am tayto koymo a iyokoyokod a makapia so kapachilaban do tayto aya panghovokan ta pachilalaban do kapanmo mo sia o nakaaro da no ompanapanaya sia o kaniaya no kaparin mo a akma so pinapanmo dira no Dios. <sup>19</sup>Akdawen ko dimo o kadi mo a mabdibdisan do akmaya sia a chinatongdoan mo as kawnot mo do mapanmo mo sa a mayanong a dia akma sira so kadwan a tayto a tomnadichokod do mapanmo da mapia a nia so ichakma day bapor a nakararayaw do komwan do saray da. <sup>20</sup>Niaya o tayto a mismo a namarin da Hymenus kani Alejandro a sira so tayto ko a pinarawat di Satanas a paynolayan na tapian di dana sa makachirichirin so mapamahbo so ngaran no Dios.

#### No kapachahoahok as kano onotan sa do timban

**2** <sup>1</sup>No manoma a ichahoho ko dinio am no kapachahoahok nio no atavo a tawo do Dios. Machipangdaw kamo as kasolib nio a mamahemahes. <sup>2</sup>Ipachahoahok nio sa o patopatol kanira no atavo a mian so maato a payanongan tapian maviay ta a maradinep do kawnot ta do mapia kano mayanong do asa ka kamanganakan no Dios. <sup>3</sup>No kapachahoahok am mapia as kano ipakamia no Dios aya a Mangahwad ta, <sup>4</sup>a iya pa so Dios a mahoho nia o kapanmo sia no atavo o kakawyoran as kano kalibri da. <sup>5</sup>Kakawyoran ya takwan asa o Dios as no mavoyvoh a mapayahap so Dios kano tawo<sup>a</sup> am si Jesu Cristo takwan naytawo sia, <sup>6</sup>a iya so tomnoroh no viay na a omadidi so atavo a tawo. Do diaya am pinavoya no Dios do tinongdo na a tiempo o kahoho na nia o kalibri no atavo a tawo. <sup>7</sup>Makayamot pa do akmaya sia a plano no Dios o tayto ko a chinatongdo a apostol as mananawo dira do Hentil no kakawyoran aya a mayanong da panganohdan. Tayto ko pavatahen o mismo a kakawyoran.

<sup>8</sup>Tayto ko ichahoho o kapachahoahok da do kakpekpehan nio no mahahakay sa a manamonamo so viay as abo so masoli a aktokto anmana ichichirin do kadwan. <sup>9</sup>As sira o mavavakes am mayanong o kadi da mapanghawasan sia o komwan do katitiban kano onawnayen. Maylaylay sa so machinaho kano madmay do angayan da anmana yanana da as dia taywara so kalabor anmana kaynyen. Akma pa saw am mayanong ava o kataywara na so kalabor no isosorod da as kano mayanong ava o kapangonay da so taywara a vohawan. <sup>10</sup>Asna nawri o mayanong o kapaypavid da so dadakay da do kawnot da do mapia a

<sup>a</sup> 2:5 Do Griego: Mediator.

nia so mayanong do manganohed do Dios. <sup>11</sup>Mayanong o kapanngey da as katoroh da so anohed do mananawo sa a mahakay. <sup>12</sup>Maparin ava o kapananawo no mavakes anmana no katoato no anongen da kano mahahakay, ta nawri o mayanong dira o kapanngey da do kakpekpehan. <sup>13</sup>No pakayapoan na niaya am nanma a amawgen no Dios si Adan as kwanasaw am si Eva. <sup>14</sup>As no ichadadwa na am si Adan ava ta no mavakes aya o chinawtapan ni Satanas a nia so pinasada sia ni Eva o mando dira no Dios, <sup>15</sup>a nia so pakayapoan no ipakarawat da so pandidiwan do kapaymanganak da amna mian o kalibrian da nia aran do kapaymanganak da an di sa abdidbis so kapanganohed as kavidin da a rakoh so addaw as kano manamonamo a mapia so disiplinla.

### No kaparin da no adngedngeyen do timban

**3** <sup>1</sup>Kakawyoran o vavatahen aya a akma sia, “An sino mahoho a adngedngeyen do timban<sup>b</sup> am tayto a manita so oyod a mapia a anongen.” <sup>2</sup>No makey no akmaya sia a anongen am mayanong o kabo no kaparoparoan na, kaasa no kakovot na,<sup>c</sup> kapia no dadakay na, kapatak na do atavo a iyangangay na, kapsek na, kayavayavahen na, kapia na a mananawo, <sup>3</sup>kadi na maynoynomen, katanoy na kano rakoh so pasinsia, kadi na machisepasepangan as kano kadi na lakaman no kartos. <sup>4</sup>Mayanong sia a asa ka tawo a masolib a tomidib do familia na a akma so kaparin na sira so kamanganakan na a manib as kano manganohed sia. <sup>5</sup>Ta an di na parin no asa ka tawo a patongtongen o anongen na do tanyan na a familia am nawri pava o maparin na tagrarahen o anongen no machonong do tawotawo sa no Dios. <sup>6</sup>Mayanong ava do anongen aya o vayo pa a manganohed di Jesus ta tarek na idaaay o kakalo na mato no anongen na as kakma na so kaparin ni Satanas a nadaay as nikastigoan no Dios. <sup>7</sup>Maimportante pa o kayan no mapia a kasincharan sia kano kayan no anib sia aran dira do di omonot di Cristo, ta an mian o paroan sia o kaparin no viay na am tarek a nia o serbien ni Satanas a irarayaw so kapayserbi na do Dios.

### No kaparin da no diakono

<sup>8</sup>Alit na pa dira do pidien a diakono o kapayanong no kapia na dadakay da, ichasaray sa do vatahen da, kadi da maynoynomen, kadi da mayagoman, <sup>9</sup>kahni darana do panganohdan taya a abo so kapaykamadamadan. <sup>10</sup>Mayanong o kapanma a omproyba dira as an nakarahan o nakaproyba dira as abo o paroan sira am maparin dana sa matongdo do anongen daya. <sup>11</sup>As sira o kakovot da sa a mavavakes<sup>d</sup> am

<sup>b</sup> 3:1 Do Griego: obispo. <sup>c</sup> 3:2 *Anmana*: naypisa a maychakovot. <sup>d</sup> 3:11 *Anmana*: As sira o mavavakes.

mayanong o kapia no dadakay da, kadi a vahyan dira a makachirichirin so maparahet so kadwan, kapia no disiplina da do viay da as kaparin da ichasaray do atavo. <sup>12</sup>Mayanong do asa ka diakono o kaasa no kakovot na<sup>e</sup> as kapia na tomidib dia o kametdehan na sa as kano atavo a komwan do familia na. <sup>13</sup>An mapia o asa ka diakono do trabaho na am mahap na anti o anib no tawotawo as kaparin na pa a mian so angdet a mapawnonong so panganohdan taya a komapet di Jesu Cristo.

#### No kaynyeran no nanawo aya a onotan ta

<sup>14</sup>Tayto ako a mayplano a mangwan dinio daw so makalo amna tayto koymo a paytolasan, <sup>15</sup>tapiian an di ako a nyeng a makangay dinio am mapanmo nio na o mayanong a kaparin no viay no asa ka membro do familia no Dios a nia so timban no maviay aya a Dios as paytetnekan no kakawyoran. <sup>16</sup>No kakawyoran aya a tayto ta panganohdan am makakniknin as kano makapamarin. Niaya o kaynyeran na:

Naytawo si Cristo. Pinatalamad no Espirito o kaiya no manohed.  
Navoya sia no angheles. Pinawnonong sia do atavo a nasiones.  
Pinanganohdan no tawo do tana aya as nayvidi do hanyit.

#### No kaparin da no kadakadaday sira a mananawo

**4** <sup>1</sup>Masehdang o nakavata sia no Espirito no Dios o kayan da anti no tomadichokod do kakawyoran aya a tayto ta panganohdan as kanawri anti no adngeyen da o marahet sa a espirito a nawri so parinyen o kapaychawaw kano kapangotap da no mararahet a nanawo da. <sup>2</sup>No akma saya anti sia a marahet a nanawo am ipananawo da anti no tawo a oyod a matalineng so kapaydaday as akmay abo so konsinsia a omsaloval sira a mamarin so marahet. <sup>3</sup>Ipananawo da anti o karahet no kapaychakovot as kayan anti no vadawen da a matatarek a kanekenen. Kakawyoran ava ya takwan inamaog no Dios o atavo a makan a maparin a kanen a mian so kapamahemahes do Dios no nanganohed dana di Jesus as kano tayto omonot do kakawyoran a nanawo. <sup>4</sup>Asa pa am mapia atavo o inamaog no Dios as arava o logar a ichaskeh a kanen an tayoka ya pamahmahsan do Dios. <sup>5</sup>Dawa kapanmohen ta ta no ichabo aya no dagen a kanen am arava o sincharan no Dios a dagen a kanen as kano maparin a kanen o atavo a pinamahmahsan do Dios.

#### No somnivog a pachirawatan ni Jesu Cristo

<sup>6</sup>An ipananawo mo o mian saya do tolas koaya dimo do kakakteh ta saya daw am mapatongtong mo o tinongdoan aya dimo ni Jesu Cristo as kapaypaypangay pa no kapanmoan mo so kakawyoran aya a doktrina

<sup>e</sup> 3:12 *Anmana*: naypisa a maychakovot.



kano komwan do saray taya. <sup>7</sup>Ipaysasaloval mo sava o abo so sinmo a kakawnonongan kano istoria sa a dia makadios asna nawri sa o chitahen mo o ipaypapia mo do komwan do kawnot mo do Dios, <sup>8</sup>takwan aran mian o kapian no kapaypayet so karakohan am rakorakoh o inakyan mo nia an nawri o paypangayen mo a paypapiahen o kawnot mo do kakeyan nimo no Dios a nia so rakoh so sinmo sichangoriaw as kan do manam pa a tiempo a abo so pandan. <sup>9</sup>No akmaya sia am mapanmo ta o kaoyod na as kano kapayanong na a panganohdan. <sup>10</sup>Dawa makayamot do kapanmo ta so karakoh no sinmo no kawnot ta do Dios am mayagwanta ta as kapawyod ta sia patongtongen o anongen aya a tinongdoan diaten no Dios a iya so yanan no panapanayahen ta a iya pa so Mangahwad no mondo aya a omlibri sira so manganohed sia.

<sup>11</sup>Pawnonongen mo o akmaya sia as kapaynananawo mo sira a omonot do yokoyokoran koaya nimo. <sup>12</sup>Kaboay no omdekededekey dimo do kametdeh mo pa do awan as no kaparin mo sira a tomoroh so anib dimo do kapavoya mo no viay mo a asa ka ehemplo dira do mayanong a kaparin no viay, do kapia no ichichirin mo, kaddaw mo no kadwan, kasaray mo no Dios as kanamonamo no viay mo. <sup>13</sup>Manda so kawara ko dinio am ibhehbes moava liren o nakatolas aya a Chirin no Dios do kakpekpehan nio as kavidin mo a maypaynananawo kano mapaypaypahni sira do panganohdan taya. <sup>14</sup>Pangolangolayan moava o anongen aya a tinorohan dimo no Dios so kasolivan a nia so sinincharan da no adngedngeyen saya do nakapalapaw da so tanoro da do kapachahoahok da nimo. <sup>15</sup>Naknakmen mo sa ya as kapawyod mo sia chitahen o kapatongtong mo sira ya tapian mavoya o paypapien mo do komwan do anongen moaya. <sup>16</sup>Katiban mo o kapakapatak mo do kaparin no viay mo as kano ipananawo mo as kavidin mo a omonot do vidin ko saya dimo, ta an onotan mo sa ya am aro o librian mo so karakohan mo a marahet as kanira pa no domngey so nanawo mo.<sup>f</sup>

#### No anongen ta do kakakteh ta sa

**5** <sup>1</sup>Ichahoya mo sava o matotoneng dana sa a mahahakay asna no kananawo mo sira akma so kapidipidit mo so ama mo. Paynananawhen mo sa o mametmetdeh a mahahakay a akma so kapaynananawo mo so kaktehe mo. <sup>2</sup>Paynananawhen mo sa o matotoneng a mavavakes a akma so kapidipidit mo so ina mo as sira o mametmetdeh a mavavakes am paynananawhen mo sa akma so kapaynananawo mo so kaktehe mo a mavakes a manamonamo so aktokto dira.

<sup>3</sup>Sikasohen mo sa o bida a abo so tomidib dira as katoroh mo dira so sidong, <sup>4</sup>asna no bida a mian so kamanganakan kano kaynapoan am

<sup>f</sup> 4:16 Anmana: malibri ka as kanira no domngey dimo.

sira o mayanong a omatindi sia o pangaylanganan na a nia so anongen da do salapan no Dios. <sup>5</sup>Kapanmohen nio ta sira o somnivog aya a bioda a mayanong nio sa a sidongen am sira o abo so iviay so karakohan da as nawri so panapanayahen o kasisien dira no Dios a iya so pachipangdawan da do kararaw kan do kaheahep. <sup>6</sup>Pero no bioda a nawri so chitahen o pakamian na so karakohan na am akma danay nadiman a aran do kaviay na pa. <sup>7</sup>Ipananawo mo sa ya do atavo tapian abo dira o mian so kaparoparoan. <sup>8</sup>Kapanmohen nio ta an sino o diatindi sia o pangaylanganan no lipos na a kanatonan no mismo na a familia am tayto na sobnahen o panganohdan taya as kanganingani na pa kanira no di manganohed do Dios.

<sup>9</sup>No mayanong nio sa pavidangen dira do bioda a mayanong a sidongen am sira o sesenta kano maypangay pa so awan as nakapaypisa da maychakovot. <sup>10</sup>Logar sia mavahey a mapia so dadakay, nakasolib na mapaynananawo sira so kamanganakan na, mayavayavahen, nayserbi dira do tawotawo sa no Dios, napavoya so kasisien dira do makasiasi, as kano nakaparin na so atavo a logar na maparin a mapia. <sup>11</sup>Asna sira o makahenakan pa a bioda am pasahen nio sava do lista takwan masonong sa a katentasionan a tomadichokod do promisa da a mayserbi di Cristo as kanawri dana no chitahen o kapaychakovot da, <sup>12</sup>a nia so pakayapoan no ichaparoparo da do kadi da makapatongtongan so pinachividangan daya. <sup>13</sup>No asa pa pakayapoan no di na mayanongan no kapavidang sira ya am masonong o kananawo da a matalakak as kanawri no ivalavalay da o kaktaktas a manadasadag do kadwan as kapakachirichirin da kano kapayistoria da so di sa mayanong. <sup>14</sup>Dawa mapipia o kapaychakovot da mirwa no makahenakan pa saya bioda as kapaymanganak da as kanawri no isanga da o ichapia no familia da tapian abo o mavavata dira no tawotawo a komontra diaten. <sup>15</sup>Vatahen ko sa ya takwan tayto dana sa dira o tomnadichokod do kakeyan nira ni Cristo as kanawri no onotan da o tentasionan dira ni Satanas. <sup>16</sup>Sira o nanganohed dana di Jesus a mian so lipos a bioda am anongen da o katidib da do paykaylanganan na asna no timban pava o panayahen da tapian nawri dana sa o torohan so sidong no timban o abo saya so tomidib dira.

#### **No anongen dira do adngedngeyen do timban**

<sup>17</sup>Mayanong sa torohan so rakoh a anib as katangdan dira do adngedngeyen sa do timban<sup>g</sup> a tori a mapia so kapatongtong so anongen da, kanatonan da no mananawo as kano mapawnonong so Chirin no Dios, <sup>18</sup>takwan vatahen no nakatolas a Chirin no Dios, “Mayanong paroava a pakanen o paytrabahohen a vinyay?” as vatahen na pa, “Mayanong a tangdanan o maytrabaho.”

<sup>g</sup> 5:17 Do Griego: presbitero.

<sup>19</sup>Adngeyen moava o akosasion do asa ka adngedngeyen do timban a katadkan na an mian sa o makadadwa anmana makatatdo a testigo. <sup>20</sup>As an somnivog o kaari na makagatogatos am paynananawhen mo sia do salapan no atavo tapian mayvadiw ya a nanawo dira do kadwan a adngedngeyen a di omonot do kaparin no makagatos aya. <sup>21</sup>Do salapan no Dios Ama kani Jesu Cristo as kanira no angheles na am tayto ko vatahen o kawnot mo do niyokoyokoran ko saya nimo so mahosto as kadi mo mangatadkan.

<sup>22</sup>Makapatak ka do kapamidi mo so machividang dira do mayserbi aya do anongen no asa ka adngedngeyen do timban, ta tarek ka machirapas do gatos no asa ka tawo a tinongdo mo do anongen aya. Makayhawa ka tapian abo o sadan mo do komapet aya dia.

<sup>23</sup>(Imo mo Timoteo am moyvoh ava o danom a inomen mo as manerbi ka pa so vino a nia so tovatova no masanib moaya didiwen a ganit mo do vodek.)

<sup>24</sup>Makapatak ka takwan mian sa o matayo so kapakagatos a dia nyeng a mapanmo a dia akma sira so matalamad so gatos a logar da pakarawatan so hosga. <sup>25</sup>Akma ya so maparin an mian o mamarin so mapia. Mian sa o nyeng a matalamad so mapia a pinarin as mian sa o dia nyeng a mapanmo pero no mapia aya a pinarin am mavidin ava matayo.

#### No anongen no pachirawatan do apohen da sa

**6** <sup>1</sup>Sira o atavo a pachirawatan a kamanganakan dana no Dios am mayanong o katoroh da so anib do apohen da sa tapian abo o kaparoan no Dios taya as kano nanawo aya a onotan ta. <sup>2</sup>Sira o mian so apohen a kamanganakan dana no Dios am mayanong ava o kadi da torohan so anib do paychapoan da do kapaykakteh darana sia o apohen daya asna nawri o chitahen da o kapaypapia pa no kapayserbi da dira takwan no payserbian daya am kakteh darana do panganohdan as kano sincharan sia no Dios a kamanganakan na.

#### No matarek so pananawan as kano komapet do kartos

Ipananawo mo as kapanyokoyokod mo nira o akma saya sia a responsibilidad. <sup>3</sup>An sino o matarek so pananawan as kapachisobna na do kakawyoran aya a nanawo no Apo taya a si Jesu Cristo as kaskeh na omonot do kaparin aya no viay a ipakamia no Dios, <sup>4</sup>am madaay as kano tayto sia naychawaw as kabo no kapanmoan na so kakawyoran. Nawri o chitahen na o kapaydidibati do abo sa so sinmo a chirin kano kakawnonongan a niaya so pakayapoan no kaynanahet, kapaysosobna, kasoli, kapasnesnek kano kaparahet da so kadwan. <sup>5</sup>Sira ya am tinadichokoran da o mayanong as kadi darana parinyan a makaintindi so kakawyoran, as kanawri no voyvoh a kaintindian da so mapia am

no maparin da paychakartosan. <sup>6</sup>Amna kapanmohen ta ta rakoh o inmonmoan no kawnot ta do Dios a makontento do atavo, <sup>7</sup>takwan arava o pinanayvi ta do nakawara ta as kabo pa anti no ichayononot ta an madiman ta. <sup>8</sup>Dawa an mian o onayen ta kano kanen ta am mayanong o kakontento as kapakamia ta na. <sup>9</sup>Amna mian sa o tawo a mahoho a maypaynakem a nia so ichasonong da katentasionan as matolo no matatarek a mararahet kano mangananawa a pariparinyen a nia so mapawnot sira do kararayawan da kano kakastigoan no pahad da. <sup>10</sup>Takwan no lakam aya no kartos am pakayapoan no matatarek a gatos. As tayto sa o tomnadichokod do panganohdan ta kakawyoran a makayamot do lakam da no kaynakman a nia pa so pakayapoan no aro a lijat no aktokto da.

### No vidin sa ni Pablo di Timoteo

<sup>11</sup>Pero imo a asa ka pachirawatan no Dios am pachivawan mo sa o akmaya sia a mararahet a pariparinyen as kanawri no chitachitahen mo a onotan o mayanong as kano mapakamia so Dios, kapakarakoh no saray mo nia, kaddaw mo no kadwan, kapakangdet mo a mandidiw as kapakatanoy mo. <sup>12</sup>Pawyoren mo as kapakangdet mo a maytetnek do panganohdan taya as kadi mo a abdidbisan do tinawatawagan aya dimo no Dios a viay a abo so pandan a nia pa so chinatetigoan da no aro a tawotawo a paytetnekan mo a kakawyoran.

<sup>13</sup>Do salapan no Dios a iya so tomoroh no viay no atavo a inamaog as kani Jesu Cristo a iya so naytetnek do salapan ni Poncio Pilato a mapavata so kakawyoran am tayto koymo a iyokoyokod. <sup>14</sup>Patongtongen mo sa atavo o niyokoyokoran ko saya nimo as kanawri no mavidin mo a chitachitahen o mayanong tapian abo o kaparoparoan mo a manda do kapayvidi no Apo taya a si Jesu Cristo, <sup>15</sup>do tinongdo na tiempo no makakniknin aya a Dios a iya pa so Patol, Manyokoyokod, makapamarin do atavo as Apo no atavo a apohen. <sup>16</sup>Iya pa o Dios aya a abo so pamandan a tayto do kasehdangan a abo so makatidib kano makasalap sia. Pamatohen as kano dadayen o makapamarin aya a abo so pandan. Amen.

### No vidin ni Pablo dira do may-inakem

<sup>17</sup>Iyokoyokod mo sa o may-inakem a dia nawri so ipaysarasaray o kaynakman da a nia so masonong a mabo asna nawri o mayanong da ichasaray o Dios a iya so makatoroh no atavo a ichapia ta. <sup>18</sup>Iyokoyokod mo sa o may-inakem a nawri so pay-irasen o mapia a pinariparin da, kapanidong da do maykaylangan as kadadam da do atavo. <sup>19</sup>An niaya o kaparin da am makapay-iras sa so kaynakman a mian so inakyan da nia a manda anchowa do katayto dira no somnivog aya viay a abo so pandan.

<sup>20</sup>Imo mo Timoteo am tayto ko akdawen dimo o kapakahni mo a maytetnek do pinainkargado aya dimo no Dios. Paydidichanan mo sa o matatarek saya a mararahet kano abo sa so sinmo a kakawnonongan a nia so tayto da vatahen no kadwan a kasolivan. <sup>21</sup>Tayto ko ya a vatahen dimo takwan tayto sa o manganohed do vata da saya kasolivan as nakatadichokod da dia o kakawyoran aya a panganohdan ta.

Bendisionan kamo pa atavo no Dios as katoroh na pa dinio so grasia na.

# No Ichadadwa no Tolas ni San Pablo di Timoteo

## Introduction

No kahavnan no ICHADADWA NO TOLAS NI SAN PABLO DI TIMOTEO am personal a vidin na sia a asa ka mametmetdeh a rarayay a mayserbi do Dios. No kakpehan no tolas aya am no kapangdengdet sia ni Pablo si Timoteo a mavidin a mapawnonong so Evangelio aya ni Jesu Cristo as kapatongtong na so anongen na a asa ka evangelista a diabdibdis so ipananawo do panghovokan no aro sa a omsobna sia kano pakasisian na.

Pinatangal na pa si Timoteo a di machangay do abo sa so sinmo a kawnonongan a nia so abo so inakyan nia mapia.

Pinanakem pa sia ni San Pablo o mismo a kaparin no viay na a nia so onotan na do komwan do saray na, addaw na as kano pasinsia kano angdet na do pandidiwan kan do pakasisian.

## Outline

Introduction 1:1-2

No kapamahemahes kano nanawo 1:3–2:13

No konseho kano patanggal 2:14–4:5

No viay kano situasion ni Pablo 4:6-18

Conclusion 4:19-22

---

**1** Si Pablo ako a asa ka apostol ni Jesu Cristo a pinidi no Dios a mapawnonong so nipromisa na a viay a mian di Jesu Cristo. <sup>2</sup>Tayto ako a maytolas dimo mo Timoteo, imo a asa ka ichaddaw ko a kamanganakan. Bendisionan ka pa no Dios Ama kano Apo taya a si Jesu Cristo as kapakarawat mo pa so gracia, kasisien kano kaydamnayan no aktokto.

### No kapamahemahes kano kapangdengdet ni Pablo si Timoteo

<sup>3</sup>Makayamot dimo am pamahmahsan ko o Dios a iya so Dios da no apoapo ko sa as iya so tayto ko a payserbian a manamonamo

so konsinsia as kafermi ko a makanakem dimo a ipachahoahok do maraw as kan do mahep. <sup>4</sup>An manakem ko o hoo mo do nakakaro ko am oyod a rakoh o kahoho ko a makavoya dimo a nia so rakoh a kasoyosoyotan ko. <sup>5</sup>Manakem ko o mahni a saray mo no Dios a akma so nakarakoh no saray da no apo mo a si Loida as kano ina mo a si Eunice as tayto ko masigorado o kapaypaypangay pa no saray moaya. <sup>6</sup>Dawa paypaypangayen mo o kachita mo so kaserbi mo so tinoroh aya dimo no Dios a narawat mo do nakapalapaw ko so tanoro ko dimo. <sup>7</sup>Takwan no marawat taya a Espirito no Dios am tomoroh so ayet, angdet, addaw as kano mapia a pangtoktoan.

<sup>8</sup>Ipachisnek moava o nanawo no Apo taya anmana yaken a asa ka priso a makayamot do ngaran na, asna makangdet ka a romawat so pandidiwan aya a mawara do mapawnonong so Evangelhio aya takwan sidongen naymo no Dios, <sup>9</sup>a iya so tomnawag diaten a makanamonamo so viay. Iya o minlibri aya diaten a makayamot ava do kapia ta asna makayamot do rakoh a grasia na a nia so sivog a plano no Dios a nakayapo do sitnanan na a mian di Jesu Cristo. <sup>10</sup>No plano aya no Dios a kalibrian am tayto na pinatongtong do nakawara no Mangahwad taya a si Jesu Cristo a iya so minrarayaw so ipakapamarin no kadimanan as katoroh na so viay a abo so pandan kano karakohan anti a dia rarayaw do atavo a manganohed do Evangelhio aya. <sup>11</sup>As makayamot do Evangelhio aya am tayto na yaken a pinidi no Dios a apostol as katovoy na diaken a mananawo kano mapawnonong sia, <sup>12</sup>a nia so tayto a pakayapoan no rakoh a pakasisian ko amna ipachisnek koava ya takwan masinchad ko o pinanganohdan koaya as kasigorado ko sia o kapachonong na do atavo a chinasarayan ko nia<sup>a</sup> a manda do ito aya araw a tinongdo na.

<sup>13</sup>Kanakmen mo o kakawyoran aya a nanawo a nadngey mo diaken as onotan mo sa ya a rakoh so saray kano addaw do kayan mo na di Jesu Cristo. <sup>14</sup>Do sidong dimo no Masanto a Espirito a iya so tayto diaten am katiban mo o kapakapatak mo a mamondan do kakawyoran aya a tayto a chinasarayan nimo.

<sup>15</sup>Ari mo na sigoro mapanmo o nakapaytavo da komaro diaken no kakakteh ta saya a yapo do provinsia no Asia as no kadwan dira am sa Figelus kani Hermogenes. <sup>16</sup>Bendisionan pa no Apo taya o familia ni Onesiforus a iya so nasanib a mangay a mapasoyosoyot diaken as kadi na machisnekan nia o katayto koaya a makalaboso, <sup>17</sup>ta do nakawara na do kavahayan aya no Roma am nibhehbes nava yaken a chitahen a manda do nakapayvoya namen. <sup>18</sup>Tayto ko akdawen do Apo taya o kapakarawat

---

<sup>a</sup> 1:12 Anmana: do atavo a pinainkargado na diaken.

na pa anti so kasisien do ito aya araw no kapaysekasekad. Ari mo sigoro mapanmo o nakapawiyod na so kapayserbi na diaken do kayan ko pa do Efeso.

**No litrato no asa ka mapia a mayserbi di Jesu Cristo**

**2** <sup>1</sup>Imo mo Timoteo a kamanganakan ko am makahni ka do trabaho moaya ta si Jesu Cristo o somidong dimo no grasia na. <sup>2</sup>As no nanawo aya a pinarawat ko dimo<sup>b</sup> a chinatestigoan no aro a tawo am parawaten mo pa dira do ichasaray kano masosolib a mananawo tapian makapananawo pa sa so kadwan. <sup>3</sup>Makangdet ka a mayagwanta do kaasa mo a ka sinjalo ni Jesu Cristo. <sup>4</sup>No asa ka sinjalo am mayanong ava a masanga no kadwan a trabaho, ta nawri o logar na onotan o yokoyokoran na nia no apohen na. <sup>5</sup>No machangangay do pariha am makahap ava so primio na an di na onotan o atavo sa reglamento. <sup>6</sup>Makakma ka so mapangto a maytaketakey a iya anti so manoma a mapia no natay na do mohamoha na sa. <sup>7</sup>Iktokto mo sa ya so kapiahen ta torohan naymo no Apo taya so kasolivan a makaintindi sira ya.

<sup>8</sup>Kawayakan moava ta si Jesu Cristo a tayabo ni David as minirwa a maviay o tayto ko a pawnonongen do Evangelhelio koaya. <sup>9</sup>As makayamot do akmaya sia a Evangelhelio am tayto da yaken a pakasisien as katayto ko mavahod a akmay kriminal. Amna no chirin aya no Dios am tayto a libri as kabo no makapabhes sia. <sup>10</sup>Dawa tayto ako mayagwanta do pakasisian tapian maparin pa sa malibri o pinidi na sa no Dios as kapakatongtong no atavo a makakniknin a plano no Dios dira anchowa a makayamot do nakasaray da ni Jesu Cristo.

<sup>11</sup>Kakawyoran o akmaya sia a vavatahen:

“An madiman ta a akma sia am mian anti o viay ta a machichasa sia.

<sup>12</sup> An mayagwanta ta a mandidiw am machichasa ta anti sia do kapaypatol na.

An ipachisobna ta o kapanganohed ta sia am ipachisobna na pa anti o kasinchad na diaten.

<sup>13</sup> An mabdibdis o saray ta am mabdibdis ava sia takwan nawri o sivog a kaparin na.”

**No ipakamia no Dios a pachirawatan na**

<sup>14</sup>Ipanakem mo sa o akmaya sia a nanawo dira atavo as kayokoyokod mo nira do salapan no Dios o kadi da maydidibatian do matatarek a kakawnonongan a abo so sinmo as manrarayaw so saray da no makadngey sira. <sup>15</sup>Chitahen mo o kapakamia nimo no Dios as kapayserbi

<sup>b</sup> 2:2 Do Griego: no nadngey mo sa diaken.



mo a di machisnek no anongen moaya as kasolib mo a mananawo nia so hosto o kakawyoran aya. <sup>16</sup>Asna pachivawan mo sa o atavo a marahet kano abo so sinmo a kawnonongan, ta niaya sa o mapayparayi do kakeyan niaten no Dios. <sup>17</sup>Ta no akma saya sia a kakawnonongan am akmay manyinawan a ganit a dia tova. Niaya o tayto a naporin dira da Hymenaus kani Filetus. <sup>18</sup>Tayto da tinadichokoran o kakawyoran aya as kapananawo da nia o nakarahan dana no kapayvangon da no nadiman a nia so ichatayto da no mararayaw so saray. <sup>19</sup>Amna no tayto aya pinatnek no Dios am mabdibdis ava as tayto o kasincharan sia a marka a makavata so, “Masinchad sa no Dios o somnivog a tawotawo na,” as “An sino makavata so kapanganohed na do Apo taya am karoan na o atavo a pakagatosan.”

<sup>20</sup>Do asa ka rakoh a vahay am voyvoh ava o pinarin a yapo do vohawan kano polak o serserbien, ta mian pa sa o yapo do apha kano kayo. Mian sa o maato so kaserbian as mian sa o maahbo so kaserbian. <sup>21</sup>As an no asa ka tawo as machivawa do pakagatogatosan am manamonamo anti sia as karakoh na kano kato no kaserbian na as kapayanong na a serbien no Apo taya. <sup>22</sup>Dawa pachivawan mo sa o atavo a marahet a ichakey no kahenakan asna nawri sa o chitahen mo a onotan o mapaypaypangay so kawnot do mayanong, paypaypangayan no kasaray nimo, payparakohan no addaw mo no kadwan as kano karadinepan do kapachichasa mo dira do tawotawo sa no Dios a manamonamo so tawol. <sup>23</sup>Pachivawan mo sa o abo so sinmo as kano kakakey a kakawnonongan kano paydidibatian a nia sa so mapasitnan so paysosobnan. <sup>24</sup>Ta no mayserbi aya do Apo taya am mayanong ava a machisosobna asna no kapia na kano katanoy na do atavo a tawo, kasolib na a mananawo, <sup>25</sup>as karakoh no pasinsia na a mapaynananawo sira so mapasivosivog a omsobna so ipananawo na, ta tarek pa sa katorohan no Dios so kapanehseh da as kawnot darana do kakawyoran, <sup>26</sup>a nia so ipakavolaw da do chinawtapan aya dira ni Satanas a nia so tayto da pa ichavahod a omonot do kakeyan na nira.

### No kaparin no manawdi sa a tiempo do mondo aya

**3** <sup>1</sup>Kapanmohen mo ta do manawdi dana anti a tiempo am aro anti o pakasisian kano pangananawan do mondo aya. <sup>2</sup>Takwan no tawotawo am voyvoh anti o karakohan da a iktokto da a pakamiahen, kaoyod da anti a malakam no kartos, maato o iyangangay da as kano ichichirin da, kabo no anib da do Dios kano kapayengay da a tawo, kapachisobna da anti dira do inyapoan da, kadi da solivan a mamahemahes, kasobna da so mayanong, <sup>3</sup>abo so kasisien, maskeh a mapakabo, maparahet so kadwan, abo so valat a mamarin so marahet, malolotod, itek da o mapia, <sup>4</sup>traydor, tod sa kalo as kadi da aktoktoan

nia an mayanong o parinyen da, oyod sa madaay, tadichokoran da o Dios as kanawri no lakaman da o pakamian da so karakohan da, <sup>5</sup>toman sa a madiodiosen amna no mismo da a viay am chinatadian pava. Pachivawan mo sa o atavo a tawo a akma sia so kaparin. <sup>6</sup>No akma saya sia a tawo am komtaktas sa a mapaychawaw sira so mavavakes a dekey so kasolivan kanira no mavakel no gatogatos da. <sup>7</sup>Oyod saya masonong a manngey as kano omonot amna maparin dava maintindi o sivog aya kakawyoran a nanawo. <sup>8</sup>Akma so nakapachisobna da Jannes kani Jambres do vinata sa ni Moises am nawri o kaparin da no akmaya sia a mananawo, ta sobnahren da o kakawyoran aya a nanawo. Arava o machipasonong a pangtoktoan da no akmaya sia as kabo no kapanmoan da so panganohdan taya a kakawyoran, <sup>9</sup>amna makapayfermi sava anti ya mangotap takwan maytotwaw anti o somnivog da a kaparin a akma so nakapaytotwaw no somnivog a kaparin da Jannes kani Jambres.

#### No manawdi sa vidin ni Pablo di Timoteo

<sup>10</sup>Pero ari mo mapanmo so mahosto o pinananawo ko, no kaparin ko as kano chitahen ko do viay ko, no saray ko no Dios, no pasinsia ko, no addaw ko no kadwan, no kapayagwanta ko do pakasisian da diaken. <sup>11</sup>Mapanmo mo o nakapayagwanta ko do nakatetek da diaken do Antioc, do Iconio as kan do Listra amna no Apo taya o nachonong diaken. <sup>12</sup>Kakawyoran na sia ta no tawo a komitachita so kawnot na do Dios am makarawat so pakasisian a makayamot do ngaran ni Jesu Cristo. <sup>13</sup>Asna sira o mararahet so parinyen as kano tayto saya mapaychawaw so kadwan am maypaypangay sa anti do pariparinyen da sa. Mangotap sa so kadwan as aran sira am kawtapan pa sa. <sup>14</sup>Pero imo am mabdibdis kava do nadngey moaya as kano mapanmo moaya a kakawyoran do kaari mo makapanmo sira so chinadngeyan mo sia ya. <sup>15</sup>As ari mo mapanmo ta do nakayapo do kametdeh mo am pinaynananawo ka do nakatolas aya a Chirin no Dios a nia so chinaintindi mo so komwan do kalibrian do kasaray ni Jesu Cristo. <sup>16</sup>No atavo a Skriptura am yapo do Dios. Niaya o mayanong a ipananawo, serbien a ompenpen kano omyokoyokod nira no makagatos as kano mapaynananawo so asa ka tawo a omonot do mayanong kano ipakamia no Dios, <sup>17</sup>tapien no pachirawatan aya no Dios am handa a mapatongtong so atavo a ipaparin sia no Dios.

#### No angdet ni Pablo a manda do tawsan na

**4** <sup>1</sup>Tayto koymo a iyokoyokod do salapan no Dios kani Jesu Cristo a iya so omhosga anti do atavo a tawo a maviay pa as kanira no nadiman dana an mayvidi do tana aya a iya so ito a mapatnek so paypatolan na. <sup>2</sup>Pawnonongen mo o chirin naya, kapreparado mo do atavo a tiempo a mananawo, paytalitalinngen mo sa o mian so pinayrahtan, patanggalen

mo sa kano pabhesen mo sa o makagatogatos as kapaynananawo mo sira. Makabo kava so pasinsia as kano pangolangolayan moava o kapananawo mo, <sup>3</sup>takwan mawara anti o tiempo a kaskeh no tawo a manngey so machipasonong a nanawo as kanawri sa no chitahen da o matatarek sa a mananawo so ichakey da adngeyen. <sup>4</sup>Tadichokoran da anti nia o kakawyoran aya as kanawri no adngeyen da o abo saya so sinmo a kakawnonongan a pinayapo no tawo. <sup>5</sup>Asna imo am makasolib ka as kavidin mo a makapatak do atavo. Mayagwanta ka do pakasisian. Parinyen mo o trabaho no asa ka ministro no Evangelio aya as kapatongtong mo so pinainkargado aya dimo no Dios a responsibilidad mo.

<sup>6</sup>Tayto dana masngen o karawat diaken no Dios as kano kakaro ko na do mondo aya. <sup>7</sup>Tayoka dana o pinachisdepan koaya a laban as niyayo ko na o tayto aya tinongdo no Dios a asdepan ko a pariha. Tayto ko na pinatongtong o atavo a anongen ko do komwan do panganohdan taya. <sup>8</sup>Dawa tayto o naprepara a primio ko do akmaya sia a kaparin no viay ko a nia anti so parawaten diaken no Apo taya a iya so mahosto a Hoyis do ito araw a tinongdo na amna voyvoh ava anti a yaken o makarawat, ta no atavo pa sa a maddaw no Apo taya kano fermi a ompanapanaya so kaito na a mayvidi.

### No napaparin sa do kayan ni Pablo do priso

<sup>9</sup>Tiban mo pa o kadi mo hamoan a mangay diaken so makalo, <sup>10</sup>ta tayto na yaken a chinaroan ni Demas do kapipia na so ichapia na do viay na do tana aya as kangay na do Tesalonica. Komnaro pa si Crecente a mangay do Galacia as kani Titus a nangay do Dalmacia. <sup>11</sup>Voyvoh dana si Lucas a tayto a rarayay ko. Payvanen mo pa si Marcos ta rakoh o kasidongan na diaken. <sup>12</sup>Si Tychicus am tayto ko a tinovoy do Efeso. <sup>13</sup>Do kapangwan mo diaya am salien mo pa o panhanebneb kori a laylay a ari do vahay da Carpus do Troas. Ipanayvi mo pa sa o libro ko sawri as kanatonan da no papiles kano tolas ko sawri.

<sup>14</sup>Oyod a narahet o pinariparin diaken ni Alejandro a manipo. No Dios anti o omkastigo dia do pinariparin na saya. <sup>15</sup>Mavidin ka a rakoh so tanggal sia ta nahara o kakontra na so ipananawo taya. <sup>16</sup>Do nanoma a kangay ko a somalap do hosgado am arava o aran asa a minrarayay diaken ta nikaroan da yaken a maychatani. Akdawen ko do Dios o kadi na patbayan sira do akmaya sia a pinarin da. <sup>17</sup>Amna nachitangked diaken o Apo taya a tomoroh diaken so angdet a ichaparin ko sia pawnonongen o kakawyoran aya dira atavo do mian sawri do kakpekpehan a Hentil as kalibri na diaken do akma sawri leon a tori dana ompanapanaya so kararayaw da diaken. <sup>18</sup>Tayto ko ichasaray o kavidin na a machonong diaken no Apo taya as kapavawa na diaken do marahet a manda do karapit ko so mato aya a paypatolan na. Dadayen o Apo taya a abo so pandan! Amen.

**No kapamidimidin narana so Dios ni Pablo**

<sup>19</sup>Ipakapia mo pa yaken so Dios da Priscilla kani Aquila as kano familia ni Onesiforus. <sup>20</sup>Tori a navidin si Erastus do Corinto as si Trofimus am maganit as nividin ko do Mileto. <sup>21</sup>Tiban mo o kapakarapit mo diaya a manam so amian. Tayto mapakapia so Dios dimo sa Eubulus, Pudens, Lino, Claudia as kanira atavo no manganohed dana sa di Jesus.

<sup>22</sup>Akdawen ko do Apo taya o kavidin na a machirayay dinio. Bendisionan kamo pa atavo no Dios as katoroh na pa dinio so grasia na.

# Tolas ni San Pablo di Titus

## Introduction

Si Titus am asa ka Hentil a nayvadiw a Cristiano as asa sia do rarayay ni San Pablo do trabaho na a asa ka misionero. Tolas ya ni San Pablo di Titus a iya so mametmetdeh a rarayay na. Si Titus aya o nividin ni San Pablo do Creta a tomongtong nia o responsibilidad do timban aya dia.

Maychatatdo o kakpehan no tolas aya: (1) no dadakay da no logar a pidien a mian so responsibilidad do timban; (2) no kaparin no kananawo sira ni Titus o matatarek a grupo a sira so matotoneng a mahahakay kanira no mavavakes a sira dana so omnanawo so mavavakes sa a mametmetdeh kanira, sira o makahenakan a mahahakay as kanira no pachirawatan; (3) nanawo do kaparin no viay no asa ka Cristiano a kanatonan do kapia no anod a maradinep as kapachivawa do dibati kano kapaysosobna.

## Outline

Introduction *1:1-4*

No adngedngeyen sa no timban *1:5-16*

No anongen no matatarek a grupo do timban *2:1-15*

No mayanong a kaparin da as kano patanggal *3:1-11*

Conclusion *3:12-15*

---

**1** <sup>1</sup>Si Pablo ako a pachirawatan no Dios as kano asa ka apostol ni Jesu Cristo a tinovoy a mapawnot sira so pinidi sa no Dios a masaray ni Jesu Cristo as kano mapapanmo nia dira o kakawyoran aya a niaya so mapawnot do kaparin no viay a ipakamia no Dios. <sup>2</sup>Natovoy ako a mapawnonong so kayan no panapanayahen a viay a abo so pandan no masaray nia a nia so nipromisa no di aya maynyoha a Dios do manam kano nakamaog na so mondo aya. <sup>3</sup>As do tinongdo na a tiempo am tayto na pinapanmo ya as katayto na tomnovoy kano naparawat sia diaken no Dios aya a Mangahwad ta o anongen ko a mapawnonong sia. <sup>4</sup>Tolas ko ya dimo mo Titus a asa ko a kamanganakan do panganohdan taya. Bendisionan ka pa no Dios Ama kani Jesu Cristo a Mangahwad ta as kapakarawat mo pa so gracia kano kaydamnayan no aktokto.

### No anongen ni Titus do Creta

<sup>5</sup>Nividin koymo do Creta tapian patongtongen mo o sinitnan tawri a parinyen a kanatonan no kapanongdo sira so adngedngeyen do timban<sup>a</sup> do matatarek sawri a kavahayan a akma so niyokoyokoran ko nimo. <sup>6</sup>Mamidi ka sira so abo so kaparoparoan, sira o asa so kakovot,<sup>b</sup> sira so napaynananawo so kamanganakan da a manganohed do Dios, kanib da as dia vahey do marahet a dadakay da. <sup>7</sup>Ta no asa aya ka adngedngeyen<sup>c</sup> am mayanong a abo so kaparoparoan takwan no Dios o payserbian na. Mayanong ava o kapapospos na so ichakey na anmana kasosolien na. Mayanong ava o kaynoynomen na as kano kalakam na no kartos. <sup>8</sup>Mayanong sia a mayavayavahen, kanawri no chitahen na o ichapia no kadwan, masolib a mapaysovosovol so atavo, mapia so disiplin do viay na, mapia so dadakay, manamonamo so kaparin no viay. <sup>9</sup>Mayanong o kahni na do panganohdan taya a nanawo a tayto ta ipananawo tapian maparin a mian o anohed na a mapaynananawo so kadwan as kano maparin na sa matbay o omsobna so kakawyoran aya, <sup>10</sup>takwan aro sa o maskeh a manngey as nawri so parinyen o kapakachirichirin da so abo so sinmo as kano ipaychawaw da so kadwan. Havnan da nia am sira o Judeo saya<sup>d</sup> a mapapospos pa sia onotan o matatarek a panyokoyokoran a nia so vata da a ichalibri no tawo. <sup>11</sup>Mayanong saya pabhesen a mananawo takwan arava machipasonong o ipananawo da, ta niaya am paychakartosan da as mian sa o familia a mapaytavotavo da so membro a paychawawen. <sup>12</sup>Asa ka rakoh so pinachinanawan dira do iCreta saya o nakavata sia ya, “No iCreta sa am mavahey sa fermi a maydaday as oyod sa mangananawa a tawo. Matatalakak sa ta no kakan da o ichakey da.” <sup>13</sup>Mian o kakawyoran do akmaya sia a vatahen da, dawa makaistrikto ka do kapatanggal mo sira, <sup>14</sup>tapian di nawri o onotan da o aro saya a abo so sinmo a kakawnonongan da no Judeo as kano kadwan pa sa a panyokoyokoran da a machikontra do kakawyoran a nanawo no Dios. <sup>15</sup>Do manamonamo so viay am arava o dagen da asna dira do di pa manganohed do kakawyoran aya as tayto pa do pakagatogatosan am aro o sincharan da marahet kano dagen as no pangtoktoan da am pakamarahen da o atavo a aran tori sa mapia. <sup>16</sup>Vatahen da o kapanganohed da do Dios amna no mismo da viay am machisobna do ichakey na. Isoli sa ya no Dios kano mayanong sava a mayserbi sia.

### No mayanong a dadakay no asa ka Cristiano

**2** <sup>1</sup>Pero imo am nawri sa o ipananawo mo o kaparin aya no viay a mayanong do asa ka makapanmo so kakawyoran aya. <sup>2</sup>Iyokoyokod mo

<sup>a</sup> 1:5 Do Griego: presbitero. <sup>b</sup> 1:6 *Anmana*: naypisa a maychakovot. <sup>c</sup> 1:7 Do Griego: obispo. <sup>d</sup> 1:10 Sira o Judeo saya am maparin o nakapanganohed darana di Jesus.

sa o matotoneng a mahahakay do kapakapia da sia o disiplina da do viay da manoma as kapakasolib da do atavo a parinyen da. Kapakahni da so saray da no Dios as kapakarakoh da so addaw da no kadwan kano kapakarakoh da so agwanta do pakasisian. <sup>3</sup>Alit pa no kayokoyokod mo nira no matotoneng sa a mavavakes do kapakapatak da do dadakay da a mavoya no tawo. Nawri ava o mayanong dira o kaaro no maparahet a vahevahey anmana no kaynoynomen da as nawri o mayanong o kapayvadiw da a ehemplo do mapia a kaparin no viay, <sup>4</sup>a nia so ichaparin da a mapawnot sira so mametmetdeh pa sa a mavavakes a maddaw kano mapia so kapayserbi dira do kakovot da kano kamanganakan da sa, <sup>5</sup>as makapanmo so mayanong da parinyen, kapakanamonamo da so viay, kanawri no isanga da parinyen o anongen da do sinahad no vahay, as mapavoya nia o katanoy da do atavo a parinyen da as katoroh da so anib kano anohed do kakovot da. Ta niaya a kaparin no viay o mapavawa so kaparoparoan no chirin aya no Dios.

<sup>6</sup>Iyokoyokod mo sa o makahekahenakan pa sa a mahahakay do kapakasolib da a maypavawa do marahet as kanawri no chitahen da o mayanong. <sup>7</sup>Do atavo a parinyen mo am ipavoya mo o mismo mo a viay a asa ka ehemplo dira. Do kapananawo mo am makapatak ka as kapakasolib mo do ipabebhes mo sia, <sup>8</sup>as kapananawo mo no kakawyoran aya a abo so kaparoan sia tapian sira o makey a omsobna dimo am mabo o paroan da dimo as kasira no matadiorong a kasnekan.

<sup>9</sup>Iyokoyokod mo sa o pachirawatan do kapanganohed da a mian so anib as kachita da so kapakamia da so apohen da as kadi da atbatbayan. <sup>10</sup>Iyokoyokod mo sa a di mangotangotap dira do apohen da, asna no kapavoya da no kaparin a masaray nira do atavo tapian mavoya dira o kapia no nanawo no Dios aya a Mangahwad ta.

<sup>11</sup>Onotan ta sa ya atavo takwan no kalibrian aya a makayamot do gracia no Dios am tayto na rapiten o atavo a klase no tawo, <sup>12</sup>a nia so tayto a omnanawo diaten a tomadichokod do atavo a pakagatogatosan kano pakamian so karakohan do mondo aya as kanawri no pawnotan na diaten o viay a mapia so disiplina as nawri so chitahen o mayanong as ipakamia no Dios, <sup>13</sup>as mavidin a ompanapanaya so makasoyosoyot aya kano makakniknin a kapayvidi no mato a Dios as Mangahwad taya a si Jesu Cristo, <sup>14</sup>a iya so tomnoroh no viay na a om libri diaten do pakagatogatosan as kapawnot na diaten do kanamonamoan tapian mayvadiw ta a tawotawo na a nawri so chitahen o atavo a mapia a pariparinyen.

<sup>15</sup>Ipananawo mo sa ya as kapakangdet mo a omyokoyokod nira no somada as kapakapatak mo tapian abo o mavavata da dimo do anongen moaya.

### No mayanong a kaparin no Cristiano

**3** <sup>1</sup>Ipananawo mo o kapanganohed kano kanib sira so atavo a mian do payanongan kano kawnot do abtas as kapachikopera da do

ichapia no komavahayan. <sup>2</sup>Ipananawo mo o kadi na mayanongan no kapakachirichirin so omrrayaw so kadwan anmana no kapaysosobna, ta nawri o mayanong o kapakatanoy kano katoroh so anib do atavo a tawo. <sup>3</sup>Takwan do nakarahan am napanmo tava o mayanong as nisobna ta o ichakey no Dios as kanawri no inonotan ta o tanyan ta ichakey as pakamian so karakohan ta, kapno no viay ta no kapakagatogatos kano inanahet as kapaychokontra ta. <sup>4</sup>Amna do rakoh a addaw kano kasisien no Dios aya a Mangahwad ta <sup>5</sup>am nilibri na yaten. Makayamot ava ya do nakayan no pinarin ta mapia asna makayamot do kasisien na as kan do nakalinis na diaten do nakapirwa ta a mawara as kano nakayavayo na diaten no Masanto a Espirito. <sup>6</sup>Makayamot di Jesu Cristo a Mangahwad ta am narawat ta o Masanto aya Espirito a rakoh so ipakapamarin do viay ta, <sup>7</sup>tapien do nakapayvadiw ta a mahosto do salapan no Dios a makayamot do grasia na am mian pa o panapanayahen ta a marawat do abo aya so pandan a viay ta. <sup>8</sup>No akma saya sia a chirin am kakawyoran as rakoh so sinmo kano kapien nia no tawo, dawa ichahoho ko o kadi mo omhemhesan nia a ipananawo tapien sira o tayto dana manganohed do Dios am pawyoren da o kachita da so kapamarin da so mapia. <sup>9</sup>Pero pachivawan mo sa o abo so sinmo a istoria a akma so komapet do nanma sa tawo as kano abo so inmonmoan a kakawnonongan, aran no pysesepangan kano paysosobnan sa do komwan do panyokoyokoran, takwan arava o sinmo da nia kano arava o mahap mo a mapia dia. <sup>10</sup>As no tawo a mananawo so paysosobnan am pachivawan nio an nakarahan o makapaypidwa a kapatanggal nio sia, <sup>11</sup>do kapanmo nio sia o nakatadichokod na do kakawyoran as katogod na makagatos a nia so kavoyan so kasivog na nayraheth.

### No vidin ni Pablo di Titus

<sup>12</sup>An nakarapit anti o asa dira da Artemas kani Tychicus am tiban mo pa o kapachivayat mo diaken do Nicopolis a dawri so yanan ko do amian aya. <sup>13</sup>Sidongen mo pa sa abogado Zenas kani Apollos do paykaylanganan da do biahe da. <sup>14</sup>Katiban mo o kasolib da no kakakteh ta saya daw a komita so kapanidongan da a akma so kayan daya no mian so pangaylanganan tapien mian o kavoyan so kapanganohed darana do Dios.

<sup>15</sup>Tayto sa mapakapia so Dios dinio o atavo saya a rarayay ko. Kapien pa no Dios o kakakteh ta sa a tori a makanakem as maddaw niaten. Bendisionan kamo pa atavo no Dios as katoroh na pa dinio so grasia na.



# Tolas ni San Pablo di Filemon

## Introduction

Si Filemon am asa ka maynakem a Cristiano a membro sigoro no timban do Colosas. Iya pa o taydira si Onesimus a asa ka pachirawatan. No pachirawatan aya am nangotap as komnaro do apohen naya. Do kwanasaw am naysinchad sa kani San Pablo a mian kanaw do priso. Do ministerio ni San Pablo am nayvadiw a Cristiano si Onesimus. Dawa no tolas aya ni San Pablo di Filemon am asa ka pachisiasi di Filemon do kapakabo as karisibi na si Onesimus a asa ka chinapakaboan a pachirawatan a kanatonan do kaasa narana a kakteh do panganohdan.

## Outline

Introduction 1-3

No kapamahemahes di Filemon 4-7

No kapachiasi a makayamot di Onesimus 8-22

Conclusion 23-25

---

<sup>1</sup>Si Pablo ako a asa ka priso a makayamot do kapayserbi ko di Jesu Cristo as kan Timoteo a kakteh ta. Tayto kami a maytolas dimo mo Filemon a ichaddaw namen a kakteh a machipayserbi diamen. <sup>2</sup>Tolas namen paya dimo mo kakteh a Apphia as kanimo mo Archippus a asa ka mangdet a pachirawatan no Dios as kaninio atavo a membro no timban aya a tayto a mavayavayat do vahay moaya mo Filemon. <sup>3</sup>Bendisionan kamo pa no Dios Ama kano Apo taya a si Jesu Cristo as kapakarawat nio pa so grasia kano kaydamnayan no aktokto.

<sup>4</sup>Maday so kapachahoahok ko am pamahmahsan ko o Dios a makayamot dimo <sup>5</sup>do nakadngey ko so komapet do mahni a saray mo no Apo taya a si Jesu Cristo as kano addaw mo nira no atavo sa a tawotawo no Dios. <sup>6</sup>Ipachahoahok koymo tapian do kavoya da sia no kadwan o kaparin no viay mo am maypangay pa o kapanmoan da so marawat no asa ka masaray ni Cristo. <sup>7</sup>Aran do mismo ko a viay am rakoh o

kasoyosoyotan ko a makayamot do addaw moaya a ipavoya mo a nia pa so tayto a chinatahaman da no kadwan sa a kakakteh ta.

<sup>8</sup>Do akmaya sia a kaparin no viay mo am masonong sigoro o kayokoyokod ko nimo do kaasa ko a pachirawatan ni Cristo, <sup>9</sup>amna serbien koava o anohed koaya asna makayamot do addaw am tayto ako a machisiasi dimo do kaasa ko a ka malkem as kano priso a makayamot do ngaran ni Jesu Cristo. <sup>10</sup>Tayto ako a machisiasi dimo a makayamot do nayayo a pachirawatan mo a si Onesimus a iya so tayto a nayvadiw a akma koy romanes a manganak do kayan koaya do priso as tayto ako nayvadiw a ama na do komwan do panganohdan taya. <sup>11</sup>Do nakarahan am arava sigoro inakyan mo nia o nakayan na dimo ni Onesimus pero sichangoriaw am tayto dana rakoh o kapayserbian na dimo as kanatonan ko. <sup>12</sup>Tayto ko sia payvidien dimo a akmay mismo a pachirayanan no karakohan ko a makayamot do addaw ko nia. <sup>13</sup>Rakoh o kekey ko nia an di na yaken a karoan tapian maparin na yaken a payserbian do kwinta mo do katayto ko a makalaboso a makayamot do Evanghelio aya. <sup>14</sup>Amna mapipia o kadi ko manmanman dimo tapian payanitan mo o mapanmo mo a mayanong a parinyen.

<sup>15</sup>No pakayapoan na sigoro no nikaro naya dimo do dekey a tiempo amna tapian mirwa a mayvidi dimo as kadi narana anti a machisiayan dimo, <sup>16</sup>do kadi narana tod a asa ka pakovoten a pachirawatan asna asa ka ichaddaw a kakteh as iya so rakoh so inmonmoan diaken a manoma as kanatonan na dimo do komwan do viay ta do tana aya as kanatonan no komwan do Apo taya. <sup>17</sup>Dawa an ara mo yaken a sincharan a asa ka mapia a kayvan am akdawen ko dimo o karisibi mo sia a akma so karisibi mo diaken. <sup>18</sup>As an ara pa o atbayen na dimo anmana an ara o tadian na dimo am yaken dana o akdawan mo sia. <sup>19</sup>Yaken a mismo o tayto a mapatolas sia tapian manganohed ka do kapaga ko dimo amna ara koava yosad a ipanakem dimo o karakorakoh no atbayen mo diaken do kayaken no akmay notangan mo so kalibrian no pahad mo. <sup>20</sup>Oon, mo kakteh, vahsan mo pa yaken so dekey a nia so rakoh a kasoyosoyotan ko do kapaychakteh ta do Apo taya a si Jesu Cristo.

<sup>21</sup>Tayto ako a maytolas dimo do kapanmo ko sia o kadngey mo diaken as kasigoro ko so kasoyot mo a omparin so manghavas pa kano tayto koaya akdawen dimo. <sup>22</sup>Mayprepara ka pa so yanan ko ta tayto ko panapanayahen do sidong no kapachahoahok mo o kapakangay ko pa anti dinio dawri.

<sup>23</sup>Si Epafraas a asa ka pachirawatan ni Jesu Cristo as tayto ko rarayay a makalaboso am tayto mapakapia so Dios dinio. <sup>24</sup>Mapakapia pa sa so Dios dinio sa Marcos, Aristarco, Demas kani Lucas a rarayay namen pa sa a mayserbi do Dios.

<sup>25</sup>Bendisionan kamo pa atavo no Apo taya a si Jesu Cristo as katoroh na pa dinio so gracia na.

# Tolas Dira do Hebreo

## Introduction

Tolas ya do asa ka grupo da no Cristiano a mian so rakoh a pakasisian a makayamot di Cristo. Tolas ya dira a ipagsagsal sira a dia dispresio asna no kavidin da manganohed di Jesu Cristo a iya so mavoyvoh a revelasion no Dios. Malir do tolas aya o maychatatdo a ka nanawo a komapet di Jesus: (1) Si Jesus o Manganak no Dios a iya so minonot do inolay no Ama a mangay a mandidiw. Makayamot ta Manganak sia no Dios am matoato sia kanira no profeta, sira o anheles as kano aran si Moises. (2) Si Jesus o tinongdo no Dios a Mato dana a Pali a iya so mapayahap so tawo kano Dios a abo dana so pandan. Iya o Pali a matoato kanira no nanma sa a pali. (3) Makayamot di Jesus am malibri o manganohed dia do gatos, kastigo kano hosga. Si Jesus a asa ka Pali o makatoroh so kalibrian, ta no atavo sawri a paparinyen no papali do nanma a tiempo am tod sa litrato no mismo ori a sakrifisio ni Jesu Cristo.

Malir dia o lista no aro sa a Israelita a oyod a napia so kawnot do Dios. Sira ya o mayanong a onotan, ta sira o navidin a masaray no Dios.

Do chapter 12 am nanawo do kalogar na si Jesus no titiban ta a onotan so kaparin do pakasisian a mavidin a dia dispresio. Komavos o libro aya do matatarek a kanakmen sa a parinyen kano patanggal.

## Outline

Si Cristo a mavoyvoh a kasincharan so Dios *1:1-3*  
Si Jesus a matoato kanira no anheles *1:4-2:18*  
Si Jesus a matoato kanira da Moises kani Joshua *3:1-4:13*  
Si Jesus a Mato dana a Pali *4:14-7:28*  
Si Jesus a mato dana so promisa *8:1-9:28*  
Si Jesus a mato dana so tinoroh a sakrifisio *10:1-31*  
No saray a mato kano atavo *11:1-12:29*  
Matatarek a onotan as kano patanggal *13:1-25*

## No makakniknin a Persona ni Jesus

**1** <sup>1</sup>Do nakarahan am pinapanmo<sup>a</sup> no Dios dira do apoapo ta sa Hebreo o ichahoho na a ipapanmo. Pinanahan na ya dira do profeta na sa do matatarek a tiempo as kano matatarek a kaparinyan na a mapapanmo so akmaya sia, <sup>2</sup>amna do sichangoriaw am no mismo naya a Manganak o pinanahanan na sia o ipapanmo na saya diaten a iya so minamaog so mondo aya do mando no Dios a iya pa so natongdo a taydira so atavo. <sup>3</sup>Iya pa o yanan kano kavoyan sia o seh dang kano makakniknin a kaparin no Dios as do mando na am tayto na pamondanan o atavo a inamaog as katayto narana do kawananan sia no mato a trono no Dios a nakarahan no nakangay na a tomoroh nia o viay na a omadidi so nakagatogatos. <sup>4</sup>Do diaya am matalamad o katoato ni Jesus kanira no angheles do katayto no ngaran na a matoato kano ngaran da.

<sup>5</sup>Ta ara dana paro o anghel a chinavatan sia no Dios o akmaya sia, “Imo o Manganak ko as do sicharaw am nayvadiw ako a Ama mo,” as kavata na pa sia,

“Mayvadiw ako anti a Ama na as mayvadiw anti sia a Manganak ko.”

<sup>6</sup>As do nakapaytawo no mato aya a Manganak na do mondo aya a iya so natongdo a taydira so atavo am vinata no Dios,

“Maytavo sa o angheles ko a omanianib sia.”

<sup>7</sup>As no vinata no Dios a komapet dira do angheles am pachirawatan na sa as matovoy a matatarek so kaparin a akma so apoy kano salawsaw. <sup>8</sup>Pero no vinata no Dios Ama do Manganak naya am niaya,

“O Dios, no paypatolan mo am arava o pamandan na as manamonamo kano mahosto o kapanyokoyokod mo. <sup>9</sup>Nawri o pamatohen mo o kanamonamoan no viay as kapamadaw mo do atavo a sadan as dawa pinarawat ko dimo o rakoh a kasoyosoyotan as matoato a anongen kanira no atavo a manyokoyokod.”

<sup>10</sup>Vatahen na pa ya do Manganak naya,

“Imo a Apohen, do sitnanan na am imo o minamaog so tana aya as aran no atavo sa a mian do tohos am pinarin pa sa no tanoro mo. <sup>11</sup>Maytavo anti o inamaog saya a mararayaw amna arava o kavosan kano kabdidbisan mo. Omyadan sa anti ya atavo a akmay lamit, <sup>12</sup>as pakarohen mo sa anti ya a akma so kapakaro mo so tadian a lamit, pero imo am akma kava sira ya, ta maypamalkem kava as kano mabdidbdis kava a abo so pandan.”

<sup>a</sup> 1:1 Do Griego: nayliliak o Dios.

13 Anmana ara dana paro dira do angheles o chinavatan sia no Dios o,  
 “Maydisna ka dia do kawananan ko sia a manda do kapangay ko sira  
 so omlaban aya dimo do panayahboan no kokod mo.”

14 Sira o angheles saya am niaya sa o di aya voya a tovtovoyen as  
 pachirawatan sa no Dios a mangay a somidong sira so atavo a tinongdo  
 no Dios a makarawat so kalibrian.

#### No makakniknin aya a kalibrian ta

**2** 1Dawa mayanong o kapakapia ta sia naknakmen kano onotan  
 o nadngey taya a nanawo tapian di ta sa kawayakan, 2 ta an no  
 pinarawat daya no angheles a onotan as sincharan do kakastigo dira do  
 mapasada sia, 3 am maypango o kaparin ta a makavolaw do kastigo an  
 tadichokoran ta o oyod aya makakniknin a kalibrian a nia so tayto a  
 pinapanmo a mismo no Apo taya as nia pa o tayto a pinawnonong diaten  
 no mismo sa a nakadngey sia kano nakatestigo do akmaya sia. 4 As sira  
 o napatoyo aya sia am pinasinchad sa no Dios a sivog a pachirawatan  
 na do nakatoroh na dira so ipakapamarin a maymilagro as kayan pa no  
 narawat da a matatarek a kasolivan a mayserbi a yapo do Masanto a  
 Espirito a nia so omononot do pinidi no Dios a parawaten dira.

#### No mamanito dana kano atavo

5 No paypatolan do manam aya tiempo am arava tinongdo a paypatolan  
 da no angheles, 6 asna tawotawo o pinidi no Dios a manyokoyokod  
 takwan niaya o nakatolas,

“Ango paro o tawo a dawa mo a manakem kano isanga. 7Pinarin mo  
 o tawo a mahohbo kanira no angheles do maynyed a tiempo amna  
 tayto mo na sa tinorohan so anohed kano onor 8 do nakatayto mo  
 mapanayahbo so atavo a inamaog mo do ipakapamarin no tawo,”  
 as aran tayto pa di makapaynolay o tawo do atavo a inamaog am ito o  
 araw aya a kapakatongtong no kapamanito no tawo do atavo a inamaog.  
 9 No akmaya sia a kaparin no tawo am mavoya ta a pinayparahanan ni  
 Jesus a iya so naytawo as nayvadiw a mahohbo kanira no angheles do  
 dekey a tiempo as kwanasaw am nakarawat so mato kano makakniknin  
 a onor takwan nangay a tomoroh no viay na a omadidi so tawo a  
 makayamot do grasia no Dios. 10 Ta navoya no nangamaog kano  
 makapamarin a Dios, ta mayanong o kapayparahan na do mahara a  
 pandidiwan no Apohen aya no nalibri a si Jesus tapian aro sa o mayvadiw  
 a kamanganakan no Dios a mangay anti a machasa sia do paypatolan na.  
 11 Dawa yaten a pinayvadiw a manamonamo as kamanganakan no Dios  
 as kano naytawo aya a omadidi diaten am malit ta a tomawag do Dios a  
 Ama ta, dawa ipachisnek nava yaten a tawagan ni Jesus a kakakteh na.  
 12 Niaya o kavoyan ta so akmaya sia do nakavata na sia do Dios Ama o,

“Pawnonongen ko anti o ngaran moaya dira do kakakteh ko sa as do panghovokan da am dadayen kano pamatohen koymo.”

<sup>13</sup>Mian pa o vatahen na a akma sa sia,

“No Dios anti o ichasaray ko,”

kan,

“Tayto ako dia a machividang dira do kamanganakan saya no Dios a nia sa so pinawnot na a manganohed diaken.”

<sup>14</sup>Dawa makayamot ta tawotawo o payvadiwen saya no Dios a kamanganakan na am naytawo si Jesus a mangay a tomoroh no viay na tapian torohan na o tawo so kalibrian do ipakapamarin no kadimanan anmana si Satanas, <sup>15</sup>as kapakaro na so kamo aya no kadimanan a nia so mapakovot so atavo a tawo mintras maviay, <sup>16</sup>ta mapanmo ta o kadi na siran no angheles no inangay na sidongen, ta yaten a tawo a tayatayabo ni Abraham. <sup>17</sup>Naytawo si Jesus a akma diaten tapian payparahanan na o atavo a payparahanan no tawo tapian do diaya am maypapia o kaintindi kano kapachipandidiw na niaten do kaiya no machipangdaw as machitbay niaten do Dios do sinadasadan ta a iya so Mato a Pali. <sup>18</sup>Dawa makayamot do nakapayparahan na kano nakadidiw na so kahawahaway sia am mapanmo na o map'ia dana a sidong a itoroh do tawo a tentasionan.

### No katoato ni Jesus kani Moises

**3** <sup>1</sup>Dawa inio a kakakteh a pinidi no Dios a tawotawo na am mayanong o kanakenakem nio si Jesus, ta iya o tinovoy no Dios do mondo aya as natongdo a Mato a Pali do panganohdan taya. <sup>2</sup>Nanganohed si Jesus a mapatongtong so inolay no Dios a akma so nakapawyod ni Moises so anongen na do nakapayserbi na dira do tawotawo no Dios kaychowa. <sup>3</sup>As si Jesus am matoato kano rakorakoh o onor na kani Moises a akma so katoato no napatnek as kano pinatnek. <sup>4</sup>Ta no atavo a pinarin<sup>b</sup> am mian o minparin sira as no minarin aya so atavo am no Dios. <sup>5</sup>Napawyod si Moises do nakapayserbi na do kaasa na a ka pachirawatan as no natrabaho nawri am mian o tongdohen na do manam a ipapanmo a kakawyoran. <sup>6</sup>Amna si Cristo am oyod a mapia o nakapayserbi na a asa ka Manganak. As no tayto naya a payserbian am yaten a tayto dana nanganohed an mavidin ta a mahni a diabdibdis a omonot do chinasaray taya a yanan no panapanayahen ta.

### No paynehahan no tawo sa no Dios

<sup>7</sup>Dawa akma so kavata sia no Masanto a Espirito o,  
 “An madngey nio do sicharaw o tawag dinio no Dios, <sup>8</sup>am pangehneten nioava o aktokto nio akma so pinarin da no apoapo

<sup>b</sup> 3:4 Do Griego: vahay.

nio sa kaychowa do nakapasoli da kano nakasobna da sia do logar ori a niktaktasan da, <sup>9</sup>as kaproyba da dia o ipakapamarin ko do sinahad no apat a poho a ka kawan, kwana no Dios. <sup>10</sup>Dawa vinata ko am, ‘Nawara o kasoli ko nira do kafermi na mangedhnet no aktokto da as kasobna da so ichahoho ko dira, <sup>11</sup>as kavata ko sia, Masigorado o kaentero da anti a di makasdep do paynehahan aya a niprepara ko.’ ”

<sup>12</sup>Kakakteh, makapatak kamo ta tarek a mian o mangedhnet as machisobna so aktokto do Dios a nia so mapasiay so tawo do makapamarin aya a Dios, <sup>13</sup>as kafermi nio a mapanakenakem so kadwan dinio do kayan pa no tiempo ta tapian abo dinio o kawtapan as maloko a omonot do pakagatogatosan. <sup>14</sup>Ta machividang ta di Cristo an mavidin ta a omonot sia as kadi ta abdidisan so saray. <sup>15</sup>As akma so kavata na sia, “An do sicharaw as madngey nio o katawag na dinio am makakma kamoava sira so napangedhnet awri so aktokto da as nachisobna do Dios kaychowa,”

<sup>16</sup>ta mapanmo ta paroava o kasira no mismo saya a pinawnot ni Moises a librien do Egipto o nachisobna as napangedhnet so aktokto da? <sup>17</sup>Pinasoli da kano niproyban da o Dios do sinahad no apat a poho a ka kawan, dawa do nakapachisobna da am naychadidiman sa do logar awri a niktaktasan da a desierto. <sup>18</sup>As mapanmo ta paroava o kasira no vinata no Dios a entero a di makarapit do logar awri a paynehahan o di sawri a nasaray as nanganohed do vinata na sawri? <sup>19</sup>Do akmaya sia a namarin am matalamad o nakadi daya manganohdan no pinakayapoan no kadi da nakasdepan do logar daya ngayan.

**4** <sup>1</sup>Dawa makayamot do katayto na pa maywang diaten no promisa aya no kapaynehah am mayanong o kapayvavakel ta a machivawa do aran ango a ichasaloval no karawat ta so niprepara naya no Dios. <sup>2</sup>Ta tayto ta na chinaevanghelioan a akma so nakaevanghelio dira do apoapo ta sa amna arava o nasinmo na niaya dira takwan pinanganohdan dava ya. <sup>3</sup>As matalamad o kavoyvoh na yaten a manganohed no makarawat so promisa aya no kapaynehah, ta niaya o vatahen no Dios dira do di manganohed,

“Do soli ko am vinata ko o, ‘Masigorado o kaentero da anti a di makasdep do paynehahan aya a niprepara ko dira,’ ”

a aran akma sawri o nakaadan dana nakaprepara no asdepan aya a kapaynehah. <sup>4</sup>No proyba na no kayan dana no niprepara na am mavoya do nakatolas a makavata sia, “Naynehah o Dios do ichapito na a karaw do nakatayoka na a mangamaog so atavo,” <sup>5</sup>amna nachahap sava o apoapo ta sa do akmaya sia a kapaynehah, ta vinata na pa no Dios,

“Masigorado o kaentero da anti a di makasdep do paynehahan aya a niprepara ko dira.”

<sup>6</sup>Dawa do kasivog na mian no pinatapatak aya no Dios a kapaynehah kano karadinepan a nia so di da narawat no apoapo ta sa a nakadngey so Evangelio kaychowa a makayamot do kadi da manganohdan dia, <sup>7</sup>am tayto a nanongdo o Dios so tiempo a kayan no oportunidad no makey a makarawat so nipromisa na saya, as no tinongdo naya am sichangoriaw. Nia am pinirwa na vatahen do kwanasaw a pinanahan na di David,

“An madngey nio do sicharaw o tawag dinio no Dios am pangehneten nioava o aktokto nio.”

<sup>8</sup>As kapanmohen nio ta an do nakapawnot ori sira ni Joshua o apoapo ta sawri a somdep do kavahayan ori a nipromisa a paynehahan da as narawat da o panapanayahen dawri a karadinepan kano kapaynehah am pinirwa pava sigoro no Dios o kapanongdo na so tiempo a karawat so promisa naya. <sup>9</sup>Dawa tayto pa o pinatapatak as niprepara no Dios a asdepan no tawotawo na sa a paynehahan kano karadinepan, <sup>10</sup>as an sino o makarawat so paynehahan kano karadinepan a yapo do Dios am ibhes na sa o tanyan na sa trabaho a akma so nakapaynehah no Dios do nakatayoka no trabaho na. <sup>11</sup>Dawa makapatak ta a komitachita so kapakasdep ta tapian abo o pakayapoan no di ta makasdepan a akma sira so di ori nanganohed kano abo so saray no Dios.

<sup>12</sup>No Chirin aya no Dios am makapamarin as kano matarem a akma so mayviit so ngalab a espada a nia so mapavoya no somnivog a kaparin no tawo as kano mapaytotwaw so atavo a tayotayohen, plano as chintokto no atavo. <sup>13</sup>Ta do salapan no Dios am arava o inamaog a mian so maparin a tayohen as maytavo a matalamad sia o kaparin ta a iya so pachisalapan ta no atavo a pariparinjen ta.

### Si Jesus a iya so Mato a Pali ta

<sup>14</sup>Dawa mayanong o kadi ta abdibdisan so kapanganohed takwan makapamarin o pinanganohdan taya a Manganak no Dios a si Jesus a iya so Mato a Pali ta a tayto dana do hanyit a machitbay kano machipangdaw niaten do Dios. <sup>15</sup>As no tayto taya pinanganohdan am asa ava a ka pali a di machipandidiw niaten, ta iya am naytawo as maintindi na o kakahan ta sa do nakapayparahan na do atavo a hawahawayan sia amna entero am arava o nakasday na do gatos. <sup>16</sup>Dawa makagsal ta as kapakarakh ta so saray a maypasngen sia a iya so yanan no atavo a grasia tapian makarawat ta so sidong kano kasisien do oras no kapangaylangan ta.

**5** <sup>1</sup>No pinidi sa kaychowa a mato a pali no Israel am natongdo saya a omrepresenta no tawo do Dios. Sira o maparawat sia do Dios o atavo a itoroh da no tawotawo a sakrifisio a makayamot do gatogatos da, <sup>2</sup>as makayamot do katawo da a mian so kakahan a akma so atavo am masonong o kapachipangdaw da nira no makagatos, <sup>3</sup>asna voyvoh



ava o kadwan a ipachipangdaw da do Dios, ta an tomoroh so temtemen a sakrifisio am parapasen da o karakohan da a ipangahes so kapakabo dira no Dios, <sup>4</sup>as asa pa a mapanmo ta am arava o maypapali a makayamot do tanyan na kakey asna nawri sa o maparin o somnivog sa pinidi no Dios a akma si Aaron.

<sup>5</sup>Dawa si Cristo am pinidi nava o kaiya no Mato a Pali, ta tinongdo sia no Dios do nakavata na sia,

“Imo o Manganak ko as do sicharaw am nayvadiw ako a Ama mo,”

<sup>6</sup>as kayan pa no kavatan na sia,

“Imo o natongdo a pali a machipangdaw no tawo diaken a abo so pandan a akma so kaparin ni Melchizedek.”

<sup>7</sup>Do nakaviay ni Jesus do tana aya am machahoahok a manalasal so hoo na do kapangdaw na do Dios Ama a iya so makalibri sia do kadimanan, as nadngey o dasal naya takwan pinamahbo na o karakohan na a omonot do inolay no Dios Ama. <sup>8</sup>As aran asa sia a ka Manganak no Dios am nasolib a manganohed a aran mayinmonmoan ya so rakoh a pandidiwan na, <sup>9</sup>as do nakatayoka na a omonot do inolay sia no Ama na am tayto a iya o pakayapoan kano yanan no kalibrian a abo so pandan dira do atavo a manganohed sia, <sup>10</sup>as katayto na a natongdo a Mato a Pali a machividang di Melchizedek.

### No nanawo a kavidin ta mahni so saray

<sup>11</sup>Do komwan do akmaya sia am tayto pa aro o makarapa a logar nio a kapanmohen amna masadit kamo a makaintindi, <sup>12</sup>ta aran tayto kamo na logar a makapananawo am tayto pa kaylangan o kayan no mapaynananawo dinio do logar sa manoma a kapanmohen do chirin no Dios. An akmay do kakan amna tayto kamo pa maybibiron as kadi nio pa makatdenan so makekehnet a kanen. <sup>13</sup>As no tayto pa akmay maybibiron am no kolang pa so kapanmoan so nanawo a komapet do ichakey no Dios a kaparin no kanamonamoan. <sup>14</sup>Asna no makekehnet a kanen no maarahem a nanawo am marisibi da no matotoneng dana a sira so tori dana masolib a nawri so chitahen o ipakamia no Dios do kapaypawawa da do atavo a mapanmo da a di mayanong.

**6** <sup>1</sup>Dawa karoan ta na o kavoyvoh na nawri no kasentroan no aktokto ta o nanoma sawri a nanawo a nadngey ta as nawri dana o chitachitahen ta o nanawo sa a mapaypahni so saray ta. Voyvoh ava o komapet do kapayanong no kapanehseh ta as kano kayan no saray ta o pavidividien ta a pachinanawan. <sup>2</sup>Alit na o kadi narana nawrian no mayanong ta sa papiropirwahan a pachinanawan o mapanmo ta na saya a nanawo a komapet do kapabawtismo, kapalapaw so tanoro dira do ipachahoahok, kapayvangon anti no nadiman as kano kaito no hosga no Dios. <sup>3</sup>Amna do sidong no Dios am payparahmen ta o kapachinanawo

ta. <sup>4</sup>Arava o sinmo no kapapiropirwa ta sia payvividian o komapet do panganohdan taya a adan ta mapanmo takwan imposible o kaparin no kapavidi sia a manehseh o asa ka tawo a somnivog dana chinasehdangan no kakawyoran aya as nakaeksperiensia dana dia o regalo aya no viay a abo so pandan as nakapachahap narana yanan no Masanto a Espirito, <sup>5</sup>as nakaproyba narana dia o kapia no Chirin aya no Dios kano nanawo a komapet do ipakapamarin no Dios do manam a tiempo, <sup>6</sup>takwan no tawo aya a mapasivog so katadichokod na do Dios as kano kakawyoran aya a adan narana anohdan am ipasnek na o Manganak aya no Dios a akma so pakasnekan a pinarin da sia no napapasek ori sia. <sup>7</sup>Ta no asa ka takey a masanib a panalasilan no timoy as pakahapan so aro a asi no taydira am maparin a pakomparan so tawo a kabendisionan no Dios, <sup>8</sup>pero no takey a voyvoh a tamek kano kamanolok so tomovo am arava o sinmo na ta no kasosoh dia.

<sup>9</sup>Amna ara kamoava sigoro akma sia a ichaddaw a kakakteh do katayto dana mapia no kawnot nio do Mangahwad taya. <sup>10</sup>As kawayakan ava anti no Dios a torohan so sinsinmo na o atavo a mapia a natrabaho nio kano mapia a nakapayserbi nio dira do kakakteh ta sa a nia so tayto nio patongtongen a parinyen a manda sichangoriaw a makayamot do rakoh a addaw nio. <sup>11</sup>As no oyod namen a ichahoho dinio am no kadi nio abdidbisan a mavidin a mahni so saray a manda do kavosan na, <sup>12</sup>tapiian di kamo maytalatalakak an dia voken a no kapakakma nio sira so narakoh ori so agwanta kano saray a ompanapanaya so promisa dira no Dios.

### No kasigorado no promisa no Dios

<sup>13</sup>Tiban ta pa kono si Abraham a iya so pinaypromisan no Dios. Nayavay o Dios do mismo na ngaran do kabo no ngaran a matoato kano ngaran na a maparin na serbien, <sup>14</sup>as kavata na sia, “Ipaypromisa ko o kabendision ko dimo as kapaypaaro ko so tayatayabo mo.” <sup>15</sup>Nakatongtong o akmaya sia a promisa di Abraham do nakarahan no nayendes a tiempo a nakapaypasinsia na a ompanapanaya sia. <sup>16</sup>No tawo as mayavay am manerbi so ngaran a matoato kania as no pinayavayan a chirin am nawri o kawnotan a ompesek so aran ango a paysosobnan. <sup>17</sup>Dawa do nakakey na mapavawa sia no Dios o kapaykamadamadanan da no pinaypromisan naya as kano kekey na mapatalamad nia o kadi na maynyohan no chirin na am nayavay a omserbi so ngaran na, <sup>18</sup>tapiian makayamot do maychadadwa aya a sinerbi na a pavoyan no kadi na abdidbisan am yaten a tayto a nangay a machipel sia am mian o angdet ta kano kasigoroan ta a ompanapanaya so promisa na sa. <sup>19</sup>As no akmaya sia panapanayahen ta o mahni kano masigorado a panaptan no saray ta as iyan no anohed ta a maypasngen do Dios, <sup>20</sup>takwan nanma si Jesus a

somdep do adan aya mawlib a logar a machipangdaw niaten do kaiya no somnivog a natongdo a Mato a Pali a abo so pandan a akma so nakaparin ni Melchizedek.

### Si Melchizedek

**7** <sup>1</sup>Si Melchizedek aya a iya so patol no Salem as pali no mato aya as makapamarin aya a Dios am nivayat na si Abraham a bendisionan do nakarahan no nakahomis sa ni Abraham so patopatol a kalaban na sa. <sup>2</sup>As makayamot dia am pinataywawa ni Abraham o kasapoho no nahap na a kaynakman a itoroh na a natay ni Melchizedek. No ngaran aya Melchizedek am mayinmonmoan so Patol a Mahosto do Atavo as iya am patol no Salem a nia so mayinmonmoan so Patol no Karadinepan. <sup>3</sup>Arava o napanmo a inyapoan na anmana pinakayakayapoan na as alit na no komapet do nakawara na as kano tinawtawsan no viay na. As akma so kaparin no Manganak aya no Dios am sincharan sia a abo so pandan do anongen na a asa ka pali.

<sup>4</sup>As tiban nio pa kono o kaoyod na mato ni Melchizedek do kaiya no tinorohan nia ni Abraham o kasapoho no nahap na a kaynakman as mapanmo nio ta si Abraham am asa do mato dana dira do apoapo ta sa. <sup>5</sup>As sira o papali a tayatayabo ni Levi a iya so tayabo ni Abraham am nangolekta pa sa so kasapoho no kaynakman da no atavo a Israelita a kakakteh da pa sa di Abraham, ta niaya o nakatolas do panyokoyokoran a itoroh da. <sup>6</sup>Pero si Melchizedek aya a di machividang do familia ni Levi am iya o tinorohan ni Abraham so kasapoho aya as kaparawat na so bendision na di Abraham a iya so pinaypromisan no Dios. <sup>7</sup>As mapanmo ta atavo ta mahohbo o makarawat aya so bendision as kano maparawat aya sia. <sup>8</sup>Si Levi as kanira no tayatayabo na a sira so tinorohan so kasapoho aya am nadiman sa pero si Melchizedek aya am arava o kavoyan sia do nakatolas o nakadiman na. <sup>9</sup>Oyod ta tinorohan so kasapoho aya si Levi pero mavata ta pa o nakaotro na tomoroh so kasapoho aya di Melchizedek a nanahan di Abraham, <sup>10</sup>takwan do nakatoroh ni Abraham no kasapoho aya di Melchizedek am nachividang dana si Levi do apoapo naya a si Abraham a aran di pa sia wara kanaw.

<sup>11</sup>An no panyokoyokoran a tinoroh no Dios kaychowa di Moises as kano nakapachipangdaw da no papali sawri do familia ni Levi akma si Aaron as nanawob a tomoroh so kalibrian am kaylangan pava o kapaytovoy no Dios so matarek a machitbay niaten do Dios a akma so kaparin ni Melchizedek. <sup>12</sup>As an katadian o kaparin aya no machipangdaw a pali am kaylangan a katadian o panyokoyokoran a onotan. <sup>13</sup>As no Mato aya a Pali ta a si Jesus am matarek o familia a pinakayapoan na a nia so kaboan pa no aran asa ka tawo a natongdo a mayserbi do altar do anongen no asa ka pali. <sup>14</sup>Ta mapanmo ta

o nakayapo no Apo taya do familia ni Juda a nia so kaboan no pinangononongan ni Moises a komapet dira do papali.

### Si Jesus a pinakompara di Melchizedek

<sup>15</sup>Maypatalamad o tayto taya pangononongan a komapet dira do papali as kano katadian aya panyokoyokoran a makayamot do katayto no naytotwaw a pali a akma so kaparin ni Melchizedek, <sup>16</sup>ta si Cristo aya am nayvadiw ava a pali do kapaytayabo sia ni Levi asna makayamot do ipakapamarin no viay na a abo so kavosan, <sup>17</sup>ta nia o mismo a nakatolas a komapet sia,

“Imo o natongdo a pali a abo so pandan a akma so kaparin ni Melchizedek.”

<sup>18</sup>Dawa mayanong o kapabhes sia onotan o nanma aya a panyokoyokoran a makayamot do kabo narana no kaserbian na do komwan do kalibrian, <sup>19</sup>as kano kadi na makaparinyan sia a mahosto do salapan no Dios o tawo. Dawa tomnoroh o Dios so makaparin diaten a pasngenen sia a nia so iyan dana no panapanayahen ta.

<sup>20</sup>As no tinoroh aya no Dios am pinachirayayan no promisa kano kapayavay na do kapatongtong sia no tovoyen naya o anongen na a asa ka pali, <sup>21</sup>a dia akma sira so nayvadiw a pali do familia ni Levi a di dana mayavay do anongen daya. Pero no pali taya a si Jesus am natongdo a pali do nakapayavay no Dios a makavata sia,

“Nayavay ako as maynyoha ava o chirin ko, ‘Imo o natongdo a pali a abo so pandan.’”

<sup>22</sup>Dawa makayamot do akmaya sia a vinata no Dios am masigorado ta o ka si Jesus no makapatongtong so atavo do matoato aya a promisa no Dios.

<sup>23</sup>No nanma sawri a papali am fermi sa katadian takwan an kadiman da am maparin da pava o anongen dawri. <sup>24</sup>Pero si Jesus am kaylangan pava o katadi na takwan maviay sia a abo dana so kavosan. <sup>25</sup>Dawa makayamot do kaviay na a abo so pandan a machipangdaw niaten am maparin na a librien o atavo a tomawatawag do Dios do kasaray da nia.

<sup>26</sup>Niaya o kaparin no pali a kaylangan ta a makayamot do nakapaytawo na a manamonamo so viay as abo so aran dekey a kaparoan a dia akma so makagatogatosen a kaparin no tawo as iya pa so mamanito kano atavo a inamaog. <sup>27</sup>Akma pava sia sira o mato a papali a maykaylangan pa so katoroh da so sakrifisio a vinyay a kararaw a nia so temtemen da a manoma do mismo da gatos as kano gatogatos no kadwan, ta si Jesus am tinoroh na o viay na a asa ka sakrifisio so naypisa a nia so manawob dana a mapakabo so gatogatos no atavo. <sup>28</sup>Kakawyoran na sia ta no natongdo sawri a mato a pali do panayahboan no panyokoyokoran am aro o kakahan kano paykolangan da, pero no natovoy aya do panayahboan no

promisa aya no Dios a nia so nanawnawdi as pinayavayan no Dios am no Manganak naya a abo so paykolangan as tayto maviay a abo so pandan.

### Si Jesus o Mato a Pali ta do vayo a trato no Dios

**8** <sup>1</sup>No paytavoan na nia am no katayto no Mato a Pali ta a tayto do kawananan sia no mato aya a trono no Dios do hanyit. <sup>2</sup>As no logar aya a payserbian na am akmava so tolda ori kaychowa ta tayto a asa ka templo a dia pinatnek no tawo an dia voken a no Dios. <sup>3</sup>No asa ka mato a pali a machipangdaw do Dios am kaylangan o itoroh na a sakrifisio, dawa si Jesus am mian o tinoroh na a sakrifisio. <sup>4</sup>Amna an mian sia do tana aya am makatoroh ava ya so sakrifisio takwan tayto sa o papali a natongdo a tay-anongen sia ya. <sup>5</sup>As no akmaya sia a pariparinyen no pali do panayahboan no panyokoyokoran am litrato kano ipavoya o kaparin aya no mian aya do hanyit a logar a pachivayatan do Dios. No proyba na nia am no nakayokoyokod nia no Dios si Moises a mapakapia sia palialiten o parinyen naya a tabernakolo do pinavoya awri sia no Dios do tokon ori. <sup>6</sup>Asna no Mato aya a Pali ta a si Jesus am matoato takwan aroaro kano rakorakoh o maparin na ichaytoroh do tawo do vayo aya a trato do kapayahap na so Dios kano tawo a makayamot do kayapo na nia do mato sa a promisa no Dios. <sup>7</sup>As an abo o pinaykolangan no nanma ori a kaparin no kapaypasngen no tawo do Dios am kaylangan pava sigoro o kayan no manawnawdi a mapipia a sakrifisio, <sup>8</sup>as do kavoyan sia no Dios am mian o rakoh a chinakolangan da no tawotawo na sa, dawa vinata na o akmaya sia,

“Mawara anti o tiempo a kapagtin ko so vayo a trato kano promisa do Israel as kano Juda. <sup>9</sup>Niaya a trato am akmava anti so nanma ori a tinoroh dira do apoapo da sa do nakapakaro ko sira do kavahoran dawri do Egipto takwan inonotan dawa o trato ori a nia so chinabo no sinmo no trato koaya dira. <sup>10</sup>Dawa nia anti o vayo a trato ko dira do Israel an nakarahan anti o akmaya sia a tiempo. Patnetneven ko anti dira o panyokoyokoran ko, ta yaken anti o Dios da as sira anti o tawotawo ko. <sup>11</sup>As kaylangan pava anti o kapanakenakem da so kadwan dira a makavata sia, ‘Kapanmohen kano sincharan mo o Apo taya,’ ta maytavotavo sa anti a makasinchad diaken a makayapo do dekey dana dira a manda do maato dana so anongen. <sup>12</sup>Ta ichasi ko sa anti as kapakabo ko anti so sinadan da as kadi ko na anti naknakman so gatogatos da.”

<sup>13</sup>Do nakatoroh na no vayo aya a promisa kano trato am mayinmonmoan so nakawpas no nanma ori, ta no mabo so serbi as mangopas am katadian.

### No kaparin no kapaypasngen ta do Dios

**9** <sup>1</sup>Do nanma ori a kaparin no trato am mian sa o pinagtin a onotan do komwan do kania nib da so Dios as kayan no natodin a dadayan

sia. <sup>2</sup>No tabernakolo aya am mayara no asa ka kortina. No mankantad aya a kwarto am nia o yanan no kandilabra ori as kano lamisa a yanan no sakrifisio ori a tinapay a nia pa so abnekan so manamonamo a logar. <sup>3</sup>No mansahad aya a kwarto na am nia o abnekan so oyod a manamonamo kano mato a logar. <sup>4</sup>Diaya a kwarto o yanan no altar ori a vohawan a panemteman so insenso as mian pa dia o mahpet ori no vohawan a akmay lakasan a yanan da no vohawan a banga a yanan no manna, no sayched ni Aaron a minirwa tomool as kano tableta no bato a yanan no pidipidit kano promisa sa no Dios dira do Israel. <sup>5</sup>Do tohong no akmayay lakasan am mian sa o dadwa ka akmay anghel a abnekan sa so kerobim a mapayvayat so panid da a mapavoya so kayan no Dios do logar ori a pangayan so raya no sakrifisio a ipangahes so kasisien no Dios. Amna yosad ko pa sava ya tihisahen a manakem dinio.

<sup>6</sup>Nia o kaparin no logar aya a payserbian da kanaw no papali. No mankantad aya a kwarto am dawri o ngayan da no papali sawri a omparin so anongen da a kararaw. <sup>7</sup>Pero no mansahad ori a kwarto am voyvoh o mato ori dira do papali o makasdep so maypisa do asa ka kawan do kapanangay na so raya no vinyay a iyangay na isakrifisio a manoma do tanyan na a gatos as kano gatos da no tawotawo sawri. <sup>8</sup>Do akmaya sia am ipavoya diaten no Masanto a Espirito, ta an ari pa sincharan o sakrifisio saya sichangoriaw am arava o katawo na a dia pali a maparin a maypasngen do Dios a mangdaw so kasisien. <sup>9</sup>Tomoroh pa ya so kaintindian ta sia ta do sichangoriaw am maparin ava a maperfekto o kanamonamoan no asa ka tawo a tomoroh so sakrifisio do Dios, <sup>10</sup>ta no akma saya sia a sakrifisio kano matatarek a pariparinyen a komapet do kanen kano inomen kano kadwan pa sa onotan am iparin da ya so karakohan da a manamonamo a manda do kawara no sivog aya a makaparin sira a manamonamo kano mahosto do salapan no Dios.

<sup>11</sup>Asna do nakawara narana ni Cristo am iya o Mato aya a Pali ta a machipangdaw niaten do tiempo no vayo aya as mapipia a promisa do nakasdep na do asa ka matoato as kano maperfekto a tabernakolo a dia pinarin no tawo. <sup>12</sup>As do nakangay naya a tomoroh so sakrifisio do Dios am raya ava no vinyay o inangay na, ta no mismo na a raya o pinawiyog na a nia so naypisa na itoroh a mapasigoro so kalibrian ta a abo so pandan, <sup>13</sup>ta an namarin sa sincharan a manamonamo kaychowa o pinapititan so raya no baka kano kaddin as kano avo no tinemtem a baka, <sup>14</sup>am chapanngo no kaparin no raya aya ni Cristo a omlinis diaten do abo saya so sinmo a pariparinyen ta<sup>c</sup> as kaparin na diaten a mayserbi do maviay aya a Dios? Takwan si Cristo am tinoroh na o karakohan na a abo so mancha a sakrifisio do ayet no abo aya so pandan a Espirito.

<sup>c</sup> 9:14 Anmana: mararahet sa so pariparinyen.

<sup>15</sup>Dawa si Jesus o mapayahap so Dios kano tawo<sup>d</sup> do vayo aya atrato takwan do nakadiman na am iya o makatbay sia o gatogatos do nanma ori atrato tapian no atavo sa a tawagan no Dios am maparin sa makarawat so abo aya so pandan a promisa na a parawaten na.

<sup>16</sup>As mapanmo ta ta an mian o testamento no asa ka tawo am kaylangan o proyba do nakadiman no naytestamento aya, <sup>17</sup>ta voyvoh o kasinchad kano kayan no serbi no testamento aya am an nakarahan no nakadiman no naytestamento aya. <sup>18</sup>Dawa aran no nanma ori atrato am mian o dimanen sa vinyay a minoyog so raya tapian maparin a sincharan ya otrato aya, <sup>19</sup>as ari nio mapanmo ta do nakapagtin sia no Dios di Moises o nanma ori atrato am pinititan sa ni Moises o tawotawo sawri as kano chinatolasan notrato ori a katayoka na sia a pawnonongen otrato aya dira no Dios as no pinapitit naya am raya no nidiman sa kaddin kano baka a pinasaglan so danom a pinatneb do mavaya a ilo a yapo do boboh no karnero a nia so pinabedbed do yangaw no kayo a abnekan so hisopo, <sup>20</sup>as nia o pinachirayay na vatahen do kapitit nawri dira, “Niaya o raya a minoyog do kapachitrato diaten no Dios.” <sup>21</sup>As alit na pa no nakapitit na dia o tabernakolo aya as kano atavo sawri a serserbien do sahad nawri do kadaday so Dios. <sup>22</sup>As mapanmo ta am no atavo a sinadan do panayahboan no akmaya sia atrato am kapakaboan do kayan no raya no dimanen a vinyay, takwan an abo o moyog a raya am arava o maparin a mapakabo so gatogatos.

### No nakasakrifisio aya ni Jesus

<sup>23</sup>No tabernakolo do tana aya kano serserbien sa daw am payvadiwen sa a manamonamo do sakrifisio sa vinyay a nia so tod a litrato no somnivog aya a tabernakolo do hanyit. Amna no sakrifisio aya do hanyit am matoato kano sakrifisio do tana aya takwan raya naya mismo ni Cristo. <sup>24</sup>Takwan arava somindep si Cristo do asa ka tabernakolo a pinarin no tawo a nia so tod a palitratoan so sivog aya, ta do hanyit a mismo a dia so tayto na yanan sichangoriaw a machitbay kano machipangdaw niaten do Dios. <sup>25</sup>As no tayto naya inangay a isakrifisio do Dios so naypisa am akmava so kaparin no isakrifisio dawri no mato a pali a nia so di da raya as kano nia so kawawan da a parinyen, <sup>26</sup>ta an kaylangan pa sigoro o kapiropirwa sia ni Jesus o pinarin naya am ari dana nasanib o kalogar na madiman a nakayapo kaychowa. Pero naypisa sia mangay a tomoroh no viay na do natongdo a tiempo a omadidi diaten do gatogatos ta do mismo a nakasakrifisio na no karakohan na. <sup>27</sup>As akma so kasigorado no kawara no natongdo a maypisa a kadiman no tawo as kawnot no kasalap na do hosga no Dios, <sup>28</sup>am masigorado

---

<sup>d</sup> 9:15 Do Griego: Mediador. Tiban pa do 1 Tim 2:5.

o nakangay ni Cristo so maypisa a ompaga do gatogatos no tawo as kapiywa na anti a mawara amna no kapiywa na pava mangay a ompaga do gatogatos, ta mawara anti a omahap sira so atavo a nasaray nia as tayto a mavidin a ompanapanaya sia.

**10** <sup>1</sup>Matalamad ta no atavo sawri a adan a pariparinayen da no Israelita am tod sa litrato a tomongdo so manam sawri a marawat ta a makayamot di Cristo. No nanma sawri a sakrifisio da a papiropirwahan da do kawawan am ichaytoroh nava o somnivot aya kanamonamoan dira do maypasngen do Dios, <sup>2</sup>ta an nanawob dana sigoro o nanma aya a sakrifisio da am pinapiropirwa da pava o kapaysakrifisio da as kano logar a nawpas o kavakel da kano kalijat da no gatogatos da sa. <sup>3</sup>Amna do akmaya sia a kawawan no kapaysakrifisio da am kavoyan so kavidin da pa omsinchad do kayan pa no di pa chinapakaboan a gatogatos da, <sup>4</sup>takwan makapakabo ava so gatogatos o raya no isakrifisio a baka kano kaddin.

<sup>5</sup>Dawa do nakawara ni Cristo do tana aya am nia o vinata na, “Nawri ava o akdakdawen mo a isakrifisio o vinyay kano kadwan pa sa a itoroh dimo, dawa tayto mo yaken a tinorohan so karakohan a nia so itoroh ko a asa ka sakrifisio. <sup>6</sup>Ara mo sava pinakamia o matatarek saya temtemen kano sakrifisio a makayamot do gatos, <sup>7</sup>dawa itoroh ko so maydamnay o karakohan ko a mapatongtong so atavo a mian do inolay mo, o Dios a nia so mismo a nakatolas a komapet diaken.”

<sup>8</sup>Do nakavata na so, “Nawri ava o akdakdawen mo a isakrifisio o vinyay kano kadwan pa sa a itoroh dimo,” a nia so mian do panyokoyokoran da, <sup>9</sup>am pinarapa na pa a vatahen, “Itoroh ko so maydamnay o karakohan ko a mapatongtong so atavo a mian do inolay mo,” a nia so mayinmonmoan so nakapatadi dia ni Jesus o adan saya a sakrifisio, <sup>10</sup>as makayamot ta pinakamia no Dios kano nanawob o naypisa aya a nakatoroh ni Jesu Cristo no karakohan na a sakrifisio am kapakaboan o gatogatos no tawo.

<sup>11</sup>No papali sawri am kararaw sa a mapapiropirwa so katoroh da so vinyay a sakrifisio a nia sa so di makapakabo so gatos. <sup>12</sup>Pero si Cristo am inangay na itoroh so maypisa o karakohan na a asa ka sakrifisio a nia so nanawob dana as nakarahan na nia am nangay dana a maydisna do kawananan sia no Dios, <sup>13</sup>a dia so panapanayan na sia o kapayvadiw da no atavo a komontra sia a mahomis as kapanayahbo da do kokod na, <sup>14</sup>ta do naypisa aya a nakatoroh na no karakohan na am naporin na kapagan o gatogatos no atavo sa a chinapakaboan so gatogatos as pinayvadiw na sa a manamonamo do salapan no Dios a abo so pandan. <sup>15</sup>As niaya a kakawyoran am katestigoan pa no Masanto a Espirito, ta nia o vinata na,

<sup>16</sup>“Nia anti o vayo a trato ko dira an nakarahan anti o akmaya sia a tiempo. Patnetneven ko anti dira o panyokoyokoran ko,”



<sup>17</sup>as kaparapa na pa sia vatahen,

“Pakaboan ko sa anti do sinadasadan da as kadi ko na anti naknakman so gatogatos da.”

<sup>18</sup>As an sino o chinapakaboan so gatos am kaylangan pava o katoroh na pa so aran ango a sakrifisio.

### No somnivog a inmonmoan no kasaray ta ni Jesus

<sup>19</sup>Dawa kakakteh, makayamot do minoyog aya a raya ni Jesus am mian o anohed ta a maypasngen do Dios, <sup>20</sup>a nia so vayo as masigoro a ichaparin a maypasngen do Dios a makayamot do nakapaytawo na, <sup>21</sup>as makayamot ta tayto si Jesus a iya so Mato a Pali a machitbay kano machipangdaw niaten a tawotawo na, <sup>22</sup>am maypasngen ta do Dios a magsal a abo so kamadamanan a manamonamo do atavo a pakagatogatosan a makayamot do nakanamonamo diaten no somnivog aya a danom a makaparin diaten a manamonamo do salapan na. <sup>23</sup>Mayanong pa o kadi ta abdibdisan do tayto taya panganohdan takwan no naypromisa as nachitrato aya diaten am maynyoha ava do atavo a promisa na, <sup>24</sup>as kanawri no chitachitahen ta o kaparinyan ta mapasolsol so kadwan diaten a mamarin so mapia as kano kaddaw ta no kadwan diaten, <sup>25</sup>as kadi ta kanoanolayan dia o kapachikpekpeh ta omdaday so Dios a akma so parinyen da no kadwan as kavidin ta komita so kaparinyan ta a somidong so kadwan diaten a paypahmien do saray taya a kanatonan do kapanmo ta sia o kapaypasngen narana no araw a kapayvidi ni Jesus.

### No mangananawa a marawat no tomadichokod di Jesus

<sup>26</sup>As an mian o mapasivosivog so kapakagatos na kano katadichokod na do mapanmo naranaya a kakawyoran am ara pava o ichaytoroh na a sakrifisio a ipakabo so gatos, <sup>27</sup>asna no mangamomo a hosga no Dios o marawat na do omnininyas aya a apoy a ngayan da no machisobna sia. <sup>28</sup>An sira o napasada so panyokoyokoran sawri a pinagtin di Moises as nakarawat sa so kastigo a kadimanan an mian o dadwa anmana tatdo a makatestigo do sinadan da, <sup>29</sup>am chapanngo anti no kapangamomo kano karahmet no kastigo a marawat no tawo a tomadichokod do Manganak aya no Dios as mapakamahbo so inmonmoan no raya naya a nia so nipromisa a mapakabo do gatogatos, as alit na pa no mapakamahbo kano somobna so Masanto aya Espirito a iya so maparawat sia diaten o grasia aya no Dios? <sup>30</sup>Makatongtong ya takwan mapanmo ta an sino o nakavata sia o akmaya sia, “No kapamahes am mian diaken, dawa tomoroh ako anti so kastigo,” as vatahen na pa, “Hosgan sa anti no Dios o tawotawo na,” <sup>31</sup>as ay so kapangamomo no kasday do pangastigoan no makapamarin aya a Dios!

<sup>32</sup>Naknakmen nio pa kono ta do nakavayo nio pa a chinasehdangan do kakawyoran aya am nakapayagwanta kamo do nadpon a pakasisian da dinio. <sup>33</sup>Mian o nakatetek kano nakasnesnek da ninio do salapan no aro a tawo as nakapachividang nio dira do kadwan sa a pakasisian da, <sup>34</sup>takwan nachipandidiw kamo dira do pinakalaboso da saya as nakaydamnay nio nia o kahap da so warawara kano kaviayan nio do kapanmo nio sia o kayan no marawat nio do Dios a kaynakman a rakorakoh so balor as kano di dana rarayaw. <sup>35</sup>Dawa abohen nioava o angdet kano saray nioaya a omonot do Dios a nia so oyod a rakoh so vahes, <sup>36</sup>takwan do kapayagwanta nio a omonot do ichahoho no Dios dinio o icharawat nio so nipromisa na sa,

<sup>37</sup>“Ta mayendes pava o tiempo as kawara dana no nakavata aya sia o kawara na. <sup>38</sup>No tawo aya a sincharan ko a mahosto do salapan ko am mian o viay na a makayamot do saray na. Pero no tomadichokod diaken am arava o pakamian ko nia.”

<sup>39</sup>Amna akma tava sira so tomadichokod do Dios a sira anti so kakastigoan, ta machividang ta dira do di aya abdibdis so saray as makarawat so sigorado a kalibrian.

#### No saray a mavoya do ehemplo sa no tawo no Dios

**11** <sup>1</sup>No kasaray aya am no kabo no kapaykamadamadan as kano kapanganohed do kasigorado da no panapanayahen ta sa a aran abo pa o kavoyan sia, <sup>2</sup>as makayamot do akmaya sia saray am mian sa o tawotawo kaychowa a oyod na pinakamia no Dios. <sup>3</sup>Makayamot pa do saray am panganohdan ta o nakamaog sia no Dios o mondo aya do ipakapamarin no chirin na, dawa no atavo a inamaog a mavoya ta am arava o pinakayapoan da do aran ango a mavoya.

<sup>4</sup>Si Abel a makayamot do saray na am tomnoroh so vinyay a sakrifisio na do Dios a nia so pinakamia no Dios a dia akma so nasakrifisio ni Cain. Sinincharan sia no Dios a mahosto do salapan na a nia so navoya do nakapia no nakarawat sia no Dios o nasakrifisio nawri. As aran nadiman dana si Abel am tayto pa o pawnonongen na a nanawo a makayamot do saray nawri.

<sup>5</sup>Si Enoc a makayamot do saray na am inahap na sia no Dios do hanyit a di dana tomnaham dia o kadimanan, ta tod dana abo si Enoc do tana aya takwan inahap sia no Dios as manam so nakahap na sia am chinaproyban o nakaoyod na mapakamia so Dios a akma so nakatolas. <sup>6</sup>An abo o saray am maparin ava a pakamiahen o Dios, ta an sino o mangay do Dios am logar na panganohdan o kasomnivog na a Dios kano kaiya no tombay sia so komitachita sia.

<sup>7</sup>Si Noe a makayamot do saray na a aran abo pa o kapanmoan na so manam ori a delobio am nanganohed do Dios a mamarin so arka do

nakatayoka na mapatanggal sia no Dios a nia so chinalibri na kanira no membro no familia na. Do diaya am navoya o kasira no tawotawo sawri no naychawaw as ka si Noe no sinincharan no Dios a mahosto do salapan na.

<sup>8</sup>Si Abraham a makayamot do saray na am nanganohed do Dios do nakayokoyokod na nia a mangay do asa ori a ka kavahayan a nipromisa sia no Dios a dira na. Mian o saray na a manganohed a mangay a aran abo o kapanmoan na so tinovoyan ori sia no Dios. <sup>9</sup>Makayamot pa do saray na am natda do kavahayan aya a asa ka estranghero a voyvoh so tolda a niyanan da kanira da Isaac kani Jacob a sira so tayatayabo na as sira o omamohon pa so nipromisa aya no Dios, <sup>10</sup>takwan nawri o ninanaya na o kapangwan na do kavahayan aya a preparahen kano parinyen no Dios a di dana rarayaw.

<sup>11</sup>Si Sarah a kakovot ni Abraham a makayamot do saray na no Dios a di maynyoha so promisa am nakapaymanganak pa a aran nakahavas dana o awan a kalogar na makapaymanganak, <sup>12</sup>as aran do kadi narana logaran a makapaymanganak ni Abraham am tinorohan pa sia no Dios so tayatayabo a akma so karoaro no vitohen as dia vidangi a akma so anay do kanayan.

<sup>13</sup>Sira o nasaray aya no Dios am nadiman sa a dia nakarawat sira so nipromisa dira no Dios pero sinincharan da sa o promisa saya a sigorado a makatongtong a nia so chinasoyot da maviay do ato no tana aya a tod a estranghero, <sup>14</sup>as no chinakma na sia no chintokto da do komwan do viay da do tana aya am makayamot do kayan no matarek pa a kavahayan a ngayan da anchowa. <sup>15</sup>As an nawri o chinahoho da o kapayvidi da do pinakayapoan dawri a kavahayan am nasonong pa o kapayvidi da, <sup>16</sup>pero nayvidi sava do kanawri no tori a mian do aktokto da a mapipia ori a kavahayan do hanyit. Dawa makayamot do saray daya am pinachisnek ava no Dios o kaiya no tawagan da a Dios da a iya so mismo a nayprepara so mavid aya a kavahayan a ngayan da.

<sup>17</sup>Si Abraham a makayamot do saray na no Dios do nakahawahaway sia no Dios do nakavata na so kadiman na sia a sakrifisio o voyvoh naya a manganak a si Isaac am nayraradin ava a aran mapanmo na o ka si Isaac no yanan no promisa aya no Dios, <sup>18</sup>do nakavata na sia, “Makayapo anti di Isaac o atavo a tayatayabo mo.” <sup>19</sup>Nanganohed si Abraham a makayamot do nakasaray na nia o kaparin sia no Dios a payvangonen o nadiman dana as do akmaya sia am maparin a vatahen o nakapayvangon ni Isaac ta pinamsek narana ni Abraham o kapanganohed na amna nipenpen sia no Dios.

<sup>20</sup>Si Isaac a makayamot do saray na am pinachipangdaw na sa do Dios sa Jacob kani Esau do kapanmo na sia o kabendision na dira do manam a viay da do tana aya.

<sup>21</sup> Si Jacob a makayamot do saray na am do kasngen narana madiman am tinawagan na sa o dadwa sawri a kamanganakan ni Jose as kakheb na do salapan no Dios a mananap do sayched na as kapachipangdaw na nira do Dios.

<sup>22</sup> Si Jose a makayamot do saray na am do kasngen narana madiman am pinawnonong na pa o kaito da a makakaro do Egipto as kapamidin na pa no komapet do vovonan sia do ngayan dawri a kavahayan.

<sup>23</sup> Makayamot pa do saray am sira o inyapoan ni Moises am chinamo dava o mando aya no patol a kadiman sira so metdeh as tinayo da sia so tatdo a ka vohan do nakayan no navoya da a machitatarek do metdeh aya.

<sup>24</sup> Si Moises a makayamot do saray na am do katoneng narana am nakey ava a tawagan so anak no princesa a anak ni Faro, <sup>25</sup> asna no nakapipia na so kapachipakasiya na dira do kaydian na sawri a tawotawo no Dios kano kapagosto na do karakohan na do dekey a tiempo do palasio ori ni Faro, <sup>26</sup> ta nakonvinyo sia do karakorakoh no sinmo no pakasisian a makayamot do ngaran ni Cristo kano kaynakman ori no Egipto do kanawri no pinapanaya na o marawat na anti do hanyit.

<sup>27</sup> Makayamot pa do saray na am komnaro do Egipto a abo so kamoamo no soli ni Faro as kanawri no chinasaray na a machonong kano machirayay sia o di aya voya a Dios. <sup>28</sup> Makayamot pa do saray na am nanganohed do niyokoyokoran sia no Dios do nanoma ori a Paskwa as kapapitit na so raya tapian paypahawasan sa anti no anghel ori a tovoyen no Dios a omdiman sira so matoneng a anak a mahakay do vahay da no dia nanganohed.

<sup>29</sup> Makayamot do saray da am naparin sa o Israelita sawri a makapayatovang do taaw ori a mayngaran so Red Sea a nia so nakolay do nakapaysiy sia no Dios o taaw ori pero chinamotan sa o Egipto sawri do nakawnot da dira do Israelita saya do nakapayvidi narana no taaw do sivog na kaparin.

<sup>30</sup> Makayamot do saray da no Dios am nalba o makarang ori a gadagada no Jerico a nakarahan no papito a karaw a kativodivon da sia no Israelita. <sup>31</sup> Pero makayamot do saray am si Rahab a asa ka malapos so kaparin a mavakes am nachirapas ava a dimanen dira do di sawri a manganohed do Dios ta inagom na sa o espiya sawri no Israel.

<sup>32</sup> Rapan ko paro pa sa o tayto ko na saya nanakem? Taywara dana sigoro so kanaro an tihisahen ko pa sa manakem sira Gideon, Barak, Samson, Jeftha, David, Samuel as kanira no profeta, <sup>33</sup> a sira a makayamot do saray da am nihomis da sa o paypatolan do tana aya. Kaoyod na napia no kapanyokoyokod da. Narawat da o promisa sa dira no Dios. Inevan da o vivi da no leon. <sup>34</sup> Mian sa o dia napas do pinangayan da sira a apoy. Mian sa o nakalibri do espada. Mian sa o

makakaha a nakarawat so ayet as kano angdet a chinapanghomis da dira do kalaban da sa. <sup>35</sup>Mian sa o mavavakes a pinayvidian no nadiman sa do nakapayvangan sira no Dios. Mian sa o nayagwanta do mahara a pakasisian a manda do kadiman da sira a dia komnita so kapakalibri da do kahoho da a makarawat so mato a onor do manawdi a viay. <sup>36</sup>Mian sa a makayamot do saray da o naypasinsia a itek kano kastigoan do kaaroan no tawo, as kayan da no nivahod da kano nikalaboso da sa. <sup>37</sup>Mian sa o nibatoan da. Mian sa o nigalagal da payarahen so karakohan. Mian sa o nidiman da sa no espada. Mian sa a abo so onayen as nawri so serbien o kodit no kaddin kano karnero. Nakasiasi sa as kano pinakasiasi da sa. <sup>38</sup>Sira o akmaya sia narakoh so saray no Dios am pinakaro da sa do panghovokan da no tawotawo do mondo aya. Nangay sa machipel do achip as kaktaktas da do desierto kano katokotokonan amna napanmo dava no tawotawo saya a minpakaro sira o kasivog da di mayanong a maykavahayan sia o mondo aya no omonot saya do Dios.

<sup>39</sup>Naytavo saya a nahni so saray as kano pinakamia no Dios amna nanyeng dava marawat o promisas dira no Dios, <sup>40</sup>takwan mian do makakniknin a plano no Dios o kapanaya da so kapachirayay da diaten a makarawat sira so maato aya a promisa no Dios.

#### No inmonmoan no disiplina no Dios a Ama ta

**12** <sup>1</sup>Dawa makayamot do katayto ta a paypadivonan no aro sa a nahni so saray am pakarohen ta o pariparinyen kano pakagatogatosan a omsalosaloval diaten do saray ta as kayayo ta so pariha aya a tinongdo no Dios a yayohen ta a rakoh so kapayagwanta, <sup>2</sup>as kavidin ta masentro so aktokto di Jesus a iya so pakayapoan kano chinavoyan so map'ia dana a kaparin no saray, ta makayamot do kapanmo na sia o rakoh ori a kasoyosoyotan a marawat na anti am nayagwanta a mandidiw so pakasisian kano pakasnekan do nakapapasek da sia do kros, dawa tayto dana sia a maydisna a makapamarin do kawananan sia do trono no Dios.

<sup>3</sup>Tapian di kamo a dispresio kano mangbo so saray am kawayakan nioava o kaparin aya ni Jesus a nakapayagwanta do nakapasiasi da sia no makagatogatosan a tawotawo. <sup>4</sup>Makangdengdet kamo ta tayto nio pa dia rapit o kadiman da dinio do kapachilaban nio do marahet. <sup>5</sup>Chinawayakan nio na paro o vinata naya no Dios a ipangdengdet dinio a kamanganakan na? Nia o mismo na a vinata,

“Manganak, machisoli kava an torohan koymo so pandidiwan a ipaynananawo ko dimo anmana machila kava an torohan koymo so kastigo a idisiplina ko dimo. <sup>6</sup>Takwan disiplinahen ko sa o somnivog ko a ichaddaw as kapaynananawo ko sira o atavo a sincharan ko a kamanganakan.”

7Dawa rawaten nio so maydamnay o disiplina na dinio no Dios a nia so somnivos a marawat no asa ka manganak do ama na, ta arava o manganak a di na paynananawhen no ama na, <sup>8</sup>ta an kanoanolay naynio a di paynananawhen a akma so parinyen na do atavo sa a kamanganakan na am kamanganakan navaynio, <sup>9</sup>as kano an nirawat nio so maydamnay kano mian so anib o disiplina da no ama nio do tana aya am mayanong paroava o kapipia no karawat nio so disiplina kano kapaynananawo dinio no Ama taya do hanyit a iya so somnivos a makatoroh diaten so viay a map'ia dana? <sup>10</sup>No disiplina ta do inyapoan ta sa do tana aya am maynyed a tiempo a nia so omonot do hahawen da a mapia. Pero an disiplinahen na yaten no Dios am chitahen na o map'ia dana do kahoho na niaten a makatodah so kakeyan na niaten a kanamonamoan. <sup>11</sup>Oyod ta madaynyen a didiwen o disiplina amna an karahan na nia am mian o karadinepan no viay do kanawri dana no onotan o kaparin no viay a mapakamia so Dios.

<sup>12</sup>Dawa payavayohen nio o naypakaha aya saray nio kano naypahanebneb aya addaw nio, <sup>13</sup>as kapakatalineng nio so kayam nio do onotan taya tapian maypayet o saray da no kakakteh ta a makakaha pa saya so saray as kabo no madodog dira.

<sup>14</sup>Chitahen nio o karadinepan nio a mapia so anod do atavo as kanawri no onotan nio o manamonamo a kaparin no viay, ta arava o makapachichasa do Dios a dia namonamo so viay. <sup>15</sup>Katiban nio o kabo na dinio no tomadichokod dia o grasia aya no Dios a ichaparin nio a omonot do ichahoho naya a kaparin no viay tapian abo sitnanan no marahet do panghovokan nio a nia so mapawnot dinio do pakagatogatosan a akma so manyinawan a ganit. <sup>16</sup>Katiban nio o kabo da dinio no malapos so kaparin no viay anmana no mapakamadekey so sinmo no komwan do Dios a akma so nakaparin ni Esau a napaswad sia o anohed na a mangamohon do asa kanam, <sup>17</sup>as ari nio sigoro manakem ta do kwanasaw am oyod a rakoh o nakapaypaneseh na as kahara no katanyis na amna ara pava o namarin na a ichapavidi na so nibo nawri a anohed.

<sup>18</sup>Kapanmohen nio ta no tayto nio naya panganohdan sichangoriaw am akma pava so kaparin no nanma ori a onotan, ta kaychowa do kapaypasngen da do Dios am nangay sa do asa ka omnininyas a apoy as kayan no mangamomo a kasarisan kano mayet a salawsaw. <sup>19</sup>Mian o kapakadngey da kanaw so maliak a trompeta as kano boses a nia so minparin sira so nakadngey awri sia a mamo as kapachisiasi da nia o kabhes narana, <sup>20</sup>do kadi da makagwantan sia adngeyen o maistriko saya a panyokoyokoran, ta “aran katakad pa dia no asa ka vinyay o tokon ori am logar dana dimanen do kabato sia.” <sup>21</sup>Sivog o nakaoyod na mangamomo no napaparin sawri, ta aran si Moises am vinata na, “Nanyeng ako a omlayin do kamo ko.”

<sup>22</sup>Amna inio do nakapanganohed nio am akma kamoy mismo a nangay do token a tawagan so Sion a nia so abnekan pa so Jerusalem do hanyit a dia so kavahayan a yanan no makapamarin aya a Dios as yanan da no oyod a aro a angheles a omdaday sia. <sup>23</sup>Diaya pa o kavahayan a tayto nio pinachitolasan so ngaran a kamanganakan no Dios as maytavotavo a natongdo a mamohon as tayto kamo nangay do Dios aya a iya so Hoyis no atavo as katayto nio machividang dira do atavo a inadidi as maperfekto dana a tayto dana nanma a machichasa sia do hanyit. <sup>24</sup>Tayto ta na di Jesus a iya so mapayahap so Dios kano tawo<sup>e</sup> do vayo aya a trato no Dios diaten do nakapakabo as nakalinis na diaten no minoyog aya a raya na a nia so dia akma so raya ori ni Abel a nawri so pinavoya a kayan no kapamahes.

<sup>25</sup>Dawa makayamot dia am makayhawa kamo a di machisobna do liak no Dios a machisisirin dinio, ta an di sa nakavolaw do kastigo kaychowa o nachisobna dira do natongdo do tana aya a mapatanggal sira am maypango o kapakawtap ta a abo so kastigo an sobnahen ta o yapo aya do hanyit a liak a tayto a mapatanggal diaten. <sup>26</sup>Kaychowa do nakapayliliak no Dios am nanyeng a malidlid o tana aya as mian o promisa na ta mian pa anti o kapirwa na omlidlid no tana aya a pachirapasan no tohos. <sup>27</sup>As do nakavata naya sia o kayan pa no kapirwa no kalidlid na no tana aya am mayinmonmoan so kararayaw na so atavo a mian so kavosan a inamaog tapian nawri sa o mavidin o somnivo g a abo so pandan.

<sup>28</sup>Dawa makayamot do katayto ta machividang do paypatolan naya a abo so pandan am mayanong ta mamahemahes kano komita so kapakamia ta so Dios a rakoh so kapamahbo kano kapayvavakel, <sup>29</sup>ta no Dios taya am asa ka manemtem kano manrarayaw a akmay apoy.

#### No matatarek sa onootan

**13** <sup>1</sup>Katiban nio o kavidin nio a maddaw no kadwan dinio a makakakteh, <sup>2</sup>as kadi nio makawayakan dia o kayavayava nio nira no estranghero, ta mian dana sa o nanyavayava so di da sa napanmo a angheles. <sup>3</sup>Kanakmen nio sa o mian do priso as kadi nio kanoanolan sira as kapachipandidiw nio dira do atetekan da sa.

<sup>4</sup>Baloran nio kano onongan nio o nakapaychakovot nio as kabo no sadan nio do akmaya sia takwan kastigoan no Dios o mangadwan kano malapos so parinyen.

<sup>5</sup>Pachivawan nio o lakam no kartos as kakontento nio no aran ango a napakayan nio ta nia o promisa no Dios, “Entero am tadichokoran kano kanoanolan koava anti nio.” <sup>6</sup>Dawa maparin ta magsal a makavata sia ta,

<sup>e</sup> 12:24 Do Griego: Mediador. Tiban pa do 1 Tim 2:5.

“No Dios o somidong diaken as dawa arava o ichamo ko, ta ara paro o mapaparin no tawo diaken?”

<sup>7</sup>Naknakmen nio pa kono sa as kapalialit nio dira do adngedngeyeyen nio saya do timban a minnanawo dinio a sira so navidin a mahni so saray a manda do nakadiman da. <sup>8</sup>Mabdbdis ava si Jesu Cristo ta mayonong sia a nakayapo kaychowa, sichangoriaw as kano manda anchowa a abo so pandan. <sup>9</sup>Mayanong o kadi nio a tod a kaloan a omonot do matatarek saya a vatavatahen da sa a logar pa sa a onotan takwan no ichaparin ta a maytetnek a mahni so saray am makayamot do sidong kano ayet no Dios asna makayamot ava do kawnot pa do matatarek a pariparinyen a akma so komwan do kanen a nia so matalamad a abo so sinmo a aran do mismo saya a makavata so kania no logar sa onotan. <sup>10</sup>Ta tayto o altar ta<sup>f</sup> a nia so di da parin a pachahapan no tayto pa sa omonot kano manganohed do adan saya paparinyen do tabernakolo awri. <sup>11</sup>No karakohan da no vinyay sawri a isakrifisio da so raya no mato a pali do logar dawri a pachivayatan do Dios am ihbet da do kavahayan dawri a temtemen. <sup>12</sup>Dawa si Jesus a iya so minlinis diaten do gatogatos ta no mismo na raya am nangay pa a mandidiw kano madiman do gagan ori no kavahayan. <sup>13</sup>Dawa mayanong ta na mehbet as kakaro ta do adan saya onotan ta as kapakangdet ta na a machividang di Jesus a aran pakasisien da yaten a akma so pinarin da sia, <sup>14</sup>takwan do tana ava aya o sivog ta katdan, ta do hanyit o abo so pandan a kavahayan ta. <sup>15</sup>Dawa omhemhes tava maparawat so kapamahemahes kano kadaday ta so Dios a makayamot di Jesu Cristo a nia so akmay sakrifisio a ichaytoroh ta sia. <sup>16</sup>Kawayakan nioava o kapamarin nio so mapia as kano kapanidong nio sira so maykaylangan, ta nia sa o ichaytoroh nio a sakrifisio a ipakamia no Dios.

<sup>17</sup>Sincharan nio o anohed da no natongdo sa a adngedngeyeyen do timban, ta anongen da o kachita da so ichapia no pahad nio a nia so atbayan da anti do Dios. Dawa torohan nio sa so soyot da do kapanganohed nio dira asna no kapalijat nioava sira, ta an palijaten nio sa am arava o inakyan nio nia.

<sup>18</sup>Manakem nio yamen a ipachahoahok. Ichagsal namen a vatahen dinio o kalinis no konsinsia namen as kabo no kadwan pa a chitahen namen an dia no mayanong do atavo a parinyen namen. <sup>19</sup>Mavidin ko a akdawen o kapachahoahok nio niaken tapian maypasonong dana o kapayvidi ko dinio.

<sup>20</sup>Tayto ako a machipangdaw do Dios aya a pakayapoan no karadinepan as iya so napayvangon si Jesus a Apohen ta as natongdo a machonong diaten a karnero na kano minlibri diaten a makayamot do

<sup>f</sup> 13:10 a dia so pinagan dia ni Jesus o gatogatos ta.



minoyog a raya na a nia so mapasigorado so abo aya so pandan a trato no kalibrian ta, <sup>21</sup> as no tayto koaya akdawen am no katoroh na dinio so ichaparin nio sia onotan o inolay na dinio tapian nawri o parinyen nio o ipakamia na do sidong dinio ni Jesu Cristo a iya so mayanong a pamatohen kano dadayen a abo dana so pandan! Amen.

<sup>22</sup> Tayto ko ichahoho a kakakteh o katoroh nio dia so tiempo o tolas koaya do katayto na maynyed. <sup>23</sup> Ipapanmo ko pa sawen dinio ta pinahbet darana o kakteh ta a si Timoteo do kalaboso as an madas na pa yaken dia am machivan dana anti diaken do kapangwan ko dinio.

<sup>24</sup> Ipakapia nio pa yaken so Dios dira do adngedngeyen nio sa do timban as kanira no atavo pa a kakakteh ta sa dawri a tawotawo pa no Dios. Tayto pa sa mapakapia so Dios dinio o kakakteh ta saya a yapo do Italia.

<sup>25</sup> Bendisionan kamo pa atavo no Dios as katoroh na pa dinio so grasiana.

# Tolas ni Santiago

## (St. James)

### Introduction

No tolas aya ni Santiago am kakpehan no nanawo a mangay do atavo a kamanganakan no Dios do atavo a parte no mondo aya. Aro sa o praktikal a nanawo dia a pinalitrato do masimple a ekperiensia a nia sa so tomoroh so konseho do kaparin kano dadakay no asa ka Cristiano.

Malir dia o nanawo a komapet do kaynakman kano kapakasiasi, no tentaciones, mapia a dadakay, saray as kano kapamarin so mapia, no rida no tawo, no kapaysosobna, kapamato, kapanhosga, kasolivan, pasinsia, kapachahoahok as kano kadwan pa sa a praktikal a nanawo.

Malir pa dia o kaoyod na maimportante no mapia a parinyen a pachirayayen do saray do kawnot do viay no asa ka Cristiano.

### Outline

Introduction *1:1*

Saray kano kasolivan *1:2-8*

No kapakasiasi kano kaynakem *1:9-11*

Tentasion kano pandidiwan do viay *1:12-18*

No kapanngay kano kaparin sia *1:19-27*

Patanggal do kapangatatarek *2:1-13*

Saray kano mapia a pariparinyen *2:14-26*

No Cristiano kano rida na *3:1-18*

No Cristiano kano mondo aya *4:1-5:6*

Matatarek a nanawo *5:7-20*

---

**1** <sup>1</sup>Si Santiago ako a asa ka pachirawatan no Dios as kano Apo taya a si Jesu Cristo a tayto a maytolas dinio atavo a kakakteh a tayto a maychawpit a yapo do Israel. Kapiyan kamo pa no Dios.

### **No promisa no Dios dira do mangahes sia so kasolivan**

<sup>2</sup>Kakakteh, pachisobnan nioava asna ichasoyot nio a rawaten o mawara dinio a matatarek a pakasisian, <sup>3</sup>ta ari nio mapanmo ta no akma saya sia a payparahanan ta a hawahawayan diaten am nia sa o mapayvadiw diaten a mahni so saray kano rakoh so agwanta a diabdibdis. <sup>4</sup>Dawa mayagwanta kamo tapian maypaypangay o kapaypahni no saray nio as kabo dana no kaparoan nio do atavo a parinyen nio.

<sup>5</sup>An sino dinio o mahoho a maypangay pa so kapanmoan so mayanong as kano kasolivan a yapo do Dios am mangdaw do Dios a iya so mahanda as di mapasadisadit sia o katoroh na dira do atavo a mangahes sia.

<sup>6</sup>Amna machahoahok o mangdaw aya a rakoh so kasaray no Dios a di maykamadamadanan takwan no maykamadamadanan aya tawo am akmay abkas a tod a machonot do salawsaw a dia todin so pangwanan. <sup>7</sup>As no akmaya sia so kaparin a tawo am mayanong ava a ompanaya so kayan no marawat na a yapo do Apo taya, <sup>8</sup>ta no maychaychadadwa so pangtoktoan am arava o matodin a plano na do atavo a parinyen na.

### **No kapanmohen no makasiasi kano maynakem**

<sup>9</sup>Pachisnek nava no asa ka kakteh ta o kapakasiasi na do tana aya takwan do salapan no Apo taya am tayto sia mapresioso kano rakoh so sinmo. <sup>10</sup>As no kakteh a mian so kaynakman do tana aya am mayanong o kapakasoyot na kano kapayagwanta na an maypakasiasi sia a makayamot do kawnot na do Dios do kapanmo na sia o kaakma nay savosavong no kaynakman do tana aya a sivog a makalo a mararayaw, <sup>11</sup>ta an mawara o kohat no araw am makolay as kawlal no savosavong aya as kararayaw dana no avid na. Nia o mismo a kaparin no maynakem aya tawo a fermi a komita so kapaypaynakem na.

### **No nanawo a komapet do pakayapoan no gatos**

<sup>12</sup>Mapalak sa do karakoh anti no marawat da a kasoyosoyotan no atavo a nakapayagwanta do pakasisian a mavidin a omonot do Dios, ta an katayoka na nia am makarawat sa so korona no viay a abo so pandan a nia so promisa no Dios do atavo a maddaw nia.

<sup>13</sup>Mayanong ava do asa ka tawo a nasday do gatos o kapagatos na so Dios, takwan manentasion ava o Dios kano katentasionan ava sia. <sup>14</sup>Asna no tawo am katentasionan a makayamot do kawnot na do marahet a ichakey no mismo na karakohan, <sup>15</sup>ta an mavidin a onotan o ichakey aya no karakohan am mayresolta do gatos as no gatos aya am nia o pakayapoan no kastigo a abo so pandan.

<sup>16</sup>Dawa ichaddaw a kakakteh, maychawaw kamoava do akmaya sia ta entero am mapawnot ava o Dios do pakagatosan. <sup>17</sup>No atavo a

mapia kano mayanong am marawat a yapo do Dios a iya so minamaog so atavo a mian do tohos as pakayapoan no seh dang. Iya o Dios aya a diabdibdis. <sup>18</sup>As do inolay kano mato a plano na am pinayvadiw na yaten a kamanganakan na do nakapanganohed ta do kakawyoran aya tapian yaten o mabenek a napidi a tawotawo na.

### No kadngey so Chirin no Dios kano kaparin sia

<sup>19</sup>Ichaddaw a kakakteh, mayanong o kasolib nio a manngey, kapakapatak nio atavo do ichichirin nio as kapakatanoy nio, <sup>20</sup>ta no lotod no tawo am mayresolta ava do kapamarin na so ipakamia no Dios. <sup>21</sup>Dawa machivawa kamo do atavo a pakagatosan kano matatarek a marahet as kapamahbo nio so karakohan nio a omonot do narawat nioaya a kakawyoran a nia so rakoh so ipakapamarin a tomoroh dinio so kalibrian.

<sup>22</sup>Tod kamoava manngey asna onotan nio o kakawyoran aya a nadngey nio ta akma nioy lokohen o karakohan nio an di nio onotan o mapanmo nio a mayanong, <sup>23</sup>ta no akma sia so kaparin am akmay asa ka tawo a nakavoya so kaparin na do ispiho, <sup>24</sup>as katod na ngaroan a dia komtokto no kapaypapia na so katitiban na. <sup>25</sup>Asna no tawo a machinanawo kano fermi a omnakenakem sia a onotan o Chirin aya no Dios a nia so somnivot a makatoroh so kalibrian am rakoh o kasoyosoyotan na.

<sup>26</sup>An sino o omahahaw so kapia na do salapan no Dios asna di na mapenpen o rida na a makachirichirin so marahet am naychawaw sia as kabo no sinmo no vata nawri a kadiodiosen na. <sup>27</sup>Ta no sivog a omonot do Dios Ama am no machivawa do marahet kano atavo a di mayanong do mondo aya as kapavoya na no rakoh a kasisien do kasidong na sira so makasiasi a nasbang kano bida.

### No nanawo a komapet do kapangatatarek so tawo

**2** <sup>1</sup>Kakakteh, makayamot do katayto ta na omonot do mato aya a Apo ta a si Jesu Cristo am mayanong ava o kapangatatarek ta so tawo. <sup>2</sup>An mavayavayat kamo as mian o asa ka maynakem a bisita nio a mabihis as mangonay so vohawan a gadang as kano asa ka makasiasi a marahet so onayen, <sup>3</sup>as an nawri o kapiahen nio a sikasohen o mabihis aya do kavata nio sia, “Mangay ka dia a maydisna,” as kavata nio sia do makasiasi aya o, “Tomnek ka daw anmana maydisna ka do kagtin aya,” <sup>4</sup>am ara kamo paroava maypidi so tawo do tanyan nio a kakeyan nia?

<sup>5</sup>Iktokto nio pa kono a ichaddaw a kakakteh, ta sira o makasiasi do mondo aya o pinidi saya no Dios a parawatan so kaynakman do paypatolan na a nia so nipromisa na dira do masaray nia as kano maddaw nia. <sup>6</sup>Asna katayto nio a mapakadekey sira so makasiasi saya, as kano ara nio paroava mapanmo o kasira no maynakem saya no

maysarasaray dinio kano mapakasiasi dinio? <sup>7</sup>As masanib paroava o kasira no maynakem no mapakamahbo so oyod aya a mato a Apo ta?

<sup>8</sup>Oyod ta sivog a mapia an onotan nio o oyod aya mato a pidipidit a makavata sia, “Ichaddaw mo o kapayengay mo a akma so kaddaw mo no mismo a karakohan mo,” <sup>9</sup>amna an ipaypidi nio o pamarinyan nio so mapia am ara nio paroava pasadahen o sivog a ichakey na vatahen no akmaya sia pidipidit? <sup>10</sup>As an sino o omahahaw sia o nakawnot na do atavo a pidipidit no Dios as mian o aran asa a pinasada na am machalit dana sia do tawo a napaytavo sia a pasadahen o pidipidit. <sup>11</sup>Ta no nakavata aya sia o, “Mangadwan kava,” am iya pa o nanyokoyokod nia o, “Mandiman kava so tawo.” As an abo o sadan mo do manmanma aya pidipidit asna somada ka do ichadadwa naya am sincharan ka na a asa ka napasada so panyokoyokoran no Dios. <sup>12</sup>Dawa mayanong o kapakapatak ta do atavo a parinyen ta kano pavatahen ta as kafermi ta a mapangay sia do aktokto ta o kapachisalap ta no karakohan ta a hosgan a omononot do nakatolas aya a Chirin no Dios a nia pa so makatoroh diaten so kalibrian. <sup>13</sup>As mapanmo ta o katoroh no Dios so kastigo do tawo a abo so kasisien do kapayengay na amna no masisien a tawo am arava o kamoamo na no hosga sia.

#### No kapayrayay no saray kano kaparin sia

<sup>14</sup>Kakakteh, ara paro o sinmo no kavata sia no asa ka tawo o kayan no saray na an abo kavoyan sia ya do mapia a parinyen na as kano niaya paro o kaparin no saray a tomoroh so kalibrian no asa ka tawo? <sup>15</sup>Pangayen ta na ta mian dira do kakakteh nio o abo so manawob a kanen kano ayoayob, <sup>16</sup>asna katod nio a pasavatan sira a makavata sia, “Ichasi kamo pa no Dios as katoroh na pa dinio so kanen kano ayoayob,” as kabo no itoroh nio dira a aran dekey am arava o sinmo na nia. <sup>17</sup>Kapanmohen nio ta no tawo a makavata so kayan no saray na as kabo no kavoyan sia ya do pariparinyen na am arava o sinmo kano serbi no vata naya a saray na.

<sup>18</sup>Amna tarek a mian o makavata sia o, “Malit ava o kaparin no tawo, ta no kadwan am mian o saray da as no kadwan am no kapamarin da so mapia.” Amna vatahen ko dinio ta arava o somnivog a mian so saray a di mamarin so mapia as machirapa pa daw am no mismo sa mapia a parinyen ko o iproyba ko dia o kasomnivog ko a masaray no Dios. <sup>19</sup>An nawri o ichasaray no asa ka tawo o kapanganohed na do kayan no Dios am manawob ava ya takwan aran sira o demonio am panganohdan da pa ya as kanyeng da omlayin. <sup>20</sup>Dawa no tawo a akma sia so panganohdan am rakoh o pinaychawawan na as kadi na makaintindian sia o kabo no sinmo no kavata sia o kayan no saray na an abo o kavoyan sia a mapia a parinyen. <sup>21</sup>Ta tiban nio pa kono o apoapo

ta si Abraham a iya so sinincharan no Dios a mahosto do salapan na a makayamot do nakapanganohed na do niyokoyokoran nia no Dios do nakalogar na nia isakrifisio o voyvoh naya manganak a si Isaac. <sup>22</sup>Do diaya am navoya o kasomnivog na mian no saray ni Abraham do pinarin nawri a nakapanganohed na do mando sia no Dios, <sup>23</sup>as nakatongtong o nakatolas do Chirin no Dios a akma sia, “Nanganohed si Abraham do Dios as makayamot dia am sinincharan sia a mahosto do salapan no Dios,” as nibnekan pa sia so pinakamia no Dios. <sup>24</sup>Dawa tayto matalamad ta no tawo a sincharan no Dios a mahosto do salapan na am no manganohed sia asna voyvoh ava o katod a makavata so kayan no saray na.

<sup>25</sup>Si Rahab a asa ka malapos a mavakes am mapanmo ta ta sinincharan sia a mahosto do salapan no Dios a makayamot do nakaparin na so mapia do nakaagom na nira no espiya ori no Israel as kapawnot na sira do pakawtapan da. <sup>26</sup>As akma so kabo no viay no asa ka karakohan a chinaroan no pahad na am nawri o kaparin no kasaray a abo so sinmo an abo o kavoyan sia do mapia a pariparin.

### No nanawo a komapet do rida

**3** <sup>1</sup>Kakakteh, lakaman nioava o kaaro nio a mayvadiw a maistros, ta mapanmo nio o karakorakoh no atbayen no mananawo an iya o mian so sadan. <sup>2</sup>Arava o tawo a abo so sadan kano kakahan, pero no tawo a makaparin sia a kontroladohen o rida na anmana ichichirin na am maparin a vatahen o kaiya no somnivog a mapia so kaparin a tawo as makapadpedpet so karakohan na. <sup>3</sup>Akma ya so kaparin no kabayo a pinangayan so renda a masonong a pangwanen do kakeyan nia. <sup>4</sup>Aran no oyod sa rarakoh a bapor am maparin sa weswesen no oyod a dekey a agosan do kakeyan nia no piloto a aran mayet o sovohen da. <sup>5</sup>Nia o mismo a kaparin no rida a aran oyod a dekey a parte no karakohan am oyod a rakoh o mapaparin na. Tiban nio pa kono o kaoyod na dekey no apoy a maparin a mapasitnan so oyod a rakoh a namay do kakayoan. <sup>6</sup>As no rida aya am akmay apoy as asa ka parte no karakohan ta a mapno no marahet a yapo di Satanas a nia so maparapas so atavo a sentido no tawo as kaoyod na mahara no mapaparin na marahet kano manrarayaw so kapayengay a tawo.

<sup>7</sup>Arava o dia parin a iwamen a vinyay a akma sira so manomanok, sira o omhonos kano matatarek sa vinyay do tana aya kanira no mian do taaw, <sup>8</sup>amna arava o tawo a makaparin sia a iwamen o rida na. Arava o makapenpen sia ya as akma pa yay binino. <sup>9</sup>No rida aya am serbien ta do kadaday ta so Apo kano Ama taya do hanyit as kania pa mismo no serbien ta a iyavay so tawo a nia so akmay kaparapas sia o Dios a minamaog sia. <sup>10</sup>Kakakteh, mayanong ava o kayapo na do asa ka vivi no mapia a chirin

as kano marahet a chirin. <sup>11</sup>Ta ara paro o asa ka atboran a pakayapoan no marahet kano masdep a danom? <sup>12</sup>Anmana maparin paro a kakakteh o kasi no mapia a kayo a akma so obas so dia parin a kanen? Imposible ya a akma so kadi na parinyan a panghapan no taaw so danom a maynom.

### No somnivog a mapia a kasolivan

<sup>13</sup>An sino dinio o omahahaw so karakoh no kasolivan na kano kapakaintindi na am ipavoya na nia do viay na a asa ka ehemplo do kasolib na a mapamahbo so karakohan. <sup>14</sup>Asna an ara sa dinio o maynanahten kano madaay am mayanong o kadi da machiraran a mapia, ta nia o mismo a machisobna do somnivog a mapia. <sup>15</sup>As an nia o kapanmoan sia no asa ka tawo o mapia am naychawaw sia ta niaya ava o somnivog a kasolivan a yapo do hanyit asna yapo ya dira do demonio kan do makagatogatosen as marahet a pangtoktoan no tawo do mondo aya. <sup>16</sup>Ta do aran dino a yanan no inanahet kano kapamato so karakohan am fermi a mian o paysosobnan kano matatarek a mararahet a parinyen. <sup>17</sup>Pero no kasolivan a yapo do Dios am mapawnot so tawo do kanamonamoan as kan do mapia a anod. No tawo a mian so akmaya sia kasolivan am matanoy as kasolib na omsinchad do anohed kano rason no kadwan, masisien as nawri so chitahen o mapia. Mangatatarek ava as kano toman ava. <sup>18</sup>As no sinmo no kachita sia no asa ka tawo o kapia no anod kano kapaychakasa am no kapichapian.

### No nanawo a komapet do kawnot do Dios kano kaddaw no mondo aya

**4** <sup>1</sup>Ango pa do vata nio o pakayapoan no kapaychokontra kano kapaysosobna nio an dia no aktokto nioaya a mapno no mararahet kano kahoho nio a mapanma so karakohan nio. <sup>2</sup>Maylalakam kamo as kapayagom nio tapian makapaydira kamo. Mandiman kamo as kapachilalaban nio amna alit pa no kabo no mahap nio a makayamat do kadi nio mangahesan do Dios. <sup>3</sup>As an mian o kapangahes nio am marawat nioava o inahes nioaya takwan marahet o mian do aktokto nio, ta do marahet sa a ichakey no karakohan nio o plano nio a serbian sia. <sup>4</sup>Akma kamo paroava so mavakes a mangadwan a nawri so pachichasan o kontra sa no kakovot na? Kapanmohen nio ta no kawnot do pagostoan do mondo aya am machikontra do Dios as an sino o omonot do pagostoan do mondo aya am nayvadiw a kalaban no Dios, <sup>5</sup>as pakadekeyen nio paro o inmonmoan no Chirin no Dios do nakavata na sia o, “Vadawen no narawat taya a Espirito o kayan no ichaddaw ta kadwan an dia voken a no Dios?”<sup>a</sup> <sup>6</sup>Oyod ya amna tod nava yaten a vadawen no Espirito, ta tomoroh pa o

<sup>a</sup> 4:5 Asa ya a inmonmoan na. Masadit ya a peseken takwan mian pa o kadwan a kaparinyan a mapawdi sia ya.

Dios so rakorakoh a sidong kano ayet diaten, dawa vatahen no nakatolas, “Sobnahen no Dios o mapamato so karakohan na asna torohan na sa so sidong kano kasisien o mapamahbo so karakohan da.” <sup>7</sup>Dawa mapamahbo kamo a tomoroh so anohed do Dios a maynolay dinio as kasobna kano kalaban nio si Satanas tapian paypavawan naynio. <sup>8</sup>Maypasngen kamo do Dios tapian maypasngen dinio. Tadichokoran nio na o pakagatogatosan nioaya kano kapaychaychadadwa paya no payserbian nio. <sup>9</sup>Askaskaren nio o karakohan nio as kapanehseh nio. Paydamnayen nioava o aktokto nio asna no kapayvavakel kano kamo nio a makayamot do gatogatos nio, <sup>10</sup>as kapamahbo nio a maykonfisal do Apo taya tapian pamatohen naynio.

### No nanawo a komapet do kapanhosga so kadwan

<sup>11</sup>Pabhesen nio na a kakakteh o kapakachirichirin nio so maparahet so kadwan dinio. Ta an sino o omparo so kaktehan na am pakamahbohen na o panyokoyokoran aya do kaiya no mamsek nia o kaparin no asa ka tawo a nia so anongen no sivog a hoyis. <sup>12</sup>As kapanmohen nio ta asa o napagtin aya so panyokoyokoran a iya pa so somnivog aya a Hoyis a mian so anohed a mapavolaw kano mangastigo. Dawa arava o anohed nio a omhosga do kapayengay nio.

### No nanawo a komapet do kapamahbo

<sup>13</sup>Adngeyen nio pa yaken, inio a tayto a makavata sia o, “Sicharaw anmana do andelak am mangay kami anti do asa ka kavahayan so asa ka kawan a maynegosio so karakohan no ganansia namen.” <sup>14</sup>Amna ara paro kapararanian nio so atavo do andelak nio? Kanakmen nio ta no viay nio am akmay apon a oyod a maynyed so tiempo as kabo narana. <sup>15</sup>No mayanong an mayplano kamo am vatahen nio o, “An mian do inolay no Dios as alialit namen pa am nawri as kanaw o parinyen namen,” <sup>16</sup>amna niaya ava o kaparin nio ta pamatohen nio o karakohan nio do kadi nio a nakman so piahen dinio no Dios a nia so di mayanong. <sup>17</sup>Kapanmohen nio ta an sino o di marin so mapanmo na a mayanong na parinyen am makagatos.

### No kapanmohen no maynakem

**5** <sup>1</sup>Inio a maynakem am adngeyen nio pa kono o vatahen koaya dinio. Mangsah kamo as katanyitanyis nio ta ito mawara dinio o kastigo kano pakasisian nio. <sup>2</sup>Mabo anti o sinmo no kaynakman nioaya as kamid da no maavid saya lamit nio. <sup>3</sup>No kaynakman nio am tayto a omrachi kano mabo dana so serbi as no rachi daya anti o mismo a testigo a laban dinio as akmay apoy a omrarayaw dinio. As dawa no mismo nioaya pinayrayras am kaynakman ava ta kastigo dinio do panawdian sia no araw. <sup>4</sup>Tiban nio pa kono ta tayto na mavoya no Dios o di aya



nachinaho a nakapaga nio dira do inahap nio sa a maytrabaho do takey nio as no reklamo kano tanyis da am tayto a nadngey no makapamarin aya a Dios. <sup>5</sup>Fermi a no pagostoan kano paydamnayan nio so karakohan nio o chitahen nio amna ara nio paroava mapanmo o katayto nio akmay mapaytavatava so manam a ipawlok? <sup>6</sup>Tayto kamo maysarasaray as kapadiman nio nira no makasiasi a abo so gatos a sira so abo so mapaparin a mapabhes dinio.

**No nanawo a komapet do kapaydasalkano kapakarakoh so pasinsia**

<sup>7</sup>Kakakteh, makarakoh kamo so pasinsia a manda do kapayvidi no Apo taya, ta tiban nio pa kono o asa ka maytaketakey a rakoh so pasinsia a ompanapanaya so timoy a omdilig so mohamoha naya a manda do kapanyani na. <sup>8</sup>Dawa mayanong a kakakteh o kapaypasinsia nio as kadi nio a madispresioan takwan no kapayvidi no Apo taya am mahay pava.

<sup>9</sup>Paradinyan nioava so marahet o kadwan dinio a kakakteh, ta tarek a inio o mian so rahet as logar a makarawat so hosga. Ta no Manhosga aya am masngen dana, ta tayto dana akmay maytetnek do pantaw. <sup>10</sup>Hapen ta sa a ehemplo o profeta sa no Apo taya a oyod a napia so kapaypasinsia do pinakasisian da. <sup>11</sup>Naknakmen nio pa kono ta sira o rakoh aya so pasinsia o sincharan ta so mapia kano mapalak. Nadngey nio na sigoro o komapet di Job a iya so narakoh so pasinsia a mayagwanta a nia so oyod na chinapia no nivahes sia no Dios do tawtawsan no viay na do tana aya, dawa mavoya ta dia ta no Apo taya am rakoh o kasisien kano addaw na.

<sup>12</sup>Manam kano atavo am vatahen ko pa o kadi na mayanongan no kaserbi nio sia kakeakey o ngaran no Dios an mayavay kamo. Vatahen nioava o, “Gatos ko do Dios,” anmana no kadwan sa a akma sia asna tod nio na vatahen o Oon anmana Omba tapian abo o payrahtan kano pakagatosan nio.

<sup>13</sup>An ara sa dinio o mian do pandidiwan am mayanong sa a machahoahok as an ara sa o mian so ichasoyot am mayanong sa mamahemahes kano omdaday so Dios. <sup>14</sup>An ara dinio o mian so ganit am ipatawag na sira o adngedngeyen nio sa do timban<sup>b</sup> a machahoahok nia as kano mapangay so haneng sia. Parinyen nio ya do ngaran no Apo taya, <sup>15</sup>ta no dasal da no masaray no Dios am ichatova no maganit aya takwan no Apo taya o omtovatova sia as kapakabo na do gatos na. <sup>16</sup>Dawa ikonfisal nio o gatos nio do kadwan dinio as kapachahoahok nio no kadwan dinio tapian matova kamo do aran ango a ganit nio. As kanakmen nio ta no dasal no asa ka tawo a mapia so kawnot do Apo taya am rakoh o sinmo na. <sup>17</sup>Ta tiban nio pa kono si profeta Elias a aran kapalit ta a mian so kakahan am do nakapawiyod na sia o

<sup>b</sup> 5:14 Do Griego: presbitero.

kapachipangdaw na nia o kadi na timoyan am nanyeng a dia timoy do sinahad no tatdo kan kara a ka kawan, <sup>18</sup>as do kwanasaw am minirwa a machahoahok do katimoy narana am nanyeng a mirwa a matimotimoy as kapakasi darana no mohamoha.

<sup>19</sup>Kakakteh, an mian o asa dinio a masday do pakagatosan am oyod a mapia an mian pa o makapayvidi so aktokto na a mirwa a omonot do Dios. <sup>20</sup>Kapanmohen nio ta no makapawnot aya so tawo a mayvidi do Dios am tayto a nakapanlibri so asa ka tawo do kastigo no Dios as no nadpon a gatos am kapakaboan.

# No Manoma a Tolas ni San Pedro

## Introduction

No manoma aya a tolas ni San Pedro am mangay dira do Cristiano sa a abnekan so napidi a tawotawo no Dios a naychawpit do mangket do norte no Asia Minor. Pinaytolasan saya so ipagsagsal sira do katori da makaeksperiencia dia o pakasisian a makayamot do saray da ni Jesus. Pinanakenakem na sia dira o Evangelhio ni Jesu Cristo a iya so nadiman, nayvangon as ito a mayvidi a nia so rakoh da panapanayahen. Dawa makayamot dia am mayanong da agwantahen o pakasisian sira a nia pa sa o tomoroh so proyba do saray da as karawat da pa anti so primio da do araw ori a kapayvidi ni Jesu Cristo.

Malir pa dia o konseho dira a omonot do kaparin no viay a mayanong do manganohed di Cristo.

## Outline

Introduction *1:1-2*

Kapanakenakem so kalibrian aya do Dios *1:3-12*

Konseho do kapakanamonamo do viay *1:13-2:10*

No anongen no asa ka Cristiano do tiempo no kapakasiasi *2:11-4:19*

No kapamahbo kano kapayserbi no asa ka Cristiano *5:1-11*

Conclusion *5:12-14*

---

**1** <sup>1</sup> Si Pedro ako a apostol ni Jesu Cristo. Tayto ako a maytolas dinio a kakakteh a maychawpit as estranghero do Ponto, Galacia, Cappadocia, Asia kan Bitinia. <sup>2</sup> Inio o pinidi kano tinongdo no Dios Ama a nakayapo do sitnanan na a pawnoten no Masanto a Espirito a manganohed di Jesu Cristo a nia so pinayvadiw nio a manamonamo a makayamot do raya ni Jesus. Tayto ko akdawen o kapaypangay no kabendision dinio as kapakarawat nio pa so gracia kano kaydamnayan no aktokto a yapo do Dios.

### No makakniknin a niprepara dira do masaray ni Jesus

<sup>3</sup>Pamahmahsan ta kano dadayen ta o Dios as Ama no Apo taya a si Jesu Cristo ta makayamot do rakoh a kasisien na am tayto na yaten a tinorohan so vayo a viay as kayan dana no panapanayahen ta a makayamot do nakapayvangon ni Jesu Cristo do kadimanan. <sup>4</sup>Tayto na pa yaten a tinongdo no Dios a mangamohon so makakniknin as di dana mangopas kano mararayaw a nia so tayto narana niprepara do hanyit, <sup>5</sup>as kaiya na pa no machonong dinio do ipakapamarin na tapian mavidin kamo a diabdibdis so saray a manda do kavosan na a kapakalibri nio do atavo. <sup>6</sup>Dawa madispresio kamoava a aran aro o payparahanan nio a pakasisian do dekey a tiempo, <sup>7</sup>ta no pakasisian nio saya am ipaypapia so saray nio a akma so kapayparahan so vohawan do apoy, amna no vohawan aya am mararayaw pa pero no saray nioaya am an nakarahan o kaproyba dia o kahni na am mian o rakoh a sinmo na ta nia anti o ipakarawat nio so onor kano primio do kapayvidi ni Jesu Cristo. <sup>8</sup>As aran di nio sia voya am oyod nio sia ichaddaw as kahni no kasaray nio nia as karakoh no kasoyosoyotan nio, <sup>9</sup>ta no resolta no kasaray nioaya nia am kalibrian nio.

<sup>10</sup>As no akmaya sia kalibrian o oyod da chinahoho a mapanmo no profeta sa kaychowa a sira so tinongdo no Dios a mapapanmo nia o gracia aya no Dios a itoroh na dinio. <sup>11</sup>Oyod da chinakey a mapanmo o inmonmoan no pawnotan ori sira no Masanto a Espirito a pawnonongen da a tiempo kano kaparin no kangay na anti ni Cristo a mandidiw as kaoyod na anti a mato no onor a marawat na do kwanasaw. <sup>12</sup>Amna pinapanmo dira no Dios ta no pawnonongen dawri am maparin ava do tiempo dawri kanaw, amna do sichangoriaw am tayto dana pawnonongen o Evangelio aya do kaintindian sia do sidong no tinovoy aya diaten a Masanto a Espirito as aran sira pa o angheles am tayto da ichahoho a mapanmo o komapet aya dia.

### No kaparin no viay a ichahoho diaten no Dios

<sup>13</sup>Dawa pakarohen nio o aran ango a omsaloyal dinio do kawnot nio do Dios as kapakapia nio so disiplina do viay nio as kadi nio mabdibdisan so saray do kapanapanaya nio so itoroh aya anti dinio no Dios do ito a kapayvidi ni Jesu Cristo. <sup>14</sup>Katiban nio o kapanganohed nio do Dios takwan kamanganakan naranaynio. Tadichokoran nio na o adan awri a kaparin no viay nio, <sup>15</sup>as makayamot ta manamonamo o tomnawag aya dinio am chitahen nio o kapakanamonamo nio so kaparin no viay, <sup>16</sup>ta nia o mismo na a vinata, "Makanamonamo kamo takwan manamonamo ako."

<sup>17</sup>As an ara nio sincharan o Ama nio a Dios a asa ka di mangatatarek so kapanhosga am mayanong o kapayvavakel nio a komita so kawnot

nio do ipakamia na do dekey aya tiempo a kaviay nio do tana aya. <sup>18</sup>Ari nio mapanmo ta nilibri na yaten do viay ta do nakarahan a omonot do abo sawri anti so sinmo a paparinyen a nitaha ta do apoapo ta sa. Amna inadidi nava yaten no mabo sa anti so sinmo a akma so vohawan kano polak, <sup>19</sup>an dia voken a no mapresioso aya a raya ni Jesu Cristo a iya so asa ka perfekto a sakrifisio a abo so gatos. <sup>20</sup>Iya o natongdo aya a Manlibri a nakayapo do sitnanan na as tayto a naytawo do manawdi danaya a tiempo a makayamot dinio. <sup>21</sup>As makayamot sia am mian o saray ta no Dios a iya so napayvangon as napamato si Jesus. Dawa mavata ta o ka no Dios o yanan no saray kano panapanayahen ta.

<sup>22</sup>Sichangoriaw a makayamot do katayto nio na omonot do kakawyoran aya as katayto nio na a napabo so marahet a dadakay nio as kayan dana no sivog a addaw nio am mayanong o kapaychakaddaw nio a maylipolipos di Cristo, <sup>23</sup>ta tayto dana o vayo a viay nio a abo so pandan a nia so dia yapo do tawo kano di dana rarayaw a makayamot do nakapanganohed nio do makapamarin aya kano di maynyoha a chirin no Dios, <sup>24</sup>ta nia pa o vatahen no nakatolas,

“No atavo a tawo am akmay dibobot as no avid kano kaynakman no tawo am akmay savosavong a makalo a mabo. <sup>25</sup>Pero no chirin no Dios am arava o kavosan na.”

As no chirin aya no Dios o Evangelio aya a nia so mismo a pinawnonong dinio.

**2** <sup>1</sup>Dawa pakarohen nio na o atavo a marahet, no mangotap sa pariparinyen, katoman, kaynanahet as kano kaparahet so kadwan, <sup>2</sup>as makayamot ta tayto kamo pa vayo do saray taya a akma so vayo a nawara metdeh am makakma kamo sira a fermi a komita so kapachakan nio do kakawyoran aya a ipakan nio so pahad nio tapian maypalovo kamo a makatodah so kakeyan ninio no Dios do nakalibri na dinio, <sup>3</sup>ta ari nio mapanmo kano chinaproyban o kasivog na rakoh no kasisien kano kapichapian dinio no Apo taya.

#### Si Jesus kano pinidi na sa a tawotawo na

<sup>4</sup>Maypasngen kamo di Jesus a iya so mahni aya kano maviay a Bato. Oyod ta chinaskah sia rawaten no tawo amna iya o napidi aya kano oyod a maimportante do salapan no Dios, <sup>5</sup>as do kapaypasngen nio di Jesus a iya so abnekan so Rakoh a Soyid a Bato am pakakmahen naynioy dedekey a bato a pagadagadahen tapian maytetnek ta a asa ka vahay a pachipanghovokan no Dios a maparin a omdaday so Dios a makayamot di Jesu Cristo a iya so minparin diaten atavo a pali a akma sira so natongdo sa kaychowa a papali a maparawat so sakrifisio do Dios. As sichangoriaw am yaten pa o maparawat so sakrifisio do Dios do sidong diaten no Masanto a Espirito. <sup>6</sup>Akma ya so nakatolas a makavata sia,

“Tiban nio ta mian o patneken ko do Sion a Soyid a Bato a napidi as oyod a maimportante as an sino manganohed sia am mahni o paytetnekan na takwan maynyoha ava o chinasaray naya.”

7Dinio a nasaray nia am oyod a rakoh o sinmo na pero dira do maskeh a manganohed sia am oyod o vatahen no nakatolas a,

“No Bato aya a chinaskeh da no tawotawo am nia pa mismo o maimport'ante dana a parte no patneken aya vahay, ta iya o nayvadiw a soyid na,”

8as kavata na pa sia,

“Asa sia ka Bato a katicharan kano kadodogan.”

Nia o chinatongdoan da a makayamot do kasivog da maskeh a manganohed do kakawyoran aya a Chirin no Dios.

9Pero inio o somnivog a pinidi na as mismo a tawotawo na, papali no Patol taya as kano masanto a kavahayan no Dios a tayto a natongdo a mapapanmo no makakniknin a kasisien kano kapichapian no minlibri aya dinio a yapo do kasarisarian as katayto na napangay dinio do makakniknin aya a seh dang na. 10As do nakarahan am arava o kasincharan dinio pero sichangoriaw am kamanganakan kamo na no Dios. Adan kamo a abo so kapanmoan sia o kasisien na pero sichangoriaw am tayto nio na ya chinaproyban do mismo a viay nio.

### No kaparin no viay a onotan no Cristiano

11Ichaddaw a kakakteh, makayamot do kadi ta somnivogan a maykavahayan sia o mondo aya am tayto ko akdawen dinio o kapachivawa nio do atavo a pagostoan nio do karakohan nio a nia sa so machikontra do kawnot nio do Dios, 12asna no kachita nio sia o kapayanong no atavo a parinyen nio do kapachipanghovok nio dira do di pa sa makasinchad so Dios tapian an nawri chitahen da o paroan da kano parahtan da dinio am no kavoya da so mapia a pariparinyen nio a nia so maparin da a ipamato kano isinchad do Dios taya anti an kasehdangan dana sa.

13Makayamot do ngaran no Apo taya am anohdan nio as katoroh nio so anib do atavo a maytetnek a panyokoyokoran, manoma do mato dana sa manyokoyokod, 14as kanira no matovoy a mapagtin so ordin kano maparawat so kastigo do somnada anmana onor dira do mapia so kawnot. 15Ta nawri o ichahoho diaten no Dios an no mapia a kaparin no viay ta o mismo a mapabhes so aro a kakeakey as abo so sinmo a chirin da no tawo a abo so kapanmoan da so kakawyoran aya. 16Oyod ta tayto dana o kalibrian nio amna serbien nioava ya a asa ka anohed a omparin so aran ango a ichakey nio a parinyen asna no kanakenakem nio sia ta nawri mayanong nio a onotan o Dios a iya so tayto nio na payserbian. 17Tomoroh kamo so anib do atavo a tawo as kapaychakaddaw nio a

maylipolipos. Sincharan nio as kamo nio no Dios do atavo a parinyen nio. Sincharan nio pa o anohed da no manyokoyokod.

### No nanawo a komapet do pandidiwan

<sup>18</sup>Inio a pachirawatan am manganohed kamo a mian so anib dira do apohen nio a voyvoh ava an mapsek sa dinio asna aran maysarasaray sa dinio, <sup>19</sup>ta oyod a mapia an mavidin kamo a maypasinsia a aran paysarasarayan daynio do kapanmo nio sia o kania no mayanong do salapan no Dios. <sup>20</sup>As ari nio sigoro mapararani o kabo no mahap nio a primio an nawri agwantahen nio o kastigo dinio a makayamot do gatos nio amna an maypasinsia kamo a makarawat so pakasisian do kawnot nio do mapia am sigorohen nio ta rakoh o pakamian ninio no Dios. <sup>21</sup>Ta nia o kaparin no viay a pinatapatak dinio no Dios do nakatawag na dinio as kapanmo nio sia ta nandidiw si Cristo a makayamot diaten, dawa mayanong o kawnot ta do ehemplo aya no viay na a nividin na diaten. <sup>22</sup>Mapanmo nio ta arava o sinadan na do atavo a pinarin na kan do chirin na. <sup>23</sup>Do nakaparahet da kano nakainsolto da sia am tominbay ava no marahet, as do nakapakasiasi da sia am niplano na sava vahsan asna no nakasaray na nia o di aya mangatatarek a Hoyis. <sup>24</sup>Nitagrara na do mismo na karakohan o gatogatos ta do kros ori a chinapaskan na tapian katadichokoran ta do gatogatos ta as kanawri dana no onotan ta do viay ta o kanamonamoan. Kakawyoran na sia ta no rawa na saya o mismo a chinatova no rawarawa ta sa do gatogatos ta. <sup>25</sup>Ta nayvolaw kamo akma so kaparin no nayvolaw a karnero, pero do sichangoriaw am tayto kamo a nayvidi do machonong aya as mamondan<sup>a</sup> do viay nio.

### No anongen no asa vahay (Efeso 5:22; Colosas 3:18-19)

**3** <sup>1</sup>Inio a kakovot a mavavakes am adngeyen nio sa as katoroh nio dira so anohed o kakovot nio tapian aran di da pa panganohdan o onotan taya a kakawyoran am maparin a kaywangan o pangtoktoan da do kakawyoran aya a aran di nio na panganaroan ya explika dira, <sup>2</sup>ta maparin da ya panganohdan do kavoya da sia ya do mapia kano manib a kaparin no viay nio. <sup>3</sup>Nawri ava o kasentroan nio o komwan do mankantad a katitiban nio a akma so malabor a isosorod anmana kapangonay so maynyen a laylay kano vohawan, <sup>4</sup>asna no dadakay nio o paypaviren nio no aro a maavid as dia rarayaw a kapichapian a akma so kapakamahbo kano kapakatanoy a nia sa so oyod a rakoh so balor do salapan no Dios. <sup>5</sup>Ta nia o avid da no mavavakes kaychowa a oyod a pinakamia no Dios as narakoh so saray kano tomnoroh so anib do kakovot da. <sup>6</sup>Si Sarah o asa ka

<sup>a</sup> 2:25 Do Griego: pastor... obispo.

ehemplo dia do nakapia no nakapanganohed na di Abraham ta nanyeng na sia tawagan so apohen na. As an makakma kamo sia a omonot do mapia am kamanganakan naynio ni Sarah as kabo no ichavakel nio.

<sup>7</sup>Akma pa saw ta inio a kakovot a mahahakay am makarakoh kamo so konsiderasion dira do kakovot nio sa as katoroh nio dira so anib do kapanmo nio so kakahakaha da no mavavakes, takwan malit kamo a makarawat so regalo aya a viay a abo so pandan as kano tapian abo omvalavalat so dasal nio.

### No kaparin no viay ta do mondo aya a pakasisian

<sup>8</sup>No pakavosan ko sia am ichahoho ko o kapia no kapaychakasa nio as kapaychakaddaw nio a maylipolipos. Makarakoh kamo so kasisien as kapamahbo nio. <sup>9</sup>Vahsan nioava o marahet a pinarin anmana vinata da dinio no marahet asna no kachita nio sia o ichapia da, takwan no ichapia ta o mismo a minyan do aktokto no Dios do nakatawag na diaten.

<sup>10</sup>Takwan akma so nakatolas am,

“An sino o makey no masoyot kano maradinep a viay do atavo a parinyen na am penpenen na o rida na tapian di makachirichirin so marahet kano mapasoli, <sup>11</sup>as kapachivawa na do atavo a marahet a paparinyen as kanawri no parinyen na o mayanong kano kachita na so mapaypapia so maradinep a kapaychakasa, <sup>12</sup>takwan lawngan sa no Apo taya o atavo a omonot sia as kahanda na domngey so dasal da asna tadichokoran na sa o omonot do marahet.”

<sup>13</sup>As ari nio sigoro mapanmo o kabo no mamarin so marahet dinio an nawri o chitahen nio o kapamarin nio so mapia. <sup>14</sup>Amna an no kapamarin nio so mapia o pakayapoan no ipakasisian nio am mapalak kamo. Mayanong o kabo no kavakel kano kamoamo nio, <sup>15</sup>as kavidin nio a mapangay sia do aktokto nio o ka si Cristo no tayto nio a payserbian. Makapreparado kamo pa a tomoroh so atbay dira do mahoho a makapanmo so paytetnekan taya panganohdan a mapakaydamnay kano makarakoh so anib do kapatoyo nio sia, <sup>16</sup>as kapakatidib nio dia o kabo no kaparoan nio tapian an parahten kano parohen daynio do kawnot nio di Cristo am sira o mayvadiw a masnek, <sup>17</sup>ta an sivog a piahen no Dios o kawara dinio no pandidiwan am nawri oyod a mapia an mandidiw kamo a makayamot do mapia a pinarin nio asna dia makayamot do nakapakagatos nio. <sup>18</sup>Takwan mapanmo nio si Cristo a abo so gatos am nandidiw pa a makayamot diaten a makagatogatos tapian mapayvidi na yaten do Dios. Tinoroh na o karakohan na a dimanen a nia so nanawob dana do gatogatos ta as kapiywa na mayvangon do ipakapamarin no Espirito na. <sup>19</sup>As no mismo naya Espirito ni Cristo<sup>b</sup> o nangay a mangononong dira

<sup>b</sup> 3:19 Do Griego am maparin a niaya o inmonmoan na: Do espirito na am nangay si Cristo.



do pahapahad a tori a mavahod. <sup>20</sup>Nia sa o pahapahad da no naskeh sawri a manganohed do nayendes ori a nakapaypasinsia dira no Dios do tiempo ni Noe a iya so namarin so arka a nia so pinakalibri da do delobio awri no oyod sa mayhahaw, ta wawaho sa. <sup>21</sup>No kalibrian daya kanaw am tomoroh pa so kaintindian ta so kaparin no kalibrian ta do gatogatos ta, ta do nakabawtismo diaten am kavoyan so nakapayvadiw ta na a manamonamo do salapan no Dios a makayamot do nakapayvangan ni Jesu Cristo. Amna no kalinis ava so karakohan ta asna no kapavoya ta nia o somnivog a kawnot ta na do Dios. <sup>22</sup>As sichangoriaw am tayto dana si Cristo do kawananan sia no Dios a mamanito kanira no atavo a angheles kano atavo a mian so ipakapamarin kano anohed.

### No vayo a kaparin no viay no Cristiano

**4** <sup>1</sup>Makayamot do nakapayagwanta ni Cristo do pakasisian da sia do nakapaytawo na am mayanong o kapangay nio sia do aktokto nio o akma so mian do aktokto na do kayan na do pakasisian, ta no kapayagwanta no asa ka tawo do pakasisian do kawnot na do mapia am kavoyan so katadichokod na do pakagatogatosan. <sup>2</sup>Dawa rawaten nio o pandidiwan saya so maydamnay ta nawri o mayanong dinio a mintras maviay kamo pa o kadi nio onotan dia o pagostoan nio do karakohan nio an dia voken a nawri o onotan nio o inolay dinio no Dios. <sup>3</sup>Ta bastante dana o pinariparin nio do nakarahan a tiempo do kadi nio pa makasincharan so Dios do kanawri na no chitahen nio o malalapos a parinyen, kapaydidinyat, kayvayvan nio a mapaynolay as kanawri na no panganohdan nio sa o diosdiosan. <sup>4</sup>Asna do sichangoriaw am tayto kamo na maypavawa do akma saya sia a mararahet a dadakay a nia so tayto da ipaychaknin no adan nio sa a pachisaglan a sira so tayto a omtek ninio sichangoriaw. <sup>5</sup>Amna atbayen da anti o pariparinyen da saya dinio do Hoyis aya a iya so omhosga anti do atavo a mayalit o maviay as kanira no nadiman dana. <sup>6</sup>As nia o pakayapoan pa no nakapawnonong sia o Evangelio aya a aran dira do nadiman dana tapian aran nadiman dana o karakohan da a nia so sivog a natongdo a pamandan no tawo am mian pa o viay da a abo so pandan a akma so kaparin no abo aya so pamandan a viay no Dios.<sup>c</sup>

### No mapia a kaserbi so tinoroh no Dios diaten a habilidad (1 Corinto 12:4-11)

<sup>7</sup>Masngen dana o kavosan no tiempo dawa mayanong o kapakapatak nio kano kapakasolib nio do atavo a parinyen nio tapian mapia o

---

<sup>c</sup> 4:6 Asa ya a inmonmoan na. Masadit ya a peseken takwan mian pa o kadwan a kaparinyan a mapawdi sia ya.

kapachahoahok nio. <sup>8</sup>As mamanito kano atavo am no kapakarakoh nio so addaw nio no kadwan dinio, ta no kayan no rakoh a addaw o ichabonbon so aro a sinadan no kadwan dinio. <sup>9</sup>Makasoyot kamo a omyavayava no kadwan dinio. <sup>10</sup>Serbien nio o pinaychaponged aya a itoroh dinio no Dios a kasolivan a isidong so kadwan dinio a nia so sivog a pinatapatakan nia no Dios. <sup>11</sup>Sira o mian so kasolivan a mangononong as kano mananawo no Chirin no Dios am logar da patongtongen o anongen daya so hosto. As sira o mian so aran ango a kapayserbian da am mayanong o kasinchad da do Dios a iya so tomoroh dira so kasolivan tapian pamatohen kano dadayen o Dios do atavo a parinyen do sidong ni Jesu Cristo. Ta no Dios o voyvoh a torohan so onor kano kapamato sia a abo so pandan. Amen.

### No rakoh a sinmo no kapandidiw ta a makayamot di Cristo

<sup>12</sup>Ichaddaw a kakakteh, maychaknin kamoava an mayparahan kamo do hawahawayan dinio a mahara a pakasisian, ta sivog a maparin ya do masaray dana ni Cristo. <sup>13</sup>Makasoyot kamo as kapamahemahes nio do kaparin nio a mian so pachahapan do pandidiwan aya ni Cristo, ta do ito araw a kapamato sia am machipasoyot kamo anti sia. <sup>14</sup>An itek daynio a makayamot do ngaran ni Cristo am mapalak kamo as kano masoyot kamo ta kavoyan ya so kayan dinio no Espirito no Dios. <sup>15</sup>Katiban nio o kadi na nawrian no pakayapoan no kapandidiw no asa dinio o kapandindiman, kapanakanakaw, kapasada so abtas anmana kapanasadag. <sup>16</sup>As an makarawat o asa ka tawo so pakasisian a makayamot do kawnot na di Cristo am pachisnek nava o pandidiwan naya asna no kapamahemahes na kano kapamato na so Dios. <sup>17</sup>Kapanmohen nio ta somnitnan dana o kapanhosga no Dios as no tayto a pinasitnanan na sia ya am no mismo na sa tawotawo. As an hosgan na pa yaten a tawotawo na am chapanngo no kapangamomo no hosga da anti no nachisobna aya as naskeh a manganohed do Evangelio aya no Dios, <sup>18</sup>takwan nia o vatahen na,

“An di makalibri do hosga o mapia a tawo am maypango o kapakalibri da no oyod a aro so sinadan as machisobna do Dios.”

<sup>19</sup>Dawa no atavo a tawo a mian do pandidiwan a makayamot do kawnot da do ichakey dira no Dios am mayanong o kadi da dispresioan a mavidin a masaray as omonot do Apohen taya as minamaog diaten a iya so di maynyoha so promisa diaten.

### No anongen no natongdo a adngedngeyen no timban

**5** <sup>1</sup>Dinio a adngedngeyen no timban am nia o tayto ko yokoyokoran ninio. Tayto koynio a iyokoyokod a asa ka adngedngeyen a mismo a nakatestigo so pinakasisian ni Cristo as machahap pa dinio anti a makarawat so onor sia. <sup>2</sup>Pachonongan nio sa o pinainkargado saya dinio

a pachonongan nio a akma so kapachonong no asa ka pastor do karnero na sa. Parinyen nio o anongen nioaya a makayamot ava do kapospos dinio anmana do katangdan da dinio asna makayamot do kasomnivo nio a masoyot a omparin sia. <sup>3</sup>Serbien nioava o anongen nioaya a ipaysarasaray dira do mian sa do panayahboan nio asna no kapawnot nio sira do mayanong do kapavoya nio no karakohan nio a asa ka ehemplo do mapia. <sup>4</sup>Ta an mayvidi si Jesu Cristo a iya so Apohen no atavo a pastor am torohan na anti nio so di mangopas kano oyod a mapia a onor do natrabaho nio.

### No nanawo do kapamahbo kano kasaray ta ni Jesus

<sup>5</sup>Inio a makakanakan pa am logar nio sa adngeyen o matototoneng sa dinio. Inio atavo am sincharan nio o anohed no kadwan dinio a mapamahbo so karakohan nio do kachita nio so ichapia no kadwan dinio, ta “sobnahren no Dios o mapamato so karakohan asna torohan na sa so sidong kano kasisien o mapamahbo so karakohan da.” <sup>6</sup>Dawa mapamahbo kamo do mato aya a Dios tapian do tinongdo na a tiempo am pamatohen naynio. <sup>7</sup>Parawaten nio sa do Dios o atavo a ichavakel kano ichalijalijat nio ta iya o omsikaso kano makasidong dinio.

<sup>8</sup>Makapatak kamo as kapakasolib nio ta si Satanas aya a kalaban nio am fermi a omdivodivon a akmay leon a manta so rarayawen na. <sup>9</sup>Sobnahren nio sia as ka no Apohen taya no onotan nio as kafermi nio a makanakem sia ta no akma saya sia hawahawayan dinio am akma so mismo da payparahanan no atavo sa a kakakteh nio di Cristo. <sup>10</sup>Ta an nakarahan o maynyed aya a tiempo no pandidiwan nio am no Dios taya a yan an no atavo a grasia a iya so tomnawag dinio do makakniknin aya a paypatolan na o mapaytalitalineng dinio as omparin dinio a mahni so saray do ayet a itoroh na dinio. <sup>11</sup>Pamatohen ta sia a abo so pandan ta iya o makapamarin kano atavo. Amen.

<sup>12</sup>Tayto ko patolasen do sidong no ichasaray aya a kaktehe ta a si Silvanus<sup>d</sup> o maynyed aya tolas ko a nia so yan an no yokoyokoran ko ninio as kano papanmoan ko nia o komapet do grasia aya diaten no Dios a nia so logar nio a mavidin a paytetnekan.

<sup>13</sup>Tayto sa mapakapia dinio so Dios o kakaktehe ta saya do Babilonia a sira so akma dinio a pinidi no Dios. Si Marcos a kamanganakan ko am tayto pa mapakapia dinio so Dios. <sup>14</sup>Mapakapia kamo so Dios do kadwan dinio a maylipolipos di Cristo.

Akdawen ko o kapakarawat nio atavo a omonot di Jesu Cristo so kaydamnayan no aktokto.

---

<sup>d</sup> 5:12 Anmana: Silas.

# No Ichadadwa no Tolas ni San Pedro

## Introduction

No ichadadwa no tolas aya ni San Pedro am mangay do aro a Cristiano a ikontra so kadakadaday sa mananawo as kano nanawo daya a mayresolta do malalapos so parinyen. No voyvoh a solosion dia am no kavidin a diabdibdis do nanawo no Dios kano Apo ta a si Jesus a nia so pinapanmo da no mismo sa a nakadngey kano nakavoya si Jesus. Tomoroh pa ya so atbay dira do makavata ori sia o kadi narana mayvidian ni Cristo. Malir dia ta no pakayapoan no ironoron no kapayvidi na am “tayto pa tomoroh so tiempo do tawo a manehseh no gatogatos da takwan ichahoho nava o kayan no aran asa a kakastigoan” (3:9).

## Outline

Introduction *1:1-2*

No vayo a viay no asa ka Cristiano *1:3-21*

Sira o kadakadaday a mananawo *2:1-22*

No ito a kapayvidi ni Cristo *3:1-18*

---

**1** <sup>1</sup>Si Simon Pedro ako a asa ka pachirawatan kano apostol ni Jesu Cristo a tayto a maytolas dinio a kakakteh namen do saray. Makayamot do kadi na mangatatadkan no Dios as Mangahwad taya a si Jesu Cristo am tayto dana malit o kasincharan na diaten. <sup>2</sup>Tayto ko akdawen o kapaypangay no kabendision dinio as kapakarawat nio pa so gracia kano kaydamnayan no aktokto do kapaypangay no kawnot nio do Dios as Apo taya a si Jesu Cristo.

### No ipaypapia no kawnot ta do Dios

<sup>3</sup>Makayamot do rakoh a ipakapamarin na am tayto na yaten a tinorohan no Dios so atavo a kasolivan kano ayet a ichaparin ta a maviay a omonot do kahohoan na niaten do nakatayto ta na a mapia so kasinchad so tomnawag aya diaten a machiparte do oyod a mato kano manamonamo a kaparin na. <sup>4</sup>Makayamot dia am narawat

ta sa o makakniknin saya a promisa na diaten a nia so tayto a tomoroh diaten so ayet kano angdet a machivawa do pagostoan kano pakagatogatosan do mondo aya a nia so omrarayaw diaten as katayto na omparin diaten a machiparte do mato aya kano manamonamo a kaparin na. <sup>5</sup>As makayamot dia am chitahen nio o kayan no kavoyan sia do viay nio o nakapanganohed nio naya di Cristo a makapanmo so mayanong. <sup>6</sup>Makasolib kamo a ompenpen so karakohan kano aktokto nio, kapakarakoh nio so agwanta do atavo as kanawri no fermi nio a parinyen o kakeyan ninio no Dios. <sup>7</sup>Pakangohaten nio o addaw nio nira no kakakteh nio as kaddaw nio pa no atavo a tawo, <sup>8</sup>ta an nia sa o onotan nio do viay nio am rakoh o sinmo no nakapanganohed nio as kapaypangay no mapia a kasincharan kano kawnot nio do Apo taya a si Jesu Cristo. <sup>9</sup>As an sino o di omonot do akma saya sia am tayto sia naychawaw as kadi na pa makaintindian sia so hosto o ichahoho aya no Dios a kaparin no viay no tawo a pinakaboan na.

<sup>10</sup>Dawa mayanong a kakakteh o kapawyod nio sia a chitachitahen o mapia a nia so mapavoya nia o kasomnivog nio a chinatawagan a kamanganakan no Dios, ta an nawri o parinyen nio am somnivog kamo a tawotawo no Dios. <sup>11</sup>As do ito a tiempo a kasdep ta do abo aya so pamandan a paypatolan no Apo as Manlibri taya a si Jesu Cristo am oyod anti a rakoh o kasoyosoyotan ta.

<sup>12</sup>Dawa omhemhes akoava a mapanakenakem nia dinio o akma saya sia a nanawo a aran mapanmo ko o kapia dana no kapanmoan nio so kakawyoran aya as katayto nio a omonot dia, <sup>13</sup>takwan sincharan ko a anongen ko o kavidin ko a mapanakenakem sia ya dinio a mintras maviay ako pa, <sup>14</sup>a kanatonan do kapanmo ko sia o kasngen dana no kadiman ko a akma so pinapanmo diaken no Apo taya a si Jesu Cristo. <sup>15</sup>Dawa parinyen ko do pandan no maparin ko o kapanakenakem ko dinio sichangoriaw tapian an nadiman ako na anti am mavidin nio sa anti ya manakem a onotan.

### **No kasigoro no vinata da no profeta a komapet di Jesus**

<sup>16</sup>As ari nio sigoro mapanmo ta do nakapananawo namen dinio am tod ava pinayapo a istoria o pinatoyo namen dinio, ta no mismo a navoya namen a ipakapamarin no Apo taya a si Jesu Cristo as kano komapet do ito a kapayvidi na, <sup>17</sup>ta mian kami do nakapamato ori sia no Dios Ama si Jesus as kayan no liak na a yapo do hanyit a makavata sia, “Niaya o Manganak koaya a oyod ko a ichaddaw kano ipakamia.” <sup>18</sup>Nadngey namen o liak aya mismo, ta rarayay na yamen ni Jesus do masanto awri a logar do tokon a yanan namen.

<sup>19</sup>No chinatestigoan namen saya am nia pa sa o mapasigoro sira so pinawnonong da no profeta sa kaychowa. Dawa mayanong o kafermi nio

a makanakem sia ya, ta akma yay asa ka relaken do mahep a tomoroh so seh dang a manda do kapaysehsehdang na do malatiat a nia so araw no kapayvidi ni Jesus a iya pa so akmay vitohen a tomoroh so seh dang diaten. <sup>20</sup>Asna kapanmohen nio ta arava do pinatolas daya kaychowa a maparin a pawdien no aran sino do tanyan na kakeyan nia, <sup>21</sup>takwan yapo ava do tanyan da aktokto no profeta saya no Dios o pavatahen da an dia voken a pinawnot sa kano nikontrulado sa no Masanto a Espirito o tawo saya do kapapanmo da sia o kakawyoran aya a yapo do Dios.

**No kadakadaday sa mananawo**

*(Judas 4-13)*

**2** <sup>1</sup>Akma so nakayan da kaychowa no kadakadaday a mananawo am mian sa anti o machisagel dinio a mananawo no daday a sira anti so mangotap so paychawawen da as aran no Apohen taya am sincharan dava anti a iya so Manlibri. Amna masigoro o kastigo da nia a yapo do Dios. <sup>2</sup>Aro sa anti o mapaychawaw da nia a omonot do malalapos a pariparinyen da as makayamot dira dia am itek da anti no kadwan o onotan taya a kakawyoran, <sup>3</sup>as makayamot do lakam da kano kapayagom da am manerbi sa so maavid a vahevahey a iyotap dinio tapian kapayganansian daynio as kadi da aktoktoan nia o katori narana handa no kararayawan da.

<sup>4</sup>Ta aran sira o anheles a nasday do gatos kaychowa am nakavolaw sava do kastigo no Dios, ta pinagtos na sa do infierno a dawri so tori da kakolongan do kasarisan a dawri so panayan da so kapakarawat da so manawdi a hosga da. <sup>5</sup>Sira pa o tawotawo do tiempo ni Noe a naskeh a manganohed am nakalibri sava do kararayawan do nakayan ori no delobio asna voyvoh si Noe as kanira no papito sa a rarayay na o nakalibri a iya so napawnonong so kawnot no tawo do Dios. <sup>6</sup>Natemtem pa o siodad sa no Sodoma kano Gomorrah a makayamot do nahara a pakagatogatosan da. No akmaya sia namarin am mapatanggal pa so atavo a tawo a machitaha do pakagatogatosan dawri kanaw, <sup>7</sup>as voyvoh sa Lot o nilibri no Dios kanaw do kavoyvoh na iya no minonot do Dios as navidin a maskeh a machitaha do pakagatogatosan da no tawotawo sawri kanaw, <sup>8</sup>as makayamot ta no Dios o chitahen na onotan am oyod na chinadistorbo o kapachipanghovok naya a kararaw dira do malalapos aya so pariparinyen kano ichichirin. <sup>9</sup>Dawa do akma saya sia a pinarin no Dios am mavoya ta o kalibri sira no Dios o omonot dia an mian sa do panghovokan no marahet, asna dira do di omonot sia am kastigo o marawat da do ito a araw no kapaysekasekad, <sup>10</sup>as sira anti o mahara so kastigo am sira o omonot do pagostoan da do karakohan da a mamarin so malapos as kanira no omsobna so othoridad.

No kadakadaday sa a mananawo am sira pa o mapamato so karakohan da as toman masosolib, sira o abo aya so ananawa a omtek nira no

maato sa inamaog no Dios a angheles. <sup>11</sup>Amna sira o angheles aya a aran matoato sa kano rakorakoh o ipakapamarin da am yosad da sava a parahten o kadakadaday saya mananawo an mawara o kaakosa da sira do salapan no Dios. <sup>12</sup>As sira o akmaya sia marahet a mananawo am akma say vinyay a abo so aktokto kano asnek as nawara sa tolohen kano dimanen. Itek da o di da intindi as no mismo saya marahet a parinyen da o ichararayaw da, <sup>13</sup>as mandidiw sa anti a makayamot do nakapakasiasi da so kadwan. Nawri oyod da ichakonswelo o kapamarin da so marahet a aran do kavoyan sia. As akma sa yay mancha a machisagel dinio do kasira no pakayapoan no pakasnekan kano kaparoparoan nio do kapachipanghovok da dinio. <sup>14</sup>Fermi a malapos o kavoyan da so mavakes as kafermi da komita so maypangay a pakagatosan. Pawnoten da sa o makakaha do pakagatosan as no aktokto da am mapno no kapayagom. Sivog saya nawara a kakastigoan. <sup>15</sup>Tinadichokoran da nia o mayanong a onotan as katayto da minawaw do pangwanan da a akma so namarin di Balaam a anak ni Beor. Ta si Balaam aya am tinadichokoran na o mapia do tanto a kekey na no ganansia. <sup>16</sup>Amna chinahoya sia no Dios do akmaya sia sinadan na. As no kabayo naya o pinayliliak no Dios a akmay tawo a mahoya kano mapabhes si Balaam do pinaychawawan naya.

<sup>17</sup>Sira o kadakadaday saya a mananawo am akma say vito a nakolay a abo so ichaytoroh a danom as kadi na todinan no pangwanan da a akma so isayaw a demdem. Tayto dana a naprepara o ngayan daya a kasarisan. <sup>18</sup>Oyod sa mangdet ya a mangononong so abo saya so inmonmoan as kapanerbi da so marahet a pariparinyen a ipavawa sira do kakawyoran o tayto dana saya somitnan a tomadichokod do pakagatogatosan da. <sup>19</sup>Maypromisa sa ya so kalibrian do aran ango a omsakop as ompenpen sira a panyokoyokoran amna no kakawyoran na sia am tayto sa mavahod do pakagatogatosan, as no aran ango a kavahoran no asa ka tawo am nawri o pachikovotan na. <sup>20</sup>Sira o akmaya sia tawo am tayto a naypahara a marahet o kaparin da, takwan do nakarahan am tinadichokoran darana o pakagatogatosan da do nakawnot da do Apo kano Mangahwad taya a si Jesu Cristo. Amna tayto sa nahomis as kano mavahod no adan da saya pariparinyen a marahet. <sup>21</sup>As mapipia dana an entero darana dia napanmo o kakawyoran as mapia aya a kaparin no viay a omonot do Dios as kano nakapanmo da pa sia as katadichokod da do mapanmo daya manamonamo a mando no Dios do kwanasaw. <sup>22</sup>Amna tayto namarin ya dira a akma so vavatahen a, “No chito am payvidian na kanen o mismo na inota as no bago a nirios am mirwa a mangay a mayhotahota.”

### No kasigorado no kapirwa na mayvidi ni Jesus

**3** <sup>1</sup>Ichadadwa narana ya no tolas ko dinio a ichaddaw a kakakteh a yokoyokoran ko so manamonamo a pangtoktoan nio do

kapanakenakem ko nia dinio o adan nio na saya mapanmo a nanawo. <sup>2</sup>Kanakmen nio sa o nanawo aya a pinawnonong da no profeta sa no Dios kaychowa as kano yokoyokoran sa no Apo kano Manlibri taya a si Jesus a nia so pinatoyo da pa dinio no apostoles sa. <sup>3</sup>No manoma am ichahoho ko o kapanakem ko nia dinio o kayan da anti do manawdi a tiempo no aro a omtek no kakawyoran as kanawri no chitahen da o pagostoan da do karakohan da. <sup>4</sup>Vatahen da anti nia o, “Asiyo danaya o kapakatongtong no promisa naya a mayvidi. Tiban nio pa kono o nakatod da diman no apoapo ta sawri as katayto na alialit pa no kaparin no mondo aya a nakayapo do sitnanan na.” <sup>5</sup>Sira ya am panganohdan dava o nakamaog sia no Dios o tohos kano tana aya do mando no liak na a mapataywawa so tana aya a yapo do danom. <sup>6</sup>As danom pa o sinerbi no Dios a irarayaw so inamaog naya a tana. <sup>7</sup>Amna no tohos kano tana aya sichangoriaw do mismo pa a mando no liak na am tayto na pamondanan as iprepara do manam aya a tiempo no kapanrrayaw na no apoy a nia so pachirapasan da anti no tawotawo a naskeh a manganohed sia.

<sup>8</sup>Asa pa ipanakem ko dinio a ichaddaw a kakakteh do komwan do kapayvidi no Apo taya tapian di nio ahahayen am no asa karaw sia am asa livo a ka kawan as no asa livo a ka kawan am akmay asa karaw sia. <sup>9</sup>No Apo taya am ahahayen nava patongtongen o promisa na a akma so ireklamo da no kadwan asna makayamot do rakoh a pasinsia na am tayto pa tomoroh so tiempo do tawo a manehseh no gatogatos da takwan ichahoho nava o kayan no aran asa a kakastigoan.

<sup>10</sup>Pero an mawara anti o araw aya a kapayvidi no Apo ta am akma anti so kapaychehat no kawara no manakaw a dia tanggal. Mabo anti o tohos aya a pachirayanan no mayet a liak do katemtem na. As alit pa anti no katemtem<sup>a</sup> no tana aya kano atavo a natrabaho dia no tawo. <sup>11</sup>Dawa makayamot do kapaytavo anti a matemtem no mian do ato no tana aya am oyod a rakoh o anongen ta a tomidib dia o kapakanamonamo ta so viay a omonot do kakeyan niaten no Dios, <sup>12</sup>as kavidin ta a mayserbi sia a omkalokalo so ito aya araw a tinongdo no Dios a katemtem as kabo no atavo aya mavoya ta a inamaog na. <sup>13</sup>Amna no tayto taya panayahen am no vayo aya tohos kano vayo a tana a kaboan dana no marahet a nia so nipromisa na.

<sup>14</sup>Dawa makayamot do katayto nio a ompanapanaya so akma saya sia a ichaddaw a kakakteh am parinyen nio o panda no maparin nio a omonot do mapia tapian abo o kaparoan nio do salapan na as kaoyod nio anti a maydamnay so aktokto a somalap sia a abo so sehseh, <sup>15</sup>as mavidin nio a pangayen do aktokto nio ta no tayto naya akmay omahahay sia no Dios o kararayaw na so mondo aya am tapian mimian pa o manawob a tiempo

<sup>a</sup> 3:10 Do Griego am maparin a niaya pa o inmonmoan na: kapayobo.



no tawo a manehseh as kapakalibri da a akma so mian do tolas na dinio no kakteh taya a si Apostol Pablo, ta nia o kasolivan a tinoroh sia no Dios <sup>16</sup> a nia pa so pawnonongen na do atavo sa a tolas na. Mian do tolas na saya o masadit a intindien a nia so abdibdisen da so inmonmoan no tawo a abo so kapanmoan so kakawyoran as kanira no fermi a mabdibdis so aktokto do onotan da as nia mismo o pakarawatan da so kastigo. Amna voyvoh sava o tolas aya ni Apostol Pablo o torohan da so matarek a inmonmoan, ta aran no kadwan pa a nakatolas a Chirin no Dios.

<sup>17</sup>Dawa kakakteh, makayamot do katayto nio a makatanggal dira do akma sia am makapatak kamo tapian di daynio mapaychawaw a omonot dira a nia so itadichokod nio do mapia aya a onotan nio. <sup>18</sup>Amna no kachita nio so paypangayan no grasia na dinio as kano paypapiian no kaintindian kano kapanmoan nio so kakawyoran aya no Apo taya as Manlibri a si Jesu Cristo a iya so torohan so onor as dadayen a makayapo sichangoriaw a abo so pandan! Amen.

# No Manoma a Tolas ni San Juan

## Introduction

No manoma aya tolas ni San Juan am dadwa o ichakey na parapiten do omlir sia ya. No manoma am tapian sira o omlir sia am mapia o kavidin da a masngen do Dios as kani Jesu Cristo. No ichadadwa na am no kapatanggal sia do matarek a nanawo a nia so omrarayaw so kawnot da do Dios. Sira o matarek aya so ipananawo am vatahen da o kadi na mismoan a naytawo ni Jesus. Nia am makayamot do kavata da sia o karahet no aran ango a mian do mondo aya. Dawa no vatahen da a ichalibri am no kapachiwawa do atawo a komwan do viay do tana aya as kavata da pa so kabo no relasion no kalibrian kano manamonamo a viay anmana kaddaw no kapayengay a tawo.

Dawa nitbay ni San Juan o akmaya sia daday a nanawo do kavata na sia o kasomnivog na naytawo ni Jesus as kaparapa na dia a vatahen ta no atawo a manganohed di Jesus as maddaw no Dios am logar da ichaddaw o kapayengay da.

## Outline

Introduction *1:1-4*

Sehdang kano kasarisanian *1:5-2:29*

No kamanganakan no Dios kano kamanganakan ni Satanas *3:1-24*

No kakawyoran kano daday a nanawo *4:1-6*

No anongen ta a makayamot do addaw *4:7-21*

No saray a mapanghomis diaten *5:1-21*

---

**1** <sup>1</sup>Tayto kami a maytolas dinio a komapet do tawagan aya so Chirin a iya so mian dana a nakayapo do sitnanan as iya so pakayapoan no viay a iya so mismo namen a nadngey as navoya kano pinachichasan do nakapaytawo na. <sup>2</sup>Ta iya a adan a machichasa do Dios Ama as pakayapoan no viay aya a abo so pandan am naytawo. Navoya namen as dawa maparin namen ya a pawnonongen. <sup>3</sup>As tayto namen ya patoyohen dinio tapian mian o mapia a kapachichasa nio diamen do

akmaya sia viay akma so kayan no akmaya sia a relasion namen do Dios Ama as kano Manganak na a si Jesu Cristo. <sup>4</sup>Maytolas kami dinio tapian maypaypangay pa o kasoyosoyotan ta.

### No tawo a mian do kasehdangan

<sup>5</sup>As no paytavoan no patoyohen namen aya dinio a yapo do Manganak naya am niaya: No Dios am seh dang as arava o kasarisanian sia. <sup>6</sup>Dawa an vatahen ta o kawnot ta do Dios asna mamarin ta so paparinyen no mian pa do kasarisanian am tayto ta naychawaw as katayto ta di omonot do kakawyoran aya a seh dang. <sup>7</sup>Amna an onotan ta o kekeyan aya niaten no Dios a seh dang am mapia o kapaychakasa ta as kapaypanamonamo na so viay ta a makayamot do raya aya ni Cristo.

<sup>8</sup>An sino di omsinchad do kayan no gatos na am lokohen na o karakohan na as kadi na makapanmoan so kakawyoran. <sup>9</sup>Amna an sincharan ta o gatos ta as kapaykonfisal ta nia am pakaboan na yaten, takwan promisa no mahosto aya a Dios o kapakabo na diaten as kapaypanamonamo na so viay ta, <sup>10</sup>ta an di ta sincharan o nakapakagatos ta am akma ta nay vatahen o kapaydaday no Dios, takwan akma tay dia panmo o vatahen na.

### Si Jesu Cristo a iya so machisalap niaten do Dios Ama

**2** <sup>1</sup>Tayto ako a maytolas dinio a kamanganakan ko do kapachiwawa nio do pakagatosan. As an mian o makagatos dinio am ikonfisal na, ta tayto si Jesu Cristo a abo so gatos a machitbay niaten. <sup>2</sup>Iya o mintagrara so kastigo no gatogatos ta amna voyvoh ava o gatos ta o pinakaboan na, ta no gatos pa no atavo. <sup>3</sup>As an onotan ta o yokoyokoran niaten no Dios am nia o mismo a kapanmoan ta sia so masigoro o katayto ta na sia. <sup>4</sup>An sino makavata so kasinchad na so Dios as kadi na omonotan do panyokoyokoran na sa am maydaday as kabo no kakawyoran sia. <sup>5</sup>No omonot do panyokoyokoran na saya am nawri o sivog a maddaw nia takwan nia o proyba as kasincharan so asa ka tawo an somnivog a no Dios o yanan no viay na, <sup>6</sup>ta an sino makavata sia o ka no Dios no yanan no viay na am logar a omonot do kaparin no viay ni Cristo do nakapaytawo na.

### No vayo a panyokoyokoran

<sup>7</sup>Kakakteh, ara koava maytolas dinio a tomoroh so vayo a yokoyokoran ko ninio asna no kapirwa ko a mapanakem sia dinio o adan nio naya a mapanmo a nakayapo do sitnanan na. Nia am no logar nioaya a kaddaw no kadwan dinio. <sup>8</sup>Oyod ta adan ya a panyokoyokoran amna tayto akmay vayo ya do katayto na maypapia no kaintindian ta so sivog na inmonmoan do nakavoya ta sia di Cristo, takwan komaro dana o adan

a kaparin no viay ta do kasarisarian as kapachitadi dana no mavid aya a dadakay no mian do kasehdangan. <sup>9</sup>Dawa no makavata so katayto narana no viay na do seh dang aya asna mavidin a mangontra so kakteh na am naychawaw sia, ta tayto pa sia do kasarisarian. <sup>10</sup>No maddaw no kakteh na am tayto dana do seh dang aya as do viay na am arava o pakayapoan no ichadodog no kadwan, <sup>11</sup>asna sira o mangontra am tayto pa sa do kasarisarian aya no gatos a di makapanmo so pangwanan da do katayto da pa mavota do kakawyoran aya.

<sup>12</sup>Tayto koynio paytolasan a akma koy romanes a kamanganakan takwan chinapakaboan kamo na do gatogatos nio a makayamot di Cristo. <sup>13</sup>Tayto ako a maytolas dinio a kaynyapoanan takwan tayto dana mapia o kasinchad nio si Cristo a mian dana a yapo do sitnanan na. Maytolas ako pa dinio a kahenakan takwan tayto kamo a nakapanghomis do pawnotan dinio ni Satanas. Maytolas ako pa dinio a kametdehan takwan tayto nio na nasinchad o Dios a iya so Ama nio. <sup>14</sup>Maytolas ako dinio a kaynyapoanan a tayto dana mapia so kasinchad si Cristo a iya so mian dana a yapo do sitnanan na. Tayto ako a maytolas dinio a kahenakan takwan mahni o saray nioaya do kayan no Chirin no Dios dinio a nia so chinapanghomis nio do pawnotan ni Satanas.

<sup>15</sup>Pasentrohen nioava o aktokto nio do pagostoan do mondo aya anmana no miniminyan na takwan maparin ava payrayayen o kaddaw no Dios Ama as kano kapaylalakam do pagostoan do mondo aya. <sup>16</sup>Takwan no atavo a pagostoan do mondo aya a mavoya no mata, no atavo a parinyen a marahet a ichakey no karakohan kano atavo a chitan so pamatoan so karakohan am yapo ava kano pawnotan ava ya no Ama taya, ta nia o panentasionan no pagostoan do mondo aya. <sup>17</sup>Kapanmohen nio ta no mondo aya am mabo anti a pachirayayan no atavo a pagostoan no tawo, pero no tawo a omonot do inolay no Dios am machichasa anti a abo so pandan do Dios.

### **No Anti-Cristo aya a ito a maytotwaw**

<sup>18</sup>Kamanganakan, no kavosan no mondo aya am tayto dana masngen, ta nadngey nio na o kayan anti no Anti-Cristo do kavosan na as do sichangoriaw am tayto sa aro a maytotwaw aya a omsobna si Cristo. Dawa mahay pava ya. <sup>19</sup>Nachisiay sa ya diaten amna no kakawyoran na am somnivog sava ya a rarayay ta a omonot di Cristo, ta an sivog ta saya rarayay am navidin saya machividang diaten amna no nakakaro daya diaten o kavoyan sia so matalamad o sivog da katawo.

<sup>20</sup>Pero narawat nio o Masanto aya a Espirito dawa mapanmo nio sa ya atavo, <sup>21</sup>as do kapaytolas koaya dinio am ara koava maytolas do di pa makapanmo so kakawyoran asna maytolas ako do kapanmo ko so kapia no kapaytadintin nio so kakawyoran kano daday a nanawo. <sup>22</sup>As

sira o omonot aya do daday am sira o di omsinchad di Jesus a Cristo a naytawo as machisobna sa do Ama kano Manganak aya, <sup>23</sup>takwan sira o di omsinchad do anongen aya no Manganak aya no Dios am parapasen da di sincharan o Dios Ama, ta an sino omsinchad do Manganak aya am sincharan na o Dios Ama.

<sup>24</sup>Mabdibdis kamoava do nadngey nioaya a nanawo, ta an di kamo mabdibdis am inio o somnivog a omonot do Dios Ama as kano Manganak aya. <sup>25</sup>As do diaten a omonot sia am promisa na o katoroh na diaten so viay a abo so pandan.

<sup>26</sup>Tayto ko sa ya manakem do tolas koaya dinio tapiian matanggal nio sa o makey a mapaychawaw dinio. <sup>27</sup>Amna no tayto aya dinio a Masanto a Espirito o tayto a mapawnot dinio as kaylangan nio pava o tawo a omnanawo dinio, ta tayto naynio a nanawhen do atavo a logar nio a mapanmo a kakawyoran. Dawa onotan nio si Cristo as kavidin nio a omparin so tayto na pawnotan dinio no Masanto a Espirito.

<sup>28</sup>Kamanganakan ko, mavidin kamo a omonot di Cristo tapiian do kapayvidi naya anti am magsal kamo a machivayat sia a abo so ipachisnek a kaparin no viay nio do salapan na. <sup>29</sup>As makayamot do kapanmo nio sia o kapia na atavo no pawnotan no Dios am maparin nio sigoro maintindi o kasira no mapia so kaparin no viay o sivog a kamanganakan na.

### Sira o kamanganakan no Dios

**3** <sup>1</sup>Iktokto nio pa kono o oyod aya rakoh as makakniknin a addaw niaten no Dios Ama, ta maparin ta na tawagan so kamanganakan na a nia so mismo a kakawyoran na. Amna maintindi dava ya no tawotawo do mondo aya takwan panganohdan dava o Dios.

<sup>2</sup>Ichaddaw a kakakteh, oyod ta kamanganakan narana yaten sichangoriaw amna tayto ta pa diaintindi so hosto an ango anti o kapakaparin ta, asna no moyvoh a mapanmo ta am do kapayvidi na anti ni Jesus a omahap diaten am katadian ta anti so kaparin a akma sia takwan mismo ta anti sia mavoya. <sup>3</sup>As no atavo a ompanapanaya so akmaya sia am machiwawa do pakagatosan as kapakanamonamo na so viay a akma so kanamonamo ni Cristo.

<sup>4</sup>No tawo a makagatos am pasadahen na o panyokoyokoran no Dios, ta no gatos am no kasada do panyokoyokoran no Dios. <sup>5</sup>Mapanmo nio o nakapaytawo ni Jesus tapiian pakaboan na o gatogatos no tawo amna entero arava o gatos na. <sup>6</sup>Arava o omonot di Cristo a di maypavawa do pakagatosan, ta an sino o mavidin do pakagatogatosan na am nasinchad na pava so mahosto kano ara nava onotan si Jesus.

<sup>7</sup>Kamanganakan, makapatak kamo tapiian di kamo a maychawaw, ta no tawo a komita as omparin so ichakey sia no Dios am nawri o

somnivog a mapia a tawo a omonot do kaparin no manamonamo a viay ni Cristo. <sup>8</sup>An sino omonot do marahet as mavidin do pakagatogatosan am machangay sia di Satanas a iya so somnivog a mapawnot do pakagatogatosan a nakayapo pa do sitnanan na. Makayamot pa do akmaya sia a kaparin ni Satanas am naytawo o Manganak aya no Dios tapian malibri o tawo do ipakapamarin aya no pawnotan na a gatos.

<sup>9</sup>No tawo a nayvadiw a kamanganakan no Dios am omonot pava do pakagatosan takwan mian dana o vayo a kaparin no viay na a yapo do Dios a nia so machivawa do atavo a gatos. <sup>10</sup>Masonong o kapaytadintin sira so kamanganakan no Dios as kanira no machangay di Satanas, ta sira atavo o di komaro do pakagatogatosan da as kapangontra da am kamanganakan sava no Dios. <sup>11</sup>Ta no kalogar taya maddaw no kakteh ta am adan nio na ya mapanmo a panyokoyokoran. <sup>12</sup>Makakma kamoava si Cain a iya so minonot di Satanas as mindiman so kakteh na do nakaynanahet na nia o kapia no kakteh nawri as kavoya na so kaiya no marahet. <sup>13</sup>Dawa ipaychaknin nioava a kakakteh an kontrahen kamo no di pa sa omonot do Dios.

#### **No nanawo do kaddaw ta no kadwan diaten a makakakteh**

<sup>14</sup>Mapanmo ta o nakalibri ta na do gatos ta as kayan dana no vayo a viay ta do kapaychakaddaw ta a maylipolipos, asna no tawo a omkontra so kakteh na am tayto pa do panayahboan no kadimanan. <sup>15</sup>An sino o omkontra so kakteh na am asa ka mandindiman as mapanmo nio o kabo pa no viay a abo so pandan no akmaya sia a tawo. <sup>16</sup>No somnivog a mahosto a addaw am no addaw aya ni Cristo a natalamad do nakangay na a tomoroh no viay na a omadidi diaten. Dawa mayanong o kasoyot ta mapalialit do akmaya sia ehemplo na do kapayserbi ta do kakakteh ta. <sup>17</sup>Ta maypango o kaparin na makavata sia no asa ka tawo o kaddaw na no Dios an di na ichasi kano sidongen o kakteh na a mangaylangan a aran ari sia maybastante as kano makapanidong. <sup>18</sup>Dawa kamanganakan, tod tava makavata so kaddaw ta no kakteh ta asna no kapawnot ta dia ipavoya do katoroh ta so sidong a makayamot do somnivog a kaddaw ta nia, <sup>19</sup>ta nawri o mapasigorado sia o kasivog ta omonot do kakawyoran aya as kaparin ta a mian so angdet a machisalap do Dios <sup>20</sup>an mian o kapaykamadamadan ta as kaktokto ta nia o kayan no sinadan ta, takwan no Dios o makaintindi so atavo a kakahan ta, <sup>21</sup>as an abo omsalosaloval so aktokto ta do salapan no Dios, ichaddaw a kakakteh am mian o angdet ta a machahoahok, <sup>22</sup>as karisibi ta sira so iyahes ta sia a makayamot do kawnot ta do yokoyokoran na niaten as kano kakeyan na niaten. <sup>23</sup>As no mando naya am no kasaray ta kano kawnot ta do Manganak naya a si Jesu Cristo as kapaychakaddaw ta a maylipolipos. <sup>24</sup>No tawo a manganohed do yokoyokoran sia no Dios o somnivog a

omonot do Dios as machichasa sia o Dios, ta no Espirito aya a tayto diaten o mismo a mapapanmo niaya diaten.

#### No kasincharan so kakawyoran a nanawo kano daday

**4** <sup>1</sup>Ichaddaw a kaychayvan, panganohdan nio sava o atavo a makavata so kapananawo da no kakawyoran asna no kapakapia nio sia pachinanawan an sivog ya a yapo do Dios, ta tayto sa aro o maytotwaw a kadakadaday a profeta. <sup>2</sup>As niaya o masonong a kapengkaran nio sia an yapo o nanawo daya do Espirito no Dios. No atavo a omsinchad di Jesus a Cristo a iya so naytawo am yapo do Dios, <sup>3</sup>as sira o di omsinchad di Jesus a Cristo as naytawo am yapo ava do Dios, ta nia o nanawo a yapo do Anti-Cristo a nia so pinatanggal a mawara, as no kakawyoran na am tayto dana sa.

<sup>4</sup>Inio a kamanganakan ko am tayto kamo na omonot do Dios as do sidong na dinio am tayto kamo a naskeh a omonot do kadakadaday saya profeta, takwan no mian dinio am no Espirito no Dios a rakorakoh so ipakapamarin kani Satanas a iya so mian dira do di pa nanganohed. <sup>5</sup>Yapo saya o kadakadaday sa profeta do mondo aya a paypatolan ni Satanas as dawa no kakawnonongan da am yapo do mondo aya as no tawotawo sa no mondo aya am adngeyen da sa. <sup>6</sup>Kamanganakan na yaten no Dios as sira o omsinchad as omonot do Dios am adngeyen da yaten, asna sira o di omonot do Dios am ichakey dava yaten a adngeyen. Niaya o asa pa masonong a kapanmoan ta sia an omonot do kakawyoran o asa ka tawo.

#### No makakniknin a addaw no Dios

<sup>7</sup>Ichaddaw a kaychayvan, mayanong o kaddaw ta no kadwan diaten takwan no addaw am yapo do Dios. As no maddaw no kadwan am manganak no Dios as kano omonot sia. <sup>8</sup>An sino mangontra am manganak ava no Dios, takwan no Dios am addaw. <sup>9</sup>As no matalamad dana a kavoyan ta so addaw aya no Dios am no nakatoroh na no voyvoh naya Manganak a madiman tapian makarawat ta so viay. <sup>10</sup>Nia o somnivog a addaw: No kayaten ava no maddaw no Dios asna no addaw na niaten do nakatoroh na nia o Manganak naya a asa ka sakrifisio do gatogatos ta. <sup>11</sup>Makayamot ta oyod a rakoh o addaw niaten no Dios a kakakteh, am mayanong o kaddaw ta pa no kadwan diaten. <sup>12</sup>Oyod ta tayto pa abo o nakavoya so Dios amna an ichaddaw ta o kadwan diaten am mian a machasa diaten o Dios as kavoya sia diaten o mismo aya a kaparin no addaw na.

<sup>13</sup>As no ichasigorado ta so kapaykamanganakan na diaten as katayto na diaten am no Espirito naya a tinoroh na a matda diaten. <sup>14</sup>Mismo namen a navoya as katayto namen a mapawnonong sia o nakatovoy sia

no Dios Ama o Manganak naya do mondo aya a asa ka Manlibri. <sup>15</sup>As an sino omsinchad di Jesus a Manganak no Dios am iya o sivog a omonot do Dios as no Dios am machichasa sia. <sup>16</sup>Mapanmo ta as kano masigoro ta o kasomnivog na maddaw niaten no Dios. No Dios am addaw as no atavo a omonot do Dios am ichaddaw na o kakteh na as no Dios o machichasa sia. <sup>17</sup>As an maypangay o kapayparakoh no addaw ta no Dios am do ito a araw no kapanhosga na am magsal ta a abo so ichamo takwan tayto ta onotan o kaparin no viay do tana aya a akma so nionotan ni Cristo. <sup>18</sup>An somnivog o addaw taya am ara pava o logar ta ichamo, takwan no kamo aya no kastigo am komaro an mian o mahosto a addaw ta. Asna no kayan pa no kamo no asa ka tawo am kavoyan so kayan pa no paykolangan no addaw na. <sup>19</sup>As mian o addaw ta takwan nanma na yaten a ichaddaw no Dios.

<sup>20</sup>No makavata sia o kaddaw na no Dios as katori na omkontra so kakteh na am maydaday, takwan an di na parin a ichaddaw o kakteh na a mismo na mavoya am maypango kaparin na sia ichaddaw o Dios a di na voya. <sup>21</sup>As no yokoyokoran naya niaten am niaya: No maddaw no Dios am mayanong na a ichaddaw o kakteh na.

#### No ichaparin ta a manghomis do marahet

**5** <sup>1</sup>No atavo a manganohed do ka si Jesus no Cristo aya am kamanganakan dana no Dios as no maddaw no Dios Ama am ichaddaw na pa sa o kamanganakan na. <sup>2</sup>As no adpang no addaw ta no kamanganakan sa no Dios anmana sira o kakakteh ta am an onotan ta kano ichaddaw ta o Dios, <sup>3</sup>ta no somnivog a addaw ta no Dios am no kawnot do yokoyokoran na niaten a nia sa so dia rahmet a onotan. <sup>4</sup>As no atavo a kamanganakan no Dios as omonot sia am homisen na o ipakapamarin no mondo aya a makayamot do saray na ni Jesus, <sup>5</sup>as arava o makapanghomis do machikontra do Dios a di sinchad do kapaykamanganakan sia no Dios si Jesus.

#### No nanawo a komapet do somnivog a kaparin ni Jesus

<sup>6</sup>Ta nasinchad o kaiya no naytawo aya as tinovoy no Ama do nakabawtismo ori dia as kano nakangay nawri a tomoroh no viay na as mapawiyog so raya na a iyadidi diaten.<sup>a</sup> <sup>7</sup>As no Masanto a Espirito o makatoroh pa so proyba do kaiya no Manganak aya no Dios as mapanmo ta o kavoyvoh na kakawyoran no yapo do Masanto aya a Espirito. <sup>8</sup>Dawa sira o tatdo aya a ka proyba am maytavo sa a omtongdo si Jesus a Manganak no Dios. Nia sa am: no Masanto a Espirito, no kaiya no

<sup>a</sup> 5:6 Do Griego am maparin a niaya pa o inmonmoan na: Niaya o tawo a nayparahan do danom kano raya.



chinabawtismoan as kano no kaiya no nangay a tomoroh no viay na. <sup>9</sup>An kapanganohdan o pawnonongen no tawo am logar ta a panganohdan o vatahen no makapamarin aya a Dios. As no tayto a vatahen no Dios am no kapaykamanganakan na si Jesus. <sup>10</sup>No manganohed do akmaya sia kakawyoran a komapet di Jesus am pasigoradohen na sia no Dios Ama o tayto naya panganohdan asna sira o omsobna so akmaya sia am akmay vatahen da o kapaydaday no Dios takwan nawri o mismo na vinata no Dios Ama o kapaykamanganakan na si Jesus. <sup>11</sup>Nia o vatahen pa no Dios o nakatoroh na diaten so viay a abo so pandan a makayamot do Manganak naya. <sup>12</sup>As an sino o minrawat dana so Manganak naya no Dios am mian o viay na a abo so pandan. Asna an sino o di pa minrawat sia am arava o viay na a abo so pandan.

### **No masigorado a viay ta a abo so pandan**

<sup>13</sup>Tayto ako a maytolas dinio a tayto dana manganohed do Manganak aya no Dios tapian mapanmo nio o katayto dana no viay nio a abo so pandan, <sup>14</sup>as makayamot dia am mian o anohed kano angdet ta a maypasngen do Dios as kapanmo ta so kadngey na so dasal ta a mian do inolay na. <sup>15</sup>As an mapanmo ta o kadngey na diaten am atbayan na sa atavo o iyahes ta sia.

<sup>16</sup>An mavoya nio a makagatos o kakteh nio am ipachahoahok nio sia do Dios tapian pakaboan sia no Dios do gatos na asna katadkan na an no gatos naya as pakayapoan no kastigo na a abo so pandan, takwan mian o gatos a sivog a mayresolta do kapachisiay no asa ka tawo do Dios a abo so pandan. <sup>17</sup>No atavo a marahet a parinyen am gatos, pero mian o gatos a pakayapoan no abo so pandan a kapachisiay do Dios.

<sup>18</sup>Mapanmo ta o kabhes darana makagatogatos no atavo a kamanganakan no Dios takwan si Cristo o mamondan do viay da a nia so di narana makapaynolayan dira ni Satanas.

<sup>19</sup>Tayto ta na mapanmo o kapaykamanganakan dana diaten no Dios as kapanmo ta pa sia ta no mondo aya am tayto a paynolayan ni Satanas. <sup>20</sup>Mapanmo ta pa o nakapaytawo no Manganak aya no Dios as katoroh na pa diaten so seh dang a chinasinchad ta so kakawyoran aya a Dios. Dawa tayto ta machichasa do Manganak naya a si Jesu Cristo a iya so somnivot a Dios as pakayapoan no viay a abo so pandan.

<sup>21</sup>Ichaddaw ko a kamanganakan, machivawa kamo do aran ango a diosdiosan.

# No Ichadadwa no Tolas ni San Juan

## Introduction

No ichadadwa no tolas aya ni San Juan a asa ka adngedngeyen am mangay do asa ka aniven a ina as kanira no kamanganakan na a nia sigoro so timban aya kanira no membro na. No maynyed aya a tolas am asa ka kanakmen do kaddaw da no kadwan dira as kano kapatanggal sira so kadakadaday sa a mananawo kano nanawo da sa.

## Outline

Introduction 1-3

No kaimportante no addaw 4-6

Patanggal do kadakadaday a pananawan 7-11

Conclusion 12-13

---

<sup>1</sup>Asa ako a ka adngedngeyen do timban a tayto a maytolas dimo a asa ka aniven a ina as kanira no kamanganakan mo a oyod ko a ichaddaw. Ichaddaw da paynio no atavo a tayto dana a makapanmo so kakawyoran aya, <sup>2</sup>as no akmaya sia kakawyoran o tayto ta na panganohdan as mauidin dana mapawnot diaten.

<sup>3</sup>Do katayto ta na omonot do kakawyoran kano addaw am akdawen ko o kapakarawat ta so grasia, kasisien as kano kaydamnayan no aktokto a yapo do Dios Ama as kani Jesu Cristo a Manganak na.

<sup>4</sup>Oyod a rakoh o kasoyosoyotan ko do kapanmo ko so katayto da do kamanganakan mo saya no omonot do kakawyoran a akma so niyokoyokoran na niaten no Dios Ama. <sup>5</sup>As tayto ko a akdawen dinio o kanakenakem nio so adan aya a yokoyokoran niaten no Dios do kaddaw ta no kadwan diaten ta nia am vayo ava ya a yokoyokoran ko ninio. <sup>6</sup>As an ara ta somnivog a ichaddaw o Dios am onotan ta o yokoyokoran na niaten as no yokoyokoran naya niaten a nakayapo do sitnanan na am no kaddaw ta no kadwan diaten.

<sup>7</sup>No ipayanong ta omonot do akmaya sia a yokoyokoran na niaten am tayto sa aro o naychawpit a mananawo a mangotap as kano

mapaychawaw. Sira ya am panganohdan dava o nakapaytawo ni Jesu Cristo as kasobna da so ngaran aya ni Cristo. <sup>8</sup> Makapatak kamo tapian di abo o sinmo no nakapananawo namen dinio as kano tapian mahap nio o paytavotavoan no logar nio anti a rawaten. <sup>9</sup> An sino o komaro do kakawyoran aya a nanawo ni Cristo am ara nava onotan kano sincharan o Dios. Asna an sino manganohed do kakawyoran aya am tayto sia somnivog a kamanganakan no Dios as omonot di Cristo. <sup>10</sup> As an mian o mangay dinio a mananawo so machitarek do akmaya sia nanawo am risibien nioava sia do sinahad no vahay nio as kano paveavekan nioava sia so Dios, <sup>11</sup> ta an parinyen nio sa ya dira am ari kamo na machahap a machisidong do marahet aya a trabaho da.

<sup>12</sup> Tayto pa aro o ichahoho ko a manakem dinio do tolas koaya amna mapipia sigoro o kapaysasalap ta a maychakasisirin as masoyosoyot a maychakasa.

<sup>13</sup> Tayto pa sa mapakapia so Dios dinio o atavo a kamanganakan no aniven aya a kakteh mo a mavakes.

# No Ichatdo no Tolas ni San Juan

## Introduction

No ichtatdo no tolas aya ni San Juan a asa ka adngedngeyeyen am mangay di Gaius a asa ka adngedngeyeyen do timban. Malir dia o maytarek a viay da Gaius kani Diotrepes.

## Outline

Introduction *1-4*

No mapia a dadakay ni Gaius *5-8*

No marahet a pariparinyen ni Diotrepes *9-10*

No mapia a dadakay ni Demetrius *11-12*

Conclusion *13-15*

---

<sup>1</sup>Asa ako a ka adngedngeyeyen do timban a tayto a maytolas dimo mo ichaddaw ko a Gaius.

<sup>2</sup>Ichaddaw a kayvan, tayto ko ichahoho an ara ka mapia so inaynawan akma so katayto mo mapia do komwan do saray mo. <sup>3</sup>Rakoh o nakasoyot ko do nakadngey ko sia dira do kakakteh ta saya a nawara dia o katayto mo mavidin a omonot do kaparin aya no viay no omonot dana do kakawyoran aya. <sup>4</sup>Arava o makatoroh pa diaken so mayparakoh a kasoyosoyotan an dia no kadngey ko sia o kawnot nio a kamanganakan ko do kakawyoran aya.

<sup>5</sup>Tayto koymo a oyod a ipakamia do mapia aya a kapayserbi mo do Dios do katayto mo somidong sira so kakakteh ta sa as kanira no estranghero sira do kavahayan nioaya. <sup>6</sup>Sira pa o tayto a mismo a nakanakem sia do timban aya dia o mapia a serbisio mo dira as ichahoho ko an sidongen mo pa sa anti do kakaro da dinio a nia so mayanong a serbisio dira do pachirawatan sa no Dios. <sup>7</sup>Takwan maybiahe sa ya a minpeseke so kapayserbi da do Dios a abo so rawaten a sidong a yapo dira do di ta pa sa kakakteh. <sup>8</sup>Dawa mayanong o kayaten na no omsidong sira tapian machahap ta do trabaho aya no kapawnonong so kakawyoran aya.

<sup>9</sup>Naytolas ako do timban aya daw amna si Diotrepes a nawri so chitahen o kaiya no adngeyen nio am ara nava yaken a sincharan.

<sup>10</sup>Amna an mawara ako anti daw am paytotwawen ko anti o marahet saya a pariparinyen na as kano vatavatahen na saya a daday a komapet diamen. Machirapa pa do akma saya sia a pariparinyen na am ichakey na sava iyavayava o kakakteh ta saya a mayserbi do Dios as kapenpen na pa sira so mahoho a somidong sira as kapakaro na pa sira do timban daya.

<sup>11</sup>Ichaddaw a kayvan, machitaha kava do marahet asna nawri o chitahen mo o mapia, ta no atavo a komita so mapia am kamanganakan no Dios, pero sira o mamarin so marahet am tayto pa sa di somnivog a makasinchad so Dios.

<sup>12</sup>No komwan di Demetrius am oyod sia mapia as kaaro no makamia nia. As navoya nio do mismo na dadakay o kawnot na do kakawyoran aya. As aran yaken am oyod ko sia a ipakamia. Mapanmo nio sigoro o kaoyod no akmaya sia a vatahen ko.

<sup>13</sup>Tayto pa aro o ichakey ko a vatahen dimo amna patolasen ko pava, <sup>14</sup>ta nanayahen ko na o kapayvovoya ta as kamismo ko a machisisirin dimo.

<sup>15</sup>Akdawen ko o kapakarawat nio so kaydamnayan no aktokto. Tayto sa mapakapia so Dios dimo o kaychayvan ta sa dia as ipakapia mo yaken so Dios dira atavo do kaychayvan ta sawri daw.

# Tolas ni San Judas

## Introduction

No tolas aya am patanggal dira do kadakadaday sawri a mananawo a makavata so kapanganohed da di Jesus. Do maynyed aya tolas a mararani do ICHADADWA NO TOLAS NI SAN PEDRO am asa pa a ka akdawen do omlir sia ya do kalogar da “a omdefende so diabdibdis a kakawyoran aya a nia so pinarawat no Dios dira do tawotawo na” (3).

## Outline

Introduction 1-2

No dadakay, nanawo as pamanpandan da no kadakadaday  
saya mananawo 3-16

No kavidin a diabdibdis 17-23

Bendision 24-25

---

<sup>1</sup>Si Judas ako a pachirawatan ni Jesu Cristo as kakteh ni Santiago. Tayto ako a maytolas dinio a ichaddaw as tinawagan no Dios Ama as tayto a pachonongan ni Jesu Cristo. <sup>2</sup>Tayto ko akdawen o kapaypangay no kapakarawat nio so bendision, kaydamnayan no aktokto as kano kapanmoan nio so addaw no Dios dinio.

## No kadakadaday sa mananawo

(2 Pedro 2)

<sup>3</sup>Ichaddaw a kakakteh, no mian diaken do nakasitnan ko a mayplano so kapaytolas dinio am no komapet do kalibrian taya amna tayto ko pa naktokto o kaoyod na mapia an maytolas ako dinio a omyokoyokod ninio do kalogar nio a omdefende so diabdibdis a kakawyoran aya a nia so pinarawat no Dios dira do tawotawo na, <sup>4</sup>ta tayto sa o nakawtap a machisagel diaten a matarek so ipananawo a sira so somobna so komwan do Dios as kaparin da so grasia aya no Dios a mapakabo a rason a mamarin so gatos as kadi da sincharan do sivog a anongen no mato aya a Apohen ta a si Jesu Cristo. Amna sira ya am sivog dana napesek a nakayapo do sitnanan na o kakastigo da.

<sup>5</sup>Dawa makayamot do akmaya sia am tayto ko ichahoho o kapanakenakem ko sia dinio o adan nio na saya mapanmo. Mapanmo nio o nakapaytavo sia no Apo taya a librien o Israelita saya do kavahayan no Egipto kaychowa as do kwanasaw am nikastigoan na sa o kadwan dira a naskeh a manganohed sia. <sup>6</sup>Sira pa o anheles a komnaro dia o pinangayan sira no Dios a anongen as kano kaparin am tayto dana sa makedked do kasarisian a ompanapanaya so kastigo dira no Dios do manam ori a araw no katoroh na no hosga da. <sup>7</sup>No siodad pa saya no Sodoma kano Gomorrah kano omdivon sawri dia a kavahayan a makayamot do nahara a pakagatogatosan da kano malalapos a pinariparin da akma so pinarin da no anheles am patanggalen da pa yaten do kayan no abo so pandan a pangastigoan a apoy.

<sup>8</sup>Amna sira o akmaya sia a vata ko a nakawtap a machisagel dinio am vatahen da o kayan no navoya da do tayenep da a nia so ipamarin da so malalapos a pariparinyen as kasobna da sira so mamanito kanira as kapakachirichirin da pa so kontra dira do anheles. <sup>9</sup>Amna aran si Miguel a iya so m'ato dana a anghel no Dios do nakapaysobna da kani Satanas do karakohan ori ni Moises am nakavata ava so kontra di Satanas asna no tod na vinata o, "No Dios dana o maynolay a omkastigo dimo." <sup>10</sup>Pero sira o tawo aya a vata ko am kanitan da a itek o di da sa maintindi so mapia as kaakma day vinyay a omonot do aran ango a ichakey no karakohan da a nia so mismo a pakayapoan no kararayawan da. <sup>11</sup>Ay so karakoh no kastigo da anti nia! Ta tayto da inonotan o kaparin no viay ni Cain. Nitaha da si Balaam a votavotahen no ganansia as kaakma da si Korah kanira no nararayaw ori a rarayay na do nakasobna da si Moises. <sup>12</sup>Pakayapoan sa ya no kaparoan kano ichararayaw no kakpekpehan nio a maykomonion. Machisagel saya dinio a nawri so chitahen o pamatoan da so karakohan da amna akma sayay demdem a abo so timoy as tod a pasayasayawen no salawsaw. Akma sayay kayo a di makasi do tiempo da kasi a akma so kadi na makasian no nisapwat a kayo. <sup>13</sup>Akma pa sayay mayasbo a abkas a matalamad so pakasnekan da. Sira o akmaya sia tawo am akma sayay tod a mawlot a vitohen a dekey so kaknyay as kangay darana do chinatongdoan daya a kasarisian.

<sup>14</sup>Nia sa o tongdohen no vinata aya ni Enoc a iya so nawara do ichapito na ka henerasion a yapo di Adan do nakavata na sia, "Tiban nio ta mawara anti o Apohen taya a pachirayayan da no dia vidangi a anheles na, <sup>15</sup>a tomoroh so hosga do atavo as katoroh na so kastigo dira do atavo a dia minonot sia do matatarek a gatogatos da do pinariparin da kano nachisobna do Dios a chirichirin da." <sup>16</sup>Fermi saya a machisobna so ichichirin as mayreklamo a abo so kapakamia da. Nawri o chitahen da o pagostoan da do karakohan da. Madaay sa ya as kapamato da so karakohan da as nawri o kapanohed da so kadwan an mian o hahawen da a maganansia da dira.

<sup>17</sup>Amna naknakmen nio a ichaddaw a kakakteh o pinawnonong da no apostoles sa no Apo taya a si Jesu Cristo, <sup>18</sup>ta pinatanggal da o kayan da anti do manawdi a tiempo no omtek no komapet do Dios as kanawri no onotan da o pagostoan da do karakohan da. <sup>19</sup>Sira o mapasitnan so paysosobnan as nawri so onotan o makagatogatosen a kaparin no tawo do mondo aya. As no Espirito no Dios am mavawa dira. <sup>20</sup>Amna inio a ichaddaw a kakakteh am paypahnen nio kano paypangayen nio o kaintindian nio so mato aya a kakawyoran a onotan ta as kapachahoahok nio a pawnoten no Masanto a Espirito. <sup>21</sup>Tiban nio o kafermi na a mian no viay nio do kanakman nio so addaw dinio no Dios as kano kabendisionan na dinio as kavidin nio a ompanapanaya so kasisien no Apo taya a si Jesu Cristo a viay a abo so pandan. <sup>22</sup>Makarakoh kamo so konsiderasion dira do maykamadamadanan. <sup>23</sup>Librien nio sa o tayto dana mangwan do kararayawan da as mian sa o mayanong nio a ichasi a pachirayayan no kaoyod nio a makapatak do mararahet saya pariparinyen da.

<sup>24</sup>Tayto koynio a parawaten do makapachonong aya dinio a pavawahen do pakagatosan nio kano makaparapit dinio do paypatolan na a masoyosoyot as abo so kaparoan. <sup>25</sup>Iya o voyvoh aya Dios a Mangahwad ta a iya so parawatan so onor, ipakapamarin, anohed as kano pamatohen a nakayapo pa kaychowa, sichangoriaw a manda anchowa a abo so pandan a makayamot do pinarin no Apo taya a si Jesu Cristo! Amen.



# No Apocalipses (Revelation)

## Introduction

NO APOCALIPSES aya ni San Juan am pinatolas do tiempo a kaoyod na mahara no kapakasiasi da sira so omonot do Apo taya si Jesu Cristo. Libro ya a tomoroh so angdet kano saray. Akdawen ya dira do kadi da dispresioan do tiempo no pandidiwan kano pakasisian.

No kahavnan no libro aya am matatarek sa revelasion kano vision a nia so pinapanmo do simbolo sa a nia so naintindi da no Cristiano do tiempo ori kanaw amna no kadwan am naintindi dava ya. Masanib a pavidividien o mensahe no libro aya do matatarek sa a vision. Maparin a mian o katatadkan no pawdian sira so vision aya amna asa o kakpehan na a mensahe: No Dios a panahanan do Apo taya a si Jesu Cristo o omhomis anti so atavo a omlaban sia a pachangayan dana ni Satanas as an nakarahan ya am torohan sa no Dios so primio da o navidin a omonot sia as karawat da so bendision no vayo a hanyit kano vayo a tana.

## Outline

Introduction *1:1-8*

No manoma a vision kano tolas sa dira do papito a ka timban *1:9-3:22*

No nihon a papil a papito so selyo *4:1-8:1*

No papito a ka trompeta *8:2-11:19*

No dragon aya kano dadwa sa mangamomo a vinyay *12:1-13:18*

Matatarek a vision *14:1-15:8*

No papito a madokong a yanan no ipangastigo no Dios *16:1-21*

No kararayaw no Babilonia as kano kahomis no mangamomo a vinyay, no kadakadaday a profeta kani Satanas *17:1-20:10*

No manawdi dana a kapanhosga *20:11-15*

No vayo a hanyit, vayo a tana kano vayo a Jerusalem *21:1-22:5*

Conclusion *22:6-21*

---

**1** <sup>1</sup>Nia o libro aya a katolasan no yapo sa do Dios a pinapanmo ni Jesu Cristo dira do pachirawatan sa no Dios a komapet do manam sa a

mapaparin do masngen a tiempo. Tinovoy ni Cristo o asa a ka anghel na a mangay a mapapanmo nia ya do asa a ka pachirawatan na as no pachirawatan aya am yaken a si Juan. <sup>2</sup>Dawa no atavo sa a pinavoya na diaken o tayto ko a pinatolas. Niaya o tinoroh na diaken ni Jesu Cristo a yapo do Dios a mayanong a kapanmohen no atavo. <sup>3</sup>Mapalak sa o omlir so libro aya. Mapalak pa sa o domngey as kano omanohed do pinatolas do libro aya ta masngen dana o tiempo a kaparin da nia.

#### **No kapakapia so Dios ni Juan dira do papito a ka timban**

<sup>4</sup>Mapakapia ako so Dios dira do mian do papito a ka timtimban do kavahayan do Asia. Tayto ko akdawen o kabendision dinio as kapakarawat nio pa so grasia kano kaydamnayan no aktokto a yapo do Dios a iya so Dios a nakayapo do sitnanan na, sichangoriaw kan do manam a tiempo. Akdawen ko pa o karawat nio sira ya a yapo do papito a ka espirito a fermi do salapan no trono no Dios. <sup>5</sup>Rawaten nio pa ya a yapo di Jesu Cristo a iya aya so di maynyoha so chirin as iya pa so mamanito kano atavo a minirwa a maviay. Iya pa o Apohen no atavo a patol do mondo aya. Iya o oyod aya a maddaw niaten as nadiman tapian librien na yaten no raya na do gatogatos ta, <sup>6</sup>as katayto na minparin diaten a asa ka paypatolan na a mayserbi do Dios a Ama na a akma sira so papali. Dawa pamatohen ta si Jesus a iya so makapamarin a abo dana so pamandan. Amen.

<sup>7</sup>As tiban nio ta ito sia a mawara a makapamarin do kademdeman aya as mavoya anti sia no atavo a tawo a aran sira o mismo a minvono so siri na, as mavakel sa anti kano tomanyis sa anti o atavo a tawo do mondo aya do kavoya da sia. Maynyoha ava anti o kaparin da anti nia. Amen.

<sup>8</sup>“Yaken o Alpha kano Omega a sitnanan kano kavosan no atavo,” kwana no Apo ta Dios a makapamarin as iya so Dios a nakayapo do sitnanan na, sichangoriaw kan do manam a tiempo.

#### **No vision ni Juan a komapet do Naytawo aya a Anak no Dios**

<sup>9</sup>Yaken si Juan a kakteh nio as rarayay nio a mangdet a mayagwanta do pakasisian do kawnot ta di Jesus as kasa ta pa anti do paypatolan na. As tayto da yaken a inangay do isla aya no Patmos a makayamot do kapawnonong ko so chirin no Dios kano kakawyoran aya a komapet di Jesus. <sup>10</sup>Dominggo kanaw as maynolay diaken o Espirito no Dios as nadngey ko do tadichokoran ko o maliak a boses a akma so kaliliak no trompeta. <sup>11</sup>Vinata no boses aya, “Patolasen mo o atavo a mavoya mo anti as kaparara mo sia dira do papito saya a timtimban do kavahayan sa do Efeso, do Esmirna, do Pergamo, do Tiatira, do Sardis, do Filadelfia as kan do Laodicea.”

<sup>12</sup>Do nakaydit ko sia a tiban o mayliliak ori am nakavoya ako so papito a ka vohawan a relaken. <sup>13</sup>As do panghovokan da no relaken

siraya am mian a maytetnek o akma so tawagan so Naytawo a naylaylay so makarapit do kokod na as kayan no vohawan a machibtek do kalangangan nawri. <sup>14</sup>Oyod a maydak o book naw a akmay daji as oyod a maknyay o mata na a akmay omnininyas a apoy. <sup>15</sup>As no kokod na am akmay tanso a pinarahan do apoy as kapaknyay sia. No boses na am akmay komayasakas a danom a gomtos do kakarangan. <sup>16</sup>Mian o pondanan na do wanan na a papito ka vitohen as kayan no mehbet do vivi na a asa ka espada a dadwa so ngalab a oyod a matarem. No dangoy na am mamoyat akmay araw do kamaraw.

<sup>17</sup>Do nakavoya ko sia ya am nanyeng ako maychahmahma as kalba ko do kokod na a akmay nadiman amna pinalapaw na diaken o wanan a tanoro na as kavata na sia, “Mamo kava. Yaken o sitnanan kano kavosan no atavo. <sup>18</sup>Yaken o tayto aya maviay. Nadiman ako amna maviay ako a abo so pandan. Mian o ipakapamarin ko do kadimanan kano yanan da no nadiman sa a tawo. <sup>19</sup>Patolasen mo sa o navoya mo saya kano mapaparin saya sichangoriaw as kano mapaparin saya anti do manam. <sup>20</sup>As no inmonmoan no navoya mo saya a papito a ka vitohen do wanan ko am sira o pachirawatan ko<sup>a</sup> a machonong dia o papito siraya a ka timban. As no papito saya a ka relaken am sira o papito a ka gropo no nanganohed saya diaken do papito siraya a ka timban.”

### No mensahe do timban do Efeso

**2** <sup>1</sup>As vinata na diaken, “Maytolas ka do pachirawatan ko<sup>b</sup> a machonong dia o timban do Efeso as kavata mo sia, ‘Niaya o mensahe no mamondan aya do papito siraya a ka vitohen do wanan na as tayto a mayam do panghonghovokan da no relaken siraya. <sup>2</sup>Tayto ko mapanmo o atavo a pariparinyen nio kano kapaytrabaho nio a rakoh so kapayagwanta a makayamot diaken. Ara nio sava paynolayen o makavata aya so kaapostoles da do nakaproyba nio dira a maydaday. <sup>3</sup>Rakoh o pasinsia nio do pinandidiwan nio a makayamot diaken as kadi nio a dispresioan a omonot diaken. <sup>4</sup>Amna tayto o vatahen ko a ichaskeh ko dinio, ta ara nio pava yaken a ichaddaw akma so kaddaw nio niaken do nakasitnan nio a manganohed diaken. <sup>5</sup>Naknakmen nio o nanoma ori a addaw nio niaken as kapanehseh nio a mayvidi do adan niori a kaparin do trabaho nio diaken. Ta an di kamo a manehseh am mawara ako a mapakaro sia o relaken nio. <sup>6</sup>Amna nia o pakamian ko ninio o kaskeh nio no marahet sa pariparinyen da no iNicolaita siraya a sira so ikohat ko pa so pariparinyen.

<sup>7</sup>“Kadngeyen nio sa ya as kawnot nio dia, ta nia o vatahen no Espirito no Dios do timtimban sa. Sira o makapanghomis am torohan ko sa anti so anohed a koman do asi no kayo a tomoroh so viay do paraiso no Dios.’

<sup>a</sup> 1:20 Do Griego: angheles. <sup>b</sup> 2:1 Do Griego: anghel.

### No mensahe do timban do Esmirna

<sup>8</sup>“Maytolas ka pa dira do pachirawatan ko a machonong dia o timban do Esmirna as kavata mo sia, ‘Niaya o mensahe no sitnanan kano kavosan no atavo a iya pa so nadiman as minirwa a maviay. <sup>9</sup>Mapanmo ko o katetek da dinio as kaoyod nio a makasiasi amna no kakawyoran na nia am mian o kaynakman nio do hanyit. Mapanmo ko pa sa o mararahet saya a vatavatahen da dinio no omdaay aya nia o kaJudeo da amna ara dava parinyen o somnivog aya parinyen no asa ka Judeo takwan grupo ya ni Satanas. <sup>10</sup>Ichavakel nioava o manam aya a pandidiwan nio. Kalabosohen anti ni Satanas o kadwan dinio a iproproyba do saray nio no Dios. No pandidiwan nioaya am asapoho a karaw. Amna mabdibdis kamoava so saray niaken a aran do kadimanan, ta torohan ko anti nio so korona no viay a abo so pandan.

<sup>11</sup>“ ‘Kadngeyen nio sa ya as kawnot nio dia, ta nia o vatahen no Espirito no Dios do timtimban sa. No makapanghomis am arava o mapaparin sia no ichadadwa no kadimanan.’ ”

### No mensahe do timban do Pergamo

<sup>12</sup>As vinata na pa diaken, “Maytolas ka pa do pachirawatan ko a machonong dia o timban do Pergamo. ‘Niaya o mensahe no mamondan do espada a dadwa so ngalab a oyod a matarem. <sup>13</sup>Mapanmo ko o katayto nio a machipanghovok do malapos a kavahayan a mismo na paynolayan ni Satanas amna mangdet kamo a omonot diaken as nabdis ava o saray nio niaken a aran do nakadiman da so pachirawatan ko a si Antipas a iya so navidin a mapapanmo niaken. <sup>14</sup>Amna tayto mayhahaw o vatahen ko a ichaskeh ko dinio do katayto da dinio no omonot do akma so nanawo ni Balaam do nakapawnot na si Balak do parinyen na do tawotawo no Israel tapian makagatos sa do kakan da so kanen a sinerbi do kanianib so diosdiosan as kano kayan da no namarin so oyod a malalapos a pariparinyen no mavavakes kano mahahakay. <sup>15</sup>No asa pa a mavavata ko dinio am no katayto da dinio no omonot do nanawo da no iNicolaita. <sup>16</sup>Dawa manehseh kamo as kakaro nio do pakagatosan nioaya tapian di ako anti a mawara a omkastigo sira so akma sia a tawo no espada aya do vivi ko.

<sup>17</sup>“ ‘Kadngeyen nio sa ya as kawnot nio do vatahen no Espirito no Dios do timtimban sa. Ta sira o makapanghomis am torohan ko sa so manna a yapo do hanyit kano maydak a bato a katolasan no vayo a ngaran as moyvoh anti o torohan aya nia o makapanmo so pinatolas aya.’ ”

### No mensahe do timban do Tiatira

<sup>18</sup>As vinata na pa diaken, “Maytolas ka pa do pachirawatan ko a machonong do timban do Tiatira as kavata mo sia, ‘Niaya o mensahe no

Manganak no Dios a iya so akmay omnininyas a apoy so mata a oyod a maknyay as kano komnyay so kokod a akmay pinaknyay a tanso. <sup>19</sup>Mapanmo ko o atavo sa a kapayserbi nio, no addaw nio kano saray nio as kano kapayagwanta nio do pakasisian a makayamot diaken. Tayto ko pa mapanmo o karoaro da no mapia sa pariparinyen nio sichangoriaw kan do kavayo nio pa a nanganohed diaken. <sup>20</sup>Amna tayto pa o vatahen ko dinio a ichaskeh ko a parinyen nio. Tayto nio paychanoanolayen si Jezebel. Toman profeta sia no Dios amna iya o mapawnot so pachirawatan ko sa do malalapos a pariparinyen no mavavakes kano mahahakay as kano kapakan na sira so kanen a sinerbi do kaniyib sira so diosdiosan. <sup>21</sup>Tinorohan ko sia so tiempo na a manehseh amna karoan nava o malalapos siraya a pariparinyen na. <sup>22</sup>Makayamot dia am kastigoan ko anti sia no ganit as kapachirapas da sia no nachonot dia as katadkan na an ipanehseh da o malapos aya a pariparinyen a pawnotan na sira am torohan ko sa anti so maymetmet a pandidiwan da. <sup>23</sup>Dimanen ko sa anti o nahara aya so kawnot do tawo aya a si Jezebel. Parinyen ko anti ya tapian mapanmo da no atavo a timban o kayaken no makapanmo sia o mian do aktokto kano inolay no tawo as kayaken pa no tomoroh so mayanong a vahes no pinariparin nio. <sup>24</sup>Asna dinio a iTiatira a dia minonot do marahet aya a nanawo na kano dia nachinanawo do vata daya kaarahman no nanawo ni Satanas am ara pava o parapahen a ipaparin dinio. <sup>25</sup>Asna no kapawyod nio na so kawnot nio do tayto nio naya panganohdan a manda do kapayvidi ko. <sup>26</sup>Ta sira o makapanghomis as mavidin a mayserbi diaken a manda do tawsan na am torohan ko so ipakapamarin a manyokoyokod do nasiones no mondo aya. <sup>27</sup>Oyod anti a rakoh o ipakapamarin da, ta akma anti so kayeyet no kapsapsa sia no barita o banga. Marawat da anti ya akma so nakarawat ko sia o ipakapamarin a yapo do Ama ko, <sup>28</sup>as karawat da pa sia o mayngaran aya so maknyay aya a vitohen do kamalatiat. <sup>29</sup>Kadngeyen nio sa ya as kawnot nio do vatahen no Espirito no Dios do timtimban sa.’ ”

### No mensahe do timban do Sardis

**3** <sup>1</sup>As vinata na pa diaken ni Jesus, “Maytolas ka pa do pachirawatan ko a machonong do timban do Sardis as kavata mo sia, ‘Niaya o mensahe dinio no mamondan aya do papito a ka espirito no Dios kano papito sa ka vitohen. Mapanmo ko o trabaho nio as kasinchad dinio a mian so viay a abo so pandan amna arava o kavoyan sia do pariparinyen nio. <sup>2</sup>Dawa mayvangon kamo as kapidirwa nio a madichayakay, ta dekey dana o saray nio. Ta do kavoyan ko sia am arava makatokatongtong do salapan no Dios o trabaho nio siraya. <sup>3</sup>Naknakmen nio o nirawat nio na a nanawo as kavidin nio a omonot dia. Manehseh kamo do pinaykolangan nio. Ta an di kamo a mayvidi diaken am mawara ako dinio akma so

kawara no manakaw a dia tanggal. <sup>4</sup>Amna tayto pa sa o mayhahaw dana dinio do Sardis aya a dia malalapos so ayoayob no mararahet a pariparinuyen as machasa sa anti diaken a maylaylay so maydak takwan manamonamo sa do salapan ko. <sup>5</sup>Ta sira o makapanghomis am mangonay sa anti so maydak as entero am pakarohen koava o ngaran da do libro a katolasan da no mian so viay a abo so pandan as kapasinchad ko anti nira do Ama ko kanira no angheles na. <sup>6</sup>Kadngeyen nio sa ya as kawnot nio do vatahen no Espirito no Dios do timtimban sa.’ ”

#### **No mensahe do timban do Filadelfia**

<sup>7</sup>Vinata na pa diaken, “Maytolas ka pa do pachirawatan ko a machonong do timban do Filadelfia a makavata sia, ‘Niaya o mensahe na dinio no somnivog aya tinongdo no Dios. Iya o taydira so paypatolan ni David as iya pa so dia parin a abdidisen so iniwangan na anmana no inevan na. <sup>8</sup>Mapanmo ko o trabaho nio. Mapanmo ko ta aran dekey o ichaparin nio sia am tayto kamo omonot do nanawo ko as kano katayto nio a mavidin a manganohed diaken, dawa tinorohan koynio so tiempo kano privilihio a mayserbi diaken as arava o makapabhes sia ya. <sup>9</sup>As sira o grupo aya ni Satanas a maydaday a makavata sia o kaJudeo da am parinyen ko sa anti a domogod do kokod nio tapian mavoya o kainio no ichaddaw ko. <sup>10</sup>As makayamot ta inanohdan nio o niyokoyokoran ko ninio a makarakoh so pasinsia do pandidiwan am librien koynio anti do manam aya kagologoloan kano pandidiwan a ihawahaway so atavo a tawo do mondo aya. <sup>11</sup>Makalo ako a mayvidi, dawa mabdibdis kamoava do tayto nio naya pamondanan a kakawyoran tapian abo kadwan a makahap sia o primio nio. <sup>12</sup>As no makapanghomis am parinyen ko a asa do parey no templo no Dios as komaro pava dia. Patolase ko anti sia o ngaran no Dios kano ngaran no kavahayan no Dios a ngaranan so Vayo a Jerusalem a pagtinyen a yapo do hanyit as kapatolas ko pa anti sia do manghomis aya o vayo a ngaran ko. <sup>13</sup>Kadngeyen nio sa ya as kawnot nio dia, ta nia o vatahen no Espirito no Dios do timtimban sa.’ ”

#### **No mensahe do timban do Laodicea**

<sup>14</sup>Vinata na pa diaken, “Maytolas ka pa do pachirawatan ko a machonong do timban do Laodicea as kavata mo sia, ‘Niaya o mensahe na dinio no mayngaran aya so Amen kano Ichasaray, ta kakawyoran o atavo a vatahen na. Iya o minamaog so atavo do mando no Dios Ama. <sup>15</sup>Mapanmo ko o trabaho nio. As no kaparin nio am ara kamoava makohat as kano ara kamoava mahanebneb. Amna pipiahen ko an oyod kamo na makohat anmana oyod kamo na mahanebneb. <sup>16</sup>Makayamot ta mangolili kamo am masngen ko naynio a ihwa. <sup>17</sup>Vatahen nio o kaynakem nio na as kayan dana no atavo a kaylangan nio as kabo no

abo dinio. Ara nioava mapanmo o kapakasiasi kano kapakangsangsah no kaparin nio. Arava o aran ango a tanyan nio aran lamit nio as mavota kamo pa. <sup>18</sup>Dawa tayto koynio a iyokoyokod a manadiw diaken so somnivot aya a vohawan tapian kakawyoran o kaynakem nio. Manadiw kamo diaken so maydak a ayoayob tapian di kamo makasnek a abo so onayen. Manadiw kamo pa diaken so itovatova nio so mata nioaya tapian makavoya kamo. <sup>19</sup>No ichaddaw ko am paynananawhen ko sa as kadisiplina ko sira. Dawa pasivogen nio o kapanehseh nio no gatos nio as pawyoren nio o kachita nio so mayanong. <sup>20</sup>As adngeyen nio ta tayto ako a tomawatawag do pantaw. As an sino makadngey so boses ko as kapanyiwang na niaken am somdep ako as kapachihanghang ko sia a koman. <sup>21</sup>As sira o makapanghomis am patangkeren ko anti sira diaken do trono ko akma so nakapachitanged na diaken no Ama ko do trono na do katayoka ko a manghomis. <sup>22</sup>Kadngeyen nio sa ya as kawnot nio dia, ta nia o vatahen no Espirito no Dios do timtimban sa.’ ”

#### No kadaday so Dios do hanyit

**4** <sup>1</sup>Do katayoka na nia am navoya ko pa o asa ka maywang a pantaw do hanyit. As minirwa ko a madngey o boses ori a akmay liak no trompeta a makavata sia diaken, “Tomohos ka dia ta ipavoya ko sa dimo o manam saya a mapaparin.” <sup>2</sup>As nyeng ako a akmay mian do hanyit do ipakapamarin no Espirito no Dios. Mian o navoya ko a asa ka trono a yan an no maydisna. <sup>3</sup>As no maydisna aya am komnyay o dangoy na a akmay mapresioso a bato a haspe kano kornalina. Mian pa o rayanyirang a omdivon do trono ori a akmay esmeralda. <sup>4</sup>Do omdivon do trono aya am beinte kwatro a ka trono a paydisnan da no beinte kwatro a ka mangalkem a maylaylay so maydak as kayan no korona da a vohawan. <sup>5</sup>Mian o chidat kano adey a maliak a yapo do manghovok aya a trono. Mian pa o papito a ka omnininyas a soho do salapan no trono aya a nia so kavoyan so papito a ka espirito no Dios. <sup>6</sup>As do salapan no trono aya am akmay taaw a salamin as akmay kristal so kalilinis.

Mian pa sa o apat a ka inamaog do omdivon do trono aya as napno sa ya no mata do salapan kan do dichoran da. <sup>7</sup>No asa do inamaog saya am akmay leon as no asa am akmay baka. No ichatatdo dawri am akmay tawo o dangoy na. No ichapat daw am akmay kangkang a fermi a somayasayap. <sup>8</sup>Sira o apat aya am tayenem sa so papanid as napno sa no mata as arava o di da mavoya do omdivon do trono ori. As do kararaw kano kaheahep am omhes sava a makakanta a omdaday so mian aya do trono a makavata sia,

“Masanto, masanto, masanto o Apo ta Dios a makapamarin do atavo. Iya o Dios a nakayapo do sitnanan na, sichangoriaw kan do manam a tiempo!”

<sup>9</sup>As do kayan da no apat aya a makakanta so idaday, ipamato kano ipamahemahes da do maydisna do trono aya a iya so maviay a abo so pandan, <sup>10</sup>am domogod sa as kakheb da no beinte kwatro saya ka mangalkem do salapan aya no manghovok a trono. Dadayen da o Dios a maviay a abo so pandan. As no korona da sirawri am pinakaro da a pangayen do salapan no trono naya as kakanta da sia,

<sup>11</sup>“Apo namen a Dios, imo o mayanong a makarawat so onor kano ipakapamarin kano kania nib dimo, takwan imo o minamaog so atavo as kan do inolay mo am inamaog mo sa as katoroh mo dira so viay.”

### No nihon a papil kano Karnero aya no Dios

**5** <sup>1</sup>Navoya ko pa o asa ka papil a nihon a mian do wanan a tanoro no mian ori do trono. As no papil awri am yanan no tolas a mayviviit as mian o papito ka selyo na tapian di kaywangan. <sup>2</sup>Kwanasaw am navoya ko o asa ka mayet a anghel a maliak a tomawatawag nia, “Sino mian so anohed a mapakaro so selyo naya as kano omiwang do nihon aya a papil.” <sup>3</sup>Amna arava do hanyit kan do tana aran dira do irahem no tana aya o aran asa a makaparin a omiwang do nihon aya a papil as kano maparin a omlir sia. <sup>4</sup>Dawa tomnanyis ako do kangsah ko nia o kabo ori no makaparin a omiwang sia as kano omlir sia. <sup>5</sup>Amna vinata na diaken no asa ori dira do mangalkem sirawri, “Mangsah kava, ta no tawagan aya so Leon a yapo do familia ni Juda as tayabo ni David as iya so nakapanghomis o makaparin a mapakaro sia o selyo ori as kaywang na dia o nihon ori a papil.”

<sup>6</sup>Do katayoka na nia am navoya ko o asa ka dekey a Karnero a maytetnek do paytaywawan da no mangalkem sirawri kano trono ori a paypadivonan no apat a ka inamaog no Dios. Navoya ko pa o raharahan no nakadiman sia do nakarahan. Mian o papito a ka olong na kano papito a ka mata na. No inmonmoan na nia am no kaparin no papito a ka espirito no Dios a tovoyen no Dios do atavo a parte no mondo aya. <sup>7</sup>Nangay o Karnero aya a omahap so nihon aya a papil do wanan no mian ori a maydisna do trono ori. <sup>8</sup>Do kangay naya a omahap sia am domnogod sa do salapan naya o apat sirawri a ka inamaog no Dios a omdivon do trono ori as kanira no beinte kwatro sawri a ka mangalkem. Mayponged sa ya no patogtogen da a arpa kano vohawan a madokong a kapnoan no insenso. No inmonmoan no insenso aya am no dasal da sa no tawotawo sa no Dios. <sup>9</sup>As kakanta da sia o vayo aya a kanta,

“Imo o mian so anohed a omahap so nihon aya a papil kano mapakaro so selyo na, takwan nidiman daymo as no mismo mo a raya o inadidi mo sira so tawotawo tapian mayvadiw sa a dira no Dios a yapo do atavo a tribo, chirin, kavahayan kano nasion do



mondo aya, <sup>10</sup>as katayto mo minparin sira a asa ka paypatolan no mayserbi do Dios a akma sira so papali as sira pa anti o maypatol do mondo aya.”

<sup>11</sup>Do kapirwa ko a tomidib dia am nakadngey ako so boses da no oyod a aro a makakanta. Kavidangan sava o karoaro da no angheles a maypadivon do trono ori kan do yanan da no apat sawri a ka inamaog no Dios kanira no mangalkem sirawri. <sup>12</sup>As no kantahen daya so oyod a maliak am,

“No dekey aya a Karnero a nidiman o mayanong a makarawat so ipakapamarin, kaynakman, kasolivan kano ayet as kaiya no voyvoh a mayanong a anianiven, pamatohen kano dadayen!”

<sup>13</sup>As nadngey ko pa sa o atavo a inamaog no Dios do hanyit, do tana kan do irahem no tana aya kan do taaw a makavata sia,

“No mian aya do trono kano Karnero aya o dadayen, anianiven kano pamatohen as makarawat so ipakapamarin a abo so pandan!”

<sup>14</sup>Tominbay sa o apat sirawri a inamaog no Dios a makavata sia, “Amen!” as kagod da no mangalkem sawri a omanianib sira.

### No nakapakaro so selyo no nihon a papil

**6** <sup>1</sup>As navoya ko o kapakaro sia no Karnero aya o manoma ori selyo no nihon aya a papil. Nadngey ko o asa dira do apat sawri a inamaog no Dios a omdivon do trono ori a akmay adey so kaliliak do kavata na sia, “Tomwaw ka na!” <sup>2</sup>Do katidib kori dia am navoya ko o asa ka maydak a kabayo a yanan no mangabayo a mamondan so pana a serbien do arap. Tinorohan sia so korona as nangay a omhomis so atavo a kalaban na.

<sup>3</sup>Do kapakaro na sia o ichadadwa no selyo no nihon aya a papil am nadngey ko o ichadadwa dawri no apat saw a inamaog no Dios a makavata sia, “Tomwaw ka na!” <sup>4</sup>As navoya ko o asa ka kabayo a akmay raya so kavayavaya. As no mangabayo ori am tinorohan so ipakapamarin a mapasitnan so arap do mondo aya tapian dimanen da no tawotawo o kadwan dira. Mian pa o asa ka oyod a rakoh a espada a tinoroh sia.

<sup>5</sup>As do nakapakaro na sia o ichatdo na selyo no nihon aya a papil am vinata no ichatdo dawri no inamaog no Dios, “Tomwaw ka na!” As navoya ko o asa ka kabayo a mavaheng as no mangabayo ori am mian o panovolan a pondanan na. <sup>6</sup>As nadngey ko o asa ka liak a akmay yapo do yanan da no apat sawri a ka inamaog a makavata sia do mangabayo aya, “Maychapteng anti diaya, ta no maho no asa ka tawo do asa karaw am manawob ava anti a ipanadiw so kanen na. As no di sa taywara kaylangan a akma so haneng kano palek am maypaynyen sava anti.”

<sup>7</sup>As pinakaro na o ichapat no selyo no nihon aya papil as vinata no ichapat dawri do inamaog ori no Dios, “Tomwaw ka na!” <sup>8</sup>As do katidib

kori dia am mian o asa ka maporaw a kabayo as no mangabayo ori am mayngaran so Kadimanan as kawnot dia no ngaranan daw so Hades. Tinorohan sa so ipakapamarin a omdiman so kakapat no tawotawo do mondo aya no arap, apteng, ganit kano matatarek a mangamomo a vinyay.

<sup>9</sup>As do nakapakaro na sia no Karnero aya o ichadadima no selyo no nihon aya a papil am mian o navoya ko a altar as do panayahboan na am sira o pahapahad da no nidiman a makayamot do nakavidin da mapawnonong so chirin no Dios. <sup>10</sup>Tomnawatawag sa a makavata sia, “Apo namen a makapamarin so atavo! Imo o masanto kano voyvoh a kakawyoran a Dios. An mango paro pa o kakastigo mo dira do tawotawo do mondo aya as kapamahes mo niamen do nakadiman da diamen.”

<sup>11</sup>As tinorohan sa ya so mayponged dira a maydak a laylay as kavata sia dira o kapanaya da so dekey dana tiempo a manda do kapaytavo da pa a madiman no rarayay da saw a pachirawatan no Dios a dimanen a makayamot do kapawyod da a mapawnonong so chirin no Dios.

<sup>12</sup>As nitalamad ko o mayngaran aya so Karnero a ompakaro so ichanem no selyo no nihon aya a papil. Nyeng a mian o mayet a nini as kapaypakoriap no araw as kapayvadiw na a mavaheng a akmay mavaheng a lamit no nakadimadimanan as aran no vohan am naysari as kapayvadiw na akmay raya so kavayavaya. <sup>13</sup>Sira o vitohen am gomintos sa do tana aya akma so kavolas no asi no kayo an mian o anyin. <sup>14</sup>As no tohos aya am nahon a akmay papil as kanyeng na mabo. As do kayet no nini aya am naychaphaphas o tokotokon as sira o isla am naychabdibdis sa. <sup>15</sup>As sira o patopatol do mondo aya, mangato so anongen do gobierno, maynakem, apopohen no sinjalo, sira o maheyet, sira o pachirawatan kano apohen kano atavo a tawo am nangay sa tomayo do achachip kano rarakoh sa a bato do katokotokonan. <sup>16</sup>As tinawatawagan da sa o token a omadpid sira. “Magagtos kamo diamen as katayo nio niamen do mata no tayto aya a maydisna do trono aya as kano soli no Karnero aya. <sup>17</sup>Ta nawara dana o kapangastigo no Dios as arava o makawtap do akmaya sia kastigo,” kon da.

### No 144,000 a pinangayan so marka no Dios

**7** <sup>1</sup>Katayoka na nia am nakavoya ako so apat a ka anheles a maytetnek do apat a ka logar a pakayapoan no salawsaw. Sira o taylogar sia o kapabhes so salawsaw a yapo do kadpidan, valogan, kavayatan kan do kaydawran tapian abo o salawsaw a omvivirot do tana kan taaw kan do aran ango a kayo. <sup>2</sup>Navoya ko o asa ka matarek a anghel a yapo do dadan no araw as mian sia o panmarka no maviay aya a Dios. Vinata na so maliak dira do apat siraya a ka anheles a tinorohan no Dios so ipakapamarin a manrarayaw do tana kano taaw,

<sup>3</sup>“Todotodohen nioava o tana, taaw kano kakayoan a manda do katayoka namen a mapangay so marka no Dios do moyin da no pachirawatan saya no Dios.” <sup>4</sup>As nivahey da diaken o ka asa yatos kano apat a poho kano apat a livo (144,000) no vidang da no pinangayan aya so marka no Dios. Yapo sa ya do maday do tayatayabo no dose a ka anak ni Israel. <sup>5</sup>Maday do dose saya a ka anak ni Israel am mian o taydodose a livo a tayatayabo da. As nia sa o dose saya a ka tayatayabo ni Israel: Juda, Ruben, Gad, <sup>6</sup>Aser, Naftali, Manases, <sup>7</sup>Simeon, Levi, Isacar, <sup>8</sup>Zebulon, Jose, Benjamin.

### No tawotawo sa no Dios a yapo do atavo a kavahayankano chirin

<sup>9</sup>Do katayoka na nia am navoya ko sa o oyod a aro a tawo a dia vidangi so karoaro a yapo do atavo a kavahayan, nasion, tribo kano chirin do mondo aya. Maytetnek sa do salapan no trono aya kano mayngaran ori so Karnero. Nakamaydak sa ya so onayen as mayponged sa no pondanan da a vohong no palma a serbien da do kadaday da so Dios, <sup>10</sup>as oyod a maliak o boses da a makavata sia, “Dadayan o Dios a tayto do trono na as kano mayngaran aya so Karnero a sira so pakayapoan no kalibrian ta!” <sup>11</sup>Atavo sa o anheles sirawri am maychatnetnek sa a maypadivon dira do beinte kwatro sawri ka mangalkem kano apat saw a tori a maypadivon do trono ori. As domnogod sa atavo do salapan no trono ori a omanianib so Dios <sup>12</sup>a makavata sia, “Amen! Mayanong do Dios o kadaday sia, kanianib, kapamato kano kapamahemahes sia. Dira na o kasolivan, ipakapamarin do atavo kano ayet a abo so pandan! Amen!”

<sup>13</sup>As inahes na diaken no asa ori dira do mangalkem saw, “Mapanmo mo an sango sa as kano dino pakayapoan da no aro saya a maydak so laylay?” <sup>14</sup>“Imo o makapanmo sia as yaken ava,” kon ko. Vinata na diaken, “Niaya sa o tawotawo a nanahan do oyod a maymetmet a pandidiwan. Sira o minlinis so lamit da do raya no Karnero aya. <sup>15</sup>Dawa tayto dana sa do salapan no trono no Dios a mayserbi sia a kararaw kan kaheahep do templo naya. No maydisna aya do trono aya o machonong dira ta fermi anti a machasa dira. <sup>16</sup>Mirwa pa sava anti a mapteng kano mawaw. Kakohatan pa sava anti no araw as maytrabaho pa sava so ipaynalengdeng da. <sup>17</sup>Makatongtong ya takwan no Karnero aya a mian do trono aya o pastor da. Pawnoten na sa anti do tombod sa danom a tomoroh so viay. As pakarohen na anti no Dios o atavo sa a pakayapoan no katanyis da,” kwana diaken.

### No nakapakaro sia no Karnero o ichapito no selyo

**8** <sup>1</sup>As do nakapakaro sia no Karnero aya o ichapito nawri no selyo am nyeng a mayselensio do hanyit do masngen a kara no asa kawras. <sup>2</sup>Mian sa o navoya ko a papito a ka anheles a fermi a maytetnek do salapan no Dios as tinorohan da sa ya so mayponged dira a trompeta.

<sup>3</sup>Mian o asa ka anghel a mian so vohawan a pahengayan so insenso a nangay a maytetnek do salapan no altar ori. Tinorohan o anghel aya so oyod a rakoh a insenso a balbalen na do vohawan aya a altar do salapan no trono a pachivanan no atavo a dasal no tawotawo no Dios. <sup>4</sup>As nachivan do dasal da no tawotawo sa no Dios o ahob aya no insenso a yapo do tanoro no anghel ori a maytetnek do salapan no Dios. <sup>5</sup>As inahap no anghel aya o vohawan ori a pahengayan so insenso as kapangay na dia so inmaya a yapo do altar ori as kapagagtos na sia do tana aya. As nanyeng a mayedey, maychichidat, mayninini as kano kadwan pa a liak.

### No nakalop no anheles do anem a ka trompeta

<sup>6</sup>As nahanda sa o papito saya a anheles do kalop da do trompeta da saya.

<sup>7</sup>Nilopan no manoma ori a anghel o trompeta naw as nanyeng a matimoy no yelo as kayan no maysagel a apoy kano raya. Natemtem o kakatdo no parte no mondo aya. Natemtem o kakatdo no atavo a kayokayo as katemtem na pa no atavo a dibobot.

<sup>8</sup>As do nakalop na dia no omonot aya a anghel o trompeta naw am mian o nagagtos do taaw a akmay omnininyas a rakoh a token.

<sup>9</sup>Nayvadiw a raya o kakatdo no parte no taaw as nadiman o kakatdo no atavo a maviay do taaw as kararayaw no kakatdo no vidang no atavo a bapor do taaw.

<sup>10</sup>As do nakalop na dia no ichatdo aya no anghel o trompeta nawri am mian o nagagtos a yapo do tohos a oyod a rakoh a vitohen. Omnininyas ya a akmay soho as nagagtos do kakatdo no atavo a omoyog a danom kano yanan no tombod a danom do mondo aya. <sup>11</sup>No ngaran no vitohen aya am Makpad as nayvadiw a makpad o kakatdo no parte no danom do tana aya as oyod sa aro o nadiman a tawo do nakaynom da so binino aya a danom.

<sup>12</sup>As do nakalop na dia no ichapat ori a anghel o trompeta nawri am nyeng a naypakoriap o araw, vohan kano vitohen sa. Kakatdo no kakniaknyay da o pinaypakoriapan da as arava o seh dang no araw do apat a kawras as alit no kabo na no maririal an mahep do sinahad no apat a kawras.

<sup>13</sup>Do katayoka na nia am nakavoya ako so kangkang do tohos a mangyangyaw nia, “Ay so kapangamomo no maparin anti dira do mian do tana aya an manglop pa sa do trompeta da o tatdo pa saya a ka anghel!”

**9** <sup>1</sup>Do nakalop na dia no ichadadima dawri no anghel o trompeta nawri am nakavoya ako so asa ka anghel a tawagan so vitohen a yapo do tohos a tinorohan sia so ipanyiwang do kadi ori a di machispang

so kararahem. <sup>2</sup>Iniwangan na o kadi aya as nyeng a mian o ahob a akmay ahob no rakoh a timan. Arava o mavoya do tana aya as kasari no kavoyan so araw. <sup>3</sup>Naychatotwaw sa o rarakoh a kavaga do ahob ori as kangay da do mondo aya. Tinorohan sa so kapanonyit da a akmay anopit so kaynyenyen. <sup>4</sup>Nayokoyokod sa ya do kadi da tomodotodoan so kakayoan, kadibobotan kano aran ango a mohamoha asna no pakasisien da sa am sira o tawotawo a abo so marka no Dios do moyin da. <sup>5</sup>No kavaga siraya am pinalogaran sa a mapakasiasi so tawotawo do mondo aya do sinahad no dadima ka vohan asna katadkan no kadiman sira. No kaynyenyen no sonyit daya am akma so madidiw an sonyiten no anopit. <sup>6</sup>Do dadima aya a ka vohan a kaparin na nia am oyod anti a ichahoho no tawo o kadiman da as kano chitahen da anti o kadimanan da amna madiman sava anti.

<sup>7</sup>No kavaga saya am akma say kabayo a iyangay do arap. Mian do oho da o akmay korona a vohawan as no dangoy da am akmay dangoy no tawo. <sup>8</sup>No book da am akmay book no mavakes as no nyipen da am akmay nyipen no leon. <sup>9</sup>No kalangangan da am kataloban no laylay do arap a vahayang. No liak no panid da am akmay liak no aro a sakayan do arap a gorogoren no kabayo a mangalisto a mangay do laban. <sup>10</sup>No ipos da am akmay ipos no anopit a maynyen so panonyitan as niaya o yanan no ipakapamarin daya a mapakasiasi so tawotawo do sinahad no dadima a ka vohan. <sup>11</sup>No patol da niaya am no anghel no kadi aya a di machispang so kararahem. No ngaran naya no patol aya am Abaddon do chirin da no Hebreo as do chirin a Griego am Apolyon. (No inmonmoan na nia am Manrarayaw.)

<sup>12</sup>Nakarahan o manoma aya a mangamomo a mapaparin as tayto pa o dadwa a omonot.

<sup>13</sup>As do kapanglop no ichanem aya no anghel so trompeta naya am nadngey ko o boses a yapo do apat a ka aroywan no vohawan aya a altar a mian do salapan no Dios, <sup>14</sup>a makavata sia do anghel aya, “Pavolawen mo sa o apat sawri a ka mararahet a angheles a makedked do masngen do rakoh aya omoyog a danom do Eufates.” <sup>15</sup>As pinavolaw na sa o apat saya ka angheles tapian dimanen da o kakatdo no tawotawo do mondo aya. Niaya o parinyen da do niaya awan, vohan kano oras a nipreparan so apat saya a angheles. <sup>16</sup>As mian sa o nachivan dira a sinjalo a mangabayoy. As vinahey diaken o vidang da no sinjalo saya a mangabayoy am dos sientos million (200,000,000). <sup>17</sup>Niaya o kavoyan ko sa so kabayo saya kano mangabayoy saya a mian so onayen do kalangangan a laylay do arap. No kolor no onayen daya am akmay kolor no apoy, akmay sapiro a asol, kano akmay asopre a maynyohama. No oho da no kabayo saya am akmay oho no leon as mian o tomwaw do vivi da a omnininyas a apoy kano ahob kano asopre. <sup>18</sup>No tatdo saya a ipakapamarin no apoy kano

ahob kano asopre o mindiman so kakatdo no tawotawo do mondo aya. <sup>19</sup>No ipakapamarin daya no kabayo saya am no yapo do vivi da kano ipos da. No ipos daya am akmay boday a mian so oho. Niaya o serbien da a mapakasiasi so tawotawo.

<sup>20</sup>As sira o navidin pa maviay do tawotawo do karahan no pariparinyen daya no kabayo siraya am nanehseh sava do gatogatos da. Nibhes dava kano tinadichokoran dava o kaniaanib da sa so demonio kano diosdiosan a pinarin no tanoro da do vohawan, polak, tanso, bato kano kayo a nia sa so di makavoya, di makadngey kano di makayam. <sup>21</sup>As aran no pariparinyen da saya a kapandiman so tawotawo, kapachanito, kapanakaw kano kapamarin so malalapos a parinyen do mahahakay kano mavavakes am pinanehseh dava.

### No anghel a mian so dekey a nihon a papil

**10** <sup>1</sup>As nakavoya ako so asa pa ka mayet a anghel a gomtin a yapo do hanyit. Kapongosan sia no demdem as mian o rayanyirang do oho na. Komnyay o dangoy naw akmay araw as no dadwa ka padang na am akmay maytanged a omnininyas a apoy. <sup>2</sup>Mian o pondanan na a dekey a papil a mian so raharahan no nakahon sia. Pinatakad no anghel aya o wanan no kokod na do taaw as no viit naw am pinatakad na do tana. <sup>3</sup>Nangyaw so oyod a maliak as no boses naya am akmay boses no somoli a leon as do nakapangyaw naw am tinbay sia no liak no papito ka adey. <sup>4</sup>Do katayoka no adey saya am isitnan ko a patolasen o inmonmoan daw amna mian o boses a yapo do hanyit a makavata sia, “Patolasen moava as ividin mo a sekreto o inmonmoan no papito aya ka adey.” <sup>5</sup>As kwanasaw am no anghel aya a navoya ko a mapangay so mayviit a kokod na do taaw kano tana am pinato na o wanan no tanoro na a tomongdo so hanyit, <sup>6</sup>as kapayavay na do ngaran no Dios aya a maviay a abo so pandan as minamaog so tohos, tana kano taaw as kano atavo a miniminyan da. Niaya o vinata naya, “Maparonoron pava o tiempo, <sup>7</sup>ta an kapanglop na so trompeta no ichapito daya no anheles saya am patongtongen no Dios o masekreto aya a plano na a akma so pinapanmo na dira do pachirawatan na sa a profeta kaychowa.”

<sup>8</sup>As do katayoka na nia am vinata na diaken no boses awri a yapo do hanyit, “Mangay ka do anghel aya a maytetnek do taaw kan do tana as kahap mo sia o nivolay aya a papil a pondanan na.” <sup>9</sup>Dawa nangay ako do anghel aya as kahes ko nia o dekey aya papil. Vinata na diaken, “Hapen mo as kakan mo sia. Oyod anti a masdep do katahaman mo sia ta akmay asokar pero ichaynyen na anti no vodek mo.” <sup>10</sup>Inahap ko do tanoro naya o papil aya as kakan ko sia. Oyod sawen ta akmay asokar so kaw nawnas amna kapakarapit na do vodek ko am chinaynyen na. <sup>11</sup>Katayoka na nia am vinata na diaken, “Kaylangan o kapawnonong mo

pa sia o chirin no Dios a komapet do manam sa a mapaparin dira do aro a manyokoyokod kano tawotawo do matatarek a nasiones, kavahayan kano chirin.”

### No dadwa sa pachirawatan no Dios

**11** <sup>1</sup>As tinorohan na yaken so ipanenpang a kayo a akmay tokod as kavata na sia diaken, “Iyangay mo a adpangan o templo aya no Dios kano altar aya a sakrifisioan so idaday sia as kavidang mo dira do tayto aya omanianib so Dios daw. <sup>2</sup>Asna adpangan mo pava o hawa naya no templo aya takwan niaya am tinoroh dira a paynolayan da no di makasinchad so Dios. Iyangay da anti a paynolayan o kavahayan aya no Dios anmana no Jerusalem do sinahad no apat a poho kano dadwa a ka vohan (42). <sup>3</sup>As mian sa anti o dadwa ka pachirawatan ko a mangonay so onayen no nakadimadimanan a mapawnonong so ichahoho ko do sinahad no asa livo, dadwa yatos kano anem a poho a karaw (1,260).”

<sup>4</sup>No dadwa saya a pachirawatan no Dios am sira o abnekan kaychowa so dadwa a ka kayo no olivo kano dadwa ka relaken do salapan no Dios a Apo no tana aya. <sup>5</sup>As an mian o makey a omtetek dira am mian o apoy a tomwaw do vivi da a omtemtem so atavo a kalaban da as sigorado o kadiman da no atavo a omtetek dira. <sup>6</sup>Mian anti o ipakapamarin da a mapavawa so katimoy na a manda do kakavos no parinyen daya a kapawnonong so chirin no Dios. Mian pa dira o ipakapamarin a mapayvadiw so danodanom a raya as maparin da pa o mapakasiasi so tawo no ganit, apteng anmana aran ango an kakey da nia.

<sup>7</sup>As an katayoka no tiempo aya a kapawnonong da so ichahoho no Dios am maytotwaw anti o mangamomo aya vinyay a yapo do di aya a machispang so kararahem a kadi as kalaban na sira. Mahomis sa anti o dadwa aya as kadiman na sira. <sup>8</sup>As no karakohan da saya am mavidin anti do rarahan no rakoh aya a kavahayan. Diaya pa a kavahayan o pinapaskan da so Apo ta do kros as ngaranan da ya so Sodoma anmana Egipto a nia so kapanmoan so kaparin no kavahayan aya. <sup>9</sup>Piahen da sava anti a ivovon o karakohan daya as do tatdo karaw kano kara am talamaren sa anti no matatarek a tawo a yapo do atavo a kavahayan, tribo, nasiones kano chirin. <sup>10</sup>Oyod da anti ichakonswelo no tawotawo do mondo aya o nakadiman daya no dadwa saya ka pachirawatan no Dios as mamista sa anti as katoroh da so regalo do kadwan dira. No icharakoh aya no konswelo da am takwan oyod a aro o pinakasisian da a yapo do dadwa siraya a profeta. <sup>11</sup>Amna do karahan no tatdo kano kara no araw am pinirwa sa no Dios a viayen as kapayvangon da. As oyod sa naychaknin kano namo o nakavoya sira. <sup>12</sup>As mian o asa ka maliak a boses a yapo do hanyit a madngey da a makavata sia dira, “Tomohos kamo dia!” As do kavoyan da sia no atavo a omlaban sira am

tomnohos sa a mangay do hanyit do asa ka demdem. <sup>13</sup>Katayoka na nia am naychehat a mian o mayet a nini as no kasapoho no vahavahay do kavahayan ori am nararayaw as mian o nadiman a pito a livo (7,000) a ka tawo. As sira o maviay pa do kavahayan ori am oyod sa namo as kasitnan da a omdaday so Dios aya a mian do hanyit.

<sup>14</sup>Tayoka dana o ichadadwa naya no mangamomo a mapaparin as masngen dana o ichatdo naya.

### No nakalop dia no anghel o ichapito a trompeta

<sup>15</sup>As do kalop dia no ichapapito dawri no anghel o trompeta nawri am mian sa o maliak a boses a yapo do hanyit a makavata sia, “No paypatolan no mondo aya am dira narana a makayapo sichangoriaw no Apo ta a Dios kani Cristo a tinongdo na a maypatol, as maypatol dana anti so abo dana so pandan.” <sup>16</sup>As sira o beinte kwatro saw a mangalkem a maydisna do mayponged ori dira a trono do salapan no Dios am domngod sa as kakheb da a omanianib so Dios <sup>17</sup>a makavata sia,

“Dios a makapamarin so atavo sichangoriaw kano nakayapo do sitnanan na. Pamahmahsan namen imo takwan tayto mo sinerbi o ipakapamarin mo as kasitnan mo na a maypatol. <sup>18</sup>Tayto daranaymo a nayendes a ichaket no tawo saya a di makasinchad dimo amna nawara dana o kapangastigo mo do di nanganohed dimo. Nawara dana o tiempo no kahosga mo dira do nadiman. Tiempo dana no katoroh mo nia o primio da no pachirawatan mo a sira so profeta kanira no pinidi mo sa a tawotawo mo a sira so sominchad dimo, malit o mato kano mahbo. Tiempo dana no kavahes mo dira do minrarayaw kano minparahet so mondo aya!”

<sup>19</sup>As chinaywangan o templo no Dios do hanyit as mian do irahem na o mavoya a asa ka vohawan a lakasan a yanan no pinatolasan so promisa no Dios do kamanganakan na sa. Naychichidat kano nayedey so oyod a maliak as kayan pa no madngey a matatarek a liak as kapayninini na kano katimoy na so mawyas no yelo.

### No asa ka mavakes kano dragon

**12** <sup>1</sup>Katayoka na nia am mian sa o makakniknin a mapaparin do tohos a nia sa so mian so inmonmoan do manam a mapaparin. Mian o asa ka mavakes do pamanitoan no vohan as mian o korona na a yanan no dose ka vitohen as oyod a maknyay o ayoayob na, ta akmay araw so kakniaknyay. <sup>2</sup>Masngen dana ya a makawara as oyod a maliak o katanyis na yamot do karakoh no didiwen na.

<sup>3</sup>Mian pa o asa ka makakniknin a navoya do tohos. Tominwaw o asa ka rakoh a dragon. Mavaya o kolor na as kayan no papito a ka oho na kano asapoho a ka olong na. Mayponged o oho na saya no korona.



<sup>4</sup>Pinavoyas na o kakatdo no atavo a vitohen do hanyit no ipos nawri as kapagagtos na sira atavo do tana aya. Katayoka na nia am nangay o dragon aya do masngen do kokod ori no mavakes ori tapian an kawara no anak nawri am kanen na. <sup>5</sup>Nakawara o mavakes aya so mahakay as nyeng da iyangay o metdeh aya do Dios do trono na as no metdeh aya o natongdo a maypatol do atavo a kavahayan a oyod a rakoh so ipakapamarin. <sup>6</sup>No mavakes aya am komnaro as kangay na tomayo do desierto a nia so niprepara no Dios a yanan na tapian kawngangan sia do sinahad no asa livo, dadwa yatos kano anem a poho karaw (1,260).

<sup>7</sup>Karahan na nia am mian o arap do hanyit. No m'ato dana anghel a si Miguel kanira no rarayay na a angheles am nachilaban sa do dragon aya kanira no angheles na. <sup>8</sup>Nahomis o dragon aya kanira no angheles na as pinakaro sa atavo do hanyit, <sup>9</sup>as kapoha nira do tana aya. No dragon aya o boday ori kaychowa do Eden a mayngaran so Diyablo anmana Satanas a iya so omloko so tawotawo do mondo aya.

<sup>10</sup>Nadngey ko o asa ka maliak a boses a yapo do hanyit a makavata sia, "Nawara dana o kalibrian a yapo do Dios. Pinavoya narana o ipakapamarin na a asa ka patol. Pinavoya narana ni Cristo aya o anongen na a manyokoyokod, ta pinakaro dana do hanyit o maparahet as omakosa sira do Dios do kararaw kan kaheahep o kakakteh ta sa a nanganohed di Jesus. <sup>11</sup>Amna nihomis da sia no kakakteh ta saya a yamot do raya no Karnero aya as kano nakangdet da a mapapanmo nia o kakawyoran aya as kadi da minbayoan dia o viay da a itoroh do Dios a aran do kadimanan. <sup>12</sup>Makasoyot kamo atavo a mian dana do hanyit! Asna katadkan nio a mian do tana as kan do taaw, ta so kapakamomo no mapaparin dinio! Ta inio anti o angayan no soli aya ni Satanas do kapanmo na sia o kadekey dana no tiempo naya a mamariparin so marahet."

<sup>13</sup>As do nakapanmo sia no dragon aya o nakapoha na do tana aya am no mavakes aya a ina no metdeh ori a mahakay o pinangayan na so soli na. <sup>14</sup>Amna tinorohan o mavakes aya so dadwa ka panid no rakoh a kangkang tapian makasayap sia a mangay do desierto a niprepara ori a logar a daman sia do sinahad no tatdo kano kara no awan tapian di marapit no boday aya. <sup>15</sup>Yamot do kadi na adasan sia no dragon aya am nihwa na o rakoh a danom a akmay ayo tapian iliod o mavakes aya. <sup>16</sup>Amna nayvaka o tana a angayan no danom aya a yapo do dragon aya as nalibri o mavakes aya. <sup>17</sup>Do kaoyod na somoli no dragon aya no mavakes aya as kadi na makahapan sia amna sira o tayatayabo na sa no mavakes aya o sinitnan na arapen. Nia sa tawo o omonot do mando no Dios a mavidin a mapapanmo no kakawyoran a yapo di Jesus. <sup>18</sup>Kwanasaw am nangay do kanayan o dragon aya<sup>c</sup> as kapaytetnek na daw.

---

<sup>c</sup> 12:18 Anmana: nangay ako do kanayan.

## No dadwa sa ka mangamomo a vinyay

**13** <sup>1</sup>As navoya ko o oyod a mangamomo a vinyay a tomwaw a yapo do taaw a papito so oho kano asapoho so olong. Mian o korona no maday do olong naw as maday do oho nawri am mian o nakatolas a ngaran a mapamarahet so Dios. <sup>2</sup>Akmay tigre o mangamomo aya vinyay. No kokod na am matavatava kano mayeyet kano kokod no leon<sup>d</sup> as no vivi na am akmay vivi no leon. Tinoroh no dragon aya dia o ipakapamarin, trono kano payanongan na do mondo aya. <sup>3</sup>Mian o rakoh a kolad no asa do oho naya a maparin na ichadiman amna chinadiman nava. Rakoh o nakapaychaknin da nia no atavo a tawo do mondo aya o natova aya rawa na as inotan da ya, <sup>4</sup>as kanianib da so dragon aya a iya so mintoroh so ipakapamarin na do vinyay aya. Inanianib da pa o vinyay aya a makavata sia, “Sino paro pa o makakma sia as kano sino paro o makaparin a omlaban sia.”

<sup>5</sup>Tinorohan o vinyay aya so apat a poho kano dadwa ka vohan (42) a kayan no ipakapamarin na do mondo aya kano kaparin na so makapamato so karakohan na as katek na no Dios, <sup>6</sup>do kapaychirichirin na so matatarek a machikontra do Dios, hanyit kano atavo a tawotawo a mian do hanyit. <sup>7</sup>Pinya pa no Dios o kaparin na so omlaban as kahomis na sira so tawotawo no Dios as kayan pa no ipakapamarin na a manyokoyokod do atavo a kavahayan, tribo, chirin kano nasion no mondo aya. <sup>8</sup>Anianiven da anti sia no tawotawo a maviay pa do mondo aya katadkan da no nakatolas so ngaran do libro no mian so viay a abo so pandan. No libro aya am pinatolas ya manam pa kano nakamaog no mondo aya a nia so dira no Karnero aya a nidiman kaychowa.

<sup>9</sup>Kadngeyen nio ya as kaintindi nio so inmonmoan na: <sup>10</sup>An sino o natongdo a makalaboso am makalaboso anti. As an sino natongdo a dimanen no espada<sup>e</sup> am dimanen anti no espada. Dawa kaylangan o kapakahni so saray no tawotawo no Dios kano kapakangdet do aran ango a mapaparin.

<sup>11</sup>Mian pa o navoya ko a asa ka mangamomo a vinyay a naytotwaw a yapo do irahem no tana aya. Mian o dadwa ka olong na akmay olong no karnero pero no liak na am akmay liak no dragon ori. <sup>12</sup>Sinerbi na o ipakapamarin no nanma aya a tominwaw a vinyay a ipamato na sia. Pinosposan na sa atavo o tawo aya a omanib so nanma aya kania tomwaw a mian so rakoh a kolad do oho. <sup>13</sup>Mian sa o makakniknin a pariparinayen na akma so kapagtin so apoy a yapo do hanyit do kavoyan sia no aro a tawo. <sup>14</sup>Naloko na o atavo a tawo no matatarek sa a makakniknin a pinya

<sup>d</sup> 13:2 Do Griego: bear.    <sup>e</sup> 13:10 Anmana: an sino o mandiman no espada am dimanen pa anti no espada.

sia a pariparinyen na do salapan aya no nanma aya a vinyay. Naloko na sa as karara na sira a mamarin so rebolto a asa ka onor kano anib do nanma aya vinyay a napia do rakoh a rawa na no espada. <sup>15</sup>As pinya pa no Dios o minonot aya a vinyay a mian so ipakapamarin a omviay so estatwa aya tapian makapayliliak as kaparin na omdiman so atavo a tawo a maskeh a omanib sia. <sup>16</sup>As pinosposan no vinyay aya o atavo a tawo a markan do moyin anmana do mangwanan a tanoro da a pachangayan da no mangato a tawo anmana sira o abo so anongen, sira o maynakem kano makasiasi as kano machitangdan kanira no apohen. <sup>17</sup>As arava o makapanadiw anmana makapaydakaw so aran ango an abo sia o marka aya no vinyay aya a nawri so nomero a ngaran na.

<sup>18</sup>Kaylangan o rakoh a kasolivan tapian maintindi o inmonmoan no nomero aya. Ta no ngaran no vinyay aya am ngaran ya no asa ka tawo. No nomero aya am 666.

#### No Karnero aya no Dios kano 144,000 saya

**14** <sup>1</sup>As navoya ko o Karnero aya a maytetnek do tokon aya a ngaranan so Sion as mian sa o rarayay na a 144,000 a ka tawo. Nakatolas o ngaran no Karnero aya kano Ama na do moyin da atavo. <sup>2</sup>As kadngey ko sia o liak a yapo do hanyit a akmay komayasakas a danom a gomtos do kakarangan as akma so kaliliak no adey. No liak aya am akmay karaparapan da no togtog no aro a arpa. <sup>3</sup>As no tawotawo saya am nakanta pa sa ya so vayo a kanta do salapan aya no trono aya kano apat saw ka maypadivon daw as kano beinte kwatro saw ka mangalkem. Arava o maparin a omkanta so kanta dawri an dia voyvoh sa o 144,000 saya a inadidi do tana aya. <sup>4</sup>Sira ya am mahahakay sa a entero pa dia tomnodo so mavavakes. Inadidi sa ya a yapo dira do tawotawo do mondo aya as sira o manoma a parawaten do Dios kano dira na no Karnero aya. Onotan da o Karnero aya an dino pangwanan na. <sup>5</sup>As arava o nakapaydaday da as kano arava o paroan sira.

#### No pinapanmo da no tatdo sa ka angheles

<sup>6</sup>Katayoka na nia am nakavoya ako so matarek a anghel a somayasayap do tohos a mapapanmo nia o di aya abdibdis a Evangelio dira do atavo a tawotawo do mondo aya, do atavo a kavahayan, tribo, chirin kano nasion. <sup>7</sup>Oyod a maliak o kavata na sia, “Anohdan nio o Dios as kadaday nio sia ta nawara dana o araw no kapanhosga na. Anianiven nio sia ta iya o minamaog so tohos kano tana, no taaw kano atboran sa no danom.”

<sup>8</sup>Mian pa o navoya ko a asa ka anghel a minonot a makavata sia, “Nararayaw dana! Nararayaw dana o rakoh a kavahayan no Babilonia a niaya so minpawnot sia o tawotawo a mamarin so malalapos a pariparinyen as kano kanianib so matatarek a diosdiosan.”

<sup>9</sup>As mian pa o minonot a ichatdo da no angheles as naliak a mapapanmo nia, “An sino o omanianib so mangamomo aya vinyay kano estatwa naya as kano makarawat so marka naya do tanoro anmana moyin na, <sup>10</sup>am makarawat so kastigo no soli no Dios. Nia am parawaten no Dios a abo so aran dekey a kasi nira. Mandidiw sa anti so oyod a maymetmet do apoy kano asopre do kavoyan sia no Karnero aya kanira no angheles no Dios. <sup>11</sup>As no ahob a yapo do apoy aya am omhes ava anti a abo so pandan. Maraw kan mahep am arava o kapaynaynehah da no pandidiwan daya no omanianib aya so mangamomo aya vinyay kano estatwa naya as kano minrawat so marka no ngaran naya do tanoro kan do moyin da.”

<sup>12</sup>Dawa do akma saya sia mapaparin am kaylangan o kapakahni no tawotawo no Dios do kanohed do mando na as kano kavidin a masaray ni Jesus.

<sup>13</sup>Kwanasaw am nadngey ko o boses a yapo do hanyit a makavata sia, “Patolasen mo ya. Mapalak sa o madiman anti a makayamot do kawnot da di Jesus.” “Oyod ya,” kwana no Espirito no Dios, “ta maynehah dana sa do trabaho da sa as kawnot dira no natrabaho da a pakarawatan da so vahes!”

### No tiempo dana no kapanyani

<sup>14</sup>Katayoka na nia am navoya ko o asa ka oyod a maydak a demdem as mian a maydisna do demdem aya o akma so Naytawo ori a mian so korona a vohawan as kano mian so pondanan a matarem a karit. <sup>15</sup>Mian pa o asa ka anghel a yapo do templo ori as kaliak na a makavata sia do maydisna aya do demdem, “Serbien mo na o karit moaya as kapanyani mo na, ta tiempo dana no kapanyani, ta navaya dana o yanien do tana aya.” <sup>16</sup>As nyeng a manyani o mian aya do demdem aya as no yanien do tana aya am nayani.

<sup>17</sup>Mian pa o asa ka anghel a navoya ko a yapo do templo do hanyit a mian so pondanan a matarem a karit.

<sup>18</sup>Mian pa o asa ka anghel a navoya ko a yapo do altar a iya so inkargado do apoy do kapanemtem so isakrifisio. Vinata na so kaliaken do mamondan aya do matarem aya a karit, “Serbien mo na o karit moaya as kayani mo so atavo a pinaymohan so obas, ta navaya dana as yanien dana.” <sup>19</sup>Nyeng na yanien no anghel o atavo a obas do mondo aya as kapangay na sia do pamitosan so obas. No inmonmoan no pamitosan aya so obas am no kastigo no Dios dira do dia nanganohed sia. <sup>20</sup>No pamitosan aya am do gagan no kavahayan ori as no raya a yapo do pamitosan aya am akmay ayo do tatdo a yatos a ka kilometro so kananaro as masngen a asa ka metro kan kara o kararahem na.

### No papito sa anghel a tomoroh so papito a pandidiwan

**15** <sup>1</sup>As mian pa sa o navoya ko a oyod a makakniknin do tohos a nia sa so mian so inmonmoan do manam a mapaparin. Navoya ko sa

o papito a ka anghel a mamondan do papito a ka manawdi a pandidiwan kano kastigo a itoroh no Dios do tana aya.

<sup>2</sup>Mian o navoya ko a akmay taaw a salamin a pachisaglan no omnininyas a apoy. Navoya ko pa sa o nanghomis aya do mangamomo ori a vinyay kano dia minanianib so estatwa naw as kano dia minrawat so ngaran naya a nomero a mian sa maytetnek do masngen do taaw aya akmay salamin a mayponged so arpa a tinoroh dira no Dios. <sup>3</sup>Kantahen da o kanta na kaychowa ni Moises a pachirawatan no Dios as kanta na pa no Karnero aya. Niaya o kanta aya:

“Apo namen a Dios a makapamarin so atavo, ay so kato kano kapakakniknin no pinarin mo sa! Imo o Patol no atavo a nasion! Mahosto kano kakawyoran o pariparinyen mo! <sup>4</sup>Apo, sino o di omsinchad dimo a Dios. Sino maskeh a mapapanmo nia o kaoyod moaya a mato. Imo o mavoyvoh a masanto. Maypasngen sa dimo o tawo a yapo do atavo a kavahayan as kanianib da dimo takwan navoya da o kahosto na atavo no pariparinyen mo.”

#### No papito a ka madokong a litrato no ipangastigo no Dios

<sup>5</sup>As katayoka na nia am navoya ko o kaywang no templo do hanyit as kavoya ko so kwarto ori a pachisisirinyan no Dios do tawo. <sup>6</sup>Minehbet sa a yapo do templo aya o papito a ka anghel a mamondan so papito a ka matatarek a pandidiwan. Naylaylay sa so oyod a marelak kano maydak a lino as kayan no vohawan a machibtek do kalangangan da. <sup>7</sup>Tinorohan na sa no asa dira do apat sawri a inamaog no Dios a maypadivon do trono ori so mayponged dira a papito a ka vohawan a madokong a mapno no soli no maviay aya a Dios a abo so pandan. <sup>8</sup>Kwanasaw am napno o templo no ahob a yapo do mato kano makapamarin a Dios as arava o makasdep do templo aya an di pa namarin o papito saya ka matatarek a pandidiwan a iyangay da no papito saya ka anghel do tana aya.

**16** <sup>1</sup>Nadngey ko o asa ka maliak a boses a yapo do templo ori a mando dira do papito sawri a ka anheles, “Iyangay nio na a paddohen do tana o mimian no papito saya a ka madokong a yanan no ipangastigo no Dios.” <sup>2</sup>Nangay o nanoma ori a anghel as kapaddo na sia do tana o mimian naw no pondanan na a madokong a nia so pinaychanokanoka da sa no tawo a mian so marka no mangamomo ori vinyay as kano minanianib so estatwa naw. No noka da saya am oyod a maynyen as kano makabababa.

<sup>3</sup>Pinaddo no omonot aya a anghel do taaw o mimian no madokong ori a pondanan na as nyeng a nayvadiw o taaw a akmay nadiman a raya a nia so chinadiman no atavo a maviay do taaw.

<sup>4</sup>Pinaddo no ichtatdo daw a anghel o mimian no pondanan naw a madokong do omoyog sa a danom kan do tombod sa danom as nyeng

saya a mayvadiw a raya, <sup>5</sup>as kadngey ko sia o kavata na sia no anghel a taytrabaho so tomidib do danom sa, “Mahosto ka do itoroh moaya hosga, imo a Masanto aya a Dios a maviay do nakarahan kano sichangoriaw. <sup>6</sup>Mahosto o pinarin moaya a kakastigo mo dira do mindiman sira so tawotawo mo a pachangayan da no profeta mo sa. Sichangoriaw am tinorohan mo sa so inomen da a raya a nia so hosto dira!” <sup>7</sup>As mian pa o nadngey ko a yapo do altar aya a makavata sia, “Oon, mo Apo a Dios a makapamarin so atavo. Oyod o kahosto kano kapayanong no tinoroh moaya a kastigo da.”

<sup>8</sup>Pinaddo no ichapat aya a anghel o mimian no madokong naya do araw a nia so pinaypakohat na tapian mapaso o tawotawo. <sup>9</sup>Oyod o nakapaso da no tawotawo no araw amna nanehseh sava. Nidaday dava o Dios a mian so ipakapamarin a tomoroh so matatarek a pandidiwan asna no nakavavay da pa so ngaran na.

<sup>10</sup>Pinaddo no ichadima da no anghel saya o mimian no madokong nawri do trono no nanoma ori a maytotwaw a mangamomo a vinyay as nyeng a maypasari o paypatolan na. As maychadangedanget sa o tawotawo do kaynyen no didiwen da, <sup>11</sup>as kavavay da so Dios a yamot do pandidiwan daya kano noka da sirawri amna kayan pa no kadi da manehsehan nia o mararahet sa a pinariparin da.

<sup>12</sup>As pinaddo no ichanem ori a anghel o mimian no madokong nawri a pondanan na do rakoh a omoyog a danom a tawagan so Eufrates. Nyeng a makolay o Eufrates aya tapian panahanan da no patol sa kano sinjalo da sa a yapo do mangket do dadan no araw. <sup>13</sup>As navoya ko sa o tatdo a ka mararahet a espirito a akma say palaka a mehbet do maday do vivi no dragon, no nanoma ori a tomwaw a mangamomo a vinyay as kano omononot ori dia a ngaranan da so kadakadaday a profeta.

<sup>14</sup>Sira o tatdo aya ka mararahet a espirito am makaparin sa so aro a makakniknin as mangay sa kompeh so atavo a patopatol do mondo aya tapian maychakasa sa do kalaban da so Dios do araw aya anti a natongdo no makapamarin aya a Dios.

<sup>15</sup>“Dawa katanggalen nio ta mawara ako anti a akma so kawara no manakaw. As mapalak sa anti o tori a mananggal as tori a manamonamo so viay tapian di sa anti kadasan a akmay abo so onayen a masnek do kaaroan no tawo!”

<sup>16</sup>As nikpeh da no tatdo saya a ka mararahet a espirito o atavo a patol do mondo aya as kanira no sinjalo da do logar aya a ngaranan da do chirin a Hebreo so Armagedon.

<sup>17</sup>As pinaddo no ichapito dawri a anghel o mimian no madokong naw do tohos. Mian o maliak a boses a yapo do trono do templo ori a makavata sia, “Komnavos dana!” <sup>18</sup>As nanyeng a maychichidat, mayedey as kano mayninini so oyod a mayet as kayan pa no matatarek a liak. As

arava o naypayet pa kania a nini a nakayapo do sitnanan no mondo aya. <sup>19</sup>As no rakoh aya a kavahayan am naychatdo as arava o dia nararayaw a kavahayan do mondo aya. As nanakem pa no Dios o marahet a pinariparin no Babilonia aya as tayto na torohan so kastigo na a yapo do rakoh a kasoli na nira. <sup>20</sup>Naychabobo sa o atavo a isla as kabo no mavoya a tokotokon. <sup>21</sup>Natimoy no yelo as mararani a dadima poho a kilo so karahrahmet o asa ka yelo a gomtoso do tawotawo. Do mahara aya a pandidiwan da am inavavay da o Dios.

### No navahey a malapos a mavakes

**17** <sup>1</sup>As nangay diaken o asa dira do papito ori a ka anghel a mamondan do madokong as kavata na sia diaken, “Mangay ka dia ta ipavoya ko dimo o kakastigo dia no Dios o mavahey aya a kavahayan a tawagan so malapos a mavakes a mian do masngen do kaaroan no omoyog a danom. <sup>2</sup>Sira o patol no mondo aya am nachasa sa do malalapos saya a pariparinyen na as nadinyat sa o atavo a tawotawo do mondo aya no kanianib aya so diosdiosan.”

<sup>3</sup>Do ipakapamarin no Espirito no Dios am inangay na yaken no anghel aya do desierto a dia so chinavoyan ko so asa ka mavakes a mangabayo do asa ka mangamomo a vinyay a mavaya so kolor. No vinyay aya am mian so papito ka oho kano asapoho so ka olong. Maytavo do karakohan naya o pinatolas a iyavay na so Dios. <sup>4</sup>Naylaylay o mavakes aya so mavaya kano granate a akmay laylay no sivog a reyna. Mian sa o matatarek a alahas na a vohawan, perlas kano matatarek a mapresioso a bato. Mian o pondanan na a vohawan a tasa a kapnoan no malalapos aya a pariparinyen na as kano kanianib so matatarek a diosdiosan. <sup>5</sup>As mian o dia panmo so inmonmoan a ngaran a nakatolas do moyin na a “No mavahey a Babilonia, ina no malalapos so pariparinyen do mondo aya.” <sup>6</sup>As navoya ko o mavakes aya a nadinyat do nakaynom na so raya da no tawotawo no Dios a nidiman na a makayamot do nakawnot da di Jesus.

Do katidib koaya do mavakes aya am oyod ako a naychaknin. <sup>7</sup>Amna, “Ango kakninan mo nia,” kwana no anghel ori. “Ipaychaknin moava ta ivahey ko dimo o inmonmoan no mavakes aya kano kabayoan naya a vinyay a mian so papito a ka oho kano asapoho a ka olong. <sup>8</sup>No vinyay aya am naviay kaychowa amna nadiman as ito a maytotwaw a yapo do kadi aya a di machispang so kararahem as kapoha anti nia do pangastigoan no Dios. Sira anti o tawotawo do mondo aya a abo so ngaran do libro a katolasan no ngaran da no mian so viay a abo so pandan a yapo pa do sitnanan no mondo aya am maychaknin sa do kapiywa na anti a tomwaw no vinyay aya a nadiman dana.

<sup>9</sup>“Kaylangan diaya o kasolivan kano kapakaintindi! No papito aya a ka oho am papito a ka tokon a yanan no mavakes aya. No inmonmoan na pa

nia am papito a ka patol. <sup>10</sup>No dadima do patol saya am nadiman dana sa as no tayto paya a maypatol am no ichanem daya as ito pa a maytotwaw o ichapapito daya as dekey anti o tiempo a kapaypatol na. <sup>11</sup>No vinyay aya a naviay kaychowa as nadiman dana am iya o ichawaho no patol saya amna machividang dira do papito saya a ka patol. No pamandan na anti nia am no pangastigoan no Dios.

<sup>12</sup>“No inmonmoan no asapoho aya a ka onlong am asapoho sa ka patol a tayto pa dia maypatol. Torohan sa anti ya kano vinyay aya so dekey a tiempo a kapaypatol da. <sup>13</sup>Malit anti o ichakey da a parinyen no asapoho saya as itoroh da anti o ipakapamarin kano payanongan da do vinyay ori. <sup>14</sup>As labanen da anti o Karnero aya amna homisen na sa anti takwan iya o Apohen no atavo a apohen as kano Patol da no atavo a patol as no rarayay na sa anti do kapanghomis naya am sira o tinawagan kano pinidi na sa as navidin a masaray nia.”

<sup>15</sup>Vinata pa no anghel aya diaken, “No kaaroan aya no omoyog a danom a yanan no mavakes aya am tawotawo sa ya a yapo do atavo a kavahayan kano chirin kano tribo do mondo aya. <sup>16</sup>No vinyay aya as kano asapoho aya a ka onlong a mayinmonmoan so asapoho a ka patol am isoli da anti o mavakes aya a apohen no malalapos so pariparinyen. Hapen da anti o atavo a warawara na a pati o lamit na as kakan da sia o karakohan na as katemtem da sia o aran ango pa a navidin. <sup>17</sup>Ta pinarin no Dios o kapaychakasa da no aktokto da kano katoroh daya nia o anongen da do vinyay ori a manda do kapakatongtong no chirin no Dios.

<sup>18</sup>“No mavakes aya am asa ka oyod a rakoh a kavahayan a tayto rakoh so ipakapamarin dira do patol sa do mondo aya,” kwana no anghel aya.

### No kararayaw no kavahayan a Babilonia

**18** <sup>1</sup>Do katayoka na nia am nakavoya ako so asa a ka anghel a gomtin a yapo do hanyit a rakoh so ipakapamarin. As chinasehdangan o tana aya no rial no anghel aya, <sup>2</sup>as kaliak no kavata na sia, “Nararayaw dana o rakoh aya a kavahayan no Babilonia. Voyvoh dana sa o demonio kano matatarek a mararahet a espirito kano matatarek a mararahet kan abo so serbi a manomanok o mian daw. <sup>3</sup>Nararayaw o Babilonia aya takwan nivook na sa o atavo a nasion no kalapolaposan na. Nachasa sa dia a malalapos so pariparinyen o apopohen do mondo aya as makayamot sia am naypaynakem sa o negosiante a yamot do malalapos sa a pariparinyen.”

<sup>4</sup>Nadngey ko pa o asa ka boses a yapo do hanyit a makavata sia, “Inio a tawotawo ko, machisiay kamo do kavahayan aya nia.

Machangay kamoava do marahet saya pariparinyen na tapian di kamo machirapas do kastigo na. <sup>5</sup>Nakarapit do hanyit o gatos na saya as tayto manakem no Dios a vahsan o pinariparin na sa.



<sup>6</sup>Makayamot do pinarin na sa kaychowa dira am maymeymetmet anti o vahes na. Mapno anti o tasa na no inomen na as makpakpad pa anti kano pinaynom na o ipaynom sia. <sup>7</sup>Katoato na kano kaydaydamnay na kaychowa am kaharahara no pandidiwan kano kangsangsaan na sichangoriaw. Fermi na a vatahen do karakohan na o kareyna na as kadi na biodan as vatahen na pa o kabo no tiempo a kayan no kangsah na. <sup>8</sup>Dawa no atavo sa anti a pandidiwan na am mawara anti do asa karaw. No pandidiwan na saya am aro a daktat, apteng kano kangsangsaan a yamot do kaaro no nadiman. As manamay anti ya takwan no omhosga aya sia am no Apo ta a Dios a makapamarin.”

<sup>9</sup>Sira o patol sa do tana aya a nachangay do malalapos a parinyen na kaychowa am mangsah sa anti as katanyis da do kavoya da sia a manamay. <sup>10</sup>Maychatnetnek sa anti o patol saya do marayi a mamano machirapas sa do kastigo naya as kavata da sia, “Ay so kapangamomo na! Do sinahad no asa kawras am nakatongtong o kastigo no rakoh aya a kavahayan a ngaranan so Babilonia.”

<sup>11</sup>Aran sira o negosiante am ichangsah kano tanyisan da takwan ara pava anti o somadiw so idakaw da. <sup>12</sup>Ara pava o manadiw so vohawan, polak, mapresioso sa a bato, perlas, mangavid sa lamit a lino, sida kano laylay sa granate kano mavaya, sira o kayo a panghapan so pabango, maynyen sa kano mapsa a serserbien kano mangavid a paysahosahoran, mapipia kayo, tanso, vahayang kano marmol, <sup>13</sup>pabango sa, rikarikado, insenso kano mira, palek, haneng, arina, trigo, baka kano karnero, kabayo kano kalesa, as aran no tawo am ara pava o manadiw so pakovoten da. <sup>14</sup>Vatahen da anti no maydakaw siraya do mavakes aya, “Atavo o fermi mo saya ichakey a dira am ara pava. Mirwa mo pa sava anti a mavoya o aro saya a may-inyen kano maavid a warawara mo as aran no avid mo am mirwa pava.” <sup>15</sup>As somngen sava anti o maydakaw saya a naypaynakem do nakapaynegosio da do kavahayan aya ta haman da an machirapas sa do kastigo naya. Tanyisan da anti kano oyod daya ichangsah, <sup>16</sup>as kavata da sia, “Tayto mangamomo o namarin aya do rakoh aya a kavahayan! Do nakarahan am maylamit so maykolor so granate kano mavaya as kano lino. Nanerbi pa so matatarek a alahas a vohawan, mapresioso sa a bato as kano perlas, <sup>17</sup>amna do asa kawras am natemtem sa ya atavo!”

As sira o kapitan no bapor kano pasahero da, tawo no bapor kano atavo a mian so kaviayan do taaw am maytetnek sa do marayi, <sup>18</sup>as do kavoya da so ahob aya do kanamay no kavahayan aya am vinata da, “Ara pava o nakakma sia a kavahayan!” <sup>19</sup>Napangay sa so ahbek do oho da a pavoyan da nia o kangsah da as katanyis da a makavata sia, “So karahet kano pangamomo no namarin aya do kavahayan aya! Naypaynakem ta

atavo a yamot do kaynakman naya amna do sinahad no asa kawras am nabo o atavo aya a kaynakman na!”

<sup>20</sup>Makasoyot kamo, inio a mian do hanyit! Ichasoyot nio o naporin aya sia. Inio a tawotawo no Dios, apostoles kano profeta, makasoyot kamo ta nihosgan sia no Dios a yamot do pinarin na dinio!

<sup>21</sup>Mian o mayet a anghel a nanghap so rakoh a bato akmay pangagilingan as kapagchid na sia do taaw as kavata na sia, “Niaya anti o kalialisto no kararayaw no kavahayan aya a Babilonia as mirwa pava anti a mavoya. <sup>22</sup>As mirwa pava anti a madngey dia o togtog no arpa, plawta kano trompeta. Ara pa sava anti o masosolib a tawo a mamarin so matatarek aya a serserbien. Ara pava anti o tawo do pangagilingan. <sup>23</sup>Ara pava o aran ango a relaken na. Ara pava o madngey a liak no mayayak a tawo do ponsion. Sira o maydakaw dia o mayn'akem dana do mondo aya ta niloko na sa atavo o tawo no mondo aya no aro aya a ipanloko na.” <sup>24</sup>As do Babilonia aya o pinakayapoan no nakadiman da no profeta sa no Dios as kanira no tawotawo na sa as kanira pa no atavo a nidiman do matatarek a parte no mondo aya.

**19** <sup>1</sup>Do katayoka na nia am nadngey ko o akmay pinaychakasa a boses no aro a tawo do hanyit a makavata sia o, “Dadayen kano pamatohen ta o Dios<sup>f</sup> a rakoh so ipakapamarin a iya so pakayapoan no kalibrian ta! <sup>2</sup>Hosto kano kakawyoran o hosga na. Nihosga na o kavahayan a abnekan so apohen aya no kalapolaposan a napakagatos so mondo aya kano mindiman sira so pachirawatan na sa no Dios.” <sup>3</sup>As minirwa sa a makanta, “Dadayen ta o Dios!<sup>g</sup> No ahob no manamay aya a kavahayan a nikastigoan no Dios am omhes pava a abo so pandan.” <sup>4</sup>No beinte kwatro a ka mangalkem kano apat saw a ka inamaog no Dios am domnogod sa as kania nib da so maydisna do trono ori a makavata sia, “Amen! Dadayen ta o Dios!”<sup>h</sup>

#### No manam a ponsion no tawagan aya so Karnero no Dios

<sup>5</sup>Mian pa o nayliliak a yapo do trono ori, “Dadayen nio o Dios, inio a atavo a nayserbi kano omsinchad sia, malit o mato kano mahbo a tawo!”

<sup>6</sup>As nakadngey ako so akmay boses no aro a tawo a akma so kakayasakas no rakoh a ayo a gomtos do kakarangan kano liak no mayet a adey a makavata sia, “Dadayen o Dios,<sup>i</sup> ta no makapamarin aya a Apo ta Dios am iya o maypatol! <sup>7</sup>Mayanong ta a masoyot kano omdaday sia ta masngen dana o kapaychakovot no Karnero aya. As tayto dana a nakahanda o kakovoten naya a mavakes, <sup>8</sup>as naylamit dana so oyod a marelak kano maydak a lino a nia so mapia a pinariparin da no tawotawo sa no Dios.”

<sup>f</sup> 19:1 Do Griego: Alleluia.    <sup>g</sup> 19:3 Do Griego: Alleluia.    <sup>h</sup> 19:4 Do Griego: Alleluia.

<sup>i</sup> 19:6 Do Griego: Alleluia.

<sup>9</sup>Vinata na diaken no anghel aya, “Patolasen mo sa ya. Mapalak sa o ininbitan do ponsion aya no Karnero aya.” Vinata na pa diaken, “Niaya o kakawyoran a chirin no Dios.” <sup>10</sup>Domnogod ako do salapan no anghel aya do kania nib ko sia amna vinata na diaken, “Omba, anianiven moava yaken, ta mayalit ta a tod a pachirawatan no Dios a mapawnonong si Jesus a akma sira so kakakteh mo di Jesus. Dawa voyvoh o Dios o anianiven mo.”

Takwan no pawnonongen aya a komapet di Jesu Cristo o inmonmoan no ipananawo da no profeta no Dios.

### No nangabayo do maydak a kabayo

<sup>11</sup>As chinaywangan o hanyit as navoya ko o asa ka maydak a kabayo as no mangabayo aya am tawagan so Ichasaray kano Kakawyoran, ta hosto o hosga na kano kapachilaban na sira so komontra sia. <sup>12</sup>Akmay omnininyas a apoy o mata na as oyod a aro o korona na. Mian o nakatolas do karakohan naya a ngaran na amna arava o makapanmo sia kadwan an dia voyvoh a iya. <sup>13</sup>Natneb no raya o onayen nawri as no itawag da sia am No Chirin no Dios. <sup>14</sup>Omonot sa dia o oyod a aro a machangay dia a yapo do hanyit a mangonay so marelak kano maydak a lino as mayponged sa no kabayoan da a maydak a kabayo. <sup>15</sup>Mian o yapo do vivi na a matarem a espada as niaya o serbien na a ihomis so nasiones sa no mondo aya. Maytavo anti o tawo am mian do panayahboan no panyokoyokoran na as arava anti o makapachisobna sia. Pagtinyen na anti o soli no Dios a makapamarin do atavo as akma anti so kapitos no obas do pamitosan o kapangastigo na. <sup>16</sup>Nakatolas pa do laylay na kan do paa nawri o, “Patol da no patopatol as Apohen da no atavo a apohen.”

<sup>17</sup>As navoya ko o asa a ka anghel a maytetnek do rial no araw as katawag na dira do manomanok do tohos no maliak a boses na a makavata sia, “Kamo dia ta tiya o aro a itoroh no Dios dinio a kanen nio. <sup>18</sup>Mangay kamo anti a koman so karakohan da no madiman sa anti a patol, sira o sinjalo da sira kano apopohen da sira, sira o kabayo kano nangabayo as kanira pa no atavo a tawotawo malit o mato kano mahbo kanira no machitangdan kano apohen.”

<sup>19</sup>As do katayoka na nia am navoya ko o mangamomo aya a vinyay as kanira no patol no mondo aya kanira no tawo da sa a nakpeh do kalaban da so mangabayo ori do maydak a kabayo kanira no omonot sawri a machangay sia. <sup>20</sup>Nahomis sa o mangamomo aya a vinyay kano kadakadaday aya a profeta as inahap sa a ipoha a maviay pa do pangastigoan aya no Dios a akmay taaw so karakorakoh a apoy kano asopre. No kadakadaday aya a profeta o namarin so aro a makakniknin do salapan ori no vinyay aya a iloko na sira so tawotawo a yanan no marka no vinyay aya as kano minanianib so estatwa nawri. <sup>21</sup>As sira o

tawotawo a minonot sia am nidiman sa no espada ori a yapo do vivi no mangabayo ori do maydak a kabayo. As sira o manomanok am chinan da o maymin da do karakohan da saya.

### No asa livo so ka kawan a kapaypatol ni Cristo

**20** <sup>1</sup>As kwanasaw am navoya ko o asa ka anghel a gomtina a yapo do hanyit a mamondan do matava a kadena kano ipanyiwang do kadi a di machisping so kararahem. <sup>2</sup>Pinadpet na as kahap na si Satanas a iya so ngaranan so dragon, boday kaychowa do Eden kano Diyablo as kapakedked na sia so asa livo so ka kawan. <sup>3</sup>Nipoha no anghel aya si Satanas do kadi ori a di machipanda so kararahem as kaneb na dia as kapangay na pa dia so selyo tapian di makatwaw a omloko so kavahayan sa do mondo aya do sinahad no asa livo so ka kawan. As do katayoka na anti nia am pavolawen anti sia so maynyed a tiempo.

<sup>4</sup>Katayoka na nia am mian sa o navoya ko a aro a trono as sira o maydisna ori daw am tinorohan sa so ipakapamarin a manhosga. Navoya ko pa sa o pahapahad da no nadiman do nakakteb so lagaw da a makayamot do nakapanganohed kano nakapawnonong da si Jesus kano chirin no Dios. Inanianib dava o mangamomo ori a vinyay as kano nirisibi dava o marka na do moyin anmana do tanoro da. Minirwa sa ya a maviay as kapaypatol da do mondo aya a rarayay ni Cristo so asa livo so ka kawan. <sup>5</sup>Nachividang sa ya do manoma aya a kapirwa sira viayen o nadiman asna sira o kadwan a nadiman am mirwa sava maviay a manda do karahan no asa livo so ka kawan. <sup>6</sup>Mapalak sa o sivog a tawotawo no Dios a machangay do manoma aya a kapirwa a maviay, ta mangay pa sava do pangastigoan no Dios a tawagan so ichadadwa no kadiman. As mayvadiw sa anti a papali no Dios kani Cristo as maypatol sa anti ya a rarayay ni Cristo so asa livo so ka kawan.

### No nakahomis ni Satanas

<sup>7</sup>Do karahan no asa aya livo so ka kawan am pavolawen anti si Satanas do kakedkeran naya, <sup>8</sup>as mehbet anti sia a mangay a omloko kano mapawnot so atavo a kavahayan do mondo aya. Niaya o vatan so Gog kano Magog. Paychakasahen sa anti ni Satanas a mangay do arap o oyod saya aro, ta akma anti so anay do kanayan a dia vidangi o karoaro da. <sup>9</sup>Nyeng sa makanet do mondo aya as kadivovong da so yanan da no tawotawo no Dios as kano kavahayan a oyod a ichaddaw no Dios amna do katayto daya omadivovong so kavahayan aya am nyeng anti a gomtos o apoy a yapo do hanyit a omtemtem sira. <sup>10</sup>As si Satanas aya a minloko sira am ipoha anti do pangastigoan aya no Dios a akmay taaw so karakorakoh a apoy kano asopre. Dia mismo o pinohan nira no vinyay ori kano kadakadaday ori a profeta as diaya anti o kastigoan dira no Dios a pandidiwan da so oyod a maymetmet a abo so pandan.

### No manawdi dana kapanhosga

<sup>11</sup>As navoya ko o asa ka rakoh a trono a maydak so kolor as yanan no maydisna. Tod sa abo o tana aya kano tohos do salapan na as kadi darana voyan. <sup>12</sup>As navoya ko sa atavo o nadiman a tawo, malit o mato kano mahbo a maytetnek do salapan no trono aya. As iniwangan da o libro sa do hanyit a pachangayan no libro a katolasan no ngaran da no mian so viay a abo so pandan. As nihosgan sa atavo do pinariparin da a yapo do nakatolas do libro sirawri. <sup>13</sup>Pinatwaw pa sa o nadiman do taaw kanira no mian do Hades as kahosga dira do pinarin da do kaviay da pa. <sup>14</sup>Katayoka na nia am pinoha o kadimanan kano Hades do akma yay taaw so karakorakoh a apoy a pangastigoan no Dios a vatan so ichadadwa no kadimanan. <sup>15</sup>As an sino o abo so ngaran do libro aya a katolasan no ngaran da no mian so viay a abo so pandan am ipoha do pangastigoan aya no Dios a apoy.

### No kavahayan no Dios

**21** <sup>1</sup>Do katayoka na nia am navoya ko o vayo a tohos kano tana takwan nabo dana o nanma a tohos kano tana a pachangayan no taaw. <sup>2</sup>Navoya ko pa o kavahayan aya no Dios a tawagan so Vayo a Jerusalem a gomtin a yapo do Dios a mian do hanyit a oyod a mavid akmay nakabihiis a mavakes do ponsion na. <sup>3</sup>As nadngey ko o asa ka maliak a boses a yapo do trono ori do hanyit a makavata sia, “Niaya dana o kavahayan no Dios, ta machasa dana o Dios do tawotawo as tawotawo narana sira. Fermi dana anti a machipanghovok dira o Dios as moyvoh anti a iya o sincharan da a Dios. <sup>4</sup>Pakarohen na anti no Dios o atavo sa pakayapoan no katanyis da as ara pava anti o kadimanan, kangangsahan, katanyitanyis kano maynyen a didiwen takwan no mian do nanma a kaviayan am nabo dana sa.”

<sup>5</sup>Katayoka na nia am vinata no mian aya do trono, “Payavayohen ko o atavo.” Vinata na pa diaken, “Patolasen mo ya, ta ichasaray kano kakawyoran o chirin ko saya.” <sup>6</sup>Vinata na pa diaken, “Makatongtong dana o atavo a logar a mapaparin do tana aya. Yaken o Alpha kano Omega a sitnanan kano kavosan no atavo. An sino o mawaw am torohan ko so di na sadiwen a danom a yapo do tombod aya a danom a tomoroh so viay, <sup>7</sup>ta niaya o itoroh anti do makapanghomis. Dios na yaken as kamanganakan ko sia. <sup>8</sup>Pero mangamomo o pamandan da no matahaw a omonot diaken kano dia manganohed diaken, sira o malalapos so pariparinyen, sira o mandiman so tawo, sira o machanito, sira o manganianib so diosdiosan kanira no maydaday. Mangamomo o pamandan da, ta no pohan aya nira am do pangastigoan no Dios a akmay taaw so karakorakoh a apoy kano asopre a niaya so ichadadwa no kadimanan.”

<sup>9</sup>As no asa dira do papito sawri a ka angheles a mamondan do papito sirawri a ka madokong a kapnoan no manawdi a pandidiwan do mondo aya am nangay diaken a makavata sia, “Mangay ka dia ta ipavoya ko dimo o mavakes aya a kakovoten no Karnero aya.” <sup>10</sup>As pinawnot ako no Espirito no Dios as kangay na niaken no anghel aya do totok no asa ka makarang a tokon, as kapavoya na nia diaken o Jerusalem a kavahayan no Dios a gontin a yapo do hanyit a yanan no Dios. <sup>11</sup>Romial ya do ipakapamarin no Dios as akmay kristal kano oyod a mavid a akmay mapresioso a bato a haspe. <sup>12</sup>No gadagada a ahad na am oyod a matokpoh kano makarang a mian so dose a ka ayeran a yanan no mayponged a gwardia a anghel. Nakatolas do ayeran saya o dose a ngaran da no kamanganakan sa ni Israel. <sup>13</sup>Maday do siri no gadagada aya am tatdo o ayeran. Tatdo do mangket do valogan, tatdo do kadpidan, tatdo do mangket do kavayatan as tatdo a mangket do kaydawran. <sup>14</sup>Mian o dose ka bato a pinatnekan so gadagada aya a kavoyan so ngaran da no dose ka apostoles no Karnero aya.

<sup>15</sup>No anghel ori a minsisirin diaken am mian o pondanan na a vohawan a ipanenpang tapian adpangan na o ayeran kano gadagada no kavahayan aya. <sup>16</sup>Hosto o kavahavaha no kavahayan aya ta malit o karang, ovong kano anaro na. Nidpangan no anghel aya as dadwa livo kano apat a yatos (2,400) a ka kilometro o anaro na, alit na pa no ovong kano karang na. <sup>17</sup>Nidpangan na pa o gadagada nawri am setenta a ka metro (70) o karang nawri an adpangan no panpang nawri no anghel a sivog a panpang a serbien no tawo. <sup>18</sup>No pinarin ori a gadagada no kavahayan aya am mapresioso a bato a ngaranan so haspe. As vohawan atavo o kavahayan ori as komnyay a akmay kristal. <sup>19</sup>No pinatnekan so gadagada aya am pinangayan so aro a mapresioso a bato a matatarek. No manoma ori a bato am haspe. No omonot am sapiro. No omonot ori am kalsedonia. No ichapat daw am esmeralda. <sup>20</sup>No omonot ori am onise. No ichanem daw am kornalina. No ichapito daw am krisolita. No ichawaho daw am berilo. No ichasasiam naw am topasio. No omonot ori am krisopraso. No ichaonse naw am hasinto as no manawdi ori am amatista. <sup>21</sup>Madinong a perlas o atavo a ayeran na sawri as atavo o rarahan awri am vohawan a oyod a maknyay a akmay kristal.

<sup>22</sup>Arava o templo a navoya ko do kavahayan aya takwan no Apo ta a Dios a makapamarin so atavo kano Karnero o pinakatemple dawri. <sup>23</sup>Kaylangan pava o araw kano vohan daw a seh dang takwan no ipakapamarin no Dios o omseh dang do kavahayan aya as no Karnero aya o relaken daw. <sup>24</sup>Sehdangan na anti atavo o tawo no kavahayan aya as iyangay da anti do kavahayan aya no patol do mondo aya o atavo a kaynakman da. <sup>25</sup>Fermi anti a maywang o ayeran na saya takwan ara pava anti o mahep, ta fermi dana a maraw. <sup>26</sup>Iyangay pa anti do

kavahayan aya o atavo a kaynakman kano mapipia dana a warawara no atavo a nasiones. <sup>27</sup>Arava anti o makasdep dawri a marodit do salapan no Dios anmana sira o mamarin so marahet kano pakasnekan anmana sira o maydaydaday. Voyvoh sa anti a makasdep do kavahayan aya am sira o nakatolas so ngaran do libro ori a katolasan no mian so viay a abo so pandan a onongan no Karnero aya.

**22** <sup>1</sup>Pinavoya na pa diaken no anghel aya o omoyog ori a danom a tomoroh so viay. No oyod aya a matnaw a danom a akmay kristal am tombod a yapo do trono no Dios kano Karnero aya, <sup>2</sup>as omoyog do hovok no rakoh aya a rarahan do kavahayan aya. As do mayviviit do danom aya am mian sa o kayo a tomoroh so viay. Omsi sa ya so dose a ka klasi a kavohavohan a katadian. No vohong naya am tovatova do atavo a nasiones. <sup>3</sup>Ara pava anti o mavoya do kavahayan ori a inavay no Dios. Mian do kavahayan aya o trono no Dios kano Karnero as dayen da anti sia no pachirawatan na saya. <sup>4</sup>Mavoya da anti o Dios as makatolas anti o ngaran na do moyin da. <sup>5</sup>Ara pava anti o mahep dia as kaylangan da pava o relaken anmana seh dang no araw takwan no Apo ta a Dios o mismo da a seh dang. Maypatol sa anti o pachirawatan aya no Dios a abo so pandan.

#### No makalo dana a kapayvidi ni Jesus

<sup>6</sup>Vinata na diaken no anghel aya, “No atavo saya a pinatolas mo a pinavoya dimo am ichasaray kano kakawyoran as mayanong a panganohdan takwan no Dios a iya pa so tomnoroh so ipakapamarin na do profeta na sa o tomnovoy so anghel na dimo a mapapanmo nia do pachirawatan na sa o masngen dana sa mapaparin do mondo aya.”

<sup>7</sup>“Adngeyen nio ya!” kwana ni Jesus. “Makalo ako a mayvidi as mapalak sa anti o manganohed kano omonot do nakatolas do libro aya.”

<sup>8</sup>Yaken si Juan a mismo a nakadngey as kano nakavoya so atavo aya a mian dia. Do nakatayoka na nia am domnogod ako do kokod no anghel ori a napavoya diaken tapian anianiven ko, <sup>9</sup>amna vinata na diaken, “Anianiven moava yaken as no Dios o anianiven mo. Malit ta kano rarayay mo sa a profeta no Dios kano atavo a omonot do pinatolas do libro aya.” <sup>10</sup>Vinata na pa diaken, “Itayo moava o chirin saya do libro aya, ta masngen dana sa ya a makatohod. <sup>11</sup>Asna sichangoriaw am no marahet so parinyen am maypangay pa o marahet sa a pariparinyen da. Sira o malapos so aktokto kano dadakay am mavidin sa a malapos. Sira o mapia so pariparinyen kano manamonamo so viay am maypaypangay pa sa mapia kano manamonamo.”

<sup>12</sup>“Kapanmohen nio ya!” kwana ni Jesus. “Makalo ako a mawara as ipanayvi ko sa o primio a itoroh ko a vahes nio a omononot do natrabaho nio diaken. <sup>13</sup>Yaken o Alpha kano Omega a sitnanan kano kavosan as yaken pa o pakayapoan kano pamandan no atavo.”

<sup>14</sup>Mapalak sa anti o mapakanamonamo so onayen da, ta mian anti o anohed da a makasdep do ayeran sa no kavahayan aya as kakan da anti do asi no kayo aya a tomoroh so viay. <sup>15</sup>Asna makasdep sava anti do kavahayan aya o mararahet so aktokto kano pariparinayen, sira o machanito, sira o mangadwan, sira o nandindiman so tawo, sira o omanianib so diosdiosan kanira no maydaydaday do chirin kano pariparinayen.

<sup>16</sup>Vinata ni Jesus diaken, “Yaken si Jesus a tomnovoy so anghel ko a mapapanmo nia dinio do tintimban no Dios do matatarek saya a kavahayan. Yapo ako do familia ni David as yaken o maknyay a vitohen do kamalatiat.”

<sup>17</sup>Vatahen no Espirito no Dios kanira no tawagan so kakovot a mavakes ni Cristo, “Mawara ka na!” As vatahen da pa no nakadngey sia ya, “Mawara ka na!” An sino o mawaw am maypasngen as kangay na a minon do danom aya a tomoroh so viay, ta libri ya a itoroh a abo so paga.

<sup>18</sup>Patanggalen ko o atavo a makadngey sia o ipapanmo no libro aya. An sino o maparapa dia am itoroh no Dios dia o pandidiwan saya a nakatolas dia a parapahen do adan narana mayanong a kastigo. <sup>19</sup>An sino mapakaro dia o ipapanmo no libro aya am pakarohen no Dios o anohed na a koman do asi no kayo aya a tomoroh so viay as makasdep ava do tayto naya pangononongan no libro aya a kavahayan no Dios.

<sup>20</sup>Niaya o vatahen ni Jesus diaten, “Yaken o makavata sia o kaoyod no chirin saya do libro aya. Makalo ako a mayvidi do mondo aya.”

Mawara ka na, Apo namen a Jesus. Amen!

<sup>21</sup>Bendisionan kamo pa atavo' no Apo ta a si Jesu Cristo as katoroh na pa dinio so gracia na.



## Read the New Testament daily

### January

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Mateo 1:1–2:12	17	Mateo 12:1-21
2	Mateo 2:13–3:6	18	Mateo 12:22-45
3	Mateo 3:7–4:11	19	Mateo 12:46–13:23
4	Mateo 4:12-25	20	Mateo 13:24-46
5	Mateo 5:1-26	21	Mateo 13:47–14:12
6	Mateo 5:27-48	22	Mateo 14:13-36
7	Mateo 6:1-24	23	Mateo 15:1-28
8	Mateo 6:25–7:14	24	Mateo 15:29–16:12
9	Mateo 7:15-29	25	Mateo 16:13–17:9
10	Mateo 8:1-17	26	Mateo 17:10-27
11	Mateo 8:18-34	27	Mateo 18:1-22
12	Mateo 9:1-17	28	Mateo 18:23–19:12
13	Mateo 9:18-38	29	Mateo 19:13-30
14	Mateo 10:1-23	30	Mateo 20:1-28
15	Mateo 10:24–11:6	31	Mateo 20:29–21:22
16	Mateo 11:7-30		

### February

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Mateo 21:23-46	15	Marcos 1:1-28
2	Mateo 22:1-33	16	Marcos 1:29–2:12
3	Mateo 22:34–23:12	17	Marcos 2:13–3:6
4	Mateo 23:13-39	18	Marcos 3:7-30
5	Mateo 24:1-28	19	Marcos 3:31–4:25
6	Mateo 24:29-51	20	Marcos 4:26–5:20
7	Mateo 25:1-30	21	Marcos 5:21-43
8	Mateo 25:31–26:13	22	Marcos 6:1-29
9	Mateo 26:14-46	23	Marcos 6:30-56
10	Mateo 26:47-68	24	Marcos 7:1-23
11	Mateo 26:69–27:14	25	Marcos 7:24–8:10
12	Mateo 27:15-31	26	Marcos 8:11–9:1
13	Mateo 27:32-66	27	Marcos 9:2-29
14	Mateo 28:1-20	28	Marcos 9:30–10:12

**March**

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Marcos 10:13-31	17	Lucas 2:36-52
2	Marcos 10:32-52	18	Lucas 3:1-22
3	Marcos 11:1-26	19	Lucas 3:23-38
4	Marcos 11:27-12:17	20	Lucas 4:1-30
5	Marcos 12:18-37	21	Lucas 4:31-5:11
6	Marcos 12:38-13:13	22	Lucas 5:12-28
7	Marcos 13:14-37	23	Lucas 5:29-6:11
8	Marcos 14:1-21	24	Lucas 6:12-38
9	Marcos 14:22-52	25	Lucas 6:39-7:10
10	Marcos 14:53-72	26	Lucas 7:11-35
11	Marcos 15:1-47	27	Lucas 7:36-8:3
12	Marcos 16:1-20	28	Lucas 8:4-21
13	Lucas 1:1-25	29	Lucas 8:22-39
14	Lucas 1:26-56	30	Lucas 8:40-9:6
15	Lucas 1:57-80	31	Lucas 9:7-27
16	Lucas 2:1-35		

**April**

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Lucas 9:28-50	16	Lucas 18:1-17
2	Lucas 9:51-10:12	17	Lucas 18:18-43
3	Lucas 10:13-37	18	Lucas 19:1-27
4	Lucas 10:38-11:13	19	Lucas 19:28-48
5	Lucas 11:14-36	20	Lucas 20:1-26
6	Lucas 11:37-12:7	21	Lucas 20:27-47
7	Lucas 12:8-34	22	Lucas 21:1-28
8	Lucas 12:35-59	23	Lucas 21:29-22:13
9	Lucas 13:1-21	24	Lucas 22:14-34
10	Lucas 13:22-14:6	25	Lucas 22:35-53
11	Lucas 14:7-35	26	Lucas 22:54-23:12
12	Lucas 15:1-32	27	Lucas 23:13-43
13	Lucas 16:1-18	28	Lucas 23:44-24:12
14	Lucas 16:19-17:10	29	Lucas 24:13-53
15	Lucas 17:11-37	30	Juan 1:1-28

## May

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Juan 1:29-51	17	Juan 9:1-41
2	Juan 2:1-25	18	Juan 10:1-21
3	Juan 3:1-21	19	Juan 10:22-42
4	Juan 3:22-4:3	20	Juan 11:1-53
5	Juan 4:4-42	21	Juan 11:54-12:19
6	Juan 4:43-54	22	Juan 12:20-50
7	Juan 5:1-23	23	Juan 13:1-30
8	Juan 5:24-47	24	Juan 13:31-14:14
9	Juan 6:1-21	25	Juan 14:15-31
10	Juan 6:22-40	26	Juan 15:1-27
11	Juan 6:41-71	27	Juan 16:1-33
12	Juan 7:1-29	28	Juan 17:1-26
13	Juan 7:30-52	29	Juan 18:1-24
14	Juan 7:53-8:20	30	Juan 18:25-19:22
15	Juan 8:21-30	31	Juan 19:23-42
16	Juan 8:31-59		

## June

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Juan 20:1-31	16	No Apostoles 10:34-48
2	Juan 21:1-25	17	No Apostoles 11:1-30
3	No Apostoles 1:1-26	18	No Apostoles 12:1-23
4	No Apostoles 2:1-47	19	No Apostoles 12:24-13:12
5	No Apostoles 3:1-26	20	No Apostoles 13:13-41
6	No Apostoles 4:1-37	21	No Apostoles 13:42-14:7
7	No Apostoles 5:1-42	22	No Apostoles 14:8-28
8	No Apostoles 6:1-15	23	No Apostoles 15:1-35
9	No Apostoles 7:1-29	24	No Apostoles 15:36-16:15
10	No Apostoles 7:30-50	25	No Apostoles 16:16-40
11	No Apostoles 7:51-8:13	26	No Apostoles 17:1-34
12	No Apostoles 8:14-40	27	No Apostoles 18:1-21
13	No Apostoles 9:1-25	28	No Apostoles 18:22-19:12
14	No Apostoles 9:26-43	29	No Apostoles 19:13-41
15	No Apostoles 10:1-33	30	No Apostoles 20:1-38

## July

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	No Apostoles 21:1-16	17	Roma 4:1-12
2	No Apostoles 21:17-36	18	Roma 4:13-5:5
3	No Apostoles 21:37-22:16	19	Roma 5:6-21
4	No Apostoles 22:17-23:10	20	Roma 6:1-23
5	No Apostoles 23:11-35	21	Roma 7:1-14
6	No Apostoles 24:1-27	22	Roma 7:15-8:6
7	No Apostoles 25:1-27	23	Roma 8:7-21
8	No Apostoles 26:1-32	24	Roma 8:22-39
9	No Apostoles 27:1-20	25	Roma 9:1-21
10	No Apostoles 27:21-44	26	Roma 9:22-10:13
11	No Apostoles 28:1-31	27	Roma 10:14-11:12
12	Roma 1:1-17	28	Roma 11:13-36
13	Roma 1:18-32	29	Roma 12:1-21
14	Roma 2:1-24	30	Roma 13:1-14
15	Roma 2:25-3:8	31	Roma 14:1-23
16	Roma 3:9-31		

## August

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Roma 15:1-21	17	1 Corinto 11:2-16
2	Roma 15:22-16:7	18	1 Corinto 11:17-34
3	Roma 16:8-27	19	1 Corinto 12:1-26
4	1 Corinto 1:1-17	20	1 Corinto 12:27-13:13
5	1 Corinto 1:18-2:5	21	1 Corinto 14:1-17
6	1 Corinto 2:6-3:4	22	1 Corinto 14:18-40
7	1 Corinto 3:5-23	23	1 Corinto 15:1-28
8	1 Corinto 4:1-21	24	1 Corinto 15:29-58
9	1 Corinto 5:1-13	25	1 Corinto 16:1-24
10	1 Corinto 6:1-20	26	2 Corinto 1:1-11
11	1 Corinto 7:1-24	27	2 Corinto 1:12-2:11
12	1 Corinto 7:25-40	28	2 Corinto 2:12-17
13	1 Corinto 8:1-13	29	2 Corinto 3:1-18
14	1 Corinto 9:1-18	30	2 Corinto 4:1-12
15	1 Corinto 9:19-10:13	31	2 Corinto 4:13-5:10
16	1 Corinto 10:14-11:1		

## September

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	2 Corinto 5:11-21	16	Galacia 2:17-3:9
2	2 Corinto 6:1-13	17	Galacia 3:10-22
3	2 Corinto 6:14-7:7	18	Galacia 3:23-4:20
4	2 Corinto 7:8-16	19	Galacia 4:21-5:12
5	2 Corinto 8:1-15	20	Galacia 5:13-26
6	2 Corinto 8:16-24	21	Galacia 6:1-18
7	2 Corinto 9:1-15	22	Efeso 1:1-23
8	2 Corinto 10:1-18	23	Efeso 2:1-22
9	2 Corinto 11:1-15	24	Efeso 3:1-21
10	2 Corinto 11:16-33	25	Efeso 4:1-16
11	2 Corinto 12:1-10	26	Efeso 4:17-5:2
12	2 Corinto 12:11-21	27	Efeso 5:3-33
13	2 Corinto 13:1-14	28	Efeso 6:1-24
14	Galacia 1:1-24	29	Filipos 1:1-26
15	Galacia 2:1-16	30	Filipos 1:27-2:18

## October

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Filipos 2:19-3:6	17	1 Timoteo 2:1-15
2	Filipos 3:7-4:1	18	1 Timoteo 3:1-16
3	Filipos 4:2-23	19	1 Timoteo 4:1-16
4	Colosas 1:1-20	20	1 Timoteo 5:1-25
5	Colosas 1:21-2:7	21	1 Timoteo 6:1-21
6	Colosas 2:8-23	22	2 Timoteo 1:1-18
7	Colosas 3:1-17	23	2 Timoteo 2:1-21
8	Colosas 3:18-4:18	24	2 Timoteo 2:22-3:17
9	1 Tesalonica 1:1-2:9	25	2 Timoteo 4:1-22
10	1 Tesalonica 2:10-3:13	26	Titus 1:1-16
11	1 Tesalonica 4:1-5:3	27	Titus 2:1-14
12	1 Tesalonica 5:4-28	28	Titus 2:15-3:15
13	2 Tesalonica 1:1-12	29	Filemon 1:1-25
14	2 Tesalonica 2:1-17	30	Hebreo 1:1-14
15	2 Tesalonica 3:1-18	31	Hebreo 2:1-18
16	1 Timoteo 1:1-20		

**November**

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Hebreo 3:1-19	16	Hebreo 13:1-25
2	Hebreo 4:1-13	17	Santiago 1:1-18
3	Hebreo 4:14-5:14	18	Santiago 1:19-2:17
4	Hebreo 6:1-20	19	Santiago 2:18-3:18
5	Hebreo 7:1-19	20	Santiago 4:1-17
6	Hebreo 7:20-28	21	Santiago 5:1-20
7	Hebreo 8:1-13	22	1 Pedro 1:1-12
8	Hebreo 9:1-10	23	1 Pedro 1:13-2:10
9	Hebreo 9:11-28	24	1 Pedro 2:11-3:7
10	Hebreo 10:1-18	25	1 Pedro 3:8-4:6
11	Hebreo 10:19-39	26	1 Pedro 4:7-5:14
12	Hebreo 11:1-16	27	2 Pedro 1:1-21
13	Hebreo 11:17-31	28	2 Pedro 2:1-22
14	Hebreo 11:32-12:13	29	2 Pedro 3:1-18
15	Hebreo 12:14-29	30	1 Juan 1:1-10

**December**

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	1 Juan 2:1-17	17	Apocalipses 8:1-13
2	1 Juan 2:18-3:2	18	Apocalipses 9:1-21
3	1 Juan 3:3-24	19	Apocalipses 10:1-11
4	1 Juan 4:1-21	20	Apocalipses 11:1-19
5	1 Juan 5:1-21	21	Apocalipses 12:1-18
6	2 Juan 1:1-13	22	Apocalipses 13:1-18
7	3 Juan 1:1-14	23	Apocalipses 14:1-20
8	Judas 1:1-25	24	Apocalipses 15:1-8
9	Apocalipses 1:1-20	25	Apocalipses 16:1-21
10	Apocalipses 2:1-17	26	Apocalipses 17:1-18
11	Apocalipses 2:18-3:6	27	Apocalipses 18:1-24
12	Apocalipses 3:7-22	28	Apocalipses 19:1-21
13	Apocalipses 4:1-11	29	Apocalipses 20:1-15
14	Apocalipses 5:1-14	30	Apocalipses 21:1-27
15	Apocalipses 6:1-17	31	Apocalipses 22:1-21
16	Apocalipses 7:1-17		